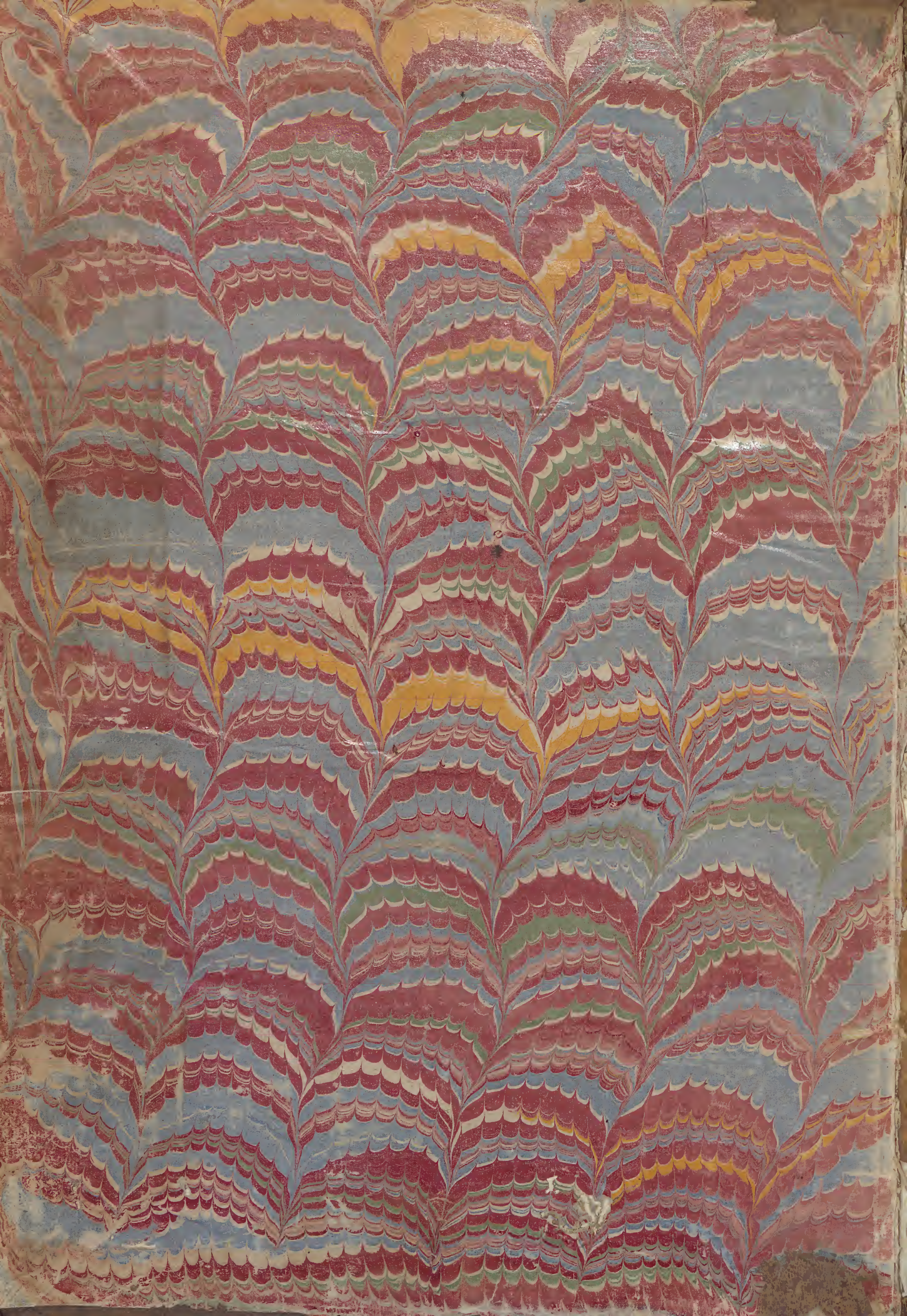

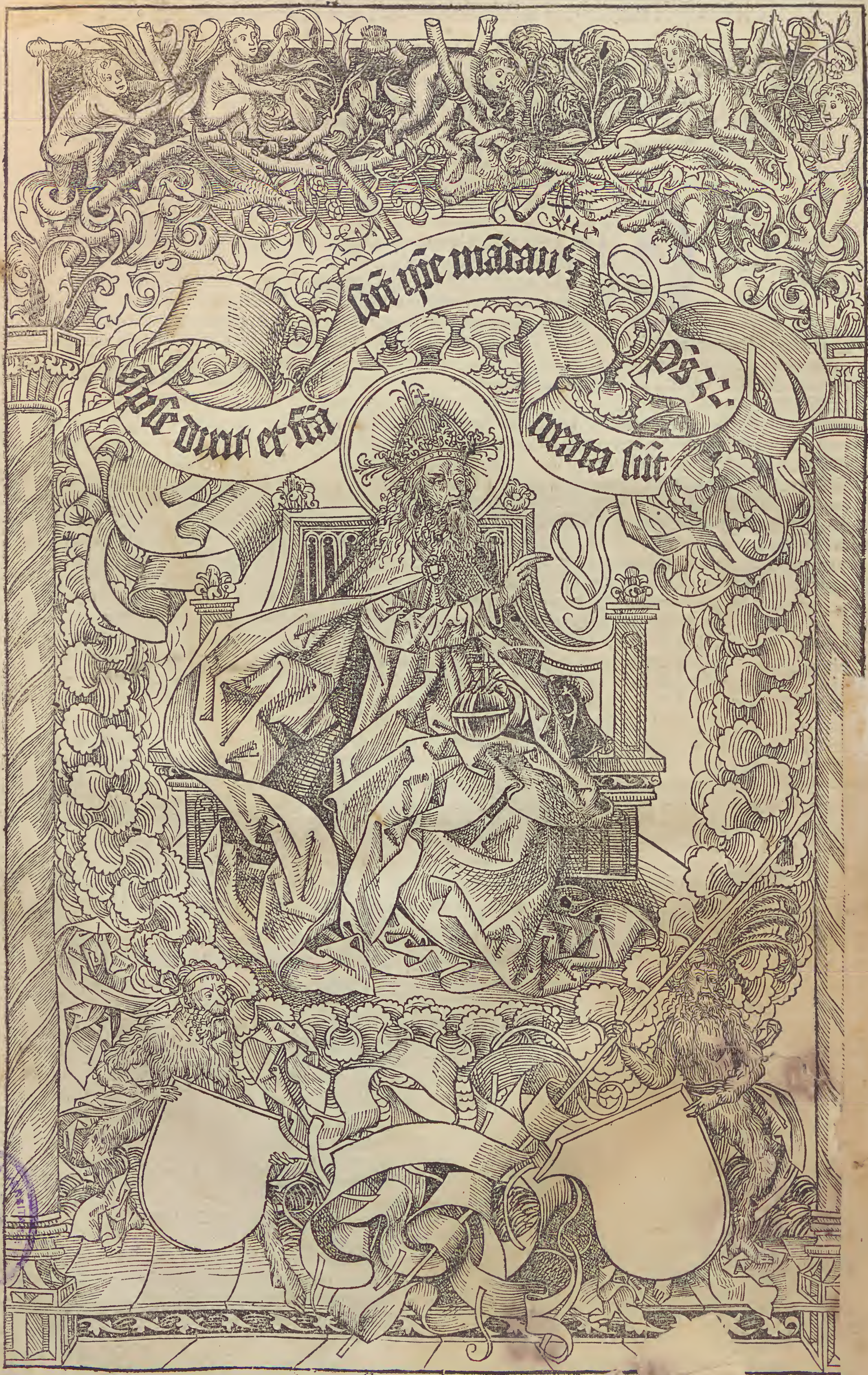
Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi. vt historiarum rerumqꝫ certarum ac vrbiū in se sparsim varieqꝫ ɔscriptarū. Et quoniam singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alphabeti nomīa rerum sūt ordinata. E directoqꝫ cuiꝰ rei nominis nūerus apparens chartā foliorum indicat.

Um apud doctissimos et prestantissimos viros q̄ verā naturaꝫ et historiaꝫ tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima hominū generatione: duplex opinio fert: a priscis enim illis tpib⁹ sumpto initio: scribem⁹ breuissime q̄tū in tā remotis (ꝑpter āntiq̄tatē) reb⁹ licebit. Quidā mūdū ingenituꝫ: et incorruptibileꝫ: et genus humanum ab eterno extitisse neqꝫ habuisse ortus principiū sensere. Quidam genitum corruptibilemqꝫ arbitrati: ꝛ homines dixerūt generatōnis inicium tempore esse sortitos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerūt: affirmarūt. Unā ante iniciū omniū celi ꝛ terre cūctis simul ꝯfusis formā fuisse: postea disseparatis: diuisisqꝫ molibus cepisse mundū hunc ordineꝫ quem videmus. Aerem hūc motu ꝯtinuum et igneam ꝑtem cuius superiora loca ꝑpter leuitatē aūt appetiuisse: Qua ex causa solem ac stellarū multitudinē volutōne totius circūferri: Partem autē turbidam atqꝫ terrestrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateꝫ descendisse que

tum mixta essent. ex humidis quidē mare effectū. Ex durioribus vero terram lutosam euasisse: ꝛ omnino mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula sint excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea quo maiorem caloreꝫ sortita sunt in superiorē regionem volatilia abierūt: sicciora ꝛ grauiora: serpentia ac terrestria euaserunt animantia. Naturam aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore tum ventis arefacta: mutua ꝯmixtione sexuū ꝑfectiora generat. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris pastum querentes. siluestri ꝛ incondita vita vixisse quibus herbe ꝛ arborū fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniqꝫ enarratōne cum per multos elaborasse latinos grecosqꝫ videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nouosqꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moseos volumina de mundi fabrica: ꝛ celebratis illis operibus sex dierum ꝑlustrabimus. Quibus totius nature secreta cōtinent. Nam moyses ꝓpheta ac historicorum pater deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro veritatis: excepit hec oīa. Quem cum nostrorum: tum suorum: tum gentium deniqꝫ testimonia prorsus humane sapientie: doctrinarumqꝫ omnium et litterarum cōsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui sapīa titulus: in quo vir nature reruꝫ interpres se illiusmodi disciplinā de mosayce legis penetralibus accepisse fatet. Sunt apud nostros Lucas ꝛ philon autores grauissimi: illū in vniuersa egyptiorum doctrina fuisse eruditissimū. Sed ꝛ hermippus attestat Pythagoram de mosayca lege plurima in suā philosophiā transtulisse. Notū illud Numenij philosophi: nō aliud esse platonē q̄ atticū moyseꝫ. In primordio deniqꝫ sui operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiuspiam thesauri: omnis vere philosophie defossi sunt. Factūqꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de reruꝫ omniū emanatōe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altissime philosophat. Propterea fuit decretum veterum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōeꝫ quisqꝫ: nisi matura iam etate attingeret. Que aūt sup hoc libro viri sanctissimi Ambrosius ꝛ Augustinus. Strab. item ꝛ Beda ꝛ Remigius. Et ex iunioribus Egidius ꝛ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. theodoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Genadius. Crisostomus ꝛc. scripserunt intacta penitus a nobis relinquent. De his item que vel Ionethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Isaac. Ioseph: aut iuniores Gersonides. Sadias. Abraam ꝛc. ꝯscripserunt: nullam nos in ꝑsentia mentōnem habebimus. Afferemusqꝫ ꝑ moduꝫ epitomatis. Ex moyse seriem sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis litteris traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primū ꝛ maximū filium prefecit operi immenso. Eoqꝫ simul et cōsiliatore vsus est ꝛ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendisqꝫ rebus: q̄m is prudentia et rōne: et potestate perfectus est. Nec querendū ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oīa eniꝫ fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omissis insensibilibus ꝛ vanis: oculos eo tēdere vbi sedes: vbi habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: q̄ solē rebus humanis clarissimū ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accēdit. Terris autem maria circumfudit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsidere valles: fronde tegi siluas: lapidosos surgere montes: que vtiqꝫ omnia nō iupiter fecit: sed ille opifex reꝝ mūdi melioris origo: qui vocat deus: cuius ꝑncipiū q̄m nō potest comprehendi nec q̄ri debet. Satis est homini ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: vt suscipiet ꝛ honorificet communem parenteꝫ generis humani: ꝛ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: supremum omniuꝫ vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celestem: postremum omniū sublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: celum ex luce ꝛ tenebris temperat. Est et preter tres quartus alius mundus: in quo ꝛ ea omnia inueniātur que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: ꝛ celestis spūs: ꝛ plantaꝝ anima vegetalis: ꝛ brutoꝝ sensus: et ratio et angelica mens: ꝛ dei similitudo conspicit. De his quatuor mundis moyses sufficienter disseruit: vt deus opifex disposuit: vt vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quemadmodum legimus etiaꝫ ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oīa faceret ꝯm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem mosaica littera de celebratis operibus sex dierū edocet: cursim absoluemus.

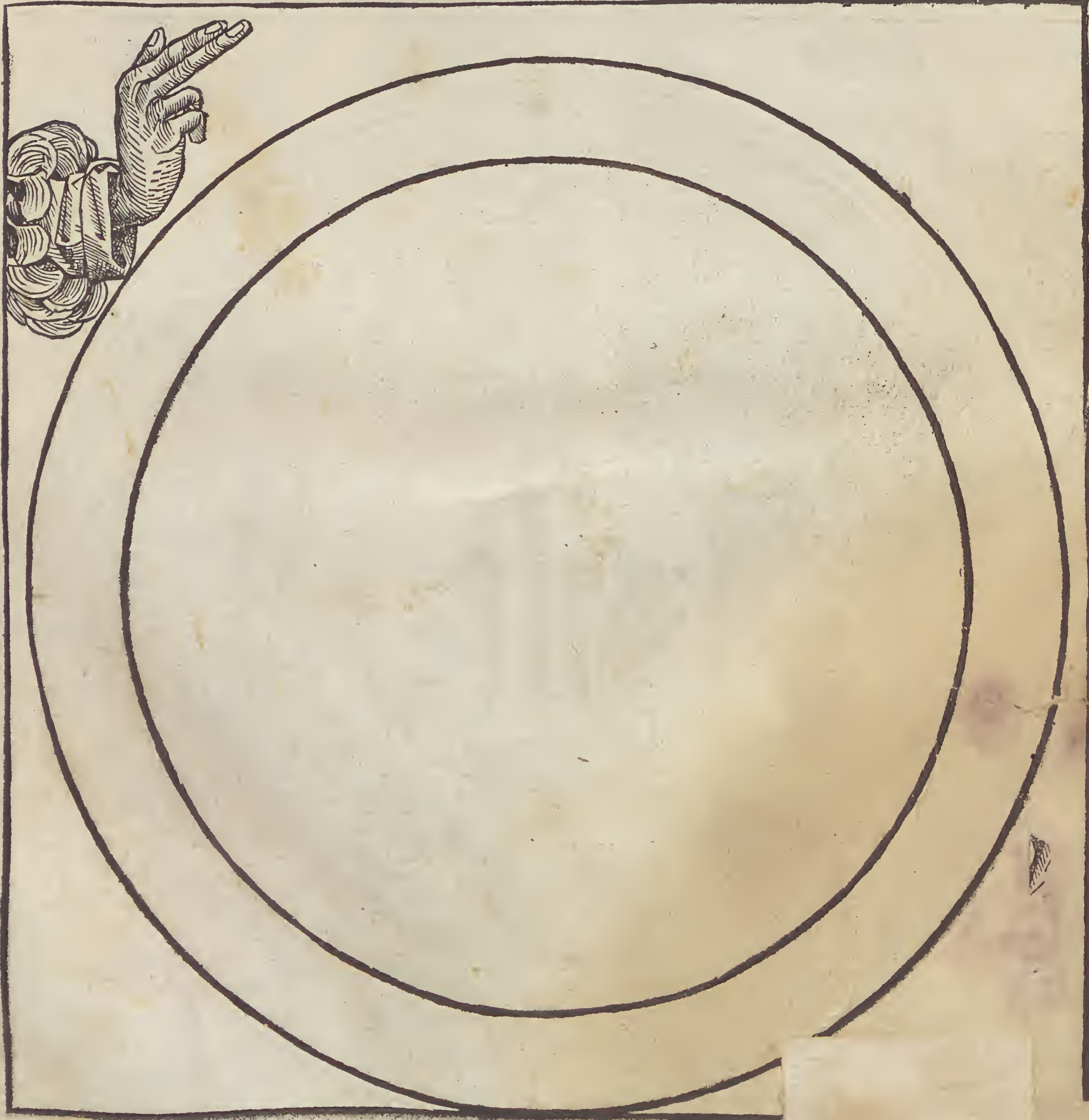

Ipse dixit et fcã
sūt ipse mādauit
Ps 32
creata sūt

In principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat ina
nis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erāt sup faciem abissi: et spūs dn̄i ferebat̃ sup aq̄s. Moyses diuinus ꝓpha
atq̧ historic⁹. q̄ troianū bellū septingētis fere ānis antecessit edocet: quō de⁹ machinator constitu/
torq̧ rer̄.cū hoc op⁹ adoriretur: fecit p̄mū oīm celū: et ī sblime suspēdit: qd̕ eēt sedes ipsi⁹ dei ꝯditoris: de/
inde terrā fundauit: ac celo sbdidit. Tenebras aūt cōstituit ī terra. Nihil em̄ p se ꝯtinet lumīs: nisi accipiat
a celo. In q̄ posuit lucē pennē: ⁊ superos ⁊ vitā ꝑpetuā. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortē. Moy/
ses v̄o cū deū creasse ꝯmemorat tres errores Platonis.s. Arestotilis ⁊ epicuri elidit. Plato em̄ ab eterno
deū ydeas ylen. Et in p̄ncipio de yle mūdū fuisse factū testat̃. ylen greci p̄mā materiā rer̄ nō formatam ap/
pellāt. Qua visibilia hec elemēta formata sunt. q̄ q̄dā ꝯcordia ꝯueniūt. Aiūtq̧ ceteri de materia ⁊ forma:
aut de athomis factis fuisse: de⁹ tn̄ mūdū sine p̄iaceti ⁊ p̄pata materia creauit: cū prudētissim⁹ esset ad exco
gitādū: ⁊ ad faciēdū solertissim⁹ anteq̧ ordiret̃ hoc op⁹ mūdi. qm̄ pleni ⁊ ꝯsummati boni fons ī ipo erat:
vt ab eo bono tāq̧ riu⁹ oriret̃. Angelos ī p̄ncipio oīm creatur̄ p̄mordiales fecit. ⁊ ex eo qd̕ n̄ ē: qz p eter
nitatē fort ē: p fortitudinē ptāt īmēse: q̄ fine ac mō caret: sic̃ vita facturis. Quid ergo mirū si facturus mū
dū: p̄us materiā de q̄ faceret p̄pauit: ex eo qd̕ nō erat. Qd̕ intellexerūt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos
āgelos a deo de tenebris ad lucē: adīpletosq̧ eterna leticia. In q̄busdā tn̄ indolis diuīe stirpis nō pmāsit.
Auctorē hui⁹ rei ex bono p se malū effectū greci diabolū appellant: nos crimīatorē vocam⁹. Terra erat ia
nis (vt trāstulit diu⁹ Hiero. vl' vt septingēta) inuisibil' ⁊ īcoposita: Quā p sui ꝯfusiōe abyssum vocat: quā
⁊ greci chaos dicūt. Abyssum vocat terrā. i. materiā trino dimēsu ī altissimas profunditates extensam: de
hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qd̕ tegit oīa celū. Vn⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quē
dixere chaos rudis indigestaq̧ moles. Nec q̄cq̧ nisi pōdus iners: ꝯgestaq̧ eodē. Nō bene iūctarū discor/
dia semina rerū. Nullus adhuc mūdo p̄bebat lumina titan. Et spūs dn̄i: organuz diuine artis ferebat̃ sup
aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū disponit. Cū perfecta sint opa dei. Creatio rer̄ senario
numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria sunt. que in trigonū surgāt. In primo creationē. In se/
cundo ⁊ tercio dispositionē. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dier̄ ostendit.

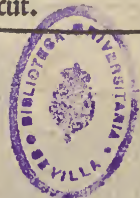
De opere prime diei.

Dixitqꝫ deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitqꝫ lucē diem. Et tenebras noctē. Factūqꝫ ē vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria totiꝰ nature secretis apte cōueniēs in suo libro ostentat. q̄ oēm doctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū sup̱at. Gl'iosus em̄ deꝰ. q̄ ē vera lux. lucēqꝫ diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que tribꝰ diebꝰ vsqꝫ ad q̄rtā (in q̄ lūiaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē p̱egit. Extatqꝫ nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atqꝫ optimū. suā pulcritudinez maxie cōicans. Cū pūctꝰ minimꝰ totiꝰ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mūdꝰ totꝰ bonꝰ ⁊ pulcer ē: p̱ īmundaqꝫ sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit qm̄ bona. Cū nihil aliud sit q̄ꝫ p̄mi boni imago tenuis ⁊ vmbratilis silitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas ⁊ p̱uadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus ⁊ splendor: vt nubes lucida sup̱iores mūdi p̱tes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: p̱ modū solis agitata: supiꝰ emisperiū: ⁊ vicissim inferiꝰ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre ⁊ lux diuersa emisperia vendicarēt. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hāꝝ p̱tiū dimēsionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ spacia ⁊ orbes tēpoꝝ p̱petuos ac volubiles quos vocamꝰ annos alterna p̱ vices successione ꝯficiāt. Ac factū ē dies vnꝰ: q̄ fuit p̄mꝰ dies seculi: nō p̄mꝰ dieꝝ oīm ideo nō p̄mꝰ ſ; vnꝰ noīatꝰ ē. Et sic eo die fecit deꝰ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊ aerē ⁊c. Ipiꝰ q̊ꝫ terre binas p̱tes ꝯ̄rias inter se diuersasqꝫ ꝯstituit. s. orientez occidentēqꝫ. Ex q̄bus oriens deo accēsef. qr ip̄e lumīs fons ⁊ illustrator ē reꝝ. Et qꝺ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē ꝯturbate illi p̄ueqꝫ mēti asscribif. qꝺ lumē abscōdat. qꝺ tenebras sp̱ inducat. Et qꝺ hoīes faciat occidere ⁊ interire pctīs. Nā sic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio v̄saf. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors ⁊ interitꝰ ꝯtinef. Deīde alteras p̱tes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q̄ p̱tes illis duabꝰ societate iungūf. Ea eī q̄ ē solꝰ calore flagrātior ꝓxia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ p̱petuo gelu torpet. eiusdē ē cuiꝰ extremꝰ occasus. Nā sic ꝯ̄rie sunt lumini tenebre: ita frigꝰ calori. Ut igif calor lumini ē ꝓximus: sic meridies oriēti: vt frigꝰ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit em̄ deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit᷑. Quoꝝ alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit᷑ ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra cursum eam tardarent mundi ruinaꝫ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoruꝫ orbes id est septem planetas: ⁊ speram octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non sensu dep̄hensus est: primusqꝫ est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ẜ a pluribus etiam hebreorum: pretereaqꝫ a philosophis ⁊ mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū ⁊ ysaac philosophū: quoꝝ vterqꝫ hoc attestatur: quin ⁊ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex em̄ particio corpoꝝ sublunariū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ⁊ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ip̄am aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuꝫ purum nullum (neqꝫ em̄ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreqꝫ parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ⁊ distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitqꝫ firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia ⁊ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ꝛ appareat arida: vocauitq; aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns ꝙ bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ꝛ semen facientem: ꝛ lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen⁹ suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ꝛ positura: ꝛ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ꝛ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq; in matricem coalescere. Neq; enim illud ita est verum: vt nusquā distinctis disclusisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; fluēta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ꝛ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ꝛ animalium ꝛ nostris vsibus idonea: cū ab eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qd̄ hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eam simul atq; apparet: ꝛ herbarum ꝛ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ꝛ florescentem. In medio autem mundi tanq; centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradisū ab eo factum id est ortum fecundissimum ꝛ amenissimū: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenitate fontium: ꝛ terre virentium: lignorumq; fructum vberrimū producentium conseruit.

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et sint in signa ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius: vt p̄esset diei: ⁊ luminare min⁹: vt p̄esset nocti ⁊ stellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyses p̄mo celestiū meminit q̄ posuit de⁹ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt solē videlicet lunā ⁊ stellas: quib⁹ ipa supior mundi ps ornat: vti terra ornat his q̄ in ea fiunt metallis: plātis: aīantib⁹. Cū eñ de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opib⁹ siderū: deq; eoꝝ officio dissereret: declarās in quē vsum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiū eñ corpoꝝ due ī vniuersum manifeste opatōnes mot⁹ ⁊ illūiatio: mot⁹ duplex statuit. Alter mūdi toti⁹ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: p totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sideꝝ pprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s p̄ncipalis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaci signa oīa circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr: hic autē annū. Reliqui siderū motus varijs tempoꝝ interuallis pagūtur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea expresse reliquā opationē sideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellaꝝ sunt corpa distributa. Sol eñ q̄ oritur in die: licet sit vnus (vñ solē esse appellatū Cicero vult videri) q̄ obscuratis siderib⁹ solus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lumē e: ⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illuscescit oīa. Quis eñ stelle innumerabiles micare ac radiare videant: tamē q̄ non sunt plena ac solida lumīa: nec caloris pferūt q̄cq;: nec tenebras multitudine sua vincūt. Duo igit p̄ncipalia inueniūtur. que diuersam ⁊ ꝯriā sibi hn̄t potestatē calor ⁊ humor: que mirabiliter de⁹ ad sustentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altissime hic ptractāde essent q̄stiones: ⁊ q̄ sibi singule iustū volumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt aīalia in suis speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per astra: ⁊ p̄noscēdi futuros euētus: sciam hinc ꝯfirmātib⁹ q̄ Moyses sidera ī signa posita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura siderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deq; oīni siderali sciētia. Verū quācq; sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

QUinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile super terrā sub firmamen/to celi. Creauitq̧ deꝰ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq̧ motabilem quas produxerāt aque in species suas: ⁊ oīne volatile scd̄m genus suum. Vidēs quod esset bonum benedixit eis di/cens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: auesq̧ multiplicentur super terram. Ornauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraq̧ terrestribus animalibus ex habundātia humoris ⁊ mō strifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: ⁊ in mari esse vulgi opinio fert. Ma/nifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt ⁊ mo/uentur: quamq̧ ⁊ in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aūt animantia que citra omnem controuersiam motu sensuq̧ participant: ⁊ hic a Moyse: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degētia: ⁊ ter/restria distinguūtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq̧ de celestibus dixit terrestrium animaliū me/minit ordine cōgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volu cres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerū seminarie rationes: sit ne item vita brutorū de sinu educta materie: an diuino potius principio oīs vita proueniat: vt cōstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit hoc loco ꝓpheta suffragari. Cū postq̧ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omne animā viuentē: vbi nō id dūtaxat quispiā obseruaret ꝙ ⁊ aq̄ ꝓducāt deo iubente: ⁊ deinde etiā deus ꝓducat: verū ⁊ illud qd̄ vbi de dei ope agit scriptū est: creauit deus animā viuentē. vbi aūt de aq̄s: nō aīam. s reptile aīe viuentis q̄si aquis vehiculū. Inter aīalia terre tria memorat Moyses q̄ in seq̄nti die insinuat. Plurima aūt ⁊ maxima in indico mari aīalia. E quibus balene quaternū iugerū. Et in mari bellue circa sol/sticia maxime visunt. Tūc illic ruūt turbines: tūc imbres: tūc deiecte mōtiū iugis ꝓcelle ab imo vertūt ma ria. pulsatasq̧ ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluūt. auiū quoq̧ grādissime ⁊ pene bestiarum generis strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Mul to mirabilius de naturis auium ⁊ piscium ratio experiendi quotidie in variis locis datur.

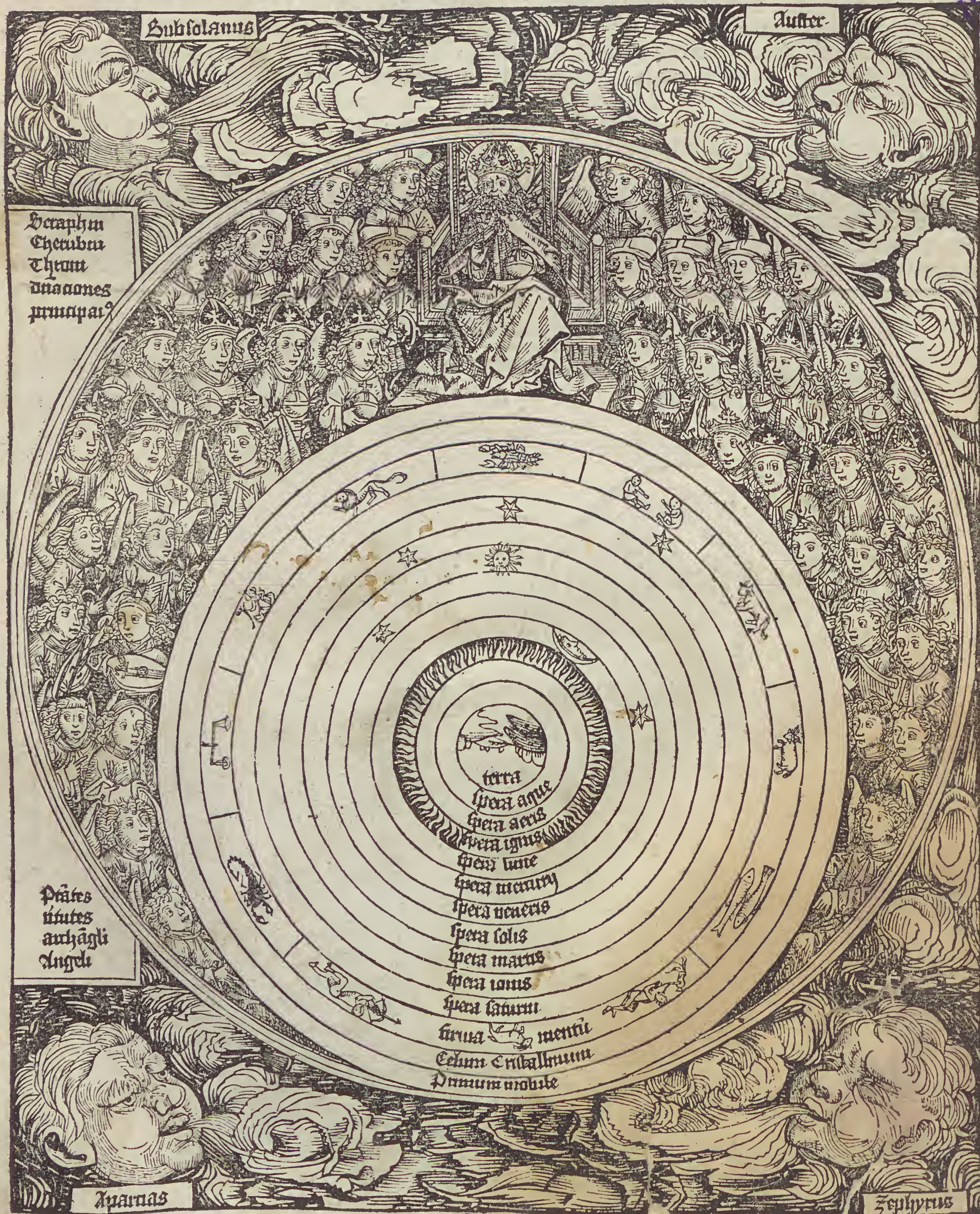

SExta die dixit de⁹. ꝑducat terra aīam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit de⁹ qđ eēt bonū: ait. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄am. Et p̄sit piscib⁹ maris. ⁊ volatilib⁹ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit de⁹ hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē suā. Ornatis supiorib⁹ mūdi ptib⁹ tādē sexta die terrā generib⁹ aīaliū ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In q̄b⁹ tres drias brutoꝝ irrōnabiliū in cōe nob insinuat. Sūt em̄ bestie q̄ pfecta sunt phātasia: mediū īter irrōnalia locū sortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā hn̄t phātasiā: q̄si media īter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: discipline tn̄ hūane q̄q̄mō capaces cū sint: rōis aliq̄d pticipare videt̄: mediā q̄si sortita ꝯditōem īter bruta ⁊ hoīes. Aīalia autē varijs generis dissilib⁹ formis. ⁊ mag̃ ⁊ miora vt fierēt īpauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sex⁹ singl'a. Ex q̄ꝝ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Deditq̄ȝ his oīb⁹ generatim de⁹ alimēta de terra: vt vsui eē hoīb⁹ possent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia v̄o ad vestimētū. Que āt magnū sunt viriū: vt ī excolēda terra iuuarent. vn̄ dicta sunt iumēta. Hacten⁹ de trib⁹ mūdis: supceleſti: celesti: ⁊ sbl̄uari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita reb⁹ oīb⁹ mirabili descptione cōpositis: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innūerabiles aīas ꝓcreare. q̄b⁹ īmortalitatē daret. Tū fecit ipe simulacꝝ sensibl'e atȝ ītelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil p̄t eē pfecti⁹: hoīem figurauit ex limo terre: vn̄ hō nūcupat⁹ ē. q̄ꝑ sit fact⁹ ex humo. De⁹ rerū oīm machinator fecit hoīem (qđ Cicero q̄uis expers celestiū lr̄aꝝ: vidit tn̄) q̄ libro de legib⁹ p̄mo h̄ idē tradidit qđ ꝓbe Cui⁹ verba sbiecim⁹. Hoc aīal ꝓuidū: sagax: mltiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ ꝯsilij quē vocam⁹ hominē: p̄clara q̄dā ꝯditōe generatū eē a summo deo solū. Est em̄ ex tot aīantiū generib⁹ atȝ naturis: pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oīa exptia. Est āt plerūq̄ȝ ꝯsuetudo a regib⁹ vsurpata ⁊ p̄ncipib⁹ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē citatē ꝯdiderīt. iā vrbe absoluta imaginē suā ī medio illi⁹ visendā oīb⁹ spectādāq̄ȝ ꝯstituāt. Haut aliter p̄ncipē oīm deū fecisse vide⁹. q̄ tō mōi machīa ꝯstructa: postremū oīm hoīem in medio illi⁹ statuit ad imaginē suā ⁊ silitudīeȝ formatū. vt libeat exclamare illđ mercurij. Magnū o asclepi miraclm ē hō. Hoc p̄cipuo noīe gl'iari hūana ꝯditio p̄t: q̄ ēt fctm̄: vt huire illi: nulla creata sba dedignet̄: huic terra ⁊ elem̄ta: huic bruta sunt p̄sto: ⁊ famulāt̄. huic militat celū. huic salutē ꝓcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab om̄ibus. In quo om̄ia suū aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua om̄ia agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati em̄ dispositi ⁊ ornati tandē pfecti sunt celi ⁊ terra. Compleuit deꝰ gliosus opus suū: ⁊ requieuit die septimo ab operibꝰ manuum suarū: postq̄ȝ cūctum mundū: ⁊ omnia que in eo sunt creasset: nō quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ⁊ sanctificauit illū: vocauitq̄ȝ ipsum Sabatū quod nomem hebraica lingua requiem significat. Eo q̄ in ipso cessauerat ab om̄i opere q̄d patrarat. Vn̄ ⁊ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscūtur. Quem ⁊ ante legeȝ certe gentes celebrem obseruarunt. Jamq̄ȝ ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ⁊ veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonoȝ omniū. Cui data om̄is potestas in celo ⁊ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

Distinctiō orbiū tam celestiū ꝙ elementarium.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales. scilꝫ empyreum. cristallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cōtinenť septem orbes septem planetaruꝫ qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine auteꝫ celi cristallini siue aquei intelligiť prima pars materie prime que ꝓm philosophū formata est ī duos orbes: quorum supior est primū mobile. Istoꝝ orbium natura est ꝙ omnes mouenť: excepto empyreo celo: qđ quietū est. Natura vero elemētaris in q̄tuor speras principales distinguiť. scilicꝫ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: supremū qđ vocať igneuꝫ: ac mediū ⁊ infimū quod vocať olimpium. Aer similiter habet tria interstitia: scilicet: supremum quod vocať ethereum: ⁊ medium ac infimū qđ diciť aereum. Et in supremo est calor ⁊ lux propter solis ꝓpinquitateꝫ. Similiter est ⁊ in infimo: sed ꝓpter radioꝝ repcussionem a terra. In medio aūt interstitio ad quod nō ptingere potest repcussio radioꝝ ē frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiaꝫ fiūt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et silia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ⁊ super omīa. Distantia predictorum orbium et planetarum hec est. A terra vsq̄ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsq̄ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsq̄ ad venerem tantū. A venere vsq̄ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsq̄ ad martē sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsq̄ ad iouem. vij. decc. xij. A ioue vsq̄ ad saturnum tantum. A saturno vsq̄ ad firmamentuꝫ. xxiij. cccc. xxxvi. Ex istis seq̄tur ꝙ a terra vsq̄ ad celum stellatū sunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctōnem. scilicet supnaturalem. id est supcelestem. celestem ⁊ sub celestem. Supcelestis est in tribus psonis vt quidam dixerunt ⁊ male. quia ꝓm Dyonisium hierachia dicit ordinē: ⁊ ille absolute nō est in tribus psonis sed tm̄ ordo nature. Celestis in ordinibus anglicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Poꝛo hierarchia celestis diuidiť ī superiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines scꝫ seraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi psiderant dei bonitatē. Secundi virtute. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In scđis noscit vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus potestates. Quoꝝ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus ꝓsunt populoꝝ. vltimi potestatem coercent demonū. Item in primis dn̄s dominať vt maiestas: in sequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis teneť vt salus. Inferior hierarchia similiter ptinet tres ordines. scꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad secūdos magnoꝝ negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Item in primis deus opatur vt virtꝰ. In scđis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirās Hec dicta sunt ꝓm Gregoriū. Sed ꝓm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secūde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premissarum notatur trinitas psonaruꝫ diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori ꝙ media ꝙ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunť similitudinarie iuxta etates homīs: sunt aūt sex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vsq̄ ad diluuiū: ⁊ habuit ꝓm hebraicam veritatē annos. 1656. Scđm septuaginta interp̄tes (sicut Isidorus exponit) ⁊ alios ꝙ plurimos quos hic seq̄mur huit annos. 2242 ⁊ sic differūt in ānis. 586. quos hebrei minus hn̄t in hac etate: et iuxta hanc cōputum matusale mortuus est ante diluuiū: eodeꝫ tm̄ anno quo diluuiuꝫ fuit. Scđa etas incipit a diluuio: et durat vsq̄ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ꝓm hebreos annos. 292. ꝓm septuaginta. 942. et sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hn̄t. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vsq̄ ad iniciū regni Dauid hn̄s ꝓm hebreos annos. 941. ꝓm septuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vsq̄ ad transmigratōeꝫ babilonis: ⁊ habet annos. 484. ꝓm hebreos. ꝓm septuaginta. 485. Quinta etas incipit a transmigratōne babilonis. scilꝫ qn̄ hierusalē destructa fuit: ⁊ templū in ea incensum: et durauit vsq̄ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ꝓm hunc modū pretactum quem hic sequimur 590. Et sicut p̄dictum est grandis est altercatio de supputatōne annoꝝ huiꝰ etatis diuersi diuersimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vsq̄ ad finem mundi cuiꝰ terminum solus deus nouit ⁊ hec diciť senectus: siue hora nouissima. His aūt etatibus pōt adiūgi septima etas q̄ est quiescentiuꝫ. et currit cum sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro ꝓm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scđa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis sūt iste. Prima ē infantia homīs a natiuitate hoīs vsq̄ ad ānos. 7. Scđa etas est puericia vsq̄ ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adolescētia a. 15. anno vsq̄ in. 38. Quarta ē iuuētꝰ vsq̄ ad. 49. Quinta ē senectꝰ a. 50. āno vsq̄ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vsq̄ dum vita finiť.

Prima etas mundi ab Adā vſqꝫ ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interp̄tes Iſidoꝛuꝫ ⁊ plures alios quoꝛuꝫ numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

Summa bonitas volens cōmūicare ſuuꝫ bonū ⁊ alijs fecit creaturaꝫ rationalem q̄ ſummū bonū intelligeret: ītelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit deꝰ aūt p̄mū hoīeꝫ foꝛmādo coꝛpꝰ eiꝰ ꝑ miniſterium angeloꝝ de limo terre ī agro damaſceno ⁊ inſpirauit ī faciē eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ē aīam creauit: quaꝫ coꝛpoꝛi facto vniuit. Factꝰ aūt ē homo ad ymagineꝫ dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſil'itudineꝫ in gratuitis. Ecce dn̄s mirabili ꝑfudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſil'itudinē ſuā p̄mus finxiſſet: tū etiā feminaꝫ ꝯfigurauit ad ipſius hoīs effigiem vt duo inter ſe ꝑmixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊ omnē terrā multitudine opplere.

Formatis aīantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adductꝭ ad Adā vt videret ea: cū adā nō īueniret adiutoꝛ ſil'is ſibi. immiſit dn̄s ſoporē in Adā ⁊ tulit vnā de coſtis eiꝰ: replēs carnē ꝓ ea: ⁊ edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de oſſibꝰ meis h̄ vocabit̄ Iſſa qd̄ latīe ml'r interp̄tat̄: qꝛ de viro ſūpta ē. Factū igit̄ adā deꝰ in ꝑadiſum trāſtulit: ⁊ ibi ꝺ̄ coſta doꝛmiētꝭ Euā ꝓduxit: ſibiqꝫ ſociā foꝛmauit: Hāc n̄ fecit ꝺe capite ne viro dn̄aret̄: nō de pede viri ne ꝯtēneret̄: ſꝫ de latere vt amorꝭ vinculū ꝓbaret̄: etiā vt nō loci generꝭ nobilitate: ſꝫ virtute vnuſq̄ſqꝫ ſibi cōparet gr̄am. Jō extra ꝑadiſuꝫ vir factꝰ ē: mulier vero ītra paradiſū. Creat̄ deniqꝫ extra ꝑadiſū h̄ eſt ī inferioꝛi loco vir factꝰ melioꝛ inuenit̄ ꝓ Eua q̄ in ꝑadiſo facta fuit Adā igit̄ ꝓthoplaſtū p̄mū hoīem ſummꝰ oīm reꝝ fabicatoꝛ ꝺeus ſexto die ſecl'o q̄nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſqꝫ reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo terre rubeo ī agro damaſceno tāqꝫ creaturaꝝ omniū finē ⁊ poſſeſſoꝛē finxit.

CUmqꝫ suggerente diabolo in forma serpentis ꝑthoparētes mandatuz dei trāsgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia ⁊ bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoqꝫ dixit. Multiplicabo erūnas tuas: ⁊ cōceptus tuos: in dolore paries filios ⁊ sb viri potestate eris ⁊ ipē dominabitur tibi. Ade vo dixit Maledicta terra in opere tuo ī laboribus comedes ex ea: spinas ⁊ tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cū fecisset eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante eum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligi vite custodiat.

ADam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens imposito nomine Eua vxori sue. Cuz de fructu ligni vetiti oblato ab vxore sua comedisset: eiecti sunt de paradiso voluptatis: in terram maledictionis vt iuxta imprecationez domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoqꝫ in erūnis viueret filios quoqꝫ pareret in dolore. quam incompabili splendore decorauit. eā felicitatis sue inuid⁹ hostis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: ⁊ virū suū in sententiam suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex delitiarꝫ orto in agro ebron vna cuz viro pulsa exul venit. Tandem cuz partus dolores sepius expta fuisset cuz laboribus in senū ⁊ tandē in mortez sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso et quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arborum genere consitum Ubi et lignum vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsqꝫ ad celum perfecte vallatum aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam et Eua fuerunt producti: demū peccato gule expulsi. In eoqꝫ positi Enoch voluptuantur et helyas morituri manibus antixpi: hic autem locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omni amenitate cōspicuus scribitur. Qui habet salubritatem amenitatem atqꝫ iocunditatem de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiqꝫ in quatuor nascentia diuiditur flumina vt expositores Geneseos profitentur.

Ganges qui et phison

Primus fluuius phison q̄ et gāges appellatur fluuius indie pergrādis atqꝫ famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atqꝫ nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunqꝫ autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimum centum altitudinis nusqꝫ minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atqꝫ forma precipuum quem fiducia tractus trāsuadare persuaserat: a vortiginibus vndarum circumagi atqꝫ absorbi vna cum insidente cerneret auūt iratum iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atqꝫ equitem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingētibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente q̄ nili more augeri dicatur certo anni tpe et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui et Nilus

Gion qui et nilus secundus appellatur fluuius totius orbis pmaximus fluuius arbitratur. Huic fm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: et ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant ppter limū quem trahit: et eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia seperat: et plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominatus astusapes qd idē sonat quod latens. Et ptim asper partimqꝫ nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsqꝫ ledat: deinde lenis violentia posita placidus ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam et meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atqꝫ vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremēto. Et demum egiptio mari p septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immaniū productorem et crocodrillorum et hippotamorum etc. Preterea calami atqꝫ papiri: et agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: et ad medium vsqꝫ virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium venerit: et tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis huius aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui scdm Josephum dilat quod sonat acutum: eo q̄ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor padisi delitiarum exeuntibus affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen assumpsit: sic em̄ sagittam volucrem medi vocant: nec diu et comperto aritissa lacu cursuqꝫ seruato violentus et integer atqꝫ discolor p illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergitur. Et p latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lorāda appellatur omnia demersa ferens: factusqꝫ iterum fluuius in cuniculos mergitur iterato. Et postqꝫ. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nympheum adeo ppinquus Arsenie fluuio in regione Arthenii: vt quom quacūqꝫ ex causa intumuerit: seruatis sibi quisqꝫ vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminibus parthenos et alios disiūgit. Et vt asserunt aliq Niniuē in partes diuidit et Mesopotamiam faciens lustratis radicibus montium Coridriorum circa Apamiam Seleutiā atqꝫ babiloniā. xxv. mil. passuum in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam et Messenem alluit Alter autē in septētriones versus campos cascasi irrigat: et vbi in vnum redire alueum tigris dictus est. Uerum

cum hos. lx. mil. passibus ampliauit vasto effusus alueo dextra carnicis oppidi persicum ī mare defertur: nec vno tamē hostio sed plurib⁹ miscetur eidem. Allij vo dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. tam veteꝝ litteris q̄ʒ exundationibus suis. Hūc quidaʒ volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus validior factus in taurū mōtem vires experit̄ suas. Cui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atqꝫ violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiā. Verū sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: q̄rū alium in tigrim effuudi dicūt: reliquū vo p meatis medoꝝ gordianorumqꝫ terris in Mesopotamiā ferri. Et babiloniam quondaʒ Caldeoꝝ reginam in ptes duas cursu medio seperare. Inde hic idem postq̄ʒ aliq̄ʒdiu effluxit qui nauigabilis ꝛ ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimis tenuis efficit̄ riuus ꝛ incognitus (vt aiūt) nusq̄ʒ aperto exitu effluit. Esto sint q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in suo hūc nili more ꝛ fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atqꝫ fecūdam facere et sese in alueū statuto tempore reuocare. Quāobrem euʒ nomen Euphratis sortitū volūt. Cū hebraice Euphratas fertilitas appellet̄: dicunt ꝛ alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pristis auxeneum fuisse vocatum.

Cum omnia in quibus historia versatur complecti rerū scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

Homerus terrā omnē quā icolimus ablui occeano ꝑdidit. Neqꝫ alienū est insulam eam esse. Naʒ quocūqꝫ accedere ad extrema terre mortalibus ꝑmissum est mare īuenitur. Quod occeanū appellamus: ꝛ hūc nostre habitabilis terminum quaqꝫ versum existimāt Occeanus autem quem greci sic nomināt de celeritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere europam radit. affricamqꝫ dextro scissisqꝫ calpe et abina montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur ꝛ hispaniaʒ. at freto isto quodaʒ ostio aperit limē interni equoris mixt⁹ mediterraneis finibus quousqꝫ ad orientes ꝑpellit. Horū qui hispanias perfudit. hibericus fertur. ꝛ valearicus qui in narbonēsem ꝑuinciam: gallias mox ligusticus ab eo ad Siciliam tustus. quē greci Ioniū vel tyrrhenū Itali inferum vocāt. a sicilia vsqꝫ cretam siculus: inde creticus qi in pamphiliam ꝛ egiptum ptendit. Que aqrum moles torto in septemtrionē prius laterem fractibus magnis iuxta grecias yllyricum ꝛ hellespontum in angustias strin gitur ꝓpontidis Que ꝓpontis asiam Europā q̄ʒ discriminat. Causam nominuʒ nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniciū a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuʒ cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. ꝛc. Egiptiū pelagus asie datur. gallicum Europe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremēta circa littora indie vehementissime proruunt: maximosqꝫ ibi exitus faciunt. siue quod suspēsius altius tollatur vi caloris. siue q̄ in ea parte orbis ꝛ fontium ꝛ fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intollerabilem estum. boreale quoniā frigore concretum esset: minime nauigari posse putauit: Julius Solinus iube testimonium adducit qui vniuerse partis terre meridiane quaʒ plurimi ꝓpter solis ardorem peruiā negauerunt facta vl' gētiū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: oīe mare qḋ ab india vsqꝫ in hyspaniā retro affricam cingit: nauigabile affirmauit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio: signa nauium ex hispaniēsibus naufragijs fuisse recognita: ꝛ annone florēte Carthaginis potentia circūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam nauigationem scripto prodidisse. Cornelius quoqꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiū quendam sua etate cum lathirū regeʒ fugeret Arabico sinu egressum Gades vsqꝫ profectum cōmemorat. Celiūqꝫ antipatrem a se visuʒ: qui ex hispania cōmercij gratia vsqꝫ in Ethiopiam nauigarit. De septemtrionali occeano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cōstat vsqꝫ ad Cimbrorum promontoriū. Caspia vo littora Macedonum armis Seleuco ꝛ Anthiocho regnātibus ita explorata et pernauigata sunt: vt puo breuius q̄ʒ totus hinc atqꝫ illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepos testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege sueuoruʒ indos astruit: qui ex india cōmercij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicū legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium ꝛ negociatores indos in germanico littore fuisse dephensos: quos vētis agitatos ingratis: ab orietali plaga venisse cōstabat qḋ accidere minime potuisset si (vt plerisqꝫ visum ē) septētrionale pelagus innauigabile cōcretumqꝫ esset. A colunis herculeis mauritanie atqꝫ hispanie et galliarum circuitus: totusqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuʒ religionum atqꝫ imperiorum diuersitas. tū barbaries immēsa reddidit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia ßm doctores diuine scripture

Fuit aūt ille locus ßm Damasce. exultationis vniuerse. p̄mptuariū q̄ terre excelsior positus est. ⁊ tp̄ato ac purissimo aere refulget: plantis semp̄ floridis comatus est: bono odore plen⁹ nullū irrōnabiliū inhabitat. Est etiā ßm ysido. omni genere ligni ⁊ pomiferū arbor̄ consitus: nō estus sed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons p̄currens totum nemus irrigat. Et ßm mgr̄m ī historijs sup̄ Gen̄. Paradisus ē in principio mūdi partis orientalis locus. tam altus q̄ aque diluuij vniuersalis ipm̄ nō attigerūt: q̄ ßm Strabū ⁊ Bedā pertingit paradisus vsq̄ ad globū lunarem qd̄ tamen q̄dam impugnāt vt Henricus de Gruo:dia. Et alij quidā. ⁊ est locus amenissimus lōgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ si homo non peccasset deus qui totum mundū fecit: ⁊ paradisum ampliasset. sic q̄ om̄es homines cōclusisset. Arbores paradisi comā nunq̄ perdunt. Ibiq̄ Enoch ⁊ Helias vsq̄ hodie incorrupti perseuerant: vt dicit mgr̄ in historijs. Et paradisus tante est altitudinis. q̄ est inaccessibilis ßm Bedam. et tam altus q̄ ethereum regionem contingat. ⁊ q̄ aque cadentes de eo tm̄ faciūt strepitum hominibus in vicinio cōmorantibus: vt perdant sensum audit⁹. vt dicit Basilius in exameron ⁊ sanct⁹ Ambrosius. Iste aque sunt que procedunt de vno fonte paradisi. ⁊ generant quatuor riuos. s. phison q̄ ⁊ ganges dicit̄. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratē. quo ipsi vero quatuor riui fluant habetur Gene. ij. Et est paradisus ßm Albertum magnū: locus temperatissim⁹ libre ⁊ arieti pene suppositus. quia in oriente iuxta torridā zonam. Ideo bis in anno sol pertransit centrū paradisi. ⁊ est ibi aer subtilissimus ⁊ incorruptus: ⁊ semper equinoctium: ⁊ vterq̄ polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̄libet anno fructificant. quia duplex est ibi estas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrūq̄ nostrum solsticium ē eis profundissima hiems: ⁊ vtrūq̄ equinoctiū profundissima estas. Ideo dicit Marcianus q̄ in India singulis ānis due sunt estates ⁊ fruges bis metūtur. Patet igitur q̄ est locus altissimus terre. Secretissimus. Tēperatissimus. Amenissimus. quia est ibi loci viriditas: florum venustas: flagrantia aromatum Irriguū fontium. Ambrositas arborū. Ubertas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordinatissimus. Sexto fertilissimus. ideo bene ort⁹ omniū deliciarum dicitur.

Fecit quoq̄ deus ad ornatum et decorē paradisi triplex genus lignor̄ ßm ysid. ⁊ Augusti. de ciuitate dei. Unū ad sustentationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄ceptum affirmatiuū dicens. Gen̄. ij. ex omni ligno paradisi comede. Aliud fuit ad p̄batōnem obedientie. s. lignum sciētie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuū dicens. de ligno autē sciētie boni et mali ne comedas. quod tamē nō seruarunt nostri parentes primi. Ideo gustato pomo aperti sunt oculi eorum. s. ad concupiscēdum seinuicem. ad quod ante non patebant ßm Augusti. ibidem in glosa. non q̄ ante ceci erant sicut quidā false imaginati sunt. Et cognito pruritu carnis ⁊ libidinis in se. ⁊ se esse gratia spoliatos consuerūt perizomata id est succintoria siue bracas de folijs ficus vt sic se cooperirēt ⁊ defenderent. Non tamen est intelligendum q̄ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel esus eiusdem vt dicit Augusti. de ciuitate dei. sed ratione affectus inordinati preponentis se diuine iussioni: quia aliud ē prohibitum: quia pcm̄ ⁊ malū sicut homicidiū furtū ⁊ mendaciū. Aliud vo est pcm̄ ex eo: quia ē p̄hibitū sic fuit hic. Comestor dicit q̄ lignū scientie boni ⁊ mali dictū est ex eo. q̄ ex eius comestōne secutū est: q̄ senserūt statim post comestōnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cōtra rationem. et sic ceperūt cognoscere bonū sanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitat̄ ac inobedientie. sicut medicus melius nouit morbos cū non solum infirmos visitat sed cum ipse infirmatur. Nam quod prius nouit per scientiā: postea discit per expientiam. Nā dulcia non meminit qui nūq̄ gustauit amara ⁊ econuerso. Tercium fuit lignum in paradiso nobilius alijs. s. lignū vite ⁊ hoc tripliciter. Primo p̄pter effectum. q̄ dabat se comedenti causam immortalitatis ⁊ p̄hibebat causā infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nō tamē virtute naturali pure: ß magis gratuite p̄pter virtutē anime obedientis deo: que erat immortalitatis causa principalis ipsius corporis ßm Tho. in scripto secūdi senten. quia quotiēs homo fuisset infirmatus de isto ligno sumpsisset ⁊ sanitati datus fuisset: ⁊ hoc sic cōtinuasset vsq̄ dum numerus electorum completus fuisset. tunc omnes simul in celum rapti fuissent. Scd̄o p̄pter situm: quia situm erat ī medio paradisi q̄si preciosius et dignius oīm. sicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem christi viuificantis totū mundū et trahentis ad se omnia. Joh. xij. Tercio p̄pter sacramentū ßm Augu. vbi sup̄ vbi dicit q̄ per lignū scientie boni ⁊ mali significatur liber volūtatis arbitriū. per lignū vo vite xp̄s significat̄. Ezech. xxxi. Omē lignū padisi n̄ ē assilatū illi. q̄ Cāti. iiij. Emissiōes tue paradisus malor̄ punicor̄ cū pomor̄ fructibus.

Huius aūt loci post pcm̄ hoīs adit⁹ īterclusus est: sepius em̄ vndiq̄ rūphea flāmea id est muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹ cū celo pene iūgat̄ incendiū. Cherubin q̄z. i. angelor̄ p̄sidiū arcendis spiritib⁹ malis sup̄ rumphee flagrātiā ordinatū ē: vt hoīes flāme: angelos vo malos angeli boni sūmoueant ne cui carni vl' spūi trāsgressiōis aditus padisi pateat. Hec ille.

Duplex fuit cā immortalitat̄ hoīs ī statu īnocētie. s. intrinseca q̄ erat vis p̄tētiua p̄i⁹ aīme ⁊ hec a deo. Alia extrinseca. s. esus ligni. Istud etiā lignū vitā longeuā dedisset homi post pcm̄ ßm Aug. ī li. de q̄stoib⁹ no. ⁊ ve. test. ß hoi gust⁹ ei⁹ p̄hibit⁹ fuit post pcm̄. iō dr̄ gen. iij. Ipsis āgelis videte ne forte Adam sumat de ligno vite ⁊ viuat ēternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcvij. arti. iiij. Et Alex. ij. pte summe. q. xiiij. ar. xx.

Adam vir sctūs cūct] dieb⁹ vite sue ꝓphie spū claruit: pnīaz magnā ac diuturnā fe/cit filijs suis ꝑcepta iusticie ōdit: pcipiēs vt a ꝯsortio cayn ac filioꝝ ei⁹ oīno abstinerent. nec cū eis mr̄imonia iūgerēt. Hic pm⁹ nr̄ parēs vno pctō a padiso nos expulit: ꝫ sctā ꝯuersatōe sua ac pnīa sua exm̄ nobis dedit ad regni celest] gaudia remeādi: q̄ āt ꝫ n̄ seq̄r de ipo iuste cōq̄ri nō poterit. Comestor dic̄. Adā genuisse. 30. filios τ totidē filias p̄ter cayn τ abel. adā fuit pr̄ τ socer cayn q2 cayn ꝯxit mr̄imoniū cū calmana sorore sua. August. Adā vo mortu⁹ ē hn̄s ānos nōgētos τ. xxx. vt dr̄ ī ymagie mūdi. postq̄ genuit. xxx. filios τc̄. τ sepult⁹ ē ī loco caluarie cir/ca hierlm: vbi postq̄ aliq̄diu reqeuit. trāslatū ē corp⁹ ei⁹ ī ebrō ī terrā de q̄ sumpt⁹ ē: cui sn̄ie concordat Athanasi⁹ τ docto. hebrei. q2 ꝯuenit vt ibi cor/pus suū xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: τ vbi seminata est corruptio ibiq̄ incorruptō orietur: quaten⁹ sic medicina morbo corrn̄deret. Johes tn̄ in ꝯrū sonat vt patet.

Augustinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus instituit vt cōmēdaret q̄ ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multuz electis prodest: sanctis angelis in eterna pace sociādis: verū tāta immanitate peccādi defecerūt hoīes vt tuti⁹ atq̄ pacati⁹ īter se bestie viuerēt. Nec.n. vnq̄ inter se leones aut īter se dracōes q̄lia hoīes bella gesserūt. vinculū cōcordie diligit deus.

Adam itaq̄ τ Eua pmū oīm parētes. xxx. sup] nōgentos vixere ānos. τ p̄ter Cayn Abel τ Seth cū sororibus suis q̄s scriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄z infirmitate correptus Seth filio atq̄ alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiscerēt. Illū ꝓ oleo mīe ipetrādo ad para/disum vt aiunt: transmisit tandē deficiēs in Ebron sepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū ī caluārie loco sepultū fuisse

Abel secūdus filius Ade natus est anno .30. Ade cū sorore delbora. Iste abel primus martyr ecclīam inchoauit q2 ī grā ꝛ iusticia ꝑmāsit. Si eī ab Adā īchoata fuisset nō foret cōtinua. Hūc āt iustū ꝛ sctm̄ ꝯmeōrāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere ꝛ deū timere didicit. Cui⁹ ꝯuersatio pastoralis erat: ꝛ de oib⁹ ꝑmicias deo offerebat. Et ꝓpterea de⁹ ad eius sacrificia respiciēs. ꝛ ei⁹ oblatōez ḡtam hr̄et germāo ꝑn̄te. q̄ viso vult⁹ cayn ꝑ ꝯfusiōe ꝯcidit et inuidie stimulo sauci⁹ cayn ī eū ꝯsurrexit ac iterfec. Qui celestē citatē ꝑm⁹ ꝯdidit. Et ipi⁹ ciuem se ꝑmū ꝯstituit Centenario ꝛ eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Anno .cxxx. ḃm heb. Scđm lxx. iterꝑtes. ccxxx. Adā genuit seth q̄ fuit terci⁹ fili⁹ ade ꝛ nat⁹ ē āno p̄ris sui .cxxx. inchoāte ḃm he. ve. ꝟ ē āno mōi. 130. cōpleto vixit āt ānis. 912. Iste seth nat⁹ est 230. āno ad. q̄z. c. moyses ꝑtermisit qb⁹ luxit filiū suū abel ī valle ploratōnis ꝓpe ebrō. ipē ec̄. ꝑ oleo mīe īpetrādo padisū adijt. In his duob⁹ primis filijs Ade. s. Cayn ꝛ abel ortū hūert due ciuitates ḃm Aug. 14. li. ð ci. dei. fecert itaq3 duo amores duas ciuitates. terrenam. s. amor sui vsq3 ad ꝯteptū dei. Celestez vo amor dei vsq3 ad ꝯteptū sui deniq3 illa ī seipa: ꝟ in dn̄o gliat. Illa q̄rit ab hoībus gliam. huic āt de⁹ ꝯscie testꝭ maxia ē glīa. ad illā ꝑtinet cayn q̄ ꝑmo nat⁹ ē ꝛ citatē ꝯdidit. Ad istā ꝑtiz abel. q̄ scđo nat⁹ ē ꝛ tāq3 pe

Enos

Caynan

grin⁹ ꝟ ꝯuersat⁹. q2 grā ꝑdestināt⁹ ciuis sursū erat. deniq3 vt cītas dei sue aduersarie coopatōe clarescat. aliq̄ facta reproborum comemorare necesse fuit.

Cayn priogenit⁹ ade ꝛ eue cū sorore sua calmana nat⁹ ē āno ade. xv. i agro damaseno. Hic prim⁹ agrorū cultor fuisse ꝑhibet cupidissim⁹ q̄de ꝛ aliene felicitatis īpatiētissim⁹ ac scelerat⁹ dolens mūera sua reprobata a deo et mūera fr̄is sui accepta mot⁹ iuidia frem suū ductus ī agrū iterfecit. ꝓpter qđ a deo ꝑūit⁹ fuit vt oib⁹ dieb⁹ vite sue eēt vag⁹ ꝛ ꝓfug⁹ sup terrā. Cūq3 cayn ꝯfect⁹ eēt senio ꝛ iter frutecta aliq̄n sederet a ꝓnepote suo lamech q̄ senectutꝭ vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi isistēt pueri ductorꝭ suasu credēs cayn feraz sagitta occisus fuit.

Eras plimas drsoꝝ regū gētiū aut opm magnificoꝝ: aut ꝑsonaꝝ sublimiū hicide ānotauī: qb⁹ vtuť astronomi

ī suis calculatōib⁹ ab adā vsq3 ad alphonsum. Et nō q̄ era ē tp̄s famosū alicuius gētis vel secte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitatꝭ vel malicie ꝛ vulgariter ꝑt dici datū: iuxta qđ publice ꝯscriptōes fiūt. Vn̄ ꝛ sctūs leo hui⁹ noīs ꝑm⁹ freq̄nter ꝟ termino era vtiť in Epistolis suis.

Enos filius Seth nat⁹ ē āno Seth cv. anno vo mūdi. 435. ḃm. lxx. ḃm heb. 235. āni vite eius. 905. Iste enos incepit inuocare nomē dn̄i forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno patris sui. xc. Mūdi vo ḃm. lxx. 625. ḃm heb. ccc. xxv. āni vite ei⁹ extiterūt 910.

In linea iustoꝝ tres notāť celestib⁹ decorati. Prīo enos q̄ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ꝛ trāslatus ē in padisū. Tercio Noe q̄ ꝑfectus fuit in generatōnibus suis humanū genus saluauit ab aqs diluuij. In linea vo pctoꝝ tres decorantur terrestribus. Primo Jabel qui fuit pater habitantium in tentoris atq3 pastorum. Secundo Iubal qui fuit pater canentiū in Cithara ꝛ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

[...]uottus sit in numero
[...]nō est. Iste Enoch ca
[...]s eā noīe ei⁹ Eno/
[...]vidit. dicit eñ Jo
[...] ꝛ violentijs opes
[...]atrocinia icitabat.
[...]ilios suos in citate
[...]ē ƀm augus. xv. de
[...] citatē cuz vix q̄tu/
[...]c fuisse. qꝛ nō oēs
[...]: ƀ illos tm̄ noīare
[...]pis rō postulauit.
[...]ondenario numero finit̄ q̄ pctm̄ signi/
[...]claudit̄ a q̄ sexu factuz ē iniciū pctī.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vł phisice humane curiositati debuiētes a filijs lamech legūt̄ inuēte ꝛ sic filij adulterini p̄mū sb̄tiliores alijs fuerūt: ꝛ qꝛ tīebant futuꝝ pīclm̄ diluuij ꝛ ignis Jō tubalcaim easdē artes ī duab⁹ colūnis sculpsit. Una latericia ꝛ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra syria: vt. s. si ꝯstructa lateribꝰ ab imbribꝰ exterminaret̄ lapidea pmanēs pberet hoīb⁹ scpta' cognoscere.

Matusalem Enoch fili⁹ cētesimo et ꝛ octuagesimoseptio anno nat⁹ lamech filiū hūit q̄nato duos ꝛ octoginta supra septīgētos superuixit ānos. Et sic Matusalē diuti⁹ vixisse ferūt oībꝰ q̄s scriptura cōmemorat.

Matusalem

Malaleel fili⁹ yrath

Yrath filius Enoch

Malaleel centuz sexagita/ q̄nqꝫ hn̄s etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Iste Lamech primus bigamiaz introduxit habens duas vxores ꝯ illō qō dictū fuit ab Adā spū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ viru. i. cayn īter frutecta tacētē sagitta īterfecit adolescētēqꝫ eū ducētē arcu pcussum occidit. Puit⁹ ē igr̄ ꝓpter occisionem caī septuagies septies qꝛ septuagita ꝛ. vij. aīe ō eo egresse ī diluuio pierīt.

Iste Jabel fili⁹ Lamech ex vxore Ada īcepit ꝯdē tētoria pastoralia portatilia ad mutādū p[...]cua ꝓ gregibꝰ nutriēdis nil nisi ꝯiugiū carnale meditās ꝛ pascua vetri. ƀ ƀm cōmestorē greges ordiauit ꝛ caracteribꝰ distinxit sepauitqꝫ ƀm genera greges ouiū a gregib⁹ edoꝝ ꝛ ƀm q̄litatē vnicolores a grege spsi velleris: ꝛ ƀm etatē anielos a maturioribꝰ ꝛ cōmissuras certi[...] tp[...]ꝰ faciēdas itellexit

Ada Lamech Sella

Cōcupia oculoꝝ

Iste tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris siue artē ferrareā prim⁹ inueit: res bellicas exercuit sculpturas ī metallis in libidinez oculoꝝ fabricauit sumens ex exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem aurū consonantias excogitauit.

Cōcupia aurium

Iste Tubal fili⁹ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ꝛ organo qꝛ musicā inuenisse dr̄ nō tñ instr̄a musicalia adinuenit ƀm ꝯmestorē q̄ postea lōge ī/ uēta referūt̄ ƀ ꝯsonātias īuenit vt labor pastoral' quē frater su⁹ iabel p̄amauit ī delitias vteret̄ ꝛ in delicijs exerceret: postea tñ mlti adinenert ꝯsonātias melodiaꝝ ꝛ diuersa instr̄a musicalia sic moises de sonitu aqꝝ dr̄ armonias ꝑpēdisse. Sūt tñ q̄ dicāt ꝙ archades popli ꝑ calamos breues ꝛ logos p̄mi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philosophi.

Concupia carnis

Noema filia Lamech ex Sella soror Tubalcayn artem varie diuerseqꝫ texture inuenit: lanam et linuz in fila traxit ꝛ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Naz antea pellibus bestiarum vtebantur.

Jabel Tubal

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mūdi ſm Hebre. 470. ſm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. ꝙ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad sciētiarū principia inuenienda. Tum etiā scd̄m naturam: qꝛ homines erant melioris cō/plexionis ⁊ maioioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa qui/dem homines q̄ꝫ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaꝫ magnitudo gigantoꝝ videaꝛ ali/cui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̄ cē/tum dentes scd̄m modulum nostre fieri potuissent. Dixitqꝫ August. 12. ꝙ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: ꝙ deceꝫ de illis faciunt vnum de nostris: atqꝫ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans vl' sa porans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimuꝫ Geñ. v. mūdi v̄o dcc. lx. scd̄m he. ve. ſ scd̄m. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ sexaginta duos. Dicit Augusti. ꝙ multi sunt geniti ante diluuiū de seth ⁊ etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge/nealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli discretio concretioqꝫ numeraretꝛ ⁊ ad Abra/ham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. p̄pter quod scriptura sacra quosdam ꝯmemorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam ⁊ genuit Enoch. nō est conse quēs ꝙ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ sic de alijs. Huius v̄o tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Ca/ym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Geñ. v. mūdi vero 1022. scd̄m he. ve. Sꝫ ſm. lxx. 1122. Anni vite eiꝰ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit ⁊ translatus est in paradisuꝫ: ⁊ septima requies p̄dicatur ad quaꝫ trāsfertur omnis qui tanq̄ꝫ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis ⁊ sp̄ūs tranquillitate cū he lya vsqꝫ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio co ronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab an/tiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissimꝰ fuit omniū quos scriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. ſm lxx. interp̄tuꝫ computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v̄o asserit: ꝙ eodē āno diluuij mor/tuus sit. Septemqꝫ diebus ante diluuium sepultus. Quidam v̄o eum cum pa/tre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: ⁊ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroꝝ ⁊ hebreoꝝ: ſm August. ⁊ Rab. ⁊ ysi. qui omnes di/cunt eum absqꝫ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tā/tū. viij. anime salue fiebant.

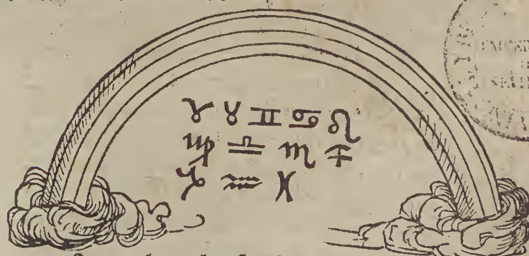
Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui ſm textum nostrū Gñ. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit auteꝫ annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 182. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui male/dixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cuꝫ vixisset septingētos ⁊ septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio suo ⁊ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiqꝫ famosi ⁊ incredibi/lis potentie scientes bellum.

SEcunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluuiū: qđ fuit vniuersale ꝑ totū Anno sexcē
tesimo vite Noe a pncipio aūt mundi ƀm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto.
Sed ƀm.lxx. interptes quos Beda et ysido. approbāt Bis mille ducenti ⁊. xlij. ⁊ durat vsq̨
ad abraham ƀm he.292.annis. Sed ƀm .lxx.842.annis. Ante diluuiū ṽo ꝑ.100. annos
Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

NOe diuini honoris et iusticie amator fi-
lius Lamech. ingenio mitis ⁊ integer in
uenit grām coram dño. Cū cogitatio ho
minū ꝓna erat ad malū. Omī tpe oēs in viam
rectā reducere satagebat. Cūq̨ instaret finis vni
uerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de li
gnis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit
trecētoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Oro
sius ⁊ post eū Augusti. ⁊ Hugo. Cubitū geome
tricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā pticaꝫ
noīant. Sit itaq̨ trecētoꝝ pticaꝝ lōgitudīs: q̄n
q̄ginta latitudinis ⁊ triginta altitudinis. i. a fun
do vsq̨ ad tabulatū sb tignis. Et ī cubito cōsum
mab illā. Jn q̄ māsiūculas cenacla fenestrā ⁊ osti
um ī latere deorsum facies. Noe igiť post cētuꝫ ⁊
xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ ꝓ solatio vite erant
necēria cōportauit. Cūctorūq̨ aīaliū ad bↄādū ge
nus eoꝝ masclos sił ⁊ feminas piter introduxit.
Jpe deniq̨ ⁊ filij eiꝰ vxor ⁊ vxores filioꝝ primo
die meß apriľ ingressus ē. Facto diluuio cuꝫ dñs
oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluatꝰ ē. Stetit
q̨ arca sup altissimos mōtes armenie. Qui locꝰ
egressoꝝ vocať. Egressi deo grās egerūt. Et alta
re facto: deo sacrificabant.

HOc signū federis qđ do inter me et vos ⁊ ad
omnē animā. Gñ. ix.

ARcus pluuialis siue Jris licet dicatur hr̄e sex
vel quatuor colores. tñ duos colores pncipa
liter habet. q̄ duo iudicia repñtant. aq̄us diluuiꝫ
pteritū figurat ne amplꝰ timeať. igneus futurū iu
diciū signat per ignem vt certitudinaliter expecteť
Jllo diluuij Anno prima seculi etas termiata ē
ab Adaꝫ vsq̨ ad diluuiū inclusiue. Etas scđa ince
pit q̄ ⁊ ad abrahe natiuitatē vsq̨ perdurat.

NOe vna cū filijs ⁊ vxore ac filioꝝ vxoribꝰ ex
archa egresso: ꝯfestim altare edificato de cūctꝭ
pecoribꝰ volatilibusq̨ mūdis holocausta dño ob
tulit. Et eiꝰ odorē suauitatꝭ odoratꝰ est dñs. Pro
pter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite et multiplicamini. Indeque terra ad propriam naturam reuersa Noe cepit vir agricole esse. et exercere terram: et cuncta animantia ad pascua emisit. Cumque (vt aiunt) hircum caprarum in coricum cilicie montem emisisset: ibidem lambruscas comedens: inebriatus est: et reliqua animantia cornibus petere cepit. Hoc noe comperto: lambrusce virtutem agnouit. confestimque ipsam sanguine leonis porci agnique et Symie addito inseruit: at lambrusca in bonam vineam inserta: fructum fecit perfectum et vindemiauit eum. Et ad vsum noe vino deducto sacrificans fecit conuiuium magnum. Inebriatus autem ex illo statim tanquam agnus in soporem resolutus est nudatus inhoneste iacebat: vidensque Cham eius filius (videlicet pater chanaan) patris verenda nudata e vestigio irridendum fratribus nunciauit et ostendit. At Sem et Japhet audientes: filiali pietate in patrem commoti pallium imposuerunt humeris suis retrorsum incedentes: patris verenda operuere. Eorum quippe facies verse erant: ne. s. patris virilia viderent. Quod cum noe sensisset alijs quidem filijs felicitatem optauit. Cham vero propter cognitionem sui non quidem maledixit: sed eius proli. Noe vero cum vixisset post diluuium trecentis et quinquaginta annis: quod quidem tempus feliciter egit: cum complesset annos nongentos quinquaginta mortuus est. Preter autem Sem cham et Japhet atque ionicum filios: aliosque post diluuium genuit filios et filias. viditque ex filijs filiorum: et ex filiorum filijs ad multas vsque generationes.

Monstruosorum quoque multa hominum genera post linguarum varietatem a deo factam varijs in locis producta fuisse commemorantur. Deus enim ipse cum sciret quarum partium similitudine vel diuersitate contexeret pulcritudinem vniuersi: etiam monstruosos homines in mundum producere voluit. E quibus quidam dicantur reperiri qui in media fronte vnum tantum habent oculum: qui monoculi appellantur. Alios statura esse cubitales: quos pigmeos greci vocant: qui per annum octauum viuendo non excedunt. Hij populi plinio. vij. naturalis historie testante tenentes montana indie: vicina tamen occeano salubri celo semperque vernante habent singulare bellum contra grues: teste Homero: horum mulieres Solinus anno quinto parere dicit: et octauo senescere: fama est insidentes arietum caprarum dorsis armatos sagittis veris tempore vniuerso agmine ad mare descendere et oua pullosque earum alitum consumere. Casas eorum luto pennisque et ouorum putationibus construi. Arestoteles in cauernis viuere pigmeos tradit. Item gentes alie sunt in quibus singuli singula crura in pedibus maximis habent non flectentes poplitem: et tamen mirabilis celeritatis quos sciopedas vocant. Hij etiam plinio vbi supra testante per estiuum tempus in terra supini iacentes pedum se vmbra protegunt: vnde et inditum nomen habet. Hos idem Plinius in desertis indie partibus habitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habentes oculos in humeris. Quosdam alios cynocephalos quorum canina capita. Et alia diuersa genera monstruosorum que in sequentibus patebunt. Cum multi reperiuntur hominum fetus ab vsitato cursu nature exorbitantes: qui tamen non obmittendi in historijs ducuntur maxime longius a mari degentes in quibus prodigiosa aliqua et incredibilia multis visum iri haud dubitamus. Quis enim ethiopes antequam cerneret crederet? Aut cui non miraculo est cum primum in noticiam venit? Quam multa fieri non posse (prius quam facta sint) iudicatur. Nature vero rerum vis atque maiestas in omnibus momentis fide caret: si quis modo partes eius ac non totam complectatur animo. Ideo ad auctores fidem relegabimus: Modo ne sit fastidio grecos auscultari qui maiore diligentia et vetustiore cura de hijs scripserunt Ferunt etiam scitharum genera ad septentrionem haud procul ab ipso aquilonis exortu specuque eius dicto quem locum gesglithron appellant: produntur arimaspi quos vt in folio sequenti patebit vno oculo in fronte media insignes. Quibus assidue bellum esse circa metalla cum griphis ferarum volucri genere. multi sed maxime illustres herodotus et aristeas proconesius scribit: super alios autem antropophagos scithas in quadam conualle magna timaui montis regio est que vocatur abarimon. In qua siluestres viuunt homines auersis post crura plantis eximie velocitatis passim cum feris vagantes hos in alio non spirare celo. Ideo que ad finitimos reges non pertrahi. Neque ad alexandrum magnum pertractos beton itinerum eius mensor prodidit. Precipue tamen india ethiopumque tractus miraculis scatent. Maxima in india gignuntur animalia indicio sunt canes grandiores ceteris. Arbores quidem tante proceritatis traduntur: vt sagittis superari nequeunt. Hec facit vbertas soli temperies celi: aquarum habundantia. arundines vero tante proceritatis: vt singula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. In monte cui nomen est Milo homines esse auersis plantis octonos digitos in singulis pedibus habentes auctor est Megaschenes. In multis autem montibus genus hominum capitibus caninis ferarum pellibus velari pro voce latratum edere vnguibus armatum venatu et aucupio vesci. Cresias scribit in quadam gente indie feminas semel in vita parere genitosque confestim canescere. Megaschenes gentem inter nomadas indos narium loco foramina tantum habentem. ad extremos indie fines ab oriente circa fontem gangis Astomorum gentem sine ore: corpore toto hirtam: vestiri frondium lanugine: halitu tantum viuentem et odore quem naribus trahunt. Nullumque illis cibum nullumque potum. Tantum radicum florumque varios odores siluestrium malorum que secum portant longiore itinere ne desit olfactus. Grauiore paulo odore haud difficulter exanimari. Onesicritus quibus in locis indie vmbre non sint corpora hominum cubitorum quinum et binorum palmorum existere et viuere annos. cxxx. nec senescere. sed vt medio euo mori. Cresias gentem ex ijs que appellatur pandore in conuallibus sitam. annos ducentos viuere in iuuenta candido capillo qui in senectute nigrescat. Artemidorus in taprobana insula longissimam vitam sine vllo corporis languore traduci. Soritas ab indis arabis fluuius disterminat. Ji nullum alium cibum nouere quam piscium quos vnguibus dissectos sole torreant. atque ita panem ex ijs faciunt: vt refert Clitarchus. in affrice solitudinibus hominum species obuie subinde fiunt: momentoque euanescunt. Hec atque talia ex hominum genere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fecit natura ad detegendam eius potentiam sequentes gentes inter prodigia ponere libuit.

De homib⁹ diuersaꝝ formaꝝ dicit Pli.li.vij.
ca.ij. Et Aug.li.xvi. de ci.dei.ca.viij. Et Isi
dorus Ethi.li.xi.ca.iij. oia q̄ sequūtur in in
dia. Cenocephali homines sunt canina capita habē
tes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli.
qui omnes vesciūtur pellibus animaliū.
Cicoples in India vnū oculum hn̄t in fronte sup na
sum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofa/
gite vocātur supra nasomonas confinesq̄ illorū ho/
mines esse: vtriusq̄ nature inter se vicibus coeūtes.
Calliphanes tradit Arestotiles adijcit dextram mā-
mam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermo-
froditas appellamus.
Ferunt certi ab oriētis pte intima esse homines sine
naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Ali
os supiore labro orbas. alios sine linguis ⁊ alijs cō
creta ora esse modico foramine calamis auenaꝝ po-
tū hauriētes.
Item homines habentes labiū inferius. ita magnū
vt totam faciem contegant labio dormientes.
Item alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt mo
nachi.
Pannothi in scithia aures tam magnas hn̄t. vt con
tegant totum corpus.
Artabrite in ethiopia pni ambulāt vt pecora. ⁊ ali-
qui viuūt p annos. xl. quē nullus supgreditur.
Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua i
frontibus hn̄t ⁊ capraꝝ pedibus similes qualē in so
litudine sanctus Antonius abbas vidit.
In ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede la/
tissimo tam veloces vt bestias insequantur.
In Scithia Ipopedes sunt humanā formaz eq̄nos
pedes habentes.
In affrica familias quasdā effascinātiū Isigonus ⁊
Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt p/
bata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eius/
dem generis in tribalis et illirijs adijcit Isogon⁹ q̄
visu quoq̄ effastinent iratis p̄cipue oculis: quod eo
rū malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q̄ pu
pillas binas in oculis singulis habeant.
Item hoies. v. cubitoꝝ nūq̄ infirmi vsq̄ ad mortez
Hec oia scribūt Pli. Aug. Isi. Preterea legit̄ i gest
Alexādri q̄ i india sunt aliq̄ hoies sex man⁹ hn̄tes.
Itē hoies nudi ⁊ pilosi in flumine morātes.
Itē hoies manib⁹ ⁊ pedib⁹ sex digitos habentes.
Itē apothami i aq̄s morantes medij hoies ⁊ medij
caballi.
Item mulieres cū barbis vsq̄ ad pect⁹ s capite pla/
no sine crinibus.
In ethiopia occidētali sūt ethiopes. iiij. oc̄los hn̄tes
In Eripia sunt hoies formosi ⁊ collo gruino cū ro-
stris aialium hoimq̄ effigies mōstriferas circa extre
mitates gigni mīme mirū. Artifici ad formanda cor
pora effigiesq̄ celandas mobilitate ignea.
Antipodes āt eē. i. hoies a 9ria pte terre vbi sol orit̄
qn̄ occidit nob aduersa pedib⁹ nr̄is calcare vestigia
nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. In-
gēs tn̄ s pug̃ lraꝝ 9traq̄ vulgi opioez circūfundi ter
re hoies vndiq̄ couersisq̄ iter se pedib⁹ stare et cūct
silem eē celi v̄ticē. Ac sili mō ex q̄cūq̄ pte mediā cal-
cari. Cur āt n̄ decidāt: miret̄ ⁊ illi nos n̄ decidere: nā
eīn repugn[...]e: ⁊ quo cadāt negāte vt possint cadere.
Nā sic igni[...]sedes nō ē nisi i ignib⁹: aq̄rū nisi i aq̄s.
spūs nisi i[...]ū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se
locus non
cr]. Rome oim tinec

Ventorum quatuor cardinales sunt primi Septētrio flat rectus ab axe faciens frigora et nubes huic dexter Circius niues et grandines A sinistris boreas constringens Secundus subsolanus ab ortu spatus vulturnus desiccans eurus nubes generans Tercius auster humidus fulmineus A dextris euro auster calidus a sinistris euro nothus tempestuosus Quartus zephirus hiemem resoluens producens flores a latere affricus generans fulmina et chorus nubila faciens

ORbis dicitur a rota ꝛ est q̄libet figura sperica ꝛ rotunda. Et ideo mūd⁹ orbis dr̄. q꞉ rotūd⁹ ē꞉ ꝛ dr̄ orb terre vł orbisterrarū. Dicitur āt bm vincē. filij sem obtinuisse asiā. filij chā affricā ꝛ filij iaphet europā. Isid. in li. Ethy. asserit ꝙ orbis diuisus ē in tres partes s̄ nō eq̄liter. Nā asia a meridie p̱ orientem vsqꝫ ad septētrionem p̱uenit. Europa vo a septētrione vsqꝫ ad occidentē p̱tingit. Sed affrica ad occidentem p̱ meridiez se extendit. Sola quoqꝫ Asia continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem꞉ alie vo p̱tes. s. affrica ꝛ europa aliam medietatez sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. easqꝫ intersecat꞉ quapropter si in duas partes orientis ꝛ occidentis o. bem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica ꝛ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiū filij Noe꞉ inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam꞉ cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Gen̄. x. ꝛ super libro Paralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Isidorus ꝛ Plinius.

DE prouincia Asie. Asia ex nomie cuiusdam mulieris est appellata ƀm Vinc. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars prouincias multas ⁊ regiones. Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit᷑ qđ latine delicie interpretatur. quod simul iūctum resultat ortus deliciaruꝫ. Est enim omni genere ligni ⁊ arborum pomiferarum consitum: habēs etiam lignuꝫ vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totuꝫ. Diuiditur aūt in quatuor flumina vt patet Geñ. ij. hui⁹ loci post pctm̄ est aditus interclusus. India q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte occidentali claudit᷑. Hec a meridiano mari porrecta vsqꝫ ad ortuꝫ solis: ⁊ a septētrione vsqꝫ ad monteꝫ caucasum peruenit. Habet gentes multas ⁊ oppida. Insulam quoqꝫ thephanā gemmis ⁊ elephantis refertam. Crisen ⁊ arginē auro et argento fecundas. Tilem quoqꝫ arborem folijs nunq̄ carentem. habet ⁊ fluuios gangen ⁊ indū ⁊ hypaneꝫ illustrantes indos. Terra indie fauonij spiritu saluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis ethesias patit᷑. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron bestiam id est vnicorniū. psitachum auem. ebenum quoqꝫ lignum cinamomū piper ⁊ calamū. Mittit quoqꝫ ebur lapidesqꝫ p̄ciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus nobiliū feminaꝝ ardet ambicio. Ibi etiaꝫ sunt mōtes aurei quos adire ꝓpter dracones ⁊ griphos ⁊ immēsoꝝ hominū mōstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū. Indiā liber pr̄ ingressus ē vtpote q̄ indis (Bacc) prim⁹ oīm triūphauit. Sūt ⁊ alie ꝓuīcie mlt̄te in asia: et reg̃ videlꝫ Parthia. Assiria. Media Persia. Mesopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea ⁊ assiria ⁊ mesopotamia in ei⁹ nomen aliqñ trāsierūt. Arabia ꝓuīcia sic ē appellata. i. sacra. sic interpretata eo q̄ thuriferos bēat odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi habet᷑. Et ibi nascit᷑ fenix. Ipa etiā dr̄ Sabba. Siria hꝫ in se plures ꝓuīcias. s. Cōmagenā phenicam ⁊ palestinam. cui⁹ ps ē Judea. absqꝫ sarracenis ⁊ nabucheis. In phenicia est thir⁹ ad quā ysaias loq̄tur. Judea ex noīe iude appellata. s. eo q̄ reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē palestia regio q̄ prius chanaā dicta ē. a filio chā siue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulsis iudei eā dño ꝓcedēte possederūt. In medio aūt iudee ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illustris. balsam⁹ opima.

Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt sedeꝫ regni reges isrl̄. sicut in hierlm reges iudee. Hec ē media inter ꝓuinciā iudee ⁊ ꝓuinciā galilee: similis ē terra iudee in bonitate Galilea ꝓuīcia etiam palestine. Et ē duplex. s. supior ⁊ inferior. Penthapolis regio ē in cōfinio arabie ⁊ palestine: quinqꝫ ciuitatum Sodome ⁊c. celesti igne consumptarum. Nabathea a filio ysmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiaꝫ

Egyptus que prius dicitur essea: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: ⁊ pluuiarum ignara. Nilus solus eam circūfluens irrigat: ⁊ inundatione sua fecundat adeo copiose vt impleat necessarijs mercibus orbem terre Scithia sicut ⁊ gothia magoth a filio Japhet fert᷑ cognominata. Hircana dicta est a silua hircania: q̄ scithie subiacet. Albania a calore populi sic nominata eo q̄ albo crine nascant᷑ homīes. Armenia vocata est ab armeno iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est asye prope pontum armenie. ī hac herbe tincture vtilis nascūtur. Capadociaꝫ vrbs ꝓpria nominauit hec est in capite Syrie sita. Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuincias istas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariaꝫ. pamphiliam. ysauriā. liciā atqꝫ ciliciam Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior frigia. Nicomedia vrbs est in ea vbi hanibal fugiens veneni haustu animā spirauit. Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄bus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia europis filia. h̄ ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est quā ex suo nomine appellauit tros troyanorū rex. due autem sunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia smirnā habet. Minor v̄o ylium ⁊ lichaoniam. Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiqꝫ aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem seleuciam habet. Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarsum. Licia auteꝫ sic nominatur eo q̄ ab oriente sit iūcta cilicie. Ibi est mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis estib⁹ ignē exalat sicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania zwickau.

DE alia tercia pte mūdi q̄ dicit᷑ Europa. Europa q̄ppe ab agenoris regis libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thanai: descendēs ad occasum p septētrionalē occeanū vsqꝫ ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniūgitur et in insulas cades finit᷑. Prima europe regio est Schithia inferior. q̄ a meothidis paludib⁹ incipiēs inter danubiū ⁊ occeanū septētrionalē vsqꝫ germaniā porrigit᷑. q̄ terra p barbaras gentes a q̄b⁹ inhitatur generaliter barbaria dicit᷑.

Hui⁹ ps p̄ma alania ē: post hanc dacia vbi ⁊ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. Germania post Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū conclusa cingit᷑. terra diues viriū ac pplis numerosis ⁊ immanibus. Vñ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignēdoꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Cristallum ⁊ Succinum. due v̄o sunt germanie superior iuxta septētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. Prouīcie aūt q̄s danubi⁹ a barbarico ad mediterraneū mare secludit sunt. prima

messia a messiū ꝓuentu vocata: ꝓpter abūdātiā.

Post messiā pannonia postq̄ rethic⁹ frugib⁹ ferax q̄ excipit galliā belgicā: deinde traciā: tracie tirias iaphet fili⁹ nomē dedisse ꝑhibet. Alij seuicia incolaꝝ traciā appellatā dixerūt Huic ab oriēte ꝯstātinopol' opposita ē: ab occasu macedonia illi sbiacet. cuius regionē olim diuersarū gentiū ppl'i mesi: gethe: sarmate scithe ⁊ alie natōes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē q̄ cūctā illā regionē incoluit. Sūt aūt ꝓuicie grecie plures: ⁊ q̄ꝝ pria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thesalia. īde macedonia: inde achaya: ⁊ due ī mari creta ⁊ ciclades. Illiric⁹ aūt general'r ⁊ oīs grecia ⁊ dalmacia a delim maxīa illi⁹ ꝓuicie citate dicta est.

Epir⁹ a pirro achillis filio dī cui⁹ ps chaona ē: q̄ añ mollosa ē dicta: a mollosō filio pirri quē de andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege ellena deuchalionis ⁊ pirrhi filio: a q̄ pri⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē ⁊ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ lraꝝ ⁊ phoꝝ nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atq̄ nobilius.

Ellades aūt due sunt ꝓuicie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̄ olim ciuilia bella detonauerūt vbi nati sunt apollo ⁊ hercules: maior ille theban⁹ peloponēß. scda ps elladis a pelope rege atthice vōta ē. Tesalia a thesalo rege dicta ē. mlta sunt ī thesalia fluīa ⁊ oppida: iter q̄ pcipua ē thesaloīca ibi ē ⁊ mōs pnasus q̄ndā appollini ꝯsecr̄⁹. In thesalia q̄ et pria fuit achillis pmū solidi aurei facti sunt: domādorū q̄z eq̄ꝝ vsus primū īuēt⁹ ē. Macedoīa a macedo q̄ fuit deuchalioīs nepos mrn̄⁹ nomē accepit. Postq̄ ibi accepit pricipatū q̄ pri⁹ emathia dicebat: q̄ ꝯfinis ē a septētriōe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis optia. Mōs olimp⁹ ī ea ē ita alt⁹ vt ī cacuie ei⁹ nec vēti nec nubes sentiāt Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ ꝓuicia appellata ē. Hec pene īsula ē hui⁹ caput ē corīthus gretie dec⁹ archadia sin⁹ ē achaie ipa ē ⁊ sicaonia a sitione rge a q̄ ⁊ regnū sicionoꝝ ē dcm̄. hz abeston lapidē q̄ sel' accēsus nūq̄ extiguit. Pānoniā ab alpib⁹ appēninis dicta ē: qb⁹ ab ytalia secernit regio fort[is] et solo leta. Hystriā hyster fluui⁹ vōuit q̄ terrā illā īfluit. Ipē ē danubius: hz āt a septētriōe pānoniā.

Italia olim a grec[is] ppl'is occupata mag grecia nūcupata ē. deīde a reg[is] noīe saturnia mox ⁊ latiū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerrīa ⁊ fertil': pabuli vbtate ḡtissima: hz lac⁹ venatū. alūnū atq̄ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepētes fōtib⁹ baias. Gignit gēmas sericū: ⁊ corallū. ⁊ ligurīū boani q̄z bpētē. ytalia aūt ⁊ hispania icciro hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hespo stella nauigēt: ⁊ in ytaliā et ī hispaniā q̄ hac rōe discernūt. Aut hespiā solā dic[is] ⁊ significas ytaliā: aut addis vltimā ⁊ signas hispaniā q̄ ī occidentis ē fine. Tuscia ps ē ytalie Umbria vo ps tuscie. ymbria vō dcā vt historie narrant: eo q̄ tpe aq̄se cladis ymbrib⁹ supfuerit. Est ei ī iugis appēninis ī ta mōt[is] in pte ytalie iuxta meridiē. Etruria ps ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines tēdebāt vsq̄ ad ripā ti cr[is]. Rome oīm fines vni⁹ tiñ tiberis ripa tenebāt. Hic ⁊ tuscia Tuscia aūt a freq̄ntia sacrificij ⁊ thur[is] dcā ē. illic ⁊ aurispiciā dicūt eē inuētā Apulia ē vbi brūdusiū quā tholi secuti dyomedem ducē ꝯdiderūt. Cāpania ꝓuincia ytalie hz terras hyeme oī estateq̄ vnātes Et sol ibi mitis: ḡta tēperies: aer pur⁹ ⁊ blād⁹.

Gallia dcā ē a cādore ppl'i: gala ei grece latine lac dī. Mōtes eñ ⁊ rigor celi ab ea pte sol' ardorē excludūt: q̄ fit vt cādor ppl'i ñ coleret. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt: ab occasu occeanus icludit a meridie ꝑrupta pirenei: a septētriōe rheni flueta atq̄ germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aīantiū apta: Flumib⁹ q̄z ⁊ fōtib⁹ irrigua ꝑfusa duob⁹ magnis rheno ⁊ rhodano fluibus Belgis āt citas ē gallie a q̄ belgica ꝓuicia dcā ē. Cisalpina q̄ʒ citra alpes trāsalpina q̄ʒ vltra alpes. Retia q̄ʒ iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obliq̄s aq̄s ligeris flumis est appellata. Hispania pus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vōta. Ipa ē ⁊ hesperia ab hespero stella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ⁊ affricā: a septētriōe pireneis mōtib⁹ clausa: a reliq̄s ptib⁹ vndiq̄ mari ꝯclusa. Salubritate celi eq̄lis oīm frugū generib⁹ fecūda gēmaꝝ metallorūq̄ ditissima: iterfluūt eaz flumīa mag. beth⁹. inne⁹: yber[is] ⁊ tag⁹: hz ꝓuīcias sex: Tarraconensem: Carthagineses. Lusitaniā. Galiciā. Bethicam ⁊ trāsfreta ī regiōe affrice tingitanā. Due sunt aūt hispanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia pte tercia mūdi affricaz sic noīatā: q̄daz extimāt q̄si affricā eo q̄ sit apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt a finib⁹ egipti pgēs iuxta meridiē p ethiopiam vsq̄ ad athlantē mōtē: a septētrionali pte mari mediterraneo claudit: ꝯiūcta hz ꝓuincias libiā cirenēses. Pēthapolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanaz. Et circa sol' ardorē ethiopiā. Libia cireneñ ī pte affrice prima ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ finib⁹ nūcupata. Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi exn̄tib⁹ magnis. iter q̄s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic denaiate a rgib⁹ suis. Gethula ps affrice mediterranee. Mauritania dī a mauro qd̄ nomē est grecū: latīe sonās nigꝝ. Uñ a nigredie ppl'i hitant[is] dcā est. Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ ꝓuincie citate dcā ē. Hec rgio gignit feras. symias. dracōes. strutōes. ⁊ oliz elephātes nūc sola india hos ꝑturit. Garramātis ob oppido dcā garrania ibi exn̄ti. Ibi ē fōs q̄ friget calore diei. ⁊ calet frigore noct[is]. Ethiopia dcā ē a calore ppl'oꝝ q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi ingēs est⁹. Nā q̄cq̄d ibi ē sb meridiano cardie ē: plurimas hz gētes diu'so vultu. ⁊ mōstruosa spē horribiles feruq̄ ⁊ bpentū mltitudie referta. Ibi rinocerata bestia ⁊ cameleopard⁹. basilisc⁹ dracones igētes ex q̄ꝝ cerebro gēme extrahūt iacinct⁹ ⁊ crisopassos ibi īueniūt. Et ciamomū colligit

Due sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera circa occasuz ī mauritāia. Extra tres ptes orb: q̄rta ē ps trāsocceanū iteriorē ī meridie q̄ sol' ardorib⁹ nob incognita ē: ī cui⁹ finib⁹ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Noe priarcha

Noe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo primo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: nat⁹ ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta he. ve. ꝫ bm̄ Orosiū Bedā ⁊ .lxx. interp. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interptaꝛ requies bm ysi. ⁊ Rabanū vbi sup. Ab eo ꝙ ꝫb illo oīa retro ꝗeuerſt p diluuiū. Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Ideo dē Geñ. v. Ipse consolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt soli homines agrū: ꝫ postq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dr̄: ꝙ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. ꝙ de istis trib⁹ filijs Noe. s. sem. cham. ⁊ Japhet lxxij. gētes pcreate sunt. vt pꝫ Geñ. x. Harꝝ autē gentiū vocabula ptim māserūt. ita vt hodieq̄ appareat. Vnde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ⁊ ex heber hebrei: partim tēpis vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi antiq̄ssimas pscrutātes historias. nec oīm ꝫ aliq̄ꝝ ex istis origine gētiū repire potuerūt. Et si oīa psiderent pla mutata q̄ꝫ manentia noīa apparent.

Chā.2.fili⁹ noe Cathaflua vxor ei⁹

Iste Jonichus fuit q̄rtus filius Noe natus est tercio anno post diluuiū de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiā inuenit. ⁊ q̄dam futura preuidit ⁊ maxime de ortu q̄tuor regnoꝝ ⁊ eorum occasu. Cūq̄ pr̄ dedisset ei munera iuit in terrā Ethan ⁊ habitauit ibi gentē pstituēs. Hec em̄ Eliopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filioꝝ Japhet viri clarissimi ac cedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic ferꝛ cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare possꝫ fuit autē vir ingenio eminentissimus ⁊ astronom⁹ permaximus. qui oīm sideꝝ cursus ⁊ stellaꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem disciplina vt dictū est ortū piter ⁊ occasum q̄tuor regnoꝝ principaliū p̄uidit ⁊ docuit. Huic aūt mortuo cosdron ei⁹ filius successit.

ionich⁹.4.fi.noe

Quibus fili⁹ chā a q̄: vt Josepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̄mū a semetip̄is ⁊ ab asianis chusei vocabanꝛ. Inde Ethiopes. ⁊ a q̄bus ethiopia regia hec puīcia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ⁊ hūit. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dr̄ pmissionis q̄ nūc Judea nūcupaꝛ ⁊ ab eo chananea. Sydon a q̄ sydonij. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄ꝝ duoꝝ fuit hierl̄m. Amore⁹ a q̄ amorei. Gerse⁹ a quo gersei. Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū pdidit ꝯ tripolim ī radicib⁹ libani sitū. Cine⁹ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īsulā possederūt angusto freto a phenicis littore sepatum. Samarites a q̄ sirie nobilis ciuitasq̄ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amatite.

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ⁊ libici ppl̄i q̄ icipit ab athlante mauritanie mōte. ⁊ ab eo r̄gio phuteꝫ appellata ē

Messaraym. 3. fili⁹ a q̄ Egyptij exorti sunt. ⁊ hꝫ. v. filios: egiptij em̄ ab hebreis mersei vocabātur a mersa isto q̄ꝝ princeps fuit egyptū. Lydin a quo lydi ppl̄i ⁊ a quibus lydia prouīcia nomen accepit puīcia in minori Asia. In q̄ Ephesus Jobis apostoli sedes. Ananim a q̄ ananij. ⁊ laobim a q̄ cubarij ⁊ alios q̄ꝝ natōes ignote habeꝛ: q̄z bello ethiopico subuersevsq̄ ad obliuionem p̄teritoꝝ nominū puenerūt. Masrā fili⁹ chā. 3. ex se septē ptulit natōes q̄ꝝ sexta p cesloim natio scꝫ palestinoꝝ: q̄ mō palestini dicūꝛ ppl̄i. Et palestia puīcia ꝫ ī syria est arabie ꝯtermina dicta a philistea vrbe philistei. Tusim a q̄ philistijm. Cellū Sabatha a q̄ sabatheni q̄ nominantur a grecis astabari.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore

Regina habꝫ duos filios ⁊ sabatha antiq̄ postmodū vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga descendisse putāꝛ. Sabaa a q̄ arabes. Dadan a q̄ Ethiopes. Euila secūd⁹ filioꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Euilei. q̄ nūc Getuli appellanꝛ ppl̄i. s. q̄ in remotiorib⁹ aphrice ptib⁹ hītare psueuerꝛ. Saba a q̄ sabe⁹ al̄ sabei ⁊ hij arabes vt scribit Joseph⁹ appellāꝛ. s. in libano et ātilibano pmorāꝛ: ⁊ ab isti arabia regio dicta quā solin⁹ sacrā iterptaꝛ. Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chaꝫ Gi las q̄dē ⁊ vasto corpe vir. cū eēt iter filios filioꝝ Noe audacissim⁹ apd̄ babilonios pmanēs tyrānidē p exercere cepit.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo q in salo .i. mari site sunt. Ex his notissime et maxime ponēde sunt. Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus eiꝰ q̄dragiesocties septuaginta q̄nq milia passuū. mlta et magᵃ flumia in ea: fontes calidi: et metalloꝝ copia larga et varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicit̄ cōmunis anglia. Thanatbos insula occeani freto gallico a britānia est vario termino sepata. Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula ē ſm solinū. Hec fert palmas oleū et vineas. hec oēs terras hoc solo miraculo vincit q quecunq arbor in ea ē nunq caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. Orchades insule occeani. intra britāniam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt et. xiij. coluntur. Scotia eadem et hibernia ꝓxima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaz porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne sunt. Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices et beate fructuū vbertate vnde et gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. Harum prima dicitur membronia: secūda Innīona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec site sunt in occeano contra leuam mauritanie. Gorgondes insule sunt occeani. Itē Espiduz insule crise et argire. Taprobana hec oēs insule occeani. Sunt et alie insule que ab bellesponto vsq ad gades in mari magno sunt cōstitute. Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. et paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. Creta insula grecie pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi abscōditus est iupiter et enutritus. Fuit autem quondam centum vrbibꝰ nobilis: vnde et centopolis dicta est. Prima remis et sagittis claruit. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis et dactilis in ea ceptū est. Capris copiosa: ceruis eget. lupos vulpes et alia ferarū noxia nusq gignit serpēs nullus: nulla noctua et si inueniatur statim moritur: larga est vitibus et arboribus: diptamus herba ibi nascit̄. phalangos venenatos gignit. Abidos insula est europe super bellespōtum posita. Eboos insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis e ꝑma arte lanificij i ornamētū femiāꝝ claruit. Ciclades insule greci quidaz autumant dictas: eo q et si spacijs longioribus a delo proiecte in orbez tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non q in orbem digeste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas ciclades putāt. Hec in bellespōto inter egeum et maleum mare constitute. Circūdantur etiaz pelago mirtheo. Sunt aūt oēs nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Delos est insula ī medio cicladuz sita: et dictā delos fertur: quia post diluuium ogigi tempibꝰ notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbrasset ante omnes terras radijs solis illuminata: sortitaq ex ea nomē q prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipa est et ortigiā vbi primū vise sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac insula latona enixa est appollinē et dyanā. Delos autem et ciuitas dicitur et insula.

Rhodus prima cicladum est. Carpathos est vna alia ex cicladibus. Citherea aliā est ex cicladibus vbi est orta venus. Ycharia ē alia.

Chyon insula Sira lingua appellatur: eo q ibi mastix gignitur. Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia et pitagoras samiꝰ a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula ꝑmo vasa fictilia repta dicūt̄. Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Priꝰ āt trinacria dicta ꝓpter tria acra. i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuz: h̄ ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris fructifera: vētis et sulphure plena. Vñ et ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto scilla et caribdis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaz ciclopum et postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit et achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et qm̄ ex earum nebulis et fumo futuros predicebat flatꝰ ventoꝝ ab imperitis visus est ventos suā potestate retinuisse. Eedem insule et vulchane vocantur q et ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez nouem habentes ꝓpria nomina. quaruz prima lipparis: altera trasia. Sardus herculis filiꝰ cū magna multitudine a lybia profectus sardiniaz occupauit et ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuz in latitudīe. xl. passuū. In ea neq serpēs gignitur neq lupꝰ: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. Ebosus insula est hyspanie. Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades et Gēmasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū qbus lapides emittūtur. multe et alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ptim in asia. ptim ī europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori scithia europe vt dicit Isido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroꝝ suoꝝ arma arripiētes hostes virili animo aggresse. de maritoꝝ suoꝝ nece sumpserūt debitā vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq̧ ad puulū ī ore gladij pimerūt. ⁊ femias rebuātes ⁊ hostiū spolia deripiētes. deinceps piter sine masculoꝝ ꝯsortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cuꝫ sp̄ duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ̄ hostes dimicabat. altera interim rēpublicaꝫ gubernabat effecte sunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam parteꝫ asie fere. C. annis dominio suo sbiecerunt. inter ipsas vō nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua pmiserūt. ex finitimis gētib⁹ maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ꝯceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel emactabant vel debito tempe pr̄ibus transmittebant: filias vō sibi reseruantes eas ad sagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amasones sunt dicte. i. sine māma vt dicit Isidorus libro. ix. has vnimānas antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄ per vires: sicut in gestis grecorum ⁊ Amasonum continetur. Dicit autem Isidor⁹ ꝙ per alexandrum magnum amasones vsq̧ ad internitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum ꝙ cuꝫ feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. ꝙ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphasti. super cuius responso ad ammiratōem duct⁹ rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiuꝫ ⁊ furorem mulieres vincere: sed potius p amorem. propter qd̄ libertatem eis concessit ⁊ ipsas non violentia sed poti⁹ amicicia suo imperio sbiugauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

Amasones

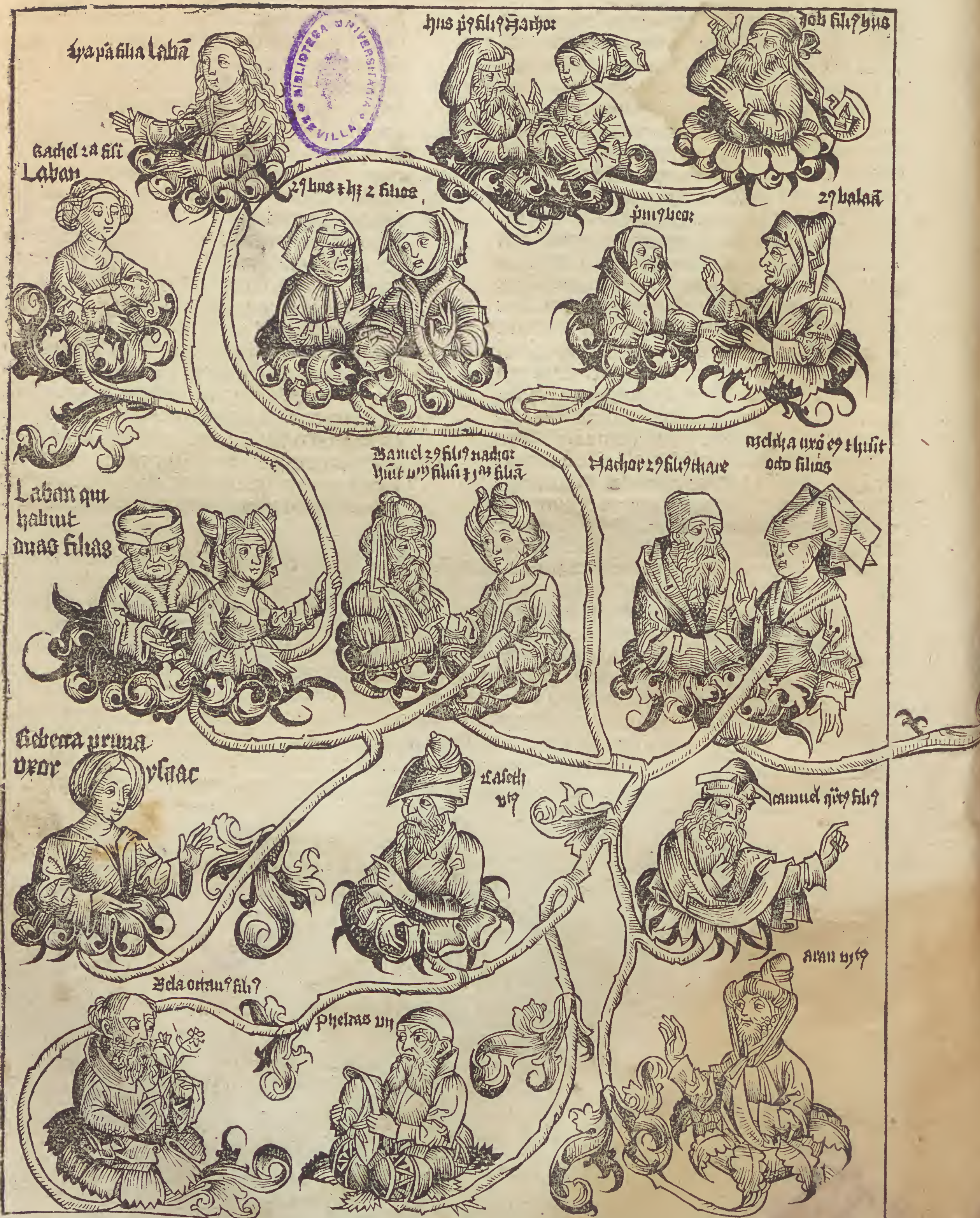

Nobilitas circa hec tempa ferˀ introducta. Et nota ꝙ pluribus de causis nobilitas ĩstituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente eñ humano genere: cū homines ad malū proni essent. oportuit ꝓhibere insultꝰ prauoꝝ aduersus bonos. ꝛ ideo eligebaˀ aliq̄s vir bonus iustioꝛ ceteris atq̄ prudentioꝛ. q̄ cōitati ꝓsideret: v̄tuosos ꝓmoueret. mediocres defenderet ꝛ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi ꝙ nobiles q̄dam necessitate cōstringātur: ne ab antiq̄rū probitate degeneret. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciū ignorabat. licet tñ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: ꝙ nihil magnipēdere valuerūt. nisi qꝺ vulgari opinione celebrabaˀ. Vñ expediebat pro ipaꝝ pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliū principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄ em cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerūt vt q̄cūq̄ patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis ꝓ se ꝛ heredibus suis ꝑpetuo obtineret. Hō mō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaꝝ sumitur. Aliq̄n em populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se ꝛ sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoscerēt. Inueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝑ diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ ꝑmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. ꝛ ieroboam: ꝛ quorūdā alioꝝ. plurime quoq̄ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe ꝛ penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles per manserūt. Et nota ꝙ ḃm veteres historias raro aut nūq̄ in paganismo nobiliū stirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter supbiam ꝛ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. ḃm illud Ecci. x. Sedes ducū superboꝝ destruxit dñs. ꝛ sedere fecit mites ꝓ eis. Item nota ꝙ nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: q: ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde piculū qꝺ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis ĩ sancto ꝓpha dauid apparuit. quē ipemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g̃. ꝙ vix paucissimi ad tātam sublimitatē ydonei fuerunt.

Niniuem siue Nibisin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioꝝ pr̄e eius belo morte sublato (vt ante patuit) ꝛ regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē ꝛ quasi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ꝛ rudis adhuc ad resistendū populos supauit: ꝛ ad libie finē vsq̄ ꝑuenit. Ninus igitur magnitudine quesite dñationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur ꝓximis accessione viriū fortioꝛ ad alios transiret: ꝛ ꝓxima queq̄ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse ꝛ sideꝝ motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso ꝛ ipe decessit relicto impubere Nino ꝛ vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas ꝓpha. quē hebrei virū sanctū nominānt. Is cū videret pctōres ciuitatis Niniue dei misericordiā sua ꝓphetia cōsecutores. ne videreˀ falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝯspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter qꝺ ĩ mare demersus a ceto deglutitꝰ ē.

Idolatrie scelus execrandū qꝺ fuit oīs mali principiū his tempib꞉ initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteꝝ monumētis colligere possumus homies ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. s. timore adulatione ꝛ artificū diligentia circa sculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e qbus batuel tercius fuit q genuit rebeccam filiaz et laban filiũ. Iste nachaor scdus filius thare. vxor eius melcha. Hus prim9 fili9 nachor. Job fili9 hus. Hus scds fili9 nachor habuitq duos filios videlicet beor prim9. balaaz scdus. Batuel terci9 filius nachor filiũ habuit vnũ laban ꝛ vnã filiã rebeccã. s. Laban filius batuel duas habuit filias qs post seruitiũ. 14. ãnoꝝ iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. Lya pria filia laban primaq vxor iacob lippa oculis genuit sex filios ꝛ vnã filiã. Scda filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandẽ genuit duos filios ꝛ mortua in partu. sepelitur ppe bethleẽ. Rebecca vxor ysaac. Istã rebeccã duxit ysaac filius abrahã in vxorem qua helieser seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrã chanaan. qua annuente inoleuit vt desponsanda prius requiratur de cõsensu. Camuel quartus fili9 nachor. Caseth quintus filius. Aran sextus filius. Pheldas septimus filius. Bela octauus filius.

Saruch filius ragau natus ē āno mūdi. 2905. vixit autē ānis. 230. et mortuus est.

Nachor fi. saruch natus ē an. mūdi. 3035. anni vite eius. 148. τ defunctus.

Thare fi. nachor natus ē āno mūdi. 3114. τ habuit. iij. filios. vixit aūt. 205. genuit aūt abraham nachor et arā. Arā. 3us. fi. thare hūit vnū fi. τ duas fi. sarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth filius Arā hūit duos fi. s. moab. i. pr̄ moabitaꝝ amō 2us pr̄ amonitarū

Aram cū genuisset Loth filiū vnicū τ sarai τ melchā filias inter chaldeos mortuus ē i citate caldeoꝝ q̄ dr̄ hur. Eius aūt filias fr̄es sui duxerūt vxores. nachor. s. melcham τ abrahā saray. porro thare dū terrā caldeoꝝ odio hūissꝫ ꝓpter ydola q̄ apud eos i p̄cio hēbāt qꝫ ignē adorabāt. et ꝓpter luctū Arā filij sui migrauit cū suis in charā mesopotamie citatē: vbi τ demū mortuus ē: cū vixisset ānis. cc. v. iā em̄ hoīs vita decrescere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebāt breuiores vsqꝫ ad generatōꝫ moysi.

Sodoma τ Gomorra atqꝫ ciuitates alie ob nepharij pcti vindictā a dn̄o phibenē succēse. solo loth cuꝫ duabus filiabus ac vxore liberato. cū oībus aduētantibus cōtumeliā faciebāt. Jō deus vniuersam regionē sīmul exterminare fecit. Cū em̄ abrahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūcisiōis recepit etiam repromissionē de ysaac nasciturо. Eodē qꝫ tpe venientibus sero duobus āgelis vsus sodomā. loth phūanus atqꝫ benignus sedēs in foribus ciuitat| ad inuitādū paupes. qbus visis occurrit rogās τ cogēs eos vt declinarēt in domū suaꝫ cū sero eēt. Qui ingressi domū eius. oīs ppl'us sodomorū circūdederūt domū loth dicētes vt pduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias suas vgines ad vtendū eis ne illis iuuenibus hospitio receptis talē iniuriā faceret. Qui nolētes audire. s̄ q̄si rūpētes ostiū. s̄ angeli introduxerūt loth in domū. τ illos oēs pcusserūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. pdixerūtqꝫ angeli s̄uersionē sodome fiendā. Et cū nūciasset h̄ loth gener| suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias eius de ciuitate. p̄cipiētes vt i mōtē se saluas facerēt. nec retro aspicerēt. pgētibus aūt cū vxor respexisset retro ꝯ angeloꝝ p̄ceptū τ citat| curā hr̄e videret vsa fuit i statuā salis. Pluitqꝫ desup sodomā τ gomorrā τ alias citates ignē τ sulphur dei: de s̄uerse sunt τ vsa ē regio i lacū salsum τ sterilē q̄ dr̄ mare mortuū. Ascēdētē aūt i mōtē τ ibi manentē loth. inebriauerūt filie prēm suū. τ maior cū eo se ebriose cōmiscēs ꝯcepit ex eo τ pepit moab filiū. Min … faciēs ꝯcepit ex eo τ peperit filiū quē vocauit Amon. a qbus amonite τ moabite. hee gētes in vall… … bitauerūt.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ꝛ durat vsq̃ ad dauid ƀm heb. 940. ãnis. ƀ ƀm. lxx. interp̃. dcccc. xli. Ubi etiã patriarchaꝝ nr̃oꝝ q̃ veꝝ deũ coluerũt historia incipit. abrahã itaq̃ pater multitudinis gentiũ ex thare in hur caldeoꝝ nascit̃. anno mũdi ƀm hebre. 2453. ƀm. lxx. interp̃tes 3184. Uir prudẽs ꝛ reꝝ diuinaꝝ hũanarũq̃ eruditissim⁹ primus deũ cũctarũ creatorẽ ꝑnũcians. ꝓpter qđ caldei ĩ eũ surgẽtes e caldea migrare coegerũt. Qui abrahã educt⁹ a p̃re suo thare de hur caldeoꝝ venerat ĩ aram. ibiq̃ habitãti p̃cepit ei dñs dicẽs. Egredere de terra tua ꝛ de cognatiõe tua ꝛ de domo p̃ris tui. ꝛ veni in terrã quã mõstrauero tibi. Postq̃ Abrahã redisset de occisione q̃nq̃ regũ assirioꝝ q̃ ceperãt Loth. occurrit ei melchisedech rex salẽ q̃ erat sacerdos dei summi offerẽs panẽ ꝛ vinũ. cui Abrahã dedit decimas oĩm spolioꝝ bñdixit abrahe q̃ ƀdiderat ei inimicos. Hũc melchisedech dicũt hebrei fuisse Sem filiũ Noe p̃mogenitũ ꝛ vixisse vsq̃ ad tp̃a abrahe. tũc apparuit abrahe de⁹ ꝛ ꝑmisit ei filiũ quẽ mltiplicaret sicut stellas celi.

Iesboth

Sue

Sara pulchra prima vxor abrahe diu sterilis tandem gratia diuina fecundata parit ysaac nonagenaria mulier sancta

Madian

Medan

Iectan

Zamram

Cethura 2a vxor abrahe

Nabaioth

Cedar

Ysmahel asuer et egiptia genuit 2os filios

Agar ancilla abrahe

Saray prima vxor abrahe diu sterilis tandẽ grã diuina fecũdata parit ysaac nonagenaria mulier sctã. Cethura scđa vxor abrahe ꝛ hũit. vi. filios sapiã ornatos ꝛ industria. hãc duxit abrahã post mortem sare. noĩa filioꝝ. zamrã. iectã. medan. madiã. iesboth ꝛ Sue. Agar cõcubina abrahe. Ysmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iste ysmahel fili⁹ abrahe quẽ pepit agar egiptia ancilla sare. a q̃ ysmahelitaꝝ genus. q̃ postea agareni postremo saraceni dicti sunt: eiect⁹ ẽ de domo p̃ris cum m̃re. quia ludebat

Linea Christi

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ⁊ ipse ꝓiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. deinde cū thare p̄re suo nachorqꝫ fratre suo ⁊ familia araꝫ ꝑegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo p̄re suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū loth ⁊ saray ⁊ omni familia ⁊ substātia sua precepto dn̄i ꝑegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dn̄s apparēs dixit. ꝙ semē suū ꝑegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et ꝙ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se ⁊ ysmabelē filiū suū. omnēqꝫ domū suā ⁊ familiaꝫ. Anno mundi 3184.

Abraham

Memphis vel Chayrum

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo lib. histor. scd̄o Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoīata. Ambit⁹ stadioꝝ centū et q̄nquaginta vrbeꝫ oīm egipti preclarissimā opportuniori totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ꝑtes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tanqꝫ in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad superiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaꝫ. Unde ⁊ posteri reges fere omnes relictis thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificaruut. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat Osiris qui cuꝫ phrones auo in argiuoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. ⁊ eum vt deum adorare ceperūt. ⁊ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc est boueꝫ. Nam teste Solino in collectaneis ⁊ Pli. Sic em̄ bos coꝝ lingua apis vocatur.

añ ysaac. i. icitabat eū ad ydolatriā ⁊ ad orem ymaginū q̄s faciebat de luto. qd̄ vidēs sara dicebat eij ce ācillā ⁊ filiū ei⁹. Cū natus eēt ysmahel quē p̄r in xiij. āno circūcidi voluit illū sara tāqꝫ ꝓpriū filiū diligebat: ꝫ ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suasitqꝫ abrahe vt ī aliā regionē trāsmittet. q̄ cuꝫ ad etatē ꝑueniſſꝫ. mr̄ ei vxorē egiptiā cōiūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēꝫ terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsqꝫ tenuerūt.

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt et adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus stato die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem copertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoqз. et omni musicorꝫ genere prosequūtur. qui ad motum et stationem apis egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsqз coloratis amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaqз bonis pluribꝰ refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eaз gloriosa virgo maria cū puero Jesu et Joseph peruenit, precipue ad ortum balsami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiaз docti viri accesserūt Pithagoras et Plato etc. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqз ingentes hec regio habet et varia memorabilia que diffuse apud plerosqз scribuntur.

In Nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus et ꝓmisit qꝫ filius de sara vxore nascereť quē ysaac vocari iussit. Cūqз ysaac q̄nqз et .xx. esset annorꝫ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter et ad altare accessisset. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui qꝫ timeas dominū. Et cōfestim arietē ex iprouiso vepribꝰ inherētē ad sacrificiū ꝓtulit. Cū abrahā obedisset dn̄o in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes phs vt scribit Isi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianorꝫ fuit quē Ninus assiriorꝫ rex bello interfecit. et libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilibꝰ mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leticie em̄ sensus differtur in .lxij. diem. Itaqз vnū nouimus eodeз die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. qꝫ vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam arteз post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe thare pr̄is Abrahe.

Zoroastes

Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentuз.i 947. tempibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cõfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quã ob causam trebeta (etiã non lacessitus) e regno cũ magno assirioꝝ agmine secessit. Qui post multos errores: multosqꝫ viarũ amfractus in belgiam galliarũ prouinciã tandeз peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cõsidens ibidẽ etiã loco natura munito vrbis huius fundamẽta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cũ vniuersam puinciã (traiecto rheno flumine) subiecit. Ei vicecõsulem ꝛ qstorẽ dedit. Qui vsqꝫ ad impij inclinatõnem ibideз pstiterũt. Ea quippe treuerẽsis ciuitas semp opulẽtissima fuit. Et inter qnqꝫ belge prouincie ciuitates principatũ dignitatis ꝛ antiqtatis obtinuit. Eius archiepus e septẽ electoribus impatoris dignior habitus ẽ. Hec florẽtissima ciuitas ꝙ opibus deniqꝫ cõfertissima fuit. eius ruine clare ostẽdunt. Monstrat ibi pallatium miri oper qd ad instar babilonici muri excocto latere factum: tãte firmitatis hodie manet. vt non solũ hostem non metuat. verũ nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoqꝫ vrbis ciues nũc moribus ꝛ ornatu legibusqꝫ ob mercatorum eo aduentantiũ frequentiã et familiaritatem admodũ culti ꝛ humani referũtur. Qui ob germanie vicinitateз germanica vtũtur lingua. Et ab eisdem cultu ꝛ exercitu ꝛ quadã in bellis ferocitate nõ multũ differũt. Nam inter gallos singularis virtutis hñtur: ꝛ equitatu ꝛ peditatu plurimũ valere existimãtur. Porta quoqꝫ ibi ostenditur q̃ ex incredibili lapidũ magnitudine ferro iunctorũ cõpacta in supficie sua. corpa beati Simeonis ac venerabilis psulis Popionis in ecclesia ab eodẽ epo facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio epo beati petri discipulo primo xpi euangeliũ suscepit. inde a beato paulino eiusdẽ epo viro sctissimo illustrata fuit. qui ꝛ a cõstantio impatore ob catholicã fideз exilio relegatus ꝛ vsqꝫ ad mortẽ. etiã extra xpianũ nomen mutãdo exilio fatigatus. Ad vltimũ apud phrisiã defunctus beate passionis coronã a domino pcepit. Ibi etiaз floruit maximus epus a quo athanasius antistes psecutionẽ cõstantij iperatoris fugiẽs honorifice susceptus ẽ. Habuit quoqꝫ hec ciuitas Nicenũ epum totius sanctitatis virũ ꝛ alios multos. Extant in ea aliq antiquitatis insignia. E qbus nr̃is tpibus insculptũ lapide hoc epigrãma reptũ est. Nini semiramis q̃ tanto cõiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nõ cõtenta suis nec totis finibꝰ orbis. Expulit e patrio priuignũ trebetã regno. insignem pfugus nostram qui condidit vrbem.

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicũt metropolis oĩm ferme vrbiũ asie vetustissima eẽ videt. Quã abrahe seruos fundasse sacre tradũt lr̃e. Estq̃ campestris agrũ hñs natura soli sterilẽ ac aridũ: nisi quatenus aq̃ irrigent supne fistulis cuniculisq̃ subducte. Quarũ humor terrã reddit oĩm fertilẽ: ⁊ cõsitõibus pstantissimã puusq̃ amnis in regiõe vnicus pximis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cõsitõibus oĩm in orbe pciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenoꝝ itinere sex dieꝝ ab hierl'm distat in q̃ sanctus paulus baptismũ suscepit. Et ppe eũ locus extat vbi eũ circũfulsit lux de celo cũ vocẽ de celo audiuit. Saule q̃d me pseq̃ris. Qui post baptismũ in sinagogis pdicabat xp̃m. ob isidias iudeoꝝ e damasco noctu in sporta p murũ demissus fuit: vbi ⁊ domus ananie a q̃ baptismũ accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ppessa. postremo cũ Conradus romanoꝝ rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assumpsit. Itaq̃ ducturi in damascum tres xp̃iani reges cardinalẽ quoq̃ legatũ. ⁊ simul patriarcham hierosolimitanũ: multos quoq̃ ep̃os expeditõni interesse curauerãt. In qua cum nostri principes prudenti ɔsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq̃ munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestatẽ breui vẽtura erat. q̃ aquatione fluminis prohibiti damasceni. iumenta intus equitantiũq̃ q̃ presidio inerãt alere nõ potuissent fontibus q̃ in vrbe erant: ingẽti populo difficilime suffecturis. Cũ tamen sibi timendũ ciues scirẽt. ne succisis cuniculoꝝ meatibus: qđ haud quaquã operosum nimis fore intelligebãt. Et ipi fontes in vrbe arescerẽt. Subripuit vo de tanta vrbe victoriã assirij hominis dolus: cũ Balduino regi ad eã diem fidũ a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq̃ regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis ptem mutatis: menia vires suas frustrãtia oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti munitõnibus additis in suam potestatẽ firmato, nostros aquatione phibuerũt. q̃dq̃ par fuit ex eo facto incõmodũ: ab annona in castris breui laboratũ ẽ. q̃ nisi ab amnis ripa poterat iportari. Soluta obsidione cũ tantus exercitus re infecta ad Jopem redisset Conradus luduicusq̃ reges cõmunitos male habitosq̃ exercit⁹ suos in europam reducentes ad pp̃ria sunt reuersi. cũ erat annus salutis secũdus ⁊ quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

REgnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Js nāqꝫ ex armenia egressus primus hispaniaꝝ regnū (Jsido. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ sedem sibi cōstituit. prius hibe ria dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colūnas herculis circuiēs vsqꝫ in borealē occeanū ꝓtenditur. ita vt om̄ia in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione est. Decez nāqꝫ milibus stadijs eius latitudo comensuratur longitudo vō prorsus eadem esse videt᷑. Jllamqꝫ postea diuerse gentes ⁊ varijs nominib⁹ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūqꝫ metalloꝝ ac animātiū q̄ hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat p̄cipue velocissimoꝝ acerrimorūqꝫ eq̊rū fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio cesare alijsqꝫ ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto debellati. Postq̄ꝫ aūt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnq̄ꝫ memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in hirrhenoꝝ iugo sita sunt. Scipionum monumenca nō longe a Taracone spectant᷑. Jn hostetania tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergaqꝫ his litteris adhuc notati. Bellum cesaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre iulia ⁊c̄. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta ⁊c̄. Augusta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeqꝫ alie in hyspaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosqꝫ imꝑatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tꝑibus. Videamus quid ꝑ hispaniā xp̄iane religioni accesserit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū ⁊ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ vestigia imitati ferdinādus rex ⁊ Helisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Jlipula magna dicta est ad xp̄i cultum ⁊ obsequiū reduxerūt.

REgnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europā profecti sunt. Jn qua Ezechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit em̄ olim inculta nemoribus atqꝫ sentibus aspera feris q̄ꝫ hominibus aptior: eius autez frater Leches exilij comes: cū vidisset germanū agris ditatū bobusqꝫ potentē ad orientē ꝓfect⁹. in mag̃ cāpoꝝ planicie sedez collocauit. Poloniāqꝫ nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonica lingua pole noīat᷑. q̄ꝝ heredes cū īnūerosaz mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerīt post ei⁹ mortē Crockū ī p̄ncipē delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliq̄t. Libussa vt natu minor post obitū patris p̄nciā gubernauit ⁊ arcē vissegradensem cōmūiuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni⁹ femine sbesse arbitrio. Jdeo libussa in cōcione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Estote liberi virū qui prosit dabo. Jte equū meū in campos adducite. seq̄ntes quocūqꝫ ierit. Deniqꝫ ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi cōiunx vobis princeps erit. Js aū primislaū cōstitit aratorem: quē in ducem poscunt: p̄mislaus igitur in verso vomere caseoqꝫ apposito cibū sumpsit. Deinde equo [ill]ent. Jnterrogatus cur nā calceos querno robore factos secū aferret: seruādos in arce vissegradeñ. respondit vt sciret posteri qui principatum inter bohemos accepisset. Jd regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsqꝫ initiū heresis sub varijs regibus ac imꝑatoribus floruit.

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. et si Belus Nembrotides i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnũ paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbez omnes greci et latini historici pariter et poete ab ipa Semiramide regina cõditam referũt aut ampliatam. De qua Ouidius. altã coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murũ vrbis cocto latere circũdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiaꝝ scriptor libro ad appionem alexãdrinũ grãmaticuz hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi et verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbẽ ampliatam et exornatam ac muro cinctã fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem. Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultũ sui corporis occupata esset: et nunciaretur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte crinũ protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: qꝫ tantam vrbem in suam potestatẽ restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiã a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cũqꝫ supba foret babilon spolianda tropheis. Huiꝰ muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorũ et octuaginta stadiorũ circuitũ detinebant. Piniꝰ vo libro historie naturalis sexto. Murorũ dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̃tuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitoruz. Altitudinem vo quater tantũ. Itaqꝫ fuit menibus ac ortis pensilibus tẽploqꝫ et arce maxime admirabilis. Nec hijs ɔteta Semiramis. ethiopiam quoqꝫ suo adiecit imperio. Indis quoqꝫ bellũ intulit. quo p̃ter illam: et alexandrũ magnuz nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persaruz suo loco festinabitur.

Jupiter

Jupiter p̃mꝰ etheris et (vt aiũt) diei filius cui p̃priũ nomẽ lisania fuit hisdẽ tẽporibus apud archadyã magno in p̃cio habitꝰ est. Cuiꝰ ob v̾tutes id p̃clarissimũ iouis nomen adeptus ẽ. Is lysania ex heber filijs videlicet ierari originez duxit. Ibidẽqꝫ cũ essz ingenij maximi vir. videretqꝫ atticos rudes. bestialiqꝫ ferme ritu viuentes: ante omnia eisdẽ cõpositis legibꝰ illos publico instituto viuere docuit. Cunqꝫ eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. et aras: templa: sacerdotesqꝫ instituit. Et qui feminas ante habebãt cõmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. et multa alia ostendit eis vtilia. Que cũ attici siluestres mirarẽtur atqꝫ cõmendarent: eũ existimantes deum Jouem vocauere. regemqꝫ suum confestim fecere. Id autem iouis nomẽ eidẽ imposuisse dicunt ad similitudinem cõformiũ operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nã calidũ et hũidũ tpatũqꝫ: modestũ et patiẽ obfuatorẽ: ac in piculis post patiam audacẽ: et alia plura de eo scribũt. Sic huiꝰ hoĩs põderatis moribꝰ et v̾tutibꝰ cũ ioue ɔuenire dixerũt. quẽ nõ terrenũ ꝟ celestiũ virũ arbitrabant. Qꝺ q̃dẽ nomẽ postqꝫ ab ãtiq̃s planete et lysanie isti ɔcessũ ẽ etiã m̃ltis alijs cocessũz fuit. s. ioui s̃cdo celi filio necnõ et ioui tercio cretẽsi regi saturni filio. multos eñ ioui filios et filias veteres ascribẽ ɔsueuerũt. Quoꝝ p̃ma minerua. Scd̃s apis. Terciꝰ sol. Quarta diana. Quitꝰ mercuriꝰ et. vij. alios

Linea regũ Assirioꝝ

Semiramis.

Ninia

Arius

Mamylas

Sparetus

Amyntas

Semiramis Nini magni assirioꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cũ eius maritus morte sblatus fuisset. regnũ suscipiẽs regnauit annis 42. Cũ Ninꝰ decessisset relicto ĩpubere adhuc filio Ninia et vxore samiramide. et cuꝫ iuuencula esset. ꝛ eius vnicꝰ filius Ninia puer. nõ estimans tutũ eẽ imperiũ tã grãde filio tenello cõmittere. Ipsa vt erat animo ingẽti quodã astu muliebri excogitata fallacia. hec eñ immaturo puero. nec ausa tradere impiũ: nec ipsa impiũ palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine pariturís: simulat se ꝓ vxore Niniã filiũ ꝓ femĩa puerꝝ. Nã ꝛ statura vtriꝗ mediocris et vox pariter gracilis ꝛ forma liniamentorũ equalitas. matri ac filio sĩlis. Igit̃ brachia ꝛ crura velamentis. tiara caput tegit ꝛ viroꝝ more incedere cepit. Eodeꝫ ornatu et pplm vestiri iubet. ne nouo habitu aliq̃d occultare videret̃. que morẽ vestis extinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexũ mẽtita puer credita ẽ. Et femĩa puerũ simulãs maiestatẽ regiã adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiã supatam putat: q̃ sit fatetur: queue simulasset. nec metuit omĩbus aperire qd̃ esset femina. nec hoc illi dignitatẽ regni ademit: ꝫ admiratõnem auxit. ꝙ mulier nõ feminas mõ ṽtute. ꝫ etiã viros anteiret. Hec babiloniam cõdidit vel ampliauit. murũꝗ vrbis cocto latere circũdedit: harena pice bitumine interstrato vt prehabita oñdunt. Multa alia ꝑclara huiꝰ regine fuere. Ad postremũ cũ concubitũ filij petisset ab eodẽ interfecta ẽ cũ duos ꝛ. xl. annos post Ninũ regno potita.

Ninia q̃ a q̃busdã zameis ꝛ Ninias scribit̃: Magni Nini ex semiramide filiꝰ quartus assirioꝝ rex. Anno q̃nq̃gesimotercio natiuitatis abrahe. post semiramidẽ mrẽm. quã ipse obtrũcauerat Assyrus regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 38. Is cõtentus elaborato a parẽtibusˀ impio belli studia deposuit. ꝛ veluti sexũ cum mr̃e mutasset. raro a viris visus in femiaꝝ turba cõsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primꝰ indigena ꝛ ab eo crete creta dicta ẽ: quẽ aiũt vnũ Curetarum fuisse. a q̃bꝰ iupiter abscõditꝰ ẽ ꝛ nutritꝰ. hi Gnoson ciuitatẽ in cretaꝫ cõdiderũt ꝛ Cybeli matri templũ.

Arius q̃ ꝛ Araliꝰ dr̃ q̃ntꝰ assirioꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ꝛ regñuit annis. 30. Circa ista tpa abraham ex ancilla agar generat hismael. a q̃ hismabelitaꝝ genꝰ. hismabelẽ aũt filiũ abraham anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmabelite postea agareni: ꝛ postremo sarraceni dicti sunt: sara eñ Abrahe vxor (vt scriptura sacra ait) cũ nõ hr̃et liberos dixit ad abrahã maritũ suũ. Ingredere ad ancillã meã agar. si forte ex ea suscipias filios. q̃ facto statim cõcepit: post hec natꝰ ẽ hismahel: quẽ ꝑmitꝰ sara tanꝗ ꝓpriũ filiũ diligebat ꝛ ꝑncipatꝰ heredẽ. Sꝫ ysaac sibi nato ab eiꝰ amore declinauit. Ideo suasu eiꝰ cũ mr̃e eiꝰ in aliã regionẽ missus. q̃ cũ ad etateꝫ peruenisset agar mr̃ eius ei egiptiã cõiunxit. ex q̃. xij. filios reges ꝓcreauit. q̃ oẽm terrã ab euphrate ad mare rubrũ tenuerũt.

Sol gẽtiliũ deꝰ

Posteri reges assirioꝝ. exẽpla ꝑcedẽtiũ secuti: rñsa gentibꝰ ꝑ internũcios dabãt. impiũ aũt assyrij q̃ postea syrij dicti sunt ãnos. M. ccc. tenuere. Postremis apud eos regnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequentibus patebit.

Diana prima dea

Solem ꝑmũ iouis filiũ ꝛ minerue germanum floruisse Tulliꝰ dic̃: virũ vtiꝗ insignẽ ac splẽdidũ hoiem ꝛ ingentis regiꝗ animi ꝑclaꝝ. quẽ ob ingẽtes ṽtutes eũ claro noĩe declararũt. putabãt eñ veteres a nẽbroth gigãte seducti primã rex cãm ignẽ eẽ. Et ꝓpterea illi nobilius nomẽ sole dare nõ poterãt. seu ꝙ eũ celestẽ putarẽt hoiem. seu dñũ e celo venisse rõne profunditatis ingenij.

Diana pria huiꝰ solˀ soror: ꝛ iouis ꝑmi filia. ꝛ ipa hac tẽpestate ĩ ꝑcio fuit: de q̃ tulliꝰ vbi d nã deoꝝ scribit mĩta cõmẽorat ꝛ iouis ascpticiã fuisse ait. Hãc tñ eã ñ eẽ dicũt quã poete ĩsignẽ ṽginitate ꝑpetua voluere. cuꝫ legat̃ hãc ex mercurio liberi ꝛ ꝓserpine filio pinnatũ ꝯcepisse cupidinẽ.

Ceres dea frugũ

Ceres q̃ꝫ apud Siculos ĩ ꝑcio fuit. cũ sicano siculoꝝ rege cõiugio copulata. tãto ingenio valuit. vt agroꝝ cultũ excogitasset: pria apd̃ siculos boues domuit: ꝛ aratro terrã sulcis ꝓscidit: ꝛ semĩa tradidit. q̃ cũ in segetẽ excreuissent collectis spicis flabellis seperare. ꝛ molis terere. ac panẽ cõficere docuit. cũ ãtea hoies glãdibꝰ ꝛ pomis siluestribus sustẽtarent̃. Ob qd̃ meritũ cũ mortalˀ fc̃ĩa eẽt: eã deã frugũ arbitrati sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea pontificũ

Leui filius iacob

Merary.

Gerson

Caath

Neptalim etiã tribum facit
na iacob genuit duos filios
de qua Sampson natus est.

Bala ancilla lye cõcubi
Nota dan tribum facit.

Neptalim Bala Dan

Ruben tribum facit et
ꝑdidit p̃mogenita

Ruben

Symeon

Leui

Ysachar

LEui pater omnium leuitarum. a quo ꝛ tribus sacerdotalis descendit.

Chore fili⁹ Ysuar ꝯtendit de sacerdotio cũ Aaron eo q ipse fuerat de p̃mogenito Ysuar. et ideo cuz 250 viris igne diuino perijt ꝛc. Fuit aũt cognat⁹ moysi ex leuitarum tribu natus: Uir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

Maria soror moysi ꝓphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino gl'ose cecinit. vij. diebus leprosa fuit ꝓpter murmur contra moysen Moritur aũt in cades deserti sin et ibi sepelitur

Iacob ex lya natu maiore sex suscepit filios Iudã a quo regia tribus descendat ꝛ deinceps dñs nr̃ ihesus xp̃s. Ruben q̃ ꝑdidit p̃mogenita: Simeon et leui a q̃ leuitarũ genus Ysachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

Ysuar

Amram

Zabulon

Dina

Chore

Maria Moyses

Aaron

Incensa impia sodomorũ ciuitate Abraham cẽtenarius diuino iussu Saram cognouit vxorẽ ne cõcipiens Anno expleto filiũ peperit quẽ ꝛ iussu dñi vocauit Ysaac significans gentes magnã ex eo futuras: quo nato die octauo circũcidit carnem preputij eius

Linea christi

ISaac Abrahe filius. Anno mũdi.3284. vir deo carus post patres valde longeuᵒ. Et ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omĩ ṽtute plenus cũ vixisset centũ octoginta quĩꝙ annis. quẽ filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator vẽditis primogenitis frĩ suo Jacob ꝓ cibo lẽticule. ⁊ a lẽticula fulua dictᵒ Edom ducꝭ vxoribᵒ chananeis sine cõsensu parentũ supplãtatᵒ a fratre suo in benedictiõe pr̃na. ipm iacob conabaꝭ occidere. Habitauit aũt in edom ꝗ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum.400.viris.

Jacob natᵒ est An.mũdi.3344. vixit an.147. et habuit.iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtꝫ in figura.

Beniamĩ scđs filiᵒ iacob   Joseph   Ascenes   Manasses   Effraim

Gad   Zelpha ancilla Rachel ge.ij.filios   Aser

RAchel fuit vxor iacob diu steril. tandẽ genuit duos filios. et mortua in ptu. sepeliturꝙ ꝓpe Bethleẽ. Genuit aũt iacob ex Rachel ioseph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manassẽ Aser ⁊ gad

IAcob patriarcha vir sctissimᵒ ex Isaac natus. Et ipse pᵒ annũ vite sue nonagesimũ ioseph ex Rachel vxore genuit filiũ. quo nato supuixit ãnis quĩquaginta sex. et tandẽ in egipto mortuus est.

IN regno Sychymorũ regnauit Egialeus pm̃ᵒ rex vtꝫ patuit. a ꝗ Aegialea nũcupata est. et nunc peloponesus vocaꝭ. Deinde Europes scđus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Linea reguꝫ Sichimorum

Egialeus

Apis

Thesalion

APis quartᵒ rex Sichymorꝫ Selchin pr̃e defũcto regnare cepit ãno.xlv. abrahe: ꝗ est Semiramis xxxv. regnuitꝙ ãnis.xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est ꝗ priᵒ Egialea nũc vo peloponesus appellatur.

ARtus ille fuit quĩtus rex assiriorum sub quo natᵒ est ysaac scđm Augᵒ.

ISte Thesalion Sichimorꝫ quĩtus rex fuit quo regnante adeo inicia ⁊ leta tpa fuere et cũ defunctum velut deũ coluerũt sacrificãdo et ludos celebrãdo quos ei primitᵒ fecerũt. Huic successit Tiramachᵒ circa cuiᵒ sepulchrũ etiã sacrificare solebant.

XErses rex Assyriorũ antiquᵒ qui et balaneᵒ vocatur. sub quo natᵒ est Jacob regnãte tũc apud Sichymos thauriaco quẽ quidẽ thaurimacũ scribunt.

ANno mundi.3430. Diluuiuꝫ particulare permaximuꝫ in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regũ assiriorum

Artus

xerses

Sela fili⁹ Jude cū adhuc esset paruul⁹. nō dedit eū iu
das thamar q̄ fuerat vxor her ꝛ onam: sed remisit eā
viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset timuit euz
dare ne occideret: sic̄ fratres ei⁹. Vn̄ thamar meretricez se
caute simulās ꝛ sedēs in biuio cōcepit de iuda ꝛ pepit pha
res et zaram. vtz Gen̄. 38.

Vincēti⁹ in speculo hystoriali. li. 2. ca. i18. Ponit hic
hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima
et honestissima sed elata et supba cōtemnēs om̄em virū: ꝛ
quē pri⁹ noluit postea sūme desiderauit: scz habere ioseph
in virū visa pulchritudine ꝛ sapīa ꝛ modestia sua: sed ipse
noluit assentire: nisi pri⁹ dimitteret ydola q̄ colebat et con
tristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula litie Rhod⁹ nomē accepit
ante natiuitatē xp̄i. 7 40. tpe ioseph a Telchinis et
a cariatib⁹ a pharoneo Argiuoꝝ rege iaz diu deuictis cōdi
ta est. et prima cycladū venīētib⁹ ab oriēte in qua vt pom/
ponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta foderet̄ in
uentū. a q̄ ciuitas ꝛ insula cognomīata putat̄. Nā rhodos
grece latine rosa dicit̄. hec insula nongētoꝝ stadioꝝ ambi
tu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis collos⁹
rhodi quē fecerat lynd⁹ lisippi discipul⁹. Qui. lxx. cubito
rum altitudis fuit. Qui p⁹ quīquagesimūsextū annū terre
motu ꝓstrat⁹. iacēs quoqꝫ miraclo. Atz de septē mirabili-
bus vnū fuit: hec insula in oriētali ꝓmōtorio sita. Que et
portub⁹ ꝛ vijs et menib⁹ olim sic̄ ꝛ nūc ceteras asie vrbes
supauit. Multa h̄ ciuitas bella ꝛ a turcis ppessa fuit dam/
na. Neqꝫ vllo pacto turcis restitisset. nisi milites btō iohā/
ni dicati curā īsule recepisset Qui nō solū insulā tutati sūt
sed ꝛ Cypris alijs finitimis xp̄ianis auxilio esse cepert̄ An
no igit̄. Mccc. viij. In ptātem xp̄ianoꝝ puenit Turci vero
vicib⁹ q̄tuor dictā oppugnauert̄ vrbē. Nouissime anno. M cccclxxx. Machometus ottomānus Turcoruz
impator ductis in rhodios. c. milib⁹ armatoꝝ. ꝛ sexdecī ingētib⁹ machinis. hāc vēdicare ꝛ rhodioꝝ militū
religionez delere ꝓposuit. Tandez post cruentissima p̄lia, auxilio mgr̄i petri danbuson natione galli Turci
cum ignominia sunt repulsi.

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3434.

Egiptiorū Reges omēs tunc pharaones dicebā/tur nō hoc ꝓpriū habētes nōmē. sed ꝓ dignitate reges tūc vtebant: sic ꝛ apud nos imperatores Augusti appellāt. Habebat ꝗ̃ vnusq̄sq; pharao ꝓpriū nomē

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter somnioꝝ interpretatione: dās ei ānulū in manu et stolā bissinam et torq̄ue circa collū. faciēs eū circuire p egiptū: precone ante eū clamāte. vt omēs genuflecterēt ante eū. Vocauitq; nomē eius saluatorē mōdi. Deditq; illi vxorē assenech filiā putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mūdi.3445.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Israel fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo chenceres qui contradixit p moysen deo: atq; mari rubro obrutus est.

Iste pharao nonus rex Mefre noluit audire vocez domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit⁹: Postea sōmersus fuit cū suis ī mari rubro.

Joseph desiderioꝝ vir ꝛ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Assenech putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scȝ et effraim. Hic ab adolescentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̓tute et sapiā f̄ris p̄celleret. pr̄ eū pre ceteris amplius diligebat. Ideo alioꝝ cōflauit inuidiaȝ. quaȝ ob ante quītodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Indeq; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Vxor aūt regis in eū libidine ducta ait dormi mecū: q̄ respondit oīa tradidit mihi dn̄s preter te. Illa aūt simulata egritudine vt exoraret Joseph apprehēso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus e ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū ondit. Credul⁹ ioseph ī carcerē tradidit. Is deinde somnia regis interp̄tans p̄nūciauit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex euȝ e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igit postq; in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centuȝ ꝛ deceȝ annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres Joseph somnioꝝ interpres filius iacob Vxor putifar

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mūdi.3544.

Hic oritur regnū argiuorū vbi Inachꝰ oceani ⁊ terre (vt aiūt) filius sexagesimo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia primꝰ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis.544. Cecrops aūt egiptiꝰ q̄rto ⁊ nonagesimo iudaice seruitutis āno regno argiuorum relicto p̄mꝰ atheniēsibꝰ regnauit ānis.50.

Ynachus

Linea Christi

Esrom

Aram

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe. Cuiꝰ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditam dixit Cicero libro tercio de natura deorum. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptū eiꝰ vrbis cōditorē fuisse. Eāq̄ vocabulo egiptio cognomīasse. qđ ligua greca athenā sonat. Alij Cecropem illā ↄdidisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris oliue mineruā cognoīasse. quā ea arbor d̄signat. ⁊ ligua greca athena dr̄. Verum alij ab eo nō cōditā s̄ istauratā putāt. q̄ tp̄e Athena apđ illos ꝓ dea colebat̄. De eiꝰ nomīe Diuꝰ augustinꝰ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit aucte varronis. Cecrope athenarum vrbē instaurante subito aq̄ vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super q̄bus ꝓdigijs sciscitatꝰ apollo delphicus q̄d intelligēdum. q̄due faciēdum foret respōdisse fertur Qđ olea mineruā. Aqua vō neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Effetq̄ in eorum ciuiū arbitrio. vt ex alteriꝰ duorum deorum nomīe ciuitas vocaret̄. Cōgregatis oībus vtriusq̄ sexꝰ viri adheserūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomīe ciuitas appellaret̄. Ac sic athenā grece vrbē cognomīauerīt qđ latine Mineruā dicimꝰ. Eo q̄ mulierum voces vna virorum numerum superarint. Quāobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis estuātibus vndis atheniensiū terras populatꝰ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōibꝰ. Scđo vt nullꝰ nascētium cognomē maternum acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ⁊ minerua athenas cōdidisse. Sed cū de nomīs impositiōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliq̄s p̄ntibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ ꝑcussa terra laudabiliorē ꝓduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptunꝰ aūt tridēte suo ꝑcussa terra. Equum ꝓduxit belli omen. At minerua hasta ꝓiecta oliuā ꝓduxit pacis arborē. Que qm̄ vtilior eorum iudicō visa fuit. ex suo nomīe athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit̄. de q̄ lucanꝰ libro sexto ait. Primꝰ ab eq̄rea ꝑcussus cuspide saxis. Thessalicꝰ sonipes bellis feralibꝰ omen Exilit. Et virgiliꝰ georgicorum p̄mo. Tuq̄ o cui prima frementē fudit equū tellꝰ ꝑcussa tridēte neptune. Apud atheniēses p̄io regnauit Cecrops egiptiꝰ Anno quarto ⁊ nonagesimo iudaice seruitutis. Decimusseptimꝰ ⁊ vltimꝰ eorum rex fuit Codrꝰ tp̄e samuelis. Postea ꝑ magistratꝰ respublica atheniēsiū fuit admīstrata. Hec vrbs atheniēsis quondam nobilissima fuit. nulliꝰ indigua p̄conij. tāta eiꝰ supfluit claritas: doctorum phorum ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tp̄e parui oppidi spēm gerit. In eo tn̄ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est ꝑ omnē greciā noīata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētinꝰ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinorum auxilijs nulliꝰ opem īuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerua cantatissima mulier anno etatis Ysaac. 58. Apud tritonidē lacū apparuit. Ex cuius nomine postea Tritonia appellata est. dicebatur et pallas a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec quippe iouis primi priogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū multa an̄ nō cognita repisset nō solū affri sed et greci eā absq̄ matre ex iouis cerebro genitā crediderūt. cū eius origo minus innotuit. Ipsa enim primo lanificiū omnibus antea icognitū adinuenit. Naz ostēso q̄ ordine purgata lana: et dentibus ferreis pectinata atq̄ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vn̄ et lanifices fulones. tinctores. textricesq̄ puelle (teste ouidio tercio fastorum libro) eius festura religiose celebrare ceperūt. Vsuz insuper olei co vsq̄ mortalibus incognitū becipa inuenit atq̄ docuit. Ipsa eadē (vt cicero ait) sapiē dea et artiū inuētrix dr̄. Tandez cū eius fama et numis reuerētia late diffussa fuit. in eius honorē tēpla cōstruxerūt. pcipue rome iuxta tēpluz Jouis

Iste armanitres septimus. fm Aug⁹. est octauus rex assiriorū: sub q̄ deus apparuit ysaac. pmittēs ei q̄ pmiserat pr̄i eius: regnāte apō sichimos leocippo ec. viij. rege.

Promethe⁹ his tpibus in archadia claruit. Vir vtiq̄ acutissimi ingenij et spectate peritie. q̄ hoīes incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Silacra quoq̄ hoīm prim⁹ de terra formauit. et arte quadaz veluti spm̄ habētia moueri fecit. Inde cū i altissimo caucasi mōtis resideret astrologiā didicisset eā prim⁹ assyrios docuit. Insup etiā ignē e silice prim⁹ eduxit: vt plini⁹ testatus est. Vsū preterea anuli (sed ferrei) prim⁹ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordial' vene portare suasit. Tpe deinde pcedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti ciuesq̄ aureo vterent: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyriorū: Locut⁹ est dominus ad iacob: repromittēs ei q̄ patrib⁹ suis pmiserat: q̄ sunt hec duo Possessionē terre pmissionis id est chanaan. et bn̄dictionē oīm gentiū in semie. ei⁹ quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas et ipse archadic⁹ hac q̄z tēpestate. Vir mlte cōtemplatiōis clar⁹ fuit. Qui astrorum cursum puigili studio ꝯphendit. et prim⁹ de astrologia iter grecos differuit: ꝓpter qd̄ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs ei⁹ noie nūcupet. Cui⁹ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videat. Hic septē genuit filias nymphas nūcupatas.

Baleus iste fuit decim⁹ rex assyriorum sub q̄ mortu⁹ est isaac. Et regnauit fm Eusebi ānis. 52. Regnāte tūc apō sichimos Messapo. ix. rege.

Appollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater su⁹ Esculapi⁹ ampliauit q̄ et fulmine interijt. Iste appollo delphic⁹ clar⁹ habet. et p⁹ mortē de⁹ habitus est. Is enim a poetis phitonis et sapiē de⁹ appellatus est. Qui medicine artis reptor et virū herbarum prim⁹ cognitor vt Ouidi⁹ primo Methamoph. scribit. Medicina meum est opifexq̄ p orbe dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

Iste fuit. xij. rex assyriorum sb q̄ mortu⁹ ē Joseph regnāte sichimorum plēneo. xi.

Iste Jupiter de⁹ pdicat eiq̄ bouē offerūt. prim⁹ etheris: et (vt aiūt) dei filius cui ꝓpriū nomē Lysania fuit. his tpibus apud archadiā magno in pcio habitus est. Cui⁹ ob virtutes id pclarissimū iouis nomē adept⁹ est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicit. Ibidēq̄ cū esset ingenij maximi vir. videretq̄ atticos rudes. bestialiq̄ ferme ritu viuētes. ante oīa eisdē cōpositis legib⁹. illos publico instituto viuere docuit. Cūq̄ eos ad hūanos mores redegisset. monuit eos deos colere. et aras. templa. sacerdotesq̄ istituit et multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarent atq̄ cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēq̄ suū ꝯfestim fecere

Iste fuit decimusnonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimorū. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaso.

Linea regū assiriorum

Armanitres

Belocus

Baleus

Amichus

Saffrus

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est prouincia in achaya siue pelopponeso a lacedemone Iouis filio ex Taygeta condita. A qua ipsa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā sparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartaȝ vrbē fuisse et lacedemoniā regionē In qua illa consisteret memorat In differenter tamē pro alterutra. tam ab illo quam ab alijs auctoribus legitur. Sed quaȝ ob causam sparta dicta fuerit Iustinus tercio epithomatū suorum libro exponit. Spartanorum genus hac tempestate scilicet quīquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemoniorum rege mortuo. Eorūque regno consumpto principiuȝ habuit Et cicero in scdo de tusculanis questiōibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venaticus labor et militia in studio est quam fertilitas filiorum. Unde et varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūque gerēs et virginis arma spartane. Primus autem lacedemoniorum rex fuit Euristeus quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Is lacedemonijs primū regnare cepit. Agesilaus autem sextus lacedemoniorum rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. semper fidei obseruator. Lycurgus quoque lacedemoniorū princeps et legū lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirandus. Inclitus in precio habitus est. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarcus valerius et iustinus et aristoteles in polliticis multa scripsere.

Lacedemonia

Iste mercurius multarum artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū autem deorum nunciū seu interpretē fuisse oēs poete describūt. Dictusque ē deus facūdie. mercatorum palestra. furū nūcius. et interpres deorum. Ipse etiā lyraȝ septicordem comperit. Hic in oīni doctrine genere et quam maxie phisice edoctus fuit. vt dicatur eum sua virga et herbis tamen mortuos suscitasse. Unde et post mortē inter deos relatus et stellificatus est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie et eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Iste Bachus primus i grecia vinū īuenit et pro deo cultus est. qui dictus est liber pater et argos cōdidit. Ipse est dyonisius bachus filius Semele inde in mōdo pagrās simul modo domesticis regiōibus vinū pbuit. potūque ex ordeo germanos conficere docuit Secutusque est eum Silenus illius nutritor.

Iste Omagirus primus ad aratrum boues iunxit.

Amazones

He sūt mulieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferocissime. que assumētes arma per centū ānos seuissima bella confecerunt tā in Asia quam i Europa. multas vrbes delētes et magnā asie ptē sibi gerūt. Hac igitur etate Amazones cum i asia regnbāt In primis marsepia et lampedo que ephesuȝ Deiñ smyrnā et alias ciuitates cōdiderūt. Exinde anthiopa. et ypolite post hāc orethia post illaȝ panthasilea. Hāc occidit pirrus filius achillis apud troyaȝ.

Hoc tempe regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vsqꝫ ad tpa iudicū isrł barach ꝛ delbore. Tūc perseꝰ cri seo nō spōte interfecto timēs reliqt argos: ꝛ trāstulit regnū in micenas post q̄ꝫ illuc regnauerūt auriteꝰ acreꝰ. His tempibus scōm cōmestorē (q̄ dicit mgr hystorie scolastice) phoroneus filiꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in q̄ sez iura reddunt) ab eo forū denomiari. Soror ipiꝰ ysis in egiptuꝫ nauigauit. Et quasdā apices lrāꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vñ cuꝫ yo diceret ysis ab eo dicta est qđ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h pꝰ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Filiꝰ etiā phoronei q̄ apis dictꝰ ē eodē tpe i egiptū. nauigauit quē filiū phoronei viꝫ ysidis fuisse tradūt. ꝛ siliter ab egiptijs deificatꝰ ē.

Ynachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos i thessalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ꝛ phoroneum eius successorem.

Linea regū Grecorum

Ynachus

ysis

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiqꝫ litteras inuenit ꝛ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓpter qđ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile nomē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q̄ ob patris metuꝫ impulsa. acceptis quibusdā amicis suis. nauē cōscendit Et ꝓspero vento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiqꝫ cū reperisset rudes pplos: illos terrā colere docuit: cultamqꝫ: semina ꝯmittere. ꝛ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapsaꝫ crediderunt.

Phoroneus

Phoroneus primꝰ in grecia leges instituit. Hic habuit frēm qui menses ꝛ annos docebat obseruare. ꝛ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qđ a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ est: ꝛ ei boues ymolabāt dictusqꝫ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū i thessalia. ꝛ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ꝛ vocat iō deucaliōis. q2 in eiꝰ regno maxie fuit.

Bos i egipto exit ꝺ flumie i festo Serapis ꝛ eleuat i aere et rursuꝫ itrat. ꝛ nō cōparet. ꝛ ꝓ deo colit a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū nauigio venisset. ꝛ ibi mortuꝰ. factꝰ est a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo q̄ viuus coleret. et illo mortuo. demones vitulū similē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pplm. Inde venit q̄ filij isrł similiter delirabant in oreb vtꝫ. Quid em hac stulticia miserabiliꝰ in hoīe rationali.

Serapis

Argus iste quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomie illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etiaꝫ tpe grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminibꝰ.

Iob vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumee ꝛ arabie finibꝰ: ex zareth pēc matreqꝫ bosra nascit. Hic erat iustꝰ. rectꝰ. modestus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Ideꝫ q̄qꝫ continēs. ac mirūimmoduꝫ patiēs. Ex vxore sex filios ꝛ femias tres suscepit. Diues q̄ppe inter omnes sui tpis orietales: Cuiꝰ possessio septē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quinquagita iuga bouꝫ quingētēqꝫ asine ac familia multa nimis. Cuiꝰ animi fortitudinē vt dñs certo argumēto cōprobaret ꝓmisit vt a diabolo tentaret. Qui accepta potestate oēm eius substantiā. filiosqꝫ omnes ꝛ filias pdidit: ꝛ eūqꝫ graui vulnē vlcerauit. quibꝰ in omnibꝰ Iob labijs suis ñ peccauit dicēs. dñs dedit dñs abstulit ꝛc. Ad eum deniqꝫ cōuersus dominus: Omnia q̄cunqꝫ ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Supuixit deiñ Iob pꝰ flagella quadragita ꝛ cētuꝫ annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsqꝫ ad quartā generationem, ac sic senex ꝛ plenus dieꝝ mortuus est.

Argus

Moyses verus: et omniũ prophetarũ summ⁹: historiographoꝝ princeps: vir sane mãsuetissimus: sup omes gentes pplm dei de egipciaca servitute liberavit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipse eni dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cui dñs in mõte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cõburentẽ Cum enim moyses pasceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q tñ nõ cõburebat: pcipiẽs ei vt in egyptũ descenderet. ad liberandũ pplm isrl: Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in circũcisione: Iste in pֿpucio testimoniũ de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insigni eloquẽtia ornat⁹ digne summũ sacerdotiũ sibi assumpsit ⁊ testamentũ eternũ sibi ⁊ filijs suis statuit. filiusq ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolaꝝ sacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Isti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percussi sunt a deo pro eo q ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Linea christi

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum alijs trepidātib⁹. ꝓpter qđ regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dn̄m prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtemperare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem ꝙ nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝑgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ⁊ ꝑcuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit et occiditur. Balaam

Naason anno mōdi. 3688. Iosue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝯstitut⁹ fuit sup isrl̄ vt pplo terrā diuidēt. Missusq₃ ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmisert immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occl̄te dimisit eos abire ipsiq₃ via patefacta p iordanē miracl̄ose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domi viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ⁊ decio vite sue Anno i mōte effraim sepelit

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppressiōe regl mesopothamie. quē etiā ꝑcussit. Hic habet ꝙ angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filios isrl̄ de trāsgressione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. q₂ plurib⁹ vicib⁹ recesserāt a deo. ꝓpter qđ traditi sunt in seruitutē plurīū tyrānoꝝ et penitētes liberati sunt p diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth ꝑcussit eglon regē moabitarū et libauit israel. fuit eni vir fortis et vtraq₃ manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

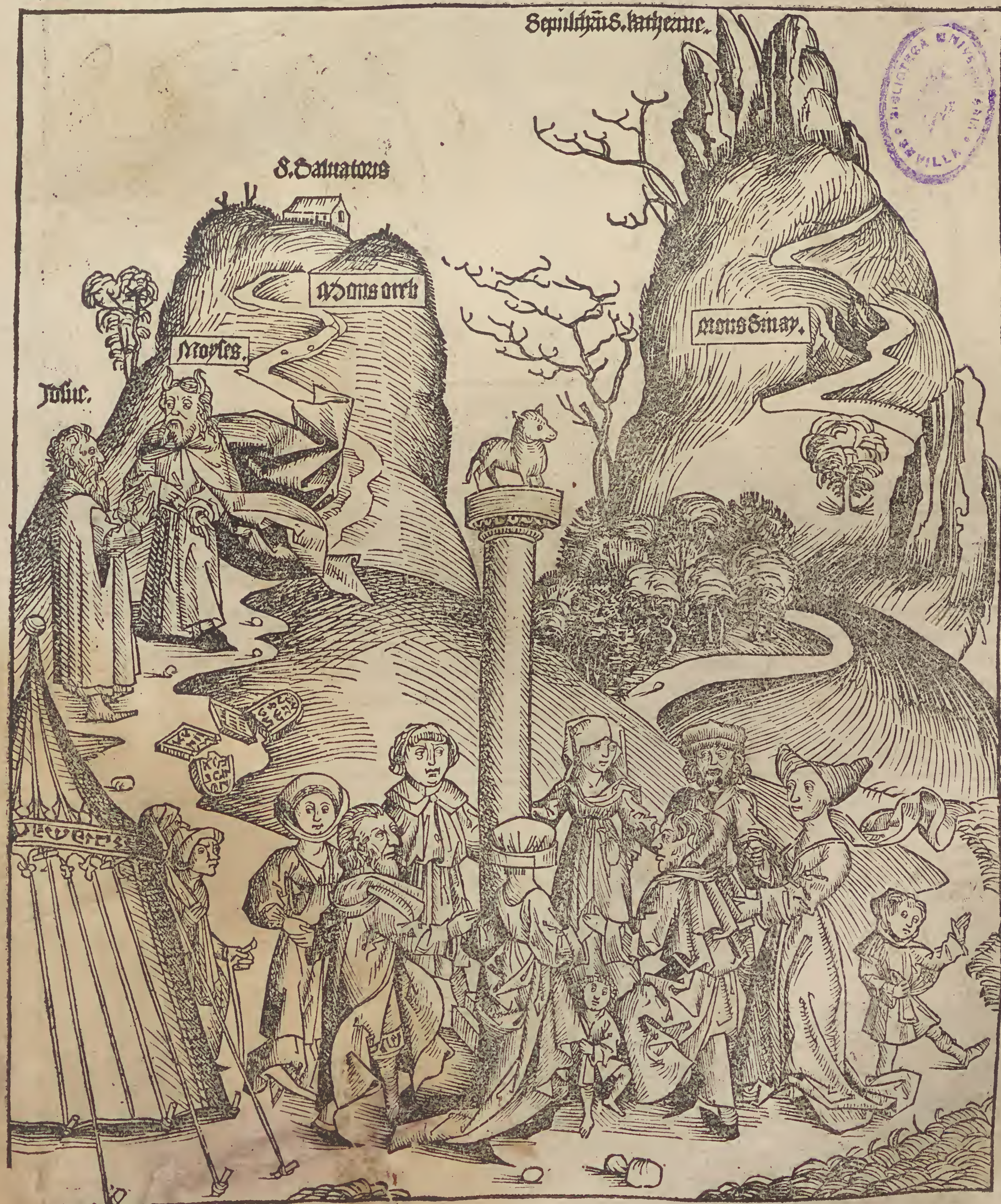

MOyses frater aaron ⁊ filij isrl' cū fuissent in egipto.cccc.xl.ānis. Que cōputatio accipit᷑ a p̄ma pro missiōe facta abrahe ī mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs isrl'. Qui post.x.plagas q̄bus deꝰ egiptū attriuit,ꝓcesserūt ꝑ desertū v̄sus mare rubꝶ.⁊ pharaonē penituisset pp̄lm dimisisse: angelo eos p̄cedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vn̄ ⁊ pharao ꝯgregatis exercitibꝰ suis et curribus insecutꝰ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyses p̄mꝰ iuxta p̄ceptū dn̄i agno pascali comesto cū pp̄lo isrl'. vidētesq̃ filij isrl' appropinq̄re egiptios: cepe͛t murmurare ꝯ moysen ꝙ eduxisset eos de egipto. Oranteq̃ moyse ⁊ ex dn̄i iussiōe extēdēte v̄gā sup mare rubꝝ. diuise sunt aq̄: factis vijs ī medio mari: ꝑ q̄s incedentes libere filij isrl'. pharao ꝑ dictas vias cū suis exercitibꝰ inseq̄bat᷑. Ꝭ egressis oībꝰ de pp̄lo hebreoꝝ moyse extendēte v̄gā sup mare. reuerse sunt aq̄ vt p̄us sūmersis pharaone cū suis ī medijs fluctibus. Cecinerūt g̃ moyses cū pp̄lo. ⁊ maria sorore eiꝰ cū mulieribꝰ timpanistris canticū istud dn̄o. Cantemꝰ dn̄o gloriose ⁊c̄.

DE Raphidin postea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices eiꝰ. Ibiq̃ mādauit dn̄s eis ꝑ moysen vt filij isrl' se sctificarēt ⁊ lauarēt vestimēta sua duobꝰ diebꝰ: ⁊ tercia die ascenderet sup mōtē. nullusq̃ accederet nec etiā tangeret ip̄m mōtē nec iumētū. alioq̄n moreret᷑. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊ tonitrua audiri: ⁊ sonitꝰ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes densissima operuit montē in q̄ intrauit Moyses ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pp̄lo suo ī mōte synai tercō mēse egressiōis de egypto. Que lex diuidit᷑ ī triplex genꝰ p̄ceptoꝝ. s. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē sunt. x. p̄cepta que hn̄tur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia sparsim ī dv̄sis locis pētbateuci p̄cipue ī deutronomio. Ꝭ reducūt᷑ ad decalogū. ⁊ h̄ sp obligauerūt ⁊ obligabūt ad obꝰuātiā eoꝝ. ec̄ oēs natoes. Et p̄ria tria sculpta ī vna tabl'a lapidea nos hn̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad ꝓxim. Iudicialia aūt ordīata erāt ad ꝯꝰuandū pacificū cōuictum pp̄li adinuicē ⁊ bonā ciuilitatē. sicuti statuta ciuitatū. obligabāt soluȝ illū pp̄lm vsq̃ ad passionem xp̄i ⁊c̄.

Vitulum conflatilem filij israel Hisdem etiā tempoꝛibꝰ: egiptioꝝ more (Qui busiridē adoꝛabāt) sibi fecerūt: Cū eñ Moyses cū dño in mōte moꝛam faceret. Populꝰ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̄s colerēt. ꝛ precederēt eos: Quibꝰ hur restitit: sputis ab eis (vt tradit) suffocatꝰ. Aaron timēs ait. Tollite inaures aureas vxoꝛū ꝛ liberoꝝ. Quas cū accepisset: foꝛmauit ex eis vitulū cōflatilē opere fusorio: Et dixit pplꝰs: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerūt de terra egipti: fecitq̄ aaron altare. ꝛ in crastinū indixit solennitatē. Mane surgētes obtulerūt hostias: seditq̄ pplꝰs mādUcare ꝛ bibere ꝛ surrexerūt ludere id est adoꝛare. Tūc ait dñs ad moysen. descēde. peccauit pplꝰs tuꝰ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui moyses. Queso dñe quiescat ira tua: ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā ꝓmiserat. Placato dño descēdit moyses ferēs secū tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicēs: Vlulatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ꝛ choꝛos et iratꝰ ꝓiecit tabulas: et cōfracte sunt. Et post rep̄hensionē aaron de fabꝛicatiōe vituli. ꝛ eiꝰ excusationem: vitulū cōbussit. ꝛ massaꝫ in puluerē redegit. quē sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarū apparebat: precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ꝛ omnes reos signatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia viroꝛum.

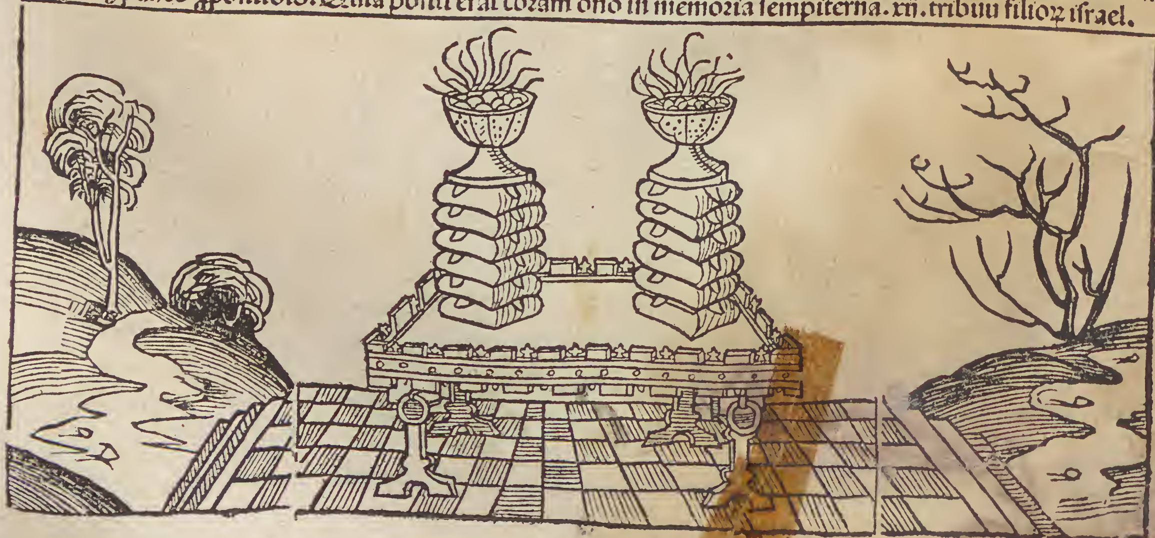

MOyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta diebꝰ et noctibꝰ ieiunans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei ꝙ faceret Archaꝫ de lignis sethim. Que sunt imputribilia: Cuiꝰ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ⁊ similiter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabulam aureā eiusdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cuiꝰ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut coopculū. qḋ dicebat̄ oraculū: Per vtrūqꝫ latus lōgitudīs erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis sethim deaurati mittebant̄. Quibꝰ archa ferrebat̄. nec vnqꝫ extrahebant̄: Ex vtraqꝫ vero ꝑte oraculi. scꝫ in duobꝰ angulis anterioribꝰ positi sunt duo cherubin aurei. vnꝰ alterum respiciebat. versis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus q̊ꝫ alis expassis. ⁊ mutuo se tangētibus velabant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebant̄ in sctā sctōrum: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea māna hn̄s: Uirga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo ꝑfecte figurari poterīt Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij scd̄m Rabi salomonē. Figura Arche scd̄m doctores catholicos.

SImili modo ait dn̄s Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis laminibus coopťaꝫ. hn̄s quattuor pedes: In singlis vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ ferebat̄ mēsa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝙ medietas suꝑ mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et ponebant̄ suꝑ eaꝫ duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponebat̄ patena aurea cū thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ⁊ calidi imponebant̄: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacerdotales dicebant̄. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ⁊ tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoqꝫ panes ꝓpositiōis. Quia positi erāt coram dn̄o in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

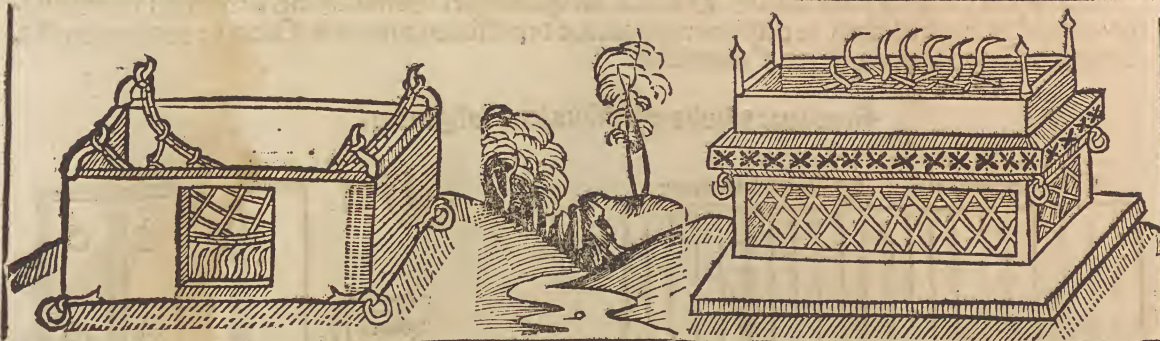
Ⓓ Recepit quoqȝ dn̄s fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius hastile basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter se iungebant tanqȝ duo ciphi erant in moduȝ nucis. Et ex fundo ciphi ꝑcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in hastili essent quīqȝ calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queqȝ habebat q̄si ciphos duos iūctos ⁊ sperulas sil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hn̄s tres pedes. Et sursuȝ hēbat sex calamos egredietes de hastili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes sursuȝ obliq̄. Quousqȝ ꝑtingerēt ad altitudinē hastil': In hastili vͦo quattuor ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita q̄ duo ciphi positi vnꝰ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calamꝰ ꝑ mediuȝ ciphi trāsiret: Sperulegȝ sil' ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomellꝰ ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ꝑtibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūqȝ vero modo factū fuerit in sūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: sup que ponebātur septeȝ lucerne auree: Ita q̄ vltimꝰ ciphꝰ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quibꝰ oleū īfundebat lucernis. Erāt qȝ forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quibꝰ amouebatur illud qd̄ erat cōbustuȝ de licinio. et residuū licinij ad incendenduȝ aptabat. Uasa q̄ȝ plena aqua erāt: emūctane facerēt fumū: Omē aūt pondꝰ eiꝰ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei vͦo dicūt centenariū auri: Ne scit' ꝑfecte pondꝰ quāqȝ magnū auri pondꝰ requirebat ad tantū opus ꝑficiendū. Positū aūt erat ad austruȝ cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

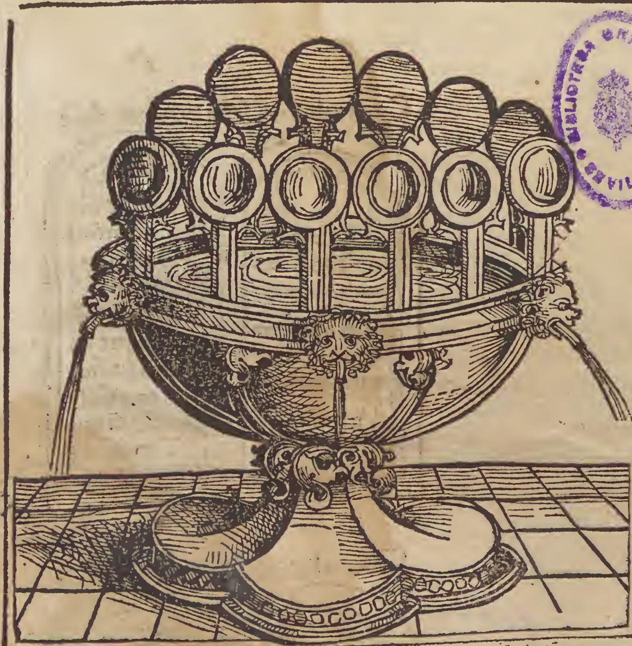

Altare quoq̃ holocaustorũ siue sacrificioꝝ iussit dñs fieri de lignis sethim. Erat aūt altare quadratũ In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitoꝝ. Et in altitudine triũ. Eratq̃ concauũ instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erãt ere intus ⁊ extra: siue lamis eneis: vt vri nõ possent: Area eiꝰ siue arula erea erat tanq̃ fundus arche. sup quẽ fiebat ignis: Qui ꝑ fenestrã que erat in latere oriẽtali imponebatur. In quattuor angulis supioribus erãt extra quattuor recurua cornua. In q̃bus quattuor cathene anulis inserebanť, de quibꝰ dependẽs craticula erea in modũ rethis facta. vsq̃ ad mediũ altaris descẽdebat sup quã cremãda in odorem dño ponebanť. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in q̃bus vectes imponebanť de lignis sethim opti ere ad portandũ altare. Positum autem erat altare ante tabaculum sub diuo.

Altare holocasti scdm latinos Altare holocasti scdm hebreos

HStitit qz dñs Moysi dicẽs Q sacerdotiu sctm Aaron tri suo dare deberet. Ordinationeq3 de vestimẽtis sacerdotalib⁹ fiẽdis pmittẽs: Quattuor erãt vestes cõmunes oĩbus sacerdotib⁹ etiã minorib⁹: feminale lineũ: tunica de bisso dupla p totũ. Balteus lat⁹ q̃si digitis quattuor. cũ pulchra varietate. Et thyara de bisso. quã gestarũt in capite. tendẽs supius in acutuz. Sup hec quattuor ꝓprijs vestib⁹ induebat̃ sũm⁹ sacerdos: Pria erat tunica iacictina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erãt tintinabula ꝛ malogranata intexta. Scdm ornamẽtuz suphumerale sine manicis. descẽdẽs vsq3 ad renes. adeo vt supcingi posset. cũ varietate pulchra: Terciũ ratiõale q̃drãgulũ duplex. In q̃ erãt duodeci lapides p̃ciosi Quartũ ornamẽtũ erat Balthe⁹ seu cingulũ de quĩq3 colorib⁹: Qntũ erat mitra iacinctina in capite sup bissinaz: Erat aũt sextũ lamina aurea ad modũ dimidie lune facta: In qua thetragramatõ inscriptũ: facta deinde ad modũ corone. Que ꝓtendebat̃ ab aure ad aurẽ per frontem.

LOcut⁹ est iterũ dñs ad moysen. Facies ꝛ labiũ eneuz cũ basi sua. vas scz lauatoriũ. qd alibi labrũ ꝛ luter (vt Rabi salomõ ponit) vocitat̃. Qd erat inter tabernaculuz ꝛ altare holocaustoꝝ: In q̃ missa aq̃. lauabãt sacerdotes manus suas ꝛ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarẽt: Similiter ingressuri tabernaculũ. ꝛ egressuri: vt aarõ ꝛ filij ei⁹ fecerũt. portãtes de sanguine hostie ĩmolate ꝓ pctis populi. Et qn accedebãt ad altare vt in eo offerrẽt thimiama: Qd dr̃ factũ de speculis mulieꝝ excubantiũ ad ingressũ tabnaculi: Vel poti⁹ in circuitu labij supremi circũposita specula fuerũt: In quib⁹ sacerdotes videre possent: si facie, vel veste maculam abluendam haberent.

DRecepit quoq3 dñs Moysi: vt faceret tabernaculũ in hũc modũ. Tabernaculũ erat domi⁹ deo dicata Quadrata ꝛ oblõga: tribus clausa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidẽtali: Liber patebit introitus ab oriẽte: vt sole oriẽte radijs ei⁹ illustraret̃: modo introit⁹ ecciaꝝ fit vt plurimũ in occidẽte. Lõgitudo erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erãt tabule de lignis sethi. xx. stãtes Quaꝝ vnaqueq3 ĩ lõgitudine habebat cubitos. x. In spissitudie digitos q̃ttuor: In latitudie cubitũ ꝛ se missem: Iungebant̃ aũt sibi mutuo: Et erãt inaurate ex vtraq3 parte. Supposite vero singl'e duab⁹ basib⁹ argenteis pforatis. Eodẽ scemate erat factus paries aquilonaris: Ad occidentẽ vero erãt. vi. tab ule ꝑ oĩa si-

miles. In medio aut tabernaculi mādauit dñs fieri p latitudinē velū pulchrū appēsuz sup quattuor columnis: Qd diuidebat sancta a sanctasctōr. Habebat aut quadruplex operimentū: scz de cortinis intextis varijs colorib⁹: de sagis cilicinis. de pellibus rubricatis. et de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis et Sagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

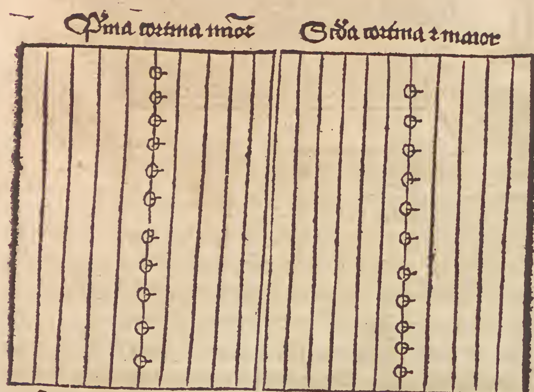
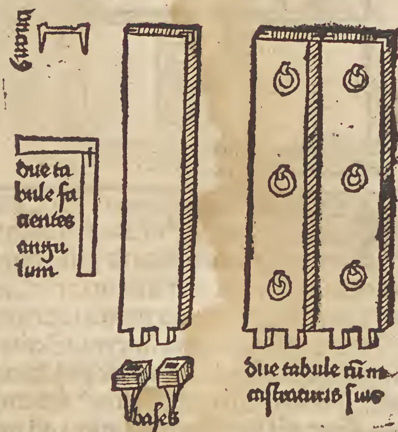
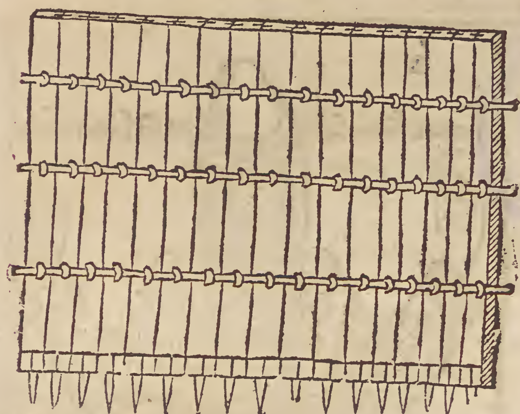

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et bases quibus infiguntur.

Moyses primo anno tabernaculū dño cōstruit. Et septez mēsibus op⁹ pficiēs. mēse pmo anni secūdi prima die erexit. Iudei quoqz p Moysen legē sil' cū lrīs hrē ceperūt. Iterū dñs ad moysen ait. Cū filios israel numerab: dabit qsqz pciuz p aīa sua: ne sit i eis plaga dimidiū sicli. iuxta mēsurā sanctuarij. Sicl⁹ vigīti obolos hz: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebat. Cōpletisqz smonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Ope diuio nō hūano inscriptas decalogo ex vtraqz pte. Et vt hebrei tradūt in vno latere figurata. similē figurā i alio opposito dabāt. qd miraclo ascribebāt. Ceteri sculpta iterat lrīs dicebāt. Preterea catholici doctores et pcipue diuus Augus. tria pcepta in pma tabula testimonij que hoīem ad deū ordināt. In scda septē q ad proximū ordinant scripta ponūt. Rabi tn̄ Salomon et hebrei quiqz in vna et qnqz i alia pcepta distinguunt. Postea vo vt i figura vituli videt. descendens Moyses et vidēs vitulū et choros irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularū scdm doctores aliqs

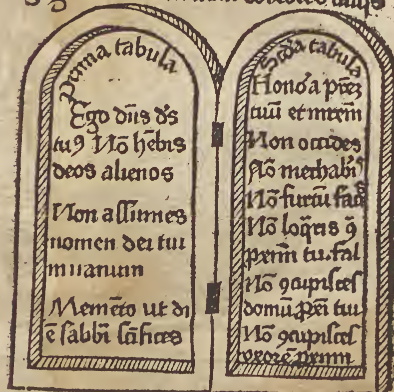
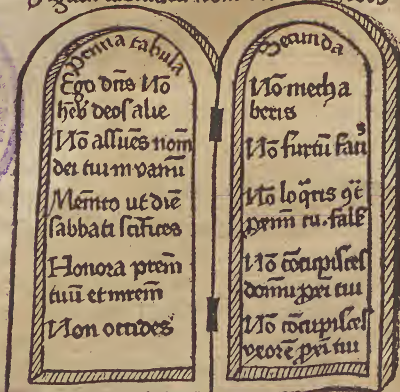

Figura tabularū scdm doctores hebos

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea regū assiriorum

Ascades

Amynthas

Bellothus

Aptheros   Eructoniꝰ   Fenix   Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. huiꝰ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrāť. Et post ibidē filiꝰ regnauit ⁊ dictus fuit auidis legesq̈ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Atheniensiū pˀceps primꝰ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsūq̈ litterarū tradidit. ⁊ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gāma Delta. Α·Β·Υ·Δ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sysipho latrone Aeoli sup Ischmō ī medio maris ionij ⁊ egei cōstructa fuit. Octuagesio etatis moysi āno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ⁊ apud virgiliū Ephyreaq̈ era. Nā Corinthij in ere fundēdo pˀcipatū obtinebāt Eo ꝙ ibi pulcherria ⁊ artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. Sꝫ pꝰ hͨ euersa ⁊ ab Corintho Orestis filio īstaurata Corinthꝰ cognoiata fuit. Ultio a romanis accensa nūq̈ coaluit vt oñdit florꝰ ⁊ iustinꝰ. Fuitq̈ teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios pˀmū imperiū assumpsit ⁊ regnauit Atletes grecus luctator victoriosissimꝰ. Regnatūq̈ ē in Corintho sb regibꝰ duodecī. annis 323. Postea respublica ꝑ annuos magistratꝰ gubernari cepta est. Poloponesus ꝓuīcia quā hodie latini Moreā vocāt totiꝰ grecie quondā arx dicta regio ē pene insula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ⁊ Ioniū. platani folio similis. Angustia vñ ꝓcedit Ischmos appellať. in ea strictura q̄ Cheroneson efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipsas angustias (vt piniꝰ retulit) ꝑfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Cesar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infausto (vt oī exitu patuit) incepto Greci pˀncipes postq̈ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare ꝓducto ꝑ angustias muro peloponessuꝫ a reliq̄ grecia disiūxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paulꝰ apłus ratioībꝰ ⁊ doctrina atꝫ miraclis ꝑtraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Esta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.

Iste Salmon filius Naason. nat⁹ est anno mōdi scdm. lxx. interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xpi. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit. et cū Josue terraz promissionis intrauit scdm glosam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitulo.

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur. Hic de yetro cognato Moysi descendit. et conuersus fuit ad Judaismum.

Ytalus Rex

Rechab

Linea christi

Salmon

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter oriētem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee instaurata: in honorez Tyberij Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Mattheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibēt. Et in ea terminat regio decapoleos a decez ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē et aque immobilitatē mortuū mare dicit. Naz neq̄ ventis mouet resistente turbinib⁹ bitumie: quo aqua stagnatur Neq̄ nauigatiōib⁹ patiēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrat. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Vñ et nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliq̄ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passuuz. Latitudine maxima vigintiquiq̄ implet. minima sex.

Tyberias al's Tyberiadis

CIrca illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēsq̄ nomina variarunt. quorū oīm primus dicit᷑ fuisse Janus. qui pallaciū extruxit qđ Janiculum dicit᷑. Postea ꝑ magno deo habitꝰ est. Figurat᷑ aūt cū duabꝰ faciebus. atq̄ in principio anni eiꝰ festū celebrat᷑. Ob hoc q̄ esset finis p̄teriti principiūq̄ futuri. Et inde mēsis ianuarꝰ est dictꝰ Ideo bifrons dicit᷑.

SAturnus pater iouis rex cretenß tpe ysaac regnare cepit: filiꝰ Arij filij Mynie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense ꝑ filium suū Jouē. Vidēs igit᷑ Janꝰ saturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partitꝰ est ⁊ genuit ibi saturnꝰ picū. q̄ post eū regnauit Alij vocāt eū stercē al'. stercutiū. q2 ab eo tanq̄ a peritissimo agricola inuētū est vt in fimo aīaliū agri fecundarent᷑. Ideo eum deū agri fecerūt et totius ꝓsperitatis post mortē eiꝰ. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīn vultu tristis senex ⁊ capite canꝰ. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flammiuomū draconē. tristis q2 regno crete pulsus. vel q2 ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex q2 sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquarꝰ (q̄bus p̄est saturnꝰ) sunt signa frigida. canꝰ q2 pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis signis. falcē gessit q2 agriculturā inuenit. vel q2 scđm Seruiū inimicus est humane nature. q2 frigidissimꝰ. ideo scđm eū in sinistro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oīa tpe cōsumerent᷑. vel etiā draconē in dextra portauit q2 finis est anni: p̄r iouis dicitur. q2 eo supior scđm mltos habet᷑. Glauco cooptus fuit amictu. q2 stella eiꝰ frigide ⁊ aq̄se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis siue puerilis: Delectat᷑ eīn diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

IUno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq̄ cōiunx ea etate fuit. Hec errore gētiliū deorū regina dicta fuit et ꝓpterea regnorū eā ⁊ diuitiarū fecerūt deam sic et cōiugij Et ideo parturiētibꝰ ipam p̄esse voluerūt. Illi insup insignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄z tanq̄ regine excellētissime. xiiij. nymphas pedissequas ascripserūt vt in cuiꝰ ꝑsona virgiliꝰ dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corpe nymphe: In cuiꝰ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cuiꝰ caude dic Ouidiꝰ eā argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanū cōcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

PIcus saturni filius primus rex laurentū fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus est.

FAunus scđus rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerūt vel putauerunt.

SIbylle omnes femine vates a veteribꝰ nūcupate. vel ab vniꝰ delfidis nomine: vel a consilijs deorū denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cuiꝰ mētionē fecit Nicanor q̄ res gestas Alexādri scripsit. Secundā libicā. Cuiꝰ meminīt Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Crisippus loquit᷑ in libro de diuinatiōe. Quartā cumeā in ytalia q̄z neuiꝰ in libris belli punici: Piso in annalibꝰ noīat. Quintā erythreā: q̄z Appolodorꝰ affirmat suā fuisse ciuē. Eāq̄ grais iliū petētibꝰ vaticinatā perituram esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Eratosenes in antiq̄s annalibꝰ samiorū repisse se scriptū. Septiā Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīat᷑. Eamq̄ nouē libros attulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et ꝑ eis trecētos philippeos postulasse. regēq̄ aspernatū precij magnitudinē ⁊ mlieris insaniā. Illā in cōspectu regis tres combussisse. at ꝑ reliq̄s idē preciū postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insanire putasse. Que denuo tribꝰ alijs exustis. cū in eodē precio pseueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quorū postea numerꝰ sic actꝰ: capitolio refecto. qđ ex oībus ciuitatibꝰ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄z fuiut romani: cuiuscūq̄ Sibylle noīe fuerūt. Octauā hellesponticā in agro troyano natā vico marmesso tpibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit᷑ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt᷑. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tn̄ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis: manū tenēs in gremio q̄si admirās. ⁊ sinistrā manū tenēs ostēdendo deorsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Germinabit vt radix. Siccabit vt foliū. Nō apparebit venustas eiꝰ: Circūdabit aluꝰ maternꝰ: ⁊ florebit deꝰ leticia sempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabit. Nascet ex matre vt deꝰ: ⁊ cōuersabit vt pctor: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla Libica

Sibylla libica ornata serto viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic. Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dn̄s densa tenebrarū ⁊ soluetur nexꝰ synagoge. ⁊ desinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in miscdia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit statera cunctorū.

Sibilla delphica

Hec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata ꝓphetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet propheta absq̄ matris coitu ex virgine eius.

Sibilla Frigia

Sibylla Frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinibꝰ sparsis. ꝑ dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla samia

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. hn̄s formosum pectꝰ, subtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascet de paupcula. Et bestie terrarū adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla europa

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dn̄abit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica

Sibylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ gignet dn̄s in orbē terrarū. ⁊ gremiū virginis erit salus gentiū et pedes eiꝰ i valitudīe hoīm. Inuisibile v̄bū palpabit.

Sibilla q̄dam ualde religiosa

Inueni etiā alia dicta cuiusdā sibylle cꝰ nomē n̄ inueni de xp̄o testificātis videlicz. Exurget mulier de stirpe hebreorū nomīe Maria. hn̄s sponsuz nomīe Joseph et ꝓcreabit ex ea sine cōmixtiōe viri de spūsctō filius dei nomīe Jesus. Et ipa erit virgo ante partū ⁊ virgo post partuz. Qui vero ex ea nascet erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legē Judeorū: ⁊ suā adiūget ꝓpriā. ⁊ ꝑmanebit regnū eiꝰ i secla seclorū. Venietq̄ sup eū vox dicēs Hic est filꝰ meꝰ dilectꝰ ipm audite. Mortuorū resurrectō erit: et claudorū cursus velocissimꝰ. Et surdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquent nō loquētes. Et de quinq̄ panibus et duobus piscibus multa hominuz milia saturabunt. Ventos compescet verbo. mareq̄ furiēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse berithrea ait. In vltima etate humiliabit deꝰ humanabit ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̄ sibi ex piscatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re-gnauit et troyā condidit.

Anchises

Anchises ex dea venē ſm erro rez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia regn-uit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit̄ ⁊ Ixiona filia eius capit̄ ⁊ ducit̄ i grecia. ppt̄ q̄ bella ḡuiſſima ſecuta ſunt et mala horrendiſſima

Troya regio minoris aſie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatiſſima. Nōnunq̄ vero ꝑ ipa vrbe troya ponitur. Et ſm homerū oīm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiū quidē inſigniſſima eſt troya. Nūc aūt ingens Troya toti⁹ aſie columē ita extincta eſt. vt vix veſtigiū aliqđ appareat. qđ Ouidi⁹ inq̄t. Jam ſeges eſt vbi troya fuit. Siſter virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exuſta lapides ⁊ quecunq̄ alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis aioth iam veteran⁹ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ ꝑitiſſim⁹. ampliato regno ex ſuo noīe regionem q̄ prius dardania dicebat̄ Troyā appellauit. Dardan⁹ em̄ fuit ex Joue ⁊ electra filia Athlātis genita. Js ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomīauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iuſticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Jſq̄ vt memoriā ſui noīs faceret Troyā appellari iuſſit. q̄ duos habuit filios. Jlion Aſara. cunq̄ prim⁹ maioꝛ natu regnās troyā de ſuo noīe Jliū noīauit. Jlio laomedō fuit filius ex quo priamus natuſ eſt. Js troyā p⁹ ſuā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ ampliora menia ac ꝓpugnacula ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altiſſimo extruxit ⁊ munitiſſimā reddidit. multitudineq̄ militū eē fec̄. ne ꝑ ignorātiā opp̄meret̄. vt pri⁹ tpe laomedōtis opp̄ſſa fuit. Regiā q̄z edificauit ⁊ iouis ſtatuā: ⁊ arā ꝯſecrauit. Jlio ſex portas fecit. q̄rū h̄ ſūt noīa. Anthenoidas. Jlia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̄z fluui⁹ ex Jda troyano mōte ſcaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄t̄ xanto cōmiſcet̄. Et in paludē coact⁹ iuxta ſigeum ꝓmontoriū in mare deſcendit Priam⁹ āt ex heccuba vxore hos hūit libos. Hectorē p̄io natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Caſſandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis p grecos ānis. x. ⁊ mēſib⁹ ſex. P̄io Eſebon iudic̄ āno. c⁹ cauſaz dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dict⁹ ē in Jda ſilua cū venatu abijſſz i ſomnis Mercuriū ad-

Troya

duxisse. Junonē venerē ꝛ mineruā; vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi venere; pollicitā; esse: si suā spēm meliorē barū; specie iudicasset. daturā se ei vxorē que i grecia speciosior forma videref. Qn cū ita audisset optima facie venerē dicif iudicasse. Postea helenā; regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū; troianis fuit. hoc bellū decēnale disertissime pscribūt Dares frigi⁹ ꝛ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ presentes. locoꝝ noīa et gestorū lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breui⁹. nil clari⁹ ꝛ tersius repiri poterit. Fuit em̄ capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 450.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē conditā; cccc.xxx. p raptu helene fuisse factā cōiurationē grecoꝝ: ꝛ cōcursū; mille nauium extitisse: ꝛ deinde obsidionē decēnem. Porro frigi⁹ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. q̄ duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vo regi troye venerūt in auxilium duces. xxxij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria daretis. quā transtulit corneli⁹ ista est. Castor et pollux audientes helenā; pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ꝛ cum in lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad troyam quesierūt ꝛ nō inueniētes crediderunt. immortales deos factos. Cōueneret igif apō athenas grecoꝝ duces. xlvij. cu; nauib⁹ mille ducētis duab⁹. Missiq̄ sunt pmo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infectoq̄ negotio pugnatu; est inter eos. Et in pmo bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit

In scdo bello patroclu; ꝛ minonē ꝛ aiacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo recognouisset erat em̄ natus de Esiona sorore pami

Prime inducie date sunt grays petētibus p biennium. In tercio plio Hector boechē Archilocū ꝛ prothenorē duces occidit. In quarto plio Alexander menelay femur sagitta transfixit. In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm hectorē retinere. q2 i somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellu; qd cum facere non posset: antianacē filium suū; ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ꝛ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. Post bellum decimum gray sextas petunt inducias p annum

In bello. xi. Palamides qui rex p cōmotiōe; factus fuerat occidif. In bello. xij. troyl⁹ multos occidit: In. xiij. plio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troyl⁹ achillem sauciat ꝛ pugnaf cōtinuis dibus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Mēnon dux persaꝝ Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.

In bello. xxi. Alexander occidit achillē i phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igif petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiace; sauciat: ꝛ Ayas sauciatus alexandrū interfecit ꝛ de vulnere stati morif. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthasilea regine amazonū viriliter neopth="" lenum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa occidif. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā pdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita q̄ pugnatu; est ad troyam annis. x. mensib⁹ vij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ꝛ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad oppidū proditū. Eo aūt pdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quib⁹ alexander greciā inierat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethe leaus cū cassandra ꝛ andronica ꝛ hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

Cum videā innumeros scriptores de Troyanoꝝ clade meminisse. ꝛ eo locorū nominū et gestoꝝ cu; lectores deuenerint pter. historie ignoratōe; cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad historias Troyane cladis quas dares phrigius. ꝛ dictes cretensis viri diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tps vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit ꝛ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ꝛ tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita diuisas temporibus. nominibus. locis ꝛ sic demu; accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. s̄ geri. non describi. sed rursus tractari ꝛ ipi bello interesse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpē sequētes claruerūt. Troya eñ quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius amplissimā instaurauit mille ꝛ quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit; et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hercules ille cū Iasone troyā vastauit que statim a p̄amo fuit reedificata. Idē hercules agonē olimpiacū cōstituit et bella multa cōfecit quē dicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Menela⁹ Helena

Helena fuit vxor menelai regis ꝛ a pari de filio priami rapitur. ꝛ ad troyā pducitur. ppter qd troyanū bellū exortū. Ipsam tñ post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petitur⁹: sed tēpestatib⁹ acti in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeq; discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebi⁹) tandē in patriam redierunt.

Hector

Iste hector fuit p̄mogenitus p̄ami ex hecuba vxore incōparabilis fortitudinis et strenuitatis. Iō ob maximū ei⁹ militie fulgorem apud troyanos maximo ī precio habitus est. Nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atq; fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atq; glīa splēdidā fecit. hic ex Andromacha cōiuge plres genuit filios. E qb⁹ frac⁹ vn⁹ fuit A q̄ (vt ait vincēti⁹ hystorial' burgūd⁹) fraci originē habuere.

Paris

Paris qui et Alexāder dict⁹ est eiusdē hectoris frater: ex p̄amo ꝛ hecuba nat⁹: sb specie legatiōis cū .xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hospicio suscipit. Cui⁹ cū aspexisset vxorē illaz. absente marito tandē cū oībus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex quā rapina bellum decēnale grecoꝝ aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentib⁹ multa strenue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpissime capit. fuitq; Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugez ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ꝛ simultates principum pro quibus ab imperio depositus ꝛ illi palamedes suffect⁹ est. Quē cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandē Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam rediturus naues conscendit Verum ꝛ ipse tempestatē actus. p annū ferme errauit.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt: longe tamē post.

Franco

Franco quidē ex hectore fili⁹ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū est. a troya fugat⁹ postea tota Asia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq̄diu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia ꝛ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

Turcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q̄ ppl'ni ab eo descendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

Linea pontificū

Phynees

Abysue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cū madianitis. adorantes ydola eaꝝ ꝓpter quod dn̄s mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse sacerdos dei pcutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum madianita ad mortez placauit iram dn̄i. Cecideruntqꝫ ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

Delbora fuit ꝓphissa ꝛ iudicauit israel. sub qua pcussus est Jabin rex chanaan ꝛ pn̄ceps exercitus Sysare. Sysara eīn de curru exiliēs fugiēs i domū cuiusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigatꝰ. lactis potum ab ipa recepit. ꝛ cū nimiū bibisset obdormiuit. Illa vero dormiēti clauū ferreū p tp̄s infixit. ꝛ malleo eū terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarū actiōe ꝓ victoria ppl̄i sui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel annis. xl. pcussit quattuor reges madianitaꝝ scꝫ. Oreb. zeb. Zebee. ꝛ salmanā. ꝛ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ꝓpꝉ iniqtates pristinas q̄s fecerūt. Angelꝰ eīn apparēs gedeoni purgāti triticū p̄nūciauit liberatōnē fiendā p eū. qui angelꝰ virga pcutiēs: carnes ius desup fusum ꝛ azima posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa post hec petijt in signū future victorie gedeon vellꝰ in area positū rore complere: area sicca remanēte. postea iterū ecōuerso. qd̄ totū factū est vtꝫ Judi. vi. mortuꝰ est tandem gedeon senex ꝛ sepultus est in Effraim regiōe in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeoꝝ iudex filius n̄ālis ille gittimꝰ tn̄ gedeonis. suasit viris sichen vt occiderent. lxx. fr̄es suos legittīos filios gedeōis vt ip̄e solus dn̄aret. Qd̄ ꝛ fecerūt sup lapidē vnū decapitātes illos excepto mīmo dicto Joathan q̄ abscōditꝰ fuit. Ideo eū dn̄s mala morte pire fecit. Qui sychionitis dixit pabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ꝛ ficū ꝛ oliuā ꝛ demuꝫ ad ramnuz id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech aūt dissensionē summēs postea cū sychionitis ignē supposuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ip̄e obsidens thebes cū de muro pcussus fuissꝫ dū ꝓxime venisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs caput ipiꝰ repēte pcussit. Et cadēs in terrā sauciꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Jsrael. xxiij. ānis: h̄n̄s. xxx. filios isidētes asinus p̄ncipes. xxx. ciuitatū qbꝰ dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes dn̄o afflicti sunt mltipliciter ab āmonitis ꝛ madianitis Moriens tandē in Samir sepelit.

Ozy sacerdos fuit ō seniie Aaron p lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. i 20. in qua heli primꝰ summꝰ sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel habuit. xxx. filioꝝ bonos q̄s p̄ncipes. xxx. ciuitatū cōstituit. ꝛ quia tpa bona in silētio ꝛ pace transierūt. Patet qꝫ in diebꝰ istoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ꝛ Yair scꝫ: israel dn̄o adhesit. ꝛ ideo cūcta ꝓspere aduenerūt. Et cū duobus ꝛ viginti ānis id dignitatis munꝰ tenuisset senex defunctus est. Post cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhonestā vitam ꝛ iniuriā dei atqꝫ legum delata est. Quāobrem palestini eoꝝ ꝓuīciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum

Delbora

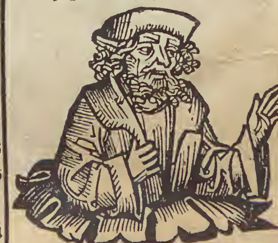
Gedeon

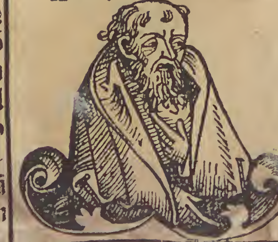
Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

SArdinia insula a Sardo hercul' filio appellata: qui cū innumerabili mltitudīe e libia discessit. Et in tyrreno mari īsulā Sardinie occupās que icus a grecis vocabat' de suo nomīe sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij ei' ambitū quattuor milia stadia esse referūt. Habet em̄ hec insula multā partem asperā minimeq; tranquillā. Reliquā vero rebus oībus felicē precipue tritico et pecorib' atq; pascuis. Ibi null' lup' gignit': null' serpēs repit' Est tamē hec insula estiuo tpe morbosa in locis maxime fecūdis. Cōtinetq; multas ciuitates inter quas p̄cipua Calaris est: vbi Corallorꝝ magna reperit' piscatio. Que ꝛ longo tpe beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant' arietes q̄ pro lana pilū caprinū procreabant. quos Musimones vocabāt: quorꝝ pellib' Sardi thoracis modo sese muniebāt. Antea em̄ Sardi iolenses dicebāt' Indeq; iolen herculis Amasiam ferunt sardum ipm. et plerosq; herculis filios eo adduxisse: et cū accolis habitasse. A quib' postea sardiniēses dicti sunt. Illi' postmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cū aduersus germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti sunt. Cui' insule dominiū romani p multa tempora potiti sunt. mltas quoq; postmodū clades et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus ppessa. tandē in Arrogonensiū man' ē deducta.

COrsica a Cyrino eiusdē sardi fratre ꝛ herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniēs insulā quā hodie Corsicā dicim' ab eo primū inhabitatā cyrinū a suo noīe nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noīe Corsica in liguria taurū depasceret ipm anīal transnatādo mare in insulā peruenit. Mulier aūt p tanto sollicita nauigio statim inscijs parētib' illo delata est. Compertoq; in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidē habitare ꝯstituit. Et a se eam Corsicā noīauit. Cui' insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambit' āt ipsius tria milia ꝛ ducēta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septētrione thusco propior. Inter hanc ꝛ Sardiniā īsulā interiacent. xx. miliaria. Scđm aūt pliniū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempore Strabōis vt ipe scribit maligne colebat'. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ ei' montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate superabunt. In manib' p'modum romanorꝝ deducta cū feracissimā multi in locis repissent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex nc[illegible] ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsi acti. et a mauris q̄ maxime oppressi. Ademar' quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiū deuenit. Sed postmodū florente p[illegible]anorꝝ repub. p aliquod tps eisdem paruit Int[illegible]dūq; ecclesie romane: tandē superatis pisanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc vsq; durat. Hec ipa (vt aiūt) insula: preter optimum vinū alios fruct' suauissimos gignit. Habundatq; bobus: capris et ouib' ac alijs anīalibus. Et inter cetera canes ferocissimos p̄ducit.

CReta insula in qua Cres siue Orio demogorgonis (vt quibusdā placet) filius. Primus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scribit. ꝛ a se cretā nomīauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat': postmodū Macaroneson id est beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia denominatiōnē accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a tenaci terra q̄ creta appellat'. quia ibi melior reperit' dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatū grecie preclara sita. cūcto namq; imminet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā centum īsignibus vrbib' insignata fuit. Et curetes Gnosum ciuitatē et Cybelis deorꝝ matris templum in ea condiderunt. Ipsaq; prima remis ꝛ sagittis valuit. Studiū quoq; musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruosq; agitat lupos et vulpes. Aliaq; ferarꝝ noxia nusq; gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et si inueniat' statim emorit'. Abest aūt modicum a peloponeso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Ioniū seu Mirthēū q̄ europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū mare atq; egiptum que Asiatica maria sunt. Et a meridie deniq; ꝛ occiduo affro abluit' ponto.

SIcilia a siculo Neptuni filio: qui in eā insulam veniēs post sicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a se insulam siciliam denomīari voluit. Primo ipa Trinacria dicebat'. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed terremotu superueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdā vndis interueniētibus et sine requie fluctuantib'. Que et triangularis est et i angulis tria p̄motoria habere dicit'. Ex quib' vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit' Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocat'. Nec plus distat ab italia q̄ mille quīgētis passibus. Alius autem in libiam ꝛ occasum tēdit atq; in ipsam carthaginem maxime spectare videt'. Nec ab affrico littore plusq; centū viginti milia passuū distare constat. Vocaturq; lylibeus. Et hi tres mōtes tria insule latera costituētes. vnū quidē ad affricā exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulā in pelorum deducūt. hanc antiqui rome horreū vocauere. Que oībus in rebus supior alijs italie ptibus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijsq; p multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

CYprus insula a Cethin qui fuit tercius filius Iauan ꝛ nepos Iaphet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerū em̄ omniū habundans: et veterum diuitijs ornata. Et ꝓpterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cypr' aūt cadentib' reb' romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cū hierosolimā Classe petēs: eo tēpestate delatus portu prohiberet': Indignatus em̄ arma que in saracenos parauerat in grecos vertit. eisq; insulā abstulit. Spoliatamq; firmo suorum presidio cōmunitā reliquit. Nec diu postea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno contendebat: eā pmisit. Quā ille ab anglico acceptā sibi ꝛ posteris suis vsqꝫ in varia tempora obtinuit. Post varias suc cessiones regnū ad duos fratres puenit. Quoꝝ alter nomīe petrus Classe instructa cum Catela nis et gallicis alexandriā egiptioꝝ inuasit. In gressusqꝫ vrbē mediā diripuit: et quāuis occur rentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge se com miserit. Ingentem tamē predā et ditissima spo lia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla eñ sancta reperitur regni societas. Cru entus fraterno sanguine rex constituit. sed neqꝫ ei longo quies fuit. Post hec perpessa est hec in sula magnas calamitates. nunc autē sub domi nio venetorum habetur.

Euboya insula nominatissima quā nostro seculo Nicropontem dicimus in qua ciui tas Chalcis quā quidē Cecrope. Alij (vt Cice ro deorum natura libro. 3.) ab Alabando condi tam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana ꝛ celebris at qꝫ pugnatissima esset a Mahumeto Ottomano Turcoꝝ principe venetis ablata fuit. In ea qͥ ppe Cecrops rex primus Appollinem deum ap pellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem in stituit atqꝫ victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a se habitatā de nominauit. Eam autem calcidē cepit Mahume tus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal. Junij Anno salutis. 1471. proditione cuiusdā thome liburni cum magno xp̄ianorum ꝛ maxime vene torum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere pcepit.

At in gallia quas referre conueniat sole in sule sunt Stoecades ab ora ligurū ad mas silias vsqꝫ disperse. Baleares in hispania cōtra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt vsqꝫ ad euersionem frugum cuniculis aīalibꝰ quondā copiose. Et ex spacio sui cognominibꝰ acceptis maiores minoresqꝫ perhibent: Castel la sunt in minoribus Samo ꝛ Mago: In maio ribus parina ꝛ polentia colonie. In atlantico quoqꝫ mari vsqꝫ occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane ad huc monstruosa gens habitat. distant a continē ti bidui nauigatiōe. Prodidit deniqꝫ Xonophō lampsacenus Harmenopem regem in eas pme auisse. reptasqꝫ ibi feminas aliti pernicitate: atꝫ ex omnibꝰ que apparuerunt duas captas. tam hirto atqꝫ aspero corpore. vt ad argumentū spe ctande rei duarum cutes miraculi gracia in t do naria iunonis suspenderint: que durauere vsqꝫ in tempora excidij carthaginensis. Ultra gor gadas hesperidum insule (sicut Sebosus affir mat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub me ridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mi rum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Juga montiū stagnis ma descunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitu dinem: earum que nigre sunt: expresse liquores reddunt amarissimū: Que candide aquas euo munt etiam potui accomodatas: Alteram insu lam Junoniā appellari ferunt. In qua paruꝫ le edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima codē nomīe nuda omnia: Quar to loco capraria appellatur enormibus lacertis plusqꝫ referta. Sequitur niuaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semp niualis: Deinde ca naria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Auium ma gna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Am nes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā expui ī eā vndosi mari belluas: deiñ cū mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic in fici tetro colore. Ideoqꝫ non penitꝰ ad nūcupati onem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a ferti litate plumbi in capite vero bethice vbi extremꝰ est noti orbis terminus insula a continenti septī gentis passibus seperatur. Quā tyrij eritbreā: peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs ī sulis in generali descriptione habitum est in su perioribus.

Post īsulaꝝ famosaꝝ marꝫ mediterranei ac aliaꝝ descriptionē Pauca de latitudie ter re subiungemꝰ.

Latitudinem terre quatenus habitatā ex istimarunt maiores nostri in septem cli mata diuiserūt. Quorū primū ab insula Me roē vsqꝫ ad Sienem p milia passuū quadringē ta et quadraginta ptendit. A cuiꝰ fine Se cundū incipiēs in alexandria egipti finit. qua dringētis passuū milibꝰ amplius. Tercium in rhodo desinit. Huiꝰ latitudo tercētis et quīqua ginta milibꝰ passuū extenta est. Quartū rho diense appellant: eiqꝫ trecēta milia passuū latitu dinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū et quīquaginta miliū. Sextū ad Boristenē vsqꝫ amnem pducūt. ducētis et duodecim mil libus patens. Septimū ad Ripheos mōtes p millia passuū centū ꝛ octuagintaquīqꝫ. At qꝫ ita oīm climatū latitudo sup vicies centena cē tum quadraginta duo milia passuū complectit Quēadmodum his visum qui de terre climati bus scriptitarūt. Longitudo climatum ab or tu in occasum protrahit. Tantūqꝫ alterū ab al tero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus om nis habitabilis continetur. Siquidē longe vl tra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montibꝰ terminatur: magna ps germanie sita est. Et tota Noruegia: ipsaqꝫ brit tannie insula atqꝫ hibernie. In quibus maximi dies haud minꝰ quā duas de viginti horas as sumūt. Quas in septimo climate terminari qui decim tradiderūt: An vero sub equinoctio habi tacio sit: Indiscussum nunc relinquimus, histo riam temporū prosequentes.

Parisius regia et inclita Galliarū vrbs in Senonensi prouincia post Troyanū excidiū habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya secedens: vnacꝫ cum francōe hectoris filio in Galliaʒ ꝓficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum cōstituēs a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo magni ꝓami ex sorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ Meotbidas paludes ī scythiā ꝑuenere. Ibicꝫ ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Manseruntcꝫ romanis vectigales vt alij scythe vsqꝫ ad tempora valētiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tꝑe libertatē in decēnium imperator ꝑmisit vt alanorum ferocitatem cōpesceret. Allecti eo premio sicambri arma sumpserunt, et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani solita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibicꝫ diu consedisset germanicum effectam est. Verum cū cresceret imperiū ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vsqꝫ ad pānonie terminos francia diceretur. Naʒ quicquid francis suberat frācia vocabat̄. Et in duas partes diuisa fuit. Nā quod est gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ⁊ potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate suscepto romanoruʒ vniuersale Gynnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Rustico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo: sacrum xp̄i euangelium suscepit. Et ibi coronā martirij sustinuit. Ornat̄ hec ciuitas clarissima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorumcꝫ plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germāie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famā ei⁹ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanoꝝ trās rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei⁹ a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis euocat⁹ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recōditū. de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magūtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionū in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendū prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cōueniunt bis singulis annis. Ibiq̄ imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eaꝫ autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Nec q̄ alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̄ moganus efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani vsq̄ ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenū exoneraf. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorū Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Christi
Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

Regnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

Euristeus

Boos filius salmon nascit anno patris sui. 48. mundi vero lxx. 3775.

Regnum Corinthiorum orit vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cū se plurimum posse i corintho viderer. et populum quo vellet aut vi aut per suasione pduceret imperiū sibi assumpsit

Atlelthes

Nota q̄ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos ⁊ obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt .2 72. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q̄ꝫ rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit q̄ iuxta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed h̄ pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̄ inter principiū iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsqꝫ ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxvij. Ubi t̄n nisi tres ab euāgelistis generatōes ponūt.

Ruth Moabithides genere fuit. Que virū nomīe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui^{9} viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs suis migrauere. Ibiqꝫ dum cūcta eisdē bene pcederēt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scꝫ Chelion Orpham: ⁊ Maalon Ruth. Transactis deinde. 17. annis Elimelech ⁊ duo filij ei^{9} mortui sunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū suū in terrā suā iuda regredi ꝓposuit. Sed ei^{9} nur^{9} deseri se ab ea nō tollerabāt: nūc ipa sine eis pficisci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cū remanere nō potuisset. Noemi socr^{9} sociā sibi duxit in Judeā. Cūqꝫ in bethlem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat^{9} suscepit eas in domū suā. Procedente deinde tpe Booz cū didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: ⁊ ipe sine vxore esset: scdm legē Moysi duxit. Quo facto post annuz peperit ei filium Quē Neomi socr^{9} sumēs suo cōsilio vocauit euz Obeth. eo q̄ in eius senectute nutriretur. Inde et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

ISti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto priꝰ ābyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

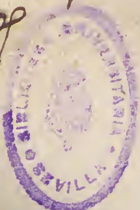
IEpte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ est dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ꝛ missis priꝰ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione ostēdens iniuste eos vsurpare velle terras eis a dn̄o cōcessas. cū nollet euz audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cuz tympano: vt votū seruaret ymolauit eaz. stultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Judicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septimꝰ. post quē iudicauit. vij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ꝛ totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Judex decimus.

CArthago vrbs fuit celeberrima i affrica a Cartha oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ .scribit. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagita tribꝰ anteq̄z roma ipsa cōstrueret vt dixit Justinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrsa dicta fuit. q2 p illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq; solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̄tum posset circūdare tergo. Coriū em̄ illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. coriū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq; de natura deorum libro secūdo. Postq̄z tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Jouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadez teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centuz viginti annis romanis emula fuit. Pluries em̄ destructa: Pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ꝛ claritate ante omnes affrice ꝛ hyspanie puinciarum vrbes memorāda. Primo autez excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul factꝰ sex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat viuere saltē liceret. Eo i bello mulierū viginti q̄nq; milia: viroꝝ vero trigīta trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eoꝝ rex vltro transfugiēs eiꝰ vxorē. se suosq; filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis diebꝰ arsit. Et miserū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ pbuit spectaculū. ꝛ tūc Carthago sexcētesimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postq̄z euersa fuit vigesimoscđo anno lelio cecilio motello. ꝛ T. Q. flāmineo cōsulibꝰ repari iussa est. qua repata Romani ciues eo m̄lti deducti sunt. Sed vt idē liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra solitū flāmeos ignes euomēs calidis cineribꝰ exusta est. tecta destruxit. Cuiꝰ subleuande calamitatis causa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā p tpa Gethorū calamitates ptulit. Tandē in Mauroꝝ manꝰ deueniēs regū sedes. ꝛ regia nūc vsq; habita est. Que et vernacla lingua Tuniciū appellata est.

Carthago

(handwritten) didone cōstructa pluries / tandē ī mauroz / et Tunicium vocat / regum sedes

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq̄ p̄clara Campanie: olim parthenope dicta. Cuꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ꝓplꝰ habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq̄ quā tenerēt greci dicit infra liuiꝰ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Jam publiꝰ inter palepolim neapolimq̄ loco opportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tn̄ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditam fuisse. Que postq̄ romanis se sbiecit: eisdē alijsq̄ principibꝰ ⁊ dn̄is fidē semꝑ seruauit. Liuiꝰ q̄z dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuisse. Vsi vero sūt semꝑ postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dn̄os cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clade cōsternata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē senatꝰ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūq̄ hanibal Neapoli summoꝑe potiri q̄sierit: Neapolitani in romanoꝝ ꝑtibꝰ ꝑstiterūt. Floruit aūt semꝑ postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulibꝰ. ⁊ pariter sub p̄ncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et discoli lasciuie diuersoriū. Suetoniꝰ de nerone reuersus e grecia neapolim. q᷑ in ea primū artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta ꝑte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̄is celebratos. Virgiliū diu. Titū liuiū aliq̄n. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Seruiꝰ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciscꝰ q̄z petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes suꝑbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. Jn q̄s preclarūq̄ virginis clare mōsteriū. q̄d a sancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Eiq̄ ꝓximū esse videt̄ sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tn̄ arcē vnā. Castellū nouū appellatum mari imminētem Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ siue nouis opibꝰ monumētis ⁊ structuris ꝑferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝq̄ altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aularū cubiliūq̄ ⁊ singularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ eiusmodi rerum existimet. Vesuuiꝰ q̄z mons cāpanie. ab oīm alio mōte solutꝰ: Neapoli ad q̄ttuor milia passuū ꝓximꝰ: Vinetis oliuetis ⁊ quibusq̄ ī fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sz p̄ceteris vini vbertate admirabil'. q̄d iam grecū vocāt. Eructauit q̄nq̄ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Jta vt ex illis campi vsq̄ ad arboꝝ cacumia intumuerint. Et tꝑibus Traiani imꝑatoris plinius scd̄us ex Messanensi classe cui p̄erat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiriorꝝ. Thatanes

Athanis

Thineus

Sub isto factū ē excidiū troye forte prime ꝛ nō scde.
Grat principalis grecoꝝ ꝑꝑ hāc victoriā troye greci hystorias. ꝛ alia facta scripserūt āno primo vel scdo ꝛc.
Post captā troyā tpe est terciꝰ annꝰ Abdon iudicis israel.

Anno mundi. 4025.

Sub isto bella troyana facta describunt regnāte apō athenieses Mnesteo apud sychomos polisīde.
Iste Thineus. 28. Rex assyrioꝝ sub quo etiam cessauit regnū sychomorū tpe heli sacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mōi. 4075.

Iesse vel ysay habuit septem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Abygail habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Obeth

yesse uel ysay

Homerus

Homerus poeta asianus omniū grecoꝝ clarissimus de cuius tpe acvita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul reg israel. hic vt ait helynandus li. iij. ab Atheniēsibꝰ pro insano habitꝰ est. eo ꝙ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiā vt dicit in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quibꝰ dum impudentiꝰ ⁊ procaciꝰ derideret: vir verecūdi ingeniꝫ quasi toxicato cōfusionis iaculo pfossus ad mortē spiritū exaluit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat em homerꝰ spaciatū in littore maris aspiciēs celū vtpote cōsideratiōe eleuatꝰ: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes derise runt. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit qd haberent. q dixerūt. quotqt cepimꝰ nō habemꝰ. ⁊ qd nō cepimus retinemꝰ. Uermes em in vestibꝰ scrutabant. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberēt pisces: et captos pisces nō haberēt. Ayūt vero quidā euꝫ ex hoc amaricatum adeo vt in insaniā versus seipm suspēderit. Uixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt ꝙ ipe virtute piter ⁊ etate nō solū poetaꝝ sed ⁊ philozophoꝝ princeps vocari piter ⁊ haberi apd grecos iure meruit. Naꝫ ⁊ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. ⁊ oībus verꝰ ⁊ lucidꝰ quicqd dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarū. xxiiij. libros heroicis versibꝰ edidit. qd opus Iliades nomiauit. Alterū quoqꝫ hisdē versibꝰ cōdidit ad earūdē numerū litterarū quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Uixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Linea Regum ytalie

Latinus

Codrus

Anchises Venꝰ dea

Anchises Capis troiani filꝰ a Sibilla phrigia ꝓmonitꝰ ciuitatē troyanam fore peritura. in nemora secessit et solitudines coluit. ⁊ armētoꝝ atqꝫ gregūꝫ curā suscepit. Circa qͦvt plurimuꝫ diuitie antiquoꝝ fuere. Quibꝰ cū apud Symeantē vacaret fluuiū a venere dilectꝰ eīt. Et eiꝰ amicicia atꝫ cōcubitu vsus ex dea venere generauit Eneam q regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū ppꝉoꝝ confinxerūt quibꝰ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas

Eneas anchise filꝰ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclitꝰ fuit. q cū patre ⁊ Ascanio filio ac Cayeta nutrice mltis troyanis cōsociatꝰ post deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti nauibꝰ. ⁊ plurima bella cōstituit. Hic fertur in coīugē habuisse filiā priami. ⁊ deꝰ habitꝰ fuit errore vulgi.

Ascanꝰ

Codrꝰ ille Melanti regis filꝰ vltimꝰ rex Atheniēsiū fuit. septimo ⁊ vigesimo principatꝰ Samuelis sacerdotis anno pꝰ patrē atheniensibꝰ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Post cuiꝰ mortē atheniēsiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignotꝰ esset seipm volūtarie morti tradēs. vt morte sua ppꝉm suū ab hostibꝰ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis immitādum principibꝰ reliqt. Uñ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctoribꝰ allegari solet quasi quedā figura xpi in eo ꝓcessisset. Naꝫ cū sciebat ꝙ peloponēses respōsuꝫ habuissent a dijs ꝙ ille exercitꝰ haberet victoriaꝫ. cuiꝰ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercitꝰ suꝰ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt ⁊ atheniēses liberātur Maluit hic certe sic mori vt sui vincerēt qꝫ suis supatis gloriosus viuere. Codro itaq defuncto atheniēsiū respublica tamdiu p magistratꝰ postea est administra [illegible]usqꝫ solon insignis legūlator in ducē fuit electꝰ. Reges aūt atheniēsiū a centesimo hebreoꝝ seruitutis anno vsqꝫ ad istū. 4 87. annis regnauere.

[illegible] Ascanꝰ filꝰ Enee ex Creusa priami regis filia scd̄s rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit ibiqꝫ regnauit. Unde dictꝰ est rex albanoꝝ. Posteriqꝫ sui dicti sunt Albani: ⁊ fuit primꝰ rex albano[illegible]. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab si[illegible] in dorso vrbis longam albam appellauit.

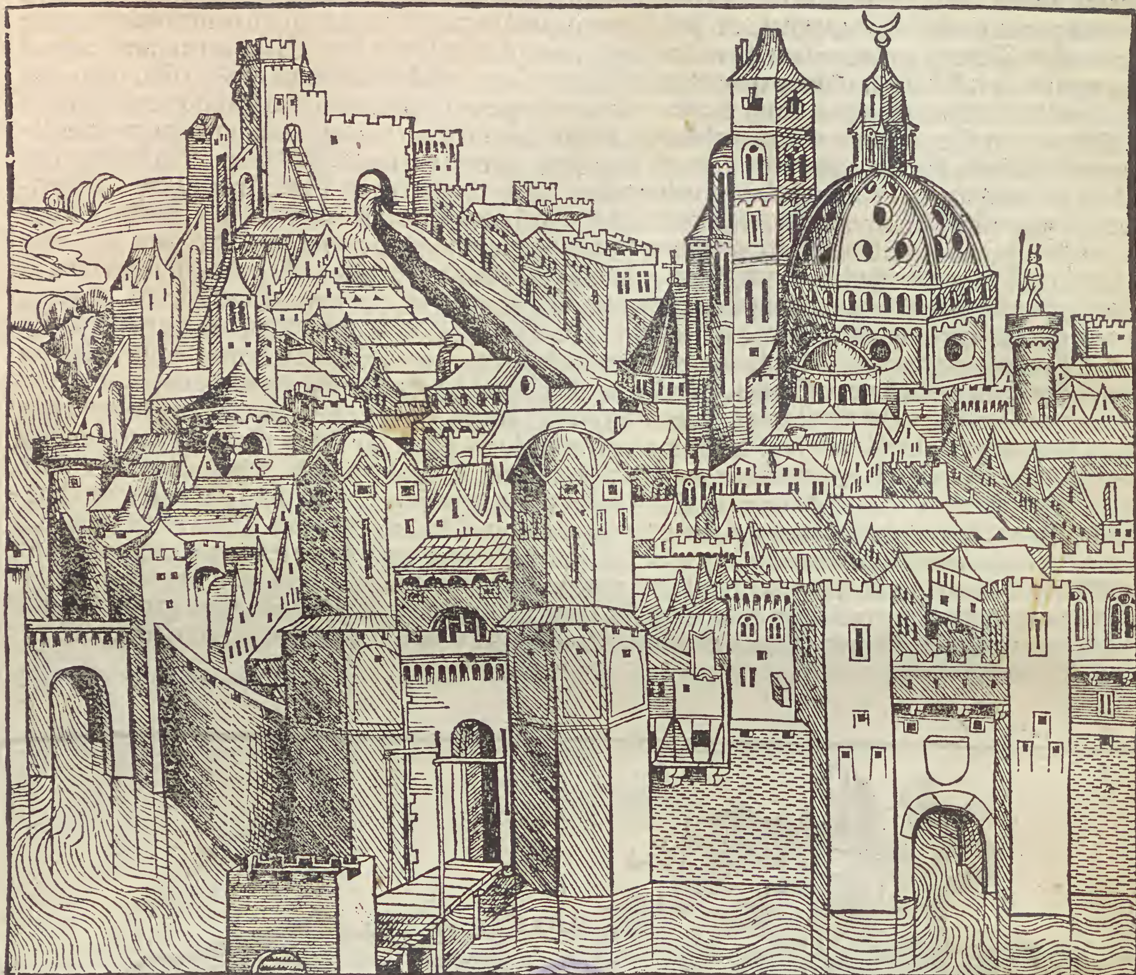
Venecia ciuitas nostro euo cantatissima: temporũ nobile ytalie. terra mariqꝫ potentissima. Quã quidam ab Eneto seu veneto Troyano iniciũ habuisse dicũt. Troya em̃ euersa anthenor cũ in intimuz sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cũ eo multitudo Enetũ: qui seditiõe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quã habitarẽt querebãt sedem qui veneti appellati. Prouĩcia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumẽ. Latitudo vero hic padum flumẽ. inde alpes (qui ytaliã a germania dirimũt) amplexa est. Regioni nomẽ diu vt venecia appel/laretur annos supra mille quĩgentos mãsit. Bello ipsam ⁊ qui erãt vicini Cisalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliã germani sepenumero infestarũt ac populati sunt. Oĩm vero seuissim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniẽs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedã funditus diruit. Tum isto rege Padua capta ⁊ succensa. Aquilegia ⁊ altinũ euerse. Primates nomĩs veneti vt pestem hanc fugerẽt sese ac quos haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in proximas insulas contulerũt. Et veneciarũ ciuitatẽ ꝑ regione appellarũt. Aquilegienses igit᷑ gradũ Cõcordienses cõdidere crapulas. Altinates sicut vrbẽ suã in sex portas diuisam habebãt. Sex qꝫ in stagnoꝝ insulas opida cõdiderũt. Torcellũ. maiorbum burianũ. amoriacũ Constãciacũ et aimanũ patauinorũ pars Riuũ altũ. et postea dorsuz durũ. Monte silicenses adeustã methamaucũ. Albiolam palestriolã. Et fossaz Clodiam. Venetos quoqꝫ troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure et ad imperandũ nata. cõtinuo rei maritime studio pollere cepit. breuiqꝫ ei⁹ opes intantũ vt mari terraqꝫ finitimis terrori essent. Procedente tp̃e coꝝ imperium ad ortũ ꝓpagari ceptũ. multaqꝫ in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouĩcias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. moxqꝫ ad Tanaym vsqꝫ veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nõ pauca. multa quoqꝫ sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiũ retraxere. Creuit autem ab ipso conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusqꝫ olim regionis venete. fuit a pricipio habitata. Porro ducalis sedes primũ i Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est. q̃ tutus esse locus hostili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cõmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruiſana. Pars
fori iulij patria. pars hyſtria appellata eſt. Inſulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen manſit. et cuz
plures eſſent Venecie appellate ſunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen ſortite ſunt. Ea igitur in intimo adriati
ci maris ſinu ſita. Ad annum ſalutis quīquageſimūſextum ſupra quādringentenum condita fuit. quo anno
Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narſes iuſtiniani imperatoris dux aduerſus Gothos eccleſias ſan/
cti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde pataui ſcḋa tranſmigratione in ſtagnum venecia-
rum confugientes. Riuum altum implerunt. Et oliuolenſe caſtrum vbi nunc caſtellanum eſt epiſcopiuz con
didere .et ſancti martini et ſancti Johānis in bragula eccleſias conſtruxerunt. Variaſqꝫ baſilicas celeberri-
mas. Ciues poſtea edificarunt ad octingenteſimum et vigeſimumſeptimum ſalutis annum Juſtiniani du-
cis venetorum anno ſcḋo beati Marci corpus ex aſia eſt delatum. Anno ſequenti cum frater eius Johānes
in ducatu ſuffectus eſſet. Eccleſia ſancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi precioſiſſima et pene in
extimabilia recondita ſunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad
annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello ſociati vrbis Conſtantinopolitane dominio ſūt
potiti. Poſtea pons riuoalti ſubliceus eſt conſtructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situz vrbis po
tius mirari ꝗ digne laudare poſſumus. Urbem e medijs vndis ſurgentem adeo humanarum rerum exun-
dantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumīa acce
dant: quibus fruges et alia vite neceſſaria e mediterraneis locis aſportant. Hinc illud fieri dictu mirabile
vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄
celſas. ſacratiſſimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta ſurgentia vix ipſis qui non viderūt cre-
denda. Que poetarum quiſpiam non abſurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducaz
et in naualibus immenſam innumeroſamqꝫ claſſem: quid conſcriptorum patrum numerum ordinem moruz
ſanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno milleſimo imperent. ac benignos omnibus et libe-
ros ſinus aperiant. Jdeo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimus auſpicijs nata. Ante igitur ſalſos flu/
ctus formica marinos Ebibet: et totū teſtudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū ſanctuſqꝫ ſenatꝰ.

Padua

Patauina vrbs ytalice vetustissima celeberrimaqꝫ. quā anthenorē Troya ꝓfugū cōdidisse virgiliꝰ testaᷓ: hic tamē ille vrbem patauii sedesqꝫ locauit. Et titꝰ liuius decus patauinorū idem seriose narrat. Anthenor enī ꝑ medios achiuos illiricos penetrauit sinꝰ. ⁊ regna liburnoꝝ: ad intimū adriatici pelagꝰ accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerāt vrbē cōdidit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rempublicā difficilimis tpibus armis ⁊ pecunia iuuerūt. Fuit aūt postea Padua ꝑfelicissima stāte R. p. tpa romanoꝝ colonia nō eo modo deducta quo cetere deducebāᷓ deductis nouis pplis in coloniā: sed datū est paduanis ius lacij in designādis rome magistratibꝰ ferēdi suffragij ius haberent. Nullā aūt edificioꝝ pulchritudine ꝑsertim publicoꝝ in ytalia sibi silem eē tenemꝰ. Sūt enī noua q̄cūqꝫ in ea nūc extāt vel publica vl' ꝑuata qm̄ Attila rex hunoꝝ ferro igniqꝫ īmunitaz reliq̄t: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatibꝰ logobardi deīn īcēsaz deuastarūt. Aucta vō est mirabili incremēto ꝑ karoli magni ⁊ filioꝝ nepotumqꝫ impij tpa. quousqꝫ friderici primi tpibus Ecelinus tirānoꝝ oīm crudelissimꝰ eā sibi subegit: ⁊ innumeras cedes ac ꝓscriptiōes ciuiū peregit. Charrarienses deīn sub capitaneatꝰ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulo plꝰ minꝰ centū ꝑ varias successiones possessaz opulentiorē ornatiorēqꝫ reddiderūt. Nā gentis nobilis Charrarie opa maiori ex pte excitata ornataqꝫ fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu ⁊ muro patauiū cōmuniᷓ. Et licet ꝑ eam Timauꝰ fuerit delapsus. mltis tamē varijsqꝫ fossis magno ⁊ ingenti ope manufactis aque circū vrbē ⁊ ꝑ diuersa agri loca ornamēto vrbi cōmodoqꝫ ab eisdē Charrariēsibꝰ sūt ꝑducte. et arx in vrbe munitissima ⁊ pallaciū facile ī ytalia ꝑmariuz. Et varia eoꝝ opa. Heinricꝰ q̄rtꝰ impator germanicꝰ Cathedralē patauij eccīam q̄ extat edificauit. Pretoriūqꝫ q̄ nullū in orbe pulchriꝰ. qd̄ postea casu crematū: speciosiꝰ veneti ꝯstruxerūt. Et ossa Titi liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insignis cui in ytalia rarissime sūt siles bti Antonij basilica. Est ⁊ in ea Justine v̄ginis templ͡ū qd̄ hūat. S. luce euāgeliste ⁊ ꝓsdocimi ⁊c̄. corpa cū diue Justine reliquijs qd̄ iouis tēpluz fuisse asseriᷓ. nūc mōsteriū āplissimū ordini diui benedicti dicatū. In ipa q̄z gymnasiū hꝫ oīm italie celeberrimū. vbi sūt edes āplissime studētiū q̄bꝰ sūt opes tenuiores deputate. Viros q̄z ꝑter Titū liuiuz genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Pauluz iuris ꝯsultū. Petrū d̄ Apono cōciliatorē sūmū ⁊ mathematicū ⁊ phisicū. Cuiꝰ ꝑclarissima scripta ad cōmunē hoīm vtilitatē [illegible] bono re sūt hita. Albertū ordis heremi[illegible] et declamatorē celebrimū. Stellā. fla[illegible] siū ⁊ cōplrimos ī oī arte excellētes [illegible] suz hꝫ nauigatiōz fluuio brinta q̄ sec[illegible] fluit [illegible] lucia fusina sexto miliario fossa manu[illegible] paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorũ regum prouinciã illam fuisse dicim⁹ quã nũc Campaniã appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionib⁹ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequẽtata. vt liui⁹ et Virgilius cõtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̃ ceterarũ sit factũ. euenit vt nũc aliqua regionũ ea sit incultior. aut infrequẽtior habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturn⁹ cretensium rex Iouis filij arma fugiens in eisdẽ locis latuit. quod virgili⁹ in. 8. his versibus posuit dicẽs. Prim⁹ ab Ethereo venit Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiẽs et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac dispersum mõtibus altis. Composuit legesq̃ dedit laciũq̃ vocari Maluit. his q̃m latuisset tutus in oris. Eius tamẽ magnitudo a principio angustissima fuit. Serui⁹ aũt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuisse eos q̃ intererãt viscerib⁹ Albani montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nũc campanie nũcupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiũt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicis. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ pãdana atq̃ mõs Circe⁹. In mediterraneis aũt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculũ et alba olim ciuitas a qua albani reges. In hac igit regione fuere ppli qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Eq̃coli et Marsi dicebant. Magnuz em̃ hec regio habet circuitũ. Janus aũt pater ⁊ deoꝝ de⁹ cognomiat⁹ vir vtiq̃ ꝑhuman⁹ bonusq̃ atq̃ summ⁹ hospitalitatis cultor ex orientalib⁹ veniẽs regionibus primus oĩm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnũ nõ modo benigne suscepit verũ etiã cum eo regnum partit⁹ est.

Italia quippe Europe regio est oĩm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiã Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoꝝ multitudine pulchritudineq̃ ac fetu italiam dixit. Est aũt hec regio in forma cruris inter adriaticũ et thuscũ mare. siue superũ et inferum: et a iugis alpiũ: dorsoq̃ apenini mõtis porrecta: se paulatim attollẽs vsq̃ ad reginũ verticẽ ⁊ littora brutioꝝ extendit. i. vltimo sui in duo scindit cornua. Quoꝝ alterũ Ioniũ spectat mare. Alterũ siculũ. in extremitate Rhegium opidũ habẽs. Et⁹ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ p romaz capuãq̃ porrigit vsq̃ ad oppidũ rhegiũ (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuũ colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centũ trigintasex. Habetq̃ vmbilicuz in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuz pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroꝝ vbertate siue armoꝝ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ.29	Tiberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Isti quiq̃	Eneas siluius	9	añ.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ.50.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4	rũt añ.200.	Alba siluius	11	añ.39.	Auẽtinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egipt⁹ silui⁹	12	añ.24.	Procas	19.	añ.23.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Ascanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

Pisarum Etrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientibꝰ initium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestaꝝ rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Uirgiliꝰ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas q̄uis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̄ꝫ vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni ꝛ filiorum tempora ytalie rebus eam quā postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestātissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirū immoduꝫ aucta fuit. Quo factū est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atq̄ꝫ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq̄ꝫ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̄ꝫ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusq̄ꝫ exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimū qđ campus sanctus nuncupatur. Atq̄ꝫ Turrim cāponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq̄ꝫ Huguitioneꝫ grāmaticum. et alios multos.

Pisa

Anglia insula quā veteres Albion a qbusdā albis mōtib⁹ q̄ ad eā nauigātib⁹ pri⁹ apparēt vocauere
tum Brittāniā a bruto Siluij postumi latinoꝝ reg| filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā
ab ipo brittāniā appellauit. Et h̄ brittānia maior ad mioris brittānie differētias gallias ꝯtingētis
dicebaƭ. Nūc a qdaꝫ anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec ei triangl'aris ē inter
septētrionē ꝛ occidētē sita. q̄ ab oī ꝯtinēte habeƭ diuisa. Naꝫ a germania q̄ sb septētriōe est incipit. Et iuxta
galliā ꝛ hyspaniā versus occidētē ꝑtendiƭ. Et iō solin⁹ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi brită/
nia insula nomē pene orbis alteri⁹ mereref. Vn̄ virgili⁹. Et penit⁹ toto diuisos orbe brittānos. Brut⁹ aūt
cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio sec⁹ Ramessis fluuij ripas Trimōatem ꝯdidit vr-
bem n. unitissimā. Et q̄dez oībus copijs feracissimā ad veter| Troye memoriā recēsendā. Brutū hūc tres ge
nuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanetū ꝛ Cambrē. Qui prio insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori
media insula ps obuenit. Que ab ipo lochria postea fuit cognoīata. Et ī ea adhuc lundinū ciuitas extare dr̄
Vrbs mercatorib⁹ ꝛ negociatorib⁹ maxīe celebrata. In q̄ adhuc anglie reges pricipesq̄ ac senat⁹ ppl'i cum
mercatorib⁹ cōuenire vt pl'rimū tradūt. Albaneto v̄o ei⁹ filio q̄rta insula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit di
cta. Et h̄ scocia nūc nūcupaƭ. Est ei ei⁹ insula in q̄ est anglia scocia supma ps in aq̄lonez versa flumib⁹ haud
magnis ꝛ mōte q̄daꝫ ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dr̄ insula inter septē-
trionalē p' ꝯā ꝛ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognit| a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole de canceri sidere faci
ente trāsitu nox nulla. bruniali solsticio ꝑinde dies null⁹. Hui⁹ insule maxīa ps fructifera ē. Abūdat pecore
Auro ꝛ argēto ferroq̄. Efferūturq̄ ex ea pelles ꝛ mācipia. Et canes ad venādū aptissimi. Mult| insulis nec
ignobilib⁹ circūdaƭ. q̄ꝝ hibernia ei ꝑximat magnitudie: paruo a brittānis disiūcta freto. Et īsule pue Or-
chades appellate. Gregori⁹ btissim⁹ pōtifex h⁹ nois scōs eo missis Augustino mileto ꝛ iohāne mōchis cuꝫ
alijs ꝓbatissime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝯuertit. Et in ea deīn m'lti reges claruere miraclis. Circui
tu brittāniā patere triginta octo milia passus septuagita quiq̄ milias pythias ꝛ ysidorus tradūt. in q̄ spacō
magna ꝛ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq̄ copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsqꝫ ad trasmigrationem babilonis. Et habet scd̃m hebreos annos. 484. Sed scd̃m septuaginta interpretes habz. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Jnchoatur autem quarta Etas in dauid. non qꝛ primus regum: sed qꝛ primus regum de tribu iuda. qm̃ ei fuit facta expressa ꝓmissio de xp̄o nascituro de tribu iuda. Gesta aũt eius patent per totum scd̃m librũ regum ⁊c̃. Vñ dauid audita morte saulis luxit cũ suis et ieiunauit. instituitqꝫ carmẽ lugubre. qꝛ rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Jsai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongẽtesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omibus cõputatis in hierusalẽ ⁊ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusqꝫ ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteũ gigantem virũ fortissimum quem ante regni susceptionẽ funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝓ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Ipse regno adepto primũ hierosolimã obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Jnde omnes palestinos et hostes omni ex parte cõtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumqꝫ operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitqꝫ eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

Linea Christi

Dauid secũdus rex Jsrl'

Anno mũdi. 4085.

Salomõ (anno mũdi. 4165) Dauid regis ex Bersabea filiᵘˢ. scd̃s hebreorũ rex. adhuc viuẽte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hũc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atqꝫ sanctissimo educandum nutriendumqꝫ dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratribᵘˢ abiectis dauid in regnũ pfecit. Js hostes debellans pacem vndiqꝫ obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimũ extruxit. Tandem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Salomon Rex

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multũ laudauit eum. Dederuntqꝫ alter alteri magna munera. Fecitqꝫ Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiqꝫ terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit em̃ cultrix vniᵘˢ veri dei.

Saba

David ex cōsilio domini ascendit cū suis in Ebron: ibiq3 in adolescētia sua in regē electus vnctusq3 per Samuelē solū sup tribū iuda. Et hysboseth fili⁹ saulis opante abner auūculo ei⁹: fact⁹ ēst rex sup alias. xi. trib⁹ israel: q̄ regnauit duob⁹ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid sub Joab principe exercit⁹ ei⁹ et abner principe exercit⁹ hysboseth ex cōmuni assensu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterū occidit vno ictu Fugiētibusq3 his q̄ erāt cū abner. asael german⁹ Joab persequēs abner nolēsq3 ad pces ei⁹ omittere psecutionē: Demū fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortu⁹ est. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ⁊ domū dauid. Dauid pficiens ⁊ semp seipo robustior. Dom⁹ aūt Saulis decrescēs quottidie. Nati sūt aūt dauid in Ebron pmogenit⁹ āmon: scdus cheliab Tercius absalon. Quart⁹ adomas. et alij de plurib⁹ vxorib⁹. Abner aūt q̄ regebat domū hysboseth redargut⁹ ab eo. qz cognouerat cōcubinā saul. indignat⁹ cōtra eū accessit ad dauid ⁊ pmisit ei populū totū isrl' reducere ad subiectionē ei⁹. Quod cū tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eū Joab pditorie occidit ipm abner in vltionē fratris sui azahel: quod dauid displicuit: ⁊ fecit eū honorabiliter sepeliri associās cadauer cū suis. lugēs ⁊ ieiunās p morte illi⁹.

Isti tres prophetabant tpe dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Hic dauid quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūq3 hec simul couenerūt. tanta sublimitas ⁊ hūilitas tanta. tāta strenuitas ac tanta mititas: tam grandis seculariū cura. Tam pura ⁊ deuota spiritualiū cōtemplatio. tot homies pimere. totq3 lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiā Natiq3 sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq3 filijs cōcubinarum. Hic deniq3 regno in pace adepto contra legē Moysi (qua precipit' nō dinumerandū esse populū) precepit Joab principi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit millemilia et centū milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decēsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Filij dauid in hierusalem nati

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi: et obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuz non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor sapiēs ꝙ nullus ante similis tui fuerit Primūqꝫ iudicium in quo ostensa est sapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauit mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiqꝫ dari iussit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q̄ fuit. cccclxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaz voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuz hac dispositione ꝙ a pauimēto iuxta terram vsqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato seu solario vsqꝫ ad scōm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scōo solario vsqꝫ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scꝫ in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sanctasanctorum. xx. Eratqꝫ in medio inter sancta et sanctasanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamīs aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsqꝫ deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sanctasanctorum infesto propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrū aureū qđ fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ꝓpositionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyse. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusdē scematis sed maioris quātitatis. quīqꝫ ad dextrā. ⁊ quīqꝫ ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamitis.

Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch ītimus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas nonꝰ summus hebreorū sacer[illegible] [illegible] fuit. τ maxima in venerātiōe apud iudeos habitus est.

Achias ꝓpheta

Achias silonites ꝓpħa ꝑdixit hieroboā ꝙ esset regturꝰ sup. x. tribꝰ isrł. Iste Hieroboā decē scissuras pallij ab Achia ꝓpħa accipiēs τ in egiptū fugiēs. mortuo Salomōe a decē tribubꝰ electꝰ ī regez Vitulos aureos cōflatiles in dan τ neptali posuit ydolatra pessimꝰ effectus. peccare fecit isrł pplm ad ydolatriā īducēdo. Vñ totiꝰ ppli isrł destructio secuta ē.

Semeias ꝓpħa compescuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. τ scripsit eoꝝ regū gesta. Iste etiāz ꝓpħauit qñ Sesac rex egipti diuersa mala fecit ī terra iuda anno scꝫ quinto roboam.

Semeias

Nadab hieroboā regis filiꝰ scđs israhelitaꝝ rex incepit regnare scđo anno Aza regis Iude et fecit malū sicē pater eiꝰ. Et ꝑcussit euz baassa τ regnūt ꝑ eo scđm ꝓphetiā Achie ꝓpħe.

Abdo ꝓpħa hic ꝓpħauit cōtra vitulos aureos τ manꝰ hieroboā aruit. dū reuerteret ī hierosolimā ī via a leone īterfectꝰ ē.

Abdo propheta

Iste Baasa de tribu Isachar terciꝰ israhelitaꝝ rex fecit malū corā dño ambulādo in oībus pctis hieroboā nec audiuit Hieu ꝓphetaz ad eū missuz ſ occidit eū τ ipē a chreōe pēpꝰ

Hela baase regł filius qrtꝰ regū isrł Illū interfecit eiꝰ seruus Zambri cū omni domo pr̄is sui vsqꝫ mingentem ad parietem scđm prophete dictum.

Linea regū israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Perusia

Perusia vetūstissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia int ethruscas ciuitates nomīata: quā Justinus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditaȝ iniciuȝ sumpsit: q̄uis alij Troyanum quendā principē noīe perusiū ei⁹ cōditorē affirmant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomīauit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penit⁹ inauditā. Q2 eandē pene status et reꝝ condictionē quā ante conditaȝ vrbem Romā: et postmoduȝ roma sub regib⁹ cōsulib⁹ et imꝑatorib⁹ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tn̄ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaȝ romani post mortē alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in deditiōeȝ acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naȝ ⁊ perusinis auctorib⁹ post deductuȝ a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄tuor milia quingentos perusinoꝝ occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauian⁹ cesar ī Perusia obsedit. famemq̄ raro alias similē auditam Antonij exercitus in ea clausus. ⁊ perusinus populus sustinuere. Et capta vrbs diruta q̄ est. Eam tamen breui instauratam fact⁹ Monarcha menib⁹ portisq̄ nunc extantib⁹ cōmuniuit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustaȝ (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Ei⁹ diruptionis causam ponit Liuius libro. cxxv. Est itaqȝ perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq̄ munitius: nec certe ameni⁹ inueniri possit. Nā prerupt] vndiq̄ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliq̄n eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq̄ viris et legibus instituta. In ea sunt templa ꝑmagnifica ornatissima. religiosoꝝ mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gynnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et portic⁹ ⁊ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoꝝ oīmfariam fructuū feracissim⁹. Bald⁹ in ea claruit. qui cum Bartolo sciffo ferratensi Iuriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusin⁹ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Christi Reges iude

Roboam 4.205.

Abya .4222.

Asa .4225.

Circa hec tpa sanctoꝝ doctorū scripta gentiliūz hystorias nō cōmemorāt ex illa forsitā causa: q̄ ad intellectuz sacre scripture nihil conferūt. Unde vsq̄ ad sardanapallum vltimū monarchaz assyrioꝝ. de aliis intermediis aliqui nullam faciunt mentionem.

Iste Roboaz filius Salomonis tercius hebreoꝝ rex pr̄i suo in regno: sed nō in sapientia successit. spreto nāq̄ senioꝝ cōsilio ꝓ adolescentū temeritate cōturbans ppl'm: duas tribus retinuit. Et dictū est regnū istud iuda. q̄ pctis suis exigētibus impetū Sisach regis egipti eū inuestātis sustinuit. Iste roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scd'm cōmestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nūq̄ readunata.

Hyeu ille filius anani prophe mittit' cōtra baaza et martiriuz constāti anio vsq̄ ad mortē ꝑtulit.

Isti tres sc3 hyeu eliezer et oziel cuz azaria ꝓphetauerūt regibus Juda sc3 Azar Josaphat et Jorā

Ab isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequētes dicti sunt siluii. q̄ et fuit in silua nutritus et venatiōe. Hic natus est post mortē patris: vn̄ posthumus dicit' Enee. q3 post humatiōz ipsius natus iuxta illud virgilii. Tu posthumus plebis. et regnauit annis. 29.

Iste Eneas filius p̄dicti siluii posthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino post se herede relicto expirauit

Iste abya quartus iudeoꝝ rex filius roboam ex macha vxore filia Absalonis tribus annis regnauit. fecitq̄ malū corā dn̄o ambulādo in pctis pr̄is sui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex isr'l hn̄s in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ et abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpescuit ac supauit. Ex cuius quidez exercitu ad quīq̄gita hoīm milia vno p̄lio īterfec

Iste Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Latinus siluius ille regnauit annis. l. tpe dauid

Iste alba siluius fuit Enee siluii filius edificauitq̄ Albaz ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti sunt. Forte prius fundata. et hic instaurata.

Achis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Anani

Asa ille in principio regni sui ac deinceps vsq̄ ad annū tricesimūsextū fecit bonū coraz dn̄o ambulādo in viis pr̄is sui dauid abstulit ydola. et ꝑcussit ethiopes cōtra se veniētes. Demū iniit fedus cuz rege Syrie benedab qd̄ deo displicuit. vn̄ misit ad eū ꝓphā Anani quē incarcerauit ꝓpter qd̄ dolore pedū ꝑcussus obiit. Regnās aūt Aza et regnuz scd'm legē dn̄i cōpescuit egressus est contra euz Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiās dn̄m inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetans cetera predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Micheas

Jonas

Azarias filius obeth pphā clarus habetur qui ꝛ de captiuitate predixit. Hic egressus in occursuz aza regis iuda. ꝛ cōfortatus est in verbis pphe. et euz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

Zamri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

Helia pphā oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic pastꝰ est a coruo in torrente carith. vbi coruꝰ deferebat ei panē ꝛ carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte cuiꝰ filiū mortuū matri viuū restituit eum pauit. Ipe etiā corā pplo isrl̄ congregato in mōte carmeli igne descēdere fecit de celo sup sacrifitō qō qꝫ quadringēti sacerdotes ydoloꝝ facere nequierūt occidi fecit. Et pꝑter hoc eū Jezabel in vltionē ipsoꝝ vbiqꝫ ꝑsecutꝰ est. prexit in desertū sub iunipero dormienti angelus appruit excitans euz ad esuz panis subcinericij sibi allati et exortās vt comederet in cuiꝰ fortitudine cibi. xl. diebꝰ ambulauit vsqꝫ ad mōtē oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

Abdyas vnꝰ de. xij. pphis ponit̄ in figura. dicit̄ fuisse dispēsator domꝰ achab regis isrl̄. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret pphas domini. abscōdit ex eis quīquagenos et quīquagenos in spelūcis pauitqꝫ eos. ꝛ iō meruit a dn̄o spm̄ pphie

Achab sextꝰ rex isrl̄ sup oīs q̄ erant ante eū iniq̄ egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello pcussus sagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis sydonioꝝ totiꝰ malicie prodigium. que occidit Naboth et pphas dn̄i. Ipa vero interfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

Micheas pphā de tribu ephrem ortꝰ in morasti qm̄ peccantē achab sepius arguebat. ꝛ ipm predixit morturū sub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

Ochosias rex isrl̄ septimꝰ misit ad beelzebub deum accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie: Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinctꝰ est aūt sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

Jonas propheta filius Amathi clarus habet̄ et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit̄ autez ꝙ ipsuz helyas suscitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutitꝰ. passionē xp̄i naufragio ꝑfigurauit.

Istum Joram octauū regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberatꝰ est. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed qꝛ secutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. Quis per aliquot annos obseruatione preceptoꝝ dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseū pphetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit ꝛ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jesabel

Ochosias

Joram

In Jericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villaz redacta. In loco pulcherrimo atqȝ in valle iordanis sita. Vix octo habēs domos. et oīa monimenta sacroꝝ locoꝛuz in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū ꝓphaz deludētes ab vrsis deuoꝛati. Et ꝓpe eam dn̄s cecū illuminauit ⁊c. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami oꝛtus de cui⁹ amenitate scribit Justin⁹ abbreuiatoꝛ trogi pompey. Est nāqȝ vallis que cōtinuis mōtib⁹ velut muro quodā ad instar hoꝛtoꝝ claudit̄. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit̄. In ea silua est et vbertate ⁊ amenitate insignis. Siquidē palmento ⁊ opobalsamo distinguit̄. Et arboꝛes opobalsami formam similem piceis arboꝛibus habent nisi ꝙ sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt̄. Quippe cū toto oꝛbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Cum Helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Venientes ad Jordanis fluuiū percussis aquis pallio helye facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qd̄ vellz antequȝ tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Responditqȝ ei se hoc recepturū si euz videret cū tolleret̄ ab eo. Sermociocinātib⁹ aūt sil̄ apparuit curr⁹ igne⁹ cū equis igneis i quē helias ascēdens assumpt⁹ est in celū id ē in paradisuz terrestrē. Ubi viu⁹ ꝑmanet cum Enoch vsqȝ ad tp̄a antixp̄i. ꝯtra quē descēdet ad predicādū. Helizeo aūt vidēte ⁊ clamante pater mi pater mi curr⁹ isrl̄ ⁊ auriga ei⁹ ⁊c. acceptqȝ palliū helie. qd̄ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipo pallio scd̄a vice aquas diuise sunt. Veniēs aūt ad habitandum in hiericho. Ibiqȝ ad p̄ces habitatoꝛuz loci sanauit aquas pessimas illi⁹ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eot et exinde cū ascēderet bethel: deridētib⁹ eū pueris et dicentib⁹. Ascende calue maledixit eos post qd̄ duo vrsi de salto egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝓphetaꝝ sui tempoꝛis ꝑ hoc tp̄s ab hominib⁹ est ablat⁹. Cui⁹ finē nemo cognouit. hic mlt̄is miraclis quo aduixit claruit. Atqȝ sicut ignis ardēs tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹ q̄si facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū est heliseo vidente) per turbinem in celum vect⁹ est Relicto in eius loco heliseo propheta.

Helizeus ꝓpha — Helyas tesbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Asarias

Iste Benedab filius Tabremmō filij Ozyon regis Syrie inijt fedus cū baasa rege israel: q̄ rupto pcussit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerūt reges Syrie regnū isrl' vtz. Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuuātibus. venit ɔtra Achab regē israel in preliū. ꝛ dn̄s p pphām predixit victoriā: quod ꝛ factū est illis fugatꝭ: Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrl' bellū mouēs in vallib⁹. dicētibus ꝙ dij mōtium erāt dij isrl: ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus est exercit⁹ Syrie occisis centū milib⁹ de eis. ꝛ decem ꝛ septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos cilicio ꝛ cinere aspersis capitib⁹ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod pphēta quidā redarguit in habitu simulato ꝛ sub parabola dati alicui in custodiā sub pena mortis sic cōclusit. ꝙ q̄ dimiserat benadab dignum morte. ꝛ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Asael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regē Syrie vt affligeret filios isrl'. Iste est sup quo fleuit helizeus pphāns eū futurū regē syrie. ꝛ multa mala facturū israel. Qui etiam ppter peccata breui missus est a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. ꝛ fecit plagas magnas cunctis dieb⁹ Joathas. sed Joas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

zacharias

Iste benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ pcussit eum ioas. et debet scribi p d in fine vt volūt hebrei.

Iste Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq; Joas filiū Joram pro ea. Hic solus post Moysen legit' vixisse. c xxx. annis. Hic etiā diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Rasim ille rex Syrie vastauit iudam tp̄e Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ꝛ cepit ciuitatē ipm̄q; interfecit: ꝛ trāstulit pplm.

Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare ꝛ templum. eo ꝙ Joas increpauit ꝙ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias p zelo legꝭ cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtz.

Linea regū syrie

Benadab

Asael

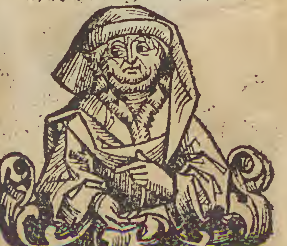
Benadab

Raasim

Naboth Iesrabelita

Naboth iesrabelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ꝛ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. ꝛ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Aquileia vrbiũ quondã ytalie trãspadane primaria potentissimaqȝ atqȝ etiã pulcherrima a mari aliquãtisper semota: nostro etiã seculo pene derelicta: p hec tpa (Carino historico teste) a quodã troyano nomīe Equilo e Troya cũ alijs pulso cõdictiōis sue principiũ sumpsit. et a se Aquileiã noīauit. Uel vt mgr in historijs ait. Aquileia quasi aqs ligata cognomentũ accepit. Nũc aũt preter sacerdotes canonicos numero haud quãqȝ multos: ornatissima speciosissimaqȝ in basilica diuīe faciēde rei additos pter pastores piscatoresqȝ rarissimos. nulli nũc incolũt ppli. vt vix castellulũ tãta olim vrbs nũc possit appellari. Sũtqȝ ⁊ eccia supiꝰ dicta ⁊ patriarchale atriũ ⁊ muri oppidulo circũducti Et mõsteriũ virginibꝰ deputatũ Peponis patriarche operũ reliqe. Florere aũt cepit q̃ tpe primum romanis subigēdis barbaris ad danubiũ incolẽtibus manũ apponere ceperũt. Ũn octauianus Cesar augustꝰ. Et si maiorẽ bellorꝝ ptem p legatos admīstrauit vt illis ꝓpinquior esset. In his ytalie ptibꝰ frequẽter obuiatꝰ est. Nã Suetonius ait reliq̃ bella p legatos admīstrauit. vt tamẽ qbusdã pãnonicis atqȝ germanicis aut interueniret: Aut nõ longe abesset. Rauēnaȝ vel mediolanũ vel aqleiã vsqȝ ab vrbe ꝓgressus est. Et iulia eũ comitata aborsu facto puerũ amisit. Gloriosissime de aqleia scribit Juliꝰ capitolinꝰ. Pretereundũ ne illud quidẽ est. ꝙ tanta fide aqleiēses ꝯtra maximinos p senatu fuerẽt. vt funes de capillis mulierꝝ facerẽt quom deficerẽt nerui ad sagittas emittẽdas atqȝ ob idipm in honorẽ matronaꝝ senatũ veneri calue templũ dedicasse. Auxit aũt mirabili incremẽto ⁊ immẽse ditauit aqleiam oriẽtaliũ occidẽtaliũqȝ mercimonioꝝ mutua ꝯportatio ibidẽ instituta. ꝙ nullꝰ stãte aqleia locꝰ alter circa adriaticũ mare fuit. in cuiꝰ portu et diuersorio occidẽtales oriẽtalesqȝ p cõmutãdis mercãdis coemẽdisqȝ ⁊ vẽdẽdis inuicẽ rebꝰ cõuenirẽt. Hec cũ mlto tpe floruerit. Postremo ab Attila rege omnio diruta fuit. Cuiꝰ icole venecias ꝯuolãtes rẽ venetã mirũĩmodũ auxerũt hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgelista Marcꝰ dux a btõ petro aploꝝ xpi pncipe i Alexãdriã mitteretur nauigaturꝰ naues illic ex more opirẽt. Aquileiēses ad xpi fidẽ cõuertit. Sanctũqȝ euãgeliũ suũ. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ sua venetijs nũc veneratissime seruat. Hermacorasqȝ ⁊ ipse sctũs ad marci pdicatiōꝫ ꝯuersus a btõ petro aqleie ⁊ ois venecie ꝓthopresul institutꝰ omem eã regionẽ deo nr̃o lucratꝰ est. Quẽ Nero impator ⁊ sil fortunatũ sbdyaconẽ securi pcussit. Fuit ⁊ aquileiēsis Chromatiꝰ ad quez glosus hieronimus multa scripsit. Et ruffinꝰ psbiter latinis grecisqȝ lr̃is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̃ extant tũ opa. tũ trãslationes nullis cuiuspiã eccie doctoris opibꝰ secũdas eloquentia ornatuqȝ ducamus.

Aquileya

Taruisium

Taruisiū ipsius Marchie Taruisane ciui-
tas: et ipsa per hec tempora (vt Sicar-
do Cremonēsi episcopo placꝫ) a quibus-
dam troyanis fundata fuit. Abluitur autē imo
potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius pro
pinquioribus montib⁹ exijt. alijsqꝫ vberrimis
aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac si-
lus in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit
Cuius nomen prior inter vetustos habet plini-
us. Per tempora vero Ostrogothorum digni-
tatē inchoasse videt̃ quā nūc habet. Eo qꝛ To-
tile pꝛ rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Vn̄ to-
tila q̄ postea q̄ntus fuit Ostrogothoꝝ rex ꝛ q̄dē
ꝑstantissim⁹ taruisij nat⁹ educatusqꝫ est. Postea
longobardoꝝ regni inicio quom alboin⁹ rex ei⁹
gētis prim⁹ ytaliā esset ingressus. Aqleiamqꝫ q̄
lis tunc erat et ceteras regionis vrbes ꝑ deditio
nem cepisset. Taruisiū qꝛ ei⁹ incole deditiōꝫ tar-
diuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstitue
rat nisi felix ipsi⁹ vrbis ep̄us (vt Gregori⁹ scri-
bit) Vir timorat⁹ rauēna oriund⁹ regis barba-
riē sua prudētia ꝛ precū instantia deliniisset. Or
nataqꝫ fuit ea ciuitas altero prestāte ep̄o hermo
lao barbaro. Qui sicut decet ep̄m pp̄lo magis ꝑ
desse adnitebat̃ qꝫ preesse. Qđ aūt ab hac vrbe
vniuersa regio Taruisana marchia denomīetur
factū credo a mīori nomīs absurditate vt hec ap
pellatio marchie Taruisane in ip̄a mā̃serit: cum
ea in regione sint amplissime ciuitates Verona
atqꝫ Patauiū. Que semꝑ ꝛ dignitate atqꝫ potē
tatu necnō ꝛ opulētia Taruisio anteierint: Lon
gobardi em̄ in ea ytalie parte maxime quā obti
nebant regiones habuerunt quattuor a ducib⁹
administratas. in quibus nullum successionis
ius filijs ꝛ nepotibus competebat. beneuētanā
spoletanam: taurinensem ꝛ foroiuliensem: duas
qꝫ opulentia ꝛ amplitudine superioribus pares
Anconitanam atqꝫ taruisanam esse voluerunt.
Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut
gentis longobardorum concilij ꝑmissione ꝛ de-
creto impetrasset. eas filijs atqꝫ agnatis successi
one possidendas relinquendi ius facultatemqꝫ
haberet. Nomenqꝫ hunc significans perpetuū
magistratum in longobarda. barbarie marchio
natus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ꝛ
Alberti ei⁹ germani de rumano (sicut patauiū)
tyrannide non caruit. A quibus innumeras ꝑtu
lit calamitates.

Linea Christi

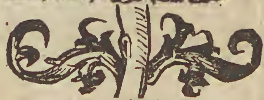
Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mũdi. 4 2 40.

Hic Josaphat fecit bonũ coram dño. nec legit de eo magna reprehẽsione dignũ. nisi qđ impijs regibus isrl' quoqꝫ ꝑstitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoqꝫ deleuit patrũqꝫ decreta obseruauit. his em̃ virtutibꝰ beniuolẽtiam oĩm cõfiniũ principũ sibi cõpauit. Et palestini ei tributa reddere ceperũt. cuꝫ vixisset annis sexaginta cuiꝰ corpꝰ ingẽti pompa in hierosolimis sepultũ fuit.

Iste Capis siluiꝰ edificauit Capuã in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpẽto filio regnum.

Ioram pessimꝰ (Anno mũdi. 4 2 91.) occidit frẽs suos. ⁊ ambulauit in vijs reguꝫ isrl'. Ideo infelix fuit in oĩbus ⁊ miserabiliter mortuꝰ. Hic de religioso prẽ genitꝰ declinauit ad ꝑfidiã. ⁊ fornicari fecit filios iuda imitatꝰ fornicatiõꝫ Achab cuiꝰ filiã nomĩe athaliam habuit matrimonio. Et ꝑ athaliã vxorẽ nihil ꝑtermisit q̊ minꝰ aliq̃d quotidie noue impietatis efficeret. ⁊ qđ ad vastationẽ paterne traditiõis attẽderet.

Carpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

Ochosias Joram regis filiꝰ (Anno mũdi 4 2 99) octauꝰ regũ iuda fecit malũ corã dño sicut pr̃ eiꝰ et statĩ occisus est ab hieu. Hũc regẽ ⁊ duos sequẽtes scꝫ Joas ⁊ Amasiã ꝑtermittit matheus. qꝛ voluit tantuꝫ ponere tres q̃terdenas. vel qꝛ scđm Hieronimuꝫ ⁊ Augꝰ. Jorã accepit vxorẽ filiã impijssime Jesabelis ideo filij eiꝰ vsqꝫ ad quartã generatiõꝫ dñi de genealogia excludũt. ambulauit em̃ ochosias in vijs Achab aui sui materni vtꝫ ĩ quarto regũ. ix. ca. Hũc hieu princeps militie iorã regis Samarie vna cũ oĩ domo achab obtruncare fecit. Cuiꝰ corpꝰ ex ciuitate Magedon portatũ fuit in ciuitate hierosolymorꝫ ibiqꝫ sepultum.

Iste Tyberiꝰ regnauit ãnis. 9. et qꝛ in tyberim submersus est: qui antea dicta fuit albula ideo ab eo nomẽ accepit. ⁊ fecit eũ Romulꝰ deũ. qꝛ credidit eũ inter deos translatuꝫ. ⁊ esse numen illiꝰ fluuij. cuiꝰ vsus rome fuit valde necessarius.

Athalia ista mulier efferata audiẽs mortuũ filiũ suũ Ochosiã surripuit regnũ. Interfecitqꝫ om̃e semẽ regiũ Preter Joas quẽ vxor Joiade põtificis filia ioram septẽ annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignomiose interẽpta est cũ septẽ annos regnasset.

Iste Agrippa siluiꝰ rex albanorꝫ siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitqꝫ annis quadraginta.

Ionadab filiꝰ Rechab clarꝰ habet. a quo stirps valde religiosa Rechabitarꝫ descẽdit. Iste est q̃ ꝓphetauit hieu qñ voluit occidere ꝓphetas baal. qꝛ fuit zelator diuini cultꝰ ⁊ maxĩe abstinẽtie ⁊ religiõis cũ filijs suis. Nota etiã ꝙ filij Rechab ex ꝓcepto prĩs q̃si ꝑegrini et hospites suꝑ terrã seorsuꝫ habitabant ab homĩbꝰ in tabernaclis domũ nõ edificabãt sementuꝫ non serebant nec vinum bibebant.

Tempore Joraꝫ regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel negligẽtia athalie ꝑierant. de pecunia collecta reparant iussu regis. quia hucusqꝫ sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebãt quousqꝫ ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpẽtus siluiꝰ

Tiberius siluiꝰ

Agrippa siluius

Lycurgus

Lycurgus scđm Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs composuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuinoqꝫ iuri cōsonas dedit. Nec quicq̄d censuit. cꝰ nō ipe exemplū priꝰ daret. Auri argēti qꝫ vsuz et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuisit vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōuiuari publice iussit. ne alicuiꝰ diuitie vel luxurie in occulto essent. Juuenibꝰ nō ampliꝰ quā vna veste vti toto anno: nec aliqꝫ cultiꝰ q̄ aliū ꝑgredi voluit. nec opulētiꝰ epulari. Emi singula nō pecunia sed cōpatiōe mercīū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: ſ͛ in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos somnij causa substernere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec priꝰ in vrbē redire q̄ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusqꝫ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētuz ſ͛ senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia silia q̄ solutis antea moribꝰ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legibꝰ daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuīs legibꝰ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se iterum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄cqꝫ diminuēdum his legibꝰ videretur. Profectꝰ ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ꝑpetuo egit. sed ⁊ moriēs ossa sua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iussit. ne si ad patriā deferri ꝯtigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos eē putarēt.

Ysaias

Hieu filius Josaphat regis iuda decimꝰ rex israel vnctꝰ a puero helizei ꝑcussit Jorā cū omni domo achab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ eiꝰ ꝓphas occidit. Sz heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo Asael rex syrie missus a dn̄o multos occidit in isrł vbi ⁊ moritur postq̄ꝫ regnauit. 28. annis.

Ysayas ꝓpha nobilis: magis euāgelista a btō hieronimo dicit q̄ ꝓpha. vnꝰ de q̄ttuor pncipalioribus circa h̄ tpa clarꝰ habet ꝓpter euidētiā ꝓphie sue.

Iste Joachas valde attritꝰ est cū tota gēte ab azahele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et pauxillum releuatus est.

Osee

Osee ꝓpha primus de. xij. mittit contra decem tribus. Hic fuit filiꝰ Beeri q̄uis ꝓphia beeri nō habeat apud nos. ꝓphauit aūt Osee tempe ieroboā regis israel filij Joas qui ioas simul regnauit cuz osia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges sub quibus Osee prophauit vt dicit osee. i. scz osias. Joathas. Achaz ⁊ ezechias.

Iste Joas ꝑcussit syros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Asaelis. restituitqꝫ regno suo. Ipse etiā afflixit amasiam non volēs sed compulsus. supbiam eiꝰ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regis Jude.

Johel

Johel scđus propheta de. xij. de iuda. et futurā eiꝰ tribulationem prophetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. contriuitqꝫ regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Jone ꝓphete. Attende q̄ sit instabilis status regnorum israel. cōtritus vsqꝫ ab nouissimum humiliatus est valde. Syri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum q̄ pauci electi ad hoc assumuntur a domino et q̄ viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt multis ꝓsunt. ecōtra. si mali ⁊c̄.

Linea Regum israel

Hieu

Joachas

Joas

Jeroboam

Linea Christi

Joas

Amasias

Linea regum italie

Aremulus siluius

Auentinus siluius

Prochas siluius

Amulius

Numitor

Iste Jonas (Anno mũdi. 4306.) cũ septẽ esset annorũ a Joiade pontifice rex constitutꝰ est. Fecitq; bonũ cũctis diebꝰ Joiade. Post eiꝰ vero mortẽ delinitus blandicijs magnatoꝝ: Cor eiꝰ deprauatũ est in interitũ suũ. Iste ioas lapidari iussit zachariã filiũ ioiade summi põtificis: inter templũ ⁊ altare qd erat i atrio Anno regni sui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui posuit presidiũ albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auẽtinꝰ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mũdi. 4346.) pꝰ bona inicia malũ babuit finez: qd oĩnũe satis vsq; hodie in potestatibꝰ appet. Multos nãq; officiũ destruxit etiã notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

Iste auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

Prochas filiꝰ auẽtini regnauit ãnis. xxiij. cuius laudes virgiliꝰ hoc versu extollit. Proximꝰ ille prochas troyane gl'ia gentis. Hic duos pꝰ se reliqt filios videlicz. Amuliũ ⁊ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnũ iude post mortẽ Amasie fuit. xij. annis sine rege: qd subtiliter oportet accipe ex collatiõe annoꝝ regũ isrl' et iuda. quia Amasias cepit ãno scd'o Joas regis isrl'. et osias filiꝰ amasie cepit Anno. 27. Jeroboã regis isrl' qd tps extẽdit se ad. 41. annos. a qbus subtrahe annos amasie: ⁊ sic remanẽt. ix. quibꝰ Osias paruulꝰ erat: nec adbuc ad regnũ aptꝰ. hoc aũt xx. et mlt'e alie hystorie nõ habẽt. sed alibi h̄ supplet et scd'm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

Naaman princeps milicie regis Syrie factꝰ leprosus: accessit cũ lr'is recõmendatorijs ad regẽ isrl' vt curaret a lepra. Cũ aũt aduenisset ad domũ helisei Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane ⁊ mũdaret. Qd ⁊ si priꝰ indignãs nõ acqesceret: demũ ad suasionẽ seruoꝝ ꝓgens ad iordanẽ: ⁊ lauãs se: mũdatus est a lepra. q reuertẽs ad heliseũ: cũ multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipulꝰ helisei occulte accessit ad naamã postq̃ recesserat. ⁊ petijt ex pte helisei quedã ab eo: portãs ea ad domũ suã. Quod scelꝰ detexit heliseꝰ: ⁊ ꝓpter hoc lepra pcussus est Giezi ⁊ semẽ eius vsq; in sempiternum.

Iste Amuliꝰ fratrẽ suũ Numitorẽ de regno eiecit. ⁊ Lausuz filiũ eiꝰ interfecit et rheam eiusdẽ filiã ad subtrahendã spem ꝓlis sub specie bonoris veste perpetuã virginitatẽ dicauit. sed cũ septẽ regnasset annis Rhea gemios peperit filios. s. Remũ ⁊ romulũ. ⁊ postea amuliꝰ a Romulo ⁊ remo cũ adoleuissent occisus est. ⁊ Numitor restitutꝰ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic est Heliseꝰ ꝓpheta q pallio helie iordanẽ diuisit. cũ sale aquam dulcorauit. xlij. pueris sibi illudẽtibus maledixit qs vrsi deuorauerũt. tribꝰ regibꝰ aquã dedit sufficiẽtẽ exercitui tot. Oleũ vidue mltiplicauit. filiũ sunamitis resuscitauit. colloqntidas emẽdauit. Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamã mũdauit. Giezi cũ ꝓgenie sua leprosuz fecit. exercitũ syrie cecauit. samariã a fame ⁊ obsidiõe liberari ꝓphetauit. Asabel regem syrie ⁊ bieu regem super israel constituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuũq; suscitauit.

Numitor iste restitutꝰ in regnũ, statĩ pꝰ occisus fuit a romulo.

Hic regnū Israel fuit sine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Amos fuit tercius de duodecim ꝓphetis ꝯtra gentes infideles ꝓphetat ⁊ specialiter ꝯ.x.trib⁹

Abdias fuit q̄rtus de.xij.ꝓphetis prophetat cōtra Edom.is antiq̄ssim⁹ moriēs in sepulchro helizei sepultus.

Eo tpe spartani seu lacedemonij per annos.l.bellando vagātes scripseīt vxorib⁹ suis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Ionas ꝓpheta ꝺ xij.ꝓphetis mittit̄ ad niniuitas q̄ audierunt eū.

Micheas iste est sextus de.xij prophetis.

Iste Naū est septimus de.xij.prophet̄.

Hic texit̄ hystoria thobie exemplaris tota.

Amos

Abdias

Ionas

Micheas

Naum

Thobias

Moritur autē thobias annoꝝ.120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophīe spiritu clarus. ꝓphetauit nā q̄ de destructione hierusalem ⁊ templi q̄si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem ꝓphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia minore cū filijs suis Niniue destructa fuit.

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno.xxxviij. Ozie regis iude fecitq̄ malū sicut ꝑdecessores sui. et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et ꝑcussit eum Sellū ⁊ regnauit ꝓ eo. q̄ statim ꝑcussus A manahen: regno et vita caruit. vt3 4.regū.15.

Iste manahē cepit regnare āno.39. osie regis iude fecitq̄ malū corā dno. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioꝝ qui induxit ei taleta argenti mille.

Phaceya etiā fecit malū corā dño eumq̄ ꝑcussit phacee et regnauit pro eo.

Istū phacee Interfecit ozee ⁊ regnauit pro eo: fecitq̄ pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Iudam: Ideo theglathphalasar rex assyriorum oppressit eū et trāstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel. ⁊ captus est a salamanasar rege Assyriorum et israel trāslatus est in assyrios.

Sine rege. reges Israel

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

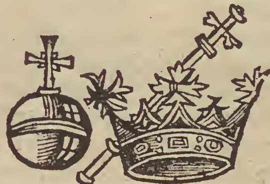

Israel transfertur in assyrios.

Anno.xi. Osie qui est annus mōi.3151. Etatis vero q̄rte.cclxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit carar⁹ vel carnaus ānis.28. ⁊ cucurrit istud regnū vsq̄ ad alexādrū magnū [illegible] clusiue p 24.reges. q̄ q̄dē cepit āno mōi.3530. et regnuit p ānos.12. ⁊ 6.mēses q̄ mortuo apd babilo[illegible] [illegible] ipiū ad [illegible] trāsfert̄.

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis. Sardanapallus ei ultimus assyriorum rex cũ regnasset annos. xx. de quo Diodorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoqz scribit. Sardanapallus rex vir oim muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortoruz greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cõiurationẽ excitauit: et pugna cõmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrã quã ipsemet fecerat incendit. et seipm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitqz vt Tullius libro quinto tusculanaz questionũ refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queqz ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos trãslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquiqz vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aũt regnatum est annis. 128. Ipsam eñ orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nõ re quidez ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Veruntñ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsqz ad Niniue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano conterminia. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnũ ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. i. Verum Cyr⁹ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aũt vulgati nois terra a septentrione hircano mari terminat. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie perside. ab occidẽte hyrcania ac parthia q̃ montib⁹ excluditur. Strabo quoqz dicit mediã multũ ⁊ olim potentẽ regionẽ in medio Tauro sitam esse eã in duas ptes diuiserũt. Alterã maiorẽ vocauere. Alterã atropaciã. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ⁊ parthi postea vsi sunt. Nã reges ibi estatem agebãt cũ sit frigida. hyemẽ vero seleucie que secus tygrim est ppe babilonẽ. Atropacia ab atropate duce noiata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex declarat⁹ regionẽ hãc a media sequestrauit cui⁹ successores regnũ cõtinuãtes cũ armenioz regib⁹ affinitatẽ cõtraxere deinde cũ syris et postremo cũ parthis.

Macedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptissim⁹ Post innumera prelia cum finitimis regibus strennue gesta Macedoniã ortus sui prouinciam sibi subijciens. in eaqz regni sedem primus constituit. Atqz duodecimo regni Ozie regnare incipiẽs (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenim⁹. quã (Solino teste) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamẽ in isto principio angustis termis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. qz eam plinius in quarto Centũ quinquaginta populos aliquãdo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqz migdonia erat terra. aut emathiũ thessalicumqz erat solum. nunc oĩe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnũ itaqz macedonicum illustre potensqz fuit. Et qz maxime Alexandri magni temporib⁹. Sed onie pontificis iudeorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddã factũ legimus cõtigisse ...um illirici ⁊ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerent qz macedones ... pugna fugere. tulerũt in cunis infantẽ defuncti regis filiũ: quo iuxta aciẽ posito. acrius repetiere cer... ideo victi essent. qz bellãtib⁹ defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandẽ illiricos magna ... ostendẽtes hostib⁹ priore pugna regẽ. nõ virtutẽ macedonib⁹ defuisse cui⁹ quidẽ regis nomẽ ...cedonia aũt terraz imperio quodaz potita que inter duo maria ptendit Egeũ ⁊ Adriaticum ...ionale thessalie atqz magnesie terga ptegũt. Partẽ septentrionalẽ peonia ⁊ paphlagonia ...ones in macedonũ postea iura cõcesserũt. macedonie addite. Epyrus quoqz macedoniã ⁊ ...a meridiẽ. altera septentrionẽ excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine insignis. Octauo et quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit teste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dicimus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis regis filio fratreqꝫ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamqꝫ partem que ad mare inferum versa est: quā etiam Tyrrenam a se nomiauit. Lydus vero illuc remaneus meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tn̄ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	an̄. 36	Candaules	4	an̄. 17.	Sadyates	7	an̄. 15.
Aliaces	2	an̄. 14.	Gigius	5	an̄. 36.	Aliactes	8	an̄. 49.
Meles	3	an̄. 12.	Ardis	6	an̄. 37.	Cresus	9	an̄. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a captiuitate troye vsqꝫ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli atheniensium iudicis secūdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor. Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui constituuntur quattuor quā Olympiadē iphitus filius Praxonidis siue hemonis primus cōstituit. Quāqꝫ alij scribant ꝙ hercules octauo Jair iudicis israel anno Olympia cum agonē apud grecos ad honorem iouis in Olympo mōte prim⁹ ꝯstituit qđ de qnquēnio i qnquēniū quattuor in medio ānis expletis fieri voluit. A quo vsqꝫ in presens tempus supputantur anni. 405. Greci aūt quīquēnale certamē celebrare assueti etiam quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annoꝝ olympiadem appellauerunt. Quadriēnio scꝫ in vna olympiade supputato: hec nāqꝫ festiuitates et ludi in quinquēnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum numietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nonagesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̄s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hystoris vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqꝫ visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcamene lacedemiorum regē mortuo. eorumqꝫ regno consumpto. hoc modo principium habuisse Justinus in tercio Epitomatum suorū refert. Lacedemonios cōtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tā longam viduitatē reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli em̄ pater existebat cuius in patrimonium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaqꝫ nec salutatis matribus quarū adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuqꝫ per varios casus iactati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. sedem sibi constituunt: Quorꝫ postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium pturbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joathan

Achas

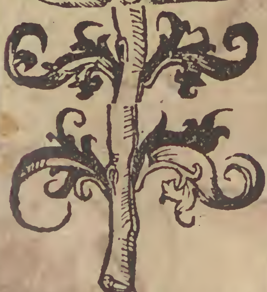

Ezechias

Manasses

Ozias (Anno mūdi. 4388.) Amasie regis filius: duodecim⁹ regū iuda multe mãsuetudinis τ dignitatis. Uir iste fecit qđ bonū erat corã dño: excepto φ sibi sacerdotiū vi vsurpauit sub azaria pōtifice. In eo φ voluit adolere incēsum sup altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra pcussus est: τ terre mot⁹ fact⁹. Ex q̃ media ps mōtis scissa est: τ ortos regales oppssit. hostes tñ p circuitū ꝓstrauit: τ hierusalē exornauit τ muros q̃s ioas destruxerat restituit lepros⁹ fact⁹ zacharias ℈m legē moysi extra ciuitatē eū expulit: τ Joathã fili⁹ ei⁹ ꝓ eo rexit. Uerū cū obijsset trãstulerūt eū i hierlm τ sepelierūt i sepulchro regū.

Iste Sardanapall⁹ om̄i muliere corruptior fuit prim⁹ puluinaria īuenit: hitu femīeo indut⁹ īter meretricū greges purpurã colo trahēs. Demū p arbacē pfectū medorū īdicto sibi bello deuict⁹. cernēs se nō posse euadē seipm̄ cū diuitijs ꝯcremauit: cessauitq3 illa mag̃ mōrchia assyrioꝝ: q̃ stetit vltra. 1305. annos. Et surgūt tpa horrēda pene ad xp̄i natiuitatē in q̃b⁹ sanguis hūan⁹ in toto mūdo q̃si aq̃ effus⁹ ē.

Phull rex Assyrioꝝ τ sequētes volētes recupare monarchiã nō modicū turbauerūt terrã.

Joathan anno mundi. 4440.

Iste Theglathphalazar cepit terraꝫ neptalim et gallileã. Et eos q̃ trãsiordanē erãt trãstulit in assyrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū et Raasim regem damasci interfecit.

Salmanasar obsedit samariã: τ trãstulit isrl' in assirios. τ cessauit regnū isrl' qđ stetit ãnis. 282.

Iste Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda post mortē patris sui Joathã: Hic pessimus fuit ydolatrie dedit⁹: cōtra quē veniēs in prelio phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatoꝝ: τ ducēta milia pueroꝝ: τ puellaꝝ. et mulierum duxerūt captiua: q̃s tamē refectos remiserūt cōsulente ꝓpha. Cui⁹ tpe condita est roma.

Ezechias Anno mūdi. 4472. filius Achab qn tusdecim⁹ regū in iuda. optimus fuit: reducēs populū ad cultū dei: hui⁹ tpe regnū isrl'. s. decē tribuum defecit: trãslatus a rege salmanassar assyrioꝝ: huius Ezechie tpe sennacherib rege Assyrioꝝ veniente cōtra ezechiã τ regnū ei⁹: τ obsidēte hierusalē oratōnib⁹ ei⁹ τ ysaye τ humiliatōib⁹ in vna nocte angel⁹ dñi interfecit centū octogintaquīq3 milia exercit⁹ sennacherib: sicq3 liberat⁹ est: Ipe aūt Ezechias siue ꝓpter elationē siue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vsq3 infirmat⁹ ē. Sed penitēs sanat⁹ signo sibi dato de reuersiōe solis p decē lineas q̃ oratorib⁹ babilonie ostēdit oēs thesauros. Cui ysayas pdixit oīa a babilonijs asportãda: phase aūt solēnissime a pplo celebrari fecit. Dormiuit deniq3 Ezechias cū patrib⁹ suis.

Iste Senacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiaꝫ virū sctm̄. τ pcussit dñs exercitū ei⁹ vt sup̄. Ipse aūt turpiter fugiēs puenit in niniuē: τ afflixit iudeos et thobiã. tandē a suis filijs occisus est.

Manasses (Anno mūdi. 4501.) fili⁹ Ezechie post eū regnauit in iuda quīquagītaquīq3 ãnis: hic pessim⁹ fuit: ydolatrie dedit⁹ τ augurijs. ꝓphas occidens τ pcipue ysayã serra lignea secari faciēs. Qui tñ captiu⁹ duct⁹ in babilonē penitēs: τ valde hūiliat⁹ in illa captiuitate veniã obtinuit. Et ad regnū suum reduct⁹ est. cui successit fili⁹ ei⁹ amon patrē imitat⁹ in vicijs ℈ nō in pnīa. q̃ τ a suis occisus est.

Iste Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū assyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Linea pontificū

Elchias

Sophonias

Sophonias pphā nonus duodecim pphetarum Chusi nobilissimi inter hebreos viri fili⁹: pphetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Iste Urias ppha occisus est a rege ieconia.

Prophate minores

Urias

Baruch

Abacuck pphā in numero duodecim pphetarum decim⁹ pphte spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: pphauit cōtra Nabuchodonosor ꝛ babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuz esset apud babilonem.

Abacuck

Azarias filius elchie

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iste hieremias pphā sctissimus ꝛ ab ipo matris vtero sctificat⁹ ex sacerdotib⁹ nat⁹ incepit pphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Josie contra hierusalē ꝛ teplū pphizauit aute annis. xl. preter hos qb⁹ pphauit in egipto. Ibidez post mltas iniurias sibi illatas apō Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrut⁹ occubuit. Eocꝫ i loco sepult⁹. ꝛ qꝛ serpētes fugauerat post mortē eum venerati sunt.

Olda pphetissa

Sarayas filius azarie

Istum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Olda pphissa fuit vxor Sellū summi sacerdotꝭ claruit ac pphauit Josie regi et presertim hierosolimoꝝ euersionē ac populi ipius captiuitatem.

Omnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitoꝝ altitudine in campo statuit ꝛ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. ꝛ preco clamabat. Adorate statuā q̄ nō adorauerit eadē hora mittet̄ in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: ꝛ accusati sunt ad regē ꝛ succensa est fornax septuplū: ꝛ missi sunt vincti cū vestib⁹ in mediū fornacis. Uiros autē illos q̄ miserāt eos interfecit flama ignis. Angel⁹ aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Misahel·ananias·azarias. Daniel. Ezechiel. Mardocheus

Josedech

Josedech pontifex fili⁹ Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per man⁹ Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in babilonē: dicunt aliqui istum fuisse Esdrā scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea virgo vestalis

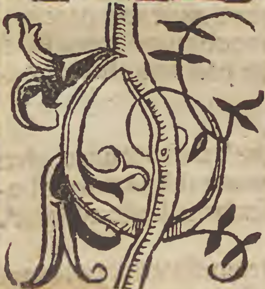

Rhea que et Ilia dicebatur. Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tēpestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vestalibus virginibus addita ad ꝑpetuam virginitatē cōpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatē stimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum et Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verū nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: et relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matremqꝫ sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atqꝫ educauit sustētatosqꝫ fere inter greges pecorum agresta vita nutriuit. Marcios pueros fuisse: siue qꝫ in luco martis enixi sunt. siue qꝫ a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires et pernicitatē auxere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum et latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is tamen sequēti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorum regum defecere nomina. vbi sub vno et viginti regibus sexcētis et viginti tribus annis regnatū est.

Regnū romāorū Romulus

Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo et auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condiderunt. Et cum gemini erant: vter auspicaretur et regeret: adhibuere piacula. Remus montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini et prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallū videbatur. cuius dū irridet angustias Remus: idqꝫ icrepat. saltu dubiū an iussu fris occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

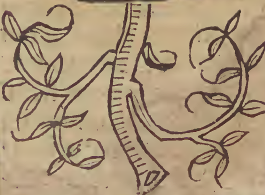

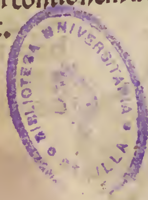
Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecētesimum regni dauid anno: etatisqꝫ sue primo et vicesimo numitore perempto: regnoqꝫ latinorum in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaqꝫ munito conditam et a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaqꝫ seruilis erat: sed quandam regiam magnitudinē ac ꝓbitatem pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis et ad consilium ciuilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asiliū fecit et statim mira vis hominum latini tusciqꝫ pastores quidam et transmarini phriges qui sub Enea archades qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vti iuuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella excubaret cōsilium reipublice penes senes esset his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Remus

Numa pompili'

Numa pompili' scđs Romanoꝝ rex. septimo ꝛ .xx. regni Ezechie ãno p⁹ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra ꝛ cerimonias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosq; p sacerdotia. Annũ quoq; in duodecim menses: fastos dies nephastosq; descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populum redegit vt qđ vi ꝛ iniuria occupauerat imperiũ religione atq; iusticia gubernaret. Obijt deniq; octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regẽ a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. ꝛ postea adolescẽtia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanũ rexit populũ Et primus quidam Romanorum regum fastibus ꝛ purpura vti cepit. Ac vrbem adiecto celio monte ampliauit. Post longam deniq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ꝛ eorum vrbem preter templã euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anch' Marci'

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart' Romanoꝝ rex. q̃rto Josie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiẽs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli paciſq; artibus ac gloria vmq; inferior fuit. Et menia mpro amplexus est. Auẽtinum ianiculumq; montes vrbi addidit ꝛ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cõmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquini' prisc'

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Josie post anchum Marcium rex delectus. regnauit annis. 37. Is trãsmarine originis regnum vltro petens accipit ob industriam ꝛ elegantiã quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ꝛ centurijs tribus auxit neq; pace tarquinius q̃ bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adhuc tempora reges hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum p dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriã adhuc deoꝝ simlacris haste addũtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus ꝛ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex ꝛ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad eũ venit: cognita hominis seuicia vt eidẽ placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuã posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bouis mugit' videret; quo accepto illum includi iussit. Et prim' artificij sui prebuit expimentum vt Ouidi' dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̃ necis artifices arte perire sua hec ipe phaleris Atheniẽsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant eñ huius phaleris adhuc celebres ꝛ graues epistole.

Sibilla erithea

Sibylla Erithrea omnium aliarũ clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hũanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrãda: rerũ domina in latio ad amnẽ tyberi sita. A romulo eiꝰ ꝯditore noĩata. vndecimo. Ezechie regꝭ iuda ãno: Scdoqꝫ octaue olympiadis ãno ab ipo conditã fuisse affirmãt. Ambitũ eius vrbis Plinius ex traditionibꝰ Augusti scribit milia passus viginti. Flauiꝰ vopiscꝰ scribit Aureliuz impatorẽ ambitũ vrbis ad trigita milia passuum ampliasse. Nostra aũt ratio metiẽdi a priscorũ ratiõe multũ variat: si ad nr̃e etatis consuetudinẽ metiri volemꝰ vix passuũ milia quatuordecim oĩs rome ꝛ ianicule siue trãstiberine regionis ꝛ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis fluuiꝰ a septẽtriõe vrbẽ intrat: ꝛ ex latere meridiano versus hostiã exit. ita vt ex latere quidã dextro vaticanũ cõperiat ꝛ Janiculũ: q̃ duo regiõꝫ trãstiberinã complet. A sinistro vero sit romane vrbis ambitꝰ septẽ ꝯplectẽs colles. Portas vrbis triginta aptas. ꝛ septẽ clausas fuisse scribit pliniꝰ. Noĩa que apud priscos vsitata fuerũt elucidare libet. Nã cũ diuersis tpibꝰ aucta fuerit: ꝛ q̃ intra vltimũ muroꝝ ambitũ remanebãt porte formã amitteret. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo inuestigari oĩs relinqmꝰ. Flumẽtana pˀma porta appellata: q̃ tyberim eaꝫ influxisse affirmãt. nouissime porta ppli dicta Scdã piciana a collatia oppido ꝓpe romã Collatia. Tercia q̃ nũc salaria fuisse quirinalẽ postea collinã q̃ ea ĩ collem quirinalẽ itur. Quarta viminalis nũc sctẽ agnetis aut numẽtana. q3 ad viminalẽ collẽ ducebat Quĩta exquilina q3 in exquilijs itur. nũc sancti Laurẽcij. Sexta neuia q̃ maior dicit. Septima Asinaria nũc scti iohãnis. a priscis celimõtana a celio mõte. Octaua q̃ in abdito angulo clausa cernit ꝛ metrodori porta dicit: Gabiusam fuisse a maioribꝰ appellatã. Latina deinde porta ĩmutatũ retinet vocabulũ qd ea in latinam ducebat. Porta appia olim Capena. Ultima trigemina intra tyberim aliqñ hostiensis ꝛ scti pauli appellatã restat. cũ ad eiꝰ basilicã ducat ꝛ hostiam versus. Est ꝛ alia intra tyberim romane vrbis carmẽtalis. Postremo porta triũphalꝭ oĩm celeberrima q̃ etate nostra extat p quã triumphi agebant. Cuiꝰ fundamẽtorũ moles in extrema tiberis ripa cõspici possunt. ꝛ pons similiter ad illã cõducẽs vsqꝫ ad hospitale sctispũs et via q̃ ab eo põte vsqꝫ ad Neronis circum in quo Caycallicule obeliscꝰ aspicit. q̃ nũc corrupte iulia nũcupat. ꝛ ad sinistrũ latꝰ basilice bti Petri adiacet triumphale territorium nuncupatur. verum triumphale territoriũ ꝛ adherẽtia loca vaticani nomẽ a vaticano colle assumpsere. et cõstat iã vaticanũ collẽ eũ esse qui eccĩe bti Petri adiacꝫ p̃ cũctis em̃ rebꝰ celebrioꝛ ꝛ religiosioꝛ cõspicit vaticanꝰ reliquijs bti petri. ꝛ eiꝰ excelsa basilica et romani põtificis pallatio qd Nicolaꝰ papa secundꝰ fundauit ꝛ grãde viridariũ muris cinxit. Janiculꝰ regiõꝫ ipam totã trãstiberinã excepto vaticano indicat. vaticanũ vero primitꝰ leo papa quartus muro muniuit ꝛ de suo noĩe ciuitatꝫ leoninã vocauit. Ea sex portas nũc stãtes habꝫ prima in Janiculũ dimittẽs ab eccĩa cui subiacet sanctispũs nomẽ accepit. Alia est edita in colle ptusa. hec ꝛ pforata vocat. Tercia posterule nomẽ accepit. Quarta viridario põtificis subiacet viridaria vocat. Quĩta iuxta molẽ hadriani quod nũc castꝝ sancti angeli vocat. porta sancti angeli dicit. Sexta sb adriani meta ad vrbẽ p ponte cõducit ab eneis forībꝰ Enea vocitatur Colles septẽ rome ab auctoribꝰ describunt dicẽte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. scilicet. Et rex facta ẽ pulcherrima roma. Septẽqꝫ vna sibi muro circũdedit arces. Quoꝝ noĩa sunt Capitolinus. Auẽtinꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exquiliꝰ. viminalis ꝛ quirinalis. Et absqꝫ ianiculo ꝛ vaticano septicollis ipa vrbs dicebat. Capitolinꝰ mons dictus cũ in eo fundamẽta edis iouis foderẽtur caput humanũ inuẽtuꝫ est ꝛ ante Tarpeiꝰ a torpeya virgine vestali dicebat. ꝛ mõs saturni a q̃ saturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberrimum iouis optimi maximi templuꝫ ꝛ iunonis monete. ꝛ in eo clangore anserũ ꝛ alarũ strepitu M. manliꝰ gallos in pcipiciũ dedit. huiꝰ totius arcis ornamẽta cũctis miraculis egiptioꝝ erãt anteponẽda. quare aurea capitolia cognominãtur ꝛ domiciliũ deoꝝ. Circa eũ locũ duo fora iũgebant boariũ ꝛ pistariũ. Nũc aũt preter laceratam domũ a bonifacio nono ruinis sup edificatam pter are celi fratrũ bti francisci eccĩaꝫ in secretij iouis templi fundamẽtis extructã. nihil hꝫ is mõs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exornatus cũ delubra edes sacella et tẽpla vltra sexagita habuerit. Auẽtinꝰ collis ab aduẽtu hoĩm vl a rege auẽtino albano ibi sepulto dictꝰ fuit. in h mõte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis templũ ꝛ tẽpla diane ꝛ minerue ꝛ lucine: fuit super eodẽ mõte laurẽtũ silua ioui sacrata: ꝛ edes libertatis. habꝫ vero nũc is mõs mõsteriũ sancte Sabine ꝛ aliud scti bonifacij. reliquꝰ mons aut ruinis aut vineis pter sancti Alexij cenobiũ quod mihi vetustissimũ cõspicit contectus est. Palatinꝰ mõs cũ palatini aborigines ex agro reatino cum euãdro venerũt hoc nomẽ accepit. Sup hoc mõte vt ex cornelio tacito accepimꝰ p̃mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges deinde cõsules postea impatores maiori ex pte sedem habuerũt. Habuit ꝛ edes vani ducis. Liuius quoqꝫ inquit matrẽ magnã deuꝫ a grecia aduectam in edem victorie q̃ est in palatio ptulere Fuit ꝛ in palatio teste plinio phanũ febri dicatũ Et templũ diui Augusti deinde incẽdio cõsumptum C. Calicula sup templuꝫ hoc ponte transmisso palaciũ capitoliũqꝫ cõiunxit. Cuiꝰ ꝛ reliquas quasdã adhuc cõspicerẽ libet. Idẽ cesar Augustꝰ templũ appollinis in ea pte excitauit. Addidit porticꝰ cũ bibliotheca latina grecaqꝫ. quo in loco iam senioꝛ sepe senatũ habuit. Id edificiũ admirãdis opibꝰ exornatũ erat. copluraqꝫ a multis extructa sunt. Nũc pter sancti Nicolai ecciam a calixto papa edificatã q̃ etiã male integra cernitur. nullũ is celeberrimꝰ mons hꝫ edificiũ. qualis aũt et quãtꝰ olim fuerit ea edificiorum moles indicãt ruine inter ceteras vrbis cõspiciende. Cũ itaqꝫ tres illos mõtes q̃ primi et soli in pˀma vrbe a Romulo conphensi fuerũt seclusis ruinis videri poterit ea nuditas quã Roma nõdum cõdita habuerit. Fuit aũt in ea parte pallacij quã septẽtrionẽ versus in triũphaleꝫ Constantini imperatoris arcum vergentem videmus. locꝰ palladij cuiꝰ insignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu ecclia sancti Andree de pallara concluditur. Ce/
teras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio
venit contra latinum) nomē assumpsit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albaꝫ euertit. ⁊ postea
ibi habitauit: ⁊ curiā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Vespasianꝰ templū diui claudij edificauit
fuerūt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorūqꝫ deorum edes Are ⁊ templa. Et macellū magnū. Antruꝫ
ciclopis lupanaria. cohortes quinqꝫ vigilū: castra pegrina ⁊ armentariū. Medio in eiꝰ dorso bine aquedu-
ctus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc eccijs xpianis mōs est ornatꝰ in ea parte ad palatinū montē vergēs
monasteriū est btī Gregorij in paternis edibꝰ ab eo edificatū. Inde sanctoꝝ Johānis ⁊ pauli eccia. Estqꝫ
in eo hospitale saluatoris: ⁊ eccia sancte Marie in dn̄ica. Alteraqꝫ eccia sctī Steffani rotunda de ipō mōte ce
lio cognomē hn̄s: Ea in fauni ede priꝰ fundata fuit. Simpliciꝰ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad
eiꝰ mōtis sinistrā sctōꝝ quattuor coronatoꝝ eccia. Sctīqꝫ erasmi mōsteriū. Proximū noui opis in mōte ce/
lio est xenodochiū lateranēse. In extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomiata: qꝛ in late
ranēsiū nobilissime gētis edibꝰ extructa fuit. Hec venerabilis eccia capita Apostoloꝝ seruat ceteraqꝫ sctīmo
nia: ediūqꝫ supbissima structura toto orbe celeberrima a Constātino data btō Siluestro cōstātiniana basili
ca appellata. Ea sic Romanoꝝ pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero
pallacia quibꝰ circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. Visit quoqꝫ in celio mōte porta maior neuia
dicta ⁊ amphiteatrū semidirutū: qđ statilij thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia basilica sctē crucis ī hie-
rusalē ab Helena cōstātini matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctūqꝫ est mō/
steriū qđ Cartusiēsibꝰ nūc incolit. Exquilini mōtis oim maximꝰ varro longā posuit expositionē ab excu-
bijs regis Tullij dictꝰ. Exquilie em̄ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turribꝰ quas co-
mitū ⁊ militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē est: ⁊ ad termas vsqꝫ diocletianas ptendit
Et in portā exqlinam q̄ iam sctī Laurētij noiat desinit. Altera ps collis via intersecat que patricij vicꝰ dici
tur. Et sup hac pte eccia est celeberrima sctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vs-
qꝫ ad amphiteatrū qđ collosseū vocamꝰ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

ROMA

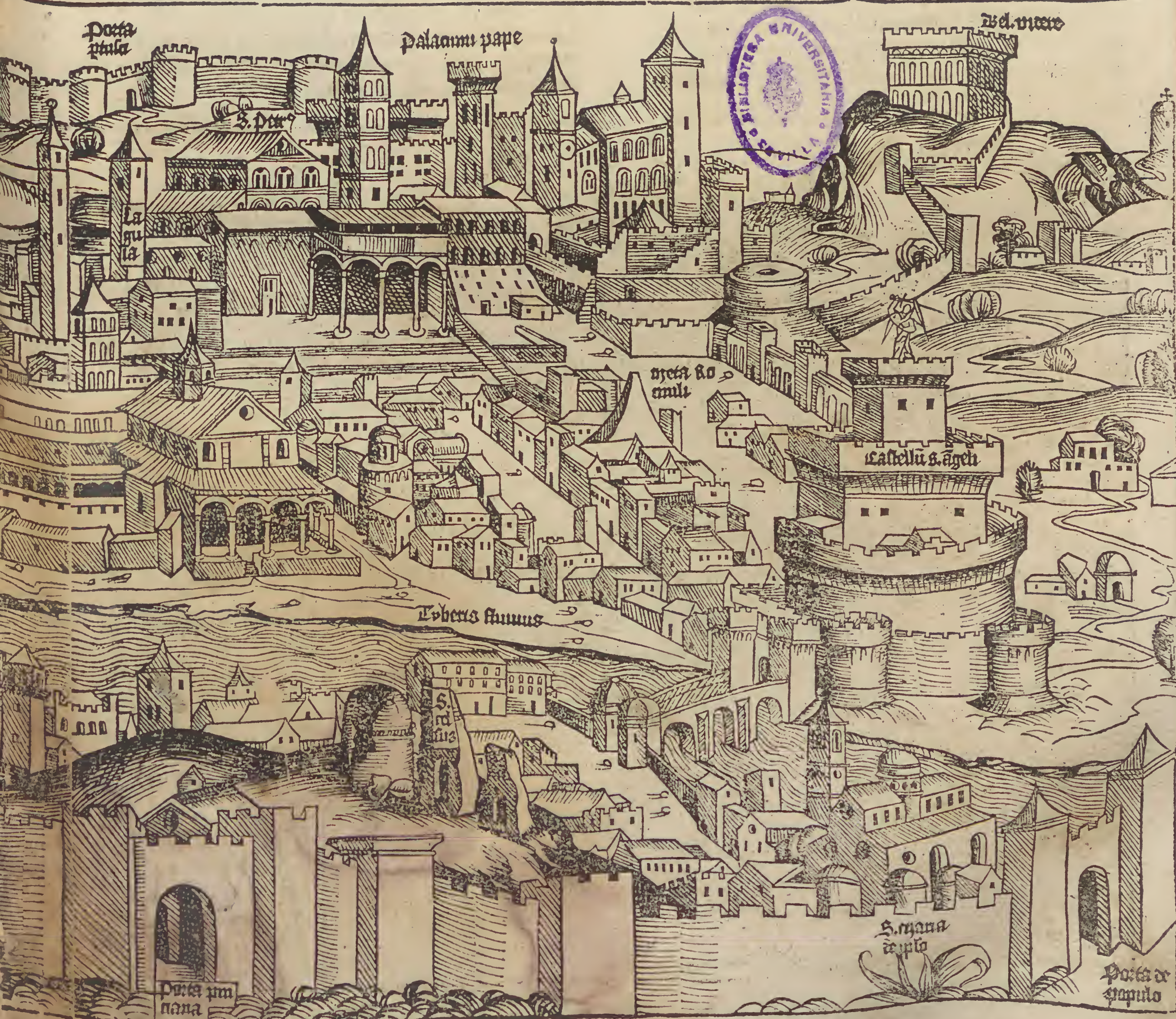
Colosseus

Columna Antoniana

Maria Rotūda

mo a turri militiarū ascēdendo cernunt ruine termaꝝ Constātini: ⁊ ingētes seminudoꝝ senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguo loco cōspiciunt Caballi marmorei ingētes cū viris seminudis lora tenētibꝰ miro artificio copacti quoꝝ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̄is inscribit. Inde nō longe sunt diocleciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodē colle maccelluꝫ ⁊ ibi cōspicit eccl̄ia sctī Viti cui cōtiguꝰ est arcꝰ triūphalis galieni. multeq̄ eccl̄ie in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Viminalis collis a Joue vimineo cuiꝰ ibi are sunt. Etsi plura i eo fuerūt edificia: nil tn̄ certū reperitur q̄ tres speciosissimas i illo totiꝰ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquilij eq̄tis romani. Fuerīt in illo scd̄m aliquos Salustiani horti quoꝝ reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanctā vsq̄ Susannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edeꝫ fortune p̄mogenie habuit. Varro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit liuiꝰ Seruiū regē addidisse cū amplificādevrbi animū adiecisset. ibiq̄ vt loco dignitas fieret habitasse. Aggeris fossa ⁊ muro circūdedisse vrbē. Claudit roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū muris equit q̄ maxie patebat aditu plano. estq̄ is tumulꝰ quē nūc sctē marie in pplo supeminētē ad pinciani vsq̄ pallacij fundamta ꝓtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ sic describit a liuio agger tarquinoꝝ q̄ inter vrbē ⁊ tyberī fuit campū marciū dixerūt: cū eo tp̄e vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret. Et virginea aq̄ p q̄rinalis colli cauernas campum olim marciū q̄ nūc triuij regio dicit illabit. hec sola aqua ex exteris iā romā ingredit. Habuit campꝰ marciꝰ edificia olim admirāda. quoꝝ puule ruine adhuc restāt. Et adhuc eccl̄ia cōspicit q̄ sctē Marie in eccuria vocitatur. Erat ⁊ templuꝫ Isidis: cōspicit adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Juxta hanc q̄n̄q̄ Comitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Hi sunt arcꝰ altissimi sbleuati. Arcus q̄ꝫ triūphales fuisse q̄ plrimos ⁊ legimꝰ ⁊ cōspicimꝰ quosdā tamē dirutos. quosdā ruinis cooptos. q̄sdam nouis edificiolis ab aspectu hoim̄ semotos. Cernūt q̄ diuersoꝝ edificioꝝ spectande insignesq̄ ruine ideo cum his Rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl'ia prisca patet. Sed tuꝰ hic pplus muris de fossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina et regina. quam etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaque in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio conditam et cognominatam dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestrib⁹ hominibus oppidum condidit: et genuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoque a Jano ytalorum rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cui⁹ sigilli inscriptio sic haberi dicit. Griffus vt has angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionem haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum exedificaret. Postque tempora ligurib⁹ genuensibusque amicicioribus vsi fuerunt. quib⁹ quum magne copie variaque bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusque filius rex ytalie et successores franci reges per annos circiter cētum summa cum iusticia et humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas toti⁹ ligustici sin⁹ emporiū est Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementum. Unde et ingentes nacta vires et portu edibusque superbissimis ac reliquis in omi genere ornamentis nunc vsque preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queque et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos mltos maris imperio potiretur et piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que ciuilib⁹ agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit eius enim creberrimas mutationes et oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateque diffussum pene exhaustum est. Peram enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Cipriē insule columen. Chium insulam: aliasque grecanicasque vrbes plurimas a thurcis: alijsque gentib⁹ ablatas deperdidit vl tributarias fecit. Capha etiam eius coloniā in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornat autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄cursoris domini. Et cathino quodam Smaragdino inpreciabili quem tradunt illum fuisse in q̄ dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philozophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tēporibus atheniis claruit. Hic sapiens appellatus est: scdm quem ꝛ septez sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis mileti: ideo thales milesius appellatus est. Scripsit autē de conuersione ꝛ equinoctio: ꝛ primus inter philozophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non ꝛ solares eclipses ꝛ versiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime est consiliatus. Aiunt eni coniuge eum caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūqꝫ aīatum dixit ꝛ demonibus plenum. Tempora quoqꝫ anni fertur inuenisse. ꝛ in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōphendit. Tabulam auream siue mēsam a piscatoribꝰ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiētia ceteros pēmineret: his auditis taleti pbo data est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit. qui et titulum amplissime prudentie ꝛ etiam premiū ipsam scꝫ mēsam auream ad appollinez transtulit: hic tales paup erat: vacans philozophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuuz ꝛ olei vbertatē per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturqꝫ de ipso ꝙ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoqꝫ lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes sunt videre nequis: quō que in celis sunt posses cognoscere? obijt aūt anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philozophus Atheniēsis scdus de septem sapientibꝰ atheniis floruit. Atheniēsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaqꝫ beneficia eis cōtulit: ꝛ multo tpe eos sua prudentia a seruitute ꝛ tyrānide liberauit. ꝛ tandez fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientibꝰ pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni ꝛ virtuosi viri apud tyrannos equiparanť calculis rationum quorū vnusquisqꝫ plura qn̄qꝫ pauciora signat. Ac sic in ꝯspectu tyranni qn̄qꝫ magni dicunť ꝛ clari: qn̄qꝫ autē ꝛ honore carentes. Interrogatꝰ etiā a creso rege lidorū quis ei felix esse videreť ait Tribalanus atheniēsis ꝛ cleobis ꝛ bico ignoti ꝛ homines quorum fama latet. Cresus aūt rex ornans se omīode regijsqꝫ fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasianos ꝛ pauones naturali enim colore ꝛ flore decorati sunt ꝛ millesies meliori. Huic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo ꝙ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet ꝙ sui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatibꝰ laborauit: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: se ceteris quibuscūqꝫ intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ꝛ doceantur. Itē statuit tutorem cum orphanoruz matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum substantia pueniet: nec sculptori anuli licere tenere signū anuli venditi: ꝛ si vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Uiceuersa ipe geminis careat: ꝛ ꝙ princeps si ebriosus fuerit damneť nece. Respōsa solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmať verbū silentio. Quo firmať silentiū tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee telā qꝫ si in eām ceciderit quid debile retineť; graue aūt ptransit tela rescissa. Mortuꝰ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacedemonius atheniis claruit terciꝰ de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breueloquꝰ dictus est. Hic iūgēde causa societatis missus fuit corinthū: vbi duces ꝛ seniores popli ludētes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuersus est: dicēs se nolle gloriam spartanorū quorū virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt diceret cū aleatoribꝰ cōtraxisse societatē. Interrogatꝰ qd est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos eni excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: ꝛ presertim in cōuiuijs. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabiť. Itez non esse minandū cuiqꝫ: quoniā hoc est muliebre. Cicius ad calamitatem amicorum ꝙ ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Senū honorare. Cauere sibipsi. Dānum malle ꝙ prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaqꝫ. Nō irridere infelicem dominatorem ꝛ fortem mansuetum esse decet. vt cū subditi magis reuereantur ꝙ timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tēpore [illegible]dechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

Pitacus Asianus mitilenus illustris phus quart⁹ de .vij. sapiētibus grecie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter atheniēses et Mitilenos instaret. qr ipe mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamīe et rhete habēs sub scuto furtim circūuoluit firmonē: et occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: et ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs supuixit. et cum pdiues esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitileñ crescere: volēs ebrietati hominuz pcauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupliciter puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait ad presens bñfacere: qd fidele: terra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis .lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

Bias Asian⁹ pmensis phus quit⁹ de .vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter Primēses et messanēses instaret bellū et primēsiū milites virgines multas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: et puellas captiuas liberās: tanq̄ ꝓprias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nouis et singlis dotes tribuēs: sb fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q₃ tpe dum Aliat⁹ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primēses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū et victu aliūm palliauit: duas eīn mulas sero impiguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostib⁹ caperēt. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄ ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si exirem forsitan primeñ: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Cunq̄ legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene spargens et diffundens desup triticum ostēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: et sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraz eius fortuna mutata hostes inuaderent: et qui euadere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Mens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄ quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus

Cleobolus phus Lindius sextus de .vij. sapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: inmortales autē cum sint corrumpuntur omnes et deficiūt: Est autē annus duodecim mensium pater etc. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄ inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatuz malum: nocendiq̄ fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. et depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminuz Obijt vero completis annis vite sue .lxx.

Periander

Periander Corinthius phus e septem sapientibus phis septimus hac tēpestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sētentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus et infelicibus idez sis. Quodcū q̄ promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phus scita genere. Hic licet magnus et audax in rebus bellicis strennuus esset: vt in doctrina grecorum moribusqz proficeret iuit athenas. et ad Solonis sapientissimi domum profectus: nunciari soloni fecit quod venisset ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre et eius amicus fieri si effici possit. Solonis aut responsum fuit: quod in proprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipse in patria sum: ideoqz licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicum maximum sibi fecit et grandis philozophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quo quis fieri posset non amator vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nunqz erit amator vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantum: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determiatus locus ad decipiendum et superandum seinuicem. Ait etiam turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam melius est vnum amicum habere multis dignum: quam multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresqz athenensium in scitas introducere conabatur volens patrie profectum afferre: ob quam causam inuidus frater eius in venatione sagittam in eum fixit: letale vulnus philo infligens: qui moriens ait. Per sapientiam in grecia saluatus sum: sed propter inuidiam in patria pereo.

Empimenides

Epimenides phus cretensis: hic dum iuueculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: dum autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes alium possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrans occurrit sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamqz ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniensibus aut peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro supplicium est liberali decus: parricidium proditori. Vixit autem annis. i77. et scripsit de genisi et ortu diuino libros in quinqz milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerum libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tempore claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: et ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis et fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere quam loqui: neminem enim tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat consciētia in aduersis. Solatium enim est homini non meruisse quod patitur. Fortuna deserit innocentem sepe: bona spes nunqz. Hic octogesimum annum habens composuit et docuit carmina et gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate predicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij et omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret et indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidem visum restituit substantiamqz omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos et centum vixisset annos: predicens interitum niniue et instaurationem hierusalem ac templi domini spiritum domino reddidit. Et per filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Hic Amon (Anno mūdi. 4551.) fecit malum coram domino et percussus est a seruis suis obijtq́ꝫ in domo sua propria peremptus eumq́ꝫ cuꝫ patre suo sepelierunt.

Josias rex iude (Anno mūdi. 4558) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Ydolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad obseruationem legis et dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hierusaleꝫ ductus migrauit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesiuit dominum. Perseuerauitq́ꝫ vsq́ꝫ in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini ꝙ dicitur non habuisse similem in regibus iude.

Joathas (anno mūdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noīe Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroq́ꝫ oculo priuaretur. quod cuꝫ filius eius cōmisisset: iussit ipm exoculari. Uerum tota ciuitas aliq̄diu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtrisq́ꝫ vsum videndi reliquit. Sicq́ꝫ mirabili equitatis temperamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatoreꝫ partitus est. Disce o xp̄iane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri ꝑ iusta lege sua q̄ꝫ eam inultam relinquere.

Jeconias cognomēto Eliachī etiā fuit filiꝰ Josie et cōstitutꝰ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et q̄ꝛ fecit malū corā dn̄o ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruus annis tribus. Pc stea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitq́ꝫ eum in hierusalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

Joachim cognomēto Jeconias fuit filiꝰ ieconie: fecitq́ꝫ malū corā dn̄o: tō statim est amotꝰ ne regnaret et vinctꝰ est trāslatꝰ in babilonē. Mānsit aūt ioachī iste in carcere apud chaldeos. 37. annis et filiꝰ cū a vicil' post mortē p̄ris Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit tercius filius Josie et vltimus regūꝫ Juda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiq́ꝫ sunt oculi eiꝰ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetauerant ꝙ vinctꝰ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̄ rege vniuersuꝫ populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Tales milesius vnꝰ de vij. sapiētibꝰ clarus habetur: q̄ post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defectū solis et lune vt dicit Augustinꝰ. de his folia precedentia gesta ac dicta eoꝛuꝫ manifestant.

Tales
Solon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

septem sapiētes

Linea Christi

Amon

Josias

Joathas

Jeconias

Joachim

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu ꝓfugis cō/
dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiū iuuentꝰ hostio tyberis inuecta ami-
ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligu-
res ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnasq̃ res (siue dum armis se aduersus gallicā feritatē tuent̃: si-
ue dum vltro lacessunt a quibꝰ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Nāq̃ phocenses ex ignauitate ac macie terre
coacti studiosius mare q̃ terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerunq̃ etiam latrocinio maris (que illis
temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaq̃ in vltima oceani ora ꝓcedere ausi: in sinū gallicū hostio
Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̄ viderāt. plures solicitauere
duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ꝓpe hostia rhodani amnis in remoto si-
nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximio extitit. Hu
ic portꝰ subiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-
ci pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos assidue bellis fatigabant
Qui pericula ꝓpulsando intantū enituerūt: vt victis hostibꝰ multas colonias cōstituerūt. Ab his igit̃ galli
et vsum vite cultioris: deposita ⁊ māsuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didicert̃. Tūc
et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoq̃ rebꝰ ⁊ homibꝰ impositꝰ est
nitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in greciā videret̃. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobi/
lioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis transmittebant̃: nam eoꝝ victus frugalis ⁊ modestus semꝑ fue-
rat. Cūq̃ varios sortita fuisset vel dn̄os vel tyrānos: pro vt se tp̄a offerebāt. nūq̃ tamē aut legē aut ab alie-
nigenis suspēdia pertulit. preterq̃ a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis suscitauit primꝰ ab apo
stolis destinatꝰ fuit episcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcusq̃ magno in honore apud eam habite sunt. Fertur
quoq̃ et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi flo-
ruere viri. Saluianus ⁊ Museꝰ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atq̃. Gennadius similiter pre
sbiter greca latinaq̃ lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ cor-
nelius orator: victorinus rhetor et aliĳ complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philosophus egregi⁹ pittaci philosophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui prim⁹ apud grecos de natura ꝛ de diis scripsit. primusqꝫ teste Cicerone libro. i. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbātur. Hic etiā Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitqꝫ preterea Pythagore philosophi preceptor. Et Taleti philosopho lr̄as plurimas scripsit. Et ab eodē ml̄tas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philosophus natōne sami⁹. Et ipse tēpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo exime pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cui⁹ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: atqꝫ pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namqꝫ circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalē se tamen sapientez appellari erubuit: sed se phm̄ id est amatore sapientie dixit. Italis legem dedit: cū apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutū fuit ne scolas eius intrans de philosophicis ante quīquennium disputaret. Eius libri ab Atheniensibus feruntur concremati. Uarie eius feruntur sententie per Laercium: vnaz hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab aīa luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cūctis reb⁹ intēperatia.

Sapho poetissa

Sapho Crexea diuini ingenii poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitqꝫ discipulas Anagoram Milesiam Congillam Colophoniam ꝛc̄. quas etiaz lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāmata: elegiam. iambos ꝛ monades: fuit quoqꝫ vates nobilissima.

Ezechiel ppheta

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cuz rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan ꝛ Gad quibus pdixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filii noe sepultus.

Daniel ppheta

Daniel desideriorum vir et pphea celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonē cuz Joachim rege captiuus ductus: ꝛ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postqꝫ paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visionē soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cū litteras in pariete exposuisset terminū ei⁹ pronunciauit. Destructo autem babiloniorū rege a dario Astyagis filio in Mediam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum pphetie in decem visiones diuisuz quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresqꝫ sb̄ balthasar eius filio. Septimam ꝛ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tādem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanoruz Colonia primum ab etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermõne boionia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appẽninum primaria et postea boioruz caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrũqz euz fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani triũ milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autez dicit octauianum bononiensibus ꝙ in antboniorum cliẽtela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurãdi cum tota ytalia pro partibus suis. Idẽqz neronem imperatorem orasse latine pro bononiẽsibus scribit ad consulem et ad senatũ. Ad annũ salutis quadragesimum supra octingentesimuz Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cuz copijs mitteret bononienses illum multis incõmodis damnisqz affecerunt. Quam ob rem ille cõuerso qui iaz preterierat exercitu vltionis moduz excessit. Or post agri vastationem factamqz in insontibus p vicos villasqz repertis cedem. obsessam vrbem captamqz reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc.lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationez prohiberet tribusqz annis bello contenderit. q̃ sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circumdataz muro quẽ nũc habet ac diu postea opibus amplificataz cõstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia queqz ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimuz omnium disciplinarum gymnasium à temporibus thedosij vsqz ad nostra tempora summa cũ gloria in ea et pmãsit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumqz litteraꝝ discipline tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaqz coplurimi emersere. Sed ꝙ maxie prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum cõposuit. Genuit hec vrbs Guidonẽ archidiaconum. Johannẽ andree. et iohannem calderinũ celeberrimos iure consultos q̃ monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Iste Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obediuit Assaradon similiter nec rex medorũ. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesq; Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Xerses phus

Ludus scacorũ reperitur ab Xerse philozopho pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueuerat: quo solatio retractꝰ fuit a tyrānide ad emēdatiōe.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victorissimus fuit. eo q̄ esset virga furoris dñi: vt puniret pctā pplorꝝ. obtinuit regnũ assyriorꝝ qđ destructũ erat a Medis. Et factꝰ est monarcha q̄ postea cũ feris habitās septē mēsibꝰ. ꝑce Danielis ĩ pristinā nabuchodonosor formā septē ānis penitēs ē restitutꝰ. Cui res geste magni cognomē dedere. mlta cũ finitimas bella cōfecit: et q̄ maxie cũ egiptijs. ad extremũ iudeā deuicit. Et syriam durissimo sibi sbiugauit iugo. Joachim interfecit. ⁊ successorē cũ vasis dñi ĩ babilonē trāstulit. ⁊ Sedechiā patruũ suũ loco suo suffecit. Porro dũ vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Bisantiũ vrbs tracie maritima a grec sic noīata. Lacedemonij cōdidere eā p̄mo. qbꝰ appollinē ↄsulētibꝰ vbi nā sedes q̄rerēt mādasse oraclm memorie: ꝓditũ est vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aũt megarēses appellauit Calcedonis cōditores. Qui cũ priꝰ in traciā nauigassent: situq; vbi postea bizantiũ edificatũ est ↄspexissent. Omissa tā locupleta ripa tenuiorē regionē ĩ asia elegissent: vt Strabo refert. Ut aũt Justinꝰ ⁊ Eusebiꝰ ponunt hec ciuitas Anno añ aduētũ xpi. 663. In grecia ex opposito calcedonēb agri loco quidē optimo ⁊ munitissimo a pausama spartanorꝝ rege priꝰ ↄditiōis sue initiũ habuit. Et cũ ꝑua admodũ eēt: Postea a Cōstātino magno impatore q̄ eā adauxit ⁊ exornauit Constātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa describent laude digna.

Bisantium

Nabuchodonosor

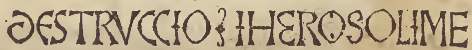
Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regnauit in hierusalem: Fecitqꝫ malum coram domino. Erat eñ superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iusiurādū regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono sui regni anno sub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoqꝫ ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factuꝫ est oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie cōterminia longe plana sed fontiū qꝫ maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoqꝫ regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus ꝛ vltimus rex medorū. 38. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima ꝛ vetustissima ciuitas p varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiqꝫ magnis cladibus ei⁹ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde ꝓfect⁹ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaꝫ hierosolimam rursus mittit. Ibiqꝫ decē ꝛ octo mensib⁹ statione firmata iudei se ꝛ vrbeꝫ caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros ꝛ turres euerterūt. templa incenderūt. eiusqꝫ vasa sustulerūt. Et p. lxx annos templi solitudo ꝑmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege ꝑsarum ꝛ medorum. Scdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que eñ passa est iudea a medis egiptijs macedonibusqꝫ non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oīm tyranno facta est euersio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit misitqꝫ homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuꝫ domini: sed iouis olimpi cognominare ꝛ ydolum venerari. Quarto a pompeyo. is iudeam vicit omne cuꝫ hierosolima: ꝛ tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompei⁹ eam cepit: obseruato ieiunij die: duꝫ ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa ꝛ admotis scalis. iussitqꝫ menia omnia conuelli. Post hos quinto Gabinius Scaur⁹ Varus vrbibus iudee ꝛ precipue hierosolime insultauere: ꝛ herodes magnus ꝛ sosius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno scdo imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis menibus: fossas etiā impleri iussit. Vrbē aūt illā quā vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse dicunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

victoriam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages ea fames miseroꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cōmunia sibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Tit⁹ romā cū patre suo Vespasiano triumphū celeberrimū egit. Simonē qui vrbis excidij causa fuit in triūpho pductū postea laqueo p totā ciuitatē traxerunt multis confossū vulnerib⁹ interfecerūt. Vespasian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ preciosiora instrumēta videlicet tabulas legis penetraliū vela. ⁊ alia multa reposuit. Ea aūt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tpa latronū sicarioꝝqꝫ facta est receptaculū. Et p quīquagīta annos: deinde ciuitatis māsere reliquie. Quā postea Adrianus impator memb⁹ ⁊ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad paulinū scribit ab adriani tpibus vsqꝫ ad impium Constātini p annos circiter. clxxx. In loco resurrectiōis simulacrū iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilib⁹ posita colebat. Estimātib⁹ psecutōis auctorib⁹ q tolleret nobis fidē resurrectiōis ⁊ crucis: si loca sancta p ydola polluissent. Maiores deiñ nostri gloriosissimā ciuitatē diu possessaꝫ. tandē amiserūt. Karolus eñ magn⁹ multo sudore primo vrbē illaꝫ vendicauit deinde pditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaꝫ Conradus cesar: Ludouicusqꝫ rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitib⁹ in asiam pficisci. At cū nři principes postea desidie sese dederūt neqꝫ hierosolima nec Antiochia in potestate nřa remāsere. Heu pudor: heu dolor fons ⁊ origo nře salutis defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo domin⁹ tociēs pdicauit: Bethleē in qua nat⁹ est. Caluariam in qua crucifix⁹ Ipsius crucis possidēt inimici. Sepulcrū dñi gloriosum in quo ꝓpter nos obdormiuit in dño: saraceni in ptāte habēt. Et nisi velint xpiani inuisere nō possunt. En ipam dei viuētis ciuitatem officinasqꝫ nře redēptiōis: quā de⁹ nr miraclis illustrauit ⁊ ꝓprio sanguīe dedicauit: In q̄ pme resurrectionis flores apparuerūt: Machometi satellites ꝯculcāt. Et ea vrbs nūc scelerate genti impio paret.

Quinta seculi etas Hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratqꝫ vsqꝫ ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. q̃uis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secũdũ Darij annuz terminabunt. Josephꝰ et diuus Hieronimus a. 13. Josie regis vsqꝫ ad tercium Cyri regis annuz. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsqꝫ ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scd̃o Darij terminantur proprie complete transmigratiõis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q̃. s. facta est anno ab exordio mdi. 4610. A diluuio aũt. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudqꝫ lydos alyacte; et apud egiptios vaphre; et apd̃ Caldeos nabuchodonosor p̃mus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalẽ hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo; etiam effusionem sanguinis innocentium se grauiter impiasset; volens deus generationem huius populi deperire; septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalez perueniret.

Linea pōtificuz

Jhesus

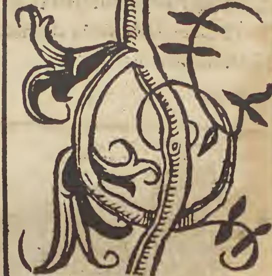
Post reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihseus summus pontifex tanq̃ regēs. et Zorobabel tanq̃ dux q̃ modus vsq̃ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non aufferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuz innumera m̄ltitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponendum templum congregantes vniuersam prouinciaz construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autez renouare templum sed paulo post defunctus est.

Linea Christi

Salatiel

Iste Salatiel (anno mōi. 4 6 34.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Joachim

Iste Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scdm Josephum nominatus est Josedech. Sub quo sorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuz et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Sorobabel

Iste Sorobabel (anno mōi. 4 6 59.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

Aggeus propheta

De illo Abiud (anno mōi. 4 70 9.) et sequentibus vsq̃ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ⁊c. vt Mattheꝰ in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi ⁊ tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq̃ templo statim obijt. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta

Abiud

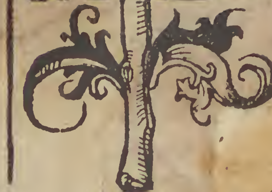

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt q̃ ore eodem quo prophetauerat angelꝰ domini apparens eadem iterabat.

Sibilla helespōtiā

Hellespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̃ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea regū Babilonie

Nabuchodonosor

Euilmerodach

Ragusar

Saba dardacus

Balthasar

Linea regū Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Iste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex.18.captiuitatis anno patri in regnuz succedens regnauit annis.10. Uir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa super addidit multaq̄ꝫ magnalia peregit.

Iste Euilmerodach frater Nabuchodonosor p̄cedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filiꝰ.anno.28.captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis.18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis.34. Quis matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quin gubernacł̄a vrbis inuasit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamq̄ꝫ augere fossisq̄ꝫ ac muro circumdedit: tandeꝫ a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanoruꝫ rex factus regnauit annis.35. Hic regnum auitū qd̓ a Seruio tenebatur rapere maluit q̄ꝫ expectare: qui suscepto regno mox p̄mores ciuitatꝭ quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraq̄ꝫ per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eiꝰ regno expulsus a porsenna interfectus est.

Balthasar euilmerodach regis filiꝰ caldeoꝝ rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis.17. Cuiꝰ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit. Is demū captꝰ est: ⁊ ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est ⁊ funditꝰ euersa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiuꝫ Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capitꝰ ⁊ auffertꝰ eiꝰ ptās. Hec p̄ma ⁊ maxia ciuitas totiꝰ orbis d̄r: ⁊ q̄ eā hūano ope extrui vel hūanis viribꝰ destrui potuisse pene īcredibile videbatꝰ. Que destructio facta ē p Dariuꝫ ⁊ Cyrū p̄mos reges mōarchie persarum.

Babilon

Linea pontificu

Elizaphat

Ioiade vel Iudas

Iohānes filius Iude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Circa hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi visa est: et saxea grando scilicet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scdm Bedaz de qb⁹ inter doctores est grādis altercatō.

Templo domini in modū castri sexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ꝛ ornatu solēni laudauerit deū.

Templuz Salomonis perficitur anno. vii. darii regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorū summus pōtifex successit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q̄ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutonem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoq̄ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tpe Mardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierū phurym. Constat em̄ hūc multe doctrine ꝛ sanctitatis fuisse virū: multis tamē seditionibus agitatum.

Iohānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat iesus qui aspirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagosi prefecti trans flumē. Cū autē sup hoc altricaretur cū iesu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagosus ōmia ornamēta templi sustulit. Azor Anno mōi. 4809.

De isto Sadoch (Anno mōi. 4859.) etiā nihil habet nisi q̄ ponit Mattheus primo cū ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo ꝓphetauit ī egipto. Cū q̄ peccata populi increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post m̄lta gloriosa gesta cū quosdam redargueret exacerbati ipm̄ equis distraxerunt per crepidines saxorum atq̄ excerebrauerūt. Et in sepulchro Sem filij Noe ꝛ arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno scdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et solicitabant Sorobabel vt loquaretur super hoc regi. Et annuit rex: et accensuz est cor populi vt edificarent templū. Tandez post multa bona opera cōpleto templo. Et ipe obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudicissima formaq̄ ꝛ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarq̄nio igit expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

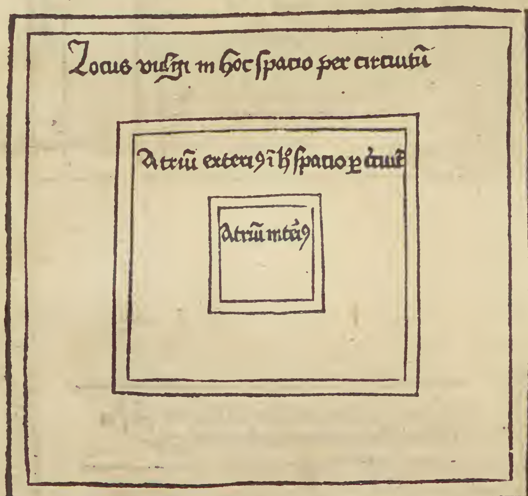

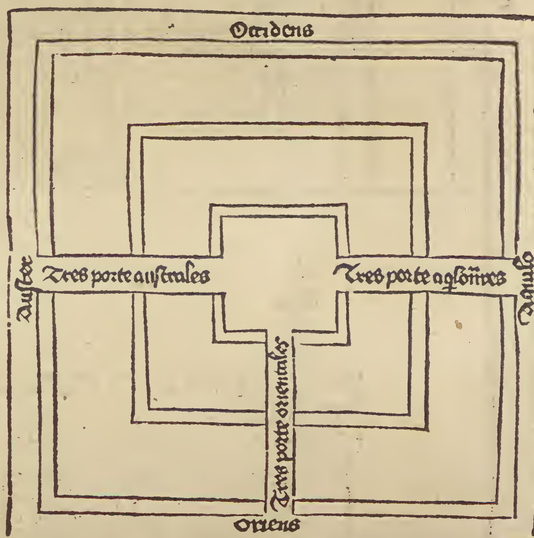
De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione scriptitant: pcipue diuinꝰ ppheta Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est annꝰ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū manꝰ dñi facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrl' sup monte excelsum. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis τ templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentibꝰ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quāobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quāq; certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Uictor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam prescripta reedificatiōe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

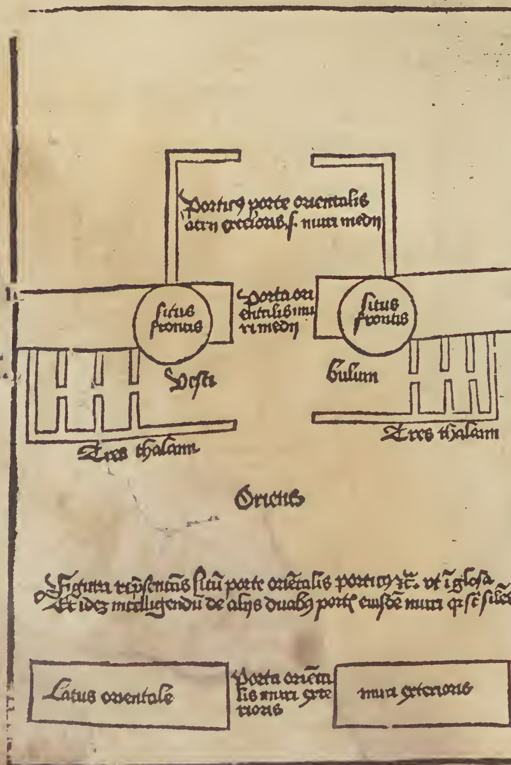
Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte reprsentāt

Occidens
Murus exterior occidentalis
Locus vulgi
Murus medius occidentalis
Appendicia templi occidentalis
latitudo l. cub.
Ps posterior edificij australis
Pars orientalis edificij australis
Sanctum sanctorum
Sanctum
Porticus
longitudo l. cubi.
Pars posterior edificij aquilonaris
Pars orientalis edificij aquilonaris
Auster
Murus exterior australis
Murus medius australis
Longitudo edificij centum cubitorum
Appendicia templi australia
Appendicia templi aquilonaria
Longitudo centum cubitorum
Murus medius aquilonaris
Murus aquilonaris exterior
Aquilo
coclea
coclea
Deambulatorium longitudinis c. cub. latitudinis x.
Murus atrij exterioris
Oriens

Figura posterioris ptis edificij templi secundum lineas fundamentales Ezechiel. xlj.

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appenditorum circa ipsum Ezechielis. xlj.

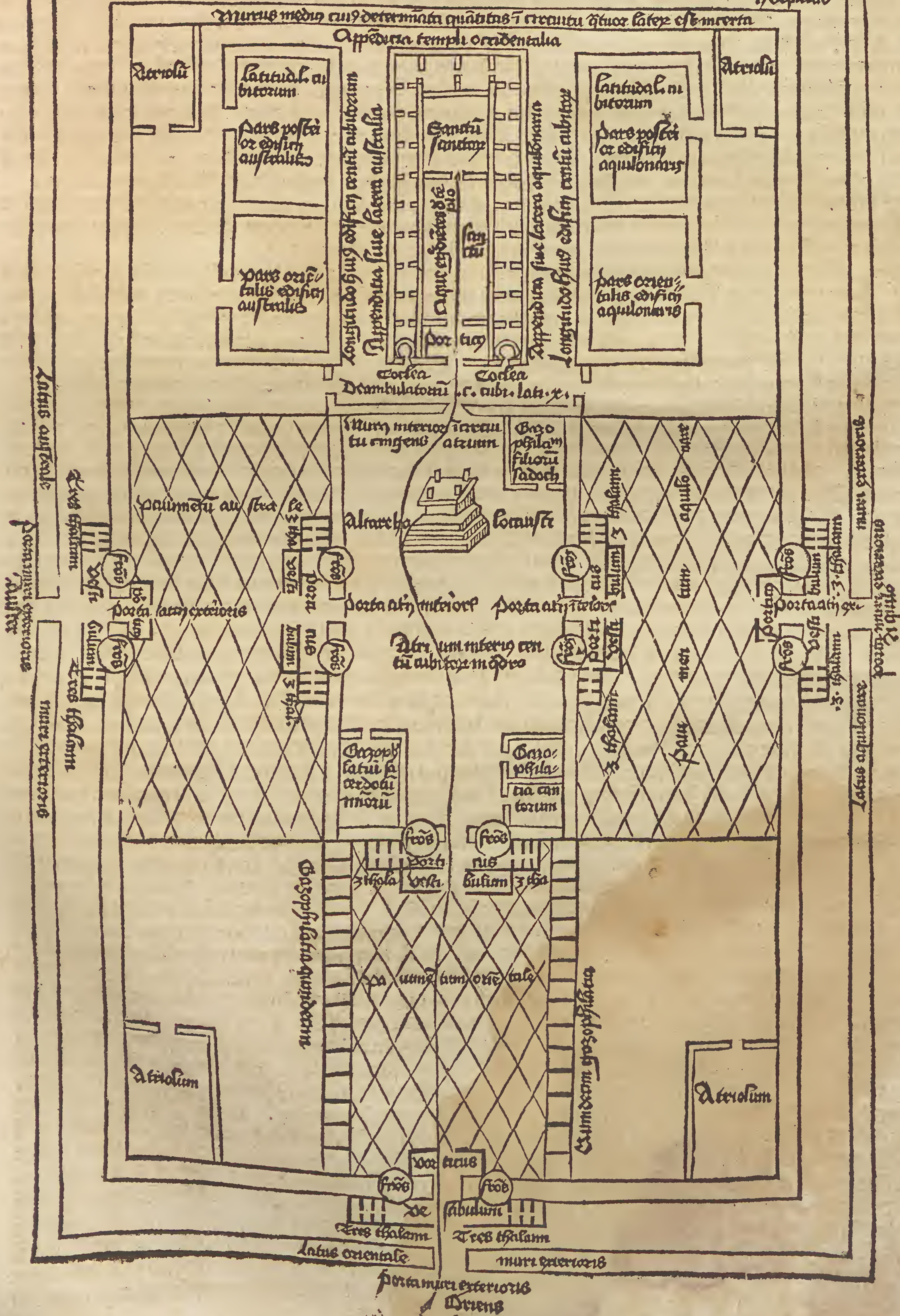

Aspectus edificij aquilonaris secundum altitudinem et longitudinem suam Ezech. xlj. Et simile edificium debet ipsi aquilonari situatum esse in pte australi templi.

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissuȝ est incepit ⁊ ipe cū mardocheo trāsmigrauit. Postea sedechias annis. xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓpheticā vidit Templū aūt vt in figuris cerni potest: mltas māsiones habebat: sicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacła ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis q̄ȝ aquilonari. Angelꝰ aūt stans in porta muri exterioris locutꝰ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quam in ceteris rebꝰ ꝯmunibꝰ. Totū igit̄ templi edificiū in spacio quadrato sitū erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad orientem positū: oppisitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex murꝰ: Exterior. mediꝰ. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebat̄ atriū exteriꝰ. Reliquū spaciū inter murum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabat̄. Gentiles eñ ad orandū ob deuotionē templū accesserūt. Totuȝ vero quadratū ꝑtim in summitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibbositas spaciȷ̈ cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā posita est prima figura.

IN orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respiciētes. In latere deniq̄ȝ muroꝝ aqlonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

HAbebat aūt hec porta orietalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus ꝑ. viȷ̈. gradus ad portā foret. Uestibulū q̄ȝ habuit spaciū ante apturā mediȷ̈ muri quinq̄ȝ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū situ͂ sup aperturā muri mediȷ̈: ⁊ ex pte interiori ipius muri trāsiens vltra mediū ꝑ. viȷ̈. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vsq̄ȝ ad summitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quinquaginta sunt. Et iuxta postes hostiȷ̈ sunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ sicuti in portis castroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatibꝰ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres sex thalami ꝓ portariȷ̈s appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā ⁊ scdam) sequētes: Quaꝝ prima situ͂ porte porticꝰ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thalamoꝝ scdm lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a pte orientali ostentat. Porticꝰ aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones supiorē ⁊ inferiorē et fenestras obliquas. Ultra aūt portā scdi muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimētata erat. Trigita quoq̄ȝ gazophilatia in circuitu pauimēti. ad latꝰ australe decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuor ex vna pte atriȷ̈ exterioris et quattuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant. c. cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponūt̄ iuxta thalamos porte orietalis atriȷ̈ interioris vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cuiꝰ thalamis occupāt. c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maioreȝ distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt porte orientali: Similis ferme descriptio portaꝝ ⁊ vestubuloꝝ mediȷ̈ ⁊ interioris muri extat. Ostiū vero in frontibꝰ portaꝝ diuersaꝝ erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoꝝ ac mēse que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item piete existētes ex vtraq̄ȝ pte ostiȷ̈ et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū extat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo piretes. xiȷ̈. cubitoruȝ ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ. viȷ̈. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis similiter. x. cubitoꝝ. Qui numeri simul iūcti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinsecꝰ deinde sanctū sctōꝝ ponebat̄ qd̄ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moisi interiꝰ tabernaculū) dicebat̄: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pondꝰ diuidebat sanctum et sctm sctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia lateribꝰ templi exterius adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qd̄ est multo longiꝰ. xxx. Et similiter in australi qd̄ est equalis lōgitudinis: in orientali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. Pilariȷ̈ tandeȝ annexi fuerūt ꝓminētes extra pietes: vt fit in arduis edificiȷ̈s ad ipa fortificāda: In occidētali pte tres pilariȷ̈: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis pforatur vno sup aliū atq̄ȝ in his foraminibꝰ trabes figunt̄ ad portandū tria tabulata: ita disposita vt pmuȝ distat a terra ꝑ sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ȝ ascendūt iuxta murū templi. xviȷ̈. cubitos. Inferior aūt māsio templi vsq̄ȝ ad pmū tabulatū seu cenaculū ponēda est. xxx. cubitoꝝ vt in templo salomonis. vt piees templi ad capiendū lumē ꝑ fenestras sine obstaculo ꝑ. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi scȝ aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunt̄ a muris templi ꝑ. xx. cubitos distantia: et qðlibet. c. cubitoꝝ lōgitudinis et. l. latitudis. Ad ea intelligēda posite sunt tres figure foliȷ̈ p̄cedētis. Prima repñtat scdm lineas fundamētales totiꝰ edifitiȷ̈ posteriorē ptem. Scda altitudinē templi ostendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm. Tercia altitudinē edificiȷ̈ aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare aūt holocaustorū ex ptibus compositū fuit. Prima ps iuxta terrā dicebat̄ sinus siue fundamētū: et eleuat̄ sup terrā cubitū vnū Scda crepido minor et restringit̄ edificiū ꝑ cubitū vnuȝ et ascendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringit̄ ⁊ eleuat̄ sursuȝ ꝑ quattuor. Quarta arieb vocat̄ simili mō ꝑ. iiȷ̈. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit. xi. cubitoꝝ: Aque egrediebant̄ de templo ꝑ modū fonticuli scaturiētis de limine scti sctōꝝ et in ꝑ templū trāsibāt declinādo parūp ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interiꝰ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egressuȝ de atrio interiori diuiserūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egressū de porta orietali exterioris muri in vnū cōuenirāt ceteri id refutant. Et sic cōpleta sunt ad edificationes et dispositōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium repñsentans qd̄ ꝑ ptes superius est figuratum et scdm lineas fundamētales cuncta ostentat.

Occidens
Murus exterior in circuitu habens in quolibet laterū quingentos calamos
Locus vulgi in circuitu per quatuor latera. Intelligendus est tamen multo maioris lati[tudin]is secundum suam portionem quam sit hic depictus
Murus medius cuius determinata quantitas in circuitu quatuor laterum est incerta
Appendicia templi occidentalia
Atriolū
Latitudo l. cubitorum
Pars posterior edificii australis
Pars orientalis edificii australis
Atriolū
Latitudo l. cubitorum
Pars posterior edificii aquilonaris
Pars orientalis edificii aquilonaris
Sanctū sanctorum
Sanctum
Porticus
Cochlea
Cochlea
Deambulatorium .c. cubi. lati. x.
Murus interior in circuitu cingens atrium
Gazophilacium filiorum Sadoch
Altare holocausti
Pavimentū australe
Porta atrii exterioris
Porta atrii interioris
Porta atrii interioris
Atrium interius centū cubitorum in quadro
Gazophilacium sacerdotum
Gazophilacia cantorum
Frons
Porticus vestibulum
Pavimentum orientale
Atriolum
Atriolum
Porticus
Vestibulum
Tres thalami
Tres thalami
Latus orientale
muri exterioris
Porta muri exterioris
Oriens

VEronam pulchram et preclaram venetie vrbem alpibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustinꝰ. Gallos qui vrbem romā ceperūt ⁊ pariter Mediolanū: brixiam et bergomū edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epī sententie inherentes: post Troye excidium constructā asserunt. Nec tamen minꝰ cingit q̄ꝫ diuidit veronā Athesis vt custodie simul ornamētoqꝫ ⁊ subuehēdis reuehendisqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno sit vsui veronēsibus: quandoquidē supra infraqꝫ ⁊ circum ager est precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis in mercaturā supabundantiā: vinorū varietatē atqꝫ p̄stantiam: pomorꝫ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane p̄stantiam greges ⁊ armenta a pastionis pprietate accipiunt. Quā prata campiqꝫ pspectu quoqꝫ amenissimi naturaliter p̄stant. Quū tamen mons altissimꝰ orbi supeminēs Balbus nomīe: et candē herbis suis ingenitam et multo maiorē virtutem prestet. qꝛ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarū radicūqꝫ genera animantiuꝫ saluti opitulantia inde legant: diuerse etiam p agrū veronensem scaturiūt aque non minus ornamento a natura q̄ꝫ vsui attribute. Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaqꝫ alia cōstructa sint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardisqꝫ regibꝰ: nec nō et ab alijs principibꝰ domus excelse ⁊ alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Vinorꝫ prestantia vno extollitur argumēto. Theodatus ostrogothorꝫ rex terciꝰ: quū sciret in veronēsi agro esse vinū sicut Cassiodorus appellat accinati odoris saporisqꝫ suauissimi. illud romā nauibꝰ Athesi in superꝫ mare delapsis comportari curauit. Vrbis huiꝰ gesta sub vario fuerūt euentu. Attila em̄ Gottorꝫ rex eam euertit ⁊ incēdit. Alboinus p̄mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariū impatorem supauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligeorū familia ⁊ ipa veronensis tyrannidem occupauit. et p. 70. annos cū maximo splendore verone dominata est. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbibꝰ ornamēta viros om̄is etatis p̄stantes attingamus. Zenoqꝫ sicut religionē xp̄ianam ⁊ suam ipius decꝫ sanctitatē primꝰ erit qui verone presul mlta scripsit extantia sacras vtriusqꝫ testamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronensem poetā. Eusebiꝰ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterqꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissimum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice ann⁹ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisq; multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodũ aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profect⁹ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisq; ei omnib⁹ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cunq; Cyrus asyam totum pene orientẽ in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnẽq; eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipe ab regina compositis in montib⁹ insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidẽtia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias pduxit: ibi deq; eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vn⁹ quidez tante cladi supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corp⁹ Cyri exquiri mãdauit. Cui comperto aufferri caput et in vtrẽ sanguine suorum plenum immitti pcepit: vt quasi superbo regi dignũ exhibuisset tumulũ dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierũt. In cui⁹ tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptũ. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis impiũ ɔstitui.

Persia aũt asie maioris regio ẽ: que a persio Acrisij arguiuorũ regis nepote nomen accepit. In quã persipolim ipius regionis caput condidit. Quã postea greci regijs concrematis vastauerũt hec itaq; regio Caramanis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quã. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et pter estum ac ventos fructuum inops esse phibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. psertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Gabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorũ rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quã postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: ei⁹ autem imperium et si aliquando pmaximũ fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisq; diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignez coluerunt: et Lune mineruecq; sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legẽ sequunt. Persica aũt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo milesij ⁊ Taletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiaz primus horoscopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. necnon et materialez speram construxit. Et pptera Plinius libro scdo eum peritissimum astrologuz dixit. Obijt deniq; sexagesimoquarto vite sue anno. Fuit ⁊ alius Anaximãder mi milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Esdras vir sanctus atqȝ doctissimus velut alter Moyses in pplo venerād⁹ habit⁹ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine mot⁹ rediit vt plres lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosqȝ libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudīe magna regalib⁹ puilegiis: vt doceret pplm. Obiit in senectute veneranda sepultus ibidem.

Iste Darius fuit cōsobrin⁹ Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex p̄mus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Bathasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeaz vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyr⁹ puidit. Astyagi regnuz hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias

Neemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne pcipu⁹: qui cum opus dn̄i explesset miraculose ignē sctm̄ repierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortu⁹ est. ibiqȝ sepult⁹ iuxta murū quē edificauit.

Mardocheus

Cambises fil⁹ Cyri scđus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuer⁹ nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ꝛ templū reedificaret Is em̄ imperiuz suscipiēs militari gloria atqȝ iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: ꝛ multas puincias suo adiecit imperio: pleraqȝ tm̄ bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cui⁹ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeri⁹ in sexto refert: q iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

Iste Mardocheus vir sanct⁹ clarus habet in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 295. annorum scđm computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

Smerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis p̄fecerat fratrem suum nomine et facie simillimum regem declarauit. ꝛ priorem occiderat. ꝓpter quā fraudez dari⁹ histaspis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetez trucidauit. Et ipe p⁹ triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugatur⁹. Fuit autem Judith vidua mulier p̄stātissimi animi et incredibilis aspectus et postqȝ holofernem pricipem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuisqȝ preconiis celebraretur. Et cum centum et quinqȝ annos complesset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābise i egipto

Linea Cõsulum Ro maonrum

Brutus Tarq̃nus collatinus

Valeri⁹ publicola Postum⁹

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Valerius

Anno.cc.xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorũ consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tẽporis erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant̃ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsenna rege etruscorũ. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomẽ Tarquini in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini prisci vestita aurea veste. librum apertuz et altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculorũ nascit̃ ordo iam reddit et virgo redeũt saturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit̃ alto. Tu modo nascẽti puero quo ferrea primũ. Desinet ac toto surget gẽs aurea mũdo. Casta faue lucina tu⁹ iã regñt appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triũphatum est. et Valerius fataliter mortu⁹ paup.

Anno vrbis condite.xxv. romani bello sabinorum cõsternati creant dictatorẽ. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manli⁹ torquatus

Iste. T. Manli⁹ Lelij manlij filius. belluz cum gallis inchoauit. ꝑcussoq; gallo qui eũ ad singulare certamẽ prouocauit. torquem auream de collo eius tulit suoq; imposuit. Vñ dictus est torquatus et torquati cognomẽ suis posteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox morib⁹ incondita. ob hoc ipa corporũ mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominũ interitũ vrbium stragem videretur. deinde totam vrbẽ igne ferro manibus exequãt sex mẽsibus barbari: et Manli⁹ nocte subeuntes clangore anseris excitat⁹ a summa rupe deiecit.

Popilia ṽgo vestalis

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutõ

Nono post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omib⁹ obsequeret̃ et largũ al's lerciũ dictatorẽ primũ et Sp. cassiũ magistrũ equitũ scribit. Institut⁹ est itaq; dictator vt auctoritate et potẽtia cõtra hostes cõsules precederet. Eo maxime q2 porsenna clusij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquinũ supbum reducere conat⁹ esset. qd ne fieret dictator obstitit. Verũ pace cõfecta in amiciciam ppl'i Romani porsenna sũmis recept⁹ honorib⁹. Quinci⁹ cincinat⁹ prestantissim⁹ postea dictator cũ agriculture operã daret: a senatu rogat⁹: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatẽ inuit⁹ suscepit. Is nedũ romanos obsessos sed hostiũ quoq; exercitũ superatũ cũ innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiõe finita redijt ad boues: victoriãq; q̃si securã tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiq; fugitiui inuaserunt capitoliũ et incenderũt. Et tam atrox fuit belluz: q2 ipse consul fuit occisus: Publicola quoq; roman⁹ patrici⁹ cui pub li⁹ valeri⁹ ꝓpriũ nomẽ ante fuerat. Et ipe ꝑ hoc tẽp⁹ expulsis Tarq̃nijs vna cũ bruto in locũ collatini consul est suffect⁹ de quo sup. Is cõmissa pugna in quo brut⁹ occubuit ipe de Tarq̃nij exercitu quindecim milia et trecẽtos viros interfecit qua victoria prim⁹ ex cõsulib⁹ in curru inuect⁹ triũphauit: que res pulcherrimũ spectaculũ plebi sine vlla inuidia ꝓbuit. fuit aũt magne iusticie et eq̃tatis vir.

Marcus Curcius

Aracus

ARacus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit augus) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas ⁊ numera eas si potes. geneß. xv. Quomodo eñ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignarus esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq; optimis versibus. Aracum de celo stellisq; dixiste et conscripsisse.

OS inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit ⁊ viui homis sepulturā interpretantibus aruspicibus expetebat. Rome eñ (vt Liuius ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques romanus bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q̄ mortuo statī hyatus obturatus est.

Esopus

ESopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis psarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ⁊ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romulus postmodū de greco trāstulit in latinū. ⁊ filio suo Tibertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homies. Et vt vitam hominū ostendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. bestiasq; loquentes ꝓ ꝓbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu miscent ⁊ ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis psarum fertur fuisse peremptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipsius Esopi vita Rinutius quidā eruditus vir: ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

DUodecimo Artaxersis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cōdita. C. meneuio ⁊ P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: ꝑ quos sine ꝓuocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liuius ait) nimium luxuriare incipiēs. citius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

ROmani cum hucusq; legem non haberent magnaq; inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab atheniensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq; erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam seditionem honorum cupido excitauit. vt plebei quoq; magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

VEturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat durissima: ⁊ eius ꝓpositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cuius mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatusconsulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū ⁊ ara fortune constructa sunt insup cum nullus vsq; in id tps vel modicus a viris mulieribus pstaret honor sancitū est vt mulieribus homies semp assurgerent ⁊ in via eis cederet qd nuncusq; apd nobiles seruatur. Et q eis liceret vti auro ⁊ purpurea veste aureisq; fibulis ⁊ armillis nec inmerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarū
Dariꝰ histapsis

Darius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim ꝛ patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equꝰ sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam prius emitteret ille persarū rex habeī. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante omēs hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: euestigio rex creatꝰ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua pter xersem etiā alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: ꝛ p edificatione templi viginti argenti talēta p singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq̄ꝫ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses

Xerses darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis pr̄ne colendi deum israel: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimꝰ crudelitatꝭ ꝛ seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse asie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis solercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui priꝰ mare nauibꝰ strauerat: in piscatoria scapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multa post ab Artabano eiꝰ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanꝰ

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui p anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomīe Darius ꝛ Artaxerses: Juniorē in maioris necem solicitauit: Affirmans illū pprium obtruncasse patrē. Vagabusus aūt huius sceleris conscꝰ: Artaxerse filio rem postea pdidit omnē. Is couocans omnes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artabanꝰ inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam q̄ꝫ deceret: iubens secū cōmutare. Quo nudato euestigio cū septē filijs eū transfodi iussit: atq̄ꝫ ita Artaxerses egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemq̄ꝫ fratris ꝛ seipm ab insidijs vindicauit.

Artaxerses

Artaxerses septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrimꝰ fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ppterea longimanus dictꝰ est. Qui tributa persis pmus instituit. eo q̄ maximā impensā auri atq̄ꝫ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentū. Et cum pacis auctor ꝛ conseruator haberet: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Esdras quoq̄ꝫ sacerdos et dei ppheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̄ꝫ eius ꝛ Darij pincerna fuit.

Democritus philozophꝰ

Democritus abderites philozophus p hoc tps floruit: is primo quosdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam pciperet in persidem ꝛ ad mare prexit: postq̄ꝫ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̄ꝫ se trāstulit: vbi a nullo cognitus ipe Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros ꝛ innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Satius dicens eum pauptate studiorum libertate letari: q̄ꝫ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi ꝛ nature secreta subtilꝰ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert) Oculos sibipsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̄ꝫ luxum in alieno: parcitas eīn necessitatis remedium est.

Heraclitus

Heraclitus philozophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cuꝰ libri adeo obscuri fuere vt a philozophis vix intelligeretur. vnde et ppter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cū in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium pferret. Nihil respondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles atheniẽsis phus: et naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tpibus: tam sciẽtia quã rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ est. Cui⁹ consilio parta est victoria in maritimo prelio: supato xerse ab atheniẽsib⁹: Cũ adhuc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semp cogitabat. Cũ a disciplinis pcipiendis animũ laxare licebat: nõ ludis aut inercie sed cõponendis oratiõib⁹ sese dedit. Glorieq cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem phum atheniensem virum vtiq disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cõem referunt vtilitatem: ex quibus iusti nomẽ assecutus est: huic plato tantũ tribuit vt p ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eũ solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sũptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studẽdi desiderio ductus: patrimoniũ omne suis concessit: et in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste perijssent. Cuidã dicẽti. Nõne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidẽ atq ita dicens: digitũ celum versus extendit. Interrogat⁹ ad qd factus fuisset. Ad contẽplandum inquit solem et lunam et celũ. Hic audita morte filij illi qui nũciauerat ait: nihil noui nũcias. Ego em ex me natuz sciebã esse mortalem. Cunq annis. 72. vixisset ab atheniẽsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quẽ illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phus Atheniẽsis his tempibus laudat: qui adeo canendi pericia edoctus erat. Qr cum hospitẽ eius iuuenis quidã furibund⁹ inuaderet eo q patrem ei⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiã temperarit. Hui⁹ autẽ hec fuit sentẽtia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate scz affluentie mobilis contempt⁹: future felicitatis appetitus: et mentis illustratio. Quo primo nihil honestius: scdo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitq deuz Deus est spera cuius centrum est vbiq et circũferentia nusq. Arbitratus deniq animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

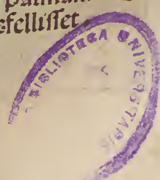

Sapho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiã temp estate inclita fuit: honestis et claris parentibus orta: Adeo generose fuit mẽtis vt etate florens et forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed ampliori feruore animi ingenijq suasa viuacitate conscenso studio vigili p abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non rennuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsq in hodiernum clarissimum suum carmem testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos exprimere non dubitauit. Et pterea illi erecta fuit statua enea et suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Et tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor et ipẽ etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculũ ad magnam gloriam perduxit. Opesq tantas acquisiuit vt instituerit donare opera sua: eo q nullo precio satis digno pmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentẽ ad quas aduolarẽt aues: processit iratus operi: et dixit. vuas melius pinxi q puer Nam et si hunc consũmassez aues ipse timuissent. Idem etiam scdm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoq hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descẽdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipẽ lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandẽ remoto lintheo et ostensa pictura atq errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso: quoniam ipẽ aues fefellisset.

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano iacta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio alijsqꝫ edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condite finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. cuiqꝫ iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cōcessit. Atqꝫ ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidē Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosanꝰ archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarū litterarū gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini ⁊ aliquorum apostolorum reliquie summo venerantur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atqꝫ e summa capitolij arce ꝑ om̄es gradus precipitatus capite colliso excussoqꝫ cerebro et om̄i corpe dilaniato dignā ibi xp̄o exalauit animā.

Turo quoqꝫ gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit. ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Qui ⁊ pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atqꝫ alium nomīe perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanū ciuitas potētissima apud insubres toti⁹ Cisalpine gallie metropol' ꝛ vrbiū ceteraꝝ Mater Originē habuit: quā Liui⁹ patauin⁹ ꝛ Trog⁹ pompey⁹ narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam ascēderāt populiq; loca incolētes in quib⁹ est edificata Insubres appellabāt impante assuero persarū rege a gallis senonēsib⁹ nō cōdita vt multi astruere: sed aucta ꝛ instaurata fuit. Eā tn̄ Josue hebreoꝝ iudicis tpe aliq̄ pmo conditā fuisse dicūt. Et tpibus troyanoꝝ clarissimā fuisse. Cū Sicambri germanie ppli a sicambria pami sorore dicti tpe Sampsonis occupat] germanie puincijs Mediolanū versus hostili anio aciez dirigētes Juliū insubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa pcussere vt vn⁹ popul⁹ ꝛ vnū efficeret regnū: fuit tamē vsq; ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Ei⁹ aduentū mirūimmoduz aucta ꝛ instaurata. Cū antea Subria ꝛ Mesopia ꝛc. dicta fuerit. Mediolanū qd̕ mltoꝝ animū circūdata appellata ē. Scribit Liui⁹ exercitū romanū tūc pmū vltra paduz fuisse ductū: ꝛ gallos insubres aliquot plijs supatos in deditiōz tūc primū venisse qd̕ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuissevidet. Claudius marcell⁹ deinde boios ꝛ insubres gallos subegit ꝛ triūphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanēb p annos ferme quīgētos pacatissima altera roma cognomiata: adeo florēs fuit. vt illā pncipes romani (quo ad poccupatiōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayan⁹ Adrian⁹ maximian⁹ philipp⁹ ꝛc. Emporiū certe toti⁹ longobardie fuit: ꝛ agrū vniuersuz in oī bonitate feracissimū habet. Eam hercule⁹ maximian⁹ menib⁹ ornauit: murū scōm adiecit ꝛ vrbē ampliauit. Et ex suo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum struxit: qd̕ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitate primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantib⁹. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit: Instaurataq; parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxis molestijs agitata est. Illis a karolo magno domit] p annos sexagita ꝛ trecētos floruit: quousq; Frideric⁹ barbarusso impator eā solo equit. Deinde Mediolanēses a parmēsib⁹ ꝛ placētinis adiuti: tantō patriā reedificauerūt anioꝝ ardore: vt intra trienniū. ditior. potētior frequētiorq; solito facta videret. Inde mirabile habuit incremētuz Mediolanū em̄ phisico nāli situ suo ab incēdijs caumatū ꝛ frigoꝝ rigorib⁹ eq̄liter abesse Alexāder q̄nt⁹ noīe summ⁹ pontifex scribit ꝛ ꝓpterea locum toti⁹ orbis tempatissimū aeremq; serenissimū ꝛ aquarū in puteis ꝛ fontib⁹ salubritatē obtinere. Quā tamē lac⁹ pulcherrimi decē ꝛ septē: ꝛ sexagita q̄tuor flumīa terre supficiē irrigātia in illi⁹ agro repiant. Porro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clarissimoꝝ ediū nobilitate: ꝛ vicoꝝ pbitate: necnō ꝛ oīm artiū bonitate floruerit nr̄aq; etate floreat: tū potētissimoꝝ dn̄oꝝ ducali maiestati obsequētiū: tū vtriusq; sex⁹ cōtuberniū religiosoꝝ inhabitantiū. Ac caterua hui⁹ vrbis equestris ordinis virorū ac doctoꝝ necnō ꝛ armoꝝ ꝛ pannoꝝ ꝛ oīmfariā vestimētoꝝ fabrica ꝛ mercatura declarant. Dicit pscriptus pōtifex Barnabā pauli cōdiscipulū pmū fuisse mediolanēb eccīe epm. Cui paulo post successerit Beatus Ambrosi⁹ doctor eccīe celeberrim⁹. A q̄ sctūs Aureli⁹ augustin⁹ doctor ꝛ ipe excellētissim⁹ in ipo Mediolanō ad fidem xp̄i conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea ꝛ hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ plurimis exornarūt.

Monarchia regū persarū

Xerses

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

Xerses eiꝰ nomīs scḋus: Octauꝰ psarum rex regnauit duobꝰ tm̄ mensibꝰ; pꝰ quē Sogdianꝰ nonus regnauit mēsibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habemꝰ.

Ille iesus filiꝰ syrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccl'iasticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan qḋ est totū. ⁊ rethon qḋ est virtꝰ; quasi totꝰ virtuosus In quo de oī virtute tam theologica q̄z politica pulcherrime tractat. Quez ideo ecclesiasticū noīauit: Eo q̄ de moribꝰ totiꝰ ecclesiastice discipline religioseq̄z cōuersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

Herodotꝰ grecꝰ hystoricꝰ oībꝰ grecis p̄ferendꝰ ea tēpestate hystoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legisset plurimū honoratꝰ est qui vt Quintilianꝰ ait. Dulcis ⁊ cādidꝰ. Pliniꝰ li. 12. nālis hystorie dicit eū scripsisse hystoriā.

Darius cognomēto notꝰ decimꝰ psarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito imꝑio ꝯtra Atheniēses grauissima mouit bella. Ideo ꝯuersi in fugā nec deinceps ꝑsis occurrere sunt ausi; Etꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo discessit.

Sophocles atheniēsis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingeniū magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus tragediā in certamīe ad iudiciū peritoꝝ miserat: ⁊ intellexerat q̄ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

Artaxerses eiꝰ noīs scḋus cognomēto Memnō quē hebrei Assuerū noīant vndecimꝰ psarū rex regnauit ānis. 40. Darij filiꝰ potētissimꝰ sup oms q̄ an̄ eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vsq̄z Ethiopiā super. c xxvij. ꝓuincias fuit. Tercio regni sui āno grāde cōuiuiū p̄parauit ⁊ subiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaz abiecit. Et honorē hester ꝓbuit: ⁊ in locuz eiꝰ ꝑ reginā habuit.

Artaxerses terciꝰ quꝰ ⁊ ochꝰ Assueri ex Hester filiꝰ duodecimꝰ psaruz rex regnauit annis. 26. vir certe seuus atq̄z imanis vt suis facinoribus eternā sibi apṑ psas cōparet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege i ethiopiā pulso ad suū reuocauit regnū. Hic suoꝝ cōiuratiōe veritꝰ; cognatoꝝ cede: pricipūq̄z strage: totā impleuit regiaz: nullo sanguis aut sexus etatisue habito respectu. verūtamē diuinā non euasit vltionē. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

Arsanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. psarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ herodotꝰ memit: de eo aūt nil memorie dignū habet̄. Jadus vero sextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc ipo āno in de mortui iohānis pōtificis ptris pōtificatu succedēs. sedit annis. 30. vir certe bonus. ⁊ pacis amator.

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Parmenides phus atheniēsis cōsortia hoīm fugiens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaz primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

Darius Arsani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ psarum rex ⁊ ipe primo anno regni Alexandri psarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissimꝰ essz: ne regie maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno varia fortuna gessit. Tandez ab eo victꝰ ⁊ superatꝰ: ⁊ a cognatis turpiter occisus. vitā pariter cū psaꝝ regꝰ finiuit.

Melissus phus ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditor: quez Aristoteles psepe nomīat: magna virtutis sue documenta edidit.

Brenus Senonēsiū gallorū dux. Monuchni angloꝝ regis filius. 13. assueri psarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloruz relicto ꝓprio solo ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eorūq̄z vrbibꝰ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iustino testibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Hippocrates medic⁹

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutoꝝ (licet quidam scribāt asclepij) filiꝰ: et pitagore discipulꝰ: oīm medicorũ pnceps: in insula Choo genitus p hoc tpš clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diuꝰ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusq̧ ostenderēt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiq̧ motus multe cogitationis. tarde locutionis: ꝛ modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinq̧. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima sententia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qđ cupit: cupiat qđ habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de omi apposito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozophꝰ

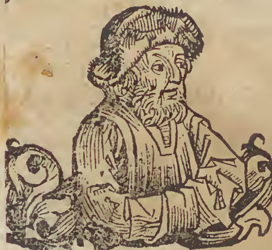
Zeno philozophus actiensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitq̧ napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero ꝛ atra cute. Unde illũ Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ꝛ imbecilla atq̧ infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Vescebatur libēter ficubꝰ recētibus ꝛ ad solē passis: auditoꝛ fuit cratis. Stilpione etiam ꝛ xenocratē decennio audiuit: fuitq̧ vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctoꝛ: quorũ sententia fuit. Id summũ bonum qđ honestum est. Nihil deest ad recte viuendũ ei in quo virtus est. Tanto in honore apud atheniēses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntq̧ ipm aurea corona ꝛ imagine erea: hocipm ꝛ sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eiꝰ erat auditoꝛ: cui ꝛ aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: ꝛ pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phus

Socrates atheniēsis philozophꝰ clarissimꝰ ex pago alopecēsi filiꝰ sophronisci marmorarij: ꝛ phanerete obstetricis filius. Fuitq̧ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditoꝛ: postea Archelai cui in scola successit magisterq̧ Platonis ꝛ pmus ethice inuentoꝛ his tempibus floruit: philozophiam eñ vt Citero scribit euocauit e celo ꝛ in vrbibꝰ collocauit: domosq̧ introduxit. ꝛ coegit de vita ꝛ moribus rebusq̧ bonis ꝛ malis q̄rere. Quā obrē vt scribit Solinꝰ non solum consensu hominum verũetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitq̧ oratoꝛ pmptus ꝛ acer: et pmus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsq̧ ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit: ꝛ licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinũ ait. Hoc vnũ scio qđ nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsq̧ virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amicꝰ hominis est sapiētia eius Inimicus vero hominis est stulticia eius: huius quippe multe fuere sententie. quarum hec pciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotiū et qualis vis videri talis esto: Demum accusatus q̧ derideret quercum: canes ꝛ hyrcos esse deos: quos atheniēses colebant. Tandē veneni poculo defunctꝰ est Post mortē eius atheniēses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates oratoꝛ grecꝰ

Isocrates natione grecus oratoꝛ clarissimꝰ: Gorgie auditoꝛ multoꝝ phoꝝ pceptor eximiꝰ: vt Macrobiꝰ attestaꝛ. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitidꝰ fuit ꝛ comptꝰ: ꝛ palestre magis q̄ pugne accomodatꝰ, oēs dicēdi veneres lectatꝰ: inuētione facilis ꝛ honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura eiꝰ reprehēdaꝛ. Huiꝰ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maxia voluptatē leguntꝛ. Edidit quoq̧ libellũ exhortatoriũ in quo hec ponitꝛ sententia. Talis fias parētibꝰ: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum q̄ rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

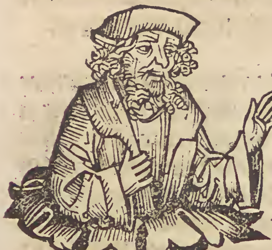
Thucydides grecus hystoricus ꝛ quidē grauissimꝰ hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscitꝛ. Et teste quintiliano: est densus ꝛ breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quoꝝ opera nũc in precio habentur.

Xenophon phus

Archita tarentinus

Plato phus

Antistenes

Speusippus

Xenophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheniensis filius: homo verecundus et speciosus vltraque dici possit. moratusque probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus et platonis emulus. Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice ciuitatisque administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucem venerant se opposuit. et cotra multa scripsit. Quo audito valde permotum fuisse platonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebatur notis excepit et in publicum edidit comentaria scribens. Et primus omnium phorum scripsit hystoriam. Fuit etiam dux strennuus. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitum reduxit asperis et difficilimis itineribus per infestissimas gentes ac barbaras incolumem in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus fuit Mnesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filius phylozophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phum cum a Dyonisio necandus esset per epistolas eripuit. Multaque composuit ex quibus hanc precipuam sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est quam voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euersiones. Nullum denique scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendum non libido voluptatis impellat.

Plato philozophus nominatissimus per hoc tempus Eusebio referente omnium phorum clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictonia siue (vt alij dicunt) petona. Athenis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certissimum duxit genus: Similiter aristo illius pater ad Codrum melanthi filium refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem Et sororem petonam de qua Speusippus phus ortum duxit. Litteras didicit apud dyonisium gramaticum: sed in palestra apud aristonem exercitatus. Primum namque picture studuit: poemata edidit et tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatus cum prius Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicenis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylum et hermogenem. Annorum. 29. megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenem profectus theodorum audiuit: Postea in egiptum profectus prophetas sacerdotesque audiuit vbi comitem habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terque in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculum euasisset venditus est. Interrogatus aliquando in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectando que euenire non possunt: nec de preteritis recordari. Obijt denique plato in conuiuio discumbens anno etatis sue. 81.

Anthistenes atheniensis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscens tranquillitatisque illius imitator effectus. Cynicam prior sectam inchoauit: princepsque in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonem sibi maledicere. Regium est inquit male audire cum benefeceris. Libros multos et diuersarum rerum scripsit. De eo Hieronimus cotra iouinianum scribit. quod cum rhetoricam gloriose doceret audiens socratem discipulis dixit. Abite et magistrum vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et quod scitis est nescire.

Speusippus atheniensis phus Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebatur facile: et voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manum dedit. Unde diogenes phus eum dure redarguit: deinde cum paralysi solueretur: orauit xenocratem vt sibi in docendo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescentibus interijsse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura comentaria et dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Primus inuenit quo pacto ex gracilioribus lignis fieret vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plinꝰ velle videtur fuisse conditā a populis leuijs et maricis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri persarum regis tempibus a gallis Senonensibꝰ eiꝰ fundamēta iacta sunt. Veruꝫ longe ante insubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumie Ticinū appellat vbi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ ⁊ aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoꝝ ⁊ postea longobardoꝝ libenter incoluerūt. Unde apud ipam multa fuerūt preclare gesta. Et ꝓpterea cū medialano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē ⁊ nūc ⁊ olim clare illustresqꝫ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Eruloꝝ rex Orestē patriciū Augustuli nuꝑ genitorē in eo obsessum viqꝫ captū interfecit. Ticinūqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorū quātū nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: ꝑ septimi Stephani pontificis tēmpa vngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captāqꝫ ferro igniqꝫ vastarūt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ ꝓceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumqꝫ ytalia a malis que diu fuerat ꝑpessa respirare cepit. Pertharit longobardoꝝ rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā sancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Linthprandꝰ lōgobardoꝝ rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi veneratissime seruāt deferri curauit. et sepulchꝝ ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemqꝫ rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apō holonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiam sancti Johānis baptiste. Et petrus epūs linthprandi regis cōsanguineꝰ ecciāꝫ sancti Sauini papie construxerūt. Eiꝰ postea exornande vrbis ꝑ ceteris Johānes galeatius maria vicecomes primꝰ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cū amplissima biblioteca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cuiꝰ medio supbissimū monasterium ordinis carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipius ambitꝰ est centū ⁊ viginti cubitorum. Habet nūc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phie et medicine scientia claros. Genuit aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis ꝑcipue excelluerūt Syrꝰ eiꝰ vrbis epūs doctrina ⁊ sctītate laudatissimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētissimꝰ. Habuit et Antoniū Guaynerū medicū sua etate celeberrimū q̄ in curis medicinalibꝰ multa cōposuit. Et cattonē saccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Hermes egiptius qui a nostris dicit Mercurius phus: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissim⁹ tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitqͫ libros multos ad cognitionem diuinarum rerū pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ⁊c. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similius q̄ vir animo perfecte bonus.

Apuleius

Plotinus phus platonis quoqͫ discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaqͫ locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoqͫ illum desideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitqͫ animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunā illuminat ita ⁊ deus animam illustrat.

Plotinus phus

Dyogenes magnus phus fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q̄ apprime omes voluptates a se abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabat. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander. Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ⁊ alia pauca: cui⁹ sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Diogenes

Philippus ꝑdice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiqͫ bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieqͫ ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autē bland⁹ alloquio: malens amari q̄ timeri sed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumqͫ p imperij sui finibus tuendis procul extisset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coiugē pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte cum mater olimpias concepit visa p quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Arestotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs grās ago non tam p inde q̄ natus sit q̄ p eo q̄ nasci contigit temporibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē postea arestotiles disciplinādum assumpsit et p quīquēnium sub eo pho creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoꝝ responsis cognoscere q̄ post eum regnaturus esset. Unde ⁊ currum regium ⁊ eq̄s cum summa auri ei dedit: qui contra reges Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imꝑio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Philipp⁹ rex macedonū

Alexander magnus quartus & vigesim⁹ macedonum rex vltimo Arsani persarū regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis.12.et mensib⁹.6. viginti q̄ppe erat annorum cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox illiricam (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti animo subegit. Et romanoꝝ insulas obtinuit: statimq̄ cum in Aphricam transfretasset eam totā superauit. Deinde Syriaꝫ rebellantē ingressus ea depopulata Damascum expugnauit: Sydonem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est ingressus: iudeis immunitates concessit: interimicia quoq̄ multas gentes rebellantes compescuit: orietis nōnullas seditiones extinxit. Quibus rebus erectus tacito gradu in greciam contendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū aggreditur in cuius apparatu occupato: nunciatur atheniēses Thebanos & Lacedemonios ab eo ad Persas defecisse. Quibus motibus occursurus tanta celeritate instructo paratoq̄ exercitu greciam oppressit: vt quem venire non senserant videre se vix crederent. Et athenienses sicuti p̄mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt ibiq̄ ab anaximene pho placatus immunitateꝫ pariter & pacem eisdē Atheniēsibus dedit. Thebas rebellantes mox incendit. Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoq̄ intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem quā ex suo nomīe vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persidem ꝓcessisset et darius suam puericiam vilipēderet. Audita legatione matris Olimpiadis que grauiter infirmabatur Macedoniaꝫ repetiit in quo reditu dum ex asya in minorē asiam p Hellespontum traiiceret phrigiaꝫ supauit Macedoniam ꝑueniens matrem conualescentē inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu. Cum omnes regiones circa euphratē suo adiecisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et Persipolim appropinquauit. In qua darius p̄sarū rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingēti: naues centum.lxxxij. hac tam parua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit ad mirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incertum est. Cum ad tam p̄iculosuꝫ bellum exercituꝫ legerit non iuuenes robustos: nec p̄mo flore etatis sed veteranos plerosq̄ etiam emerite militie qui cum patre patruisq̄ militauerant elegit: vt non tam milites q̄ magros militie electos putares. Ordines quoq̄ nemo nisi sexagenari⁹ duxit: vt p̄ncipia castrorum quasi senat⁹ reipubilice videretur. Itaq̄ nemo in p̄lio fugaꝫ sed victoriam cogitauit. Contra rex p̄sarum darius fiducia virtū nil astringere affirmās suis occulta cōsilia victorie furtiue cōuenire. In acie p̄sarū sexcēta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alexandri q̄ virtute macedonū superata terga verterunt. Post victoriam maior pars asye ad eū defecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exercitu aduentare itaq̄ timēs angustias magna celeritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē peruenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea Darius cum tricentis milibus peditū & centuꝫ milibus equituꝫ in aciem ꝓcedit. Alexander cōualescēs exercitum in hostem duxit: post hec p̄lium ingentibus animis committit. In eo vterq̄ rex vulneratr tamdiu certamen anceps fuit q̄ad fugeret Dari⁹. Exinde cedēs p̄sarum secuta est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus ceciderre pedestres.c.xxx.equites.cl. in castris p̄sarum multum auri ceterarūq̄ opum inuentum. Inter captiuos castroꝝ mater & vxor eademq̄ soror & filie due Darij fuere Post hec opes darij diuiciarūq̄ apparatum cōtemplatus: admiratione tantarum rerum capit et tunc bersaneꝫ captiuam diligere ꝓpter forme pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babiloniam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexādro magnam pecuniam pollicet: qui non pecuniam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bellum Darius reparat quadringētis milibus peditum et centum milibus equitum obuiam vadit alexandro. post hec prelium committit Macedones in ferrum cum contemptu totiēs a se victi hostis ruebant: econtra perse mori q̄ vinci p̄optabant. Raro enim vllo p̄lio tantum sanguinis fusum est. Darius cuꝫ vinci suos videret voluit mori & ipe: sed a ꝓximis fugere compulsus est. Hoc p̄lio asye impiū rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus fuit. Expugnat et p̄sipolim caput persici regni

Darius a cognatis suis captus in gratiaꝫ victoris aureis compedibus vincitur: deinde multis vulneribus confossus interijt. Et sic p̄sarum regnum finem accepit cum regnatum fuit sb.14 regibus annis.254. Post hircaniam mardosq̄ subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum ccc.milibus mulieribus. Post hec indiaꝫ petit vbi porrus rex capitur et regno indorum potitus est. Tandem cū in babyloniam rediisset multis diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente veluti telo confixus ingemuit: p Cassandrum antipatris filium datur venenū Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō testa contineret nec aliter ferri nisi in vngula equi potuerit. Quarto die indubitatam sentiēs mortem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad postremum corpus suum in hāmontis templo condi iubet. Cum quereret quem imperij faceret heredem respondit dignissimum. sexto die ꝑclusa voce exemptum digito annulum perduce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ānos tres et.xxx.natus. vir sup humanam potentiaꝫ animi magnitudine preditus.

Linea pontificum

Jadus

Onyas filius Jadi

Iste Jadus sext⁹ iudeorum pontifex post mortem Johānis pōtificis pōtificatu succedēs sedit annis. 50. vir certe bon⁹ et pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qn̄ volebat vastare hierusalē indut⁹ pontificalib⁹ quē vidēs placat⁹ sbito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq₃ venerat⁹ est. Deinū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. et cuȝ coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitq₃ maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et concessit iudeis libertatē suis legib⁹ vtēdi. et q₃ septimus ann⁹ esset absq₃ tributo ꝓpter sabata terre.

Onias iadi pōtificis fili⁹ septim⁹ hebreorum pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pōtificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiā gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honore habuerūt. et maxis munerib⁹ ornauerūt.

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch vt pȝ Mathei primo
Anno mūdi. 4909.

Syriarum regni principium

Siria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo et egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio ei⁹ filio restituit. Is postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laborib⁹ vsq₃ ad octogenarios annos semp bellū gessit. In q̄ depugnās tandē extinct⁹ est.

Antigon⁹ Philippi regis fili⁹ et alexandri frater post euȝ in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri pncipes vn⁹ habebat. Vir certe supbissim⁹. ideo multa bella gessit. In quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ ei⁹ fili⁹ fuga sibi salutem petijt.

Sarabella pfect⁹ supsticiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat gener su⁹. Et hic incipit Scisma iudeorum. q₃ mlti adheserēt ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti sūt Samaritani. qd scisma vsq₃ ad destructionē tēpli p romanos durauit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Seleucus

Antigonus

Anthioch⁹ Sother

Antiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipo etatis et victoriarū flore extincto. triste apud omnes totāq₃ babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duodecim quos ab adolescētia comites habuerat amplissimi regni sui successores cōstituisset. Et isti duodecim quib⁹ regnum diuiserat cōcordare non possent. Infinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in syria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ vo in assyria regnaret.

Demas phus

DEmas philozophus atheniensis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ⁊ obsideret Athenas restitit: psuadens atheniēn. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibēs se familiarē. Verū atheniēsibus alexandro sacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū custoditis terram amittatis: huius dematis dictum fuit. Amito mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quītus curcius

QVintus Curcius phus increpauit alexandrum eo qꝫ sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ nō auferas. Si homo semp id cogita alijs postpositis.

IN diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuerūt. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguinē sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsqꝫ ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et p septem dies grando lapideis immixtis ⁊ testarum fragmentis terram latissime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr̄ alexandri · Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit psecutio de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti ⁊ Syrie fit psecutio: quia iudeis quādoqꝫ infesti quandoqꝫ fauorabiles fuerūt reges ipi⁹ qd ideo euenit. quia reges isti pene semp pugnabant cū egiptijs israel autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunqꝫ se verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nationib⁹.

Reges Egipti

Ptolome⁹ lagi q̄ ⁊ sother

Ptolome⁹ philadelph⁹

ISte Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptiorꝫ rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāqꝫ amplum successoribus suis reliquit splendorē vt ab eo subsequētes egiptij reges ptolomei dicti sint.

PTolomeus philadelphus scd̄us egipti rex regnauit annis. 38. Hic cū ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortē regno cessit. quorꝫ pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omni[...] scientiarum doctissimus esset: et stratonem phm̄ preceptorem habuisset [...] bibliecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primū a[...]exandrinum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resol[...] vsqꝫ ad ... viginti ... Et cos in hierosolimā remisit: et vasa votiua Elezaro pontifici p diuinis [...]ipturis ēdis quas in ...elau... Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater ⁊ asinoa vxor ex qua suscepit euerg[...] beronicam filia[...] antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator — Quintius cincinatus dictator

Lutius genutius — Quintus seruilius

Gayus sulpitius dictator — Marcus valerius

Manlius torquatus — Decius

Fabricius — Papirius

Iste Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: ⁊ victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: ⁊ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq̧ defendi quicq̧ nisi capit oli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis supuentū est: grauissimeq̧ victi sunt. Postea tñ accepto auro mille librarū ne capitoliū obsiderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita cecidit vt ⁊ aurū qd bis datuz fuerat. ⁊ oīa militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scdus delat⁹ est.

Quinti⁹ cincinat⁹ inuent⁹ in rure ⁊ ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et prenestram accepit.

Tempe illor cōsulū grauissima pestilētia vniuersaz romā p bienniuz afflixit. p qua depellāda pōtifices ludos scenicos instituerūt: et sic p depellāda peste corpor accessit morb⁹ animarū.

Tempe illor duor cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā pdite coacte sunt libere venena q̄ coxerāt: quib⁹ haustis cōsumpte sunt: fuerūtq̧. ccc lxx. damnate pscie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iste marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ⁊ grauiter trucidauit.

Sub istis cōsulib⁹ Publio Cornelio ⁊ Marco curio finitū est samniticū bellū qd p. xlix. annos durauit cū mlta clade romanorū: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Isti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra impium cōsulum contra hostes pugnasset ⁊ quāuis victor: tame pter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

Sub Dolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis ⁊ Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo sepē tribuni militum sunt occisi ⁊ decem ⁊ octo milia romanorū pstrati. Sed cū romam tenderēt a Ceno cornelio Dolobella consule deleti sunt.

Linea consulum Romanorum

Claudius marcus — Valerius flactus

Fabius maximus — Quintus decius

Publius cornelius ruffin⁹ — Marcus Curius dentatus

Dolobella — Domicius

Fabricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā enī sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

Iste Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente eni matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronarum cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admittetur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Iste antiochus ei⁹ nois scdus cognomēto Theos Antiochi pmi fili⁹: terci⁹ syrie rex: regnauit annis. 15. pmo vxorē laodiceā habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noie beronicen sicq; pacati.

Eliud filius achym anno mūdi. 4959.

Antioch⁹ galeric⁹ ei⁹ nois terci⁹: quart⁹ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat fili⁹ antiochi theos de pma vxore laodicea: que virū suū veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūq; galericum filiū suū ꝓ patre fecit regnare: ꝓpter qd euergetes syriā vastauit. Uerū ptolome⁹ postmodū illū occidit duob⁹ filijs Seleuco ꝛ Antiocho mag̃ derelictis.

Joseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ atq; magnanim⁹: Qui ꝓplin iudeoꝝ ad clarissimas rerū causas pduxerat: postq; viginti ꝛ duob⁹ annis syrie et phenicis ꝛ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributoꝝ dispensatiōe ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabil[is] virtut[is] atq; ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōstrauit aīi prudētiā: pater ei⁹ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudine duoꝝ dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis bouꝫ: celans lora quib⁹ ligarētur: Quod vidēs hircan⁹ quoddā virile mai⁹ sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eoꝝ diuidēs lora boum fecit. p que boues ligarent̃ terrāq; seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea pontificū

Symon filius Onye

Josephus

Iste Symon cognomēto iust⁹ onie pōtificis filius: octau⁹ hebreoꝝ summ⁹ pōtifex mortuo pr̄e pontificatū accipiēs sedit ānis. 16. hic ꝓpter piū cultū ꝛ iustū regimē, pnāq; in suas ciues clemētiā iust⁹ cognoīat⁹ fuit

Eleazar⁹ pontifex symonis iusti frater mortuo pr̄e et Onia ei⁹ fratris filio adhuc paruulo ipe sacerdocij principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretādū legem: q aūt dicimus. lxx. tm̄: vsus scripture obtinuit q quāq; paruū numerū excrescentem obticet.

Eleazarus

Jason

Eleazar⁹ accepta ep̄la a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ꝛ doctos q̄ interptatiōē legis dei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qd postulabat ita scripsit ex vna q̄si tribu doctissimos viros e legi legē ferentes q̄s post legis transcriptionē ad nos caute remittas. Cū ergo venissēt seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo benignissime suscepti. Ostensoq; regi legis rotulo i q̄ lr̄is aureis pscripte leges ptinebāt̃ et singlos in singlis cellulis reclusit Qui in. 72. dieb⁹ legē de hebreo i grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustin⁹ testat̃) sine aliq verboꝝ aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetri⁹ ad regē obtulit. Et vocās ad se interptes: gras egit ꝛ remisit eos: donās vnicuiq; optimas tres stolas et auri talēta duo: ꝛ calicē vni⁹ talēti ꝛ totū cōuiuatorium.

LXX. Interpretes

Menelaus

Onyas filius symonis

Alchimus

Onias ei⁹ nois scds symonis iusti filius. xi. hebreoꝝ pōtifex sedit ānis. 9. puul⁹ mēte: pecunijs auar⁹ zelo leg[is] vel poti⁹ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qd tota pene iudea piclitata fuit ꝛ iudei turbabāt̃. Joseph⁹ vo inter suos nobilis pacē reformauit ꝛ ptolomeus eum ducem Judee constituit.

Isti tres scꝫ Jason. Menelaus. alchim⁹ q̄uis fuerunt de genere sacerdotali non tm̄ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ pessima opa et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū.20.sup̄.ccc. ab Alexandro magno Justino libro
xi. attestāte condita fuit. Alexāder em̄ magnꝰ ad Jouē ammonē ꝑgens cōsulturꝰ ⁊ de euentu futuro
rum ⁊ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse e
gipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯstructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ diuocratē archi
tectū (vt scripsit Vitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt di
cit Solinꝰ: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā struxit idē alexāder in asya. Aliā in scithia sup thanaim. Alex
andria igiť Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qd̄ Juliꝰ cesar post thessalicū diē: mortē
qꝫ pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure ꝑmotꝰ ꝑ speciē religionis descēdisse legi
tur. Et augustꝰ Cesar post victoriā actiacā Antoniūqꝫ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus
reuerēter aspexit. Cūqꝫ ex eo quereret An ⁊ ptolomeū vellet aspicere: elegātissime regez ait se videre velle:
nō mortuos. Eiꝰ sitꝰ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusqꝫ latera que in longū tendebāt circumu
labat stadijs ferme.30. hanc vniuersaz vijs distinctā ferūt: quibꝰ eq̄ ⁊ currꝰ coduci possunt: sed duabꝰ latis
simis que plus integro expādunť. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Muniť aūt (vt Josephꝰ iudeus
tradidit) vndiqꝫ aut icōmeabili solitudie: aut iportuoso mari: aut flumibꝰ: aut siluosis paludibꝰ Pulcherria
quippe olim fuit. Nūc qꝫ ciuitas optie munita est: decoris menibꝰ firmisqꝫ altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo
nō ciuitas sed pene acerꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ desolationibꝰ videť. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit:
necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Mltas quoqꝫ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occu
pabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim ste
tit: hodie colūna ex vno lapide ꝑcisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē.
Habet qꝫ ecciam ad sctm̄ Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marcꝰ em̄ euāgelista huic vrbi p̄mo xp̄m
p̄dicauit. Et cū ibidem ab ap̄lis ep̄us fuisset ordinatꝰ eccias ordinauit mltas q̄ mortuo Amanꝰ ei successit
hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens
p̄sbiter. Origenes p̄sbiter oīm excellētissimꝰ. Athanasiꝰ vrbis ep̄s. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumera
biles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt
veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēses vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōseruanť. Cathelani qꝫ
in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habēt in q̄bꝰ diuina pagunť. Turci qꝫ Tartari ⁊ alie gētes suas
ornatas habēt domos: q̄ in nocte ꝑ sarracenos claudūť. Est aūt hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in
aliā amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigať. Portꝰ custodiā sarrace
ni nūc diligētissime obseruāt. Mōtesqꝫ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenietes ꝓspicietibꝰ ostēdūt
Ferūtqꝫ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe em̄ antiq̄tus
vt pliniꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et ep̄las annexas caꝝ pedibꝰ obsidiōe mutinensi in castra
consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Demosthenes fuit oīm grecie oratorū princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrē in officina gladiorū fuisse. Unde teste Iuuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone et forcipibꝰ gladiosq; parante incude: et lutheo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiā hauriens summꝰ orator effectꝰ est. Cuiꝰ eloquētiam Eschines (qui a iuuētute sua studiosus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeriꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserūt pastoribus vt secū amiciciā contraherēt: quod cū pastoribꝰ placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderēt: quibꝰ datis, p libidine gregem lacerauerūt. Ita sublatis oratoribꝰ philippꝰ Atheniensibꝰ facturꝰ esset. Quo audito atheniēses eiꝰ concilio acquieuerūt: et sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qđ bene scieris.

Aristoteles

Aristoteles phōrum omniū princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidē ipse nisi quod huiꝰ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis pfessorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco positꝰ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinā alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cū exercitu pfecto ipse athenas rediit. Et tredecim annis in liceo florentissime docuit. In cuiꝰ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: q̄ qui palat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facundꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) sine dubitatione prodigiū: grādeq; miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phōrum inuidia accusatus q non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio peundū foret: deserta sui defensiōe chalcidē abiit: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

Epicurus fuit teste Metrodoro patria atheniēsis phus: Heraclites dicit eum samij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem et octo annos agentem athenas rediisse. Quo tempe Xenocrates in academia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone et atheniensium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatis discipulis athenas rediit sub anaxicrate: ibiq; cum aliquatenus cū ceteris philozophatꝰ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitectꝰ hūc lacerat lasciue tanq; nimiū loquentem et alia q̄plura. Uerum alij magnā huiꝰ viri in omēs phos gratitudinem fuisse ferunt. Patria cū statuis ereis honorauit. Diocles ait illū vilissimis cibis vitā duxisse. Natꝰ est annis septē post platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calistenes

Calistenem insignem phm Aristotelis discipulū p hoc idem tempus floruisse constat. Eo q contra Alexandrum multis rationibus seriose disseruerit cum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semp te esse cogita: pp̄ter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et sic deforme in foueā cū cane includi iussus est.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonensis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semp ac serio habitu et ore pdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem pficiscebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāsitum obseruabat inquietandi eius gratia: phirene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partez accepit demum cum multa ne quicq; orasset: infecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tn̄ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successitq; in Achademia speusippo scolāq; tenuit annis vigintiquinq;. Moriturq; noctu cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Ptolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem et eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quart⁹ egiptiorum rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimē cum patrē occiderit et fratrē trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admīstrando segnis: luxui eñ se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tñ pdita recupauit: spoliassetq; antiochū regno si virt⁹ fortune successisset. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretricū illecebris capit̄: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit̄: meretrices in vltionem euricide patibulis suffigunt̄. Alexādri ad romanos miserūt vt pupilli tutelā susciperēt.

Bion phus

Dion Syracusan⁹ nobilis phus postq; vtraq; dyonisij tyrānide cōplicatus diu fuit: apud syracusanā vrbē interimit̄. Nam supior ille dyonisius aristomachē dyonis sororē in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Museum pcreauit: totidemq; filias quarū primā eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipi dyoni patruo: qui pter nobilē ꝓpinquitatē et generosaꝫ maiorum famā: multa etiā alia bona a natura recepit vt pote ingenij bonū et docile: et ad omnes artes ydoneum magnāq; corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̄s ipe tyrāni muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

Ista Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis plixa: sedens sup sedē stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius pprium: lac de celo missum.

Anaximenes

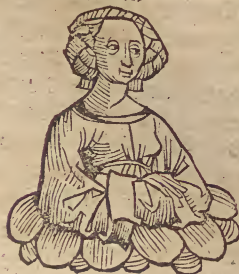
Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Ualerius: q̄ cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suuꝫ: sciens q; alexander q̄ anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturū quicq̄ ille petierit: peto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carmeides phus

Carmeides philozophus floruisse dicitur: eo q̄ ab Atheniensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuꝫ ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quā vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo deniq; vite sue anno philozophādo finem fecit. vt Ualerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

Sextilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

Xenophilus pithagoricus phus patria calcidonensis hoc etiaꝫ tempe magno hab'etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas pbus a quo īn cepit secta Achademicorum hic habuit amicū paupez et egrotum sed vtrunqꝫ p̄ verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas compꝑisset: iudicauit sine confusione secretius fore succurrendū: et acceptum pecunie sacculum clam illius pulvinari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret potꝰ q̄ꝫ dono accipet.

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

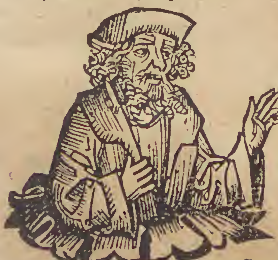

Marcus Valerius cognomento Coruinꝰ romanꝰ adolescēs p̄stantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ꝛ ipē cōtra gallū virū magnitudine ꝛ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū ꝓcessisset et nondum manū cōseruisset cuiꝰ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunq̄ꝫ discessit imo et rostro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Valerius hostē tali ꝓdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim coruus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellatꝰ est.

Consules illi duo scilicet Emulius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis. xxiij. milibus. Ait em̄ nec acie vinci nec pecunia corrūpi possuꝫ. Malo diuitibꝰ imperare q̄ꝫ locuples fieri.

Isti duo consules sibiinuicem succedentes prefuerunt. Semitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe q2 pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditiōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus essꝫ Quītio fabio equitū magistro ꝓcepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄summeret. Fabiꝰ autē adolescēs: vt erat aīo strēnuꝰ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: euestigio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atqꝫ vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atqꝫ ita calcaribꝰ concitatos in hostiū agmen ꝑmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liuiꝰ scribit. Parta itaqꝫ victoriā de re bene gesta litteras (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāqꝫ eā ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipē vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Semicius Sempronius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

Seleuc⁹ Ceraunus ei⁹ noīs scds. Quit⁹ syrie rex regnūit ānis. 2. Js cōtra ciuitates q̄ a pr̄e defecerāt ingentē classez cōpauit. Et orta tēpestate classez oēm amisit p̄ter nudū corp⁹ ⁊ paucos comites. Deiñ post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a fr̄e Antiocho auxilia postulauit antioibus aūt cū esset ānoꝝ. 14. sup̄ etatē regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

Isti duo fr̄es Antioch⁹ magn⁹ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauerīt volētes vero vīdicare sanguinē p̄ris sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium euerget. Sed aū cōgressuz Seleuc⁹ morit̄. et antioch⁹ p̄sequit̄ bellū: in q̄ vix auffugiēs totū exercitū p̄didit. Rursumq̄ cōgregās exercitū ⁊ cōtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc puerꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū m̄ltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq̄ cōtra duces ptolomei pueri: fugauitq̄ Scopā ducē ei⁹. iudeā q̄z cū m̄lt̄ alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oīa gūauit. Et q̄z armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epihani filiā suā vt sic quasi amic⁹ regnū itraret. S; nō p̄ualuit cum res innotuit.

Antioch⁹ cognomēto magn⁹ ei⁹ noīs q̄rtus Sext⁹ syrie rex: syrijs regnare cepit regnūit ānis. 36. Js ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū virib⁹ ⁊ diuitijs p̄rimū habūdaret ita exercitū istruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal pen⁹ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal' insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū p̄sulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarīt Etiā antiochū deuicētes. coegerīt eū pacē a romāis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq̄ recederet se itra thauꝝ contineret: ⁊. 20. obsidib⁹ dat̄ decē milia talētoꝝ q̄t ānis p̄solueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter p̄missi p̄sidē intrass; in fano fortune ab ip̄is sacerdotib⁹ gemp̄t ⁊ mēbratim cōcisus e templo p̄iectus est.

Seleuc⁹ ille q̄ ⁊ philopator septim⁹ asie ⁊ syrie rex regnūit ānis. 12. Uir q̄dez īgenio ebes ⁊ iniq⁹: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellat⁹ vix ad vitā redijt Onia p̄ eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū m̄ltis alijs martyrio coronāt̄. qui martyres ante incarnationē filij dei p̄ lege dei vsq̄ ad mortē g̛uissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

Ille symō onye pōtificis fili⁹ duodecimus hebreoꝝ sūm⁹ pōtifex sedit ānis. 12. Uir bon⁹: magna hn̄s p̄conia laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meli⁹: ⁊ ciuitatē p̄ualuit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a p̄ditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

Onias magn⁹ simonis fili⁹ pōtificatuz obtinēs sedit ānis. 29. q̄ p̄pter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit. fugit cū mult̄ iudeis in egiptū. Ibiq̄ extruxit templū adinstar tēpli i hierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo supsticiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Iste Symō fuit fili⁹ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patr̄ sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesuz ⁊ Johannem Qui ad tres p̄ricipat⁹ Sacerdocij p̄uenerunt.

Onias p̄ius fuit vir sanct⁹ grat⁹ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occis⁹ē. Et rex de iustissimi viri nece turbat⁹. An dronicū homicidā o[illegible] fecit ⁊ purpura ex[illegible] in loco q̄ oniā pe[illegible]t tādiu v[illegible] cedi fe[illegible] expiraret

Linea pontificū

Simon fili⁹ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Sena

SEna vrbiū etbrurie. virib⁹ opibusq̃ nunc scđa amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto
tradit a gallis senonēsibus tꝑibus brennij ante xp̄i aduentū. ccc lxxxij. cū in ytaliā venit condita ꝑ
senibus suis ꝛ armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo qui-
dem validior. Qꝫ senēses ꝛ liniamētis membroꝝ ꝛ venustate faciei ꝛ coloris gratia: morib⁹ quoq̃ ip̄is ad
gallos ꝛ britones a quib⁹ originē traxerūt videnť accedere: licet eos vetustas tꝑis: orbis plaga: situs regi-
onis. cōuict⁹ finitimoꝝ quib⁹ sanguine ꝛ morib⁹ diu ꝑmixti sunt ex magna ꝑte mutauerit. Sed reuera in-
ter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis reꝑiať: nullaq̃ antiq̄tatis vestigia in ea appare-
ant. Sunt q̄ affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eaꝫ cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs
scti Georgij de alga (qđ gl'iosus pontifex Eugeni⁹ relicto primū seculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis
pecunia) inueniť in libro litteris scripto ꝑuetustis. Johannē romanū pontificē nomis ordine duo de vice-
simū acceptis de perusina clusiēsi. Aretina. fesulana. florētina. ꝛ volaterrana diocesib⁹. sex plebatib⁹. ciuita
tem hāc edificasse: q̄ ab ip̄o sex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc suꝑ colle
cuiusdā pennisule iacet vndiq̃ q̄si ripas iugosas habēs: in suꝑiore tamē vrbis ꝑte solū aliquātulū habꝫ or
tis viridarijsq̃ ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Uidelicet gymnasiū ꝑpulcrū ꝛ foꝝ ꝛ por
t[...] et regia palatia. Hospitaleq̃ sumptuosissimū pietissime gubernatum. Ampla q̊ꝫ et libera est cū turri-
[...] ꝛ ꝓpugnaculis ac optis instituta morib⁹: ꝑplo neq̃ rudi neq̃ inurbano. Ei⁹ ager maxim⁹ ꝛ herbidus
se[...] ꝑ boū bubaloꝝ ouiūq̃ multoꝝ nutritor. Frumēti q̊ꝫ vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans.
Hec a roma stadijs octingētis distat. Cui⁹ viri inter etruscos religione morib⁹ ac lingua p̄stare noscuntur.
Habuit aūt Sena illustrās sid⁹ sctm̄ Bernardinū cui⁹ reliquie apud aquilā vrbē miraclis ꝑ singulos dies
m[...]plicatis coruscāt: Is p̄m⁹ oīm ordinē beati Francisci ad eā q̄ nūc tantoꝑe viget obseruāciā regule ꝑdu-
[...]it. Ornataq̃ fuit Hugone medico ꝛ ph̄o qui ceteris sui seculi post functū vita Jacobū forliuiēsem docti-
[...] clariorq̃ habit⁹. Et friderico iuris cōsultissimo: qui ea in doctrina cōsilia ꝑlima reliq̄t. Sena q̊ꝫ Siluio
[...]rea ꝑsis ꝑmū laurea: post: episcopali ꝛ papali mitra redimito. Virisq̃ ꝑlimis ꝛ pōtificib⁹ doctrina excul
t[...]s ornatur. Umbrone senēsi[...] agri fluuiū inter ꝛ paludē danaam siue fluuiū paliā que ea palus efficit mul
ta sunt mōtana ꝛ campestria opida. Inestq̃ clusiū vetustissima vrbs de qua Plini⁹ plura scribit: que olim
Carmon fuit nomīata: nūc vrbi senensi subiecta ꝛ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

PTolomeus Epiphanes quītꝰ egiptiorꝫ rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuor excesserat ānos: et cū eiꝰ infantia cōsilij et roboris compos esse nō potuit: Antiochꝰ magnꝰ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū omē defensarūt. Ad ipm quoqꝫ fouendū Onias iudeorꝫ pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi filiꝰ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antiochꝰ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atqꝫ filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit Cūqꝫ vniuersaꝫ egiptū sibi subiugare niteret̄ ab egiptijs extra cōfines eiectus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Caproma

PTolomeꝰ iste philometor sextꝰ egiptiorꝫ rex regnauit ānis. 35. Hic antiochi sororis filiꝰ segnis admodū vir: huic adolescēti antiochꝰ auūculꝰ bellum intulit: ꝓpter qō legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis pces: pompiliūqꝫ legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculū dedit: platoqꝫ senatꝰ decreto et eū cunctari videret cōsultationēqꝫ ad amicos referri. Ibi pompiliꝰ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusuꝫ amicos cōsulere iubet: nec priꝰ exeat qꝫ senatui respōsuꝫ det aut pacē aut bellū habiturꝰ. Hec austeritas animū regis fregit vt se pariturū senatui responderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri sibi ꝑ Arabū regē facta ꝑ gaudio expirauit

Minucia

CAproma Monialis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius

TItus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

MInucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Menander

THeophrastus chresius phus et teste Anthenodoro in libro deambulationū fullonis filiꝰ. In propria patria audiuit primo leucippū ciueꝫ suū: inde cum platonē audiuisset se ad aristotelē trāstulit. Eoqꝫ in calcidē ꝓfecto illi in scole regimīe successit: fuit vir summe prudētie studijsqꝫ singlaris atqꝫ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiaꝫ aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaqꝫ circa trecenta librorū volumīa edidit: pgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipulorꝫ Inter qꝫ nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatqꝫ hoc semp in ore. Sumptꝰ pciosissimus tempus est. Obijt annorꝫ octuagintaquiqꝫ.

Theophrastus

Demetrius

MEnader poeta comicꝰ Theophrasti discipulꝰ qui vt Quintilianꝰ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipimꝰ efficienda sufficit. Ita omnē vite ymaginē expssit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnibꝰ rebꝰ psonis affectibꝰ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidiꝰ ppetuo duraturuꝫ. Hūc ꝛ paulꝰ aplus se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquiꝰ mala. i. Coriothios. xv.

Menippus

MEnippus phus Cynicꝰ genere phenix condictiōe seruꝰ: cuiꝰ dn̄s fuit bachꝰ quid. i ponticꝰ. Fuitqꝫ (vt retulit herinippꝰ) diurnꝰ fenerator: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

DEmetriꝰ phaleriꝰ cognomēto phus Thephrasti discipl'us: disputator sūc ti lis ꝛ orator: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn̄: hic cū apd athenīeses ob eximias eiꝰ vtutes. 10. annos pfuisset trecēt ꝛ sexagīta ereis statuis honoratꝰ fuit. eo ꝙ ciuitatē redditibꝰ ꝛ edificijs plrim... auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qd cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt ... gra illas erexerant. Dicebatqꝫ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Linea consulum Romanorum

Apius claudius Quintus fabius

Gneus cornelius Gayus duellius

Lucius scipio C florus aquilio

M. atillius regulus Lucius mallius vulso

Marco Emilio Paulus seruius

Anno vrbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanoruꝫ essent census est habitus: tn̄ inuenta sunt capita. cc lxxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāq̄ȝ a cōdita vrbe nūq̄ȝ bella cessassent: ⁊ contra affros belluꝫ susceptuꝫ est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appi⁹ claudius de Affris ⁊ rege sicilie hierone triūphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hannibale seniore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude decept⁹ est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. ⁊ vnaȝ naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq̄ȝ milia occidit: neq̄ȝ vlla victoria romāis gratior fuit: qd̄ inuicti ꝑ ra iā etiā mari plīmū possēt.

Crispus philozoph⁹

Crispus stoicus phus natione Elius p hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita op⁹ esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius nobilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi op⁹. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Isti duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnauerunt. Corsicam ⁊ sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

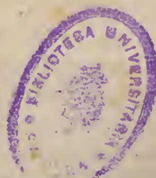
Polemon phus

Polemon Atheniensis phus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cuꝫ iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermissa oratione: quā inceperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocrati in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuerse ignium aquarumq̄ȝ clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq̄ȝ est Consules vsq̄ȝ ad cartaginem ꝓcesserūt multisq̄ȝ vastatis oppidis. Mallius victor romā redijt attili⁹ regul⁹ in affrica remāsit. Is ꝯtra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ȝ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie
Antiochus epiphanes illustris

Antioch⁹ fili⁹ epiphanis

Demetrius sother

Iste antioch⁹ nobilis siue illustris regnauit annis .xi. pessim⁹ fuit ⁊ figura antixp̄i. Hic audita morte patris fratrisq̧ sui inercia cū rome esset obses; clā fugit ⁊ veniēs in syriā recept⁹ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq̧ frē ꝓ eo regnauit: ⁊ vendito sacerdocio p̄mū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitq̧ iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad rit⁹ gentiū: ponēs in templo ydolū Jouis olimpii: ꝓhibuit circūcisionē: interficiēs circūcidētes: septē frēs cū mrē nolētes comedere carnes porcinas varijs tormēt̄ occidit. qui oēs aīo cōstāti ꝓ obseruatiōe legū martiriū ptulere. Postremo volens ire ꝯtra hierusalē cecidit de curru ꝯfractusq̧ ⁊ demū a vermib⁹ cōsumpt⁹. miserabilit̄ mortuus est in terra aliena.

Antioch⁹ iste Eupator regnauit ānis. 2. hic patre sublato puul⁹ relict⁹ est adhuc adolescēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercitū duxissent nō lōge p⁹ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Linea Christi
Mathan fili⁹ Eleazary

Mathathias habuit quinq̧ filios
coniuges

Iste demetrius sother decimus syrie ⁊ Asie rex priuigno interfecto regnauit ānis. 12. filius Seleuci antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯstituit cū q̄ bachides missus hierusalē m̄ltos iudeoꝝ occidit. nychanorē a iuda macbabeo occisū amisit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro vict⁹. illū vita pariter ⁊ reḡ puauit.

Mathathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honorat⁹ est. Uir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quinq̧ filios eiusdem zeli verū ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Iste iudas q̄ ⁊ machabe⁹ vir fortissim⁹ ⁊ bellicosus mathathie fili⁹ fuit strēnuissim⁹ bellator ⁊ triumphator in isrl̄. q̄ nec añ se nec p⁹ silē hūit e⁹ gloriosa opa patēt i libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: ꝓ dei legib⁹ mortē sustinēs cū trib⁹ ānis pontificatū admistrasset.

Templū purgat̄ a iuda et fratrib⁹ postq̧ ꝓ trib⁹ ānis fuerat ꝓphanatū.

Ionathas iudeoꝝ dux pariter ⁊ pōtifex pplm iudeoꝝ p⁹ iudā rexit ānis. 19. nō impar frī suo machabeo ṽtute fuit. Tandē a triphone dolose capt⁹ cū filijs interficit̄. Cui⁹ corp⁹ symon frater ei⁹ cū luctu sepeliuit.

Aristarcus

Aristarc⁹ ḡmatic⁹ claruit tpe Machabeoꝝ

Bacubius

Bacubi⁹ brūdusin⁹ tragediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit prio rome inde postmodū tharētū regressus ē: et nonagenari⁹ mortu⁹ est.

Simō mathathie fili⁹ terci⁹ iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit ānis. 8. religiosus ⁊ prudētissim⁹ fuit: ab adolescētia sua optie ꝯuersat⁹ ē: tandē occisus neq̄ter a genere suo. Iste simō ⁊ ionathas frēs iude p⁹ ei⁹ occisiōē corp⁹ ab hostib⁹ redimētes in sepulchro patrū suoꝝ sepeliere. Ptolome⁹ q̄z cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duob⁹ filijs interfecit. Et ipi⁹ simonis vxorem cum reliquis duob⁹ in vincula cōiecit. Et in his finit̄ prim⁹ liber machabeorum.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreqꝫ german⁹ sceptimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Uir quidē pessim⁹ atqꝫ seuissim⁹ ob cuius seuitiam frater eius ⁊ Cleopatra soror sibi timentes regnū ei p legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et sic ciuib⁹ suis cruent⁹ extitit: Ita quoqꝫ romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Justin⁹ scribit. Uultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue psimilis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiā sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiū membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorū rex. regnauit annis. 17. his tpibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander non⁹ Egiptiorū rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postqꝫ cum maiore filio decem ⁊ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolome⁹ sother reuocat⁹ in regnum. Igit̄ alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iterū recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Hannibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinqꝫ et viginti etatis annos habens Impator carthaginensiū exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioqꝫ ad pericula capescēda anteibat. Impator fact⁹ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreqꝫ suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū saltū transijt. Et postqꝫ ad alpes puenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnqꝫ cum exercitu preterqꝫ hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa struies comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit̄ ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaqꝫ Hannibal in Thaurinenses agros. Et puagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idē p ligures fecit Postea appenninū transiliens apud ethruriā vbi nunc florentia graui oculorū morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̄ facto fabi⁹ maxim⁹ a senatu cōtra ipm missus per summa montiū et abdita nemorum castra ponēs eius feruorem delusit. Arrepta occasione aretinorū auxilio vicit. Et sic p sedecim annos totam ytaliam varijs cladib⁹ fatigauit. Inde in apuliam pgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē plio tot romanorū milia cesa sunt: vt tres ānulorū aureorū modios quos e romanorum militū man⁹ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoqꝫ viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coact⁹ ytaliā relinquere ⁊ opē patrie sue ferre que a publio scipione pmebat̄. Cū carthaginēses cū romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quint⁹ legat⁹ cōtra eū prexit. Ne a romanis caperet̄ cōfestim gustato veneno q̄d in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorū vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

Hanibal

Anno ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibillini libri dixerunt celesti ira impositā: nō inquerebat numer⁹ eorū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mūdi maximum fuisse testantur.

Strato phūs

Strato lampsacenus phūs Archesilai filius vir eloquētissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ē appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē. Scripsit de regno: de iusticia ⁊ de dijs. Aiunt eum fuisse tam tenuē vt sine sensu moreretur. Silphon quoq₃ phūs suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Colossus.

Crates phūs

Crates atheniēsis academic⁹ philozophus filius antigenis. palemonis auditor illiusq₃ successor scole: q̄ adeo se viuētes amarūt: vt eadē semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: q̄s antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Crateni et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quorū diuino ex ore doctrina manauit sacra viteq₃ mundicies sapiētie adiuncta.

Panetius

Silphon phūs

Panetius phūs claruit tpe Scipiōis rome c⁹ et pceptor fuit. Qui stoice secte phūs extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sentencia. Uitam hominum qui etatem in medio reruz agūt ac sibi suisq₃ vsibus esse volūt ad cauenda picula ex improuiso assidua ⁊ pe quotidiana: oportet anio esse pmpto semper et intento.

Silphon megarensis phūs his tempibus floruit hunc et imitatione atq₃ sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeq₃ suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidisset? Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Licon phūs

Possidonius phūs stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Erasistrat⁹ q̄₃ atheniēsis medic⁹ scdm Eusebiū his tpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam exim⁹ medic⁹ euasit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plin⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon troadēsis phūs clar⁹ habet vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisq₃ pueris maxie idone⁹. Dicebat eīn necessario adiūgi pueris pudorē ⁊ laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissim⁹ ⁊ vestiū incredibili mūdicie atq₃ nitore: Et cū ēet corpe fortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole pncipatū ānis. 44. Tandē fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniates phūs etiā suis tpib⁹ floruit hic duz iuuenis esset mltis obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiq₃ philozophiā ⁊ oratoriā artem didicit atq₃ exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Consulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos ī auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omib⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod his post romam conditam semel tantū numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. tū milia hostium capta et interfecta septē milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidē animi feroces: corpa plusq̄ humana erant. sed experimento dephēsū est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄ virorū est. Ita sequens minor q̄ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile niuibus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūt: et leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatū est finitūq̄ est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulib⁹. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Gallorū peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

M. C. marcell⁹ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōforius M. Mallius

Lucius censorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum scd̄m romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. I. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flammini⁹ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret; et obsidem daret filiym Demetrium.

Finis

Linea Regum Syrie

Alexander fili⁹ antiochi

Demetrius fili⁹ demetrij

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie et asye rex regnauit scdm Eusebiũ annis. 9. semp iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeũ ducẽ sibi cõfederauit: eius adiutorio occidit demetriũ sother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorẽ duxit. quã ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorez dedit. tandẽ rex arabũ ad quẽ alexander fugit timens ptolomeuz alexandrum occidit caput auferẽs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatã vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro repatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitqꝫ Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonuꝫ cum alijs duobus paruulis. Cumqꝫ nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit ꝛ filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atqꝫ ducatu strenuu⁹. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas seditiones a pharisẽis et essenis ptulit; a quibus tandem liberatus; feliciter vsqꝫ in senium vixit

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusqꝫ dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantũmodo regnauit. Fuitqꝫ rex et sacerdos: fratremqꝫ suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolẽ non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ꝛ tanqꝫ maiorẽ regem iudee constituit: qui fratrem suum scdo a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit ꝙ mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoqꝫ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandẽ 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verũ vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanorum memorabilis vrbs vt quibusdã placet a Manta Thiresie vatis filia p⁹ Thebanorum interitũ ab Alexandro tũc illa cõdita fuit. Sũt tñ qui dicãt Thiresiã thesei tpibus fuisse. Et in ei⁹ seruitutẽ deuenisse: que post pr̃is interitũ in ytaliã cũ multis venit: & cũ socijs grecis mãtuã cõdidit. Sed cũ interim ex thiberino thusco rege Oen⁹ nat⁹ esset: & ad ipm oppidũ thusci et veneti cõfluerẽt. Oen⁹ muris oppidũ circũdedit: & in aliã formã redegit. & a mr̃e Mantuã appellauit dicẽte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam pr̃is agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice mant⁹ & thusci fili⁹ amnis. Qui muros matrisq; dedit tibi Mantua nomẽ. Cõstat tamẽ eam vrbẽ vetustissimã ab Etruscis conditã: et vnã fuisse duodecim coloniarum quas T. liui⁹ patauin⁹ docet trãsapenninũ ab ea gente missas. presertim cũ poeta insignis virgili⁹ ciuis su⁹ id orbi faciat notissimũ. diffusiusq; ei⁹ vrbis narrat originẽ. Mãtua diues ciuis sed nõ genus oĩbus vnũ. Hec mõtib⁹ qui galliã & germaniã ab ytalia diuidũt vicina est. Haud pcul a benaco lacu ex quo minci⁹ effluit qui exundãs Mantuã vsq; labit̃ ibiq; lacu facto vrbẽ circuit. Inde etiã pgrediẽs breui cursu padũ influit. Passa est supiorib⁹ tpibus Mantua calamitates maximas: pter illas que Virgiliano versu sunt notissime. Mantua ve misere nimiũ vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lõgobardis & baioariorum rege aliqñ diruta: qñq; spoliata. qñq; menib⁹ aperta & immunita relicta. Vngari aliqñ ad solũ vsq; euertere: vnde & loc⁹ vbi tũc fuerat ad rei memoriã nũc vngaria nũcupat̃. Mathildis nobil' comitissa eam diu tenuit. mirificeq; ampliauit. Sub q̃ Nicola⁹ scũs põtifex roman⁹ cõciliũ celebrauit: hanc per multa tpa post Mathildim m'ti possiderũt. In qua pclarissime familie de ripa & passerinorum aliqñ prefuere Demũ post varios casus inclite Gonzagorũ familie magni canis auxilio pulsis passerinis: ea vsq; in p̃sens cũ maxima laude potiti sunt. quorum & preteritorum dñorum cura diligẽtiaq; pulcherrimis põtib⁹ sup lacũ iactis tum supbissimis templis: regijs pallacijs: & nobilib⁹ ciuiũ edib⁹ plurimũ illustrata est. Vnde & nũc ampla ciuitas habita est: et rerũ abũdãs que ad vsum hũanũ necessarie sunt. Mãtue p Karoli magni tẽpa sanguis xp̃i miraculosus appuit. Ad quẽ visendũ scũs Leo papa se cõtulit. Et inde in germaniã ad karolũ accessit. Karolusq; caluus magni fili⁹ Mantua veneno perijt. qd hebre⁹ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anshelm⁹ lucensis epus vir sanct⁹ et eruditione moribusq; insignis requiescit. Et beatissim⁹ Johẽnes bonus Mantue ciuis miraculis clarissim⁹. Genuit et Albertinũ qui tractatũ de corpe xp̃i edidit. et Matheum medicũ clarissimũ qui ad Sicilie regẽ de medicinis opus egregiũ perscripsit.

Mantua

Neuius poeta comicus

NEuius poeta Comicus anno .2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) Utice moritur: pulsus roma factione nobilium ⁊ precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Ceilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Deinde neuius qui seruet precio in tercio. Si quid quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliū. In sexto consequitur hos terrēcius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

PLautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testatur) ex vmbrie arpinas al's sarsinas ciuitate rome moritur. Ex cuius sermone (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quintodecimo ferme anno postquam bellum aduersus penos secundum sumptum est. Et quamquam a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum cōuerterit: Oracij tamen sententia plautus ad exemplum siculi properare epicharmi dicitur. Hic vt varro ⁊ plerique alij memorie prodiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū scenicorum pepererat: in mercationibus perdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que trusatiles appellantur operam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas acvendere solitus erat. Mortuus est circiter centesimā et quadragesimāquintam olimpiadē. Iussitque tale suo sepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Postquam est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus locus ludusque ⁊ numeri innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

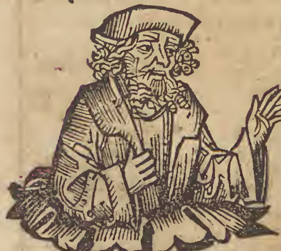
ENnius quoque poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romam translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentus et vnius ancille ministerio: semper persuadens animas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cur e volito viuus per ora virum. Idemque poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū esse inter ciues corpora nudare. Hic cum comedias optimas elegantissimasque edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade .153. interijt. Sepultusque fuit in scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

SCipio Affricanus alterius scipionis filius: vir omnium romanorum ferme primarius vigesimūquartum agens annū duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittitur: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cū intellexisset senatum propter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id prohibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie promissa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoque pergens aphrorum ducem cum Stiphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cū hannibale congressus ita eius equitatum fudit vt super viginti penorum milia cesa: totidemque fere capta vna die referatur. et ipse hannibal cum paucis profugerit: terra marique pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem peruenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicque secundum bellum punicum terminatum est: quod per annos .18. gestum fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginem romano imperio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius preclare fuere sententie dicebat enim: nunquam se minus ociosum: quam cum ociosus esset: nec minus solum: quam cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud litternum rustulum exulans: tandem .52. etatis sue anno morbo inter-

Philo iudeus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie libruꝫ nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Catho philozophus

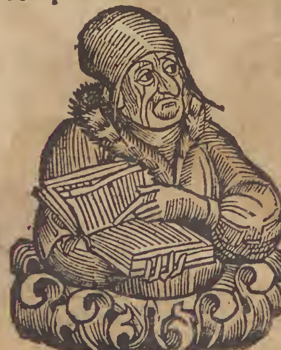
Cathon phūs stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. mlta scripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Queris quid ꝓfecerim: Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesituꝫ fuit. An beneficium seruꝰ dn̄o dare possit: Respōdit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē est qui potuit sine reprehēsione cessare. Officiuꝫ est filij vxorisqꝫ ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. ⁊ opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozophus

Catho primus phūs romanus atqꝫ iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū qꝫ latinaruꝫ apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quīto questor Tarētum missus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāsuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factꝰ: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul ⁊ post consulatū quē strennue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū sero ⁊ pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. historias ⁊ rem militarem tractauit: atqꝫ scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriaꝫ. Id egit vt iuris ciuilis peritissimꝰ haberet. Senatu namqꝫ ⁊ extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellētia superauit. Censorinus aūt appellatus fuit: qꝛ censure officiuꝫ sibi specialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoqꝫ ornamenta fuerūt senatꝰ. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

Scipio magni Scipionis nepos oīni virtute apud romanos ꝑclarus. Consul extra sorteꝫ factus Aphrica sibi decreta est. Veniēsqꝫ carthagineꝫ cum sex continuis diebus noctibusqꝫ oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionē traxit. petētesqꝫ vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atqꝫ ita primū mulierū agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuisse mulierum. 25. milia: viroruꝫ. 30. milia captiuorū memorie proditū est. Hasdrubal vero impator vltro se transfuge dedit. Et eius vxor se suosqꝫ quodam femineo furore in mediū se iecit incendium Ipsa aūt ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miserūqꝫ victoribꝰ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit; qđ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

Publius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore ꝑdicto vt quidem existimāt in seruiturē ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinē ⁊ forme ꝑstantiā libertate donatꝰ est. Alij scribunt: qꝛ rome Terrēciꝰ lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingeniū ⁊ formā nō institutꝰ modo liberaliter sed mature manumissis. Hic cū mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū scipione aphricano ⁊ cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio sex. In q̄bus mltoꝝ mores ad precauēda ꝑicula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ sic tradit Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: nauī cū semel ꝯscendit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯsulibꝰ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hūc affranius oīnibus comicis ꝑfert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inscriptū fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Dscripsi mores hominū iuuenūqꝫ senūqꝫ Qualiter ⁊ serui decipiāt dominos
Quid meretrix: q̄d leno: dolis ꝯfingat auarꝰ Hec q̄cūqꝫ leget sic puto cautꝰ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulerūt atq3 eoꝝ regi viturto infinitā multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Deniq3 cū viturt⁹ paucitatē romanoꝝ vix ad escā canib⁹ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipē. clxxx. milia armatoꝝ hƀet: cōserta pugna a romanis supatus est. Ex cui⁹ exercitu partim in bello: partim submersi cū ponte: quē sibi iūctis nauib⁹ supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex torquib⁹ galloꝝ ingens sublata est: magnaq3 gloria cōsules ambo triumpharūt. M. porcio Catone ⁊ Quīto marco cōsulib⁹ Narbone in gallia colonia deducta est annoq3 eodē Licinio metello ⁊ quīto lucio Sceuola consulib⁹ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidaꝝ regi bellū illatum est. Qd̄ Aderbalē ⁊ Hiempsalem Micipsẽ filios fratres suos reges: ⁊ ppl'i romani amicos interemisset. Missus aduersus eū cōsul Calphurni⁹ bestia: qui corrupt⁹ regis pecunia pacē cū eo flagiciosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cōtra eūdē in sequēti anno Spurius albin⁹ posthumi⁹ pfectus est. Is quoq3 p fratrē ignominiose cōtra numidas pugnauit. Tercio missus Quītus cecilius Metell⁹ cōsul. Is exercitū ingēti seueritate ⁊ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Jugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cū iam finē bello impositur⁹ esset: successū est ei a Caio mario. Is iugurtā ⁊ bochū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat piter supauit. xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs duct⁹ est cathenat⁹. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul fact⁹ est. Belluq3 ei contra Cymbros ⁊ Theutones decretū est. Tercio quoq3 ei ⁊ quarto delatus est cōsulat⁹: quia bellū Cymbricū ptrahebatur. Sed in quīto cōsulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū. Cū priores cōsules a Cymbris ⁊ Theutonib⁹ ⁊ Ambronib⁹ que erant Germanorum ⁊ gallorū gentes victi sunt iuxta flumem rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cū Cymbrias itaq3 cōflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri ⁊ Theutones quoꝝ copia adhuc īfinita erat ad ytaliā transierūt. Iterū a Caio mario ⁊ Quīto catulo cōtra eos dimicatū ē: sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo plio qd̄ simul ambo gesserunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq3 exercitu. ccc. perierūt. Tria ⁊ trigita Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercit⁹ Marij duo reportauit. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eorū mulierib⁹ grauiorē pene q̄ ab ipīs pugnaꝝ romani expti sunt: Hee etem plaustris in modū castroꝝ depositis ipē desup pugnantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipē nouo cedis genere terrerētur: abscisis em̄ cū crine ceruicib⁹ inhonesto satis vulnere turpes relinquebātur. Ferrū qd̄ in hostes sumpserāt in se suosq3 verterūt. Nā missa ad mariū legatione cū libertatē ac sacerdotiū non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisq3 passim infantib⁹ suis aut mutuis cōcidere vulnerib⁹ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisq3 plaustroꝝ pependerūt.

Linea Consulum romanorum
Caius Cassi⁹ Longinus
Sextus domicius Caluinus

Scipio Nasica
Calphurnius bestia

Caius Marius
Quintus Catulus

Gneus octauius
Cornelius Cinna

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno etiam Mithridaticū: causam bello ciuili Caius marius sexies cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū (qui asiam ⁊ achaiā occupauerat) mitteret. Isq3 exercitū in Campania paulisp teneret: vt belli socialis qd̄ intra ytaliā gestū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipē ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare silla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra mariū ⁊ Sulpicium dimicauit: prim⁹ vrbē armat⁹ ingressus est Sulpiciū interfecit. Mariū fugauit. At3 ita cōsulib⁹ ordinatis in futurū annū Gneo octauio ⁊ Cornelio Cinna ad asiam pfect⁹ est. In tpe ipō dira pdigia visa sunt. Nam sub ortu solis glob⁹ igne⁹ regione septētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incōuiuio cruor e panib⁹ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoīes viuere solita erant: relictis stabulis pascuisq3 cū balatu hinnitu mugituq3 miserabili ad siluas mōtesq3 fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Silla patricius roman⁹ cū plurima ī iugurthino bello edidisset facinora. Imperatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ⁊ asia vicit. Hic ex antiqua atqȝ pclara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūqȝ flagicijs inqnatā vsqȝ ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adept⁹ est. In q quidē officio vitā penit⁹ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manib⁹ iecit: mithridatē cōpescuit: socialis belli luct⁹ repressit: cynne dñationē fregit: ⁊ mariū pscriptū ⁊ exulē esse coegit. Erat aūt lrīs grecis latinisqȝ optīe eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ⁊ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qd̄ sociale dicebat᷑: ⁊ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ptracta sunt p decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinqginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absqȝ his qui in tota italia passim deleti sunt.

Cum silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulib⁹ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ⁊ sicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertori⁹ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quint⁹: Cecili⁹: Metellus fili⁹ eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudi⁹ deinde Gn. Scriboni⁹ Curio. Is dardanos vicit ⁊ vsqȝ ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi simul triūphi fuerūt.

Bellū seruile primū inter inicia vrbis herodonio duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit qȝ bellū. Mox impio p diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruenti⁹ seruili qȝ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo suburbana pvincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebat᷑. Tandē ppenna imperatore de eis supplicium sumptum est: fuitqȝ de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

Anno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpib⁹ hoꝝ consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacib⁹ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius dephēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipe vict⁹ plio est ⁊ interfect⁹. Deinde anno sequēti Junio sillano ⁊ L. murena cōsulib⁹ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maxim⁹ romanoꝝ imperator maximo in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyrratis iterato contra vigintiduos reges oriētis imperator designatus est: qui mitridatē ī armenia minore nocturno plio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē eoꝝ herodē prudēter ⁊ hiberie regem vicit. Mox itureos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaqȝ maxie munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeoꝝ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniqȝ romam cum ingenti gloria triumphauit Junio sillano ⁊ L. murena cōsulibus.

Caius iulius cesar qui postea imperauit anno vrbis condite. 698. cum L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ⁊ cisalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ senatus illiricū cū legionib⁹ denis. Cū quib⁹ p decem annos bellans grauissima plia cōfecit. Primo vicit heluetios ⁊ vsqȝ ad oceanū britānicū pcessit. Deinde Ariouistū regē cui auxiliabāt᷑ Arudes Marcomones Tribeti Vangiones Sueui ⁊c̄. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noīe germani vocant᷑. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenū ⁊ oceanum est: ⁊ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar enī e gallia rediens victor alterū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusqȝ vt dimissis exercitib⁹ ad vrbe rediret: ⁊ pompei⁹ cū impio missus est pter quā iniuriā potius cōmune ⁊ plusqȝ bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

Silla

Marcus Emilius — Quintus Catulus

Marcus Tuli⁹ Cicero — Gneus Gneus

Pompeius

Caius Julius — Lucius Bibulus

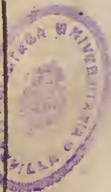

Florentia nobilissima ⁊ inclita ac primaria vrbiū ethrurie. Eius origo refert in sillanorū militum
(quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperūt
fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuz eius loci mentio fa-
cta est fluentinos dicit: pfluenti arno appositos. Veuerunt vero hi milites ad annuz condite vrbis rome
sexcentesimū ⁊ septimū supra sexagesimū. vnde iniciū habuisse videt florentia ante christi dei nostri aduē-
tum annos circiter octogintatres. Condita igit fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ prisci ho
mines fluentiā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas p circuitū ciuitates excellere: mirisqz
modis imperiū ppagare cepisset Florentia longe melius q̄z fluētia dicta est. Multis ea ciuitas p Gotho-
rum tempora incōmodis agitata est. Totila enim eam immunitā ⁊ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹
instaurare fecit: maioreqz ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ⁊ magistratibus deco-
rauit. Itaqz florentia acceptis vi ⁊ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū ⁊ vigesi-
mū supra millesimū plurimū opibus ⁊ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus imperator ec-
clesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe p priores artiū ⁊ vexilliferos iusticie
sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe pter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ⁊ stu-
pendo opis fornice est ornata: glorioseqz virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item supbissimū
quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scz. 1071. pductū est ponieriū: ⁊ meni-
bus vrbs est ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ppetuo ambitu deducta. Turris
vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ⁊ tricesimū excitata. Ibi p
cursoris index maxima in veneratione habet: ob cuius honorē edes pclarissima in celebriori vrbis loco

dicata habet᷑: quā baptisteriū dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti hi- storie inenarrabili ope sculpte habent᷑. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet᷑: etiā ꝑter pulchri- tudinē ⁊ ciuiū vrbanitatē: viros quoqꝫ in omni genere virtutis ꝑstantiores habuit. Duobusqꝫ poetis or- nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiū nat⁹ ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentib⁹ florētie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopost iotum habuit pictorē celeberrimū apelli equipandū. Habuit quoqꝫ ac cursiū iurisconsultoꝝ principē: qui ius ciuile egregie interꝑtatus est. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium clarissimū. Ornataqꝫ fuit cosino mediceo quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate superantem ciues europe celebrem reddūt. Cumulantqꝫ eius felicitatē filij sui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addide- runt ornamenta. Monasteriū ꝑcipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄ alias supat oēs: eius viri summi magnificentiā ostendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma- noꝝ opibus compande. Florentissime aūt vrbis originē gestasqꝫ res abunde complexus est Leonardus aretin⁹. Secus florentinā fesula vrbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis ꝑsertim Salustij ⁊ Liuij celebrata interijt vel vt sup̄ in florentiā populū opesqꝫ mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientē vergūt Munio torrēs orit᷑ florentina abluēs menia: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iun- ctus. Vallem arni superiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciorē quātū ꝑfluēti ar- no apposita planicies ambit fuisse palustrē aiunt. Cōmendanda est multis in rebus florentinoꝝ ꝑuiden- tia: tum maxie qd̄ eligēdis cancellarijs que oratoriā spectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitatis studia peritos acceptāt: vt Leonardū ⁊ carolū aretinos Poggiū: ⁊ an̄ eos colluciū q̄ scribēdi dictādiqꝫ artē disertissime tradiderūt.

Linea Regum Siyrie

Antiochus pius

Iste antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugaꝫ verti. Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ꝛ imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham strennuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoruꝫ: ꝛ conuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ꝛ conclusit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Antiochus spondius

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ fili⁹ ꝛ ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusqꝫ qui cum puer parētib⁹ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit. Et cū romanis p quadraginta annos varijs euentib⁹ cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ꝛ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot em̄ nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisqꝫ lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lr̄is grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboruꝫ patiētissim⁹. Cū tandē Cn. pompei⁹ nocturno p̄lio vicit castra diripuit quadraginta mille ei⁹ occidit. Pharnaces filius ei⁹ cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates dīu ex altissimo muro filiū frustra p̄catus. Statim descendens ad vxores pelices ꝛ filias suas venenū oībus dedit. Qd̄ cuꝫ ipse nouissimus oīm hausisset: nec tn̄ ꝓpter remedia quib⁹ se p̄munierat veneno infici posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiqꝫ iugulū prebuit. Perijt autē apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Demetrius macero

Linea presidum Sirie

Scaurus

Demetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus

Gabinus

Philippus vltim⁹ Syrie ꝛ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ꝛ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus ei⁹ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philipp⁹ hic a gabino consule captus: regnū ei⁹ in romanoꝝ ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qd̄ p ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

Crassus

Post vltimū regem syrie ꝛ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit ꝛ ad sancta sanctoꝝ vsqꝫ accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū ei⁹ fratreꝫ abduxit. Ex tūc iudei libertatē penit⁹ deposuerunt ꝛ subiecti romanis esse ceperūt. Et pompei⁹ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duab⁹ cohortib⁹.

Cassius

Gabinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gēte iudeoꝝ in q̄nqꝫ cōuēt⁹ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs supbiā.

Crassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locū suū a senatu surrogaᷣ: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes repri meret. Uir quidē cupidissim⁹ ꝛ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum ꝑuadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abstulit: inde diuertens p mesopotamiā i parthiā ꝑuenit; moxqꝫ eufraten transiuit: ꝛ cū ꝓpe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis opp̄ssere romanos: ꝛ rapido equ[e]tu crassum ꝑsecuti sunt: ꝛ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū i os ei⁹ infusū eū inter[...]

Iste Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenti talenta a iudeis extorquens: denū a philippis occisus est.

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusqꝫ miscentur condita fuit. Quāqꝫ franciscꝰ petrarcha de ea scribat. Lugdunū nobilis et romanoruꝫ colonia est: paulūqꝫ vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rodanusqꝫ conueniūt. Sonam incole appellāt. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clarissimoꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vsui magno fuit illis Emporiū ac in presentiarū est. Monetā argenteā atqꝫ aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā ab vniuersis gallis cōmuni designatū impēsa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc vrbē edificatū est vbi fluuiorū est coiicio. Adest et ara dignitatis eximie gentiū. lx. numero inscriptū habēs titulum. Earūqꝫ singularū statua vna: hanc vrbē genti olim Segosianorū presidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Relique dehinc gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūtur. Hi nāqꝫ amnes ab alpibus ⁊ lati deinde in vnū alueū cōfluētes delabunt̄ in rhodanū. Rursus aūt superās rhodanꝰ viennā defert̄ allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuiis euenit vt initio in aquilonē: dehinc in occidentē deferant̄. Iāqꝫ in vnū tandē amne cōfluens in austrū iterū curuatꝰ excurrit. Quoad erūpat: aliis acceptis flumibus. Et hinc reliquum in mare cursuꝫ ꝑficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exustū est. Quā vrbē inter celtas ascribere quibusdā placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero se rome puerū cuꝫ Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc sanctꝰ Desiderius episcopus. Et S. Baldomeriꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidē vitā heremiticā duxit. et multorū extitit pater monachoꝝ. Ornat̄ etiā hec ciuitas sancto Nicetio episcopo: ⁊ Hyreno ep̄o policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. In ea domicianꝰ abbas: Lupus ep̄s et anachorita. Antiochusqꝫ ep̄us qui in dn̄o quiescūt. Iustꝰ preterea angelis primꝰ ibi vitā finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Ubi et pilatus ⁊ Herodes (vt fertur) a romanis principibꝰ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequētiꝰ hibernāte dictū est. Lugda em̄ gallica lingua ideꝫ quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Tacitꝰ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomīa sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Christi
Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam marit⁹ suus moriens Hircanū ꝛ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobol⁹ vo efficax ꝛ audax erat. Ipa ei a pplo plurimum diligebat. Que suscepto magistrato hircanum ꝑpter etatē principē sacerdotū statim ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis pharíseoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in oibus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūqꝫ cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē mlta gessit ad regni ꝯseruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret anqꝫ vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue ꝑduxit. Et post mortes multis miserijs regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Deniqꝫ cum inualitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo p⁹ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuꝫ
Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex ꝑdicta alexandra filius vigesimustercı⁹ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯstitut⁹ post mortem matris maximas questiones ꝛ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqꝫ egressi essent fratres in campis ıericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Arethām regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeā et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanorū soluit obsidium. ratus tēpus esse vt defacili iudeam poneret sub tributo. Atqꝫ in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompei⁹ hierosolimā veniēs. Cū eam obsedisset; orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ꝛ romani templū ꝑphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus

Aristobolus ꝑ pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz ꝑductus est. cum duob⁹ filijs alexandro ꝛ antigono totidemqꝫ filiab⁹. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. ꝛ subiecti romanis esse ceperūt. Sirie ꝛ iudee administratio Scauro est ꝯmissa inde gabinio. Post hec casu elaps⁹ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoni⁹ aristobol⁹ ꝑ gabinū capt⁹ est. iterū romā ꝑduct⁹. In discidio pompei ꝛ cesaris in syriā cū duab⁹ cohortib⁹ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander

Alexander pōtifex fili⁹ aristoboli. Is duz romā cuz pr̄e duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū ꝛ Macherunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi ꝑcussus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q̄ in romanos admiserat

Antigonus

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander ꝛ aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeqꝫ potitus antipatrū idumeū virū strennuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vsqꝫ ad obitum cesaris ꝑmansit; deinde vrbem expugnauit cōprehensuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit ꝛ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Bellū ciuile cesaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo pter calamitates que in plijs accidere ɔsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq3 oīm nimia felicitas. Cum enim cesar galliā inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat: decē annos traxit ista dn̄atio. Ex inde qm̄ mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que nupta pōpeio generi socerīq3 concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq3 cesar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est ⁊ supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirū in thessaliā pcessit: quē pompeius cū maximis copijs insecutus vtrinq3 acies struxerūt. pugnatū est itaq3 ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompei⁹ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissim⁹ fortunā magis q̄3 amicitiā sequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potit⁹ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū ponto supauit. Postea cū romā venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se imperatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ orator princeps ac romanorum consul. Hic de tulliorum familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volscorum regem referebat: patreq3 tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt pmū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescētibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs pactis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. ptor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marciū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: ei⁹ tn̄ inimici tandē ignominiose pierūt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiq3 iuuentutē suam exercere studuit cū esset aīo audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir ⁊ omnium facinorosorum dux: horum cateruas circū se semp habere voluit: quibus fretus societatibus: ipse flagiciosus catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione ppalata detectisq3 coniuratorum noibus. Lentulus ex clarissima corneliorum gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ ⁊ cepari⁹ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm psequens inter cōfertissimas legiones confodit. atq3 ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior vticensis

Cato posterior catonis supioris pnepos: cui ppriū nomen. M. portius cato stoicus phus: quem vticensem quidā appellant: q2 se apud vticam interfecit vir doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū senatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac sc3 industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporib⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄3 armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus sociorum ciuiū ptereaq3 armorum atq3 equorum maior nobis copia est q̄3 illis. Hic quoq3 quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illū gloria sequebatur. Quiq3 inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam morales cū suis rationibus in librū composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatēter ferens: eiq3 subijci nolens.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dionisius

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicaʒ filiam habuerunt: quē antigonus apud cesarē accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝓcurator iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolimis natu maioreʒ sub se procuratorē statuit ⁊ herodē gallilee ꝑfecit.

Cleopatra

Ptolomeus dionysiꝰ .12. egyptioꝝ rex. regnauit annis .30. Ad eum pompeiꝰ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutor eius a senatu datꝰ fuerat: verū vir ingratissimꝰ pompeiū occidit. Mortuo igit᷑ pompeio cesar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ꝑtulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū pondere mersa ꝑ ducentos passus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando ꝑuenit. Sed paulo post nauali ꝓlio regiā classem cepit. At vbi Ptholomeꝰ liber euasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cuiꝰ corpꝰ ad littꝰ deuolutū lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiq̄ regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam post mortē fratris cesar reginā constituit post morte vͦo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrā sūmis cōplexus est honoribꝰ adeo vt eā sibi vxorē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt. [illegible]nā antoniū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrā vͦo vt viuā in p[illegible]m reducerēt. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto asp[illegible] conc[illegible]dit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ec[illegible] cr[illegible]litate atq̄ oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū [illegible] ꝑ annos .306. sub regibus tredecim ꝑmansit: ⁊ augustus fyrente egyptū comp[illegible]

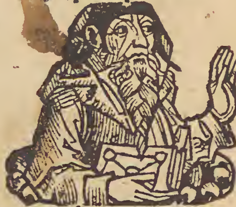
Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscipiēs: regnauit annis. 37. Antipater eīn tp̄e Sabini syrie p̄fecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiū coniugiū meruerit. Et regis arabū neptē vxorē acceperit. Ex qua q̄tuor filios suscepit scʒ phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iosippū ⁊ feroam: ⁊ vnicā filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus p̄mogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditq̄ʒ ei august⁹ traconitidē ⁊ itureā totāq̄ʒ maritimā. Edificauit aūt in aschalone domū regiā. Et deinde agnomiatus est aschalonita. Natione eīn idume⁹ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xp̄i dn̄i nr̄i ntītate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qđ pri⁹ p successiones maioꝝ tenebat̄ destructū est. Ac sic moysi p̄phetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus ei⁹ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamētis erigēs. Augustā in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitq̄ʒ aquilā aureā sup speciosam portā tēpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoq̄ʒ herodion in q̄ sepult⁹ est. Templū magnificētissime decorauit. Demū anno. 26. hircanū principē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Sororēq̄ʒ ei⁹ vxorē suā cū duob⁹ filijs p̄prijs iā adolescētib⁹ atq̄ʒ vxoris matrē oēs interemit. Predicti quoq̄ʒ crudelit[illegible]tib⁹ hoc addidit: q̄ sororis sui noīe salome virū occidit. ⁊ cū eaʒ alteri vxorē dedisset etiā ipsum e vita sust[illegible]. Scribas p̄terea oēs ac diuine legis interp̄tes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir cū ibi xp̄i [illegible]atē magoꝝ in[illegible]tio cognouisset. oēs puulos bethleeʒ gladijs interemit. Quo facto repēte morbo interc[illegible] p[illegible]cussus: ⁊ scatē[illegible] [illegible] corpe vermib⁹ miserā exalauit aīam. quinq̄ʒ supstitib⁹ filijs relictis scʒ archela[illegible] [illegible]roo. antipa: antipatro: lysania: ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̄tuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

AGrippa colonia q̄ ad sinistri rhenū lat⁹ si/
ta est. loc⁹ ꝛ situ ꝛ flumīe clar⁹ ꝛ pplo. quā
alij scribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia di
cit. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad cite
rioris rheni ripas sita. Temporib⁹ enee troia/
ni a q̊dā troiano colono noīe (vt sicard⁹ cremo-
nēsis hꝫ) iniciū sūpsit: ꝫ postmodū Claudii im
patoris iussu qui agrippine marit⁹ fuit. ꝛ vbio
rū pplis a sueuis fugatis instaurata extitit. ꝛ ab
agrippina vxore ex eoꝝ ꝓgenia ducta appella/
ta. quā vrbē sic cōditā vbii ppli habitare cepe
runt. Veriores tn̄ historici oēs asserunt ꝙ. M.
agrippa colonie illi⁹ auctor fuit. Qui licet multa
domi multa foris preclara cōstruxit. illam tn̄ ex
oīb⁹ dignā cēsuit. cui suū nomē imponeret. Edi
ficator ac bellator egregi⁹ dignusq̧ habit⁹. quē
august⁹ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄-
liscūq̧ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste.
Is vrbē in emulationē Treueris opulentissimā
ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset
Hildericus aūt rex frācoꝝ lōge postea ex agrip/
pina fautores Egidii romani eiecit: francis im-
positis ex francoꝝ incolatu Coloniā appellauit
quāq̧ nōnulli coloniam romanoꝝ esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanorū socia esset: fatali igne
ꝯsumpta est: in q̄ capitoliū ꝛ edificia ꝛ rit⁹ roma
noꝝ instar fuere ꝛ adhuc nōnulla extant: habet
eīn capitoliū ad effigiē romani nisi ꝙ ꝑ senatu
illic pacis ꝛ belli consilia agitante: hic famosi iu
uenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt
eterna cōcordia. Ibi rotarū ꝛ armoꝝ strepit⁹ ac
gemit⁹ captiuorū. hic quies ꝛ gaudiū ac iocan-
tiū voces. deniq̧ illic bellū illuc pacificus triū/
phator ingredit̄. Videt̄ ibi templū vrbe me/
dia pulcherrimū quāuis inexpletū qd̄ haud im
merito sūmū vocāt. Magoꝝ ibi regū corpa ab
ortu vsq̧ ad occasum tribus saltibus transuecta
Quos ad ethereū quondā regē ad presepia va/
giente cū munerib⁹ veneratos legimus. hec li-
bera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius ar
chiepiscop⁹ romanū eligit impatorē. In ea mul
ti scīa ꝛ sctītate claruere viri: quoꝝ de numero se
uerin⁹ ipsius vrbis eṗus. Et albertus magnus
cui⁹ corpus apud predicatores obseruat̄. Ibi
50. ex thebeoꝝ legione cursuꝫ sui agonis cōple
uerūt. Vrsula q̄ꝫ cū vndecī virginū milib⁹ ꝛ alij
nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt est
quāta ibi ciuilitas que vrbis spēs: que virorūꝫ

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustū gētis colonie ritū esse vulgo ꝑsuasū presertī femineo Franciscus petracha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiste cū sol ad occidētē vergit. Oīs ripa preclaro ꝛ ingenti mulierū agmine tegit: ꝛ incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimq; alacres pars herbis odoriferꝭ intinctis reductisq; post cubitū manicis candidas in gurgite manꝰ ꝛ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ꝛ deinceps letiora succedere. Itaq; lustrationē esse annuam in exhausto semꝑ studio cultū colendūq;. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoꝝ nec padus vnq; valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec fluminꝰ. Prope coloniā aquēsis vrbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. ꝛ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentibꝰ illiꝰ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et ꝑma inde imperij auspicia capescerēt: q hodieq; seruat: seruabit q̄diu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pōponiꝰ historicꝰ ꝛ orator atellenaꝝ scptor ꝑ h̄ tēpꝰ (eusebio teste) clarꝰ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū distantias ꝛ loca queq; mensurat.

LEoneꝰ grāmaticus doctissimꝰ Gn. pōpei libertꝰ. Is iussu dn̄i sui pōpei ꝯmētaria i medicina q̄ pōpeiꝰ deuicto metridate i suis scriniis cōpererat: i nr̄m trāstulit sermonē. metridates eni̅ medicine curiosus ab oībus sbiectꝭ suis singula medicialia exq̄rēs comētationū hoꝝ ꝛ exēplaria i archanis suis reliq̄rat.

Agrippa gener octauiani edificator egregiꝰ rome q̄ multa cōstruxit i edilitate sua adiecta v̄ginea aq̄ ceterisq; corriuatꝭ atq; emēdatꝭ lacꝰ septīgētos fecit: idq; fuit qd̄ octauianu augustū pp̄lo romāo vinū petēti sbiratu rn̄disse scribit suetoniꝰ tot aq̄s itroduxit agrippa gener meꝰ ꝛ vinū q̄ritꝭ. coloniecq; nomē ꝛ dignitatē dedit.

AUgusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustis/
simā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem sueuoꝝ a Japhet descendentē: eam primo
inhabitasse ꝓuinciā scribunt. Ibiq̄ȝ eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia
opportuna de facili haberi possent. Venientes enim sueui ad retiam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū
natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt.
Eamq̄ȝ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsq̄ȝ ad alpes vindelica dicebatꝰ. Uni
uersaq̄ȝ montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhetis vindelicisq̄ȝ tenetꝰ vt Strabo ponit. Eam autē
more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq̄ȝ europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis
armis ⁊ securibus p̄acutis ex hac vrbe cedere vsq̄ȝ ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante
cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinantꝰ. Et temporibꝰ exitus filioꝝ israhel de egy/
pto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt
Eligentes aūt sibi deam Zizam quā cererē fuisse opinantꝰ. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum
vsq̄ȝ ad tpa romanoꝝ inuiolatū ꝑmansit. Id vetustate collapsuȝ nomē collis seruauit. Qui ab incolis Ey-
senberg hodie vocitatꝰ. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A
romanis plurima bella ꝑpessa est. Cū libertatem semꝑ optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo di
uus Octauianus Augustus Titū Enniū p̄torē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua
Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribunꝰ mili-
tum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis.
In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma
reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more litatus. Pe
rijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoq̄ȝ cedis
nomen dedit perdita legio. in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis ro-
manam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Varro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert ꝙ Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesqꝫ duas omnino nec alibi ꝙꝫ in germania accepit. lolianam atqꝫ varrianam. varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū duce legatisqꝫ ⁊ auxilijs cōmunibus cesis. Deinde augustus ꝑ Tiberiū Nerone (Cum Drusus frater eiꝰ recnales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atqꝫ vrbem eoꝝ īmunitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milibꝰ cesar augustus missis vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūqꝫ auspicijs Augusti victa ⁊ aucta erat in honorē augusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bella sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus ꝑ omne tempus amazonia securi dextras obarment ⁊c̄. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbez ꝓ tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis ꝑmansit magnū incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto ⁊ quinquagesimo sup̄ nōgentesimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsqꝫ cladibus noricos rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosqꝫ tandem ad internitionē prope Augustā deleuit. Tres quoqꝫ in eo prelio eoꝝ regulos captos a militibꝰ suis ad eū ꝑductos cum ob clementiā seruare conaret̄. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Vdalrici ⁊ Regniboldus filiꝰ sororis sue. Deinde diuus Vdalricus episcopus vrbem illustriorē fecit. ⁊ eccl'iam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis lesionem sensit. Et eccl'iam sancti Johannis ⁊ sancti Stephani cōstruxit. Ornat̄ qꝫ hec impialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et p̄sertim basilica ep̄ali ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij sancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti ep̄i ⁊ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ sanctoꝝ p̄cipuo honore obseruant̄: qui auguste varijs ob tormētis martiriū ꝓmeruerūt

Tres soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ꝛ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ꝛ in eundē orbē cōuenerūt: significātes dominiū Lucij antonij ꝛ. M. antonij atqꝫ Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius qꝫ noticia trini ꝛ vni⁹ dei toti orbi futura iminebat. Bos quoqꝫ aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defituros esse qꝫ frumenta.

Bibliotheca toto orbe terrarū nolatissima. 40. miliū libroꝝ in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles ꝛ bibliothecā ꝛ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: ꝛ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoqꝫ philadelph⁹ maximū numerū libroꝝ collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ꝛ Liui⁹ qui elegantie cureqꝫ regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qn̄ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisqꝫ ignaris etiam seruiliū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

Salustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ꝛ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro

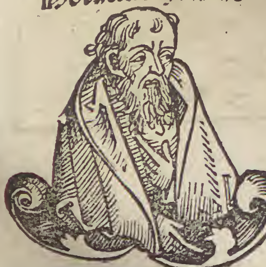
M. Varro vico atice ꝛ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimū fuit eruditissimus quidē ꝛ acutissimi ingenij vir: atqꝫ in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens. 35. grecas lr̄as cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūqꝫ qui tam multa scripsit: quā multa vix queqꝫ legere credam⁹: hic quoqꝫ teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos. 415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasqꝫ diuisit. Edidit insup ꝛ librū de lingua latina: ꝛ librū moralē: de quo sn̄iam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ꝛ librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

Virgilius Maro

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ꝛ pcibue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ꝛ. M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lr̄is ꝛ grecis ꝛ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniqꝫ studio indulsit medicine ꝛ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditioꝛ peritioꝛqꝫ esset: se in vrbē contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ꝛ illū pollioni cōmēdauit. Corpore ꝛ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāqꝫ plerūqꝫ ab stomacho ꝛ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūqꝫ ab augusto petijt repulsam habuit nunqꝫ. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniqꝫ brundusij anno etatis sue. 52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius Flaccus

Horacius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem. M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra. M. antoniū ꝛ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatusqꝫ ad poeticā se conuertit. Scripsitqꝫ odas poetriā ꝛ ep̄las. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus

Caius Julius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

Caius iulius cesar lucij filius. Annũ agens sextũdecimũ patrem amisit: questor iuliã amitã vxoreq̃ corneliã defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis p̃ter comiciũ ac forum basilicasq̃ etiã capitoliũ ornauit. Ex p̃tura deinde sortit⁹ hispaniã cũ bibulo cõsul creat⁹ inito honore prim⁹ omniũ insti tuit. vt tã senat⁹ q̃ populi diurna acta conficerent̃ ⁊ publicarent̃. Sub id tempus calphurniã. L. pisonis filiã successuri sibi i ꝯsulatu duxit vxorẽ suaq̃ iuliã Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnẽ fere galliã que a saltu pyrrene alpibusq̃ ⁊ monte gebẽna flumĩb⁹ rheno ⁊ rhodano cõtinet̃. Eodẽ tp̃is spacio matrẽ primo deinde filiã: nec multo post neptẽ amisit. cõfectis bellis quinq̃es triũphauit. primũ ⁊ excellẽtissimũ egit gallicũ: sequentẽ alexandrinũ deinde ponticũ: primũ affricanũ: nouissimũ hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit̃ excelsa statura colore candido teretib⁹ mẽbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusq̃ oculis valitudine ꝓspera: nisi q̃ tp̃e extremo repente aĩo linq̃ni atq̃ etiã ꝑ somniũ exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edib⁹: post pontificatũ maximũ in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiũ cautior ne an audacior. Compositis vbiq̃ ciuilib⁹ bellis vrbis ⁊ orbis monarchiã tenuit. Et olimpiade. i83. romanis impare cepit. ⁊ impauit annis. 4. mensib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cũ aũt cõtra morẽ libertatis honores ex sua libertate p̃staret. cõspiratũ est in eum a sexaginta ampli⁹. C. cassio. M. q̃ ⁊ decimo bruto. Et tñ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denũciata est. Cũq̃ in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circũsteterũt. a quib⁹ trib⁹ ⁊ viginti vulnerib⁹ cõfossus est. Hunc vite exitũ cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ rostris combustũ est. ꝑcussorum aũt fere neq̃ triennio quisq̃ amplius supuixit. neq̃ sua morte defunctus est.

Octauianus Augustus patre Octauio senatore genit⁹ nat⁹ est. M. T. cicerone ⁊ Antonio ꝯsulib⁹. ix. kal. octobris paulo ante solis ortũ. In quarto anno patrẽ amisit. duodecimũ agens annũ auiã iuliã defunctã ꝓ concione laudauit. quadriẽnio post virili toga sumpta: militarib⁹ donis triũpho cesaris affricano donat⁹ est. Bella ciuilia quinq̃ gessit. mutinẽse: philippẽse: parusinum siculũ: attiacũ. Ex quib⁹ primũ ⁊ nouissimũ aduersus marcũ antoniũ. Secundũ aduersus brutũ ⁊ cassium. Terciũ aduersus antoniũ triũuiri fratrẽ. Quartũ aduersus sextũ pompei filiũ. Iniciũ hoꝝ ⁊ causa fuit ob necẽ auũculi iulij. Domuit q̃z cõtabriã: aquitaniã: pãnoniã: dalmaciã cũ illirico oĩ. Item rhetiã ⁊ vindelicos ⁊ salassos gentes alpinas coercuit. ⁊ dacoꝝ incursiones trib⁹ eoꝝ ducibus cũ magna copia cesis. Germanosq̃ vltra albim fluuiũ summouit. Aliasq̃ nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ⁊ assiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificẽtia oẽs antecessit. Sponsaz habuit adolescẽs. P. seruili filiã. Sed recõciliat⁹ antonio p̃ugnã ei⁹ claudiam duxit vxorẽ. vix duz nubilẽ ac simultate cũ fuluia socru exorta intactã adhuc scriboniã in m̃rimoniũ accepit cũ qua diuortiũ fecit. Ac statim liuiã drusillã m̃rimonio tiberij neronis ⁊ quidẽ p̃gnantẽ abduxit. dilexitq̃ vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliã. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliã primũ marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres habuit ⁊ neptes duas. Forma fuit eximia ⁊ ꝑ oẽs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillũ leuiter inflexũ ⁊ subflauũ: supcilia cõiuncta: mediocres aures: nasum ⁊ a sũmo eminentiorẽ ⁊ ab imo deductiorẽ. Colorẽ inter aquilũ candidũq̃: staturã breuez. Eloq̃ntiã studiaq̃ liberalia ab etate prima cupide ⁊ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cõposuit. Deniq̃ cũ de oriẽte victor reuersus esset. tũc primũ August⁹ eo q̃ rempub. auxerat cõsalutat⁹ est. Et extunc summã rerũ ptãtem quã greci monarchiã vocãt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauitq̃ romã edificijs multis: isto gloriãs dicto. Urbem latericiã repi: marmoreã relinquo. Impauit annis. 56. Ianũ quirinũ semel atq̃ iterũ a cõdita vrbe ante memoriã suã clausum: terrã mariq̃ pace parta interclusit: ꝑ que pacis tp̃a Saluator nr̃ ih̃s xp̃s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oĩb⁹ dimissis in osculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nr̃i cõiugij memor viue ac vale sortitus exitũ facilẽ ⁊ qualẽ semp optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antoni⁹ cõsul a senatu hostis adiudicat⁹ missi ad eũ ꝑsequendũ pansa ⁊ hirci⁹ ⁊ octauianus adolescẽs. Deinde cesar cũ Antonio pacẽ fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt August⁹ hispanias gallias ⁊ italiã teneret. Antoni⁹ asiam pontũ ⁊ oriẽtem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrã reginam egypti duxit vxorem. cõmouitq̃ bellũ ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciũ qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptũ ⁊ desp̃ehis rebus cum oẽs ad Augustum trãsiret ipse se interemit. sicq̃ egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

Sibilla tiburtina vates pcipua: cui⁹ ,pprīū nomē albunea fuit: in italia floruit ꝛ multa pdixit. ꝛ q2 tiburre ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebaꝛ: iō tiburtina dicta fuit: ī gurgite ipsi⁹ flumīs cui⁹ simulacrū tenēs ī manu librū īuētū fuit: hāc august⁹ octauian⁹ (cū rōani ei diuīos honores exhiberēt) ꝯsuluit. Que p⁹ triū dierū ieiuniū rñdit ea q̄ diu⁹ augustin⁹ refert: iudicii signū tell⁹ sudore madescet. E celo rex aduenient p secula futur⁹. Et sūt. 27. versus q̄rū vltim⁹ est. Decidet e celo ignisq̧ ꝛ sulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lrē teste eodē: hūc sensum reddūt: ihs xp̄s dei fili⁹ saluator. Quib⁹ dict| illico (vidēte augusto) celū apertū est: ꝛ nimi⁹ splēdoꝛ irruit super eū Viditq̧ in celo pulcherrimā virginē stantē in altari puerulū baiulātē: q̄ visa repēte ꝛ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei est: atq̧ ita august⁹ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ꝛ vidēs in terrā ,pcidit ꝛ deū adorauit. Quāobrem august⁹ deū se appellari oīno recusauit: q̄ ī loco postea ad rei mēoriā templū sub titulo sctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo btī Frācisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ꝛ pelle hircina in humeris cū capillis dispersis in manu h̄ scriptū tenentē. Nasceꝛ xp̄s in bethleē: annūciabiꝛ in nazareth regnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cui⁹ vbera illū lactabunt.

Prodigia in ntītate xp̄i visa. olei fons (vt eutropi⁹ ꝛ alii testanꝛ) Rome e taberna meritoria in trāstiberina regione ex terra p totā effluxit diē: denuncians christi gratiā omnib⁹ gentib⁹ datam: quo etiā die aure⁹ circulus circa solē apparuit: romuli quoq̧ statua ꝛ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

Publ. ouidi⁹ naso sulmonēsis clarissim⁹ poeta hac tēpestate rome claruit: ꝛ multa cōscripsit: hic ex sulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipse testaꝛ: sulmo mihi patria est gelidis vberrim⁹ vndis: miliaq̧ nouies distat ab vrbe decē. Is apō athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optie didicit: veniēsq̧ romā apud augustū cesarē ꝛ vita ꝛ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ post dierū curricula anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegat⁹ est: de hoc in libro de ponto ait. Naso min⁹ prudēs artē dum tradit amādi. doctrine triste preciū magister habet. Cui⁹ quippe mores ea erant facilitate qua ꝛ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis v̄o sue. 54. obiit.

Tit⁹ liui⁹ historic⁹

Tit⁹ liui⁹ patauin⁹ magn⁹ ꝛ historicoꝝ tam grecoꝝ q̄ latinoꝝ pīceps. anno. 16. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronym⁹ diu⁹ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq̧ finib⁹ quosdā venisse nobiles legim⁹ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: vni⁹ hoīs fama pduxit. habuit illa etas inauditū oib⁹ seculis celeberrimūq̧ miraculū: vt vrbē tantā ingressi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab augusto honorib⁹ ꝛ diuiciis honorat⁹ fuit diligētissim⁹ historiarū indagatoꝛ: centum ꝛ decē historiarū libros ꝯscripsit. Cui⁹ operū maximā partē (tpoꝝ malignitate) amisim⁹. Vixit annis. 80. ꝛ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ꝛ ibidē sepult⁹. Cui⁹ sepulchrū adhuc ī diue v̄ginis Iustine vestibulo extat his titulis adornatū. Ti. liui⁹. Ti. fi. q̄rte legiōis: Aliis cōcordialis patauii sibi ꝛ suis oib⁹. Ei⁹ ossa cū postea inuēta fuissent veneti qui pretoriū ipsi⁹ vrbis cōcrematū instaurauerunt in cōspicuo ipsi⁹ fastigio collocauerunt.

Ualeri⁹ maxim⁹

Ualeri⁹ maxim⁹ roman⁹ phus ꝛ oratoꝛ luculentissim⁹. Anno. 15. añ xp̄i aduētū rome clar⁹ fuit: ac augusto cesari charissim⁹ habit⁹: q̄ inter cetera libros nouem s̄mone lucutētissimo cōposuit sc3 de dict| factisq̧ mēorabilib⁹ viroꝝ: q̄ apō romāos ꝛ grecos habebāꝛ illustres: addēs etiā ex ,ppriis nōnulla ad virtutū cōmēdationes vicioꝝq̧ detestationē pertinētia Ex q̄b⁹ hāc mēorabilē excerpim⁹ s̄niam. Lento eñ g̃du ad vindictā sui diuina ,pcedit ira, tarditatēq̧ supplicii grauitate cōpensat.

Solinus

Solinū q̄3 historicū ꝛ oratorē grauissimū tempestate istac ex libris ipsius floruisse coniicim⁹. cū ꝛ ipse collectaneoꝝ librum optimū edidit. ꝛ ad augustū cesarē rome obtulit. In quo similiꝛ terrā pingit ac vrbiū distantias ꝛ loca multa mensurat. Eūq̧ librū collectaneū id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

Strabonē etiā hystoricū ⁊ geographū ac phm: necnō homerice maiestatis expositorē (vt q̄busdā placet) natione cretēsem hisdē tpib⁹ illustrē fuisse ex opib⁹ suis inuenim⁹. qui cū doctissim⁹ vir eēt ⁊ magnaꝝ reꝝ cognitione peritissim⁹ haberet. Inter cetera sue virtutis monumēta de geographia mundi decem ⁊ septē libros ꝑpulchros edidit. In quib⁹ vel omissas vel neglectas aut vetustate oblitas orbis ꝑtes ad vnguē restituit. Et diligētissime designauit: ꝑplos nationes res gestas: mōtes: maria: ⁊ eoꝝ termīos ante oculos nr̄os clarissime posuit. hic ex mitridatis regꝫ sanguīe maternali linea origīnē duxit. Cui⁹ clarissimū op⁹ diu latinis incognitū Nicola⁹ papa q̄nt⁹ ꝑ gregoriū Typernatē trāsferri ī ꝑte voluit. Reliquū vo opis mancū videlꝫ europā guarin⁹ veronēsis absolutū reddidit

Ioachim Anna

Anna mulier hebrea isachar iudei filia in cōiugiū ioachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cū diu sterilis ⁊ sine ꝓle stetisset: post multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premissa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupsit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alteraꝫ mariam Cleophe suscepit filiā. Cleophas aūt mariam filiastrā ꝑdictā ioseph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiaꝫ suam Alfeo tradidit vxorē ex q̄ nati sunt Jacob⁹ alphei Symō chananeu⁹ ⁊ Judas thade⁹. Mortuo q̄ꝫ cleopha anna tercio secundū legem moysi alteri viro noīe Salome nupsit. ex q̄ terciaꝫ filiā noīe mariam solome genuit. que tandeꝫ zebedeo despōsata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangelistā pepit filios. Hec q̄ppe anna sororē noīe ysmeriā habuit de qua nata est Elisabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dn̄i toto tpe vite sue ambulasset plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias. Elizabeth

Zacharias hebre⁹ de vico abia sacerdos ⁊ ꝓpheta dn̄i diui Johannis baptiste genitor vir toti⁹ sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ gr̄a sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ⁊ iam Elizabeth ꝓcessisset ī dies suos: ⁊ muliebria ei fieri desijssent. dn̄s eorum orationib⁹ ꝑmot⁹: filiū tandē noīe Johannē baptistā dedit. Nā cū zacharias in ordine sacerdotio fungeret̄ ⁊ incensum adoleret. Solus templum dn̄i ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in ei⁹ natiuitate gaudebūt ⁊ erit magn⁹ coram dn̄o. Vinum ⁊ siceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ⁊ vxor mea ꝓcessit in dieb⁹ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: q̄ꝛ mut⁹ eris quousq̄ꝫ hec implebunt̄. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam ⁊ statim Elizabeth concepit: ⁊ pre verecundia quinq̄ꝫ mensib⁹ se occultauit. In sexto deniq̄ꝫ mēse Maria virgo ⁊ dn̄i mater a spiritusancto impregnata ad salutandā eam ꝑrexit. Cui⁹ salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero ei⁹. Peperit deniq̄ꝫ filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant̄. Cū die octaua circūcideret̄ puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēsq̄ꝫ calamū scripsit. Johannes est nomē ei⁹. ⁊ cōfestim aptuꝫ est os ei⁹ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dict⁹ dn̄s de⁹ isrl̄ ⁊c̄. Tandē in oī sanctitate vt ꝓpheta defunct⁹ est.

Maria virgo

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq̄ꝫ ꝑpetua ex radice iesse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq̄ꝫ Anna nascit̄. Puella siquidē elegātissima oīmq̄ꝫ oculis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū tēpli seruicio cū reliq̄s virginib⁹ mancipārūt. quo in loco ꝑ̄ter etatē sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine ꝑcellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ sancte viuēdi rōnē ab ipsis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate: necnō ⁊ humilitate tuꝫ in reb⁹ diuinis tuꝫ in humanis reliq̄s sacris virginib⁹ fieret incōperabilis: quāobrē de⁹ delegit eam in matrē incarnationis filij sui. Et cū tredecimū etatis sue explesset annū diuino disponēte cōsilio Joseph de tribu sua cōnubio cōiuncta fuit. Qua despōsata cōfestim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis salutauit. Aue gr̄a plena dn̄s tecū. Adiecitq̄ꝫ Inuenisti gr̄aꝫ apud dn̄m. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ ih̄m. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ꝯm verbū tuū. Et subito verbū caro factū est. Quib⁹ gestis repēte ad Elisabeth visitādā ꝑrexit: vbi ꝑ tres mēses ꝑmāsit. Ibiq̄ꝫ mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaq̄ꝫ Johanne baptista. Maria iam grauida domū redijt. q̄d vbi Joseph vir ei⁹ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Mathe⁹ ait) Angel⁹ dn̄i ꝑ somniū ipm̄ monuit q̄ natū in eo erat hoc de spūsctō esse ꝯtestat⁹ est. Reliq̄ vo beatissime virginis marie gesta ⁊ obseq̄a ⁊ actus vite ei⁹ vsq̄ꝫ ad passionē filij ei⁹. ex euangelio colligi possunt.

Eliud. Ysmeria. Cōiuges

Johes baptista — Zacharias — Elizabeth

Linea cristi Joseph.

IOhānes baptista xp̄i ih̄u precursor ex sctissimis parētib⁹ Zacharia ⁊ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sctificat⁹. ⁊ inter mulierū natos (dn̄o testāte) nō surrexit maior isto: q̄ppe ꝓpha ⁊ plus q̄ꝫ ꝓpheta fuit cū xp̄m redēptorē digito mōstrauit dicēs. Ecce agnus dei ⁊c̄. Is trāsactis infantie annis lꝫ tenellus ⁊ parētib⁹ antiq̄s vnicus ob amorē celestis patrie heremū petijt. Post hec cū trigesimū vite sue annū attigisset duodecimo imꝑij Tiberij cesaris anno ꝓcurāte pōtio pilato iudeā factū est verbū dn̄i suꝑ eū in deserto. Et venit ī oēm iordanis regionē: predicās baptismū pn̄ie. eā ob rem multis ad eū cōcurrētibus singulis quibuscūq̄ꝫ interrogātibus: cōuenietia dabat respōsa. Demū ab herode antipa pauloante predicationē xp̄i captus carceri mācipat⁹. Arguebat em̄ ipsuꝫ dicēs. Nō licet tibi habere vxorē fr̄is tui. Et illa instigāte ꝑ annuꝫ pedore carceris ⁊ maxīa inedia cū macerari fecit: post annū adueniente die natalis herodis cōuocauit cūctos gallilee pricipes ⁊ nobiliores ad cōuiuiū: q̄bus epulātib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestiūit ac saltauit: ⁊ sūme placuit regi: q̄ iurādo pollicit⁹ est dare qd̄cūq̄ꝫ postulasset: a matre p̄monita: petijt caput Johannis in disco. Rex cōtristatus ꝓpter iusiurandū misso spiculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Johānis baptiste precursoris dn̄i.

Aña bte ṽg marie

Despōsatō ṽg marie.

Annūciatō dominica.

Sexta seculi etas nato dño nr̃o ihesu xp̃o inchoata est. In principio q̃dragesimi secũdi anni im/
perij Augusti cesaris: p̃mo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime no
nagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cõdita. 759. A captiuitate iudeorꝝ. 545. A dauid regno
1029. A ntĩtate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cõceptione iohãnis
baptiste mẽse sexto. Durabitq̃ p temp⁹ totũ qđ g̃re appellat̃. Et ꝓtracta est a xp̃i ihesu bñdi/
cta ntĩtate vsq̃ in temp⁹ pñs p annos mille q̃dringẽtos nonagintaduos. Habebitq̃ decursũ vsq̃ ad tp̃a
antixp̃i: aut ad cõsũmationẽ seculi: que nulla generationũ aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita toti⁹ mũ/
di morte erit finiẽda: hãc etatẽ vt scriptũ est quidã ab incarnatiõe xp̃i incipiũt: quidã a baptismo xp̃i ꝓpter
vim regeneratiuã aquis datam iam circũcisione terminata. Alij aũt a passione: quia iam aperta est paradisi
porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiũ. Et ex hac sexta etate originẽ ac fundamẽtũ: christianũ imperium
⁊ summum pontificiũ cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreorꝝ filia aristoboli ab hero
de viro suo ob inuidiã occidit̃. Nã vt ioseph⁹ ait tã/
te tam[illegible] inuise pulchritudis clara fuit: vt nõ solũ eo tp̃e
forme [illegible]ate femias anteire crederet̃ s; celesti arbitraret̃
imago. [illegible]idẽ a matre ⁊ sorore herodi accusat̃ ꝙ effigiẽ
suã ad octauianũ trãsmisisset: vt i sui desideriũ ꝓuocaret
q̃ cũ crederet herodes: capitali s̃nia eã occidi iussit.

Non defuit priceps ex iudeis vsq̃ ad hũc
diem: quo primum acceperunt hunc he/
rodem alienigenã. Tempus quippe erat vt ve
niret ille cui repromissum erat: quod nouo ꝓ/
missuz est testamẽto: vt ipse esset expectatio gẽ
tiũ. Cessauit g̃ ac merito eorꝝ vnctio: hoc est im
periũ: qr ex danielis s̃nia sanct⁹ sctõꝝ venerat.

Ihesus xp̄us dei fili⁹ saluator ⁊ redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tūc orbi imꝑitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tūc preside: vniuerso orbe pacato i bethleem iude nascit̄ quē Maria virgo angelo annūciāte ex spūsancto cōcepit ⁊ peꝑit ad abolendā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando ⁊ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū est qđ tam mirabilit̄ natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templū circūcisionis grā: ⁊ ihesus appellat⁹. Postea tredecima die magi ad eū adorandū trib⁹ muneribus in syriā ꝑrexerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatorē ꝯfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dn̄e in pace ⁊c̄. Inde post quietē Joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cū futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsq₃ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patēt.

Ih̄s x̄ᵖ nasci ã mūdi 5200

ã mūdi 5211. ã x̄. 12.

ã mūdi 5229. ã x̄. 30.

ã mūdi 5233. ã x̄. 34.

Procuratores Iudee

Archelaus

Componius

Marcus

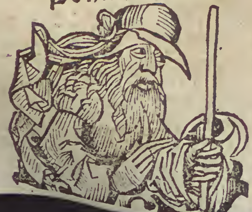
Annius

Ualerius

Pontius pilatus

Archela⁹ magni herodis fili⁹ p̄re sublato regnauit annis. 9. Ipsūz august⁹ ob p̄ris amorē cūz ceteris fratrib⁹ maxīo ꝓ honore ꝓsecut⁹ fuit. Tandē accusat⁹ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegat⁹ fuit. ⁊ fines ei⁹ in ꝓuīciā redacti sunt.

Christus ih̄s agēs duodecimū annū cū parētib⁹ ad diē festū celebrādum hierosolimā de more petijt. Ibiq₃ i tēplo dūz inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nō de⁹: ꝫ admirāde indolis puer ab eis credit⁹ est: parētes v̄o inde abeuntes cū pueꝝ subseq̄ nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq₃ inter sacre legis doctores sciscitātē īuenerunt. a q̄bus bene monit⁹ in patriaz cūz eisdē reuersus est. ⁊ subditus fuit illis.

Componi⁹ q̄ cirini collega fuit ab augusto: p⁹ archelaūz mittit̄ ꝓcurator.

Marcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

Anni⁹ ruffus successit marco. sub q̄ moritur august⁹ dn̄o. 15. annum agente.

Domin⁹ ih̄s cūz. 30. annoꝝ etatis esset ad aꝑiendaz vite eterne ianuaz. i iordanis alueo se a ioh̄e baptizari voluit: statimq₃ vox e celo intonuit. Hic est fili⁹ me⁹ ⁊c̄. ip̄m audite. ⁊ spirit⁹ sanct⁹ in modū columbe suꝑ eūz mansit. deinde i desertūz duct⁹. 40. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit: ⁊ postea esurijt. Inde q̄z supatis diaboli tētatiōib⁹. Cum postea in templum venisset de eo vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

Ualeri⁹ roman⁹ ex illustri graccoꝝ familia nat⁹ āno p̄mo imꝑij Tiberij cesaris ab eo ꝓcurator p⁹ anniū ruffū i iudeā mittit̄: q̄ ingratu suscepto p̄m⁹ apđ iudeos pōtificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

Pilat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbe nat⁹ vir callid⁹ ⁊ facinorosus. Anno 13. imꝑij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcurator a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniā supp̄ssit: ⁊ postmodū eoꝝ suggestione ih̄m cruci affixit. deinde sibi timens de ei⁹ doctrina morteq₃ admonere tiberiūz curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senat⁹ vetuit q̄ nō ad se ... ꝫ ad tiberi... scp̄sisset: inde ꝓpter iudeoꝝ accusatiōes ab officio amot⁹: ... lugdunū ... ei⁹ ...

Tiberi⁹ claudi⁹ nero terci⁹ romanoꝝ imperator imꝑauit annis. 23. ⁊ aliquot dieb⁹. hic liuie augusti vxoris fili⁹: ⁊ ipsi⁹ octauiani preuign⁹ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit. Infantiā puericiāqꝫ habuit luxuriosā ⁊ exercitatā. nouē nat⁹ annos: defunctum patrē ꝓ rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: sublato ex eo filio druso: quāq̄ bene cōueniētē: rursusq̄ grauidā dimittere ac iuliā augusti filiā cōfestim coact⁹ est ducere: nō sine magno languore aī. Drusum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ꝑtās tribunicia in q̄nquēniū delegatus pacande germanie stat⁹. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii sñia egit. A germania in vrbē post bieniū regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē q̄si coact⁹ ⁊ querēs miserā ⁊ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitib⁹ ꝑpositos q̄ nō de reb⁹ gestis senatui scriberet. Presidib⁹ onerādas tributo ꝓuincias suadētib⁹ rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pec⁹: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosq̄ rit⁹ ꝯpescuit. Expulit ⁊ mathematicos. In p̄mis tuēde pacis a latrociniis seditionūqꝫ licētia curā habuit. Biennio ꝯtinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tpe preterq̄ in propinq̄ oppida nusq̄ abfuit: deinde orbat⁹ vtroqꝫ filio quoꝝ germanic⁹ in syria: drusus rome obierat: secessuꝫ cāpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiā nact⁹: ⁊ q̄si ciuitatis oculis remot⁹: cūcta simul vicia male diu dissimulata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberi⁹ ꝓ Claudio caldi⁹: ꝓ nerone mero vocabat̄: pecunie parc⁹ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ spectacula oīno edidit: filioꝝ neqꝫ naturalē drusum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robusto statura q̄ iustā excederet: lat⁹ ab humeris ⁊ pectore ceterisqꝫ mēbris vsqꝫ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo penes occipiciū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qđ gētile in illo videbat̄: facie honesta cū p̄grādib⁹ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperasset: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullanā obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqꝫ tabificū Et morte eius letatus est populus.

Linea Imperatoꝝ

Tiberius

Linea pontificum

Annas

Cayphas

Cum valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices successiue posuit ⁊ amouit. Et primo quidem amanū a sacerdotio amouens: hismaelis rabi cuiusdā filiū pontificem designauit: sed ⁊ hunc nō multo post abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdotio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidā cemithi filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipse quā vnius anni spacio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximū constituit. Uirum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangelista cōmemorat Captus em̄ ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites ad annam primum ductus est: quia socer cayphe Et annas misit eum ad cayphā Et q̄ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius christi dictum videret̄: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cui⁹ suasione (vt sacra euāgelii habet historia) Christus dn̄s noster morti traditus est.

Passus est christus ih̄s anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duob⁹ geminis cōsulib⁹ mense primo: q̄ nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupat̄. Inuidia em̄ sacerdotū ꝓcurāte a discipulo ei⁹ iuda venditus: deinde captus ⁊ accusat⁹ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellat⁹. ⁊ spuēles in faciē ei⁹ colaphis eū ceciderūt: ac corona spinea coronat̄ sputis deturpat̄. Ac deniqꝫ cruci affigit̄: ⁊ transeūtes amaris cū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spm̄ emisisset: tremuit ōis terra: sol obscurat⁹ fuit ⁊ velū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea ꝑforasset: sanguis cū aqua mixtus exiuit: Unde eccl'ie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce depositus: sepultureqꝫ tradit⁹. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentib⁹ ipsis in celū ascēdit. Nec ab re hierosolymis mortē subiit: cū is loc⁹ sacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis situs. Extra portas vrbis: nō sub tecto: vt ⁊ ppl'o illi ⁊ gētibus cōmune sacrificiū sui corporis haberet.

Herodes antipas

Herodes antipas magni herodis fili⁹ post archelaū p̄dictū fratrē galilee p̄fect⁹ fact⁹: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnū in quatuor tetrarchias. i. ptes diuisum est. Et huic gallilea obuenit que est quarta regni pars: hic impijssim⁹ atqꝫ crudelissim⁹ fuit. quia i ciues suos siccari⁹. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos p̄do habebat. q̄ppe plebis interemptor erat: filioꝝ occisor: extraneoꝝ homicida: p̄prioꝝ parricida vniuersa nempe p̄phanauit: q̄r sacerdotiū iudeoꝝ oīno sustulit. oēm legē ꝛ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris sui vxorē cōtra legē duxisset. A diuo Johāne baptista cūmonet̄ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia sicut euāgelista ait) ab oīb⁹ veluti verus p̄pheta habebat̄: sed illū comp̄hendens posuit in carcerē in castello macherūta. ꝛ pauloante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato sibi missum in ir'l'm suscipiēs: illusum tande ad eundē remisit. eo q̄ interrogat⁹ (vt Lucas scribit) respōdere noluisset. Tandē a Caio cesare romā citatus. atqꝫ a caio cū vxore herodiade honorifice suscepti fuissent. superuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ esse in suis ciuitatib⁹ ꝛ de multis cōuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miserabiliter vitā finiuit. Uxori aūt sue q̄r soror erat agrippe quē Gai⁹ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa v̄o comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis cui cōicauerat in p̄speris. Et postea Gai⁹ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

Erant in iudea tres secte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ꝛ opinione distantes.

Phariseoꝝ secta seu religio que tpibus ptolomei philadelphi surrexerat ꝛ hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in ir'l'm maximo in p̄cio (vt ex euāgelij historia elicere possum⁹) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebantur quia a ceteris habitu cōuersationeqꝫ diuisi erāt. Cultu enī austeriore ꝛ victu parcissimo vtebant̄. Statutisqꝫ suis mosaicas traditiones determinātes: pictacia chartarū in fronte. ꝛ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebant̄ in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quib⁹ incedēdo pungerent̄ deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ꝛ marmene idest fato: p̄positis suis ꝛ maiorib⁹ natu nūqꝫ cōtrariū r̄ndebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā esse ꝛ mortuoꝝ resurrectionē sperabāt ꝛ p̄dicabāt. hi nāqꝫ xp̄o dn̄o nostro plurimum aduersabant̄ ꝛ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

Saduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis ꝛ p̄cij cū phariseis marmenem negant. deū inspectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm situm esse. vt bonū malūue gerāt. hi saducei corpoꝝ resurrectionē ꝛ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporib⁹ interire putabāt. Solos quīqꝫ libros moysi recipiebant. Et q̄r seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

Esseoꝝ quoqꝫ alia ibidem vigebat secta atqꝫ religio qui vere in omnib⁹ monasticā agebāt vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia ꝛ hoīm successionē perimēda censerent. sed cauendā intemꝑantiā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Uerū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin ꝛ diuiciarū cōteptores ꝛ p̄mixtis facultatib⁹ velut inter frēs vnū esse p̄rimoniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: squalorē decus putabāt. dūmodo ī veste candida semp essent. designatos aūt coīum rerū p̄curatores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant Nec vestitū sue calceos mutant: nisi aut oīno cōscissis priorib⁹ aut lōgi tp̄is vsu cōsūptis. Precipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil p̄fani loquentes solē vt oriat̄ orantes. post vsqꝫ ad quītā horā operantes. Rursus in vnū cōgregāt̄ lintheis p̄cincti: corp⁹ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neqꝫ gustare queqꝫ fas est nisi pri⁹ deo celebret̄ oro: post finē quoqꝫ prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hospitalitatē sūmo studio exhibebāt. Et apud eos edendi ꝛ potādi mod⁹ saturitate definit̄. Tumult⁹ aut clamor in eorum hospicijs nusqꝫ audiebat̄. Sed sūmū silētiū seruabāt: iuramētū habebāt p piario. Secte sue neminē adhibebētes: nisi sub anni p̄batione receptū. cōpellebant̄ qꝫ iurare q̄ deo fidē hoīb⁹ iusticiā: ꝛ p̄ncipib⁹ obedientiā seruaret. Et si cōtingeret ipsos aliqn̄ p̄esse: nūqꝫ abuterent̄ virib⁹ p̄tātis ad iniuriā subditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō min⁹ q̄ centū p̄sone p̄ueniebāt. quoꝝ decreta postea imobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliqd̄ vas transportarēt: aut quasi aliū purgarent. Ceteris aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaqꝫ veste se contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent̄: purgatoqꝫ aluo terrā egestam sup foueam reducebāt. hos essenos seu esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhonest⁹ p̄mo de eis ī scriptis habet̄. hoc de p̄ois iudeoꝝ

Veronica

VEronica mulier hierosolimitana xpi discipula matrona quidē sctitate ⁊ pudicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xpi romam accersit. Detinebat̃ quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xpi imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Ob qd̄ miratuluz ipa veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez em̄ vsq3 ad mortē cū petro ⁊ paulo apl'is atq3 clemēte pōtifice eccl'iaz dei ɔstituēs pseuerauit Hec ipa est quā dn̄s a sanguīs fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij h3 historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ⁊ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsq3 ibidez in beati petri tēplo a xpi fidelibus maxia cū religione inuisit̃. Quā ⁊ multi p tpa exquisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet̃ que incipit. Salue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa panniculo niuei candoris. Dataq3 veronice ob signū amoris ⁊c̄.

Xenarchus ph̄s

XEnarchus ph̄s peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud seleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicūt: sed aut alexandrie aut athenis romeq3 docendi causa elect⁹ vsq3 ad senectutē: magno ī honore semp habitus fuit: dehinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tpa an̄q3 mortē obiret visū amisit.

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa ī p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterq3 cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaq3 appionis grāmatici temeritatē ɔ̄ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobrez mlt̄i eloquētiā ei⁹ admirātes dixerūt. aut philo platonē seq̄t̃ aut plato philonē. hic romā deniq3 veniēs cū petro aplo ɔuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xp̄iane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testat̃ hieronym⁹) inter eccl'iasticos cōputant̃ codices ⁊ quāmaxie in q̄nq3 moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ⁊ alia eius cō plurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

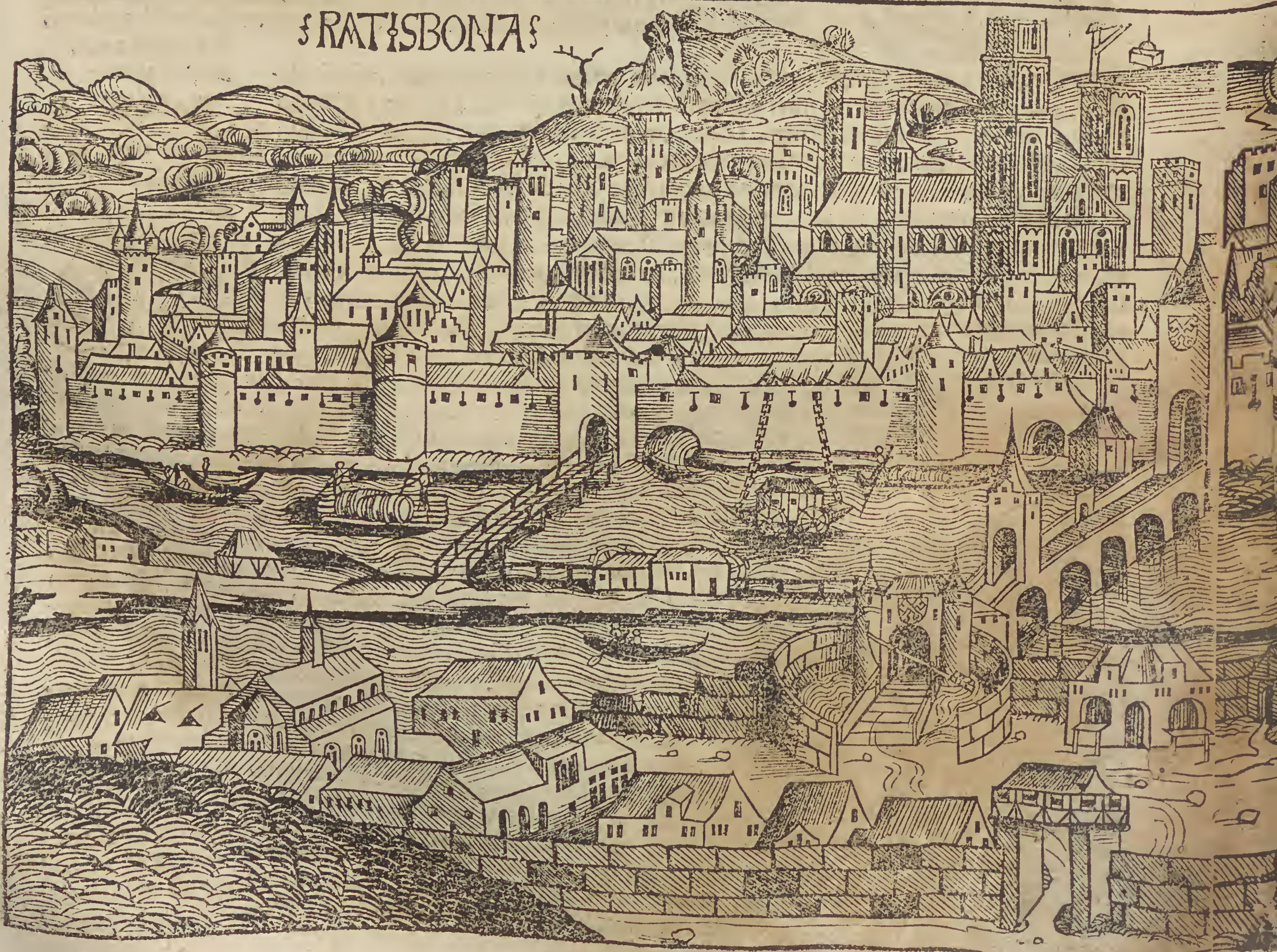
AGrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat̃. hoc tpe a Tiberio multi̇̄s iniurijs vexata: mortē sibiīpsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmoduz romanis p̄fuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippia neronis mater extitit. Cū ope tiberij p̄ris vt ,p compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ⁊ femineo ritu plagore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infestaret̃. Sed egregia mulier indignū rata qd̄ ī se agebat̃ a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere disposuit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret̃: fame generoso aīo accersire statuit. ⁊ ɔfestim a quocūq3 cibo abstinere cepit. qd̄ cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil ,pficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū capet: eo vsq3 deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter inpingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebat̃ iniurijs: tāto acrioris p̄positi ⁊ incepti perseuerans: scelesti principis insolentiā moriēs supauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tm̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magn⁹ aristoboli reg̃ fili⁹ patri ī regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē irl'm ɔprijs sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliq̄rū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset ,puat⁹. Qui cū futurū eū aliq̄n p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi erūna vsq3 ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat̃. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit tam em̄ iste decesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ ,p cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūq3 e roma p̄rexisset irl'm: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiq3 cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more ɔstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari ,pmisisset ab angelo ,pcussus: ⁊ tumēte corpe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc morti̇̄ nexib⁹ ɔstringor: q̄bus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ drusillā. Habuit quoq3 frēm noīe herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno p̄fuit.

Ratisbona insignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baioarie olim metropolis hanc regionē antiquitus norici tenuere. Cuiꝰ adhuc portio trans danubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum reperiā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quaȝ moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen descendisse p̄suasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios galloꝝ gentes e finibus iecerunt. Inde migrantes circūiacētes histro loco cuȝ thauristis habitarūt. Constat igit̄ eos in pannonia consedisse: ⁊ inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quāq̄ oliȝ deserta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas ⁊ ambitiosas ciuitates habēs ⁊ oppida nobilissima: Ratisbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄ sunt: quaruȝ nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄atꝰ oliȝ clarissimꝰ fuit: cui ⁊ tota bohemia s̄biecta erat. hec vrbs septē noībꝰ insignita fuit. quibꝰ in suis iuribꝰ ⁊ libertatibꝰ claruit. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebat̄. Tiberius eñ liuie augusti vxoris filius: ⁊ ipsiꝰ augusti preuignus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos misit: qui eos ī prelio supauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e dicta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadratis lapidibꝰ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veteꝝ muroꝝ retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel hiaspol̄ ob ruditatē ppl̄i agrestis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt verba hyantia ꝓferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū ꝓpe ciuitatē cōfluxu. cū danubiꝰ naba ⁊ ymber ⁊c̄. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinßheim a populo germanie qui eā frequētare solebant: vel a germanico qui ciuitati p̄fuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnatoꝝ ōndūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluuiꝰ septētrionē versus ī danubiū fluit. ⁊ vernacula ligua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratisbona dicit̄. cuȝ rates ob mercimonia ⁊ tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tāq̄ firmiter sita ⁊ edificijs roborata: hodie ratisbona appellat̄ Danubiꝰ aūt

fluuius germanie pmaximus. qui et hister dict⁹ vt Solinus habet germanicis iugis ortꝰ: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexagita amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artiū ciuitatē cū suburbio iūgit. De quo scribit. Pons fieri cepit dñi dum annus incepit. Mille centenis dece semiqꝫ denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ imperator cū armis baioariā sibi subiecit: et taxilo baioarie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit stimulis vxoris concitat⁹ hunis sibi ɔfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante receptis. vrbē ratisbonā tūc q̄drata dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alienos. Et eā vi cepit coegitqꝫ vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infideliū ac hunoꝝ absūpta de suis q̄z aliq̄s amisit: qui in basilica sctī petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementū accepit. Basilica q̄z decorat episcopali sūmo: in honore tandē sctī petri dicata: pri⁹ ob fraternitatē canonicoꝝ ratisbonensiū et remesiū eccl'ia sctī remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio sctī Emmerāmi ordinis sctī bn̄dicti amplissimo: monasteriaqꝫ dn̄arū plura hꝫ: precipue superi⁹ monasteriū virginis gl'ose. Inferius in q̄ diuus Erhardus eps̄ quiescit. Plures ī ciuitate domus cōsecratas ecclesias hn̄t: et ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aūt imperator q̄ hūc locū pre ceteris imperij locis sūme dilexit. mur| ampliauit et monasteriū sancti emerāmi inclusit et plurimū adornauit. A cede eā normānoꝝ rediēs baioariā ossa sancti dionysij ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelioꝝ ornatissimo ac lr̄is aureis ꝑscripto: et demū apud eos sepult⁹. Ornat et h ciuitas glorioso martyre sctō Emmerāmo epō: et sctō wolfgango eius loci vndecimo epō: q̄ mira apō eos gessit: monasteriūqꝫ sctī pauli ɔstruxit. Albertus q̄z magn⁹ oīm doctrinarū peritissimus apud eos epātū rexit. Ideo de his patronis per ratisbonēses scribit.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ sacer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec imus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamie tard⁹
Quatuor istoꝝ precibus necnō alioꝝ
Hic cōtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

Vienna pānonie nūc austrie vrbs preclarissima ad danubiū sita. Is fluuius bauariā: austriā: vngariā secās: p rasciam atqꝫ bulgariā cū sexaginta nauigalib⁹ ī euxinū descēdit. Multasqꝫ ⁊ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nulla vetustior est qꝫ Vienna australium ciuitatū regionisqꝫ caput. Hec olim flauianū (vt in vetustis ducū puilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū pfecto vt aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex aris vocabulū sortita sit. Cūqꝫ flauianū theotonici flabien pnunciēt: nō est abre longo tpis tractu: prima vocabuli sillaba remota (vt plerūqꝫ fieri cōperim⁹) bien remansisse Indeqꝫ dicta Vienna. Quāqꝫ aliq a paruo flumine qd inter suburbia fluit noīe vienna dictuꝫ putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu murorꝫ cīgit duorꝫ miliū passuū: ꝫ habet suburbia maxima ⁊ ambiciosa: fossa ⁊ vallo cincta. vrbs aūt fossatū magnū habet: indeqꝫ aggerē prealtum: menia deinde spissa ⁊ sublimia frequētesqꝫ turres: ⁊ ppugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample ⁊ ornate: structura solida ⁊ firma alte domorꝫ facies magnificeqꝫ visunt. Vnū id dedecori est q tecta plerūqꝫ ligna contegūt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo consistunt. picte domus: ⁊ interi⁹ ⁊ exterius splendēt Ingressus cuiusqꝫ domū in edes te pricipis venisse putabis. Nobiliū prelatorꝫqꝫ dom⁹ libere sunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipsiqꝫ maximo deo templa dicata ⁊ ampla ⁊ splendida secto lapide cōstructa plucida: ⁊ colūnarū ordinib⁹ admirāda. Sanctorꝫ plurime ⁊ preciose reliquie. Argēto auro ⁊ gēmis vestite. templorꝫ ingens ornatus. Ciuitas in episcopatu Patauiēsi est: maior filia matre. Quatuor ordines mēdicātes Scoti ⁊ canonici regulares sancti augustini admoduꝫ diuites habiti. Moniales qꝫ sacre ⁊ sancte virgines. Ibi qꝫ monasteriū est ad sanctum hieronymū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant: quarū si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudicā sanctāq; vitā. Rarus de his sermo mal⁹ audit. Scola q̄z hic ē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tn̄ ⁊ ab vrbano sexto papa ꝯcessa: magn⁹ studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ superioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cōmunicātiū credit. Cōsulatus octo ⁊ decē viroꝝ eligit tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referunt quoꝝ potestas annua est Incredibile videri pōt quot p dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt ouoꝝ ⁊ cancrorum multe quadrige adueniūt. Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferunt: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ꝓtendit. Nullo nō die trecenti currus onusti vino his terq; inferunt. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op⁹ vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducat vini quod vel Vienne bibit vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittit. Celle vinarie adeo ꝓfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quā supra terrā edificioꝝ apud Viennam esse ferat Platearū solū: stratū lapide duro vt neq; plaustroꝝ rotis facile conterat. In domibus multa ⁊ munda suppellex. Equoꝝ iumentoꝝ ⁊ oīs generis capacia stabula vbiq; fornices aule late verum his estuaria sunt loco tricliniorū que ab his stube vocant: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiq; vitree ꝑlucet: ⁊ hostia plerūq; ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuste: aduene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Vienēsibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandē ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem iterato redegit.

NVREMBERGA

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaqꝫ. Emporiū
germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi su
pereminet vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum
fuisse quidam arbitrant̄. quam pleriqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā
Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius eniz ce
sar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) gra
uidam: ⁊ ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt vtroqꝫ libe
roꝝ superstite Tiberio drusoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significat lin
gua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incursionibus ⁊ prin
cipum discordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūqꝫ bellum inde pannonicū indeqꝫ germanicū gessit
Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadragin
ta milia dediticioꝝ traiecit in galliā iuxtaqꝫ ripaz rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouās
⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus acces
sit: toto illirico quod intra italiam regnūqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiū flumen: ⁊
sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi⁹
tradit) prudens in armis: satisqꝫ fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appel
lari iussit. Vetustissimi tamen historicoꝝ codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricū ap
pellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusqꝫ insidentes: ab incursibus ꝓhiberent. In col
libus ⁊ tumulis norice ac plerisqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimo
nio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissim⁹ autor
tradit) ⁊ thaurisci habitēt hoꝝ omniū impudentissimas incursationes repressit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Dru
sus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant.
vallesqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum sciat aerias alpes ⁊
norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterre
rent. Habet itaqꝫ hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Glorio
sus quoqꝫ pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium fran
conie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Normberga enim noricuz
montem significat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc
portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat̄. Ciuitas tamen in dio
cesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones vi
deri volunt. Sed terciū quoddam seperatū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabit̄. ⁊ in ꝑtes
duas diuidit̄: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit̄. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atqꝫ ob eam
rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūqꝫ negociatores prudentissi
mi. Repertores ⁊ magistri mirandarū ac subtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum
plurimū conducunt. Quamq̄ꝫ hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeat̄. cum paucis
in veterū monumentis reperiat̄: nullaqꝫ antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude
⁊ vetustate dignū: atqꝫ perpaucas edes. Cum igit̄ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus tem
poribus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Ve
rum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisqꝫ dn̄am quam nunc romani incolunt
vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt̄ qui
vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata sit ab alijs: neqꝫ vt deserta fuerit: nemo quicq̄ꝫ habet certi q̄d dicat.
quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Re
liqua igit̄ prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim
magnus rex francoꝝ qui talia tāq̄ꝫ multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūqꝫ imperiū instauraret. saxoni
bus domitis: bittonibusqꝫ: gallicis sibi federe coniunctis: pacem cuz Tassilone baioarioꝝ duce. Adriano
pontifice romano sequestre inijt. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas
mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū par
te tercia copiarū Nurembergę: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones
ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū desedit. Cum itaqꝫ Ka
rolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Sacellum construxit:
quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie
oppidū erat summa acceptus reuerētia: proceresqꝫ dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Rediēs ro
mā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilis
simi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēsis a Ludouico īpatore obtrūcatus
deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q̄ꝫ in ditionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio ro
manū imperiū coluit. Regibusqꝫ romanis fidē constantissimā semꝑ seruauit. In discordia tamē cesarū ca
lamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em̄ quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diui
nam vt videt̄ vltionē: patrē bello persecutus fuerat. Recessit itaqꝫ filius. in Nurembergēses fidē genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ꝛ Gottfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo eiecto Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cū baioarijs: castrum noricū obsidione cingit. Ipsoqꝫ expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adijt: quē pater e uestigio subsequēs roberto fugato: erlongū restituit. Inde ꝑgressus ratisbonensiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōstituit ac Theobaldi marchiā ꝑ bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regeꝫ declaratus erat: ac ducēde in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clareualensis munus assūpsit eam vrbem instaurauit: ꝛ insigne monasteriū ꝛ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceterisqꝫ romanis imꝑatoribꝰ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem istius pulchritudinis ꝛ amplitudinis a ꝑncipio instaurationis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemorūꝫ maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: post alta mēnia ꝛ antemuralia: ingenti clauditꝰ per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoqꝫ ꝓpugnacula. murum crassissimum: ꝛ turres quinqꝫ ꝛ sexaginta supra trecentas. Estqꝫ edibus ciuiū amplissimis ꝛ firmissimis exornata. ꝛ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instructi. Senatū ꝛ magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores ciues rempublicam administrāt. plebs tamen suis rebus studet ꝛ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitatē basilice ample ꝛ ornatissime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ꝛ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesqꝫ sacre virgines ad diuam Katherinam ꝛ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosā vrbis loca possident. Extat quoqꝫ in ea Carthusiense cenobiū edificij magnificentia amplissimū ꝛ pulcherrimū. atqꝫ sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ꝛ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: poma: coronāqꝫ karoli magni Nurembergenses in eoꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē ꝛ antiquitatē auctoritatē prestant. Datur enī hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videantꝰ: pondere noua carent. Ornatꝰ qꝫ q̄ maxime impreciabili ac diuinissima lanceā que ihesu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. ꝛ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quot annis visuntꝰ. Ideo in eius laudem adiungitꝰ.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Vrbs celebranda nimis regia siderea.
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumqꝫ parens: tu religionis amatrix
Iusticiam sacramqꝫ fidem: pacemqꝫ propinquis
Antiquasqꝫ patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititꝰ sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ꝛ prophetarum preconio vehebatꝰ per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāqꝫ est ꝓpagata ecclesia: ꝛ vsqꝫ ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisqꝫ effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ꝛ pontifices vniuersalis ecclesie vocantꝰ. Huius aūt muneris sacramentū ita dn̄s ad omniū apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniū apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū indiuidue vnitatis assumptum. Id qđ dn̄s erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ꝛ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri soliditate consisteret: hanc eccl̄iam sua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā ꝑualerent.

Data est mihi potestas
in celo et in terra:
Saluator:
creatorem celi et terre:
S. petrus
maria virgine:
S. johannes
S. thomas
philippus
S. matheus
Sanctam ecclesiam catholicam
S. Judas
S. Jacobus maior
Jacobus minor
bartholomeus
sanctum:
Credo in spiritum
peccatorum:
remissionem
S. Simon
S. mathias
Marcus
Lucas
Johannes

Spiritussancti missio

SUmmus deus ac parēs oīm: vt nouis cal to
ribus nouā legē daret doctorē iusticie misit
e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro
spm̄ posuit. Sed qm̄ predixerat se tercia die ab infe
ris resurrecturuz: metuētes ne a discipulis surrepto
corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: detraxerunt
eū cruci: ⁊ cōclusum in monumēto firmiter militari
custodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: ter
remotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et cu
stodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepul
chro ac viuus egressus in gallileā ꝓfectus est disci
pulis ꝯgregatis: scripture sancte lr̄as id est ꝓpharū
archana patefecit: que anteq̃ paterent perspici nullo
modo poterāt: q̄r ipsuz passioneq̃z eius annūciabāt.
Ordīato v̄o discipl'is suis euāgelio: ac noīs sui pre
dicatione circūfudit se repente nubes: eūq̃ in celum
sustulit q̄drагesimo post passionē die. Post beatā
eīn ⁊ gloriosam resurrectionē quo verū dei templum
iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia
suscitauit. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus
expletus: mora corporalis p̄ntie extēdit: ut fides re
surrectionis documentis necessarijs muniret. Apl'i
itaq̃ ⁊ discipuli oēs post ascēsione dn̄i (sicut Lucas
ī actibus aploꝝ meminit) a mōte olìueti regressi sta
tim venerūt hierosolymā: ⁊ ascenderūt in cenaculuz
vbi manebāt in oꝛone ⁊ humanitate ꝑseuerātes cum
mulieribus ⁊ maria matre ih̄u ⁊ fr̄ibus eius meditā
tes in lege dn̄i: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec
induerentur v̄tute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter
resurrectionē dn̄i ⁊ ascēsionē fluxerūt mot⁹ dire mor
tis auferꝰ. Et nō solū aīe: sed etiā carnis imortalitas
declaraꝰ. In his per insufflationē dn̄i infundiꝰ apl'is oībus spūsanctus: ⁊ btō aplo petro supra ceteros
post regni claues ouilis dn̄ici cura mandaꝰ: Per omne deniq̃ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atq̃ suoꝝ ⁊
oculis insinuauit ⁊ cordibus: vt dn̄s ih̄s vere agnosceret resuscitatus: qui vere erat natus ⁊ passus ⁊ mor
tuus. Ab illo aūt die quo dn̄s super oēm celoꝝ altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdē
resurrectione q̄nquagesimus: vt sacra testaꝰ historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs
sancti ꝓmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: ⁊ repleuit totam domum vbi sedebant ⁊
apparuerunt illis dispartite lingue tāq̃ ignis: ⁊ repleti sunt oēs spiritusancto: ⁊ ceperunt loqui varijs lin
guis. Sicut eīn hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quīquagesimo die post imolationē agni lex
data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: q̄nquagesimo a resurrectionis
eius die in aplos plebeq̃ credentiū spūsanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnoscat inicia ve
teris testamenti euāgelicis ministrasse principijs: ⁊ ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat insti
tutū. His aūt muneribus imbuti apl'i oīa que de xp̄o ꝑ ꝓphetas scripta fuerāt ꝓmus intellexerūt: Cōmu
niq̃ decreto simbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aploꝝ princeps iuxta hieremie
ꝓphetiā ⁊ isaie atq̃ psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi ⁊ terre. Andreas in
abacuck verbo subdidit. Et in ih̄m xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conce
ptus est de spūsancto natus ex maria v̄gine. vt isaias predixerat. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. Jacobus
vero ⁊ Isaie ꝓphetiā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Thomas
deinde Osee ꝓphetiā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacob⁹
maior ꝓtulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄z mox adiciens inquit
Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholome⁹ postmodū cecinit dicens. Credo in spm̄ san
ctū. Cui Matheus subiecit Sanctā ecclīaz catholicā. Symon v̄o ⁊ Judas atq̃ Mathias deniq̃ reliquuz
ꝑfecerūt dicētes. Sanctoꝝ coīonē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloq̃ ꝑfecto apl'i
multa ꝯstituere de oī ecclīa: inde diuino cultu intenti Jacobū frēm dn̄i hierosolymoꝝ pōtificē cōstituerūt
virū a ntitate sanctissimū: q̄ missaz simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ⁊c. Hac q̄ppe rōne xp̄iana
respublica viroꝝ scz ⁊ mulierū crescere multū cepit. Propter q̄d petrus apl's bonis institutis ecclīas ꝯfir
maturus septē diaconos delegit videlz Stephanū: philippū: ꝓcorū: nicanorē: tymonē: parmenā ⁊ nico
laū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i ministros ꝑtinebāt ꝑagere ceperūt. Totū postremo orbē ꝑ ꝓ
uincias inter se partiti sunt. Et thomas quidez parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos ⁊ interna
gentiū indoꝝ sortit⁹ est. Mathe⁹ macedoniā ⁊ ethiopiā. Bartholome⁹ licaoniā ⁊ citeriorē indiā. Andreas
achaiā ⁊ scithiā. Johānes post mortē virginis marie asiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia
italia ⁊ vndē roma obtigit. Jacob⁹ maior hispaniā: Judas mesopotamiā. Symon zelotes egyptū: Phi
lippus gallias ⁊c. accepit: de q̄bus apl'is mox narrabim⁹. Discipuli itaq̃ ꝑ ꝓuincias dispsi fundamenta
ecclīe vbiq̃ posuerūt: facientes ⁊ ipsi i ncie magistri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̄ descendens
instruxerat eos virtute ac ꝑtāte quā poset noue annūciationis ratio fundari ⁊ cōfirmari.

Gloriosissima semperq3 virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dñi ihesu: conuersationē ad humane vite exemplū (luca in actibus aploꝝ testāte) generaliter cum aplis habuit: quiq3 repleti fuerunt gra spūsancti. Post missiōe vo spūsancti ⁊ aploꝝ dispsionē vt diuus Hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāq3 celestis paranymphus eā virginē sanctā ⁊ corpe ⁊ mēte intactā custodiuit: atq3 iohānes euāgelista cui eā de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo v͛ginē seruauit officiosissime vsq3 in finez vite sue: ⁊ tāq3 adoptiu⁹ fili⁹ administrauit. Habitatio aūt ei⁹ vsq3 ad mortē pre nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̄bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝯsolaref aspectibus. ⁊ in mōte syon cella vbi morabaf ⁊ Johānes missā celebrauit ondif: quia (vt diuus hieronym⁹ scribit) impatiēs amor. hoc inter cetera precipuū hz vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oībus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dñs ⁊ fili⁹ erat. Multis eqdē afficiebaf dolorib⁹ ⁊ amoris ardorib⁹ estuauerat post filij ad celos ascensum: duz secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ⁊ cognouerat Tādez cū oī plena esset gra: oīq3 v͛tute illustrata. Anno a ntitate filij ei⁹ ihesu xp̄i q̄dragesimonono etatis vo sue. 63. abdormiuit in pace: vberrimeq3 claritatis eterne grām possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo sic volēte (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere apl̄i. Et dñs ipse nr̄ ihesus christus cū tota celoꝝ curia: quātū fas est credere: eidē tot⁹ festiuus occurrit: ⁊ cuz gaudio eā in aīa ⁊ corpe in celum assumpsit. Secūq3 ī throno collocauit. Vixit aūt post morte filij. 16. annis: cuz antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius gloriosa assumptione ⁊ coronatione oēm illā celestem irlm tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabili charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec mirū: q3 honor matern⁹ et⁹ est. qui est natus ex ea quez oīs celoꝝ ordo veneraf ⁊ adorat: sup se eleuatū cū p̄re in sede maiestatis dñi. Ad throni igif celsitudinē intemerata mater ⁊ v͛go ꝓcessit: atq3 in regni solio sublimata: p⁹ xp̄m gl'iosa resedit.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose virginis Marie In celis:

Petrus papa primus: aploꝝ princeps: natione galileus ex bethsaide vico: iohānis filius andree apl̄i frater: primus sedit annis septē post ascensionē dñi i episcopali sede apud antiochiā vrbez: fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: q3 caro ⁊ sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est ī celis. Et tu es petrus ⁊ sup hanc petrā edificabo eccl'iam meā. Ac tibi dabo claues regni celestis: ptātemq3 ligādi ⁊ soluendi. Is vo oīm diligentissimus vbi asiaticas ecclias satis confirmasset: cōfutatis eoꝝ opinionibus qui circūcisionez approbabāt post predicationē dispersionis de circūcisione in ponto: galacia: cappadotia: asia: bithinia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit ⁊ rome primā cathedrā tenere cepit secundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ⁊ mensibus septem. Petrus itaq3 romā tunc venit ⁊ qd hanc sedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ⁊ huc ꝓfectus intellexerat symonē magū samaritanum quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaz deduxerat populū romanum: vt deus crederef. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum ī samaria esset tamdiu se credere ī christū simulauit: quoad baptismū a philippo vno ex septē diaconib⁹ acciperet: quo q̄dez postea in malā partez vtens: multaꝝ heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā sceleris sociā habuit: ꝓuocare petruz miraculis morte pueri homo nepharius ausus est: quē eius carmina p̄mo mouere visa sunt: verū cuz postea nihilominus puer iaceret: in nomīe ihesu petro iubente surrexit. Hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicef. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū sineret symon decidit ⁊ crus infregit. Cuius dolore nō multo post aricie mortuus est: Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spūsancti emere ⁊ vēdere ꝯsueuere ⁊c. Primus postea Petrus quadragesimale ieiuniū instituit. Duas q3 eplas q̄ canonice nomiant scripsit Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi ⁊ predicationi vacaret duos episcopos ordinauit Linum scz ⁊ Cletum: qui sacerdotale ministeriū populo romano ⁊ alijs exhiberent.

ā mūdi. 4233. ā x̄. 34.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

Caius cognomēto caligula: fili⁹ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ imꝑator. mortuo eñ tiberio a castrensi loco ductō imꝑiuz occupat. caligule cognomē traxit: q2 manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis insignitas. mãsit ī liuie auguste ꝓauie sue cōtubernio quā defunctā pretextat⁹ ꝓ rostris laudauit. inde vicesimo etatis anno accit⁹ capreas a tiberio vno atq3 eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atq3 ꝓbrosaz inhibere poterat. cōsulat⁹ q̄tuor gessit. opa sub tiberio semipfecta teplū augusti theatrūq3 pōpeij absoluit. inchoāuit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxīa ceruicis ⁊ crurū ⁊ oculis ⁊ tpib⁹ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neq3 corporis neq3 animi ꝯstitit. vestitu calciatuq3 ⁊ cetero habitu neq3 patrio neq3 ciuili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasq3 indut⁹ penulas: imanissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm scelestissim⁹ iudicat⁹. nil eñ vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororib⁹ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicat vtinā ppl'us roman⁹ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glīe inuidit: vt paululū abfuerit: qn eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis tādē necat imꝑij āno tercio mēse decio cū vixisset annis. xxix. Cadauer clā i ortos lamianos asportatū: p⁹ crematū ⁊ sepultū

Claudius

Claudi⁹ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū reseruauerat: imꝑiuz accipiēs q̄nt⁹ romanoꝝ imꝑator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt iosephi⁹ refert: accipe meruit. Is nat⁹ est lugduni eo die q̄ pmū ara ibi augusto dedicata est: apuellatusq3 tibert⁹ claudi⁹ drusus disciplinis liberalib⁹ ab etate pma nō mediocrē opam dedit q̄nq̄gesimo anno imperiū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq3 añ Iuliū cesarē neq3 post eum quisq3 attingere ausus est: in deditionē ac cepit: orchades insulas romano adiecit imꝑio: sexto q3 ꝓfect⁹ erat mēse romā rediit: triūphauitq3 maxīo apparatu. Opa magna poti⁹ q3 necessaria pfecit: ꝑ tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canalē absoluit egre: ⁊ p⁹ vndecim annos triginta milib⁹ hoīm ibi sine intermissione elaborātib⁹ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaq3 brachio ad cohercendos maris fluct⁹: vxorē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuib⁹ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā ī m̄rimoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagicia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs pre allectus cū ea nuptias ꝓfecit. autoritas dignitasq3 forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓlixo nec exili corpe erat: ⁊ specie caniciēq3 pulchra: opimis ceruicibus. cibi vi nīq3 tpe ⁊ loco appetētissim⁹: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necat. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis imꝑij. xiiij. anno. funeratusq3 est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crinite stelle quam cometam vocant.

Nero

Nero claudij ꝓuign⁹ ⁊ agrippine ex Gneo domicio ei⁹ viro fili⁹ sextus romanoꝝ imꝑator. nat⁹ est añ nouē mēses q3 tibert⁹ excessit cui ꝓprius nomē domicius sicut ⁊ p̄ri. Cū claudi⁹ cesar ei filiā octauiā vxorem dedisset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel p̄cipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē pmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatiz vo inualescentib⁹ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq3 auūculo callígule oīb⁹ in reb⁹ nequior ⁊ sceleracior. Nā et magnā partē senat⁹ interfecit. Tante p̄terea luxurie fuit vt frigidis lauaret vnguētis. retibusq3 aureis piscaret q̄ attrahere funib⁹ purpureis ꝯsueuerat. Hec oīa vicia principio imꝑij sui ita occultauit: vt bonā spem oīb⁹ p̄ se ferret. statura fuit pene iuxta corpe maculoso ⁊ fetido. subflauo capillo. vultu pulchro magis q3 venusto: oculis cesus ⁊ hebetiorib⁹: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis crurib⁹: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tpe a clino scauri ad exq̄lias vsq3 sex dieb⁹ vagatū. m̄ltas fortunas ciuiū cū ꝯsupsisset: ac oīs culpa p̄ncipi ascriberet. Ipse: vt ait corneli⁹ tacit⁹: abolendo rumori intentus: falsos testes subornauit q̄ id factū a xp̄ianis causarent. vnde ⁊ tot capti ⁊ interfecti sunt: vt ex eoꝝ cadauerib⁹ ꝑ aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt. Sūt tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis similitudinē cerneret. Sua seuicia q3 in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ i pcio apō ciues erāt vsus est. Tandē ppl'i romani irā ⁊ odiū in se ꝯcitauit vt ad penas quesit⁹ sit. Is fugiēs ad q̄rtū miliariū in suburbano liberti sui: semetipsuz interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatis anno imꝑij vo quartodecimo.

Stephan⁹ ,pthomartir natiõe hierosolimitanus: e septē diaconib⁹ primus ob scītatē ꝛ moꝝ disciplinā diacon⁹ ab aplis electus: signa ꝛ ,pdigia multa vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratione fidei xpiane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoꝝ insurrexere: sed nequaq̄ sapie ꝛ spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo q̄ intuetes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōfutasset indignati iudei ipsū extra ciuitatē eijciētes lapidibus perimerūt: vt expediti⁹ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumq̄ lapidaret̄ genua posuit: ꝛ suspiciens in celū ꝛ vidēs ihm̄ stantē ,p lapidātib⁹ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in suppliciū. Is eñ viua imago virtutis cū saxoꝝ turbine quateret̄ ꝛ saxeus ille nimb⁹ circū tpa crepitaret a cōstantia mētis nūq̄ dimotus in futurā spēm totā intentione ,pfusus: magnū patiētie documentū posteris allatur⁹. Oratione tādē cōpleta mox obdormiuit i pace. Lapidatusq̄ fuit eodē anno q̄ xps crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorij āno dñi.cccc.vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ꝛ.lxx. hoīes a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā ꝛ digniori loco conditū.

Lapidatio sancti Stephani

Philippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postq̄ samarie predicabat: ꝛ multi signis ꝛ v̄tutibus inclitus fuit. Tres filias ,pphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Neronis ꝛ ab oībus sanctus habitus Tres q̄z filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. Procorus tercius diaconoꝝ apđ anthiochiā dei ecclīam nup ab aplis excitatā fide ꝛ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̄z q̄rtus diaconus cū hierosolymis grā fidei ꝛ virtute vsq̄ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū ,p dño suscepit. Tymon q̄ntus diacon⁹ primū ad beroām resedit. deinde verbū dñi dissemināns corinthū puenit: vbi a iudeis ꝛ grecis p̄mo flāmis iniectus: sꝫ nil lesus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicatiōis officiū plenā fide cōsumauit ꝛ tandē Traiani tpibus martyrij gliam adeptus est. Nicolaus vo aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: ꝛ nicolaitarū heresis ab eo iniciū sūpsit.

Paulus ihū xpi dignissim⁹ apls electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̄ giscalis noiat̄ q̄ cū a romanis captus a puero fuisset cū parētibus suis tharsū cilicie vrbem (vbi ei⁹ pater ciuilitate romana donat⁹ est) cōmigrauit. Mos siquidē tūc roma noꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cōquirerēt: vt gentes q̄ cū pace ꝛ coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent̄ eoꝝq̄ frēs dicerent̄. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobiliorib⁹ tharsensib⁹ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ,psularē vestē ,pmeruit: ꝛ inter ciues romanos annumeratus fuit ,ppter qđ ꝛ paulus hic apls ciuis roman⁹ habitus est. Cū aūt xpi religio p vniuersaꝫ excrescere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a pōtificib⁹ tēpli eplas accipiēs: eos q̄ xpm verū esse deū ,pfiterent̄ psequi decreuit: vñ cū Stephani ,pthomartiris neci interfuisset: ꝛ oīm lapidātiū eū vestimēta seruaret: tāq̄ manibus oīm lapidaret Stephan⁹ inclinatus ,p eo orauit ꝛ paulū e terra erexit: qꝛ paulopost dū damascū pgeret (vt lucas testat̄) spū diuino tactus ad fidē xpi venire copulsus: vas electionis vocari ,pmeruit. Et id oē euenit anno q̄ ꝛ xps passus est. Statiq̄ vocat⁹ xpi euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinaq̄ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditionis cā cōmendatus. Post aūt eius ,puersationē vna cū barnaba aplo mltis vrbibus pagratis hierosolimā redijt cū petro iohāne ꝛ iacobo xpi euāgeliū cōtulit: q̄ audito gentiū apls ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi grā nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuersus scđo hierosolymā scđo impij neronis anno: a festo iudee ,pcuratore vinctus romā (vt ciuis roman⁹) mittit̄: vbi bienio i libera custodia manēs: cū iudeis q̄tidie disputabat: tandē a nerone dimissus mlta p̄dicauit ꝛ scripsit.

Conuersio ꝛ vita Pauli apli

Sanctus marcus euangelista

Marcus euãgelista genere leuitic⁹ sacerdosq; cũ petro magistro suo: ex baptismo fili⁹ atq; interpres: ad ꝓpagandũ verbũ dei romã (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrũ referentez audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euãgeliũ. Qđ cũ petr⁹ audisset ꝓbauit ecclesijs legendũ: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aũt petr⁹ vidẽs cõstantiã viri ipsũz alexandriã destinauit aquilegiẽses vo sua predicatione ad xpi fidẽ pri⁹ cõuertit. ⁊ cũ ermagorã ciuẽ aquilegiẽsez virũ doctissimũ cõuertisset cũ eo ad petrũ regressus illũ aqlegiensez epm creare fecit: inde alexandriã ꝑrexit: ⁊ prim⁹ ibi xpm annũciãs: cõstituit ecclĩam: tãta ⁊ doctrina ⁊ vite cõtinẽtia vt oẽs sectatores xpi ad exemplũ sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicẽ sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq; aũt diu ecclĩam docendo scribendo cõstituisset octauo neronis anno a pontificib⁹ templorum in solẽnitate pascali cũ missaz celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsũm ꝑ ciuitatẽ trahebãt donec spm̃ emisit. ⁊ sepult⁹ est alexandrie succedẽte sibi amano. Anno vo dñi. dccc.xxx. fuit Justian⁹ patricius veneciarum dux. anno ei⁹ secũdo beati marci euãgeliste corp⁹ venetias est trãslatũ ⁊ eo q̃ secutus est anno cõdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̃dringẽtesimo ecclia que nũc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cõsulto vrbis patron⁹ constitutus. Eius imaginẽ in vexillis detulerunt. Ipsius q; euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

Fenicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnopere Cornelius valerianus deuolasse in egyptũ tradit Q. plautio. Sex. papinio cõsulibus. Allatũq; esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq; plumeo apice honestare. Auctor manilius senator est neminẽ extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentẽ cassia turisq; surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cõuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apostolus

Jacob⁹ maior apl's dñi: zebedeiq; ex maria salome fili⁹: ac diui iohãnis euãgeliste frater dictus maior cũ pri⁹ altero vocat⁹ ad aplãtũ: ⁊ ꝑ martyriũ ad regnũ celorum fuit. quẽ dñs vna cũ eodẽ iohãne vocauerat dicens. Venite post me faciã vos fieri piscatores hoim. quiq; relictis rebus secuti fuerũt eu. post aduentũ spiritussancti hispaniã accessit ad predicandũ. postq; vniuersam ꝑdicãdo pagrasset hispaniã: in qua noue tãtuz cõquisierat discipulos: cũ videret gente illã agrestem i iudeã reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in irl'm fris vices gerebat: obtrũcatione capitis martyrij palmã adeptus est. Ut dicit die qua ⁊ xps incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cũ vo duceret ad locũ passionis ꝑ Josiã scribã: ⁊ in via paraliticũ sanasset: iosias credidit: pri⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cũ iacobo fuit. Ei⁹ aũt sacratissimũ corp⁹ discipli ei⁹ nocte rapiẽtes de irl'm ad hispanias trãstulerũt. ⁊ cõpostellã ciuitatẽ gallicie intrãtes i vltimis finib⁹ hispaniarũ cõdidẽ. Ibiq; celeberrima gentiũ illi⁹ ⁊ pegrinarũ nationũ veneratione excolit. Stupẽda effecit q; deuotio fideliũ infusa mentib⁹ in visitãdo limina ei⁹ ⁊ ecclia firmauit: in eo voto nullus preter aplicã sedẽ dispẽsare liceat. ⁊ qđ minus ceteris aplis illi i vita collatũ fuit honoris ⁊ glorie: ꝑpter breuitatẽ vite ei⁹: hoc quasi diuina munificẽtia post mortẽ suppleuerit.

Prima ꝑsecutio xpianorum tercio decimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xpianos ꝑm⁹ exercere cepit. ꝑpter petrũ ⁊ paulũ aplos vt illico patebit etiã infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi glorioso mar... coronati sunt. quorum de nũero q̃draginta septẽ fuere a bto petro aplo baptizati: q cũ eodez aplo i custodia cõtinent: tandẽ sub deuotissima fidei ꝓfessione ibidẽ neroniano gladio. ⁊. yd⁹ marcij ꝯsũpti sũt.

Jacobus iustus minor apostolus

IAcob⁹ apl'S cognomēto iustus dictus minor respē ctu maioris:nō quo ad sctītatē: sed ob vocationez ad apl'atū. Dñi(ex sorore marie matris ei⁹) frater post ascēsionē dñi ab apl'is hierosolomitane eccl'ie primus ep̄s ordinat⁹: Sedit annis.xxx.vsq3 ad septimū annū Neronis. Vir certe ab ipso matris vtero sanctus:q̄ vinū ꝛ sicerā nō bibit:nec carnē mādūcauit: ferrū i caput eius nō ascēdit:oleo nō est vnct⁹: nec balneo vsus est: veste linea supindut⁹ solus sancta sanctoꝝ ingrediebaꝛ ꝛ ita assidue ꝓ salute ppl'i flexis genib⁹ orabat:vt eius genua cameloꝝ more occalluerint ꝓ hac sūma iusticiaꝝ iustus appellat⁹.ꝛ vt Ignaci⁹ tradit facie vita ꝛ mō cōuersationis xp̄o ih̄u similim⁹ fuit:[illegible] frēs gemelli fuissent. Hūc itaq3 annan⁹ pōtifex iude[illegible]:recedēte festo ex iudea ipsi⁹ puīcie gubernatore cōprehēdit. Et xp̄m negare attēptauit Posuertq3 sup pīnaculū tēpli ꝛ ꝯgregata multitudine xp̄m verū deū vētuꝝ ad iudicādū viuos ꝛ mortuos ꝓclamauit.xp̄iani gauisi.pharisei ꝯturbati ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt:cōfestim in terraz collapsuz lapidib⁹ obrui p̄ceperūt:ꝓut tñ potuit man⁹ ad celū tetēdit ꝛ ꝓ ꝑsecutorib⁹ orauit. Quo adhuc spirāte fullonis fuste i capite ꝑcussus expirauit. Sepult⁹ iuxta tēplū.huic p⁹ resurrectionē dñs apparuit ei panē bñdicēs ꝛ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuuz q2 a mortuis fili⁹ hoīs resurrexit:cū votū emisisset non gustatuꝝ panē nisi eū pri⁹ vidēt.eū tante sctītatis fuisse dic̄ ioseph⁹ ꝙ ob necē ei⁹ ierl'ymā euēsa fuit creditū sit.

PEtrus vir sanctissim⁹ cū tm̄ sibi noīs apud oēs compauerat vt plurimū coleret:hāc ob rez indignat⁹ Nero mortē ei⁹ q̄rere cepit:vñ petr⁹ monētib⁹ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe discedēs ad primū lapidē xp̄o fit obuiā.quē adorās rogat dn̄e quo venis:tuz xp̄s. Romā iterū crucifigi.extat sacellū eo loco vt v̄ba hic sunt habita ideo ad vrbē rediīt clemētē ep̄m ꝯsecrat. nō multo post vna cum paulo iussū neronis necat vltimo ei⁹ anno:diuersis tñ cruciatib⁹. Petr⁹ eñ cruci affigit capite in terrā verso:eleuatisq3 in sublime pedib⁹ ita ei voluit. Sepult⁹ est i vaticano nō lōge a via triūphali:via aurelia sec⁹ ortos neronis. Sedit aūt annis vigintiquinq3. Paulus v̄o codē die capite mulctat⁹:funerat via hostiensi anno post mortē xp̄i trigesimoseptimo. Cū aūt separent abinuicē inq̄t paul⁹ pax tecū fundamētū eccl'iarū ꝛ pastor oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus rñdit. Vade in pace p̄dicator bonoꝝ: mediator ꝛ dux salutis iustoruz Marcellus ꝛ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatib⁹ sepelierūt. Hodie capita apl'oꝝ petri ꝛ pauli auro argento ac gēmis exornata in eccl'ia lateranensi sancti iohānis reposita ppl'o ostendunt.

Crucifixo Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

Seneca qui ꝛ lucius anneus stoicus phus natione cordubensis neronis imꝑatoris preceptor. Rome in precio fuit: ꝛ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronymꝰ meminit dicens q̄ fuerit vir cō tinentissime vite: ꝛ ꝓpterea euz in cathalogo sctōꝝ ponit: ꝛ maxīe ꝓ pter frequētes ep̄las pauli ad senecā: ꝛ ipsius ad paulū. Et cum eēt neronis magister ꝛ illius tp̄is potētissimꝰ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cuiꝰ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gr̄a ruz suaꝝ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ꝛ ducētos ver sus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsq3 integerrime recitaret. Quē tandez ante biennū q̄3 petrus ꝛ paulus martirio coronarent̄ a Nerone seuissimo discipulo retributiōis gr̄a interfectū fuisse legimꝰ. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Uel ut aliꝫ ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone p centuriones senece indictuz fuit ut sibiipsi mortez deligeret: q̄ cognita imꝑatoris volūtate: petiꝫt ut in tepenti aqua poneret̄: ꝛ ibidez omnes venē eidem aperirent̄ donec sp̄m exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: ꝛ ita vitā finiuit. Hic nāq3 doctissimus vir multa diuinaꝝ ꝛ humanaꝝ scripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

Lucanus anneus predicti senece nepos: orator ꝛ poeta historicus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingeniꝫ tn̄ magnitudine par illi habitꝰ est: hic nāq3 senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ p̄mo rome sb̄ cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: psiuz ꝛ bassum (q̄s mirūimoduz dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratissimꝰ ei fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandez de cōiuratione pisoniane accusatus accepto mortꝫ arbitrio venas precidē fecit: q̄bus expletꝫ stati e vita discessit p̄die kal. maiꝫ. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Persius

Persius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut eusebius ipse describit lune potiꝰ natꝰ est: mediocri aūt statura insigni forma ꝓbatis moribus: ingenio ꝛ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia p̄re mortuo. Qu. rēniū palemonez grāmaticū vicentinuz audiuit. Mox rhetorice sb̄ virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū ph̄m ꝯferens familiariter secū ad interitū vsq3 vixit. Anno vo etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interiꝫt ꝛ rome in predijs suis sepultus est: vnū satyraꝝ reliquēs libꝝ in q̄ vere laudis plurimū meruit: lȝ imꝑfectū. his q̄3 tp̄ibus cornutus phs ꝛ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat̄: qui pre nimio amore persiꝫ discipuli bibliotecā cōparauit preciū sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

Philippus dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i ex duodenario collegio ap̄lus vocatus: ut eū seq̄ret̄. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euz q̄ ad ap̄latuz nō fuit vocatꝰ: ne ꝯuersio hoīm ad fidē humane peritie attribueret̄. hic ap̄ls cū p. xx. annos p vniuersam scythiā p̄dicasset. Illāq3 pene totā ad xp̄i fidez ꝯuertisset. hieropoli asie vrbez veniens hebeonitaꝝ heresim q̄ xp̄m fantasticā carnez sumpsisse predicabāt extinxit: demu a paganis tentus ad imolāduz statue martꝫ adductꝰ sub base statue draco egrediens filiū p̄otificꝫ q̄ ignes ī sacrificio mīstrabat ꝛ duos tribunos q̄ꝝ mīstri ap̄lm detinebāt occidit: ꝛ plurios lāguidos reddidit: precibus tn̄ ap̄li disparuit ꝛ istos sanitati restituit. Quā obrez īfideles euz tenentes anno etatꝫ sue septuagesimooctauo cruci quā p̄dicabat ad instar mḡri sui affixerunt: ꝛ martires christi fecerūt. Iste duas filias v̄gines post se dereliq̄t q̄ ambe cuz p̄re sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

Barnabas e septuagitaduobꝰ discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit ī sociū paulo ab ap̄lis ad p̄dicāduz gentibꝰ. Is ī italiā veniens ex p̄cepto petri oēs lōgobardiā predicādo ꝛ docendo circuiuit: ꝛ p se suosq3 discip̄los cisalpinā galliā ad xp̄i fidez ꝯuertit. ꝛ apd̄ mediolanū p̄mꝰ cathedralez locū tenuit relicto ibi ep̄o ciprū regressus cuz euāgelio mathei p̄les sanās apd̄ salaminā paulo an̄ petri martiriū ꝛ ipse ibidē martirio coronatꝰ ē

Anno mundi. 5273. Anno christi. lxxiij.

Linus ab vltimo anno neronis btō Petro succedēs vsq ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini z scipionis vsq ad capitonē z ruffum cōsules. Sunt q̄ hūc locū clemēti ascribāt z linū z cletū pretermittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inqt post petrū rome epūs clemēs fuit. siquidē linus secūdus. Cletus terci⁹ sunt habiti. Tametsi latinoꝝ pleriq post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante eīn modestie fuit: co egisse linū ac cletum ante se munus pōtificat⁹ obire: ne posteris hec principat⁹ ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidez petrus q̄si ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe morib⁹ z sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯstituit: neq mulier nisi velato capite templū ingrederet. z ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros decē z octo. Episcopos vndeci creat Scripsit z res gestas petri: maxie vo ei⁹ cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosq ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cui⁹ filiā a demonib⁹ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corp⁹ sepelit. cū sedisset in pōtificatu annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: z in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi. 5284. Anno christi. lxxxiiij.

Cletus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus mu⁹ inuitus suscepit. licet doctrina moribus z dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄z optim⁹ atq sanctissim⁹ qui nihil ꝑtermisit. qđ ad augendā eccl'iam dei ptineret. Quā cū optime ꝑ tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri viginti quinq p̄sbris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud bti petri corp⁹ in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aiunt: lr̄is aplicis salutē z aplicā benedictionē scripsit. Fuit aūt tpib⁹ vespasiani z titi a cōsulatu vespasiani septimo z domiciani quinto vsq ad domicianū z ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aūt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Linea sūmoꝝ pontificum

Linus

Cletus

Bartholomeus apostolus

Bartholome⁹ apl's vn⁹ ex senatorib⁹ celi. is postq̄ ad aduentū spūssancti postq in lycaonia z india xp̄i euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfestim tēplū vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultorib⁹ suis respōsuz prebere: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rn̄sum habuerunt ob ingressum bartholomei coꝝ deuz cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. z vt eū ondēret ait. capilli ei⁹ nigri z crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les z directe barba plixa. hn̄sq paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qđ ꝑ singlos angulos gēmas hz purpureas cencies flexis genib⁹ ꝑ diē orat zc. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipsi⁹ vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. z demonē deformē ondit: ꝓpter qđ pōtifices tēpli indignati. ipsuz ab astiago fratre polemij sibi infensissimo p̄mo cedi. deinde excoriari. z capite obtrūcari fecere q̄ ad celeste gaudiū triūphū pegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lipparim delatū. inde beneuentū z vt aliq̄ sentiūt demū romā trāslatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentib⁹: qui hierosolymā veniens audita xp̄i diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

Apollinaris rauēnatus eps̄ scīssim⁹ vir ab aplo petro ordinat⁹ rauēnas missus: seuis verberꝫ flagellis sepe ꝯterit z senile corp⁹ ab impijs horrēd⁹ cruciatib⁹ laniat. ne aūt fideles de suis vexationib⁹ trepidarēt signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loqlā. leprosos mūdat. atq portētū simulachrū vna cū tēplo i terrā deiecit. Tādē apō eādē vrbē inter succedētia tormēta gl'iosuz ꝯsūmauit martiriū decimo sez kal. augusti.

Linea Imperator

Galba

Galba vir antiq̃ nobilitatis: cũ ꝓgenies cesarũ in nerone defecit (q̃d eui dẽtissimo signo apparuit. Augusti em̃ sceptrũ e manib⁹ excussũ est) neroni successit nullo gradu ɔtingẽs cesarũ domũ. In hiberia imperator a militib⁹ creatus vbi neronis mortẽ cõperit: romã ɔfestim venit septim⁹ romanoꝝ imperator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ⁊ iuri operã dedit ⁊ vita priuata insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ ɔsul. sepe ꝓconsul frequẽter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq̧ articulari morbo distortissimus vt neq̧ calceũ ꝑpeti. neq̧ libellos euoluẽ aut tenere oĩno valeret. excreuerat in dextero latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiã hiberno añ lucẽ capere ɔsueuerat: libidinis ꝓnus. verũ cũ oẽs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacũ curcij cũ pisone nobilissimo adolescẽte quẽ in filiũ per adoptionẽ susceperat iugulat⁹ est. Perijt aũt tercio ⁊ septuagesimo etatis anno impij mẽse septimo. qui marcũ fabiũ quintilianũ insignẽ oratorẽ ex hispania romã duxit.

Otho

Otho octau⁹ romanoꝝ imperator patre equite matre humili: materno tñ quã paterno nobilior: a prima adolescẽtia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per grãz liuie auguste in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. ꝗppe q̃ neronis familiaris fuerat: ⁊ oĩm cõsilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedesq̧ inuasit imperiũ. Cũ aũt ciuile bellũ cõtra vitelliũ in germania imperatorẽ creatũ molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiã. tercio ad castorẽ. quarto apud bebriacũ superat᷑. vnde rex desperatione sibimet manũ iniecit. Cũ vno ictu infra leuã papillã traiecit. Irrũpentibusq̧ ad primũ gemitũ. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ est. ⁊ apud volateranã ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etat anno. ⁊ nonagesimo ⁊ q̃nto imperij die fuisse aũt tradit᷑ stature modice ⁊ male pedat⁹: caluusq̧: mũdiciarũ vo pene muliebriũ: quẽ alij predicãt virũ fortissimũ ac rei bellice vnicũ imperatorẽ.

Witellius

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quã nobili romã veniẽs. puericiã primãq̧ adolescẽtiã capreis egit inter tiberina scorta. sequẽti etate oĩb⁹ ꝓbris cõtaminatus. caio per aurigandi: claudio per alee studiũ: sed aliquãto neroni acceptior. triũ itaq̧ principũ indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. ꝓcõsulatũ affrice. ⁊ curã operũ publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorẽ germaniã missus est. Castra vo ingressus nihil cuiq̧ poscẽti negauit ideo in veste domestica imperator est ɔsalutatus. ac imperio potitus in oẽm nequiciã seuiciã ⁊ ingluuiẽ ꝓlapsus est. Nam tante voracitat fuit vt sepi⁹ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia piscũ: ⁊ septem milia auiũ apposita sint. ferunt em̃ eũ fuisse rubicũdissime faciei ⁊ obesi ventris verũ vbi cõperit vespasianũ apud iudeã palestine ab exercitu imperatorẽ creatũ cũ legionib⁹ aduẽtare. primũ deponere imperiũ cõstituit: postea a quibusdã aĩat⁹ sumptis armis sabinũ vespasianũ frẽm cũ flauianis in capitoliũ cõpulit: quo q̃dem succenso oẽs cõcremati sunt. Superueniẽte vespasiano e cella pallatij per viã sacrã semi nudus ad scalas deducit᷑ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit᷑. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus

Vespasianus flauius decimus ro. imperator. cũ rebellione ac cede triũ principum incertũ ac vagum imperiũ fuit. tandẽ gens flauia firmauit. Vespasianus aũt natus est in sannis vltra reatũ vico modico: quinquẽnio antequã augustus excederet. vxorẽ duxit flauiã domicillã ex hac liberos tulit titũ ⁊ domicianũ ⁊ domicillã. hic ante demandatũ sibi imperiũ a claudio missus in germaniã ⁊ brittaniã tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortẽ ad capiendã iudeã ab ipso nerone missus. multa ibi strẽnue gessit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui belliũ tito filio cõmendãs romã per alexandriã ꝓfectus est: vbi vrbem deformẽ moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemẽtissim⁹ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicã ferme collapsam optime restituit. Templũ pacis perfecit. amphitheatrũ (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cõpactis firmisq̧ membris. vultu veluti nitentis. offensarũ minime memor. colligendarũ tñ pecuniarũ nimiũ studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̧ ad munificentiã vsus: expleuit enim censum senatoriũ: consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̧ multas deduxisset colonias ꝓ fluuio ventris vsq̧ ad defectionem soluto imperatorẽ ait stantem mori oportere. Dumq̧ consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater : et in passione crucis soci⁹. Is primo fuit discipulus Johānis baptiste: postea secut⁹ est ihm quē iohānes ondit dicēs. Ecce agn⁹ dei. Post aduentū spūssancti in achaias grecie puinciā pfectus est. adhuc vespasiano imperāte: cū scithis euāgeliū pdicasset et in achaia plures ad fidem cōuertisset. et pcipue maximillā egee pcōsulis puincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea comphēsus: post longā disputationē de xpo in carcerē trudit. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedit. Et ad vltimū in cruce funib⁹ appendit vt longiorē cruciatuz sufferret. et cū popul⁹ seditionē mouit cōtra psidē obnixe rogauit: ne impedirēt martiriū ei⁹. Nā magister eorum in sua passione patiētiā exhibuit. Uidēs crucem eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xpi dedicata es: et ex mēbris ei⁹ tāq̄ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendore vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla vo ipsi⁹ egee vxor cōfestim apli corp⁹ rapiēs optimo loco cū aromatib⁹ sepeliuit. Cuius sane corpus vigesimo constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: et quidā ferunt q̄ nūc requiescit in ciuitate malfitana verū eius caput postea papa pius ei⁹ nominis secūdus e peloponesso romā auectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac phs celeberrim⁹ natione hispanus hisdem temporibus cum in pcio magno esset: a galba pdicto cesare romam pductus: ibidē scholam tenens clarissimus habitus est. Uir certe eruditissimus atq̄ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ causarū librum putilem edidit. Ex quibus hanc celebrem et memoria dignā habemus sententiam vtinā liberoꝝ nrorum mores nō ipsi pderemus. Infantiā eniz statim delicijs soluimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis et corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis deperditus stetisset. Postea a poggio florētino viro eruditissimo circa annum domini. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monasterio integer repertus. Atq̄ ita eius ope transcriptus et emendatus in italiam delatus est.

Thomas apostolus.

Thomas apl's qui didim⁹ dicit vel gemin⁹: vn⁹ ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de resurrectione xpi magis nobis pfuit (vt Gregorius ait) q̄ magdalene credulitas: testis factus. non solum p auditum et visum: sed etiaz p tactū. Hic cū xpi euangeliū parthis medis et persis: hircanis ac bragmanis pdicasset. etiaz in indiā supiorem et inferiorem pficiscens multos cōuertit. Et migdoniā carituj cognati regis vxorē baptisans xpo consecrauit. Ibidem quoq̄ multas adhuc extātes ecclesias fundauit. Indeq̄ vt Crisostomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xpm venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: et in adiutoriū fidei xpiane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illesus tñ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: aplus genub⁹ flexis ait. Adoro dñm meū ihm xpm: pcipioq̄ tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis pforatus martyrii coronā pmeruit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō affuerit et postea veniēs de eius corporis et aīe assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cingulum suū dederit in testimoniū huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulū eius haberi i terris quod prati populo ostendit.

Matheus apostolus

Mathe⁹ apl's vocat⁹ a xp̄o in theolonio ex publicanis actibus aplus ⁊ euāgelista factus clarissimus. ⁊ ipse post dn̄i ascēsionē euāgelio christi i iudea predicato: cū ad gētes exteras transire statuisset: i ethiopiā p̄mus euāgeliū hebraice scripsit: ꝑ iudeis cōuersis ad fidē: qđ quidē fr̄ibus ⁊ maxīe barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoriā reliquit. In cui⁹ principio christi incarnationē in medio predicationē ⁊ i fine ei⁹ passionē ostēdit. Qđ quidē barnabas apl's ad predicationis officiū ꝑ diuersas pagrās ciuitates secum deferebat: ⁊ super egros ponebat: qui oēs cōfestim sanitatis bn̄ficiū cōsequebant. In ethiopiā mathe⁹ trāsiēs totā ferme regionē illā pcurrit predicando atqȝ inumeros ethiopuȝ pplos christi iugo subdēs: ⁊ ethiopū gentē ablutā fonte baptismatū de fusca formosam reddidit: christi fundauit eccl'ias. Cū aūt epigeniā nobilē virginē cū ducētis virginib⁹ christo ꝯsecrasset a rege spiculatore misso ad perdēdū dei aplm. Qui celebrata missa eleuatis i celū manib⁹ iuxta altare imerso a tergo gladio eū occidit: ⁊ martyriū passus est vnde[illegible] kal. octobris. Rex morbo elephātie correpṫ⁹ vite te[illegible] seipsuȝ interfecit. apl's p visū populū admonuit vt epigenie frēm regē cōstituerēt. q̄ postea. 70. annis regens eccl'ias erexit ⁊ ethiopiā xp̄ianissimā effecit. Eunuch⁹ quē phillipp⁹ baptizauerat deinde gubnacl'a ethiopie suscepit.

Tecla virgo

Processus ⁊ martinian⁹

Processus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro i carcē baptizati ⁊ ipsi cū nerōis iussu oris ꝯtusionē: eculeū: flāmas fusces: scorpionesqȝ ꝑpessi fuissent: nouissime sexto nōs Julij martirio coronati sunt. Nere⁹ qȝ archela⁹ frēs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sūt. Silī mō torpet⁹: torquat⁹ ⁊ secūdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant. Naracus preterea affricani patricij romani fili⁹ a btō lino baptizatus. marcellus quoqȝ ⁊ apuleus ⁊ alij.

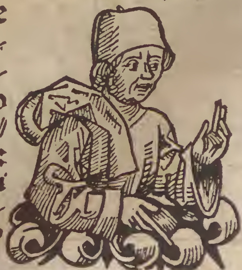
Tecla v̄go preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̄ꝫ ꝑ cōfessiōe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormēta ꝑtulisset cū de iconio seleuciā veniret. 9. kal. octob. i pace qeuit.

Judas qui ⁊ Tadeus apl's

Judas q̄ ⁊ thade⁹ symonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo fili⁹ ⁊ xp̄i apl's Js p̄mo post aduentū sp̄ussc̄ti in mesopotamia ⁊ i inferiori regione pōti christi euāgeliū predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gētes q̄si beluarū naturas sc̄tō dogmate mitigauit. Deinde simul cū symone aplo in persidē ꝑfecti sunt ⁊ vt eccl'iastica historia habet ad abagarū regē venit in edissa ciuitate qui epl'aȝ ad xp̄m an̄ passionē ei⁹ ꝑscripsit cui xp̄s scripto r̄ndit: q̄ cū irremediabili corpis morbo tenebat quē cū ab infirmitate liberasset deinde cū symone aplo martyriū cōpleuit. Sepultus i netri armenie vrbe: cui⁹ festiuitas quinto kal. nouembris celebrat. Scripsit aūt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet.

Diascorides

Diascorides medicus grecus ⁊ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arboꝝ lapidū aromatū accuratissima doctrina cōscripsit: imo vt de seipso testat: quecūqȝ (inq̄t) posui nō ex opinione aut fama cognoui: ꝫ ex electione ⁊ experimēto didici: de quo etiā Plini⁹ mentionē facit.

Symon apostolus

Symon cleophe filiꝰ ꝛ dn̄i nr̄i ihu xp̄i apl's ac cōsobrinꝰ: appellatꝰ chananeus germanꝰ thadei fuit q̄ dictus est iudas. Zelo dn̄i feruēs par in cognomēto petri cui in sorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat postq̄ꝫ circūquaqꝫ xp̄i euāgeliū p̄dicasset ꝛ ex ꝯsensu aploꝛ post martyriuꝫ iacobi apl'i hierosolimitanā rexit eccl'iaꝫ. Cū aūt centesimū ꝛ vigesimū ageret annū ꝛ ad simulachrū solis cū iuda aplo p̄ductus fuisset vt ostēderēt ea plena esse demonibꝰ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cōfregerūt. Qđ pōtifices vidētes in aplos irruerūt eos trucidātes. Et vt alij hn̄t apō atticū cōsularē ab hereticis accusatus qđ xp̄ianus esset post multa ꝛ grauissima supplicia: iussus est simili quā dn̄s ꝑtulerat passione vitā finire: oībus admirantibus q̄ tam senex id crucis suppliciū pati potuisset. alij symonē cleophe filiū epm̄ hierosolyme fuisse attestant̄. Verū passus est quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die festū beati Jude apl'i eius simili honore celebrat̄.

Petronella

Petronella virgo sacratissima diui petri apl'i filia ꝛ quidē pulcherrima de volūtate petri febribus laborabat a discipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ꝛ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̄cepit tn̄ vt eis ministraret deinde rediret ad lectū At vbi in timore dei p̄fecta esse cepit: sanitatū remedia a patre recepit. Eaꝫ q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari vellet: tridui inducias postulauit: q̄ in tp̄e ieiunijs ꝛ orōnibus vacās tercio die statim vt xp̄i dn̄i nr̄i sacr̄m a sctō nicomede p̄sbytero accepit emisit sp̄m. Quāobrem flaccus vidēs se fore delusum eue stigio felicolā eius sociā ꝛ nicomedē p̄sbyteꝛ varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat̄.

Lazarus marte ꝛ marie magdalene soroꝛ germanus ꝛ massiliēsis ep̄s. quē dn̄s noster ih̄s xp̄s a mortuis suscitauerat: ꝛ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dn̄m. Cuius etiā soror martha nō lōge post ꝑ annū eū in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dn̄o in pace quieuit: quā beatꝰ frōtinꝰ sepulture tradidit. in q̄rū venerabilē mēoriā nō lōge a bethania postea extructa fuit eccl'ia. vbi (vt diuꝰ ait hieronimꝰ) e vicino domꝰ coꝛ cōseruabat̄. Marcella vo eiꝰ pedissequa ꝯscripsisse vitā eiꝰ dr̄: q̄ postea i sclauoniā pergens: ꝛ p'les ad fidē ꝯuertes: pꝰ decē ānos a dormitiōe marthe i dn̄o q̄euit huiꝰ q̄ppe sctissimi viri lazari ꝛ soroꝛ reliq̄e apō vrbē massiliā p̄cipuo venerant̄ obseq̄o. eiꝰ festiuitas. i 6. kal. ianuarij celebrat̄.

Lazarus

Mathias apostolus

Mathias apl's natiōe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̄ post ascēsionē dn̄i ab apl'is sorte i coꝛ nūero fuit electꝰ. sicut lucas in actibꝰ aploꝛ ꝯtestatꝰ est. ꝛ post aduētū sp̄ussancti iudeā i sortē accepit p̄dicationi ꝛ miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia eiꝰ q̄ treueris cē debet. q̄ mathias i lege dn̄i erat doctissimus: corpe mūdus: aīo prudēs: i ꝯsilio ꝓuidus: i sermone expeditꝰ. iudei ei aduersātes: eū de blasphemia accusabāt iō duos statuerūt q̄ eū lapidibꝰ oppeterēt: q̄'dā aūt int̄ hec tormēta securi ꝑcutit̄: extēsis manibꝰ sp̄m deo reddidit. Cuiꝰ corpꝰ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treueriꝫ trāslatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal. marcij celebrat̄. Licet de tp̄e eiꝰ martyrij varie referant̄ sn̄ie. Certū tamē est eū in locū iude scariothis substitutuꝫ ab apl'is fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euāgelista

Lucas euāgelista xpīq3 discipulus natiōe syrus ex antiochia arte medicus ꝛ greci sermonis nō ignarꝰ: sectator pauli aplī: ꝛ oīs eius pegrinationis comes indiuiduꝰ: sine vllo crimine fuit: hic cū duo intellexisset esse euāgelia p matheū quidē in iudea: ꝛ marcū in italia. ꝛ ipse instigāte spūsancto in achaie ptibus ,put a paulo didicerat suū ꝯscripsit euāgeliū: de q̄ paulus. Misimꝰ inqt cū illo frēm cuꝰ laus ē i euāgelio p oēs ecclīas. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus charissimꝰ meus. Suū tñ euāgeliū nō mō ab aplo paulo didicerat: s3 etiā a ceteris aplīs vti narrat. sicut tradiderūt nobis q̄ ab inicio ipsi viderūt: ꝛ ministri fuerūt sermonis: ferūt etiā eū a btā dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat) edoctū fuisse. Hic etiā cū picture artis edoctus eēt: ,pter ꝯuersatiōnē quā iugiter cū btā virgine habuerat (vt scribit Damascenꝰ) eiꝰ imaginē pluries depinxit. E q̄bus nūc rome due phibent: quarū vna apud sanctam mariā de pplo maxīa veneratiōe custodit. Cōscripsit ꝛ actus aplor ,put ipe viderat. Cūq3 q̄tuor ꝛ. lxx. annis sine vxore pmāsisset in bithinia. i 8. die octob. diē obijt. Cuiꝰ ossa vigesimo ꝯstātij anno ꝯstātinopolim trāslata fuerūt. nūc padue i basilica scte iustine quiescūt.

Euax rex

Euax arabū rex insignis phs ꝛ medicus ꝛ rhetor tēpestate hac floruit. Qui int ceteras sue doctrine opa: volumē de medicinis optimū a se cōpositū neroni trāsmisit. in quo nō solū herbarū medicinaliū: sed ꝛ lapidū spēs noia ꝛ colores: ac q̄bus in regionibus valeāt repiri scripsit. de quo etiā pliniꝰ meminit. Vectius q̄3 valēs alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus: multā nactus potētiā rome, i medicinis nouā sectā instituit: ꝛ se tam veteribus q̄3 nouissimis effrenata temeritate preposuit. Jpocratē supplātauit. ipsum tñ Galienus ignorātissimū fuisse ostendit.

Maria magdalena

Maria magdalena insignissima xp̄i apl̄a ab adolescētia sua (ut sacra cibz historia) cū eēt cūctis puellis pulchritudine plata: ex marthe sororis lazariq3 germani sñia i magdalū castellū marito tradita fuit. S3 ꝯfestim voluptatū fallacia vanaq3 leticia seducta: hierosolimam petijt: magnasq3 opes pr̄imonij inter se diuidētes: marthe bethania castellū ,pe hierosolimā ei castrū magdalū a q̄ nomē sortita ꝯtigit. Lazaro aūt militie vacāti ps nō modica hierosolimor. hec q̄ppe generis sui imemor peccatrix euasit. verū dño ihū pdicāte culpas suas punire cepit ꝛ ad eū i domo symōis leprosi ꝯuiuātē venit: ad pedesq3 eiꝰ retro accessit: vbi vbertī lachrimas effūdēs pedes lauare cepit: ꝛ capillis capitis sui tergēs exosculabat: vngētoq3 pciosissio vngebat (vt sacra bz historia) dñs ad illā inquit O mulier remittunt tibi pctā tua vade i pace. deinde xpo q̄ad vixit ardētissime adhesit. Eius q̄3 dilectiōe lazarū frēm quatriduanum a mortuis suscitauit. Optimāq3 ptē (eo testāte) elegit post dñi ascēsionē diuino nutu massiliā venit: deniq3 diuine cōtēplatiōi auida: asperimā heremū petijt in loco diuinitꝰ p̄pato: trigīta annor spacio hoībꝰ incognita māsit vbi nec aq̄r fluēta: nec arbor solacia ꝛ q̄libz die septē horis canonicis ab angelī i ethera eleuabat ꝛ celestiū agminū gl'iosos ꝯcentꝰ corpalibꝰ etiā auribꝰ reficiebat. vñ diebꝰ singulis his suauissimis satiata ꝯuiuijs p eosdē angelos ad ,priū locū ide reuocata alimētis corpalibꝰ nullatenꝰ idigebat. tādē reuelata p h ēmitā maximino epo q̄ eā dñica die in aurora cū de corpe migratura eēt expectauit q̄ appēs duobꝰ cubitis a terra eleuata i medio āgelor m̄lto lumine circūdata sūpta eukaristia cū lacrimis spm̄ deo reddidit vndecio kal. augusti.

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

Clemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre faustino domiciani tpib⁹ fuit: post cletū pōtificē sedit annis. 9. dieb⁹. 10. q̄rtus igit̄ erat rome episcop⁹ post Petruz. tametsi plerīqꝫ latinoꝝ secundū putauerūt. vt ex ep̄la ad beatū iacobū hierosolimitanū ep̄m missa constat. Uerū hic oīm modestissim⁹ Linū ⁊ Cletū sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ⁊ religione ac pietate insignis haberet̄ ep̄las ecclie noīe edidit. Deinde ecc̄liam romanam institutis ⁊ morib⁹ cōfirmatur⁹. cōstituit ne quis vnqꝫ ep̄s absente diacono celebrare presumeret. Uetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. ⁊ religiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xp̄i quottidie traducebat. Quāobrem. P. tarquini⁹ sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in christianos concitat cui⁹ imperio in insulā clemēs deportat̄: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret̄ quā sexto miliario repetebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ꝯscēdēs agnū vidit: sub cui⁹ dextro pede fons diuinit⁹ abūdantē aquā scaturiebat: q̄ q̄dē ⁊ recreati oēs sunt: ⁊ m̄lti ad fidē cōuersi vñ mot⁹ traian⁹ satellites quosdā misit q̄ alligata collo ei⁹ anchora eū decimo kal. decēbris ī mare p̄icecerūt. cui⁹ sacratissimū corp⁹ nō multo post ad litt⁹ delatū est atqꝫ eo loci sepultū vñ fons emanauerat: ei⁹ in morte dies. xxij. sedes vacat:

Anno mundi. 5305. Anno christi. 104.

Anacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre nat⁹ Clemēti in pōtificio succedit Nerue traiani tpib⁹. hūc Eusebi⁹ pretermittēs dicit ipsuz esse cletū. Damasus tñ in cronica sua cletū ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre ostēdit. Nā clet⁹ natione roman⁹ sub domiciano. Anaclet⁹ vo atheniēsis sb̄ traiano morit̄. Hic aūt ⁊ mēoriā Petri cōposuit. ⁊ seorsuz a plebe loca vbi martyres sepelirent̄ assignauit. ⁊ sacris ordinib⁹ semel mense decēbri habitis presbyteros q̄nqꝫ: diaconos tres: ep̄os diuersis in locis sex numero creauit. Sz ⁊ institutis ⁊ morib⁹ romā ecc̄liaz ꝯfirmatur⁹. Cōstituit ne ep̄s a paucioib⁹ q̄ꝫ a tribus ordinaret̄ epis: simplex vo sacerdos ab vno ep̄o. ⁊ ne ep̄s alienos sb̄ditos ordinare p̄sumēt. Tādē sb̄ traiano p̄ncipe vltio supplicio pempto vacat ep̄at⁹ dieb⁹. 13. sedit aūt annis. 9. mensib⁹ duob⁹ dies. 10.

Euaristus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus ⁊ integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: ⁊ septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent ep̄m predicantē ꝓpter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in ep̄m accusatio reciperet̄. Uetuit clādestina m̄rimonia: ⁊ vt sponsus ⁊ sponsa a sacerdote benedicerent̄. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros sex: diaconos duos: ep̄os p̄ diuersa loca numero quinqꝫ creauit. Deniqꝫ vt quidā tradūt martyrio coronat̄ vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensib⁹ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal. nouembris. Uacat tum sedes dies. xix.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

Johannes missus in oleum

Persecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus. xij. sui imperij anno post nerone in christianos exercere cepit. in qua ⁊ iohānes ap̄lus ⁊ euāgelista a domiciano imꝑatore romā adductus post immissionē in olei feruentis doliuz ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā deportata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina ⁊ theodora atqꝫ alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est

Hermocoras quoqꝫ aquilegiensis archiepiscop⁹ diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiqꝫ sunt inter ceteros Cletus ⁊ Anaclet⁹ apostolici ⁊ alij quoqꝫ multi.

Titus prim⁹ vespasiani fili⁹ vndecim⁹ romanoꝝ imperatoꝝ patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētissim⁹. virtutē aūt titi filij vespasianus tanti semꝑ fecit: vt tumultuantib⁹ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū impio potiturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amor ⁊ delicie humani generis haberet. Nam ⁊ eloquētissimus in pace ⁊ fortissim⁹ in bello: ⁊ clementissim⁹ in delinquētes est habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicq̄ negaret: hoc cū reprehenderēt amici: rn̄disse fert̄ neminē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordat⁹: q̄ nihil cuiq̄ muneri dedisset: amici diē ꝑdidi. Qui ⁊ latine grececq̄ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectat⁹ est. Hic capta iudea euersis hierosolimis: tēploq̄ solo equato: ad sex centa milia boīm interfecta referunt̄. licet Joseph⁹ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captaq̄ ad centū milia ac publice venundata. Deuictis iudeis triūpharūt pater ⁊ fili⁹ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cui⁹ triūphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta q̄ꝫ candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa p⁹ bienniū ⁊ menses duos diesq̄. xx. quā successerat. Altero ⁊ q̄dragesimo etatis anno: delatusq̄ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

Domicianus titi frater ⁊ vespasiani fili⁹ duodecim⁹ romanoꝝ imperatoꝝ inter initia principatus quottidie sibi secretū horariū sumē solebat. nec q̄cq̄ amplius q̄ muscas captare ⁊ ꝑacuto stilo cōfigere: vnde quidē ꝑdiens interrogat⁹ esse ne quispiā cū cesare. Rn̄dit ꝑ iocum ne musca quidē. Neroni q̄ꝫ aut gallicule similior quā patri vespasiano aut fratri moderacior tn̄ primis annis est habitus: mox in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilib⁹ interfecit: plerosq̄ in exiliū misit. Plurima tn̄ amplissima opa incendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini autoris mēoria. Jus q̄ꝫ diligēter ⁊ industrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio absumptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū criminib⁹ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt se dn̄m ac deū vocari scribi colicq̄ iusserit. Tādē diuina supueniēte vltione a suis interficit̄ in cubiculo: hui⁹ vō cadauer ꝑ vespiliones delatū ignominiose sepelit̄ āno etatis sue. 35. imꝑij q̄ntodecimo. Statura fuit ꝓcera. vultu modesto. ruborisq̄ pleno. grādib⁹ oclis. ꝑterea pulcher maxīe ī iuuēta.

Nerua tredecim⁹ romanoꝝ imperator post domicianū imperator elect⁹: iā senio ꝯfectus. Is moderate vite: tum publice tū priuate princeps. equissimū se atq̄ vtilē rei publice ꝯstituit. hic suscepto impio cū oīa ipsi⁹ imꝑij sceptra: ex ꝑdecessoris tumultu offendisset: se equissimū atq̄ vtilē oīb⁹ ꝓstare conatus est vnde ei⁹ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vn̄ multi ab exilio redière. plerīq̄ vō bona sua quib⁹ antea spoliati fuerant hui⁹ beneficio recepe. verū post primū sui principat⁹ annū cū iam senio ꝑmeret̄ ⁊ mors instaret. reipublice cauens traianū principē in filiū ꝑ adoptione accipiēs: secūdo ⁊ septuagesimo etatis anno morit̄. Imperij vero sui anno primo ⁊ mense quarto. cui⁹ corpus ī hortis salustianis sepeliētes inter deos (ex senat⁹ decreto) retulerunt.

Traianus genere hispan⁹ cognomēto vlpi⁹ crinitus: decim⁹ quart⁹ romanorū imperator: imperiū accipiēs post neruā: militari gloria vrbanitate ⁊ moderatione oēs principes supauit. Nā fines imꝑij longe ⁊ late diffudit. Germaniā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubiū gentes impio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ tigrim ꝓuincias fecit: vsq̄ ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Deniq̄ vbiq̄ terrarū ita se equalē oībus ꝓbuit: vt vsq̄ ad iustiani tpa in creatione pricipū sit acclamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea vō tante comitatis ⁊ humanitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret̄: vnde dictū illud impatore dignū ꝑdijt. Talem priuatis impatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aut diuicias facultates: ꝓmia bene merentib⁹ eque distribuit. Nihil in vita agens: qd̄ ad cōmunē vtilitatē nō ꝑtineret. hac tanta gloria bello domiq̄ parta: apud seleuciā isaurie ciuitatē ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: ⁊ in vrbe sepulta vrna aurea in foro qd̄ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit̄: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimothe⁹ pauli apli discipul⁹ ephesi eps filius vidue fidelis. patre tn̄ gentili ab eo ordinat⁹. post multos ꝓ christo agones martirio coronat̄. Sunt tn̄ qui dicūt eū sub nerone passum. Cui dū̄ torq̄ret̄ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celū ꝛ vide. qui vidit celos aptos ihesum coronā gēmatā tenentē atq; dicentē sibi hāc de manu mea accipies. Qđ ut quidā noīe appollinaris vidit se baptizari fecit. quaꝓpter preses ambos decollari iussit. Ad hunc paulus e laodicia duas scripsit eplas.

Titus similiter pauli apli discipulus cretensiū eps postq; predicationis officiū fidelissime exercuisset. beatū finē adept⁹ est. cui Paul⁹ ex nicopoli scpsit eplaz. Crescēti⁹ q3 Pauli discipul⁹ q̄ supiorib⁹ dieb⁹ p gallia trāsitū faciēs multos v̄bo p̄dicationis ad fidē xpi cōuerterat: tandē q̄nto kal. Julij in pace q̄euit.

Dionysius

Dionysius ariopagita phs clarissim⁹ in hac psecutiōe domiciana cū eleutherio presbytero ꝛ rustico diacono in parisio passionē meruit. q̄ cum a clemēte ro. pōtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis grā direct⁹ fuisset. ꝛ opus dn̄i cōmissuz ardenter egisset. a prefecto parisioꝝ vrbis noīe festennio. vna cū socijs nonagenari⁹ prius colaphisat⁹ cōsputus ac derisus ꝛ sup cratem ferreā positus flāmis nudus extensus ꝛ alia tormēta passus fuisset: tandē genib⁹ flexis capite pcussus martiriū cōpleuit. deinde caput suū inter brachia portauit angelo duce ad locū vbi postea requieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dn̄i ihesu dixit. Aut de⁹ nature patit̄ aut tota mūdi machina destruet̄. Quē postea paulus apls baptizatuz diligēter instruxit. ꝛ athenēsiuz epm ordinauit: vbi maximā regionis partē xpiane fidei subiugauit. Deinde in gallijs septio id⁹ octobris martirio coronat⁹ cū doctissim⁹ haberet̄ multa preclara reliquit scripta. ꝛ cū ceteris aplis (vt ī libro de diuinis nominib⁹ ipsemet testat̄ dormicioni dei genitricis interfuit) postea cum audisset aplos Petrū ꝛ paulū a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente epo ordinatus vt premissum est.

Victorinus

Victorin⁹ scītate ꝛ miraculis clarus emiterne vrbis dignissim⁹ eps. is ex vrbe ad neruā principē tanq; christian⁹ adduct⁹ statim iussu ipsi⁹ capite deorsuz suspēdit̄ in loco vbi putētes ꝛ sulphuree aque emanabāt. vbi cū p triduū id martyrij genus ꝓ noīe ihesu christi cōstantissime ptulisset. nonis septēbris gloriose coronatus migrauit ad christuz. Sub nerua q3 imperatore eutices ꝛ marcus passi sunt. Aurelianus eī spōsus domicille cū intelligeret eā plus diligere hos scōs ꝓpter fidem ꝛ virtutē eoꝝ ꝛ nereum ꝛ achileū iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos p singula predia sua diuisit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oībus graciosi essent ꝛ miracula facerent. Tandē ab aureliano diuersis penis occisi sunt. xvij. kal. Junij.

Johannes aplus ꝛ euangelista

Johānes apls ꝛ euāgelista iacobi maioris ex zebedeo frater. ꝛ matre maria salome christi ihū predilectissim⁹. in minori etate ad discipulatū ascit⁹ est. hūc virū sanctissimū vsq; ad traiani tpa puenisse ferūt. qui cū asianas erexisset eccl'ias: nouissim⁹ oīm scripsit euāgeliū. ꝛ ea q̄ a matheo marco ꝛ luca conscripta fuerūt cōfirmauit: ferūt ꝛ ob eā rem a iohāne postremo factū. quo ebionitarū dogma ꝯsurgēs infringeret q̄ asserebāt ꝛ impudenter quidē xpm ante mariā nō fuisse. eius eī diuinā naturā Johānes explicat In principio erat verbuz ꝛc. Scripsit ꝛ alia multa. tuz vero apocalypsim relegat⁹ a domiciano ī pathmon insulam: quo postea interempto ꝛ act͡ ei⁹ ob nimiā crudelitatē a senatu rescissis impante nerua ephesuz rediit. ibiq; vsq; ad traianū principē ꝯsilio ꝛ scriptis eccl'ias sustentās: senio cōfectus sexagesimooctauo p⁹ passionē xpi anno in dn̄o quieuit. Cū eī nonagita eēt annoꝝ dn̄ica die a pmo pulloꝝ cātu intrās eccl'iam: ꝛ pplo p̄dicās demū foueā q̄dratā qua ī eccl'ia fieri iusserat intrās: luce ī mēsa apparēte vt videri nō possz: q̄ recedēte fouea plena māna scaturiēte īuēta ē nec repptū ē corp⁹ ei⁹. liber aūt apocalipsi (vt diu⁹ hiero. scribit) tot h3 sacra q̄t v̄ba ī q̄b⁹ latet sniē;

PErsecutio xpianoꝝ tercia. Cũ augebat͛ mirũ ĩmodũ xpiana respu. Traianus lꝫ singularis iusticie ꝛ humanitatis p̄nceps esset decimo impij sui annoꝝ quorũdã malignoꝝ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne ꝗd detrimenti romanũ imperiũ inde caperet. terciã ꝑsecutionē in xpianos ꝯcessit qua quidem multi inter empti sunt. At vo plinius secũdus qui tum ꝓuinciã gubernabat. misericordia ob multitudinē interẽpto rũ mot⁹ ad Traianũ scribit. Innumera hoĩm milia quottidie obtrũcari. in ꝗbus nihil oĩno sceleris depre/henderet͛. vt aliquid qḋ romanas leges offenderet: nisi hoc solũ qḋ ante lucanos hymnos xp̄o cuidaꝫ canerent de o. adulteria vo aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus rescribit christianos ꝗdem nō esse requirendos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius episcopus

IGnati⁹ ep̄s anthiochie eccl'ie terci⁹ post Petrũ ep̄s. btĩ Johãnis euãgeliste discipul⁹ sub hac ꝑsecutione cũ multis annis rexisset eccliaꝫ a traiano ĩ antiochia capt⁹ ꝛ dãnatus ad bestias. dum romã a satellitib⁹ traheret͛ quos decē leo pardos vocat. Oēs xpianos in itinere oꝛone vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm xp̄m inueniã. ignis: crux: bestie: cõfractio ossiũ: ꝛ toci⁹ corpis ꝯtentio ꝛ tormẽta diaboli ĩ me veniãt dũmodo christo fruar. Cũ aũt iam audiret leonũ rugitũ. frumẽtũ xp̄i suꝫ inꝗt. dentib⁹ bestiarũ molar. vt panis mũd⁹ inueniar. Hic cũ sup montē quendã staret audiuit angelos antiphonas cantãtes ꝗ pmot⁹ ꝛ ipse in eccl'ia cãtari instituit. Mariã ꝗꝫ in plurib⁹ quas ad eã scripsit ep̄las christiferam salutat. Morit͛ aũt martyrio vndecimo anno Traiani eiusq̃ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius

EUstachi⁹ cognomẽto placidus: ipsi⁹ Traiani militũ magister hac seuissima tẽpestate vna cũ vxore Theospita nec nō ꝛ filijs eoꝝ agapito ꝛ theospito. i2. kal'. octobris ꝓ xp̄o martyrio coronati sunt. quoꝝ miri legunt͛ act⁹ de cõuersione eoꝝ. Cũ princeps militie esset ꝛ venationi opam daret vidit ceruũ pre ceteris pulchriorē eũ insecut⁹ ꝛ ĩ loco sublimi ceru⁹ se fremasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

HErmes ꝗꝫ roman⁹ ciuis ꝛ illustrissim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cũ vxore ꝛ filijs ac sorore theodora atq̃ mille ducẽtis ꝗnꝗginta ci⁹buis ꝛ eoꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. sub hac ꝑsecutiōe cõprehẽsus pmo carceri mãcipat͛. deinde cedẽte gladio. 5. kal'. septẽbris martirij gl'iaꝫ cũ oĩb⁹ p̄dictis ꝛ alijs plimis est adept⁹.

Josephus

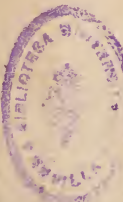
IOseph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ sacerdos ꝛ mathatie eius gẽtis sacerdotis fili⁹ histori⁹. ꝗdeꝫ celeberrim⁹ multarũq̃ reꝝ pitissim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ p̄dictis nerone ꝛ reliqs a vespasiano ꝛ tito ei⁹ filio iudea acꝗsita capit͛. ꝛ in huiutē honestã deducit͛. vir sane bonus ꝛ egregi⁹ ꝗ de xp̄o optime sensit. Is igit͛ bello captus ac vita donatus qḋ ꝛ mortē neronis. ꝛ vespasianũ impatorē breui futuꝝ predixerat. qḋ ꝛ factũ est: ꝓpter qḋ idē vespasian⁹ eũ ab oĩ seruitute liberauit. romã deinde pduct⁹ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus est. Ubi cũ eisdē impatorib⁹ p annos quindecim feliciter vixit. In ꝗbus cũ singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. ꝓ ꝗbus ꝛ statuã (vt diuus refert hieronym⁹) rome ꝓmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiꝗtate iudeoꝝ ab exordio mũdi vsq̃ ad bellũ iudaicũ. Et alios duos aduersus apionē grãmaticũ: atq̃ alia post se reliꝗt septa Que oĩa a ruffino aqlegiẽsi in latinã linguã trãslata postea fuere. Et cũ nat⁹ iosephus hic etiã qñ xp̄s cruci affixus fuerit. vixit vsq̃ ad traiani impatoris tp̄a. ꝛ rome gloriosissime defecit.

Stacius

Marcialis

P. Stati⁹ neapolitanus sellis tñ epirotico oppido oriũdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ꝛ librũ de achillis infantia. Itē siluarũ libꝝ ꝓ ꝗbus rure albano donat⁹. Is admodũ iuuenis claudiã apolinaris filiã duxit vxorē. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

MArcus valeri⁹ marcialis in hispania bilbilim patriã habet rome ob ingeniij sui magnitudinem ꝛ epigrãmata cõfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cõfectus in patriã rediens obijt.

Stella

Juuenalis

STellã quoq̃ patauinũ poetã nō ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillã eius litterature habuit quã vnice dilexit.

IUuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertũ alũnus an fili⁹: heres tñ. hic cũ tp̄a figurate notasset. statim p honorē militie quãq̃ octogenarius vrbe sũmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atq̃ ioculari delicto par esset. Uerũ intra breuissimum tempus angore ꝛ tedio perijt ꝛ vsq̃ ad nerue tp̄a deuenit.

Metis vetustissima clarissimaq́ȝ gallie belgice ciuitas mediomatricũ appellata: a situ vrbiũ circũpo sitarꝫ q̄si media mater triuȝ ciuitatũ. ab aq̄lone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunũ habet: ⁊ ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄ȝ ppl'i inter belgas finitimi treuer/ tulēsibus ⁊ triboeis hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis v̄o nomē a metio sortita est. Is tm̄ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit̄. Suffectus tederat nomen cui metius vrbi. Cuȝ ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreq́ȝ ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs ꝓmū nobilitatē oēm ꝑ vicina oppida: pq́ȝ vicinas vrbes in ciuitatē ipsaȝ sūmo gaudio reduxit. Eiq́ȝ nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tp̄e quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicit meti⁹ vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunū hoc est montē deorꝫ dictā. A septētrione eni ⁊ occidente eminere cernit̄. Posita est hec vrbs ī ripis moselle ⁊ salie ppl'o frequēs: ⁊ in potētissimā euasit ciuitatē episcopaleȝ ⁊ a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis grā directo: sacrū xp̄i euāgeliuȝ suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater faustiniani: patris clemē tis pape: a beato petro baptizatus: cuȝ gallia diuersis erroꝛib⁹ viueret euȝ ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēduȝ delegit. Cū celeste presbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri ꝯstruētes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in ve natione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortissima: bellis ⁊ armis semꝑ assue ta: rerꝫ opulentia ditissima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq́ȝ florētissima: pestifera tm̄ cōtagiōe pene deser/ ta fuit: cuȝ in loco statuto arenarꝫ vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructuȝ ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut ꝑ portā meridionalē ⁊ orientalē ingressus cunctorꝫ ꝓhiberet̄. bea tus clemens sua v̄tute ac doctrina ppl'm ad cultuȝ diuinum ꝑducēs: ꝑ stolā suā hoc aīal ⁊ oē virus pestife/ rum amouit ut deinceps locus iste ab īmundis aīalibus tutior repiat̄: deinde eccl'iam sancti petri infra mu ros totius pōtificat⁹ dn̄am cōstituit. inde ꝑ deuotionē ppl'i optime ornata stephano dicata cathedralis or/ dinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā ꝑfecit. extra muros oratoriū scti iohannis baptiste. In senio q̄ȝ eccl'iam haud multuȝ ab vrbe distantē ꝑfecit: ut liberius ꝯtēplationi vacare posset: in q̄ ⁊ criptā fontēq́ȝ sa lutiferuȝ fecit. Et aū ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cuȝ hunc locuȝ a sordibus maxi/ mis dn̄o acquisisset ⁊ eccl'ie metensi bono regimine prefuisset annis q̄nq́ȝ sup̄ viginti ⁊ mensibus quatuor nono kalendas decembris sp̄m deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

Suetonius tranquillus historicus et causidicus ac eplarum magister: natione romanus ex patricia gente natus his tpibus apud romanos in pcio fuit. Deinde sub adriano principe carus et acceptus magne auctoritatis euasit: eo q plinio nouocomensi multa beniuolentia coiunctus fuerit. Hic cũ eloquentissim⁹ esset vir: pclarũ opus de. 12. cesarib⁹ predictis edidit. In quo et mltas historias et annales veterũ replicauit. Sed et de viris illustrib⁹ elegãti stilo librũ scripsit. que diuus hieronym⁹ nõ dedignatus est imitari. Itez ludicrã historiam: necnõ et de genere vestiũ coposuit: qd opus adhuc extare dicit. Ipsum tñ hadrianus imperator tandez a magistratu amouit. q cũ sabina eius vxore et imperatrice nimiã cõsuetudinẽ otraxisset: murmur quippe erat q ipsa abuteret: puenit aũt vsq ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

Plini⁹ secũdus nouacomẽsis phs et orator atq historicus celeberrim⁹ p hec tpa in pcio habet. qui licet pcurationes publicas et cõtinuas quottidie sũma integritate administraret tñ liberalib⁹ studijs ita opam dabat: vt nõ temere qs plura eo in ocio cõscribẽ potuisset. Erat eñ ei acre ingeniũ: incredibile studiũ: sũma vigilãtia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebat. annotabat: excerpebatq. Nihil eñ vnq legit qd nõ excerperet. dicere etiã solebat nullũ esse librũ tã malũ vt nõ aliq pte pdesset. Perire qz omne temp⁹ arbitrabat qd studijs nõ impartiret. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vnũ. hunc cũ prefectus ale militaret pari ingenio curaq cõposuit. De vita pomponij secũdi duo. a quo singulariter amat⁹: Bellorũ germanie. xx. quib⁹ oĩa que cũ germanis romani bella gessere collegit. cũ in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiarũ. xxxvij. opus diffusum eruditũ: nec min⁹ variũ q ipsa natura. Perijt tandẽ cũ missenẽsi classi pesset. et flagrante vesuuio ad explorãdas pprius causas lyburnicas ptendisset: neq (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo et sexto vite sue anno

Plutarchus

Plutarchus cherone⁹ phs atq historicus eloquẽtissim⁹ traianiq pceptor ac institutor: p hoc temp⁹ et ingenio et auctoritate maxĩo in pcio habit⁹ est De quo policrates in suis historijs sic hz: plutarchus phs: hõ in sentẽtijs fidelis: in verbis luculẽtus: et in sacrario morũ tãtus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci pceptor. hic itaq principi et discipulo suo regnãti: quatuor ingerere conabat dei reuerentiã: sui cultũ: officialiũ disciplinã: ac subditorũ affectũ et ptectionẽ. Qui cũ eruditissim⁹ eẽt vir multos edidit libros: videlz de educãdis liberis. de politica cõstitutione: de paciẽtia: de homero poeta: de magistratuũ moderatione: de simphoniacis: apothegmata que plerriq nri dicta vel dicteria noiarũt. Cũ apud traianũ coiunctissime viueret munus pgratũ illi sua industria collegit. Vitasq preterea multorũ tam grecorũ q latinorũ virorũ illustriũ diffuse eleganterq collegit. scripsit et alia multa.

Hi oẽs sub domiciano martyrio coronati sunt.

- Enodius martyr
- Sileas martyriũ passus apud macedoniã
- Julianus eps cenomanensis
- Paulus episcopus
- Saturninus eps Tolosanus
- Aristarcus martyr Maron martyr
- Marcialis eps zandeñ.
- Eutropius eps Aquitaneñ.
- Gregorius bellatus eps Eutices etc.

Hi sequẽtes sub Traiano floruerunt

- Hereneus eps Lugduneñ.
- Jouin⁹ pſbr et martyr. S. Dionysij dis.
- Carannus carnoteñ. martyr
- Lucianus beluaceñ. discipul⁹ beati petri
- Eutropius eps cantu. et Eufrosina
- Eugeus thol. Sulpicius
- Santinus eps meldensis dis. dionysij
- Thaurinus eps eboraceñ.
- Theodora. S. Seruilianus
- Sagericus eps cameraceñ. disci. dionysij

Egesippus

Egesippũ virũ quidez scissimuz atq doctissimũ hoc etiã tpe floruisse eusebi⁹ refert q inter alia a passiõe dñi nri ihu xpi: vsq ad hãc etatẽ oẽs eccliasticorũ actuũ texuit hostorias: vt quorũ sectabat vitã: dicendi qz exprimeret caracterem.

Dion phs

Dion philosophus ex prusie ciuitate ortus p hoc tempus claruit et de regno multa conscripsit.

Basilidas hereticus

Basilidas quidã hereticus vir acutissim⁹ tẽpestate hac finẽ fecit vite vigiti tria volumina i euãgelijs a se cõfecta post se reliquit. Agrippa autez cognomẽto pastor xpianorũ sui tpis doctissim⁹ basilidis pdicti heretici volumia i euãgelijs cõscripta sua doctrina mirifice ofutauit atq deridẽs ad terrorem aliorũ.

Anno mundi.5313. Anno christi.114.

Alexander papa patria romanus: pře alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidē iuuenis etate: morib⁹ senior. euaristo succedēs vsq3 ad hadriani tpa peruenit. Snacq3 scia atq3 sanctitate magnā senatoꝝ ꝑtem cōuertit ad dnm. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. ⁊ pmo quidē decreto excōicat presumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itez ne clericus añ seculare iudice accusaret. Statuit q3 vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret ⁊ oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē prim⁹ ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie q̄ pateret ⁊c. Instituit item vt aqua quā sanctā appellam⁹ sale admixta interpositis sacris orationibus ⁊ ī tēplis ⁊ ī cubiculis ad fugādos demones retineret. Demū inter ī numera miracula int q̄ balbinā q̄rini tribuni filiā sanauit. ⁊ ipsuz tribunū cū oī domo baptisasset: post ordinationes tres: q̄s habuit mēse decēbri martyrio coronat cū Euentio ⁊ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit q3 ī via nomētana vbi interfect⁹ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: mensib⁹ septem: diebus duobus. Vacauit aūt sedes dies.25.

Anno mundi.5323. Anno christi.124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre pastore (vel vt alij volunt) beluidio. Is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoq3 nisi a ministris sacroꝝ mysteria: ⁊ vasa sancta tangerent. maxie v̄o a feminis. neue qd̄ sacerdotes corpale vocāt ex alio q̄ ex lineo pāno: ⁊ quidē purissimo fieret. In celebratione v̄o mādauit vt sanct⁹ sanct⁹ deus sabaoth cantaret. Missarū em acta primo nuda ⁊ simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpibus ꝓpter frequētes cedes pauci reperirent qui nomen xpi ꝓfiteri auderent. Et galli christiani presulez sibi deposcerent eo pegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At v̄o sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat: ⁊ in vaticano apud petrū sepelit. Sedit aūt annis decem: mensib⁹ tribus: diebus.xxj. Vacat tum sedes biduo tm̄.

Anno mundi.5333. Anno christi.134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine ⁊ virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadib⁹ ante pasca ieiuniū obseruaret. vtq3 ī natali dñi ihu xpi noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt añ sacrificiū hymnus ille cantaret. Glīa ī excelsis deo. At v̄o cū ordinationes quatuor mēse decēbri habuisset. creassetq3 pr̄bros q̄ndecim. diaconos octo. epos tredeci. martyriū subegēs apd̄ btī petri corp⁹ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mēsib⁹ trib⁹: diebus.xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi.5343. Anno christi.144.

Higinus papa natione grecus patria athenensis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcop⁹ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitq3 ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerent q3 sine arbitratu metropolitani vl̄ episcopi. Voluit itē vnū saltē patrinū ⁊ vnā matrinā ī baptismo vel ꝯfirmatione interesse. Vir certe doctissim⁹ q̄ eplaz eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oīb⁹ xpifidelib⁹ legendā scripsit. Deniq3 bene de eccl'ia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. morit ⁊ apud beati petri corpus ī vaticano sepelit tercio idus Ianuarij. Sedit annis quatuor: mensēs tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi.5353. Anno christi.154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angel⁹ pastoris ꝑsonā induens ei mādat vt oībus ꝑsuadeat pasca die dñico celebrari: qd̄ ⁊ fecit. Constituit item pi⁹ ne hereticus q̄spiā ex iudeoꝝ heresi baptizaret. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dicauit: multaq3 dona huic templo obtulit: ⁊ sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi ⁊ fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine ⁊ corpe aliquid perire pmitterent. ⁊ vbicūq3 deciderit lambi precepit. Verū post ingentes virtutes vbi ī ordinationibus suis que quinq3 fuere mense decembri: presbyteros decē ⁊ nouē: diaconos nouem ⁊ viginti: epos decem creasset xpi martyr obijt. ⁊ apud beati petri corpus in vaticano sepelit quīto ydus Iulij. Sedit v̄o annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Linea pontificum

Alexander primus

Sixtus

Thelesphorus

Higinus

Pius

Adrianus cognomēto heliꝰ cōsobrine traiani filꝰ quīdecimꝰ romanoꝝ imperator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensibus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ꝛ celiū eqtes tutores habuit. Imbutusq̃ impēsiꝰ grecis studijs: ingenio eiꝰ sic ad ea sic declināte vt a nōnullis greculus diceref. q̄ntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝓ filio habitꝰ. deinde imperiū accipiēs inter optimos ꝑncipes merito annumerādus. Is ꝑmo quidem xp̄ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ꝛ pietate ī eos admoduꝫ beneficus fuit. De pplo romano bñ meritus: pater patrie statim appellaf. nā liberalis: splēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraq̃ lingua eruditꝰ. musice medicineq̃ artis sciētissimꝰ fuit. ꝛ leges multas cōposuit. athenēsibꝰ legē petentibꝰ ex draconis ꝛ solonis sn̄ia iura cōposuit: ꝛ eis bibliothecā insignem retulit. Plutarci cheronei sexti agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectatꝰ. fecit ꝛ rome sui nōis pontē q̄ adhuc extat. ꝛ sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝓ arce vtunf que scti angeli castellū nūcupaf. Mirificeq̃ plura alia edificauit: ꝛ potissimū ī iudea hierosolymā a tito euersam: menibus ꝛ edificijs instaurauit: ꝛ adeo ampliauit vt passionis ihū xp̄i locū intra menia ꝯcluserit. ꝛ ex suo nomīe helyā appellauit. ꝑcepit ne cui iudeo sed tm̄ xp̄ianis introeundi facultas daref. Deinde ingruēte tristissima valitudīe antoninū (qui postea piꝰ dictꝰ) adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vigesimosc̄do impij sui anno. vixit annis. lxij. ac sepelif puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcerꝰ. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝓmissa barba.

Antoniꝰ pius sedecimꝰ romanoꝝ imperator: vna cū filijs aurelio lucioq̃ imperij principatū suscepit. hic adriani gener ꝛ ꝑ adoptionē filiꝰ: paternum genꝰ e gallia originē habuit. Impauit aūt tanta modestia ꝛ benignitate vt merito pij cognomentū adeptꝰ sit. ac pater patrie appellatꝰ. Nulli em̄ vnq̃ tuꝫ priuatim tuꝫ publice acerbꝰ fuit. ꝛ hoc verbū ꝑsepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare q̃ mille hostes occidere. Tāte aūt iusticie pius fuit: vt multi reges multeq̃ nationes positis eiꝰ iussu armis ad hoīeꝫ cōtrouersias suas litesq̃ deferrēt eiusdēq̃ sn̄ie statim parerēt. Fuit aūt statura eleuata decorus. sed cū eet longus ꝛ senex incuruaref q̃ tiliaticijs tabulis ī pectore positis fasciebaf vt rectꝰ incederet: fuit voce rauca ꝛ sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cuꝫ oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: sanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oīm sn̄ia compari pōt. Is ꝑterea cū tyberis inundatione plurima rome vexasset edificia tuꝫ priuata tum publica sua impēsa ciues ī restituēda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconēseꝫ ꝛ caietanū portū restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ꝛ templū cōstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ꝛ viginti: mēsibus tribus: apud loriū villā duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antoninꝰ qui ꝛ verus cognomēto phs natꝰ rome ī mōte celio educatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmatico greco alexandro. oratoribꝰ aūt precipue frontono. cui ꝛ statuā in senatu petijt. Ascitus in imperatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij discēdi cā venit. Audiuit ꝛ sextū plutarci nepotem. Educatus q̃z in hadriani gremio illū verissimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ꝛ nouem imperiū equo iure administrauit. Bellū aūt cōtra parthos simul susceptū admirabili virtute ꝛ felicitate gesserūt: de hostibusq̃ triūpharūt. Uerum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antoninꝰ solus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiusdē animi: eiusdēq̃ vultꝰ in quauis fortuna. ꝛ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tm̄ eū a rebus bellicis nequaq̃ retardauit. Nā germanos: marcomānos: quados: sarmatas ingēti ꝟtute ꝛ felicitate vna cū filio cōmodo antonino supauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vn̄ stipēdia militibꝰ ꝑberet: ex hausto erario oēm impatoriā suppellectilē: oēmq̃ ornatū vxoris ī foro traiani haste subiecit. Uerū cū postea supato hoste ī patriā redijsset: emptoribꝰ ꝓcia restituit. nemī tm̄ molestꝰ fuit: q̄ reddē empta noluisset. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄busdā ꝓuincijs remisit. leges seueriores nouis ꝯstitutionibꝰ tpauit: his rebus gestis factū ē: vt ab oībꝰ ita amaref: vt sacrilegi nomē incurreret q̄ eiꝰ imaginē domi nō habuisset. Postremo ī pānonia ꝯstitutꝰ repētino morte īterijt. Dimisso em̄ filio ne ī eū morbꝰ trāsiret: nocte aīaꝫ efflauit. xviij. impij āno vite. lxi

Linea Imperator
Adrianus

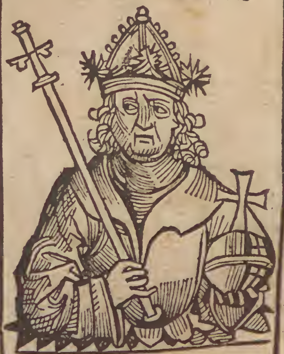
Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aureliꝰ Cōmodus

Quarta psecutio ecclesie tpe marci antonini ꝛ lucij aurelij facta est: mltiqꝫ martyrio coronati sunt: ipsaꝫ tamē psecutionē secuta est lues magna: que multas late ꝓuincias deuastauit maxieqꝫ italiā adeo attriuit: vt passim ville ꝛ agri sine cultore ꝛ habitatore remanerent. ab armis deniqꝫ nulla vnqꝫ quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoqꝫ nō sine interitu ciuitatuꝫ ꝛ inundationes fluminū crebrescebant: ꝛ locuste agros infestabant.

Sophia

Sabina

Quirinus

Papias

Seraphia

Quadratus

Achacius

Aristides

Sophia matrona nobil' cū trib⁹ filiab⁹ fide. spe: ꝛ caritate ad vrbē venit: ꝛ exēplo religiōis sue ꝛ sobrietatis multas nobiles femias ꝯuertit ad xp̄m. qđ cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q̄ cū pulcherrime eēnt ꝛ ī diuinis sc̄pturis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finiere p varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit ꝛ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore depssa ī pace q̄euit.

Seraphia anthiocena v̄go p hoc temp⁹ rome pro xp̄o passa: que missa ī obscurissimū locū duob⁹ lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa pmansit: lāpadibus inflāmari: ꝛ iussu p̄sidis fustib⁹ durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa ī suo sepulchro poni fecit. quarto kal'. augusti.

Sabina illustrissima mulier: vxor quondaꝫ p̄clarissimi valētini ꝛ herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta ī fide xp̄i ih̄u edocta: opib⁹ misericordie insistēs his tumultib⁹ apud romā ī auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noīe helpidio cū nollet sacrificare dijs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal'. septēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quadrat⁹ atheniēsis ep̄s ꝛ aploꝝ discipulus vir vtiqꝫ doctissim⁹ hac tēpestate eccl'iaꝫ grādi terrore dispsam fide ꝛ industria ꝯgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei ꝛ rōnis atqꝫ aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipsi⁹ defensione passus est. septimo kal'. Junij.

Quirin⁹ p̄mo tribun⁹ postea ep̄s fact⁹: p id tēpus apđ illiricū id est sclauoniā ī sciscia vrbe. ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudēti⁹ ait) ligato ad manū ei⁹ molari saxo ī flumie p̄cipitat⁹ est. ꝛ cū astātibus diu locut⁹ fuisset: ne ei⁹ terrerent̄ supplicio: vix p̄cib⁹ vt mergeret̄ obtinuit. Zenō q̄ꝫ patrici⁹ roman⁹ cū decē milib⁹ ꝛ ducētis fribus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus est.

Achati⁹ primicerı⁹ cū decē milib⁹ ī mōte ararath ab adriano impatore ī armenia martyrio vitā finiuit qui ꝯuersi p angelū victoriā ꝯ hostes obtinētes cū adrian⁹ ꝛ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos eē sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multudinē clauoꝝ acutissimoꝝ trigenoꝝ spargi ī terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib⁹ sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent̄: tandem ad instar xp̄i martyriū passi sunt: ꝛ aīe eoꝝ translate ad superos.

Papias hierosolimitan⁹ ep̄s iohis apl'i auditor q̄ no tm̄ historie veterꝝ discipuloꝝ dn̄i: quātū voce aristonis ꝛ seniōris iohānis adhuc viuētis delectat⁹ est. vn̄ apparet ex ipsa noīm dinumeratione cū oīm fere aploꝝ mētionē fecisset. aliū esse iohānē q̄ int̄ aplos locat̄. aliū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q̄ certe doctissim⁹ est habitus queqꝫ etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoqꝫ predictus.

Aristides aūt atheniēsis pb̄s sub p̄stino habitu xp̄i discipul⁹ volumē nr̄i dogmatꝭ rōnē cōtinēs eodē tpe q̄ ꝛ quadratus adriano pricipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū est vt adrian⁹ iniustū fore existimās xp̄ianos indicta causa vbiqꝫ occidi. Minucio fundano asie ꝓcōsuli scripserit: neminē occidendum: nisi de accusatore ꝛ crimine constaret.

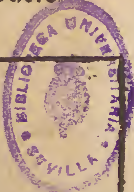
Secundus phs

Secundus atheniensis phs hoc tpe in pcio fuit qui semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatis cā hec fuit. Qd cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptasset: ꝛ illa (incognito filio) assentisset: vt eū cognouit esse filiū pre pudore spm exhalauit: qd aīaduertens secundus id matri propter suā loquelā accidisse: hanc a se in posterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nunciatū fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quē cū nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatē atq̄ constantiā dixit. Cū ista silentij lex a te nullo modo solui pōt: manu tn̄ tua ꝓpleumatibus meis respōdere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille ꝯfestim rescripsit. Deus est imortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexq̄ spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens ꝛ optimū bonuz. Fuere ꝛ alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

Tiburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat̄ p hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testat̄) miro sumptu edificauit. ꝛ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. 16. passuū milibus a roma distare videt̄. ꝛ iuxta anienem fluuiū in cliuoso loco cōstituta est. quam tn̄ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ꝛ cōdictionē habuisse Strabo ꝛ Virgilius volunt. aiunt em̄ ꝙ ipsius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ꝛ catilli frater. Hi nāq̄ fratres thebani fuere: qui post thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: singuli postea oppidū ex suo nomine ꝯstruxere ꝙ testis est quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicit̄. Et corax aliud oppidum famosum inter volscos erexit. Fuit itaq̄ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia phibēt ꝓpinque adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes ꝛ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis pre se ferunt. eo siquidē loco tiburtinus lapis fortissimus fodit̄: qui ad cōstruēdam conseruandāq̄ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc em̄ vrbē Fridericus cognomēto barbarossa impator: ab alijs theotonicis supioribꝰ annis dirutā reedificauit. ꝛ deinde multi sūmi pōtifices multiq̄ cardinales auxere ꝛ mltis edificijs illustrauē. ex hac simplicius roman pōtifex ꝛ alij viri scia ꝛ dignitate clarissimi ortū habuere.

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus doctissim⁹ vir fuit natione grecus: patria sibi pgamū ciuitas asie: statura magnus: spatulas ꝛ humeros latos ꝛ grossos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ꝛ alkimia. natus ex patre diuite ꝛ largo: scietificus ī astrologia arismetrica ꝛ alijs hmoi. Magistrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝑ acquirēda scia: prādebat parū: sꝫ tm̄ ficubus ꝛ pane ɔtētus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū discipulis athanei de medicina disputauit. ab eis reputatus litigiosus: qꝛ logicus erat. hi em̄ sibi obijciētes dicebāt. hic q̄dē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpib⁹ diui antonini pij. Nūq̄ȝ in curis erubuit: nūq̄ȝ in ꝑnostico errauit. Asserit aūt cōstantinus eū. C. ꝛ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus est cū ad vidēda miracula oli xp̄i accederet ꝛ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē supasse credit. ꝛ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Iustinus phs

Iustinus phs ex neapoli vrbe palestine his tpib⁹ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ꝛ antonino pio ꝑncipi ac filijs eius librū dedit ɔ gentes scriptū: ꝛ dialogū ɔ triphonē pricipē iudeoꝝ habuit. Inuectus est ꝛ ī marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alteꝝ bonū alterū iustū dn̄m asseruit: tāq̄ȝ duo ɔ̄ria ꝑncipia creationis ꝛ bonitat̄. Impugnauit ꝛ crescentē cynicū vt gulosum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝑ dignitate christiani noīs sanguinem fudit.

Aquila

Aquila ꝗ̄ȝ iudeus natiōe pōticus cū ꝑscillia vxore edicto claudij discedēs vsq̄ȝ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) supuixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ꝛ libros veterꝭ testamēti ex hebreo ī grecū optīe trāstulit ꝛ ꝓphe verba de v̄gine maria, plata ad iuuēculā quādam ascripsit.

Cerdo hereticus

Cerdo q̄dā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāq̄ȝ duo fuisse ꝑncipia ɔ̄ria.

Marcion hereticus

Marcion item hereticus ei⁹ discipulus stoic⁹ phs cū mgr̄o suo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuisse deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ꝛ cū aliq̄n policarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretq̄ȝ an se agnosceret. cognosco (r̄ndit policarp⁹) ꝑmogenitū diaboli.

Valentinian⁹ hereticus

Valētinianus ali⁹ hereticus platonicus phs a q̄ valētiniana heresis noīata est: eodē ꝗ̄ȝ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiusdā platonici sectatores dicebāt xp̄m de corpore virginis nil sumpsisse: sed per eā tāq̄ȝ per fistulā quendā purum transisse.

Thophilus eps

Theophil⁹ anthiocēsis eccl'ie eps ꝛ ipse his diebus floruit: ꝛ ɔ marcionē p̄dictū hereticū librū edidit impante. M. antonio. Scripsit ꝛ libr⁹ ɔ hermogenis heresiꝫ q̄ mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: mām elemētoꝝ ꝛ deū appellās. Tria ꝗ̄ȝ volumina cōtra ctbolū cōposuit ꝛ plura alia.

Melito episcopus

Melito seu miletus asianus natione sordēsis eps frontonisq̄ȝ oratoris discipulus multo in precio his tpibus fuit: ꝛ librū de doctrina christiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt scribit hieronymus) mirūinmodū laudat: dicitq̄ȝ a plerisq̄ nostroꝝ prophetaꝝ habitū esse. eo q̄ multa ꝓphetica scripserit testimonia: ꝛ alia multa.

Appolinaris eps

Appollinaris asie hieropolitanus eps huius tpe in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide xp̄i. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ꝛ in cathaphrigas qui tunc etiā cum prisca ꝛ maximilla insaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ꝛ alios aduersus gentes quinq̄ȝ libros scripsit. Extant ꝛ alij duo de veritate.

Policarpus

Policarpus iohānis aplī discipulus. smirneus eps ab eo creatus. ac totius asie religione ꝛ doctrina tuꝫ facile princeps: hoc anno pio presulante romā veniēs: plurimos fideliū marcianis ꝛ valentiniani falsa ꝑsuasione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogenitū diaboli dixit. Negabat em̄ patrē xpi deū esse creatorē: qui ꝑ filiū mundū fecerat. Postea vo imperante. M. antonino ꝛ. L. aurelio cōmodo quarta post neronē ꝑsecutione smirne sedente a ꝓconsule igni crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyriū cōsūmauere. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses putilē scripsit eplam. passus est aūt septimo kal. februarij.

Praxedis

Praxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ꝛ gloriosissime pudētiane vginis soror. virgo siquidē ī diuina lege eruditissima ꝑ hoc temp⁹ vsqꝫ ad anicetū fuit postqꝫ patrimoniū suū vna cū sorore ꝑdicta in sustentatione pauperū erogasset: ꝛ totū vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigilijs ꝛ oronibus atqꝫ ieiunijs assiduis cōtriuisset: ꝛ vniuersam familiā numero. 90. manumisisset. At postqꝫ multoꝝ martyrū corpa sepelisset. ꝛ ipa beatissima. xij. kal. augusti migrauit ad dn̄m coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suā pudētianā ī cimiterio priscille sepelit. q̄ etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat.

Felicitas cū septē filijs

Felicitas romana femīa matrona siquidē sctissima ꝑ hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis scꝫ ianuario: felice: philippo: scylano: alexandro: vitale atqꝫ marciale: rome martyriū suscepit. Hec em̄ piissima mulier mēte ꝛ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbatis occisus est. felix vo ꝛ philipp⁹ fustibus mactati. Syllan⁹ ꝑcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniqꝫ ꝛ vitalis atqꝫ marcialis capitali snīa sunt puniti. Nouissime aūt ꝛ mater ipsa felicitas preter matrū cōsuetudinē: ꝛ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū filij dei nostre ante oculos positū est. Eoꝝ dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

Ptolomeus natione alexandrin⁹ phs ac insignis astrologus: qui post tpa adriani imꝑatoris claruit hoc tēpore agnoscit. qui vir ꝑstantissimus plus astronomie addidit qꝫ id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ꝛ almagestum opus diuinum ꝛ perspectiuā edidit. De iudicijs etiaꝫ quadripartitū opus. ꝛ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitqꝫ annis. 88. Ex eius aūt puerbijs hec duo notāda inserimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu sit mūdus: hic mūdo altior est Et illud. Qui ꝑ alios nō corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator ꝛ insignis quideꝫ grāmaticus hoc tpe clarus existēs agnoscit. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma ꝑ hiemē in atticam proficisceret terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo ꝑnotauit. ideo de eo scribit. Si quē cecropia claruꝫ latiaqꝫ camena esse iuuat: gelli scripta ꝓbanda legat. Attica nox luci nūqꝫ cessura diurne. Ad varias artes qꝫ bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiū

Cathaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is em̄ mōtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se paraclitum in phrygia ꝛ multos seduxit ꝛ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiqꝫ ꝛ priscam ꝛ maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ꝛ se ei⁹ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigie donum spūssancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xpm non deum in veritate sed hoīm fantasia hoībus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: ꝛ suis scriptis percōmode irridere conat. Tacianus quoqꝫ hereticus primo xpianus noiatus: deinde seueriani heretici ab eo processerūt hi oēm coitū spurcū putabant

Anno mundi. 5363. Anno christi. 164.

Anicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisia vir moribus insignis: eccl'ie romane ꝯsulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret ꝑm ap'li ꝑceptū. Neue ep̄s consecrari posset a paucioribus q̄ꝫ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinqꝫ q̄s decēbri habuit p̄sb'ros. xix. diaconos quatuor. ep̄os nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est ī calixti cimiterio via appia. xv. kal'. maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes vo dies. xvij. post eius mortē vacat.

Anno mundi. 5373. Anno christi. 174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido ꝑ̄e concordio tp̄ibus L. cōmodi fuit. Is lꝫ in multis ꝑiculis ꝯstitutus: animū tn̄ in tātis malis ad reꝫ diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus ī acerrā poneret duꝫ sacrificia fierēt. Eius extabat ep'la hac de re scripta ad ep̄os italie. Instituit itē ne legittima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xp̄iano marito collocassent: reiciēs multa ꝑicula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improboꝝ: q̄ ī nouas nuptias cadere solēt. At vbi ꝑ ordinationes q̄nqꝫ mēse decēbris habitas p̄sb'ros octo. episcopos vndeci creasset: morit' ac sepelit' via appia ī cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tuꝫ sedes dies totidē.

Anno mundi. 5383. Anno christi. 184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus ꝑ̄e abundio. L. antonino cōmodo imꝑante fuit. Is statuit ne quis ob sup̄stitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret'. Noluit ꝑterea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret'. huius q̄ꝫ pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xp̄ianū ꝑ oēm terrā mirūmmodū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fideꝫ recepti baptismi charactere notati sunt. A lucio rege brittāno ep'lam accepit: vt se ac suos in xp̄ ianoꝝ numerū susciperet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēse decēbri habitis presb'ros ac ep̄os ordinasset. Morit' ⁊ apud b'ti petri corpus sepelit'. vij. kal'. Iunij. Sedit aūt annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuꝫ sedes dies quinqꝫ.

Anno mundi. 5393. Anno christi. 194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dn̄ica die a. xiiij. luna primi mēsis vsqꝫ ī. xxj. celebraret': cū prius cū iudeis. 14. luna celebrabat'. Cuius decretū postea ī cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio morit' ⁊ apud beatū petrū ī vaticano sepelit'. cuius diē festū q̄nto kal'. augusti celebramus. sedit aūt annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

Anno mundi. 5403. Anno christi. 204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tp̄ib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄ꝫ humane intētus. Unde ⁊ ꝯstituit vt astātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaret' q̄d postea ī calcedonēsi cōcilio ꝯfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea īmutata fuit. Vetituꝫ eñ est ne in ligneo fieret ꝑpter raritatē qua imbibit': neqꝫ in vitro ꝑpter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stāgno vt in tiburensi ⁊ remensi cōcilio scriptū apparet. Ideꝫ preterea instituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes singulis annis ī solēni die pasce publice cōicarent. q̄d Innocētius terci⁹ postea etiā ad cōfessionē delictoꝝ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor presbyteros ⁊ ep̄os creasset: morit' seueri tp̄ibus. ac ī via appia nō longe a cimiterio calixti sepelit' septio kal'. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses. vij. dies. x.

Anno mundi. 5413. Anno christi. 214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauenna tum vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū ꝑturbatione cū sceleratis imꝑatoribus nequaq̄ꝫ ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tp̄ib⁹ deinceps ratio sacroꝝ ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri ꝯsueuisset. Cimiteriū q̄ꝫ de suo noīe cōdidit via appia: vbi multoꝝ martyꝝ corpora reposita fuerāt. Uerū cū palmachiū virū ꝯsularē ⁊ simpliciū senatorē atqꝫ felicē nobilē virū cū eoꝝ domib⁹ baptisasset. ⁊ m'ltos p̄sb'ros ⁊ ep̄os ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro imꝑatore martyrio coronat': deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summoꝝ pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanoꝝ imꝑatoꝛ: post M. antoninū verū patrē suū imꝑauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustia ei⁹ mater pregnās visa ꝛ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū ferociorē: pepit aūt comodū ꝛ antoninū eo mortuo. marcus ꝑcept̄ optimoꝝ cōmodū erudire conat⁹ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinuz capellā, oratorē ei atteius. hi tn̄ mgr̄i nihil ei ꝓfuerūt. Verū a prima statim puericia turpis improb⁹ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝓfect⁹ deinde cū patre ad germanicū bellū: neqꝫ pudori: neqꝫ sumptui pepercit. Tandēqꝫ nil cōmune cū patre habuit: sed oib⁹ incōmod⁹: nisi q̄d ꝛ ipse ꝯtra germanos adiuuātib⁹ xp̄ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercit⁹ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt ꝑcib⁹ xp̄ianoꝝ militū aquā diuinitus e celo missaꝫ: pluraqꝫ fulmina ī germanos ꝛ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ꝛ obscenitatis dedecora ꝓlabit̄. Gladiatorijs q̄ꝫ armis ī ludo neronē imitat⁹ depugnauit. plurimos q̄ꝫ senatores interfecit: ꝛ eos maxīe q̄s nobilitate industriaqꝫ excellere aīaduertit: quosdā ꝓscripsit: vendidit etiā ꝓuīncias ꝛ administrationes. fuit forma quidē corꝑis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt ꝛ sermone incōdito capillo sꝑ fucato: adurēs comā ꝛ barbā timore tōsoris. Tēporib⁹ ei⁹ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremat̄: mēseꝫ decēbrē ad imitationē augusti cōmodū appellari voluerit. Idqꝫ post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodecimo imperij sui anno ꝛ mense septimo e medio sublat⁹ est. Corpus eius vt vnco traheret̄ atqꝫ in tiberim mitteret̄ senat⁹ ꝛ populus postulauit. Sed postea iussu ꝑtinacis in monumētū adriani translatum est.

Helius ꝑtinax decim⁹ octau⁹ ro. imꝑatoꝛ nat⁹ in appēnino ī villa mart̄ quē postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statiqꝫ rhetias ꝛ noricū ab hostib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitissim⁹ fuit. cōmodo plurimū placuit. fact⁹ sexagenario maioꝛ imꝑatoꝛ rogat⁹ vt vxorē augustā faceret ꝛ filiū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̄ ipse imparet inuit⁹. Et cū ī imꝑatore auaricia nihil turpi⁹ est: cū illiberalis ꝛ sordid⁹ haberet̄ q̄b⁹ dimidiatas lactucas ꝛ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūq̄ꝫ ꝑuato cōuiuio cōmedit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis imissa barba: reflexo capillo: habitudine corꝑis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ꝛ magis blādus q̄ꝫ benign⁹. Tandē nemīe ꝯdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit̄. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vn⁹ e tungris in irā ꝛ timorē milites loquēdo adduxisset: hastā in pect⁹ ꝑtinacis obiecit. Tūc ille ꝑcat⁹ iouē vltorē toga caput operuit atqꝫ a ceteris ꝯfossus est. Milites eīn cū ꝛ aulici odio habuerūt. ppl'us mortē eius indignissime tulit: iō ꝑ senatū in deos relatus est.

Iulian⁹ didius successoꝛ ꝑtinacis cū caput ei⁹ conto fixū milites q̄ eū occiderāt ꝑ vrbē in castra ꝑtulerūt. Ipse corp⁹ ei⁹ quāto potuit honore funeratus est. Cū id ī pallatio repisset: hūc aliq̄ui iurisperitū ꝛ interemptorē imperiū occupasse aiūt: q̄ ꝑpetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribūt. cui⁹ ꝓgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus miserrime viuēs: vn̄ odiosus ppl'o desertus ab oib⁹: quiqꝫ septimo mēse postea q̄ꝫ im pare ceperat apud pontē miluiū victus: a seuero ciuili bello ꝛ interfect⁹ est.

Seuerus ro. imꝑatoꝛ iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ī ꝓma puericia cū lr̄is grecis ꝛ latinis imbuet̄ q̄b⁹ eruditissim⁹ inter pueros ludēs vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā venit: deinde fisci pcurator: mox tribun⁹ militaris ꝑ gradus alios vsqꝫ ad imꝑium ꝑuenit: parc⁹ admodū: natura seuus: multis bellis lacessit⁹: fortissime quidē rēpublicā lꝫ laboriosissime gubernauit: ꝑbie tn̄ admodū studiosus fuit: foris parthos ꝛ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ ꝓuinciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in ei⁹ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoīat̄. Edificijs ꝑterea publicis vrbem exornauit. nā ꝛ thermas seuerianas ꝛ septizoniū extruxit. Cibi fuit parcissim⁹: exiguis vestib⁹ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliq̄n cupidus: carnis frequēter ignar⁹: ipse decorus: ipse ingēs ꝓmissa barba: cano capite ꝛ crispo: vultu reuerēdus: canorus voce. ꝫ affrū quiddā vsqꝫ ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē varijs ꝛ ꝑiculis distrahit̄. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tn̄ in gallia nō incrueto ꝑlio supauit. Inde in brittāniā ꝓfect⁹ deficiētib⁹ vere socijs oib⁹ varijs casib⁹ afflictatus: apud eburacū gallie morit̄ anno impꝫ sui. xvij. duob⁹ filijs relict̄ bassiano ꝛ geta. olei tm̄ reliq̄t vt ꝑ q̄nquēniū nō solū vsib⁹ sed ꝛ totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiqꝫ accepi: pacatā etiā britānis relinq̄ senex ꝛ pedib⁹ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Cōmodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex Emerita soror eius

LUcius anglorꝝ rex: coilli regis fusti filiꝰ apō anglos seu brittānos regnū accipiens a dño vocat: eplām eleutherio pōtifici maxio misit. qua rogabat vt se ac suos in xp̄ianorꝝ numerū reciperet. quare fugaciū ꝛ damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsuꝫ ac pplm bapti zarēt. Erant tum in brittānia pontifices qnqꝫ ꝛ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebant: quorꝝ i loco tres archiepī ꝯstituti sunt. ꝓthoflaminū vō loco ꝑmitiua eccl'ia patriarchas instituit. Verū luciꝰ baptismo suscepto: mox imobilia cūcta pridez gentiliū templis collocata xp̄i ecclesijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoqꝫ galliā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebat. hos populos dño subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trinus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāqꝫ bauariā ꝛ rhetiā inter alpes xp̄o acquisiuit.

Trogus pompeius

Dionysius corinthiorꝝ episcopus

TRogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo qꝫ totiꝰ orbis historiā a belo Nini regis assyriorꝝ patre vsqꝫ ad monarchiā cesaris latino ꝯscripsit sermone. ꝛ in qtuor ꝛ quadraginta eā distinxit libros. quorꝝ epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

DIonysiū chorinthiorꝝ epm̄ sotheris tpibꝰ fuisse Eusebiꝰ scribit qui tāte eloquētie ꝛ industrie fuit, vt nō solū sue ciuitatis ꝛ ꝓuincie populos. verū etiā aliarū vrbiūꝫ ac ꝓuinciarū epōs suis eplis erudiret. Instructus em̄ pauli aplī doctrina facilime potuit sanctitate ꝛ eruditione alios in officio ꝯtinere. suisqꝫ erudiuit eplis ex qbꝰ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā vō ad cretēses ac qntā ad eccl'ias pōticas: ꝛ sextā ad romanos scrpsit putilē. Fuere ꝛ alij cōplurimi viri doctissimi h̄ tpe.

Theodocion

Clemens presbyter

THeodocion genere asianus, patria ephesinꝰ vir doctissimꝰ ac lrārꝝ sciētissimꝰ: terciꝰ diuinarꝝ scptu rarū interpres cū superioribꝰ floruit: qui preter interpretationē ꝛ translationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudibꝰ relīgt monumēta. hic taciani viri eru ditissimi ꝑdicti anqꝫ i heresim incideret discipulꝰ fuit. Maxime vō appellem hereticū scriptis suis pcōmode irridet. qd deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat em̄ xp̄m nō deū in veritate: sed hoiem in fantasia apparuisse.

Appolonius

Tertullianus

CLementē p̄sbrūꝫ alexādrinū virū egregiū ꝛ eruditissimū cū his floruisse diuꝰ hieronymꝰ scribit qui multa cōscripsit e quibꝰ illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationuꝫ libri totidē. cōtra gētes vnꝰ. huiꝰ aūt discipulū origenē fuisse constat. extant ꝛ eius eple.

APpolloniꝰ senator romanꝰ vir eruditissimꝰ cum pōtificatu eleutherij pax eccl'ie data fuit: solꝰ appoloniꝰ orator insignis martyriū tūꝫ passus est: habita prꝰ orone de laudibꝰ xp̄iane fidei: qd illis tpibꝰ capitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē piocūde i senatu legē fecit. postea a suo ꝓditus qꝫ xp̄ianꝰ eēt. i 4. kal' maij ꝓ xp̄i cōfessione capite trūcatꝰ est. Mortuo appolonio mlte hereses inualuere. Marcionis qppe secta varie diuisa est. Alij em̄ vnū principiū fatebant: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

TErtullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā ꝓcōsularis filiū: virū ingenio ꝛ doctrina clarissimū, his tpibꝰ floruisse diuꝰ hieronimꝰ tradidit. Is ad mediā etatē clericorꝝ noiatissimꝰ romane vrbis inuidia adeo ꝯtumelijs ꝛ iniurijs clicorꝝ attritꝰ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem ꝛ multa volumia ꝯ orthodoxā ꝛ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsqꝫ ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronymꝰ paulū quendā cōcordie qd oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretqꝫ ciprianū nūqꝫ absqꝫ tertulliani lectione vnam diem preterijsse.

Persecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iussu Seueri imp̄atoris initiū sūpsit: cū q̄ntus a nerone pse cutionē i xp̄ianos mouet. ꝯtinuo tn̄ varijs p̄iculis ꝛ bellis distrahitꝰ: diuinaq̄ꝫ vltio in romanos non defuit. q̄ꝛ mox ciuilia bella mirūmodū eos attriuere. In qua q̄dē psecutione hi precipue passi inueniunt.

Hyreneus eps

Hyreneus Lugdunēsis episcopꝰ: vir doctissimꝰ iam grandeuus apud eandē vrbē p christi noīe martyr efficitꝰ. floruerat eīn q̄ꝫ maxime sub comodo pri-cipe: ꝛ policarpi martyris (vt diuus scribit hieronymꝰ) discipulus fuit. a quo cum eruditissimꝰ euasisset. q̄nq̄ꝫ libros aduersus hereseos scripsit. ꝛ cōtra gētes aliud breue volumen: ꝛ de disciplina aliud: ꝛ alia plura. Demū vo seuiente hac psecu-tione a seuero positus in duos colles: cū i vno crucē: i alio ydolū posuisset vt mor tē p crucē vel vitā p ydolū eligeret: cū populo tn̄ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Iulij.

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidē optimū sub hac psecutione passū fu-isse Eusebius cesariensis scribit. Cuiꝰ quidē martyrium origenes decimo seueri ptinacis anno paruulus subseq̄ decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilita-tem reseruatus p materna solitudinē impeditus fuisset. Nam mater eiꝰ cū in crastinū in publicū ꝓdire: ꝛ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ꝛ sic puerū a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhortatus est cū sex fratribus ꝛ matre vidua paup relinquitꝰ: redactis in fiscū paternis bonis: q̄ꝛ christū verū deū ꝓfiterentꝰ: vnde grāmatica sibi ac suis victū quesiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbē martyrij palmā constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a como-do imp̄atore in egyptū: virgo pulchra liberalibꝰ artibꝰ erudita. cū ꝓtho ꝛ iacintho eunuchis relictis parētibꝰ p helenū episcopū baptisata deinde virili ha bitu i monasterio degebat: p melanciā feminā de oppressione accusata: ꝛ ad pre-fectū adducta parat eculeis ꝛ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femiā ap paruit ostēdēs se filiā eiꝰ. factū est gaudiū populi cū timore. Melancia eīn cū to-ta domo diuino igne cōsūpta est. Genitores baptizantꝰ cū tota familia. Postea cū matre ꝛ fratribꝰ: protho ꝛ iacintho romā reuersi sunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue basillā ad castitatē ꝑpetuā animauit: quāobrē cū dia ne sacrificare nollet cū saxo alligata in tyberim ꝓijcitꝰ. saxo rupto illesa ꝑmansit. Tandē post varia tormēta die natalis dn̄i missus est spiculator qui eā in carcere ꝑcussit. cuiꝰ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio sepultū est.

Perpetua ꝛ Felicitas

Perpetua q̄ꝫ ꝛ felicitas matrone q̄dē sanctissime. ꝛ ipse i mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuo cato saturnino ꝛ secūdolo nonis marcij passe sunt. Nā cū secūdolus i carcē q̄euisset ipse sctissime mulieres cū reliq̄s bestijs tradite ꝛ dilacerate martyriū ꝯsūmauē.

Narcissus patriarcha

Narcissus ir̄lımoꝝ p̄triarcha fuit circa tp̄a victoris pape ꝛ seueri imp̄atoris: cū luminarib in die solē ni oleū deesset: aquā infūdi luminaribꝰ p̄cepit ꝛ nō aque in pinguedinē versa splēdore luminū reddidit clariorē a testibꝰ falsis accusatꝰ q̄ diuina pena molestati desertū locū petijt. Tandē cū i senio preesse nō posset. alexan-der capadotie eps cū desiderio locoꝝ sacroꝝ ir̄lımā ꝑ-rexisset: audita est vox. Suscipite ep̄m qui vobis adeo destinatꝰ est: admittēte narcisso hierosolimitane eccl̄ie gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronatꝰ est sub decio ardente persecutione

Iulius ꝛ eusebius martyres

Eusebius potēcianꝰ

Eusebiꝰ potentianꝰ vincentiꝰ ac pegrinꝰ viri nobi lissimi romani añ hec tp̄a sb̄ comodo augusto p fide xp̄i necantꝰ. hi p̄mo in eculeo positi ꝛ neruis acer rime distēti: deinde fustibꝰ crudelissime cesi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fidelissimi. vsq̄ꝫ ad emissio-nē sp̄us mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

Iulius senator ad horū doctrinā cōpunctꝰ credidit i xp̄m cū domo sua ꝛ baptismū p ruffinū p̄sbyterū suscepit audiēs cesar iussit tādiu fustibꝰ cedi quousq̄ꝫ sp̄m exalaret. Eusebiꝰ deinde corpꝰ rapiēs sepeliuit. io vitel liꝰ iudex p̄cepit ei linguā abscidi q̄ abscisa laudes ceci-nit iō antoniꝰ credidit q̄ i via aurelia decollatus est. eu-sebius deinde tādiu ꝑlūbatis cesus quieuit in dn̄o.

Anno mundi. 5425. Anno christi. 224.

Urban⁹ prim⁹ papa: natione roman⁹: p̄re ponciano. M. aurelio antonio impatore fuit. anno xp̄i. ccxxiiij. ab vrbe v̄o cōdita nongentesimo ⁊ .lxx. Uir siquidē doctrina ⁊ sctitate vite eminētissim⁹ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄stantissimū beate cecilie spōsum: ⁊ tiburciū ei⁹ frēm q̄ postea martyriū ꝯstāti aīo tulere. hic multa ꝯstituit mādauitq̧ ne q̄s decetero in ep̄m eligeret̄ nisi p̄ri⁹ aut sacerdos aut diaconus ꝯsecrat⁹ fuisset. Eiusdē q̧ institutū fuit: vt eccl'ia p̄dia ac fundos a fidelib⁹ oblatos recipet: pariterq̧ ꝓuent⁹ clericis oib⁹ viritim: nihilq̧ cuiuspiā p̄uatū eēt sed in cōe bonū qd̄ hodie aboleuit: tāta est hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatioib⁹ q̄nquies mēse decēbri habit̄ p̄sb̄ros nouē: diaconos q̄nq̧: ep̄os nouē creasset. ipse nono kal'. iunij martyrio coronat⁹ est. ⁊ sepult⁹ in cimiterio p̄textati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies. xij. Sedes aūt dies. xxx. tum vacat.

Pontian⁹ papa natione roman⁹ patre calphurnio: tp̄ib⁹ alexandri impatoris fuit. anno ab vrbe cōdita. dccclxxiiij. anno v̄o xp̄i. cc. ⁊. xlviij. Uir q̄dē optim⁹ atq̧ sctissim⁹. instigantib⁹ sacrificulis idoloꝝ mādato p̄ricipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū philippo p̄sb̄ro deportat̄ vbi m̄ltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̄i in sardinia passus tandē morit̄. Cui⁹ corp⁹ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac toti⁹ cleri supplicationib⁹ reportatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu annis nouē: mēsib⁹ q̄nq̧: dieb⁹ duob⁹. vacat tūc sedes martyrio eius dies decē.

Nota q̄ in q̄busdā historijs habet̄ q̄ cyriacus successit pōciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginib⁹ martyrio coronaret̄: s̄ rō tp̄is hoc nō pmittit: vt pꝫ in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tn̄ anno vno ⁊ trib⁹ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū posit⁹ nō est cū ꝯ volūtatē patrū papatui cessit. Anno mundi. 5433. Anno christi. 234.

Antherus papa natiōe grec⁹ p̄re romulo pōtifex creat̄. vir optim⁹. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄site a notarijs scriberent̄. Cōscriptas recōdi in erario eccl'ie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret̄. Censuit itē ep̄m omisso p̄mo ep̄atu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non sui ipsi⁹ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: qd̄ hodie a plerisq̧ ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriā respicie̅tes imo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē semp respiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne pascende sint q̄rentes: qd̄ est officiū boni pastoris: s̄ sciscitātes quātū singulis ānis inde excerpi possit. de cura aīarū pua fit mētio. de augēdis ꝓuētib⁹ magna quo multa iumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̄dē ignauas ⁊ stolidos domi alāt. Antherus v̄o cū vno tm̄mō ep̄o creato: martiriū subiēs i cimiterio calixti via appia sepelit̄. iij. nōs ianuarij. sedit ānis. xj. mēse vno: dieb⁹ xij. vacat tū sedes dies. xiij

Tiburci⁹ ⁊ valerian⁹

Tiburcius ⁊ valerian⁹ ciues romani p̄clarissimi frēs quos eo tp̄e auxilio cecilie vrban⁹ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyꝝ: post hec almachi⁹ p̄fect⁹ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemosynas distribuētes cōprehendēs: post longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyriū cōstanti aīo passi sunt: quos p̄mo fustib⁹ cedi durissime fecit: ⁊ tandēꝫ gladio interfici p̄cepit. Maxim⁹ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ian⁹ effect⁹ tā diu plūbat̄ cesus est donec sp̄m exalaret. Cui⁹ corp⁹ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri. 18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac sctitate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes ei⁹ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni m̄rimonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m p̄docuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝯstātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subijt i domo paterna. iā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inq̄rere cepit. Ceciliā vt coiugē astare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cuꝫ ad hoc a parētib⁹ vrget̄: dato p̄claro r̄nso q̄ nollet: cū se ꝓfiteret̄ esse xp̄ianā. Iussit eā almachi⁹ i domo sua bulienti aq̄ diu noctuq̧ cōcremari vbi illesa māsit: q̄ audito iussit eā i balneo decolari: quā spiculator trib⁹ ictib⁹ ꝑcutiēs neq̧ caput amputare potuit. Et q̄ȝ decretū erat ne quartā ꝑcussionē decollādus recipet: eā semiuiuente reliquit. deinde ꝑ triduū oīa sua paupib⁹ distribuēs ⁊ q̄s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dn̄o postulaui inducias vt hāc domū meā ecclesiam cōsecrares. his dictis sp̄m emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dn̄i. cc. xx. tp̄e Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Linea sūmoꝝ pontificum

Urbanus

Pontianus

Antherus

Linea Imperatorũ
Bassianus antoninus
Caracalla

Bassianus predicti seueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ imperator. seuerus enim cũ eboraci admodũ senex discessit: filios duos successores reliquit bassianũ ⁊ getã: sed bassiano nomẽ antonini a senatu voluit imponi. Itaqꝫ dictus est. M. aureliꝰ antoninꝰ p̄riqꝫ successit. nã geta hostis publicus iudicatꝰ est ac interfectꝰ. cũ ad vitã eiꝰ oĩbus ꝓbris cõtaminatã: tũm vel maxie qꝛ pãpinianũ iuris ciuilis alterũ asilũ sua manu necauerat. At bassianꝰ sumpto a senatu antonini noĩe imperij potitus est ac caracalle cognomẽtũ accepit a genere vestis: quã pplo dono dedit. Is aũt patre aspior ⁊ oĩ libidine intempacior: nullũ genꝰ facinoris ĩ vita pretermisit ⁊ nouercã suã ĩ vxorẽ duxit. Nihil egregiũ de se reliq̃t preter thermas antonianas q̃s ipse ĩchoauit ⁊ alexander ꝑfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo gestarẽt. Dãnati p̄terea ab eo sũt q̄ ad statuas minxissent Hic postremo dux bellũ in parthos mouet apud edessam ⁊ corras circũuentus occidit. vj. impij sui ãno mẽse secũdo: vir egressus etatis q̃dragesimũterciũ ãnũ aliq eũ a macrio ꝑfecto occisũ fuisse scribũt. corpꝰ eiꝰ ãtoninoꝝ sepulchro illatũ ẽ

Opiliꝰ macrinus interfecto caracalla impiũ obtinuit. q̄ ꝑfectꝰ põt: erat. cũ filio ⁊ albino facti imperatores nihil mẽorabile ex tpis breuitate gesserũt. nã impiũ eoꝝ duoꝝ mensiũ ⁊ vniꝰ anni fuit. seditiõe militari deinde occisi sunt. Macrinꝰ enim ab heliogabolo apd anthiochiã interfectus est. Diadumenꝰ aũt a pr̃e antoninus dictus: ad eũ puer exercitũ ꝑ conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aũt puer oĩm speciosimꝰ statura lõgiuscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oẽs decorẽ: mẽto cõposito: ore ad oscula pato hic vbi ꝑmũ indumẽta coccea ⁊ purpurea ⁊ castresia imperij signa accepit quasi sydereꝰ emicuit vt amaret ab oĩbꝰ

Diadumenus

Clodius qꝫ albinus ĩ gallia impator dictus de nobili familia. hi aũt cũ parũ imparũt tũ vl maxie qꝛ nihil mẽoria dignũ gessere: quidã noĩa eoꝝ ꝑtermittũt. Solus tñ albinus ob edacitatẽ nomẽ aliq̄d apud pastores ꝯsecutus est: vt ait cornelius. q̄ centũ persica cãpana. decẽ melones hostienses q̃ngẽtas ficus passarias: q̃dragĩta ostrea vna cena comedebat.

Macrinus opilius — Albinus

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiã dictus est imperiũ suscepit: hic vt putabat caracalle filius ex sem iamira cõcubina formosissima: erant q̄ dicerent eũ vulgo cõceptũ. romã veniẽs magna oĩm expectatione impiũ adeptus. Heliogabili nomẽ sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices enim heliogabalũ solem vocant. Is matrẽ suã in senatum rogari iussit solusqꝫ oĩm impatoꝝ fuit sub q̄ mulier loco viri senatũ ingressa est: fecit ⁊ ĩ colle senatulũ id est mulierũ senatũ. Sed symiamire senatus ꝯsulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo vestitu incederẽt: q̄ cui cedẽ aut assurgere deberet ⁊c. Verũ ⁊ preter expectationẽ heliogabalus vixit vt nullã de se nisi flagitioꝝ totiusqꝫ obscenitatis mẽoriã reliq̃rit. Nã ⁊ ĩ virgines vestales incestũ cõmisit: ⁊ ꝓbrosas mulieres semp domi habuit: ⁊ iracũdia incitatus sabinũ cõsolarẽ virũ (ad quẽ vulpianꝰ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aũt ⁊ honores malis ac flagiciosis cõmittebat. primus romanoꝝ mẽsas ⁊ capsas argẽteas habuit. admonẽtibus amicis: caueret ne ad inopiã redigeret. Rñdit q̄d melius q̃ vt ip se mihi heres sim ⁊ vxori mee. Oppressit ĩ triclinijs versatilibꝰ parasitos suos violis ⁊ floribus vt aĩam aliqui efflauerint libidinũ genera q̄dã inuenit: hac vero insania adeo cõtemni ceptus est vt tumultu militari exortoꝝ ipse cũ matre necaret. Aiũt cũ ei a sacerdotibꝰ siris dictũ esset vi moriturũ eũ parasse funẽ serico ⁊ cocco intortũ quo vitã laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerũt occisus est ꝑ scurras: ⁊ per plateas tractus sordidissime: ꝑ cloacas ductus ⁊ in tiberim submissus est qrto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

M. Aurelius antoninus
Heliogabalus

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiũ. nã aureliꝰ alexãder seuerus vrbe arcena genitus: cũ antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomẽ recepit: cui mãmea mater fuit xp̄iana. fuit aũt vnicũ virtutis exemplar ad cõponẽdã rempu. vicio superioꝝ pricipũ labefactatã animũ adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliũ frontinũ virũ doctissimũ. vulpianũ ⁊ paulũ viros ĩ iure ciuili prestãtissimos: ꝑcul oĩ pompa ⁊ ambitione vixit: erat tãte prudẽtie vt a nemine decipi posset: pecunias ⁊ adulationes ꝯtẽpsit: gẽmas reiecit: statuas sũmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cõquisitas in foro trãsitorio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocant ꝑfecit ⁊ ornauit. tẽplũ xp̄o edificare voluit eũqꝫ inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipsũ ⁊ abrahã ĩ lario suo. Alexãder igit tot virtutibꝰ insignis iuuenis admodũ impator creatꝰ bellũ statĩ ꝯ persas suscepit: ac xersem eoꝝ regẽ ꝯstãtissime vicit: Discipline vero militaris adeo seuerꝰ emẽdator fuit: vt q̃sdã etiã integras legiones exauctorauerit: q̄ seueritate factũ est vt militari tumultu apud magũciã in gallia occideret. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Is princeps alexãder inclamabat sepius q̄d a quibusdã xp̄ianis audiuerat ⁊ tenebat: Idqꝫ ꝑ preconẽ significauit cũ aliquã emendaret. q̄d tibi fieri non vis alteri ne feceris [illegible] sniam adeo [illegible]ilexit vt in plateis ⁊ in publicis opibus perscribi iuberet.

Alexander

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris fili⁹: ⁊ eccl'ie alexandrine presbyter phōꝝ ac theologoꝝ oīm sui tp̄is princeps his tp̄ibus alexandrie floruit. hic cū ab ipsis cunabulis xp̄ianissim⁹ esset: ⁊ eminētissimi īgenij adolescēs euasisset. qui decimo seueri ꝑtinacis anno (ꝑsecutione ī xp̄ianos mota) leonida p̄re interempto quē adolescēs ad martyriū adhortatus est: post patris obitū xp̄i fideles a tyrannis p tormēta oppressos ꝓ posse fouit ⁊ ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuersus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebat̄ continētia in cibo ⁊ potu abstinentia in reb⁹ alienis. Nā ⁊ paupertatē xp̄i imitatus est: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Hui⁹ virtutem plerīq3 imitati martyriū ꝓ fide xp̄i equo aīo passi sunt. Indeq3 hebianitarū heresim impugnauit: qui ⁊ xp̄m ex ioseph ⁊ maria natū purum hoīem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu seruandam predicabāt: hoc idē ⁊ symachus sentiebat. Super lectū preterea plumis stratū nūq3 dormiuit ⁊ a carnib⁹ se oīno abstinuit. Et in tm̄ castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō h̄m sciaȝ se castrauerit. Secut⁹ illō qd̄ in euāgelio dicit̄ ⁊ si puerile habet̄: q̄ sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt ꝓpter regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in p̄cio habitus: mulierē xp̄ianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander fili⁹ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt septē notarij sibi inuicē succedētes homini vix sufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ si hoste sibi porphirius desumpserit xp̄iani noīs acerrim⁹ persecutor. Ita tn̄ interdū laudat vt nūc doctissimū ph̄m principē vocet. Et dicat eū oīa platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex milia volumina libroꝝ hieronym⁹ ipse refert. Errauit tn̄ (vt augustīo ⁊ hieronymo placet) in plerisq3: maxīe vo ī libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana heresis ꝓcessit: qui dicūt xp̄m q̄nq3 ex maxima misericordia nō solū hoīes s3 ⁊ apostatas angelos fore redēpturū. Iuxta psalmistā nō in ꝑpetuū irascet̄ de⁹ neq3 ineternū cōminabit̄. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā p̄niam de male ꝓlatis agere videt̄. Causam sui erroris refundūt certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emendata in publicū ꝓtulit. Ideo a nōnullis vt ab eusebio ⁊ ruffino ⁊ alijs q̄maxīe laudat̄. Eccl'ia ēt3 nōnulla ei⁹ scripta recipit. Deniq3 anno salutis nr̄e. 256. Et etat̄ sue sexagesimo primo deficiēs apud tyrū sepelit̄.

Vulpianus

Julius frontinus

Minutius felix

Paulus patauus.

Tripho

Ambrosius

VLpian⁹ iuriscōsultus vir p̄stātissim⁹ alexādriq3 predicti assessor: hisdē tēporib⁹ teste eusebio ꝓpter eximiā ei⁹ sciam atq3 doctrinā apud eundē impatorē maxīo ī precio habitus est. Et p̄ ceteris doctorib⁹ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atq3 alia multa monimēta scripto post se reliquit.

PAulus patauin⁹ sils' in ph̄ia ⁊ iure ciuili celebratissim⁹ p hec tp̄a floruit ⁊ ad cōponendā rempublicā romam superiorū impatoꝝ vicio ⁊ sordib⁹ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōposuit q̄ adhuc extare vident̄: quē nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta est diuersitas tempoꝝ.

IVliū quoq3 frōtinū ph̄m ⁊ in omni doctrina scientissimū cū superioribus floruisse ⁊ alexandro auxilio fuisse cōstat. Nā ⁊ ipe multa cōposuit ⁊ alexandro ipsi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

TRiphonē origenis auditorē his tp̄ib⁹ fuisse constat ad quē nōnulle extāt ep̄le: q̄ librū p̄cipue cōposuit de vacca ruffa ī deutronomio: ⁊ coeq̄lib⁹ etate ānalib⁹ q̄ offerebant̄ ī lege ⁊ de diuisioīb⁹ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abraham ponit̄ ī genesi vir em̄ eruditissimus fuit.

MInutius item felix insignis tuz rome causidicus dialogū scripsit: quo christianū ⁊ ethnicū disputantes inducit: qui octauius inscribit̄. Scripsit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāq3 stilus superiori nō couenıat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbrosius grec⁹ diaconus p hoc tēpus cōfessionis gloriā plurimū insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dn̄ice glorie insignis fuit: hui⁹ industria ⁊ sumptu etiā ad huuc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū an̄ mortez origenis. Reprehēsus a plerisq3 q̄ vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis moriēs nō r cordatus sit

Agapitus

AGapitus illustris adolescētulus ꝑ hoc tempꝰ apud prenestinā sabinoꝝ
vrbē quidenis iussu alexādri imꝑatoris martyrio coronat̄. Ipse ei cū qn
decim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab imꝑatore cōprehen/
dit̄. ⁊ primo neruis crudis cedit̄: deinde vrbis presidi vt sacrificare cōpelleretur
tradit̄ q̄ eū durissimo ⁊ squalido carceri statiꝫ reclusit vbi ꝑ q̄tuor dies eidē cibū
oēm negauit: inde eidē presidi exibitꝰ prunas ardētes eidē suꝑ caput eiꝰ apponi
iussit. ⁊ cū gr̄as deo ageret flagellis iterū cedit̄ ⁊ nudus capite deorsuꝫ verso su-
spēdit̄: ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ ꝑfundit̄. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregissent
preses ex tribunali corruēs tristē emisit aīam. Quo audito imꝑator eū leonibus
obijci precepit. Sed fere māsuete facte pedibꝰ martyris se inclinauerūt. vidētes
sceleris mīstri tulerūt sanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio ꝑcusserunt sub
die. xv. kal'. septēbris. Corpꝰ v̓o eius a xp̄ianis nocte sublatū: ibidē miliario ab
vrbe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo

Quirinus martyr

MArtina romana virgo ⁊ q̄dē sctissima ꝑ hoc tēpꝰ
cū eximie christiane veritatis virtutisq̄ꝫ esset mu
lier ab alexandro principe cōprehensa cū xp̄m nega-
re oīno recusaret diuersis tormētoꝝ generibꝰ cruciat̄
cū eīn pulcherrima erat ī eiꝰ amore exarsit. exhortat̄ q̄ꝫ
ad culturā ydoloꝝ vt eā sociā imꝑij haberet. Apollo
aūt in eiꝰ aduentu cōminutꝰ est: deo eīn se vouit mēte
⁊ corpe castā. Jussa deinde cedi ⁊ ī carcere posita in q̊
ī menso lūie ꝑfusa ī manu hn̄s tabulā scriptā. quā ma
gnificata sunt opa tua dn̄e oīa ī sapīa fecisti. iussit po-
stea eā extendi ⁊ mēbra eiꝰ spatis incidi: in oībꝰ deum
glorificās. īmissus leo ad eā in cunctis illesa cū ī fide
īmobilis ꝑmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā
primo die Januarij ꝓmeruit.

Berillus eps

Porphirius phs

QUiriciꝰ preterea romanꝰ patriciꝰ ⁊ ipse vna cum
iulita matre hac tēpestate apd̓ romanā ciuitateꝫ
alijs īnūerabilibꝰ secū iūctis martyriū ydibꝰ Julij cō
pleuerūt: lꝫ historia eoꝝ inter apocriphos reperiat̄

BErillus arabs bostrenꝰ ep̄s vir doctissimꝰ cū ali
quāto tpe gloriose rexisset eccl'iam ad extremuꝫ
lapsus ī heresim q̄ xp̄m ante incarnationē fuisse negat
origenis tn̄ ope ad veritatē reductꝰ varia postmoduꝫ
scripsit opuscula: maxīe v̓o epl'as aliq̄t: q̄bꝰ origeni ꝓ
sana doctrina gr̄as agit. Extat ⁊ dialogus origenis
⁊ berilli in quo berilluꝫ hereseos arguit.

POrphiriꝰ atheniēsis ph̄s ⁊ quidē excellētissimꝰ
ꝑ hec tpa maxīo ī precio fuit. q̄ ⁊ si origenis pre
sbyteri precipuꝰ amator ⁊ laudator fuisset: christiani
tn̄ noīs acerrimꝰ ꝑsecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas ob-
trectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē īgessit
q̄s diuꝰ augustinꝰ refellit: lꝫ trinitatē ꝑfectā ponat: hic
q̄ꝫ inter cetera ysagogas. i. ītroductiōes ad arestotel'
cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit ⁊ ꝯscꝑsit alia ml'ta.

Hipolitus eps

Julius aphricanꝰ

HIpolitꝰ cuiusdā eccl'ie ep̄s: q̄ rōnē pasce ⁊ tpoꝝ
canones scripsit vsq̄ꝫ ad primū annū alexandri
imꝑatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ eusebio q̄ suꝑ
eodē pasca. xix. annoꝝ circulū cōposuit occasione de/
dit clarꝰ habet̄. Scripsit etiā nōnullos inscripturas
cōmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet|.

IUlium q̊ꝫ affricanū inter scriptores sui tpis nobi/
lissimū his tpibus fuisse ⁊ floruisse (diuꝰ hierony
mus refert) Cuius quinq̄ꝫ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perscripsit. ⁊
ad magnū origenē epl'am in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra queꝫ doctā epl'aꝫ
scripsit origenes. hic cū lr̄aruꝫ cultor ⁊ amator existeret ⁊ multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vr
bem bibliothecā insignem suo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet̄ sub. M. aurelio antonino
cesare legationeꝫ ꝓ restauratione castelli emaus suscepit qd̓ postea reedificās Nichopolim appellauit.

Linea sūmorum pontificum

Fabianus

Fabianus papa natione roman⁹ ex patre fabio post antherū pōtificē dum in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret: cōfestim diuinit⁹ quedā columba super caput eius astitit et sic diuinit⁹ electus: statim p septē diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrū res gestas colligerēt: ad ceterorum exemplum: qui xpi fidē pfitebant. Idē qz cimiterium p dignitate martyrū edificauit. Statuit preterea vt singulis quibuscz annis i cena dni crisma renouaret: ac vetus i eccl'ia cōbureref. Hui⁹ tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronat ubi ex quinqz ordinationib⁹ mense decēbri habitis. presbīros duos et .xx. diaconos septē. epos vndecim creasset. Sepultus est aūt i cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalicium eius: vna cū diuo sebastiano celebrat. Vacat aūt dies sex. Ad hūc magn⁹ ille origenes (m'ltis sublat| heresib⁹) de ordine fidei seruādo multa pscripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliū rome. 60. episcopor

Scisma primū cum nouati⁹ vrbis rome presbyter his tpib⁹ eccl'iaz dei scindere et p/turbare curauit. isqz ob cupiditatē epat⁹ oīa diuina atqz hūana miscebat: et ne pōtificat⁹ i manus cornelij q fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei sepat⁹: semet ac suos id est mūdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitētes recipiēdos eē. Hāc ob rez cōciliū sexaginta epor: totidē psbiteror cū diaconis pluribus habitū est. quo nouacij opinio vt falsa im pbat. qd saluatoris exemplo nemini penitēti denegāda sit venia. et sic primū romane eccl'ie scisma finitū fuit. Alie etiā hereses hui⁹ tpib⁹ pullulare cepere. Origenes em̄ heresim quorūdā sustulit: affirmantiū aīos hoim vna cū corporib⁹ interire. Rursūqz i anastasi (quā nri resurrectionē vocāt) vna cū corporib⁹ suscitari. Sustulit et heresim helchesatarū qui paulū apl'm oīno respuūt quiqz asserunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri et recti sit cordis.

Cornelius

Cornelius⁹ papa natione roman⁹ patre castino: vir certe eruditissim⁹ q multas scripsit epl'as. vnā ad fabiū anthiocenū epm de synodo romano et italica atqz aphricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vo sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianū extra ecclesiā ordinauit et i aphrica nicostratū. quāobrem pfessores qui a cornelio secesserāt: cū maximo presbytero ac moyse sentiētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis eps in carcerem cōiectus lras mittit. quib⁹ intellexit et amici calamitatē et exilij sui cōfirmationē. Extant et alie cypriani ad corneliū epl'e plene religionis et fidei. Priusqz in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpora petri et pauli e cathecūbis vbi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i predio suo via hostiēsi collocat vbi interfectus fuit. corneli⁹ petrū vbi crucis martyriū subijt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cū aūt mense decembri sacror iniciādor ptātes bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atqz deinceps ad templum martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicium ducit: oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tercio nōs maij obtrūcat. hui⁹ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duob⁹ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysi⁹ alexādrie eps

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissim⁹ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. 17. hic in cypriani et affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizādis plurimas misit epl'as: sed et ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit epl'az: et ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atqz duos libros aduersus nepotē epm et ad origenē magistrū suū de martyrio et alia multa.

Maximinus impatoꝛ anno ab vꝛbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpoꝛe militari: posteaq̄ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vlla senatus auctoꝛitate impatoꝛ electꝰ est. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet̃. Et in pꝛima quidē puericia fuit pastoꝛ nōnūq̄ procer q̄ latronibꝰ insidiaret̃ ⁊ suos ab incursibꝰ vindicaret. militare aūt sub seuero cepit. Erat em̄ magnitudine corpoꝛis ↄspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decoꝛus ferus moꝛibꝰ. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbij locū cesserat: cū de longis ⁊ ineptis hoībꝰ diceret̃. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphoꝛā vna cena biberet. Verū cū sextus a nerone xp̄ianos ꝑsequeret̃ anno tercio posteaq̄ regnare cepat: a pupieno aq̄legie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aq̄legiēses ↄ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent nerui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honoꝛe matronaꝝ templū veneri calue senatus dicauit. Greci scriptoꝛes maximū ⁊ balbinū impatoꝛes ↄ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu missuꝫ ⁊ apud rauennā bellū parasse. aq̄legiā aūt nisi victoꝛē nō vidisse: latini scriptoꝛes nō maximū sed pupienū ↄ maximinū pugnasse apud aq̄legiā ⁊ vicisse. foꝛte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānuꝫ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: ⁊ nobilissimus vir ꝓcōsul cuꝫ filio ↄsulari legato impatoꝛ dictus erat aūt iā octogenariꝰ ⁊ plurimis ꝓuicijs p̄fuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit̃ duo pater ⁊ filiꝰ ambo ex ↄsulibus magno affroꝝ ↄsilio impatoꝛes sunt appellati Gordianus vō adolescēs augustus declaratꝰ sex annis imperiū tenuit. cuꝫ maximinus p̄ter senatus auctem impium vsurpasset ad deturbāduꝫ euꝫ tres declarauit impatoꝛes e q̄bus pupienꝰ ⁊ albinꝰ ī palatio interfecti. soli goꝛdiano imperiū reseruatū fuit. Huius pꝛicipis hec fuit precipua laus q̄ ad sexagītaduo milia libroꝝ ī bibliotheca habuisse dr̄. deniq̄ duꝫ ad triūphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Goꝛdiano sepulchꝝ milites apō circeū castꝝ fecerunt tituluꝫ hm̄oi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persicis ⁊ iudaicis lr̄is: diuo goꝛdiano victoꝛi ꝑsaꝝ: victoꝛi gothoꝝ: victoꝛi sarmathaꝝ depulsoꝛi rōanoꝝ seditionū: victoꝛi germanoꝝ sed nō victoꝛi philippoꝛum.

Gordianꝰ filius

Philippus anno ab vꝛbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptīo reductis militū copijs e syria ī italiā vna cuꝫ filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt p̄mū imperatoꝛē xp̄iani habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq̄ est ausus nisi ↄfessus. post terciuꝫ vō imperij sui annū millesimus ab vꝛbe ↄdita annus impletus est. vñ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄ꝫ anno repetebant̃. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qđ est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. lꝫ diuersis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit̃. annis q̄nq̄ imparunt. Inter diuos tñ relati sunt. ex q̄bus iunioꝛ philippus adeo seueri aī fuit: vt nullo cuiusq̄ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēq̄ secularibus ludis petulātius cachīnātē: vulto auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vꝛbē ex suo noīe ī thꝛatia ↄstruxit. ⁊ cū deciū infensuꝫ haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ↄtulerūt: ob id odiuꝫ maximū decius in xp̄ianos ↄcepit.

Decius romanoꝝ imperatoꝛ q̄ e pānonia inferioꝛi budalie natus. interfectis philippis imperiuꝫ sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiusdē secte imitatoꝛes. Belluꝫ ciuile qđ in gallia motuꝫ fuerat oppꝛessit: filiuꝫ suuꝫ cesarē fecit: rome lauacrū edificauit. cum biēnio postea cuꝫ filio cesare imperasset. in barbarico bello oppꝛimit̃ e q̄bus senioꝛ gurgite paludis immersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̄ repertuꝫ sit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ septimā post nerونē persecutionē in xp̄ianos mouens. multos sctīssimos viros interemit. Hic inter histoꝛicos varietas oꝛit̃: cuꝫ eutropius scribit q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floꝛuit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū senioꝛē sub quo passus fabianus ⁊ coꝛneliꝰ ponunt. deinde deciū iunioꝛē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatoꝛes fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quibꝰ passi lucius stephanꝰ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius asserit̃ dictus decius galienus. Veꝝ aliq̄ deciū cesarē a philippo cōstitutum cum in vita laurētij legit̃ decius cesar ⁊ nō impatoꝛ sub eo passum fuisse laurentiū. Cuꝫ antiquitus aliqui . sares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatoꝛes fuerunt.

Linea Impera/ ratoꝛum

Maximinus

Goꝛdianus pater

Philippꝰ pater Philippꝰ filius

Decius

Persecutionē sextā post neronē. maximin⁹ impator mouit in xpianos quā precipue exercebat in clericos ꝛ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeref: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ꝛ vite finem imposuit.

Pontiū beatissimū martyrē philippos impatores ad fidē xpi ꝯuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdā senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ꝛ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus periret: peperit tñ puerū sine omni macula. quē cū nitebaf interficere: pater ait. Sinas eū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde cū in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xpianos: cui sanct⁹ pontianus ꝑerat cantātes: deus noster in celo oīa quecūq; voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ꝛ aurū ꝛc. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ꝛ pontiano: fabiano summo aplico oēs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duob⁹ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus ꝛ cum instaret millesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: ꝛ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ꝛ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite ceso martyriū cōsumauit.

Pontion martyr

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ꝛ martyr
Abacuck martyr
Audecius discipulus policarpi
Siminus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ꝛ terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
xlviij. martyres
Leonilla
Priscus
342. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ꝛ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Temporib⁹ decij cū post varias ꝑsecutiones ephesū deci⁹ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusq; penarū terror cunctos inuaserat vt fili⁹ patrē ꝛ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinian⁹: dionysius: seraphion: iohānes ꝛ cōstantinus ydola spernentes ieiunijs ꝛ oronib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupib⁹ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ꝛ vsq; ad temp⁹ ꝑsecutionis finiēde latere decreuerūt: quib⁹ vnus admistrabat qui furorē decij ceteris detexit: ꝛ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquētes in luctu vt de⁹ voluit obdormiuerūt. Deci⁹ os spelunce obstrui ꝑcepit vt fame ꝛ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore: quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

Septem dormientes

Septima psecutio post neronē facta est a decio imperatore. qua quidē multi diuersis in locis pro fidei constātia passi fuere. qui cū philippo imperatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādum: dolose eū occidit. et vsurpās sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret zelo cultus deorum illorum occidisse dnm suū qui xpianus erat: mouit psecutionē diram contra xpianos plurimos interficiens. et inter illos filiū prefati philippi imperatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quorum martyriū iā patebit:

Abdon et Senen

Agatha

Abdon et senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba psarū vrbe orūdi his tumultib9 p9 multos carceris squalores romā cathenis obligati pducūt vbi cū diu diuersis penarum generib9 diu fuissent macerati. Cū eni deci9 imperator babiloniā et alias puincias superasset xpianos in diuersis locis cordubā adduxit: et diuersis supplicijs eos īterfecit. Eorum aūt corpa abdon et senen xpianissimi sepeliebāt. Tandem tercio kalēdas Augusti gladio pcussi martyrium compleuerunt.

Agatha sicula virgo genere nobilis pclarissima: per hoc temp9 in cathania ciuitate sicilie pro xpo martyrio coronatur. Nā quintian9 pfect9 audita ei9 fama nobilitatis formositatis et diuiciarum: et qr xpi ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat turpitudini deditas: que p dies triginta varijs psuasionib9 ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui postea cū idolis sacrificare nollet: post alapas et carceres postq eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: et in testis fractis et carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte i carcere martyrio psūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatib9 sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo et patrie liberationem. Cortina quoq eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Appolonia

Serapion

Appolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. et ipsa p hoc temp9 martyriū pro xpi noīe ptulit acerbissimū. Nā psecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt et multis plagis affecerūt. deinde cū minarent eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia pferret et deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repēte de manib9 impiorum se pro rupit et in ignē paratū psiliuit: vt pterrerent crudelitatis actores: qr pmptior est inuenta femina ad mortem: qz psecutor ad penam. ac sic martyrij palmā quīto ydus februarij pmeruit. Ei9 sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonam lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruatur.

Serapion patria alexandrin9 et ipe vir sanctissim9 eodē anno apud alexandriā a psecutorib9 capt9 crudelib9 supplicib9 afficit in tm vt oēs eius corporis iuncture pri9 soluerent: sed adhuc viuēs a ministri diaboli de supiorib9 sue dom9 partib9 pcipitatus xpi martyr efficit. et ei9 natale. 18. kal. decēbris celebrat. Justinus quoq presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

Victoria virgo

Meniacus ethruscus vir celeberrim9: et ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal. nouēbris martyriū ptulit. cuius reliquie adhuc et templo et populorum frequentatione a cōciuib9 suis plurimū venerant. Valentin9 quoq et laurentin9 patria ethrusci: et ipsi apud aretium eorum vrbem vna cum nicostrato diacono: et alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub deciana psecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula et opa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio pcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq alij martyrio coronati sunt quorum vitā euoluere nō possum9. qui hac persecutione furente in desertis et in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi. 5453. Anno christi 254.

LUcius papa natione roman⁹ patre porphirio post corneliū imperante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc volusian⁹ imperator primo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōstituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbiqȝ locorum epm comitarent: cui⁹ vite et actiōis testes qui etiā anqȝ ad martyriū iubēte valeriano duceret: oēm ptātem eccl'ie stephano archidiacono suo pmisit. Ter aūt dandis ordinib⁹ sacris vacauit. Et postqȝ martyrio vitā finiuit sepult⁹ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septēbris. sedit ānis trib⁹: men. iij. dieb⁹. iij. Dies qnqȝ et trigita sedes tuz vacat.

Anno mundi. 5458. Anno christi. 257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potissimū tpe quo postum⁹ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā eccl'iaz cōuersus. Instituit ne sacerdotes et leuite vestib⁹ sacris alibi qȝ in eccl'ia et peragendis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra ,pphanis manib⁹ attigerat. De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redirent eadē sensit que corneli⁹ pōtifex: neqȝ vllo modo his recomunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope et verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos psequebant: vna cū plerisqȝ suorum ad martiriū rapit. capite multctatus i calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsib⁹ quinqȝ dieb⁹ duob⁹. Sedes aūt ad dies duos et viginti tum vacat.

SIxtus secūdus papa natione grecus: patria athenīēsis ex philosopho xpi discipulus factus est: durāte adhuc deciana et valeriana psecutione vir sane doctissim⁹: q̄ sūmope hereses exortas videlȝ sabellianorum et nepocianorum cōfutare et extinguere meditabat. verū accusat⁹ qd xpi fidē cōtra imperatorum decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad suppliciū laurēti⁹ archidiaconus alloquit. Quo ,pgrederis sine filio pater: et sine ministro ,pperas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi ,p fide xpi supersunt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperib⁹ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magn⁹: innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacrorum ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corp⁹ i cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq̄ vo martyres iacēt in cimiterio ptextati i agro veranio via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres et viginti. Uacat tum sedes dies quinqȝ et triginta

DIonysius papa cui⁹ originē damasus se inueniri potuisse negat ex monacho pōtifex creatus: pṡbyteris eccl'ias et cimiteria i vrbe roma statim diuisit: parrochias et dioceses foris distribuit que quisqȝ finibus suis liminibusue ɔtentus eēt. Mādauit itē iudicib⁹ tam secularib⁹ qȝ eccl'iasticis: vt nemīnē dānarēt anteqȝ p testes ydoneos ɔuinceret. hic licet decrepite esset etatis: cōciliū in anthiochia ciuitate ɔ̄ paulū eiusdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ,ppter seniū interesse dionysius nō potuit. Ea tn̄ de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos sex: epos septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuor. Uacat tum sedes dies sex.

Anno mundi. 5465. Anno christi. 264.

FElix papa natione romanus patre cōstātino: aureliani tpe fuit: vir vtiqȝ iustus et omni laude dignus: qui et martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xpi sacerdotib⁹ decetero celebrarent vtqȝ nullibi qȝ in loco sacro et a viris ecclesiasticis missa celebraret. Dedicationes quoqȝ templorum etiā solēniter celebrari mādauit. Qd si de cōsecratione alicuius eccl'ie ignoratū fuerit vtpote vetustate et abolitione murorum cōsecrari denuo mādauit. Qui deniqȝ repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem: diaconos quinqȝ: episcopos quinqȝ creasset. martyr via aurelia sepelit tercio kal. Junij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Uacat tum sedes in vrbe dies quinqȝ.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Gallus hostilianꝰ ꝛ galli filiꝰ volusianus mox im
peratores creati sunt: quoꝝ tꝑibꝰ in vltionē xp̄ia
ni nois tanta pestis exorta est: vt pauce domꝰ nedū ci
uitates ꝛ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitatē
senserint. Nihilqꝫ oīno clarū gesserūt. Sola hec pesti
lentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ
fuit. Verū gallus ꝛ volusianꝰ duꝫ ꝯ emilianū res no
uas agitantē bellū ciuile moliunt interamne necant.
Emilianus aūt obscurissime natꝰ: obscurius impauit
cū maurꝰ fuerat. ꝛ tercio mēse extinctꝰ est. hec aūt pe
stis ac calamitas maxie apud egyptū ꝛ alexandriā se
uiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo non
dū cōpleto impīj sui biennio vt premissuꝫ est interierūt

Volusianus filiꝰ

Linea Imperatoꝝ

Gallus hostilianꝰ

Valerianꝰ imperiū suscipiēs cū galieno eius filio
impauit annis. xv. Valerianꝰ eī in rhetia ꝛ no
rico se agens ab exercitu. Galienꝰ rome a senatu impa
tores eligunt. hoꝝ imperiū perniciosuꝫ romano noī
ꝛ pene exiciabile fuit: pricipū ignauia ꝛ ī xp̄ianos se
uicia. Nā germani rauenā vsqꝫ ꝑuenere ferro ꝛ flāma
oīa vastātes. Valerianꝰ aūt in mesopotamia bellū ge
rens a sapore persarū rege captꝰ in ꝯuitute turpiter vi
xit: ꝛ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo eī
vt scabello persaꝝ rex equū cōscensurꝰ vtebat: pedē
eiꝰ ceruicibꝰ imponēs. ꝛ id merito cū stati vbi impiuꝫ
arripuit octauā ꝑsecutionē ī xp̄ianos mouit. Territꝰ
aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē eccl'ie tribuit. Cum
aūt adolescēs factꝰ esset augustus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vlti
mū perniciose gessit. erat eī ī galieno subite virtutis audacia. Barbari tñ oēs
in fines romanos eruperāt. Et tyrāni qdā perniciosi exorti sunt: qui qđ domi
relictū erat ab externo hoste pessundaret. Galienꝰ vo cū rēpublicā deseruisset
ac mediolani libidinibꝰ operā daret missis ꝑcussoribꝰ interēptus est impīj an
no nono. Et vt qdā ferūt auxilio cecropīj dalmatarū ducis vbi ꝛ frater eiꝰ va
lerianꝰ quē multi augustū multi cesarē dicūt occidit. Alamāni eī exhausti gal
lis suo tꝑe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adie
cta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerūt. Cum iā desperatis re
bus ꝛ deleto imꝑio romano posthumꝰ ī gallia obscurissime natꝰ purpurā sum
psit: ꝛ per tyrānidem annis. x. imꝑauit: vsus ingenti moderatione: pulsis ho
stibꝰ ꝓuinciā in pristinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūciā
cū interfectꝰ. Victorinꝰ postea galliarū accepit imperiū vir strenuissimꝰ ꝫ dum
nimie libidīs esset ꝛ aliena mrīmonia corrūperet. agrippine occidit sui impīj
anno secūdo. Huic successit tetricus senator: q̄ aquitaniā honore presidis ad
mīstrās absens a militibꝰ imperator electꝰ est. duꝫ hec ī gallia agerent ꝑ odena
tū perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontē recepta est.

Galienus

Valerianus

Claudiꝰ Quītiliꝰ frater

Claudius huiꝰ nois secūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a se
natu appellatꝰ augustus: imperiū suscepit: hic gothos illiricū mecedo
niāqꝫ vastātes bello adortꝰ incredibili clade superauit. hāc obrē in curia aureꝰ
clipeꝰ: in capitolio aurea statua eidē a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ mo
destus ꝛ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia ala
manoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ī silua que lugana dicit dimicās: tantā mul
titudinē fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tñ morbo correptus apd
syrmiū morit. nōduꝫ expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quinti
liꝰ frater ab exercitu imperator eligit. vir qdem vnice moderationis ꝛ qui so
lus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperīj die interficit.

Aurelianus

Aurelianus anno ab vrbe cōdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiū
adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello
potens: animi tñ modici: ꝛ ad crudelitatē ꝓpensioris. Gothos apud danu
biū graui ꝑlio superat. Romanā orbem triennio ab inuasoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos dia
dema capiti innexuit: gēmisqꝫ ꝛ aurata veste (qđ vere romanis incognitū morbꝰ) vsus est. hic muris vali
dioribꝰ ꝛ latioribꝰ vrbē sepsit. Tēplū appollini edificauit in asiā traijciens zenobiā que occiso odenacho
marito oriētis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vna cū tetrico duxit. ad
gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū rediit. Sꝫ cū iter faceret apud
zenophoriū māsionē que est inter heracliā ꝛ bizantiū: malicia notarīj sui interemptus est: qui nonā perse
cutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ men
ses sex. Triūphū eius gloriosum flauius vopiscus describit.

Octaua psecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani imparatoris: q ubi imperiu arripuit octauus a nerone adigi tormentis xpianos idola colere: abnegantesqz interfici. vbicqz iusserit: hic tn a pricipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quedã magu seu hereticum corruptus et deprauatus: catholica fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atqz seuicia dei iudicio orbi no modicu perniciosa fuit. nam paulopost germani e puincia erũpetes cu magno impetu hostili aio rauennã vsqz peruenere: et oia igni et ferro vastauere

Cyprianus

Cyprian⁹ doctor eccl'ie eruditissim⁹ et cartaginẽsis eps iubẽte valeriano pncipe post longũ exiliũ octauo kal. octobris a galerio maximo pconsule durissimo viro detrũcatione capitis martyriũ cõsũmauit. Referunt et cũ eo apud eandẽ vrbem passi Crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aũt in primis Cyprianus gentilis et excellentissimi ingenij vir ac bonarũ artiũ studijs ornatissim⁹ qui primo rhetoricã docuit: deinde suadẽte psbro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo et cognomẽ sortit⁹ est: ad xpianos trãsiẽs oẽs facultates suas paupib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginẽsis eps creat⁹. vbi tum docendo monẽdo ac scribendo xpi ecclesie prodesse curauit. Eius aũt clarissimã vitã et martyriũ pontius eiusdẽ cipriani psbyter et exilij comes: egregio volumie cõposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica scti Laurentij cũ oĩ gloria ob seruat. Scripsit aũt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Antequã eni moreret cyprian⁹ venerat in sniam eccl'ie romane. Nõ esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ impositione grãm recipiẽdos hac de re inter cyprianũ et corneliũ magna fuerat olim cõtentio

Laurentius

Laurenti⁹ hispan⁹: sixti põtificis archidiaconus et fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multũ virtutũ insignia et plurima tormẽtorũ genera videlz carceris: in quo cecũ illumiauit et hypolitũ baptizauit: ac verberib⁹ (vt thezauros ecclesie ostẽderet) plũbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimũ nocte a valeriano et decio vt dijs sacrificaret: cõpulsus ait. Mea nox obscurũ nõ habet sed oĩa i luce clarescũt. post dirã oris pcussionẽ: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiũ exustũ ferũt. grãsqz deo agens: spm deo reddidit et martyriũ ɔstantissime cõpleuit Hypolitus aũt cũ iustino corpus exustũ sepelierũt. Hunc nõnulli cuiusdã hispaniarũ ducis filiũ fuisse dicunt. Quẽ demon infantulũ e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus pdictus cũ in eadẽ puincia pdicaret: eũ sub quadã arbore lauro diuinitus inueniẽs laurentiũ appellauit: et diligenti cura ipsum enutriri et edoceri fecit. Quo adulto illũ secũ vna cũ vincentio romã perduxit. Vbi postea factus pontifex cõstituit eũ suũ archidiaconũ post sixtũ aũt triduo post: vna cũ claudio subdiacono et seuero psbytero et crescentio lectore et romano hostiario varijs cruciatibus necat vt pmissum est.

Sabellius hereticus

Hypolitus

Sabelli⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tãqz ab auctore puerse secte inuetore vocati sũt: ea aũt tẽpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidẽ que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatẽ plena blasphemijs in deũ patrẽ et in xpm: quẽ sũmi dei filiũ esse negabat: primogenitũqz oĩs creature: simul etiã spũs scti intellectũ auferebãt. Dicebat em et pdicabat vnaz tm pris et filij et spũsscti esse psonã. Quas ob res magne dissensiones et scãdala in eccl'ijs tã occidẽtalib⁹ qz oriẽtalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinũ iudiciũ euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno et mẽse postqz beatũ laurentiũ sepeliuit cõprehẽsus eo qz xpianus esset diu acriter cedit: cũ nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedẽtes deficeret. Deci⁹ ira plenus valeriano pfecto pcepit: vt eũ crudeli examiatione interficeret. q iussa cõplẽs oẽm familiã in ɔspectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsuz ligatis pedib⁹ ad colla indomitorũ equorũ p cardos et tribulos crudeliter trahi taz diu fecit donec emitteret spm. quo defuncto iustin⁹ corpus sepeliuit i agro verano ydibus augusti.

Concordia

Romanus

Concordia pdicti hypoliti nutrix. cui pses dixit cõsiderate vitã vrãm: ne cũ dño vro peatis: ait nos cũ dño desideram⁹ magis mori qz ipudice viuere Iussit eã tã diu plũbatis cedi donec emitteret spm.

Roman⁹ qz miles et ipse sequẽti die eo i loco passus est. Is i ɔfessiõe bti laurẽtij diuit⁹ ex visiõe angeli cõpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eũ fustigatũ exhiberi et visa ei⁹ ɔstãtia decollat⁹ est. 5. Idus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucã ethrurie vrbem delatũ honorifice sepultũ est.

Quirinus

Valentinus

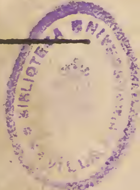
Quirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac psecutione p⁹ lingue abscisionē: ⁊ manuū ac pedū p xp̄o detrūcationē: in via rome que nūcupat̃ appia agonē martyrij. iiij. kal. aprilis gladio cōsūmmauit.

Theodora q̃z vgo hermetis martyris soror his tpib⁹ ab aureliano capta martyriū itrepide sustinuit

Valentin⁹ roman⁹ pſbr hisdē tpib⁹ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capit̃. Interrogat⁹ de dijs eoꝝ ait iouē mercuriū ⁊ alios miserrios hoīes fuisse: deinde asterij filiā illumiauit quaz cū oī domo sua nūero. xlij: xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutissime fustib⁹ cedit̃. ad vltimum vo capite trūcat̃ ⁊. 16. kal. marcij sepelit̃. Cirillā q̃z decij imperatoris filiā xp̄ianissimā rome gladio iugulatā histoꝛie tradūt q̄nto kal. nouembris.

Nonā persecutione ecclīe Aurelian⁹ imperator mouit i xp̄ianos nonus a nerone. Is em̄ malis cōsilijs subordinat⁹ cū de ea re ad puīciarū pſides lr̄as misisset: diuino iudicio de celo tact⁹ turpit̃ occubuit

Gebennarū clarissimā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelian⁹ augustus i gallijs hoc anno cōdere fecit. Et ex suo noīe ipsam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia puīcia per annos. xx. ⁊ eo amplius ob seuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperat̃. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus pxima est ⁊ lacu lemano siue lusitano abluit̃. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius pfluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec itaqꝫ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineqꝫ ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū puīcie emporium esse videt̃. Ad quā pter frequentes nundinas innumerabiles deferunt̃ diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: ⁊ nūc subest. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā pfessor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri sctitate ⁊ doctrina precipui: ac let⁹ pſbyter in diuinis scripturis nobiliter erudit⁹ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo surgit ad collum ptensa: habetqꝫ vineta vberrima. Est q̃z i ea sedes ep̄alis apud eandē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatū pmogenito suo tradidit eccl'iasticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad basileā prexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solēnibus p more seruatis: romane eccl'ie presul coronatus est: de quo inferius patebit.

Gebenna

Anno mundi.5473. Anno christi.274.

Linea Sūmorꝝ pontificum

Euticianus

Euticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus ⁊ eruditus. Instituit vt ī altari noue fruges bñdicerenť: maxīe vō fabe ⁊ vue. Cōstituit itē ne q̄ martyres sepelire vellēt sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet se nesciēte presenti. Trecētos em̄ hic martyres se ꝓpria manu sepelisse ferť. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presb̄ros. xiiij: diaconos quinqꝫ epōs nouē creasset martyrio coronať. Et ī cimiterio calixti via appia sepeliť octauo kaľ. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

Caius

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani impatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caio ⁊ carino impantibus vir vtiqꝫ diuinus q̄ ordines ī ecclīa distinxit: quib⁹ tāqꝫ gradibus q̄busdā ad epatū ascenderet. hi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus p̄sbyter: eps. Idē q̄ꝫ (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q̄ res gestas martyrū cōscriberet. Cōstituit etiā ne ꝓphanus quispiā sacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xp̄ianū hoīem ptātez haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe dioclecianī tanta ꝑsecutione quāta nūqꝫ antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a ꝑsecutorib⁹ vna cū gabinio frē eiusqꝫ filia susanna martyrio coronať. ⁊ via appia ī cimiterio calixti sepeliť decio kaľ. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presb̄ros q̄nqꝫ ⁊ vigītī: diaconos octo epōs quinqꝫ creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndeci. hunc tñ q̄ndecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten⁹ epūs

Paulū quedā samosatenū epm̄ virū vtiqꝫ eruditissimū ꝑ hec tpa ab orthodoxa fide desciscentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que q̄dē heresis marie virginitati ꝯdicebat: asserebatqꝫ ꝙ post xp̄m natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ⁊ alios filios ꝓcreasse. hic itaqꝫ paulus in demortui epī locū anthiocenus eps creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū em̄ pre supbia ⁊ lr̄as relegebat ⁊ dictabat ep̄las: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vñ ꝓpter hoīs arrogātiā christianā religionē pleriqꝫ detestabanť. Sed q̄d faceret nr̄a tēpestate qua nīl vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eq̄s preferocibus videret. si subsequētiū presb̄rorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusqꝫ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarenť eos ac diceret nīl eis cū xp̄o preter silitudinē quandā religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis asserť inflatus opiniōe suipsius ac tribunal alti⁹ q̄res: negabat dei filiū e celo descēdisse: ꝭ a maria cepisse originē ⁊ initiū e terra habuisse. hāc obrez ī ꝯcilio anthioceno oīm epōꝝ q̄ aderāt ꝯsensu publice dānat⁹ est. maxie vō gregorij cesariēsis epī viri sctīssimi sn̄ia q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ⁊ postea ꝓ fide xp̄i martyrij penā subijt.

Manes hereticus

Manes q̄dā hereticus gente ꝑsa vir vtiqꝫ callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: his tpibus fuit ⁊ multa dāna xp̄i ecclesijs intulit. Is ei ꝓfiteri se xp̄m ausus est: ascitis in societatē duodeciꝫ discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis sui ferale comentū de sacrilegis ⁊ fabulosis mēdacijs texuit. Et ꝑ has insanarū opinionū ruinas se suosqꝫ seq̄ces decepit: vt falsi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa testať) cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusqꝫ p̄buisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ⁊ seq̄cib⁹ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Testamētūqꝫ vet⁹ respuēs ⁊ nouū solū recipiēs. ab eo manicheoꝝ heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnať manes ob impietatē ⁊ supbiā: ita maxime laudať anatolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē ⁊ doctrinā.

Cesari⁹ ⁊ alij martyres

Felix p̄sbyter ⁊ eusebi⁹ monach⁹ his ꝑsecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū ⁊ cesarū p̄sb̄ros sepelisset: ⁊ hui⁹ rei grā mltos ad fidē cōuertisset q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forum iudicis ignominiose ꝑducť cū oīno sacrificare nollet decollat⁹ est nonis nouēb. Cesarū aūt diaconū ⁊ iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse em̄ cesarius diaconus cuꝫ multis diebus ī custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus ⁊ in mare precipitatus kaľ. nouembris martyrium compleuit. Adiochus quoqꝫ presbyter ⁊ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustidunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronanť quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

Tacitus romanoꝝ impator post aurelianū a senatu ppl'oq3 romano impe riū suscepit. in cui⁹ electiōe velius cornifici⁹ gordian⁹ ꝯsul dixit. Cū exer citus sine principe recte diuti⁹ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Nā limitez trāsrhenū germani rupisse dicunt̄ occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes: q̄re agite ⁊ pncipē dicite. post h̄ oīs senat⁹ acclamauit tacite auguste dij te seruēt: te principē facim⁹. vir certe idone⁹ reipublice gubernādē ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vsus est q̄b⁹ puat⁹. Thermas oēs añ lucernā claudi iussit ne q̄d p noctē seditionis orireť. corneliū tacitū scriptorē auguste i oīb⁹ bibli o tecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: bal neis raro vsus est atq3 validior fuit i senectute. vitreoꝝ diuersitate atq3 oposi tate delectat⁹ est. Panē nisi siccū nūq3 comedit: fabricarū peritissim⁹ fuit: mar moꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gēnis vti nō est passus. legit sane senex minutulas l'ras ad stuporē. Et q̄m a meotide multi barbari eruperāt in terempt⁹ est insidijs militarib⁹ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Gessit aūt pꝑter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septē brem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ⁊ factus est impator.

Florianus

Florian⁹ qui frater taciti german⁹ fuit: post frēm arripuit impiuz nō sena tus aucte sed suo motu: q̄si hereditariū esset imperiū. cū sciret adiuratuz esse i senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: s̄ optimū aliquē prin cipē faceret. Deniq3 vix duob⁹ mēsib⁹ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a mi litib⁹ q̄ probū audierāt impare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus moꝝ fris imitator: nec tñ vsq3quaq3. Nā effusionē in eo frater frugi rep̄hēde bat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs eū moribus ōndit fuisse q̄3 fratrē.

Probus

Probus romanoꝝ impator: vir domi forisq3 ꝯspicuus: q̄ post tacitū oīm iudicio bonoꝝ impator est fact⁹ orbēq3 pacatissimū gubernauit. hic oriū dus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre q̄3 patre patrimonio mode rato: affinitate nō magna: tā priuat⁹ q̄3 impator nobilissimis virtutib⁹ claruit. Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice admīstratione. Gallias a bar baris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igiť reb⁹ i gallia l'ras ad senatū dedit. sublata est oīs q̄ tendiť late germania: oēs iā barbari vobis arāt Nā ⁊ q̄dragita milia hoīm cesa sūt ⁊ septuagita vrbes nobilissime captiuitate hostiū vindicate. ⁊ oēs penit⁹ gallie liberate p̄da oīs recepta est. ago igiť dijs imortalib⁹ grās ⁊c. Habuit q3 nō leues tyrānicoꝝ mot⁹ Nā ⁊ saturninū q̄ oriē tis impiuz arripuerat varijs p̄lioꝝ generib⁹ supauit. deinde cū pculus ⁊ bono sus apud agrippinā i gallia imperiū arripuissent. magna celeritate oppssit. ⁊ de eis oīb⁹ triūphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac soliū patriū effecūdari cu peret ⁊ dilatari. pmoti milites cōfugientē eū i turrē ferratā quā ipse specule cā edificauerat interemerūt anno impij sui sexto. postea tñ ingēs ei sepulchruz elatis aggerib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic pb⁹ impator ⁊ vere pb⁹ sit⁹ est. victor oīm gētiū barbaraꝝ victor etiā tyrānoꝝ

Numerianus Carus Carin⁹

Carus ro. impator post probū impiuz suscepit: cui⁹ patria ambigue a ple risq3 pdiť q̄dā i illirico quidā narbone i gallia natū scribūt. Is ꝯfestim duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula impij traduxit ac cesares fe cit cū q̄bus regnit duobus ānis. s̄ dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato p̄sarū tumultu ad oriētē pfectus ipsos p̄lio fudit. Cochenis ⁊ thesiphonte no bilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Nume rianus vo q̄ cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do lorē oculoꝝ impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui tp̄is vice rat. Carinus aūt probris oibus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tñ bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

Dioclecian⁹ Maximinia⁹

Diocletianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe ꝯdita. M. xlj. ab exercitu impator elect⁹. aprū virū audacissimū: qui nu merianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto i gallia tumultu poti⁹ q̄3 bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile cōpescuit. At vo circūstrepētib⁹ vndiq3 bellis cū solus diocletian⁹ resistere tot p̄iculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū vo ⁊ maximianū galeriū cesa res creat. Maximian⁹ aūt hercule⁹ carusio fraude interēpto. brittāniā post an nos decē recepit. at cōstanti⁹ cū p̄mo i gallia male pugnasset renouata scd̄o pu gna mlta milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletian⁹ interi i egyptū vadēs captā ale xandriā quā achileo resistēte mēsib⁹ octo obsederat: diripiēdā militib⁹ dedit. Fuit aūt diocletian⁹ morigerat⁹ callid⁹: sagax p̄terea ⁊ admodū s̄btilis igenio diligētissim⁹ q̄3 ⁊ solertissim⁹ pnceps. adorariq3 se iussit cū añ eū cūcti salutarē tur: ornamēta gēmaꝝ vestib⁹ calciamētisq3 addidit. hercule⁹ aūt ꝑpalā fer⁹ ⁊ incivilis ingenij: aspitē suā etiā vult⁹ horrore significās. Pacatis igiť vndiq3 reb⁹ diocletian⁹ i oriēte. maximian⁹ vo hercule⁹ i occidēte vastari eccl'ias man dāt imperiūq3 diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue temp⁹ pclaro ocio senuit. ⁊ p⁹. xx. annū veneno extinct⁹ euixit annos. 73. quez apud mediolanū maximinian⁹ secut⁹ fuit post triūphū inclituz quem rome perfecit.

Decima psecutio in xpianos post nerone a quodā veturio militie mgro excitata his tpib⁹ diocletiani ꝛ maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus qz in oriēte: maximianus vo herculeus in occidēte: vastari ecclias: xpianos affligi interficiq mandāt: que certe oibus diuturnior ꝛ imanior est babita. Nā ꝛ scripture sacre igni exuste sunt: ꝛ si qs xpianus i mgratu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea vo serui q in xpianismo pdurabant: libertatē ɔsequi nō poterāt. Milites itē xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto ꝛ sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ꝛ gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xpianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosq viuos i igni conijci iubet. Eadē qz seuicia vsi sunt q in miletene puincia in syria: i affrica: in thebaide: i egypto cū impio erāt. In planicie vo palestine ꝛ tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt Nullū aūt genus tormēti xpianis tuz nō adbibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoīm vtriusq sexus dieb⁹. xxx. p diuersas puincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas barenas. excidēdosq lapides damnati: que multitudo ppe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ꝛ eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit ꝛ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis percitus: furijsq scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Alexander

Adauctus romanus patricius vir xpianissim⁹ ac sctissim⁹ apd phrigiā martyriū suscepit. Is cū cōuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. qr ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos i fide retinēte. cū ꝛ ipse idolis sacrificare rennuit. ad boc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit obtrūcatione martyr efficit.

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p boc tēp⁹ apd bergomū ciuitatē cū xpi dñi nri nomē cōstātissime pdicaret: post inumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal: septēbris abscisiōe capitis martirū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs i pprio predio sepeliuit quo i loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum fuit qd nuncvsq vetustissimū extare videt.

Barbara

Anastasia

Barbara vgo nobilissima de nicomedia orta quā ob nimiā pulchritudinē pater eius i turri excelsa collocauit: timēs ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a spūscto edocta: cū pře inotuit eā occidē voluit: q se abscōdit: qua iuēta ad psidē ducit: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadaruz exustione ꝛ māmillarū abscisiōe: postq inumerabiliū tormētoꝝ cruciationē ad extremū pr̄ eius pprijs manibus caput eius pscidit scdo nōs decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit ꝛ i puluerē redegit.

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xpiana effecta: mira apud xpianos opa miscōie pfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diutinā custodiā i carcē p xpo macerata a grisogono scriptis ɔfortata q postea capit detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt vi ris ꝛ cū mult mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xpianoꝝ anastasia a pfecto ad palos ligata: eā ignibus ɔcremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dñi. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lraꝝ eruditissima ꝛ de ei⁹ psecutiōe ad grisogonū extāt epl̄e eloqntia plene

Simphorianus Claudius ꝛc

Crispinus ꝛ Crispinianus

Claudius ꝛ nicostratus symphorianusq ac simplicius viri clarissimi: ꝛ i arte qdrataria ptitissimi rome p boc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ꝛ crispinianus viri celeberrimi sub bac psecutione apud suesionē vrbē capti ꝛ iudici pňtati p⁹ imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. noueb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

Mauricius et Exuperius Cãdidus ac victor cũ innocẽtio sacre Thebeoꝝ legionis primicerij illustrissimi cũ predicte ꝑsecutõnis ignis exordiũ inter solos militares parua scintilla conflauerat. ꝑ hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cũ sex milib⁹ sexcentis sexagintasex ꝓ xp̃o gloriosissime martirio coronant̄. Hij nãqꝫ ex orientalib⁹ regionib⁹ ⁊ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerũt. que est ciuitas nobilis prope Nilũ a hierosolimoꝝ ep̃o baptizati. in auxiliũ a Maximiano accersiti in galliã venerũt. Uiri in bellicis reb⁹ strenui. virtuteqꝫ nobiles sed fide nobiliores. Hos cũ Maximian⁹ august⁹ contra xp̃ianos destinasset atqꝫ iussisset vt ydolis imolarẽt. Cũ obtẽperare noluerũt plurib⁹ in locis diuersis cruciatib⁹ interfici iussit. Et decimũ semp decollari p̄cepit. Mauric⁹ eoꝝ dux in fide cõfortãs reliquos. qui arma deponẽtes vltra se obtulerũt ⁊ circũquaqꝫ trucidant̄. Primiceroꝝ corpa p⁹ mltos passiõis annos sc̄tõ ep̃o Theodoro reuelata. i coꝝ honore basilicã fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal. octobꝛ celebraẗ.

Uincentius

Uincentius leuita vir inuictissim⁹ atqꝫ sanctissim⁹ natione hispan⁹ btissimi pape Sixti discipul⁹. diuiqꝫ laurẽtij martiris sciẽtia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lr̃is tradit⁹. gemina sciẽtia efficacissime claruit sub beato Ualerio cesarauguste antistite. Et cũ eo acerbissimũ martiriũ a Daciano preside pertulit. Jta vt cũ summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinẽs ꝑ oẽs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimũ hominẽ in eculeo primũ leuatum toto corpe distẽdi fecit. distẽtũqꝫ diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia ferũes insania dũ martirẽ dei lacerant se ampli⁹ lacerare conat̄. vt ꝓfluentẽ a toto corpe sanguinẽ cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Uincenti⁹: iusserat lectũ tyrann⁹ cuꝫ ferratis costis ꝓferri: ⁊ addita subtus carbonũ cõgerie ⁊ exuerũt dũ martirẽ. q̃ intrepidus vltro cõscendit in craticula positũ vncinis ferreis aperiri ⁊ ardẽtes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratũ teterrimo carcere fecit includi. Atqꝫ ibi testas acutissimas congeri in lignoqꝫ pedes ei⁹ affigi ⁊ sine hũano solatio derelinqui. Angeli tamẽ solutis nexib⁹. ⁊ athleta dei magno lumĩe refect⁹. que cũ Daciano nũciata fuissent. ait victi sum⁹. p̄cepit vt mollibus foueret̄ vt eũ ampli⁹ cruciaret. mox aũt p̄ciosaꝫ resolut⁹ in morte celo sp̃m reddidit. p⁹ ꝑsecutiõꝫ corp⁹ extra muros valẽtie sb altari cuiusdã ecc̄ie xp̃iani cõdiderũt. Eius passionẽ nobileqꝫ triũphũ prudenti⁹ versibus expressit. Augustin⁹ q̃ꝫ huius sanctissimi martiris preconiũ vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac ꝑsecutiõe (testante Ambrosio) apud romã orta a ciuib⁹ romanis iuuẽcula corpe tredeci annoꝝ pulcra facie. dũ a scolis reuertit̄ a p̄fecto filio adamat̄. Agnes ait preuentam amore ei⁹. cui⁹ mater virgo ẽ. Capta igit̄ a p̄fecto vrbis electionẽ dedit vt sacrificia dijs cũ virginibus dee veste aut cũ meretricibus luxui opã daret. que singula rẽnuit Jdeo nudã ad lupanar p̄fectus duci iussit. sed tantã dẽsitatẽ capill' dñs ꝯtulit vt q̃ vestibus tegeret̄: Qua ingressa angelũ dñi inuenit p̄paratũ. q̃ stolã cãdidissimã p̄pauit. Oẽs ingressi miraculo territi cõpũcti redibãt. etiã filius p̄fecti. q̃ ab angelo p̄focatus ẽ. Sꝫ illa postmodũ orãte iuuenis ille reuixit. Dein post minas et terrores ac verbera plurima i ignẽ ꝓiecta sed mĩme lesa Tandẽ aspasius i guttur eius gladiũ imergi iussit septiõ kal. februarij martirij palmã adepta est. quã parẽtes sepelierũt. que eis in nocte cũ magno exercitu virginũ veste fulgente apparuit dicẽs. Uidete amãtissimi parẽtes ne me q̃si mortuã lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

Ciriacũ quoqꝫ diaconũ cũ largo ⁊ smaragdo ꝑ hoc tp̄s cũ alijs viginti passum historie tradũt. qui artemiã filiã Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiã saporis pſaꝝ regis filiã post dies q̃dragintaquiqꝫ reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. p⁹ eius mortẽ filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cũ alijs xp̃ianis in carcerẽ mitti. inde ꝑ iudicẽ Carpasiũ educt⁹ caput eius pice liq̃ta ꝑfundi fecit. ⁊ iteruꝫ i carcerẽ retrudi. Ceteꝝ post q̃tuor dies nolẽtes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extẽdi fecit. Jnde filius diocleciani iussit Ciriacũ cũ Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trũcari. Et ducti sunt cũ eo ꝓmiscui sexus: Rome aũt via salaria decapitati sũt. Marcell⁹ papa cũ Lucia corpa martirũ in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasi⁹ ⁊ Prothasi⁹

Geruasius ⁊ Prothasius germãi natiõe Mediolanẽses p̄re vitale viro sc̄tõ m̄re valeria vno ꝑtu geniti hac tumultuãte ꝓcella i ea vrbe ab astasio comite sũt passi. Hij nãqꝫ ꝑntibus orbati ꝯfesti vniuersũ p̄rimoniũ vẽdidert ⁊ paupib⁹ erogarũt oroibus ⁊ lectiõibus ꝑ pl'res ãnos vacabãt. Astasio ꝓfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixert. nisi faceret geruasiũ ⁊ ꝓthasiũ dijs suis imolare victoriam reportare nõ posset. Pn̄tati corã comite cũ nõ acq̃escerẽt idol' sacrificare Geruasius plũbatꝫ cesus ẽ donec sp̃m exalaret. Prothasi⁹ vo fustibus cesus demum capite trũcatus ẽ. Quoꝝ corpa cũ ãnis mltis icognita fuisset. diuus Ambrosius domio reuelãte incorrupta adeo reperit. vt eo die interẽpta fuisse videbãt. Martirizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

Georgius capadocus tribun⁹ ⁊ verus xp̄i miles hoc tpe. Cū venisset de capadocia ī persidā ciuitatē dyospolim velut alter curci⁹ roman⁹ ⁊ codr⁹ athe niensiū rex ꝓ patrie sue liberatiōe sese īternitiōi ad draconis occisionē ⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone p⁹ eculei extēsionē totiusqꝫ corpis laceratiōꝫ ⁊ viscerū effusionē. nec nō ⁊ aliorū tormētorū ꝑpessiōꝫ. ad vltimū martiriū capitis abscisiōe cōpleuit. Cui⁹ gesta licet inter apocriphas scripturas ponāt ipi⁹ tn̄ illustrissimū martiriū inter coronas martirū dei eccl'ia venerabiliter honorat. qđ etiā Ambrosi⁹ attestat qui scribit Georius fidelissim⁹ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfessio tegeret. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstantiā diuia gr̄a cōcessit. vt tyrānice potestatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penarū. hui⁹ incliti martiris caput cū postmodū venecijs delatū fuisset. in eius honore monasteriū ⁊ eccl'ia erecta fuit qđ nūc vsqꝫ maxīa cū veneratiōe pseuerat. Vexillū q̄ꝫ ei⁹ apđ germanicā natiōꝫ bamberge maxīa cū solēnitate ondit. Ei⁹ natale die. ix. kal. maij ab oib⁹ xp̄icol' celebrat

Erasmus

Erasm⁹ campan⁹ ep̄s vir illustrissim⁹ atꝫ sctīssim⁹. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓcessisset. vt quicūqꝫ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasm⁹ in heremo p septē ānos habitauit. orōi ⁊ cōtemplatiōi vacās. cui dn̄s escā p coruū mīstrabat veniēs voce angelica p̄nussa ad ciuitatē mltos a demōib⁹ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Diocleciā⁹ his auditis sibi cū p̄ntari iussit. p̄mo plūbatis ⁊ fustib⁹ grauiter macerat ⁊ dilaniat. Deīn resina sulphure pice oleoqꝫ pfundit. nec minie ledit. quo miracl'o multi cōpūcti ydol' abrenūciātes xp̄iani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimus cū īmēso ferri pōdere. a quo angel⁹ dn̄i eū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarent miracl'a a Maximiano īpatore detinet: ⁊ i sartaginē plūbo pice resina ignitā īmergi p̄cepit. illesus tn̄ māsit custodie mācipat⁹. Angel⁹ eū nocte ad litt⁹ maris pduxit. vbi diuīa ꝓuisiōe i formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandē vidēs rutilātē coronā sup eū illabi ait dn̄e suscipe sp̄m meū. et tercio nonas iunij sancto fine ꝗeuit. dicit corp⁹ ei⁹ Caiete ꝗescere vbi caput ei⁹ ostenditur.

Cosmas ⁊ Damian⁹

Cristoferus

Cristofer⁹ martir ꝓcere stature īcōperabil' magnitudinis ⁊ v̄tutis vir p hoc tp̄s in samo: ciuitate licie ꝓuincia asie pro xp̄o mortē ptulit. Primo v̄gis ferreis attrit⁹. flāmisqꝫ exust⁹ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittarū ictib⁹ cōfossus martiriū tandem. 8. kal. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt ꝗ̄ cū hoīes p flumen deferret ihesum puerū in humeris suis portasse.

Cosmas ⁊ Damnian⁹ xp̄ianissimi viri ac medici celeberrimi apđ Egrā ciuitatē cōprehensi. hoc tpe p⁹ vincula ⁊ carceres. p⁹ maris dimersiōꝫ atꝫ ignez lapidatiōꝫ ꝫ ac sagittas. diuinit⁹ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas ⁊ Damianus Antim⁹ Leōtius ⁊ Euprepius. 5. kal. octobris.

Methodius

Methodius primū Olympiade ⁊ postea Tyri ciuitatum episcop⁹. his tpibus i calchide ciuitate q̄ nigropontū appellat (vt diu⁹ scribit hiero) martirio coronat. Qui cū eruditissim⁹ esset vir mlta edidit documēta. Et preserti de mōdi creatōe eidē i carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiqꝫ sermōis aduersus porphiriū ꝯfecit libros et simposium decem virginum.

Gorgonius

Gorgoni⁹ roman⁹ miles. cū his tpibus apđ Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiōꝫ quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū detestaret. ab ipso impatore capt⁹. iussus ē suspēdi ⁊ laniari ⁊ sb̄ craticula crudelissime assari. sed aduc supuiuente. 5. id⁹ septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus ⁊ Marcellian⁹

Marc⁹ ⁊ Marcellian⁹ germani ⁊ ciues romāi sb̄ hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi stati ad stipitē ligati. in corū pedib⁹ acutos sudes īfigi p̄cepit Sꝫ cū nō cessarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihū xp̄i lācea trāsfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal. iulij ad celos migrūt

Maximus ⁊ Cladius

Maxim⁹ ꝗdā ⁊ Cladius viri clarissimi p hoc ipsuꝫ tp̄s cū predigna vxore primi ⁊ duob⁹ filijs i vrbe hostia a satellitib⁹ Diocleciani tenti in exiliū deportant Et. xij. kal. marcij incendio cōcremant. ac sic eo icendio martirij sacrificiū deo obtulerunt.

Sebastianus

SEbastian' illustrissim' vir prime cohortis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabant' veruscꝫ dei cultor. hoc q̄dē tpe cū multos xp̄i martyres exhortationib' ⁊ doctrinis p̄cipue marcū ⁊ marcellianū geminos ⁊ eoꝝ ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuisset. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cōfirmasset q̄s eēt in trepide sese xp̄ianū eē cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dn̄m ꝯuertit. Quo audito diocletian' illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari ⁊ quasi signū ad sagittā a militib' sagittis figi: qui eū vndicꝫ impleuerūt vt ferme q̄si erici' eēt hirsutus sagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuꝫ temp' sanitatē recupauit imꝑatorib' in pallatio eoꝝ ꝑsecutionē iniustā fore decla ratis qui eū tādiu fustigari p̄ceperūt donec sp̄m redderet. Quo mortuo satellites diocleciani corp' ei' in cloacā ꝓiecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū cor poris sui ⁊ q̄d in vnco pendebat q̄d nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās cata chumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe ro ma sub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione sicula ⁊ speciosissima inter ceteras insule il li' virgines ī hac ꝑsecutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater ei' cuidā p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis visiscꝫ beate agathe miracu lis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noiare dignaret' quā grām tandē ob tinere ꝓmeruit. At illa ꝯfestim amplū patrimoniū paupib' ⁊ viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij ꝯsularis litē ꝓponit: dicēs sponsaꝫ suaꝫ christianā esse: ⁊ cōtra leges viuere augustoꝝ. quā īde pascasius corripiēs ad sa crificia demonū ꝑsuasit. ⁊ nisi dictis obtemperaueris te ad lupanar tanq̄ꝫ scortum adduci faciā. ⁊ statim lenonib' p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq̄ꝫ inquinatur corp' viciose nisi de cōsensu metis. Nā si inuitā violari me fecer[is] castitas mihi du plicabit' ad coronā. Eam aūt sp̄ūssanct' tanto pōdere fixit vt penit' moueri non posset. etiā adhibitis funib' ⁊ bobus. his territis pascasi' ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in ei' guttur mer gi faciunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cui' passione ⁊ s̄ctitate syracusana ciuitas s̄p decorata fuit.

Vitus

VItus puerulus natiōe siculus: his tpib' cū modesto ⁊ crescētia nutrice sua apud sycilā insulā martyriū ꝑtulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim an noꝝ in xp̄m credēs quātū poterat indigentib' ministrauit: cū eēt virtutib' matur' a sacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blā dis patris sermonib' acq̄escere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflict' est. deinde angelico monitu nauē ꝯscēdit. ⁊ comitantib' secū modesto pedagogo ei' ⁊ crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi ꝑ aliq̄d temp' in orōnib' in cognit' ꝑsistēs: ad diocletianū ꝓdente demone adduct' est. cui' filiū a demonib' obsessum curauit. Cui diocletian' ꝑsuadere cepit: vt culturā dijs impenderet sed eū nō acq̄esceret vinculis ferreis astringit' ī carcere teterrimo. Sed cū in fide i mobilis ꝑmaneret. Iussi sunt in ollā resina ⁊ pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Demū ī catasta extēsi sunt ⁊ dissipata sunt ossa eoꝝ vt viscera ap pareret. ⁊ fact' est terremot' magn' ⁊ angel' dn̄i eripuit eos ⁊ ꝑduxit iuxta fluuiū syler ibicꝫ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. 17. kalendas Julij.

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cui' pater ī bello vict' in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā ꝑuenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet fi liā veneri dicauit. Cū ven' femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dice bāt: ⁊ ī cypro phanū ei' ꝯstructū fuit. Inde ad augustā vidélicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tn̄ seruicio veneris dedita fuit: tpib' seue ꝑsecutionis diocle tiani Narcissus cū felice diacono domū ei' ignorās ingressus cū orōnib' vota ꝑ solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xp̄ianoꝝ antistitē se turpē peccatricē ꝓfitet': qui eos oēs a pessima cultura ⁊ actu illicito dimouit: p' ieiuniū indictū cas baptizās: frēm hilarij dionysium ep̄m auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit' iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. q̄d iubes nunq̄ꝫ faciā: Ducta igit' ad insulā flumis lici haud longe ab augusta vbi eā stipiti colligarūt igne accēso ait grās dn̄e q̄ me dignat' es hostiā accipe ꝓ noīe tuo ⁊ emisit sp̄m. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenso igne pro cōstātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon

PAntaleon vir illustris ⁊ medicine art[is] erudit' ⁊ ip̄e hoc tpe apd̄ nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciat' est. Is fuit fili' senatoris medicinaꝫ adhuc puer addiscēs. a p̄ceptore duct' ad palatiū ꝓpter decorē laudat'. Cui hermola' p̄sby ter pollicebat' si in xp̄m crederet oēs egrotos siue medicina ī ei' noīe sanaret. a q̄ postea baptizat'. inde p̄n̄te patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximian' intellexisset eū adduci iubet ⁊ paraliticū sanauit. Eculei igit' pena ꝓ fide xp̄i ⁊ lāpadarū exustione mirum ī modū cruciatus a dn̄o tamen confortat' missuscꝫ ī sartaginē plumbo bulliēte repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: bestiascꝫ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ip̄e cum preceptore suo her molao ⁊ aliis

Dorothea

Sergius ⁊ bachus

Fides ⁊ caprasius

Felix ⁊ adauctus

Eleutherius

Quatuor coronati

Euphemia

Felix ⁊ fortunatus

Dorothea v̄go gl'iosa apud cesareā capadocie v̄rbem: p hoc temp⁹ cōprehēsa, p xp̄o martyriū ptulit. primo ī catasta leuat̄ tandē firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In ei⁹ cōfessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spōsa xp̄i rosas de paradiso sponsi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in sportula tria mala ⁊ tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs illico cōuersus est ad fidē erat tēp⁹ brumale frigidū mēsis februarij cū hee rose p̄ntate fuerūt ⁊ ipe deinde grauissime tort⁹ nouissie gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissim⁹ miles sub hac psecutione apud nicomediā asie vrbē cū alijs inumerabilib⁹ martyr efficit̄. e qb⁹ alij gladijs obtrūcati alij ignib⁹ cōcremati. alijq; in mari p̄cipites dati. Postremo ⁊ ipse eleutherius: hic cū diu p singula corpis mēbra cruciaret̄. ⁊ semper validior efficeret̄. demum veluti aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris cum palma martyrij paradisum introiuit.

Sergi⁹ ⁊ bach⁹ viri nobilissimi p hos tumult⁹ cū essent primicerij palatij apud maximianū impatorē accusati q̄ xp̄iani eēnt. iō ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt veste militari deposita. bach⁹ extēsus neruis crudis vsq; ad fluxū sanguis ⁊ disruptionē ventris ⁊ iecoris laniat̄: expirās extra castrū p̄ijcit̄ volucres a bestijs corp⁹ illesum suarūt: q̄usq; fideles sepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū īflectē nō posset clauatis sutularib⁹ calciatū an̄ currū m̄lti miliarib⁹ currē iussit cūq; fide fixus stetit nonis octob. eū decollari p̄cepit.

Quatuor coronati scz seuerinus: seuerianus: carpoferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad sacrificādū asclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbataꝝ occisi sunt ⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus sebastianus cū melchiade papa nocte sepeliuit. ⁊ cū eoꝝ nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouēbris sic colent̄: quoꝝ noīa postea reuelata sunt.

Fides v̄go sctissima i vrbe ageno a daciano adolescētula xp̄iana. cū nec blandicijs nec minis ad imolādū dijs gētiliū induci posset: sup cratē eneā extensa substratis carbonib⁹. dum sic torq̄ret̄ m̄lto s ad xp̄m cōuertit. Sanct⁹ caprasi⁹ q̄ terrore p̄sibis sub rupis latebat ea cernēs orauit vt de⁹ eā vitricē faceret vidit colūbā niueā de celo descendētē. que coronā auro gēmisq; lucentē sup caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs se xp̄ianū cū primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati sunt omnes.

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud calchedonēsem asie vrbē a p̄cōsule quodā noīe prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti imolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oīa p xp̄o cōstāter ptulit videlz carceres verbera. rotarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: bestias virgarum plagas: igneas sartagines rursumq; a bestia morsa immaculatū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie ep̄s cū adaucto ⁊ ianuario presbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectoribus his temporibus in venusia vrbe cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā ⁊ siciliam cuz multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occisione gladij cōsūmati sunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa latera eorum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententia tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

Maximilianus eps ⁊ martyr

Margaretha v̄go pulcherrima. natiōe antiochena de parētibꝰ gentilibꝰ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. pꝰ mortē matris apd̄ nutricē custodiēs ac pauēs oues eiꝰ. cū quīdecimū annū attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibrius visa v̄gine in ꝯcupiscentiā eiꝰ exarsit. Cū tñ eā xp̄ianā esse didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deiñ cū dijs imolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedit. inde pectinibꝰ ferreis iussit carnes eiꝰ sulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabolꝰ ī forma draconis apparēs q̄ eā deuoraturā facto signo cruc̄ euanuit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta orōe ꝓ oībꝰ etiā ꝑsecutiōibꝰ. ⁊ parturiētibꝰ se ei in partu cōmēdātibꝰ. martiriū. xiij. ydus iulij compleuit.

Maximilianꝰ in Ceyla ciuitate de nobilibꝰ ac deuotissimis ortꝰ genitoribꝰ. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosuꝫ euasit. Cū aūt sctūs Quirinus ꝑ ānos plures gubernasset laureacēseꝫ eccīam ī primatem aq̄legieñ eccīe assumptꝰ inde martirio coronatꝰ ab oībꝰ in laureacēsem archiep̄m maximilianꝰ elegit. qui pp̄lo salubri doctrina p̄fuit. Tp̄ibꝰ vero cari ⁊ numeriani imꝑatoribꝰ. Eulasiꝰ p̄fectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe motꝰ maximilianꝰ vltro post longā cōcertatiōꝫ acq̄escere nolēs. a satellitibꝰ suis ad phanū martis ductꝰ. ibi martirij palmaꝫ meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto ydꝰ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā suꝑ ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Blasius

Juliana

Blasius ep̄s. Cū in oī sctītate ⁊ māsuetudine polleret. Et ī sebaste ciuitate cappadocie. xp̄iani ī ep̄m eū eligerīt. Is ad vitādū rabieꝫ ꝑsecutiōis intrauit speluncā cuiusdā mōtis cōuenerīt ad eū bestie q̄s sanauit. coruiq̄ꝫ alimoniā ei deferebāt. qđ cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracla faciēs: filiū cuiusdā mulieris ī extremis laborātē ꝓpter os piscis trāsuersuꝫ in gutture eiꝰ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare renuit: imꝑauit eū ligno suspēdi ⁊ carnes eiꝰ ferreis pectinibꝰ laniari. Septē aūt mulieres xp̄iane sanguineꝫ excipiebāt: q̄ postea decollate fuerīt. Blasius q̄ꝫ cuꝫ duobꝰ ꝑuulis filijs haꝝ mulieꝝ capite truncatus est.

Primus ⁊ felicianus

Pamphilus

Juliana v̄go p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tp̄e apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū seuissimū ꝑtulit: q̄ spōso suo eleusio p̄fecto vrbis cū ꝓ noīe xp̄i ad oīa supplicia se offerret. p̄mo cesa virgis a septē militibꝰ nolēte sacrificare diane ꝑ capillos septē horis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta ꝯstātissime ꝑtulisset: postea palā cū diabolo ꝯflixit. ⁊ de ipso clarissime triūphauit. In deq̄ꝫ flāmas igniū ⁊ ollā feruētē suꝑans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta est.

Quintinus

Ruffus ⁊c

Primꝰ ⁊ felicianꝰ romani viri religiosi hac ꝑsecutione a pōtificibꝰ temploꝝ apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dn̄i ꝯsolatꝰ est: deinde ad herculis phanū ꝑducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 13. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursuꝫ gladio ꝯsūmauerūt. hoꝝ corꝑa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Pamphilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessariꝰ insignis quidē theologus sub hac ꝑsecutione testāte hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cuiꝰ vitā idē eusebiꝰ tribꝰ voluminibꝰ egregie conscripsit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore scđo kalendas nouembris martyriū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinq̄ꝫ ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi.5483. Anno xpi.284.

Arcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ⁊ maximiani tꝑibus fuit post gaium pōtificē; hic sexto pōtificatus anno iā diocletiani ꝑsecutione seuiente a carnificib⁹ capt⁹: ad sacrificia gentiū ductus: cū minis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu ꝑterritus deos alienos adoꝛauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito ꝯcilio centū ⁊.lxxx epoꝝ in sinuessa vꝛbe campanie: eo ⁊ marcellin⁹ squalidus ⁊ puluerulent⁹ ac cilicio indutus ꝓficiscit: petitq̄ꝫ vt sibi ꝓ incōstātia debita pena tribuat: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vn⁹ inuent⁹ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellin⁹. iratus diocletianum adijt hoīesq̄ꝫ increpat q̄ se impulerit dijs gentiū imolare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcellin⁹ cum claudio: cyrino antonino xpifidelibus. Intereūdū vo marcellū pſbꝛuꝫ admonet ne diocletiāi ꝑcepti obtempet ī reb⁹ maxie ad fidē ꝑtinentib⁹: neue corp⁹ suuꝫ sepulture traderet qꝺ dixerat ob negatū saluatorē se id neq̄ꝫ mereri boꝝ aūt simul interēptoꝝ corpa diocletiani iussu ad dies.vi.⁊.xxx. insepulta iacuerūt via publica. vn̄ petri apl'i iussu q̄ marcello ī somnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliunt sexto kal'.maias. sedit aūt annis.ix. mēses.ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq̄ꝫ ⁊ viginti.

Cōciliū cētū ⁊.lxxx. epoꝝ ī sinuessa vꝛbe cāpanie

Anno mundi.5493. Anno xpi.294.

Arcellus papa natione roman⁹ patre bn̄dicto ex regione vie late a cōstātio ⁊ galerio vsq̄ꝫ ad maxentiū ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinib⁹ vexat⁹ diuino tn̄ cultui intent⁹: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillā q̄ꝫ matronā romanā ei⁹ suasu impulit cimiteriū suis sumptib⁹ via salaria cōstruere. titulos quīq̄ꝫ ⁊ viginti ī vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q̄ ad fidē ex gentib⁹ quottidie veniebāt. Cōsultū iri: ⁊ eo modo sepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quīq̄ꝫ sedēs menses sex dieb⁹ vno ⁊ vigiti. Maxencius vo vbi lucinā matronā instituisse eccl'iaꝫ dei rerū suaꝝ heredē intellexisset. irat⁹ ⁊ mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere minis conat⁹ est. vt ⁊ episcopatu se abdicaret. ⁊ xp̄ianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua ꝑcepta vidit. ad custodiēda aīalia eū misit vbi nec orōes nec ieiunia ꝑtermisit. parrochiasq̄ꝫ epl'is gubernabat. a clericis liberat⁹: iterato in stabulum seu cacabalum. Maxenti⁹ iratus eum redigit. vbi cū fede ⁊ īcommode habitaret. pedoꝛe et situ moꝛtuus est. Vacat ei⁹ moꝛte romana sedes dies. xx.

Eusebi⁹ papa natiōe grec⁹. pr̄e medico: pōtificatū adijt Cōstātino ⁊ Maxentio imꝑantib⁹. Cōstituit ne ꝓphani in iudiciū suū ep̄m vocare ꝑsumāt Is duꝫ ī papatu viueret crux dn̄i inuēta est q̄nto nonas maij. hereticos q̄ꝫ idē pōtifex recōciliauit imposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacrorūꝫ oꝛdinū mēse decēbꝛi. cū pſbꝛos.xiij. diaconos tres. ep̄os.xiiij. creasset: rome moꝛit. ⁊ in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobꝛis. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystoꝛici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij licinij: maximī tꝑib⁹ fuit. Vir sane sc̄titate ⁊ sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate ꝑclar⁹. Cōstituit ne q̄s vnq̄ꝫ aliqua suspitiōe: aut añ verā ꝓbatiōꝫ cōdemnaret. Eius q̄ꝫ institutū fuit. ne die dn̄ico: neq̄ꝫ quīta feria ieiunaret. q2 hos dies pagani q̄si sacros celebꝛant. Multa q̄ꝫ in oblatiōibus faciēdis ꝯstituit. qꝺ Manicheoꝝ heresis ī vrbe romatū maxime inualescebat. His aūt ꝑ actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petr⁹ Alexandrinus ep̄us et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijq̄ꝫ complures episcopi et sacerdotes. Sepult⁹ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembꝛis. Sedit annis quatuoꝛ menses septem. diebus.ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Summoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

Constātius ⁊ Galerius abdicātibus se ab imperio diocleciano ⁊ maximia no imperij gubernacl'a suscipientes. puīcias inter se partiti sunt. Cōstanti us igr̄ ⁊ Galerius augusti creati sunt: Diuisusq͂ est inter eos ita romanus orbis Nam galerius illiricū Asiā ⁊ orientē sortitus est. Cōstantius v̄o singulari mo deratiōe vsus. Gallia tantū ⁊ hyspania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia sorte obti gerit. Cōstantius eṁ cōtentus dignitate augusti italie atq͂ affrice admistrāde sol licitudinē recusauit. Vir egregi⁹ ⁊ p̄stātissime ciuilitatꝭ: diuitijs puīcialiū ac p̄ua toꝝ studēs. fisci cōmoda nō admodū affectās: dicēsq͂ melius publicas opes a priuatis haberi. q̄ intra vnū claustruꝫ reseruari. Adeo aūt cultus modici vt cū feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. priuatoꝝ ei argēto hostiatī petito triclinia sterneret. Hic nō modo amabilis. sed etiā venerabil' gal lis fuit. p̄cipue quod diocleciani suspectā prudētiā. et Maximiani sanguinariaꝫ temeritatē imperio eius euaserāt. Fuit aūt cōstanti⁹ hic Claudij scdī ex filia ne pos. quē vt Diocleciān⁹ impator vna cū Galerio sibi affinitate ⁊ beniuolētia cō iungeret Theodorā maximiani p̄uignā ei vxorē dedit. Ex qua postq͂ sex filios suscepisset eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxoreꝫ duxit. Cōstanti⁹ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Bo raci in brittānia p̄cipatus sui anno tredecimo morit̄. Atq͂ ī diuos summo om nium consensu refertur ob eius mansuetudinē ⁊ clementiam.

Galerius vir ⁊ probe moratus. et egregi⁹ in re militari. Cū italiā quoq͂ si nente constātio admistratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit vi delicet Maximianū quē orienti p̄fecit. Et Seuerū cui italiaꝫ dedit. Ip̄e illirico cōmorat⁹ est. Retinuit eṁ illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. iter fa cturos sentiebat. Maximian⁹ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem ere ctus resumēdi fastigij qd̄ inuit⁹ amiserat romaꝫ aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuat⁹ elegerat ī agris amenissimis cōsenescēs. Diocleciānūq͂ etiaꝫ p̄ litteras adhortat⁹ est. vt depositam resumeret potestatē quas ille irritas habu it. Cōtra hos mot⁹ missus a galerio Seuer⁹ romā cū exercitu venit. dū vrbē ro mam obsidet fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circūuent⁹: fugiens. de mum rauēne occidit̄. Paulū etiā abfuit. q̄n Maximian⁹ pater militū beniuolen tiam pollicitatōib⁹ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret̄. Is aūt ī gal lias ad cōstantinū generū p̄fect⁹. dolo cōposito tanq͂ a filio esset expulsus moli ens aūt cōstātinū reperta occasiōe īterficere. qui ī gallijs ⁊ militūꝫ puīcialiūꝫ tā fauore regnabat. Cesis frācis atq͂ alamanis captisq͂ coꝝ regib⁹. de tecto p̄ faustā ei⁹ filiā dolo querēs oēm marito apuit: fugiēs. ac massilie hercul⁹ p̄fugit. ibiq͂ op̄pssus suoꝝ scelez penas tandē luit: vel seip̄m (vt q̄daꝫ volunt desperatꝭ reb⁹) interfecit: a Galerio aūt licini⁹ imp̄toꝛ fact⁹ mors galeriuꝫ cōfestim secuta est.

Licinius impator fact⁹ est. ex Dacia oriund⁹ a Galerio in partē imperij re cipit̄ p̄pter ei⁹ in re militari p̄stantiā: notusq͂ galerio antiqua cōsuetudi ne. Et in bello qd̄ aduersuꝫ Narseū gesserat laborib⁹ strēnuus ⁊ officijs accept⁹ Cōstantin⁹ tm̄ vir ingens p̄cipatuꝫ toti⁹ orbis affectās. Licinio belluꝫ intulit. Quis necessitudo illi ⁊ affinitas cuꝫ eo esset. Naꝫ soror eius cōstantia nupta Li cinio erat. Ac p̄mo euꝫ in pānonia. scdo ingēti apparatu belluꝫ apd̄ Cibalias in struentē repentin⁹ opp̄ssit. omiq͂ꝫ dardania mesea macedonia potit⁹ inumerosas prouīcias occupauit. Varia deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata ruptaq͂ꝫ est. postremo licini⁹ nauali ⁊ terrestri p̄lio vict⁹ apud nicomediā se dedit. ⁊ con tra religiōꝫ sacramēti Thessalonice p̄uat⁹ occisus est. Hic licini⁹ annuꝫ domiati onis fere p⁹ quītūdecimuꝫ vite. p̄xime sexagesimuꝫ occidit̄. auaricie cupidie om niuꝫ pessim⁹. neq͂ꝫ alien⁹ a luxu venereo. Asper admoduꝫ aut mediocriter impa tiens. infest⁹ l'ris quas p̄pter inscīciā īmodicā virus ac pesteꝫ publicā nomiabat p̄cipue forenseꝫ industria. Agarib⁹ plane ⁊ rusticātib⁹. qd̄ ab eo genere ort⁹ ali quisq͂ erat satis vtilis ac milicie custos. ad veteꝝ instituta seuerissim⁹. Spadonuꝫ et aulicoꝝ oīm vehemēs dn̄atoꝛ. tineas soricesq͂ pallacij eos appellans.

Maxenti⁹ (cuꝫ cōstanti⁹ mortu⁹ Cōstantin⁹ fili⁹ ei⁹ in brittānia creat⁹ est im peratoꝛ. ⁊ in locuꝫ p̄ris exoptatissim⁹ moderatoꝛ accessit). Rome augustus nuncupat⁹ est: Rome eṁ p̄torianī excitato tumultu Maxenciuꝫ herculij filiuꝫ. qui haud p̄cul ab vrbe ī villa publica morabat̄ augustuꝫ nuncupauerīt. Vir sa ne seuissim⁹ ⁊ xp̄ianoꝝ acerrim⁹ p̄secutoꝛ. l'raꝝ tm̄ amatoꝛ. inter cetera sue crudel i tatis opa magica arte plīmuꝫ delectabat̄. Quito tm̄ cōstantin⁹ imperij sui anno belluꝫ aduers⁹ Maxēciuꝫ ciuile cōmouit. Copias ei⁹ multis p̄lijs fudit ip̄m po stremo rome aduersus nobiles oībus exitijs seuiente apud pontē miluius vicit. Italiaq͂ est potit⁹. vt duꝫ p̄ dolore suaꝝ fraudū oblit⁹ pontem ad decipiendum hosteꝫ structuꝫ decipulis transit. cuꝫ magna parte suoꝝ satellituꝫ submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti imperatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in pcio. xpianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tn̄ milites clanculū mittebāt qui obuiū queq̧ cederēt. Arte quoq̧ magica delectatus: grauidas maxie vero xpianas funestis sacris adhibitas scīdebat infantū causa: quorū cineribus in magia vtebat. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā p nephas posse. Simili vesania et crudelitate. Maximianus quoq̧ in oriēte vtebat. Qui magorū mgr̄is et malarū arciū doctorib' pmia etiā decernebat. augurijs. diuinatiōibus fidē prestās. Seuitor ceteris in xpianos hec oīa cōtemnētes est habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito visceribus. supperatisq̧ intestinis ita distendit. vt inter se et putridū cadauer nil interesset: scatētibus vndiq̧ vermib'. et tabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc em̄ in xpianos. nūc p xpianis agebat. hoc volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq̧ maximin' in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissim' consimili crudelitate ea in regione cōtra xpianos vtebat. ppter quā multi enecabant. Unde et multi ex superioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq̧ q̄ in precedenti psecutiōe et nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

Cristina virgo celeberrima sub pdicta psecutiōe maximiani in Tiro passa ē Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset et a plribus in cōiugiū peteret. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo psolueret. A spū aūt sctō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Jussit eā expoliari et a duodecī viris cedi. deiñ in carcerē mitti. et postea vngulis radi et mēbra ei' tenera dirūpi. Cristina aūt de carnib' suis accipiēs in vultū patris piecit dicēs. Accipe tyrāne et carnē a te genitā comede. Irat' pr̄ eā in rotā imposuit et ignē et oleū supposuit. sed flāma exiliēs mille quigētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus ascribebat. pcepit vt grādi lapide ad collū ei' ligato in mare nocte precipitaret Quā angeli assumūt et xps eā baptizauit et reducta fuit in terra. Tandem post varia tormēta et mamillarū abscisione. Julian' sagittas ī cor ei' duas et vnā in lat' direxit. Sicq̧ cū palma martyrij ad celū gl'iosa ascendit

Menna miles

Victor

Menna miles egiptius nobilissimis ort' natalib' p hec tpa ī Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Is porrq̧ hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū pcedens: se xpianū esse libera voce declarauit. Qd̄ audiēs pyrh' dux misit eū apprehēdi et suis aspectib' psentari. Cui dixit sacrifica dijs et omia que p ignorātiā gessisti ignoscent tibi. q̄ cū obtempare nollet. eo iubēte tam diu neruis et diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipius fedaretur. Deinde in eculeo leuat' lāpadibus aduri. Deinde deposit' ligatis manib' et pedibus p sudes ferreas trahi pcepit. Qui oībus in rebus et cruciatib' vsq̧ ad finē in laude et pfessione oīpotētis dei īmobilis pmāsit. Deniq̧ data sentētia gladio aīaduerti iussus fuit. Cui' corpus cū igni traditū fuisset e medio a xpianis furti ereptū mūdis lintheamib' debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouēbris cōditū est. Postea in cōstātinopoli translatū digno honore veneratū fuit.

Julianus

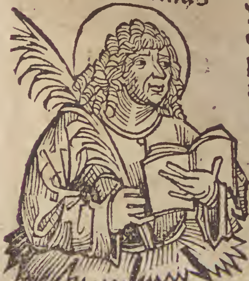
Saturninus

Susanna

Julianus quidā genere anthiocēsis. vir xpianissimus apud romanā vrbē in hac psecutōe pfata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine horū duorū mire legunt passiones. cū quib' fuit venerabilis multitudo sacerdotū. et ministrorū eccie xpi. q̧ ppter īmanitatem psecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoni' pbiter et Anastasius et celsus puer vna cū matre et alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ptulere.

Victor mediolanēsis ciuis a pmeua etate xpianus his temporib' cū in castris Maximini augusti milicie ō seruiret. ad ipm tanq̧ xpianus pducit. Et cū compelleret ydolis īmolare. cōstanti aīo recusauit. ppter qd̄ grauiter cedi iussus est: Et cū deo ptegente doloris expers efficeret. plūbo bulliēti pfundit. et cū nil etiā ex hoc penit' lederet iubente Maximiano octauo yd' may capite cesus est.

Saturninusq̧ presbyter et Sisinus diacon' rome cōprehensi in carcere diu marcerant. Indeq̧ exhibiti ob cristi confessionē a pfecto vrbis in eculeo leuant. et ibidem neruis attractant ac fustibus scorpiōibusq̧ grauissime cedunt. nouissime cū adhuc supuiuerēt gladio trūcati sunt. Quorū corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Cayq̧ pape neptis sub hac persecutiōe Rome. 3. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina pclarissima vgo egypciaca his tpib⁹ floruisse τ martyriū ptulisse ei⁹ tradit historia: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sctissima virgo generoso sanguie orta. cui⁹ pater noie costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo τsi i iuuenili etate p̄e rege a quo magnū p̄rimoniuz accepit orbata fuit: nō tn̄ inter diuiciarū delicias ocio τ molliciei feminee dedita sed tanta rez peritaz scia predita legit̄ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qd̄ certamen disputationis susceperit. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac sp̄osa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte adhuc diocleciani psecutione τ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xp̄ianos flentes metu mortis ꝯspexisset: ad ꝓphana sacrificia impelli. etatis ꝗz. xviij. annoz ad ꝯspectū maxencij audēter accessit. arguēs eū de vana cultura deoz τ eū de crudelitate duri⁹ increpauit. Jussit eā ad pallatiū duci τ oī diligētia custodiri. Expleto sacrificio post longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapia miraret̄. quinquaginta pħos vocauit qui ab eo victi τ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Jussitq3 eā in obscurū carcerē recludi p dies duodeciz fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: qz tecū est dn̄s: p te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij necessariū cū ducētis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorē atq3 alios vtriusq3 sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit: τ ad celestia regna p martyriū p̄misit. Jnde rotaz gladijs attonita: tēpestas subito pfregit: ac plures lesit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ meōriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē p. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dn̄i. cccx. cuius natale celebrat̄. 8. kal. decembris.

Sophronia quoq3 a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ τ alij

Arnobius affrican⁹ clarissim⁹ pħs τ orator disertissim⁹ Lactantij firmiani p̄ceptor his tpibus (lz valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoq3 eloquētissim⁹ vir τ nicomediensis eccl̄ie presbyter p hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: τ ad diuersos ep̄las multas. ac etiā in sacraz l̄raruz studio multū laborasset in helinopoli bythinie vrbe. p xp̄o martyriū cōstanti ptulit aīo. Jacobus item cognomēto sapiēs nisibine persarū vrbis ep̄s: multa p hec tpa composuit. que vigintisex voluminibus comprehendunt̄ videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuersione de regno persarū τ de psecutione xp̄ianoz. Obijt deniq3 (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū insup firmianū pħm τ oratorē eminētissimū arnobij predicti pħi discipulū hisdē tpibus floruisse τ magni pcij τ noīs fuisse cōstat: eo q̄ cū nichomedie rhetoricā doceret: a diocletiano augusto ꝓpter virtutes ac scie magnitudinē vocat⁹ cuz flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqd̄ tēpus docuisset tandē ob discipuloz penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quāobrē ad scribēdū τ cōponēdū libros se cōtulit. in qua qdē re etiā multū valuit. Jpse em̄ secūdus post ciceronis tpa ea in disciplina habebat̄. Demū in extrema senectute ꝯstitut⁹ cesaris crispi filij cōstantini p̄ceptor i gallia datus est. Perfecit aūt opa de diuinis institutionib⁹ aduersus gentes. De ira dei τ formatione hoīs. ad demetriū auditorē suū. ad probum ep̄lis. ad asclepiad. de persecutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā odeporicū de affrica vsq3 nicomediā exametris versib⁹ τ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

Eusebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̄ ob pāphili martyrij amicitiā pamphili nomē accepit. eo q̄ cū eo ... pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem ...emoratu dignissim⁹ p hec tpa tuz multaz rerum pericia tuz ingenio mirabili τ ...ud gentes τ apud xp̄ianos inter pħos p̄cipuus τ nobilissim⁹ habitus est. hic ...quāuis arriana heresi laborasset ad nicenā synodū accedēs sp̄ūsancto inspirat⁹ ...ctam ... sn̄iam secut⁹ est. ac deinceps vsq3 ad mortē sanctissime cuz orthodoxa fide ...t. fuit aūt i diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cuz pāphi... ...martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē tpibus scripsit: maxie vero li... ...s euāgelice p̄parationis: ecclīastice historie i porphiriū xp̄ianoz hostē acerri... Apologias item sex. p origine cōposuit. De vita pomphili martyrij a quo ...morē cognomentuz accepit libros tres. Jtez cōmentarios eruditissimos in ... τ quinquaginta psalmos. Preterea vt legit̄ oim ꝓnunciarū cuz multos sctoz ...ita in ... τ cōfessoz vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. ... τ ... euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum re...ionem ob veritatis amorem cōtempsit. Scripsit quoq3 cronicoz historiā a primo anno. abrahe vsq3 ad ...annum dn̄i. ccc. quā diuus hieronymus prosecutus est. Fuit deniq3 eusebius hic post conuersionē cōstātini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5515. Anno christi.314.

Siluester papa natione roman⁹ patre ruffino post melciadē pontificē cōstātini tpib⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir vtiq3 diuin⁹: aspectu scz angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanct⁹ ɔsilio magnus ꝛ maturus fide catholicus: spe patiētissim⁹ ac oīm caritate diffusus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xp̄ianis: verū ꝛ a gentilibus miro colereť affectu. Hic nāq3 baptizato ɔstantino ꝛ plurib⁹ donatus ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma ab epō tm̄ cōsecrareť. vt epī baptizatū signarēt ꝓpter hereticā suasionē. vt baptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus causas ī curia ne agat. nec an iudicē secularē causam dicat. Presbyter celebraturus neq3 serico neq3 panno tincto vtať: ſ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū esse dicebat quēadmodū ī linea syndone ꝛ alba xp̄i corp⁹ sepultū fuit. Grad⁹ q3 in ordinib⁹ eccl'iasticis ɔstituit vt vnusquisq3 vno tm̄ ordine ɔtentus sit. ꝛ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissim⁹ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda ferť romanā vrbem a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense decembri habitis presbyteros duos ꝛ.xl. diaconos sex ꝛ.xxx. epos quinq3 ꝛ lx. creasset. Moriť ac sepeliť in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ꝛ.xx. mēses decem. dies vndecim. Vacat tum sedes dies.xv.

Anno mundi.5535. Anno christi.334.

Marcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tpib⁹ fuit: vir bon⁹ ꝛ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad curā xp̄iane religionis couersus instituit vt eps hostiēsis a quo roman⁹ cōsecratur pallio vtereť. voluit p̄terea dieb⁹ solēnib⁹ statim post euāgelium simbolū a clero ꝛ populo magna voce decantari. ꝛ eo modo quo fuerat in niceno ɔcilio declaratū. Duas ite ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ꝛ sepult⁹ est. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ɔstātin⁹ mūerib⁹ exornauit ꝛ auxit Js posteaq3 ex sacris ordinib⁹ bis mēse decēbri habitis diaconos p̄sb̄ros ꝛ epos creasset. moriť ac sepeliť in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. sedit aūt annis duob⁹: mēsib⁹ octo: dieb⁹.xx. Vacat tuz sedes dies.xx.

Anno mundi.5535. Anno christi.336.

Julius papa natione roman⁹ patre rustico tpib⁹ constātij fuit mirande sctitatis vir ꝛ doctrine. Js arriana inualescēte pfidia: multis incōmodis vexat⁹ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. Jn tanta aūt rerū ꝑturbatione tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orietales epos reprehendere maxime ꝟo arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionib⁹ duas basilicas edificauit vnā iuxta foꝝ romanū. aliā in transtiberina regione Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄3 apud iudicē eccl'iasticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ꝛ vt oīa ad eccl'iam ꝑtinētia ꝑ notariū aut ꝑ primicerū notarioꝝ ɔscriberenť. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocam⁹. Juli⁹ ꝟo cū ex sacris ordinib⁹ ter mēse decēbri ī vrbe habitis p̄sb̄ros.xviij. diaconos tres: epos nouē creasset. moriť ac sepeliť via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus augusti. Sedit annos.xv. menses duos: dies sex. Vacat tuz sedes dies quinq3 ꝛ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xp̄i.344.

Liberius papa natione roman⁹: patre augusto cōstantij ꝛ cōstātis tpib⁹ fuit. hui⁹ tpe ɔcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunť. Preterea ꝟo cū in synodo ariminēsi orietales sacerdotes callidi hoīes ꝛ acuti occidentales simplices ꝛ imperitos argumentis ac fallacijs couincerent quā disputationē p̄termittim⁹ xp̄m em̄ cū p̄re homousion esse negabāt. hoc aūt q3 primū liberi⁹ pōtifex aperte impugnabat q̄q3 etiā athanasiū sub ente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pelliť. atq3 ita triēnio ab vrbe abfuit. At ꝟo sacerdotes congregata synodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ꝛ.xl. epoꝝ couētu duos p̄sbyteros vrsaciū ꝛ valentē ab eccl'ia seperarunt. Jnde rogatu ꝛ precibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ꝛ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt [...] cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̄3 diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnete [...] de noīe suo fecit apud macellū lidie. Deniq3 cū sacros ordines bis celebrasset rome moriť ac sepeliť via salaria ī cimiterio priscille.ix.kal. maij: Sedit ānos sex: ƀm alios.xvj. men. iij. dies. 4 Vacat sedes dies

Linea summoꝝ pontificum

Siluester

Marcus

Julius

Liberius

Constantin⁹ magnus. ex obscuriori m̄rimonio fili⁹ Cōstancij augusti in Brittānia creat⁹ est imꝑator. Cū res publica a quattuor imꝑatoribus tenebat: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ⁊ maximiano nouis hoīb⁹. Constātin⁹ tn̄ vir ingens: ⁊ oīa efficere nitēs: que aīo ꝑparasset. sil principatū toti⁹ orbis affectās. ceteros vt ꝑmissuz est vicit. Uir p̄io imperij tēpore optimis p̄ncipibus: vltimo medijs cōparādus: innumere in eo ani corꝑisq̄ʒ virtutes claruerūt. militaris glīe appetētissim⁹: fortūa i bellis ꝓspera fuit. Nā etiā Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilib⁹ artibus ⁊ liberalib⁹ studijs dedit⁹: affectator iusticie ⁊ amoris. Anno igit ab vrbe cōdita millesimo nonagesimo p̄io. dn̄i vero āno. ccc xxxix. sub hoc p̄ncipe xp̄iani a tyrannis ante opp̄ssi nō nihil respirare icipiūt. Pacē em̄ petētib⁹ libēter dedit. liberalitate ⁊ gr̄a oīm sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo ⁊ bono superfluas abscidit. seueras nimiū emēdauit. Urbē in Bizantij ruinis de noīe suo cōdens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conat⁹: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri ei⁹ statua indicabant Is igit tant⁹ p̄nceps oīa circūspiciēs vbi honestate xp̄iane religiōis intellexit. Eā ita cōplex⁹ est vt itur⁹ ad bellū: nō alio q̄ʒ crucis signo vteret: qd̄ sereno celo duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ⁊ viderat ⁊ adorauerat. Astātesq̄ʒ angelos audierat dicētes. Cōstantine: … qd̄ etiā fecit ⁊ tyrannos oēs a ceruicib⁹ populi ro. xp̄inorūq̄ʒ oīm depulit. Tantū itaq̄ʒ p̄ncipez ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuientibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Constātinuz erga xp̄ianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccl̄ia dei ꝓmerendū reddidit. Naz ⁊ pōtificib⁹ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qd̄ quidem Siluester aspernat⁹ tanq̄ʒ religiose capiti mīme cōueniēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ɔtent⁹ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat. q̄ʒq̄ʒ aliqui false dicāt eū vsq̄ʒ ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos moliēs qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ⁊ trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto ⁊ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata mors ei⁹ etiā ꝑ crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atq̄ʒ inter diuos meruit referri.

Constanti⁹ post morte Cōstantini magni p̄ris cū cōstantino ⁊ cōstante fratribus imperiū adept⁹: eoq̄ʒ tp̄e res romana sub vno Augusto ⁊ trib⁹ cesaribus. qd̄ nūq̄ʒ al's fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq̄ʒ vnū f̄ris filium: Uez dalmatic⁹ cesar ꝓp̄ria indole neq̄ʒ patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore militari opp̄mit. Sinēte poci⁹ Cōstantō patrueli suo quā iubēte Cōstantinū porro bellū fratri inferentē: ⁊ apud aquilegiā inconsulti⁹ plurium aggressuz. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

Constans impiuz aggressus qd̄ aliquādiu strēnuū ⁊ iustuz fuit. Mox cuz ⁊ valitudine imꝓspa ⁊ amicis prauiorib⁹ vteret: ad grauia vicia ɔuersus Cū intollerabilis ꝓuīcialibus: militibus iniocūdus eēt. factiōe Maxencij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septiō decimo: etatis trigesimo. Diuersa constācij fortuna fuit. A persis em̄ multa et grauia ꝑpessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus nullū ei cōtra Saporē regē persaꝝ ꝓsperꝫ bellum fuit. nisi qd̄ apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia militū amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricuz nouas res habuit. Uetrauione ad impium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerāt. virum ꝓbum et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Uetrauioni imperiū. Rome quoq̄ʒ tumultus fuit Nepociano constātini sororis fili⁹ ꝑ gladiatorum manus imperiuz vindicante: qui senis exordijs dignum exitum nactus est. Uigesimo enim atq̄ʒ octauo die a Maxentianis ducibus oppressus penas dedit. nō multo post apd̄ mursam maxentius ꝓfligatus est. Orieti mox cesar est datus gallus: maxentiusq̄ʒ diuersis p̄lijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox ⁊ ad tyrānidē ꝓnior si suo iure impare licuisset. Siluanus q̄ʒ i gallia res nouas molitus an̄ diē trigesimū ⁊ ipse extinctus est. Solus i impio romano cōstātius augustus fuit. Mox iuliánū cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in m̄rimoniū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ⁊ galloꝝ ⁊ germanoꝝ mot⁹ virtute sua compescuit. Constantius inde particis bellis occupat⁹ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq̄ʒ anno imperij octauo ⁊ trigesimo etatis quinto ⁊ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimi⁹ ⁊ amicis ⁊ familiaribus credens.

Linea Imperatoꝝ

Constantinus magnus

Constancius

Constantinus

Constans

Constãtinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiũ (vt supra scriptũ est) appellata. ⁊ cũ admodũ parua esset: eã postmodũ constãtinopolim noĩarũt. Constãtinꝰ eñ impator cognomine magnꝰ: dum statuisset imperij sedẽ ex vrbe roma in orientẽ trãsferre: quo faciliꝰ parthoꝝ excursationes cõpesceret. Tradũt aliqui autores in troadẽ ꝓfectũ: ibi regie vrbis fundamẽta iecisse: vbi quondam agamenon: cetericꝫ grecoꝝ principes aduersus priamũ fixere tentoria. Sed admonitũ in somnis a xp̃o saluatore locũ aliũ designãte: ceptũ opus (cuiꝰ diu mansere vestigia) infectũ reliquisse. atcꝫ in traciã nauigantẽ bizantiũ petiuisse. Cũcꝫ sibi locũ diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes excitasse turres magnificẽtissimis tuꝫ priuatis: tuꝫ publicis operibꝰ exornasse. Tãtũcꝫ illi decoris adiecisse: vt altera roma nõ ĩmerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentẽ videre: deorum potiꝰ in terris habitaculũ q̃ꝫ impatoris putauere. Nomẽ vrbi nouã romã impator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cõditore potiꝰ Constãtinopolis vocitaret. Quã eiꝰ successores impatores passim tuꝫ publicis edibꝰ: tuꝫ priuatis ciuiũ pallacijs ⁊ quidẽ suꝑbissimis exornare curarũt. Et adeo vt exteri eo veniẽtes vrbis splẽdorẽ admirati: nõ tam mortaliũ q̃ꝫ celestiũ eã domiciliũ dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cõmunita. Triangularẽ pene vrbis formã fuisse tradũt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qd̃ reliquũ est ad terras vergens: post alta menia ⁊ antemuralia. ingẽti claudit̃ fossa. Habetcꝫ hec ciuitas vndecim portas: dignitatẽ ipsiꝰ pre se ferẽtes. quarũ noĩa hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carthasea regia: caligaria: xilina: bacmagona: pbara: theodosia: ⁊ sylaca. Extãt in ea preter cetera magnificẽtissima edificia templũ Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nongẽtis quondã sacerdotibꝰ celebratũ: mirabili ope: p̃ciosa materia cõstructũ. Ea denicꝫ vrbs tanto splẽdore insignita fuit vt totiꝰ orientis columen: ⁊ vnicũ docte grecie domiciliũ habita fuerit. vbi tria magna cõcilia celebrata fuerũt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: ⁊ sub iustiniano principe. Eam cũ thurci ꝓpter eiꝰ dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nr̃e. 1093. a belzete quodã eoꝝ principe: cũ ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cũ venetis ꝑ quincꝫ ⁊ quĩquaginta annos possidere. postea palealogoꝝ clarissima familia genuẽsiũ ope a gallis ademit vscꝫ in annũ. 1453. gloriosissime possedit. quo an

Constantinopolis

no Machometes Ottomanus thurcoꝝ impator eā cepit diripuitq;. Sic nobilissima vrbs in manꝰ infidelium venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vl' circa. Tātoq; tpe paulo pluri senioꝛ roma steterat. qn̄ pmo a gothis capta est Athalaricꝰ eīn anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctoꝝ effringerēt edixit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: ī vrbe regia reliqt. sacratissīa eiꝰ tēpla machometee spurcicie dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ꝛ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtēnēda respublica. clare olī micene: larissa potēs: pluresq; mēoꝛabiles vrbes quoꝝ si nūc reqras muros: nec ruinas iuenias. Nemo solū in ꝗ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstatinopolis supabat: ꝗ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄arū: tm̄ glorie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs sola recōpēsare videret. Et licet post diuisuz imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis ī manꝰ hostiū venerit: nūq; tn̄ basilice sanctoꝝ destructe: neq; bibliothece cōbuste: neq; despoliata penitꝰ monasteria. Itaq; māsit vsq; ī hūc annū vetuste sapīe apud ꝯstātinopoliz monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doctꝰ poterat: nisi ꝑ tempꝰ cōstātinopoli studuisset. Inde nobis plato redditꝰ. inde aristotelis: demostenis: xenophōtis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ꝛ alioꝝ multa latinis oꝑa (diebꝰ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub thurcoꝝ impio secꝰ eueniet: seuissimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq; litteraꝝ hostiū. Nūc ꝗ̄ ꝛ homero ꝛ pindaro menādro ꝛ oībꝰ illustrioribꝰ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ pħoꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innumerabiles eīn ex hac celeberrima vrbe in oī scia atq; virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos cognomēto iohānes crisostomꝰ ipsiꝰ vrbis ep̄s. Atticus ep̄s cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: cassianꝰ ꝛc. Et nouissime emanuel crisoloras ꝗ grecas lr̄as tpe cōstātiēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus est aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateoꝛ multis locis apud latinos studia lr̄arū esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie: liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontibꝰ deriuati. A fonte precide riuū: ꝑcisus arescit. Nihil aūt sub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt impatoꝛ thurcoꝝ machometꝰ aīo voluerat vrbē in medio thurcoꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq; nomini decus maiꝰ accedere posset: si eā vrbem expugnaret: machinas bellicas admouit. ꝛ insultū magna vi in eā fecit atq; tandē expugnauit: vt hec ciuitas in potestatē venerat infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ꝛ vtriusq; sexus persone cum imperatore paleogolo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio impatore oīa clarescent.

Sancta Helena

Helena mater cōstātini augusti femina incomparabili fide religione animi ac magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglo͛ regis filiā licet captiuā Alij vt ambrosi⁹ stabulariā ⁊ humilē a pricipio fuisse dicūt. hec quippe baptizato filio cū vidisset pdigia a btō siluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudine animi mota ⁊ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis pquireret. Difficile id quidā erat: q͛ ab antiq̄s psecutorib⁹ eo loci simulachrū veneris collocatū fuerat: vt xp̄iani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione pcita vbi locū ip̄m ruderib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscritio illa legabat trib⁹ linguis ih̄s nazaren⁹ rex iudeo͛. Astabat aūt machari⁹ illi⁹ vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit͛ dn̄i inuēta est quinto nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ ī magna veneratione habita. Baptizat͛ ⁊ iudas crucis inuētor quē postea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edificato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci affixū fuerat secū ad filiū portat. ho͛ ille vnū in frenos equi trāstulit: q̄bus in plio vteret͛. Constātin⁹ quoq͛ motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret͛. Constātinus aūt magnus augende xp̄iane religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā in vaticano: ⁊ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat͛ ⁊ iussu imꝑatoris in atrio sessoriano basilica sub titulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ptē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū de deo deq͛ hoīb⁹ bene merita rome diē obijt. xv. kal͛. septēbris.

Arrius hereticus

Arrius p̄sbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē specie ⁊ forma magis q̄ virtute insignis: ⁊ laudis ac glorie poti⁹ q̄ veritatis cupidus serere discordiā ī fide xp̄i cepit. Separe eē filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei p̄ris substātia conabat͛ his verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ⁊ eandē in trinitate subam. cū dictū sit ego ⁊ pater vnū sum⁹: atq͛ his suis fraudib⁹ pualere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis inualuit. fauēte constātio q̄ n̄ros cogebat arriū recipe. Secūdo itaq͛ cōstātij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit͛ eo cōuenere catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōuicia versus magicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: plato in loculis arsenij brachio. Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō pmisit inpunē: q͛ haud multo post epo͛ ⁊ ppl'i frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine demisit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Nicenum

Nicena synodus prima oīm synodo͛ hoc anno qui est sextus decim⁹ imperij constātini annus contra hui⁹ pfidi arrij dogma sūmo pōtifice ⁊ cōstātino magno augusto iubētib⁹. Cū alexander alexandrine vrbis ep̄s frustra reuocare arriū ab errore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impēsa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cōciliū generale indicit͛. Cui. ccc. ⁊. xviij. ep̄i interfuere. Disputatū est eo in loco aliq̄diu: ⁊ quidem acriter. Nā viri aliq̄ in q̄stionib⁹ callidi: arrio tuz q̄dem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. lz ex his quidā doctissim⁹ ph̄s diuino sp̄u mot⁹ vno momēto fidē n̄ram quā antea impugnabat: vt sanctaz ⁊ integrā statim amplexus sit. Tādez vero reipsa in cōcilio diligēter discussa cōcludit͛ scribi debere. id est eiusdē cū patre subē filiū cōfiteri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē ⁊ septez affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ⁊ non ex ipsa patris diuinitate pgenitū. Cognita aūt tante cōtrouersie veritate. Constātin⁹ decretū cōcilij affirmat: pposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde sex t̄m cum arrio exulauere. Reliqui eē in sn̄iam bene iudicantiū venere. In eodē vo cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino ep̄o gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xp̄m a maria p̄ coitu fuisse conceptū. Dānati ⁊ sabelliani q̄ vnā t̄m p̄sonā patri filio ⁊ sp̄uisancto ascribunt. In eo q̄z cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) ep̄i ipsi constātino dabant: seinuicē accusantes: expetentesq͛ a principe iudiciū: quibus imꝑator optim⁹ r̄ndit: cōbustis eo͛ libellis. eo dei t̄mmodo. ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent͛. Multa deniq͛ alia ad honestatem ⁊ pacem eccl'ie vt in decretis habet͛ in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

Paulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaʒ (vt diuꝰ scribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯfestiʒ inter choros aplо̄ꝝ ⁊ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerac hic post mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter sedecim. lr̄is tā grecis ꝙ̄ egyptiacis apprime eruditꝰ, māsueti aī deū valde amans Et duꝫ ꝑsecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuʒ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis spelūca: q̄ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde vestibulū qđ apto desup celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄si qđ a deo sibi offerret̄, habitaculo oēm ibidē in orōnibꝰ ⁊ solitudine duxit etatē. Cibū ⁊ vestimētū ei palma ꝓbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ accessit. ⁊ inter sermocinationes cōspiciūt aliteʒ coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter subuolat ⁊ integrū panē añ ora mirantiū deposuit. Inq̄t paulꝰ dn̄s prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolutꝰ: erecta ceruice extensisq̄ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: ⁊ tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

Antoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ, ⁊ ꝙ̄maxie sermone ⁊ ope potēs his tpibꝰ claruit hic tanta sapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ studiuʒ humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit repletꝰ. Cōstātinꝰ impator lr̄as (rogatꝰ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ȝ eplās vt diuꝰ testat̄ hieronymꝰ egyptiace scripsit ac ad eccl̄ias egypti destinauit: que tpibꝰ illis legebāt̄ vt eple pauli in ecclesijs: quas postmodū ob sn̄ias grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Valuit aūt multū suis tpibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ sanctissima auctoritas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ nisi ī occasu solis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanasiꝰ alexandrine vrbis eps̄ insigni volumine ꝑscripsit. Obijt aūt hic vir oī ꝑconio dignꝰ: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cuiꝰ cū corpꝰ diu occuluisset postea imperāte iustiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuʒ. postea ī galliā trāslatū apd̄ viennā ꝯdigno honore nūc vsq̄ requiescit. eiꝰ aūt natale. i 6. kal̄. februarij celebrat̄.

Hilarius eps̄

Hilariꝰ illustrissimꝰ pictauiensis eps̄ ⁊ oīm lr̄aꝝ eruditissimꝰ ac semꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidissent pictauiēses ꝙ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in epm̄ elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā sed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultibꝰ accusatꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuʒ missus ad insulā gallinariā plenā serpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōposuit. Sed deniq̄ post multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. i 2: de synodo. ad constātiū, aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanasius eps̄

Athanasiꝰ alexandrinꝰ eps̄ vir sanctitate ⁊ scia cōspicuus hisdē tpibꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑsecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naʒ supioribꝰ annis in laodicensi cōcilio ꝯ arrianos cōstitutꝰ cū rōnibꝰ euidētissimis atq̄ argumētis fortissimis filiū patri omousion affirmaret. qđ arrius ⁊ eiꝰ seq̄ces refellere nō poterāt: vniuersuʒ pene orbē in sui ꝑsecutionē cōcitauit. Arriani q̄ȝ brachiū a cadauere pcidētes impatori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficia. Is tn̄ clāculū custoditꝰ tandē brachia ostēdit ⁊ eoꝝ fallaciaʒ detegit. Dānat̄ itaq̄ violēter iubente constantio athanasiꝰ: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit: vt solē nūq̄ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet̄. dei monitu ad cōstantis partes ꝯfugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq̄ patiētie coronas tpe valētiniani ⁊ valētis impatoꝝ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij vo sui sexto ⁊ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes ⁊ plures alios cū simbolo. Quicūq̄ vult saluus esse ⁊c.

Iuuencus hispanus poeta ꝑsbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute ⁊ doctrina nobilior. ꝑ hoc tēpus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versibꝰ fere ad verbū trāsferēs quatuor libris composuit. Scripsit ⁊ quedā eo genere metri ad sacramētoꝝ ordinē pertinentia.

Hiberoꝝ q̄q̄ gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt baccurio rege: ioēs id cohortante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝓuenit.

Linea sūmorū pontificum

Scisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū et felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pelluntur. atqȝ liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberiū introduxit. vnde psecutio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis p̄sbyteri et clerici passim necarent.

Anno mundi. 5553. Anno christi. 353.

Felix

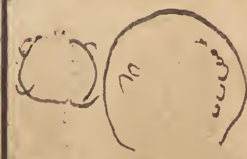
Felix secundus papa natione roman⁹ p̄re anastasio: liberio p̄dicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creat⁹ vel poti⁹ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tn̄ statim vbi pontificatū inijt. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū et secūdo rebaptizatū pmulgat ab eusebio nicomediensi epō in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset et quidē magna (vt dixim⁹ inter liberiū et felicem) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit qȝ in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

Damasus

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir sane bonus et optim⁹ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit eñ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ pmulgatis pacata tandē eccl'ia damasus ocio litterario delectat⁹ vitas pōtificū oīm qui ante se fuere cōscripsit: easqȝ ad hieronymū misit. Nō destitit tn̄ et templa et cultū diuinū augere. duas eñ basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. versib⁹ quoqȝ elegantibus sanctoꝝ corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi qȝ alternis vicib⁹ in eccl'ia canerent. in fineqȝ eoꝝ verba hec ponerent. Gloria pr̄i et filio et sp̄ui sancto īstituit. Prim⁹ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū pri⁹. lxx. interptuȝ scripta tm̄modo in p̄cio essent. Nā et hieronymi biblia legi cepta est: et psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos p̄sbros et epōs. ij. et. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cū matre et sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnū et. xx.

Scisma tercīū fuit inter damasum et vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrimqȝ cecidere in ipso templo cū res nō suffragijs tm̄ sed vi et armis tractaret: Verū nō ita multo post sacerdotū et ppl'i cōsensu damasus eps cōfirmat. et vrsicinus ad neapolitanā eccl'iam traducit. damasus aūt adulterij accusat⁹ publico ꝯcilio cām dixit: vbi et innocēs absoluit. Et cōcordi⁹ atqȝ calixtus diaconi falsi accusatores damnati et reiecti ab eccl'ia sunt. Cautūqȝ lege est vt deinceps penā talionis subeāt q̄ aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Syricius

Siricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentiniani tpib⁹ fuit. Is censuit monachos quoꝝ vita pbata eēt: posse sacris initiari. a primis ordinib⁹ vsqȝ ad epatum. censuit item ordines p interualla dādos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt et redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atqȝ ibi ieiunijs et orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Viaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aūt presbyterū ab epō tm̄ censuit. Instituit itē vt q̄cūqȝ aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab eccl'iastico officio pelleret. hereticos quoqȝ p manus impositionē recipiendos censuit. Syricius vo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex et viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: epis duob⁹ et triginta: ex sacris ordinibus quinqȝes habitis. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinqȝ et viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Iulian⁹ galli cesaris german⁹. cũ solus in impio romano constanti⁹ augustus fuit mox iulianũ patruelẽ suũ. quippe qui ex cõstantio patris cõstantini fratre nat⁹ erat cesarẽ creatũ In gallias seditione quorũdã tyrãnoꝝ tumultuãtes misit: tradita in mr̃imoniũ sorore: a quo modicis copijs apud argentinã tum gallie vrbe ingentes alamanoꝝ copie extincte sunt. rex nobilissim⁹ captus: gallie restitute. Submoticꝫ vltra rhenum germani. necꝫ multo post cuz germani etiã exercit⁹ galliarũ p̄sidio tollerent̃ ꝯsensu militũ fact⁹ est augustus quo audito ꝯstanti⁹ apoplexia obijt. hoc aũt morbo dixere medici hoiem interijsse ob dolorẽ ai̇ ⁊ grauẽ cogitationẽ in quã rebellãte iuliano inciderat. vir aũt erat iulian⁹ egregi⁹ ⁊ rẽ publicã insigniter moderatur⁹ si ꝑ fata licuisset. Liberalib⁹ disciplinis apprime erudit⁹: grecis doctior. facũdia ingenti ⁊ ꝓmpta mẽorie tenacissime. i amicos liberalis. ꝓuincialib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus Verũ hec oĩa ad extremũ euertit duz xp̄ianos ꝑsequit̃. Callidior tñ ceteris persecutor nouis necꝫ tormẽtis primo ꝟ ꝓmijs honorib⁹ blãdicijs ꝑsuasionibus maiorẽ fere ppl̄i partẽ q̃ si atrocior fuisset elicuit. Vetuit aũt ne xp̄iani auctorũ gentiliũ studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasqꝫ venerarent̃ paterent. Sunt q̃ scribũt hũc antea clericũ fuisse postea a fide nr̃a defecisse: vnde hoiem apostatã vocant. hinc rerũ publicarũ potit⁹ ingenti apparatu parthis intulit bellũ. assyriãcꝫ populat⁹. remeãscꝫ victor duz se incõsult⁹ p̄lijs inseruit hostili manu interfect⁹ est. 6. kal. iulij impij ãno septio etat[is] altero ⁊ trigesimo

Iouinian⁹ genit⁹ patre varraniano incola agri singidonẽsis ꝓuincie pãnonie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio lr̃arũ studiosus ad obtinendum imperiũ. cõsensu exercitu lect⁹ est cõmẽdatione patris militibus q̃ sua notior Impator aũt ab exercitu elect⁹ non prius ꝓfiteri impatoris nomẽ voluit: q̃ oẽs cõclamarũt se xp̄ianos eẽ. quib⁹ collaudatis ⁊ imperiũ suscepit ⁊ exercitũ e manib⁹ barbaroꝝ liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitu quocꝫ inopia laborante: vno a persis atcꝫ altero p̄lio vict⁹: pacẽ cũ Sapore necessariã quidẽ sed ignobilẽ fecit mutat[is] finib⁹: ac nõnulla impij romani pte tradita. qd ante eũ annis. ccc. ⁊ viginti duob⁹ fere ex quo romanũ imperiũ conditũ erat nunqꝫ accidit. Tandẽ illiricũ petens in gallicie finib⁹ repẽtina morte obijt. vir alias necꝫ iners necꝫ imprudens. Multi exanimatũ opinant̃ nimia edulitate. alij odore cubiculi qd ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam nimietate prunarũ quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimũ vel minimũ tradunt tercio ⁊ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodũ liberalis fuit.

Valẽtinianus e pãnonia cibaliensi editus cũ esset tribun⁹ scutarioꝝ apud nicẽã august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita millesimo cẽtesimo nono decimo. frẽm valente cõstantinopoli in cõmunionẽ regni assumpsit. q̃ cũ sub iuliano augusto xp̄ianitat[is] integrã fidez gereret. iussus ab impatore sacrilego aut imolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianocꝫ mortuo valẽtinian⁹ qui ꝑ noĩe xp̄i amiserat tribunatũ in locũ ꝑsecutoris sui accepit imperiũ. postea vo imperij sui anno tercio: gratianũ filiũ nec duz bene puberẽ hortatu socrus ⁊ vxoris augustũ creauit. Procopiũ virũ audacẽ apud ꝯstãtinopolim tyrãnidẽ inuadẽs res nouas moliẽtẽ mira celeritate opprimit. Valẽs interea ab eudoxio arriane hereseos epõ baptizat⁹: in seuissimã heresim dilapsus nostros ꝑsequit̃ ⁊ in exiliũ pellit: mortuo p̄sertim anastasio: quo viuẽte res xp̄iana sex ⁊. xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cõpressus est. Valentinian⁹ quocꝫ saxones gẽtez in littorib⁹ ⁊ paludib⁹ in vijs sitam romanis finib⁹ eruptionẽ meditãtẽ i francoꝝ finib⁹ oppressit. Denicꝫ anno imperij sui vndecimo cũ sarmate sese ꝑ pannonias diffudissent dum apud brigionẽ oppidũ squadoꝝ legationi respõderet anno ei⁹ qnto ⁊ quĩquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat̃ voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aũt impator egregius vultu decens: sol erti ingenio: aĩo grauis: sermone cultissim⁹: infestus vicijs maxĩe auaricie: ad loquẽdũ parcus: seuerus: vehemẽs ⁊c.

Valẽs imperiũ oriẽtis q̃tuor annis valẽtiniano mortuo tenuit graciano valẽtiniani filio i occidẽtali parte regnãte. q̃ sibi valẽtinianũ frẽm paruulũ admodũ sociũ creauit imperij. Valens aũt a lucio cõstãtinopolitano rebaptizat⁹ hostilẽ in modũ nr̃os ꝑsequẽs. Necꝫ illis quidẽ parcẽs q̃ in heremo erãt: lege data vt monachi militarẽt. nolẽtes ꝑ tribunos ⁊ milites fustib⁹ iussit interfici. quoꝝ inumera multitudo ꝑ vastas tũc egypti solitudines diffusa ꝯstat. p̄cipuecꝫ apud nitriã martyrij ꝯsecuta palmã. tum gothi sedib⁹ eius pulsi ꝑ oẽs se tracias effundũt. quib⁹ dum valẽs ire cũ exercitu parat: sed sero ab exilio epõs ⁊ monachos reuocari p̄cepit. Ipse cũ sagitta sauci⁹: versuscꝫ in fugã ob dolorẽ nimiũ sepe equo laberet̃ atcꝫ i vilissimã casulã deportat⁹ esset: [in]sequẽtibus gothis ignecꝫ supposito cõcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothoꝝ clades [ro]mani imperij ac totius italie fuit.

Linea Imperatorum

Julianus

Jouinianus

Valentinianus

Valens

Nicolaus eps

Nicolaus ex illustri ꝓsapia ortus ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleref: bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbatus parētibus. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā cōuicane9 ei9 ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qd vbi vir sanct9 cōperit. miserrimo hoī cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū p fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirroꝝ eps elect9 oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus i corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis chorus care cepit: nec dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē ei9 inuocauerūt leuamē sentirēt ꝑcipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plen9 dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dn̄e speraui. postremo dicēs. In man9 tuas ⁊c. deo aīam tradidit. ad cui9 tumbā oleū ꝓrupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cui9 festū. 8. id9 decēbris celebram9

Donat9 hereticus

Donat9 heretic9 natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos scripsit ⁊ totā pene affricā atq3 iudeā sua pestifera ꝑsuasione decepit. cui9 error fuit q filiū p̄re minorē eē dicebat ⁊ sp̄m sanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tñ e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime librū de sp̄usancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomi9 hereticus

Macedoni9 heretic9

Eunomi9 alter heretic9 his tpib9 fuit. vñ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo leprosus. nec sec9 interi9 quā exteri9: morbo regio corrept9. qui cū primus arriane ꝑfidie sectator fuisset aliā q̄z adiecit ⁊ disseminauit falsitatē. affirmabat i reb9 oib9 ⁊ filiū dissimilē p̄ri: ⁊ sp̄m sanctū cū p̄re ⁊ filio nil habere cōmune.

Donat9 grāmatic9

Macedoni9 q̄z quē nr̄i ante errorē cōstātinopolitanū ep̄m fecerāt. ab arrianis expellif q2 filiū p̄ri silem fatebaf: l3 sp̄m sanctū nō sec9 atq3 illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti sūt.

Donat9 grāmatic9 ⁊ nō min9 rhetor ac ph̄s diui hieronymi ꝑceptor rome tuz insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentat9 est. ⁊ vt ferunt hic donatus est eni9 libellus vsq3 hodie in scolis a pueris legif prima rudimēta grāmatice discentibus.

Iulian9 impator vanitati magice dedit9 erat ⁊ vt nr̄is stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄z antea restituere conarenf. veꝝ nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinit9 imisso ⁊ ferramēta ipsa ꝯsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēq3 exclamasse manu ad celum extēsa vicisti gallilee vicisti. Nā xp̄m gallileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

Johānes ⁊ paul9 xp̄ianissimi viri frēs romani ꝑclarissimi. audiēs iulian9 q de rebus suis paupes sustētaret. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apd romanā vrbē post inūera verbera iussu iuliani sexto kal9. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ i foueā dom9 abscōditi. dicēs eos i exiliū missos tādē a filio ei9 obsesso manifestati p̄r cū filio fidē recepit.

Gordian9 ⁊ epimach9

Gordian9 ⁊ epimachus viri ꝑclarissimi ⁊ ipsi sb hoc tumultu rome i via que latina nūcupaf martyrio coronanf. quoꝝ prior ꝓ noīs xp̄i ꝯfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcaf ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

Iulianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal9. Julij. spiritum emisit.

Quiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus eps hac tempestate cū anna matre sua ꝓ xp̄o martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝑpterea ab ipso (vt multi asserūt) cruciferoꝝ ordo iniciū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

Per hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta defluxit cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus ꝑ orbem factus est. Ea tēpestate athanaricus rex gothoꝝ xp̄ianos in gēte sua crudelissime ꝑsequit̄ ⁊ ad coronā martyrij sublimauit. Burgundionū q̄z plusq̄ꝫ .lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederūt: q̄ tñ nō multo post tpe xp̄iani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valētis gens hunoꝝ diu inaccessis seclusa mōtib⁹ repentina rabie parcita: exarsit in gothos: eosq̄ꝫ cōturbatos ab antiq̄s sedib⁹ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: sese ꝑ tracias infudere: oīa cedib⁹ incendijsq̄ꝫ vastātes. Deniq̄ꝫ petentib⁹ gothis vt eis ep̄os mitteret a quib⁹ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̄ꝫ vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi v̄o impatore occiso iam securi ad vrbem ꝓperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

Constat eā gentē que ꝓgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas v̄o primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ supiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt hunni ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montib⁹ riphers propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt̄.

Basilius magn⁹

Basili⁹ magn⁹ cesaree capadocie (q̄ pri⁹ maza vocabat̄) ep̄s ⁊ monachorum multoꝝ institutor ⁊ pater. Vir certe oī sapīa oīq̄ꝫ virtute ꝯspicu⁹: ꝑ hec tpa mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue virtutis ⁊ sctitatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impauit: q̄ cū egregi⁹ doctor haberet̄ ꝯ̄ eunomiū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ librū de spūsancto: ⁊ monachoꝝ instituta atq̄ꝫ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia instituit. qb⁹ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̄ꝫ sctissim⁹ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: mēoriā vite sue omnib⁹ derelinquēs q̄ b̄m opationē spūssancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpib⁹ aliqua volumia. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹: ambo fuere nobiles: ābo athenis erudit.

Gregori⁹ nazianzen⁹

Gregori⁹ nazianzen⁹ ep̄s q̄ basiliū ad monasteriū ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi p̄ceptor. his dieb⁹ ob sctitatē eruditionēq̄ꝫ ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxīe v̄o in laudē cipriani athanasij maximi ph̄i. Scripsit ⁊ ꝯ̄ eunomiū duos libros. cōtra iulianū impatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ ꝯstātinopolitanos ab heresi rōnib⁹: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennonū virū eloquētissimū secut⁹ est. Is postremo dux senex admodū eēt: successorē sibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic v̄o sub theodosio postea morit̄. Epiphani⁹ q̄z cipri salamine ep̄s hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq̄ꝫ senectute constitutus varia condidit opuscula. moritēs deniq̄ꝫ vt sanctus quarto ydus maij

Macharij

Macharij duo in syria b̄ti antonij discipuli magne auctis tūc erāt. quoꝝ alter in supiore: alter in inferiore habitabat heremo. eoꝝ vitā ac alioꝝ patrū nitrie egypti ꝓuincie diu⁹ hieronym⁹ cōscripsit. Hilarion q̄z sctissim⁹ abbas ꝑ hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post aspimā vitā. xij. kal. nouēbris diē obijt. Arseni⁹ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie ꝑrexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in seruicio xp̄i anno vite sue nonagesimoquīto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq̄ꝫ videre voluit. Paphnuci⁹ q̄z abbas apud thebaidā thaisim impudicissimā meretricē ad xp̄m ꝯuertit cū b̄ti onufrij vitā cōscripsit. tandē videntib⁹ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q̄ ꝑ trienniū lapidē ore detulit vt silētij virtutē ꝑcipe mereret̄ pluresq̄ꝫ alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

Maria egypciaca meretrix ꝑmo appellata: deinde sctitatis ⁊ pn̄ie ac ꝑseuerācie exemplū. quadraginta eñ septē annis in heremo pn̄iaꝫ artissimā ꝑegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̄ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q̄b⁹ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄rto nōs april' migrauit ad dñm. cuius corp⁹ zozimas sctissimus abbas sepeliuit.

Euphrosia q̄z genere ⁊ virtutibus p̄stantissima in monasterio ꝑ decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinētia atq̄ꝫ labore vsq̄ꝫ ad trigesimū vite sue annū ꝑmansit. Hoꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersatione heremiticaꝫ diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Anno mundi.5593. Anno xpi.394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syriciū pōtificē im/perāte graciano vrbis rome eṗs creaṫ. qui pōtificatu inito rei diuine ca uēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ⁊ venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut canereṫ aut legereṫ ī eccl'ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmaritimi in clerū reciperenṫ. nisi q̄nq̄ eṗoꝝ pre se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝑpter manicheos qui tūc in affrica magno in ꝑcio erāt ⁊ ad corrūpendā fidē de suis quoq̄ versuz mittebāt. Cōstituit itē ne debiles ⁊ manci: neue aliq̄ mēbro caretes in numerū clericoꝝ reciperenṫ. Basilicā q̄z (que crescētina vocaṫ) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēse decebri habitis: p̄sbyteros octo: dia conos quinq̄: eṗos decē creasset moriṫ ⁊ sepeliṫ in cimiterio ad vrsuz pilleatuz 5.kal.maij. annos vo tres: dies.x.sedit. Uacat tuz sedes dies vnū ⁊.xx.

Anno mundi.5603: Anno xpi.404.

Innocētius huius nōis prim⁹ papa natione albanus p̄re innocētio parti ceps theodosij tpoꝝ fuit. hic sanct⁹ fuit ⁊ multa ad religionē ꝑtinētia trā quillitate impij ⁊ beniuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit enī vt sabatho ieiuniū celebrareṫ. Et q̄ tali die xp̄s in sepulchro iacuisset ⁊ ei⁹ disci puli ieiunassent. De iudeis q̄z ⁊ paganis deq̄ monachis regulas quasdā tu lit. voluit vt eccl'ia semel ꝯsecrata: amplius nō cōsecrareṫ. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ⁊ maximilla ab vr be expulit. Preterea vo pelagiū monachū ⁊ celestinū hereseos dānauit eo q̄ liberū arbitriū diuine gr̄e anteferrēt: ⁊ q̄ dicerēt ad implēda diuina iussa vo/lūtatē ꝑ se sufficiētē eē. Basilicā vo geruasij ⁊ ꝓthasij dedicauit. vestine mu lieris impēsa structā ⁊ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis ī eccle sijs ante sacri receptionē pax xp̄icolis dareṫ. demū vbi ꝑ sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄sbyteros.xxx. diaconos.xij. eṗos q̄tuor ⁊ q̄nquagita creas set ꝑ diuersa loca. moriṫ ac sepeliṫ in cimiterio ad vrsuz pileatū. 5.kal. augusti Sedit annos.xv. mēses.ij. diebus quinq̄. Uacat tuz sedes dies.ij. ⁊.xx.

Zozimus papa natione grecus p̄re abrahā post innocentiū mortuo theo dosio archadij ⁊ honorij qui patri impio successere tpib⁹ fuit. vir quidē sanct⁹ atq̄ optimus in multa rerū ꝑturbatione rem diuinā nunq̄ omisit. Con stituit eñ vt diaconi dum celebrareṫ leuas tectas haberēt linostimis. Cōces/sit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit ⁊ potuz publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Uetuit etiā ne serui in clerū reciperenṫ q̄ huiuscemodi viros libe ros ⁊ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliuz faustinū eṗm duosq̄ vrbis rome presbyteros, vt ostēderet nil vsq̄ publice agi debere sine cōsensu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄sbyteris decē: diaconis trib⁹. eṗis octo. moriṫ ac sepeliṫ via tiburtina apud corp⁹ b̄ea ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Uacat tum sedes dies vndecim.

Anno mundi.5613. Anno.414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄sbytero bono rij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Naz duz bonifacius in basilica iulij vrbis rome creaṫ. Eulalius in cōstantiniana basili ca pontifex electus huic statim obiciṫ. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dici tur. Qd vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valātiniano ambo ab vrbe pellunṫ. Reuocaṫ tñ septimo mense post bo nifacius. ⁊ solus vrbis presul constituiṫ. Qui postq̄ pōtificatū pacifice ade ptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha scura tam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacer dos ante annos.30. ordineṫ. Neue seruus aut obnoxi⁹ vel obercit⁹ in clerū re ciperenṫ. Uoluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarenṫ aut dam narenṫ. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis marty ris. eiusq̄ sepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Nā ⁊ patenā argenteaz librarū.xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ scyphū argen teū librarū.x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyte ros ⁊ eṗos creasset. moriṫ ac via salaria sepeliṫ apud corpus sancte felicitatis. 8.kal. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbē reuocāt: q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Anastasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Gracian⁹ valētiniani senioris fili⁹ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: q̄uis iā dudū ante cū patruo valēte ꝛ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua militia strenuus ꝛ religione clarus. admodū eñ iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finib⁹ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusq̄ꝫ. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc deniq̄ꝫ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ ep̄s fuisset elect⁹ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa īstaurare fecit. Porro gratian⁹ cū aīaduertisset thraciā daciāq̄ꝫ tāq̄ꝫ genitales terras possidētib⁹ gothis ꝛ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ꝛ trigesimū agentē. orientisq̄ꝫ ꝛ thracie simul imp̄io p̄fecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xp̄i referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisq̄ꝫ p̄lijs vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interī vo maxim⁹ brittāniā tyrānidē occupās ac ī galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ꝛ. xx. annos habentē. quare valētinian⁹ iunior frater metu ꝑterrit⁹ ad theodosiū in orientē ꝯfugit ꝛ paterna pietate suscept⁹ est. fuit aūt gracian⁹ l̄ris haud mediocriter institut⁹. carmē facē. ꝓbat⁹: ornate loq̄: parc⁹ cibi sōniq̄ꝫ ac libidinis victor.

Theodosi⁹ senior genere hispan⁹ genit⁹ p̄re theodosio matre termācia: interfecto ꝑ maximū graciano: impiū romani orbis obtinuit sol⁹: mānsitq̄ꝫ in eo annis. xj. cū iā in oriētis ꝑtib⁹ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singlari celeritate ꝛ ꝯsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apd aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maxīo ipsi martin⁹ vir sctīssim⁹ añ p̄dixerat dux britānia militarib⁹ copijs spoliat in italiā ꝯ ius fasq̄ꝫ vētur⁹. Theodosi⁹ q̄ꝫ diuino auxilio fret⁹ ꝛ andragaciū maximi comitē: ꝛ victorē eiusdē tyrāni filiū ꝛ arbogastē q̄ valētinianū iuniorē apud viennā ei⁹ dolo strāgulauit ac eugeniū tyrānos mira celeritate vsus opprimit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atq̄ꝫ defensor exími⁹ morib⁹ ꝛ corpe traiano similis q̄ꝫtū scripta veterū ꝛ picture docent. Sic eminēs stat⁹ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q̄ plurimū valuit ꝛ religiōis. Nā cū mediolanēsiū ingredi ecclīam vellet mysteria visur⁹. ꝓhibit⁹ ob q̄ddā facin⁹ (vt fieri solet) ab īgressu ecclīe nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio grās egerit atq̄ꝫ penituerit. huic sociata ī ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ꝛ honoriū genuit. itaq̄ꝫ q̄nq̄gesimū annū agens etatis ī pace apd mediolanū reb⁹ excessit humanis republicā q̄etā filijs relinquēs corp⁹ ei⁹ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atq̄ꝫ sepultū est.

Archadi⁹ theodosij magni fili⁹ augustus in oriēte factus. honori⁹ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tm̄ sedibus tenere ceperūt. vixitq̄ꝫ archadi⁹ post p̄ris excessuꝫ annis duodecim. verū q̄ꝛ pater eoꝝ theodosi⁹ ipsis adhuc adolescētulus tres duces reliq̄rit viros potētissimos q̄ curā gererēt. reliq̄ritq̄ꝫ ruffinū q̄ orientē. stilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti spretis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti masceleger frater ei⁹ crudelitatē veritus hoīem fugat. q̄ vel dolore aī vel veneno post morit. Masceleger tāta victoria elat⁹ cū nec deo nec hoīb⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruffin⁹ vo ab archadio opprimit. Stilco q̄ꝫ occidētis tutor imperij collatoꝝ beneficioꝝ īmemor ꝛ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ꝛ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Impator indignatus duces misit qui eum interficerent.

Honorius archadij p̄dicti frater: vir morib⁹ ꝛ religiōe: theodosio p̄ri cōsimilis. Is principatu suscepto dux vires reipu. quottidianis cencret labefactari incōmodis virū strenuū ꝛ bellicosum ꝯstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsib⁹ euolutis ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ꝛ valetiniano filijs ꝑfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius vo postq̄ꝫ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim impasset cū iaꝫ antea cū fratre annis duob⁹ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusq̄ꝫ ei⁹ iuxta beati petri ap̄li atriū in mauseolo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Linea Imperatoꝝ

Gracianus

Theodosius

Archadius

Honorius

Sanctus ambrosius

Ambrosius mediolanensis eps: patria romanus de cõsulari dignitate vir plane sanctissimus et oim doctorũ sui tpis pcipuus atqz supremus. post auxentij serã mortẽ ex pagano iudice subito apd mediolanũ diuino nutu eps fuit e cũcti electus: moxqz catholico baptismate tinctus presulqz ordinat9. subito em infantis vox insonuit dicẽs. Dignus est hic ambrosius vt sit eps. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valentiniani anno: nonus mediolanensiũ creat eps. Cũqz p fide catholica libros graciano impatori porrexisset: ac reuerẽtia qua debuerat suscept9 eet. vniuersa stati ad rectã fidẽ italia repullulauit. ac ois cisalpina gallia orthodoxã recepit fidẽ postea impatori theodosio ambrosi9 apd mediolanũ eccl'ie introitũ: nisi peniteret interdixit. cũ agẽte curialiũ suoz malicia eius iussu ad qnqz hoim milia occisa sunt quã admonitionẽ equo aio tulit. fuit em ambrosio tãta comitas. moz sanctitas: ingenij acumẽ: diuinaqz scia vt nõ modo viuẽs: sed et vita functus. Italiã et oẽm orbem i sui deuotionẽ ac venerationẽqz pduxerit. qui etiã platoni pho et ortu et infantia atqz disciplina psimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciẽ cõpleuit: ac si in alueolũ intrãdi et exeũdi motũ facerẽt: que pdigia ex ei9 ore suauitatẽ dicẽdi mellẽ dulciorẽ fluere significabãt qd postea verissime demõstratũ est: si eius dicẽdi scribẽdiqz dulcedinẽ contẽplemur. Scripsit em emẽdatissimos libros quoz sententie sunt fidei et eccl'ie firmissime colũne. In quib9 romana relucet fides: qz inter scriptores latinos quasi quidẽ flos emicuit. Obijt deniqz hic sanctissimus presul secundo nonas aprilis.

Martinus eps

Martin9 monach9 et eps turonẽsis vir sanctitate et pietate clarissim9: q sabaudie pãnonioz oppido oriũdus: et in italia ticin id est papie nutrit9 cũ patre suo tribuno militum sub cõstãtio et postea sub iuliano impatore militauit cõuis inuitus. tpe vo hiemali p portã ciuitatis ambiensis transiẽs paupi obuio. arrepto ense clamidẽ q sibi sola superat in elemosynã largit9 diuisit. In qua nocte sequẽte xpm vidit vestitũ. Relicta milicia ad hilariũ pictauẽsem epm pexit: se ei9 disciplinẽ subbijciens. ibi postea monasteriũ cõstruxit de quo in epm turonẽsez assũptus est. Eius deinde vita tãtis extitit gl'iosa miraculis vt post aplos null9 ei eqparet. cũ triũ mortuoz (more xpi ihu) meruerit esse suscitator. Tandẽ anno pmo tpib9 anastasij põtificis apud eandẽ vrbẽ tercio ydus nouẽbris etatis vo sue. 81. migrauit ad dñm. Cuius exequijs cũ diuus ambrosius miraculose interfuisset. et eius sctitatẽ et virtutẽ didicisset. de eo ait. beatus martin9 prophani erroris tẽpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpib9 demonia seua exclusit: ac varijs laborãtes languorib9 salutis remedio subleuauit: qz ita pfectus est vt xpm texisset in paupe etc.

Theodosi9 impator p hec tpa fedus cũ athanarico rege gothoz ex tẽplo pcussit athanaricus cõstãtinopolim ad theodosiũ venit quẽ ille mira animi iocũditate et affectione recepit deniqz cũ athanaric9 vrbem intrasset. et tã edificia ciuitatis qz exornati ad diem festũ ppli freqũetiã cerneret: deinceps impatoris regiã ingressus obseqa officiaqz diuersa cõspiceret: sine dubio inqt. de9 terren9 est impator. Cõtra quẽ qcũqz man9 leuare missus fuerit: ipse sui sanguis re9 existat. Nec mora tñ supueniẽte valitudine reb9 humanis excessit. cui9 exequias impator ipse pcedẽs digne eũ tradidit sepulture. ac vniuerse gothoz gentes rege defũcto aspiciẽtes virtutẽ benignitateqz impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

Claudian9 poeta natione hispan9 his tpib9 apud florẽtiã ethrurie vrbẽ i pcio existẽs duos libros claudianũ scz maiorẽ et minorẽ edidit. In qbus certe multe extant snie celebres ac notabilia puerbia. Libri eius de theodosij laudib9 versib9 exaratũ ferũt. In ei9 itẽ laude claudiani poete carmina extãt. O nimiũ dilecte deo tibi militat ether. et ciurati veniũt ad clasica vẽti.

Prudentius

Prudẽtiũ etiã poetã xpianũ virũ vtiqz secularium lrarũ sciẽtissimũ p hos dies claruisse tradũt qui et nõnulla in diuinis laude dignissima cõposuit. de numero eoz extat liber de martyribus. de origine peccatoz. exameron de trinitate etc. atqz aduersus simacũ idola defendentẽ librũ cõposuit et quedã alia.

His tpibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputãdo vehemẽs et ita acutus vt ausus sit dicere corpus nõ aiam a dño in dispensatione susceptum. postea vo cum rõnibus vrgeref ait eũ quidẽ habuisse aiam. nõ tñ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solũ qua corpus viuũ reddit. Ad supplementũ vero rõnabilis partis ipsum verbũ dei fuisse perhibeat. que quidẽ snia et a damaso ante et a petro alexandrino epo explosa est. hinc appollinariste originẽ habuere.

Sanctus Hieronymus

Hieronym⁹ vir sanctissim⁹ ac doctor celeberrim⁹ sancte romane eccl'ie cardinalis p̄sb̄r nat⁹ p̄re eusebio oppido stridonis. qd̄ a gothis euersuz dalmacie quōdā pānonieqʒ cōfiniū fuit. Is toto orbe doctrinis ac scīa clarus apud bethleem ciuitatē palestine situs cā radiabat. quātū eīm iste iuuerit eccl'iaz dei vita ꝛ scriptis: non attinet dicere cū ꝛ vita ei⁹ sctīssima oīb⁹ p̄luceat. ꝛ scripta ei⁹ ita in p̄cio ꝛ in honore sint: vt nemo magis legat̄ ab eruditis p̄sertim: fuit eīm eloquētissim⁹ ꝛ diuersarū l'rarū periciā ꝛ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q̄ l'ris grecis ꝛ latinis apprime eruditus p̄sbyter q̄ʒ cardinalis ibidē est ordinat⁹. Donatūqʒ grāmaticū ꝛ victorinū rhetorē p̄ceptores habuit. Gregoriū q̄ʒ nazazenū magistrū suū fuisse testat̄ vt sacrarū sc̄pturaꝝ studijs eū erudiret. Industriāqʒ ad hebreos arabicos caldeosqʒ elemētoꝝ apices habuit. inde p̄batissimoꝝ monachoꝝ habitū imitat⁹ in syriam p̄rexit. Ad deserta deinde loca quadriēnio p̄nie exacto ad bethleeʒ oppidū remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libris ap̄loꝝ p̄phetarūqʒ cōstructionib⁹ editis īmobilē catholice eccl'ie turrim quā p̄sidoꝝ iacula cōsūmauit. Danielē in caldaico stilo. Job iustū arabico p̄locutū in romanā linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit romanū. Impossibile est de isto viro eiusqʒ districte vite ꝛ illi⁹ morib⁹ retexere oīa. quadā die aduesperante cū beatus hieronym⁹ cū frīb⁹ ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pede zenobij claustra ingressus est. q̄ viso frēs p̄territi. ipse veluti aduētāti hospiti intrepid⁹ obuiauit. leo p̄rīz lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a sentib⁹. adhibita cura de lesionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqʒ q̄si domesticū aīal cōmorari. Tandē diu⁹ hieronym⁹ apō bethleē palestine t̄pib⁹ honorij ꝛ theodosij iunioris expletꝭ nonagita ꝛ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

Paula matrona romana mulier sane sctītate admirabilis: ꝛ diui hieronymi in xp̄o filia atqʒ discipula: hoc anno quo ꝛ sanct⁹ martin⁹ etatis sue. 56. sexto kal'. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cui⁹ quidē dignitatē monasticāqʒ cōuersationē: desertionē patrie: ꝛ ad hierosolymā p̄fectionē. diuus ipse hieronym⁹ libello quodā: magnis effert laudib⁹. vbi etiā ei⁹ p̄egrinationē p̄ loca sancta hūilitatēqʒ ac cōtinētiā p̄fusaz in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hospitalitatēqʒ ac fidē ꝛ aduersus hereticos p̄stātiā. ꝛ ad extremū eius felicē exitū. ꝛ in exequijs sanctoꝝ cōcursum narrat. eo ī libello ipsius filiā eustochium ꝛ virtutis heredē cōsolat̄. Eam deniqʒ paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxisse originē aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulioꝝ familia p̄creato. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis angustū p̄recisa rupe sepulchrū. hospicium paule celestia regna tenentis ꝛc̄.

Pelagi⁹ hereticus

Pelagi⁹ quidā monachus ꝛ heresiarcha pessim⁹ e roma ī angliā p̄ficiscēs insulā illā oēm execrabili infecit errore. p̄dicabat eīm hoīem sine grā dei saluari posse: ꝛ vnūquēqʒ suis meritis p̄priaqʒ virtute ad iusticiam regi: Infantesqʒ p̄terea sine originali peccato nasci dicebat: nō iō baptizari oportere vt a p̄ctō liberarent̄. Cōtra quē diuus augustin⁹ cū ceteris p̄sb̄ris viriliter se opponēs librū de baptismo paruuloꝝ: ꝛ aliū librum cōscripsit. ꝛ sanctus hieronymus dialogū cōtra eū p̄scripsit.

Alexius

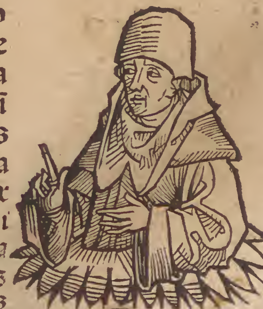
Alexi⁹ romanus patricius cōfessor dignissimus atqʒ sanctissimus. xvij. kal'. augusti rome ī domo p̄ris sui noīe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ꝛ honorius imperatores. pro dn̄o eīm sponsaz elegātissimā deseruit.

Johānes crisostomus

Johānes cognomēto crisostom⁹ p̄stātinopolitanus ep̄s hoc t̄pe: postq̄ xp̄iane religioni verbo ꝛ exēplo atqʒ doctrina plurimū p̄fuisset. 6. kal'. februarij in pace q̄euit. hic p̄pter veritatē ꝛ iusticiā defendēdā ab eudoxia ꝛ archadio ei⁹ filio m̄ltas p̄tulit iurias: Jn̄ter h̄ p̄ter sctītatē maxiaz elegātissīos edidit libros ꝛ s̄mōes ac ep̄las

Cassianus

Cassian⁹ itē mōnach⁹ cōstātinopolitan⁹ vel scytha iohānis crisostomi diacon⁹: hūc nāqʒ massiliā ex cōstātinopoli mittēs: duo ibidē mōasteria cōdidit: vbi multos vtriusqʒ sexus p̄gregās monachos. inde multa edidit opuscula scʒ de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis q̄nqʒ habitās digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus sp̄m. De trib us antiquis monachoꝝ generibus. ꝛ quarto nūc exorto similiter pleraqʒ alia

Concilium constantinopolitanū

Secunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani τ theodosij principum ac damasi pape cyrilliq3 hierosolymitani atq3 nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanū epm τ eudoxiū qui negabant spm̄sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata pfata heresi: quatuor canones statuere. Iste em̄ macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vnū τ viuificantē τ deū spm̄sanctū. τ pr̄i filioq3 cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. pterea ꝯ appollinarē laodicie epm τ sabellū blasphemos. τ qui similia sentiebāt anathema ptulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atq3 intellectu humano τ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In pdicta q3 synodo theodosi⁹ impator resistens patrib⁹: hos psuasionib⁹ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in patriarchatū sublimarūt qđ postea seminariū discordie fuit

Dydimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. τ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriā τ dialeticā que magno vsu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt pclara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq3 τ in euangeliū mathei τ iohannis τ contra arrianos multa edidit. Miscebat em̄ precibus studia τ laborē: cōtinuasq3 vigilias: vt qđ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

Ingressus tum sub honorio impatore italiā oīm antiquoꝝ pn̄tiūq3 hostium inter hec acta longe īmanissim⁹ radagasus gothoꝝ rex τ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Nā fuisse in ei⁹ populo plusq3 ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic supra hanc incredibilē multitudinē indomitamq3 virtutē barbarus erat τ scytha: qui oēm humani generis sanguinē dijs suis xp̄inare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcursus declamat a cunctis. sed hec ideo ppeti qđ neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nome xp̄i tanq3 lues aliqua pbris ingrauant. Conducunt a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoꝝ sarus τ viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame τ siti cōficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit: ac paulisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert: vt in vilissimarū pecuduꝫ modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

Hic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset τ voluit τ iuuit. Uerū postremo italiā ingressus cū ab honorio sedē qua cuꝫ suo exercitu ꝯsistere posset expeteret. Honori⁹ deliberato ꝯsilio, ei gallias cōcessit: q̄ dum gallias pergens ob repatiōnē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in pnitiōnē reipublice gothos ptentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos irruit: magnāq3 eoꝝ partē pstrauit. demū arma accipiūt psternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant: omissa gallia romā contedunt, cuncta p que ierant igni ferroq3 vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̄iane anno duodecimo τ quadringētesimo. hac tn̄ moderatiōne vsus est alaricus τ clemētia vt suis mādauerit: a cede τ sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri τ pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos τ brucios proficiscit. inde in siciliā transfretare cupientes ppessi naufragiū. Inter hec alaricus apō cosentiā morte subita defunct⁹ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

Regē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯstituētes. qui ob affinitatem τ gen⁹ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ temptatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere; ac nouā cōdere: eamq3 gothiā appellare. τ impatoribus nomē de se relinquere; vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū τ honoriuꝫ ac theodosium iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonē fraude suoꝝ occisus est.

Sanctus augustinus

Augustin⁹ beati ambrosij ī fide discipulus: hō certe oīm q̄ tum fuere doctissim⁹. hippone ī affrica eps: fidē nr̄am script̄ꝭ ꝛ disputationib⁹ tū maxime tuebat̄. fuit aūt natione apher ex honestis parentib⁹: p̄re patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: eoꝝ accuratissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas ꝑ semetip̄m nullo tradēte doctore didicit ꝛ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ heresim incidit. In quo ꝑ annos nouē ꝑmāsit. Habuit q̄z filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. Postq̄ȝ vo in carthagine rhetoricā mltis annis legisset. Audiēs ꝑfecti⁹ rome studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater illico subsecuta est: vbi ꝛ paulo post p̄cib⁹ suis ꝛ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: ꝛ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annoꝝ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ꝛ vsq̄ȝ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio orōnib⁹ ꝛ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: ꝛ ꝑ etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. ꝛ centūcellas nō ꝑcul ab vrbe. rome vo cū manicheis ꝯflixit. e roma ꝑfect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cōuersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquit̄ verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ꝛ sepulta est. Augustin⁹ cū frib⁹ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: ꝛ ī nemore monasterio extructo s̄m regulā ab apl'is cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ in hipponēsi eccl'ia lȝ inuit⁹ eps ꝑmot⁹ quadraginta annos supuixit vbi ꝛ monasteriū canonicoꝝ cōstituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere scriptitauit: vt ne numerari quidē ne duȝ legi queant. Tandē cū sextū ꝛ septuagesimū vite ageret annū obijt. ꝛ ī basilica diuo stephano dicata sepelit̄. inde corp⁹ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte ī longobardia luitbrādo rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

Monica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs ꝛ in orādo ꝯtēplādoq̄ȝ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ꝛ elemosynis elargiendis assidua. Ei⁹ aūt sc̄tissimū corp⁹ ibidē a filio ꝯditū vsq̄ȝ ad martini quinti pōtificis tp̄a ꝑ mille ꝛ. xx. annos ꝑstitit. verū eo p̄sulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ laudensis poeta sui tp̄is laudatissim⁹. ꝛ tūc martini pape datari⁹ mauseolum mira arte elaboratū extruere fecit. ꝛ in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videl3. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens ꝛc̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

Ruffin⁹ aquileiēsis p̄sbr vir clarissim⁹ atq̄ȝ eruditissim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit ep̄las. in q̄b⁹ eū tāq̄ȝ amicū dulcib⁹ alloquit̄ verbis ꝛ ad caritatis ꝑseuerētiā exhortat̄. s̄ paulopost amicitie ꝑseuerātia inter eos destitit: hic itaq̄ȝ cū erudit⁹ eēt (ꝛ si op⁹ aliq̄d nō ediderit) tn̄ in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit.

Lucian⁹ irlimitan⁹ p̄sbr vir scitate ꝛ scia p̄cipu⁹: tēpestate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as stephani ꝑthomartyris ꝛ gamalielis pauli p̄ceptoris īuenisse aiūt. eāq̄ȝ reuelationē ꝛ inuētionē (cū esset disertissim⁹ vir) ad oēs eccl'ias a greco s̄moē ꝯscripsit: quā scriptionē postea habundi⁹ p̄sbyter hispan⁹ latinā fecit ad orosiū p̄sbyteꝝ.

Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: ꝑ hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit ꝛ alia quedam cōposuit.

Predestinatoꝝ etiā heresis ꝑ hec tp̄a serpsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdesse ꝙ hoīes virtuose viuerēt: sicut hr̄ ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā.

Nestor heresiarcha ꝯstātinopolitan⁹ eps hoc tp̄e postq̄ȝ se pōtificatu donat⁹ fuisset aptū se eccl'ie hostē ostēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamator esset. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuisse nō deū. vnde ꝛ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ꝯfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Eufrosina

Proba mulier elegātissima adelphi ꝑcōsulis romani vxor: h̄ ꝑuigili cura virgilij carmīb⁹ q̄cq̄d historie ī veteri atq̄ȝ nouo legit̄ testamēto ꝛ vsq̄ȝ ad missionē sp̄ussancti tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositi ignarus virgiliū euangelistā fuisse credat. Uocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laud es quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxori.

Eufrosina a p̄re edocta lr̄is vestē induit virilē ad monasteriū ꝑgens smaragdi nomē sumpsit ī habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ȝ in finē ꝑmansit de qua elegās historia in vitas patrū habet̄.

Marina q̄z virgo eodē habitu ī monasterio latitās marinū se simulauit: oppressione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifaciū tpib⁹ theodosij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrificiū antiphonatim ab oib⁹ canerent. qđ fieri nō cōsueuerat. plecta eīn epl'a ⁊ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Judica me deꝰ ⁊ discerne cām meā. qđ in pncipio sacrificij dicit ei⁹ inuentū fuisse. Graduale qꝫ huic ascribit. Multa pterea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ⁊ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit siłr gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt eccl'iasticos canones. At vbi ex sacris ordinib⁹ ter ī vrbe mēse decēbri habitis: pſbyteros duos ⁊. xxx. diaconos. xij. epos. ij. ⁊. xl. creasset morit. ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Cōsederat annis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Uacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Synodus Ephezina

Synod⁹ tercia vl'is ephezia magno theodosio iuniore pncipe: ⁊ pōtifice celestio iuuenale qꝫ cōstantinopolitano epo atqꝫ cirillo collecta fuit: ⁊ habita apud ephesuz synodo. cc. epoꝝ. impi⁹ nestori⁹ cū heresi nois sui cūqꝫ pelagianis oib⁹: q̄ dogma illud ꝓpe conatū iuuabāt. cū pdicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ ⁊ nō deū natū eiqꝫ diuinitatē collatā eē ꝓ meritis. cui impietati ⁊ cyrill⁹ alexandrin⁹ eps ⁊ celestin⁹ pōtifex mirūimmodum aduersati sunt. vn̄ diffinituz fuit ꝙ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater dn̄i. Et inde oīm consensu. xiij. canonibus eoꝝ stulticiā impugnātibus damnant.

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ p̄re sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cogregata septē ⁊ qnquaginta epoꝝ synodo. Ita cām dixit vt ab oib⁹ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniator iniquus annuēte valētiniano ⁊ placidia ei⁹ matre in exiliūqꝫ mittit. cui⁹ pdia nō fisco sed eccl'ie ascribunt. Aiūt bassiū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aūt sixt⁹ basilicā beate marie ṽginis. q̄ nūc maria maior vocat ⁊ multa dona obtulit. Inde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iarū: aut paupe rib⁹ erogasset. Morit ac sepelit ī cripta/vie tiburtine apud corp⁹ btī laurentij Sedit annis octo dieb⁹. xix. Uacat tum sedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē ⁊ pcipuā doctrinā cognomēto magn⁹: ⁊ dignitate prim⁹ habitus fuit: eo ꝙ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admiratione ⁊ ꝯcordia ter sanct⁹ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ⁊ cū esset doctissim⁹ decretales epl'as plurimas ⁊ omelias ⁊ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ⁊ tēpla cōuersus. In honorē btī cornelij basilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteoā masteriū ꝓpe. s. petrū ꝯdidit. Postremo creat/ ex institutione: morit ac sepelit apud sanctū petrū i vaticano. 4. yd⁹ apl'. sedit anno vno ⁊. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno christi. 454.

Hilari⁹ papa natione sardus: p̄re crispino ad leonis tpa puenit. Is ī multa pturbatione rerū: diuinā rez internisit nūqꝫ. Instituit ne pōtifices deinceps successorē sibi deligerent. que institutio ad oēs eccl'iasticos grad⁹ ptinet. epl'as scripsit de fide catholica. tres synodos ꝯfirmātes: nicenā: ephesinā ⁊ calcidonēsem. Tria qꝫ oratoria edificauit: duasqꝫ bibliothecas. ad lunā vo monasteriū ī vrbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tuz in extruēdis tēplis ornādisqꝫ: tuz etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue pbēdo creatis pri⁹ de more. 25. pſbīis: diaconis quinqꝫ: epis. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres: dies decem. Uacat tum sedes dies decem.

Linea summoꝝ pontificum

Celestinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Linea Imperatorum

Theodosius iunior

Theodosius iunior archadij fili⁹: dū q̄ndeci anis imꝑasset cū honorio germano archadij: exēpto reb⁹ humanis honorio in imꝑio ↄfirmat⁹. ful tus tn̄ p̄sidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosi⁹ ori entale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui sui honorij funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidē tis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bel lare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valetinian⁹ mira felicitate cū op primūt. Theodosius vō princeps xp̄ianissim⁹ atq̄ ꝑhuman⁹ imperiū in mul ta rerū ꝑturbatione accepit ꝛ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloꝝ ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde va lentinian⁹ toti⁹ italie cōsensu imꝑator creatus gubernacula imperij apō rauen nā suscipiēs hostes romani noīs in italia cōpescuit. At vō theodosi⁹ dū absq̄ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ꝛ viginti annis imperiū gessisset. ex q̄bus ꝛ cū valētiniano genero vigintiquiq̄ trāsegit: apō cōstantinopolim dum ipsis hunoꝝ ostrogothoꝝq̄ regib⁹ resistere curaret pe stilencia corruptus interijt: ibiq̄ sepultus est.

Ualentinianus

Ualētinian⁹ occidētalis imꝑij gubernator: pacē cū genserico vandaloꝝ re ge inijt: ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolē dā dedit. Interim vō dux valētinian⁹ cōstātinopolim ꝑficiscit͛: ꝛ theodosij fi liā in vxorē ducit. Uandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Atti la q̄z dux hec in affrica gererent͛ aīm sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq̄ celeriter colligit atq̄ iter statim carpit. Qō vbi etius intellexis set legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa ꝛ parib⁹ copijs bellū ꝯ attilā gereret͛. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq̄ oēs fere occidētales ppl̄i. Tan dē supueniente attila in campis cathelonias p̄liū cōmittit͛: pugnatum acriter quousq̄ nox supueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ꝛ octoginta milia hoīm eo in p̄lio vtrinq̄ cecidisse cōstat. Et q꞉ virtus semꝑ inuidiā parit Ualētinian⁹ imꝑator q̄tū res docuit ꝓsperos etij successus ꝑtimescēs eum gla dio pemit. Ita vir bellicosissim⁹ etius ꝛ quōdā attile regis potentissimi terror occubuit. cū quo pariter ꝛ occidētl̄ imperiū salusq̄ reipu. corruit. Sed neq̄q̄ valentiniano mors etij impune cessit. Nā ꝛ ipse anno sequenti a trasila etij mi lite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero vigintiquiq̄: cū marciano quinq̄ imperauit.

Marcianus

Marcian⁹ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimoq̄rto: orīetali aule ꝑ ficit͛ imꝑator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq̄ plurimū fauēs: qui vt imꝑaret theodosij sororē cū orientl̄ imꝑio vxorē accepit. ꝛ atila mortuo eadē nocte ꝑ somnū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq̄ imꝑante imperiū occidēta le ab orientali quasi diuisū fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oēm daciāq̄ sar maciā ꝛ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūq̄ sitas ꝑdidit romana respubli ca. hispania q̄z vlterior aq̄tania ꝛ vasconia atq̄ illa eduēsiū vesuntionūq̄ gal lie pars q̄ burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pari ter factū est de senonēsi parisioꝝ francis subiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla postmodū ꝑ romanoꝝ imꝑio est recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata Auitū senatorij ordinis romanū delegerūt imꝑatorē. cū quo marcian⁹ mitissi mi vir ingenij damnis ꝛ piculis occurrere cupiēs. que noui rerū mot⁹ parere cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiq̄ salubriter admistrari pos set. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septi mo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim au gustali potit⁹ est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suum im perij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie imꝑatorē habuit: quāq̄ ꝑhibēt aliq̄ nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriundū ꝑ cui⁹ tpa (sexdecim nā annis imꝑauit) vrbē romā italiāq̄ ꝛ vniuersum roma no principi cōmissū imperiū varij mot⁹ laboresq̄ agitauerūt. Itaq̄ p̄mo leo nis imperij anno cū auitus rome mortu⁹ esset maiorianū quēdā exercit⁹ apud rauennā leone suadente imꝑatorē assumpsit. ꝛ anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subrogat⁹ vō est illi ꝑ romanos seuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemi⁹ qui fuerat marciani imꝑatoris gener in imꝑatorē est suffect⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se correptū valitudine moriturū intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ꝛ zenonis isau rici filiū instituit imꝑij successorē. Ipse vō puer leo cū paucis mēsib⁹ imperiū gubernasset zenonē genito rem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq̄ orientale decem ꝛ septem annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Gensericus rex

GEnsericus vandaloꝝ rex. cuius medio tpe regni sui hispanos gallosqꝫ ac romanos cōtriuerit. hac tñ tēpestate cū bonifaci⁹ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cerneſqꝫ sibi picu lū instare: in pnīciem reipublice efferuescēs alanoꝝ vandaloꝝqꝫ gentē cū genserico suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate subuertere. pulsis ī exiliū q̄busdā epīs bene sentiētib⁹. Sub hac turbine beatissim⁹ augustin⁹ de quo ꝓmissuꝫ est hipponēsis eps: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: tercio ei⁹ obsidionis mēse: sex ⁊ septuaginta annis vite expletis. ex q̄b⁹ quadraginta in clericatu seu epātu trāsegerat: ad xp̄m ꝑrexit quīto kal. septēbris. Inde gensericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēsqꝫ opes ei⁹ excruciatis diuerso tormentoꝝ genere ciuib⁹: in ius suū vertit: nec ab ecclīarū spoliatione abstinēs. Igit̄ carthago a vandalis capta est annis quingētis octoginta ⁊ quīqꝫ euolutis: postqꝫ romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā traijciēs: magnis calamitatib⁹ affligit. Idem fecere pictauij ⁊ scothi insulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū eti⁹ patricius vir fortissim⁹ ⁊ bellicis artib⁹ insignis. genitor cui⁹ noīe gaudenti⁹ ex dorostana ciuitate mesie oriundus. qui etius etiaꝫ burgundiones nouos tūc primū parētes mot⁹ bello ꝓsecut⁹ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas īsederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit ī germaniā. ⁊ balanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubij accolas populos regesqꝫ habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit. Cū itaqꝫ primores britānie romanoꝝ legib⁹ morib⁹qꝫ assueti pictoꝝ ⁊ scothoꝝ barbarie pati neqrent. Ad hunc etiū miserunt ꝑsidia implorātes. dedit eti⁹ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede repulit. britānias q̄diu affuit ꝓ romano impio ꝯseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio destituti ab anglis ⁊ saxonib⁹ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his em̄ oppssi ⁊ patriā simul ⁊ nomen amisere.

Athila rex flagellū dei

ATHila de scythia hunoꝝ rex p̄re genit⁹ mūdizico: cui⁹ fuere germani ottar ⁊ rohas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant̄: post quoꝝ obitū cū bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat v̄o athila supbus incessu: huc illucqꝫ circūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄ꝫ in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē amator: sed ipse manu temperans. cōsilio validissim⁹. supplicātib⁹ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspsus: simo naso. tetri colore. originis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledom virū mitioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū ꝑ fraudē pemit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi poti⁹ q̄ socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit sedib⁹ nō scythe modo populos: sed ad latissimā q̄ꝫ danubij orā vndiqꝫ expositos. in quib⁹ notissimi fuere ardaric⁹ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli ⁊ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse cōperim⁹. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades cōminuerat supplemēto ⁊ auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsaꝫ italiā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus orā circūuectus est. ⁊ tragurium: sebinicū: belgradum: iaderam: sigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani impatoris cura essent nullo firmato ꝑsidio diripuit incendit. Ad arsiā v̄o fluuiū ⁊ tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ. Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menib⁹ romanoqꝫ ꝑsidio defensabat̄. ne illic sedendo temp⁹ vsqꝫ quaqꝫ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat breui fuit potit⁹. Ingressus vrbē adusqꝫ solū eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit̄ cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terrorēqꝫ populoꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabāt. Qd̄ cū leo pōtifex roman⁹ eius noīs primus cerneret mestus cōpatiēsqꝫ populis. atqꝫ etiā cohortante valentiniano legationē ad euꝫ suscepit: quē reperit apud mintbium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitqꝫ vt omissa italia ad ꝓpria redire regna ꝓmiserit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. sciscitātibus v̄o causam respondisse athilā fama est. Nō se presulis adductū oratione id fecisse: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gladios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ⁊ paulus fuisse credunt̄. Igit̄ athila tali modo a sua seuicia repressus: relicta italia pannonias repetit.

VEneta vrbs his tpibus augmentū ⁊ originē gloriosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegiēses (sicut ostendim⁹ post deuastationē troie catho em̄ venetos origine troianos fuisse ait) cōcordiēses patauini ⁊ alij paludes in quas sua miserant frequētauere. ⁊ aquis eleuatiora apud riuū altū doesumqꝫ cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓuincie populi ꝓmente metu vbicūqꝫ potuerūt eisdē in paludib⁹ ꝯsederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico mari cōstat terminari: ꝑ hūc modū populi amenissimis ⁊ vberrimis oīm italie soli in regionib⁹ nutriti: patrios auitosqꝫ lares cōmutauere. Informē in vliginē stagnaqꝫ omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit ꝓ securitatē electio postponendā: vt nequaqꝫ dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca b. eui f.. tura optima: que tranquillis securisqꝫ rebus nulla prudentia elegisset.

FErūt hoc tpe diabolū ꝑsona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā ꝓmissionis ad similitudinē historie veteris sicco pede ꝑ mare deducere pollicet̄. Multi em̄ ex his fal. ⁊ moysen secuti in vndis periere. Aiūt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m verū esse deū credidere.

Conciliū calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sexcentoꝝ ꝛ. xxx. epoꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ꝛ marcia/ni principis indicit̃. Iuuenalis q̃ꝫ hierosolimitani ꝛ anatholi cōstātinopoli epoꝝ tpib⁹. cōtra euticen cōstātinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā pmanere. Hoꝝ vō patrū auctē decernit̃ credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtq̃ꝫ vn⁹ idē xp̄s de⁹ ꝛ hō crederet̃. quib⁹ ex sn̄ia decretis statim nestorius ꝛ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ p̄sul damnant̃: ꝛ oes manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Viginti q̃ꝫ octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxīe sanct⁹ anotholius eps fuit.

Orosius

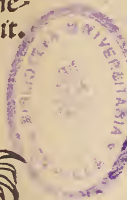

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ꝛ mł tarū reꝝ cognitor his tpibus defuncto ipso augu/stino romā venit: ꝛ septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ toti⁹ pene mūdi calamitates ꝛ miserias ac belloꝝ inquietudīes replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq̃ꝫ ad sua tpa scripsit. Et de ormista id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̃ꝫ augustinū (p̄ adipiscēda aīe rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ dū rediret etiā quasdā btī stephani ꝓthomartyris reliq̄as nup inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Johānes damascen⁹

Iohannē damascenū monachū optimū atq̃ꝫ doctissimū ac p̄cipue insignem theologū. huic etati nōnulli assignant eo q̄ theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaq̃ꝫ cū theologus p̄cipu⁹ haberet̃: etiā quatuor sn̄iarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq̃ꝫ. in quibus de fide. deq̃ꝫ xp̄i humanitate atq̃ꝫ baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūq̃ꝫ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ ꝛ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̃ꝫ medice artis edidisse fert̃. In quib⁹ morboꝝ cās describit ꝛ medelas. In hui⁹ aūt viri p̄conū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Vrsula

Vrsula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica p̄ncipis britānie: pulcerrima ꝛ magni ingeniȷ̄ dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret̃: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ꝛ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias trienniȷ̄ sibi daret. Adiūctus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsq̃ꝫ pduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuor filiab⁹ ꝛ puulo filio adriano relicto regno cū ea pgens: se vsq̃ꝫ ad martyriū sociauit. Postea cū papa ciria/co egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret̃ maxim⁹ ꝛ affrican⁹ gētiles iulio cognato eoꝝ principi hunoꝝ scripserūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Vrsula igit̃ apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub attila rege militātibus: gloriosissimo martyrio coronat̃. 12. kal'. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio ī p̄cio semp habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui pmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tn̄ earū eccl'ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati [illegible] deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq̄ [illegible] dosio impatori ꝛ plurib⁹ aliȷ̄s locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monacha: ꝛ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit ꝛ claruit. hui⁹ mater demecie reg̃ filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq̃ꝫ cognouisse cōtestata est. Sed aliq̄n dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeq̃ꝫ euanescentē grauidā se cognouisse: ꝛ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigern⁹ britonū rex xp̄i fidē in immensū auxit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit ꝛ futura p̄dixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacū esse. Sub lacū duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ꝛ quis co[illegible] inuicē [illegible] aleret. Arthurū vō quē aprum cornubie vocat: p̄dixit q̄ eccl'ie dei succurret q̄ gallic[illegible] as pos[illegible] deret: q̄ romano exercitui terribilē se exiberet ꝛ q̄ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra et citra danubiū latissimas terras occupat: quod citra danubiū est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septētrionē ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubiū hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt et dacos. nō qui nunc daci vocant: quor rex ad occeanū germanicū: inter suetiam et saxoniam latissimo regno: sed palustri potit. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone speciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū est quod sepusiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in cuprū vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri et argenti diuites vene: aer salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero huni in scythia multiplicati essent: in vnū congregati: cōstituentes capitaneos: occidētales regiones ingressi: bessos et cumanos albos: inde rutbenos: terraq; nigror cumanor. et vsq; ad tisciā flumen teysch puenere. Matrin9 longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dñi quadringentesimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. et buda fratre eius supuiuentib9. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituēs bledā fratrē suum regiminis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunor dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniā misiā ꝛ achaiā vtrasqꝫ tracias: imanissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie de-
moraret̄. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis trāsegisse ac regnū in eius absentia optasse accusat⁹ est.
Cūqꝫ sycambriā in recessu suo vrbem athile vocari p̄cepit. Buda v̄o illā a suo noīe budawara appellauit.
Quāobrem bledā germanū suū regniqꝫ consortē ꝓprijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit.
Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungari
q̄ꝫ vsqꝫ in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg
id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinqꝫ annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinās. Post prospera deinde tp̄a buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
sa est: si vrbis sitū inspicias. Cuius loci cōditio ea est: vt nec quicq̄ꝫ munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. alijsqꝫ publicis
priuatisqꝫ edificijs ornatissimis p̄ ceteris in ea regione vrbib⁹ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insi-
gnita. ꝛ basilicis menib⁹ ꝛ arce pulcherrima: quā arcem preclarā (sicuti ꝛ alias arces in tota hungaria: p̄
cipue miscegradiū castrū nobile vbi corona regia obseruat̄ exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūga-
rie miro decore ornauit. Cūctis nūc antiq̄s monumētis p̄ferendū in qua muri crassissimi: ꝛ aule celeberri-
me esse referunt̄. hanc p̄terfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septē hostijs pontum influit. Septi
mū tn̄ pigrū ad palustri speciē nō habet: q̄ꝺ amni cōparet̄. Priora quatuor ita magna sunt: vt ꝑ lōgitudi-
nem. xl. miliū passuū nō misceant̄ equori: dulcēqꝫ haustū incorrupto detineant sapore.

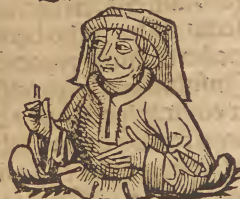
Argentina ciuitas vetustissima ac ꝑmagnifica argētuaria dicta apud heluetios' ꝓpe rhenū sita. Cum treueris metropolis belge ꝓuīcie tꝑibus abrahe cōstrui cepta sit. inde potētatu aucta. hec vrbs primo sub dominio treuerēsiū fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersaꝫ ꝓuinciaꝫ heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio subiecit. Cui ꝯsulē ⁊ questorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ ꝓ tributis soluendis ꝑfecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationē ibidē ꝑstiterūt. Athila postea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata. ac cunctis ciuitatibꝰ ⁊ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismūdus rex eiusdē terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurrit. quē attila cū oī expeditione cōtrito ⁊ fugato suo dominio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanoruꝫ nullus cesar penitꝰ expugnare potuit) obsedit expugnauitqꝫ diruēdo murū eiꝰ in diuersis locis vt cunctis aduenientibꝰ sine difficultate via libera ⁊ patens introitus ꝑberet. edicēs firmissime ne ipsius murꝰ rege ipso viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina sed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro eiꝰ fecerat Strasꝑurg vocaret. deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: masticon: lingonē: burgundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tꝑa cū reges francoꝝ apud heluetios dominiū potiti sunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯstituerūt. Pater qꝫ sancte otilie nedum vrbis: sed ⁊ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōstruxit. post eū albertꝰ filius ⁊ succedentes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos imꝑatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q̄ a sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac eccliam ad sanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatē ⁊ ciuiū vrbanitatē. templū ꝑmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā singulari ꝑstantio cōstructā. Nobilitatē qꝫ ꝑ vicina oppida: ꝑqꝫ finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia. ea ciuitas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ vicissitudinē gubernant. Episcopatū quoqꝫ nobilem habet cui ⁊ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs insignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilã vt p̃missum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit᷑: statiua ducentẽ athilã honoria valẽtiniani imperatoris soror p eunuchũ pellexit: vt sese cupiẽtissimã in vxorẽ p̃cibus minisq; a fratre extorqueret. Id aũt magna verbor̃ instantia athila intentauit: impetraturũ se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cõtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxorib⁹: aliã (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarũ beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nãq; post cõuiuiũ ꝓfusi⁹ hilariusq; celebratũ: resupin⁹ alto in sopore cũ demersus esset: sanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidẽ illa nocte scribũt multi cognouisse p somniũ apud constãtinopolim marcianũ: cui visum sit videre athile arcũ (quo armor̃ genere huni in primis vterent᷑) fractũ esse. Et intra id tempus germaniã omnem: datiamq;: sarmaciã ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiũ rhenumq; sitas perdidit romana res publica. Hispania quoq; vlterior aquitania ⁊ vasconia atq; illa eduensinm vesunciouũq; gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisior̃ francis subiecta. quorum omniũ ꝓuinciarũ nulla postmodum ꝑ romanor̃ imperio est recepta.

Euthices hereticus

EUthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: p hoc tempus suũ dogmatizat errorẽ. ⁊ ne sentire cu; nestorio videret᷑ diuinã cũ humana natura: in idem cõpositũ recidisse affirmabat vnũq; factũ: nec vllo modo inter se distingui debere. hãc heresim cu; flauianus cõstantinopolitan⁹ ep̃s damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit᷑. In qua dioscoro alexandro ep̃o p̃sidẽte. euthices ipse iam damnat⁹: exilio relegatur

Thimotheus quoq; hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

Linea summorꝝ pontificum

Simplicius

Simplici⁹ papa patria tiburt⁹ p̄re castino post hilariū. imperante leone secū do: ⁊ zenone fuit. hic vir sctissim⁹ ac rectissim⁹: Instituit vt null⁹ inuitus in ep̄m penit⁹ ꝓmouereť. ⁊ ne cleric⁹ vllus possessionē bn̄ficij a laico recognosceret: qđ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificib⁹ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm eccliarū declarat. Urbē p̄terea p̄sbyteris in quinq̄ʒ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani ꝓthomartyris in celio mōte. basilicā andree ap̄li nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccliaꝫ romanā nō institut solū. verū etiā donis auxisset. creassetq̄ʒ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ ep̄os morit ⁊ sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: mensem vnū: dies septē. Uacat tum sedes dies sex ⁊ viginti.

Felix

Felix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiꝫ in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū esse. vn̄ cōcilio cōgregato sanct⁹ pōtifex fraudē subesse verit⁹ ex auctē sedis ap̄lice ꝯcilio bene sentiētiū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodeꝫ ꝯcilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semp ꝓpter responsionē darent inducie Instituit p̄terea vt ecclie ab ep̄is ꝯsecrarent. Idē q̄ʒ felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos i vrbe roma mēse decebri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nq̄ʒ: ep̄os triginta creasset. morit ⁊ sepelit in pauli basica. Sedit annis octo: mēses vndeci: dies decē ⁊ septē. Uacat tuꝫ sedes dies q̄nq̄ʒ.

Mamercus ep̄s

Mamercus vienēsis ep̄s hisdē tp̄ib⁹ ob sctitatē atq̄ʒ doctrinā magno habeť in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta: prim⁹ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tuꝫ pp̄lm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunť: ad maioꝝ d̄r̄am q̄s magn⁹ gregori⁹ in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

Remigiū etiā remēsē ep̄ꝫ virū sctissimū ac doctissimū hui⁹ tp̄ib⁹ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuꝫ (vt historie referūt) frācoꝝ regē cū innumerabilib⁹ frācis baptizauerit. qui p̄ter scitatē maximā cū i diuinis scripturis ꝑclarissim⁹ habeť. cōmētarios putiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuagintā ⁊ eo ampli⁹ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legiť. Obijt aūt anno dn̄i. 468. kal. octobris.

Gelasius

Gelasi⁹ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēsos exilio dānat. eoꝝq̄ʒ libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad eccl'iasticū cultū ptinebāt. ⁊ primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis ap̄lice) ꝓmoueť. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinareť p̄sbyter. hymnos q̄ʒ m̄ltos ad imitatiōnē ambrosij cōposuit. Et libros quinq̄ʒ ꝯ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditq̄ʒ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ⁊ trigīta: diaconos duos: ep̄os septeꝫ ⁊ sexagīta creasset: moriť ac sepeliť i basilica petri ap̄li. xj. kal. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: dieb⁹ decē ⁊ septē. Uacat tū sedes dies septē.

Anastasius

Anastasius papa ei⁹ nois secūdus: patria roman⁹: p̄re fortunato anastasio imperante fuit. Hic cū pnunauit qui se a cōione pōtificis tuꝫ maxime subtraxit: q̄ etiā sine catholicoꝝ ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tuꝫ achacij errorē imitabať. Hac obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo correptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duꝫ necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū impatorē q̄ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decebri mense habitis p̄sbyteris duodecim: ep̄os sedecim creauit. Sepult⁹ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea Impera
torum

Zeno

Zeno fact⁹ imꝑator cū leo prim⁹ valitudine corrept⁹: leonē secūdum ex
mariagene sorore sua nepotē ꝛ zenonis isaurici filiuz ei⁹ imperij desi-
gnauit successorē. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū finez
vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliqt. vel vt alij scribūt mortuo
leone zeno cōtinuo augustalē nact⁹ est dignitatē. leone aūt de quo p̄missum est
quē pater leo in regni asciuerat ptātem. Mater sua zenonis imperiū formidās
occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū ꝓderet: ꝓ eo aliū for-
ma silem obtulit. qui leo deinceps ī clericatu ad iustiniani vsqꝫ tpa vixit. Ipso
qꝫ anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effuga
to. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū
genserico fedus initū est ab horesce patricio. hec dum apud romanos geruntᷣ
odouacer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finib⁹ italiā ꝑperare
cōtendit. inde aliquātis annis italie ꝛ vrbis vsus est ptāte. vn̄ augustulus in
opinabili metu pterrit⁹: spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix .xj. mēsib⁹
repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt
Anno ab vrbis cōditione. M. cc. xxix. ab incarnatione vo dn̄i anno quadrin-
gentesimo septuagesimoq̄nto. Zeno aūt augustus cū ꝑ annos. xvij. reipubli
ce p̄fuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasius

Anastasi⁹ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dn̄i. cccxcij. purpu
rā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie macula
uit. hic clodoueo francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quasdā a visegothis (q̄ arrianaz
heresim tenebāt) abstulisset p̄ciosaz transmisit tunicā eūqꝫ patriciū creauit: sed
postmodū ꝑ achaciū cōstātinopolitanū epm̄ corrupt⁹ fact⁹ est heretic⁹. Anasta
sius itaqꝫ dūz in heresi q̄ delapsus fuerat pseueraret. duasqꝫ ī xp̄o naturas: dei-
tatis videlꝫ ꝛ humanitatis eutichiū heresiarchā seq̄ns denegaret. Hormisda
papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiū ticinēsem epm̄. Aliosqꝫ cū eo cō-
stātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄ten⁹ anastasiū ad eccl'ie redu
cerēt gremiū. Is nō solū salubria eoꝝ monita spreuit: ſ; insup etiā a suis aspe-
ctib⁹ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos ꝛ pōtifici ꝛ alijs iubere volumus:
nō aūt iuberi: nauiqꝫ fragili impositos mādat ne vspiā ꝑ totā greciā ad aliquā
ciuitatū accederēt. quā ei⁹ impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ꝛ vi
gesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos geruntᷣ: ostēdit sese a vetusto cladiuz imperij fomite: nouus turbo quē roma
ni cōciues illi⁹ emuli suscitarūt. Si q̄dē heruli ꝛ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstitu
to ab inferiorib⁹ danubij hostijs sunt ꝓfecti. fuerūt aūt hi heruli ꝛ turingi exercit⁹ athile reliq̄e. q̄ bernaco
ꝛ durith athile filijs a seipis alijsqꝫ pplis p̄lio supatis: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaqꝫ italiā in
gressi: aquileia ad sinistrā relicta: in taruisinos vicētinosqꝫ ꝛ inde ī brixianos iter flexerūt. Igitᷣ augustul⁹
imꝑator de odoacris aduētu certior fact⁹ misit orrestez genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē
postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē ticinū se recepit. Insecut⁹ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: re-
cepitqꝫ diu ꝛ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanorūqꝫ legionū facta ꝛ neduz direpta vrbs tici
nū. ſ; ꝛ cū agro igni ferroqꝫ vastata. Orrestē aūt captū placēciāqꝫ pductū odoacer ipse inspectāte exercitu
gladio suffossuz interfecit. qb⁹ territi crudelitatib⁹ ceteri italie ppli certatiz deditionē facere prexerūt. Odoa
cer annis. xiiij. italie impauerat ꝛ ciuitates ꝓ libidine gubernabat. Zeno aūt ꝯstātinopoli imperās theo
dorico psuasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatorib⁹ ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs go
thos ꝛ syrmiū ꝛ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō ꝓcul ab aq̄leia sup sontiū amnem vi
ctores gothi. Tādē ī vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sil' socij dn̄a-
tiōis eēnt. veꝝ hec regni societas nō diu p̄māsit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. pueniēs theodo-
ric⁹ odoacrū ad cenā iuitatū occidit

Odeacer rex Theodoric⁹ rex

Theodoric⁹ theodomir| ostrogothoꝝ
reg| ex arilena ꝯcubina fili⁹ sextodecio impij zenonis anno italie toti⁹ dn̄io
potit⁹ est. ꝛ sol⁹ cū gothis ꝑ italiā dn̄atᷣ. fuit ei⁹ dn̄atio nō admodū dura: ꝛ si ptē
agroꝝ vt nup odoacer diuisit ꝛ ꝓ suis retinuit. Ceteꝝ ciuitates ꝑ seipas ac ꝑ ci-
ues suos gubernari p̄misit. Ipse vo sedē regni rauenne ꝯstituit: ibiqꝫ inhabita-
uit septē ꝛ trigīta annis theodoric⁹ ī italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitissim⁹
q̄ ꝛ si rauēnā sedē regni fecisset. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ꝛ
sepulchꝝ octauij īstaurauit: ꝛ spectacula de more exhibuit: ꝛ edificia ac basilicas
plerasqꝫ restituit: nihilqꝫ omisit qd̄ ad optimū principē ptineret. at vo vt regnū
aliq̄n stabiliret. ꝛ clodouei frācie reg| filiā andefledā ī vxorē duxit. Et sororē ho
norico vandaloꝝ: ꝛ filiaꝝ suaꝝ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibato ī ma
trimoniū collocauit. indeqꝫ paulo p⁹ clodoueo frācoꝝ regi socero suo bellū intulit
eo ꝙ alaricū visegothoꝝ regē geneꝝ suū interfecisset: ꝛ vasconiā ptē regni sui oc
cupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā ꝯ frācos
trāsiuit. ac gallis igēti p̄lio supat|. vasconiā iterato recepit. Nec postea ī terra segnis ociosusqꝫ p̄māsit. nā
ꝛ siciliā totā cū oib⁹ adiacētib⁹ regno suo adiūxit. ꝛ dalmaciā qꝫ sibi subditā fecit. itaqꝫ mlta gessit dū rex
fuit ꝛ nomē ei⁹ ac... ū celebre ꝛ gl'iosuz fuit nisi ꝙ extremo tpe crudelitat| īfamia fedꝫt. ob simachū ꝛ boe
tiū senato. ro. ab eo nec... tos: tridētū vrbē ī alpib⁹ muro cixit. tādē apoplexie morbo corrept⁹ stati expirauit

Terremotꝰ maximꝰ apud cōstātinopolim ꝑ q̄tuor meses cōtinuos hisdē tpibꝰ fuisse dicit. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanctꝰ Sanctꝰ Sanctꝰ deꝰ fortis ⁊ imortalis miserē nobis. stati oīno cessauit. Qḋ quidē verbū postmodū ī calcedonēsi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

Signa q̄z plurima in celo apparuerūt. In aqlone celum videbat̄ igneum. fulgurātes q̄z haste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud tolosam. riuꝰ denicq̄ largissimꝰ defluxit.

Acephalorꝫ pessima heresis calcedonēse ↄcilū impugnātiū p hoc tempꝰ exorit̄. qui ideo acephali dicti eo q̄ sine capite. i. sine auctore habeant̄. vt pz in canone. i 4. q. 3. c. acephali. hi q̄ppe dua rū subaꝝ ꝓprietatē ī xp̄o negabāt. vnā tm̄ ī eiusdē ꝑsone nām ꝑdicātes.

Ferunt ea tēpestate ⁊ elisei ossa in alexandriā trāslata esse. ⁊ corpꝰ barnabe apl̄i cum euāgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis archāgeli reuelationē gelasio iā ꝑmisso pōtificāte apud apuliā ī mōte gargano tercio kal. octobris factā fuisse tradūt. vbi ⁊ postea templūz miris edificijs extructū fuit: eoq̄z loci ob deuotionē: tantā pplo͞z frequētiā singulis annis conuenire dicunt vt nō solum xp̄iani sed ⁊ infideles quoq̄z ad patrocinū sancti angeli implorandū frequentent.

Michaelis reuelatio

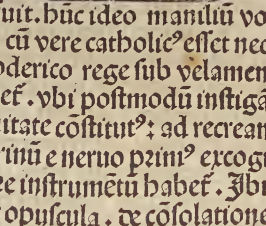
Epiphaniꝰ papiensis eps̄: vir diuina humanaq̄z sapiētia prudentissimꝰ: his tpibus apud theodoricū regē ꝓpter eloquentiā ⁊ sanctitatē magno in ꝓcio habitus est: cuiꝰ auctoritate ⁊ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

Sunt q̄ scribāt germanū altisiodorensem ⁊ lupū trechareñ. epos his tpibꝰ fuisse. q̄ tum multū iuuere xp̄ianā fidē: gētiliū ac pelagianorꝫ opa plurimū labefactatā. Genofeua v̄go ā germāo p̄nte deo v̄gitatē deuouit apd̄ parisi claret.

Boetius

Boetius anicꝰ maniliꝰ seuerinꝰ xp̄ianissimꝰ vir ↄsulari dignitate insignitꝰ: poetaq̄z ac phs celeberrimꝰ. simachiq̄z gener. his q̄z tpibꝰ rome clarissimꝰ fuit. hūc ideo maniliū vocant. eo q̄ a manilio torquato originē duxisse tradāt q̄ cū vere catholicꝰ esset nec arrianis (etiā ꝑsepe rogatꝰ) obtpare vellet: ⁊ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū ticinij exulare iubet̄. vbi postmodū instigātibꝰ hereticis ꝑpetuo carceri dānat̄. In qua q̄dē calamitate cōstitutꝰ: ad recreandum aīm suū. cū in mathematicis doctissimꝰ esset. chiterinū e neruo primꝰ excogitauit ⁊ excidit. qḋ quidē modernis tpibꝰ musicis celebre instrumētū habet̄. Ibidem q̄z cōstitutꝰ ad multorꝫ vtilitatē ꝑclarissima edidit opuscula. de cōsolatione phisica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraq̄z etiā ex aristotele trāstulit. hūc deniq̄z virꝫ optimū ⁊ sanctū theodericꝰ rex cuz in s̄niam suā oīno flecti nō posset. arrianorꝫ rabie cōcitatꝰ. post longā carceris squalorē impante iustino seniore augusto anno. s. dn̄i n̄ri. 520. apud papiā ꝓ catholica fide occidi iussit. cuiꝰ corpꝰ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet̄ cōditū. Et sunt qui dicunt euz ī cathalago sanctorum ob eam rem fuisse relatum: ⁊ sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus

Symachꝰ patricꝰ ac senator romanꝰ orator ac phs insignissimꝰ his tpibꝰ cū rome clarissimꝰ haberet̄: a theodorico rege ob suspiciōnē affectate libertatis apud papiā exilio dānat̄. ⁊ in carcere p aliqḋ tēpus trudit̄. deinde ab exilio reuocatꝰ: diris supplicijs tandē interfectꝰ est. hic naq̄z romanā rempub. sua sapientia suisq̄z scriptis plurimū illustrasse dicit̄: eo q̄ librū epl̄arū elegātissimū scripserit. in quo hec s̄nia. Semp natura equalibꝰ gaudet.

Fulgentius

Fulgētꝰ natione apher rupēsis eps̄ ⁊ ꝑclarissimꝰ doctor his tpibꝰ floruit. q̄ in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādalorꝫ rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nil ꝑtermisit qḋ ad verā xp̄i fidē ꝑtineret: docēdo ꝑdicādo monēdo. Edidit ⁊ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ⁊ ↄ̄ palagianā heresim. orōnes q̄z habuit ad pplos elegātes q̄dē ⁊ graues. ⁊ ꝑsertim de ntītate dn̄i ⁊c. Scripsit de ↄtinētia ↄiugatorꝫ huanda ad theodorꝫ senatorē librꝫ vnū. ad ꝓbā de virginitate seruāda ⁊ plura alia.

Gennadius

Gennadiꝰ eps̄ vir greca latinaq̄z lingua eruditꝰ: librūz de dogmatibꝰ xp̄ianis cōposuit. ⁊ ibidē q̄d cuiq̄z ad salutē necessariū eēt declarauit. doctrina q̄z ac moribꝰ eccl̄ie catholice multū ꝓfuit. ⁊ diuū hieronimū imitatꝰ librūz de viris illustribꝰ edidit. Uictorinꝰ aūt natione aq̄tanꝰ arithmeticꝰ insignis rōnē pasce ad cursuz lune tū redegit. eusebiū ⁊ theophilū ea ī re supans.

Fuit etiā scriptis suis eccl̄iam dei hegesippus vir doctissimus qui ⁊ monachorꝫ regulas composuit: ⁊ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

Faustus aūt apud gallos eps̄ multa tum scripsit corde aurtꝰ fornate. precipue opus eius laudat̄ contra arrianos scriptum.

Rauenna: τ si vrbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aūt olim oppiduz sabinoꝝ: cinxitq; rauēnam muris nunc extantib⁹ tyberi⁹ imꝑator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clausam. que aurea dicit᷑ quadrato lapide speciosam. Cū aūt theodoric⁹ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugib⁹ τ liberis. cūq; oībus rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obsederunt. hec obsidio longi⁹ remorata est gothos q̄ȝ ipsi ab inicio existimarēt. Idq; accidit nō loci: qđ neq; a mari faciliter obsideri rauēna pōt: cū sit in ipso littore cōstituta: neq; a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deriuatā. ac stagnis quibusdā τ paludib⁹ coartet᷑. Itaq; gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pactione facta Theodoricus τ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cui⁹ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: τ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragita eandē incoluit ciuitatē. τ qđ cōstat supbas in ea edes basilicasq; cōstruxit. Visit᷑ eius regis monumētum ab amalasuntha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: q̄ȝ altare mai⁹ eccl'ie chorusq; viginti capax monachoꝝ ordine vt est moris i stallo psallentiū: vnico atq; integro rotundo lapide contegunt᷑. Valentinianus etiam imꝑator cuȝ triginta annis q̄bus imꝑauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. τ ei⁹ ep̄o duodecim ciuitatū subiecit ep̄os. videlȝ arimini: cesene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit᷑: bricij: bononie: mutine: regij: parme τ placentie: q̄ ciuitates postea sub exharcatu fuere. τ ei⁹ ep̄m iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat᷑ imꝑator. vnde postea cū romanis pōtificib⁹ rauēnates cōtendere ꝑsumpserunt. fuit q̄ȝ olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aūt senatui veneto subdita. Populo q̄ȝ nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: τ eius filios geruasiū τ prothasium. Vrcinūq; medicum oēs martyrio coronatos. Johannē nominis ordine decimūseptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij ep̄m. qui multas sacri eloquij scripturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vrbis rome senatorē: regumq; ostrogothoꝝ ep̄lare scriptorē τ post monachū. Genuitq; supiori seculo rauēna Guilielmū phisicū: quē petr⁹ paul⁹ vergeri⁹ notissimū amicissimūq; sibi hoīem magnis effert laudib⁹. Genuit τ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetoreq; doctissimū: quē solit⁹ dicē fuit Leonard⁹ aretin⁹ oī in re: ꝟ potissime in hac vna grauissim⁹ locupletissimusq; testis fuisse primū. a quo eloquētie studia tātope nūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi. 5693. Anno xpi. 494.

Simmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō/
tifex creat᷑ nō sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud
basilicā cōstantinianā pōtificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via
noua Laurētiū in locū demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens ī sena
tu ꝛ populo romano biffariā diuiso orta est. vñ oīm ꝯsensu: cōciliū rauēne in/
dicit᷑. discussaqꝫ re pñte theodorico. simmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat᷑. q̄
certe magna clemētia vsus. laurētiū cōpetitorē nuterinis epm̄ dedit. Simma
chus vo manicheos tuz ab vrbe expulit. eorqꝫ libros ante fores cōstantinia-
ne basilice cōcremauit. basilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamētis ere
xit. paupib⁹ qꝫ ad basilicas petri ꝛ pauli habitacula extruxit: curauitqꝫ ne qd
eis deesset: qd ad victū ptineret. amator eñ pauperꝝ fuit. Redemit ꝛ captiuos
in diuersis puīcijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicijs mar
tyrū caneret᷑ hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qd ad oīpotē
tis dei gloriā ptineret. Creatis deniqꝫ duobus ꝛ. lxxxx. pſbr̄is: diaconis. xvj.
epis. cxvij. habitis de more sacris ordinib⁹ moriēs ad basilicā petri sepelit᷑. 14.
kal. augusti. Sedit aūt ānis. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

Scisma quintū fuit inter simmachū ꝛ laurentiū vt pmissuz est. verꝫ anno qr
to post clerici quidā seditionib⁹ gaudētes. adiuuantib⁹ festo ꝛ probino se
natorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altini
epm romā mittit: qui pulso vtroqꝫ sedem teneret. Verꝫ simmach⁹ habita centū
ꝛ. xx. epoꝝ synodo: ꝛ obiecta cōstanti aīo diluit: ꝛ oīm sententijs obtinuit: vt
laurenti⁹ ꝛ petrus maloꝝ oīm capita relegarent᷑. Orta aūt ob hanc rem tanta
seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent᷑: nec sa-
cris virginib⁹ parcerent. Opprimunt᷑ eo tumultu gordian⁹ pſbyter vir opti-
mus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul
clericus miserat⁹: cōtra probinū tanti mali auctorē arma sumpsisset.

Hormisda papa natione campan⁹: patria frusinon⁹: patre iusto: hic pon
tificatu inito hortante theodorico, puīcialē synodū in vrbe habuit: oīm
niūqꝫ ꝯsensu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea qꝫ synodo
multa cōstituit: ꝛ primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordi/
nes pmoueret᷑. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptias nō occulte sed publice fieri debe
re. Vetuit p̄terea sacerdotib⁹ ꝛ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent
sine spāli epi licentia. hic grecos reconciliauit: clerūqꝫ cōposuit. francoꝝ rex ei
dona p̄ciosa obtulit: delata ꝛ dona tum aurea ꝛ argentea: delataqꝫ euāgelia cū
tabulis aureis gēmis distinctis a iustino impatore votigracia. Ornauit ꝛ tē/
plū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ꝛ. xl. librarū. Certauit ꝛ
hormisda munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit eñ ante altare cōstātiniane ba
silice coronā argenteā librarꝝ. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sentē
tia pactis cū ordinibus ex more. morit᷑ ac sepelit᷑ in basilica petri. viij. id⁹ au/
gusti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

Johannes eius noīs prim⁹ papa: natione thuscus: patre cōstantio ortho
doxe fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extingue-
ret arrianos expulit: eorqꝫ eccl'ias catholicis assignauit: quā quidē rem theo-
doricus egreferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duosqꝫ agapitos oratores ad
iustinū mittit: qui eū adhortarent᷑ vt arrianos restitueret: sin secus oēs eccl'ias
catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō
possent ad lachrymas versi petētes vt periture italie subueniret. eo piū hoīem
pepulē vt arrianos suis legib⁹ viuē sineret. iohānes rauenā ad theodericū re
diens in carcerē ꝓpere conijcit᷑. ac parꝫ abfuit qn eū stati occideret: adeo in hoīez
exarserat ꝛ fide ꝛ morib⁹ cū iustino sentiētē. Perijt tñ sctissim⁹ hō ī carcere pe/
dore: situ ꝛ inedia. Prt tñ tria restituit cimiteria nerei ꝛ achillei: felicis ꝛ adau
cti: ꝛ priscille. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū: sepultūqꝫ in basilica pe
tri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tuz sedes dies. 58.

Anno mundi. 5713. Anno xpi. 514.

Felix ei⁹ noīs quart⁹ papa: natione sanni⁹: patre castorio. Post iohannis
pōtificis felicem dormitione: rei diuine curam gerens patriarchā cōstan
tinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir qꝫ optim⁹ multa in vr
be extruxit edificia. ꝛ maxime cosme ꝛ damiani templū: qd adhuc extat. basilicā qꝫ sancti saturnini via sa-
laria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apli. mādauit in
firmos ante obitū inungi. Deniqꝫ habitis de more sacris ordinib⁹. vbi pſbyteros quiqꝫ ꝛ quiquagita cre
asset. diaconos quatuor. epos nouē ꝛ viginti. morit᷑ ac in basilica petri sepelit᷑ quarto idus octobris. an
nis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea summoꝝ pontificum

Simmachus

Hormisda

Johannes

Felix

Nat-

Linea Imperator
Justinus senior

Justin⁹ senior anno ab incarnatione dñi q̄ngētesimo octauo decimo: punito anastasio heretico: augustali potit⁹ est solio. Is cū imperiū accepit: orthodoxe fidei amator ꝛ ꝓtector acerrim⁹ fuit: ac statim nūcios ad pōtificē mittit: q̄ ꝛ sedis aplice auctem cōfirmaret: ꝛ pacē ecclesijs oib⁹ exq̄reret: quantū p religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei direct⁹ ab hormisda pōtifice vir sanctitate p̄cipuus german⁹ capuane vrbis eps̄ digne suscept⁹ est Multoꝝq̧ dubia corda in fide solidauit: vt tandē diligētissimū fidei obseruatorē se ꝓfiteret: hereticoꝝ nomē ꝓ virib⁹ extinxit. ꝛ q̄maxie arrianos oēs ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq̧ eoꝝ eccl̄ias catholicis assignauit. qđ q̄dē theodoric⁹ rex (ea labe infect⁹) egreferēs simmachū ꝛ boetiū ro. ꝓsules vt p̄missuꝫ est papā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū ī carcerē misit. eo q̄ iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eū. simul cū socijs carceris afflictione pemit. Sed hāc ei⁹ īmanissimā crudelitatē mox aīaduersio diuina secuta est. nā nonagesimo octauo post facin⁹ die: subita morte defunctus est cui⁹ aīam solitari⁹ quidā apud lipparā insulā vir magne virtutis aspexit. inter iohānē papā ꝛ simmachū patriciū deduci: ꝛ in vulcani ollam. q̄ ei loco p̄xima erat demergi. At vo iustin⁹ admodū senex cum augustalē dignitatē annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio impatore designato: apud cōstantinopolim in pace quieuit.

Clodoue⁹ rex francie

Clodoue⁹ francoꝝ rex prim⁹ xpian⁹ childerico patre ei⁹ morte sublato in regnū successit: ꝛ regnuit annis. 30. vir vtiq̧ potēs ꝛ armis strēnuus crothildem chilperici burgūdionū regi (quē chilpericū frater sui⁹ gondobald⁹ occiderat) filiā p hūc modū accepit vxorē. Audierat clodoue⁹ crothildē forma egregiā: virtute etiā puellas id etatis p̄stare: missis nūcijs ꝛ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: Puella cui regi fama ꝛ regni potētia esset nota: cōsensit: eaq̧ ī spōsione id solū est pacta. vt cū ipa esset xpiana. Clodoue⁹ q̄ cū suis frācis idolatra erat: fieret xpian⁹. Gundebald⁹ burgūdie rex patru⁹ ei⁹ ei tradidit. quāq̧ vo pacta vxori clodoue⁹ de baptismate suscipiēdo in seipo nequaq̧ seruauerit tn̄ duos filios ex ea susceptos xpianos fieri pmisit. Nō multo postq̧ crothildeꝫ accepat vxorē bellū gessit aduersus gundobaldū vxoris patruū ꝛ burgūdiones quo ī bello ciuitates ꝛ oppida ligerim inter ꝛ sequanā amnes sita suo adiunxit imperio. Interuētu tn̄ vxoris sedato. Alteꝝ qđ m̄ltos durauit ānos suscepit aduersus alemānos. Cū q̄ gēte non min⁹ q̄ꝫ sua viris fortib⁹ armisq̧ instructissima: p̄lio decertauit. quo in p̄lio suos ī fugā cōuersos vidēs: memor est fact⁹ ꝓmissionis quā multociēs req̄sit⁹ vxori seruare neglexerat ꝛ ipsaꝫ p̄lij aduersitatē ob id solū sibi accidē suspicat⁹ est. hinc deo celi ꝛ terre: quē crotildis vxor p̄dicaret vouit illi⁹ cōsilio p̄cibusq̧ acq̄escere: si sui strato hostili exercitu victoriā obtineret: tātaq̧ mox facta est cōuersio: vt q̄ multa cede afflicti ꝛ vi repressi p̄mo fugiebant franci: hostē repelleret ac cede cōmissa in fedam cōuerteret fugaꝫ. alemannis in deditionē acceptis. Clodoue⁹ eis tributa imposuit q̄t annis ꝓsoluēda: ꝛ in franciā reuersus. vigesimoq̄nto regni sui anno a sancto remigio remēsi epo cū oī francoꝝ multitudine baptizat⁹ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Respirāte deinde aliquātulū republica xpiana. Clodoue⁹ pulsis arrianis hereticis, ꝛ catholicos reduxit. ꝛ pariseoꝝ ciuitatē regni caput constituit in qua post mortē q̄euit. vxorq̧ eius regina bonis opib⁹ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dieꝝ ad dñm migrauit. delatūq̧ fuit inde corp⁹ parisi⁹ a filijs ei⁹ hildeberto ꝛ lothario: iuxta clodoueū magno honore sepulta.

Amalasiuntha regia

Amalasiuntha filia tūc vidua: theodorico rege gothoꝝ sine ꝓle virili defuncto. cū athalarico ei⁹ nato ī regno successit. Erat vo athalaric⁹ admodū puer: itaq̧ cura atq̧ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit̄ regina pueri gubernationē suscipiēs: l̄ris latinis erudiendū ꝛ morib⁹ informandū curauit. Ipa vo seuere admodū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothoꝝ iniurias: supra sexū eni prudentia vsa: ꝛ patris decreta: mala p̄sertim emēdauit. ꝛ boetij ꝛ symachi filijs bona paterna in fiscū delata restituit. Acclamātib⁹ aūt gothis filiū nō l̄ris sed rei militaris disciplina regē suū imbuendū esse. Is igit̄ vite lasciuia in varias egrotatiōes ꝓlapsus. decimooctauo etatis anno defunct⁹ est. Amalasiuntha vo seditionib⁹ gothoꝝ diu vexata: mortuo filio athalarico quo cū moleste vixit. theodatū cōsobrinū suū regni ꝯsortē fecit. Erat aūt theodat⁹ ita grecis ꝛ latinis l̄ris edoct⁹: vt ꝛ tpoꝝ suoꝝ historiā elegāter scripserit: ꝛ platonicā disciplinā optime calluerit. segnis tn̄ ad res agendas habebat̄. Is ergo ad regnū beneficio regine assumptus: statim ingratitudinē ostendit. eamq̧ captū in vulsini lacū insulā relegauit. Hec pfidia multos gothos ꝑturbauit. inde eam occidi pmisit: ac filiā ei⁹ in vxorē ac regni sociam accepit: qui ꝛ postmodū quīq̧ annis regnauit. Idq̧ impator iustinian⁹ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētū supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasteriū edificatū habet̄. qđ monachi sancte iustine nunc incolere dicunt̄.

Dionysius abbas ꝛ doctor egregius per id temp⁹ laudat̄ eo q̄ rome computū suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

Seuerus ēꝫ eps̄ treuereñ. vir omni sctitate insignis hac tēpestate claruit. Et sanct⁹ victorin⁹ eps̄ massilieñ: qui fili[illegible] cosdroe regis persarū a demonio liberauit. Et euthери⁹ eps̄ lugdonensis.

Conciliū aurelianense

Conciliū aurelianēse terciū tēpestate hac clodouei regꝭ iussu indicit. qđ quidē sanct⁹ mellani⁹ cōgregasse dicit: quo ī loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epō. Secūdū auctore aureliano epō. Terciū hoc idē mellanio epō auctore. Quartum auctore albino andegauensi epō. Quintū honorato bituricensi epō auctore qđ ꝓbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturū britānoꝝ regē ⁊ q̄dē cātatissimū p h̄ tpa regnū suscepisse ferūt virū sane bellicosissimum atq̧ fortissimū. q̄ ⁊ lorica pulcerrima vtebat. Regi q̄dē tāto cōdigna: h̄ ⁊ in capite aurea galea ī qua draco sculpt⁹ videbat. Clipeū q̧ aureū ꝑ se ferre faciebat. in q̄ dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēoriā in oī re reducere posset. Lanceā ꝓterea arduā latāq̧ ⁊ cladib⁹ aptā quā quocūq̧ ibat secū deferri faciebat: ⁊ gladiū habuisse ⁊ portasse dicit. cū quo q̄dringētos ⁊ sexaginta viros vno ꝑlio eū interfecisse ꝑhibet. hūc virū xp̄ianissimū fuisse ferūt: ⁊ fidē catholicā ampliasse. ac qđ plura regna sibi vēdicauerit. Quāobrē ⁊ rotūdā mensā apud cornubiā ciuitatē instituit. Tandē in prelio cum multas hostiū strages dedisset: ⁊ ipse vulnerat⁹ in insulā defert. inde sublatus nusq̧ cōparuit. quē ⁊ nunc vsq̧ britones expectare dicunt.

Cassiodorus

Cassiodorus monach⁹ rauenēsis vir quidē doctissim⁹ his tpib⁹ ob clarissimā ei⁹ doctrinā magno fuit in ꝑcio. qui cū primū cōsul esset ⁊ senator. diuino tact⁹ spū res mūdanas spreuit: ⁊ monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellari⁹. ⁊ ex pte ei⁹ multas epl̄as edidit ad personas diuersas de negotijs secularib⁹. ⁊ ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atq̧ impatorib⁹ cōpilauit. In qua ꝑsertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit pterea librum de ratione anime ⁊ librū de orthograuia.

Priscianus

Priscianum q̧ eruditissimū grāmaticū atq̧ ph̄m patria cesariēsem: hoīem certe greca ⁊ latina lingua doctissimū ꝑ hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q̄ cū grāmaticoꝝ oīm princeps haberet. ea ī facultate putilia edidit opuscula. Nā de partibus orōnis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Siliter ⁊ de cōstructiōe: deq̧ accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ q̧ questionib⁹ ad cosdre ꝑsaꝝ regem volumē egregiū scripsit. Atq̧ de cosmographia libellū cōposuisse fertur.

Arator ⁊c̄

Arator sctē romane eccl̄ie cardinalis diaconus ⁊ poeta laureat⁹ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q̄ inter cetera ingeniꝭ ⁊ virtutꝭ sue opa apl̄oꝝ act⁹ versu exametro exornauit: atq̧ alia elegāter cōposuit.

Brandan⁹ deniq̧ hibernēsis abbas sctissim⁹ ꝑ hec tpa ob eximiā sctitatem atq̧ doctrinā maxīo ī ꝑcio habit⁹ fuit. de q̄ etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex ꝑfecto fact⁹ eps vir h̄m seculi dignitate nobilissim⁹. ⁊ lr̄ali disciplina eruditissim⁹. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles epl̄as scripsit.

Brigida virgo

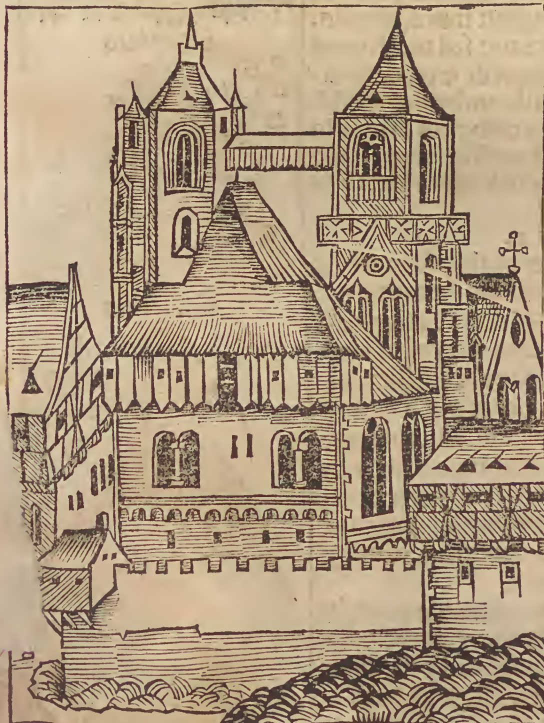
Brigida virgo sanctissima natione scothica imperante seniore iustino refulsit sanctitate ⁊ miraculis admiranda in scocia de xp̄ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes desposare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui palliū album ⁊ vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. inde suā virginalē coronā dn̄o offerebat. vocatꝭ messorib⁹ cū tota prouincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in ceruisiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem couertit. cuidam ab eo sal postulanti. Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

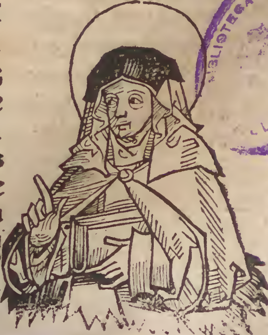
BEnedictꝰ abbas italicus: monachoꝝ oim̃ pater: his tꝑibus dispersos monachos ĩ vnũ collegit: atq3 diuino spũ illustratꝰ eis regularẽ vitã cõposuit. Eiꝰ sctĩssimi viri vitã insignẽ ⁊ miraculꝭ clarã beatꝰ gregoriꝰ scribit. Fuit itaq3 bñdictꝰ ex nobili genere in ꝓuicia nursie ortꝰ. Uetustũ igit̃ a scriptoribꝰ celebratũ est nursie nomẽ: qḋ quidẽ oppidũ libertate: sed in ꝑmis beato benedicto monachoꝝ pr̃e aluno clarissimũ. Ibi etatẽ moribꝰ trãsiẽs nulli voluptati aĩm dedit. Inde rome liberalibꝰ lr̃arum studijs traditꝰ fuit. Sed cũ in eis multos ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret: euz quẽ quasi ingressu mũdi posuerat pedẽ retraxit: ne in ꝑcipitiũ totꝰ iret. Despectꝭ itaq3 lr̃aꝝ studijs: relicta domo reb9sq3 paternis: soli deo placere desiderãs: deserta loca ꝑ aliq̃t tempꝰ incognitꝰ incoluit. Est aũt in latinoꝝ regione superꝰ celsis in mõtibꝰ sublacũ velut pliniꝰ appellat: sublaqueũ: nobile nunc oppidũ lacui eiusdẽ ⁊ tñ prisci nois immẽs: redditq3 vtrũq3 fama celebratũ bti bñdicti ibi magꝭ diuturna cõuersatio q̃z eiꝰ toto orbe notissimũ ibidẽ edificatũ magnifici opis monasteriũ. Cernit̃ ibi ĩ dextra amenis ripa ab ipo sublaci lacu ad vicũ vsq3 varronis incisus: saxeo ĩ monte ductꝰ aquaꝝ. q̃ formis partim in eo incisis modo: partiz altũ defossis: partiz sublimi fornice muroq3 excitatꝭ romã q̃dragesimo miliario veniebãt. Uir aũt dei ad eũdẽ locũ ueniẽs q̃ ab vrbe roma. xl. milibꝰ passuũ abest ĩ artissimo specu tribꝰ annis excepto romano monacho hoibꝰ incognitꝰ mãsit: ⁊ artissimã vitã varijs tẽtationibꝰ duxit. cuiꝰ virtutes vt clarescent postea in castro cassiñ. qḋ clarũ appellat̃: ⁊ magne vite meritꝭ ⁊ aplicis virtutibꝰ effulsit. Fuit aũt hic sanctissimus vir inter cetera virtutũ monumẽta ꝓphetico spũ illustratꝰ. quo multa futura ⁊ occulta cogñit. cuiꝰ fama totila ostrogothoꝝ rex ductꝰ: vt tẽptaret eiꝰ sctĩmoniã sese famulũ indumẽto mentitꝰ: aliũ in regio apparatu ꝓmisit: quẽ stati cognitũ vir sanctꝰ l3 sordide vestitũ ad se in monasterij vestibulũ vocauit: ⁊ q̃ illi erãt vẽtura ꝓnũciauit: nõuẽ annis regñis decio moriẽrꝭ inde eũ ĩ sũma veneratiõe habuit. pluraq3 alia sctĩtatꝭ signa oñdit ꝑcipue ĩ vase vitreo ĩ q̃ venenũ vino miscuerũt fr̃es: vbi signo crucis edito ruptũ fuit. Obijt tandẽ in dño anno salutis. 556.

Monasteriũ cassinense

ORdo monachoꝝ bti benedicti ortũ habuit nõ longe ab aq̃no abrucij: ciuitate ĩ mõte cassino vbi oliz cassinẽsis ciuitas fuerat: postea monasteriũ cassinẽse toto orbe celeberrimũ extructũ fuit. Diuꝰ eĩm bñdictꝰ monachis pꝰ extructũ mõasteriũ regulã ⁊ optimũ modũ viuẽdi primꝰ dedit: q̃uis lõge añ illũ mõachi plurimi fuerũt. cũ tñ sanctꝰ vir diu ĩ solitudine virtutibꝰ signisq3 suc cresceret: multi ob dei famulatũ ad eũ ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mõasteria ꝯstrueret. In q̃bꝰ statutis pr̃ibꝰ duodenos mõachos deputauit. Postea multos discipulos cõgregauit quoꝝ ope totũ ferme orbẽ obtinere meruit. Ex cuiꝰ clarissimo ordine cũ plurimi tũ sctĩtate tum scia emersere viri. Illaq3 regulã ꝑmũ mõachis nigrꝭ ꝯtulit Eã tñ nõnulli postmodũ cõplexi sũt monachi. quoꝝ de nũero fuerũt cisterciẽ. a diuo bernardo plimũ aucti. camalduẽ. cluniaceñ. celestini. mõtis oliueti. nouꝰ ordo. siluestrini. ⁊ q̃ hũiliati appellant̃. hi oẽs ⁊ alij plurimi q̃uis diuerso habitu: diuersisq3 ꝯstitutiõibꝰ inter se differant. eã tñ ꝓfitent̃ regulã dignissimã atq3 approbatã. In germania q̃z ĩ eodẽ ordine differẽtes sũt. cũ mellicẽses: castellẽses ⁊ bursfeldẽses ĩ ea vigẽt. Idẽ q̃z ordo cũ a fũdatoris sui reglaribꝰ institutꝭ ꝑsepe declinasset: non modicã reformationẽ anno salutꝭ. ĩ 409. apḋ patauinã vrbẽ ĩ mõasterio sancte iustine sumpsit: ⁊ eoꝝ institutiones eugeniꝰ q̃rtꝰ põtifex approbauit. Tradũt aũt ex hꝰ mõi sctĩssimi pr̃is ordinẽ ad. 24. sũmos põtifices emersisse. Cardinales vo: ĩ 83. Archiep̃os ⁊ ep̃os. ĩ 464. Abbates insignes. ĩ 5070. fuere: atq3 canõizati mõachi (vt iohes. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

SColastica germana diui bñdicti ab infantia deo dicata: quã fr̃ semel ĩ ãno visẽ ꝯsueuẽat cũ certo die ĩ laudibꝰ dei sacrisq3 colloq̃s vsq3 noctẽ tp̃s ꝓtraxisset: acceptꝭ cibis cũ repetẽ mõasteriũ cupet. soror sctã mõialꝭ petijt vt secũ maneret: de celestꝭ vite gaudijs locutura: q̃ extra cellã manere nõ se velle dicẽt: ad eiꝰ p̃ces tãta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cũ fr̃ibus suis extra limẽ pedẽ mouẽ potuisset. iñ totã noctẽ insomnẽ ꝑ sacra spiritalꝭ vite colloq̃a duxerũt. Tertio die cũ vir sanctꝰ ad mõasteriũ redijsset: pꝰ triduũ in cella eleuatꝭ ĩ aera oculis vidit sororis sue aĩaz de corpe ĩ colũbe spẽ celi secreta penetrare. Is eiꝰ glie ꝯgaudẽs: eiꝰ obitũ fr̃ibꝰ denũciauit quos illico misit vt sacrũ corpꝰ ad monasteriũ deferrẽt. at in sepulchro qḋ sibi ꝑparauit sepeliret. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna semp fuerat in dño. eoꝝ q̃z corpa nec sepultura separaret.

Bonifaciꝰ eius noīs secūdus papa: natione romanꝰ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioscorꝰ diuiso biffariā clero. in demortui felicis locū sub rogat̄. Exagitatꝰ aūt clerus hac seditione diebꝰ octo ⁊ viginti morte dioscori q̄ tanta ꝑturbatione tandē liberat̄. vñ bonifaciꝰ ad cōfirmādā eccliāꝝ ꝯuersus instituit ne quispiā sibi in ep̄atu successorē deligeret. qđ postea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Instituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficeret̄ ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebraret̄ vetuitqꝫ q̄ neqꝫ ciuili neqꝫ criminali causa ep̄s apud ciuilem iudicē aduocari posset: At cum in pontificatu sedisset annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. morit̄ ⁊ ī basilica petri sepelit̄. Sedes aūt mensibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5723. Anno christi. 524.

Iohānes secūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iustiniani tp̄e fuit. qui statim vbi pōtificatū īniit. anthimū ep̄m dānauit: q̄ in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc ep̄m cōstantinopolitanū fuisse. Justinianꝰ vo sedē romanā veneratꝰ hippatū ⁊ cemetaiū ep̄os romā cum muneribꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noīe salutarent. ⁊ munera hec btī petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ sex. scyphos argenteos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Johānes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt historici. morit̄ vbi ex sacris ordinibꝰ semel habitis p̄sbyteros quindecim. ep̄os vnū ⁊ viginti creasset. Sepelit̄qꝫ in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Agapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano p̄sbytero eccl'ie sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittit̄. ⁊ infensuꝫ q̄ amalasuntā athalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiqꝫ iusserat cuiꝰ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaqꝫ eo missus ac benigne ⁊ honorifice susceptus. cū pacē impetrasset. ab imꝑatore tentat̄ vt eutichianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iustinianus ab eare hoīem sanctissimū abhorrere cerneret. p̄cibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xp̄ianissimū principē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xp̄ianoꝝ hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iustinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso anthemio constātinopolitano ep̄o qui eutichianā heresim tuebat̄: mēnam catholicū in eius locum sufficit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli morit̄. cuius corpꝰ loculis plūbeis clusum romam defert̄: ac in basilica petri sepelit̄. Sedit aūt mensibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5733. Anno xp̄i. 534.

Silueriꝰ papa natione campanꝰ: patre hormisda ep̄o. theodato iubēte pōtifex creat̄. cum antea nō regū: sed impatoꝝ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine q̄ꝫ decreti rō. mortē em̄ his clericis minatꝰ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocrisiano theodora augusta syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopoli anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romā gothis hostibus ꝑdere voluisse. hoīem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis morit̄: vbi annū vnū: menses quinqꝫ: dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

Vigiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creat̄: instabat tuꝫ theodora vt cōstātinopolim ꝓficisceret̄ anthemiūqꝫ restitueret̄: cū id negat se facturū ideo adiuuātibꝰ q̄busdā romanis ad ꝯstātinopolim ꝑducit̄. vbi theodora tētare cepit vt id p̄staret. cui ille: malle se q̄uis suplicium pati r̄ndit: q̄ꝫ sniāꝫ iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit qn tuꝫ occideret̄. fugiēs itaqꝫ ī tēplū sctē euphemie qđ haud ꝓcul aberat. inde a crassatoribꝰ trahit̄. ⁊ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāq̄ꝫ latro p totā vrbē vsqꝫ ad vesperā trahit̄. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua aliq̄ꝫdiu vitā duxit. ita patienter ⁊ equo aīo: vt sp̄ diceret se etiā peiora meritū si digna ꝓ peccatis pena irrogaret̄. inde instāte narsate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū syracusas ī siciliā puenisset quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo morit̄. eiusqꝫ corpus romā defert̄ ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepelit̄. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Linea Summoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes secūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Iustinianꝰ sororis iustini filiꝰ romanoꝝ principū maximꝰ augustalē ade
ptus est principatū: q̄ mox vt imꝑialia iura suscepit ad reparationē rei
publice statꝰ aīm intēdit: ꝛ augustꝰ romanū felici sorte regebat īperiū q̄
ꝛ bella ꝓspere gessit: ꝛ in causis ciuilibꝰ mirificꝰ fuit. Nā ꝑ belisariū patricium
ingentē virū ꝑsas fortiter deuicit: ꝛ vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege gelismero
vsqꝫ ad internitionē deleuit. Affricāqꝫ totaꝫ post annos. xcvj. imꝑio romano
restituit. Rursusqꝫ belisarij viribꝰ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ re
ge suꝑauit. Maurosqꝫ post hec africā infestātes: eoꝝqꝫ regē athilā ꝑ iohannē
excōsulē mirabili virtute ꝓstrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cō
pressit: quā ob cām ꝓpter honoꝝ oīm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alani
cus: vandelicus: affricanusqꝫ diceret̄ hr̄e hec noīa meruit. Extruxit q̄ꝫ idē pri
ceps intra ꝯstātinopolim vrbē ipsi dn̄o q̄ est sapīa dei patris templū qđ greco
vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapīam noīauit. Cuiꝰ opus adeo cūcta edi
ficia excellit: vt ī totis terrarū spacijs huic sil'e nō possit inueniri. Erat em̄ hic
pīceps fide catholicꝰ. in oꝑibꝰ rectꝰ. in iudicijs iustꝰ. Ideoqꝫ oīa ei ꝯcurrebāt ī
bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū ꝓlixitas nimia erat ꝛ inutilis: dissonātia mira
bili: breuitate correxit. Cū em̄ imꝑatorē tāti ꝯstat ingenij: tāteqꝫ doctrine fu-
isse: vt mirū nō sit: si leges romanas sparsas ꝛ īcōpositas ī ordinē ad vtilitatē
hoīm redegerit. Hac tn̄ ī re ꝯsilio ꝛ oꝑa iohānis patricij tribuniani theopho
li dorothei vsus est: q̄ tuꝫ doctrina ꝛ aucte insignes habebāt̄. Immēsuꝫ nāqꝫ
illud libroꝝ pelagꝰ (q̄ vsqꝫ ad duo milia pene libros erāt extēse) coaceruatis si
mul ab vrbe cōdita vsqꝫ ad hec tꝑa tot iudicijs. in quīquagīta libros titulatiꝫ
digessit: quos nūc digesta: nūc pandecta appellāt qđ oēm ciuilē doctrinā ꝯti-
neāt. Idē q̄ꝫ legū epitomen fecit libroꝝ q̄tuor in q̄bꝰ breuiter vniuersaꝝ leguꝫ
textus comprehendit̄. has aūt leges institutiones vocat. Dicimꝰ etiā iustini
ani codicē vbi oēs cōstitutiones pīcipū que vtiqꝫ ī multis voluminibꝰ habebant̄. intra duodeciꝫ libros
coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit
Et iustinus minor apud cōstātinopolim rempublicā regendā suscepit.

Linea Imperatorum

Iustinianus

Concilium Constantinopolitanū

Quinta synodus habita est apud cōstātinopo
lim. iussu agapiti pōtific̄ ac iustiniani imꝑa-
toris: iā diu inchoata tꝑe vigilij anno salut̄. 558.
ꝑfecta fuit. Cōtra theodoꝝ ꝛ oēs hereticos. q̄ affir
mabāt btīssimā virginē mariā solū hoīem: nō etiā
deū ꝛ hoīem peperisse. quo quidē in synodo statu
tū est: vt btā virgo maria diceret̄ q̄
deū nobis suo partu edidisset. Ibi q̄ꝫ p̄fuerunt eu-
thices archiep̄s cōstantiꝰ: ꝛ appollinaris patriar-
cha alexandrinꝰ cū vigilio papa qui oēs. xiiij. capi
tula anathematizādo scripserūt ꝯ p̄dicti theodori
ꝛ socioꝝ eiꝰ blasphemias. declarātes virginē glori
osaꝫ vt p̄missuꝫ est deū ꝛ hoīeꝫ peperisse. Cui syno
di vniuersalis eccl'ia auctoritatē maximā cōtulit.

Belisarius patriciꝰ vir in armis strēnuus belli
dux a iustiniano imꝑatore cū ingēti multitu
dine cōstitutꝰ. primū persas aggressus est: qui trās
gressis romanoꝝ terminis: coꝝ regiones grauiter
populabant̄: quos magnis ꝓlijs fudit. atqꝫ ex vo
lūtate pīcipis cōstantinopolim triūphans ingres
sus est. Interea ad affricā quā iā m̄ltis annis van-
dali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisarius
missus est. q̄ mox ꝓlio cū vādalis cōmisso eoꝝ ma-
gnas copias fudit. Regēqꝫ ipoꝝ gelismerū capiēs ꝯstātinopolim misit. Cartha
go q̄ꝫ post annū sue excessionis. lxxxvj. recepta est. Inde iustinianꝰ belisarium
multis iam ꝓlijs gloriosuꝫ aduersus theodatū dirigit: vtqꝫ etiā italiā a gothoꝝ
seruicio liberaret. belisariꝰ itaqꝫ duꝫ aliquātū tꝑis apud siciliā morā faceret. Rex
gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ est. huiꝰ in loco vitigis successit. Cōceptas ḡ ꝯ theoda
tū belli vires in vitigem cōuertit. Egressus ex sicilia ad campaniā: neapolim ve
nit: quā tandē ꝑ vim capiēs ingressus: nō etati nec sexui parcēs plures perimēs
cūcta rapinis diripiēs. indeqꝫ egrediēs romā ꝓperauit quo ingresso gothi q̄ ī vr
be morabant̄ noctu egressi: relictis patētibꝰ portis: rauēnam fugiunt. Belisariꝰ
aūt suꝑuenturū vitigim cū magno exercitu ratꝰ. menia vrbis ꝓ tꝑe vallo ac fos
sa celerrime muniuit vitigi suꝑueniēte cū exercitu: ad centū nāqꝫ milia hoīm secū
duxisse fert̄. Interim belisariꝰ auctis copijs cū ꝑ annū integrū ꝛ dies nouē me-
nia vrbis tutatꝰ e[illegible] gredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis castr̄
rauennā ꝓficiscit̄ [illegible] belisariꝰ ꝓperat vitigim in vrbe captū cōstantinopolim se
cum ducit quinto anno posteaqꝫ in italiā venerat.

Belisarius

Uitigis rex gothorꝫ

Uitigis goth⁹: obscuro genere inter eos nat⁹. his tpib⁹ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creat᷑: ⁊ quinqꝫ annis regnauit. vir certe rei militaris scīa p̄clar⁹. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝓperauit ⁊ oēs gothos dispsos p italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse dicit᷑. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionib⁹ ⁊ incēdijs absumūt. quoscūqꝫ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensat᷑ industria. Augebat᷑ insup rome famis penuria. tanta siquidē p vniuersuꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissim⁹ dacius mediolanēsis antistes retulit) ꝙ plereqꝫ matres infelicium natorꝫ mēbra comederēt. cū p annū ɔtinuū gothi romā obsedissent demuꝫ territi rauennā redierunt. Uitigis vo coactus rursus in vnū magno gothorꝫ exercitu cū belisario cōflixit. factaqꝫ maxima suorꝫ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē psequens viuum comprehendit. Romāqꝫ ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim redijt. secum vitigim deferens: quo viso iustinian⁹ valde letatus est. Cūqꝫ nō multum post patricium effectuꝫ. administrationē illi iuxta psarum terminos tribuit. Ibiqꝫ vitigis degens. vitā finiuit. ac sic quasi gothorꝫ regni finis fuit.

Tottila rex gothorꝫ

Tottila q̄ ⁊ badu illa dicit᷑ vltim⁹ ostrogothorꝫ rex. capto vitigo gothi trāspadani ebelpidarꝫ sibi regē cōstituūt. q̄ eodē anno perimit᷑. Cui successit erraric⁹: ⁊ ipse nonduꝫ anno expleto iugulat⁹. dehinc sibi baduillā q̄ ⁊ totila dicebat᷑ in regnū p̄ficiūt. Moxqꝫ collecto vndiqꝫ exercitu: vniuersaꝫ rursus italiā inuadunt. Exinde p campaniā viriqꝫ dei benedicti cenobiū iter facientes pueniunt p que lucanie ⁊ bruciorꝫ fines regiū pficiscunt᷑. Nec mora siculū trāsgressi fretuꝫ siciliā inuadūt. inde q̄ꝫ romā petunt. eāqꝫ obsidionib⁹ circūcludūt. que tātā tunc fāmis penuria ppessa est. vt p̄ magnitudine inopie: natorꝫ suorꝫ carnes comedēvellent. fessis nimiū ro. nec valētib⁹ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbeꝫ ingressus est. q̄ parcere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet q̄ se a gothorꝫ gladijs aut ecclesijs tuerent᷑: aut q̄buscūqꝫ locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄si pater cū filijs. hāc illi vt videt᷑ aī benignitatē (q̄ nimie antea crudelitati extiterat) bti patris b̄ndicti que olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq̄ e numero senatorꝫ cōstantinopolim afflicti ꝑerāt. q̄b⁹ calamitatib⁹ roma subiceret᷑ principi narrant qui statiꝫ narsen eunuchū suū ⁊ cubiculariū cuꝫ manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuꝫ gothis certamine cōflixit. Quib⁹ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā deceꝫ annos regnauerat interfecit. vniuersā[illegible] italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scōo anno postq̄ꝫ theoderic⁹ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eorꝫ nomen euanuit. Nam qui prelio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti essent.

Narses eunuchus

Narses iustiniani eunuch⁹: quē nōnulli scribūt bibliopolā p̄mo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciat⁹ asciuit. Pietatis em̄ religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuꝫ oib⁹ erat. Is igit᷑ calculari⁹ impialis accepꝫ auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardorꝫ rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄b⁹ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occidit᷑. ⁊ theias in ei⁹ locū suffect⁹. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis opprimit᷑: onerati igit᷑ longobardi multis munerib⁹ ad ꝑpria victores redierūt: ⁊ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātib⁹ q̄busdā delatorib⁹: q̄ narsetē oderant: hoīem ab italia ad se cū ignominia verborꝫ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ pensa rediret. ferens id inique aīo. Narses r̄ndet: se talē ordsuruꝫ telā que inextricabiles errores emulis atqꝫ inimicis suis p̄staret. Itaqꝫ odio metuqꝫ exagitat⁹ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardorꝫ regē dirigit: vt paupera pānoniē rura desererent. ⁊ ad italiā cunctis replecꝫ diuicijs possidendā venirēt. Simulqꝫ multimodo pinorꝫ genera alia rūqꝫ rerū species: quarꝫ italia ferax est mittit. quaten⁹ eorꝫ aduenīedi aīos possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū temp⁹ ex hac luce subtractus est.

Patricius eps

Patricius genere brito priori tpe archieps scotorꝫ ordinatus: p. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓprijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neqꝫ se credere velle dixerunt: nisi tormenta malorꝫ ⁊ gaudia beatorꝫ cernere possent: vt rebus visis certiores fierent q̄ꝫ promissis. apparens postea dn̄s post ieiunia ⁊ orōnes ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in desertuꝫ locuꝫ eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oib⁹ peccatis purgaret᷑. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi ecclīam cōstruxit ⁊ canonicos bti augustini constituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quorꝫ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupat᷑.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. ccccclxx. Ignee em̄ acies ī celo apparuerunt: ꝛ sanguis stillauit a nubib⁹: humanū q̄z sanguinē q̄ postea effusus est significarūt. Ac deinde ꝯtinuatꝭ imbrib⁹ plib⁹ dieb⁹: tāta aq̄ꝝ vi auct⁹ est tyber vt magna strage ppl'i hūiliora loca sūmergeret. ꝛ sili mō ī alijs ciuitatib⁹ ꝛ locꝭ accidit. In flumīe aīalia forma viri ꝛ mulieris repn̄tātes apparuerūt a mane vsq̄ ad nonā: cū cesarie ꝓlixa

vsq̄z ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. Ferunt q̄z montem scissum in gallia magnū sonitum dedisse ꝛ inde casum cum basilicis ꝛ hominibus mirandum demū dedisse.

Sanct⁹ leonardus

Leonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriūd⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est: ab eoq̄z salutarib⁹ imbut⁹ disciplinis q̄ ep̄atū renuit relictꝭ oīb⁹. In quadā silua ciuitati lemonice vicina habitās: vbi aula regia venationis cā erat cōstructa. cū regina partu ibi piclitaref. leonard⁹ in nemore inuētus: a rege introducif. fusa aūt ob p̄ces regis oōne ad deū impetrauit regi duplex gaudiū. matrē cū ꝓle salua. Ideo rex sibi de auro ꝛ argēto offerens: q̄ renuit: admonēs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemoris optauit: q̄tuis rex totū dare vellet: solā accepit quātitatē quā cū suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriū cōstruxit: ꝛ cū duob⁹ adiunctis monachis ī abstinētia multa degebat. Locū nobiliacū (eo q̄ a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. ꝛ quicūq̄z ī carcere nomē ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibāt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dn̄m. Quāta dn̄s p eum miracula facit: multitudo ferri ꝛ varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Maurus monach⁹

Maurus roman⁹ monach⁹ btīssimi p̄ris bn̄dicti p̄cipuus discipulus. Multi em̄ ex romana nobilitate bn̄dicti sctītate moti. in mōtē cassinū puenere religionis grā. inter quos maur⁹ quidē ac placidus insignes habenf. Ferūt aūt gallos nūcijs ꝛ lr̄is benedictū rogasse: vt vnū aliq̄uē ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticā vitā edoceret. quare bn̄dict⁹ maurū eo misit. qui oīb⁹ vita ꝛ morib⁹ rōnē bene ac beate viuēdi dedit. quiq̄z etiā multa monasteria cōstituit. Quib⁹ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula imbi facta: nō sine magna sctītatis opinione bona senectute. i 8. kal. febuarij q̄euit ī pace. cui⁹ diei festū eo die celebraf.

Sanct⁹ colūbanus

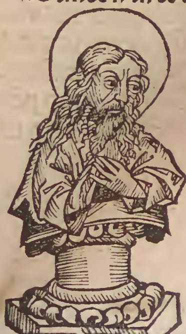
Colūban⁹ abbas vir religione ꝛ sctītate insignis p hec tpa in hibernia insula claruit. vbi multꝭ cōstructꝭ monasterijs postea ī burgundiā venit. Ibidēq̄z luxoniense monasteriū ꝯstituēs innumerabilē q̄si gentem aggregauit. ꝛ rectū viuēdi moduz oīb⁹ tradidit. Cepit q̄z increpare theodoricū regē cū cōcubinarū adulterijs misceref. Ideo ī eū auia brunichildis exarsit ingēti furore. ꝛ rex eū de monasterio ammoueri p̄cepit. egressus itaq̄z apud aualonē castrū pueniēs. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ pcussus inter fragātis ignis incēdia mortu⁹ est. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victū pcipiēs. ꝛ minister ei⁹ nūciās ei q̄ tpe collectionis vrsum inuenisset comedētē. p̄cepit ei vt fruct⁹ ꝛ poma diuideret ꝛ vrse partē ꝓ sui sustētatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Aīal aūt obediēs nihil de pte ꝓ viro assignatā gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerūt ꝛ spālē grāz eijciēdi sp̄us a dn̄o pcepisse legif ep̄atū oblatū renuit ꝛ post multa miracula in dn̄o requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus ep̄s

Herculan⁹ ep̄s perusiñ. cū septimo anno obsidionis cap̄. martirio coronat⁹ fuit. q̄ p̄erat exercitui ad totilā misit inquirēs q̄d de ep̄o agēdū eēt: ait. ep̄o p̄i⁹ a vertice vsq̄ ad calcaneū tolle corrigiā ꝛ tūc caput amputa. hūc herculanū ep̄m pusinū sup vrbis murū deductū capite trūcauit: ꝛ cutē incidit ꝛ corp⁹ extra murū ꝓiecit. q̄dā caput adiūgētes cū puero sepelierūt iuxta muꝝ. p⁹. xl. dies corp⁹ q̄sierūt vt i eccl'ia poneret. ꝛ corp⁹ pueri vmib⁹ scatetē ꝛ herculanū integrū (vt nec capitꝭ abscisionē p aliq̄ vestigia videret) reperierūt

Simeon in colūna

Medard⁹ q̄z sanct⁹ toꝛnaceñ. ep̄s miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celuz apertum fuit vt diuina luminaria an eum p horas tres splēdorē dederūt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomageñ. ep̄s fuit ꝛ ambo vno die nati vterini ꝛ pontifices creati.

Simeon in colūna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunf. Is primo egit vitā monasticā inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem ann quadraginta in finē vite sue sup columnā stetit.

Anno mundi.5755. Anno xp̄i.554.

PElagius papa eiꝰ nois primꝰ:patria romanꝰ:patre iohāne vicario:post vigiliū pōtifex fuit.hic etsi in multis periculis et turbationibꝰ ostrogothoꝝ fuit.eccliam tn̄ dei nō deserēs.cōstituit vt heretici et scismatici coherceri etiā secularium manu possent:qn̄ ad sanitatē rōnibꝰ nō ducerent.et clericis ī sacris cōstitutis:mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia.x.vel.xij.cōtineret ciuitates. hic aūt accusatꝰ ꝙ maloꝝ vigilij causa fuisset.cū iustinianꝰ vigilio ꝓferret eū.videte.ppl'o et clero crucē tangēs et euāgeliū iureiurando suscepto:se a tanto crimine purgat.inde narses ad vrbē veniens supplicationes ꝓ rebꝰ bene gestis a sancto pangratio vsqꝫ ad sanctū petrū celebrat.vrbēqꝫ a gothis liberatā:quoad fieri pōt instaurat.vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel p̄cio ad q̄suis sacros ordines admittat.Tandē vndecimo sui pōtificatꝰ anno mēse decimo:die octauo et vigesimo morit.et in basilica petri sepelit:vbi ex sacris ordinibꝰ bis mēse decembri habitis.p̄sbros sex et.xx. diaconos.xj.epōs vero quadraginta creasset.Vacat tum sedes mensibꝰ tribus diebus sex et viginti.

Anno mundi.5765. Anno xp̄i.564.

IOhannes terciꝰ papa natione ro.patre anastasio ex illustri genere ortꝰ:iustini tp̄ibus fuit:qui iustiniano successit.vir quidē prudētissimꝰ mitisqꝫ hic pōtifex et sanctoꝝ cimiteria restituit. et iacobi ac philippi eccliam a vigilio inchoatā pfecit.Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū ꝙ de se male opinarentur,idqꝫ ad sophiā scripsissent:e neapoli ad vrbem ducit:vbi haud ita multo post narses morit:cuiꝰ corpus loculis impositū constantinopolim defert. Iohānis ꝙꝫ pōtifici tp̄ibꝰ armeni fidē xp̄i recepe.Multas clades tum passa italia est irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris:quas quidē ꝓtendere ꝓdigia illa tēpestate visa et ignee acies in celo apparētes vt p̄missum est. deniqꝫ hic pturbationū ac doloꝝ plenus:etateqꝫ grandeuus morit:ac in basilica petri sepelit:pontificatus sui ano duodecimo:mēse vndecimo:die sexto et vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi.5775. Anno xp̄i.574.

BEnedictus primus papa:patria romanus patre bonifacio:tyberij secundi tp̄ibus fuit. vir sane optimꝰ et tanto honore dignus qui italie et presertim rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptaꝫ. Interuenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ queꝫ tyberius mirūmmodū dilexit et obseruauit. verū paulopost(vt quidā scribunt)solicitudine et dolore quē in calamitatibus vrbis rome et ꝓuincie italie conceperat morit. quarto pontificatus sui anno mense vno et diebus octo et viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus et diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

Anno mundi.5785. Anno xp̄i.584.

PElagius secūdus:patria romanꝰ:patre vingeldo a tyberio ad imperatorē mauriciū tyberij generū puenit. hic in iussu principis cū pontifex creatꝰ sit.Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuꝫ a clero in eligēdo pontifice actum erat:nisi eius electionē imperator approbasset.Missus itaqꝫ constantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius monachus et diaconus vir optimus atqꝫ doctissimus vbi ex sentētia pontificis oia peregisset:nequaqꝫ ocio et ingenio suo abusus. et libros moraliū in iob cōposuit.Et euticium cōstantinopolitane vrbis ep̄m ita p̄nte augusto disputationibus conuicit:vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat:retractare coactus sit.Dicebat em̄ corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereqꝫ subtilius futurū.ob eam rem tangi nō posse:quod cōtra illud dominicū est palpate et videte qꝛ sp̄us carnē et ossa nō habet:queadmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset et domū paternā in xenodochioꝝ pauperū senū redegisset. et basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia morit.que tuꝫ maxime europaꝫ oēm vexabat.Anno pōtificatꝰ sui decimo:mense secūdo:die decimo. Sepultꝰ est aūt ī ecclia bti petri in vaticano.Vacat tuꝫ sedes mēsibꝰ sex:dies octo et.xx.

Linea sūmoꝝ pontificum

Pelagius

Iohannes

Benedictus

Pelagius

Fortūnatus episcopus

Sampson epus

Gregorius thuronensis episcopus.

Germanus epus

Amandus epus

Radegūdis regina fracie

Fortunatus epus tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunqз ab obsessis corporibus legiones demonuз pelleret. Et cū multos hoīes liberaret Etiā equū cuiusdā militis in rabiem vsuз: vt cūctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudineз reduxit. cuidaз quoqз ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

Fortunatꝰ alter vir singularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultū redegit scriptis ⁊ exemplo. Ad sigibertum em̄ corꝫ regem libellum de gubernando regno pscripsit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Germanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. gratia. humanitate sit. Nil em̄ in Germano cernebant. qđ ipsi nō imitaref: tātū valet boni pastoris exēpla.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celitꝰ emissa sup caput sedit quousqз epus ordinatus fuit. Suus quoqз discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Iustini anno ordinatus in omibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sexdecim deinde ānis in epatu exegerat. Cū gregoriꝰ magnꝰ in sede aplica sbrogatꝰ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiā regū frācorꝫ. Miracula qqз beati martini post obitū eiꝰ in libris qtuor.

Radegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex berēgario orta. post deuictaз priam regalꝫ pda abducif. Ea i sortē lotharij regꝫ i vero mādēseз ducta ad nutriēdā custodita. inde i successiōe nupsit terreno pncipi. nō tñ sepabaf a celesti mira postea peregit pietatis opa. eā medardꝰ postremo nouionij mutata veste dño cōsecuit. porro mōasteriū pictauis coopante dei gra mōasteriū p ordinatōeз lotharij regꝫ ꝯstruxit. vbi i mltitudine mag abbatissa i oi abstinētia ⁊ miraculꝫ vixit. morsqз eiꝰ gliosa fuit. eiꝰ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

Gregorius magnus doctor

Gregoriꝰ magnꝰ (ob eius sanctitatē. ac sapientie pcipue moralis sublimitatatē) appellatus vt pene in ea omes doctores excesserit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem silutam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarū copijs abundaret. ea omia deseruit ⁊ religionis statū pelegit. varijs tñ seculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis sb honore sancti andree apostoli proprijs fabricauit. In quo relictis sericis auro gēmisqз: vili monastico habitu tegebaf. Cuiꝰ pfectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsister valeret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ sanctitatem maximo in pcio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōstantinopoli. tūqз rome pro xpiana religione ad multorꝫ eruditione edidit opa. Moraliū i Job libros dialogorꝫ pastoraliū. Itē registrꝫ sup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c.

Anno mundi. 5795. Anno xpi. 594.

GRegorius magnus papa. eius nominis primus. patria romanus pater Gordiano. viro senatorio: vno oīm ɔsensu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dñi ꝛc. d. ac. xviij. Is aūt cum principis ɔsensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauriciū obsecrarent: ne patereť electionē cleri ꝛ ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scri pteqꝫ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legis set eundem impatoꝛ confirmaret. quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius po tuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. fi liumqꝫ eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaqꝫ Mauricius nūcios qui Gregoriū ɔfirmarent: cogerentqꝫ pontificatus gubernacula suscipere. Is ita qꝫ non sibi. ꝑpi. ꝫ vtilitati hoīmqꝫ ac honori diuino ɔsulens. quem certe ob re ligionem ꝛ pietatez rebus omībus semper ante tulerat. spretis opibus. post habitis voluptatibus atqꝫ omī ambitione ꝛ potentia. gubernacula reipubli ce xpiane suscipiens. ita vixit. vtvsqꝫ ad tēpora nostra. nemimē ex successoribꝰ parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina ꝛ scriptis: doctoꝛ etiā humilimꝰ primus oīm pontificū se seruū seruoꝝ dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris ꝑser tim ab eo est inuenta ꝛ approbata. Supplicationesqꝫ maiores ꝓpter pestez se dandam ac stationes instituit. Exornatis quoqꝫ q̄buscūqꝫ rebus potuit basili cis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ ecclesia que in subura est agathe martyris no mine. paternā domū in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in mo nasteriū redegit. Quo in loco ꝛ hospites ɔtinuo accipiebat. Et paupes vndi qꝫ confluentes cibo ꝛ potu in vita retinebat. Vir certe omī laude dignus. Tā dem confirmata omī ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontifi tatus sui moritur: Phoce vo imperatoris āno secundo. sepeliturqꝫ collacrimā tibus omībus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinqꝫ. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cuiꝰ patria ignorať ac merito quidem Gregorio succes sit: homo em obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gre gorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laborare tur. instarentqꝫ paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitareť: nil aliud re spondebat. qꝫ Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū eccle largitio nibus dissipasse. Paululū etiaz abfuit qꝫ libri eius cōburerenť. Adeo in Gre goriū ira ꝛ inuidia exarserat homo maliuolus. Hic tñ statuit vt hore in eccle sijs distinguerenť officij gratia. Et accense lampades ɔtinuo retinerentur. po tissimū vo in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum. menses quinqꝫ. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur. funusqꝫ eius a sancto Joanne per portam asina riā ꝛ pontem miluiū in basilicaz petri defertur. Vacat sedes eiꝰ morte. menses xj. dies sex ꝛ viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dignꝰ a pho ca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati Petri apostoli. que caput est omniū ecclesiarum ita ꝛ diceretur ꝛ habereť ab omibꝰ. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝑncipibus. Merito em sedes romana ceteris āfer tur. Eiꝰ integritate ꝛ ɔstātia cūcte hereses ɔfutate sunt ꝛ explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita ꝛ decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. die bus sex

Anno mundi. 5813. Anno xpi. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus. patria valeriensis. patre Jo anne medico. Hic templuz sancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli ꝛ omibus dijs cōmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cōse crauitqꝫ q̄rto ydus Maij. in bonorē beate marie v̄ginis omniūqꝫ martyrum Eiectis prius gentiū simulacris. lustratoqꝫ templo vnde postea virgo ad mar tyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosqꝫ suos monasterio ascribit i monachorum vsum. Quibus ꝛ predican di ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificatꝰ sui anno mense octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peste fame ꝛ inūdatione aquarū laboratū est. Se pelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensibꝰ. vij. diebꝰ q̄nqꝫ ꝛ viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

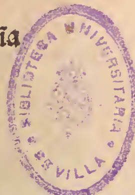
Arthbaris rex

Arthbaris flauius longobardorū rex. postq̄ longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creat⁹ rex. regnūit annis septē. Hic daphonis regis fili⁹ fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ lz adolescens rex sblimatus fuerit. mults tn̄ editis facinorib⁹ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardorꝫ duces dimidiā pecuniarꝫ suarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatez in margine padi positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad siculum fretū om̄ia ꝯq̄siuit. ac multas ytalie ciuitates ī suā potestatez redegit Sz ⁊ francorꝫ regē cū ingenti multitudine ipsorꝫ atq̄ germanorꝫ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ francilionē romanū ducem ex comio ciuitate Cumacinaq̄ insula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes īde diuitias sustulit. Qua ditatus ꝓda statim theudelindā garibaldi bauarorꝫ regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem chilperic⁹ frācorꝫ rex q̄ huic arthari inimicissimus erat. in bauarum furens eum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generꝫ fugit. eo tn̄ anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regina

Theudelinda longobardorꝫ regina bauarorꝫ regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate inclita. Que ⁊ si i p̄mordio regni sui etate iuuenis forma q̄ spectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tn̄ ⁊ castitate ac religione cōspicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū suū de moribus misisse. Cui⁹ lectione p̄ferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegisse. Erat em̄ matrona īsignis: ⁊ fidei xp̄iane studiosissima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbani abbatis apud bobiū ciuitatem supbissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. modoecie edificauit. Qd̄ oppidum decem milib⁹ passuuz a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄dijs ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū precipuū susceperūt.

Agilulphus rex

Agilulphus longobardorꝫ rex post artbarim regē sup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̄ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Cōuenerūt vt quemcūq̄ theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegisset maritū. Is ī regē ab om̄ibus acciperet fuit nāq̄ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ iudicio de se facto vsa: agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaq̄ florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papiensiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ip̄o rege pacem implorare. paceq̄ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire ⁊ minulfum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū resciscet gandulfus bergomensis dux illi⁹ exēplo territ⁹ sibi ꝓspicere cepit. obsessus tn̄ venia petita deditionē policitū abire p̄misit. Sz ⁊ vlfari taruisinus dux eodē tp̄e res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusq̄ pacatis bellū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūquaq̄ captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monasterium Cassinense inuasit: ⁊ abbate monachisq̄ cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapsis. sacrum id cenobium a barbarie illa spoliatum. ⁊ solotenus destructuz fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed zotoni paulopost eam cōmissaz impietatem defuncto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij venerationemq̄ suasit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs sine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantisq̄ tantū modica mūita. a tēporibus atile per annos circiter sexaginta. sine menib⁹ et frequentia ciuiū fuit. primūq̄ sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusq̄ constructa erant. Id cum cernerent longobardi: ventos nacti validiores faculas ignitasq̄ sagittas scorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē incendio vastauere. Monsilitis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticinū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cuz longobardis cōplexus: ecclesiasticorum bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuz theudolinda matre successorem reliquit.

Deusdedit papa. p̃ria romanus. p̃e stephano subdiacono. pontificatũ oĩbus suffragijs adept⁹. Hic cũ esset optimus pater clerũ mirũ in modum dilexit ⁊ auxit. ferũt hũc tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuiũ elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aũt ne fili⁹ patrini puellã e sacro fonte a patre leuatã ducẽ in vxorem posset. Deus aũt dedit eius tp̃a ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ scabies q̃dã ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nõ possent. morit̃ põtificatus sui anno. iij. die tercio ⁊ vigesimo. ac sepelit̃ in basilica petri sexto yd⁹ nouembris. Eius morte ep̃atus tum vacat mẽsem vnũ. dies. xvj.

Sisebutus rex

Sisebutus visegothoꝝ rex. eo tp̃e Richardi reg filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cũ primũ gẽtilis esset xp̃ianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q̃ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq; oĩes in regno dep̃hẽsos grauiorib⁹ supplicijs ad xp̃i fidem compulisse. rogatu (vt aiũt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendũ a circũcisis esse. Cũ tñ postea haudq̃satis fati necessitatem circũspicies a sarracenis circũcisionẽ obseruãtibus oppressus sit. Tandẽ cũ esset strẽnuus vir oĩes hispaniarũ ciuitates romanis abstulit. at tum demũ Constãtinopolitani imp̃atores i hispania impare desieꝛt

Linea summoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Bonifacius q̃ntus papa. natione cãpanus. p̃e Joanne pontificatũ inijt eo tp̃e quo eleutherius patricius romã ab heraclio missus vindicata io annis exarchi morte. semetip̃m regem ytalie creat. Vir certe singularis humanitatis ⁊ clemẽtie mag̃ in oẽs benignitate ⁊ gr̃a vtens. nullũ gen⁹ officij (qd̃ bonũ pastorẽ deceret) p̃termisit q̃ cũ esset doct⁹. ne qui ad eccĩas ꝯfugerent inde vi retraherent̃. ne ve acholiti reliquias martyrũ attractarent. qd̃ est p̃sbiteri aut subdiaconi officiũ. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisarent̃. Vtue testamentũ iussu principis vbiq; valeret. Cimiteriũ beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos ṽo integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aũt bonifacius pontificatus sui anno q̃nto. die. x. ⁊ in basilica petri collacrimãtib⁹ oĩb⁹ sepelit̃. Ei⁹ aũt in morte dieb⁹. 13. sedes tũ vacat

Honorius p̃mus papa. natione campanus. p̃e petronio viro ꝯsulari. eo tp̃e pontificatũ inijt quo theudelinda morit̃. hic rebus externis aliquãtulũ quietus doctrina moribus sanctissimis oĩem prope clerũ renouauit. atq; multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmẽ in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoq; anastasij ad aquas salinas. templũ quatuoꝛ coronatorũ. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aũt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mẽse. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit̃. quarto ydus octobris. Eius morte annũ vnũ. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mũdi. 5823. Anno xp̃i. 624.

Seuerinus prim⁹ papa. patria roman⁹. p̃e Labieno in demortui honorij locũ subrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in põtificatu ꝯfirmatur. na tũc eĩ hẽbat̃ cleri electio. nisi id imp̃atores aut eoꝝ exarchi ꝯfirmassent Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperũ. in calamitosos benignus. in oĩes munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cũ in hijs summop̃e versaret̃. pontificatus sui anno primo. mẽse secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tũ sedes. menses quatuor. dies vndetriginta.

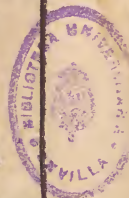
Joannes quartus papa natione dalmata. p̃e venancio pontificatũ inijẽs statim mira pietate vsus ẽ. Ex reliquis eĩ thesauris quos ysaci⁹ apud lateranũ reliquerat captiuos oĩes quos potuit: Istros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplũ restituere cogeretur. Suo quoq; tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnũ successerat. licet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq; ẽ vt eodẽ tp̃e oĩbus regni sui ciuitatibus duo ep̃i pari p̃tate p̃essent. alter ei catholicus. alter arrianus habebat̃. Joannes aũt plenus operibus bonis. pontificatus sui anno p̃mo. mense nono die nono moriẽs: in basilica petri sepelit̃ quarto ydus octobris; vacat tum sedes mẽsem vnũ dies tredecim.

Eraclius in Augustū assumptus A sergio pr̄iarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imp̄ialis aule cubiculariū. et ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq; illi copias et pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūq; focas in p̄ximis asie et europe p̄uincijs habuerat: quasq; genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret Nā cosdras mesapotamia palestinaq; occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq; vrbe tūc opulētissima potitus diruerat eccl'ias et loca sancta. q̄ȝquā nō nihil veneratōnis videt' sacratissime crucis dn̄ice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt p̄tem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq; ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto p̄se om̄i asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq; capta paulisper se continuere q̄ eraclian' imp̄atoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret'. S; obijt eo t̄pe eraclian' qd̄ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit' t̄pe eraclius magno compato exercitu multas p̄uincias a p̄sis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem p̄saꝝ singulari certamie ex equo deturbat et interficit. Cosdroam regē p̄saꝝ opprimit filiū eius captū et baptisatū in regnū paternū restituit. persideȝ ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoꝝ p̄teȝ militibus tribuit. partē v̄o reparandis templis. que p̄se diripuerāt designat. ip̄e p̄terea alia onustus p̄da. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dn̄i a persis ablataȝ secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a p̄sis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducēte crucem dn̄i ip̄e sic manibus vlnisq; gestauit. ventum est ad portam que in locuȝ caluarie foras ducit. et exiuerat turba que precedebat. ip̄se ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā sbstitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaspidibusq; quibus ille pauptatis mḡr caruit onerar is. humilians se imp̄ator. et vestē mutauit plebeiam. et iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in ꝯstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationūq; presagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq; imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenoꝝum licentia capta presertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dn̄i constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo itercutis aque quā greci hidropisim vocant diem obijt cum imp̄asset annis. xxx.

Linea Imperatorum

. Eraclius

Ferūt hijs dieb' ignē e celo cecidisse. Iridēq; grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiq; fuerunt angelus bonus et malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni ange li domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoq; multa et quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Naȝ vno et eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō et est apud isulam Delon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt psa fuit. nobili ortus parente. deos gentiū adorāte. ꝫ mr̄em hebraice gētis habuit ysmahelitā. Is ex duabus huiusmōi omnino sibiinuicē aduersantibus supstitionū sectis origi nē trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. ꝫ homo acerrimi callidissimiqꝫ ingenij inter xp̄ianos puer satus. pniciosissimū humano generi ex duaꝝ hmōi gentiū legibꝰ cōflauit incendiū. Nāqꝫ inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝯciona tus ē. nō iniuria cosdroē cū om̄i familia deletum esse. ꝙ se ꝑ deo adorari fecisset. homo om̄iū scelestissimus. qui ⁊ ipe ydola sculptiliaqꝫ manu facta adorare solitus fuiſſꝫ. Subseq̄nter de lege hebreorū quā magna ex pte arabes sectabanꝫ. xp̄ianorūqꝫ traditionibus ita disputabat. vt vnam eādēqꝫ esse vtrāqꝫ affirmaret. Licꝫ magnis vtraqꝫ gens abducereꝫ erroribus. quos q̄dem errores ita ipe moderabaꝫ. vt hebreos reprehenderet ihm xp̄m ex v̄gine natū negantes. qd̄ sui maiores futurū expectandūqꝫ p̄dixierant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. qbꝰ psuasum sit ihm dei amicissimū ⁊ ex v̄gine natū obprobria ⁊ demū crucis mortem a iudeis ppeti voluisse Et suā ipe p̄dicans legem futurā affirmabat: vt si eā acciperēt custodirentqꝫ sarraceni. Et sibi diuino ad id nūcio obseq̄rentur. sese in libertatē afferāt. ⁊ p̄ncipatu regnoqꝫ finitimos pociaꝫ. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpescuit. solicitatis eius ad defectōez militibꝰ pollicitationibus ⁊ p̄mijs. Tandē sarraceni ⁊ arabes arma sumētes a natiuitate xp̄i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces suparunt vt hoīem felicem p̄mo mox infelicissimuꝫ reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei ꝓphetā assereret. ⁊ magicis artibꝰ asianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōcitauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin om̄ino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisqꝫ alijs sirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualescit eiꝰ secta nūc multo magis q̄ꝫ ante. Nam tota asia et aphrica magnaqꝫ pars europe mahometanis principibus subiecta est Instant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanq̄ꝫ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahometꝰ quoqꝫ (vt in alchorano legiꝫ) quo magis sectatores a religione xp̄iana se iūgeret hereticos q̄sdam in cōponendis legibus maxime v̄o nestorianos secutus est. multa hinc inde ꝯ legem Moyseos ⁊ euangelij dei astute colligēs. ac in vnū q̄si corpus redigens. Et vt seductos pplos fortius irretiret. statuit ꝙ homo tot vxores p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Uini tn̄ vsum interdixit. hijs q̄ p̄cepta legis seruarēt ꝓmisit padisuꝫ videlꝫ delitiaꝝ ortū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. ⁊ virgines ad amplexū. angelos mīstrātes esse asseruit. Qui v̄o legem ꝯtemnerēt infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dn̄i 632. etatis v̄o sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultū a sarracenis ⁊ thurcis maximo in p̄cio nūc vsqꝫ habitum est.

Isidorus episcopus

Isydorus hispanus hispalensis ep̄us. leandri successor. bt̄i Gregorij pape discipulus. hijs tpibus ꝓpter doctrinā v̄tutesqꝫ ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiqꝫ fuit. Qui multa tū scripsit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De summo em̄ bono. de viris illustribꝰ. ethimologiaꝝ libros. historiā p̄terea ab Adā vsqꝫ ad tpa heraclij. vitas q̄rūdā sctōꝝ. historiā lōgobardoꝝ atqꝫ alia pene innūerabilia. Et cū cōstet eū q̄uis laude dignū ob doctrinā ⁊ sanctitatem. Eiꝰ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

Goar veniēs ex aquitania in Gallia claret sanctitate ⁊ miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasqꝫ sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuqꝫ noctuqꝫ deo. vacabat vigilijs oratōe p̄dicatōne multos ad fidē rectā deduxit. ⁊ egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Episcopatum treuerēsem oblatum a Sigberto rege francorum renuit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam i vita sancti nomē mereref. Floruit itaq3 tempibus heraclij imperatoris in germania ob cuius merita monasteriū sancti galli in ꝯstanciensi epatu cōstructū fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. sancte viuerēt. vnus noīe Erubrinus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium quendā ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignē tū habitū fuisse.

Joānes gerūdineñ eps

Joannes monachus gerūdinensis postea epus. religionē xpi ꝑdicatōne ⁊ scriptis vbiq3 tuebatur. hic em̄ genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid ꝑ etatem cepisset. constantinopolim ꝓficiscens. ita grece ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tuz inualuerat facilime confutaret. hāc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Uerū postea mortuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̄riam rediēs. Et multa scripsit ad doctrinā nr̄am pertinētia. ⁊ monasteriū condidit. Rōnemq3 viuendi monachis scripsit.

Adoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post p̄rem cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. huic nāq3 p̄r ad acquirēdū ꝓsidiū. vix dū quadriēnio theodoberti francoꝝ regis filiā desposauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiā pacem cū oībus longobardis ytalicisq3 ꝑ decēniū quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs donauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē ⁊ smaragduz exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

Eligius nouiomensis epus. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vrbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq3 fama eius in curia regis tantū aūt paupes diligebat. vt q̄cq̄d poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsq3 tpa dagoberti simoniaca pestis i gallia viguit. ꝓ q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post acharium epm ad epatū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius mandensi metropoli tornacensi q̄z regali ciuitati quondā. nouiomēsi q̄z ⁊ flandrēsi et gandensi ⁊ cartuaricensi certis tn̄ diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti q̄ntini reuelauit ꝑ eū dn̄s. suessionis q̄z inuenit sanctos martyres. Crispinuz ⁊ Crispinianum. apud pisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento ⁊ gēmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ⁊ Juliani. Et p̄cipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege p̄bente impensas. Mortu⁹ ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoq3 ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

Rupertus eps ex regia stirpe frācoꝝ ort⁹. Tpe hildeberti regis frācoꝝ wormacēsem rexit epatū post obitū regis a duce berchario q̄ eccias deuastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ eū cū ꝓceribus relictis ydolis cū freq̄ntia pplī baptisans. ꝑ noricū vsq3 pānoniā ꝑdicās xp̄m lumē fidei mīstrādo ꝑuenit. Tandē ad iuuaꝝ fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellaf ꝓficiscens. q̄ olim īter barbaras vrbes eminebat nobilissima. s; dilapsa ⁊ virgultis opta. quē locū cernēs cū cathedrā epalem ydoneū. ꝓprietatē a duce baioarioꝝ accipiens. basilicā i honore. s. petri ꝯstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fidem ꝑduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ⁊c. nūcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Uitalis Jozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Uirgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaz cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Saltzburga olim Juuauia τ petena dicta. norci vetustissima ciuitas. nũc metropolis baioarie. quã tpe Julij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuũtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicũtur. Cimbris eñ illiricũ temptãtibus. haud longe a norico qui in alpibus. cũ eis Cn. papirius carbo cõflixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vo longe interiecto tempore cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. τ ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbarorꝫ cesa. τ centum q̃nquaginta capta scribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nõ modo locis per que eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas sub initio gallici belli qd̃ vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qd̃ proximũ fuit. vt ip̃e scribit in galliam traduxit. Ubi excisam rupẽ militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrãmate p̃cipite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustatẽ abolito. datur intelligi. C. Julius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeũt. Julius enim cesar socero genero qꝫ suffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potissimũ elegit. Cuius emolumento τ opportunitate idonea sit materia triũphorꝫ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ p̱ senatũ cofirmatam. Ceterum cũ istris. pannonibus. illiricis τ germanis bellũ illatum est. hac veluti via vbi mõ Saltzburga sita romanis armis accessus patuit τ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiũ arcem munitissimã eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiũ adiuuandũ. Et satellites ex ea auxiliũ τ iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ cui adiacet Juuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Juuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoqꝫ se diuersis locis non incōmode exibent. colles ac montes germani trāsalpinaꝝ merciūꝫ causa ptranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaqꝫ sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xp̄i reduxissꝫ Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsaꝫ ac virgultis coopertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitqꝫ ecclesiam episcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem successoreꝫ. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghardꝰ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuꝫ habuit. magnis nūc menibꝰ ambit. Et mōsterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ꝓpulcris exornat. Multi pterea sctōꝝ reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem

Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausologꝰ sauolus. post hos eziꝰ venerādꝰ
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Ioannes post quē sedem possedit eandem
Virgiliꝰ exul post hūc meruit fore presul.

Linea summoꝝ pōtificū

Anno mūdi. 5833. Anno xpi. 634.

Theodorus papa natione grecus. pr̄e theodoro ep̄o hierosolimis. pontificatum iniens. om̄ia q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabat̄ circūspiciebat. vt bonū pastorem decet. In om̄es maxime aūt erga paupes mira benignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei pascalis benedictiones fieri in sabbato sancto. Censuitq̄ neminē separi debere qui nupserit post simplex votum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū ꝛ sergiū ac alios hereticos exilio dampnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctōꝝ corpa primi ꝛ feliciani martyruꝫ reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄ꝫ basilicā edificat via flāminea non longe a ponte muluio ꝛ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. His ita constanter ꝛ sancte peractis morit̄ pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeliturq̄ in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aūt diebus duobus ꝛ quinq̄ginta tum vacat.

Theodorus

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. pr̄e fabricio in theodori locū suffectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ Paulum adhortaret̄ vt omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingrederet̄; at monitis pontificis obtpare noluit. ideo eū dignitate priuauit ob q̄d constantius impator indignatus. Olimpiū cubiculariū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū puenere captaq̄ꝫ vrbe colossum. fama celeberrimū demoliti sunt. Ex cuius ere noningētos camelos onustos ferūt. Constātius v̄o tot calamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cū his mandatis iterū in ytaliam mittit. vt primo quoq̄ꝫ tempe martinū pontificem ad se vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simularet. homini cathenas iniecit. Eūq̄ꝫ constantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus presul exulauerat. Martinus auteꝫ multis calamitatibus circūuentus. ac inopia rerum omniū p̄ssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. ꝛ. xx. multis virtutū signis vsq̄ꝫ in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui⁹ festū decima die mē sis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Martinus primus

Anno mundi. 5843. Anno xpi. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiano e celio monte. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli heretici cōstantinopolim sufficit̄. Hic em̄ ꝛ si melius aliquātulū de religione sensit q̄ꝫ paulus. non tñ vsq̄ꝫ adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius statuit vt quilibet ep̄s carceres haberet ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotuꝫ domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq̄ꝫ monachis ne quauis ex causa sine sui supioris licentia claustꝛ exirent. fuit aūt vir mire pietatis. religionis mansuetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelit̄. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Eugenius primus

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoꝝ. pr̄e anastasio pōtificatū inijt. Uir quidē optimus ꝛ diuini cultus cupidus atq̄ꝫ assiduus Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. ꝛ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiepum ꝛ hadrianū abbatem viros doctissimos atq̄ꝫ optimos in britanniaꝫ mittit. quā angliam vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. potificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur ī basilica petri. vi. kal̄. februarij. vacat tum ep̄atus men. 4. diebus. 15.

Vitalianus

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Uir religione ꝛ om̄i comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos misericors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instaurauit ac dedicauit. Auxit ꝛ monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs ꝛ fundis. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūero tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demuꝫ v̄o pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq̄ꝫ. vir sanctissimus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Adeoda

Linea Imperatorum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pr̄is primo sufficit. Cum em̄ cosdroas rex psar victorijs insolestens vt premissum ē paci vt ꝯsentiret nullis pcibus p̄mijue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem impator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. p̄muq̄ oīm ꝯstātinopolis defensioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsorte accepit Sergio venerabili p̄triarcha ⁊ bonoso p̄tricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātin⁹ q̄ p̄re absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tp̄e q̄ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrbus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā opationē in xp̄o hūanitatis. s. ⁊ diuinitatis. vnāq̄ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusq̄ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qd̄ apud ꝯstantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postq̄ flagitiū illud martine ⁊ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. q̄ tanto q̄situ scelere p̄triarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusq̄ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem q̄ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus impator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in impatorez assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus p̄triarcha a senatu ⁊ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ lr̄as requisitus. obstinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ⁊ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vn̄ ⁊ martinū papā in cersonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. s̄ vt vrbem romā ⁊ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ⁊ ornamētis spoliaret. Cūi romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusq̄ impator b̄ti Petri p̄mo ⁊ post alias vrbis eccīas accuratissime inuisit. Et postq̄ p̄mis q̄nq̄ aduētus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca pambulauerat: direptioni operā impendit. Etem̄ q̄cunq̄ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p̄ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p̄ quos impiū inclinauerat. vl̄ in p̄dam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ⁊ postea in siciliam nauigauit. Desedit v̄o syracusis vbi missus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusq̄ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuz cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Conciliū Rome tp̄e martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ⁊ q̄nquaginta epoꝝ hūit ob paulū p̄triarchā ꝯstātinopolitanuz. c⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ⁊ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu i diuersas īsulas relegati fuerē. qd̄ cū audisset martin⁹ i eo synodo rome ꝯgregata p̄mo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ⁊ sergij ac pyrrhi ꝯstātinopolitanoꝝ p̄triarchaꝝ inouauit. deinde paulū p̄ntē p̄triarchā dānauit ⁊ p̄triarchatu cēsuit ammouendū. Interea v̄o dū h̄ agerēt̄ pax ytalie q̄ īter rōnos ⁊ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari cā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra v̄o recusantib⁹ romanis q̄ p̄ eos ius fasq̄ mandarētur. maxime v̄o cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ⁊ catholicū ep̄m preposuisset.

Jodocus

Egiltrudis regina

Jodocus heremita sanctus. p hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremuz secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandez in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o q̄euit. Sunt q̄ scribūt eo tpe ⁊ vincentiū beluacensem epm ⁊ meduardū archiepm Remensem sctitate ⁊ doctrina in precio fuisse. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ sctitate insignē. ⁊ renaldū traiectensem epum vita ⁊ miraculis clarum.

Egiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que trib⁹ nupta viris v̄go pmansit. cui⁹ mortue corbus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Aurea

Forseus

Aurea virgo sctissima ipi⁹ eligij potificis discipula. p ipm tpus apud parisios disciplina sanctitate ⁊ pcipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate ⁊ prudentia pmotus eligius ipsaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus q̄z hibernie reg fili⁹ p id tps cū duobus germanis ɔteptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ⁊ in magno pcio euaserūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ɔstruxit. Nec mlto post ordinat fribus. migrauit ad dn̄m. post q̄tuor autez ānos ab eligio ⁊ ausberto epis imaculatū corpus sine vlla putredine trāsferē. hui⁹ natale celebraē. 4. nonas marcij.

Oswaldus

Gerdrudis

Oswaldus rex nordmānoꝝ anno pmo heraclionis imperatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlz pictauos. scotos. britones. ⁊ anglos i suā sbiectōem accepit. h⁹ dextera multaꝝ elemosinaꝝ largitrix hodie q̄s cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a frē Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Gerdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ istinctu scti amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui filiā suā Gerdrudā v̄ginem deo dignā pfecit. q̄ die sui obitus appruit cuidā abbatisse treuerēsi noie modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius eps

Vigilius epus

Leodegarius epus tpibus Cōstantini impatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post famē ⁊ carceris squalorem. post oculoꝝ euulsionez. post plantaꝝ cōcisionē. post lingue ⁊ labioꝝ excisionē. consummauit tandē martyriū p capit abscisionē. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauēsi epo eruditus. inde ob pudentiā ⁊ ɔsiliū cū in regio palacio morareē. tantā scōm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereref in pontificem pmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit

Vigilius quoq̄ circa idem tempus genere nobilis ⁊ sanctitate preclarus in Antisiodoreñ. epatu se annis. xxvi. vbi extra vrbē ecciam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qđ dom⁹ dei pellatur. Hic ꝓpter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in s tia silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebrionio qui sanctum Leodegariū occ fecerat. Et ipe ebrionius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad priā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathen prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina psaꝝ

Cesarea psaꝝ regina. Circa hec tpa de pside exiens nesciente marito cū paucis suis fidelibus. priuato habitu. ꝑpter xpiane fidei amorē. ɔstantinopolim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que q̄dē ab imꝑatore honorifice suscepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat suscepit. ꝛ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset psaꝝ rex. legatos statim ɔstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab imꝑatore repetant. Rn̄dit imꝑator in arbitrio regine esse standi vł discedēdi. ꝑinde eā sciscitetur. Interrogata regina respondet. Nūq̄ reditura in p̄riam. nisi rex xpiani nomē susciperet. Qui statim re cognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab imꝑatore suscept⁹. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ꝛ ab Augusto de fonte leuatus. catholica fide ɔfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ꝛ gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit̄.

Rotharis

Rotharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis ꝑditus ṽtutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē ꝑcipitant̄ traxit. vt in ciuitatib⁹ sbiectis duos hēbat ep̄os vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari ꝑstans fuit. vt etruriā ꝛ liguriā cum locis maritimis vsq̄ massiliā in suā redegit ꝑtātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in seriē q̄ndā redegerit. ꝛ librū edictū appellari mādauerit. prius em̄ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in eodē codice referēte) ann⁹ septuagesimusp̄rim⁹ quo longobardi ytaliā intrauerāt. vt in ꝑlogo libri patꝫ. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē rotharis sine filijs defunctus est.

Rodoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ꝑtheritē ꝛ gundibertū reliquit successores. quoꝝ tpibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ huauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoaldus nanq̄ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ꝑtheritem puerū regē fugasset. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione magnā fecissent p̄dā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tn̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi em̄ simulata fuga. castra reꝝ om̄i copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in insidijs constiterāt. galli ṽo castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effunduntur. epulis ꝛ vino replent̄. quare superuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti pecora ab hostibus ceduntur.

SArraceniq̄ ꝑ id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas ꝛ quiete possessas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhoduꝫ insulam romani imperij ꝑuenerūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria nomen habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarraceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foꝝ popolij sabatho sctō aggressus cesis om̄ibus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege m̄lte preclare corporis ꝛ anime dotes. tātū em̄ prudentia ꝛ cōsilio valuit. nō solū in rebus externis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris stature corpore validus. capite caluo ꝑmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ corpe ꝑmptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitasset erupto denuo sine intermissione sauguine diem obijt. sepultus ē aūt papie ī basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

Dagobert⁹ rex frācoꝝ

COnstātio ipatore sblato cū oēs passim dilaberēt̄. superuenientib⁹ cū mag̃ classe sarracenis. ꝛ syracuse ꝛ tota insula occupat̄. vnde postea onusti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ constantius aduexerat.

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio minus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ꝛ templis honoratiores reddidit. Hic autem oib⁹ bonis insignit⁹. regnauit ānis. 34. Veꝝ ab anglis infensus ꝑpetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic ītercessiōe heraclij oēs iudeos ī suo reg̃ baptisare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priscis erphesfurt appellata. mō-tem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij imꝑatoris sub archadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus abiecerūt. Et se regi ꝓprio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus Ex consilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōstruxit in eo monte. ⁊ castrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Dyonisij extat. qd̄ vulgares Merwisburg nominānt. Post eius obitum bassinus in thuringia regnum sucepit. Cuiꝰ vxorem postea hildericus rex francie duxit ī cō-iugem. Per ea tempa in loco vbi nūc basilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in bru-leto quoqꝫ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate to-ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eius molendinuꝫ transitus siue passagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad annū salutis trigesimūoctauū ⁊ quadringētesimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ transitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrū in mō-te desolatum monasteriū celeberrimū sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoqꝫ sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepūs ma-guntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam gloriose sempqꝫ virgi-nis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est ⁊ herba fullonū que sandix ac saponaiā dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cuiꝰ arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ pascuis ha-bundat. Post annū deinde sexagesimūsextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima sedes fuit. eo ꝙ totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis alijsqꝫ necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Colaniensi liber euasisset. In omīa genera flagitioꝝ ruptis tꝑantie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oēs

colliculosqꝫ saxonie ⁊ thuringie castellis munitissimis extruxit. p̄sidiūqꝫ imposuit. quibus cum victui ne-
cessaria minus sufficerent ꝑmisit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hostili more predas agerent. ⁊ ad ip̄a castel-
la munienda circūquaqꝫ manentes cogerent. Verꝫ ne manifesta tyrannide notaret̄ si ꝯtra innocentes atqꝫ
in regnū ꝓꝓriū grassaretur. vt impietatē suā q̄dam religionis specie palliaret archiep̄m maguntinū modis
om̄ibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se ei in exi-
gendo summa ope affuturꝫ. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coacturꝫ. Ea tamē pactione vt
ip̄aꝝ decimaꝝ ꝑtem sibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita ep̄s vanissi
ma spe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archiep̄s ⁊ hermā
nus babenbergensis ep̄us ⁊ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoꝝ spes ⁊ fiducia po
tissimū in abbate fuldensi ⁊ herueldensi nitebatur. Cū hij eccl̄ias decimales plurimas et p̄dia in thuringia
haberēt. q̄ publica discussione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo ꝑ deū archiep̄m rogabant. vt anti-
q̄tus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ⁊ sedes ap̄lica ⁊ veteribus ⁊ recētibus scri-
ptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiep̄i sui nūq̄ īfringere tēptassent. Id atroci responso archiep̄s re
pulit: p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. ⁊ ꝑfe-
ctis solidū cibū ministrare. Tandem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt. s̄ rex capi
tali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaꝝ. Gau
dentibus Thuringis q̄d occasionem inuenissent. vt traditas sibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur.
Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe mul
ta sanctoꝝ corpa ꝑ illustrissimos delata sunt. videlꝫ Adolarij Eobani Seueri ep̄oꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊
aras ⁊ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoqꝫ anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū
habuit. Ubi sunt edes amplissime studentiū ⁊ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philoso
phi ac medici excellentissimi ꝓdierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones
ꝑ incendia varia. Neqꝫ aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ ꝑ fatalem ac aduenticiū ignē
totiēs exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo em̄ geruasij Anno. M. cccclxxij.
hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroqꝫ rapaꝝ ⁊ aū gra-
dus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

Linea summoꝝ pōtificū

Bonus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secūdus

Joannes q[uintus]

DOnus papa. pt̄ia romanus. p̄re mauricio. eo tp̄e pontificatū init q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex morit̄. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ꝛ multi fulminibus afflati iterîere. ꝛ frumēta in agris emarcuere. Vn̄ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitate vite ꝛ doctrina valens. vt cleruz diuersis ordinibus distinxit. ꝛ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio boeciano dep̄hensos ꝛ castigatos in varia monasteria diuisit. p̄terea rauēnatem ecclam a romana iam pridem segregatā ꝛ ob eam rem aliocephalim appellatā sedi apostolice obtp̄antem reddiderit. Hic insup honori ꝛ cultui diuino ꝯsulens vestibuluz sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitū marmorib⁹ strauit. Instaurauit p̄terea. ꝛ restitutas dedicauit ecclam apostoloꝝ via hostiensi. Et ecclam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. morit̄ ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cui⁹ in morte episcopat⁹ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5863. Anno xp̄i. 664.

AGatho primus papa natione siculus. p̄re romano ex monacho pontifex creat̄. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante p̄terea mansuetudinis ꝛ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ȝ tristem dimiserit. Nactus itaq̄ȝ imp̄atorem moribus suis haud q̄ quaq̄ȝ dissimilē. monochelitaꝝ causa cōciliū apud cōstantinopolim habere constituit. Expectauit itaq̄ȝ donec constantinus a bello in p̄riam rediret q̄ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannē portuensem ep̄um ꝛ Joannē romane eccl̄ie dyaconē. Hos p benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ē. vt omissis cauillationibus ꝛ sophisticis altercationibus. ex equo ꝛ bono omi controuersia sublata duas ecclas vnā tandez facerent. agatho vero cui⁹ tp̄e post solis ꝛ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit̄ ad sanctum petrū quarto ydus Januarij. Cui⁹ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

LEo eius nomīs secūdus papa. natione siculus. p̄re paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicāt. Preterea vo adeo musice pit⁹ est habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosq̄ȝ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ȝ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā vo synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus p̄sente cōstantino damnauerat. Concessitq̄ȝ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit p̄terea ne ad archiep̄atum assumptus pro vsu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ȝ eccl̄ie ꝑsolueret. qd̄ vtinā hodie obseruaret̄. Cū ex hac largitione q̄ti die mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ꝛ eloquētiaȝ singularis religio. mira pietas ꝛ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturq̄ȝ collacrimātibus oībus tanq̄ȝ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal̄. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5883. Anno xp̄i. 684.

BEnedictus iunior siue secūdus papa: patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ꝛ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator hoīs sanctitate p̄motus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus pobulus exercitusq̄ȝ romanus in pontificem delegisset. eundē statim veꝝ xp̄i vicariū esse oēs crederent. balicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac b̄ti Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturq̄ȝ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab oībus vt sanctus. ꝛ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

JOannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo imp̄ator cōstantinus moritur. vir singularis religionis ꝛ mansuetudinis atq̄ȝ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ꝛ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Deniq̄ȝ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturq̄ȝ ad. s. petrum. iiij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Constantin⁹ quartus

CONstantinus constantij augusti filius extincto vt premissuz ē apud syci
liā ꝯstante augusto. punitoqꝫ q̄ ei successerat mesentio siue missesso tyrā
no. romanoꝝ regnū suscepit regendū. Romanisqꝫ principatus ē annis decem
ꝛ septem. Js aūt cōstantin⁹ q̄ prius fuit a ꝯstancio genitore in consortē impe
rij assumptus. illo interfecto vt ondimus territus est. ꝛ oīa vbiqꝫ adeo trepi
de administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amis
surus. Uir postea catholicus modestusqꝫ ac omni bonitate integerrimus. qui
suscepto imperio heracliū atqꝫ tyberiū frēs suos in imperij consortiū accepit.
Licet sint q̄ scribāt eosdē frēs pueros ne ad imperiū aspirarent naribus muti
lasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant
instaurauit. atqꝫ alias denuo edificauit. Et cū esset armoꝝ vir strennuus sarra
cenos romano impio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Deci
mo eñ impij eius anno ꝫ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inue
nimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū impio pendere ꝓmiserāt. Accidit
qꝫ oportuno in tpe. pax illa. qꝫ bulgari post paꝫ traciam inuaserūt. Congressi
qꝫ illis pannoniā interꝫ mesiā supiorē ꝯstantinus insignē accepit cladem. cūqꝫ potius fugeret quā pedem
referret. paci ab illis oblate cupientissimus acqeuit. Satis nāqꝫ bulgaris feracissimi agri ꝓuincias danu
bio cōtinētes romani p̄ncipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ꝯstātinopolim redijt. Et vt gre
cos romane eccle vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniqꝫ cū essꝫ bonis opib⁹ ple
n⁹ morit̄ filio iustiniano ī impio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

SExtam vniuersalē synodū apud ꝯstantinopo
lim constantin⁹ imperator celebrari iussit. in
terfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes por
tuensis epus ꝛ alter Joannes romane eccle dyaco
n⁹. Cōuenerūtqꝫ ad impatoris edictū ducenti octu
agintanouem epi. Acta aūt est cā monochelitaꝝ q̄s
supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse.
vnicā tantūmō eē in xpo voluntatem. Erantqꝫ duo
p̄marij cause aduersarij Georgius Cōstantinopo
litan⁹ ꝛ machari⁹ anthiocenus epi. quoꝝ Georgi⁹
auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ sententiā ad
duci ē passus. macharius aūt ptinax. ꝛ nimis dui
p̄ibus resistens. nō solum ē dignitate p̄uatus. ꝫ si
mul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo ꝛ petro eiusꝫ
dē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extre
mūqꝫ cū aliquot p̄fidie cōplicibus romā relegatus
Et theophanū abbatē vero sentiētē in locū macha
rij anthiocenū epm creant. Hac aūt re ex sententia fe
liciter gesta. vt deo gratie agerētur qꝫ vtrāqꝫ ecciam
vnā fecisset. sententia ꝛ animis Joannes eps por
tuensis octaua pasce corā p̄ncipe ꝛ p̄triarcha. corā
qꝫ pplo constātinopolitano in basilica sancte So
phie missam latine celebrat. approbantibus oib⁹
q̄ tū aderāt. veꝛ esse ꝛ sctm̄ illū sacrificādi
morē. Et q̄ aliter sentiūt a recto ꝛ honesto
discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cy
rilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyo
nisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hie
ronimi. snia conclusum ē. duas naturas ꝛ
opatōes in xpo eē. Explosaqꝫ illoꝝ ptina
tia q̄ vnicā eē in dn̄o volūtatē dicerent. vn̄
monochelithe vocati sunt. Ea reintegāta fi
dei leticia agatho ꝛ romani paucos men
ses sunt gauisi. qꝫ pestꝫ tūc q̄nta raro alias
p tres meses romam populata est. ꝛ ipse
agatho est defunctus.

Cometa

Eclipsis solis ꝛ lune

STella crinita quā greci Cometē vocāt
indicabat ꝓfecto tot clades q̄ trib⁹ cō
tinuis mēsib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia
nūqꝫ ātea fuere. vise sunt elemēta ī vrbis rome ꝛ ytalie excidiū ꝯiurasse. Nāqꝫ tāti tāqꝫ ꝯtinuati ībres toni
truis fulgorib⁹ imixti fuerēt. vt maximā armētoꝝ passim morientiū iacturā ppl̄i sint ppessi. Cūqꝫ quā plimos
viros ea tēpestate fulmib⁹ afflatos iterisse iuenim⁹ ꝛ maturescētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frumēta emarcuisse
vt solatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā vēto imbreue discussa cum herbidū
cespitem pullulassent ad [illegible]atiuitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

POst solis quoqꝫ [illegible]ne eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga
montiū peterent ꝛ in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Linea summoꝝ pōtificū

Conon

Conon papa. Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane ecc̄ie militans ex p̄sbitero pōtifiex creat̄. Uir siq̄dem bonus ꝛ tanto p̄ncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiep̄m exercitus v̄o theodoꝝ p̄sbiteꝝ in Joannis demortui locū sufficere conaretur. Tandē post longā altercatiōnē in hanc sententiā venere om̄es: nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ꝛ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ꝛ integri. modestie ꝛ iusticie singulari. p̄stantie et prudentie plusq̄ humane semper e habitus. Hāc obrem e vestigio om̄es ad quos p̄tinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tn̄ post initū pontificatū statim inualitudinem incidit. vn̄ paschalis archip̄sbiter ac thesauri pontificis dispensator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernat̄. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eoꝝ q̄ p̄miserat p̄stiterit. Morit̄ aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturq̄ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ꝛ. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

Sergius

Sergius papa natione syrus. p̄ria anthiocenus p̄re tyberio. adeodati pōtificis tp̄e romā veniens in cleꝝ romanū asciscitur. Deinde v̄o ob ei⁹ doctrinā ꝛ diligentiā circa misteria ac rem diuinā p ordines conscendens sc̄tē susanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū sibi nomis cōpauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū suffect⁹ sit. nō sine altercatōe tn̄. Nā cū pars pp̄li romani maxime theodoꝝ archip̄sbiteꝝ peteret ꝛ nōnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem noīassent. parsq̄ vtraq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus imp̄ator cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū p zachariā p̄thospatariū suū trahere p̄cepit. s; milites ytalici id admittere noluerūt. Ueꝝ cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄maxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisq̄ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ partē dn̄ice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vili⁹ iacēs honestiore loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dn̄ici corpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ꝛ. xx. morit̄. Et in basilica Petri collacrimātibus om̄ibus sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Joannes sextus

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari principis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̄. atq̄ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad cathecūbas sebastianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Joannes septimus

Joannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū inijt quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ꝛ leontiū a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ꝛ sanctitatis. Qui in basilica Petri oratoriū (ita em̄ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̄ quorūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea sancte Eugenie restituit iam pridē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ sc̄tōꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ꝛ statuis sanctorum culciores reddidit. Moritur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xviij. Sepeliturq̄ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. q̄ntodecimo kal̄. nouembris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Sisinnus

Sysinnus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ꝛ cyragra ita laboraret vt neq̄ ambulare. neq̄ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam gessit. vt nil p̄termiserit. Et ante pontificatū ꝛ in ipso magistratu quod bonū pōtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ꝛ menia vrbis ꝛ templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Uerū subita morte correptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Uacat tum sedes mensem vnū. ꝛ dies. xviij.

Justinianus secũdus siue iunior Constantini iam dicti filius post prẽm in imperio relictus. imperauit prima vice ãnis. x. Uir sicdẽ pmo bon⁹ ⁊ prudẽs ac elemosinaꝝ pfusus largitor. Quasobres cõstantinopolitanũ admodũ auxit imperiũ. Et multas leges condẽs diuinã honorauit religionẽ. Et cuꝫ p. x. annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cuꝫ eisdem pacem terrã mariqꝫ fecit. Sicut affricã libiãqꝫ ammittere defuncti pr̃is res noue fecerũt Ita easdẽ puincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarũt. Si qdem gizite sarracenoꝝ ammirathbo sb idem tpis quo cõstantinus vita functo baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianũ imperij iura oĩm puinciaꝝ consensu accepisse. pacẽ illi vltra obtulit. p cuius fedus affrica ⁊ libia in primis fuerũt imperio restitute. Affirmantqꝫ nõnulli scriptores eo in federe interuenisse. vt p annos. x. q̃ terminus in pace fuerat ascriptus sarraceni singulo quoq̃ die nũmos mille aureos soluere seruũqꝫ vnũ ex gente sua. ⁊ vnũ item equũ romano imperatori mittere tenerent. Interea vo cũ in deũ iustinianus tũ in homines mira incõstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros preter federa pacis inite adoritur. a qbus certe plus incõmodi accepit q̃ intulit. Et cõstantinopolim rediens a ciuibus oĩbus odio habitus q; seuiciã pfecti vrbis nõ cõpescuit. Qd cꝫ synodũ habuisset ad qd cũ romani pontificis clericqꝫ cõuenissent oratores. iterata sunt sexte synodi acta qbus intermixta sunt aliq̃ ritu catholico abhorrentia. Subscripserũt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaꝫ subscriptionẽ sergius pontifex vt pro heretica iudicatã noluit approbare. Iratus vo ẽ iustinianus ⁊ mittẽs zachariã pthospatarũ romã iussit sergiũ pontificem cõstantinopolim deportari. verũ milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpere armis pontificẽ a tãta iniuria tutati sunt. Cũ itaqꝫ iustinian⁹ pfidie q̃ in oẽs vtebat. ⁊ impietatis in romanũ pontificẽ penas dedit. Si qdẽ leoncius patricius annuẽte gallinico pr̃iarcho cõstantinopolitano insurgẽs ppłum ad arma cõciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ppetuoqꝫ pedori addictos. iustinianum imperio deiectum cepit. naresqꝫ mutilatum curauit cersonam põti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volũt Leo secũdus ĩpator pulso iustiniano impiũ occupãs ĩpauit ãnis. 3. Eos ipij mot⁹ exploratos hñs habdimelech sarracenoꝝ ammirathus affricã inuasit. in quẽ leonci⁹ imperator ioannẽ patriciũ militie mgr̃m cũ exercitu misit. ⁊ qdem ioãnes sarracenis cõgressus. eos fugere cõpulsos oĩm affrica extermiauit. Uerꝫ nõ mlto post seditione iter eos orta. Tiberiũ qndã ciuẽ cõstãtinopolitanũ imperatorẽ creãt. Qui cõfestim cõstãtinopolim cũ exercitu adnauigãs leonciũ capit. ⁊ eodẽ affectũ supplicio q̃ iustinianũ dixim⁹ in carcerẽ cõnijcit. maiori ludibrio hominem reseruans.

Tiberius eius nominis tercius imperator leoncio capto ⁊ incarcerato imperauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem primo post imperatorem acclamauit. Is imperiũ vt aliqui q̃situm: vt alij oblatũ accipiens nequaqꝫ moras sibi apud affricã trahendas existimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. fauebant vo ciues affinũ agnatoꝝqꝫ factio potentissima. vñ dum leoncius forum palaciũqꝫ seruare nititur. ingressus absimarus vrbẽ cepit. leonciũ naso mutilauit ⁊ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto pncipatu philippũ nicephori patricij filiũ in pontũ exulare iussit. Cũ dixisset in sonno vidisse caput suũ aquila obumbrari. Uerꝫ iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice susceptus ei filiã vxorem dedit ⁊ ad recupandũ impiuꝫ auxiliũ prestitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rursus recepit.

Justinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ constantinopolim reuersus imperauit ãnis. xxvi. Cũ eni ad sexti Joannis pontificatus initiũ iustinianus secũdus cũ cersone apud quã ciuitatẽ exulabat p̃ se ferret residendi impij intentionem. ciues absimaro imperatore fideles illũ capere intẽtarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cõfugit. Quorũ rex aut vt ipi appellabant cacanus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et tñ anno vix duꝫ elapso cacãnus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianũ ⁊ hospitẽꝫ ⁊ generꝫ prodere est pactus. quod cũ resciuisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cõmisit. qui susceptam aduene curam illuꝫ p arma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciũ quoqꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere inuẽtũ eduxit. Et vtrũqꝫ inimicũ inspiciẽte populo occidi iussit. gallinicũ pr̃iarchã obcecatum romã relegauit. Et quotiens stillantem trucis naribus mucrũ abstergeret quẽpiã aduersariũ partiuꝫ excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Justinianus secũdus siue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Justinianus

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum vniuersale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustiniano pncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ oēs hereticos q beatā mariā solū hoīem nō deū ⁊ hoīem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū hoīem s vere deū ⁊ hoīem genuit.

Theodorus

Theodorus Anglorū archiepūs vir doctissimus optimusqz p hoc tps apud ācgliā floruit. Et inter cetera libꝝ egregiū edidit. In q declarauit q penitentia vnūqdqz pctm dilui posset. sed ⁊ alia cōmentaria p pulcra in diuinis codicibꝰ scripsit. Sanctus qqz theodorꝰ augustudinēsis eps virtutibus claruit.

Lambertus epus

Lambertꝰ vir sctissimꝰ apd leodiū ea tēpestate martyriū subijt. eo qꝛ pipinū rephēderit. qꝛ vxori pellicē alpiadē supinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aiūt q postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a pmeuo lrīs eruditus ita p sanctitate sua ab oībus amabaf. vt traiectensi eccie post theodardū mgrm suū pmoueri in epm mereref. Cū vo childericus rex eū pmouit q eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. ⁊ pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos vbo ⁊ exemplo cōuertit. dodo ei cōtrariꝰ. Eū p modū crucis in orōne pstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē ecclaz pduxerūt. ⁊ ppt hostes illico sepelierūt. Sctūs āt chunibertꝰ successor eiꝰ celitꝰ admonitꝰ corpꝰ. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag miracloꝝ glīa transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaqz lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpianā religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. pbiter ordinatꝰ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo qꝛ docendo ⁊ pdicando vsqz in seniū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ libros cōponere nūqz lassus visus fuerat. Ea ppter ob religionē etiā atqz modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit eni multa in actus aploꝝ. in lucam ⁊c. Edidit ⁊ librū de tpibus omeliasqz plerasqz quibus multum gallici sacerdotes vtunf. Edidit quoqz cōmentarios in vetus ac nouū testm. ⁊ libꝝ de gestis angloꝝ. Qui postremo circa annū dni. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opibus diem obierit in sanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoqz et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoꝝ alter plerasqz omelias eleganti sermone coposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

Corpꝰ. s. bñdicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū pter solitudinē loci ⁊ in galliam translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriaceñ. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux ⁊ gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ gloriosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexiss bertariū qndam nobilē. Cuiꝰ opa theodericꝰ frācie rex plurimū vtebaf oībꝰ odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis signis fundit fugatqz. Salutē sibi berthariꝰ fuga qsiuit. In regnū vo theodoricus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem ⁊ maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnuz admistrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguinee suo i administratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. ⁊ ornatam fuisse historie tradūt. Nominis causam hanc asserūt. vetusta rauennatiū ecclesie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iuriū eccīe sue loca a trib⁹ metalloꝝ noībus appellauerint. Aureolū forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ⁊ argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāqꝫ a ferro. Cuꝫ aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in ꝑtibus rauennatiū romanorūqꝫ simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tpe germani impatores eccīe aduersari ceperūt ipa quoqꝫ ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetoꝝ rauennatūqꝫ auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ⁊ vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsqꝫ potentissimi in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis ꝑ eoꝝ ⁊ ecelini amicicie occasionem ꝑsidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioqꝫ ferrarie dominium occupauit. In eaqꝫ regnauit annis decem ⁊ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atqꝫ quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo ꝑfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo ꝑsulante clemente q̄nto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cōiectus est ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo ꝙ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. ⁊ ex ciuiū deditione ferraria sunt potiti. eamqꝫ vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens q̄nt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiaꝝ ecclesiastico supimposuerit interdicto. Vn̄ oīa coꝝ bona per galliam britanniāqꝫ direpta fuerūt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinorū ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferrariā primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinqꝫ cōmissis cedibus deturbasset. Fuitqꝫ postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureoꝝ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quoꝝ obedientia ⁊ pace opibus potentiaqꝫ plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero ꝑteritis temporibus noue. ẜ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. phīa. ac legum pericia viri excelluere. ꝑsertim viros habuit nobiles litteris hūanitatis ornatissimos.

Ferraria

HERBIPOLIS

Herbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus plabitur. In qua dyana vsqꝫ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide orthodoxa instruxit. filius hetanus dux in monte wirtzburg ob honorem marie virginis gloriose. primā ecclesiam construxit. Et eiꝫ regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nō admodum pinguis. Nāqꝫ plerūqꝫ arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum pducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et ꝙquā terra in mltos partita sit dominos. tñ herbipolensem episcopum ducem franconie dicunt. Cum ꝛ ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui ꝛ franconū dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Estqꝫ ppe vrbē in excelso monte (quē montem nostre domine appellant) arx arte ꝛ opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū residet. Estqꝫ super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. pfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiqꝫ ppugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus castelli duplex est in medio platea est articularis. Estqꝫ in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are consecrate sunt. Sunt ꝛ ibi mansiones ꝙ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. ꝛ stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqꝫ sancti benedicti ad sanctum Stephanū locum aptum possidet. Cartusiensesqꝫ domini theutonici. ꝛ sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent Quinqꝫ etiam monasteria sanctimonialiū. Extant ꝛ in ea quinqꝫ parrochie. ꝛ duo hospitalia. Sacellū itē virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesqꝫ perpulcre canonicoꝝ ꝛ ciuiū hanc vrbem exornant. Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Scherenberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Linea summorũ pontificum

Constantinus

Gregorius secūdus

Gregorius tercius

Constantinus papa. natione syrus. pr͡e ioanne. vir doctissimus ꝛ lingua
latina grecaqꝫ eruditus. eo tp͡e pontificatũ inijt. quo rome triennio fame
laboratũ est. qua quidẽ in re ita oĩes tum vel maxime paupes iuuit. vt constã
tinũ celitus missum homines arbitrarent̃. Et cũ iustinianus nil innmutauerat
p̃ter hoc tantũ qđ sedem ap͡licam veneratione deinceps obseruauit tutatusqꝫ ẽ
videndiqꝫ constantini pontificis admodũ studiosus hoĩem rogat vt ad se ꝓfi/
ciscatur p̃missa classe quo tutius nauigaret. Appropinquãti aũt vrbi regie cõ
stantino tyberius iustiniani fili⁹ cũ regio comitatu. Et cyrus p̃triarcha cũ oĩ
clero honoris causa ad octauũ lapidem obuiã ꝓdeũt. vrbem ingressi in regiaꝫ
ꝓduxere. Justinianus post vrbem ingressus. nõ solũ pontificem amplectit̃. ve
rũetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto.
philippicũ successorem hereticũ declarauit. Constãtinus eñ habita synodo nõ
modo philippici ꝛ ioannis monaci opiniones improbabat. verũetiaꝫ decernit
vt sanctoꝝ patrũ ymagines qui sex concilijs ab omibus probatis interfuerãt.
In porticu beati petri depingerent̃. Cũ intellexisset eas a philippico e parieti/
bus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne impe
ratoris heretici nomẽ publicis scriptis aut priuatis in ere argẽto plumboue re
ciperet̃. Postea morit̃ cõstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ĩ
basilica Petri sepelit̃. tercio yd⁹ februarij. sedes mẽses vnũ. ꝛ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp͡i. 714.

Gregorius secũdus papa. p̃ria romanus. pr͡e marcello. vir certe optimus
atqꝫ sanctissimus: tantecꝫ eruditionis ꝛ facũdie habitus vt facile cõuince
ret oĩes male de catholica fide sentientes. Nã sub sergio pontifice sacris inici
atus. sacellis ꝛ bibliothece ꝓfuit. tante fidei ꝛ integritatis est habitus. sumẽs
deinde dyaconatus ordinem. cõstantinopolim cũ constantino põtifice ꝓficisci/
tur. vbi cũ acriter disceptaretur quibusdã de rebus ad fidẽ ꝑtinentibus. ita acu
te respondit. vt oĩbus ingenij sui ꝛ doctrine admirationẽ inijceret. Post ↄstã
tinũ deinde in pontificẽ electus. quãqꝫ aliqui stephanũ secundũ illi suffectũ scri
bant. Inito aũt pontificatu ꝛ menia vrbis aliqua ex p̃te vetustate collapsa in/
staurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijqꝫ martyris extra mu/
ros. Monasteriũ quoqꝫ via hostiensi positũ non longe a basilica pauli. Et mo
nasteriũ sancti andree qđ barbare nũcupatur restituit. Huius p̃terea hec pecu/
liaris laus est. ꝙ eius opera germani ad fidem cõuersi sunt. misso eo bonifacio
ꝛ alijs qui eos e tenebris educerẽt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris par/
ta gregorius iteꝝ reparandis locis aĩm adijcit. basilicam nãqꝫ sancte crucis in
hierusalem iam pridem destitutã restituit. Domũ paternã mortua matre in ho
norem agathe dedicauit. eoqꝫ loci monasteriũ extruxit. Indeqꝫ leonem impato
rem hereticũ habita synodo excõmunicauit. Eo ꝙ sanctoꝝ ymagines abolere
nõ desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem inci
tabat. põtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepel tur
ꝙ ad basilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tũ va/
cat dies quinqꝫ ꝛ. xxx. Centũ autẽ ꝛ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu
creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ꝛ humanitatis. preci
pue greca ꝛ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior p̃di-
catione atqꝫ interpretatione rerum occultarum ꝛ admirabiliũ haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de
fensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principũ graues simultates ꝛ amicicias susceperit. non armis. nõ mi
nis cuiuspiã e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ꝛ paupes mira carita-
te cõplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oĩm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaqꝫ pontifica/
tu inito statim conciliũ celebrauit. In quo leonem terciũ imperio simul ꝛ cõmunione fidelium priuauit ꝙ
sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ꝛ statuas demolitus esset. Hic oratoriũ pulcrum in beati Pe-
tri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oĩm sanctorum recondidit. In canone quoqꝫ misse hec ver/
ba adiuxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic
nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ꝛ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in-
tegre ꝛ sancte viuerent. Instaurauit ꝛ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝑpe de-
sertis. Tandem bene de deo ꝛ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiij. ꝛ
xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes di
es tantummodo octo.

Philippicus q̄ ⁊ bardanus imꝑator post iustinianū imꝑauit anno vno ⁊ mensi. vj. Uir sane magni animi ⁊ maximi ꝯsilij. Cū ꝯstātin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortat̄. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliqd decerneret. veritus ne aliqd mali oriretur. Uerū iustinianus ꝯsilio pōtificis bñ monētis neq̄q̄ obtemꝑans. classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ iustinianus copias q̄ntascūq̄ potuit ex cōstantinopoli thraciaq̄ cōtrahere. et ꝑliū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmissum. Fuit id ꝑliū atrox. ⁊ post multā vtriusq̄ exercitus cedem imꝑatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusq̄ filius fractis fugatisq̄ eoꝝ copijs eo in ꝑlio occubuerūt. philippicus ea in victoria imꝑiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione discessit. heretici ꝑuerso vsus ꝯsilio lr̄as ad ꝯstātinū pōtificē clerūq̄ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex ⁊ clerus. ꝫ romāo ꝑplo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitq̄ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoue actu eius noīs aut imꝑij mentio h̄retur. Nec diuturna fuit ipa in imꝑio pestis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ꝯstātin⁹. anthemi⁹ q̄ ⁊ anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ipm philippicum imꝑio deiectum cepit. ⁊ oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento arthemi⁹ imꝑator post philippū imꝑauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras ꝑterea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defensorem futuꝝ pollicet̄. Anastasio aūt imꝑante patronaꝝ ciuis brixian⁹ pontificis romanis suasionibus. b. b̄ndicti monasteriū cassinēse edificijs ⁊ monachorū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero imꝑator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post acceptas ex more confirmatas ꝑdecessoꝝ pontificū ⁊ ꝯcilioꝝ sanctiones. sarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani imꝑij hostes agitare ꝯstituit. Itaq̄ ꝑata ingēti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus spretus imꝑio deijcitur. Cogitur q̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius noīs tercius supato anastasio imꝑiū occupans imꝑauit anno vno. Cū em̄ duces exercitus anastasij arma in ꝯstantinopolim retulerūt. Crearūtq̄ imꝑatorē theodosiū q̄ndā q̄ ⁊ si erat ignobilis. ⁊ apud publicanos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus imꝑator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imꝑij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaꝫ q̄ ne vltra vt ꝑmissum ē de imꝑio cogitaret clericū ordinauit. Uerū suscepto imꝑio catholicus imꝑator statim ymagines sanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristino in loco mandauit. Postea theodosius āno imꝑij ꝑmo nō dū elapso a leone tercio deiectus. ⁊ sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius imꝑator post theodosiū imꝑauit cū cōstantino filio annis vigintiquatuor. Theodosio em̄ eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ sub eo calamitates subiecte imperio ꝑuincie acceperunt. Nā primo ei⁹ imꝑij anno. ⁊ quādo Athinus amorrusq̄ citeriorē hispaniā inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux classem mille naues habētē adducens constantinopolim terraꝫ mariq̄ obsedit. Ciuitas v̄o ꝯstantinopolitana ⁊ si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tñ perpessa ē calamitateꝫ que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo imꝑator queꝫ hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ sarracenoꝝ timore liberatus nīl intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ ornamētoꝝ diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet grām promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabant̄. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatoreꝫ deligeret. Uerū cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anastasius

Theodosius tercius

Leo tercius

Egidius abbas

Egidius natione grec⁹ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. p hos dies scīa exēplo ⁊ miraculis insignis fuit. lr̄is etiā ab infantia erudit⁹. post obitū paretū pͥmonij. xp̄m fecit heredē. verū hūane glorie deuitās piculū. clam littus maris petijt. repertis nautis nauē cōscendit. factaq₃ orone tēpestas sedata fuit. Et cū arelatem venisset. biēnio cū sancto cesareo eius vrbis epo mansit. vbi febricitantē trien nio curauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū veredamoq₃ heremita viro sancto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vterq₃ miraculis coruscaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationez in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑpatam in nutricez habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā sibi p̄bebat. Cū die q̄daz serui regis in venatione ceruam insequerent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dn̄s illesam ꝯbuaret. vn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites speluncā aperientes. videntes sctm̄ senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā petierūt. quē rex carolus cū om̄i honore suscepit. Is ad monasterium rediēs apud nemaiensem vrbe filiū pncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i frībus obitū suū nūcians vt p eo orarent. spūm dn̄o cōmēdauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiepus

Bonifacius primus archieps tpibus p̄dictoꝝ pōtificū floruit. Qui monachus exn̄s doctissim⁹ atq₃ eloq̄ntissim⁹. p magnitudine animi e brittannia ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hoīs v̄tute ⁊ sanctitate. petēte pipino in magūtina sede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ꝯstituit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝓposita euāgelica luce illustraret. ac fidez verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archieps anno xp̄i. dccxv. auctoritate sedis ap̄lice ⁊ p̄ncipū francie duas ep̄ales sedes ꝯstituit. vnā in castro wirtzpurg vbi burkardū collegā suū ep̄m ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē frācoꝝ vnxit. Ideo archiepus secūdus post papā cēsetur. Tandē lullū sibi successorē ordinans ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum v̄bū indesinēter p̄dicasset ac p̄fuisset ecc̄ie annis. xxxvi. cū p̄ntis vite sanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

Circa hec tpa ducatus venetoꝝ initiū sumpsit. Cū a p̄triarcha populoq₃ veneto a tribunis ꝓceribusq₃ cūctisq₃ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus suffect⁹ ē. a ꝯditōne em̄ vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduersarioꝝ incursus reprimēdos. de cōi omniū ꝯsilio. Hūc hoīem tāto dignū honore delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus inijt ⁊ venetā ciuitatē p viribus ampliare curauit. pui em̄ momenti an̄ fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisq₃ classibus huc illucq₃ p negociatōnibus nauigare ceperunt in pyratas q̄q₃ repressit.

Cesarius eps arelatensis vir sanctitate ⁊ sciētia p̄clarus. p hec tpa decē omelias ad monachos inter cetera scripta edidit. Sanct⁹ q₃ wolfrāmus zenonenß ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis. ⁊ remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amat⁹ archieps angloꝝ sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ . s. kilian⁹ . s. Totnan⁹

Sanctus kilianus ep̄s in francia orientali hoc tempe claruit. Is genere scotus de nobilibus natus paretibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgrediēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierūt. Is lr̄is edoctus spretis hūanis reb⁹ monasteriū ingressus. In om̄i obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde p ecc̄iasticos ordīes p̄sbiter ordiat⁹. cū ad curā cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝯteplationi opam dare posset. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea i germaniā perueniēs. Herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coronā martyꝝ optaret degebat. nec semē dei effudit. verū prius romā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pōtifex roman⁹ p̄esset. gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac i ep̄um ordinauit. vrbem egressus cū colonato p̄sbitero. ⁊ totnano diacono. nauigato ad castꝝ wirtzipurg ostrofrancie puenit. in q̄ golbertū ducē reperit. Cū v̄naculā linguā illico addisceret semen dei spgere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuīcia orthodoxe se fidei s̄biecit. ⁊ i die resurrectōnis dn̄i ba ptisat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim frīs ꝯiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci ꝑsuasit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ꝑsecuta. ordinatis tortorib⁹. viros sctōs reuelatōe diuīa p̄moni tos i orone ꝑsistētes iterfici iussit. Cūq₃ palmā martyrij obtinuerit. claz sepulti sunt cū lib is ac sacris vestibus. ne palā fieret eoꝝ iterit⁹. tādē iueta corpa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētib⁹ se laniās. alter i rabiē v̄sus gladio se pemit. geilana vero demonib⁹ molestata. clamās ait. iuste torqor. q̄ sctis viris tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloriosi mart res tot francias orientalē miraculis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue noꝝ duce. atqꝫ angloꝝ regē. Bunnaqꝫ castissima femina eius vxore. Qui cū hierosolimā atqꝫ terrā sanctam peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a gregorio tercō summo pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei sinceritatez dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine sedis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q̄ eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinatᷣ. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno salutis. 740. sue vō etatis. 41. episcopio Eystetensi preficitur. qđ sanctus bonifacius ex p̄diJs ⁊ mancipiJs a swigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis maguntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ priuilegio dotatur. vt ip̄e eiusqꝫ successores officio scribe sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in conciliJs ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi magūtini primū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdotes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam fluminis quod alimoniū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquiJs manat sacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

EISTETT

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q̄ votis ⁊ precibus a deo hanc sobolem impetrarūt. Ab ineūte etate disciplinis ac lr̄is traditus. ꝓ adipiscēdis liberalibus artibus in adolescentia pisius petijt. Cū eruditissim⁹ euasisset. Uirgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Uerū spretis mūdialibus pompis. relicto regno spōsam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremū secessit. vbi cū annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gr̄a. romaꝫ pueniens. a Gregorio secūdo summo pontifice. ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū ⁊ wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratispone doctrina v̄tutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergā in solitudīe nemoꝝ religiosissimā ac pfectissimā vitā. vsq̄ in finē exegit. Ubi p̄ter doctrinā pplo exhibitā. miraculoꝝ gloria nominatissimus euasit. Tandē plen⁹ dierꝫ ad oratoriū fratrū. sancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) puenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dn̄m. Cuius sanctuꝫ corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi pōtifices ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ cōfessoꝝ numerꝝ aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius festū per vniuersum orbem. xiiij. kal. septēbr. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit̄. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentū in omni honore ⁊ gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

Luitprandus aisprandi p̄dicti filius longobardoꝝ rex. supstite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno ⁊ triginta. ⁊ mensibus septē. Uir certe tanto principatu dignissimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atq̄ vasto. ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet̄. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret̄. qua ī re maiorē ꝓmeretur laudē. xp̄ianissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare pmiserit vnq̄. papie quoq̄ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amicissimus fuit. ⁊ ei auxiliares copias cōtra sarracenos ex ytalia trāsmisit. pipinū quoq̄ filiū in cisalpinā galliam: vt ei ex more capillū succideret trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donatū muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq̄ oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q2 terrestri itinere nō licebat. ad carolū francie principem statim mittit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoq̄ tpe laboranti rome ⁊ ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniū ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obsideat. obtemperat. atq̄ vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā p̄terea ⁊ anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat restituit. Rex nō ita multo post etate grādeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusq̄ corpus in basilica beati hadrani sepultum fuit.

Ricboldus frisonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij senonensiū epi cōuertit̄. q̄ cū baptismum suscipere statuisset. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q2 in inferno. statim intinctuꝫ retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures q̄ pauciores sequar. atq̄ ita in sua fatuitate delusus. morte in premeditata raptus est.

Comete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoꝝ vnus solem precedebat. Alter vo vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus. litteris ac v̄tutib⁹ instruct⁹. Inde titulo scti florini ad sacerdotiū ꝓmot⁹. et p victorē comitē ob suā religiōeꝫ ac famā in p̄latū assumpt⁹. ⁊ p balchramiū ī cellaꝫ bti galli ⁊ pipini aucte in abbatē electus. quē locū possessionibus plurimū auxit. atq̄ edificijs. mirā obseruans abstinentiā. pauptatis amator. ⁊ elemosinaruꝫ largitor. ⁊ asello p equo vtebat̄. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt p̄r pauperꝫ diceret̄. Ideo hospitale p eis extruxit. Ab emulis tm̄ psequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad insulā rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine q̄euit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p lacū ꝯstantiensem miraculis multis. ⁊ sedata tempestate pduct⁹ fuit. Uasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

Cōciliū rome ꝓpter ymagines

Conciliū mille pene epoꝝ celebrauit gregoꝛ⁹ tercius pontifex romanus. ī basilica beati petri rome. In quo quidē leonē imꝑatorem. vt dictū est. imperio simul ꝛ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ statuas ꝛ sanctoꝝ ymagines demolitus esset. In q̄ cōcilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝑ ut antea cōseruari. declarauitq̄ idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctaꝝ venerationē esse licitā. Et huiusmodi statuti violatores excōicationis santentia innodauit vt habet̃ in canone de conse. di. iij. c. perlatū. Cū em̄ Leo. iij. imꝑatoꝛ apte inuehi in pontificem nō posset. edictum ꝓponit. vt omēs q̄ sub imperio romano essent. sanctoꝝ oīm martyꝝ ꝛ angeloꝝ statuas atq̄ ymagines e templis abraderent ꝛ auferrent. tollende (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset cū se ꝑ hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati omēs catholicos post cōciliū admonet ne in tantū errorē timoꝛe vel edicto p̄ncipis vllo modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini senioris filius hijs tꝑibus pallacio regis francie p̄ficit̃ cū pipin⁹ breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus ē. Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supsteſq̄ erat p̄iter plectrudis vxoꝛ. quā carolus vt genitricem potius q̄z nouercam venerabat̃. Nec tn̄ continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu copijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū p̄ncipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege ꝛ raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos ṽo prelij clamores hij duo in fugam ṽsi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ se liberare ꝯstituit. Coloniā itaq̄ ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illa ṽo clam omnibus longū emēsa iter ad danubiū ꝛ eo transmisso puenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime ṽo Eudone aquitonie duce. ꝛ chilperico rege. Uez carolus marcellus trāsmisso sequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq̄. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traijciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adijcit. Uez cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscit̃ et vincit. non longe a Turonū finibus. ꝛ ex sarracenis trecenta ꝛ septuagintaq̄nq̄ milia fuisse occisa. Cuz ex francis mille tantū ꝛ q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij p̄ocinīū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū ꝛ cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtpat atq̄ vrbē obsidione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones ṽsus. eos vi capit. ꝛ pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. ꝛ xp̄iani noīs inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄z arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaq̄ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓficiscit̃. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq̄ pugnatū est. cadente amoreo. fundunt̃ hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlterioꝛē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyreneū se deinceps ꝯtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria ꝛ sueuia. pipino ṽo iunioꝛi burgūdia. ꝛ pars francie obtigit. Moritur aūt carol vir animi magni ꝛ sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistr tus sui (quem maiorem domus vocant) quinto ꝛ trigesimo. Sepeliturq̄ parisius in basilica dyoni ij martyris.

Carolus marcellus

Eodem ferme tempoꝛe cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos q̄nquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua heresi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bt̄i Augustini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ꝛ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Anno mundi. 5933. Anno xpi. 734.

Zacharias papa. natione grecus. ex p̄re policramo. post gregoriū pōtifex q̄ inter optimos p̄ncipes numeraē. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis ꝛ gratie oīm v̄tute p̄ditus. cleri ac ppl'i romani amator. q̄ in initio pōtificat⁹ sui ardētē bellis ytaliā inueniēs. legatos de pace cōponēda statim ad luithprandū lōgobardoꝝ regē misit p̄seq̄ntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Verū cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano i sabinos p̄ficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regez pōtifici honoris causa obuiā factuz. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū i vrbē comitatū fuisse. qui seq̄ēti die inter missaꝝ solenia orōnem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regez xp̄ianū deceret. siue pacē siue bella gerat. ac orōne p̄motus rex arbitriū om̄e cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq̧ parta m̄ltas basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoq̧ ac turrim an̄ basilicaz lateranē sem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idez quoq̧ basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq̧ loci caput ipsius sancti collocauit. Venetis p̄terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis ꝛ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cunq̧ greca latinaq̧ lingua eruditissimus haberet. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij i grecū trāstulit. Cū v̄o ita sancte ꝛ integre populuz dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm beniuolētia gubernasset. moritur ac sepelit in basilica petri. ydibus marcijs Eius aūt ex morte ep̄atus tuz vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5943. Anno xp̄i. 744.

Stephanus secūdus papa. natione romanus. p̄re cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat omnibus gratus) i basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana d̄r deportat. Erat ei vir singularis religiōis ꝛ prudētie. amator cleri. elemosinaꝝ restitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ꝛ scriptor. p̄r pauperū. pupilloꝝ ꝛ viduaꝝ defensor. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ꝛ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei causa p̄ficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapidez honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sctissimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq̧ perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq̧ imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōni mādauit. Foris itaq̧ pace parta atq̧ aucta. Synodum habuit i qua oues suas. atq̧ eoꝝ pastores recenset. delinq̄ntes castigat. errantes i viam rectam deducet. Ignaros docet ꝛ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid presbyteruz. quid deniq̧ oēs sacris initiatos p̄ponit. restituit ꝛ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deq̧ omnibus xp̄ianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte orbatis. sexto kalē. Maij. Vacat tum sedes dies duos ꝛ triginta.

Paulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui i p̄riarchatu mores ꝛ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ꝛ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Verū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereret. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs ob integritatem vite ꝛ doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini ꝛ leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitator. vt nulli vnq̧ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ꝛ humanitatis fuit. vt noctu cuz duobus ꝛ eo amplius tribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnūquēq̧ eorum ꝛ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinez cohortatus. Carcerē quoq̧ frequenter adibat. Indeq̧ plerosq̧ ere alieno nexos persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq̧ congregato clero vniuersoq̧ populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq̧ celebritate agente. atq̧ corpus ip̄m sanctissimū in templum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur ꝛ paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pōtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq̧ corpus magna ꝛ solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. mens. j.

Linea summorū pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

Lineaīperator̄

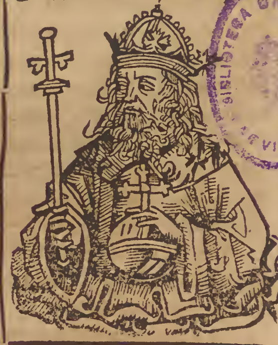
Constantinus quintus

Leo quartus

Constātin⁹ sext⁹ Hyrena

Constantinus q̄ntus leonis imꝑatoris filius. post p̄rem solus imperauit annis. 35. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ꝛ patrū sanctiones ꝑ viribus ꝑsequi nō destitit. Et in omi vite sue tpe maleficijs ꝛ magicis artibus luxurijsq₃ debuiuit. Isq₃ cōstātinus impator sacras ymagines vbiq₃ demolitus. ꝯstantinū regie vrbis epm impietati sue resistentē cū vberibus necasset. in locū demortui Nicetaz spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pōtifex ipse omi ex pte religioni ꝯsulens nūcios ꝯstantinopolim mittit. q̄ imꝑatorē adhortarent. vt sacras ymagines ꝛ statuas restitueret. Id si facere recusaret. eidē anathematis censurā minarētur. Sed ꝯstantinus in sacrilegio suo ptinax. ꝛ sanas admonitōnes ꝯtēpsit ꝛ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis sacris ymaginibus ei⁹ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑsecutus fuisset. Multosq₃ monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cōstantinopolitani p̄triarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ꝛ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita molestabat hoīes. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent. anastasius cū stercus ore euomeret misere obijt. Demū cōstantinus imꝑator plaga pessimi incendij diuinitus ꝑcutit. Et clamās adhuc viu⁹ igni sum inextinguibili traditus. mortē obijt. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̄rtus ꝯstantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. post p̄rem imꝑator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobilissimā mulieꝝ oīm pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōstantinū. Hui⁹ leonis tpe vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq₃ mortuo p̄re q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domuz intrepidus redijt. Et ocio dedit⁹ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate saciari posset. p̄ciosissimaz q̄ scte sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq₃ ꝑ vrbē ꝛ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē prunarū incendio diuina vltione pmutantes. illū ad interitū ꝑpe necis p̄ne similez perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ꝛ filius constantinus imperium acceperūt.

Constantinus sext⁹ leonis p̄dicti ex hyrene vxore fili⁹ impauit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentissima ꝛ religiosa impatrix. que forma speciosissima atheniense p̄re genita iuste impium ꝛ magna cū ppl'oꝝ quiete administrabat. Cōtinebatq₃ filiū ne auita p̄rnaq₃ vicia in quo illū nature ꝓcliuez esse intelligebat imitaret. Et cū religiosa esset Therasiūq₃ ꝯstantinopolitanuz tūcq₃ laudate vite p̄triarcham libenter audiret. Eius ꝯsilio synodū in Nicea vrbe secūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta epoꝝ cōgregari fecit. In q̄ synodo execrantiū ymaginū sacraꝝ venerationē heresis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄ris impiū. q₂ p̄ris flagitia subsecutus. p̄ualuitq₃ ꝯstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam ꝓbatos q₃ salutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij administratōne deiecit. Is q₃ p̄rimū in p̄ncipatu solus ingenitam potuit maliciā exercere. in m̄tos deseuit. In primisq₃ delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam eīn quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ꝛ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq₃. vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq₃ imperauit. ꝛ cū carolo fedus inijt.

Aistulphus rex

Aistulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq₃ fedauit. quem pōtifex per munera ꝛ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruiturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ꝛ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq₃ est. vt nisi sese ꝛ vrbez romā dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cū nihil solito magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spez presidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

Gangolfus vir sanctus circa tpa dicti cōstantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emit ꝛ eū oriri fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. denuda brachiū tuū. ꝛ affer lapillū de fonte sine lesione. q̄ cū immersisset statim cōbustū retraxit. dimisit eā cū dimidio pte substātie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̄ adulterium cōmisit. Cuius corpus in feretro cū duceret̄ ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q̄ cū ancilla vxori nūciasset subridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq; anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinēter cepit. qđ ei postea euenit in om̄i vita sua sextis ferijs. in quavir martyr ē effectus. quotiens v̄bū aliqđ ꝑferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit. qđ pipinus experiri dignatus est.

Amelius ꝛ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mō sibi cōsimiles. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narrant̄ mirabilia. Unus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cuz a parentib⁹ baptismi grā romā deferrent̄. In luca ciuitate seinuicē inuenerūt. Et societate inter se firmata romaz ingressi sunt. Tātaq; inter puulos societas ꝛ volūtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo q̄escere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserūt in vita. q̄ recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia ꝯiūxit in vita. morte quoq; separi noluit. Cū in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti eēnt. mane corp⁹ amelij cū sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate ꝛ miraculis claruit. Is i anglia ex nobilissima parētela floruit cuz fratre Suiduno postea ibi epo q̄ ꝯterranei ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limitez attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea ꝑ bonifacium archiepiscopū ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidū diocesi sue contiguum ꝑ auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrā sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingen tesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarū germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ꝛ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ꝛ abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. ꝛ nauim cōscen dit adiūctis sex monachis ꝛ codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi ī cōtemplatione ac om̄i sanctitate migrauit ad xpm anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Burkardus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria ꝛ sueuia pipino vo iuniori burgūdia ꝛ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq; suo eius ꝓpositi desiderio fratri patefacto ꝛ paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriū accedens professionē in eo ꝛ perpetuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frāciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ꝛ bellū in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasteriū relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq; interijt.

Carolomannus

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis ꝛ sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Saluius quoq; episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triūphum martyrij adeptus est.

Corpus sancti Benedicti iā. xxxiiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablatū ꝑ p̄ces carolomāni ad zachariam ꝑ pipinum ex floriacensi monasterio. Quis moleste nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. Quis quidē ferūt. cū monachi floriacēsis v[illegible] tes se tāto p̄re orbari ad orōem cū lacrimis se ꝯtulisse ꝛ corp⁹ apō eos ꝑmāsisse.

Pipinus rex

Pipinus iunior caroli marcelli filius. q̃ post mortem p̃ris. cui burgundia ꝛ francie pars obtigerat. cũ iam carolomãnus monasteriũ ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̃fectus factus. genitoris auiq̨ꝫ vita emulatus. eos gloria supauit. Longũ esset referre singula. q̃ in germanos aquitanos burgũdosq̨ꝫ gessit. q̃bus in regionibus. cũ gentis francoꝝ ꝛ eiꝰ regis childerici noĩe oĩa gerebant̃ gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̃ꝫ q̨ꝫ regem ꝑe amentẽ varijs furentẽ ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̃ francoꝝ gesta scripserũt aiunt. ꝓceres populosq̨ꝫ eius gentis. pipini v̾tutẽ. ꝛ econtra childerici regis amentiã debitis pensantes meritis. zachariã pontificẽ romañ. ꝯsuluisse. ineptũ ne regẽ vltro tollerandũ an pipinũ merita fraudandus regia dignitate censeret. Cũq̨ꝫ respõdisset pontifex eũ (q̃ regia melius obire munera nosset) habendũ regem. francos publico totius gentis consilio pipinũ declarasse regem childerico in clericũ tonsorato. atq̨ꝫ ita regũ familia meronigorũ regnare desijt in gallia. q̃ regnauit annis. 296. sub regibus vno ꝛ viginti. Pipinꝰ aũt a zacharia papa. ꝛ postea a stephano pontifice cõfirmatus. In ecclia romana ducem ac bellatorẽ ꝯtra aistulphũ longobardoꝝ regem ꝯstituit. quẽ in papia obsedit. q̃ pacẽ vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriã in dies potentatũq̨ꝫ adaugebat. Quo eñ tp̃e ab ytalia in franciã redijt. Taxillo dux baioarioꝝ sese cõmẽdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̃cario potiti trecentos eq̃tes in quãcũq̨ꝫ expeditionẽ iuberent̃ dare ꝑmiserũt. Maius autẽ negociũ fuit pipino in aquitanos q̃bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandẽ pipinus senectuti indulgens eam expeditiõem omnẽ carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̃taniã. carolus burboniũ claremontẽ. ꝛ multa de auernis cepit. faustisq̨ꝫ auspicijs militiaꝫ carolus inchoauit. vt ãno inde septimo ducti alterne a pipino genitore ꝛ ip̃o carolo expeditionibus. aq̃tania fraciẽ regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctũ dionisium est defunctus. Erat annus in q̃ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̃ ꝛ eius vite vltimus fuit. p̃ eius pontificis tp̃a tantũ valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quẽ desiderius longobardoꝝ rex oculos semp̃ habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

Turci interim meliores sedes expetẽtes. tũc primũ asiaꝫ inuadentes. alanos primo. post colchos ꝛ armenios. Inde asie minoris pp̃los. ꝛ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ꝛ mortaliũ magnis reptorũ aut cõgredi ausoꝝ cedibus infestarũt. Anno dñi septingentesimoq̨nquagesimoquinto. Fuerũt q̨ꝫ ꝛ ipi turci scythe ex hijs q̃s alexandrũ macedonẽ intra hyperboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuꝫ alij tradãt scriptores. tum btũs hieronimus affirmat. Turci eñ vt ethicus ph̃us tradit ĩ asiatica scythia vltra pyrricheos montes ꝛ thoracũtas insulas cõtra aq̃lonis vbera sedes patrias habuere. Gẽs truculẽta ꝛ ignominiosa in cũctis stupris ꝛ lupanaribꝰ fornicaria. comedit q̃ ceteri abhominãtur. Regnãte apud francos pipino caucauseas egressi portas exinde põtum capadociãq̨ꝫ transgressi. ad reliq̃as finitimas gẽtes sensim illapsi sunt. Tantas aũt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacẽ secũ hr̃e nulla alia potuerũt rõne. q̨ꝫ restituto p̃saꝝ regni noĩe. q̃d sarracenos foce ꝛ eraclij tp̃ibus in suũ ostendimus confudisse. Ueꝝ post multas illatas inuicẽ ꝛ acceptas clades. de pace inter sarracenos ꝛ turcos ꝯuenisset decretũ ẽ. vt turci q̃ in p̃side habitabãt sarraceni appellarent̃. atq̨ꝫ ita equiore aĩo sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q̨ꝫ etiã eos breui accepturos mahumetanã sup̾stitiõem videbant. adeo erãt coꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. deniq̨ꝫ ꝓcedenti tp̃e nõ solũ pontũ ꝛ capodociã. veꝝ gallaciã. bythiniã. lycaoniaꝫ. p̃sidiã vtrãq̨ꝫ phrigiã. pamphiliã. ciliciã. cariã. ꝛ oẽm asiã q̃ minor vocat̃ vltra citraq̨ꝫ thauꝝ ad oras ionie. ꝛ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Exarchatꝰ regni finis eo tp̃e. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lõgobardoꝝ rege rauenna fineꝫ habuit. postq̨ꝫ migratus exarchoꝝ a ꝯstantinopoli in ytaliã missoꝝ anno q̃nto ꝛ septuagesimo supra centesimũ. magno rome ꝛ ytalie malo. narsete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aũt vsq̨ꝫ ad hoc tempus sub decem exarchis. ip̃a nãq̨ꝫ exarchatus appellatione ꝯtinebat̃ oĩe. q̃cquid a placentinis. agriq̨ꝫ papiensis finibꝰ padi inter apennini paludes stagnaq̨ꝫ venetorũ ad adriaticũ pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiũ. foꝝ pompiliũ. foꝝ corneliũ nũc Imola dictuꝫ. bononia mutina regiũ parma ꝛ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

Eucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitã habitumq̨ꝫ cõuersus diu intra spelũce cuiusdam septa in orationibus ꝛ ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud p̃fatam vrbem reuelante angelo in pontificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Theodorus item tycinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ꝛ nõnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi. 5963. Anno xp̄i. 764.

Constantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepusinū ducem q̄ longobardis semꝑ studuiss꞉ desideriū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis suscipi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit coꝛūq꞉ armis stipatus constantinū fauentibus q̄busdam amicis largitione ⁊ pollicitationibus coꝛruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓbanatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur ⁊ gregorius p̄nestinus eps constantinū ipsum laicū sacris statim iniciare atq꞉ episcopū inungere. Eiꝰ manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas oꝛi admoueri nō posset Cum v̄o constantinus munera pontificatus per annuz obstinate exercuisset. ⁊ episcopos presbiterosq꞉ more pōtificum oꝛdinasset. tandem a sede deijcit̄ a populo romano ira ⁊ indignitate rei pcito p p̄imicerius xp̄oferꝝ coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eijcit̄. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5973. Anno xp̄i. 774.

Stephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimoctauo pontificatum inijt. Vir certe doctus atq꞉ eruditus. ⁊ in rebus agendis. maxime v̄o ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic eni͂ a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi ⁊ doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi oꝛdine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita ⁊ doctrina ab oīmbus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria foꝛa a tribus episcopis cōsecratus. ⁊ ab vniuerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad coꝛrigendū mores animū adijcit. indicto itaq꞉ concilio e gallia p̄sertim ⁊ ytalia congregās clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocuti. constātinū predictum abrogarunt ⁊ primo eius decretis abrogatis. institutuz ē oīm consensu ne quisq꞉ laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est preterea vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū ⁊ chrisma. hijs ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent̄. quibus ⁊ deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice ⁊ hominibus qui tum aderant. maxima oīm religione. Tandem hic pastoꝛ q꞉ diligentissimus ⁊ verus petri successoꝛ ac xp̄i imitatoꝛ. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. viij. ⁊. xx. sepeliturq꞉ ī basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

Hadrianus primus papa. patria romanus. patre theodoꝛo summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaq꞉ a maioꝛibus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina ⁊ sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pōt. Vir patria ⁊ sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti coꝛrespondens. rem romanā ytalicamq꞉ ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cōsensu huiꝰ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanimꝰ ⁊ patrie sue affectus carceratos ab affrica liberauit. exulesq꞉ in p̄riam reuocauit. qd̄ cū restituisset desiderius tanti viri amiciciā ne fractis regibꝰ adheret̄. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. ⁊ in primis cū gente longobarda iniret. ad que rn̄dit pontifex. se q̄ pacē cū oībus ⁊ in p̄mis cū longobarda gente cupiat hr̄e. nullā posse v̄bis desiderij fidē adhiberi q̄ viderit federa stephano pontifici ꝓmissa totiens violasse. Misit ad carolū oꝛatores opē imminēti reꝝ ecc͞ie excidio imploratū. Interea carolus desideriū regem ⁊ clausos secū in papia longobardos illꝫ obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ⁊ sexto mense obsidionis carolus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secuz ep̄is ⁊ abbatibus cū pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant bt̄i Petri basilice marmoꝛeas scalas in atrio expectantem non cernuus. ꝑ oīmbus scale gradibus prius ⁊ postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit ⁊ a terroꝛe bellico securus ad exoꝛnandā vrbem sacrasq꞉ basilicas animū adijcit. coꝛpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres ⁊ murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qd̄ ad bonū principē ⁊ optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus sui anno tercio ⁊ vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq꞉ magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea sumomꝝ pontificum

Constantinus secūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipse etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie mari tima vtrūqȝ reuerita imp̄atorem ꝓprijs vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiū censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. oīa vt gesta erāt roma no pontifici relaturos. Eodē item āno q̄ primus erat imperij a nicephoro pa tricio assumpti aron admirbas sarracenoꝝ trecenta milia in subiectas constāti nopolitano imperio asie ꝓuincias duxit. Eius aduentu imꝑator ꝑdite formi dans pacem ab illo abiectissime petijt. quā iniq̄ssimis conditōnibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. ꝓ imperij ydemnitate. ⁊ tria item milia ꝓ capitis sui salute in tributa ꝑsoluere. Paulo tn̄ post nequaq̄ saniori vsus consilio. nicephorus scauratione filiū imperij ꝯsortem declarauit. Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuȝ sarracenis dissidens. multa diuer sis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroꝝ bello implicitus mul tis erat victorijs vsus. Qui priusq̄ ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantino poli firmandā redire potuerit. in ꝑlio qđ apud mesiā supiorem cū chrūno bul garoꝝ rege gessit supat⁹ occubuit. ⁊ scaurati⁹ fili⁹ vulnere scd̄m aūt eodē in ꝑlio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq̄ volūt ƀ tercio iperij mēse michael sorori⁹ ei⁹ deposuit. ⁊ illi in ipso successit

Michael constantinopolitanus impator post scauraciū sororiū suū impe riū assumens impauit annis duobus. Vir sane pius ⁊ sanctaꝝ traditio nū emulator. Eiq̄ nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cuȝ caroli oratoribus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint scriptores paucissimis explicant vbis. vt orientem cū con stantinopoli michael. ⁊ carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus ad dit hispaniaꝝ ptes. quibus recipiendis tantope carolus insudauerat impatori greco redditas fuisse. ⁊ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. ha bent venetiaȝ vrbem ea conditione in constantinopolitani ptibus mansisse. vt immunitatibus ꝑdem a carolo habitis p ytaliā vteref. Detulit vo michael ea tenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipse aquisgranū mitteret pac formu lam reddituros. fueruntq̄ hij michael episcopus. ⁊ arsacius theognistrisq̄ pro thospatarij q̄ cū aquisgrañ. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt. carolus ꝯcessit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros ꝑlians supior extitis. Postremo apud andronopolim vict⁹ fugatusq̄ copias atq̄ animū amisit. co n stantinopoliq̄ reuersus impio se abdicauit. ⁊ monasteriū intrās vsq̄ ad mortē ibidē religiosissime vixit. Huj⁹ tpib⁹ vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illo in oriēte barbari ꝯtinue occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos re spiciebāt. Jđ i seq̄ntib⁹ graro fit mentio de impatorib⁹ ꝯstātinopolitanis siue grecis. Veꝝ de carolo magno ⁊ ei⁹ successoribus ꝓsequimur historiam.

Linea ipera toꝝ

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cōstantini mulier prudentissima ⁊ religiosa statim adepto imperio conciliū se cūduȝ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo ana themate necterentur. Sancitūq̄ fuit spūmsanctum a patre filioq̄ procedere.

Hadrianus quoq̄ papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentoꝝ ⁊. 50. epoꝝ habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tol lendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōse. dist. 3. c. septimo. Mandatumq̄ fuit laicis vt nullo mō de pōtific Ro. electōe se itromittere ꝑsumāt. vt in canoe. 63. di. c. null⁹ laicoꝝ. Vetuit eē pōtifex ha drianus infames ad sacerdotiū ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ suū i iu dicio traherētur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniq̄ scri būt qđ theophilatius ⁊ stephan⁹ epi insignes no mine synodum francorum germanorumq̄ episco porum habuere in qua etiā feliciana heresis de tol lendis ymaginibus abrogata est.

Auream laminā hisdē t pib us apud ꝯstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xp̄s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. Sb ꝯstātino ⁊ hyrene. o sol iterū me videbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eū regnauit annis. 18. hic p̄mo ethrurie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset, statim regnū inuasurus longobardoꝝ copias vndiq̧ ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯ̄ rache siū q̄ monachi habitū sumpserat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace cōsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardorū vtus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oīm aduersarioꝝ metu liberatus a spōsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multasq̧ iniurias illis inferre cepit. Vn̄ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desideriū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parātur igit̄ vtrinq̧ exercitus Sb carolus mira celeritate vsus. p̄missa pte copiaꝝ q̄ in transitu alpiū. iouis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emisiū in ytaliā descendit. fuso q̧ ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat̄ ⁊ capit. Desiderius aūt desperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romā veniētes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaꝝ veronam ꝓficiscit̄. aldegisius vo desiderij filius inde abiēs ad imperatorē cōstantinopolitanū ꝯfugit carolus acceptis in deditionē oībus ferme transalpine ytalie vrbibus. romā petit. Vbi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani gr̄a in transpadanā rediens. sexto mēse postea q̄ȝ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin⁹ ijsdem pene vbis habēt. illum tuni castra reuersum. papiaq̧ p deditionē potitū. adduxisse in frauciā desideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq̧ alij scribāt. Qr in desideriū clementia vsus. hoīem spoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Vbi postea longobardis francos p̄fecit. qui eos in pace retinerent. atq̧ ita anno salutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū finem accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt Sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq̧ ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̄riarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in p̄ciosq̧ aliquādiu habuit. Verū cū postea comperisset hoīem desiderij libertatem q̄rere eū in diomedis insulam relegauit. Vn̄ post aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsq̧ ad p̄imi iustiniani tempa oīa pscribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsq̧ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq̧ a quo fuerat ob litteraturā p̄uatus vicissim accepit. Rogatuq̧ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ꝯuenientes collegit. hymnos quoq̧ elegantissimos edidit.

Isuardus monach⁹

Isuardum quoq̧ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q̧ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oēs actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. qd̄ martyrilogiū appellauit. Reperit quoq̧ q̧ singulis diebus plusq̧ trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret̄ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaq̧ lingua egregie doct⁹. nec nō ⁊ theologoꝝ phorumq̧ sui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Eum enim in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atq̧ alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq̧ eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donāte carolo regendum suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cum eruditus theologus haberet̄ libros de trinitate cū questionibus speculū puuloꝝ. de ecc̄iastico dogmate, de rōne aīe ⁊ plēs alios libros ad xp̄ianā religōne pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

Carolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaꝝ magnꝰ cognomen fuit. pre pipino defuncto regnū accipiēs. regnit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Ei successere supstites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natuz in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus morit̄. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinusq̄ pr̄ cronica vera patet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane ecclie pontifex a desiderio longobardoꝝ rege oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quaz si hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et sup̄atis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrinq̄ potestate pugnādi preliū cōmisere. In ea pugna sup̄ati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiaz cū paucis militibus petit. carolus regē p̄secutus in agrū cianū exercitum ducit. tādez capit̄ desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo bn̄ficio caroli ytalia se primū erexit. Carolus aūt ꝯfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum domū reuocabat. qđ biennio ⁊ a prefectis eius leniter administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plijs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. ꝟ apud frācos nullus plenissimā victoriā domita eoꝝ p̄fidia ꝯsecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si diuino numine reseruata. Igitur ingentē exercitū parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni omes cōueniāt. magna alacritate suscepta a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄. Tres em̄ ⁊ xxx. annos certatū cōstat. Tandē penitꝰ saxones debellati. se suaq̄ oīa ptāti caroli p̄misere. Victis impositꝰ leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ dijs posthabitis xp̄ianā fidē ꝓfiterētur. Cū vō ea tempestate barbare gētes hispaniā graui s̄uitute opp̄ssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim sup̄atis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ⁊ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli asp̄nabant̄ vi capte ac prede militibꝰ date sic hispania pene omnis in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes sollicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq̄ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit hoīm cedes edita maiorq̄ illata clades ingentē vō hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū queq̄ eo bello absumptū maximā q̄z vim auri atq̄ argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status reꝝ in gallia essꝫ romani aduersus leonē pontificē coniurationē ineūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

Rolandus palatinꝰ comes caroli ex sorore nepos. vir p̄stans fortitudine incōpabilis ⁊ v̄tutis ac magnitudinis. cuiꝰ fortia facta p vniuersum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et p̄lio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō v̄tute cōmissa anshelmus ⁊ Egibardꝰ summi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt eū siti nō vulnere perericlitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eoruz reges a carolo domiti. meritas perfidie sue debitasq̄ penas dedere.

Taxilo baioarie dux

Taxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oriente spectat sibi ꝯfines erant societate ⁊ federe iūgit. Erat ei ꝯiux desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaz p̄ris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet soceꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Neminē esse preter eū. qui posset ei libertatem vendicare. His mulieribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝯterritus tandez parere constituit ⁊ deditionem fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū aliosq̄ per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius

Aldegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tp̄ibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuz magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝯflictus a francis au... prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam in tormentis finiuit.

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

Leo eius nois terci⁹ papa, arrupio p̄re, pōtifex creatur. Uir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate, ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūd⁹ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaq̧ ad se p̄mijs alliceret. Eoꝝūq̧ consuetudīne mirūimmodū delectaret. p̄dicationib⁹ q̧ admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ꝛ doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Nō certe mitis ingenij. creatur itaq̧ pontifex vno oim̄ ꝯsensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cū pp̄lo ꝛ clero pascalis primicerius ꝛ cōpulus p̄sbyteri q̄ꝝ vite sordes a superioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud edē bti siluestri capt⁹. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē ꝓsternētes lingua captus ps illū excecatura: plurib⁹ etiā digitis ꝛ incuruis vnguibus q̄ oculoꝝ fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud scti erasmi monasteriū in custodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi ꝛ visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad bti petri basilicā p̄duxit. ꝛ vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. Post paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝑerauit Transgressum alpes prius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus pp̄lusq̧ romanus ad miluiū vsq̧ pontē ꝓcessit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis ap̄loꝝ basilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus cleꝝ ꝛ pp̄lum in bti petri basilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯscenso euāgelia xpi cernuus tenuit ꝛ iureiurādo affirmauit se oim̄ reꝝ q̄ sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies ydūū decēbris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missaꝝ solennia ad ip̄as. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex pp̄li romāi scito ꝓcibusq̧. carolū impatorē romanoꝝ declaratū, dyademate vetusto impatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc pp̄lus roman⁹ q̄ aderat freq̄ntissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ꝛ pacifico impatori vita ꝛ victoria. sacro inungensq̧ ꝯfecto balsami oleiq̧ liq̄mine ad pipinū se ꝯuertit. eūq̧ ytalie regē declaratū pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm̄ petꝝ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. morit̄ primo ac vigesimo pontificatus sui anno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit̄ aūt in basilica petri pridie ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

Linea summoꝝ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi. 6013. Anno xpi. 814.

Stephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re iulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū impatorē in gallias ꝓficiscitur. q̄ in aurelianis erat. ꝛ honoratissimū ei quoq̧ obuiā misit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratione in vrbem introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ꝛ integritatis. vt facile apud oēs scitat̄ nomē nanc isceret. ꝛ vt ferunt ludouicū inūxit atq̧ coronauit. ꝛ cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū crucē magni pōderis magneq̧ estimationis detulit. quā ludouicus sua ip̄ensa beato petro dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

Pascalis ei⁹ nois primus papa. p̄ria roman⁹. p̄re bonoso. nulla interposita ip̄atoris auctoritate pōtifex creat̄. hāc obrem vbi pontificatū inijt. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ ei⁹ rei culpam omnes in cleꝝ ꝛ pp̄lm reijcerent. q̄ ab hijs vi coactus esset pōtificiū mun⁹ obire. accepta hac satisfactione ludouicus r̄ndit pp̄lo ꝛ clero maioꝝ instituta ꝛ pacta suada. cauerēt ne deinceps maiestatē lederēt. hūc autem stephanus pōtifex dū viueret ob ei⁹ v̄tutes ꝛ doctrinā monasterio bti stephani martyris in patr... p̄efecerat. Inito igit̄ pontificatu corpa sanctoꝝ mīn⁹ religiose iacentia in vrbem cū maxima [illegible] veneratione intra ductā honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. ꝛ btē cecilie... loci ꝛ ip̄ius virginis ꝛ eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyꝝ. vrbani. lucij pontificum corpa ... auit. Multasq̧ basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis hum... exemplo preter misso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit̄. s... q̧ in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea īperatoꝝ
Carolus magnus

CArolus cognomento magnus. ꝓ suis eximijs meritis. ac singulari fide. ob oīm xpianoꝝ libertatē. Cuꝫ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqꝫ in germania danubio ꝛ salo fluuio. Et hijs aq̄taniā vasconiā hyspaniā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adiecissetqꝫ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqꝫ pannoniā. ꝛ vltra danubiū datiā histriā ꝛ totū liburnoꝝ regnū. Omnes deniqꝫ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis subactas. ꝑtim beneficio allectas in suā ꝑtātem redegit. his tantibus opibus. tanqꝫ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ſ; etiaꝫ ꝑ vniuersum orbē ꝯpauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. summi impij dignitatē (Posteaqꝫ cōstantin⁹ magnus relicta roma ad orientē ꝯcessit ꝛ sublatū impiū trecentis ꝛ triginta annis post augustulū in occidente cessauit) egregia sua v̄tute occidenti restituit. ꝛ august⁹ appellatus. impatorꝗ nomē dignitatemqꝫ suscepit. Et nō solū vt ꝑmissum ē assenciente ſ; etiā applaudente ppl'o romano. atqꝫ ita impauit annis. 14. factus itaqꝫ romanoꝝ impator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum ī galliā reditur⁹ iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeꝫ. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuꝫ summa celebritate restituit. Omneqꝫ nobilitatē ꝑ oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus ab omnibus ppl'is incredibili honore atqꝫ amore. cū bella septem ꝛ quadraginta annis (tot eni regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaꝫ animi. tum etiam ingenij atqꝫ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqꝫ oculis naso paulo eminētiore. forma deniqꝫ ꝛ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōiunctum. habeb atqꝫ in voce splendorem. Et in incessu totoqꝫ corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ꝛ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusqꝫ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ꝛ beate marie dedicauit. in qd sudariū ꝛ beatissime v̄ginis marie camisiam transmisit. Vex ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāqꝫ dicendi ꝛ bonaꝝ artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ꝛ filias plures. filios quoqꝫ doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ꝛ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ꝛ imperij successorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiqꝫ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ꝛ sauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāqꝫ pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuꝫ a regia aquisgrani eēt profectus: domū redijt cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ꝛ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimosecūdo. ꝛ xpiane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xpianissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqꝫ e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ꝛ ꝑ pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusqꝫ ratione habita filijs filiabus nepotibusqꝫ tum seruis ꝛ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ꝛ vna aurea p̄cipue magnitudinis. quarum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebat' ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqꝫ carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ꝛ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

IVdeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xpianoꝝ xpo imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xpi plures sunt conuersi. sanguis autem diuino consilio postea montue allatum. ibidem vsqꝫ in presens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ꝛ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū seditionibus semp vexaret'. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visendus xpi sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xpi sanguine ob frequentia miracula. qd ꝛ alij pontifice postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius rei certiorem faceret. ꝛ de rebus ytalicis vt premissum est.

Anno mūdi. 6023. Anno xpi. 824.

Eugenius eius nominis secūdus papa. pĩa romanus. pr̃e boemūdo. pascali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium ꝛ q̄ndam noĩe zinzinū ꝓpter patrū discordias at eugeni⁹ dignitate corpis. ꝛ pstātia animi insignis. ob hūanitatē ꝛ eloquētiā. oĩm ꝯsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. spretꝭ reb⁹ oĩb⁹ humanis. vł poti⁹ fortune bonis. ad munificentiā ꝛ liberalitatem v̄sus. Adeo rem frumentariā curauit. vt nullibi vilius. q̄ȝ rome annona vēderet. ac pauperū pupillorū viduarū causas ꝛ vitā ita tutatus est. vt ab oĩbus merito pr̄ pauperū diceret. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus ĩ pontificatu annis q̄tuor vixisset morit̃ collacrimātibus oĩbus. Et suāvicē poti⁹ q̄ȝ morte sanctissimi viri dolentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corp⁹ in basilica petri aplorū principis cum omni deuotione sepelitur.

Ualentinus papa. pĩa roman⁹. pr̃e leontio. q̄ apud pascalē ꝛ eugenium viros sanctissimos. ꝛ doctrinā ꝛ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq̄ȝ ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plerīq̄ȝ oēs adolescētes faciūt. ꝫ doctrinā ꝛ bn̄ viuendi normam ex lectione veterū ꝛ exemplo sanctorū pontificū sumens. Cūq̄ȝ tante v̄tutis ꝛ sanctitatis eēt. vt non dū p̄sbiter. ꝫ diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maiorū secūdus est habitus. has ob res oĩm consensu pontifex creatus. meritꝭ hominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. cōq̄rentibus oĩbus eū hoĩeȝ sibi morte sblatū esse. quo stante labefactari romana libertas ꝛ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xpi. 834.

Gregorius quartus papa. pĩa romanus. pr̃e ioanne tituli sancti marci p̄sbyter. Uir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina ꝛ eloquētia p̄cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero pplo q̄ȝ romano nō prius pōtificū munus obire voluit. q̄ȝ a legatis Ludouici imꝑatoris ob eam cām romam missis. q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ꝯfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. ꝫ ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs ꝛ humanissim⁹ sit habitus. quiq̄ȝ iura eccl̃ie ꝛ dignitatē semꝑ tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atq̄ȝ eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eodē corpa sebastiani ꝛ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri traslata fuisse. Insuꝑ ꝛ rogatu ludouici imꝑatoris oĩm sanctorū celebritatē kal̃. nouēbris instituit obsuādaȝ quā q̄dem cōmemorationē galli ꝛ germani p̄mo obsuare ceperūt. eāq̄ȝ rem magnope a rabano monacho theologo insigni carmibus ꝛ ꝓsa laudatā fuisse scribunt. Post multa aūt bona opa morit̃ gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepeliturq̄ȝ in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

Pipin⁹ caroli fili⁹ natu maior cū pr̃e a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 13. Uir q̄dem clarissimus nec pr̄i vlla in v̄tute dissimilis. queȝ pater in vngaros misit. quos cito grauibus p̄lijs supatos ad deditionē cōpulit. Eoq̄ȝ bello cōfecto. ipm̄ in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. eosq̄ȝ ꝑdomuit. vt egre se menibus tuerētur inde theate obsedit captaq̄ȝ vi ciuitas prede simul ꝛ incēdio ē subiecta. Ortana exinde ꝛ paulo post luceria in deditōem acceptis. hūc etiā pr̄ in venetos sibi falso accusatos misit ꝛ eracliū atq̄ȝ eq̄liū inuasit ꝓpter qd̄ multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus gestis etiā multis alijs p̄lijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus p̄cepit. vt ĩ oĩb⁹ ludouico filio ei⁹ ꝛ successori obtꝑaret. Uerū carolo mortuo mādatꝭ obseq̄ noluit. q̄busdā ytalicis ep̄is ꝛ seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ipio oĩno defecit. Et cītates ac pplos ĩ sua v̄ba iurare coegit. Et cū rescisset ĩꝑator. cā in ꝯuētu ꝓposita. nepotē lese maiestatꝭ crimĩe dānatū. hostē iudicauit. Exinđ copijs coactꝭ galliarū germanie ꝛ baioariorū ꝓuicie ĩ ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis ĩꝑator nobiles ytalicos ꝓditionis ꝯiūctos iugulari iussit. Bernardū aūt ꝛ si illico ad imꝑatorꝭ aduētuȝ armis depositꝭ ad misericordiam ꝯfugerat. Et simul ep̄os ĩ franciā ꝑduxit. Et ꝯuētu iterū suꝑ iudicio aq̄sgranū habito gladio trucidatus. Ep̄i v̄o sinodali decr depositi in monasterio relegati sunt.

Linea summorū pontificum

Eugenius secundus

Ualentinus

Gregorius quartus

Bernardus rex

Linea ip̄atoꝝ

Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū imp̄ator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperiū suscipiens. im
perauit cuz lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus
quādo illi carolū p̄rem obisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delat⁹
legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde p̄uincialiū celebra
to cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝝ regno administrandis visa
sunt necessaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōstantinopoli
tani imp̄atoris. qui michaeli p̄ id tēpus suffectus erat. vbi innouata fuerūt fe
dera. primā exinde expeditionē bernardo rege comitante. aggressus est in da
nos. Obstitit v̄o hiemis cum id pelagus glacie cōcretum erat. qḋ cum impe
rator rexq̃ intellexissent. medio ferme berētes itinere ad padebrūnaz saxonie
ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̃ iam hyeme media quū esset
allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiurasse. impe
rator regē in ytaliā ire iussit curaturꝝ. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret.
Ingressus romā bernardus rex illico in grauē p̄iculosumq̃ morbum incidit.
res romanas p̄ gerardū comitez composuit. Inde stephanus quartus papa.
qui tercio q̃ creatus erat mense in franciā accedēs ludouicū imp̄atorem apud
aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate insigniuit. Qui imp̄io suscepto cō
tra guascones grauissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestatē redegit.
Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit.
at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Maius tñ
tuendis danoꝝ regibus negociū imp̄atori fuit. q̃ saxonū obs̄uabant limitē.
Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gotfredi filijs cōsti
xerūt. illisq̃ prelio fusis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis
bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōposi
tis. Lothariū primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusq̃ tūc secūdus filius aquitanie. Et lu
douicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescēs inge
nij quorūdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis ⁊ aurelianēsis
episcopi imp̄atori vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britānia ad alios motus se
p̄pararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se imp̄ator. Eo cum venisset oīa reperit
quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc sup̄stites suscepe
rat. longo confectam morbo amisit. Lothariū postea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit.
quē romani a pascali pontifice populoq̃ romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū co
ronatūq̃ regem ytalie primo. ⁊ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi imp̄ator inge
nij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq̃ adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti septez
annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq̃ caruerint. quo in romanoꝝ p̄secutionibus sepe
numero indiguerūt. Ludouicus quoq̃ bulgaros post petitam impetratamq̃ pacem pannoniorū limites
ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius v̄o ytalia
pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natu minimum
fratribus ceteris oībus preferret. Inuidia stimulatus ludouicū in custodia reclusit. Vez eodem anno i
ter eos conuentione facta liberatus. imperio restituit̄. Tandē michael ip̄e imp̄ator grecus primo ⁊ bre
ui post gregori⁹ pōtifex. ⁊ ludouic⁹ ip̄ator eodez ferme mēse. diē obiert. ip̄e i bti arnolphi basilica sepelit̄.

MAuri hijs tp̄ib⁹ in siciliā classe delati extēsione facta late incēdia cōmiserūt. delata i siciliā classis vene
ta eaten⁹ p̄fuit infideles q̃ p̄mū vela alonge ꝯspexert̄ i affricā rediert̄. p̄ id tp̄is venetoꝝ dux iustinia
n⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euāgeliste corp⁹ a q̄b⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē ta
li ordine id factū recēsent. sacerdotes p̄missionib⁹ mercatoꝝ ducti capsa q̄ sctm̄ s̄uabat corp⁹ ap̄ta. illḋ spor
te ip̄osuert̄ q̄ mercatoꝝ s̄ui cōmeatū ad naues p̄ferre ꝯsueuerāt. Tūc p̄ati ad id astutiores vestitu sordidissi
mi colones sportā olerib⁹ porcinisq̃ carnib⁹ sup̄iectis plenā medio foro iocabūdi p̄gebāt. obuiauerūt a sar
racenis portorij exactores. porcinisq̃ carnibus q̄b⁹ machometici sup̄stitōe vesci p̄hibent̄. ideoq̃ visu quo
q̃ abhorrēt. inter olera rep̄tis canzir qḋ porcus eoꝝ ligua ē sportā ad nauim ferri p̄miserūt. inde p̄ oliuēsem
portū corp⁹ i vrbē p̄uexert̄. q̄ āno ⁊ seqnti eccia q̄ nūc extat scti marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc sena
tus venetus marci ymaginē tanq̃ vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

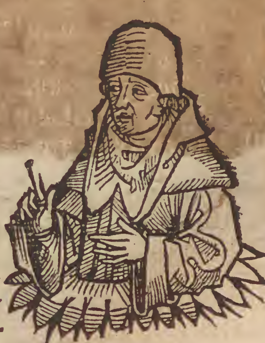
Strabus monachus

Rabanus monachus

RAbanus monachus natione german⁹ abbas fu
densis postea magūtin⁹ archieps theolog⁹ q̄dem
p̄clarissim⁹ ac īsignis poeta. p̄ h̄ tp̄s. in p̄sa ⁊ carmine
plurimū valuit q̄ ex īgenij sui magnitudīe m̄ltos edidit
libros p̄cipue op⁹ mirādū d̄ laudib⁹ sctē crucis ꝯmētat⁹
ē idē librū paralipomenō ⁊ Machabeoꝝ h̄uit et s̄mōes
satis elegantes ad pp̄lum potissimū in celebritate oīm
sanctoꝝ. Seditq̃ annis. x. anno salutis. 846.

Strab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētissim⁹ gall⁹ ⁊ ꝯmēta
tor diligētissim⁹. rabani p̄dci auditor. p̄ h̄ q̄z tp̄a
ipso preceptore suo inferior non fuit. qui in libros bi
blie p̄pulcre cōmentatus est. Scripsitq̃ de officijs ec
clesie ad ludouicū imp̄atorem ⁊ multa alia.

Anno mũdi. 6043. Anno xpi. 844.

Linea summorũ pontificum

Sergius secũdus

Leo quartus

[redacted]

Sergius eius nominis secũdus papa. pr̃ia romanus. pr̃e Sergio e regione quarta. post Gregoriũ pontificatũ inijt. Hic cũ prius os porci vocaretur ob turpitudinẽ nominis. mutare vocabulũ coactus ẽ. ⁊ cognomenti sergij nomen assumpsit. Eamq̃ ↄsuetudinẽ mutandoꝝ nominũ a posteris assumptã videmus. vt q̃ pontifices crearẽtur. suo omisso maioꝝ noĩa sibi inderent. Licz ab oĩbus nõ sit obseruatũ. Constat aũt sergiũ ex illustri familia ortum. neq̃ q̃ a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p̃clarũ ingeniũ Leone tercio. Stephano q̃rto. Eugenio secũdo. ⁊ Gregorio q̃rto. sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina̾ itavixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̃ pontificiũ munus obiret. Hic itaq̃ pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicã sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easq̃ mlta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamẽtis ad ipius basilice latus in honore petri ⁊ pauli monasteriũ vbi cõtinuo res diuina agebat. Romani quoq̃ tyrannice immanitatis metu eius p̃cibus liberati sanctissimũ pontificẽ verũ xp̃i vicariũ ⁊ vnicũ pr̃ie parentẽ predicabãt. Demũ re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq̃ in basilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q̃rtus papa. pr̃ia roman⁹. pr̃e rodulpho anno incarnationis octingẽtesimo quadragesimo pontifex oĩm cõsensu decernit ac merito q̃dez: vir em̃ fuit in oĩ vita priuata etiã religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̃cipue ĩsignis. Eius gesta p̃clara si cũcta conscriberent voluminis modũ excedere viderentur. Sunt q̃ arbitrant huius sanctissimi viri oronibus deũ per motũ sarracenoꝝ rabiẽ naufragio duz onusti preda domũ redeũt cõpescuisse. Liberatus aũt sarracenoꝝ metu sedilia ĩ vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cõstruxit. Hũc quoq̃ tante sanctitatis fuisse constat. vt basiliscũ serpentẽ (quẽ latine regulũ appellant) suis oronibus e fornice sancte lucie v̄ginis ĩ orphea expulerit. Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliũ perierant. Et incendiuz illud signo crucis extinxit qd̃ diu p domos saxonũ ⁊ longobardoꝝ vagatũ. diui petri basilice appropinquabat. Hoc autẽ factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoq̃ vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hec v̄o. xv. turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq̃ diligentia corpa sanctorũ q̃tuor coronatoꝝ inuenit. Eorũq̃ tẽplũ in splendidiorẽ formaz instaurauit. scõs ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̃ diligentissime vacaret sarraceni cũ classe magna contra neapolitanos romanosq̃ aduentabant. Ip̃e illico q̃ãta potuit manu hostiã ꝓficiscit. suosq̃ p̃mo ad oronem adhortatus oronem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̃ petrũ ambulantẽ in fluctib⁹ ne mergeret erexit ⁊c̃. his dictis facto signo crucis pugnandi copiã fecit post longũ certamẽ hostes sup̃ant fuganturq̃. inde romam cũ gaudio reuersus inde vaticanũ cinxit. Leoninãq̃ vrbez de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret ecciam bti petri leui incursione spoliare. hãc autez vrbẽ p̃mo põtificatus sui ãno inchoatũ demũ sexto absoluit. Ex manubijs vo sarracenoꝝ plura restituit. Tandẽ optime de eccia dei. deq̃ vrbe roma. ac noĩe xp̃i [redacted] meritus. morit anno põtificatus sui octauo. mẽse tercio. die. vi. xvi. kal̃. augusti. Sepeliturq̃ in basilica petri. vacat [redacted] des mensibus duobus diebus quindecim.

[redacted]

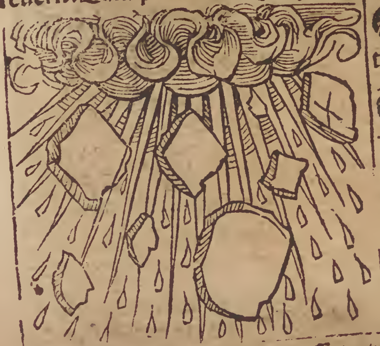
Theodolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaq̃ ac disciplina p̃cipuus p̃s... scriptis tanpo... Hic ĩ p̃cio exñs apud ludouicũ ĩpatorẽ falso accusat⁹. ⁊ carceri mãcipat⁹. vbi ... insignia edidit monumenta. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaruz cantant ...) cõposuit vz. Gloria laus ⁊ honor tibi xp̃e redemptor. Contigit imperatorem in festo pal... illac iter facere. Qui episcopus illos decantari faceret. impator ludouicus demolitus est. Et optimi... ntem epũ absolui ⁊ ad suũ ep̃atum cum gloria remisit.

Esta historia es prohibida por la Inquisicion

Lotharius Ludouici predicti impatoris filius, post prem impauit cũ ludouico filio, quem impij cõsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genito re solus romanũ obtinuit imperiũ. Ludouico aũt vix dũ ad sepulturã apud trecenses elato. tres ipsius defuncti impatoris fres lotharius. ludouicus τ carolus ob regni ytalie successionem vehemẽtissimus inter se odijs exarserũt. τ illico armis correptis. maioribus contenderũt motibus omniũ. quos post cathelanicũ cũ athila prelium gallie senserũt. Namqꝫ in antisiodorẽsi agro apud fontanicuz coactis copijs. quas vnusquisqꝫ eorꝝ summis conatibus ducere potuit. pliũ est cõmissum. In quo (vt scriptores tradũt) stragẽ francorꝝ gẽtis quãta nusqꝫ alias fuisse factam. Licet aũt ludouicus carolusqꝫ supiores euaserint eorũ tamen sicut τ lotharij vires adeo imminuũt. vt finiũ ab extremis tuendorꝝ facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lothari⁹ cũ fracto laceroqꝫ exercitu suo. aqsgrañ. se recepit. Cũqꝫ insecuti fres illo item oppido disturbarũt. qui vxorem et filios secũ rapiens p lugdunũ viennã delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliarꝝ τ germanie puinciarꝝ. ac vrbiũ τ optimatũ legatõibus pulsati sunt ipsi fratres. vt inducias cõsenserint p quarꝝ occasione de pace τ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia qdam iussu sergij pfecti sunt. inter quos georgius archiepus rauẽnas primus est habitus. qui cum secũdo prelio apud lotharium componẽde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicũ τ carolũ inclinasset. totum comitatũ in prelio amittens. Eo eñ cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga plapsus est. Atuero ij cõmunẽ totius regni calamitatẽ τ interitũ miserati federa pacis in hunc modum ineũt. vt carolus caluus occidẽtalis paterni regni ptes a brittãnico occeano vsqꝫ ad mosam fluuium. In qua parte regni francorꝝ maneret nomẽ possideret. ludouico cederet omẽs germanie terram vsqꝫ rheni fluenta. τ trãsrhenũ qcunqꝫ genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet τ ytaliã. ac puinciã galliarꝝ romanã q olim narbonensis dicta. Cũ ea galliarꝝ item pticula scaldũ inter τ rhodanũ fluuios. que acceptum tũc ab eius impatoris subiectione nũc etiã seruat lotharingie nomen. Rebus aũt ita cõpositis lotharius ludouicũ filiũ quem regni sociũ asciuerat pfecit. Eo deniqꝫ anno q a fonteuenticio prelio quintusdecimus lotharium impatorem abdicasse se imperio τ monasticũ induisse habitũ historici tradũt. Per qd tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cũ regnũ inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicũ impatorẽ. nõ ita multo post vitam cum morte mutauit.

Senserũt τ tũc gallie sicut τ ytalia cũ sarracenis. quantũ mali impatoris lotharij τ fratrꝝ discordia attulit rebus suis. Nãqꝫ normãni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorũ rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniã omnẽ deuastarũt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotqꝫ monasteria sunt cremata. Exinde normãni p galliã longe lateqꝫ vagati burdegalam sanctonam engolismã parisios thuronũ nouiomagũ aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

Grandinẽ mire magnitudinis hũjs temporibus in gallia decidisse tradũt que pecora multa. τ nõnullos homines interemit. Uisa ẽ tũc in ipis grandinibus granũ durissimũ mire longitudinis.

Terre quoqꝫ motus ytaliam cõcussit. Inde incertis locis vrbes τ mõtes corruerũt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes τ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrã opierũt. herbas segetes τ arbores ac vniuersa viriditatẽ hũtia deuastarũt. Tandẽ piecte in mare τ ad littora in terrã eiecte. secuta ẽ magna putrefactio. Et inde mortalitatẽ magnã. aerẽ inficiẽtes generaleqꝫ hoim interitũ suscitarũt. Anno quoqꝫ lotharij impij secũdo apparuit cometes.

Apud ostiam vrbem affris iterꝝ in ytaliã redeũtibus prospe pugnarũt romani. Uerũ sarraceni exinde ad ytaliã oram flectẽtes anchonã vi captã spoliatãqꝫ incenderũt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quã ppli fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte maurorꝝ manus impias euasere.

Adeulphus rex

Adeulphus anglorꝝ rex vir qdez xpianissim⁹ τ romane eccie deuotissim⁹. circa illa tpa pmo totius anglie monarchiã tenuit. regnũ accipiens. regnuit annis. vij. rom i perrexit. q inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. eccie tributariã fecit. Uoluit nãqꝫ vt singule dom⁹ qtannis singulos argẽteos eccie τ sancto Petro tributum persoluerent.

Eadimũdus rex

Eadimũd⁹ postea ãglorꝝ rex. vir qdẽ rligiõe τ sctitate pcipu⁹. q cũ eẽt acerrim⁹ xpiane rligionis defensor. mlta bella ꝯ danos infideles gessit tãdem supatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Benedictus tercius papa, patria romanus, p̄re petro. Is ob vite sanctitatim, merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū grām. sub gregorio em̄ militans cū ab eo subdiaconatꝰ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaqꝫ in eius electione oēs tanq̄ ad vnicū ⁊ benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decreuerunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq̄ dignū esse. q̄ tante sedi p̄ficeret dicebat. Sed om̄ibus acclamantibus ⁊ eius electōem approbātibꝰ inuitꝰ pōtificiū munꝰ suscipiens. in atriū lateranense pducit. ⁊ in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad ecclīam sancte marie adꝑsepe ductus ieiunijs triduo ⁊ orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte ⁊ ecclesiā suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epī factōem secuti. anastasiū a leone pontificatu deiectum p̄ferre conati fuerant. ꝟ cognito errore veniam petentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere ⁊ ludouici imperatoris legati. ad ꝯfirmandam cleri ac populi elect ōez romā missi. tante em̄ mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe. ⁊ animo. vt tam in magr̄atu constitutus q̄ꝫ in vita priuata om̄ibus carus ⁊ gratus videret. m̄ltas ecclesias vetustate collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū ꝟ re ipa comprobauit. sacerdotuz em̄ funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores ecclie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. ep̄atus vacat.

Anno mundi. 6065. Anno xp̄i. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene ⁊ sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias ⁊ orōnes in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense perduxerunt. ⁊ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ptinentia. Ei postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioannem archiep̄m rauennatem ad sedem apostolicam. ꝑpter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ⁊ sanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis ep̄os ⁊ p̄sbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ⁊ beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente ⁊ approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in om̄i genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Linea summoꝝ pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secūdus

Hadrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberalisqꝫ ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim om̄es vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. ⁊ huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte ⁊ integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuz adeptꝰ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maioꝝ vnū quemqꝫ ad bene beateqꝫ viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs ⁊ potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua ⁊ pulsus phocius vir seditiosus ⁊ restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoqꝫ rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina insignem in ꝓuinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. q̄ꝫquā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese omibus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus esset moritur. pontificatꝰ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea imperatorum

Ludouicus secundus

Ludouicus eius nominis secundus. patre lothario defuncto. anno salutis octingentesimo quinquagesimosexto. imperauit solus annis. xxi. qui olim a Sergio papa in regem inunctus fuerat. Nam lotharius ludouicum filium quem regni socium vt premissum est ascinerat in ytaliam cum ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem episcopum atque alios viros ecclesiasticos prudentia et auctoritate dignos. quorum consilijs vteretur. Is autem adolescens nimia felicitate elatus. quacunque iter fecit cedibus omnia et rapinis vastat. incendit et diruit. Verum cum vrbi appropinquasset. eique obuiam honoris causa romani ciues obuiam prodijssent. deposita feritate illa gallica mitior esse cepit. quod ei preter sententiam ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo autem exquo venerat die. videntibus omnibus qui aderant ludouicum regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regem decernit. templumque beati petri ingressi. pontifex ipsum augustum declarans. imperij corona eum coronauit. atque quicquid honesti postulasset (quoties ab vrbe discederet) facile concessit. Cesar itaque et augustus declaratus et coronatus. statim romam egrediens pacato agmine papiam concessit. vbi et deinceps omnem vitam suam romam eundo et redeundo contriuit. Suis quoque diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanorum regionem deuastabant. in quos imperator ludouicus copijs illico vndecunque contractis lotharium fratrem in adiutorium inuitat. qui cum exercitu ingressus ytaliam cum inique et enormiter iret. tum ex calore. tum morsibus aranearum de gente sua plurimos amisit. Ipse vero lotharius in via morbo correptus apud placentiam obijt. carolus autem rex gallie audita morte lotharij. regnum eius lotharingiam inuadit. ad hoc imperator ludouicus lotharingiam cum carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus imperator aquisgrani pallacium cum sua portione haberet. Tandem ludouicus su auissimus imperator vltimum diem clausit anno imperij sui vt supra.

Sanguinem tribus ludouici imperatoris per tres dies ac noctes pluisse historici scribunt apud brixianam cisalpine gallie vrbem.

Tyberis quoque fluuius hoc anno. adeo romanam vrbem vexauit. vt non nisi lintribus de vico ad vicum transire liceret. Nam et ecclesiam sancti laurentij in lucina. et monasterium beati siluestri. et totam illam planiciem que a via lata ad radices tarpeie rupis ad viam argentariam et ad auentinum ducit ita occupauerat vt instare diluuium vulgo putatum sit hac inundatione et multe domus euerse sunt. et plures arbores euulse. et sata passim disiecta. Neque hoc semel eo anno. Iterum decembri mense rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pontifex Nicolaus enixus. nullum genus officij et pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporibus literis et admonitionibus Nicolai pape ad fidem xpi veniens cuius rex cum omni prouincia conuersus est. Verum non quidem tunc primum vt multi habent scriptores xpiani sunt effecti. Sed cum longo prius tempore scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperunt. Eorumque rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. subditaque illi sclauorum gente que a bohemis germanis originem habuit. tunc primum ad xpi fidem sunt conuersi. Pontifex autem episcopos atque presbiteros (vt premissum est) destinauit. qui pulso inde photino heretico. neophitos omnes in fide confirmaret. Nam photinus ipse in errore bulgaros omnes detinebat. Horum namque rex tante fuit perfectionis et sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipse monachi habitum suscipiens. cum idem filius corruptus ydolis ymolaret. pater zelo fidei succensus. dignitatem reassumpsit. Et in filium concitatus illum regno deiecit. atque eius effossis oculis in carcerem coniecit. Iunioreque filio in regno collocato rursum monachi habitum resumpsit. Eo tamen mortuo bulgari non ita multo post constantinopolitanorum sacerdotum donis et pollicitationibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperunt. Que quidem seditiones malorum incendia inter grecos et latinos multa suscitarunt. Facta est autem per id temporis regni dalmacie diuisio. Cuius membrorum nomina. etate etiam nostra in vsu habentur. Siquidem vetusti nominis dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniam: ab occasu histriam: a meridie pelagus adriaticum: a septentrione pannoniam habuit. Noua autem in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsque croaciam albam. Inde a dictis campis dirarchium vsque croaciam rubeam. Et versus montana a flumine drino trans ipsum flumen macedoniam vsque rasciam et citra flumen bosnam vocauere. Rassiaque et bosna pro regni croacie regionibus habentur.

Et fere per eadem tempora sarraceni cretam insulam aggressi: ea omni sunt potiti: quorum pars maxima in ytaliam nauigans: omnes vrbes in sinum adriaticum ab ancone hydruntum ventes tenuerunt: vel desertas fugientibus habitatoribus incenderunt: alijsque tamen tunc in locis res xpianis prospere succedebant.

Pacem preterea Nicolaus papa inter ludouicum imperatorem et andalisium beneuentanum ducem composuit. Is enim iunctis sibi campanis et lucanis atque samnitibus: et vana grecorum spe subleuatus a ludouico imperatore rebellans illius fines hostis ingreditur: cui ludouicus repugnans ipsum beneuenti tandem obsidet: donec in dampni refectionem pecuniam accipiens obsidionem dissoluit: verum aliquanto post andalisius per fraudem imperatorem necare procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Sunt qui scribant beatum cyrillum ex chersona ponti sancti clementis corpus romam tum detulisse. Idque in ecclesia hijs temporibus sancti clementis appellata reconditum fuisse: nec ita multo post cyrillum mortuum eo loci sepultum iacere.

Arioldum quoque regem danorum cum vxore ac filijs ferunt baptisatum magucie cui imperator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

Joannes octauus papa. pria romanus. pre gundo. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula conijcit. Hac obrem nō ita multo post adiuuātibus qbusdā amicis e vinculis plapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit. vbi p annū immoratus. ⁊ regē inūxit. Et cōtrouersias qsdam inter ecclasticos ortas sustulit. Vn abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ⁊ multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. ver cū ytalia a sarracenis vastaref. Cūq iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantib us principibus xpianis agarenor magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū pterea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciusq carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberef. ⁊ ad sacros ordines nullatenus admittereſ. Vir sane ita vtraq lingua doct⁹. vt e greco in latinū ⁊ septimā vniuersalem sydodū. ⁊ hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctor caroli gratia in latinū eleganter ⁊ docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset moriſ. ⁊ in basilica petri sepelitur. Vitā quoq gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus secūdus natione gallus. pre palūbo. post ioannem pontificatum inijt. Sunt q hūc marinū vocent. martinus itaq. cui⁹ vita ideo breuior ē q breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula piecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui moriſ. annū cū ⁊ menses quq tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Hadrianus tercius papa. pria romanus. pre Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūq retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectareſ. qd qdem institutū a nicolao pmo temptatū potius q incoatum dr. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q clerus ppl'usq romanus magnā spem cōceperat. ob eius vtutē ⁊ magnitudinē animi. anno primo ⁊ mense secūdo pontificatus sui moriſ. Sepeliturq in basilica petri collacrimātibus oībus ⁊ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

Stephanus hui⁹ nois qnt⁹ papa. pria roman⁹. ex via lata. pre hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo normāni adiūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaq quoaduixit in multa perturbatōne normānor hunor ac ytalicor semper fuit. ẜ multor viror illustriū in tanta rer pturbatione ⁊ q maxime scitate Luitprandi ticinensis eccie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabaſ. Quor vita ⁊ moribus ita xpiana fides inoleuit. vt ⁊ monasteria multa ⁊ sacella magnis sumptibus in vtraq gallia sint cōdita. Moriſ autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinq.

Linea summor pōtificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Synodus quinta Constantinopolis

Synod⁹ qnta apd cōstātinopolī fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q faciens grecor cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbaſ. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti ⁊ tres sup octoginta pres fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xpiane articulis ea p fuerit synodus canonū libri hnt. Sz qd no[...] stat nulla grecos inter ⁊ latinos secuta ē [...] sitio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potueri[...] āno illi creta isula egressi dalmacie oram [...] nō solū exposita mari loca. ẜ fctā plerisq [...] sione mediterranea vexarūt. q gdū vsq d[...] ta diu vrbe iō nō sunt potiti. q veneti v[...] piculo excitati laborātib⁹ psidiū attulerit [...] ide sarracēos mari q supo expulerīt. J[...] tor ɔstātinopolitan⁹ vrsum ducē venet[...] riū ipiales declaruerit. q. xij. cāp anas m[...] [...] alicubi habuerit.

Linea iperatoꝝ

Carolus secūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis imperare cepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū ꝑ q̄nq; ɔtinuos gessit ānos. ⁊ deserere nō audedat. veritus ne cū in normānos ducere cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neqret. Carolus aūt interea bomeuoio britonū duce primo. ⁊ postea crispoio ei⁹ filio sūpatis occisisq; britannia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingressus. Per qd̄ etiā tp̄s alter ei⁹ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex i frāckford. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse romanū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse ꝑsidia magis cōfuse ac inde tradi ab oībus. apud omēs tū scriptores constat qd̄ carolus caluus imꝑatoris noīe assumpto romā se cōtulit: ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpositisq; illic rebus. romā ē reuersus interea carolomānus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliā aduersus patruū ducere ɔstituerant. mouerantq; signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ɔsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo coguomē fuit frācie regi vt imꝑator declararet̄ studuit. Cōtra vo nulli ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt ostendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum imꝑatorē fieri adiuuarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Ille vo fuga ꝓlapsus vt ꝓmissū ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et ꝑ annū ibi moratus. cū regē amicissime ex more inūxisset. romā a carolo tercō imꝑatore vocatus redijt. eūq; inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atq; eccias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento grossus. imꝑauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. In ytaliam mouēs exercitū. totaq; longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberi⁹ viuere liceret impij corona donatus. August⁹ appellat⁹ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ⁊ solus imꝑauit annis. x. q̄ imperij diademate insignit⁹. ɔfestim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infestabāt rapinis ⁊ incendijs. compta em̄ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacentē igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ⁊ frisonib⁹ alemanis ac thuringis ɔ̄ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitq; vt rothfredus eoꝝ rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem imꝑator de baptismatis fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani q̄nti pontificis tp̄e carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. imꝑauerat. ꝑtāte deiectū ab optimatibus suis fuisse. ob segniciē corꝑis ⁊ ingenij tarditatē. in locūq; eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus fili⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo imꝑatori q̄ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbat̄ subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

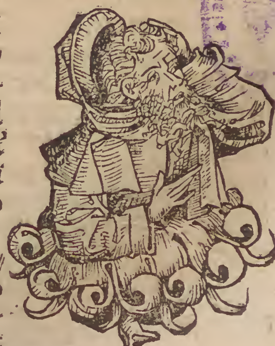
TEmpib⁹ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neq; tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat sicut nūc cernit̄. s; a forestarijs regis frācoꝝ regebat̄. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus sb̄ pipino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuert̄ nec tūc comites dicebāt̄. Balduin⁹ aūt fili⁹ audacri rapuit iudith filiā caroli calui ꝓpter qd̄ ab oī eccia cōsensu epoꝝ excōicat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epoꝝ ⁊ optimatū suoꝝ ɔsilio recōciliatus. carolus imꝑator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scot⁹

IOannes Scot⁹ vir ꝑspicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ i diuīs scp̄turis eruditissimus. apd̄ carolū p̄dcm̄. m̄ro i p̄cio fuit. Is ex scotia ꝓuīcia i frāciā ad carolū veniēs. ip̄i⁹ i̅patoris iussu ⁊ rogatu hierarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōposuit ⁊ libr̄ d̄ nature diuisiōe. demū m̄ūificētia elfredi allect⁹ venit i āgliā et apd̄ mōsteriū melberiēse a discipul̄ q̄s docebat stilis ɔfossus mortē ꝑtulit. ⁊ martyriū. Liber ei⁹ d̄ eucharistia postea i vcellēsi synodo a leone nono celebrata dānat⁹ ē. fecit ⁊ comētare i hierachiā.

Anastasius

ANastasi⁹ eccie ro. bibliothecari⁹ eo tp̄e vtraq; lingua plīmū erudit⁹ i p̄cio hit⁹. septimā vlem sinodū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac m̄ltas scoꝝ vitas caroli i̅patoris p̄dci grā i latinū trāstulit. ⁊ p̄la elegāter ɔposuit

Anno mūdi. 6093. Anno xpi. 894.

Formosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis epūs aliqn̄ ioānis pontificis seueritatem veritus. epatum suū deserens in gallias aufugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omi ecciastica dignitate priuat. ꝓphana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoso accidisse. ꝙ eius cōiuratōnis cōscius ⁊ auctor fuerit. qua ioannes captus ⁊ in vincula cōiectus est. hac itaqꝫ cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūqꝫ postea vl' romā vel ad epātū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā ⁊ pristinā dignitatē restituit. vn̄ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝯdicentibus q̄busdam assumitur. Qui statim inito magistratu. ecciam. b. petri principis aplorū leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit. Vacat tum sedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēsis viginti vnius summor pontificū. q̄ p eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieqꝫ pontificū illor nomina. ⁊ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriqꝫ scriptores ⁊ si de gestis rebus. ꝓuinciar vn̄ originē habent. aliqua ⁊ aliqn̄ vana ⁊ sup̄flua dicunt. pauca tn̄ ad romanū imperiū romanosqꝫ pōtifices ex scriptor ariditate faciētes. ānor ad. lx. p quos dicti pōtifices vixerūt altiusculę repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria impator simul etiā pontificū virtus ⁊ integritas defecerit. q̄ q̄dem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo seq̄ntes pontifices breui tpe sederūt. varijsqꝫ cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seq̄ntesqꝫ pauca laude digna factitarūt

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus eīn alij minus quidā tempis hūc ascribūt. plures tn̄ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex ⁊. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quib' nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vō ī basilica petri sepelit.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei' decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant ip̄m stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntqꝫ stephanū tanta rabie deseuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumqꝫ seculari. sepulture laicor mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus ī consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. ꝙ vt ip̄e dicebat contra ius sacramēti romā ⁊ sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia ⁊ pessimi exempli. cū postea fere sp seruata hec consuetudo sit. vt acta prior pontificum sequentes aut infringeret. aut omino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum init. Stephani tamen pontificis decreta ⁊ acta. statim improbat abrogatqꝫ. Horum nempe pontificū intentio atqꝫ virt' ius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

Theodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia seditiosor sequitur. Nam ⁊ formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is eīn Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est gallor regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā descendisse. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fidē xpi accipere. partemqꝫ gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. ⁊ hodie normādia dicit. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotifredū regem duces plura bella gesserūt.

Linea summor pontificū

Formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodor' secūdus

Arnulphus septimus gallorꝝ imperator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. imperauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a persequentibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo quidem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeqꝫ romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronatus in franciā rediit. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis per. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus perdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā que theutonicū regnū dicebatur. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. et lothoringiā rexit. fránciam vero oddo saxoniā ducis filius tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Verum postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn eo in fastidio et cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstratur i cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postqꝫ felicibus et cum multis europe prouincijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat imperare. Si quis vero eius temporis gestas res. et vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūtur annos cōparabit. perfecto intelliget. nulla vnqꝫ tempora sibiinuicē magis fuisse cōtraria. vt queadmodū afflictaz laceratam. et omnibus bonis sub exarchorꝝ a constantinopoli missorꝝ tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli et quasi oīm eius successorꝝ magnificentia bonitas liberalitasqꝫ erexit instaurauitqꝫ. ita per eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus diffidentes. inter se latini nomis principes. et incursantes barbari ac externi. eam propemodū ad desolatoēm interitūqꝫ perduxerit. efficitqꝫ horꝝ tēporꝝ malignitas. vt omis fere scriptorꝝ diligentia cessauerit.

Hunni gēs scithyca. que superioribus diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius i itinere sedes cepit. quā ad consanguineos. vngaros. pānonias incolētes peruenit. preualuitqꝫ ea immitior gens. et factos humaniores. cōtinuata eū nris per multa secula cōuersatione. Ex huius primo bauaros et postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradiqꝫ videmus eā gētē. qn tūc primū aduenit. calētibus adhuc patrie moribus. crudis carnibus et aliqn hūanis vesci solitā. Post paucos itaqꝫ ānos qꝫ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt documus quinti pōtificatus tempore in imperatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta incolētes. siue quia in predicte vngarorꝝ gētis presidio aduersus arnulphū imperatorē sperauerint. siue ex rebus ytalie in maximū adductus dissidiū romanos perfecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniqꝫ et ceteri ytali nullū ab imperatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affuturum itelligētes. berēgariū foroiuliēsem ducē roma oriūdū creāt imperatorē. Hunni iterim siue quia ipi aduētus sui principio dicti sunt vngari. prima i germanos expeditiōe delati. mistis mortalibus vel cesis vel captis. loca sacra atqꝫ prophana et spoliarūt. et ferro ignitqꝫ destruxerūt. nec miorē i gallijs. vel rerum predā vel edificiorꝝ dmolitiōs ediderit

Monasteriū Gigniacū et Cluniacū

Guillidinus cognomēto pius aquitanie dux. et aluernie omes. Hisdē ec temporibus. et fide cōuersatiōe moribus religioneqꝫ atqꝫ doctrina in precio maximo fuit. que cū virili prole careret. Cluniacēse monasterū burgūdie in proprio fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē prefecit. maximis prouētibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Hermo abbas

Berno abbas gigniaci cenobij patria burgūdus ex quadā comitū clarissima familia natus his temporibus ob sctitatē et clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

Rudolphus corona sibi iposita rex burgūdionū statuitur. quod regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus magūcie archiepus a normānis wormacie martirysatur.

Remigius quoqꝫ ātisiodorensis. epus in exponēdis scripturis diuinis et humanis hoc tempore claruit.

Linea impera torum

Arnulphus

Linea summoꝝ pontificū

Joannes nonus

Joannes nonus papa, pr̄ia romanus, post theodoꝝ pontifex creat⁹. formosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppl'i romani pte. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauennaꝫ pfectus. iiij. et. lxx. epoꝝ habito cōuentu. ⁊ stephani res gestas improbauit. ⁊ formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum. qui censuit eos iteꝝ ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. qꝛ pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xpiana ignauos ⁊ desides principes habebat quoꝝ maxime intererat nauiculaꝫ petri fluctibus exagitari. ne si gubernatoꝛ aliqn̄ resipisceret. principes ipos vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus sui āno secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi q͂ seditiones quasdam ꝓpe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus

Benedictus quartus papa. pr̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius humanitatē ⁊ clementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter ⁊ sine infamie nota perduxit. Vex nec quicq͂ ab ipo factitatū cōptū habem⁹. q͂ magnop̄e laudari possit. acciderat ei illi etati q͂ oīnis v̄tus. tam in capite. q͂ȝ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccl'ia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec portēta. a q̄bus ambitione scīssima petri sedes occupata ē potius q͂ȝ possessa. hec tū b̄ndicti laus ē. q͂ in tam corruptis moribus grauiter ⁊ constanter vitā ducens. pōtificat⁹ sui anno. iij. mēse. iiij. morit̄. vacat tū sedes dieb⁹ sex

Leo quintus

Leo q̄ntus papa. cui⁹ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit̄. ⁊ in vinculis conijcitur. qd̄ sine magna seditione. ⁊ multoꝝ interitu fieri non potuit Christoferus itaq͂ȝ sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs se honore spoliatum (⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. queꝫ ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Christoferus

Christoferus papa. cui⁹ patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignorat̄ leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem eiectus. monasticam vitam vnicuꝫ calamitosoꝝ refugium obire cogitur. in monasteria eīn tanq͂ȝ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabant̄. Sergius autem eius successoꝛ postmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. ⁊ in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia cū revinxit. vbi ⁊ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. āte hec tempora in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gargano facta fuit. in quo postea ob hm̄oi memoriā oppidum vna cuꝫ templo edificijsq͂ȝ alioq͂ȝ apparatu clarissimo conditum fuit. ad qd̄ nunc vsq͂ȝ totius xpiani orbis populi maximo concursu frequentare dicitur.

Post hec quoq͂ȝ tēpora ignee faces in celo ⁊ stelle micantes discurrentesq͂ȝ p̄ter consuetudinē vise sunt. Vnde non ita multo post vngari ytaliam cuꝫ exercitū ingressi. multas vicissim intulere acceperesq͂ȝ clades. Cometaq͂ȝ solito rutilantioꝛ appauruit. Et secuta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

Sergius tercius

Sergius eius nomis tercius papa. natione ro. p̄re benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaq͂ȝ diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseq̄ret̄ plurimū ꝑsecutus fuit Ea ꝓpter a formoso reprobatus fuit. Sȝ ipe suscepto pōtificatu i galliā ꝑfect⁹ Lotharij gr̄a ⁊ amicicia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum papatus inuasorem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacerdotali ordīe dignos censuerat. ⁊ in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepulcro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affecit. corpusq͂ȝ ipm in tyberim ꝓijci iussit. tanq͂ȝ sepultura ⁊ honore hūano indignū. ferūt piscatores corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atq͂ȝ dū funus celebrat̄ sctōꝝ ymagines que i templo locate erant. corpus ipm veneratus fuisse. Sergi⁹ aūt his artibus vitā ducens. septimo pōtificat⁹ sui āno. mēse. iiij. die. xvj. morit̄.

Linea imꝑatoꝝ

Ludouicus tercius

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imꝑatoris filius. pr̄i successit anno salutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā impij ꝑuenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūq̧ genitori in titulo impij subrogarūt. Et ī oppido forchē rex creaꝶ. vtq̧ cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniq̧ deuastabat. tandē a comitib⁹ scefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidiꝶ. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccv. Ludouicus filius bosonis princie romane ⁊ burgūdie regis filius ꝑ taurinos ytaliā est ingressus. Cūq̧ totius ytalie regno ꝓ suo arbitrio potireꝶ dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuaꝶ. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ⁊ apud frācos germanosq̧ impator sine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qđ annis centū ⁊ decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsferꝶ. ludouico autē defuncto. otto dux saxonū ab oībus petiꝶ. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

Conradus primus

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio ꝓdicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe renuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dccccxij. quē alij ponūt nouissimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō ꝑuenit. ⁊ cū in ytalia nō impauerat. ytali eū inter impatores nō numerant. impauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis septē. anno regni ei⁹ ꝑmo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ⁊ baioarijs iuxta rhenum sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsq̧ ad obitū conradi ꝑmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

Heinricus primus

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dccccxx. in germania imperium assumēs impauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atq̧ bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illustrissima matrona mire suauitatis ⁊ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmq̧ aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ⁊ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoq̧ sacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xp̄i ih̄u crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ⁊ parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne ⁊ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Temporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄busdā ludouici regis fili⁹ fuisse dī) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse ꝑficere dubitaret. hattonis archiepī magūtini dolo. ad impatorem ductus capite plectiꝶ. q̄ historia ī descriptōne ciuitatis babēbergēs infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptā romano impio adiecisse tradiꝶ.

Albertus comes babenbergēsis

Hatto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qđ cū iam torquē aureā archieps fabricasset. Que collo ducis secū conuiuantis inijcereꝶ. dolo ꝓdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ⁊ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicq̧ ruendo rues.

Hatto archieps magūtinēsis

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exonerat̄ pbet q̄z babenbergensib⁹ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum descendēs q̄ nō paucas frāconie plabit̄ vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura τ arte munita. Luitolfus princeps saxonie suis tpibus claruit: cui⁹ fili⁹ otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūq̄z regem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitat̄. Quā q̄z nōnulli monte pauonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie occidit. nongentesimo τ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. pscripti ottonis saxonie ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto ep̄s magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui pfect⁹ ad albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitq̄z albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qz vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide τ pmissione battonis archiepi. cū eo pgens a castro suo. Vix aūt arcez egressi tū batto vereor inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Vtili⁹ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba psulis. Et in castellū rediens. battoni prādiū dedit. nulla alia securitate ab ep̄o reqsita quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox capt⁹. τ capitali sentētia dānat⁹. cōdemnat⁹ monet archiepiscopū de facta securitatis sue pmissione. Rndit paꝝ religiosus ep̄s. se fidei et pmissioni satisfecisse. ipm q̄z a castro egressum. incolumē sel' in castrū suū reduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisisse. Infelix Albert⁹ gladio obtrūcat⁹ ē. Meli⁹ romani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romā missis. vinctū rmisere. pdia q̄ albert⁹ hūit ipio postea cesserīt. otto vo. iij. ipator pdia pleraq̄z diuo heinrico tradidit vt in puilegio eius scribitur. Nouerint oēs xpi fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorū duci heinrico quoddā iuris nostri prediū. ciuitatē videlicȝ babēberg noīatam, cū oībus ad hāc respicientib⁹ ⁊c. nr̄a imꝑiali potētia ī ꝑpetue vsuȝ ꝓprietatis cōcessim⁹. firmiterqȝ donauimus ⁊c. Eam vrbē deinde heinricus imꝑator sanct⁹ plurimū exornauit. Ecclesiā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit, cū sua conthorali sancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita ꝑtermiserūt. qđ ad honorē dei ꝑtinere, secernerēt. q̄ post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis miraculis clarēt. ibiqȝ berengari⁹ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniaȝ ductus. illic exulans obijt. Ornaturqȝ hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ꝑpulchris. habȝ ⁊ sanctū ottonē eius loci ep̄m ap̄licū pāmeramie. cū vexillo diui georij. credūt quoqȝ duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaꝝ tradit historia. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem v̄o vrbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans hystoric⁹, hijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variequȝ vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomīe vulgato mons babēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqȝ terra rigatur
Ponsqȝ supstrat⁹. cingit vtrūqȝ latus
Urbs laudāda nimis mōti scerescit ab imis
Indeqȝ sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tn̄ culmina clerus habet.
Agmine muroꝝ series ꝑcincta domoꝝ
Exclusis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Ecclesie forma. mōtis caput auget ⁊ ornat
Mons pauonis hȝ colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsiles. vrbis quoqȝ principales
Ipe nitēs medi⁹. ꝑeminet absqȝ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaqȝ multoꝝ relicꝫ dant canonicoꝝ
Quarta ps fluuio ꝑbet vtrūqȝ forum
In crucis q̄ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hr̄
Uertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqȝ secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec ⁊ maiora multa fuere bona
Cuius ⁊ ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ꝯtulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Linea summoꝝ pontificū

Anastasius tercius

Anastasiꝰ terciꝰ papa. pr̄ia romanꝰ. sergio pōtifici surrogatꝰ. pōtificatum iniit. Quo landulphus beneuētanꝰ pnceps graui prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bonꝰ modeste ⁊ integre in pōtificatu vixit. nec in se q̄cq̄ quā habuit. q̄ rep̄hendi possit. quē pōtificē hac vna ī re laudare possumꝰ. q̄ neminē eoꝝ. q̄ an̄ se in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia psecutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestū sit. secūdo anno pontificatꝰ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando

Lando papa pr̄ia romanꝰ anastasio successit. Huiꝰ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius historicus. aliter martinꝰ sentit. ⁊ gothefridus q̄ scribit. Landū auctem suā interposuisse. q̄ minus berēgariꝰ. ⁊ rudolphus comitꝭ guidonis filiꝰ. inter se decertarēt. Landꝰ aūt sexto pōtificatꝰ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit.

Ordo cluniacēsiū sb regula diui Bn̄dicti incepit

Ordo cluniacensiū anno dn̄i nongētesimo terciodecimo. sub regula diui p̄ris Bn̄dicti ab oddone abbate viro vtiq̄ sanctissimo initiū sumpsit. Nā berno abbas moriturꝰ. oddonem olim musicū cluniacensis cenobij ɔstituit abbatē ea ɔditōe vt eccl̄ia cluniacēsis q̄tannis gigniacēsi psolueret. xij. denarios. Ordo aūt mire ac incōpabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs. cū eiusdem ordinis mōchi. a p̄mis coꝝ p̄ris bn̄dicti institutōibus plīmū declinauerant. Quā obrem p̄motꝰ oddo abbas feruorem semimortuoꝝ denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ instructōem scripsit. Et laudabilis īstitutio btī bn̄dicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a p̄mo ē eruditus historiā de sancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo post in domino sanctissime quieuit.

Oddo pmꝰ p̄r cluniacēn

Joannes decimus

Ioannes eius nominis decimus. pr̄ia romanꝰ. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniit. presul rauēnas is antea fuerat. ep̄atu deiecto ppl̄i tumultu. Uerū lando mortuo pōtificatū adeptus. sp̄ūs militares magis q̄ religioni deditos gessit. Indigebat autē huiuscemodi pōtifice eccl̄ia. q̄ ɔfestim ɔ̄ sarracenos ytaliā ī multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione ī auxiliū accitō ɔflixit. ⁊ superās ab vrbis finibus sbmouit. Js ī triūphi modū romā rediēs alberici odium ī se concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros ī ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ sarraceni ytalie intulere. Joannes aūt seditiōe militaria militibꝰ guidonis comitꝭ captus. ⁊ ī vincula ɔiectus. ceruicali in os ɔiecto necat̄. pōtificatꝰ sui āno. xiij. mēse secūdo. die tercio. Eius ī locū alter ioannes subrogat̄ veꝝ q̄ vi sedē occupauerat. E loco statim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

Leo sextus

Leo sextꝰ. pr̄ia romanꝰ. legitimis suffragijs pōtifex creatus. vir vtiq̄ bonus. q̄ nil tyrānicū ī vita p̄ se tulit ītegre ⁊ modeste vitā ducēs ac rei diuine ɔsulens. reuocare ciues ad ɔcordiā temeritate p̄oꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hostē. ppulsare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hijs opibus laudabilibꝰ v̄saret̄. septimo mēse. die q̄ntodecimo pōtificatus sui morit̄. sepeliturq̄ ad sanctū petrū.

Stephanus septimus

Stephanꝰ eiꝰ noīs septimꝰ pr̄ia romanꝰ. eo tp̄e pōtificatum iniit q̄ hūgari alemoniā saxoniāq̄ pplantes. ab heinrico germanie rege apd̄ mersburgā ingēti clade supati sunt. eiꝰ āt vita māsuetudis ⁊ religiōis plena fuit. q̄ secūdo pōtificatꝰ sui āno. mēse vno. die. xij. morit̄. Jnq̄. b. petri basilica sepelitur.

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius secūdus

Berengarius tercius

Berengarius eius nominis primus. forojulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ꝛ in bellicis artibus prudētissim⁹. ludouico predicto supato. primus in ytalia imperiū sibi vendicauit. impauitqꝫ annis. 4. romani em̄ ꝛ ceteri ytali nullū ab imꝑatore dissidijs regni francie implicito. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem forojuliensem crearunt imꝑatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia ꝟo creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cōmissis ꝓlijs cōcurrerūt. ꝑmisqꝫ in cōgressibus guido berengariū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supior euasit vt guidonē in etrurie ciuitatibus q̄s tenebat. in suoqꝫ ducatu spoletano se oportuerit continere. Itidē fecisse dr̄ ambrosiō alio bergomensi comiti. Quibus ꝓlatis ꝛ interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qđ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno successisse certū est. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postqꝫ ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forūiuliū fugatus fuerat. apud veronā supat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomēqꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̄ nūc longobardia ad alpes vsqꝫ obtinebat. Magna em̄ tum erat inter ytalos germanos et frācos de possessione imperij concertatio. Vn̄ ꝛ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. omniqꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit' berengariū a landone potifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariū impauit in ytalia annis. x. hunc elegerūt ytali contra rudolphū burgūdū q̄ berengariū imperio priuauerat cui cedens absqꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit ꝟo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ꝛ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. cꝫ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijsqꝫ domi potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Vicitqꝫ Hugo ꝛ veronensibus reiectam in racheriū epm̄ suū rebellionis culpam dep̄cantibus pepercit. epus papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlcisci. in ip̄o apparatu moritur.

Berengarius secūdus post vgonē vel vt alij volūt post berengariū primuꝫ accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cū cisalpinā galliam tantūmō tueret'. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem p̄dam asportarunt. Per idqꝫ tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie. vt restauraret' adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibusqꝫ in ytaliam accersito. qui perditorum hoim̄ ytalie magnatū potius q̄ꝫ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionū eque ac ꝑfidos afflixit. Etenim vngari ad quos berengarius cōfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vastantes. papiam obsederunt ꝛ vi captam ferro ꝛ igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secūdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̄ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis nongētesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem ꝟo ꝛ quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ip̄m stephani septimi pontificis tp̄ibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabrisqꝫ noua excursione vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsisqꝫ adducti guidones comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari⁹ q̄ꝫ imꝑiū quietēqꝫ in ytalia reintegrare cupiēs. pacē federaqꝫ cū hūgaris firmauit. hūgariqꝫ ratie q̄ in ytalos tot ꝑ annos assueti fuerāt in externos ꝟsa alemaniā denuo pplare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̄ hunc berengarium annis octo regnasse. Licꝫ alij ea aliaqꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

IOannes vndecimus papa: pria romanus: eo tempore pontificatū iniŷt: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indiciuz. Nam ꝛ genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit̄ ac diripit̄ Et vngari ytaliā ingressi longe oīa ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit̄. vacat tū sedes dies. xiȷ.

LEo septimus papa. natione romanus. vgone ꝛ lothario in ytalia impantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ potificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

IOanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe orā oēm etrurie maritimā populati sunt. ꝛ genuā circūacti. vrbēq̄ graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ŷs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quidā tñ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

CUm creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni terni tēpora guilbelmus scribit heinricū germanie regem ac impatorem: de quo supra p̄missum obŷsse. Cui sit in regno impŷq̄ titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexatꝰ est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. ſ; in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio em̄ post mortem patris supuixit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xiȷ. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Bipertus

BIpertus quez aliŷ Ygibertū appellant. lotharingie. puincie nobilis princeps. vir sanctitate ꝛ ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobiuz in francia ꝓpriŷs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq̄ fons hoc anno vt premissum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui ꝛ future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq̄ peruenerūt iam dictum est.

MArtinus tercius papa. pria romanus. Uir quidem mansuetissimus qui placabilitatem ꝛ mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē huiꝰ temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam igredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq̄ cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq̄ fame ꝛ penuria rex oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit̄. ꝛ in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

AGapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cuiꝰ opere inter hunc pontificem ꝛ ipm berengariū qui omnia sibi contra ius fasq̄ vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. ꝛ reipublice xpiane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacen̄. monasteriŷ abbas in domino q̄euit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secūdus

Lotharius eiꝰ nois secūdus hugonis pdicti filiꝰ. pr̄e defuncto impiū susci‑piens impauit annis. 2. Berengarius em̄ tercius magnis externoꝝ adductis copijs i ytaliā reuersus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis i ytalie regionibus sunt ostēsi. Is cū puidisse vgo qd̄ viribus nequisset. ꝯsilio puidere perrexit. Missis nāqꝫ ad hostē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Viguitqꝫ aliquotannis solo nomine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lothariū spreuit. q̄ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt se ꝯtinēs iniuriā dissimulauit. Vgo interim post paꝝ q̄ꝫ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonē heinrici filiū bellū durissimū suscepit. qꝛ cū otto romā ingredi āmitteret. hic eidem aduersari cepit. p quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius solo noīe rex fato est functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet pr̄imonij sui dominius. Et ytalie regnū p dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaꝫ carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupsit.

Rudolphus q̄ apud veronā berengariū supauit. quē ferūt postea tribꝰ annis impio potitum esse vt p̄missum est. Is rudolphus burgūdie dux. q̄ superioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

Quid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuoꝛ berengarij extiterint. vt ignoret facit scriptoꝝ ariditas. Igit̄ cū obscure de berēgarijs mentio fiat nullꝰ mirabit̄. q̄ vincencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiepi. Sicardi cremonēsis epi. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros plegerit. Ne em̄ oēs eoꝝ hac in re errores qd̄ longuz eē recenseamus. quū aliq̄ eoꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuoꝛ. ⁊ secūdū. xij. annis imperium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt quqꝫ ipos impatores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. p ānos duos de triginta tantumō in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucēsis affirmet. Quā q̄ꝫ igitur pauci dictoꝝ impatoꝝ regū ⁊ tyrāoꝝ tempora distinguere possint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi impatoris coronationem a ioāoe duodecimo pōtifice romano factam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ipm othonē berengariū in lōbardia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

Berengarius quartus que alij p tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe dignissimus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros supasse. Is em̄ aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenerit. quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis ꝓlio hūgari accepta primo ⁊ itērū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie ptē ditissimā que aquilegiā papiāqꝫ intercedit excursione populatus est. Berengarius repente stationibus exercitu papiā pperare cepit. Qd̄ cum habuisset exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impositum dedꝫxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliaꝫ obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ alberum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūqꝫ nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos pmere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊ omnia sibi contra ius vendicare. ytali p agapitū othonē regem in ytaliā vocāt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

Reges ytalie

Lotharius

Rudolphus

Berēgariꝰ q̄rtus

Albertꝰ filiꝰ suus

Albertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comaclensiū em̄ nauigio quod illi haud quaqꝫ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cuipiā aduersum se obediret astrictos dimiserūt illesos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit. Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Taxis hūgarie rex

Taxis rex hungaroꝝ. hūgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytalia regna/re opinaret͛ vlturus. patissimo exercitu ytaliā irrupit. tantusqꝫ ytaloꝝ animos tūc pauor inuasit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremisceret. Berengarius vō siue ꝑiciore vsus fortuna. siue cōsilij prudentia. Albertū mittēs filiū taxim multa oratū pulcit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

Hungari em postqꝫ ꝑ germaniā primo postmodū ꝑ galliā satis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentis alluuio tot tantasqꝫ nationes ꝛ ꝓuincias satis supqꝫ inūdauerat. ytalia sue calamitatis pte nō caruit. ytaliāqꝫ ingressi. Venerūtqꝫ via forouiliensi. malo ytaloꝝ ab initio mūdi barbaris patefacta. furētesqꝫ bungari cede incendijs ꝛ rapinis cūcta vastantes. Albericus qꝫ marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudineqꝫ e roma pulsus fuit. vngaros ad oppssionē romane vrbis accersiuit. Ea aūt gens romani agri fines qͦ in pmis albericus q̄siuerat nequaqꝫ attigit. Etruriā vō oēm quā albericus saluā esse pactus fuerat. cōmissis summa ꝛ alias inaudita impietate cedibus incendijs ꝛ rapinis ꝓpe destitutā desertāqꝫ reddidit omēs em mortales feminas atqꝫ hac mares q̄ cedibus supfuerāt aut fuga plabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē sub ottone primo imꝑatore impetū in germaniam fecerunt.

Boemia aū hec tpa ad xp̄m cōuersa. vbi worziuous vltimꝰ paganoꝝ ducū a btō methodio morauorū archiep̄o cū ludimilla cōiuge ad baptismi grām ꝑductus ē. nongētesimo quinto anno. post christi saluatoris ortū. ludimilla sancta mulier habita etiā miraculis claruisse fert͛. Christianā aūt veritatē ap̄lexi fidem catholicam inter bohemos magnopꝑe ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de castello Brzew quod postea melinca dictum ē.

Spitigneꝰ Vratislaꝰ Duces bohemie

Spitigneus filiꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. post obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is em ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios spitigneū ꝛ vratislaū. primus patri successit. sed moriens sine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aūt vratislai drabomitia de durissima gente luticeñ. saxis. mulier audax ꝛ ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeslaū ꝛ boleslaū. priorem ludimille tradidit educandū. alteꝝ ipa nutriuit. alūpni ex nutribus innati mores ventzeslaus pietatem colere. mansuetudinē pre se ferre. xp̄iana sacra venerari. elargari multa paupibus. nulli obnoxius esse. boleslaus ydoloꝝ sectari culturam. honores ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. in scelera cuncta prolabi. pꝫ suprema ordinās ludimille quousqꝫ liberi adoleuissent gubernationē ꝓuincie dimiserat. Id egre drabomicie fuerat socrū i castello thetin strangulari iussit. ipa imperiū accipiens in omēs crudelis etiā ventzslao filio infesta cui prefe re fratrem non dubitauit.

S. Ventzslaus dux bohemie

Venceslaus dux bohemie filius vratislai quē beata ludimilla. vt nepotē carissimū in fide xp̄iana gloriosissima matrona bohemorum prima margarita. ac sacris litteris ꝛ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiqꝫ parcissimū fuisse tradūt. corporis maiestatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaqꝫ nūqꝫ neglexisse. Et noctis quidem tempe nudis pedibus super glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime sensisse. Inijsse cum iubente populo (adhuc viuēte matre) principatū creuerat iam ventzeslai nomē. miraqꝫ populi caritate atqꝫ admiratione celebrabat͛. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius se in odiū fratris matrisqꝫ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleslaū matre iubēte. vocat͛ ventzeslaus qui ꝛ si mortem instare predixerat. facta tamē de peccatis suis cum sacerdote ex more xp̄iano ꝯfessione. fraternā domū ingredit͛. Ibiqꝫ statim boleslai manu pcussus interijt. vētzeslai sanctitatem. Quo die cesus est xp̄m deum testimoniū perstitisse memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ visum apparens. suo martyri edem construi mandauit. p̄m aūt ventzeslaū multis miraculis claruisse atqꝫ inter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

Otto primus rex

Otto ex mathildo filia theoderici regis saxonū ꝛ heinrici regis filius ei successit in regno. Is p̄clarissima multa maximaqꝫ i regnis fràcie ꝛ germanie gessit. ꝛ cū eꝰ virtutꝭ fama etiā in ytalia celebris haberet͛. agapitꝰ pōtifex multiqꝫ pceres berēgarij albertiqꝫ filij tirānidē exosi. illiꝰ opem rebꝰ afflictꝭ italie poposcerūt. q̄ cū q̄nquagita ꝛ eo vt aliq̄ volūt ap̄lꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta ꝑ foriulij regionē via. italiā ingressus berēgariū impio ꝛ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaqꝫ potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapso filiū suscepit. Cui ottoni postea secūdo fuit appellatio. Ottoqꝫ rex interea boleslaum bohemoꝝ ducem inimicos i se animos ꝓferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex prestantissimus. idemqꝫ vir optimus otto vtit͛. gloriosi ꝛ simul saluberrimi facinoris occasionem est nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

Imperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis gallisqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vsqꝫ cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qd maximi auctores tam legū interpretes: q̄ꝫ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

Romana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime viuēdi dux est. Cuiqꝫ omēs parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiso delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ sibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. societatemqꝫ fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgro insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirūimmodum singulis vita ciuilis. dulcisqꝫ nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Uerum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūqꝫ tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. phas omne obrūpere. nec eñ pacis emula mat̄ litiū suiqꝫ prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret̄ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atqꝫ hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendorū causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ⁊ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiqꝫ cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret̄. honoraretur ab omibus. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iurisdictione ɔtēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū ꝓhibebat̄. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queqꝫ futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri vō imperium vocitant reduci singula placuit. Nec eñ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assirioꝝ imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cū hec imperia nūqꝫ sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēqꝫ regibus paruit. Quibus exactis duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēqꝫ regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicqd ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem ꝓstitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei ⁊ in eum omē suū imperiū ac potestatem contulit. Nec eñ vel populare regimen qd pollíticū. vel optimoꝝ ciuiū qd aristocraticum appellat̄. tam iustum tamqꝫ pacificū esse potest. quā monarchicū qd in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmatasqꝫ constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyoclecianꝰ ⁊ maximianꝰ. non nūqꝫ etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q̄ꝫ iure contigit. In apibus eñ inquit Gregorius princeps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū vō negligentibus romā grecis: eāqꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄ parat imperium. Quiqꝫ suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraqꝫ loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ɔsensu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsqꝫ ad ludouicū arnulphi filiuz imperiū apud gallos nō paruū habuit incremēntū: veꝝ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliqꝫ modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atqꝫ vsqꝫ in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ⁊ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. omesqꝫ reges ac principes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

Joannes duodecimus papa roman⁹. de via lata. pr̄is Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauian⁹ is q̄dem primo vocabat̄. Albericus eñ q̄dam roman⁹ ciuis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ initam. ꝑq₃ vim clero ꝛ pp̄lo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ſ cuicūq₃ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui se totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe reꝝ p̄essent. Et p̄fectus ite n ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. q̄bus de carcomib⁹ erat appellatio. senat⁹ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant v̄o romanis a q̄bus mḡratus annuos accipiebant oēs vrbes ꝛ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūq₃ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ꝛ a marsis reatinisq₃ ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itaq₃ potētia ī satis libera ciuitate fretus. pontificiū mun⁹ humeris suis nequaq₃ coueniēs sibi desummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pp̄lmq₃ romanū e manibus berēgarij ioannisq₃ duodecimi vendicare coneret̄. aliter xp̄ianā fidem cū imperio perituraā. Quorū ioannes vterq₃ noīe. diaconus vterq₃ dignitate. ꝛ ordine erat. Similesq₃ lr̄as ad othonem multi ytalie pp̄li ꝛ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret̄ re p indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excāduit. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturq₃ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannonieq₃ titulo. Translato tū primū ad germāos impio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹. eū a flagitijs deterrens. ad v̄tutem cohortabat̄. Verū cū nequaq₃ moueri e sentētia v̄bis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudiciuꝫ reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̄nto Eius v̄o in morte sedes dies. 12. vacat.

Benedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneq₃ cōiuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. ꝑteruī tñ bn̄dictū in petri ap̄lo sede. p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra v̄bis cōminationibusq₃ agendū ratus. primū omni agri ꝛ ditionis romanoꝝ ciuitates. ꝛ oppida pleraq₃ capi diripi ac magna expte vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p eam tempestateꝫ triginta aureis venūdatū fuerit. tantisq₃ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ꝛ leonē acceperūt. Edomita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinq₃. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

Leo octauus papa. ciuis ꝛ latronensis eccie. ꝑthosceniarius a clero pp̄loq₃ romano. pulso ioanne pōtifex creatus añ bn̄dictū. quē otto in sede petri ꝯfirmauit. q̄ cū furētes romani ꝛ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto eos vi ꝛ armis ꝯpulit leonem suscipe. q̄ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoq₃ romano ad imp̄atorē trāstulit. Leoq₃ p̄iter vix ad terciū mensem q̄ restitutus fuerat superstes fuit. Anno em p̄mo. mense quarro morit̄.

Joannes. xiij. papa. narnieñ eps. pr̄ia rōnus p̄e ioāne epō leoni successit. quā petrus vrbis p̄fect⁹ capitali odio ꝑsecut⁹ ē. Accersit⁹ autē Jofred⁹ in cāpaniaꝫ comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. pduxitq₃ ī adriani molē. quā tūc sic ꝛ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexq₃ ibi aliq̄t custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē retinēd⁹. Veꝝ interfecto iofredo ei⁹ q₃ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xi. mēse sui exilij romā ꝑpere rediit. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯsules p̄fectū cū decarchonib⁹ ī vincl'a conijcit. Inde cū otto senio ꝯfect⁹ obijt. nō m̄lto post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

Benedict⁹ sext⁹ papa pr̄ia rōnus ioāni ī pōtificatu ꝛ calamitatib⁹ successit. q̄ ꝛ ip̄e a cincio ciue rōno. ꝛ q̄dē p̄potenti ī castellū scti. angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulat̄ vel vt alij hn̄t fame morit̄ anno p̄rio. mēse sexto sui pontificatus.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bn̄dictus sextus

Linea iperatorꝝ

Otto primus

Otto primus germanoꝝ imperator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postq̃ in germania decē ꝛ octo annis regnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepo magūtino prim⁹ coronatus. Uir vtiq̃ xpianissim⁹ ꝛ eccle romane amator atq̃ acerrimus defensor. Qui domito bolezlao boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodem q̃ tpe Ugo magnus comes parisiensis q̄ sororē otton is in mrimonio hebat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis p nūcios litterasq̃ pficeret. secūda expeditione in franciā delatus ipē cōpescuit. ꝛ regi parere ac subesse coegit. Dux quoq̃ gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorez aduersus francos vt hostis ad andernacū pcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnez redegit. post hec rex ludouicus viduaz gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoq̃ siue q2 vicinos ꝯtiguosq̃ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue q2 illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atq̃ sup licum fluuiū ꝓpe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto p̄cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cōfidentia plenus otto. ꝛ paribus animorū ardoribus paribusq̃ hincinde odijs ꝑlio. qđ aliqđ diebus p solas noctes intermisse fuisse ferūt. decertatū ē. Quāq̃ vo ottoni ꝛ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit em̄ in eo ꝑlio gener regis cōradus ꝛ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi supatiq̃ potius q̃ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoq̃ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tpibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui pducti sunt. quos germani ottone etiā vt phiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspēsos necauerūt. Ea tot tantarūq̃ diu ꝛ multis ꝯtinuataꝝ i locis victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytalisq̃ suasit. vt cū berengarij albertiq̃ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quereret. ottonē orauerūt vt romanā ecciam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonez nomine annū etatis septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effusos fuisse. illūq̃ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joanneq̃ duodecimū ottonem in cesarem romanūq̃ impatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis instituit vt a flagitijs temperans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones paꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad impatorem cōcursus factus. efflagitatūq̃ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ꝛ populo leonē cōfirmauit. quo facto ꝛ rebus vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Js quoq̃ grecos in apulia ꝛ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriētales reduxit. atq̃ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ꝛ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic impator strēnue gessit. Erat em̄ mitissimi ꝛ singularis clementie homo. Suscepta itaq̃ imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā pfectus. senio ꝯfectus. viē ie morit. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo scti mauricij qđ ipē sumptuosissime construxerat sepelitur.

Ferūt multa pdigia tū ytalia apparuisse. Nā ꝛ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuiente ventoꝝ ꝛ hymbriū pcella. Et in vestib⁹ multoꝝ signū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ꝛ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

Scisma quoq̃ decimū ꝛ vndecimū sustulit otto magnus imperator. deposito em̄ ioanne cuz populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone eiecto benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

Cometa

Eclipsim horribilē sol passus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyspania addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xpianissimo rege gallicie in bello superatus est.

In ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexq̃ otto corpus sancti Innocentij in vrbe madeburgā transfert. anno quoq̃ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̃ ibi colebat. Et vrbs virginũ dicta.
metropolis ac p̃maria saxonie vrbs. ad albim fluuiũ sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bobe
miã morauiamq3 disterminat. Et ꝓuinciã mediã ferme perlabit. p̃mo in occidentẽ. deinde in septẽtriones
versus. vt ꝓuinciã relinquit p angustias montiũ ꝛ abrupta ꝯualliũ p̃ceps saxoniã petit. quã duas in par
tes dirimens Madeburgã vrbem magnã alluit. Deinde in occeanũ fertur. vbiq3 a rheno flumine eq̃ terra
rum spacio distans. nõ minorẽ illo plabẽs agrũ. Neq3 romani albim ip̃m (vt Strabo tradit) trãscenderũt
quẽ pleriq3 germanie terminũ sarmacieq3 quondã dixere. Hec inclita vrbs impatoꝝ pontificũq3 honesta
sedes. Tres in ptes diuiditur. Estq3 munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq3 ac fossatis excel
lit. In eaq3 sunt magnifice dom⁹. ꝑpolite platee. ampla ꝛ ornatissima tẽpla. Carolus q̃3 magnus nobilem
ep̃atum ibi ordinauit. Confecto em̃ longobardoꝝ bello: potentissimo rege capto. nullã morã interponen-
dam putauit. q̃n in galliã cõfestim rediret. Saxonicũ q̃ppe intermissum bellũ eũ domũ reuocabat. saxonũ
gens longe maxima erat ac etiã bellicosissima pene germanoꝝ oĩm. hi falsos colentes deos. cũ neq3 diui-
ni neq3 humani iuris quicq̃3 pensi haberẽt. nihil eque ac religionem nostram. hominesq3 ei deditos ode-
rũnt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebãt. Hec palma cum carolo magno qua-
si diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum
nec grauius diuturniusq̃3 a carolo gestum fertur. Tres enim ꝛ triginta annos cum forocissimis gentibus
certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq̃3 omnia potestati caroli permisere. Victis im
posite leges vt patrijs ceremonijs. falsisq̃3 dijs postbabitis xp̃ianam fidẽm profiterentur. magnũ numeꝝ
obsidum darẽt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primũ prepositus finis.
vt xp̃iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea institu-
it. sedes prima põtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgẽ. super hasam fluuiũ in honore petri q̃3 sum
me coluit. Secunda halberstadẽ. in honore sancti stephani. que prius ĩ Oesterwick fuit. Tercia myndẽ-
sis sup wesarã fluuiũ in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quin
ta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram fluuium. Septimā monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in bāmonis id est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgēsis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Styde super dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde traslata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem gloriosum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quādrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoq; vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia. hanc plebibus ostendunt. materia marmorea ē ac perlucida. vini capax quantum equus ferer possit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenses esse affirmāt Vexillum quoq; sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum ⁊ saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoq; in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudine vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a vasconibus interijsse dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore ⁊ animi magnitudine. longe ceteris alijs prestitisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi.6173. Anno xpi.974.

Bonus secūdus. patria roman⁹. bñdicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ꝛ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tñ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pōtificatus sui primo moriť. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

Bonifacius septimus papa. cui⁹ pṫia ꝛ cognomē ob ignobilitatē reticet. Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam inito mgr̄atu cōspirantib⁹ simul bonis ciuib⁹ relinquere vrbē coactus. Inde ꝙ recedens pciosissima queqꝫ e basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: q̄bus tanq̄ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diacon⁹ cardinalis. quē captū adiuuantibus q̄busdam pniciosis hoībus oculis statim priuauit. atqꝫ ipe tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpiť vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septē. diebus quinqꝫ. vacat tum sedes dies. viginti.

S. Udalricus epus

Udalricus eṗs augusteñ. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ꝛ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū epm denūciaret. a cōsanguineis deinde epo adelberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in epm ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̄ suis ꝟtutibus ac orationib⁹ mira gessit. in būgarica expeditōne pcipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoqꝫ in eo bello diopoldū frem ꝛ regniboldū filiū soror[.]. Inde ecciam diue affre instaurās ac eccl̄iam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotij quinquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a diuo wolfgango epo ratisponēsi i eccia sancte affre. fuitqꝫ sctitate ac miraculis clarissim⁹

Benedictus septim⁹ papa. pṫia roman⁹. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ꝛ nigromanticū dānans. arnulphū epm ab ipo gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi eccl̄ia coronauit. Vir autē optimus instabat vnūquēqꝫ rogando vt in creando impatore rei publice xpiane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Vacat atqꝫ sedes diebus quinqꝫ.

Ioannes decimusquartus papa. pṫia roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bñdicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capiť. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ꝛ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Delectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ꝛ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ꝛ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

Ioannes. xv. papa. pṫia roman⁹. pre leone p̄sbitero e regiōe galline albe pōtificatū adept⁹. miro odio in cleros exarsit. vñ ꝛ merito ab ipsis cleric[.] odio hit⁹ ē. maxie vo q̄d diuia hūanaqꝫ oīa cogtis ꝛ affinib⁹ suis elargiebať post hito dei honore ꝛ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad nr̄a q̄ꝫ tpa puenisse cernimus. Hijs deniqꝫ erroib⁹ ac rapacitatib⁹ inuolutus deo volēte moriť. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturqꝫ in basilica petri.

S. Cōradus eps

Conrad⁹ q̄ꝫ ꝯstancieñ eṗs p id tp̄s ꝛ ipe religiōe sctitateqꝫ ac doctria atqꝫ alijs ꝟtutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ i germania ort⁹ pentib⁹. lr̄is erudit⁹. a nothingo epo ꝯstāciēsi auditor cāȓ inde ꝑposit⁹ effect⁹. p⁹ ei⁹ obitū a. s. vdalrico ac clero i epm elect⁹. inde ecciam ꝯstācie ꝛ duas aň portā ꝯstrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. i eccia. s. mauricij sepulcꝝ dñi adistar hierosolimitani ꝯstrui fec. Celebrās i die pasce araneā i calice delapsam cū fiducia sūpsit. q̄ p⁹ cohorā[.] ne lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ tandē dieꝝ p⁹ varia miracl̄a ob[.] ꝟ. vj. k[.] ... bris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontificū

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquart⁹

Joannes quintusdecim⁹

...dij sī... ...al. decē[.]

Linea iperator

Otto secundus

Otto secūdus impator. quē otto magn⁹ pr̄ imperij cōsortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore i lateranēsi eccīa coronauerat. anno domini. 975. solus impare cepit. Uir q̄dē ⁊ ipe optim⁹ ⁊ eccie ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus añ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ɔstantinopolitani impatoris sororē in m̄rimonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re i sarracenos grecosq̄ bñ gesta. reuersum ɔsortem imperij asciuit. Uoluitq̄ in iperatorē a romano pp̄lo ex prisca ɔsuetudie acclamari. quē pontifex inunctū impiali diademate insigniuit. Hic post mortem pr̄is in germaniā rediȷt. Et heinricū bauaroꝝ ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupaꝫ expeditōe otto impator. Lothari⁹ rex frācoꝝ in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciaꝫ occupauit. Et aq̄sgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in ꝑisius est reuersus. ottoq̄ in frāciam ingressus laudunensiū suesionūq̄ agros vastatis. parisioꝝ q̄ȝ suburbia incendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝯ basiliū ⁊ constantinū impatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ⁊ eaꝫ ꝑtem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā v̄git. apud basentellū sup̄atus. otto impator fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq̄ ꝑductus. ꝫ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq̄ ꝑduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cuȝ romā ꝑuenisset otto ꝑquirēdis ɔgregandisq̄ fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et q̄ȝ copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq̄ȝ in insula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebaꝫ. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeȝ romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (qd̄ paradisum vocant) labro porphiretico. qd̄ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

Bruno Coloniensis eps. Ottonis ꝑmi german⁹ ob vite sanctitatē maximo in ꝑcio habitus est. q̄ ꝑter doctrinā ⁊ sctitatē mōsteriū celeberrimū apud coloniaȝ sb̄ titulo btī pantbaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē ꝑfecit Is post wifridū archiepatum coloniēsiū suscepit. Hui⁹ opa a roma coloniā corpa sctoꝝ Elysij. patrocli cū baclo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

Odiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita ⁊ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda cōmemoratiōnē oīm defunctoꝝ post festū oīm sanctorū in burgundia primū adinuenit ⁊ instituit. Qd̄ q̄dē sctm̄ institutū ad omēs eccīas ioannes. xvi. pontifex obſuandū trāmisit ⁊ approbauit. Is anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis spm̄ btm̄ reddidit deo

Eduardus rex

Eduardus angloꝝ rex. Et ipe tū regno tūq̄ sctitate clarissim⁹ extitit. qui postea nouerce sue delisac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. miraculis clarust multis.

Alpharabius phus

Alpharabiū natōe arabū insignē q̄dē phm̄ hisdem tꝑib⁹ viguisse multaq̄ scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos hn̄tur cōmentaria.

Ludouicus rex

Ludouic⁹ q̄rt⁹ ei⁹ noīs frācoꝝ rex ⁊ vltim⁹ ex caroli magni genere nat⁹. p⁹ lothariū frācis regre cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strēnuissimo militi ex testō regnū ⁊ vxorē donat. Cui⁹ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

Thedald⁹ Canusij regiēsis oppidi comes athone p̄re comite defuncto successit. Uir aīo ⁊ reb⁹ bñ gestis insignis. Cui⁹ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ɔcessit. Qui cenobiū i agro mōtu lano celeberrimū i honore diui bn̄dicti fundauit. Qd̄ postea gloriosa matildis filia ei⁹ celeberrime ꝑfecit magnis adhibitis ornamentis ⁊ predijs.

Joannes sextusdecimus. papa natione roman⁹. pōtificatū iniјt ottone im/perāte. ꝫ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ꝛ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati homīs cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vo crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē con tra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoīem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturq̧ se ei in oībus obtemperatuꝝ. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbē veniēs pdeūte obuiā crescentio cū oībus mgr̄atibus ꝛ vrbana multitudine. Et crescētius cuꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtificꝭ exosculati sunt. atq̧ ita in ↄcordiā redacti vitā sil' cū q̄ete ī finē traduxere. Moritᷣ aūt pontificat⁹ sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

Gregorius ei⁹ noīs q̄ntus natione saxo. p̄re ottone. Bruno an̄ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Veꝝ ottone in germania exn̄te seditionib⁹ romanoꝝ ꝛ potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā p̄mo. mox ī germaniā ad impatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. deuo cū summa potestate ↄsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm̄ placentinū nō min⁹ pecuniosum q̄ doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē supprimūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ꝛ portas q̄ diligentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est Superueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq̧ tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū crescenti⁹ ꝛ ioannes ↄsilij ꝛ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ꝫ hostes tuebātur. Veꝝ ↄposita spe venie. dū ex arce ad impatoreꝫ se ↄferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ↄfoditᷣ. ioannes autem effossis p̄us oculis pōtificatu sil' ꝛ vita priuatᷣ. In pristināq̧ sedem gregori⁹ vndecimo mēse q̄ pulsus fuerat restituitᷣ. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus sui anno. mēse. v. moritᷣ. Vacat tum sedes diebus. xv.

Joannes decimusseptim⁹ placētin⁹ ep̄s. vt diximꝰ potētia crescētij romani cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tp̄e gregorij q̄nti p facto nem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Uerum breui tp̄e durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Siluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens em̄ ꝛ floriacēsi cenobio in aureliana dyocesi posito. cuꝫ monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē impatorem ꝛ Robertum regē francie. ac alios insignes p̄clarosq̧ viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Impatorq̧ non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Sciscitatus dyabolū q̄diu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq̧ pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et erroreꝫ suum corā populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. ꝛ diabolicis fraudibus ad bn̄ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̧ rogauit. vt post morteꝫ corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt disiectū ꝛ laceratū. sup currū imponerēt. eoq̧ loci sepelirēt q̊ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq̧ dei nutu ꝛ ↄuidētia vt scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq̧ loci sepultu m corpus fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

Joannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ob eo vl'a quopiā alio gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q̧ illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Uisus ꝛ cometes. et terremotus multe vrbes concusse.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

Joannes septimusdecim⁹

Siluester secūdus

Joannes decimusoctau⁹

Otto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pri in regnū succedēs. imparauit ānis. xviij. Hic a parentibus in vtutibus oībus ecclieqꝫ romane defensione nō degenerās bella multa, etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētqꝫ ytali qdam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q tū freqntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret germanoꝝ sententiam approbat. q postqꝫ impator creatus fuit. priusqꝫ romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā ꝑfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bñdictionem diademaqꝫ accepit. Eiusqꝫ facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q ē in gargano mōte. votis se exoluturus q pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit i germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt i germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atqꝫ crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. ⁊ cū ad impatorē se ꝯferrēt exeūtes. i medio itinere itercipiūtur. ⁊ crescentius euestigio cōfossus. Ioānes oculis orbatus ē vt ꝑmissum fuit. tūc gregorius qntus a.. vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib⁹ historici scribāt tam feroces vo tamqꝫ mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis qdam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Ei⁹ corpus in germaniā reportari ꝑcepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est em romanos q ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neqrent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctionē vt contra facerent intentare.

Adalbertus epus

Adalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaꝝ primū pragē epum. hoc tempore ob ꝑcipuā eius sanctitatē ⁊ doctrinā pragēsis episcopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q rapinis ⁊ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam ꝑfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi grām perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi ꝑdicatuꝝ euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quā diligentissime ꝑdicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obituꝫ sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

Malatestarū vetustissima ⁊ regia flāminee prouincie familia. his tēpibus ex germania i ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝫ tyrānos romano imperio fuit. Ob cui⁹ bñficia atqꝫ virtutia otto terci⁹ cesar arriminū vrbē eidē ꝯcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi pricipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus eps

Wolfgang⁹ eps Ratisponeñ i ordie. xj. Is natōe sueu⁹ ex nobilib⁹ ortus paretib⁹. in cenobio augēsi. ac i herbipoli prio ediscēs arti rudimēta. Cū postea i arte hūanitati doct⁹ euasisset. sui noi rōnem i armario posuit struxerat edicula mandrita lupambulus istā. Inde necessitate heinrico archipsuli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac i clericū ordināt⁹. decan⁹ elect⁹ clericos in oīm honestate vouit. Vex archiepo rome mortuo ad tps brunoni colonieñ archiepo adhesit. postea relicti mūdialib⁹ pompis mōasticū habitū induit. Et p s. vdalricū epm fact⁹ p̄sbiter. Visiōe scti Othmari hita licētia sui abbati exul i noricū veniēs oriente vsus pannoniā ꝑdicatōis grā petijt. vbi heremiticam vitā in oīm sctimonia pegit. Fret⁹ auxilio piligrini pataueñ epi ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi ecclie ꝑficit eps. Vbi in oīm doctrina salubri ac vtutibus ꝑcelsis miraculisqꝫ p ānos. vj. ⁊. xx. ꝑfuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine qeuit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Diuus em dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcruꝫ sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dieꝝ mensium annorū sex arbitratus se morituꝝ. His trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisqꝫ alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

Racherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝯ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste em̄ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cōprouinciales epipiscopi virili animo occurrentes exterminarūt Dicebantur aūt antropormothite vt gracian⁹. xxiiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que i diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em̄ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec em̄ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

S. Dunstatus

Ethgarus rex

Dunstanus archiep̄us Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctōnis vt ferf ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiuꝫ ⁊ dominator eorum

Adeobaldus

Etgarus anglorũ rex post echelstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habef ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Theodoricus episcopus

Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hildē q̄cꝫ temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudeꝫ virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliq̄as de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine q̄euit

Hatto archiepiscopus

Hatto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore hademarus abbas fuldensis monasteriũ fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē pauperꝫ in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quocꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecten̄. ep̄us. ⁊ gerbardus ep̄us cameracen̄.

Abbates insignes

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt gūilhelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodicen̄. berno augiensis abbas.

Monstrū in vasconia

Monstrū mirabile i vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ⁊ sursuꝫ diuisa. habēs quocꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

Hugo. ix. rex frācie

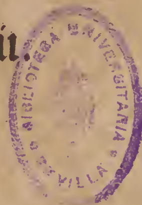

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācoꝝ rege defuncto ex ipi⁹ testō regnū obtinēs regnit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comitē pisiensiū vl' ducē fuisse eius p̄r q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariū fuisse dic. hic tn̄ frācoꝝ regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc eteñ oīs transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones iperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgire. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

Potestas Imperialis. regalisqȝ potentia non solum vi nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominũ saluatorem nostrum ihm xpm dei filium. in cuius manu sunt omnia regna mũdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ nasci voluit cum vniuersus describeretur orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum iussit. Interrogatus quoqȝ an cesari censum dare liceret. Viso numismate. reddite inquit q̃ sunt cesaris cesari. ⁊ que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit imperator non negamus agri ecclesie soluant. Inde iustinian⁹ cesar imperiũ sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nãqȝ sicut in spũalibus romano pontifici. singuli patriarche primatesqȝ ceteriqȝ pontifices ⁊ prelati subiecti sunt. quãuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum hussitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo imperatore tanqȝ firmissimis colũnis formata fuit Cognita em̃ imperij imbecillitate. varietateqȝ fortune. quo diutius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeqȝ preceteris preesset. qui ṽtute ⁊ dignitate ceteris prestaret. Gregorius quintus summ⁹ põtifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de imperatore eligendo. quã vsqȝ ad tempora nostra seruatã videmus. videlicet solis germanis licere principem deligere. Qui cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tũ demũ imperator ⁊ augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonũ auctoritas imperatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiũt tempalia. Quis nõ videt ⁊ populos ⁊ pricipes oẽs ab imperatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiqȝ idcirco debere obedientiã. Nempe quãuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quã sub romani regis titulo mũdi dominum orbisqȝ principem sese ausus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicũt exemptione. quãuis istoꝝ proteruitati potius armis quã legibus obuiandũ foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se scirent esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti ꝑfecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt assecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiũ autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliũde. non est opus confutatione. Cum enim romanũ imperiũ adeo super omnes mortales in tempalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre preiudiciũ. Certum est talia priuilegia non valere que summã auferunt potestatem. Nascũtur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt rapine multimode. cõmittũtur cedes absqȝ numero. Cum pace turbata hinc atqȝ inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus possit imponere modũ. Qd̃ si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerent̃ obedientiã si vnũ duntaxat in tempalibus supremũ principem recognosceremus. Floreret vbiqȝ terraꝝ pax. optima dulciqȝ omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei signum manifestum ꝙ ab initio nascentis mũdi vsqȝ in hoc eui nunqȝ pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnuȝ cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris nostri tũc contigerit q̃ nostram humanamqȝ formam induit. Sufficere tamen debet diuinũ illum mũdi fabricatorem viam hãc ostẽdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacũqȝ veniant potestate non habere vigorem. Eaqȝ non solum per successorem ꝫ ab ipo quoqȝ qui concessit esse cassanda. Nec em̃ tollerare principem decet. que ad subuersionem tendunt imperij. Sed aiũt aliqui proprijs se virtutibus id priuilegij se meruisse. q̃uis imperij nõ interuenerit auctoritas. dicũt em̃ se suis armis. suoqȝ sanguine. prouincias vendicasse. q̃ vel a barbaris vel ab hostibus xpiani nominis occupabantur. nec romanũ recognoscebant imperiũ. Quod q̃ ridiculosum atqȝ iniustum sit ex superioribus licet intueri. Semper nãqȝ maior est vtilitas publica q̃ priuata. nec cõmittendũ est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. scisma sub imperio facit. Et omnẽ humane societatis concordiã dirimit. Non tamen ꝓpterea regum ⁊ aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumqȝ correptionem quando tyranni efficiũtur ad romanũ principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri om̃es pro salute cõmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere trãsitum. elargiri comeatũ. nihilqȝ fugere qd̃ cesarea maiestas iniũxerat. vt quã a suis subditis obedientiam exigunt. Eandẽ suo dño prestet imperatori.

Translato ad alemãnos romano imperio. quo solidiori firmitate subsisteret fundatuȝ. firmatumqȝ dicitur. supra quatuor colũnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̃tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ rusticos. vt seqũs figura ostẽdet.

De institutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii
Spirituales

Imperator gloriosus

Rex bohemie · Palatin' reni · Dux saxonie. · Marchio brand.

Lothring · Quatuor Lantgrauij. · Leuchtenbergs · Alsacie.

Düringen · Hassie.

Quatuor comites. · Sophey.

...bergs · Swartzburgs · Klefen · Zilie

Electorum imperii institutio

Sanctionē de impatoris electione. fecit gregori⁹ q̄ntus. ad vndecimū quā obierat mensem rome resti
tutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē sumpsit. Ottone em̄ tercio p̱ successionem nō si
ne difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoscens impiȷ̄ imbecillitatē ac fortune
mutabilitatē. vt diuti⁹ apud germanos summa impiȷ̄ maiestas remanere posset. Synodo ꝯgregata statu
tū tulit de impatore deligēdo. solis licere germanis (q̄ inde electores sunt dicti) p̄ncipē deligere. Quā sancti
onem huc vsq̄ p̱ annos supra q̄dringentos ꝓuatam videm⁹. vt i futurꝫ nō p̱ sanguinis successionē impium
duceret. s̄ p̱ solos germanos ꝑceres. vna cū bohemie rege impator deligeret. Qui cesar tūc ꝛ romanorū
rex dictus. si a romano pontifice coronabit̄ impator august⁹ appellet̄. De q̄ ꝯfirmatōne pleni⁹ hr̄ extra de
elec. c. venerabilē. Suntq̄ hiȷ̄ electores. vt in figura claret. Magūtin⁹. Treuerēsis. ꝛ coloniensis archiepi
Et marchio brādeburgensis. Palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohomie. Distincta sunt aūt inter eos
officia. vt tres primi sint cancellariȷ̄. Germanie prim⁹. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis
marchio camerari⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē
tn̄ his additū ferūt ad tollendas electorꝫ discordias. De h̄ quidā scribūt. Sunt aūt officiales isti Magun
tinus Treuerensis Coloniēsis. Quilibet impiȷ̄ sit cācellari⁹ horꝫ. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en
sis. Marchio p̄positus camere. pincerna bohemus. Hiȷ̄ statuūt regē seruātq̄ p̱ ordinē legem. Atq̄ creant
dn̄m cūctis per secula summū. Annū in quo hec sanctio facta est primū vel vt aliȷ̄ scribūt scdm supra mille
simū xp̄iane salutis fuisse inuenimus.

Formam aūt ⁊ modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ⁊ eorū
cōductum ac vocationē quō adesse teneant franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda sunt
ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ impator in solenni dieta Nu-
remberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū impator ⁊ au
gustus habet. si eū romanus pontifex cōfirmat. Nostri em̄ impatores cū eligunt an̄ consecrationez coro-
nationēq; romanoꝝ reges appellant. quasi pluris existimandū impatoꝝ q̄ regū nomen. Atuero prisci ro
mani post expulsum Tarquiniū supbum ob odiū regū. nomē regiū funditus sustulerūt. Senatus consul-
to statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis re bn̄ ⁊ felici
ter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent. Tres em̄ gradus maioꝝ dignitatuz apud romanos
(de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator, impator. Ex hijs suprema oīm potestas rex fuit. Post re-
gem vo secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impiū tercio gradu cōseqtur. Juli⁹ aūt cesar
cū sepi⁹ post partā victoriā. essz impator ab exercitu appellat⁹, nō impatoꝝ aut regū. s dictatoris nomē vsur
pauit. tantū odiū regis nomē in vrbe Rexerat. Cū aūt cupet regis nomē. ⁊ vereret ppl'i indignationē. moli
tus expeditionez in pthos atq; asserēs in libris Sibillinis cōtineri. nō nisi a rege parthos supari posse. se
regē dici, pcurauit. Qd maturāde mortis sue cām pbuit cōiuratis. Est āt iperiū armoꝝ exercituūq; ad tutādā
augēdāq; rēpublicā cōmissa auctas. Uez qm̄ mos ille aboleuit omino. Nec soluz ex vsu. s ex memoria q̄z
germanoꝝ abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos seruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is
maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq; traducta que consensus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps di-
ligētissimis doctissimoꝝ historicoꝝ scriptis (qd̄ vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curiosi q̄d ceteri loqntur.

Anno mundi. 6203. Anno xpi. 1004.

IOannes decimusnonus papa. pria romanus e regione porte metropolitane. ioanni pontifici suffectus. qui pontificatū iniens. ad ociū cōuersus. Et ipse nil dignū memoria gessit. Is aūt (vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui anno quarto. mense item quarto morit. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tū sedes diebus vnde viginti.

SErgius ei⁹ nois quartus papa. pria roman⁹. pre Martino ort⁹ fuit. post ioannē predictū pontifex suffectus. Uir sanctissime vite grateq; cōsuetudinis. Et an̄ pontificatū ⁊ in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus. in delinquentes clemēs. in ꝯtumaces modestus. Tāte p̄terea prudentie fuit. vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit. quo merito repbendi gubernātis negligentia posset. In deū em̄ mentem oēm couertēs. qđ facere pontifices om̄es deberent. iuste atq; integre oīa ex animi sui sentētia bn̄ natura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cōsilio ⁊ monitionib⁹ principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia. idq; moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt. Unde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi normādie ducis filius adiuuantib⁹ etiā campano ⁊ salernitano principibus illos e sicilia breui tpis spacio expulit. Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent. laborante ytalia ⁊ fere toto vrbe terrarꝫ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secūdo pontificatus sui anno. die. xv. morit. sepeliturq; in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6213. Anno xpi. 1014.

BEnedictus octauus papa. pria tusculanus. pre Gregorio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locū heinricū impatorē scđm institutionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oibus in rebus heinrici cesaris defensione vtebat. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per seditionē. alio in locū eius suffecto pellitur. Uerꝫ postea inita cū inimicis suis concordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem cuꝫ dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno. mense vno. die. xiij. morit. Sepeliturq; in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damian⁹ doctor de isto benedicto. episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem. eūq; interrogasse. quid cause hoc esset. cur mortuus equo nigro veheret. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedictum hominē rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinarꝫ noie. nil ei profuisse. quia ex rapinis parta cōstabāt. fecit mandatum episcopus. ac statim episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa. pria roman⁹. patre gregorio. episcopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris an̄ initiatus pontificiū munus suscepit. eo tempe quo conradus in demortui heinrici locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea romani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exitiū interminatus est si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes autem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui āno. die nono moritur. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi. 6223. Anno xpi. 1024.

BEnedictus ipsius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hūc romani tanq̄ hominem ignauū ⁊ nullius precij perosi e sede deijciūt. In cuiusq; locum sufficiunt Joannem sabinum episcopum. Siluestrū terciū appellantes. Quo post noue ⁊. xl. dies pulso. denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die. 21. cum cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Johannis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū munus libere cessit. vł (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obrem merito ab oībus bn̄dictus ipe accusatus est. ⁊ iudicio diuino damnatus. Constat em̄ simulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interrogatūq; quid illa horrēda ymago pre se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oībus probris fedaui. simulacrū meū plus feritatis q̄ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontificatum vendiderit. Scisma igitur. xiij. ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea summorꝫ pontificū

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

Linea īperatorꝝ

Heinricus secūdus kunegūdis

Heinricus eiꝰ nois secūdus īmpator anno dñi millesimo primo. vel vt aliꝫ volūt. anno incarnationis tercō supra millesimū. ottone mortuo germani electores ꝯcesso iuri tūc primū inītentes heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q̄ nō p successionē s̄ ab electoribꝰ p̄dict] cesar ⁊ augustꝰ electus. imperauit ānis. xxij. Verꝝ ab historicis p̄sertim ytalicis heinricus primꝰ appellat. vidimꝰ tñ eiꝰ scripta babēberge in qbꝰ se secūdū scribit. Gothfridꝰ quoqꝫ viterbiensis eū heinricū secūdū ⁊ post eū antonius florētinus epus claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit in sequētibus obseruabimꝰ. Cūaūt tradi videmꝰ suū in ytaliā aduentum p annos. xij. distulisse. Multa eñ cū gallis plurima cū metēsibus bella gessit. inde ꝯciliatis sibi animis q̄rūdam principum in regē regni inungit a willigiso magūtino archiepō sclauos itē dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo imꝑator augustusqꝫ appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima expeditiōe sicut pia sic ⁊ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedētes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāqꝫ vrbē i apulie finibꝰ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obsidibus romā ē reuersus. Fuit aūt xp̄ianissimꝰ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kunegunda vxore v̄ginitatem vl certe diuinā castitatē seruauit. Quorꝫ suasione ⁊ precū instantia stephanꝰ hūgarie rex ⁊ sbiecti sibi ppli ad fidē xp̄i fuerūt ꝯuersi. Sororē eñ suā regi hūgarorꝫ i vxorem collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxore vixit vt vterqꝫ in morte miraculis claruerit. In vita eñ nil p̄termisere qd ad honorem dei ptineret. Nā ⁊ babenbergēsem fundarūt epatū. Et diuus imperator multis p̄diis dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes q̄z epales hiltensheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madeburgā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū sclauorꝫ vastate fuerāt restaurauit. Deniqꝫ post multa bella in bohemia germania ytaliaqꝫ strēnue gesta. Obijt ad annū salut] xp̄iane primū ⁊ vigesimū sup mil lesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortē etiā multis claruit miraculis.

Conradus secūdus

Conradus secūdus origine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de primis francorꝫ regibus q̄ a Troia venerāt originem traxerat. defuncto heinrico imꝑatore anno salutis. M. xxj. ab electoribꝰ in germania cesar deligitur. Qui in heinrici imꝑatoris milicia ordines duxerat. Et suū in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per qd tps multi ytalie magnates ⁊ populi cōiuratione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesarē cuz aduenisset armis repellere ꝯstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neqꝫ eñ in ytalia obscurꝫ. veniēs in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū venisset armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Nō primꝰ inde moturꝫ se cōminatus q̄z pariter incēsum vrbē solo equaret. S̄ dū in die penthecostes coloniēs archiepus missarꝫ solēnia in ꝓping vrbi eccl̄ia celebraret. p spūm vidit. cōradoqꝫ dixit beatū ambrosiū germanis excidiū. nisi absecederet cōminari. Itaqꝫ conradus motis a mediolano castris. romā veniēs aurea a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij titulis inter eudonē anglorꝫ ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma ꝓfectus. pacataz post se linquens ytaliam in sclauos primo. postea in hūgaros duxit. cōpressisqꝫ illorꝫ motibus exercitū apud treueros metensesqꝫ reductū distribuit in hiberna. Conradus vo imꝑator apud treueros ꝯstitutus cum Rudolphus burgūdionū rex suorꝫ seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ p̄cinio se cōmisit. regnū illi burgūdionū pmisit. qd ab imꝑatore in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe imꝑialis appellata ē. Rex aūt anglorꝫ filiā suā heinrico cōradi imꝑatoris filio in m̄rimoniū collocauit. Inde cōradus deuotōis cā romā veniēs p mare adriaticū rediēs distempantia aeris multos amisit principes reuersus in franciā in traiecto inferiori moritur. anno regni sui. xvij. impij vo. xiiij. Fuit vir armis strēnuus consilio prouidus. sapientia forensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus.

Cometes Anno tercio heinrici horribilis aspectu apparuit. flāmas huc atqꝫ illuc disp̄gēs. Solis item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaqꝫ in sanguinem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup ⁊ facula ardens instar turris cum magno fragore e celo decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terrarꝫ orbe valida fames est subsecuta. pauloqꝫ post in ytalia tanta peste laboratū ē. vt plures mortui q̄z superstites haberentur. quā calamitatē fons in lothoringia in sanguinem versus futuram indicauit.

Sexta etas mūdi

Genealogia diui heinrici imperatoris

Gloriosi atq̃ sanctissimi impatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis ṽgine sancta. vite sanctitate ac ṽtutibus precellebat. Ob eius merita, arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis impatricis posuimus. Qui ī morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit᷑ descripte ꝓgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ꝛ frondibus ab eo descendentibus. Filij ꝛ nepotes vsq̃ ad heinricuꝫ sanctum ponūtur, distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

Temporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora ī saxones ydolatras copias mouit, cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. ꝛ fidem xp̄i suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq̃ sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū danis gessit ꝛ ī mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebat᷑. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomīe idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt p̄missum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conrad⁹ occisi cōradi filius, in regno institui᷑. Mortuo quoq̃ sine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathildē sctē ꝯuersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ꝛ hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducẽ baioarie. Otto magnus genuit ottonẽ ruffum q̃ otto secũdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricũ sanctũ. Is hezilo dictus q̃ ab incarnatione dñi. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerãmi cũ tali epigrãmate. Heinricus romani regis pr̃ ⁊ defensio leg[is] bauarie cultus p[ri]⁹ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerũt ei nati duo filij ⁊ filia vnica primus pius heinricus babenbergen/sis postea ĩpator scõus bruno eps augusteñ. filia aũt geysila q̃ nupta stephão regi hũgarie regnũ ad xp̃i fidẽ ↄuertit. Diu⁹ aũt heinricus ĩpator vxorẽ vt sororẽ diligens. quã nũq̃ cognouit. Cũ ꝓlem se nõ habiturũ sciret. terrena in celestia cõmutans ep̃atum in honore sancti petri sctiq̃ georgij ↄstituit. pluraq̃ alia pietatis opa. Is appropinquãs morti. multitudo ingẽs demonũ magno strepitu añ cellã heremite sancti trãsiens. heremita aperiẽs fenestrã vltimũ de societate interrogãs. q̃s esset. Is r̃ndit legio demonũ sumus. q̃ ad mortẽ cesaris ꝓperamus. si in eo quid repiemus. Ille adiurans diabolũ vt rediret. q̃ reuertens ait. Nihil ꝑfecim⁹. bona eñ ⁊ mala eius in statera posita. adustus ille laurẽtius ollã aureã immensi ponderis attulit. Et dũ superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurẽ vnã olle pfregi. Appellauit aũt calicẽ diabolus ollã quã ĩpator ecc̃ie mersburgensi in honorẽ diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinẽ due aures inerãt q̃ adhuc pp̃lo quotannis ostendit. Repertũq̃ ẽ ĩpatorem heinricum tũc ad dñm migrasse. Et vnã aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̃ magnus optime de romana ecc̃ia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo imperator ꝓnũciatus tandẽ senio grauis ludouicũ filiũ aquitanie regẽ ⁊ imperij successorẽ reliquit. Ludouicus aũt cognomẽto pius ĩpator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolũ regem gallie. Alterũ ludouicũ regem frãcie. Terciũ Sigifridũ rheni comitẽ palatinũ. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiã vnicã genuit. Theodericus primus ep̃atũ metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noĩe ꝓuinciã baioarie sibi adiũxit. Cui filia a deo data fuit oĩ probitate ⁊ sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegũdis diuo heinrico ĩpatori m̃rimonio iũcta. cũ eo in oĩ castitate vsq̃ ad obitũ vitã celebre pegit. Verũ instigante diabolo eã de milite suspectã hũit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eã incedere fecit. q̃ ascendente ait. Sicut me o de⁹ ab heinrico ⁊ oĩbus alijs intactã nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ẽ dicerẽ. Virgo maria te v̾ginẽ liberabit. Totamq̃ candentẽ massam illesa pcurrit. Tandẽ cũ post obitũ mariti in monasterio a se fundato in hassia cũ oĩ sanctitate ac v̾tutibus diuinis ãnis. xv. vixisset. migrauit ad dñm. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quã Innocẽti⁹ q̃rt⁹ papa. p⁹ crebra miracula sctãꝝ cetui aggregauit. Cui⁹ festũ tercõ marcij celebre hr̃.

Coreizantes per annum

Contigit tp̃ibus heinrici ĩperatoris mirabile p̃ri⁹ inauditũ. Cũ in villa q̃daꝫ saxonie in madeburgẽsi diocesi. vbi erat ecc̃ia sancti magni q̃dã sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dñi. decem ⁊ octo viri sil' cũ. xv. mulieribus ĩ cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarẽt. sacerdotemq̃ ip̃m celebrãtẽ impediebãt Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederẽt q̃ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus imp̃cando inquit. Placeat deo ⁊ scto magno vt ita cantantes pmaneatis vsq̃ ad ãnũ corisantes. Et ita factum ẽ vt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarẽt. Mirabile dictu toto illo tẽpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimẽta nec calciamẽta eoꝝ toto illo tp̃e attrita sunt. Anno aũt reuoluto herebert⁹ archieps in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cõtigit ad locũ veniẽs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̃ añ altare dicte ecc̃ie reconciliauit. filia p̃sbiteri cũ duob⁹ alijs ↄtinuo exanimata ẽ. ceteri cõtinuis trib⁹ noctibus ꝓximis dormierũt aliq̃ postea obierũt. Ceteri v̾o penã suã mẽbroꝝ tremore ꝓdiderũt. hoc scriptũ reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

willegisus eps

Willegisus archieps magũtin⁹. Is ortũ hũilem hñs p̃rem q̃ currũ ⁊ bigas facere solebat. iõ ĩ th alamo ornato grossis lr̃is scribi iussit. Cui⁹ ip̃e clauẽ sb̃ d iligẽt ĩ custodia huãs itroire solus ↄsũeuit. Et legere scr. pturã. q̃ t. lis erat. willigise r̃cole v̾ñ vener[is]. h appẽdit ⁊ rotas ĩ pie... vt statũ sñe pauptat[is] ag̃sceret. inde rote in vexillo ecc̃ie ... guntine habetur. Is heinricũ consecrauit.

Geisila regina

Geisia v̾go nobilissima soror heinrici ĩpator[is] stephano vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ip̃e ⁊ pp̃li hũgarie integram xp̃i fidem accepere.

Reges hungarie
S. Stephanus

Stephanus hungarie rex. fili⁹ geyche. ex saroltb filia gyula nat⁹ in adolescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ꝛ potentem gloriosum gessit. ꝛ victoriā obtinuit. postq̄ regie celsitudinis coronā diuinit⁹ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ꝛ filijs in hungariam misit ꝛ rgionē ei⁹ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta ṽo vxore geisila matrona sanctissima heinrici p̄dicti sororis adiuuāte alberto pragensi epō primus stephan⁹ rex vir eius. ꝛ postmodū oēs regni populi ꝯuersi. ꝛ xp̄i se fidei subiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. grā. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephan⁹ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex cui⁹ spolijs cenobiū in honore scti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̃ extrui fecit. Cū ṽo oēs vicinas nationes sbiugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tñ morte ꝓuent⁹ Stephan⁹ igit̃ exacerbat⁹ graui morbo corept⁹. Tandē sanctitate ꝛ grā plenus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dñice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sctoꝝ ꝯsortio adiūgitur. Sepult⁹ in basilica albensi. quā in honore dei genitric̄ cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua conthorali.

S. Emericus

Emericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex geisila vxore fili⁹. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra comunē hoim naturā. diuino munere sblimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ꝛ patiētia armatus. fuitq̄ deo amabilis ꝛ hominib⁹ honorabilis. Cui pr̄ administratōnis ꝛ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte ꝓuentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua ṽgo existens. migrauit ad dñm. Qui postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab omibus extimatus est.

S. Ladislaus

Ladislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯsensu ad regni gubernacula electus. q̄si laus diuinit⁹ data pplo interptat̃. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunq̄ imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. sbleuator oppressoꝝ. pius pr̄ orphanoꝝ. ꝛ ab incolis regni pius rex appellabat̃. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ croaciā adiūxit. Bella q̄ꝫ plura ꝯ cunos hūit. de q̄b⁹ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ dns cunos. ꝛ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuasit ꝛ rusciā q̄ regi fidelitatē polliciti sunt. Irruitq̄ in poloniā ꝛ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Post hec in prochia castri bihor inter flumē kewres in venatone sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsteriū in honore ṽginis marie (quē locū warad noīauit) cōstruere fecit. sctitate tandē ac ṽtutib⁹ plen⁹ migrauit ad ꝯsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepult⁹ waradini. āno dñi. M. xcv. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

Robert⁹ rex frācie ea tēpestate. nō min⁹ p̄iam. q̄uā regalē vitā ducebat. Mā ꝛ doctrina ꝛ sctitate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationib⁹ nulli secūdus haberet̃. quē merito laudamus. Cui⁹ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs sibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostib⁹ obsideret. neq̄ horas suas intermitteret. menia hostiū diuinit⁹ corruerāt. statimq̄ irruentibus suis oppidū caperet̃. Et cū pitissimus eēt musicus ferūt cū seq̄ntiā Sanctispūs assit nobis grā cōposuisse ꝛ alia.

Fulbert⁹ q̄ꝫ eps carnoteñ. ympnū chor⁹ noue hierl'm fecit ꝛ solē iusticie ꝛ stirps yesse. Is a btā ṽgine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Heribertus item archieps colonieñ. ṽtutibus ꝛ sanctitate claruit.

Udo episcopus

Gebhardus p̄ricius venet⁹ pannonū eps vir vtiq̄ꝫ bon⁹ atq̄ꝫ doctissimus hisdē tpib⁹ martyriū ab hostib⁹ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ptulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ꝛ in mōte altissimo educentes p̄cipitem dederunt. ꝛ turpiter laceratum interfecerūt.

Udo archieps madeburgeñ. Is in eadē vrbe scolar̄ indocil' obtusi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat̃ sapiam ꝛ epatū. ꝛ cū doct⁹ euasisset. metropolitan⁹ postea efficit̃. imemor ꝓprie salut̄ voluptati īdulgēs bona ecclie neglexit. iō oib⁹ odiosus. Inde ī valle lilioꝝ abbatissam ordis cistercieñ. ad libitū hūit. ī nocte vox itonuit. Cessa de ludo. q̄z lusisti sat̄ Udo. q̄ in delitijs pseuerās. Tādē frideric⁹ canonic⁹ eiusdez ecclie nocte ī choro sancti maurícij videbat turbā sctoꝝ. ꝛ vdonē pena capit̄ dānatūq̄ pugil decollauit. q̄ de latē abbatisse adduct⁹ fuit. ꝛ a ṽgie maria corā filio accusatus. ac sic infelici fine pijt. h⁹ horredi ꝓdigij mēoriā. cruor īfelic̄ vdonis ī marmore cādido oñtat ad terrorē alioꝝ epoꝝ.

Heriger⁹ q̄ꝫ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū claruerūt. sctūs q̄ꝫ mederic⁹ abbas edoneñ ac emotus eps leodieñ sapiā ac sciā clar⁹. Silr̄ roger⁹ eps beluaceñ omi virtute preclarus.

Linea summoꝝ pontificū

Siluester tercius

Siluester eius nomis terci⁹ papa.pr̄ia roman⁹.p̄re laurētio.in locū pulsi bn̄dicti surrogatus. nō diu in pōtificatu māsit. Nono ei ꝛ q̄dragesimo die factione suoꝝ bn̄dictus restituit̄.Cū ergo iniuste occupatā ap̄licam sedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bn̄dictus non⁹ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq̧ vno supra vigesimū p̄manens. eā Joanni archidiacono p̄rino suo vel vendidit vel p̄misit kalēdis maijs. q̄ gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ꝛ ambitione. non scītitate vite ꝛ doctrina valeret. Is tantūmo dignitatis gradū bonis opp̄ssis ꝛ reiecti obtineret. quē morē vtinā nō retinuissent nr̄a tp̄a. Hic cū primū sabin⁹ cardia lis nō a collegio ꝫ largitōe pontifex creatus. quo pulso bn̄dict⁹ denuo restitui/ tur. tumultuāte vrbe ꝛ nūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pp̄lus recto caruit ꝛ malos plures q̄ bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xp̄i. 1034.

Gregorius sext⁹ papa. sancti ioannis ad portā latinā archidiacon⁹. vl' vt alij scribūt archicanonic⁹. pōtificatū a bn̄dicto (vt diximꝰ) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. iniq̄ vt debuit aīo ferens. copias in yta/ liam ducēdas ad diem ꝯuenire iusserat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs ro meq̧ turbatā rem eccl'sticam cōponere ē annisus. p̄ribus itaq̧ nō rome solum ꝫ vicinaꝝ q̄z ytalie ptiū ac ordinū q̄rūcūq̧ religiosis ex more ꝯuocatis. Sy/ nodus celebrata ē. in q̄ bn̄dict⁹ nonus. siluester tercius. ꝛ gregori⁹ sunt dāna ti. Cūq̧ tanq̄ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Synde gerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbert⁹ tn̄ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cū latrones quoꝝ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabā/ tur. e medio sustulit. ideo a perniciosis hoībus homicidam ꝛ sanguinis hūa ni appetentissimū habitū idq̧ a cardinalib⁹ p̄dicari solitum. Motum grego/ riū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q̄ id qđ iuste fecisset liuore reprehēderēt. Inquit cū mortuus fuero corp⁹ añ fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq̧ porte cohorto gra/ ui vento aperte sunt. ꝛ corpus oīm admiratione introlatū magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duob⁹. mēsib⁹. vij. durante scismate.

Gregorius sextus

Clemens secundus

Clemēs eius nomis secūdus babēbergēsis ep̄s antea syndegerus voca- tus pontifex creatur heinrico tercio cesare annuente. vel impante. in syno do ad hoc collecta. ab eoq̧ heinricus augusti impatorisq̧ titulis p̄nte synodo ē ornat⁹. Tradūt vō multi hūc clemente romanos ne i errores supiorib⁹ siles inciderēt. iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ phibuisse. nisi iussu impa toris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quē q̧ ꝛ potētē q̄uis ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragijs tātā dignitatē cō sequit̄. Interim heinricus capuā vsq̧ p̄fect⁹ postq̄ satis p̄uinciā composue rat. romā ꝛ inde in germaniā ē reuersus. Uix dū heinricus germaniā attige- rat cū clemēs pōtificat⁹ sui āno nono obijt veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

Damaseus scd̄us

Damasus secūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pōtificatū post clemētē inijt. Is añ stephan⁹ vocatus. q̄ stephani cura clemētē ferūt in- fectū. qđ ea rōne aliq̄ credūt. q̄z illico post clementis mortē pōtificatum p vim occupat. damasus aūt tantūmō tres ꝛ. xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq̧ ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de⁹ vin/ dex. vt is ceteris exemplo esset.

Leo quintus

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani priusq̄ de noui principis creatione q̄cq̄ intentaret̄. heinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cunq̧ rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se ver tit p̄uicitq̧ p̄cibus brunonē ep̄m tullensem virū simplicem. Cui p vesuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ꝛ yldebrandus monach⁹ saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq̧ adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposu erit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die se- xti mensis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius dom⁹ peregrinis ꝛ pauperibus semp pa- tuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Is mane quesitus nusq̄ repertus xp̄m pauperis loco recubitū creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea imperatorum
Heinricus tercius

HEinricus eius nomis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dn̄i. M. xl. impauit annis decem ⁊ septe. Is genitori suo nō dissimilis in v̄tutibus. immo p̄celsior phibetur. accepta vxore p̄e viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio false accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ̄ delatōnem gigantee molis se opposuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū ꝯsensit. ⁊ in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos ⁊ ioculatores iussit expelli. Atq̧ oīa q̄ illis more principuz in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omībus humilis. hostibus terribilis. paupībus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemoꝝ hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. q̄ pares bohemoꝝ germanoꝝq̧ copias. pares quoq̧ p̄lioꝝ euētus habere vidit. Sȝ eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreq̧ exercitu eūdē aggressus oldericū regem p̄lio superauit. Cū captoq̧ ⁊ p̄ federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Dissidebāt eo tp̄e hūgari. ⁊ magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minor numero. ꝫ dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūq̧ fine he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaq̧ nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroꝝ saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq̧ restituto. regni illius contentiones motusq̧ sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bn̄dictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. ⁊ syndegeꝝ ep̄m bambergen̄. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq̧ interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā p̄ficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq̧ inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi omībus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs p̄uincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

VIncentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiaꝝ scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaq̧ p̄motione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus em̄ impator secundus nulli violatori pacis parcens. Vn̄ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi p̄noctasse qua nocte vxor comitis masculuz pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ipator infans iste. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita ipator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis p̄ corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iussit. ⁊ in filiuz adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euz suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. p̄cipiens vt l̄ras regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄escens q̄ dormienti l̄ras subripuit. ac aperuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā n̄ram dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis p̄fecto deus in omībus operibus suis.

Ignea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ oriētalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

HEinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter peragere ⁊ paulo ante missam loca iuxta impatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem p̄rius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiuz vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq̧ furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloriosum fecisti vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore impérator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta a summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit. suis [illegible] illis seruiēs.

Campanus astronomꝰ

Maleficā quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt

Temporibꝰ quoqꝫ heinrici tercij impatoris eccl̄ia glo- riose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus de- structa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ʒ ei egipti- orū potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occu parūt. Urbs quoqꝫ sancta cū adiacente regiōe in eoꝝ deue- nit potestatem. Inde p̄fectus calipha omī impietate plenꝰ deo ꝛ hominibꝰ odibilis. inter cetera nephanda eccl̄iam do minice resurrectionis (que per venerabilem viruꝫ maximū eiusdē loci epm̄ p̄cipiente constantino magno augusto edi- ficata fuerat. postea per modestum tempe heraclij impato- ris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir sinceru s herestus nomine eiusdem tyranni auūculus: mr̄is eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo ꝛ plu ribus augurijs in peius se vtit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dahermitius ex petitione cō- stantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelibꝰ concessit. Cum autem vires xp̄ianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de ꝓprio fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāqꝫ vt nūc est eccl̄iam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dn̄i. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Guido musicus

Hugo abbas

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maximꝰ astro- nomus. Hac tempestate in precio exīs. nonnulla accuratissime scribit. atqꝫ errorem aliquātuluꝫ. in ptolo- mei magni astronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ꝛ stellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō ꝓuenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēpꝰ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Lanfrancus

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. pa- tria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduꝫ in sacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo me liustulum reddidit. ac regulas tradidit.

Theobaldus

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctri- nam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ insi- gnis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitu tus nonnulla perscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Hermānus cōtractus

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximi us. ꝛ anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijsdem tpibus in gallijs insignissimꝰ fuit. q̄ cū apud parisius le gendo. scribēdo. disputādo clarissimꝰ haberet. tactꝰ di- uino spiritu scol̄ abrenūciauit. ꝛ ad ꝓpria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ ad vixit soli deo tanq̄ʒ verus xp̄i huꝰ militauit. q̄ postea ex abbate cadom̄. factꝰ archiep̄s cātuarieñ. pleraqꝫ bo- na in eccl̄ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝝ insigne noīe Scintillarē ꝯ berengarij errores cōposuit. ꝛ alia p̄clara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ʒ tpibus apud vicenti- nos ꝛ doctrina ꝛ vite sctītate multo ī p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Hermānꝰ p̄terea ꝯctus ꝛ ip̄e religiosus p̄ria alemānꝰ ingenij p̄stantissimi vi hac etiā tēpestate cū ī diuinis exercitatissimꝰ esset. multos q̄dem ꝛ egregios cōposuit hymnos. atqꝫ in honorē vginis marie nōnullas celebresqꝫ cōposuit inter q̄s Salue regina pre- cipua habet. Sed de q̄dratura circuli mlt̄a ꝛ docte ꝛ accute descripsit. ... aliaqꝫ alia.

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inuenisse dicatur. s̄ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ⁊ semis mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā s̄btilioris ingeniū subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer s̄bintrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat[is] erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed dieb⁹ p̄cedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̄ȝ fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor natione turonenß andegauenß archidiacon⁹ p hec tēpora cuz diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipo suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis h̄r de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq̄ȝ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq̄ȝ pdupnimus labore manuuz suaꝝ quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Conciliū q̄ȝ vercellense seq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebraẜ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā eccl'iastici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohēs fundator ⁊ īstitutor ordinis vallis vmbrose. s̄b regula militantis bt̄i bn̄dicti. cū q̄busdā ɔstitutōnibus eoꝝ supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̄ȝ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu stipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō p̄cul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salut[is] spes sibi p̄poneret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter p̄cidit. suplex p ih̄m xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes oīe illud q̄d susceperat odiū. de fratris nece statim ifregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra p̄gressus ecclesiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an̄ crucifixi effigiē cōstetisset. ⁊ oīe crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepcisset Adhuc crux illa p̄ iudicio tanti miraculi in eccl'ia miniatis p̄pe florentiā in monte cuz veneratione vsq̄ȝ in hoc tp̄s demonstraẜ. vbi olim fuit monasteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit̄ miraculi monimento vir sanct⁹ p̄mot⁹. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini p̄tem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in segram maiorē exptus ē. atq̄ȝ ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sc̄titate ⁊ sc̄ia clarissimis floruit. Ioannes aūt fact⁹ religiosus ieiunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carnes domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde i miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit oīes abbates varijs ex locis p̄nuciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt[is] deuote sacramētis sp̄um celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto ydus iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die i ecclesia monasterij de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

S. Joannes gualbertus monachus

Ulma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeq̃ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pãnonia. ob nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vo hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ⁊ thuronem villas nominabant. Ipa vo vlma tũ muris fossatis ac menijs atq̃ publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni impatoris aucta sit. ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmine edita sunt.

Ulma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At q̃ ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. q̃ apta
Ulmetis plena posita est vligine terra
Nanq̃ vbi defoditur circũ vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa siet. sed quondam forte reuicta et
Ui belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Preflluit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis. domibusq̃ impleta decoris

...ner
...am

Affluit et pluri populo. que multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extat
Pulcras inter habet structuras grāde labore et
Arte atq expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoq molis in altū
Sustentat laquearia magna: capaxq frequētis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebrō est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmōda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: que multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos.
Unam inter plures: non paruo deniq fructu
Mercem agitat: panno lino lanaq parato
Uescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū est: hoīm hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ· ΑΠΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ·

Victor secūdus papa gebhardus antea vocat⁹. eccīe eysteteñ (q̄ olim aureata dicebat̄) eṗs in ordine decimusseptim⁹. natione aleman⁹ ex bauaria pōtificalem dignitatē post leonē adeptus. magis heinrici grā. ꝙꝗuā aliq̄ scribāt liberis suffragijs. Verebat̄ eīm clerus ꝓpl'ꝯꝗ roman⁹ heinrici potentiā. victorez igit̄ ꝓponūt legato Ildebrando ad heinricū ob eā rem misso. q̄ oīa ex sententia romani cleri impatoꝛiſꝗ ꝑfecit. at victoꝛ in sede oīm ꝯsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte impatore florētie hūit. In q̄ quidē multos eṗos. tū symonie. tū fornicationis causa eṗatu ꝑuauit. cleruꝗ admonuit q̄d maxime ad se ꝑtineret. ꝓposita pena his q̄ leges canonicas trāsgrederet̄. Sūt q̄ scribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētissimeꝗ ab eo habitū. alij v̄o yldebrandū eo ꝓfectū putant. Is eīm heinricū impatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrandum ſb̄diaconē ad illū misit. q̄ opportune cuz accidit vt impatoꝛ graui quo obijt morbo implicit⁹ heinricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē dixerit. Victoꝛ aūt pontifex pontifitatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo morit̄. vacat tū sedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cassinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccīa q̄ a romana ducentis fere annis insolenniter se subtraxerat. Inter alias eā maioꝛem ſupioꝛemꝗ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliaz atꝗ burgundiam labe symoniaca inq̄natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ip̄is purgandis refoꝛmādiſꝗ prouincijs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atꝗ feliciter vsus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepisset ad octauū mensem. octauūꝗ ꝑiter diem defunctus est. Florentie quoꝗ in cathedrali ecclesia honoꝛifice sepelitur.

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ nūcius dicebat̄. duz vix exequie pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare ꝯstituerunt. prim⁹ tū oīm gregoꝛius de tusculano ex gēte patricia roman⁹ mintiū velitrensem eṗm inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id v̄o tēpis agnes tercij heinrici impatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationemꝗ gerebat. Mintio igitur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiacon⁹ cardinales ⁊ episcopi alijꝗ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaꝗ mēse nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus episcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isꝗ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ instituit ꝙ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā institutionem factam pōtifici. patribuſꝗ placuit generale conciliū apd̄ sutriū conuocari. Ibiꝗ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictuz abdicare coegit. inde romā proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi coꝛpus nisi vt in signo ⁊ figura misteriose. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

Alexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episcopus lucensis. moꝛtuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā absens etiam pontifex creatur. Isꝗ luca accersitus in pontificali habitu romā venit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeret̄. Giberto parmensi viro potentissimo admodū anniten te ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur. Reuersi igit̄ in longobardiā pseudo eṗi cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmensem i antipapā elegerūt. Cui cisalpini oēs obtpauere. ꝑter mathildim optimaz feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōtis graue pliū ꝯmittit̄. Repulsus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti fili⁹ postea egre i arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinric⁹ ip̄atoꝛ alexādro restitut⁹. Clemēs ad vrbē pōtificat⁹ sui āno. xi mēse. vi. morit̄. i basilicaꝗ lateranēsi sepelit̄.

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Stephanus nonus.

Benedictus decimus

Nicolaus secūdus

Alexander secūdus

Linea imperatorum
Heinricus quartus

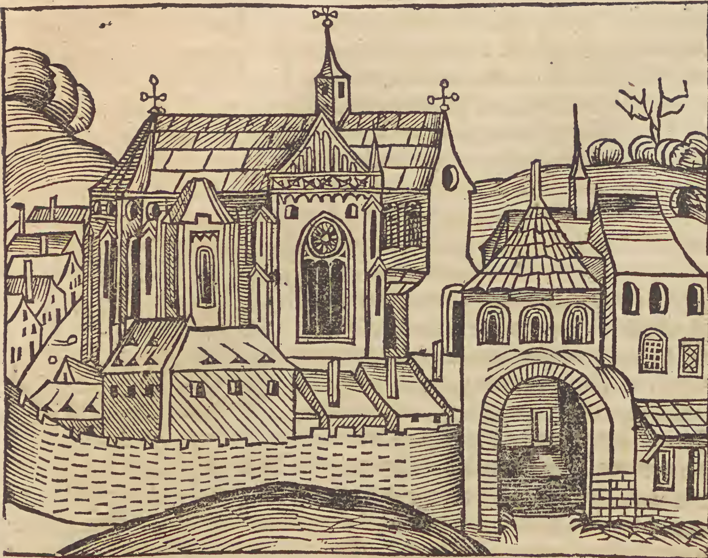
Heinricus quartus heinrici tercij predicti filius. anno domini. M.lvij. patre defuncto licet adolescens ab electoribus cesar appellatur. imperauit annis. 48. vel vt alij habent quinquaginta. Mortuo namque patre sub custodia matris sue agnetis imperatricis fuit. que aliquanto tempore prudenter imperium rexit. cum pace gubernans. Is postmodum consilio suorum deceptus. spretis matris consilijs ab eo alienatus. que discessio maxime discordie seminarium fuit. Imperatrix autem religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationum inuolui. vitam religiosam elegit. et ad monasterium fructuariense se contulit. Inde deuotionis causa. et ab Ottonis coloniensis archiepiscopi tyrannide pulsa. contulit se romam. ibi vitam celibem duxisse ostenditur. Nam locorum sanctorum dulcedine capta sanctis operibus et elemosinis vacans. sancto fine quieuit. Cuius corpus in ecclesia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultum est. Nec multo post tempore Conradus eius filius secundo genitus quem pater adhuc viuens ytalie prefecerat. moritur et florentie honorifice sepelitur. Heinricus autem rex victoriosus rome coronatus per apuliam ducto exercitu in patriam cum honore reuersus. Fuit longo tempore princeps admodum gloriosus et fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissimus. quamuis in fine imperij ob recompensationem atrocitatum et persecutionum. multas. ne dum a principibus verum a proprio filio pertulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniam incolere pre ceteris regionibus cepit. Verum cum cepisset nobiles opprimere et venatui ac ludo magis quam administrande iusticie operam dare. Gens saxonum animis acerrima. eum despicere ac plura in eum romano pontifici nunciare cepit. Relicta igitur saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cum summorum pontificum auctoritatem potentiamque diminuere statuisset. Et contra alexandrum secundum scismata suscitasset Cadolum parmensem episcopum agnete eius vxore reclamante pontificem creans. inde cedes exorte. Dum hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonum implicitus. Et si illos insigni prelio superauit. tamen subigere nequiuit. Nec tamen ei victoria cessit incruenta. quippe cesa suorum militum quinque milia amisit. Ea vero ex victoria tantum intumuit. vt nepharia quedam in pontificem sit ausus. primumque illi obedientiam subtrahere volens. Sigifredo id archiepiscopo maguntino iniunxit. Cuius edicto apud wormaciam conciliabulum conuocatum est. et episcopi abbatesque regnorum heinrici. ne gregorium in pontificem haberent sunt admoniti. qua impulsus causa gregorius hos episcopos commissis priuauit ecclesijs. Heinrico autem gubernationem titulum et dignitatem regni interdixit omnibus principibus et populis auctoritate apostolica absolutis. Inde prelati principes et populi pars regni theotunicorum maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primique saxones exarserunt in bellum. Cognita itaque gregorij censura heinricus per litteras supplex veniam precatur. Eius precibus permotus pontifex canussium agri regiensis oppidum ad mathildim concessit. Illuc heinricus cum omnibus copijs propere properans. deposito imperiali ornamento. denegatoque primo die ingressum equanimiter tollerans. loco per noctem non mouit. et glacie ferunt conculcataque diu niue per asprimum hyemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demum pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductum. regem in sinum matris ecclesie recepit. pace iureiurando firmata. imperator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrumpens. rebus nouis studere cepit. Et quorundam episcoporum seditionibus concitatus. gregorium pontificem denuo deponere studuit. Et habito conuentu gibertum rauennatem archiepiscopum pontificem creat. eumque clementem appellat. et secum romam hostili animo adduxit. vbi prophanata basilica petri gregorium in adriani mole obsederunt. qui ad guiscardum apulie ducem misit. et cum magno impetu romam venit. pauefactus heinricus in germaniam cum clemente abijt. augustam vrbem obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrani. filium iuniorem heinricum quintum regem fecit. qui anno deinde sexto in patrem ira excandescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodium vrbem eum prelio superauit. qua iniuria et damno confractus cum merore vitam egit lugubrem. ac demum cum dedecore animam exalauit. aiunt hunc imperatorem. nullum imperatorem a pontifice summo excomicatum ferunt. In leodio igitur primo sepultus inde ad spyrensem vrbem delatus quinque annis inhumatus mansit. demum honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacem federa abrumpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos pepulit. apud forcheym in regem eleuatur. a quibus deductus maguntiam in medio quadragesime a Sigefrido metropolitano in regem inungitur. posthabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphum execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vero cum impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade et incerta victoria vtrinque dimicatum est. Missi tum quidem ab vtroque legati ad pontificem rogatum vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ipse respondit. quam vt ab armis discederent. sed prius quam ea perferrerent iussa. illi iterum primo grauiore prelio concurrerunt. Et postea auditis nuncijs parere dicto pontificis spoponderunt. Subsecuti vero erant missi ad res alemanie inspiciendas pontificis oratores Albinensis episcopus cardinalis. aquileiensis patriarcha. et paduanus episcopus. quibus respondit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excomunicaretur se nullatenus assensurum. Heinricus igitur coactis summo conatu copijs ad rudolphum regem in saxonia agentem inuadendum duxit. Cui rudolphus aduenienti tritis castris obuius est delatus. Congressi iam quarto prelio rudolphus casu a suis vulneratus longiuscule retrocessit heinricus fug[...] plapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter omnium spem fuerit inuentus. inter vulnera [...]s rudolphus expirans in Mersburga sepelitur.

Ordo grandimōtensis Inicū habuit anno .1078. p Stephanū.

ORdo grādimōtēsis sb̄ p̄re stephano. Anno dn̄i. M. lxxvj. ortū habuit. hic fili⁹ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a p̄re suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Milone archiepo xij. annis educatus regulā bn̄ viuēdi didicit, deniq3 discedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ imitanda sunt memorie ɔmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. ⁊ iuiā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū ⁊ domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpis ⁊ requiē mētis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudēs stephan⁹. ibi deo se viuiturū omi tp̄e spopōdit. Trigesimū etatis sue annuz agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ⁊ oronibus ɔtinuis seruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine siliginee sorbiciūcula atq3 postq3 disponēte deo discipulorum ei⁹ numerus creuit. Insimul nō q̄si vn⁹ ex illis factus est. s3 minor oibus illis. Tādem ī infirmitate ɔstitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cui⁹ sunt vniuersa. Si amādo paupertatem ei adheseritis. ip̄e ꝓuidētia q̄ gubernabat om̄ia vobis largiet̄ q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dn̄m anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Pio p̄re orbati frēs petruz lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo viuebāt ceperūt calūniari. ꝓtendētes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. hr̄e locū aliū p̄q̄rebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloq3 idoneo repto. Tandē ɔsiliū inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ⁊ nonnulli frēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes sctm̄ corpus in grandi mōte trāstulerūt. Paucisq3 sciētibus subtus p̄sbiteriūz an̄ altare recondiderūt. vbi post paliticus posit⁹ inscius sanitatē accēpit. ⁊ cecus visum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

Jo. Serapion

PEtrus damianuus doctor ⁊ eccie ro. cardinalis ⁊ ep̄s. in diuinis scripturis eruditissim⁹. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hītus ē. in ytalia vita ⁊ scīa insignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄3 elegātes, scripsit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordie vite heremitice. Itē libꝝ ɔ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ suis tp̄ibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione ⁊ hūilitate ac sap̄ia noīatissim⁹. Qui cū cardinalis ep̄s esset. vt soli deo hūilitate seruiret ep̄atui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderet̄ librū pulcerrimū ad eū scripsit. reddēs roem q̄re ep̄atū dimiserit. Hūicus ait lorica ferrea vestitus erat ad carnez. duobusq3 ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos p armos brachiorū.

Isaac medicus

Seno ⁊ Arnulphus

IOannes medicus cognomēto serapion p idē tēpus claruit. Et de simplicib⁹ medicinis multa cōscripsit ac librūz breuiarij de morbis arcendis. Et q̄m a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomiatus ē. Sorapio em̄ roseū sonat vt testis ē Plini⁹ lib. 12. ca. 13.

ISaac Benimirā medicus celeberrim⁹ salomōis medici filius. Et ip̄e tepestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ⁊ pticularibus de febribus de vrina. ⁊ stomacho. In ph̄ia q̄3 de elementis ⁊ diffinitōibus tractatus composuit.

SEno ep̄us treuerēsis a comite treueroꝝ theoderico capt⁹. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio p̄cussus interijt.

ARnulph⁹ q̄3 sctūs cenobio scti medardi signis ⁊ v̄tutib⁹ pollebat sua scītate elegit ꝓpositū inclusionis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo canonicorum regularium

Ordo canonicoꝝ regulariũ. tpe gregorij pape septimi ⁊ heinrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccia btī qntini beluacēsi. Qui primũ ab aplīs. postea a btō Augustino epō ⁊ doctore eximio regulariter institutus sub mgrō yuone venerabili eiusdē eccie ꝑposito. postea carnotensi epō. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerũt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follicto. Ad istũ q̄z ordinē ptinere videt ordo premōstratensiũ de quo in sequentibus.

yuo episcopus

Yuo clarissim⁹ canonus doctor ⁊ carnotēsis episcopus apud gallos maxīo in ꝑcio habet. q̄ ⁊ inter cetera sue vtutis et ingenij opa. q̄ edidit. p ost ysidoꝝ hispalensem epm decreta collegit. Et abbreuiauit aplica. atq̄z ea in vnũ collegit volumē. q̄ post modũ ⁊ q̄dā hugo cathalanensis eps. Et post eũ Gracianus in meliorē formā redegit alia q̄z mēoratu digna composuit.

Rasis medicus

Rasis medicus celeberrimus. ac natōe penus seu aphrican⁹ h̄ tpe viguit ⁊ clarissimus fuit. Cui alij bachilo ꝑriũ nomē fuisse tradũt. ꝟ Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meamethũ eũ appellat. q̄ cũ in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oībus añ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariũ lib. j. De cura morboꝝ iũcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatũ. Librũq̄z almansoris ad regez ei⁹ nominis. Deq̄z morbis pueroꝝ librũ. ac diuisionũ librũ vnũ. In astrologia quoq̄z aphorismoꝝ atq̄z in alchimia libros duos ⁊ alia multa.

Mathildis comitissa

Mathildis comitissa nobilissima ⁊ optia atq̄z illustris femina. p hoc tp̄s cũ ro. eccia bene sentiēs. vtute ⁊ rebus optime gestis clara ⁊ inclita vbiq̄z ꝑdicat. Hec eñ nobilissimũ bonifaciũ ⁊ magnificũ virũ. ⁊ beatricem heinrici filiā h̄uit parētes. Que cũ vnica esset filia. post ipos parētes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātueq̄z ac ei⁹ ethrurie ptis quā nũc p̄rimoniũ vocam⁹ succeſſit. Quāobrē in tota ytalia clarissima fuit. Et ꝓpterea q̄ndam principē noīe gotifredũ in ytalia potentissimũ duxit maritũ. Cũ certe illustris femina nō mō. richardi ⁊ guilielmi apulie ⁊ calabrie ducũ. ꝟ ⁊ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Uez cuz heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a p̄re missus dũ apud parmā vrbem mathildim ⁊ ei⁹ virũ ꝓfligasset. ⁊ gothefridũ interfecisset. ip̄a mulier azonē estensem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝯsanguine⁹ erat ignorās) accepit maritũ. Cũ quo p aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriũ cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex imparuit. vt ꝓtin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps oronibus ⁊ vigilijs deo ⁊ ro. eccie militare studuit. Tandē vo āno salut[is] nr̄e. [illegible]. etatis aũt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentũ suũ hoc mō cōfecit. In primis nāq̄z oēs suos ⁊ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queq̄z aurea ⁊ argentea. vestes quoq̄z oēs preciosissimas ecclesijs ꝯdonauit. Mantuanũ insup monasteriũ ab ip̄a p maiori pte sua impensa cōstructum. ac canussiũ frixionariũq̄z mōasteria. atq̄z alias basilicas plurimas ꝑdijs ⁊ alijs donarijs innũerabilib⁹ ampliauit. His gestis in extremis cōstituta oīa xp̄i sacra ab anshelmo epō deuotissime ⁊ reuerenter suscipiens. postq̄z etiā oēe eius p̄rimoniũ beato petro cōdonauit. sanctā aīam deo reddidit. Eiusq̄z corp⁹ (nullo honoris genere qđ impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ⁊ populis ad sanctum benedictũ agri mantuani defertur. ⁊ mausoleo quod nũc cernit sepelitur.

Gibertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epoꝝ male sentientiũ synodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ⁊ clemens appellatur. Qui cum heinrico ⁊ eius filio coniũctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ⁊ in vrbē deditōnē recepit. tādem post multa gesta morte subitania correptus sceleꝝ penas dedit.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

Anno mundi.6273. Anno xpi.1074.

GRegoriꝰ eiꝰ noīs.vij.papa.natione hetruscus.pr̄e soanensis.pr̄e bonicio yldebrandus monachus antea vocatus.post Alexandrū pontifex factus. Vix dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ꝛ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt.a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosqꝫ clamores exciti cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice delegerūt.quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus.ꝑ qđ tp̄s bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Vir certe deo ꝛ hominibus gratissimus.prudens.iustus.clemēs.paupeꝝ pupilloꝝ ac viduaꝝ patronꝰ.Et eccl'ie ro.ↄ̄ hereticoꝝ improbitatē ꝛ maloꝝ principū potentiam res ecclesiasticas ꝑ vim occupare conantiū vnicus.ac acerrimus defensor.adeptus pontificatū statim heinricū imꝑatorem admonet.ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et bn̄ficia alicui ꝑ symoniacā cupiditatē cōmittat.Gregoriꝰ itaqꝫ oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret.nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret.aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum p̄buit. Nihilo qꝫ minꝰ ꝑstitit in sentētia heinricus.quāobrē oratores bremense ep̄o q̄ regis ꝑuitacie adiutor impulsorqꝫ fuerat excōicato.romā sunt reuersi.paulopost hermānū bambergensem ꝛ aliū constanciensem ep̄os rome agētes.ꝛ de symonia conuictos pontifex dignitate p̄uauit. ieiunio subinde q̄dragesimali adueniente gregoriꝰ pontifex ↄciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ꝛ maxima longobardie ep̄orū pars.Cuiꝰ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtꝑare noluit.immo gibertus vir seditiosus ↄtra gregoriū Cinciū ro.ciuē prefectiqꝫ vrbis filiū virū vtiqꝫ temerariū ↄcitat.qui structis insidijs pontificē ī natalis dn̄i nocte celebrantē cepit.ꝛ in turrim reclusit. romani seq̄nti die eū liberāt ꝛ cinciū ꝑsequūtur edes eius subuertūt.q̄ ad heinricū confugit.quos oēs papa anathemate notauit cinciū ꝛ adiutores.heinricū q̄ꝫ dignitate regia p̄uauit.Verū paulopost synodo habita in ea multa constituit.heinricus itē habitu ↄuentu ep̄oꝝ male sentientiū.Gibertū denuo pontificē creat.clementēqꝫ appellat romā veniētes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ secūqꝫ cassinū ac salernū ꝑducit.vbi nō ita multo post pontificatus anno.xij.mēse vno.diebus tribus sancte ꝛ pie moritur.

VIctor tercius papa desideriꝰ antea vocatꝰ. montis cassini abbas pontifex creatus.statim Gregorij partes suscepit.contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imꝑatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ scribit) veneno in calicē iecto.dū sacrificat necaꝑ. Veꝝ vt Vincentiꝰ sentit dissinteria perijt q̄qꝫ quā id a suspitōe veneni nequaqꝫ alienū.veneno eīn petiti corruptis ꝛ labefactatis intestinis interdū in dissinteriā v̄tunꝑ.anno igitur vno.mense quarto.pōtificatꝰ sui.non sine suspitōne dati veneni moritur.

Anno mūdi.6283. Anno xpi.1084.

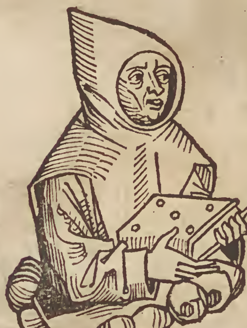
VRbanꝰ eiꝰ noīs secūdꝰ.otto vel odo antea vocatꝰ.monachus eboniacensis primo.deinde cardinalis hostiēsis.postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creaꝑ.vir q̄dē doctrina ꝛ sctītate vite q̄
uis grādi magistratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Is v̄o parū ro
manis rebꝰ nouis studētibꝰ fidens. melphim se cōtulit synodū hiturus q̄ tutiꝰ eo ꝓficisci liceret.pontifex
itaqꝫ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus.placentie synodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā
eccl'iasticoꝝ mirifice compescuit. Inde v̄o in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio
em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit.
Eūqꝫ inuenimꝰ gibertū antipapā postea vouisse.vt vrbanus secūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei ec-
clesiastice reformationē ornatūqꝫ claromontensi in ↄcilio statuisset. eo anno q̄ xpiane salutis nonagesimꝰ
quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excelllentissimūqꝫ oīm q̄ fuerint pontificis ro
mani cuiuspiā dictu auspicijs ꝛ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande em̄ a turcis sarracenisqꝫ hieroso-
lime ꝛ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ꝛ ea que concilio inerat ex
omni orbe xpiano multicudine ad cōcionē vocata. Vir ipe eleganter doctus ornatissimā habuit orationē.
vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūqꝫ crucis susceperint.quo facto romam
statim redijt vt compositis in ytalia rebus.ytalos quoqꝫ animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne
pagano viro scelestissimo exagitari cepit.in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. ve
rū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl'ie statū animū adijcit. Tandē vir sctūs post multas ꝑ
secutōnes ꝛ labores duodecimo pōtificatus sui anno.mense quarto.die.xix.apud sanctū Nicolaū.Carce
ris tulliani in edibus petri leonis moriꝑ.q̄rto kal.augusti.eius corpꝰ ꝑ transhiberniā regionem ad vitan
das inimicoꝝ insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāꝑ ad.s.petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiū in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in diocesi gratianopolitanēsi a brunone theologo viro sanctissimo initiū sumpsit. q̄ post sui institutōnis originē auspice xp̄o in domibus ac ꝑsonis augmentū accepit. iō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pōtificibus summis. approbatus sic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter om̄es ordines eccl'iasticos ꝑmatū non rōne tp̄is ſ rigorositatis semꝑ tenuit. Et ꝓpterea eum speciosissimā eccl'ie colūnā appellant. Ex h̄ q̄z stupendo euentu principiū habuit. Cū i florida ciuitate parisius gymnasiū celeberrimū floreret. ⁊ i om̄i genere doctrinaꝝ exvarijs regiōibus scolares atqꝫ doctores clarissimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus singularis sciencie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui post obitū in eccl'ia solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magistroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus ṽo mortuū in feretro positū dū exequie celebrarent̄ surrexit. Et in loculo residens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Iusto dei iudicio accusatus sum. quo dicto. vt priꝰ iacuit. de qua voce om̄es territi obstupuerūt decreuerūt ne sepulture ea nocte traderet̄. ſ die seq̄nti iterū cōuenirēt. fama ꝑ vrbem diuulgata. multo plures ad spectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata ṽba dixit. Et vt exitū huius rei scire possent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Iusto dei iudicio damnatꝰ sum. qđ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iastica sepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc spectaculū bruno q̄ discipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus sanctus reputatus misere perijt. Nūq̄d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nō potius saluari. nō est locus salutis nisi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti solitudinem quesierunt.

Bruno p̄mꝰ cartusieñ

BRuno vir sanctꝰ ⁊ clarissimꝰ pħus atqꝫ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate eruditꝰ. remēsis eccl'ie canonicus scolariū qꝫ apud ꝑisiꝰ mgr̄ hisdē tp̄ibꝰ cū i gallijs legēdo scribēdo ⁊ disputādo clarissimꝰ haberet̄. Relicto seculo ⁊ pompis eiꝰ. cū septē viris doctissimis in heremū cartusie secessit. Ibiqꝫ monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersationis satis arduū ibidē instituit. Quē rigorē obſuantiaꝝ post ānos q̄drīngentos vsqꝫ in presentē annū seq̄ntes summe obſuarūt. habēt em̄ ꝓlixa ieiunia. om̄ibus sextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab esu carnīū sꝑ abstinēt. etiā in grauissima egritudine. q̄ ad vestitū sꝑ cilicio ad carnē induūt̄. q̄ ad solitudinē. nūqꝫ exeūt except꞉ ꝑore ⁊ ꝓcuratore. ac in cellis soli manēt cū arto silentio. vigilias magnas hn̄t ob officij prolixitatē. Cuiꝰ sc̄ti ꝓpositi hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monasticū ꝑcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis discipulos vrbanum papam vnū fuisse.

Hugo ep̄s gr̄anopolitāꝰ

HUgo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo pregnās ꝑ somniū elegantem pueꝝ ꝯcepisse ait. quē sistendū dei aspectibꝰ sc̄ti in q̄bꝰ erat ⁊. b. petrus deferebant i celū. ideo natus ⁊ puer factus addiscendis lr̄is applicatꝰ fuit. Sperabat̄ em̄ singularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuīa q̄z gr̄a plurima virtutū ornamenta i eū cōgessit. heremꝰ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ: heremꝰ canonicoꝝ regularīū ⁊ apud sanctū mihennū. ⁊ apud gregoriū domꝰ. ip̄o annuente ceperūt. Ipaqꝫ sp̄ualiter ⁊ corꝑaliter fouēte ꝑfecerūt. Hic i solitudine cartusie deuz sue dignationi ꝯstruētē hītaculū vidit ꝑ somniū. stellasqꝫ septē sibi p̄stātes itineris ducatū. Et sc̄titat꞉ eiꝰ odore tracti ad ip̄m venerūt septē viri q̄ oēs vno desiderio succēsi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Hoꝝ p̄mus vt p̄missum fuit magister bruno vir religione ⁊ sc̄ia famosissimꝰ alijqꝫ q̄tuor lr̄ati ⁊ duo laici. q̄s hugo benigne suscepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯsilio cartusie solitudinē intrarūt atqꝫ extruxerūt. Hic āt sc̄tūs vir mł̄tis ṽtutibꝰ ornatꝰ q̄ cūct꞉ inibi hītantibꝰ insigne sc̄titat꞉ exēplū p̄buit eccl'ie dei admodū vtil'. ep̄alē sarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare desiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. Quis senio grauatus. Credebat̄ em̄ sola auctoritate ⁊ exemplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse debilis ⁊ egrotus. qꝫ quiuis aliꝰ sanꝰ ⁊ robustꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartusia ⁊ de calesiensi ⁊ excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec vlla persona secularis ad obsequiū admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxij. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt; qui per Innocentium secundū sanctoꝝ cathalogo est ascriptus.

Expeditio xpianoꝝ ꝓ liberanda hierosolima facta tpe vrbani secūdi. Anno. 1094.

TEmporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. Uox em̄ oīm dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Uiri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et ituri in expeditionem pseu eraturiqꝫ in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. Dum vo pontifex cum pr̄ibus de imperatore deligendo consultant. mlta hoīm milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosqꝫ intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusqꝫ oīm petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemāniam bungariāqꝫ perrexit. Cui gotbefridus eustachius ꝛ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. ꝛ quidā potentissimi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores vo prestantiū ducū ꝛ nobiliū manus. hinc podiensis eps belli dux. ꝛ Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et robert⁹ flādrie. ꝛ stephan⁹ carnoti comites. trāsmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝓuenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bn̄dictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundusiū. barulensem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ hominū ytalice iuuētutꝭ in eādē expeditionē ꝓficiscit᷑. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosqꝫ ductos adeo continere sciuit. quin in constātinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. ꝓmotus itaqꝫ suoꝝ malis alexius ip̄ator petrū compulit. negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ traijcere. q̄ nycomediā primo. mox niceā ꝓueniētes ciuitatē ip̄am natura ꝛ presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci vo nō mō tunc. ꝫ priusqꝫ a claramōte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniqꝫ perferēde necessarijs cōmunita. Uerum cum ob sidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturqꝫ passim milites xp̄iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus constātinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret ꝛ cōmeatū ꝓberet. Iterūqꝫ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cõtinuo poterat. Verũ supervenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacũqꝫ missis. rerũ oĩm inopia oppidani pressi: dies post duos et q̃nq̃ginta ab initio obsidionis deditionẽ fecere. Inde munita nicea. iter p loca deserta facere necesse erat. bifariã copias diuisere. Cũ autẽ boamũdus herbidũ solum ad riuũ quendã inuenisset. equos et iumenta reficere constituit. Subito euz sarraceni adorti sunt. quẽ oppressissent ni hugo et gothifred⁹ cum q̃draginta milib⁹ eq̃tũ ꝯfestim opẽ tulissent Pugnatum ẽ vtrũqꝫ acriter. Eo aũt prelio quo medi turci syriĳ caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̃draginta milia hoĩm cecidisse sequẽti die cognitum ẽ. Solimãnus aũt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde xp̃iani segetibus iam maturescentibus adiuti sine vllo incõmodo yconiũ primã lycaonie ciuitatẽ ꝑuenere Qua in potestatẽ dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumqꝫ cepere. Tum balduin⁹ prestantis animi et ingeniĳ vir primus oĩm in asia dominatũ adeptus ẽ. Tarso donatus. flexit inde in ciliciam maioꝝ exercitus q̃ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie ĩ anthiochiã mouere: trãsmissis altissimis mõtibus. Aliquot inde ꝓgressi milia passuũ xp̃iani ad flumẽ ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe cõtiguũ farfar noĩe. qđ vado trãsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbẽ ꝯtemplati. captiuos sciscitati sunt. q̃ esset ciuitatis forma. Rñderunt regẽ illius esse cassianũ. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta hñt. Reblata prius inde ab antiochio oriẽtis dñatore eius nominis primo. dicta ẽ antiochia. duplicique circũdatur muro. pars cuius iterior latericio. exterior q̃drato lapide structa ẽ. Eaqꝫ superbaꝫ ꝑ se ferens speciẽ. turres q̃dringentas sexaginta habet. colles q̃tuor vrbe includunt. In quoꝝ celsior ad orientẽ solẽ spectant cacumine arx ẽ. natura loci munita. vt oẽs sit machinamẽtoꝝ conatus. oĩa oppugnantia ingenia facile frustratura. regionẽ incole appellant celisyriam. situsqꝫ vrbis fluminibus fontibusqꝫ irriguus. agros habet fertiles. et glebe maximã vbertatẽ. vicinusqꝫ lacus optimis habũdat piscib⁹. Recedit a mari cilitio vrbs. xĳ. milia passus. vbi farfar fluuius portũ efficit. nauiũ etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aũt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamẽta. Qđ petrus apostoloꝝ princeps primã in eam patriarchalẽ instituit. tenuitqꝫ sedem. Theophilusqꝫ ad quẽ euãgelista Lucas eadẽ oriũdus ciuitate act⁹ apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cõstitutus vt ꝓphani regis antiochi nomẽ aboleret. Eam de suo nomine theophiliã appellauit. adeo sub xp̃i nomine floruit vt ep̃os tres supra q̃nquaginta et centũ patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccl̃ias vrbs habuerit. Cum itaqꝫ xp̃iani ad eam vrbem natura loci densissimo sblimiqꝫ muro munitissimã diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ẽ. Et aboamũdo normãno roberti apulie ducis filio viro vtiqꝫ clarissimo. post durissimã obsidionẽ capit pyrrho antiocheno ciue admodũ potente vrbis ingressum prebẽte. Qui boamũdi v̾tutem admiratus. dediturũ se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̃iani eidem cũ imperio preesse boemũdũ paterentur ingressi vrbem xp̃iani omibus fere pepercere ĩ p̃sidio sarracenoꝝ tãtũmõ sceuitum ẽ. Cassianus aũt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quã dum boemũdus acerrime oppugnat femur sagitta traĳcit. Verũ superueniẽte corbane persaꝝ regis militie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiã recuperaturis. Boemũdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oĩm vrgente decertare instituit.

Lañcea domini

Cum res xp̃ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oĩa desperationis. plena in ꝓpe diem futura. nisi deus noster xp̃ianoꝝ salutem tutelamqꝫ sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanqꝫ lancea q̃ ihũ xp̃i latus in cruce apuit per spiritalem viro religioso factam reuelationẽ. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cuz hostibus confligere statuerunt. Perlata itaqꝫ lancea illa tanq̃ vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemũdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia periisse constat. Et quindecim milia camelos ceperũt. inde xp̃iani tantã predam abduxerũt vt ab extrema inopia ad summã oĩm reꝝ vbertatem ob lancee ipsius miraculum peruenerunt.

Hildebertus ep̃us

Hildebertus cenomãnorum gallie episcopus. vir ingenio et scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimũ valuit. Is multas tribulatõnes ac carceres ac vincula apud romã pro christo et eius ecclesia sustinuit. Ubi et epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdam eleganciores de suo exilio. librũqꝫ perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamqꝫ sui ipsius partim metrice. partim vere prosaice composuit. atqꝫ orationem deniqꝫ ad trinitatez pulcerrimã ac aduersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoqꝫ Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus. eo tempore vixit.

Ordo Cisterciensium

Ordo cisterciensiū anno dñi millesimo nonagesimooctauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cōstitutionib⁹ ɔfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasteriū religione ɔspicuū ac fama celeberrimū nomine molisin⁹ fundasset. Et varijs deinde possessioīb⁹ atqꝫ viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas ꝟtutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vberrima spernētes ac pauptatem eligētes. vn⁹ ꝛ viginti mōachi cū pře roberto egressi. post abrupta cōualliū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit̄ a deo ꝑordinatū locū acceptant. Ibiqꝫ nouū locū religionis ꝛ ordinē instituit. a q̄ loco cisterciensiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdonēsis sedis aplice legati. ac walteri cabilonēsis epi. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oībus mirūimmodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina ꝛ sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti quatuor sanctoꝝ abbatū sepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum suo epigrāmate.

Robertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in parrochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cuꝫ alberico. odone iohanne. stephano. letaldo ꝛ petro monachis heremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi lugdunēsis ac odonis burgūdie ducis vt districtius maioꝝ instituta obseruaret. In cabilonēsi diocesi monasteriū fundauit. Inde ad molisinū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuꝫ successit. Cui⁹ industria in sctā religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pascali summo pōtifice priuilegijs exēptoibusqꝫ dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

Stephan⁹ abbas cistercij religionis pauptatis ac discipline regularis amator. anno. M.cvij. tpib⁹ heinrici q̄nti cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici cōfirmatā pfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo afflictus verētes obuantiā admodū rigidam. in nocte p somniū vidit ingētē mltitudinē hoīm claustrū adijsse Illico seq̄nti die bernardus cuꝫ fratribus ꝛ comitibus ingressus ordinē cisterciensiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hierosolimoꝝ recupatio. ꝛ regni eius apud xp̄ianos principium.

Duces christiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea ꝟo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in liciam simul cōuenietes. Tortosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra ɔsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederūt. Postera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisqꝫ castris bethelon oppidū arduo in monte situm est peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimā puenere. Et sꝫ inde ad sagittā post ad surrū dehinc ad acrū singulis castris ē descēsum: petētesqꝫ p diē q̄ secuta ē itineri initi. nonam oppidū cayphas noīe tandē decima die ad cesareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus asserit hieronimus birgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē ꝫ maritimos insano extructaꝫ opere. de augusta cesaris octauij noīe cesareā appellasse. Morati apud eaꝫ dies duos. tercio ramolas adeūtes. eaꝫ inuenerūt metu a turcis sarracenisqꝫ desertā. Exinde moti de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars et canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieqz pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūqz sepulcrū dñi salutabat. Ea aūt vrbs (vt pmissum ē in supioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut pximo in agro. nec fontes habet pter vnicū syloe amnē tenui et qñqz p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquarū necessitatē. cisternas aquā ptinentes pluuiā intus et extra ager multas et ppe infinitas habet. ptinet aūt eius ager ad varias gentes xpiani nois inimicas. Nā arabes moabitide et amonite ab oriētali plaga. Sedumei egiptij et philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ et Acon Tyrus et Tripolis. ab occidentali. tyberiasqz cesarea philippi regio decapoleos et damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaqz cū primum ad hierosolime menia portasqz ventū ē. nihil antiquius duces duxere qz vrbe in circuitu lustrata. metandis qz oportune castris. loca ducibus exercituiqz diuidere. Christiani igit compato omifariam cōmeatu. qtuor locis oppugnare vrbē magnis virib' adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulij vi cepere. precipua tñ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduinoqz potestatē fecit. vt in vrbē descendens xpianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morietiū cruor tales hoīm supgrederet. Cepissent eadē quoqz die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuqz supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcqz modum hierosolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono et nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postqz heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. et illius purgatione a cadaueribus sarracenis inuicta. exuerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel poti' repentes perrexere. idem fecit oīs xpianorū multitudo. Petiti postea latebris pdeūtes xpiani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberat' vbi passus vbi deinde obseruatus. et demū ascendit in celos didicit omnis populus.

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū oīs cōuenisset xpianorū exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qd illico gotfredū boliomū regem non magis multitudo omnis. qz ipsi duces acclamauere. Gestatus itaqz ducū humeris ad sacrosanctū dñi sepulcrū gotfredus inter missarū solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius dominiū vrbis qd tanta principū populorūqz xpiane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū et insignia ideo se nolle dixit. qz indecēs nepharīūqz duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis reb' qd ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xpianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xpiane salutis supra millesimū cētesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanqz re abse incohoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus et ipe liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos parū psulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses et venetos et acon vrbem terram mariqz oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atqz fugauit. indeqz egiptios secundo prelio superauit et caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima qdragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū et occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vise sunt due lune parum ante diem. vna in oriente et altera in occidente. Non multo post Cometes longos et flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi.6295. Anno xpi.1094.

Linea summoꝝ pontificū

Pascalis secūdus

Pascalis ei⁹ noīs secūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre crescentio.mr̄e alfacia. Raynerius añ pōtificatū vocatus vrbano pontifici īstitut⁹. quē gregorius septimus ob virtutē ⁊ doctrinā sctī clemētis p̄sbyteꝝ creauit. In q̄ q̄dē loco clerus ip̄e post vrbani mortē. eūdē pascalē vita p̄uata ꝯtentū q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ latitantē pontificē creat. cꝫ diceret humeros suos neqꝫ tanto oneri suffecturos. sed expetente pp̄lo. eligente clero collaudante cardinaliū senatu pontificū munus suscepit. maxime vo cū ter acclamatū esset sanct⁹ petrus rayneriū virū optimū pontificē elegit. Cui postea pascalis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante pp̄lo ⁊ clero equo albo ad lateranū p̄ducitur. Inde post vnctionē coronā de more accepit. ecclesie postea labenti q̄rūdam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mittit qui nō multo post subita morte correptus. a malis tn̄ eccīa dei nō statim quieuit. Richardus campan⁹ comes albertū q̄ndam sufficit attellanū ciuē q̄ statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coact⁹ relegat̄. Cauerses aūt agri p̄nestini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Veꝝ ij q̄z p̄nia ducti q̄nto ⁊ centesimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccīa romana pascalis vir magni ingenij animi vrbē castellanā ⁊ beneuentuz ab hostibus occupatā recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus strennue gestis in cisalpinā p̄ficiscit̄ vbi guardastallū agri cremonēsis oppidū conuentu multoꝝ principū ⁊ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome preterea eccl̄ias. xv. cōsecrauit. Dedicataqꝫ p̄neste agapiti basilica romā effusa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandez redijt. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis eccl̄ie sacris cohorta tusqꝫ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiā. pōtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. moritur q̄ntodecimo kal. februarij sepeliturqꝫ in basilica constantiniana.

Gelasius secundus

Gelasius secūdus ioannes antea vocat⁹ p̄ria caietan⁹ p̄re crescētio nobili genere natus ingenueqꝫ a teneris annis educatus ⁊ doct⁹ in mōte cassino religionis fundamēta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secūdo romā accitus. Vir ⁊ ip̄e sanctissim⁹ ⁊ oīmi laude dign⁹. si vitā ꝯtinētissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Nā ⁊ cōstanter ⁊ sancte in tantis p̄cellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ꝯsensu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus cꝫ vnū ex suis cardinalib⁹ collegio p̄posuerat quē pōtificē eligerēt. in monasteriū palladij cū armatis satellitibus irrupens refractis foribus obuiū quēquā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ꝯterit in vinculaqꝫ conijcit. cardinales fugā parātes ex mulis ⁊ equis deijcit nullūqꝫ genus ꝯtumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfesti liberat⁹ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Perseq̄nte dein de illū heinrico imꝑatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice ⁊ splendide suscipit̄ intereundū eccl̄ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasteriū ꝑueniens. Ibi dū multa ī eccl̄ie reformatōem tutelāqꝫ cū regibus ⁊ principibus molliret̄. pleuresi corept⁹ pontificat⁹ sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Calistus secūdus

Anno mūdi.6313. Anno xpi.1114.

Calistus secundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienensis archiepiscopus originē a regibus francie anglie atqꝫ etiā alemanie p̄sapia ducens ⁊ vt alij habent comit burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum sibi desumpsit q̄z intellexit se ab hijs quoqꝫ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāserant. Renūcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oībus. Reb⁹ aūt ex sententia rome compositis beneuentū p̄ficiscitur quo principes cōuenere qui iureiurando p̄miserūt se in potestate pape semꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace sine vlla ꝯtentione composita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igit̄ leticia exorta est. Pontifexqꝫ interea beneuentū delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos febribus correptos amisit. Et ip̄e mala pariter vsus valitudine lectica in vrbē eger mestusqꝫ relatus est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticum statuz reformauit. Et q̄ꝺ plurimi faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimā xp̄ianoꝝ reb⁹ subueniret missis cum vexillo ecclesie nūcijs exorauit. Tandem de deo deqꝫ hominibus bene meritus pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dn̄o moritur.

Linea imperatoꝝ
Heinricus quintus

Heinricus eius nomīs q̄ntus p̄dicti Henrici q̄rti filius anno ab incarnatione dn̄i. M.c.vij. ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Is vi uente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat psecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniaq̄ȝ est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄misse cohortes apud Mosam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati p̄lio decertarūt priusq̄ȝ q̄ȝ henricus filius accessisset sui pōte deturbati clade haudquaq̄ȝ sunt confecti. Recessit itaq̄ȝ Henricus filius in colonieñses fidē genitori seruātes auxilio archiepī fauētis sibi fretus Coloniā paruo obsesso tp̄e recepit. Inde epm̄ Rothardū i Herbipoli ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonib⁹ cū bauarijs ad obsidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subseq̄uēs Rubertū epm̄ in Herbipoli restituit ⁊ auxilio Ratisponē siū filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat ill⁹ obsidionē priusq̄ȝ potiref nullaten⁹ relinq̄uēdā. cōtinuaueratq̄ȝ mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde q̄nquagesimū eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ip̄e fili⁹ ei⁹ nomīe q̄ntus regna quib⁹ tūc pociebaf retinuit iustiore titulo gubernandā. Reliquūq̄ȝ qd̄ in patris fuerat potestate a populis ē p̄missum. inde annos q̄nq̄ȝ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Pascali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄ȝ q̄ȝ ⁊ ip̄e epōs aliosq̄ȝ ecciasticos ausus ē in iussu pōtificis inuestire. Cūq̄ȝ pōtificē eā auctoritatē petitā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextū regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄misit. q̄ ostensis mādatis regē spospōderūt si ad coronationē admitteref iuratuꝝ se oēm inuestiturā oīno omissurū vt oēs regnoꝝ suoꝝ eccīe iura ,ppria. ⁊ btūs Petrus suū habeat patrimoniū sic a Carolo Luduico Heinrico sctō ⁊ alijs impatorib⁹ factū fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pōtifex sutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ,pmisit. Venit itaq̄ȝ Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicif. cui postea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romusculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaꝝ atrij grad⁹ pstrauit se rex ad pōtificis pedes ⁊ eleuatū ille ad oris osculū admisit priusq̄ȝ introducere pfessionē ex more impatoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice impator appellatus ē. postea petijt impatorē pontifex vt p̄missa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac Pascalē cū vniuersis eccīe p̄latis p fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Postera die populus roman⁹ armis correptus ꝯtra theotonicos insurrexit tādē vrbe eiecerūt. Impator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tn̄ vt se admitterēt muneribus donisq̄ȝ tentauit. vna tn̄ romanoꝝ vox fuit vt nūq̄ȝ admitteref q̄ȝ pontifex ⁊ cleri liberi essent. Cōpositis igif rebus impator a pōtifice cōfirmaf ⁊ coronaf Voti compos fact⁹ in Germaniā cū pace redijt atq̄ȝ Mathildē filiā regis anglie in Magūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiepo coronā accepit. Tandē in man⁹ Calisti pape iura eccīe resignauit absolutionis bn̄ficiū impetrauit. Postremo dū inferiores ptes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo correptus diē clausit extremū. Inde p coloniā ad spirā duct⁹ iuxta auū cultu regio sepelif. Ad cui⁹ tumulū tale inscriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. In eadē q̄ȝ basilica Spire de his impatoribus p̄missis hec scripta i sepulchris marmoreis ꝯtinēt. Conrad⁹ scd̄s ipator romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ impator anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus senior ro. impator M.c.vi. septimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus q̄ntus iunior romanoꝝ impator. Anno dn̄ice incarnationis M.c.xxv.x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

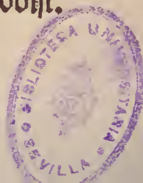
Anshelmus lucensis epūs vir doctrina ac sanctitate p̄cipu⁹ p hec tp̄a floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impensa edificaref. eodemq̄ȝ in loco sepultus. ac Mantuā deinde translat⁹ in cathedralē eccīam ne a vicinis furto subriperef cū miraculis continuo clarior fieret. vbi nūc vsq̄ȝ miraculis clarus quiescit.

Anshelmus epūs

Anshelmū q̄ȝ aliū fuisse ea tēpestate scribūt. Is vir doctissim⁹ ⁊ apd̄ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. de inde Cantuarēsis archiepūs sit factus ⁊ p̄clarissima opa composuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de p̄destinatione. ⁊ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. ptim in francia ac normānia ad sanctitate pegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candoniēsis cenobij regimine assumptus ip̄e prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoq̄ȝ hec tp̄a fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatensez virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaꝝ ingeniosus. tempoꝝ descriptor post hec tp̄a obijt.

Ordo templatorum

Ordo templatoꝝ militū (vt multi asseuerant) sub Gelasio isto pontifice apud hierosolimā initium sumpsit ꝛ ducētos ferme p annos pduravit. Aiūt enī veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ihrl'm regnū quosdā pios hoīes de militari disciplina ꝯspicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione visitātes incursionib' ꝛ latrocinijs cernerent infestari. deo suā militiā deuouisse ꝛ apud hierosolimā cōmorātes pegrinātib' vltro sua subsidia impēdebāt. His primo numer' paruus ꝛ volūtaria paupertas. ꝛ magister vnus in porticib' templi fuit. Ex q̄ etiā sortiti cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dn̄i sepulchro pegrinos ingēti charitate suscipiebāt atꝫ eos per sacra loca armati deducebant. ꝛ inde sine aduersarioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ꝛ grā multi peregrini in europā redeūtes mirūimmodū cōmendabant. ꝛ elemosinas donariaqꝫ largissima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio summo pontifice palliū albū p habitu ꝛ vite regula ꝯcessum est. cui pallio postmodū ab eugenio sucessore rubea crux supaddita. cui militarent clarius p̄buit argumentū. quibus ꝛ btūs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū pene eos pauptas nouerca libidinū viguit militie votū ꝛ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xpianoꝝ opa affluēter opem afferūt. sensim subintrare delicie atqꝫ libidines incepere. ꝛ vti a principio relictis perituris diuicijs hoīes sacro opi subintrabāt. sic in ꝓcessu quasi ad paratos thesauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib' populis impare. sibi quietē. seruis bella cōmittere ꝛ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus sic ī decliuū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dn̄i millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt' scī Iohānis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycali ꝭ cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subdūt' magno magistro rhodi. Similiter omnia eoꝝ oratoria p orbem dispsa q̄ multa sunt ꝛ opulēta. ꝛ q̄a pauci eoꝝ sunt clerici. priuilegio tn̄ psonali ꝛ reali clericoꝝ gaudētes sunt. horasqꝫ suas ex oratione dn̄icali videlicet pater noster indies pficiūt. de quo inferius fiet mentio.

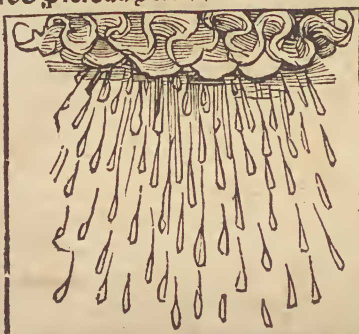

Apud Indos generale ꝛ ꝓcipuū est cognomē suoꝝ patriarcharū Iohānis p̄sbiteri. q̄s in p̄mis Matheus aplus. dein eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝯstituere. ꝛ Indiā beat' Thomas aplus ad fidē conuertit. Iohānes aūt p̄sbiter non solū pontifex sed et magnus impator censet'. Cui impio duo ꝛ septuaginta reges parere ꝛ tributa pendere quotannis dicunt'. In quoꝝ regnis. xxvij. supra cētū archiepi p̄sident. In ciuitate aūt pmaxima noīe Bibrith sedem pontificatus ꝛ imperij habent. Anno aūt dn̄i. M. c. xx. Iohānes patriarcha vn' de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica assistentia narrauit quō sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectū dignis ꝛ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus q̄ntus impator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat sutrij se continuerat. cui benedict' nomē datū fuerat p id tpis apud vrbē romam secūdo calisto pontifice romano rebus ecclasticis intēto contra eū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe eum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumqꝫ calistus concilio intētus esset vias illi claudiam ꝛ aurelianā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā tutus securusqꝫ posset accedere. q̄obrem calistus pontifex copijs vndiqꝫ contractis sutriū obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum e vestigio dederūt. Isqꝫ camelo ꝯuersa in bestie caudā facie impositus romāqꝫ pductus non minus in vrbe q̄ʒ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui homis sanguine illum in caueseꝫ monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus celso q̄ʒ irato dum molit' obijt vt supra p̄missum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castelliōe burgūdiorꝫ castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pr̄ Tesselinus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Acleth ex castro montis barri. que pter Bernhardū terciogenitū q̄nqꝫ filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius ī monasterijs deo seruire possent) enutriuit. Uidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subruffum ⁊ latrantē ꝑsagiū futurorꝫ vt magnos latentos in detractores ecclie faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno M. c. xij. religiōis habitū deuotissime suscepit q̄d a Stephano religiosissimo viro aū p annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tpis spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria p sex ⁊ triginta annis p̄fuit. ⁊ ī vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās ecclam sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculorꝫ glīa. Preter em̄ laudabilē vitā ⁊ sanctitatē, maximā igenij sui plurima edidit monimēta. de ꝯsideratiōe ad eugeniū papā. de cātic] cāticorꝫ. de amore dei. librū meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄ꝫ varias. eplas ac sermones. Cū apud orietales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhard⁹ tantā noī xp̄iano iiustā ignominie notā īdignissime tulit. Is pricipes p̄latos nobiles et populos galliarꝫ pene singlos adiēs ineūdā eē expeditionē vexilla cruc] ī barbaros ꝓferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducē te expeditionis mun⁹ induxit. Deniqꝫ p⁹ mlta miracula ꝑpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareu ellensis

Petrus alfonsus circa annū dn̄i M. c. claruit genere iudeus antea moises vocat⁹. q̄ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac librū pulcherrimū p modū dialogi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ⁊ sarracenos egregie disputat. Alij tn̄ scribūt illuz ad conuersionē venisse circa ānū dn̄i M. c. vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū ī die natalis aplorꝫ petri ⁊ pauli. vn̄ ob venerationē ⁊ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantiorē esse conclusit.

Petrus alfonsus

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti accēdūt. mēbris istar carbonū nigrescētib⁹. q̄obrē anno dn̄i M. c. xxviij. mlti d̄ pago suessionico sacro igne succēsi ad ecclam b. marie ī ciuitate suessiorꝫ sitā conuenerūt. ibi diebus pauc] mīaꝫ dei ⁊ beate Marie prestolantes salutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ⁊ flāmieo pluit ⁊ apud rauenā ⁊ parmā. q̄ res plurimis terrori fuit

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs faciē habentē. eodē quoqꝫ anno pullus galline q̄drupes nat⁹ est

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊ stelle pplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fum⁹ cū sono exibat

Hiēs insup asperrima fuit ꝑ q̄ stati valida fames subsecuta ē. ac hoīm mortalitas. luesqꝫ aīaliuꝫ agrestiū ⁊ domesticorꝫ. strages quoqꝫ auiuꝫ mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta dierꝫ spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta noct] stell lucētib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā gemini corpis mulr peperit ante habens faciem hoīs retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mũdi. 6323. Anno christi. 1124.

Linea sumoꝝ pontificũ

Honorius secundus

Honorius secundus q̃ ⁊ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epũs eo tpe pontifex creať q̃ Balduinus ab hostib⁹ ꝑcio redempt⁹ antiochiã iherosolimitano regno adiũxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ lr̃atura ⁊ moribus tanto magistratu dignus videbať. verũ nõ adeo eius ingressus laudať cũ ambitiõe quorũdã poti⁹ q̃ȝ oĩm bonoꝝ põtificatũ inierit. nã populus ipe Saxonẽ sancti Stephani cardinalẽ pontificẽ ꝑcupide nimiũ optabant. id q̃ȝ se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cũ id velle Leonẽ cardinales quidã cernerẽt ne ex eius sententia pontificẽ legerẽt omisso Saxone Thebaldũ sancte anastasie p̄sbiterũ cardinalẽ pontificẽ delegũt quẽ Celestinũ appellarũt. tũc Leo nõ amplius imorandũ ratus Lambertũ de q̃ ante p̄missum pontificẽ ꝑponit. cleroq̃ȝ electiõnẽ approbante. q̃ inde oĩm cõsensu pontifex maxim⁹ cõsalutať. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoꝝ opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cũ in pontificatu recte gubernato quinquẽnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus moriť ⁊ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus

Innocentius secundus ad annũ salutis tricesimũ ⁊ vndecies cẽtenũ Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiõe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriũ Rogerij comitis sicilie filiũ mouet. Is sese ytalie regẽ appellans egre tulit adeo vt iracũdia magis q̃ȝ viribus ad eã rẽ aggrediendã necessarijs fretus tumultuario cõtractũ impetu exercituȝ in illũ duxerit tanta ꝑfectus celeritate vt apud scti Germani opidũ improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̃ȝ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cũ exercitu veniẽs comisso p̄lio pontifex cũ cardinalibus capti gloriã adeptus est. Rogerius tamẽ modestia vsus pontifice cũ suis liberato quicq̃t voluit ab eo p̄ter regni titulũ impetra uit. reuersus romã Innocẽtius Adulterinũ pontificẽ nouũ sibi suffectum reperit. Petrũ petri leonis filiũ qui se Anacletũ pontificẽ appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccĩas aureis argẽteisq̃ȝ ornamẽtis et cõflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrũperat. Q̃obrẽ sibi ⁊ suis timẽs Innocẽtius Conrado Sabinensi epo cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuȝ cardinalib⁹ ⁊ curia ꝑ pisas ⁊ genuã ad Philippũ regẽ in frãciã est delatus. Inde celebrato apud claꝝ montẽ cõcilio Petrũ antipapã ⁊ sectatores cuȝ damnasset Aurelianũ se cõtulit. In belgis deinde habito cõcilio in ytaliã cũ Lothario imꝑatore redijt. Celebrato apud placentiã cõcilio pisas se contulit. ⁊ cũ genuensi populo reb⁹ breui cõpositis. tandẽ romã accessit pontifice in lateranũ ⁊ rege in auentium montẽ a populo ꝑductis quies pata ẽ maxima ciuitati. celebrataq̃ȝ synodo laterani cõstitutõȝ q̃ extat. Ne q̃s in clericũ man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius põtificis extremo tpe omeȝ ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̄sbiter cardialis natione tuscus mortuo innocẽtio ad annũ salutis terciũ ⁊ q̃dragesimũ supra vndecies cẽtenũ põtifex creať oĩm cõsensu. Fuit aũt ortus e castro felicitatis q̃d nõ nulli ciuitatẽ castelli esse affirmant Typhernũ ab antiq̃s appellatũ. Hic btũs in hoc tantũmõ dici potest q̃ nullis seditionib⁹ toto suo põtificatu ob breuitatẽ tp̃is vexatus fuerit. propter hanc vt arbitroꝛ causam. q̃a vbiq̃ȝ peste laboratũ ẽ. ex q̃ ⁊ ipe põtificatus sui mẽse q̃nto moriť sepeliturq̃ȝ in lateranensi.

Otto epũs Babẽbergensis

Otto Babenbergensis epũs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̃is traditus ⁊ Poloniã aggressus eã linguã didicit. Auxilio inde ducisse Polonie i curiã henrici imꝑatoris assumptus post Ruptũ fauente henrico in epm Babẽbergensem ordinatus. Postea cũ annis q̃tuoꝛ ꝑfuisset Pomeraniã ꝓuinciaȝ adijt. ea em̃ iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparẽs que i occeano Daciã habȝ in alia Prussiam ⁊ in tercia parte Poloniã attingit vsq̃ȝ ad Saxoniã quã sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultũ reduxit. Varia q̃ȝ monasteria in plerisq̃ȝ locis extruxit. Celeberrimũ q̃ȝ fontis salutis cenobiũ auxilio comitũ de Abenberg ꝑdijs auxit. Apud Ratisponã Pruuẽnig ⁊ alia monasteria i epatu halberstaten patauiẽsi ⁊ aq̃legiẽsi fundauit. Is itaq̃ȝ vir sctũs ⁊ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus moriť. Sepultus in choro cenobij montis mõachoꝝ quẽ locũ singulari affectõe sp̄ coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontẽ plũbeis fistulis e vicino mõte i monasteriũ reduxit ⁊ a põtifice ob miracła ⁊ eas res in sanctoꝝ confessorum cõsortiũ refertus est.

Balduin⁹ rex. iij. ihrl̃me

Balduinus ei⁹ nomis terci⁹ iherosolimoꝝ rex prioꝛ Balduini cõsobrin⁹ fuit. qui anno scdo regni sui gaȝim turcoꝝ minoris Asie ducẽ sup̃atũ ꝯphendit. sequẽti anno Damasci regẽ ex improuisu iherosolimã hostili aĩo petentẽ fudit. antiochiãq̃ȝ ciuitatẽ iherosolimitano regno adiũxit. deĩn asclaonitaꝝ regẽ vnico p̄lio repulit. ⁊ Balduinũ damasci regulũ. tãdẽ defũct⁹ nullũ filiũ s̃ vnicã tm̃ filiã dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius secundus

Lotharius q̄ ꝛ lintherius dux saxonie pr̄e gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magūtie cū legato eccl'ie romane cōuenientibus in demortui heinrici impatoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens ꝛ se tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M.cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoꝝ militū. Progeniē deinde heinrici castigās ideo fridericū ꝛ frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici impatoris rebelles habuit. Vn̄ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaqꝫ suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. eū qua tut⁹ romā vere ꝓximo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cuꝫ pontifice venit. Romāqꝫ ingressi pōtificem i lateranū pduxit. ꝛ mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ipm̄ imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniā ad cōprimendos bohemoꝝ motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutōnes quasdā edidit. Illico rome ꝛ in rogerij principatu studiosi ꝑ pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. ꝛ reductā classem pauloante pisani parasitissimam eduxerūt. Pontifex aūt ꝛ impator terra ꝑfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rainonē lotharij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoꝝ cohortibus p̄fecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ꝫ faciliter confectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaqꝫ impator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qd̄ merito ab aliquo rep̄hendi potuerit. Qui tandē de deo. deqꝫ hominibus bene meritus in p̄riam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄ntus rex hierosolime

Fulco andegauensiū comes balduini p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. ꝛ in armis acerrimus ꝓpugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteret legatis rariores barbari impetus fecerūt. Primosqꝫ oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumera viroꝝ milia statuisse in xp̄ianos hierosolimaꝫ vsqꝫ ducere. Rex factus ē certior qm̄ antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tn̄ in illos ꝛ cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēqꝫ ex eis captos tanq̄ꝫ in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoꝝ cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄ꝫ arabibus. Caldeis. Babilonijsqꝫ auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi frēm qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaqꝫ a barbaris vrbs summa ꝛ alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate comissam. archiepiscopus ꝛ clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qd̄ oīa supare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. ꝛ nobilitate p̄stantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qd̄ scirēt nr̄is religiosissimū esse violauerūt. Edissam esse vrbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam sacre tradūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāqꝫ btūs thadeus ap̄lus ad fidē xp̄i p̄dicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute ꝯuertit. Et in qua (btī thome ap̄li ossibus decorata) abagarus rex fuerit. qm̄ ad dominū ih̄m date ep̄le sue fidei ꝓmeruit scripta manu dei rn̄sa p̄cipe. Que postq̄ꝫ q̄tuor ꝛ. xl. annis a xp̄iano pp̄lo fuerit refecta. p̄ter humane ꝯditionis mores talia a barbaris sit ꝑpessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄ꝫ oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusqꝫ filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemqꝫ accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudinēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus sciā. melior cōsciā. optimus tēpantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandeꝫ senio grauatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis ꝛ innocentie thesauros custodiret. ꝛ in domino quieuit.

Helinandus epūs

Helinadus item laudunen̄. episcopus in omī sanctitate preclarus flor[illegible] episcop⁹ rotho[illegible] miraculis

Patauia preclara. diuesq olim ciuitas. inter danubiu. Enuq sita. quam prisci cesares ecclesie tradiderunt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q germaniam ab ytalia disterminant. atq in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longu tenditur. nec magno negocio forma insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus et ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniugit. Est et alius pons super danubiu. per quez via est ad montes qui bohemiam respiciut. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum iudeoz. Et tercia patauie partem diuidens sub castro presulis danubio. quasi ex opposito yno se inmiscet. Itaq tria flumina vno in loco coniugutur. ac propterea locum istu quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam et per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut et hodie fieri videm⁹. In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. s nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad ea partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubiuz due quoq sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius et niger bohemie fluui⁹ (q etia fert vniones) iungut. Est ad sublimiore arce gradis ascesus atq difficilis. q tatu ex vno angulo pt oppugnari. Sz tot ibi munitiones addite sunt ta muroz uz q foueaz vt expugnri posse nulla vi hoim videat. Ibi et aule sunt et camere splendidissime. qs q viderit. nec ornaci⁹ aliqd. nec munici⁹ vsq ee putauerit. at vbi descenderis i arce q ifra iacet ornatu maiore videbis. testudinatas cameras. et aulas q ples: sunt

eñ theutonici mirabiles mathematici. oĩes quoqꝫ gentes in architectura superant. Ornaturqꝫ hec ciuitas insignis putauia corporibus sancti valentini. qd taxilo dux baioarie ad eũ locũ deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertũ ex laureata in patauiaz translatũ. Fuit eñ laureata vrbs admodũ insignis in ampla campoꝝ planicie. Et sup flumẽ qd anasum vocant. a quo nũc vrbs nomẽ anasum habet. Ubi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusqꝫ maximilianus (vt premissuz ẽ) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postqꝫ athila rex hunnoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidũ ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vo metropolitica in Saltzburgã trãslata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ꝛ parisiensiuz clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ sententia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet; ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̃ mira legũtur. tum docendo. tum scribendo multis admodum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariũ librũ. ꝛ alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachorũ speculum ꝛc. Sermones quoqꝫ elegantes cõposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitũ laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. ꝛ seruus ad dñm suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̃ scti petri corbiẽsis asserit̃ fuisse canonic⁹ singl'aris eloq̃ntie vir q̃ libꝝ de claustro aĩe admodũ notabilẽ edidit. in q̃ de securitate claustri. ꝛ periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infaustus edisse direptionis ꝛ nroꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ꝛ nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus pria bononiensis pre alberto tituli sancte crucis in hierl'm pSbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓprijs expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qđ ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallensis vir ꝛ sctītate et doctrina insignis. vt pmissum ē. procinium religionis xpiane assumēs. principes omes xpianos tū lrīs. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xpi vexillum sumerent. Ueꝝ dū pontifex in his vsaret' peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xpi. 1144.

Eugeni⁹ tercius pisis oriūdus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccīa sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄ reꝝ gerēdaꝝ pericie spe a pribus delectus. Cū tñ postea haud quaq̄ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ɔfirmarent' senatores noctu abijt In sabinosq̄ farsense monasteriū delatus cardinalibus ꝛ curialib⁹ roma accersitis consecratus ē. Ueꝝ cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ꝰ etiaꝫ facta cōteneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄ solenni pompa ꝛ summa populi leticia introductus. Qui postea cum rescisset romanos nequaq̄ bono animo ꝰ fraude in grām secum redijsse. insidias veritus tyberi dilabit'. quē romani haud secus q̄ Gelasiū olim armis telisq̄ iniectis ꝓsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ ꝛ quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene ꝛ honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq̄ in vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sytiam. ꝛ norbam ꝛ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyoceꝫ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia si ei aliq̄n viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam ꝛ aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto ꝛ vigesimo moritur. Sepeliturq̄ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius secūdus

Eugenius tercius

Anastasius q̄rtus

Richard⁹ de sctō victore

Richardus de sancto victore. Uir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus ꝛ inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem ꝛ copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi ꝛ alia. Sermones ad populū elegantes ꝛ doctos.

Malachias epus

Malachias ortus in hibernia vbi edueatus ꝛ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui i cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices epi gessit Uacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ eps conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. veꝝ ꝛ scotiā. Cunq̄ hebernia pallio careret. qđ ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igit' Eugeniū ptransiens clareuallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Conradus eius nomīs tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumit̄ p̄sente Theodorico portuēsi epō aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ꝛ imperauit annis. xv. resistebāt tn̄ saxones ꝛ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ supbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ꝛ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia ī castro Nurmberge occupabat cū ad regnuꝫ aspirabat, coactus tandem crucē lanceaꝫ ꝛ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatuor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̄ qui in regnū romani noīs successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit em̄ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. ꝛ heinrico anglie regibus alijsqꝫ plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ȝ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelqꝫ secundus grecoꝝ impator vir celestissimus christiano nomī cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̄ȝtū potuit dolosis artibus in suā pollicere amiciciam est adnixus. p̄cibusqꝫ cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se em̄ p̄staturū oīa que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat̄. Obsessa ē vrbs natura ꝛ artificio munita aliq̄ȝdiu ꝛ acriter. ꝛ dum tātus desidet magis q̄ȝ oppuguat exercitus valitudo ꝛ nō magis corpoꝝ q̄ȝ animoꝝ egritudo quosqꝫ valētes deqꝫ ac inualidos debilesqꝫ consternat. Nec satis intellectu est tūc q̄d ab ipis postea rescitū grecis morboꝝ q̄litas effectusqꝫ edocuit gipsum farine ac pani quē greci importarē fuisse cōmixtum. q̄obreꝫ Conradus re infecta in Thraciā retro cessit. Postea cōradus lodouicusqꝫ reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumqꝫ est nihil magis conducere q̄ȝ damascum copias ducere. tādem iherusalem p̄uenīes secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quideꝫ epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa sedis aplice legatū miserat therosolimā. itaqꝫ ductu ri in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem qꝫ legatū ꝛ simul patriarchā therosolimitanum. multos quoqꝫ epōs expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisqꝫ magnis conatib⁹ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaqꝫ arido sed artificio vbere atqꝫ fecundo. ager em̄ effossis cuniculis ductisqꝫ fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē p̄ se fert. Paruus amnis in regione vnicus p̄terlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vn̄ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā p̄suadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt̄. Damasceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti fameqꝫ laborarent̄ soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijsset. cōradus lodouicusqꝫ cōmunitos male habitos qꝫ exercitus suos in europā reducētes ad p̄ria sunt reuersi. Rogerius q̄ꝫ a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduꝫ ad bella mouit. qui apd castrum winsberg victus. Eūdem postea heinric⁹ filius cōradi qui post euꝫ regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq̄ȝ b̄ndictionem impialem percipere potuisset anno dn̄i M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Linea imperatoꝝ

Conradus tercius

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestiferū nomē maxīe in Italia inualuit. cū auferat vnitatē ꝛ pacē vt nūq̄ȝ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui impiale dominiū in ytalia detractāt vsqꝫ in diem hodiernum guelfi nūcupant̄. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ꝛ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ꝛ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudīe xp̄ianorum ad expugnationem terre sancte in subsidiuꝫ xp̄ianoꝝ (qui ibi indies fe rebant̄ deficere) animosissime transijt. veniēs Cōstātinopolim inde trāsiēs per hellespontum in bithiniam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuꝫ cōmorat⁹. Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum conrad⁹ patriarchā obuiam misit in vrbem ꝛ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑactam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno ꝑmāsit cum vxore sua. demum cum principibus in p̄rium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝯditio apud oriētales regiones indies in peius vergere cepit. cum prius sola eoꝝ nomia hostibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum p̄sentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xp̄ianorum suspectas habuerūt. ideo norodoin⁹ antiochenā p̄uinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam et iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. pfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica et illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa fert pdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit q clerici gloriā absq merito habere volūt et meritū absq ope.

Gracianus

Gracianus sancti pauli monach⁹ patria etruscus ex Clusa ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiā italie vrbem ob eius ingenij et doctrine magnitudinē maximo in pcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmia ostētant eū plura ɔdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratissime collegit. cuius pncipiū ē Humanum genus duobus regit. qd qdem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. et legendū publicis gymnasiis ɔcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas et de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam et cētum particulas distinxit. Secūdā in sex et triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. et hāc qz in qnq distinctōes diuiserit. Quis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus et yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoq notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. p id qz tps (vt Vincētius gallus testat) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed et prioꝝ seculoꝝ lrīs ornatissimus. et bonitate vite atq ingenij acumie clarissimus et celeberrimus fuit. cuius rei grā sententiaꝝ libros accurate doctissimeq composuit. laboriosum certe opus ex multoꝝ sanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq maiores glosas psalterij et eplaꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā eplaꝝ et psalterij ab anshelmo p glosulas interlineales margialesq distinctas. et postea a Gilberto ɔtinuatiue pductā latius et apti⁹ explicuit. multaq de dictis sanctoꝝ addidit. atq sermones multos et doctos atq elegātes ad populū habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp⁹ floruit cū pdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusq testamēti historiaꝝ diligēter et accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. et quorūdam gētilium historias locis ɔgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed et versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit cētenario annorū post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illuminata est. Quidā affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō posset iniūctum sibi fuit. de hoc tātū doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt. Quis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigit a iudeis in die parasceue in vrbe norwico. de q postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsq et gloria ad modū clari haberent a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream et argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipsius scilicet nota. q et nūc vsq apud eos in fidem pmissorum fideliter seruatū est. nam vsq ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui bruneti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

Auicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his temporibus vniuerso orbi clarissimus habet. qr vt fertur dñs cordube z princeps vrbis eius. dedit tñ magnā operam exercitio medicine. faciendo vt a prībus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe visitabat. homo fuit colore brunus. z iocūdus. qr pulsando z cantando libr fecit cāticor. Et vt fert satis iuuenis mortuus ē. Nō em attigit qnquagesimū ānū. Scripsit tñ vltra medicinā in omī genere disciplīne. Et in naturalibus z mathematicis z moralibus z dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina z in omī genere disciplīne eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qd tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq somniant. M. em. z. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri eplas mutuas inter vtrosqz qd absurdū est. mirabile em esset. cū in volumine eplar augustini ad viles psonas eple scripte sunt. Et eple ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqz conculas asportatas d sancto iacobo noīat. q tpe augustini non erat vbi nūc ē. xpīanos item noīat z eor cōsuetudines de carne z corallo. cū xpīani pauci nominis erant z nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut par ante. Algazel etiā z alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. z arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in omī doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deinde accuratissime enucleauit. Distinctiusqz ac clarius p ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postqz oīm medicor scripta vidisset. Medicinā omnē in qnqz libris descripsit. Scripsit quoqz de viribus cordis z plura alia.

Auerrois cōmentator

Auerrois quoqz medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. z ipe apud cordubā hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. Fuit em a natiuitate xpī anno. M. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis qtlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit z adeo excellenter in omes arestotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sba orbis de tiriaca. librū qz pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Soar etiā medicus cognomento sapiēs. q auenzoar dr hisdem tpibus fuisse z claruisse ipemet i xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testat⁹ est. atqz cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissim⁹ vir librū medicine noīe theisir ad qndam regem dedit. Indeqz nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitqz se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aaboali Abincenī sunt noīa arabica prēs z auū significantia. Abon em z abin apud arabes idē ē qd fili⁹. Mos em (vt omes asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē prīs z aui ponerent z suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archieps Cantuarieñ.

Thomas archieps cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepō in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis anglor cancellariū effecit. vt sua prudētia malignorum hoīm seuiciā tparet. q post decessum archiepi eccie pficere pcurauit. Cū autē rex scm thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere conaret. Cūqz post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cū duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus z sanctissimus ab heinrico anglor rege cum iura sua z ecclīasticas dignitates quas sibi pdictus rex z publica eius ptās vsurpauerat resarcire: et in statū pristinū reuocare anniteret. post exiliū damna cōtumelias atqz obprobria postqz parentū z amicor prescriptōem z alia: atqz alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander auditis z cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctor cathalogo ascripsit.

Noruegia prouincia hijsdem quoqz temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xpī fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oim consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Anno mundi. 6353. Anno cristi. 1154.

Linea summoꝝ pōtificū

Adrianus quartus

Alexander tercius

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Noruegiā missus esset: vt p̄missum est, puīciā omniū terre cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaqꝫ creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administrationi vrbis p̄fecerunt. tentatusqꝫ a romanis tum p̄cibus tū minis vt ꝯsulibus liberam vrbis administrationē relinqueret. vtqꝫ in lateranū ꝓficisceret̄ faciende consecrationis causa. qd̄ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret̄. interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexqꝫ vrbem romā ecclesiastico supposuit interdicto. ⁊ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiunij dies. qd̄ cū popul⁹ egerrime ferret: peruicit prudencioꝝ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Guilhelmū Sicilie regē qui multas eccl̄e occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aūt primus impator creat⁹ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ⁊ a romāis tumult⁹ excitaret̄. pōtificis p̄cib⁹ impator lenit̄. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā ⁊ circa lacū sancte Cristine multa castella muniuit. ⁊ Radicophanū qd̄ nunc Senenses obtinēt muro ⁊ arce ꝓpe inexpūgnabile reddidit. primusqꝫ pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs culcior reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē redijsset vexaret̄qꝫ a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Arggnanū pecijt. vbi nō multo post morit̄ pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit̄ non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi. 6359. Anno christi. 1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoꝝ ⁊ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat̄. Etsi canonice lectus fuit multas variasqꝫ in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ꝓfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander hortante Philippo francoꝝ rege Toracinā ꝓfectus cōscenso nauigio in franciā contendit. cōuētuqꝫ in Claromonte habito anathema in impatorē ⁊ Octauianū statim enūtiat: quā ob causaꝫ Fridericus tres alios ꝯ hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Pascalē. post Calistū. deinde Innocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex francia reuocāt congratulantibus oībus ꝑbenigne suscipit̄. Cisalpine igit̄ Gallie populi ī spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furientē ingredi p̄miserūt. his intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentū accessit. eius qꝫ vires ꝑhorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a marco iuliano conditū ꝓfectus. ab incolis recipit̄. Et ortulo preficit̄. Post aliquo t vo menses cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum omī apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoqꝫ ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum omī gaudio primo ꝑduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē ⁊ senatū cū omī pplo bn̄dixit. Impator vo audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui sebastian⁹ dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. ⁊ venetias vinctū ꝑduxit. ad pontificē ductus eo ꝓcurante pax inter pontificē ⁊ p̄rem augustū componit̄. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. ⁊ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̄ ditionibus erant eccl'iastice pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astan te populo. imperatori iussit. vt sehumi ꝓsterneret ⁊ veniā deinuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs ait. Scriptū est sup aspidem ⁊ basiliscū ambulabis ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconē. at fridericus. Nō tibi inqt sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatorē ⁊ pontificē pace ꝯposita. Et ducem atqꝫ senatū exornauit. agentē postea thusculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores vi eccl'iastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiscopi conscisū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cūqꝫ tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum conciliū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ꝯstitueret. Interim post lōgos ⁊ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxi. die. xix. rome moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Linea imꝑator
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici duc[is]
sueuoꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karuloꝝ. post
cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus imꝑator. An
no dn̄i M.c.liij. imꝑauit annis.33. Primo sedatis discordijs in germania confestim
lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta
ꝓperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queqꝫ vrbem veterem primo
post ciuitatē castellanam cū collegio cardialiū se receperit. missis tn̄ hincinde oratori
bus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsiones ex
hibuit. a quo breui post in principis aploꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebrita
te romani cū pōtifice adriano pax ꝯcordes ꝓpter ꝯsules imꝑatorem suspectum ducē
tes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis
tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud par
ua cōmissa ē ⁊ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum imꝑator incensis in ro
manos animis ferebat̄. quē pōtifex exoratū tantisp delinuit vt captiuis dimissis ci
uitati culpā. iuuentutis temeritatem. reijciēti pacem ꝯdonauerit. Imꝑator paucos
moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Vo
burg ob ꝯsanguinitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nup
tias fecit. Eoqꝫ tpe ducem bohemie regio noīe decorauit. ⁊ marchionatum Austrie i
in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū ad
uersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cre
mam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane eccle terras
et vrbes vexabat. Terdonaqꝫ primo spoliata. Mediolanūqꝫ post solo equata ē. cui⁹
populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distan
tia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea
crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo pos
sidebant. saluberrimi ꝯsilij auctores. quoꝝ suasionibus constat veronēses. patauio
nesqꝫ ⁊ vicentinos societatem belli conditionib⁹ inijsse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata es
sent. suos germanos vndiqꝫ conuocauit ⁊ papiensium cremonēsiumqꝫ auxiliū fretus veronā duxit. Verebat̄
autē ne alexandri auctoritas sibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igit̄ dolis aggressus est. Cū deīn otto fili⁹
captus venetijs tenebat̄. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bn̄ficiū (vt ꝑmissum ē) ꝓmeruit. Sebastiano
aūt duci ⁊ eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ⁊ pmo quidē funale can
didum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item ꝙ plumbo eorū
epl'as sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est or
namentum galero ꝯsimile. Quarto venetoꝝ principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū
in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dn̄i veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam ꝑ
petuo duraturam obtinuerūt. que vsqꝫ in ꝑsens ꝑdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colo
rum obtulit. Sexto deniqꝫ cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ꝑpul
cre depicta habent̄. Fridericus tādem eccle romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habu
it. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Siriā expediti
onem sumpsit. cū amplissimo q̄z exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimqꝫ castris ꝑ hungariam bulgariāqꝫ
et thraciam continuato itinere apud cōstantinopolim primum desedit. quē vt bosphoꝝ q̄z celerrime trasmit
teret. Isaac imꝑator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat.
Primiam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium delatus non magis eius agrum q̄z
adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsqꝫ vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia
que sunt adita in suam ꝯpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq̄z extermino magis timuerit Sa
ladinus. sed tātam christianorum spem infelix hora succidit ꝙ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisqꝫ
mitigandi auidior temere ⁊ in explarato ingressus tantoꝝ exercituum imꝑator euectus est. Mortu⁹ est hic in
clitus princeps anno imꝑij. xxxviij. vir certe magnificus atqꝫ ꝑclarus. magnanimus. larg⁹. strennuusqꝫ atqꝫ
facundus. qui auxit imꝑiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plerisqꝫ. pre
ter persecutionem ecclesie gloriosus.

Heresis waldensiū seu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomie
Waldo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet̄ opibus relictis ⁊ pauperib⁹ erogatis
diabolica quadam suasione ductus euāgelicam pauptatē omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset
quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctoꝝ dictis sibi cōscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflat⁹
spiritu ꝑdicando sanctoꝝ aploꝝ officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaqꝫ innumerabilib⁹ quasi discipul[is]
multos ⁊ quidam pessimos errores disseminare cepit. plātos ⁊ clerum penitus aspernando. Monitus autem
respondit. obedire oportet deo magis q̄z hominibus. ⁊ cū in suo sensu obduratus ꝑsisteret. tādem veluti here
ticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximū simpli
cioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmus heremitarum ordinis heremitarum virū vtiqꝫ sanctissimū olī aquitanie ducem et pictauiensium comitem anno dn̄i.1157.in gallijs virtutib⁹ et miraculis clarū fuisse cōstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortez p̄ oculis sibi constituere voluit timensqꝫ ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremū secessit et ibidē sub diui patris augustini regula pfect⁹ xp̄i seruus esse cepit. factusqꝫ religiosus quāto altior in honore fuit tanto se hūilius subdidit. et sicut antea loricatus hostes et barbaros ꝓpulsare cōsueuit. ita in deum cōuersus loricā sup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs et ieiunijs suū corpus affligere voluit. hanc obrē multi nō modo seculares verum et eiusdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati ad eū confluebant et tanqꝫ bonū patrem ordinisqꝫ instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cū cistercensium ordinem in gallijs modico tp̄e et plurimū auctū et maximo in p̄cio habitum. suūqꝫ heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū diruiūqꝫ atqꝫ vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanqꝫ videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. et laborantem sine charitate et inopia offendit vt nullū ferme religiōis inditiū in eo videbat. Ordinis sui vir sanct⁹ calamitate pmotus aīm ad instaurandū adiecit vt breui cōualescens ex multitudine religiosoꝝ et monasterioꝝ meliorē faciē ordo diui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaqꝫ cōcessione anastasij pōtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. et primū monasteriū apud parisius sub medicationis titulo extruxit. huius aūt p̄cipu⁹ albertus gallus fuit. qui viuendū sua doctrina et vite sanctitate ordinem postmodū auxit. hic siquidem Guilelmitaꝝ titulus in gallijs vsqꝫ ad innocentij quarti pōtificis tp̄a pseuerauit. veꝝ eo mandāte post habita ei⁹ denoīatione et omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiqꝫ accersitis innocentius et successores oēs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atqꝫ precepit.

Soles tres p hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise sūt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol⁹ occidit. Similiqꝫ modo ꝓximis annis tres lune apparuere et in media signum crucis. Hec visiones interptabant a nonnullis indicium esse discordie grandissime. cardinaliū in electione pape et principū in electione imperatoris cū cōtra alexandrū vt p̄missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tp̄s plurib⁹ annis nō nullas quassauere ꝓuincias et q̄maxime Siriam atqꝫ Ciliciaz. in quib⁹ multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populoꝝ strage corruerūt

Jo. mesue medicus

Johannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. et ipse hisdez tēporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilē scripsit. Aliū quoqꝫ aromatarijs ac medicis vtilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̄ canones vniuersales posuit. et cū de curis morboꝝ scribere orsus fuisset et a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt et manchū opus reliquit quod postea petrus apponus pataui⁹ perfecit. licet etiam incōplete. Franciscus tamen de pede montiuz egregiam addicionem perfecit. An xp̄ian⁹ fuerit quidam dubitant licet tanqꝫ fidelis et bonus deum psepe appellet.

Jo. carnotensis epūs

Johannes carnotensis epūs et beati thome cantuariensis familiarissim⁹ homo doctrina et eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philozophorum et nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atqꝫ alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixeñ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixeñsis epūs in territorio patauieñsi ortus in adolescencie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauieñ. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Cōradus saltzburgeñ. epūs eū iuuauie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouā plātationem regendam suscepit. mox aūt p̄positus factus corpusculū suum multis ieiunijs vigilijs alijsq̄ supplicijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixeñsi in demortui locū cōmuni voto clericorū in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ꝛ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratōi ac ꝯtemplationi se totū dedit. Summa insup eius abstinētia fuit ꝛ mirabilis vite austeritas. Cilicio ꝗꝗ sb habitu vteb at. oua lacticiniaq̄ ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem eñi suā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessorē deinceps eum semper colebat. Claruerunt igit̄ eo tpe due oliue in ecclia dei. Eberhardus archiepūs saltzburgeñ. qui in solsticio estiuali x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose epatui brixeñsi p̄fuit ꝛ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. ꝛ qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens plenus tandem dierꝫ positus in balneo aquarꝫ in solsticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animā deo reddidit. sed postq̄ sanctissimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. ihrlimorꝫ rex

Almericus sextus iherosolimorꝫ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir p omnia strennuus ꝛ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq̄ Ascolonā templarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxisset dregmoni regi egiptij copiarꝫ p̄fecto cōgressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo post delatus primariam egyptiorꝫ vrbem quā tiracunus saladini turcorꝫ regis p̄fectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini eū nullo pacto xp̄ianis subijci sint passi. Eaten⁹ almerico regi se ꝓmiserint vt in soldani potestatem p manus suas reducerent. almericusq̄ pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexādrie potestatē. q̄ in pecuniarꝫ dissolutiōe cū fraudē almeric⁹ intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carras nūc chairū vrbē poteñtissimā obsedit quā cū aliqñ obsedisset potiundi quidem spe nō caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt re infecta. pauloq̄ post in ascolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecorꝫ impatorꝫ contra ac cōsueuerat magna subministrauit auxilia. ꝛ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico haud diu post defuncto Balduinus filius successit.

S. Albert⁹ beluacensis

Anshelmus epūs

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamia martirio coronatus est.

Anshelmus epūs beluacensis p hec tpa cuꝫ in omi sanctitate moribusq̄ p̄claris vixisset diē obijt. ad cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

Philipp⁹ rex francorꝫ

Philippus francorꝫ rex lodouici supioris regis fili⁹. post patrē regnauit annis. 44. Is postea cū audisset iherosolimā a saladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xp̄ianorꝫ pricipib⁹ siriā adnauigauit. cūq̄ ptolomaidē vna cū richardo anglorꝫ rege se recepisset. ꝛ inde iherosolimam repetituri essent ambo de iherosolimorꝫ regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus simulata infirmitate in europaꝫ (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹ reliquū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit ferunt historie hunc philippū religiosorꝫ orationibus miraculose fuisse natū. qa cū lodouicus pater iā sexagenari⁹ liberis careret vniuersis populis p̄cepit vt dn̄m instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄cipue librum viarum domini appellatum.

Linea summorum pontificum

Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi. 6384. Anno xpi. 1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gēte nobili ori undus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus diem obijt oīm ɔsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis deponi curauit. multo eñ ex nobilitate populoq̄ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omia ɔuertēs fastidisset innitebat. sed adeo cōsularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo eñ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici studuisse comptum est. qui fuga sibi tardius ɔsuluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ pōtifex fuge sue necessitate ad bonū ɔuersum ɔsilium quod rome destinauerat veronam ɔcilium cōuocauit. rebus iherosolime titubātibus suppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfect⁹ cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes omnes xpianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurrerent. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroq̄ mitterent lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄rto mense secundo die decimooctauo verone morit sepelit q̄ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̄ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis ro. impator heinricum filiū ꝓuicijs ⁊ vrbibus quas de italia romanū tūc possidebat imperiū ꝓfecit. Qui q̄primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xpianos principes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quē audita Guidōis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quē Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xpianoruꝫ generali edicto de mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ quū serius negligentiusq̄ ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstituerat xpianā eo militiā festinātius copiosiusq̄ sua ꝓsentia cōuocaturus. Iāq̄ ferrariā attigerat quū ī felicis ꝓlij rumore primū. post certiore, atq̄ q̄ erat maiore xpianaꝝ reꝝ exterminij nūcio ad se ꝓlato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̄ breui mens⁹ ferrarie i itinere morit pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oīm cōsensu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par suo ꝓdecessori. sed tpe acceleratiorē habuit mortis euentum. ⁊ statim nūcios ⁊ litteras ad principes xpianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄ hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraꝫ sanctam xpianoꝝ militum auxilia totis animi corporisq̄ viribus insudat. pisas se ɔtulit. quo pisanos inter ⁊ genuenses acerrimo cotēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrunq̄ populū bello maritimo ꝑpotentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ parti cōditionem vt classe armata in barbaros duceret xpianos in asia vexātes dū hec intētiore cura vir sanctissimus agit pisis morit pōtificatus die sui quinq̄gesimoseptio.

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Is maxime doctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tēpestate apō guilhelmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi ꝓsentia disserebat. cū prius nō multū ab homie doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus esset nōnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potissimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruꝫ lumbardum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. sicut ꝑꝫ ī pricipio libri decretaliū. Fert q̄q̄ m̄lta scripsisse. librosq̄ suos dn̄o pape emēdandos obtulisse. ⁊ ei multa de futuris reserata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid sibi de expeditione sarraconoꝝ sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iherusalem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit de futuris temporibus nos reꝝ incertarum ꝓsagium relinquere conuenit iudicio posterioꝝ. alia quoq̄ ꝓpulcra scripto mandauit.

Joachim abbas

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomīs quartus Almerici superioris filius septim⁹ Iherosolimorꝫ rex p⁹ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra ꝑcussus fuit. regnū fortiter prudēterqꝫ admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris periicia inferior habebat. Cū em̄ ad terciū vtriusqꝫ regni annū apō Ascolonē prelio ꝯcurrissent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ꝛ altero iterꝫ ꝓlio apō Thiberiadem ꝯmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ꝛ Arabas ꝑsente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igitur Saladino turcorꝫ regi ꝑstantissimo q̄tiēs ꝯgrederet fortiter resistebat. ꝛ tamē illius virtutē eximiā ꝛ suū ipsius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄ianorꝫ asie rebus ꝓ sua prudēcia ꝓspicere cōstituit. Cū em̄ deterrēte morbo vxorē ducere noluisset liberorꝫ spe destitut⁹ nepotes q̄siuit relinq̄re successores. duas namqꝫ sorores suas in matrimoniū collocauit. quarꝫ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄ senio confectus interierat. quintusqꝫ Balduinus ꝛ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatorꝫ hisdē tpib⁹ quā maxīe in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tamē scribunt sub imperatore Henrico gesta. Uerū cū Fridericus ꝑdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniam ꝑpetuo exilio dānauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōi ꝯsensu vestibus induti albis ad imperatorē accessere miam depcauere. quarꝫ humilitatē vt vidit cesar pietate ꝯmot⁹ annuit vt ī patriā redirēt. Reuersi exules ꝛ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas ī lanificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie ꝯuersationis ꝑ regionē illā diffundi. Scdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ꝛ seorsum mulieres exercitia corpalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ꝛ ꝑcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtqꝫ ꝓ norma viuēdi partē regule bti Benedicti superiores eorꝫ ꝑpositos noīantes. Deinde facultatib⁹ tūꝫ ꝑsonarꝫ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄ monialiū ꝑ ptes Tuscie ꝛ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ꝛ vite scītatē approbat⁹ ē ordo ꝛ mod⁹ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ꝛ postea ꝑ successores multipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ꝛ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em̄ balduini leprosi quintus balduinus puer ꝛ ip̄e rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ꝛ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. dūqꝫ res ip̄a magnis christianorꝫ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianorꝫ ad octauū auūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futurꝫ qd̄ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ꝛ milicia oīs in regē iherosolime accersirēt. multisqꝫ astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibusqꝫ Guidonē virū suū ꝑsentē ꝛ ip̄m instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianorꝫ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ꝛ gallilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoqꝫ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tpis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. Quobrē Saladinus ingenti peditū ꝛ eq̄tū exercitu cōpato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ꝛ maritima occupauit. postmodū in Ascalonē ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnationibusqꝫ ꝑ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atqꝫ alia ꝑ viginti item dies castra fecit. obsessiqꝫ ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciarꝫ adducti q̄ oppugnantiū timore pterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire ꝑmitterent. Inuenim⁹ factā cōdeditionē secūda die octobris Anno nono ꝛ octogesimo postq̄ in christianorꝫ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heracliū patriarchā ꝛ clerū facto agmīe sunt secuti. quarꝫ pars Antiochiā. pars Tyrum pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice deinc etiam ecclīe christianorum iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ꝛ Greci.

Linea summorum pontificum

Clemens tercius

Clemens tercius. patria roman⁹. patre ioanne cognomento scolaris. demandatū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictū proponit. Rem xpianorum in asia magis magisqz indies periclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xpianos admonet. excitat. hortatur vt crucis salutifere signo non magis humeris q̄ cordibus affixo arma in barbaros assumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis parritura. Cōciuit vero ea romani pōtificis exhortatio xpiani orbis principes friderictū roma norum īperatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richardū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepōrum epōrum et aliorum principū virorum multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti et pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonib⁹ quoqz et dacis triremes quinquaginta. duodecimqz ex flandrensib⁹ xpianā expeditōez sunt secute. et guilhelmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multisqz exercitibus nauauit. qui classe sua mare a barbaris pyratisqz pacatū vbiqz reddidit. Insupqz annonā ex apulia siciliaqz importauit. Hij principes in asia postmodū varia vsi fortuna acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl'iasticas animū adiecit Nam et mores clericorum q̄rundā nō satis pbatos seueritate sua emēdauit. Et claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templūqz vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno pōtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius

Celestinus tercius papa. natione romanus. patre petro cognomēto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir et vtute insignis in terciū celestinū ē suffect⁹. Qui egreferēs apertā siculorum rebellionē in suū predecessorē imprudētissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir qdē p omnia bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoadu ixit nil pretermissit. quo terra scta (Ita em̄ hierosolimam vocant) recuperaret. in tantis autē pturbationibus rerum. tantoqz sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices p cōmode possent. Preterea vero nomen viterbio dedit. eccl'iamqz cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore et desiderio hominis larimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenorum rege defuncto. ei⁹ loco tāq̄ vir fortissimus et strēnuus ab oib⁹ subrogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptiorum regē in bello pcessit. q̄ tādem capto et occiso vniuersam egiptū et syriā oēm cōquisiuit. Et suo impio adiecit. Deinde in xpianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu ingētē pecoris hoīmqz abegit predā. et cōgressos pdatorib⁹ xpianos milites. in quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex pte occidit. Attū pmo et secūdo plio a balduino rege leproso supatis. Verum ꝯpatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū regem mouet. quē et simulata fuga aliqn̄ in angustas ꝯualles ptrahēs tādē supat et capit. Cui⁹ victoria elat⁹ in xpianos de hierosolimorum regno ꝯtendētes cū maximo exercitu pcessit. Ipam tandē ciuitatē sctām (quā xpiani reges post gothefridū regē p ānos octo et octuagīta cū magna gloria possederāt) post maximā xpianorum stragē vt pmissum ē cepit. et de ea triūphauit. Templūqz salomonis qd turcis pariter et sarracenis sicut et xpianis consueuerat sanctū eē. illudqz prius q̄ saladin⁹ ingredi voluerit. aq̄ lauari rosacea. et suis lustrari execrationib⁹ curauit. pfect⁹ inde impiger saladin⁹ in tyrū duxit. quā vrbe cōrad⁹ marchio nō magis ciuib⁹ quā ceteris q eo ꝯfugerāt xpianis publico pmittēte ꝯcilio defensandā et ppetua ditione tenēdā accepat. Hic qppe saladinus clarissim⁹ fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laudē nisi xpiani noīs caracter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funeri tropheū tale an̄ corp⁹ suuz deferri spectaculū. videlz pānū nigrū in lancea suspēsum. Cui precederet preco clamans Asie toti⁹ domitor ex tanto regno tantisqz opib⁹ moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctā de cudota eo tpe claruit. Cui diuinit⁹ collatū ē annis multis in corpe degere et corpalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officioqz bubulca. sic corpe marcida. et pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta tn̄ et corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueretur frequēter rapiebatur in excelsis et angelo duce freta: Illud quoqz admirandū feminā rure editam et educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs et circūspectā in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem. pleriqz arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Heinricus eius nois sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯsensu principũ romanoꝝ impatoꝝ delectus imꝑauit annis octo. a patre aũt prius rex designatus coronã aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi ep̃o in graciã redeũt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiõis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiũ a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea iniũcta cõditione vt heinricus ip̃e regno citra vltraq̃ fretum siculum ꝓprijs recupato sumptibus ⁊ cẽsum solueret annuũ ⁊ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidẽdam. idq̃ quo rex facilius assequeref cõstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agẽtem occulte educi curauit. eãq̃ natu grãdiorez q̃ q̃ filios ꝓcuratura videref dispẽsatione ap̃lica illi in matrimoniũ collocauit Reddidit vo heinricus impatoꝝ primã oĩm vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ⁊ romane ecclesie iuris erat. Isq̃ p̃ter hec vna in re ꝯsiderantissimus ro. po. ꝑmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeref ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriã conseruanf. Ingressi regnũ cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilẽtia exercitum inuasisset re infecta abeũtes in alemãniaz accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnũ in ytaliam exercitum duxerat. veneratq̃ secum Constãtia vxor fridericũ filiũ afferens primũ (quẽ p̃ter omniũ opiniones nimis annosa peperat) Isq̃ secũdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝓsecutus est. paruoq̃ negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censef. ⁊ ip̃a subinde sicilia in eoꝝ potestatẽ sunt facta. Cõstans vo tũc fama fuit heinricũ panormi agentez thesaurũ ingentẽ a normãnis regibus tanto prius tempore. tantaq̃ successoꝝ ꝓsperitate cumulatum dam expilatum in germaniã transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. se cõtulit cũ eoq̃ pontifex celesti. multa egit vt recupande hierosolime curam susciperet. Quod quidẽ munus cũ p se noluerit per legatos exequi spopondit. priusq̃ ro. et italia decederet nauigiũ ex omni sicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterq̃ alpes transgressus archiep̃m maguntinũ ⁊ saxonũ ducem legatos declarãs onus illis iniũxit copias ex oĩ germania cõtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingẽti classe in hispaniã vlteriorẽ delati cõgressum p̃lio castelle regẽ supatumq̃ ceperũt. ⁊ plurima tũc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partẽ bethicã olim. nũc granatam vsq̃ in hec tp̃a Anno. 1493. tenuerũt. Tandem cũ in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agẽs cũ grauiter egrotaret ad Innocẽtium põtificem ro. mittens vxorẽ sibi ⁊ fridericũ filiũ pueꝝ ꝯmendauit. Philippũ vo sibi germanũ fratrẽ. cuius totius ethrurie dominiũ sub ducat⁹ titulo cõcesserat. q̃tũ in se fuit ro. imperij ⁊ simul gubernationẽ regni sicilie quousq̃ filius adoleuisset administrationẽ retinere quesiuit. cõfectoq̃ testamento panormi diẽ obijt. ea igif mors et rem in asia xp̃ianã ⁊ simul omnẽ germaniã maximis inuoluit motibus. fuit em̃ in agẽdis rebus strenuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facũdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynãdus monach⁹

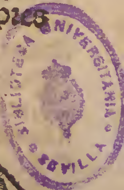

Helinãdus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tẽporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cũ esset vir doctissim⁹ ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicã p pulcrã ab initio mundi vsq̃ ad hec tempora composuit ac in maximo volumĩe digessit. At hoc op⁹ ita dissipatũ ⁊ dispersũ ẽ vt nusq̃ totũ reperiaf. scripsit ⁊ alia opuscula ⁊ sermões.

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus p hec tempora floruit ⁊ multa composuit. ⁊ inter cetera p̃ter latina vocabula. que diligenter in ordinẽ redegit. ⁊ de ordine dicẽdi optime scripsit. atq̃ plures ep̃las elegantes doctasq̃ composuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̃terea patria bononiensem virũ vtiq̃ celeberrimum atq̃ insignem ⁊ in iure ciuili cõsultissimum. Iohannis bosiani (qui summã breuẽ super pãdectis composuit) auditorem cũ p̃dictis floruisse constat q̃ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cõfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̃o euo magno habetur in p̃cio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus ⁊ cremonensis eius doctrine ⁊ professionis doctor. de quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tp̃e floruit. quem angelus de perusio iuris lucernam ⁊ mundi speculum appellat.

Linea summorum pontificum
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasimũdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissim⁹ atq̃ doctissimus. q̃ a primeua etate parisius lr̃is operã dedit. Is añ põtificatũ doctrĩa et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliũ refert. quo mortuo in ei⁹ locũ oĩm consensu põtifex sufficit. Qũ autem fuerit gloriosus põtifex opa eius ostẽtant. q̃ si omnia scribenda forent ingens volumẽ efficerent. q̃ cũ exosaꝫ haberet venalitatẽ edicto statuit vt nullus curie officialis quicq̃ ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̃bus modũ p̃fixit. hostiarios quoq̃ a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq̃ vbi magistratũ iniit bello asiatico animũ adijciẽs germanos ꝓpter Heinrici mortẽ in asia tumultuãtes retinere in officio lr̃is. nuncijs. premijs. pollicitationib⁹ conat⁹ ẽ. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potẽtiam in asia concrescere apud lateranum maximum conciliũ celebrat. cui interfuere plures viri p̃stãtissimi. Postmodũ multa libroꝝ volumina composuit. inter que extat liber de miseria cõditionis humane. ⁊ libros de sacramẽto eucharistie. de sacramẽto baptismi. habuit item sermones temporibus ⁊ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoq̃ antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus ⁊ oĩ ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignũ breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo põtificatus sui initio edidit. Primã q̃ de inducijs habet. Quotiẽs orbis p̃nceps alter in alterũ delinqueret correctionẽ ad põtificem romanum spectare. Et venerãdos esse principib⁹ cũctis maximus sacerdotes secundam. Terciã que extra de electiõe habet singularis fuit. Iuuere hui⁹ põtificis virtutẽ ⁊ doctrinã beati Dñici ⁊ Francisci assisiatis sanctitas. Improbauit p̃terea abbatis Ioachim libellum quẽdam nõ sanam doctrinam p̃ se ferẽtem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui postea parisi⁹ cũ sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cũ in eo nil nisi eternũ ⁊ incommutabile sit. dixerat p̃terea in charitate constituto nullũ peccatũ imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̃termisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate ⁊ vsu longe distantia. hospitale sanctispũs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonib⁹ ibi solitis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ⁊ ditissimũ hospitalitati amplissime deseruit vnũ. Et alteꝝ turris appellata comitis vrsani operis. que muro oĩm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Estq̃ ad forũ olim neruę ad veteris subure principiũ que p̃ etatẽ nostrã ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq̃ basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tũc dirutam instaurauit. Verũ dũ Perusij tollende discordie causa (que inter Genuenses ⁊ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset morit. pontificatus sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortẽ nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritq̃ inmutatũ sit. hic quoq̃ primũ ordinẽ diui Augustini heremiticum sub tutela apostolica suscepit.

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocẽtio põtifice p̃dicto ꝓ recuperanda iherosolima celebrat. cui interfuere mille ⁊ trecenti plati cum iherusolimitano ⁊ constãtinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodeciꝫ. Abbates. priores. cõuentuales octingẽti. Greci ⁊ romani imperij legati. Regum vero iherusalem. francie. hispanie. anglie ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cõsultationem nec decerni tamen quicq̃ aperte potuit. q̃ ⁊ pisani ⁊ genuẽses maritimo ⁊ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̃ clericorum mores componerentur.

Iohãnes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui augustini instaurator natiõe Mantuanus his temporib⁹ i flaminia ⁊ vmbria vitam rligiosissimam ac sanctissimaꝫ duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres zãbonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. 50. ãnis in flaminia ꝯmorat⁹ fuisset i patriã reuersus plen⁹ dieꝝ ⁊ opib⁹ bõis. ãno a natiuitate dñi 1222. migrauit ad dñm. Cuius corp⁹ translatuꝫ in mõasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactũ summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Concilium lateranense

Linea imperatoꝝ
Philippus

Philipp⁹ sueuie pꝛinceps ⁊ ethrurie dux heinrici imꝑatoꝝ frater. quē idē heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania eīn electorū pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit cōseruandū. ⁊ res bello dissidijsq̧ diutissime acta ꝙ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc dissēsionem imꝑatoris deligendi ytali neq̧ philippū neq̧ othonē ad imperiū admittunt. pter id tantū tpis quod inter coronationem ⁊ depositionē othonis interfuit. Per reliquū vero eorundē imꝑatoꝝ tempus vacasse imperiū scribunt. Philippus aūt anno M.cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit ⁊ in suaꝫ potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum ī graciā sumpsit. Innocentius vō pontifex quia cōstabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egisse ecclam othonem imꝑatorem ꝓnūciauit. Philipp⁹ ira succensus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otho q̄ꝫ composito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntq̧ singularia certamina p̄cipue apud coloniam. Ad annū q̄ꝫ pontificat⁹ innocentij octauū otto ille quē ro. regē imꝑatoreq̧ instituerat a philippo vbiq̧ succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulsuꝫ postremū oīm cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoq̧ facta eruptione cōgressus supatusq̧ a coloniensib⁹ est expulsus. qui tempori cedentes philippo imꝑatori debitā obedientiā pstiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ imꝑatoꝛ declarat⁹. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq̧ p arma impio quies. quem lantgraui⁹ thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circūueniēs. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalend iulij. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe attn̄ virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

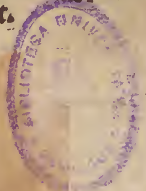
Otto quartus

Otto dux saxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dnī M.cc.ix. cū philippus imꝑatoꝛ a comite palatino interceptus fuisset. imꝑatoꝛ a germanis suis delectus imꝑauit annis tribus. qui statim romam ꝓficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terram eccle hostiliter inuasit. nā radicophanum montē faliscū siue vt corrupte appellant flasconem ⁊ totā pene romandiolaꝫ p diuersas legiones diuersosq̧ legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas q̄ꝫ caperet est adnixus. Friderico secū do quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmissa ꝓtectio secuꝝ redderet. nihil tantī motibus suspicante. eos vō motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē misit. qui eū suadendo. hortando. admonendo puincere conarent vt capta de eccle terra feudatario redderet. q̄ peiora indies moliebat. vnde pontifex eū anathemate primū pcussit. deinde pseuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infestantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depositūq̧ ꝓnunciauit. Secutos eū plātos ⁊ pceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabant absoluens vt nō magis possent ꝙ deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia se subtrahere. q̄obrē rex bohemie. langraui⁹ thuringie ac archiepi Maguntin⁹ Treuerensisq̧ dux austrie ⁊ ex militibus pstantiores quiq̧ eū deseruert. Cū etiam germani electores imperij philippo suadente francoꝝ rege ꝙ primū de priuatione othonis certiores facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝝ rebē declarauerūt. Philipp⁹ eīn francie rex othonē ioannis regis anglie ex sorore nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quib⁹ tandē deterritus malis atq̧ periculis otho in alemāniā se recepit ⁊ quecūq̧ de ytalia ceperat in romani pōtificis friderciq̧ sicilie regis potestatē redire. vbi postea a philippo francoꝝ rege apud tornatum supatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto imꝑatoꝛ mestus languensq̧ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaꝫ in fidē armis cōtinentes anno salutis M.cc.xiiij. eandē in colonie formā redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in officio continerent.

Rainaldus archieps coloniensis post destructam mediolanū a friderico imꝑatore corpa triū regū ad Coloniam traduxit post gloriosam vitam in dn̄o quieuit.

Richardus quoq̧ puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. q̄obrem philippus rex francie intelligens iudeos p plura quotannis mala pegisse in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in sinodo lateranēsi diu inchoatus sed aliqñ intermissus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus sui.xviij. restituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id q̄ maxie factū ē eo q quedā albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantā in populo romano cleroq3 seditionē excitauerat q̄tā vnq̄ antea. Q̄ obrē causa3 pōtifex ipē multos cruce signatos impulit ꝯ eos arma suscipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē ia3 sopitū ꝛ oblitteratū instaurans multis priuilegijs ꝛ gratijs mirabiliter auxit. eide3 aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū existens regulā cōposuit ꝛ dedit in quo p̄cepit ipsis religiosis semp crucē in manibus portare. ipsius aūt ordinis auctore3 et ducē Quiriacū epm ꝛ martire3 tpe constantini magni Helene matris primū fuisse tradunt. qui etiam cu3 Juliano apostata cū multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum fermevsq3 in presens redactus.

Tartarorum regni principium

David quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cū oib' sue gētis viri ac mlierib' hostili aio egressus p vicinas quasq3 vrbes spolia multa exegit ꝛ populū suū h mō allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit ꝛ pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe puadens circa meotidis paludis littore concessit vbi ꝛ accolis suis sedes cōstituens in maximā euasit potentiā vt regnū eo℞ nunc multū creuit in finibus hungarie polonie ꝛ iuxta mare ponticum ꝛ in aquilone. ꝛ hi nūc vsonē cassanū habent principē. Sunt aute3 tartari hoies turpes oculos grossos pminentes habent latas facies et frontes nasosq3 latos mediocres. ꝛ statura tante arrogantie vt dn̄m suū cham filiū dei appellent. pluraq3 de eo℞ moribus historici scribunt.

Ordo carmelita℞ p hoc tp̄s in syria apud carmelū montē ab Alberto iherosolimitano patriarcha excitat ꝛ multis priuilegijs ab eo sublimat. atq3 eidem regulā suo iure cōfectā obseruandā primo obtulit ꝛ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusda3 largis virgis sc3 albis ꝛ griseis circulatā more helye pphete (vt tradūt) assignauit ꝛ deferendā ꝯstituit. Isq3 ordo cū in orbē diffunderet ac locis ꝛ viris p̄stantissimis indies multiplicaret multas impugnationes p multos annos ab emulatorib' ptulit. sed postmodū Honorius pontifex eius nois tercius cernens ipam sanctam religionē ꝛ ordinē a multis impugnatū ꝛ aliqñ psecutū cū nō satis probatū cōspiceret deuotione motus primo pōtificatus sui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ꝛ cōfirmauit. aiūt eni ordinē istū dū in siria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia ꝛ deuotiōe apud soldanū egypti extitisse ꝛ multas illi elemosinas ꝛ beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato eū e finibus ꝛ regno suo eiecisse. Q̄ obrē necesse fuit illu3 in europā traijcere vbi mirū immodū excrescēs clarissimos ꝛ sanctitate ꝛ scientia viros ptulit. Quo℞ de numero p̄cipui fuere Angelus declamator ardētissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. qui pter libros multos a se editos spū pphetie claruit. Et alij clarissimi.

Ordo carmelitarum

S. Dominicus

Dominicus hispanus vir sanctitate ꝛ doctrina plurimũ decoratus. pdicatoꝝ dux ꝛ pater inclitus. ac xpiane religionis q̃si matutinũ sydus emicuit p hoc tps. Is i calogura al' calaroga pago exoniensis diocesis nat⁹. Cui⁹ pr̃ felix appellatus. mater ioanna q̃ tres filios habuerũt q̃ postea lr̃is edocti sacerdotiũ acceptarũt. Tercius beatus dñicus cui⁹ mater ꝓuidit in somnis se gestare catulũ accẽsam ore faculã baiulantẽ. Qui egressus ex vtero totũ mundũ incẽdere videbat̃. ꝑfigurans ex ea pdicatorẽ eximiũ nascituꝝ. fuit em̃ vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliũ diligentissimus exhortator. ab infantia quoqꝫ cũ eo misercatio creuerat. ex canonico aũt regulari a deo vocatus cũ fr̃ibus socijs pdicatoꝝ ordinẽ incredibili feruore fundauit. q̃ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitũ assumpsit. Et cũ in tholosana albiensiqꝫ galliaꝝ regione heresis pullulasset. ac late ꝛ longe cepisset serpere. btũs dñicus tunc primũ fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cõtulit. Erãt vo q̃ armis eã sectam tueri adniterent̃. Qua comes tolosanus notabat̃ infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ꝛ a francoꝝ rege symon de mõte forti btõ dominico adiutor. q̃ cũ coborte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiũ arma conatusqꝫ retudit. tantisqꝫ ea heresis defixa erat radicibus vt q̃ septimo inchoauerat vix tãdem vltimo pontificat⁹ innocẽtij anno potuerit extirpari. pater aũt religionis existens. postea ab honorio q̃ scismaticos apud tholosaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatõem obtinere meruit q̃ ꝯfirmato cũ plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ꝛ pdicando lustrasset. Tandẽ anno salutis tercio vicesimo ꝛ duodecies centeno apud bononiã ytalie ciuitatẽ. nonis augusti migrauit ad dñm. quẽ postea gregorius nonus auditis eius miraculis ꝛ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciscus

Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꝫ diuinus. ac primus institutor ordinis fratrũ minoꝝ. ꝛ fundator mirificus. Circa annos dñi. M. ccviij. primo negociator hũanus ꝛ affabalis ac pdigus vsqꝫ ad annũ. xxv. Inde terrena oĩa despiciẽs xpm in omĩ vita secut⁹ est. Et cũ aliquãdiu pedibus calciat⁹ ꝛ corrigia cinct⁹ incessisset. Sentẽtie dñice memor dicẽtis. Qui venit ad me ꝛ nõ renũciat oĩbus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oĩbus tunica incultam ꝛ cõtemptibilem fune p̃cinctam induens nouũ mox ordinẽ constituit. cum quo velut sol i orbe radiãs xpianã religionẽ plurimũ illuminauit. Tantũ aũt in seipo rigorẽ austeritatis exercuit. vt in tẽptatione carnis. in pruinali tpe niue vel glacie operiret̃. pauptatẽ quoqꝫ dñam suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̃ꝫ laudes audire. omĩqꝫ studio precauebat ne pauptatis metas trãsiliens ad supflua difflueret. ardentissimoqꝫ martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cõuersionis sue anno syriã petijt: ac ad soldanũ accessit. qui eum omĩ honore suscepit. Duobus aũt annis añ obitũ eius vidit in visione seraphin vnũ in aere sex alas habentẽ cruci manibus extensis pedibusqꝫ coniũctis affixũ. alaꝝ vo duas sup caput erectas. ꝛ duas ad volandũ extẽsas habebat. Porro duabus totũ corp⁹ tegebat̃. Cumqꝫ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauoꝝ. latusqꝫ ipius dextrũ veluti lancea perforatum. Interea cũ fr̃ibus suis sic ab eo institutis nouã dedisset regulã. ꝛ xpi stigmatib⁹ insignitus fuisset. ꝛ nomẽ suũ in orbẽ diffudisset. Cũ nullã carni sue requiẽ dedecrat a ꝯuersione sua. xviij. anno ꝛ multis languoribus p̃teritũ tps effluxisset. duobus seq̃ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandẽ plen⁹ bonis opib⁹. apud assisiũ vrbem suam. Anno salutis nr̃e. 1227. nonas octobris i dño feliciter obdormiuit Quem ꝛ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem cõuentu habito. in numerꝫ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aũt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xpi fidelibus misit

Terremotus atqꝫ portẽta multa hijs annis vbiqꝫ ferme fuere ita vt antiochia ꝛ tripolis atqꝫ damascus magna ex pte corruerint. Cathina etiã sicilie insula contra aquarum naturaꝫ pelagus retrocessit. ꝛ hoĩm ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

Visum est quoqꝫ signũ mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusqꝫ radius quasi trabes magna per multos dies ascẽdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

Honorius tercius papa. pria romanus. pre almerico ciue romano genit⁹ tercio suffectus innocētio. ⁊ ipm eius nois terciū. perusie. cardinales ī romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū pdecessoris diem obitus facta. maior solito adhibita ē festinātia: qꝫ perusini ciues difficultatē hierosolim e rex. ⁊ bellor ytalie sedandor necessitates ppenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt pperarēt. vini honestissimā attulerūt. ꝯsecratusqꝫ pōtifex destinatū a pdecessore pacē in ytalia cōstituende tractatū p oratores legatosqꝫ cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat em eū petrus antisidorēsis impator cōstantinopolitanus. quē paulo post ⁊ iolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētij. q via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xpianor in romana ꝯsulturus q hierosolimis pfuture viderent ioannē de colūna cardinalem romanū portuensem epm apostolice sedis legatū declarauit. impialesqꝫ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitar prout innocentius fecerat ptegendū cū suscepisset. Etiā ordines predicator ⁊ minor cōfirmare voluit. hierosolimor regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extant vo honorij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctasanctor ad lateranēsē ecclesiā instaurata celebris sanctimonie oratoriū. Bn aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiiij. morit. Sepeliturqꝫ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus papa natione hernicus. pria anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ⁊ laterano vbi creatus fuerat ananiam p estati caumata se contulit. Vn fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctam cui⁹ voto pridē cruce signatus se obligauerat. tādē iniret. forte cōminaret vt nisi breui exequeret excōicationis priuationisqꝫ sententias ab honorio pdecessore in illū pmulgatas. ꝯfirmatas etiā atqꝫ etiā aggrauaret. Promisitqꝫ fridericus sese vouerat. dictūqꝫ ē veris tps ad ꝯueniendū brundusij. venerat eo magna multitudo pcipue vero ex germania lantgrauius hassie. q brundusij vna cū magna pte militū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita em lantgrauij morte celerrime eo adnauigasse omneqꝫ eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde perusij pontifex assisiū petiturus. vt q de francisco viro sanctissimo miracula audierat pns cognosceret re comperta vt audierat. in sanctor numer statim retulit. Ceperant iterim romani senatores qnqꝫ vnū. qnqꝫ binos creare. Hanibalqꝫ ex hanibalda gente romana nobilis senator heresi ꝯsentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hiqꝫ pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt s diuina vltio cōpescuit. Tyberis em eā in alluuionē excrescens. multa dāna mortalibus intulit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisqꝫ vix superfuerit. Pontifex mira clemētia vsus publice oēs priuatimqꝫ etiā distributa pecunia ꝯsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasqꝫ plurimas construi curauit. Urbis dignitati ⁊ valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula sanctor confessor collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie ⁊ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xpiani ad cōciliū. Verū fridericus terram mariqꝫ vias pclusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in custodiam postmodum tenti. Dum aūt eo tardatus captor cardinaliū ⁊ prelator impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui anno quartodecimo. mense tercio.

Celestinus quartus patria mediolanensis ⁊ ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita ⁊ doctrina insignis senex admodum ⁊ valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusqꝫ fridericus respondere potuerit. Celestinus ipse duo deuicesimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt successor daretur vno ⁊ vicesimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ipis absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus ⁊ collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. ⁊ imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea summor pontificum

Honorius tercius

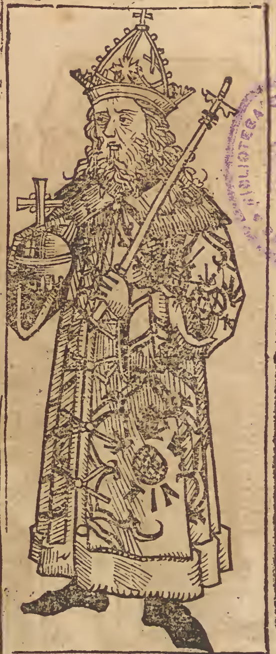
Gregorius nonus

Celestinus quartus

Linea impator
Fridericus secūdus

Fridericus eius nominis secūdus impator. anno dñi. 1212. ottone p̄dicto imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ꝛ coronatus. impauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico sexto ꝛ cōstantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tollerēt om̄is suspitio ꝛ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus Is sub gubernatione ecclesie ꝛ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde potentissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. ihrl'm ꝛ sueuie. dn̄s quo nullus magnificentior romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ꝛ vulgari. greca. gallica ꝛ sarracenica pit⁹. vigorosus liberalis ꝛ magnific⁹. Vez vicijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tpale. cū m̄ltis pōtificib⁹ romane eccl'e bella gessit. Fecit tñ magnifica edificia p̄ omnes ciuitates regni apulie ꝛ sicilie. Validissimā arcē capuanā dicta in neapoli castꝝ pratense ꝛ arcē sancti miniatis Habuit ex prima vxore heinricū ꝛ cōradū. quos ꝯsortes regni fecit. Ex secūda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardinie. Fridericus itaq̄ꝫ p̄mo post habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In sueuia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū impatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā iteꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit subsidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiaꝫ pontifici quoq̄ꝫ romano ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie p̄misit fundani p̄petuo ei⁹ donationis iure a romana eccl'a peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honorius impiali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorū qua prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientē. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē in vtutū via cōtinuisse. ꝙ ea de medio sublata. mores vsq̄ꝫq̄ꝫ mutauit In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis primo m̄lta ꝛ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisq̄ꝫ indies spreuit. Unde eū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ꝛ ablata redderet deterrendū. sub ip̄m fridericus impio priuatus. vt reb⁹ ꝯsuleret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decenem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qđ vouerat. ꝛ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad tercū ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatuꝫ in accone cursum velis ardentissime remisq̄ꝫ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brundusium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus ꝓsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo m̄litie sue m̄gro cū copijs ptolomaidā p̄misso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa restitisset repulsam dedit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaꝫ magister militie theutonice prutenorū. q̄ cū ip̄o friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ꝓpe in friderici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qđ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝯtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluꝫ atrox variūq̄ꝫ ꝛ longobardie ac om̄i ytalie p̄niciosissimū omibus quos p̄ ytaliā partiū gibelline ꝛ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ꝫ pecuniaꝝ odio partiū vtrūq̄ꝫ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excōicationis depositionis priuationisq̄ꝫ sententiā in fridericū ꝓnūciauit. omibus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝓut in sexto de iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ꝛ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ip̄e in longobardia crudelitate ꝓsequitur. Inde apud parmā prelio sup̄atus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

Eclipsis solis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ꝛ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaꝫ ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat h'm iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) mortem gregorij noni ꝛ oppressionem ecclesie per fridericum.

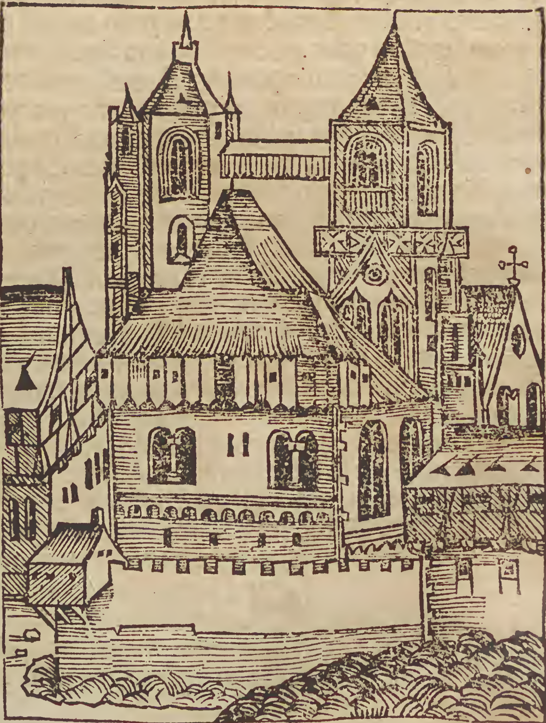
Terre etiam motus maximi repente exorti. ꝛ adeo grandes vt in montibus saluijs ad quinq̄ꝫ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum hoim̄ milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

Ordo predicatorꝝ hiis tpib⁹. veluti nouū sydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini institut⁹. Dū em̄ ad lateranēse ꝯciliū cū fulcone tholosano epo. ꝛ ad innocentiū adiisset. petens ꝯfirmationē. cū p̄e nouitate rei se difficilē exiberet. Nocte in somnis vidēs lateranen̄. ecciam suis cōpagibus resolutā graue minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris suis casuraꝫ fabricā sustentare videbat. q̄ visione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū frībus regulam eligant. reuersus ad .xvi. fratres tholose regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scripto pontifice ip̄o p̄e dn̄ico instante auctoritate aplica tandē approbat ꝛ ꝯfirmat. Ordo hic iter ceteros ordines ꝯ̄ hereticos q̄maxime extinguēdos sp̄ impetuosissim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ꝛ redditus annuales ꝑsus abiicere. qd̄ postea in caplo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem ita q̄ ordinis sb̄ regula augustini ꝛ cōstitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ip̄m ordinē postea raymūd⁹ dominici successor. ac reliq̄ vita ꝛ doctrina atq̄ ordinatōnib⁹ mirūimmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aqno. ꝛ Vincētius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄ꝫ vt petrus de Tarantasia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ꝛ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archieps florētin⁹. Et alii innumerabiles doctores ꝛ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝑ virib⁹ auxere. Roger⁹ ꝛ Albert⁹ brixiēsis Vgo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ꝛ historicus. atq̄ alii historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ꝛ exemplis ordinem protexere ꝛ in fide decorarunt.

Ordo minorum

Ordinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decēbris honori⁹ pōtifex (ꝛ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat em̄ antiquus hostis hūc ordinē in eccl̄ia dei admodū ꝑfuturū. ideo obstitit. vt ad nihilū redigeret. Hunc itaq̄ ordinē diuus franciscus tanq̄ voluptatis ac pauptatis ortū m̄lto labore plantauit. in q̄ vt quietius ꝛ securi⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ip̄e franciscus btissimus p̄mo introiuit. vt reliquos sp̄ualib⁹ ꝛ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suā ad deū p̄fectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ꝛ filiorū suorū nūerū. vite normā ꝛ regulā cōposuit atq̄ descripsit interpositis in ea sacri euangelii vbis. ad eius p̄fectōem feruētissime anhelabat. ꝑuandamq̄ ꝯfratres suos vbo pariter ꝛ exēplo edocuit. Regula aūt ꝛ vita fratrū minorū vt ipse ait. hec ē dn̄i nostri ihu xp̄i sctm̄ euāgeliū obƀuare. viuēdo in obediētia. sine proprio. ꝛ in castitate vsq̄ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ip̄um signis ꝛ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūerāt ludouicus ep̄us. antoni⁹ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ senēsis. in cathalogo sctōꝝ relati. Sꝫ ꝛ Nicolaū ei⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ꝛ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄b⁹ ꝛ aliis latius infra dicit. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūerat alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ꝛ innumerabiles alii.

Anno salutis p̄mo vicesimo. duodeciesq̄ cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄ maiorē direptas vastatasq̄ suo sbiecerūt impio. inde ripheis mōtib⁹ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluanam ꝯtingūt. in poloniā ꝛ post ī hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendiisq̄ late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

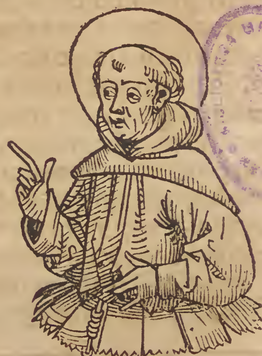
Hierusale cītas q̄ꝫ a cordirio magni saladini filio obsidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertit. tēplo dn̄i tantūmō itegro relicto. ꝛ cū sepulcrū dn̄i nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis τ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci disciplinis τ exēplis in diuino ope plurimū erudita. Hijs trib⁹ apud assisiū vrbē vtute scitat τ gra in pcio habita. q̄ ad ecciam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue maceratōe τ i opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄z miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccia. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū scm̄. intra claustrū vginū influerēt. Clara infirma ad hostiū agnen se duci iubet. Et an̄ hostes poni pcedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. τ i orone cū lacrimis ait placet mi dn̄e inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē oim peccatorū obtinuit. in dn̄o ꝯfortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aiam suā. vade secura. qz bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit beati laurētij egredit aia eius sanctissima. Et ad sanctū georiū. vbi corpus. b. francisci pmo cōditū fuerat deportat. Agnes aūt soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ obsecuta est. Et cum sanctissime vsqz ad vite exitū vixisset. τ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctaruz cathalogo eā aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius pria hispanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordinisqz minorū frater Uir vtiqz sanctus. τ multis vtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūqz audisset frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu requieuit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plurimis pdicaret. linguaz sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄z anglici oēs q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s; priorū seculorū oibus lr̄is ornatissim⁹ haberet. Sacrarū lr̄arū archa cognominari meruit. Et cū tholose bononie. ac patauij diu theologiaz egregie docuisset. Hac tēpestate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res statim in sanctorū cōfessorū ꝯsortiū refert. anno. M. ccxxxij. Inuenta est postea in translatōe corporis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quaz beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dn̄i. M. cclxiij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues ecciam pgrandem atqz pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barbara gens τ ydolorū cultrix. vsqz ad fridericū impatorē eius nois secūduz fuit. Sub eius vo iperio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles τ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germanie cōterminiā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceterosqz vicinos excurrere ad orientē em̄ massonite poloniqz rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit vim pecorum atqz hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator. puinciam. quod fratribus perpetuo iu[re] possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoqz dux mosauie τ Cuyame q̄ sec⁹ terre domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ꝯcessit. Illi sumptis armis breui tempore omnē prussiam subiecerunt: frumenti ferax regio est. aquis irrigua. τ plena colonis. mlta ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis τ Sambiēsis. Arcē item nobilem τ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbaz oēs nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neqz litteras discunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄z regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ꝛ eius expugnatione.

PRincipes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ꝛ lateranēsis ꝯcilij decreta ad hierosolime liberationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā. partim mari cōstantinopolim. Et inde cardinale colūna sedis apostolice legato deducente. acconē se ꝯtulerant. Fuerūtq̃ primarij inter eos ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qđ libēter dederāt. q꞉ ius eis cocessit ꝙ in omni dalmacia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie. heinricusq̃ niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̄bus ioannes hierosolime regi cōiunctis. in cōcilio actū est. damiatam egipti vrbem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent adnitendū. Ea eñ in ꝑtāte facta apparebat cayrū ꝛ babilonē cōtiguas vrbes amplissimas ꝛ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facilīme expugnari. Quo soldanoꝝ gentis sarracene principū domicilio in xp̄ianoꝝ ꝑtātem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries sarracena nō solū hierosolima ꝛ terra sancta. ꝫ orbe ipo terraꝝ exterminaret. Itum ē itaq̃ nō magis cupientissimis ꝙ̄ cōfidentib⁹ ꝓceꝝ militūq̃ animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ꝛ duodecies cēteni. damiate obsidio īchoata. Ea citas olim eriopol' a ptinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dēsisissimoꝝ munimēto cingit. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt insulā ꝫ oblōgā arctamq̃ efficiat. A babilone ꝙ̄ꝫ noua itur ad damiatā v̄sus oriētē. distās ab ea dietis tribus. Itur quoq̃ ad alexandriā occidentem v̄sus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. sex per aquas. Porro vsq̃ ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ē aūt damiata inter mare ꝛ flumē nili. decoratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoq̃ erat pharea nō q̄dē crassitudine ꝛ celsitudine illi similis. quā ad pharon ꝛ nilū stante romano impio fuisse legimus. ꝫ q̄ suburbiū ꝛ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturnisq̃ ꝓdonibus tutaret. quāobrē sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq̃ ꝓsidia ꝛ munitiones vndiq̃ instaurauit. Eas dū nostri appugnāt munitiones turrimq̃ vndiq̃ machinis quatiūt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuꝫ tñ ea maior in barbarie accisio cōmitteret. Euicitq̃ fortissimoꝝ ex omi ꝓuincia alternis pugnātiū nostrorū virtus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altū sopitos esse aut ꝑ errorē ab esse ꝑcipiēs socios aduocauit. scalas coportant. portam securibus malleisq̃ refringūt. Accurrētes q̄ ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiq̃ interim patente ingressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tādem dimidio atq̃ integro postq̄ fuerat obsessa. portis vbiq̃ munitionibusq̃ xp̄iano militi ad custodiam attributus. Prima vo omi machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiū dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeq̃ ciuitatis speciem. repertamq̃ in ea rerum oīm copiam auri argētiq̃ ꝛ ditissime suppellectilis vim maximā. legatus regesq̃ ꝛ duces exercitus militi xp̄iano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione i tempore facienda actum est.

Damiata

Apud damiatam interea res xpiana p̃ singulos dies. magis magisq̃ʒ floruerat. cardinalis de colũna legatus apostolicus. ⁊ andreas rex hũgarie. ⁊ ceteri pceres in bonã venerãt spem. fore vt soldanũ sarracenosq̃ʒ breui cõficeret. Tandẽ placuit omĩbus in cayrũ babiloneq̃ʒ ducendũ ad quas vrbes soldanus omes prope sarracenoꝝ copias cõtraxerat. Postq̃ʒ igit̃ xpiani duces in castris populationibusq̃ʒ iociati occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catharactas vbiq̃ʒ defodi curauit iumẽtis sublata in primis pascendi facultas. Et qđ in castris paratuʒ erat destructũ ẽ stramen tũ nec aliquid fuit saluũ quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerũ difficultatẽ. Alia quoq̃ʒ angebant̃ maioꝛe. q̃ redituri damiatã alicui depressis in locis aquas incidere verebant̃. Itaq̃ʒ missis oratoribus pacẽ xpiani his cõditionibus impetrauere. vt damiata cũ rebus ĩ ea repertis soldano dimissa. ptemq̃ʒ ligni crucis quã ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xpiani aconẽ thyrũq̃ʒ redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cũ turco sarracenoq̃ʒ seruanda. Que igit̃ in gloriose v̈ginis purificatione habitari cepta ẽ damiata. Ad eiusdẽ natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquinãda. Is ann⁹ salutis erat primus vicesim⁹ duodeciesq̃ʒ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dñi. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actões suas in deũ dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplũ patientie. speculũ innocentie. facta nubilis multas psecutões passa a ↄsiliarijs sposi. ⁊ a pximis suis contẽpta. Sed cũ dñm exorasset sponsum. occultũ consolatorẽ sensit q̃ cũ circa tempalia suorũ principatuũ intenderet. beate elizabeth ad oĩa exercenda q̃ ad opus dei spectant liberã facultatẽ cõcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq̃ʒ ad mortẽ pseuerans delectabilia ori proprio subtrahẽs paupibus ministrabat. eosq̃ʒ balneabat. ⁊ lectos eoꝝ sternebat. eosq̃ʒ tegebat. fila trahebat. vasa coq̃naria mũdabat. hospitale paupeꝝ ↄstruxit. Que bonis v̈tutib⁹ erudita. tot opeꝝ bonoꝝ manipulos ptulit. xp̃o copulari desiderãs. terreni sponsi consortiũ declinauit ⁊ mũdane glorie. depositis vestimẽtis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicã induit. cõtempta diuitiaꝝ ipsi⁹ iactãcia. se mũdo prorsus fecit ignobilem. Tandẽ. xiiij. kal. decẽbris ad dñm migrauit. Inter innumera miracula q̃ deus per eaꝫ ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecũ natũ illuminauit. Quãobrẽ ⁊ ipe gregorius nonus ipam in sanctaꝝ numero asscribi ⁊ aggregari voluit. Et ei⁹ festũ 15. kal. decembris celebrari precepit.

Decretaliũ libri q̃nq̃ʒ ad similitudinẽ q̃nq̃ʒ corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymũdo barchinonense adiũuante. post innocentiũ terciũ) in ordinem rediguntur. Et in q̃nq̃ʒ partes diuidũtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq̃ʒ constitutõnibus. de rescriptis. ⁊ ceteris officijs tractat̃. In secũda v̈o de iudicijs ⁊ cooperãtibus ad iudicia. In tercia aũt de vita ⁊ honestate clericoꝝ. In quarta q̃ʒ de sponsalib⁹ ⁊ mr̃monijs. Demũ in q̃nta de crimib⁹ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymũdus ordinis pdicatorum

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Raymũd⁹ Barchinonensis ordinis pdicatoꝝ tercius generalis mgr̃ post iordanẽ secundũ mgr̃m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cõspicuus p hoc ipm tẽpus Gregorio pontifici in q̃nq̃ʒ decretaliũ libris cõponẽti ⁊ laborãti auxilio plurimũ fuit. Et eos in formã redegit. bononie q̃ʒ ius canonicũ edocuit. Et summã de casibus putilẽ cõfecit. Inde ordinatõnes ⁊ cõstitutiones sub regulari obseruantia extantes ni ordinẽ redegit. Et in cõuentu barchinonẽsi infirmatus ĩ dño q̃euit. ⁊ vt fert̃ miraculis claruit.

Accursi⁹ natione floretin⁹. ↄsultissim⁹ vir. supioris azonis doctoris auditor. hac tẽpestate vt ipemet in autẽtica ↄtestat̃ floruit. Qui cũ bonaꝝ artiũ studijs ornat⁹ esset. ac etiã sapia reipub. gubernãde plurimũ insignit⁹ haberet̃. Totuʒ ciuilis iuris corp⁹ primus glosis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholome⁹ brixian⁹ clarissim⁹ decretoꝝ doctor istis tpib⁹ clar⁹ exñs additões ad decreti glosas eo ordine q̃ nũc hñtur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliũ libris cõposuit. Scripsit pterea eplaꝝ volumẽ ac chronicã de ytalie vrbibus ⁊c̃.

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq̃ʒ auditor. eo tpe cũ vtriusq̃ʒ iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiuʒ ⁊ vtilissimum opus composuit.

Accursius legũ doctor

Odefredus doctor

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

Linea summoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

Innocentius quartus papa synebaldꝰ antea vocatꝰ: pria genuensis. familia flisca e lauonie comitibus. in lucina presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus impator nō admoduz delectatꝰ est. Morat em̄ hoīs ṽtutē. ⁊ animi magnitudinē. Is em̄ mētis sue ꝯscius. fertur ex cōposito respōdisse. Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permutasse. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno applausu suscipit. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōsueuerunt. de pace cū friderico incūda mētionē facit. Verū cū paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensiū nauigio fretus qd apud centūcellas in portu cōsederat. Et nauigās genuā incolumis ꝑuenit: vbi ꝑiculosissimā incidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuisset. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressu rhodano amne aduerso francie regnū pōtificē innocentiū rex summa veneratione excipi curauit. deduciqz lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuz celebrare cōstituisset. sue primū ꝯsulit honestati. fridericū admonēs vt lugdunum se cōferret. Et cū morā grauiter pontifex ꝑresqz ferebant. Sententiam i fridericū excōicationis depositōisqz ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt necessarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas speciosissimas funditus euerterit. Innocentiꝰ tandem nono accessus sui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaz rediret mouere cōstituit. Quē gallici omēs magno honore magnoqz fauore ꝓsecuti sunt. Qui ꝑter acta i concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud lugdunū ⁊ scripsit ⁊ edidit. cōmētarios in vetꝰ testamētū. apparatꝰ nouellasqz ⁊ autēticas decretaliū. Et de iurisdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis respōdens apologeticas libros fecit. Et sanctū eadmūdū cantuariensem i sanctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniqz ab eo pōtifice qd seruatur primū ē cōstitutum vt romane eccīe cardinales i publicū adeq̄taturi galero rubēre insignirent. nō solū quo a ceteris sint iferioribus cōspicui. ſ; vt ipi admoneant debere. qui illa post pontificalem maiore oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catholica ⁊ xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse. Cū ṽo perusiam iam peruenisset. petrū veronēsem ordinis predicatoꝝ ab hereticis intercesum in sanctos xp̄i martyres retulit. Idez fecit de sancto Stanislao cracouiensi epō qui in vita miraculis claruit. accersitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni siculi neapolim ꝓficiscitur. ibiqz moritur. ⁊ sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificatꝰ sui anno vndecimo. mense secūdo. die duodecimo. Cuiꝰ quoqz decretū fuit vt octaua natiuitatis marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Alexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū salutis quartum quinquagesimuz duodeciesqz centenum inchoantem mense ianuario ꝑereptꝰ est. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui omēs in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt. postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia ꝓuiderent. Manfredum statim admonet ne quicqz contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōsilij vir beneficus. maxime ṽo erga paupes xp̄i. ⁊ bn̄ de religione meritus. Unde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄z primuz ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimā. Et eselinū de rumano atqz alios tyrannos persequi vbiqz non timuit. Sed ⁊ inter genuenses ⁊ venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatū augustinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predecessore inchoatam ipe perfecit. Ordineqz ipm (relicta heremo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confessionis audiende aucti. sicut ⁊ ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum ꝯfirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira beniuolentia summaqz deuotione semper prosequi non destitit. Et earūdem religionū viris doctis admoduz fauit. Et ad cardinalatus episcopatusqz dignitates multos prouexit. Tādem postqz alexander claram virginem pontificatus sui tercio ananie in sanctorum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos ⁊ genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Varia ⁊ maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra que ac sciuerat. Et vrbē florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellū inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesqz eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar dīu pōtifices ꝑsecut⁹ cū maxīs calamitatibus romanaꝫ sedem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. ⁊ regnis sicilie ⁊ apulie priuaṫ. post cuius depositionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsq ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuz impatorē.

Linea impatoꝝ
Inter regnum
Heinricus septimus

Heinricus huius nois septimus rex ro. declaraṫ. res em̄ germanie inquietissime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuationi ⁊ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝq regez designauerant. ⁊ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ⁊ possessione armis impetijt sed ꝑdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiq fautores cruce signatis multos in noui regis lantgrauij ꝑsidia fautoresq cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius ꝑfluuio ventris sine herede sepultus in Isnaco.

Wilhelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a frisonibus ē occisus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

wilhelmus

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ ꝑniciosissima noia ad tocius italie interitū ꝑ hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ ad inuicez romano pontifice ⁊ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena i aliud mai⁹ seipsaz ꝑcipitauit. ī multj em̄ ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatisq ꝓcessuz est. vt quem pater filium. frater fratrez videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi repugnantē. factūq est stupenda celeritate vt studia partiū factionesq ⁊ populorū sectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoscerenṫ. cui infectioni a friderico disseminate noia quoq aut ipse aut ex suis germanis vt ꝑmisim⁹ aliq ididere. verbo em̄ quod certe germanicū est studiosos eccle Guelfos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noia primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaq rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vsq tpa sub infausto eoꝝ nomi titulo seuitus est vt peiora inter seipos scelera q̄nqz itali commiserint. ijs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ꝑpessi. vrbs em̄ in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia q̄ haꝝ partiū causa gesere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesq solū ea debachati sunt insania atq pietate. sed quingentis seiuncti passuū milibus paupes egeni. eq ac diuites ⁊ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo em̄ diuisa sunt insignia in ꝑlijs ꝑferenda. sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipi hoīs incessus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus

Conradus frederici filius ex Jole Johannis iherosolimitani regis filius susceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apd florenziolā graui ⁊ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatusq oīs successio deuoluebaṫ. Isq conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patris mortē in sueuia gentis sue patrimonio paꝝ ꝑ se cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaz tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūq exercitū in apuliā transportauit. Erat v̄o quod rex euentus ⁊ gesta docuere Conradus genitori friderico iri clementia. ambitione ⁊ malignitate pq similis. sed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ se ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris astutia destituisse videaṫ. inde neapolim furēs miarūq redundās obsedit menia ipius multis i locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobilē oppidū incendit. partiq in germania resedit. partim recipiendo sicilie regno vsq ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti clisteris opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationē arciūq cyrā reliquit.

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōte debiscēs vallesq3 coartās multa agricolar milia oppressit. ⁊ vt auctor faciculi tpm refert ⁊ cucurrit p multa miliaria ac qnq3 milia hominū suffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter accessit.

Sanct⁹ cirill⁹ grecus mellifluꝰ carmeli prior doctorq3 tū vite sanctitate tū ꝓphetie spiritu cōspicu⁹ multa posteris seculis ꝑ futura cōscripsit ⁊ copiosis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoq3 stuporem.

Corossoni siue grossoini gens arabica eor deuota supstitiōe soldano babilonis impellente xpianos i asia habentes p id tpis diuersis agitarūt in locis. ꝯgressosq3 templarios ⁊ hospitalarios sepenumero male mulctatos represserūt. demūq3 iherosolimā delati tūc immunitā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs intactos pcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerūt occisione. Sepulchrū vō dn̄icū ad ea intactū tpa 𝔭uatū quāta maxīa fieri potuit ignominia ⁊ simul vastitate fedatuz est.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xiij. etatis sue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4 i. hic cū xp̄iane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francor pmittente vel vt videt̄ curante balduino impatore constātinopolitano pignora reliquit p̄ciosissima venetis ab ipo impatore concessa lanceam spongeāq3 ⁊ partem ligni crucis dn̄ice passionis. Copijs igit̄ xp̄ianorum in egypti littus ad nili ostia expositis saraceni damiatā incolentes vrbe populariter migrare cōstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legat⁹ patriarcha iherosolimitanus. Inerant ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauien̄. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias transportauit. quā lodouicus difficillimo p̄lio obtinuit eaq3 capta cū saracenis varia p̄lia gessit. tandē ab eis supatus ⁊ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe ꝓspere dimicans. morbo tandez in exercitu eius p̄ualente vna cū Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni sui interijt. quē postmodū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postq3 corpus suū relatū fuit parisius.

S. Eadimūdus archiep̄s

Eadimundus canthuariensis archiep̄s anno dn̄i M. cc. lvij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctor aggregatus. qui nō multo ante ad dn̄m migrauit. vir mire sanctitatis ⁊ magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa originez duxit a mundicia nomē sortitus. vnde carnē suā nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vsq3 ad obitū pmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q̄ consuetudo scolaribus suis ꝓfuit. Inde sese ad theologie studiū transtulit. postea euasit p̄dicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiepali cantuarie eccl̄e electus magnis virtutibus emicuit. ꝑsecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia ⁊ mari transito ad potegniacū monasteriū puenit inde solciacū adijt. post pceptinoē sacramēti infirm⁹ existens in lecto sedens caput sup manū reclinās obijt. xvi. kal'n. decēbris. corp⁹ ad pōtigniacū in eccl̄a sancti iacobi sepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. de⁹ eū mirificauit sctm̄ suū ex oī pene genere lāguor colēdūq3 p̄buit vniuersis.

S. Stanislaus epūs

Stanislaus epūs craconiensis in polonia vir doctrina ⁊ sanctitate illustris p hec tpa claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctor numero aggregauit. qui in vita ⁊ post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoq3 Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaq3 clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriū sancti Gabrielis cecidit. habēs signuz crucis ⁊ imaginē christi expressam. ⁊ desuper aureis literis habens scriptuz ihesus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecū illu minauit.

S. Petrus martyr de or. predicatorꝝ

Petrus novus martyr. pria veronēsis ordinis fratꝝ pdicatorꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa de spinis ort⁹. parētes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheorꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesq̄ relinquens ordinē predicatorꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. fervēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝓ hac morte subire cupiens. Cū igit de civitate cumana. vbi fratrū suorꝝ ordinis predicatorꝝ pōr fuit. ꝓ exeqnda inq̄sitione ꝯ hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dn̄i. M.cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cū vo fidei pugil hereticorꝝ dogma pestiferꝝ in vita sua plurimū eradicauerat. post mortē tn̄ suā eius meritis ꝛ miraculis choruscātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccie redirēt. Ob cuius sanctitatē ꝛ frequētia miracula ipm innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

Etzelinus alberinusq̄ fratres de romano: cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris ꝓstantiores erant. apud bassianū carrarienses. ꝛ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cuꝫ ceteri haberēt vetustiorē ꝓsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē noīs theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic vo sub friderico secundo cū esset vita ꝛ morib⁹ ꝑ q̄ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidēꝫ sibi ꝯstituerit maiorē ceteris oībus. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝓtulerit. Primaq̄ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliaꝫ est reuersus. primi quoq̄ oīm patauini blandicijs dolosisq̄ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ꝑtes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̄ cohorte ita inmisso vt sarracenis portas alemānisq̄ pallatiū seruantibus in aptam ꝟuitutē padua sit redacta. Presertim qꝛ carrariensiū odio atq̄ inuidia azo estēsis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ꝛ oculos amputauit ꝛ effodit. vt terrorē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deseuit. Uerꝫ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanuꝫ sibi subijcere temptasset. Oēs vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuor ꝛ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vita ꝛ doctrina insignis. cuꝫ innocētius q̄rtus summ⁹ pōtifex doctorꝫ virorꝝ familiaritate mirifice delectabat. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dn̄ici ꝓus frater habebat. Scripsit idem Hugo ꝛ glosas in bibliam. ꝛ concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ꝛ. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliret. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excomunicatus fuisset. ꝛ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̄ factiones mouet. maxime vo florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaq̄ pōtificis ꝑtes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ manfredū obiecit. Tandeꝫ beneuētū ꝑuenit. facta cū manfredo pugnādi copia m̄ltis vtriq̄ interfectis. Manfredū deniq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summorum pontificum

Urbanus quartus

Urbanus quartus papa. natione gallus. ex trecensi gallica urbe oriundus. patriarcha hierosolimitanus. alexandro pontifici sufficitur. Hic et si humili loco natus. prestanti tamen et eleganti lingua fuit. quod aliquando lacessitus. cur vili patre ortus esset respondit nobilem virum non nasci. sed fieri. virtutis et nobilitatis esse. hic pontificatu suscepto eandem manfredi tyrannidem quam alexander passus e gallijs statim milites convocauit. quos manfredo obijceret. Cuius fuit postea institutum solennitatem corporis xpi cum processionibus et octauis a cunctis fidelibus celebrari. pro quibus indulgentias maximas concessit. Maiorem etiam interea solidioremque rebus suis ecclesie opem urbanus pontifex afferre cogitauerat. Cuius rei conficiende spem quam primum esse allata. cruce signatos censuit dimittendos. Nam oratum francie regem ludouicum facile in sententiam duxit. ut carolus prouincie. et andegauorum comes ipsius ludouici consobrinus ac gener iuribus potiretur. Carolusque pontifici et regi facilem se prebens omnia disponere ac parare ceperat. tante expeditioni. tanto muneri exequendo necessaria. cum urbani pontificis renunciatam mortem creditum est institutum caroli facinus turbaturam. Pontificatus enim sui urbanus moritur perusij anno tercio. mense uno. die quarto. et in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensibus quinque. hic ordines mendicantium fauoribus et priuilegijs multum iuuit.

Clemens quartus

Clemens quartus papa. guido prius fulcodij appellatus est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatem et doctrinam pontifex creatur. Is enim iure consultorum totius gallie primarius prestantis quam advocati causarum in regum francie curia laude ornatus esset. uxoremque et filios habuit. qua defuncta podiensis primo episcopus. post narbonensis archiepiscopus. demum et cardinalis et sabinensis simul episcopus fuit. Eum itaque celebris fame et magne rerum experientie cardinalem pontifex urbanus componendis inter heinricum anglie regem et symonem montis fortis comitem illius consobrinum contentionibus legatum miserat. de qua legatione pontificalis eum addita dignitas reuocauit. Raroque alias quicquam opportunius accidisse visum est. quam eius pontificis in ytaliam aduentus. Quem manfredi insidias timentem nauigio quodam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserunt. Quod constat perusiam primo cum aduenisset accersiti cardinales. eum deduxerunt viterbium. de qua urbe amoliri et parare cepit. que caroli prope diem affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quamque carolus paulopost massilia soluens cum. xxx. triremibus in tyberim est delatus romamque peruenit. Clemens autem doctrina. pietate. religione. humanitate modestia et caritate in proximum et pauperem xpi ornatus. Bona ecclesie ita acute dispensauit. ut plus deo quam affinitati et cognationi tribuisse videatur. Duas habuit filias ex mortua uxore ante pontificatum susceptas. Quarum altere in monasterium collocate. xxx. libras thuronensium puerorum dedit. Altere autem que marito sue conditionis nupserat trecentas libras turonensium dotis nomine numerari iussit. hac conditione ne quid unque amplius peteret. habuit et nepotem clericum. quem ubi comperit tres prebendas (ita enim canonicatus vocant) habere optionem facere compulit. ut quam vellet ex his retinere. duas relinqueret. Verum instantibus amicis ut non solum quod habebat nepoti dimitteret. sed maiora et plura tribueret. Respondit vir sanctissimus se deo non autem carni et sanguini victurum. Deum ita velle ut sua in pias causas erogarentur. nec esse dignum petri successorem qui plus cognationi quam pietati et christo tribueret. Cum autem viterbij esset hedwigem polonie ducissam in sanctas retulit. Delectatus est mirifice doctrina bonauenture. Reliquum vite sue tempus ieiunijs vigilijs orationibus alijsque bonis operibus contriuit. hac commendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouem. magno de se apud omnes relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta est. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus compostellanus doctor

Bernardus compostellanus sacerdos eruditissimus et iuris utriusque doctor innocentij superioris familiaris et capellanus. Cuius pontificis exemplo et diligentia excitatus. librum in primo decretalium mentione dignum edidit. quem et apparatum vocauit. Alia etiam quedam composuit.

Cometa insignis

Cometes noua stella in celo anno domini. M.cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad medium celi occidentem versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. urbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua urbanus obijt. et ipse extinctus est. sic deficit apparitio eius.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonsus

Richardus

IMperij electores. post obitū friderici ⁊ cōradi filij anno.1256. de impatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sz neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogat᷑. vsq3 ad tp̄a gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

PTolomeus lucensis se q̄cq̄d rex eius tp̄is gestaꝝ scripsit. vidisse p̄fat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl'ia hierl'm ⁊ sicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄z ꝙ carolus dictoꝝ regnoruz corona ornādus ꝑ solennē stipulationē cōscriptaq3 q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē sbiectionisq3 ⁊ recognitionis romane spopondit eccl'ie. Hisq3 in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admīstrandū. Nā ⁊ si terrebat pōtificem friderici primi ⁊ secūdi impatoꝝ memoria. P̄ntis quoq3 tp̄is mot⁹ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle impiū ad qd̄ incōtrouersia electus erat. armis ⁊ largitōe adnitebat᷑ accipe. Et comitē cornubie fratrē regis anglie illius aduersariū puifacientes. Germani electores i carolū faciliter ꝯsensissent. Nec id eq̄ tulisset aīo alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatis. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

MIrabilis pegrinatio ppl'oꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie ppl'os. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ⁊ pacē supplices cōmearent. Pueri quoq3 vsq3 ad.2000. diabolica machiatione cruce signati sunt. ac ꝑ legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

ALbert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis eps̄. ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tp̄ib⁹ parisius clarissim⁹ ⁊ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. splendor germanie. vite sctītate ⁊ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei an̄ponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M.cclxij. ratisponensi eccl'ie eps̄ in ordine. xxviij. p̄ficit᷑. Ob amorē tn̄ doctrine relicto epatu. ꝑ multos annos colonie ⁊ parisius publice theologiā ⁊ phiam docuit. Qui ⁊ oīa opera Arestotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ꝑtem biblie exposuit. Euāgelia ⁊ ep̄las Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoq3 librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie sp̄m deo reddidit. Et i choro ecclesie sancte crucis ante summuz altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq3 in vita ⁊ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardinalis

BOnauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ⁊ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docenteq3 illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui āno delectus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mḡralē accepit. Tredecimo ipius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster ⁊ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ⁊ copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasq3 super lucam ⁊ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoq3 francisci historiaꝝ maiorem ⁊ minorem compilauit. atq3 ordinis cōstitutiones. Eas ob res ⁊ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuz inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini.1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

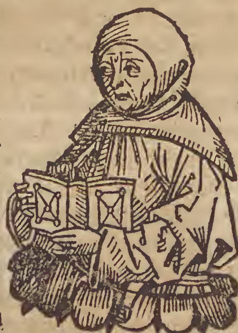

Alexander de ales parisiensiū irrefragabilis et precipuus doctor et ipse hec tpa clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob exīmiā cū dei sapiaz ac pcipuā eius devotōem. q̄ habebat ad beatissimā vginē mariā minor habitū suscipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd postulāti si possibilitas foret p virib⁹ adimplere pollicebat. Cui frater q̄ per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo vixeris cū magna fama et religio nr̄a nullū habeat nigrm. Rogo vt dei amore et vginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e et nr̄e religionis honorem habitum assumatis. Is r̄ndit statim te seq̄r et faciā qd̄ petisti. seculum deserens ordinē minor ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā et celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup et vniuersum ferme vetus et nouū testamētū postillauit. pter qd̄ fons vite appellari pmeruit.

Martinus scotus

Guido bonat⁹ astrologus p idē tpus in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissim⁹ et celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Guido bonatus

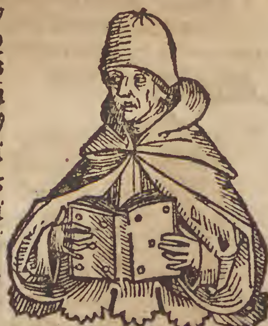
Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine et singularis vite vir p hec tēpora rome in pcio fuit et historiā breuē cōposuit. quaz martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino epo tradunt.

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei sacrar lrar professor. de ordine sancti bn̄dicti. quāuis aliq frem minor fuisse scribant. p id tpus etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis etc.

Vincēti⁹ gall⁹ or. pdi.

Vincentius gallus patria burgūdus beluacēsis hystoricus et theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc ipm tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis sb̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ specula edidit de omī scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale et Historiale. qd̄ vsq3 ad annum domini 1254. perduxit. atq3 alia multa cōposuit. videl3 libruz gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libr de eruditione puer regalium. et consolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

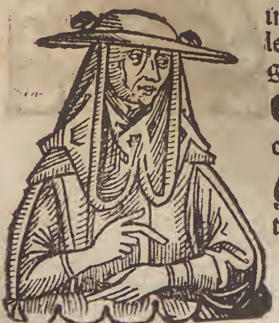

Florētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertatez sese vendicantes et guelphos ab ipo cesare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde et duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. et ius populo dicerent.

Discordie quoq3 ac lites pmaxime inter ianuēses et venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ipa ciuitatibus ipis plurimū fuerit perniciosa. Et vniuerse xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologor imperij principiū apud cōstantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq3 theodori filijs paruulis. q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis spūs vir. Et ita latinor imperij finis fuit qd̄ p annos. 8. et. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum et. 96. annos imperauerūt vsq3 ad annū domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

Heinricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir hūani diuini q3 iuris pitissim⁹. hoc tpe eas ob res apud Alexādr pōtificē maximo habet in precio. qui ab ipo pontifice p̄monitus sup toto decretaliū titulo lecturas putiles cōposuit. Sed et summā admiratione dignā in vtroq3 iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Gofredus alter a supiore celeberrim⁹ legū doctor. His tpib⁹ floruit. et ea i disciplia nōnulla cōposuit. et q3 maxie sup codice digestoq3 toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicū ordinis minor generalē ministrū theologū sanctissimuz cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiariū alexandri pape iussu correxit et rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aq̄no ordinis p̄dicato℞ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt̄. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua imꝑator aq̄nū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij p̄ria ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ p̄r landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac ꝑfectissimā vitā vsq̄ in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini ph̄ie ⁊ theologie scīa secūdus habeat̄. Coloniā eī ꝑgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie ī tres ptes diuisam ī q̄stiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plīma alia. Totam q̄z naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus exposuit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xp̄i corpe. Quo ī opere plīme figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculo℞ gloria noīatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse p Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝑerās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate correptus Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal̄. augusti Anno. M. cccxxiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frāco℞ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq̄ ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā p̄tātem redegit. In quibus cōpositis rebus euestigio viterbiū cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq̄ magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis iniit. Et cū eis in aphricā ī ludouici regis germani ſbſidiū traiecit. Ibiq̄ ludouico fr̄e ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt ꝑpetuo annis singulis sibi suisq̄ successoribus tributū aliquot pēderet. inde ī regnū rediit. vbi petro aragonēsi siciliā se ſbdidisse reperit. deniq̄ ⁊ ipse carolus morit̄. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimo℞ regnū declaratum fuit. q̄r maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qđ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisq̄ locis circa fidem. ⁊ sacramēta ecclie. Que postremo in p̄te igne ⁊ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa ꝓmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ venetos ad quinquēniū composuit. Multa quoq̄ ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusq̄ caput seorsum in thecā argētea recludens. Alia quoq̄ consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius decimus

Innocentius quintus

Adrianus quintus

Gregorius decim⁹ papa. natione ytalus. pria placētinus e vicecomitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudenß archidiacon⁹ in asya exñs. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat. Vir certe in omi vita clarus prudētia rex gerendaꝝ. fortitudie animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemnebat. vsus hūanitate. benignitate in paupes xpi. ⁊ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis aplice ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genueses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi pdicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaq3 cōfecta floretiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sucuoꝝ imperatoꝝ operib⁹ ea vrbe extores exulesq3 agebant. Et carolo rege in suam pducto sniam illis reducendis operā cum pntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. pfectus inde pōtifex recto itinere lugdunū ꝯuenit. p celebrādo generali ꝯcilio. quo ⁊ paleologus impatoꝛ cōstantinopolitan⁹ pfectus. Et rudolphus in impatorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cocilio bn̄ gesta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocadoꝝ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt ptensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝯsenserit. Inde per viennā lusanamq3 transmissis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūq3 aretiū ꝯuenisset sanct⁹ ⁊ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcꝝ sctitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius qntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris lrīs doctissim⁹ Anno dñi. M.cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ipsiq3 tps florentini legatione solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ⁊ venetos dissidētes in suā sniam traxisset. nisi repentina morte poccupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius pdicando ⁊ scribendo maximo fuit in pcio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiaꝝ libros mlta egregie ꝯposuit.

Hadrian⁹ qnt⁹ papa. pria genueñ. familia flisca othobonus antea vocat⁹ ex flisthea gēte comitū lauanie genuēsi. rome l atrio lateranēsi i pōtificē ē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. sctiq3 adriani diacon⁹ cardinalis ab eodē creat⁹. vir certe magni aī. veterbiū stati pficiscit. vt caroli potentiā minueret ad rudolfumq3 illico miserat. q̄ ꝯ ac gregorio. x. pmiserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie implicit⁹. impij iura spernē videbat. Tuti oremq3 ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidisset. ⁊ ꝯstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que ⁊ alia duz magno hadrian⁹ molit aīo. ad q̄nqgesimū vl' vt aliq bn̄t q̄dragesimū pōtificat⁹ die viterbij obijt. sepeliturq3 in ꝯuētu fratꝝ minoꝝ. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunense

Conciliū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo pdicto pontifice indicit. vbi attentiore in primis cura atq3 diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit ꝯo se ad id conciliū michael paleologus grecoꝝ impatoꝛ. cū magno comitatu. pyectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos totiens deficiētes ptraxit. Et vnioni oriētalis ad occidentalē eccl'iam tridētia tūc eius gentis peroratione ꝯsensit. Secutiq3 illū nōnulli tartaree gētis scithie pceres sacro baptismatis caractare pfusi. xpianos se ⁊ catholicos fore pfessi sunt. Sz ⁊ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis i rōnoꝝ regē imperatorēq3 declarat⁹. ea ꝯditiōe a gregorio pōtifice i ꝯcilio ē accept⁹. vt seqnti āno i ytaliā pacific⁹ veniens romā ad coronā inūctionemq3 accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaq3 ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini.1273.

Linea imperatoꝝ

Rudolphus

Rudolphꝰ comes de habspurg. post lōgā vacatiōnē impꝗ. et deuastatōem bonoꝝ i reḡ rōnoꝝ elect̄ ē. cōi voto pncipū. Et rex rōnoꝝ designatus hac pditiōe. vt seqnti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre sctē. Fuit ei vir prudēs i agendis strēnuus i armis iustꝰ. deuz timens. Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbaẗ. Robustissimo q̄dē corpe ac pulcerrimo aspectu viguit. Cōsilio q̄z ac magnitudīe aīi ac egregia liberalitate extitit decoratꝰ. Hijs pditiōibꝰ cesar factꝰ impauit ānis.19. implicitus multis agēdis i reḡ germāie. Alfonsus q̄z psuasiōe gregorij pape ius oīe suū rudolpho pcessit. Cū aūt rudolphꝰ curie mgr̄ othocari reḡ bohemie olim fuerat. verū xpiane publice pfectꝰ inde nō minus belli q̄z domi clarꝰ. missis ad othocaꝝ legat austriā et carinthiā ceterasq̄z vicinis ytalie puīcias tanq̄z iuris impꝗ repetit. Is ei othocarꝰ q̄ et pmislaus dicebaẗ qntꝰ bohemie rex. cū obijsset fridericus dux austrie sine liberis soror eiꝰ margarita hereditatē accepit. hec anꝰ othocarū sibi virū acciuit. q̄ nō tam cōiugi etatē q̄z dotez aīo voluens sterile mrīmoniū pxit. et pncipatū nobilez cōsecutꝰ. Et vlricꝰ q̄ eo tpe carinthioꝝ pncipatū tenebat et viri sobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā et alia tradidit. Repetijt igiẗ rudolphus qn̄ nec austria muliebre feudū eēt. nec carinthiā i iussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset. rennuit othocarꝰ et impatori q̄ aliqn̄ sibi fuuisset impacato rn̄dit aīo. Sz interuenietibꝰ amicis ea lege recōciliati sunt vt austria impatori cederet. Exin datis acceptisq̄z filiabꝰ affinitas vtrinq̄z iūgereẗ prouīcie de q̄bꝰ lis essent dotales fierēt. et othocaꝝ i vba sua iurare more maioꝝ exposcit. Tādē puocatꝰ vbis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōueniūt ābo cū exercitibꝰ i campis austrie trāsdanubiū. cōmissum ē atrox plū ipa die btī ruffi āno sb incarnatōe vbi. viij. et. lxx. post. cc. et mille. diuq̄z marte dubio pugnatū. Ad extremuz relictus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occidiẗ. corpꝰ eiꝰ pmittēte rudolpho i bohemiā trāslatū regio honore sepultū. Et ventzeslaus filꝰ regnū deinde obtinuit. viij. ānos natꝰ. marchio brādeburgen̄. tutorio noīe. v. ānis gubnauit. Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiqus q̄z caroli potētiā imminuere. idq̄z intētatū atz pfectū ē. vicariatū ei impꝗ i etruria illi obligaturꝰ rudolphū ipatorē excusatōi sue ptendit quem simulauit opē hierosolime rebꝰ ex pstituto afferre reqsitū rn̄disse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus dimisisset quā simulatōem vtrinq̄z pōtifex cōtinuauit. Rodulphꝰ em hipō etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinitꝰ romandiolā et rauēnatū exarchatū pontifici et eccl'ie reddidit. Nā post fractas apud forūliuiū bonomēsiū et florētinoꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat secuta ptes. Et minima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb imperio titulo liberos esse dixit. tandez rudolphꝰ senio et egritudine pfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. M.cclxxi. die. xxij. Julij.

Conradinus

Conradinus friderici sueui impatoris ex filio cōrado nepos. a gibellinis p guelphos i ytaliā vocatꝰ. cū maxio alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeq̄z p carrariesiū oppida ad genuensiū mare transijt. postea maiore ex lōgobardia et romādiola gibellinoꝝ pgato exercitu adiuuāte guidone ferētano comite marstalani regis caroli apud aretiū interfecit. inde romā cōcessit. pōtifex viterbij cū trāseūtē adolescentē videret. dixit ipm tanq̄z agnū ad cedem pduci. Dū em cū carolo campestri loco pugnauit. Conradinꝰ et austrie dux adolescētes etate. sicut et ifortunio pares signa vbi toto plij tpe fuerāt flinqntes secesserūt agasonis cuculione ptecti p deuia latitarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū pducti publico illos iudicō interfici iussit. Post huiꝰ conradi mortē ducatꝰ sueuie cū signis suis nobilibꝰ et armis defecit. Cūq̄z impiū romanū duces sueuie vsq̄z p annū.1250. gloriose rexerūt.

S. Hegwidis

Uenerat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi regis cornubie olim comitis tūc defuncti filꝰ mlta pēni olim regna negocia apud sedē aplicā tractaturꝰ. Guido mōtefortis et ipe adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ptulit. forte accidit vtrūq̄z ad rē diuinā scti Laurētij eccliam q̄ viterbij ē celebris. eadē hora petere. S guido posterior ingressus pspectū liberali ac regia potiꝰ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū qdā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ symō pr in anglia p dolū fuerat interfectꝰ nullaq̄z loci tētus reuerētia incautū aggressus interfecit. Equitibꝰ inde suis et pariter philippi regis deducētibus ad ruffuz etrurie prefectum incolumis peruenit.

Hegwidis ducissa polonie. vidua mire sctitatis. pm̄ū genꝰ ex bertoldo marchione badēsi. duceq̄z merauie. mr̄nū ex agneta filia marchiōis orietal' et comitis de Rochlitz pxit. i oppido kitzing lrīs edocta heinrico cogmēto cū barba duci Slesie in vxorē data. tres filios. totidēq̄z filias genuit. Cuius senior in bello p tartaros defecit. Nobile mōsteriū ordis cisterciēsiū i trebnitz haud lōge a vratislauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū v g ibꝰ pfecit. Et post obitū mariti vitā celibē i eo duxit. Inter ymagines quas venerabaẗ. beate vginis eburneam miro amore amplexabaẗ. in manibus gerēs neq̄z i morte dimisit. Tandē cū i oīi vtute ac abstinentia vitam deduxisset longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Ioannes vicesimus prim⁹. natione hispan⁹ vl̄ portugalensis. pr̄ia vlixbonensis. thusculanus ep̄s cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat̄. Is vir alioq̄n doctus ⁊ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantissim⁹. tn̄ ignoratione reꝝ gerendaꝝ ⁊ moꝝ ineq̄litate leuis fuisse dr̄. ferunt hūc petrū hyspanū medicū. ī vita sua multa scripsisse potissimū canones quosdā ad medicinam ptinentes atq̧ librū q̄tē medici thesauꝝ pauperꝝ vocāt. Et ab eo probleumata ad imitatione Aresto. edita. Primā vo in pontificatu curā suscepit michaelem paleologū ad ꝓmissum ꝯstitutāq̧ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortari vt nisi eā seruasset. Carolo ipi regi fauorē fuerit p̄stiturus. ꝑ eiusdē pōtificis tp̄a veneti anconitanos bello mariq̧ acerrimo ꝓsecuti sunt. Eodē q̧ tp̄e templariȷ̄ tyrū vrbē ꝓ expeditione xp̄iana admīstrantes solitā an̄ bellū genuēse iurisdictionē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis ī ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuersatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppressus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbiȷ̄ interiȷ̄t.

Linea summoꝝ pontificū
Ioānes vicesim⁹ p̄m⁹

Nicolaus tercius

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

Nicolaus terci⁹ papa. pr̄ia roman⁹ ex familia vrsina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in sex mēses electione. Nam cardinales post interitū ioannis illico romā accesserūt nouū in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex senatorio functur⁹ munere cōclauis custodie curam habuit. Que rebus eccl̄e multū sibi plurimū obfuit. Dum em̄ apte ptinaciterq̧ gallicū potius q̧ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio sextū ꝓpe mensem cū magno reꝝ orbis xp̄iani damno atq̧ incōmodo est dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū q̧ ppl'oꝝ ytalie odiū incurrit. Subsecuta est ei⁹ creatū tam repentina q̧ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Is em̄ gente oriūdus vrsina in romanis p̄stantissima animi dotibus corporisq̧ ornatissimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā ⁊ animi magnitudinē ostēdentia. Nihil tn̄ in pōtificatu duxit antiquius q̧ caroli potentiā īminuere id sua ingeniȷ̄ dexteritate ꝑfectū est bertoldo em̄ vrsino nepote in romādiole comitē declarato cū nūciȷ̄s ⁊ lr̄is rudolphi misso omnē romādiolā ꝓ ecclesia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex sorore nepos ī etruriā vicariatu impiȷ̄ liberā sedis ap̄lice legat⁹ accessit. Is p̄stantissim⁹ ⁊ auūculi pontificis v̄tuti r̄ndens om̄i etrurie ad pacē quieteq̧ ꝑducte. Gibellinis florētiā ac ī ceteras vrbis reductis eccl̄e ingratus imposuit. a q̄bus etruria q̄diu is potifex vixit ꝓ eccl̄a ē retenta. fuit aūt vir magni cōsiliȷ̄. vt cultor ⁊ amator doctoꝝ viroꝝ diceret̄. in ꝑcendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine minoꝝ hostiēsem ⁊ portuensem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificiȷ̄s p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit menib⁹ pomeriū. s. petri. basilicas petri ⁊ pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ip̄m sacrificare religiosius visum cū semꝑ dū solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruantissimus. Nō caruit tn̄ rep̄hensione cū suos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōspicua erecta instaurataq̧ apud sct̄i petri basilicā. apudq̧ lateranū palatia ⁊ suriani ī cunino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝓpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis v̄tutū oꝑib⁹ si lōgior fuisset vita gl'iosissime decorādā. Vacauit inde mensib⁹ q̄nq̧.

Guilhemus placentinus medicus

Guilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus sui temporis celeberrimus tempestate hac verone vbi publico salario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib⁹ vniuersis. postea quatuor libris accuratissime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi Speculator

Guilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt professor cognomēto speculator prouincialis episcopus. hostiensis discipulus. et canonū prestantissim⁹ doctor. hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit quā speculum nominauit. a qua ⁊ ipse speculatoris cognomentū accepit. Aliud quoq̧ volumen edidit vt q̄dā ferūt qd̄ Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

Sarraceni ex aphrica soluentes vtrosq̧ hyspanias opprimūt. Sed christiani celice signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

Cum in traiecto homines vtriusqȝ sex⁹ super pontē coreis ac vanitatib⁹ operā daret. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ptrāsire. Illi imemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aq̄s absorpti sunt atqȝ perierunt.

Mulier q̄dā nobilis in ɔstanciēsi dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

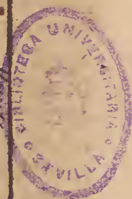
Monstrum quoqȝ in sueuia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vsqȝ ad summitatē duo habens pectora. ac capita seinuicē respiciētia. brachia q̄tuor seinuicē amplectentia ꝛ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

Comites nobiles sueuie q̄ndecim federe se ɔiūgentes. rudolpho imperatori molestias q̄ꝫ plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de montfort. helffenstein ꝛ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tñ bonis ac possessionib⁹ vastatis. imperio s̄bijciendos perpetuo cogit. Deinde castra p̄donum i germania in plerisqȝ locis deuastans ab alpibus ytalie vsqȝ ad britanniā pacē firmauit.

Continuauerant ad id vsqȝ tēporis veneti ꝛ genuenses bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū se oportunitas loci dederit ducim⁹. ad ānū terciū sexagesimuȝ duodecieſqȝ centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nqȝ ꝛ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuqȝ apud tyruȝ obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde veneti eadem qua nauim ceperat leticia igressus tyro vt potiref adnix⁹ ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tñ conat⁹ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasqȝ decē venetijs solituras. quo in asiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopuluȝ in insidijs expectaret. Sȝ admoniti ab exploratorib⁹ veneti expositis in litt⁹ mercimonijs ab epyrotis ptecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄tuor ꝛ. xx. triremiū. trib⁹ genuesiū triremiū q̄r prefectus erat lanfrācus borboni⁹ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd̄ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ɔflictusqȝ habit⁹ ē acerrim⁹. in q̄ maximuȝ genueñ respu. accepit incōmoduȝ. Nanqȝ trib⁹ ex suis triremibus i p̄lio crematis. cetere oēs p̄lio supate vtrimqȝ crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illi⁹ societate spreta inducias cuȝ venetis ɔstitueret q̄nquēnales. Eodēqȝ anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetis. xxx. apud motbonū cōcursure quū viderent retrocessit genueñ. Et nauis oneraria mercib⁹ venetoꝝ magni valoris plena. apō euripū expugnata potiti sunt Eadēqȝ genuensis classis orā crete circūuecta Caneā illi⁹ insule oppidū cepit. spoliatūqȝ penitus diripuit.

Scribit ptolome⁹ luceñ nicolaū pōtificē nisi ei⁹ cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruscis fuisse datuȝ q̄ regib⁹ sicilie atqȝ germanis ipū titulo abutētib⁹ euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeref. inuitqȝ vrsinos eñ poti⁹ fuisse. q̄ꝫ alios ad id fastigiū euectuꝝ. Quinetiā ɔstat pōtificē ipm deturbādo sicilia carolo nō nihil init⁹ dedisse petro arragonū rege ioānis porthicij operā suaso. vt iure hereditario ɔstātie vxoris sue p̄tēso. id regnū recipe adniteref. Constituit hoc is pontifex lege p̄mulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūqȝ fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

Tartari armenis iūcti centū milia babilonē. supant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoqȝ insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Vbi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ꝛ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie pñbyter cardinalis, natione gallicus. patria turonẽsis. tandẽ post longã cõtentionem qui ad qntũ τ dimidiũ in diuisionis mẽsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. cꝫ ei ciuitati ob impetũ in cardinales vrsinos factũ interdictũ a sacris putabat. Et vrbẽ veterẽ delat⁹. ibiqꝫ coronã accepit. Resurrectionis autẽ die sex cardinales creauit. Regẽ carolũ ad se venientẽ. cũ in noui amicissimiqꝫ pontificis amplexũ cucurrisset. oblataꝫ ab eo senatoriã dignitatẽ administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusqꝫ instantia paleologũ imꝑatorem pacta lugdunensis ꝯcilij non ſuantẽ. Et petrũ arragonẽseꝫ contra ius fasqꝫ siciliã occupantẽ anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo τ duodecies cẽteno gesta fuere. Eius q̃ secutus ẽ anni principio perusini in fulginates delati. post editaꝫ in agro vastitatẽ obsiderũt vrbẽ q̃ inde vi capta pontifex illico perusinos excõicauit. ſ3 missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos ecclie cõciliauerit. Bellum deinde in flãminia contra foroiulianos ab ecclia deficiẽtes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidẽ recepit. Pontifex aũt tot curis circũuentus vrbeuentanis etiã tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiũ ꝑficiscit̃ vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandẽ moritur pontificatus sui anno quarto. mẽse vno. Sepeliturqꝫ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrũ multi valitudinarij delati. pristinã valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em̃ bone vt cõstitit mentis τ oĩa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Martinus quartus

Honorius quartus

Anno mũdi. 6484. Anno xp̃i. 1285.

Honorius quartus papa. pr̃ia romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerũ familia, iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis aplĩce vacatio. cꝫ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis aplĩce vacatio dederat. Romã venit anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo qnto. frater eius pandolfo senatoriaꝫ dignitatem tũ gerente. per cui⁹ tempa ingratus. romana res iuste τ qetissime fuerat administrata. Pontifex aũt apud sanctã sabinã in auentino habitauit. quas ab eo tũc edificatas edes nunc desertas dirutasqꝫ videmus. fouitqꝫ hic pontifex gallicoꝝ regũ vbiqꝫ ptes. Fuit aũt vir ĩ om̃i vita ꝓbatissimus τ xp̃iane religionis amantissimus. Nã τ ordinẽ carmelitaꝝ nõ satis in cõcilio ꝓbatũ. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatũ priuilegijs ꝯfirmauit. Solũ aũt cardinalẽ ioannẽ boccamatiam epm̃ tusculanũ suo põtificatu creauit. viros dicẽs τ eosdẽ bonos τ doctos nõ etiã rudes τ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantũ collegiũ coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̃tannis estate ꝑsertim tybur ꝑficisceret̃ vitandi estus vrbani cã. vñ multe egritudies oriũt̃. Cũ ṽo armis a guidone feltrano vexaret̃. tandem superato guidone totã flãminiã breui recipit. Nõ diu tñ post morit̃ põtificatus sui anno secũdo. die vno. Corpusqꝫ ei⁹ a sctã sabina ad basilicã petri magna funeris pompa transfert̃ sepeliturqꝫ sepulcro marmoreo qð adhuc extat. Vacat tũ sedes mensib⁹. x. cũ apud sanctam sabinã conclaue haberet̃. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus imꝑator cãcellariũ suũ ĩ etruriã mittẽs p̃ricipalẽ de flisco genuensem oẽs q̃ pecũiam attribuerĩt ĩ libtate dimissos ipij fideles ꝓnũciauit. p quã occasionẽ lucẽses duodecim milibus aurei datis libtate donati sunt. Et florẽtin⁹ ppl̃s ad qetẽ iã ꝑduct⁹ nouã inchoauit saluberrimãqꝫ regiminis formã Que ĩ nr̃a q̃ꝫ tpa licet aliqñ a gallicis regib⁹ interrupta ꝑuenit. Creati ei sunt sex ingrat⁹ bimestres futuri. Quibus artiũ priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̃dam in supiori sueuia q̃ prius ville censebant̃. Ab imꝑatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling τ heilbrũna.

Piscem marinũ leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centũcellas mense februario captũ fuisse tradũt quẽ e mari extrahẽtes vllulatũ τ hoĩs planctũ dedisse ferunt. Et ad pontificẽ in vrbe veteri perlatũ vniuersos ĩ stuporẽ sui ꝯuertit. Et signũ magnũ dissidij fuit.

Vitulus villosus τ vrsorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martinus rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secūdus rex Sicilie

Carolus secūdus sicilie regis fili⁹. hoc anno p̄re defuncto. adolescētulus p̄ri in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic galloꝝ suoꝝ exercitu fret⁹. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multoꝝ vtriusqꝫ ptis cedes petrū ip̄m carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus i pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cū etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset moriēs qua tuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ⁊ q̄nqꝫ femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minoꝝ induit. Et postea in sctōꝝ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi ⁊ p̄ri in regnū successor fuit.

Ventzeslaus secūdus rex Bohemie

Ventzeslaus ei⁹ nōis secūdus. rex bohemie sext⁹. filius othocari post iteritum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgēsi in franconiā adductus regnū tutorio nōie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb imperio m̄ris fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eo ip̄o āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsqꝫ diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustā liberalitate regis ciuiūqꝫ diligētia atqꝫ impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frēm suū ⁊ maritum diremit. Ferunt aūt i coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subiecisse ⁊ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoqꝫ sui nōis. xiij. annos natu petētibus hungaris regē dedisse. Sꝫ cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatū ⁊ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Mortē ei⁹ bohemos magno merore persecutos. Fuerat em̄ mansuetus ⁊ clementissimus princeps ⁊ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

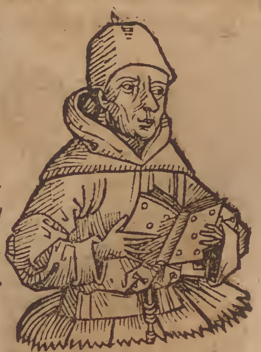
Thadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tpibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissim⁹ h̄eretur adeo obscura om̄ia hippocratis ⁊ alioꝝ pricipū i medicina detexit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hitus fuerit. Et q̄ nūc ad man⁹ h̄ntur hec sunt. Expositio afforismoꝝ hippocratis. ⁊ pronosticorū eiusdē. Duasqꝫ expositōes diuersis tpib⁹ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de seruanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos septuaginta.
Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuerat. Ab honorio vo summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi in diem statuerēt. Vn̄ liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frācoꝝ rex

Philippus frācoꝝ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ip̄o defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edouardū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atqꝫ bonifaciū octauū pontificē ꝓpter ip̄ius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeqꝫ cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoꝝ mgr̄m cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ⁊ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitarū generalis prior ⁊ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. qd̄ quidem cōnijci potest si a curioso lectore eius volumina ꝓspiciat. hic nāqꝫ ex illustri colūnēsiū rōnorū familia nat⁹ cū lōgo tpe ordinē suum oēmqꝫ ecciam doctria ⁊ morib⁹ illustrassꝫ. plimoqꝫ labore p̄ceptoris sui thome aq̄natis opa apō ꝑsi⁹ defensassꝫ. tādē miraclis clar⁹ btō fine ꝗeuit. Quo scititatis merito btus doctor appellat⁹ ē. Plaqꝫ edidit librorū volumīa. Sup libros sn̄iarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rheticorū q̄olibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xp̄i. 1288.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Nicolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde p̄sbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post mortē honorij pontifex creat. Collocaturqꝫ in petri ipsius sancti cathedra. Isqꝫ illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes enī pariter amabat. nec plus se debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vn̄ saluatoris ipiusqꝫ pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit. anteriorē qꝫ ꝛ posteriorē ptem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa multa i orbe xp̄iano infelicissima acciderūt. In p̄misqꝫ vrbs roma ciuiū agitata dissidijs incēdia atqꝫ cedes plurimas ptulit. Vnicū tn̄ habuit secūdus pōtificat⁹ p̄dicti ann⁹ letissimū. pace arrogones iter ꝛ gallicos reges ꝯstitutā. Ea vo cōstitute pacis leticia haud quaqꝫ fuit xp̄iano pplo diuturna. Tripolis enī secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāqꝫ multos milites proprio ere trāsmisit. aliosqꝫ plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusqꝫ assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) qd̄ male sibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. morit. ꝛ apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio menseqꝫ tercio in longum deduxere.

Celestinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfessione anachorita p̄ria eserniensis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. instāte carolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Isqꝫ decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniqꝫ tercij nomē assumēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsqꝫ accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā austeritateqꝫ celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati ꝯcessis. Cui inseruire ac se accomodare ꝓ viribus ē adnixus. Sed ptim cū parua ac oīno nulla destituit expientia. ptim calliditas ꝛ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ptim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraqꝫ pperam ꝛ sordide cōmitti cepta. Inde p̄niciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xp̄iano sibi ꝛ aīe sue peri⁹. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōicatū ad caroli regis aures peruenisset. eū ppulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi ꝓposito videretur. Ferūt aūt bn̄dictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsuz qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiqꝫ ad suā intentionē selecta ea rōne illi ostēdisse. vt impositū sibi salutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qd̄ cū essz facturus ꝯstitutionē edidit declararantē pōtifici licere romano pontificalez dimittere dignitatē. Post parūqꝫ cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admīstrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestatez illis arbitriūqꝫ p̄misit. Nec multi itercesserūt dies cū bn̄dict⁹ ipe i pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autez morrone⁹ ad priscā anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē ꝓfect⁹. Qd̄ cū bonifacio ē renūciatū. missis eq̄tibus retractū de via illū i custodia haberi iussit. Verebat enī vir ipe astut⁹ ne ppli petrū poti⁹ sanctitate recognita cōspicuū. qꝫ se doctrina ꝛ elatōe redūdantē ꝓ petri vicario seq̄rent. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q̄ scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs q̄nt⁹ sctōꝝ nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal'. Julij obseruatur.

Vgolinus ep̄us

Vgolin⁹ vrbeuetan⁹ ordīs heremitaꝝ diui augustini luculētissimus theologus ꝛ doctor. p̄mo arriminēsis ep̄s. Et postea ꝯstātinopolitan⁹ p̄triarcha p̄ h' tp̄s pisius p̄mā cathedrā tenēs maximo i p̄cio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is morib⁹ etiā ornatissimus eēt. Et ipe ecclesiam dei tum docendo legendo ꝛ scribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Vgo quoqꝫ boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor ꝛ cardinalis p̄sbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumqꝫ voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoꝝ ꝓfessus sacre theologie magister ornatissimus.

Adolphus comes de nassaw vir strennuꝰ a germanis electoribꝰ post obitũ rudolphi oim̃ suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq̃ assumptus est. ⁊ imperauit annis sex. vir certe insignis sed paꝝ militie ⁊ pecunijs potens. Qui imperio suscepto q̃uis a pontifice nõ coronatus fuisset. anno dñi M.cc.xcij. exercitũ mouit ⁊ potenter misnam ingredit̃. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunhaym vbi filiũ suũ rupertum ⁊ agnetam filiam wentzeslai p̃ sponsalia iungunt. marchionatumq̃ misnensez imperio iunxit. Cũ demũ iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorũdam principũ electoꝝ cũ adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmaceñ. ꝓpter militũ paucitatẽ potius oppressus q̃ fugatus. ab alberto filio rudolphi occidit̃ apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi ⁊ martiniani.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno obsidione ⁊ viribus facta est in soldani babilonie potestatẽ. quã quidẽ vrbem ditissimam post commissaz in mortalibus cedem maximam. postq̃ abactã. asportatã omifariam reꝝ predam igni primũ. post ferro absumi dirimiq̃ curauit. Progressusq̃ eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum ⁊ earũ vrbiũ oppida intra terciũ pontificatus nicolai annũ cepit. ⁊ sicut tripolim incensam diruit. Isq; princeps astu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta noĩs xp̃iani principes occidentales in asiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̃ianis ꝯcessit Nicolaus tamen pontifex p̃ crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendũ mille q̃ngentos ipe equites ex publico eccl̃ie fisco curauit cõportari. quos ⁊ multi in magnũ exercitũ sine certo ꝓstantiq; duce secuti sunt. qui quo plures eo ꝑniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̃tos nunc nõ temere alat aliqua vrbs italie. E septem diuersis magistratuũ gentiumq; generibus premebat̃. Ea militũ multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̃diu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitq; diutius. q̃re soldanus tandem anno ipo exacto centum q̃nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidã duce filio suo immisit. ipe morbo implicitus tenebat̃. Filius p̃ etatez ardẽtior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori solito vsus oppugnatione. ad eamq̃ paulopost animoꝝ ꝯsternationem est ꝯventũ vt publico omnes ꝯsilio mulieres primũ puulos ⁊ debiles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝯstituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinẽ est secutus. patriarcha hierosolime. templariorumq̃ magistri. qui nõ prius vrbem destruere q̃ soldanum viderũt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̃s nauigij carentia detinuerat xp̃ianis male defensatã vi cepit ⁊ mortalibus in ea reptis ad vnũ cesis. Sz tanto tenebat̃ ille ius excidende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximã partẽ absumpserit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus passim solo eq̃tis. Annus erat salutis nonagesimus duodeciesq; centenꝰ quando tandẽ reliquias amisimꝰ victorie illiꝰ celeberrime. quã anno an q̃rto de ducẽtesimo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyprus insula ⁊ armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

Ordo celestinoꝝ a celestino p̃dicto papa eius auctore cognominatꝰ tempestate hac sub regula diui benedicti initiũ ⁊ mirũ incrementum sumpsit. eo q̃ ipo sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles ⁊ doctissimi viri spretis seculi bonis ⁊ pompis ordinẽ ingressi cito ⁊ virorum nũero ac cenobioꝝ ꝯstructiõe mirabilit̃ ordinẽ auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̃z seruoꝝ virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. q̃ nõ lõge a florentia vrbe quieuit. Hanc aũt religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atq; ipam verbo et exemplo aliquibus additis cõstitutionibus in formaz redegit. quẽ ordinem a multis improbatuz benedictꝰ postea vndecimus ⁊ bonifacius atq; vrbanus sextus et alij priuilegijs ⁊ exẽptionibꝰ munierũt. ⁊ inter medicãtes ꝯnumerauerũt q̃ ordo viris doctissimis ⁊ in declamationibꝰ clarissimis ac locoꝝ multitudine multo habetur in precio.

Linea summoꝝ pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Bonifacius octauus papa natione bernicus vel cāpan⁹ pr̄ia anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat̄ in vigilia natalis dn̄i millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ꝛ experientia rez insignis. diu em̄ in curia versatus fuerat ꝛ p oēs dignitatis gradus ad pontificatū ꝑuenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus p̄sbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ꝛ fraude p̄termiserit qd̄ ad eā ꝯsequendā ꝑtinere arbitraret̄. Aiūt clanculū quosdā subornasse qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei p̄suaderet vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio p̄sequebat̄. Ideo petrū ꝛ iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū ꝙ duplicē celebritatem ꝛ apl̄is ꝛ euangelistis ꝛ q̄tuoꝛ eccl̄ie doctoribus gregorio. augustino iheronimo ꝛ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia fran coꝝ stirpe ortuz ex carolo scd̄o ordinis sancti francisci ꝓfessum in sctōs retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scd̄s. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄z eugubiū que gibellinoꝝ ausp iciis ab eccl̄ia defecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmatione bis terq̄z petenti negauit. Jubileū q̄z idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenaz delictoꝝ oīm remissionem his p̄stabat qui limia aploꝝ visitassent. ad exemplūz testamenti veteris. Jubileū nāq̄z q̄nquagesimo q̄z anno repetebat. Idem etiaz centesimo q̄z anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄z hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ꝛ vastā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iusgentiū alberto impatori subiecit ꝛ titulū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯcessit vt rex q̄z francoꝝ fieri pateret. qd̄ cū albertus consensisset pontifex vna eadēq̄z celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ꝛ illo ornatū ꝓnunciauit. Philippus interim a sara edoctus guilhelmū roma petere iussit. sarā q̄z in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄z vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ꝛ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄z in basilica petri sepulchro a se antea extructo qd̄ adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruisinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creat̄. Territi em̄ eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuexerit. Uir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p̄stitit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito censeat̄. Is guilhelmū cū q̄nq̄z ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluz. libertates ꝛ priuilegia restituit. Johannē ꝛ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ꝛ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ꝛ nuncijs ad tantaz rem conficiendā ꝯtinuo inuitabat̄ vt comodius efficeret statim cū curia perusiū ꝓfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepelit̄ aūt magna pompa in eccl̄ia fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tn̄ sedes menses. xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ip̄e pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex quibusdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ꝛ publico edicto obseruari. ꝛ i publicis gynnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic⁹ eps̄ tholosan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo scd̄o rege sicilie. matre maria regina sicilie ꝛ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptorem habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses ꝓ liberatione regis caroli genitoris vbi p septenniū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatiz disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nunq̄z loqueret̄. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ ꝓfessus ꝛ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. consummatis em̄ operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Albertus huius noīs primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore opresso ac interfecto germanoruz impator declarat̄. ⁊ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret̄. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. ⁊ postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vtiqꝫ bello ⁊ armis strennus. licet quidā eū monoculū ⁊ agrestē aspectu auariciaqꝫ susceptū scribant. cū liberorū suo ꝛ cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis terqꝫ quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frācorum regē ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo ꝙ philippus apud parisius magnū ꝯgregasset conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira ꝯcitus ꝯcilio habito nō solum albertū ꝯfirmauit ꝫ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat᷒ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum viride in obprobrium misit. Deniqꝫ hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes pdictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit ḡ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. viij. eius nominis impator ꝯsidebat. a q̄ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaqꝫ perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ⁊ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaqꝫ vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Linea impator
Albertus primus

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinqꝫ. eorūqꝫ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusqꝫ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante q̄nto Carolo martelloqꝫ ⁊ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Frideric᷒ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipse regni sicilie ornat᷒ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius pdicti wentzeslai. qui cū ebrietate ⁊ turpissime parti corporis dies noctesqꝫ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor ꝙuis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu ꝙ crimen confiteret̄. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingessus heinricum regem deturbat. rudolphumqꝫ filiū suū regē constituitus Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absqꝫ liberis decessit. Ob eius obituz dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et ꝙuis albertus impator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateqꝫ afflixerit. heinricum tn̄ regno eijcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occisus ꝙ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xpianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est ꝙtus antea nūqꝫ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertū regē varias cōiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adolphum dn̄m suū in bello pemisse. ideo eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum. palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vitupatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidaꝫ ostentabat se fore fridericuꝫ impatorē indicijs varijs. quē olī pditū fuisse ac nulli postea inuētum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore ɔphensus de tectis fallacijs igne ɔbustus fuit.

Iudei q̄ꝫ anno primo alberti impatoris aucti in plerisq̄ꝫ locis ob male gesta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in plerisq̄ꝫ locis finitimis igni traditi sunt. nec sexui nō etati parcentes. infelicē gentem aliq̄t milia perijsse ferunt seruati infantes baptismi gratia.

Cū āno vndetricēsimo ⁊ millesimo iacobuꝫ arragonē siculū regē obijsse diē icrebuissꝫ robert⁹ calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliā traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ q̄ꝫ tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra mariq̄ꝫ parauerant. ⁊ fridericū arragonē eauocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aduēturo ɔseruādū eē. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea solutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā p̄ se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostētare. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi q̄ primū e longinquo apparuit absq̄ꝫ bellici apparatus armatura obuiā est ꝓgressa. in vtraq̄ꝫ igit̄ classem pari socordia sed motu ventoꝝ dispari vicissim se petentē siculoꝝ classis magno ordine. maiori q̄ꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaq̄ꝫ impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisq̄ꝫ destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cū philippensi classe plū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaq̄ꝫ in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtraq̄ꝫ classe supfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriusq̄ꝫ peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. ⁊ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q̄ in dicendo. disputando. decidēdoq̄ꝫ tantā loquēdi vim habuit q̄ eo p̄sente vniuersalis legalis phie synodus adeē videret. ⁊ ꝓpterea copiose eleganterq̄ꝫ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup infortiato digestoq̄ꝫ veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup ⁊ de mandato bonifacij pape ⁊ post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptita natione burgūd⁹ p̄dicti dini ꝓfessionis ⁊ doctrine ɔsilis hisdē tpibus floruit. q̄ ⁊ ipso dino nō min⁹ docte ⁊ accurate sup toto digesto codiceq̄ꝫ ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se edite ⁊ in maximo p̄cio apud doctos habite.

Annꝰ aduenerat salutis millen⁹ terdecies q̄ꝫ cēten⁹ in q̄ octau⁹ bonifaci⁹ pō. ro. vt p̄missū ē prudēti pioq̄ꝫ vsus ɔsilio p̄res imitat⁹ ve. te. annū instituit iubileū. centeno inde quoq̄ futuꝝ āno. cui⁹ ea fuit rō vt q̄ ex italia ⁊ ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra vrbis loca orādo obirēt plenaria pe tes octo. q̄ ex trāsalpinis vltra mariniſq̄ꝫ veniē caminū venia donati eēnt. Magnū ea sūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit q̄ diffidētes aliq̄ ⁊ acerrimis etiā capitalibusq̄ꝫ inimicicijs publice ⁊ priuatim vsi in pacem beniuolentiāq̄ꝫ conciliati sunt.

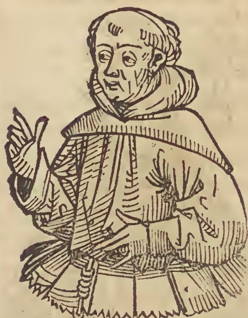
Jacob⁹ de arena iur. ɔsult⁹

Iacob⁹ de arena natōe pormēsis iuris ɔsult⁹ pitissim⁹. cui⁹ opiniones i explanādis legib⁹ vt bartol⁹ testat̄ sp̄ de mēte iuris extiterūt. his tpib⁹ breuit̄ vtilit̄ q̄ꝫ sup digesto toto ⁊ codice scripsit. indeq̄ꝫ disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicola⁹ de neapoli his ɔtēporane⁹ existēs sup prima infortiati ⁊ toto volumīe copiose ⁊ pulchre ɔscripsit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. minor

IOannes scotus ordinis minorum theologus subtilissimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p ceteris theologis subtilissima quedam opa edidit. Et sup librum sententiarum pcipue sup quatuor sententiarum que ipse (vt aiunt) in ordinem redegit multa subtilia scripsit. Unde et doctor subtilis dr. Quodlibeta etiam plurima disputauit. In diuinis etiam codicibus comentarios et alios tractatus edidit. Qui quidem comentarii quid valeant absque nostro testimonio ipsi ostendunt. Sup libros Aresto. quam maxime methaphisice questiones putiles disputauit. et alia coplurima coposuit. Hunc aut lacte sue sapientie multos enutrisse discipulos tradunt. sed qui maxime pficere hos fuisse dicunt. Franciscum maronem Antonium Andream Joannem grandonem. Ocham burleum atque alios coplurimos. Quorum ingeniis mirumimmodum phia creuit. Denique apopleticus interiit. quis a plerisque putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. pdicatorum

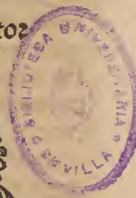
RAynerius pysanus ordinis pdicatorum mgr egregius doctrina et eloquentia grauis. Vir optimus ac pene modum sanctus. vt ex eius opibus habemus. summa in veneratione hac tempestate habetur. Et summam copiosissimam multarum lucubrationum et vigiliarum plenam coscribere orsus est. In qua certe quatenus litterature ac sanctimonie vir fuerit. vel ex hoc percipi pot quod cum in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessarium est. diuinarum scripturarum studio plenissime inueniatur. sine sui laude et pfatione (vt plerumque fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio etc.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minorum ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cum contra iudeorum impietatem et disputatonibus et scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouum et vetus testamentum in eorum cotumeliam et obprobrium plurimis voluminibus diligenti cura comentatus est. Propter quod nomen eius in toto mundo celeberrimum effulsit. Cum satis vtile et dilatatum opus edidit. Et secundum sensum litteralem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreorum falsas. et extortas exponens ex eorum libris cofutans. Addidit quoque aliud volumen magnum in quo ponit expositiones hystoriarum secundum sensum misticum vel moralem vel allegoricum. ferunt hunc primo iudeorum doctorem fuisse. Et propterea eorum linguam optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo in doctrina iudaica conuersus ad xpm et habitum minorum suscepit.

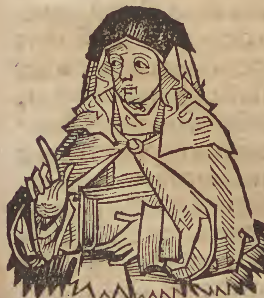
Alanus doctor

ALanum aut doctorem celeberrimum. cognomento vniuersalem. non nulli hiis tpibus ascribunt. Qui cum in omni scia admirandus esset pcipue tamen in theologia ac philosophia excedens vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cuius sepultura in loco Cystercii ostenditur. Exeuntibus de oratorio eccie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrama extitit. Hic iacet alanus quem breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septem qui totum scibile sciuit.

Clara vgo Eremitarum

CLaram oppidi montisfalconi oriundam augustiniane religionis eremitarum alunnam. vginem vtique insignem et sinceritate vite clarissimam. anno. 1299. apud eundem montisfalconi spoletane vrbis oppidum animam celo reddidisse ferunt. Que sanctissima virgo tantis certe extitit decorata meritis et miraculis. vt sanctorum cathalogo pie ascriptam putari possit. De cuius sanctitatis pconio hoc vnum referimus testimonium quod apertis oculis videri potest. quodque de quouis sancto nunque lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara et aperta visa est. Cum ipsius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem poderis inuenti sunt eminentissimum sanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione et heresis eorum. a bonifacio pontifice damnatur. et vbique diligenti cura perquisita exterminari iubetur. vnde hermanni corpus eiusdem secte auctorem apud ferrariam. xx. annis sepultum. quod p sancto colebatur exhumari et exuri fecit. Quod malum tpe ioannis xxii. diffusum est. quod suis conuenticulis clam initis summis potificibus aduersari ceperunt. In antris noctu conuenientes clerici laudes xpiano ritu cantabant. Quibus media nocte finitis alta voce admonebant masculum et feminam carnali copula comisceri. Luminibus illico extinctis quemque virum proximam mulierem prosternebat. Et execranda cum infantulo postea nato exercebant p singulas manus tradebatur baiulandus. quousque aiam exulabat. inde assabant collectosque cineres in vasculum mittentes. vinum superinfundebant. Quo nouicios et execrabilibus hmoi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmoi crudelissima et diabolica heresi aliquibus in locis abditis et vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xp̄i. 1305

Linea summoꝝ pontificū
Clemens q̄ntus

Clemens q̄ntus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis ep̄s bernardus gotho antea vocatus. p̄re bertrādo milite nat⁹. post longā ꝯtentionē pontifex creat̄. Cardinales em̄ coartati a perusinis in cōclaui tandē in hūc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentez i gallijs cōuenerūt. Is decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ꝯtulit. Et clemētis q̄nti noīe assumpto. cardinales illuc ad se litteris accersiuit. q̄ oīa facta parandi mora mēse Augusto anni salutis q̄nti terdecies q̄ȝ centeni accesserūt. Fuitq̄ȝ ea curie translatio annis septuagintaq̄tuor. Que multas dei eccl'ie preuaricatones. multa inuexit xp̄iano pp̄lo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie. carolusq̄ȝ frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux britannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīs gallia tūc habebat. Dumq̄ȝ pompa eius celebritatis ex more ⁊ p̄ vrbē duceret̄. muri pīna gētiū pressura incubantiū impulsa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiores oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. ⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mitra ex capite excussa iaspidē p̄ciosissimū amiserit. Creauit v̄o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oēs assequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. ytalie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēsibus. quos ad capellum ⁊ integrā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij muneris potestate romā accedere curauit. Quorum auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīs gubernabat̄ postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templarioꝝ religio penitus extincta. venetos ꝑterea ꝑter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Idem in florentinos ⁊ lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ceperūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ꝯcilia habuit. vbi clemētinaꝝ liber postea confectus est. Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps v̄o varijs egritudinibus afflictatus. nūc em̄ dissinteria. nūc stomachi ⁊ lateꝝ dolore cruciabat̄. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Uacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. diebus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minor quidē discordia inter electores imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriaȝ suam defertur. vbi in beate marie de vzesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

Dulcinus ⁊ margarita vxor sua heresiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesq̄ȝ inciderūt. sectatores vtriusq̄ȝ sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populoꝝ inuidiam adductos. spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝑponebant secūdū quā immixti femellis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq̄ȝ a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem. fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustulerunt. Captis deniq̄ȝ dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur. ⁊ primo lacerari inde eorum ossa ꝯcremari ⁊ in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tridentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium Uienense

Anno domini millesimo. cccxi. kal. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viena celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt plusq̄ȝ. ccc. ep̄i vltra alios p̄latos de varijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret ꝑmissioni facte regi francie de delēda memoria bonifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat. conciliū assentire noluit. ꝓcessum t̄n in regem francie iniustū declarauit. Statutū fuit q̄ oīa bona ⁊ possessiōes q̄ fuerāt templarioꝝ mansioni hospitalis hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo cōcilio ꝯstitutōes generales ꝯcernētes statū religiosoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i eodē vienē si ꝯcilio clemēs edidit. Petrū q̄ȝ moroneū q̄ celestinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. In eo ꝯcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subueniē do hierosolime multa v̄ba fecit. Que i irritū cecidere. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

HEinricus eius nōis octauus. vel vt alij scribūt septim⁹ (q̄ heinricum lantgrauiū thuringie inter imꝑatores nō numerāt) Comes lucēburgēß (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū imꝑatorē ioannes ex fratre nepos interfecisset Electores germani apud franckfordiā ꝯueniētes ī romanoꝝ imꝑatorē āno dn̄i. M.cccviij. eū delegerūt. quē; ⁊ aquisgrani germani regni corona ⁊ infulis decorarūt. Legatiq; ip̄i⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dn̄s guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adissent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra biēniū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt ꝑfixi termini finē expectauit heinricus. s ꝑmissis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiq; ex ytalis aditi sunt ab imꝑatoris oratoribus floretini. quos imꝑator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedicerat nōis imꝑatoꝝ in ytalia q; ceteris oībus hōstes esse. Nā multos cōstat ytalos patria pulsos. ꝑsertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ⁊ amplitudinis spem erectū. quid agēdum ꝓuidendūq; esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir sapiens iustus ⁊ graciosus. i armis strēnuus catholicus ⁊ honestus. cōsilio ⁊ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. ⁊. x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori m̄rimonio cōiūxit. Eodē tp̄e tribus ꝯpatis exercitibus vnū ip̄e in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos imꝑata facere cōpulit. longobardosq; oēs in ꝑtātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. ⁊. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiep̄o magūtino. cū filio ī bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad q̄s primū descensurus erat. populariter obuiā ꝓfecti sese ⁊ vrbem eius arbitrio ꝯmisere. Pariter fecerūt astenses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbem familie due turriani ⁊ vicecomites potentatu pares gubernarūt; guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum ꝑncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtrosq; terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōstituende auidus vrbē ab vtrisq; publico cōsilio in dn̄atum accepit. Leupoldusq; austrie dux cū germanoꝝ cohortibus vrbi ꝑsidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit s mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset ꝑbere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportarētur. Per q̄d item temp⁹ veronēses vicentini ⁊ patauini ⁊ taruisini missos ad se vicarios acceperūt. Ip̄e deducētibus q̄ apud eum assidui erant amedeo sabaudie comiti ⁊ pisanoꝝ genuensiūq; oratoribus ꝑ placētinos genuā se contulit. At heinricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuensiū saonensiūq; pisas petijt. Equitatu terra per lucenß premisso. Rome deinde coronat⁹ tres eñ cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi ⁊ pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasq; in ꝑtāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓnūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem imꝑator incidit in egritudinē. ex qua vt cōualesceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itūq; est boncōuentū q̄d oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vo lucensis affirmat veneno cuz perisse a ꝑdicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusq; addidit id florentinorum industria factum esse. quicq̄d ei rei veritas habeat. satis supraq; certum est. non magis florentino ⁊ lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemq; attulit. cui⁹ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ⁊ non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinq; ⁊ mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nanq; tres ātea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno an sexagesimo salinguerra eiecto ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis contemplariorum extinctio

Ea tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hret in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificij denūcians mgrm templi et mansionis suosqꝫ frēs qbusdā erroribus infectos. et sceleribꝰ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pniciosissimi. xpiani em spernentes blasphemātesqꝫ ac penitus deridentes .p q̄ pugnare ꝯsueuerāt. eos turcis et sarracenis ꝯsensisse. et nrorū expeditionibꝰ fuisse aduersatos ꝯstitit. Vn multis eorū vario affectis supplicio ceteri omēs ꝑlijs redditibusqꝫ et bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in supioribus pmissum ē) augebaƭ tantū nūc minuebaƭ et sanctitas. iacobus burgūdus origine et ex dominis molay genitꝰ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua pfectꝰ prioratui ditissimo moriēte mgro interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūqꝫ ē vt philippi frācoꝝ regis eiꝰ filiū ex sacro fonte susceperat indignatoem incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates omes. vna et eadem die. philippi iussu .p omne suū regnū capti detinerenƭ. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgro. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū omi suppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiqꝫ deducti parisius. Quibus diu ꝓuatis in vinculis cuꝫ varia et obscena obiecta essent. et frustra cūcta negātibꝰ Rex iratus magistro cū tribus socijs reꝓuato. ceteri dānati incēdio. Vez palis alligati et añ oculos staret ignis et carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xpianos alebāt et sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Iacobꝰ deīn cū tedio diuturni carceris esset attritꝰ. lugdunū deductꝰ et exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝯfessus ē. Ideo retractꝰ pisius dū corā duobꝰ legatꝭ ex latē snia legereƭ. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēꝭ frater erat. se mori dignū ptestatus. nō q vnq̄ q̄ legebāƭ ppetrasset. hinc tn̄ in deletoem tēplarioꝝ snia sbsecuta. Iacobus cū frē delphini ad suppliciū deductꝰ q ambo rege spectāte intrepide et ꝯstāter sbire. nil aliud q̄ꝫ q̄ dudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusqꝫ cōmentator

Trusianꝰ medicꝰ florētinꝰ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusqꝫ cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝯscripsit. Hic q̄ꝫ cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se ꝯspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordis hitū accipiēs. corthusinꝰ effectꝰ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordis mioꝝ ijsdem tpibus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lřatura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui et īter multa ingenij sui monimenta. quatuor sniaꝝ libros optīe et vtilissime explanauit. Extāt q̄ꝫ et mlte eiꝰ postille et alia mlta

Iacobus de viterbio ordis heremitaꝝ sancti Augustini sacre pagine celeberrimus pfessor. et neapolitane ecclesie archieps dignissimus. et virtutū oīm decoratus. .p hoc tpus in precio exñs tractatum de regimine xpiano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri et torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richardꝰ de media villa

Anno millesimo. cccxiij. Tres silr lune in celo apparuere. Et fulgor queꝫ dicūt Cometēqꝫ aqlone visus apparebat q̄si ad finē vginis tribꝰ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philippꝰ q̄ ānis. 29. regnuit. Cū īvenatoe aper iter crura eq̄ quē rex eqtabat se igessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortuꝰ ē. Hic fuit pulcerrimꝰ hoīm sui tpis. statura magnꝰ optīe ꝯposita hn̄s mēbra. Vez deditꝰ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaꝫ regni suis relinquēs. quibus nimiuꝫ credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauieñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherri-mi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fe cit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere de tinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinant quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā geni toris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra pfecim⁹ licie opposita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ꝑtātē deueniens religioni btō iohāni dicatis auctoritate pō tificis ꝯmendat. Hij nempe religiosi cū iherosolima omnino deperdita esset ⁊ templarij in magnos erro-res ꝓlapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. ne ꝗ vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restitisset. ni si religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni di-cati eius insule curā suscepissent. ⁊ vrbē pene dirutas instaurantes ⁊ desolatā xpianoꝝ suffragijs instauraue runt. naualiaꝗ ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ipam tutati sunt ꝯ cipris ⁊ alijs finitimis xp̄m colenti bus magno p̄sidio fuerunt. quoꝝ virtute quicq̄d in o-riente nostre religionis est xp̄o seruatum fateri licet. Ipis igit̄ militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissi mis xpianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tu-tantibus templarioꝝ bona ꝑ pōtifices ⁊ alios ortho doxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotio ne pmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ roma nis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis ecclasticis ho norati sunt. Soldanus egyti dn̄s toto quiēnio armata classe cū eos vexasset maiora ꝑtulit ꝗ̄ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis tempoꝛib⁹ eo-rum agros inuaserunt. sed maximam cladem reporta uerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperatoꝛ grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fi-et. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custo diunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluant. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu ex-tra castra emittunt. de quibus dicitur ꝗ chꝛistianos odore cognoscant. eosꝗ aduentantibus blandiunt turchos aūt latratu prodant ⁊ moꝛsibus insectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici imꝑatoꝛis filius. cui genitoꝛ elizabeth alteraꝫ wentzeslai sororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoꝗ re gno suscepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie insigni tus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre vō defuncto cū plurime ytalie ci-uitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easꝗ nō paucis annis tu-tatus est. Brixia em̄ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atꝗ alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectionez susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire studuit. ⁊ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates slesie ei subijciūt. Gerit ⁊ aduersus australes bellūz in quo victoꝛ iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo a duersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioꝗ memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯspicuus ac theologo rū ꝑcipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate ve nerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substāti e sem per tn̄ phisicis atꝗ theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū flo rētia a factione nigra pulsus fuisset parisi se se gynnasium accessit. ⁊ cum circa po eticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atꝗ diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. in q̄ oīm celestiū terrestriūꝗ ac infernoꝝ ꝓfunda cōte plat⁹ singl'a q̄q̄z historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō q̄z de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset Friderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniqꝫ moꝛtuo cane principe veronē si ⁊ ipe apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā ꝓ eccl'ia administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annū iubileū frena i posuerat ad tātū deuenerat potētatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxore susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄q̄ diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrariensib⁹ nōnullis epoꝝ in p̄mis adnitētib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiq3 veneti copias frisco auxiliares cū nauigio immiserunt. castellū em̄ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod castellum absq3 nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatuz miserat venetis sub anathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerent. Hijq3 machinis interea castello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiū qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ eccl'ie dominiū acclamabant vbiq3 incensis. partē q̄3 vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄lij tumultum legati iussa potuerunt q̄3 pons a venitis igni ferroq3 interruptus ⁊ castellū thealdū fuerit occupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū ductore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu deditione illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncq3 ferrarienses tanq̄3 in subiectionē accepti a motib⁹ temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate ap'lica vite eterne premijs venetos ferrariensesq3 bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūq3 reperirent capi iussit pro seruisq3 venundari. quā ob rez factū est vt apud londonū flandrensesq3 ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a locorū dn̄is fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄3 in ethruriam cardinales vi eius prouincie motus bellaq3 cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū singulare decus. quiq3 ⁊ a multis tū oratoribus tūq3 poetis titulis plurimis fuerit decoratus. Eo q̄ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ ph'us. ac singularis medicine p̄ceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus ꝟ etiā cū esset etate grandeuus ⁊ senex etiā in poesi franciscū petrarchaz audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus quē eccl'ie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē p̄sidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imꝑatorē romā misisset heinricus ira succensus robertū maiestatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuensium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo sup̄stite sibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē suū post se regnare p̄cepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semꝑ admīstrare voluerit.

Scaligerorum dominii principium

Canis scaliger

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq3 magnus ⁊ rebus bene gestis clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis ferme vigiti. quā certe tāta iustitia sapientiaq3 ac pietate gubernauit vt etiā picenū siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄3 alijs armis aut missilib⁹ sibi subegerit. Erat nanq3 multe eloquentie princeps comesq3 ꝑhuman⁹ necnō ⁊ in omnes liberalis atq3 doctoꝝ viroꝝ tū eccl'iasticoꝝ tūq3 oratoꝝ ⁊ historicoꝝ ac poetaꝝ assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius doctrine p̄stantiam magnis honoribus sꝑ prosequi voluit. Tandē cū vrbē veronam maximis edificijs illustrasset Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij sine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiū concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ip̄ius valuas adhuc ꝑmagnificū extat sepulchrum sua ymagine ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regnauit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui suscepto regno post annū p̄sentiens sparsos ꝑ diuersa gallie oppida diu delituisse. eo q̄ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congregarent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes iacobuz portuensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ip̄e rex finem vite sue fecit. relicto in regno Johanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiū nobiliū princeps. cū patauij dn̄atū desumpsisset ⁊ in ea nō tirannice ſ paterne pluribus annis regnasset. magni canis scaligeri veritus potentiā eidem vrbis dn̄atū sponte cessit. sed ⁊ sequenti anno cane ipso defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominiū reassumēs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi ⁊ regie vrbanitatis insignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Marsilius carrariensiū princeps

Anno dn̄i M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū sensit. Cū buiamons rex nouarū cupidus vna cū querinis ⁊ basilijs regnū affectans maximū tumultū in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē. ſ ei9 pͥudentia cito vrbi quies data illi de domo quirinoꝝ cū eoꝝ sequacib9 e ciuitate pulsi destructis eoꝝ domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo cōsiliū decezvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes sorantius ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā subuertere tē ptassent. ꝓditione coniuncti capitali sn̄ia puniri fecit. quibus cesis ad ꝓcauenda in futuꝝ malū sex ꝓcuratores sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētissim9. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē vt ꝑmissum est anathemate notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnald9 de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philozophus. parisius dogma suū exercuit. ⁊ ꝑ ꝓphetiam danielis ⁊ sibille erithree ꝓbare nitebat aduētū antixp̄i ⁊ ꝑsecutionē eccl̄e futurā esse. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dn̄i annū ferme ī M.ccc.lxxvi. anno adesse. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixp̄i. Is tn̄ reprobatus ⁊ quasi hereticus reputatus. Cū magros parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitoꝝ deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in siciliam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit em̄ xp̄s. Nō est vestrū nosse tp̄a vel momenta que pater posuit in sua potestate. Vn̄ omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus scꝫ xp̄i vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francoꝝ regis frater. Johāne eiusdē ludouici filio defuncto ī regnū succedēs regnauit annis qn̄qꝫ.

Petr9 de abano ꝯciliatoꝝ

Petrus apponus seu de abano paduensis patria patauin9 medicus celeberrimus ⁊ philozophus oī etate admirandus ⁊ peripateticus italicoꝝ oīm illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolias in medicina sedantem. inchoantē. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganía vrbe feliciter termīauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundissimū illud pro pleumatū aristotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū disceret ꝑmeauit. quo tandē instructissim9 multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni ꝑploꝝ regimine floruit. liberaliūqꝫ omniū peritissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē inquā op9 grauissimū ꝯpilauit. scripsitqꝫ iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac mesue librū in medicinis mancū a corde vsqꝫ ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuisse ⁊ multa ꝑ eandem artem ostendisse.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in phisica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit ꝯmentaria. Scripsit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerse. Atqꝫ in hypocratem de natura fetus. qn̄ ⁊ in philozophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medic9 hoc ip̄o tp̄e diui ꝑteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. ꝙ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝑhibēt. fuit em̄ subtilissim9 rimator verboꝝ auicēne Hic etiā ꝑter ꝓdictos cōmentarios ꝯsilia varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones ꝓcipue de gradibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aūt siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat. eo ꝙ ad robertum sicilie regem ⁊ medicum diuinum op9 de oībus simplicibus medicinis ⁊ earū ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summorum pontificum
Johannes vigesimussecundus

Benedictus duodecimus

Anno mundi. 6516. Anno xpi. 1316.

Johannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. Leps portuensis post longā vigintitriū cardinaliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis decio sexto terdecies centeno ro. eccie cardinales philippi pictauorum comitis lodouici francorum regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ptinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiuniis quatuor tpm. aduentus dñi creauit. quorum de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. et iohānes caiectani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie duce in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit q pter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa psumpserat facere et concedere. Impatoris ro. legittime p gradus oēs instituti excedentia potestatem. Uir vtiqz doctissim9 et multa prudentia decoratus et doctorum virorum amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiepatū transtulit. Cui9 qdem castella sex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipe studuit vt simplices epatus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. et abbatias in epatus et epatus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tñ gratitudie vsus est q clementinarum editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improborum factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis his que ordini obessent. additisqz institutionib9 quibusdā quib9 tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā eccliam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quinqz cathedralibus ecclesiis ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignatis. Instituit et nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē eccīasticam cōcernentia. thomā vnū erphordensem epm. et alterū thomā aqnatē pdicatorū ordinis anno pontificat9 septimo in numerū retulit sanctorum xpi dñi confessorum. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdecies centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanqz eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deniqz hereticos damnauit. Et psertim glosulā quandā fratris petri qui pnetum ad imitandā xpi pauptatē aīauerat. affirmātes xpm eiusqz discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quorum numero multi damnati et exusti sunt. Tandē anno etatis suē nonagesimo morit auenione pontificatus decimonono anno mēse qrto. relicta in thesauris tāta vi auri qntam nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus scte prisce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdecies centeno defunct9 est ad diēqz abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusqz in pontificatu nihil duxit antiquius qz pmulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationēqz repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppliqz in italia bello socii hinc pōtificis morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oīa psumebāt. qre vrbes quatuor qs solas in romane eccie reuerentia iohānes bohem9 rex psidiis cōseruabat. inter se pstitutis federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemqz eius fratrē archiepm mediolanensem. mediolani aliarūqz vrbiū quas possidebant vicarios instituit. pariqz forma mastinus scaliger verone et vincencie. Guilhelm9 gonzaga mantue et regii. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine et argente vicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia porcio estensi data iuriū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis psoluendū. Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex psbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaqz ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel precario vel pollicitationibus nunqz potuerit. bonos em diligebat et vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie et eduardū anglie regem sepe temptauit p legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus et pometis inchoauit ac pfecit. suoqz iussu impensaqz basilice sancti petri tectum restituit. quēadmodū epigramma ad ei9 statuā i eadē basilica positū idicat. Morit aūt pōtificat9 sui āno. vii. mēse. iii. die. xvii. Mltā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis et doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis et eos sepe mutare. Optime conseruant amici si pces eorum cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus p cõtentionẽ electus impauit annis.xxxij. Heinrico em mortuo in germania electores aquisgrani ꝯuenientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ꝛ fridericũ austrie duces. Belloqꝫ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs de repente contractis ꝑlio inter muldorff ꝛ ottingen ĩ quodã prato ꝯcurrerũt in quo cedes vtrinqꝫ ẜ in australibus maior fuit. fridericusqꝫ supatus ꝛ captus in carcerez est coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt decetero nullus ducũ austrie ꝑ adipiscẽdo imperio ꝯtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝓmissi imemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ ĩpatore illico sese gessit multa disponens concedensqꝫ que confirmatũ coronatũqꝫ decuit ro. pon. consilio iudicioqꝫ ẜ ijcere. Ardentibus em dissidijs atꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũqꝫ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ꝛ steffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ĩpudeci⁹ ceperint aspirare. Romã igiť profectur⁹ vicecomites oĩno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Johannes pontifex viceconutes ꝛ ludouicum impatorem cũ guelphos opprimebant anathemathe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum pouloposť cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atꝫ ibidem a guidone petramala epo corona ferrea coronatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ꝛ in graciã susceptos in ethrurã accessit. vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiqꝫ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ꝛ vrbium ytalie oratores qui ꝯtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadhuc pompa pridem ad omnia templa basilicasqꝫ vrbis destinata. Et ad ei⁹ accessum inchoata laterani die ꝓfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior ꝛ sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno domini.1327. corona illum insigniuit. Vrbem em romani duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ qñqꝫ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbariensem ordinis minoꝝ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani historici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ꝛ cognomĩto bauarũ appellãt. Johannes igiť pontifex a cõmunione eccĩe eum interdixit ꝛ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igiť huius discordie inter papam ꝛ impatorem vlricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Is ob diffamatiõꝫ nurmberge ꝑ.xv. ꝑlatos se insontem reddens. In vindictã lr̃is regis inseruit summũ pontificem bestiam ortam a mari ꝛ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebať. de qua re impator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdaꝫ rustici obijt. Anno dñi.1347. ipo die gereonis sepultus in ꝓchiali eccĩa virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regiones diuiserũt. Senior ludouic⁹ ꝛ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ꝛ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ꝛ frisiam. Habuit quoqꝫ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinũ Is elector imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ꝛ albertum. quos ludouicus impator summa beniuolentia fouit ꝛ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ꝛ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoqꝫ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur ꝛ andream caroli fratris sui atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inhiantib⁹. post quem septem annos sub varia pricipum contentiõe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare flumis sita. Inter vrbes principū in germania p̄cla
rissima in baioaria noīatissima. Etsi inter nouas esse censeat̄ nobilibus tm̄ edificijs tū publicis tū pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et
q̄q̄ temporibus ottonis primi imperatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tm̄ quarto iam p̄scripto
impatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dn̄i. 9 6 2. assumpsit.
in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ꝛ in arce vering domiciliū
habuit. Quo tpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen p-
pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmuneq̄ iter ibi fieri ordinauit cū
oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis
theolonijs ꝛ immunitatibss damnū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā pro-
pe vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomīe. pauloq̄ post vxor Ot
tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dn̄am adelheidē ac-
cepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisq̄ locis gesta) ottoni gratissi
mus euasit. Petijtq̄ impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tra
ctatus consensit ea conditione vt quotannis. 5 0. lb. dn̄. ad frisingam p̄soluerent. Ea forma hec vrbs initiuz
cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaq̄ hec vrbs p ernestum initiū sumpsit indies au-
gmentū in pplo ac structuris sensit vsq̄ ad tp̄s salutis xp̄i septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū cō
radus ep̄s frisingen̄. eccīe p̄fuit diuisa in duas p̄rochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit p
uisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanoꝝ impatoris incremētū ingens habuit. qui p muros suburbiū ꝛ alia edificia pleraq̄
addidit. ꝛ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoꝝ ordinis diui francisci. ꝛ cenobiū heremitaꝝ sancti Au
gustini in vrbe extruxit. ꝛ post obitum in eccīa diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi co-
rona imperialis cuz suo epitaphio cernit̄. Condita est igit̄ vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare
vbi trāsit⁹ nōnunq̄ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat̄. habetq̄ nūc arcē ornatissimā. ꝛ edē pricipū
amplissimā. in qua aule ꝛ camere splendidissime. q̄s qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco
vnq̄ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̄ ɔmendari possunt.
Cū v̄o hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dn̄os. nunc hac tempestate vrbis dn̄ium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ imꝑatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et q̃q̃ plinius scribat in europa inter acheloū tantū ꝛ nesum amnes leones esse ꝫ lōge virib⁹ p̃stātiores ijs q̊s affrica aut syria gignant. In ea tñ vrbe leenā cattulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaqꝫ forestoꝝ familia natus nō mō iuriū ciuilis ꝛ pōtificij abūde doctus. ꝫ ꝛ eloquētia ꝛ reꝝ gerendaꝝ prudētia insignitus tēpestate hac ꝓpter casdē p̃clarissimas virtutes apud ludouicū bauarū imꝑatorē maxīo in p̃cio habitus est q ꝛ indultis ꝛ priuilegijs eisdē gratis concessis optime ꝯtestatus est. Nā eidem successoribusqꝫ suis ob grata forestoꝝ familie obseq̄a in ip̄m exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis ꝛ exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successoresqꝫ eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ꝛ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insuꝑ etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios missos legittime posse cōstituere ꝛ ordinare. Id priuilegiū datuꝫ fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dn̄atum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo eī̄ azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atqꝫ inde frisco a cōciuibus pulso ꝛ interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc ꝛ nicolaum forma elegantes ꝛ strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resūmentes statim galloꝝ p̄sidia eiecerunt. ꝛ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Urbe itaqꝫ in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabilirēt argentū rauennatis eccīe oppiduꝫ regno adiecerunt. Cuncta deinde ꝑ circuitum depopulati sunt. Cum vō carolus ꝛ mamphredus cū beltrando copiarum eccīe duce eos hostes adoriunť ꝛ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit ꝛ eccīe exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

Ordinem nouū militū ihesu xpi his tpibus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xpo diceretur. in lusitania (que portugalia dicit) q̄ sarracenis resisterent circūquaqꝫ discurrentibus. ⁊ bethicam atqꝫ afficam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. coc co (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusqꝫ omnia bona templarior annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xpi vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinar codicem etiam his tpibus iohannes pōtifex. xxij. ɔfirmauit. ⁊ per gynnasia legendum transmisit. mandauitqꝫ doctoribus omnibus publicorum gynnasior vt librum ipm publice legeret. Clemēs eni p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentor patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo ɔstitutiones plurimas religiosor statum concernentes cōstituerat. vt habet eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat forma seruanda. Jllas igit laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ipo auctore clemente appellare voluit. Jn ipo etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ɔ̄ iohannē pontificē iubente ludouico impatore vel fauente in antipapam ɔphanat. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemqꝫ pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xpi vicarius a pluribus salutat. Nec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia p̄ditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalat⁹ presulatusqꝫ ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathane p̄ viribus augere annixus est. Affirmabant em hij ad coopimentum sue iniquitatis xpm ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologor multor cū eis synodo ɔgregata. reqꝫ diligenti disputatione discussa edictū ɔposuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ɔposuit ⁊ ad gynnasia publica transmisit. Deniqꝫ cū petrus ipe a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē p̄duct⁹ fuisset venia petita in carcere p̄ triennīū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustin⁹ de ancono

Augustinū etiā acbonitanū ordinis heremitar diui augustini ɔfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ɔstat. Qui et ipe librū de ecciastica ɔtāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ɔtradictione excesserit a matheo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ɔmentaria in pauli epl'as admiratione digna habent. Et ⁊ sup act⁹ aplor sup apocalipsim ⁊ epl'as canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat⁹ q̄ꝫ sup magnificat composuit.

Albert⁹ patauin⁹ or. here.

Albert⁹ silr patauin⁹ eiusdē heremitar ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p̄ h tps in declamationib⁹ ad papā p̄nceps p̄dicator habitus ē. q̄ cū esset doctissim⁹ coplurimos s̄moes tū q̄dragesimales tū dn̄icales festiuos ad clerū pplmqꝫ erudiendū edidit. Sꝫ ⁊ pentatheucū ⁊ pauli epl'as sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine ɔ̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauin⁹ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud monte pessulanu oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatu. ex patre ioha ne. matre vo libera (eius oppidi dno) origine duxit. qui cu. xij. attigisset annu cibo et potu parcissimo vti ceperit. mortuoq3 patre ac matre hereditate amplaz egenis prorsus distribuere cepit. et principatu se abdicans patruo suo oppida paterna commendauit. et abiectis reb9 omnibus breui veste indutus cu pileo et pera et baculo ex gallia in ytalia peregrin9 puenit. vbi plures ciuitates et castella vicz roma aqua pendente. cesena et alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cu omne vere togata gallia morbo correpta plustrasset. placentiam traspadana vrbem morbo infecta se cotulit. et ad quodda hospitale diuertit et egrotantes omnes ad vnu videt signat et sanat. Labore igit somnoq3 grauat9 a deo pmonitus q cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre et sagitta sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreq3 nulla qui ete inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinu repsit vbi bona valitudine a deo consecutus est. Indeq3 digressus in gallia longis itineribus delatus est. que armor strepitu vexabat ac bello. in paterno deniq3 oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanq3 explorator cophensus in vincula coiect9 ad principe deducit. inde in carcere quinquenij tempus consumpsit. quo exacto cu maxia patientia et vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dni. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dnm. prius orando ad dnm vt qui deinceps nome suu innocarent a peste ptegerent. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborantes ad rochi patrocinu confugientes contagione illa truculentissima euasuros significo. Quod vbi ad patruu principe delatu fuit cognoscens illu suu esse ex fratre nepote in lachrimis puolutus sanctissimu corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templu extruxit vbi p multos annos signis et miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita du apud italos latuissent. Tande anno. 1415. ad ipos ad ex germania nome rochi delatu fuit. eo q constantia germanie vrbe vbi conciliu generale celebrabat a peste maxima liberauerit. vbi nuc sacella et are per vrbes p vicos et castella extruunt. ad que confugientes eius merita experiunt. cuius festu. xvi. kalend. septembris celebrat. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu et populo summa gloria exceptum est. et templu celeberrimu ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cosultus etatis sue celeberrimus et pontificij q3maxime vberrimus fons tempestate istac floruit. et nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasq3 accuratissime glosauit. Atq3 in sexto alias nouellas cposuit. Insup et opus mercuriale. et in aditionibus speculi aliud pegregiu edidit. et in laude diui hieronimi opus hieronimianu appellatu composuit. Ipius aut clarissima gesta et alia ad eu ptinetia ex additionibus ipius extra de vita et ho. cle. in titulo de filijs psbiteror optime colligunt. Obijt aut anno dni. 1348 bononie ex peste, p vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. et mulierum.

Cynus pistoriensis ex nobili simbaldor familia nat9 diui auditor et pdicti iohannis andree amicissimus. ciuilis iuris pstantissimis sui seculi doctor p id temp9 lectura putilem sup codice castigata et accurata doctrina coscripsit. atz sup primo digesti veteris pte vsq3 ad ti. Si ex noxali ca agit. Et in scda pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aut ptes p via additionu coposuit

Oldradu aut de laude consistoriale aduocatu diui discipulu et iohannis andree familiare doctrina legu et moribus optimis insigne p ipm tempus floruisse constat. Qui et ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas et consilior pegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree pcipus filius et discipulus eruditione et sanctimonia insignis. et ipe p ide tempus pontificiu ius tu legendo. disputando. atq3 scribendo plurimu illustrauit. eo q ipius in decretalibus plurimi extet cmentarij ac csilior in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat nominatissim9 doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic9. hic magnaz partem orbis terre peregrinando pagrauit. et maximus orbis circulator mirabilia mundi. pcipue asie et indie varijs linguis ad oblectationes pscripsit. et p hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minor theologus doctissimus et ipe eodem tempore multa opuscula ad xpiana religione ptinetia edidit. et q3maxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minor generalis minister hisdem temporibus cu sup ezechielem et sup sententiar librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio puatus. dixit em xpm ac discipulos nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis et rationibus se innocentem ostendit. et propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimu inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie et eduardū regem anglie initiū sumpsit. philipp⁹ certe francorum rex triū regum frater scz ludouici philippi et caroli patruelis regnare francis anno. 1328. cepit et. xxij. annis regnauit. hic cum eduardo anglorū rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius vict⁹ fuit. et cū multa pdidisset tn̄ vienensium principatum emit et regno suo adiecit. Benedictus qz. xij. componere itē pacem inter philippū francie et eduardum anglie regem sepe tentauit p legatos ac frustra. qui maximis cladibus cōsepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra sclusas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit et vicit vt ad trigintatria milia gallorū vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua familia honestisqz pntib⁹ fuit. qb⁹ pria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis. 1304. die lune ad aurorē kalend. augusti. ingenio vo sublimi et ad omne bonū et salubre studiū apto. s ad moralē pcipue philozophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnarū virium obtigit s dexteritatis eximie. forma illi elegans fuit et maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundiora membra et in senectute ad crassitudinē corp⁹ vergens. colore erat viuido inter candidū subnigrū et visu plongū tempus acerrimo ita vt ad. lx. annū munitissimas quasqz lr̄as sine adminiculo legeret. sanissimū p omnem vitam corpus habuit pterqz in extrema senectute. Is aretij natus pmū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas litteras aggressus in carpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadriennio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere et i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis et orator facundissim⁹ euasit. Post hec gallias et germaniam pagrauit in qua parisius vrbem et plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec auinionē redijt et in valle p exigua amena q̄ clausa dr̄ buccolicū carmen scripsit. et vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū et verone cuz dn̄is de la scala versat⁹ vbiqz car⁹. iacobi de carraria beniuolētiā adept⁹. patauinū veniēs et a venetis cū magnis honoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dn̄i. 1374. apopleticus sanctā xp̄o reddidit animam. corp⁹ ibidem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt. 70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusqz fortune. de secreto conflictu curarū suarum. de ignorantia sui et aliorum. epistolarū duo volumina. librum rerum memorandarū. affricā et materna lingua librū sanctorū et triūphorū et pleraqz alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditissimus iuris cōsultus p hec tpa pter doctrinā et singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica em̄ floruit continētia et vitam suam a vino et a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs et orationibus disciplinas vigiliasqz admiscebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum saxum p ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamqz omnem cum pauperibus quos pcurando ptegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans pauperū et orphanorū ac viduarum causas p virili semp tueri voluit. Hic igit almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalend. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit. yuo pater legum custos ptector et amplum egregiumqz decus cui se debere fatentur. Iura tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miserorū sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo et virtutibus pstans atqz pclarus his annis quadā calliditate atqz prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit et in se suosqz successores vsqz in hodiernū diē transtulit. Passerinus ipe et sui pdecessores ipm pricipatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inoleuit vt cuiqz factioso liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani et imperatores pter egregias huius pclari familie virtutes ipam vrbem et principatū eisdem confirmarunt. Quis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q nostris temporibus totam ferme asiam minorem et greciam partim armis partim sed ditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice pdicto psulante ab ottomanno quodam turcho exigui census et obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta iter turchorum principes seditione auctoritatem breui et nomen adeptus est tempore. vrbes et oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateqz pagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecorum imperio discrepantib ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ptrabens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit et plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū et pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusqz a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit et inglorius apud asiaz obijt. cuius filij complures. quorum primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. et non multo post et ipe patruus nullo supstite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchorum regulos vi atqz armis oppressos regnis exuit. ipoqz mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustapham patruū supatū et interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia et duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicqz deficiens pazaitem primogenitum imperatorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannorum pgenies et origo. adeo qz turchorum nomen auctum est vt q olim asia vocabat nūc turchiā vocitet. a turchis eīm vniuersa possidetur.

Odericus or. minorum

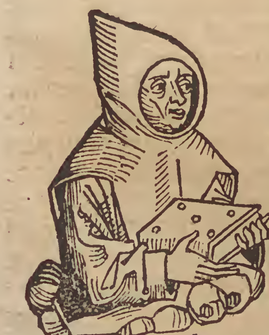

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia et india euangelizando discurrit miraculis clarus. et quatuor sanctorum martiruz corpora de ciuitate hormes transtulit p mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. et descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis pdicatorum theolog et insignis decretorum doctor p hoc ipm tempus pisis floruit et multa laude digna composuit. Inter que putile opus et quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qd sūmā pisanā seu magistruciā appellauit. eā eīm (ipo referēte) pfecit anno dnī. 1338

Albertum brixianū eiusdem pfessionis et litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse et miraculis floruisse tradunt. qui pter sanctitatem maximam et ipe summā celebrē de casib cōposuit. cui aliqn beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiqz dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph carthusiēsis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ipa tempestate poptime vitam dnī nrī ihesu xpi egregio volumine. et quodā celesti artificio. imo pocius diuina reuelatione qz studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum et oīm rerum tam diuinarū qz humanarū. et potissimū ipius ihesu xpi vite put potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia qz laude digna hic deuot atz venerandus pr edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tpe floruisse ferūt. q sup qtuor sententiarū libris et ipe cōmentaria dignissima edidit. quib scolastici in germania maxime vtunt. Cū plurimum aliorum scriptis pstare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Vbertinus carrariensis

Vbertin carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. quia venetis et luchino vicecomite pcurantibus pax cōfecta est et vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus potifex aplica et imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. et deinceps quo ad vixit ipam in pace possedit. ipo deniqz mortuo cum Marsilius eius filus successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. et ipe primatū vrbis suscepit.

A Stefanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minoruz omni doctrina excellentissimum pfessum hisdem temporibus celebrem ac pclarissimam summam tam in theologia qz in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi. 6542. Anno xpi. 1343.

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archieps rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositeqz eloquentie. liberalis in omnes et phumanus. q primo anno pōtificatus sui octo psbiteros cardinales creat. diaconos duos. scz fratrem suum monachum tullensis pfessionis et gulielmū ex sorore nepotē Verū cum intelligeret totam italiam in tumults esse solos luchinum et iohannē vicecomites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat em solos vicecomites ludouico bauaro resistere posse in italiā (vt ipe pdicabat) descensuro. atqz etiā tridentū vsqz puenit. qui vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) auib9 in pōtificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ppetuis incomodis turbinibusqz agitauit. Johannes em de vico vrbis rome pfectus nōnulla in viterbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impial est factus. Eo deniqz titulo galeotus maletesta et fratres arimini i romādiola pisauri faniqz in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus et ita in alijs plerisqz locis dños confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardinales ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnensem et iohannem vrsi filium senatores declararūt. et nicolaus rencij public9 scriba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense muta ta veste ad carolum in bohemiā pficiscit. quē clemens pontifex ob multaꝝ linguaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib9 in cesarez designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono dat. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dñi. 1352. pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur, adhibita honesta funeris pompa.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens sextus

Innocentius sextus

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesimo qz anno (quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatoꝝ omnium remissionem visitantibus limina aploꝝ petri et pauli quinqāgesimo qz anno id facere libenter annuit Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non posse. Clemens igit sextus ad quiquēnariū numerū reduxit, qui est pprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile9 tantā rome pressuram potius qz frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xpianū pfessa nomen illa pfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemqz anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisqz ex millesimo homine supfuerit. nec id quidem mirū cū ob iubileū contagione hominū et multitudine vndiqz romā cōmigratū squalore situ pedore oīa inficeret

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisqz iuris vir consultissimus. pcurator primo. mox eps claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutis ann9 a quinquagesimo secundus terdeciesqz centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqz constātie et seueritatis. qui eccīastica beneficia nō nisi pbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes plati omnesqz qui beneficia habebāt ad eccīas suas sub anathematis pena pficiscerent. dicebat em oues pascuas a pprio pastore nō a mercenario custodiri debere. Impensam quoqz domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum et honestum redigens numerum. viroꝝ pbatissimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus pterea sacri pallacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu parcus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus occupata fuerant. Isqz cum curiā purgasset platis in ea dissidentibus quos ad suas queqz eccīas ire iussit, nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere, a quo vrbes et puincie iuris eccīe tyrannis vi deturbatur reciperent. Legatusqz fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoꝝ eps cardinalis vir quo ad vires et potentatū licuit. Traiano Hadriano et theodosio virtute equipand9. quos principes hispanici romane reip. potentissimos pridem saluberrimosqz dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis suasione et prudentia inter genuenses et venetos deniqz fedus initum est. ac inter pisanos et florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos et gallos gerebat. parare et classem contra hostes xpiani nominis constituerat. In tātis vero animi pturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto morit et in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qd ipe extra auinionē pprijs ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Linia imperatorum ro.
Carolus quartus

Carolus eius nominis quartus iohannis regis bohemie filius et heinrici imperatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo quadragesimoseptimo. iubente enim clemente sexto pontifice in lodouici dedecus et depositionem in cesareque eum fecerat declarari. ab electoribus imperator designatus imperauit annis. 32. Vir multarum linguarum et literarum peritissimus iustusque et rectus ac timens deum. bonos diligens et malos sceleratosque odio habens. Is ob iustitiam nonnullas leges condidit que adhuc extant et caroline nuncupantur. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutatus est. pugnauit adolescens cum veronensibus eosque prelio fudit. in ea pugna bis equo deiectus non dubitauit tercio conscendere facinoraque fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wencelaus fuit. quod in confirmatione a carolo francorum rege mutatum est. apud quem puericie rudimenta peregit. Fuitque carolus vir magnorum operum. qui regnum bohemie tum religionis cultu tum legum ac bonorum morum disciplina illustrauit. Nam scola liberalium arcium ab eo in praga erecta est. Noua ciuitas menibus cincta. pallacium regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperium rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnam mantue moram. cuius presentie timor vicecomites contra ac ille expectauerat concordes effecerat. quare ad solam anhelans coronationem socios belli de lombardis cum vicecomitibus per inducias quietos reddidit et mediolanum delatus ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusque in vrbem factiosos vtriusque partis a quibus introductus erat pari ingratitudine depressit. Senenses illico sese illi absque vllo federe permiserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeem poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandem peruenit romam carolus et a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gibellinis qui iampridem florentia exulauerant eiectis. guelfos in suum locum restituit. longobardos in potestatem acccepit. Reliquis ethrurie partibus pro suo arbitrio leges dedit. Coronatus itaque rome magnifico apparatu nouatores rerum qui aduersus ecclesiam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igitur quatuor innocentij pontificatus annis carolus imperator his (de quibus diximus) per ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriam. inde in lombardiam. moxque in germaniam rediit. Johanni deinde fratri suo morauiam possidendam concessit. vicegradum nouis muris ac propugnaculis communiuit. Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticum decus erexit. Cum antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis quam Romani imperij quesiuisset. et wenceslaum ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset. Idque pecunia. nam cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. quod virtute obtinere non potuit precio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cum representare non posset publico illis romane rei publice vectigalia obligauit perpetuum imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus autem cum omnem ferme etatem vltro citroque ex ytalia in germaniam eundo et redeundo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti patrie consulens wenceslaum filium vt premissum est Anno domini. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cum patre filius imperauit annis octo. Postremo carolus imperator cum pleraque gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. humana functus vita decessit

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundam electorum. vel electione principum carolo quarto romanorum imperatori sese opposuit. scribens nominansque se romanorum imperatorem. qui collectis copijs cum bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. et nec prece nec terroribus flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum per quendam phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventorum estus subsecuti sunt. et celestis trabs parte ardente per celum labi visa est. Scribuntque ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse quantam nunquam antea. visum itaque omnibus est tante mortis planetam etiam signa aliqua dedisse.

Ingens quoque vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientium terrore. per celum dilapsus est et bestiolas multiplicato numero in oriente e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Uerum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumqꝫ honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat colliqꝫ cōiūgit. In quo sita est regia ⁊ sancti viti pontificale augustumqꝫ templū. Uetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que p̄torium ⁊ forum ⁊ letā curiā ⁊ collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudibꝰ. Iungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor ⁊ viginti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit ꝓfunda. ⁊ vtrinqꝫ muro munita. Hec quoqꝫ ciuitas ampla ē ad colles vsqꝫ ꝓtendit. quoꝝ alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi ⁊ collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomīe ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificibus qui primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemice ꝓha dicit. indeqꝫ nomen vrbi datū. ſ corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habuerunt. Postea duces vsqꝫ ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magūtiū in ꝯcilio principū ab impatore heinrico eiꝰ nois qnto rex declaratꝰ fuit. morauoꝝ regū qđ ꝑus extīctū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemoꝝ iperio adiecte. Gilbertꝰ treueroꝝ archieps cū eo pragā missꝰ q̄ corā ꝓuīcialibꝰ regē iungat regalibꝰqꝫ adornet īsignibꝰ. In eodē āno fctm̄ accla

PRAGA

mante populo Vratislao regi salus honor atqꝫ victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio na
tione senensi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit̃ diuina non ꝑpositus
tantū sed decanus ꝛ sacerdos diaconusqꝫ ꝛ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis
vtuntur. Et ꝑpositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit̃. Post vratislaū primū
regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noīe ꝭ ducis tantū vsos. ꝛ vlatislaū vno loco vratislao
natū ab imꝑatore friderico primo sibi ꝛ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multa
uiam qua vetus praga minori iungeret̃ magni operis edificauit. quē ratisponensi ꝑferunt in quatuor ꝛ. xx.
arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ principatum tenebat cū virili sobole careret ac
cepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam ꝛ portū naonis tradi
dit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ꝛ gloria fuit ꝛ augmentū mirabile ac
cepit vt p̄missum est. Nullū em̄ regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dota
tum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudīe atqꝫ amplitudine mirabili fornicibus te
gebant̃ lapideis. Altaria in sublime posita auro ꝛ argento quo sanctoꝝ reliquie tegebant̃ onusta. Sacerdo
tum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. p̄ciosissima supellex. fenestre alte atqꝫ amplissime. cōspi
cuo vitro ꝛ admirabili opere lucē p̄bebant. neqꝫ hec tantū in oppidis atqꝫ vrbibus ꝭ in villis quoqꝫ admi
rari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multauie qua missa fluuius illi iūgit̃ situ
in quo regū corpa condebant̃ singularis excellentie. nā p̄ter edem magni ꝛ memorabilis operis amplū dor
mitoriū. ceterasqꝫ officinas monachoꝝ magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclu
sit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūqꝫ testamentū ab initio genesis vsqꝫ ad apocali-
psim Johannis l̄ris maiusculis in tabulis scripcum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentibꝰ
ita vt asummo vsqꝫ deorsum facilis lectio preberetur. Flos igr̃ dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter
principes atqꝫ reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporeē fetidū
habet. faxit deus vt p̄ori redolentie atqꝫ splendori par fiat. Eius historia ꝛ regum gesta papa pius. secundꝰ
in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorum in oppido baioarie nomine deckendorff sito in littore danubij anno dñi.1337.maiestatē ibe su xpi ī diuinissimo sacramēto mirūmmodū ɔtēpsit ⁊ religionem nostrā illusit. Id pꝰ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tñ ab igne māsit. in incude q̄z malleis ꝑcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt ⁊ neci dederūt. Sacramētū obseruatū in eccia sepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei q̄z oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. seqnti videlicet tpe ɔbusti sunt. eo ꝙ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ɔfessi sunt. perijsse aliq̄t milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas ⁊ omnes fructꝰ terre. q̄rū corruptione ⁊ fetore execrabilꝰ pestelētia sbsecuta ē

Pestis lugubris ⁊ miseranda hoc anno.1348.incepit ⁊ p tres annos p totū pene orbē debaccata est. q̄ pmo in asiā apō indos ob easdē bestiolas incipiens passim p ꝓuincias irrepens vsq̄z in brittannos. Per mare igiꝰ anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie ⁊ britannie. demū germanie ꝓuincias ⁊ hungarie sua ɔtagione infecit. adeoq̄z deseuit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̄z ex millesimo hoīe supfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ps hoīm remaneret. ⁊ pleraq̄z loca ne dū campestria. verū arces. oppida ⁊ vrbes ꝓrsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū senēsem ordīs heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ lraꝝ clarissimū interpretem hac ipa tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq̄z ingenij eminētissimū ⁊ bti Egidij ro. imitatorē pcipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de ꝑscriptionibus ⁊ devsucaptionibus ⁊ devsuris ceterisq̄z ɔtractibꝰ opuscula edidit. quibꝰ diuꝰ bernhardinꝰ ɔterraneus suꝰ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Huc etiam tractatū Jo.an.etꝰ ɔtēporaneꝰ multis in locis ⁊ maxie mercurialibꝰ plurimū ɔmēdat

Gerhardꝰ itē eiusdē ordīs ⁊ doctrine ꝓfessor patria bergomēsis ⁊ sauonēsis eps eo tpe in ꝑcio existēs pplo suo peste laborāti vt bonū decet epm magis ꝓdesse adnixus ē q̄z p̄esse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. ⁊ multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. qolibeta duo parisiꝰ disputauit ⁊ multa opuscula edidit. moriens deniq̄z nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ diui q̄ndā medici filꝰ hisdē tpibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā pꝰ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iuriscōsultoꝝ supioris seculi princeps ⁊ eiusdē ꝓfessionis copiosissimus explanator. Cyni ⁊ iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus ⁊ auditor. His q̄z temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ⁊ ꝑ ceteris legū interptibus in digesto nouo ⁊ veteri. ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus p̄clarissima edidit cōmentaria. q̄ꝝ celebritate atq̄z pstantia ipe vulgatissimus habitꝰ ē. Scripsit ⁊ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis ⁊ gibellinis. Feruntꝰ etiā eiꝰ p̄clara ɔsilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̄z albergotus natione aretinus solidus legum doctor ⁊ explanator bartoli amicissimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

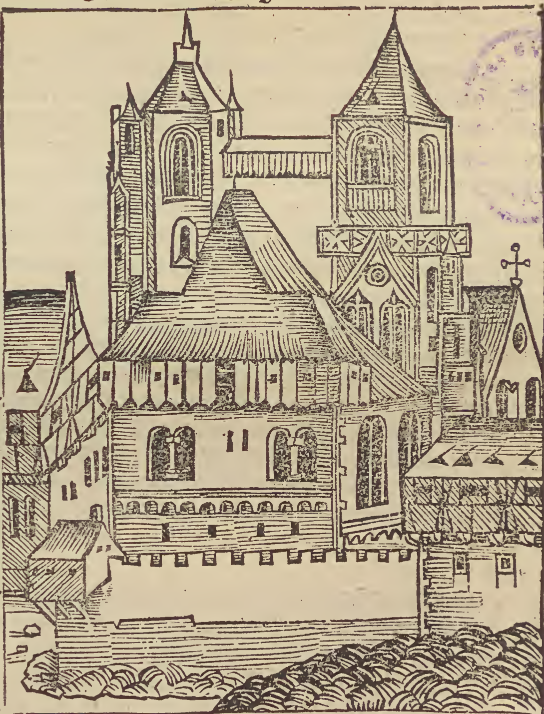
Iacobinꝰ carrariēsis q̄ marsiliū interfecit h anno postq̄z q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. ⁊ ipe a gulielmo eius ex pelice filio interficiꝰ. cuiꝰ parricidij hec cā fuit ꝙ ab eo ɔtumeliose spuriꝰ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accersiuit ⁊ gladio impetens eū cōfodit. ⁊ statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacueꝰ verbum xpi qui gladio feriꝰ gladio pibit.

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotissima xpi mulier natione germana. suecie prouincie princeps τ dña. ex regū ꝓgenie nō solū illustrē duxit originem. verū de nobilibus deuotisqꝫ ꝓgenitoribus ortuz habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriaz passionis confessionem pegit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob ꝓlem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde pfecte loquebaf. post obitum matris nutrienda matertere sue tradif. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxorem copulauit cū quo p annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia hūilitate māsuetudie atqꝫ labore pmāsit. Post mortē viri oīa bona inter filios τ pauperes diuidens habitum τ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō vtebaf. aspero induta cilicio. carnez macerabat. Ex pcepto xpi romam petijt. cū religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelationem psentauit ne auinionē accederet. Successoriqꝫ gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde ierosolimā accedens pfecta pegrinatione romam remeauit. τ p annū graui infirmitate detenta. cui xps tempus resolutionis ostendit. Die igif prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriosis miraculis τ indicijs ostensus fuit. Anno dñi M.ccc.lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ chorusicatione ab vrbe roma in monasteriū vastēnā. τ a bonifacio nono pᵒ annos. xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationū de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

ORdo sancte Brigide ab hac sācta τ gloriosa muliere initiū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellaf. hoc anno spiritu diuino impulsa nouā religionem monasterioꝝ dupliciū videlicet viroꝝ τ mulierū excitauit τ instituit. Huiusce tn̄ religionis primū auctorem τ institutorem diuū basiliū in grecia fuisse dicunt. Uerū pcessu temporis ad tollendas occasiones malorum τ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vo spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. viroꝝqꝫ edificia ꝯnexa τ cōtigua haberenf. habitationes tn̄ ita seiuncte vt de vna ad aliā nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset Eoꝝ tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vo seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina misteria assignauit. quoꝝ vnus esset qui confessor aut pꝛior appellaref. τ alijs pesse deberet. Ea quippe monasteria possessiones τ ꝓuentᵒ habere statuit ad fratruz τ soroꝝ sustentationem. Quoꝝ oīm victus τ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi psumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres τ sorores p episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi τ tam femine qꝫ mares habitū vti iubenf. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper τ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunf ad carnes. sed carnibus vescunf tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. τ nihilominus diui augustini regulam profitenf additis brigide sancte constitutionibus. τ tā in fratribus qꝫ in sororibus certū assignauit numerū scdm suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata τ dictata confessa est. Quaz ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus aplicis speciali priuilegio approbatā τ confirmatā esse voluerūt hec em ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris pdixit. de quibusdaz regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit τ apud multos in pcio habētur. apud ytaliā pauca huiᵒ religiōis monasteria habenf. in suecia vo τ germania magna quidē, τ plurima ac opulētissima esse cernūf. Hij religiosi seculariū cōfessiōes alioꝝ more audiūt. τ diebᵒ festiuis pdicāt. ꝯuersos hnt qs in exteriorib' occupāt

Johannes bochacius

IOhannes bochaciᵒ de certaldo natiōe floretinᵒ poeta τ philozophoꝝ atqꝫ astronimus clarissimus. Anno dñi .1375. cū eēt etatis anno rū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij esset vir τ in latina patriaqꝫ lingua in dicendo celeberrimus haberef hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14 de pclaris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis τc. belloꝝ egregium opus. gesta impatorū τ pontificū edocens. τ scismatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemorū τ plura alia. vernacula quoqꝫ lingua eius extant libri vt liber centū nouorum τ alij

Anno mūdi. 6577. Anno xpi. 1378.

Vrbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barensi archiepiscopo pōtifex suffect⁹. Uir certe callidus ⁊ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius q̄ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ꝗ magis cardinaliū ⁊ ioanne regine iniurias vlcisci ꝓ viribus conatus ē. ꝓpter qd̄ florentinos anathemate notatos. vt ī suā deducēt sentētiā absoluit. Inde cū natura inq̄et⁹ eēt apud nuceriā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vsq₃ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. ꝯfirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres ꝟo fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo. rome morit᷑. sepeliturq₃ in beati petri basilica paucis admodū eius mortē (vtpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

Scisma vigesimumsecundū oīm pessimū ⁊ scandalosissimū quod ꝑ nouem ⁊ triginta annos durauit hoc anno initium sumpsit. mortuo em̄ gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici ꝟo numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant᷑. ⁊ inter quatuor italici romaniq₃ generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit ꝟo casus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici ꝟo penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝯfugerunt, accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde estatis caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum nanq₃ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis liceuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiq₃ septimo clementi indita est appellatio. ꝑ orbem lr̄as disseminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc scisma magnū in ecclia dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerent᷑. ytalia em̄ germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi ꝟo gallia hispania cathelonia ⁊ britannia adhesit.

Clemens ꝟo multas acceptasq₃ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auionem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ⁊ sedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creat᷑. Anno dn̄i M.ccc.lxxxix. Hic etsi annoꝝ circiter triginta esset dum pontificatum iniȷ̄t. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obȷ̄ci posset. Fuit ꝑterea tanti animi consiliȷ̄q₃ vt prim⁹ populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad ecclie subiectionem reducte gloria ⁊ pecuniȷ̄s iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄iani q̄ rome dn̄os reddidit. lege em̄ ꝓmulgata constituit. non licere cuiq₃ sacerdotiȷ̄ ad quod ꝓmoueret᷑ beneficiū adipisci. priusq₃ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliq₃ anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficiȷ̄s iussa pontificis contempserint. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morit᷑ pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M.cccc. quarto. Sepeliturq₃ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq₃ ad conciliū constantiense. cū clemēs antipapa auiniōe obȷ̄sset in eius locum ꝓphanatus petr⁹ hispanus de luna añ vocat⁹ vir doctissimus ⁊ vita omni. si ab ea tempe rasset ambitione ꝑstantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatorib⁹ appellatio. de q̄ infra cum de Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatoꝝ
wentzeslaus rex

Wentzeslaus caroli impatoris p̄dicti filius. impator anno. 1379. p̄re defuncto. Cū iam vna cū patre impasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. impauit annis. xxij. Quāuis imperij bn̄dictionē a papa nunq̄ obtinuerit. wentzslaus em̄ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in omībus dissimilis. voluptatum sequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorsus. q̄z regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob q̄z rem captus a baronibus. xvij. ebdomadē in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaz habita. quibus exinde cognomē praga datū. q̄ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret͛ fugam eripuit. Regnoq̄z rursus potitus ē. Nec tn̄ vitā mutauit. ꝟ priore consuetudine vino ciboq̄z marcēs. lucem dormiendo nocti cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus em̄ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ homīs socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipē nolens suffectus fuit. Sub hoc vo rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzslaū orauerūt. vt sibi ampliores ecclesias elargiret͛. qui iam populi huius secte maiorē ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄z in posteꝝ diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. puoq̄z tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et paulopost in castellū nouū qđ ipē cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratorib⁹ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes ꝓtoriū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq̄z alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verub⁹ irati populi excepti. dirū spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄z circūstātes attoniti facin⁹ detestarent͛. At ego inquit pincerna futura hec ꝓscierā. Quem rex indignat⁹ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conat⁹ ē interficere. ꝟ impeditus a circūstantib⁹ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atq̄z īfra ⁊. viij. dies signatis noībus hereticoꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. q̄z vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinq̄z ⁊ quinq̄ginta. vixisset duob⁹ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos an̄q̄z sepelirentur. viij. dieb⁹ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiq̄z. Et sequentib⁹ amicis ⁊ baronib⁹ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad eccl'iam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiq̄z conditū in sepulcro quod ipē sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab hereticis diriperet͛. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraq̄z abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solit⁹. regem quem amauerat corp⁹ clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. reb⁹ in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corp⁹ requireret͛ acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū rege fun⁹ exibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

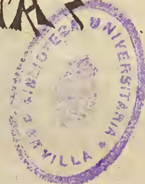
Jodoc⁹ marchio morauie

Jodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanoꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntiñ. ac Coloniensi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit͛. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūq̄z regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem ediuz partem. atq̄z in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea q̄ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. q̄ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq̄z successorem mihi datum accipio. Cūq̄z Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neq̄z imperiū inuitus depono. neq̄z si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq̄z animo esto. Imperiūq̄z est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanq̄z tui (vt libet) vtere letumq̄z ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq̄z ruperto baioario qui imperaret fecit.

VRatislauia. Slesie vrbs illustris ⁊ inclita. apud germanos sarmatasqꝫ gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripaȝ odere sita est. Slesia em̄ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoqꝫ habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatqꝫ in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoresqꝫ ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi ⁊. s. Lazari cum plerisqꝫ alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mutationem dominij sensit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemoruȝ recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄ dux Slesie occuparat heinricus. Legniciū quoqꝫ. ⁊ q̄ plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculuȝ prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus em̄ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

BRESSLA

petijt. ibiq; pragensibus veniam petētibus. Ea lege pepercit. vt cathenas et repagula tota vrbe deponē rent. suosq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusq; rectores sine cōtrouersia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex brūna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Uratislauiamq; Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrūcauerat. Cuius sceleris auctores securi percusset. Quod vbi pragē renūciatum est. diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiū veriti. manifesto defecerunt. Et allecto p̄mijs cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur q̄ regni perdendi. qui antiquaz pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autē a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie et bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q̄ odera nō alluit. fossa p̄funda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. et p̄pugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omi splēdore cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positū est. Ubi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Wentzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors pñtem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Uini tantūmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iussu meo fuerit ingressus gladio ferietur. Nūc principes electores velut inertem atq; socordē vt premissum ē imperio deiecerūt. Ruperto baioario in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cū hinc iurisiurandi religionē vererētur. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeslaū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qđ furstenberg baccareacense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Joannes de rupecissa de ordine minorū insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiarū libros accurate docteq; scripserat. multa pdixit mox futura. in carcerē trusus multa de futuris tāq; ppheta scribere voluit. videlz de duob⁹ antixpis. ꝛ de eccl'ie cōculcatione ꝛ desolatione terrarū. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xpi. ꝛ alia multa. q̄ in ianuis adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xpo sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nō mō euenere. ꝭ oppositū in omībus fuisse cōstat. hmōi aūt pnosticatores m'lti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ sati⁹ fuisset silere q̄ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationib⁹ adhibenda nō est.

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augustini theolog⁹ ꝛ egregi⁹ predicator. p id temp⁹ tāq; medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgelistarū interpres. ꝛ ihesu christi imitator verus. oīa ipius saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xpiana religione intitulauit. Sed ꝛ aliū librū de doctrina xpiana. de patiētia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina spūaliū. opuscula autē hec miro ꝛ quasi diuino ordine collegit. Ep'las quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̄ maxime spū pphetie floruit. ꝛ multo in precio fuit. Ubi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto p octauas celebrandū ad formā festiuitatis corpis xpi instituit. ob impetrādā vniōnē eccl'ie in scismate meritis semp virginis marie.

Frācisc⁹ carrariensiū dñs

Franciscus Carrariēsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. frē ei⁹ guilielmo ex pelice interfecto. in regnū pr̄nū succedens. regnauit annis .xi. Uir q̄dem splendidus ꝛ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ pataiuinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs ꝛ edib⁹ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ꝛ p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa pstitit incremēta. Uerū cū bernabouem vicecomitē sororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare statuisset. nō mō eū liberauit. ꝭ ꝛ regnū oīe ac deniq; vitā ppriā pdidit. Quia ab eodē tandē galeatio supat⁹ ꝛ captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno seu carcerib⁹ eū interire pmisit. Deniq; de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Cui⁹ filius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. ꝛ aromatib⁹ cōditū patauiū cū maximo apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

S. katherina de senis

Catherina ytalica senarū vrbis ethrurie oriūda. Cui⁹ historiā fr̄ Raymund⁹ de capua generalis ordis pdicatorū pscripsit. Ex pr̄e iacobo pānorū tinctore ꝛ lapa mr̄e pgenita. Cū ānū. xij. attigisset spreto piugio pdicatorū tercij ordis pfessa innumerabiliū v̄tutū p̄clarissima in mira austeritate ꝛ abstinētia vixit. ꝛ mirabiles victorias ī abstinētia habuit atq; visiones. quā xps desponsauit anulo habēte q̄tuor margaritas ꝛ adamātē ī summitate. dñs q̄z cor ei⁹ abstulit tribuensq; suū. ī latē cicatrix māsit. dono pphetie admodū īsignita. Tādē āno etat̄ sue trigesimo. m'ltis patrat̄ miracl'is rome deuotōis cā exn̄s. vite sue finē fecit. atq; ibidem ei⁹ sc̄tissimū corp⁹ in basilica de minerua ordis pdicatorū maxīa cū pplorū freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione ꝛ reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctarū v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄ue virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeaci⁹ pri m⁹ dux mediolanensiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernaboue patruū dñatione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. pauloqȝ post francis cuz patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoqȝ senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaz katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir essz postqȝ. 30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno. 1395. septembri mēse archiepō midiolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao impatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p man⁹ ipsius arbiepi oratoris eodē mese ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitqȝ ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte pūentus fuisset ad id forte peruenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā libroꝝ copiā contraxit ꝙtā alibi pauci viderūt. leporariūqȝ cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū supbissimū ordini cartbusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atqȝ dotauit. vbi ⁊ corpus suuz tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vngarie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit̄ filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cuz adolenisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res paꝝ prospere ei succederent expeditione n̄ paruca suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaz veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atqȝ oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓsperitate omnibus p circuitū formidabilioꝛ euasissz etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoqȝ fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eoꝝ sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperatoꝛ fuit ladislao p̄dicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vsqȝ ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellatoꝛ ⁊ reipu. xpiane acerrim⁹ ꝓpugnatoꝛ ac defensoꝛ.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoqȝ populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vsqȝ protensas cū capucijs instar religiosoꝝ cappaꝝ quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericiqȝ ac religiosi cuiuscūqȝ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Hoꝝ siquidē dealbatoꝝ longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ ꝓcessionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ misericordiaz supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. ꝙmaxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ⁊c. Durauitqȝ huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusqȝ sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctoꝛ quidaz sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝯphendere fecit. ⁊ tanqȝ supsticiosuz ad se pductū igni exuri fec̄. hoꝝ āt crucifixi imaginē ꝙ añ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxīa veneratiōe ꝯsuant.

Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat̄. quo fere innumera hoīm multitudo ꝯuenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatoꝝ frequentiā tantā pestilentiā vbiqȝ fuisse tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāt̄. Quarto quoqȝ anno wēceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funeꝝ ⁊. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atqȝ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eoꝝ diripiunt. domos incendunt. atqȝ intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt̄. seruati cōplurimi infantes misericordia boꝝ ciuiū baptismi gracia accipere.

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis p̄sbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄ primū esset p vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multarū magnarumq̄ rerū experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cū romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ipos ad ludouicum nepotē tanq̄ ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pontifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quorū de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem ↄstituit. ipe vō non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq̄ in basilica petri i sacello q̄d olim pontificibus dedicatum erat. quodq̄ vetustate ⁊ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Linea summorū pontificū

Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corari⁹ seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M. cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis ⁊ sanctimonie p̄cipue reuerend⁹. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs ⁊ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq̄ abdicaret. Cohortantes igit̄ in principio sese predicti pontifices ⁊ ad mutuā abdicationem offerentes. Cum vō de eligendo loco quo sine discrimine vterq̄ venire posset mentio haberet̄. neq̄ de ea re satis inter eos conueniret. collusores ⁊ fidefragi ab vtroq̄ cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisionē concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt ⁊ alexander eligit̄. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi pfugus de concilio ariminū pfectus a carolo malatesta pbenigne ⁊ splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpiniano cōciliū quo tutior esset ad castellū paniscole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̄ aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq̄ veri pontifices cardinales crearūt. maxime vō gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius q̄rt⁹ appellatus est. Hic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit p q̄ libera abdicatione ↄuēt⁹ oīs eū agri piceni legatū creauit ꝫ nō multo p⁹ recanati aī dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minorū frater ⁊ doctor archieps mediolanensis. vir doctrina ⁊ sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio pisano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minorū ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq̄ disciplneq̄ vacauit vt breui ⁊ publicā scolam habuerit. ⁊ in libros sententiarū docte et acute scripserit. magnus quoq̄ orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat̄ deinde rogatu galeacij vicētin⁹ eps. postea nouariēsis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim aplorū creat̄. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p iocū īterdū dicere solebat se diuitem epm fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re ⁊ etate accre scit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno p̄uauerit. Soluto concilio bononiā pficiscit̄. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat̄. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit̄q̄ bononie in ecclesia fratrum minorum.

Tamerlanes

Tamerlanes magn⁹ tartarorꝫ seu parthorū rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multarꝫ gentiū dux fieret. quibus parthorꝫ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosqꝫ sibi subegit. mesopotamiā inuasit atqꝫ armeniā. trāsitoqꝫ euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā miorē appellam⁹ obtriuit. Regē oīm potētissimū pazaitē thurcorꝫ dñm cū pari equitū numero ꝛ magnis peditū copijs fines suos tutātem. apud armenos p̄lio supatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaqꝫ ī modū fere inclusum. p omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanarꝫ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiqꝫ arti loco ad vite vsus necessaria. summa semp rerꝫ copia inueniebat. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsqꝫ ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasqꝫ validissimas vrbes vi cepit. diripuit atqꝫ incendit. Soldanū egiptiorꝫ principē bello suptum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ꝛ deserta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine superaret vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō pcul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Scythas negociatores p̄misit. q̄ preciosissimas aīalīū pelles minori quā ꝯsueuerūt pcio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moxqꝫ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atqꝫ armis ciuitate. Et auro ꝛ pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ꝛ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die deditonem neglexisset. pueros puellasqꝫ omēs in candida veste ramos oliue p̄ se ferētes exiuisse vt principis irā placarēt illū omēs ab equitatu cōculcari atqꝫ cōteri iussit. ꝛ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homie genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ꝛ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hanibali similē. Deletis regibus vastatis pluribus puincijs onustū de victarū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ꝛ hostiuꝫ spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

Paulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipe theologorꝫ ꝛ phorꝫ princeps. nec nō ꝛ disputator acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo q꜄ cūctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cōtrouersia supauerit. ac etiam tanqꝫ alter apollo post se futuros phos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte p̄uentus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisqꝫ scriptis supasset. Attn̄ in iuuētute sup libros Aresto. cōmetaria scripsit. Et summā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atqꝫ cōtra cecitatem iudeorꝫ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartholome⁹ de vrbino ipius eremitarū ordinis dilligētissimus doctor. ꝛ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ꝛ si multa ediderit in primis augustini atqꝫ ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoqꝫ de sp̄uali bello.

Iordanis itē alemanus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinā ꝛ multarꝫ antiqtatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimqꝫ pulcre explanauit.

Iacobus qꝫ ordinis heremitarꝫ theologus natione toletanus hisdē tpibus floruit. Et vniuersaꝫ ferme scripturā sacram cōplanauit. ꝛ Sophologiū cōposuit pcellentissimū ad diuinā sapientiaꝫ perqrendaꝫ suasoriū. Quod quidem volumen quanti faciūdum sit multis epigrāmatibus declaratur.

Uerona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij (a carrariensib⁹ occupata ꝛ pessundata) in venetorum manus concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. p franciscuꝫ ganzagam. ꝛ iacobum fermē. ꝛ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsqꝫ cū magno augmēto ipsius permansit.

Pise item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ꝛ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditioneꝫ potestatemqꝫ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ꝛ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et comeatibus vndiqꝫ interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiū magne potentie ac splendoris ciuitas anno dn̄i. M.cccevi. obsidione a venetis oppressa in venetorꝝ manus deuenit. Franciscus em̄ iunior carrari⁹ frācisci senioris filius cū in vicetinos exercitū duxit. Cui statim venetorꝝ dux ꝛ senatus tybicinē mittens rogat ne vicetinos vectigales bello attingat alioqn senatū venetū haberet inimicū. Sꝫ frācisc⁹ durius crudescere cepit. Indignati veneti cū frācisco ganzaga fedus ꝑcutientes generalē ducē ꝯ eū constituerūt. primo veronā cepit ꝯcedēte mediolanensi ducissa. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliqs mēses cū fama oppssa eēt. et peste grauissima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario ꝑ portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū reperiens. vbi cōuenerūt. vt galeazio castri dominio ꝯcesso. ipe carrarius ad senatū ꝑ misericordia impetranda cōmigraret. Et si qꝫ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aūt regrediēs i pristino statu restitueretur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū i veste humili accessit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ꝫ obiurgationibus mulctatus. i carcerē cū filio recludi iubet. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomīe senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Frāciscus postmodū strangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marsili⁹ q̄ añ captiuitatē vrbis ad etruscos ꝯfugerāt. Et sic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime famil lie. s. Scaligerorꝝ ꝛ Carrariensiū ꝓpter eorꝝ dissensiones sue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄si tpe finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio ꝑ annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

Ordo monachorꝝ alborꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat. Huius scismatis tpibus in senēsi agro a q̄busdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāqꝫ clarissimi senenses q̄s scismatū ꝛ bellicarꝝ tedebat ꝑturbatio. spūssancti grā inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus accessere. vbi i vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tāqꝫ eremite deuotissimi deo in orōnibus ꝛ vigilijs ac crebris ieiunijs deseruire ceperūt. Quorꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adolescētes permoti. desiderio celestis prie ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei ſuitio excrescere ceperūt. Quorꝝ fama cū ad pōtificē ꝑuenisset principaliores ad se romā vocauit. Et eorꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisqꝫ eorꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusqꝫ pontifex illorꝝ vitā ꝛ modū viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝯstare dicit. ꝯlibentissime comprobauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bn̄dicti eisdē contulit. Quas maximis ꝑuilegijs ꝛ gratijs cōmuniēs inter mōchos diui bn̄dicti annūerauit. ꝛ mlta mōsteria icolēda ꝯcessit.

Ordo nouus mendicātiū sub diui hieronimi titulo. ꝯsulante Innocētio septimo pōtifice nup defuncto ex tercio ordīe seraphici francisci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud fesulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutor h̄ in sctō opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ꝛ integritatis viri huiusce regularis obſuātie ꝛ discipline fundatores ꝛ auctores fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atqꝫ exemplo mirūimmodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregorius. xij. iste priuilegijs approbās sb regula btīssimi pr̄is Aug. quo ad vota principalia ap̄lica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiqꝫ religiosissimus ꝛ ipe eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iterꝝ approbauit ꝛ confirmauit. Eisdem aūt in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōnis sancti georij de alga apud venetias hisdē tpib⁹ a religiosissimo viro postea pāarcha laurentio iustiniano atqꝫ alijs religiosis primum incredibili fauore ꝛ q̄dā austeritate initiū sumpsit. Quā cōgregatiōnē Gregorius p̄dictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis sb prima btī petri regula ꝯfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorum de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōasteriū a p̄ncipio pr̄na hereditate plīmū āplīauit ꝛ exornauit. Fuere ꝛ alij ea i ꝯgregatōe successores vita ꝛ morib⁹ ꝑclarissimi. Qui religiōꝫ doctrina atꝫ optimis exēplis ꝑ virili sua illustrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ postea pāarcha ꝛ alij complurimi.

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitaꝝ insania que sub rege wentzeslao etatis sue anno qnquagesimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem imodum armis vexare cepit. cuius originem ꝛ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus est. qm̄ ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neqꝫ adhuc extīcta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolaꝫ pragenseꝫ primo theutones id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomitis. Ex quibus vir qdā genere nobil' ex domo quā putridistis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem lr̄is instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de realibus vniuersalibus titulus inscribit' magnope illis oblectabat' exemplaria secum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de ecclesia. de diuersis questionibus contra clerum. pleraqꝫ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ipe wiclefistarū veneno ꝛ ad nocēdū parat' virus in ciues euomuit. Comodauit aūt scripta que attulerat. his potissime qui theutonicoꝝ odio tenebant'. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri ꝛ lingua diserta multūqꝫ dialeticis oblectaret' ꝛ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefistaruꝫ doctrinam arripuit eaqꝫ theutonicos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succederet a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernaret'. Ea res magistratū scole theutonib' abstulit. Quam ob causam comoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circit' tria milia secuti apud liptzk misne ciuitatē triū dierum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū ac confirmatum fuit. ꝛ ꝑ illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctis augmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. qꝛ̄ priceps habit' est iohannes hus lingua potens ꝛ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē ꝯtineri. adijciensqꝫ crebro inter p̄dicandū se postqꝫ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que wicleffi anima ꝑuenisset. quem virū fuisse bonum celoqꝫ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadraginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuariensi ꝛ alijs ep̄is ꝛ doctis viris condēnati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebant' tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati sceleribus insignes ꝛ ab eccl̄ia catholica recedentes ipam valdensiū sectā ꝛ insaniaꝫ amplexi sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis episcopis parem esse. Purgatoriuꝫ ignē nullum inueniri. Uanum esse orare pro mortuis ꝛ auaricie sacerdotalis inuentuꝫ. Dei ac sanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sacerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Sufficere sua queqꝫ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūqꝫ loco sacruꝫ xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis frustra tp̄a teri. Jeiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse meriti. atqꝫ alios plerosqꝫ errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus dresensis. id est oppidū misne super albim situm. qui apud ecclesiaꝫ sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misnen̄. aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sb̄ vna tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistaꝫ ꝛ apostolū xp̄i sub duplici specie panis ꝛ vini summi debere videat'. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisij p̄sertim ꝛ cypriani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quoquo pacto negligerent. Huic heritici consensere haud modica gescientes leticia quod articulum inuenissent in euangelica lege fundatū. Jnde varia attemptata fuerunt vsqꝫ ad conciliū constantiense sine fructu. Apud em̄ glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi sitū a fundamentis deijciunt. eaqꝫ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurrit' in ecclesias monasteriaqꝫ passim nobilissima superis dicata templa. ferro atqꝫ igne vastant'. Per idem ferme tempus surrexit ꝛ alius pseudo sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ipius monachus ꝛ in om̄e scelus audax. cū neqꝫ bene sapere videret' monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pacto tueret' crebris nuncijs ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atqꝫ in omnes partes mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. qꝛ si mox exercitum pragam duxisset anteqꝫ vires hereticorum coaluissent nunqꝫ ea incendia germaniam exuissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemiam amisit ꝛ hungariā non defendit. Eapropter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copias cōparauit. arcem firmauit. pugnatūqꝫ deinde die noctuqꝫ quiqꝫ diebus seuissimis ausis. multi vtriqꝫ cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Iohannes eius nomis vigesimustercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno pdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factū violenter esse. q ⁊ legatus bononiensis esset ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris p statione habuerat. vt si pcario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur. Cum multi pducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamides ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id qūis patribus displicuisset. vtcūqz est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamqz dignitatē semp aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iuriū peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atz ineptus. ⁊ rex gerendarū experientia magisqz vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie comoratus. ⁊ postmodum romā pfectus est. fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde p tarquinatem ad vrbez fuit. post hec apparatus facti. misseqz aduersus ladislaum copie. duces militie erant paulus vrsus ⁊ Sfortia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Iohannem franciscū gonzagam pfectus est. ibidemqz ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Iohannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Constantia igit germanie vrbs ydonea est visa Eo pficiscunt omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū supueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quoꝝ causa mutato habitu familiaqz clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. iussu friderici ducis p viam retentus imperatori tradit ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur. Causam fuge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igit bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandez eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino rogaret iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficit tusculan⁹. Nec annū integrū supstes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Iohannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Linea sūmoꝝ pontificum

Iohānes vigesimusterci⁹

Martinus quintus

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epi ex cardinali dyacono in constantinsi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrociniū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtraqz partem altercationes haberent ipe mediū quoddam tenuit comuni vtilitati semp consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro pfecit modo. Vir antea nequaqz sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tn̄ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas vo non supflua neqz minima reperiret. Peracto demū concilio reuersus p fines mediolaneñ. Mantuanoꝝ ferrariensiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tps in libertatē vendicarat. florentie vo bienniū fere resedit popportuno loco ad rē ecclesie componendā. Nā ⁊ cū bractio q ecclese oppida pmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusqz post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbiqz recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus puenit. vniuersa vrbe eidem obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbat. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosqz mores ita animū adiecit vt breui ɔualescens meliorē faciē p se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia morit. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepelit qz eius mandato in basilica constantiana ante capita aploꝝ sepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flētē q̄s si eccīa dei si vrbs roma vnico atz optimo pnte orbata fuissz. vacat tn̄ sedes dies. xij.

Linea imperatorꝝ

Sigismundus

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strennuus ⁊ ad omnia pagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberalitate insignis. corporis quoqȝ maiestate ac decore illustris. Erat em̄ ꝓclara facie. inclitus specioso atqȝ robusto corpore magnitudineqȝ animi siue pace siue bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto regꝫ statu cū comitatu maxīo vniuersam ferme cisalpinā galliā sedādi belli causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud ꝓclarissimū ꝙ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto apud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā angliam eius rei causa pagrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter scismata labefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝯstantie concilium indixit. vbi iohanne ꝑdicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoqȝ martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria suoqȝ maximo labore cōponere studuit. Mores etiā seculariū ꝙ̄ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) suo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit ꝙ̄ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceterū bello prorsus infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqn̄ rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ⁊ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulierisqȝ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare ꝙ̄ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea compatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus suppliciū sumpsit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Varia aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In senium deniqȝ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingressus. inde ꝑ ethruriā ad senēses trāsijt. a qb⁹ honorificētissime except⁹ apd̄ eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrariensem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Jo. franciscū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtransiuit ⁊ basileā petijt. dissidioqȝ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqȝ cede legatos in bohemiā mittit. hortat᷑ regni quietez. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regeqȝ suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ pricipibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigismundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ⁊. xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat᷑ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciuitates iuruerunt. ⁊ magistratus quos ip̄e constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monasteriorum abbates. Jamqȝ reges et populiqȝ xp̄iani de recupato regno congratulabant᷑. Eugenius quoqȝ pōtifex maximus aureā rosam indicē sue leticie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte morbo senectutis incomodū. Barbara iperatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier iā anus nonū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā se vehi iussit visurū filiā anteqȝ vita excederet. Illa cuz viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt suppremā suā voluntatē exequāt᷑. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq̃ amplius inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicũ regia stirpe natũ in germaniã proficisci iussit. qui cõtra bohemicam labem in arma concurreret. Cui ꝛ imperatoꝛ adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ꝛ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex franconibus constitutum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio pfuit otto treuerensis archieps. quez renenses secuti sunt Baioarij quoq̃ ꝛ ciuitates sueuoꝝ imperiales ingressi bohemiã tribus locis. siluã penetrauere. iuncti sil castrametati sunt. Sed cũ heretici collecto raptim milite in eos ꝑperare nunciaret nõ visum hostẽ fugerunt Nõ dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis pcibus vt redirent in hostẽ hortat. quod cũ frustra niteret vix siluã egressi superuenientes bohemi postremũ agmen lacessere ceperũt. facta ẽ pfusioꝛ fuga. machinis quoq̃ bellicis potiti sunt. Exin misniã populati. Cũ frãconiã redirent ne brandeburgensem agrũ nurmbergensemq̃ vastarent pecunia placati diuite exercitũ reduxere. Sigismundus bis cognitis nurmbergã pfectus noua principũ auxilia cõparat. Martinus quoq̃ pontifex maximus Julianũ cardinalem sancti angeli lris ac moribus excellentem cũ ea legatione in teuthoniã mittit vt bohemis bellũ inferat. ꝛ adueniente tpe in basiliensi ↄcilio quod ꝑpe diẽ futurũ erat noĩe aplico psideat. Js germaniã ingressus mox nurmbergã ad Sigismundũ se confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauũ kal. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratis. qui cardinalem sequeret. Ingressus bohemiã in comitatu cardinalis. iohannes. ꝛ albertus principes brãdeburgenses cũ patre. Herbipolen. babenbergen. ꝛ eysteten. epi. ꝛ imperialiũ ciuitatum magistratus. Treueren. ꝛ colonien. antistites auxilia miserant. ꝛ cũ his puinciaꝝ suaꝝ primores supra. xl. milia equitũ fuisse tradunt. Ingressus cardinalis numerosum exercitũ ducens multas villas oppidaq̃ hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iãpridẽ hostẽ affuturũ acceperant. expeditas in armis legiones coegerãt. interea siue pditio in exercitu fideliũ fuit (qd plurimi putauere) siue maius sua sponte metes hoĩm pauoꝛ inuasit totis castris trepidatũ ẽ. ꝛ priusq̃ hostis vllus in ↄspectu daret fedissima capta fuga. miraf iulianus vnde hic timoꝛ. Suaderet vt forti aĩo hostẽ expectaret. Sʒ frustra apud eos cohoꝛtatio fuit. sublata sunt raptim signa ꝛ rapido cursu fugã maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti pda potit⁹ ẽ. Albert⁹ austrie dux cũ accepisset bohemiã intrasse cardinalẽ raptim ex austria copijs in hereticos duxit. Sʒ fuga cognita ꝑ morauiã que nõ dũ ei parebat infesta signa circuferens. 500. villas ferro ꝛ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliũ. maximã cedẽ fecit. adeoq̃ gentẽ illã afflixit vt iugũ eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionẽ id sequi teneref qd basiliense conciliũ decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq̃ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicoꝝ regulariũ ꝛ congregatio sancte Justine ꝛ Hieronimi

Ordo nouus canonicoꝝ regulariũ apud ethruriaz in lucẽsi agro monasterio frisonarie initiũ sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranẽsis appellata est. ꝛ speciali priuilegio canonicis regularibus btĩ augustini aggregauit. Hi a primo coꝝ auctore clamidẽ nigrã cũ nigro scapulari biretoq̃ nigro sumpsere. ꝛ albo scapulari deposito camiseã lineã eius loco induere voluerunt. quã ob rẽ vulgo fratres de la camisia ↄgnominauit. Habuerunt aũt viros plurimos omni doctrina ꝛ eloquentia ꝛ sanctimonia celebres.

Congregatio etiã sctĩ benedicti que sctẽ iustine nũcupat hac tempestate in puincia taruisana apud pauinã vrbẽ in monasterio sctẽ iustine primo ꝑ ludouicũ barbũ patriciũ venetũ initiũ seu reformationẽ accepit ꝛ ad viã veritatis reduxit ꝛ ad regularẽ obseruantiã pduxit. que congregatio viris pstantissimis ꝛ locis bonisq̃ tã tpalibus q̃ spũalibus excrescens. Eugenius quartus põtifex eã maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nõ modo iuriũ ac sacre theologie doctrina. sed et eloquentia litterarum tam grecarũ q̃ latinarũ oꝛnatissimi fuerunt.

Ordo õniq̃ monachoꝛũ eremitaꝝ diui Jheronimi ꝛ iã patrũ institutis collapsus a venerabili viro lupo hispalensi eius oꝛdinis generali ꝑposito nouis institutõnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ẽ. quã martino pape obtulit ꝛ pontifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militant. ꝛ ipa ꝑ omnia viuit. nisi q̃ griseo coloꝛe in indumentis ꝛ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iaz aduesperasceret. eaqȝ in regia recōdita fuere. Cum cubitū esset cesar. dū cogitat in quem nam vsum eam pecuniā conuertat. somnus eū destitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. consiliarios ducesqȝ militū huc accersite Vocati proceres media nocte trepidi. timebant em̄ ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adeūt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleqȝ nobis dormire licet. nā quod mihi somnū ademerat vobiscum exit.

Concilium constanciense

Concilium generale apud constantiam sueuorum vrbē ad scisma tollendū quod nouē ꝛ triginta annis ꝑdurauerat Sigismundi cesaris iussu ꝛ industria Anno dn̄i. 1414. congeritur. in quo quinqȝ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū suffragijs decernebatur id ita ratū erat atqȝ ꝑ ꝑconem aut ꝑ notarium publicum ꝓ curia enunciabatur si omniū consensu postea confirmatum fuisset. Eo quoqȝ ꝓfectus Johannes pontifex admonentibus tn̄ quibusdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteretur. qd̄ etiā contigit. Proficiscens tn̄ cū viris quibusdam in omni genere doctrine ꝓstantibus diu multumqȝ germanos disputationibus incertos ꝛ ambiguos tenuit quod potissimū decernerent. Verū superueniente sigismundo factaqȝ omnibus dicendi quod liberet potestate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Gregorius vo carolum malatestā legatū mittens sponte se abdicauit. Benedictus discussa aliqȝdiu re pontificatu tandem priuatur. reiectisqȝ natōnibus que cū eo sentiebant. In eodem quoqȝ concilio nonnulle hereses damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus patrū mentes ingenti curconfecit. vo aluentiū animo quo nā modo ꝓuincia sanari possit. Condemnata est igitur iohannis wicleff heresis ꝛ duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus ꝛ iheronimus eius discipulus tanqȝ heresiarche. Cūqȝ ibi quadriēnio ferme ad tollendos scismaticos ꝛ ad restituendam ecclesiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principesqȝ ꝓstitissent. Tādem de eligendo nouo pontifice sermo habitus est. Placuit ex vna quaqȝ natione viros sex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingressi deligerent. Anno igitur millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus nouembris conclaue ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus ꝛ triginta. nationibusqȝ omnibus ꝑter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creatur omniū leticia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓstratus summa veneratione pedes exosculatus est. quē ꝯtra pontifex amplexus non secus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ sua opa pax tandē ecc̄ie dei reddita esset. His gestis cū per annū in concilio ꝓstitisset ꝛ multa ad xp̄ianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis īperatorisqȝ iussu dissolutū fuit ꝛ in pace abiere.

Jo. gerson cancellarius parisiensis

Johannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit ꝛ in concilio constantiēsi nōnulla pro rege francie ꝛ alijs absoluit. vir admodum doctus. theologus summus. parisius sacraꝝ lraꝝ christianissimus doctor. qui scripta varia ꝛ libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandem anno dn̄i M. cccc. xxix. superos pecijt die. xij. iulij.

Caspar slick cancellarius trium cesarum

Caspar slick dominus inter principes denominatus matre italica ex comitibus alticollis agri taruisini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia suaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqȝ ageret. quem simul atqȝ fortuna atqȝ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triuz cesarum successiue regnantiū cancellarie ꝓfuerit. Vnius ex ducibus slesie filiā sibi in matrimoniū tradere non recusauerit. Sigismundus egram illi ꝛ cubitū ꝛ alia ī frāconibus oppida dono dedit. Albertus in bungaria calesium ꝛ albam ecclesiam. Fridericus in austria gretziū. Versatile ꝓfecto ingeniū ꝛ nature bonitas singularis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vsus eneas pius episcopatum tergestinū. vnde relique dignitates ꝓuenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia ꝛ apud carmelitas cū coniuge sepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ꝫ opulenta atqꝫ formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vrbis porta ad germanos ꝑtinet. Vltraqꝫ pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaqꝫ castella ⁊ vicos vndequaqꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac ꝑspicuo. pisces fert varios quidē ⁊ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus em̄ curiensez ꝑcurrens agrū dū fines constāciensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ⁊ dominijs sortiti nomīa. superior constantiensis. ⁊ a castro ⁊ ei⁹ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoīatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vero antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui sui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere videntur. Si tamen diligentius ꝑscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano ⁊ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparetur. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio esse sanctuariū quoddā p̄cipue religionis. ita muliercule ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutoruꝫ christiane fidei nomina. Mores quoqꝫ ⁊ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis ed bus ꝫ in priuata domo sua ⁊ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusqꝫ animaduertendi potestatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agatur. astant in ꝯcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducuntur. ibi ⁊ accusatoribus ⁊ defensoribus dicendi contra reuꝫ. ⁊ pro reo fa

cultas daꝛ. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio afficiunt
Eodem ordine de ciuilibus causis cognosciꝛ apud hunc magistratū ꝛ eius consiliū. quia liberā iudicādi po
testatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaqꝫ si qui diserti reperiunꝛ hi aduocati in ciuilibus et
criminalibus causis adducti. plurimū ꝛ gratia ꝛ dignitate in ciuitate possunt. Uniuersa hec ciuitas in duo
genera diuisa est. Alij em̄ sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis ꝛ officinis intendunt. Equi
tes veteribus patrimonijs contenti redditibus aluntꝛ. Equestrem dignitatē obseruant. Si quis plebeiꝰ di
tior factus ad equestrem locū ꝑuenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓphana
ri. aut pollui dignitatem suā arbitratur hoc eū facere ꝑmittit. Ita per longa tempora vterqꝫ ordo in suis fi
nibus consistit. Cū equites ad mercaturas ꝛ solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad
equestrem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiaꝛ. Gubernatio tamen reipublice com
munis est plebeis ꝛ nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiū. xx. milia passuum
oppidū extat Velchirchiū id est opulentū atqꝫ vrbanū. Edificia habet speciosa. vinetis ꝛ pometis plurimū
habundat. Flumen quoqꝫ rheni oriꝛ in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia transitꝰ fit ex sinistra ma
nu. sed mox ad dexteram vergens ꝛ suo gurgite ꝛ multoꝝ incrementis adiutum ingens ꝛ robustū decurrit
inter orientem ꝛ septentrionē recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam ꝛ viridē
cursum rapidum. alueum arenosū. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

FErunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuis
se ex omni natione xp̄iana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani ꝛ angli. quoꝝ suffragijs
omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoqꝫ in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex ꝛ Si
gismundus cesar. Quinqꝫ ep̄i cardinales. xvi. p̄sbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij.
Archiep̄i. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales q̄tuor ordinū. Duces. xxiiij. Comites
cxl. Cōmunitates quoqꝫ vrbiū tam ytalie q̄ germanie superioris ꝛ inferioris. Post electionem vo Marti
ni Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis
egit. ꝙ necessarium reipublice xp̄iane prope extincte elegissent.

Johannes hus heresiarcha

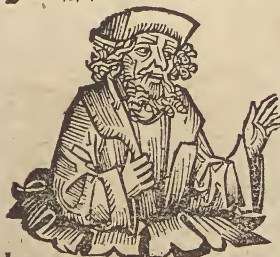

Johānes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod ansere significat cognomētū mutuat⁹. Hic cū esset ingenio pacri ꝛ lingua diserta multūq̄ dialiticis oblectatus. ꝛ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wiclefistarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū prage habuit. Placuit sigismundo impatore suadente patribus in ↄcilio ↄstantiēsi vt bohemia sanari possit iohannē ꝛ iheronimū ad synodū euocari. qui cuꝫ ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac heresum principes habebant. vouerūt ambo nō tā verecunde aliena discere q̄ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ discendi cupidiores. ꝛ auditi sunt in ↄsessu patrū. Johānes etate ꝛ auctoritate maior habitus. doctrina ꝛ facundia superior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq̄ humani iuris doctores. sepe cū his colloquiuꝫ habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena esse monstrarunt. neq̄ bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia sua wiclefistarū insania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. possent in ↄspectu dei ꝛ in ecclesia militanti sublime consequi locum. Stetere in ꝓposito ptinaces bohemoꝝ animi. seuerantes se sancti euangelij emulatores. se xp̄i discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a traditionibus aploꝝ abijsse. que opes ꝛ delicias sectaret̄. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. ecclesiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per lasciuiā luxūq̄ ↄsumerent. Primores magne synodis vbi ptinatiam ꝛ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra ecclesie putrida que sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent resecanda censuerūt. Lata est in consessu patrū aduersus contumaces sententia cremandos esse q̄ doctrinā ecclesie respuerēt. Prior iohannes igr̄ ↄbustus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus postea in vinculis habitus cū resipiscere nollet sed descendens in laudationem Johannis hussi dudū ad ignem damnati virū illum iustū ꝛ sanctū appellans illa morte indignum. se quoq̄ paratū quoduis suppliciū adire forti animo ꝛ constanti. Multi illū accessere viri eruditissimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cū ptinacius in erroribus p̄seuerabat p consilium heresi damnatus ꝛ igni ↄbustus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus ꝛ ignis vix interrupit. Nemo philozophoꝝ tam forti animo mortē ptulisse phibet̄. Cineres exustorū ne raperent̄ a bohemis in lacū proiecti. discipuli eoꝝ ex eo solo terrā abstulere in quo ignis fuit. eamq̄ veluti sacrā secum attulere in patriā. Johannes ꝛ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ petrus ꝛ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eīn in bohemia que constantie gesta fuerunt discipuli eoꝝ sequacesq̄ omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum consecrant. celebrandamq̄ quotannis decernunt.

Iheronimus hereticus

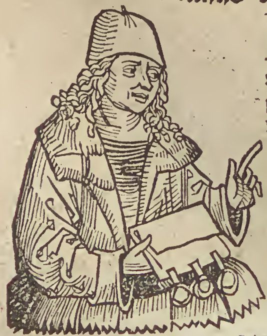

Johannes rochezana

Johannes rochezana heresiarcha apud bohemos p lōnga tpa pfidiā seminauit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq̄ tenuissimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq̄ victū querens grāmaticam ꝛ dyaleticam didicit. Cū adoleuisset nobilis cuiusdā pedagogus fact⁹ ē. ꝛ cū valeret ingenio linguaq̄ꝫ ꝓmptus esset in collegio pauperū recept⁹ auditor iacobelli fuit. Postremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragensibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ꝛ in de noīe ꝛ auctoritate valebat. ꝛ cū basiliensis sinodus bohemis scripsit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad basileā missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fuit. Et postea sedente prage sigismūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbiteris nomine totius cleri obedientiā romane ecclesie sese ꝓtestare ꝓfessus est. ꝛ sequenti die absoluti ab anathemate ꝛ p legatos ↄcilij in ecclesiā introducti rochezane pfidie sue non imemor altare accedēs diuina re pacta vni quē iusserat ex laicis adesse sacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id sibi nō licere assereret. in quo errore p̄seuerans tandem senio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū phm ꝛ oratorē ac historicum elegantissimū ac ꝓbatū tēpestate istac floruisse constat. eo q̄ innocentij septimi. gregorij duodecimi. alexandri ꝛ iohannis. xxiij. pon. ro. vsq̄ꝫ ad ↄciliū Constantie summa integritate fide secretarij officiū administrasset. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis sibi cura demandata vsq̄ꝫ ad extremū vite tp̄s gessit. Inter viros illustres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ scribere voluit. ꝛ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Basiliū de instituendis discipulis transtulit. Vitā q̄ꝫ viroꝝ illustriū in plutarcho ꝛ vitā ciceronis ↄposuit. Trāstulit q̄ꝫ libellū xenophontis de tyranno. ꝛ aliquos libros platonis. Ex aristotele economicū ethicoꝝ ꝛ pollitico rū libros. historiā gothoꝝ edidit. volumē etiā eplaꝝ ac sui tp̄is historiā. de laudibus florentie ꝛ rebus florentinoꝝ. cuius historie cā senatus ei singulare premiū vsq̄ꝫ ad mortē ↄstituit. Que q̄dē mors fuit anno dñi. 1 4 4 3. cū esset etatis anoꝝ. 7 4. Multa p̄terea alia composuit in quibus dicendi elegantia ꝛ summa ipius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florẽtin⁹ orator facũdissim⁹. Et lrãꝝ aplicarũ scriptor disertissimus. hisdẽ tpibus. Et ipe ob singularẽ doctrinã ⁊ dicẽdi leporẽ. tũ rome tũcq̃ ꝯstantie vbi cõciliũ habebat atq̃ alijs in locis maximo habitus in precio Exnsq̃ in cõcilio q̃ntilianũ oĩno ꝺpditũ reperit. in monasterio ꝓpe cõstantiam hũc florentini ꝓpter ingenĳ ⁊ eloq̃ntie ipsius claritatẽ. Cũ p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiũ optime gessisset. ad se vocatũ summo honore exceperunt. ⁊ honorarũt. Composuit aũt hic funebres orõnes ac alias plurimas. Et libꝝ facetiarũ ⁊ eplarũ. Et e greco dyonisiũ siculũ ⁊ alios latios fecit. De situ indie librum edidit ⁊ alia multa.

GUasparinus bergomẽsis ex barziza rusculo natus. Grãmaticus q̃dem ⁊ rhetor celeberrim⁹. Hũjs tpibus apud venetias ob singularẽ doctrinam in pcio exñs. etiã lrãs latinas semimortuas q̃si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes ꝓmoti ediscẽdi grã ad eũ cõfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanẽsiũ dux eũ mediolanẽsib⁹ edocẽdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis puetusq̃ codex interitũ euasit. In q̃ tres libri ciceronis de oratore ꝺpditi quos oblr̃atos multo labore suppleuit. defectus q̃z in q̃ntiliani de institutionib⁹ ⁊ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiã ĩ lingua latina cõposuit. Habetur q̃z ei⁹ eple ⁊ orões elegantes. Cristoferus quoq̃ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antoni⁹ de butrio iur̃ doctor

ANtonius de Butrio p̃ria bononiẽsis petri de ancharano q̃ fuit baldi peru sini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̃ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duoq̃ repertoria ad ius ciuile canonicũue ptinentia cõposuit. ac etiã ꝯsilioꝝ op⁹ p⁹ se reliq̃t

FRanciscus zabarella natione pataum⁹. ro. eccl'ie cardialis p̃sbyter. iuris põtificĳ ꝯsultissimus. Vir p hoc tp̃s dignitatẽ suã vt p̃latos decet lr̃is ⁊ prudẽtia plurimũ exornauit. Is cũ doctissim⁹ ⁊ eloq̃ntissimus haberet copiose in decretalib⁹ ac clemẽtinis multa edidit. ⁊ alia q̃dã memoratu digna ꝯposuit.

RAphael fulgosius natione placẽtinus excellẽtissim⁹ iur̃ cõsultus. tẽpesta te hac m̃lta ad declaratione iur̃ ciuilis ptinẽtia. Sup digesto ⁊ codice cõmentatus ẽ. ac ꝯsilioꝝ opa. Raphaelẽ q̃z Cumanũ iur̃ ciuil' ꝯsultissimũ cõtemporaneũ fuisse cõstat. Qui in digesto veteri m̃lta ⁊ ꝯsilioꝝ volumina edidit.

JOannes de Imola egregius vtriusq̃ iur̃ doctor p ipm tp̃s apud bononiã insignis ⁊ clarus habitus sup primũ secundũ ⁊ terciũ decretalium accurate scripsit. Sextũ q̃z ac clemẽtinas elegantissime cõmentatus est. & ⁊ in inforciato ac digesto nouo q̃dam cõposuit volumina. Obĳt aũt hic vir toti ytalie noĩatissimus. Anno a natali xp̃i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

JAcobus forliuiensis egregi⁹ medicus. hac tẽpestate floruit. Quẽ dicũt cũctos qui phiam ⁊ medicinã ꝓfessi fuerãt excelluisse. Et ꝓpterea sup primũ canonẽ Auicenne. Et sup eiusdẽ afforismis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie scripsit. Libellum p̃terea de intẽsione graduũ formaꝝ. ⁊ eaꝝ remissione cõposuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HUgo senẽsis vulgat⁹ medic⁹ post cũ diuina q̃dam ingenĳ ⁊ medendi grã. hoẽs q̃ añ illũ ĩ ethruria floruerũt excelluisse credit. Qui sup p̃mo Auicenne ⁊ aphorismi hyppocratis scripsisse d̃r. Et ꝯsilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipe hec tpa reddidit clarissima. Cui ꝓpriũ nomẽ erat Nicolaus ex cathania vrbe oriũdus põtificĳ iuris ⁊ phie pitissim⁹. p̃rio apõ senã ethrurie vrbẽ põtificiũ ius edocẽs. Cũ ingenĳ eẽt clarissimi p̃clarissima monimenta in iure post se reliquit. Unde ⁊ decretales oẽs plurimis voluminibus ⁊ egregĳs sup omes declarauit. Et⁹ q̃z extãt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara coniũx Sigismũdi

BArbara Sigismũdi ĩpatorĩ coniunx ex domo ciliẽ si quãuis senectute cõfecta post obitũ mariti nouũ cõiugiũ mẽte cõplexa. Captiua ⁊ ĩpatoris cadauer vna vehit miserabile spectaculũ ⁊ hũanaꝝ reꝝ singulare documẽtũ. Occurrũt lugubres hũgari. nec teneri lacrimas ĩ tãta reꝝ nouitate pñt hinc defuncti regĩ corp⁹ fletũ elicit. Inde regie vincl'a cõmiseratões excitãt. Libera deinde ĩ bohemiã se recepit apud greciũ regie. Ibiq̃ inter greges exoleratoꝝ cõcubinos cõsenuit. nobil' genẽ. infamis vita mulier. In tantãq̃ demẽtie cecitatẽ ꝓlapsa ẽ. vt sctãs v̈gies q̃ p fide ihũ mortẽ s̃biere stultas publice ꝯpellaret. q̃ voluptatĩ gaudia gustare nescierũt. Nihil deĩn boni suũ esse dicebat. nisi voluptates. p⁹ hãc vitã aliã eẽ negabat. Et interire aĩas cũ corpe asserebat. Sz hãc tã scelestẽ feminã ĩ domicilio hereticoꝝ ex peste apud greciũ defunctã scelerati ⁊ abhomiabiles hussitaꝝ sacerdotes. pragã duxere. atz ĩtra sua sacra regũ tumul' ꝯdidẽ. Nõ sunt r̃gib⁹ scp̃te leges. nec q̃cq̃ ĩ bohemia ñ ꝓmissũ. fuit inexhauste libidĩs m̃lier. ãcillas ieiunãtes ⁊ orãtes ĩcrepauit. q̃d corp⁹ frustra macerarent. Fictũq̃ celi numen placere v̈bis crederent. Viuendũ suauiter dũ vita suppetit. fruendumq̃ voluptatibus.

Anno mundi. 6650. Anno xpi. 1431.

Linea summorꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

Eugenius quartus papa. pria venetus. familia candelmeria ppłari ꝗdez ꝯ antiqua. pre angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno qnto nonas marcij pōtifex creat. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini habitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eū secum romā recusantē duxit: ⁊ primo thesaurariū fecit. deinceps epm senensem. post i cardinalē retulit. demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinā vitā mutauit. Pricipio aūt pontificatus sui malis cōsilijs ductus. diuina hūanaqꝫ oīa ꝑturbauit. Nā ⁊ ppl'm romanū ad arma exciuit. Et cōcilio basilieñ vñ infinita mala orta sunt auctoritatē dedit. approbatis eorꝝ ꝑ litteras aplicas decretis. Uerꝫ postea ad seipm rediens oīa prudenter ac constantissime egit. Uir aspectu insignis ⁊ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusqꝫ eloquens. modice litterature. multe cognitionis historie ꝑsertim. liberalis i omes. tū vel maxime in litteratos. q̄rū familiaritate delectatus ē. Nā leonardum aretinū carolū poggiū. aurispā trapesuntiū. blonduz viros doctissimos secretis suis admisit. ad irā nō facile mouebat ob iniurias illatas. ⁊ maledicētiuz hoīm. aut mimos ⁊ dicteria scribentiū. gymnasia oīa ꝗ diligentissime fouit maxime vo romanū. ad qđ ome genus litterature adhibuit. religiosos mirūimmodū dilexit. eosqꝫ opibus ⁊ immunitatib⁹ auxit. bella aūt ita amauit. qđ mirū in pontifice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu i basilienses cōcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constans ꝑterea in pactis seruādis ē habitus. nisi ꝗd pollicitus fuisset qđ reuocare ꝗ ꝑficere satius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocaret. familiares hūit admodū paucos. ꝯ viros doctos. Et q̄rꝫ opa in grauibus rebus vti posset. Impator sigismūdus cuz sex mensib⁹ senis substitisset ad eugeniū cōuersus inito cū eo federe romā ꝓfectus. Corona imperij donat. verū mortuo sigismūdo impatore a ꝗ basiliense ꝯciliū incrementū habuerat. Creatoqꝫ ab electoribus alberto austrie duce conciliū ferrariense inchoauit. eo profectus impator grecorꝝ ab eugenio susceptus ē. inde florētiā transtulit. Exornare deinde eccłiam dei edificijs ⁊ sacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis apparet. Morit aūt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal' marcij. āno. M. ccccxlvi. Uir ingenio ⁊ gestis rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. ꝗ anno btūm Nicolaū toletanū in sanctos retulit confessores. Sepeliturqꝫ in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cor nobile cuius. Testant vite splendida facta sue. Istius ante sacros se ꝓbuit alter ab ortu. Alter ab occasu cesar vterqꝫ pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cigat honore caput. Quo duce ⁊ armenij graiorꝝ exempla secuti. Romanici agnorūt ethiopesqꝫ fidem ⁊c̄.

Felix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basilieñ ꝯcilio philippi ducis ꝓcuratione deposito. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato euestigio magne seditiones in eccīa dei exorte sunt. cū xpiana respub. trifariā diuisa. aut felicē aut eugeniū seq̄ret. Essentqꝫ qui neutrales vocarētur. ꝗ neutri obtemparent. Hic itaqꝫ felix primus sabaudie dux fuit. ꝗ prius comites appellabant. Et sygismūdo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post pr̄is prouincie gubernacula tenuisset. Aucto pr̄no imperio. parta vndiqꝫ pace. ac demū relictis principatus glorice fastib⁹. in heremū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis. mūdo ⁊ pompis ei⁹ renūciasset. ad ripallie locū tanꝗ paradisum delitiarꝝ sibi delegit. Cūqꝫ eo in statu vitā celibem in terris ageret a basiliensi cōcilio pontifex electus fuit. barbā totondit ꝗ ꝓmissum nutriuerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanꝗ rōne ꝑsul eccīe coronat⁹ ē. celebrauit sepe diuina bñdixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate ꝑstātes assumpsit. Uerū cū pacꝭ ⁊ hūilitatꝭ amator existeret mortuo eugenio pōtifice illico nullis pulsatus ꝑcib⁹ nicolai ei⁹ successori hūanissime cessit. Relicto noīe pape cardinalatus honorē retinuit. i pr̄ia sua legatū de latē creauit. Deficiēs demuz in senectute bona. fuit aūt clarissim⁹ ꝑnceps preter gen⁹ ⁊ sue elegātie formā. ac regiam dignitatē ⁊ ꝓmptā eloq̄ntiā morib⁹ itegre. vita ⁊ religiōe sctūs. i subortos clemēs. i bello magnanim⁹. ⁊ i oēs iustissimus. ac demū nimiū felix. si seniū suuz ecclesiasticis titulis non fedasset.

Scisma ꝯ. xxiij. iter eugeniū ⁊ felicē vsꝫ ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes an pontifex cēet sup̄ ꝯciliū ꝑdurauit. ñ sine scādalo reipub. xpiane.

Solis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ dissidia secuta sunt. ⁊ cometa apparuit secuta est occisio hominū in leodio.

Albertus austrie dux. Et pdicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq rex anno dni. 1438. xiij. kal. aprilis impator post sigismundū creatus. impa uit annis duob. Uir qdē optim. et in omi virtute decoratus. religiosus prin ceps. Et qui liberalitate simul iusticiaq prestaret. fuit in bellis audax. et manu promptus. Is primo apud albam regalē cū cõiuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo õsensu et applausu ppli coronatus ē. Inde pdie nonas Maij rex bohe mie designat. diademaq suscepit. Inter hec et electores imperij apud franck fordiā õuenientes. Eius felicitatē admirati. et ipi suū sanguinē extollere decre uerūt. romanū imperiū alberto cõmendant. At illi acceptare imperiuz in iussu baronū. et nisi primores hungarie indulgerēt haud quaq licebat. qbus haud ex vsu videbat suū regē theutonib imperare. dū sigismūdus romane rei õsul turus. ytaliā germaniā ceterasq puincias pagrasset. hūgariā turcor direptio ni paruisse. atq ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu impiuz acceptaret. Uocati tñ ad regem q tūc wienne fuit. Multa in vtraq ptem dicta. Uicti pcibus pcipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensuz dedere. imperiū summa õgratulatõne germanor ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā redijt aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obijt qui coronā regni et preciosam regni suppellectilē in arce suauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit. q dum thesaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati ste phani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiq custodiendā tradit. cetera obsignatis occludit ar cis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amnē et danubiū collocat. interea turcor impator euicto castello ex cecatoq dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso ex ercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dū peponib nimiū oblectaretur. ven tris solutionem incidit. Cuz igit dissinteria laboraret sentiensq periculū. wiennā repetere statuit. siue mo riturus inter suos. siue q aerem in quo fuerat nutritus cõferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter ingressus cū iam strigoniū preterisset. et in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsigna toq testamēto. in villa q longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate et fortitudi ne clarus. qui magna de se xpiane reipublice pmittere videbatur. Nec minora populi de sua vtute cõcepe rant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neq em biennio toto imperauerat. statura eius pcera fuit. ner uosum et validū corp. facies terrifica. more getis erasa barba. supius labrū intõsum vestem haud splēdi dam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Linea imperator
Albertus

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tñ lente et pua admodū freqntia. auctoritateq martini nutritum inde turba plurima cõuenit. epor et alior prelator cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicz placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos cõgregatos non vacare ad extirpationē heresis bohemor et reformatione ecclesie ob qd ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq premeret. Et qd Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieq principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo qdem bononiam transtulit. cardinaliū oim q secum aderant consensu. Sed imperator alijq principes et prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemperauerunt. Uerūetiam eum bis terq monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cõcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in õtumacem. Eugenius em dubius quid potissimū decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto pataunioq equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugeni priuatus. et Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. pter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francor regis filium cū magno equitatu in basilienses cõcitauit. cuy impetu õuentus illico dissipatus est.

Basilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissimaqꝫ. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. em̄ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. grece regalis sonat. inde apud grecos ΒΑΣΙΛΕΙΑ regnum dicit᷑. Vel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quāuis vulgo ferūt ibi latuisse basiliscū. Et post ei⁹ defectonem nomē vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit᷑. ꝛ eā pene mediā diuidit. pōte tn̄ simul vrbis ptes vniūtur. Is fluui⁹ germanie celeberrim⁹ ex rheticis alpib⁹ ort⁹. Qui varijs mōtiū impedimentis incitatus. cū rupib⁹ coartat᷑. terribili fremitu eluctuat. p̄cipue ꝓpe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu p̄ceps ruit. Et ib oppido lauffenberg artatus petris. spuma albissima p̄ fremitu ꝛ collisione apparet. Tandeꝫ atrox spumans amplo iurgite ad augustā rauricā. vsqꝫ et basileā euoluitur. Et eā in duas ptes disiūgit. Ciuitati q̄ꝫ ac ponti i occulto insidiat᷑. cū terremotib⁹ sepenumero quassata sit. Littora em̄ rodit. alueos nouos q̄rēs. terrā cauās. vētis ꝛ aq̄s replēs. hos motus excitat. Quāobrē veterē rauricā augustā (cui⁹ vestigia supra basileā cernūt᷑) defecisse arbitrāt᷑. Cui⁹ nomē basilea a descriptorib⁹ p⁹ ea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cōmoditatē magnā hꝫ. qꝛ ibi mltā hꝫ nauigatōem. vt cū magnis onerib⁹ ad mltas regiones nauigari possit Vrsulā q̄ꝫ diuā v̄gine cū sodalib⁹ a colōia nauigijs p rhenū ad basileā ascēdisse historie tradūt. Rhen⁹ aūt ꝛ si accolis multa q̄nqꝫ dāna ifert. vbertatē tn̄ glebe affert. Cū h̄ vrbs etate nr̄a latericijs domib⁹. pulcerrimis edib⁹. mōsterijs tēplisqꝫ magnificētissimis. hospitalib⁹ āplis. alijsqꝫ vrbiū necessarijs cū mag̊ ambitu ꝛ menib⁹. fossisqꝫ ꝓfundis exornat᷑. hꝫqꝫ agrū āplissimū inter mōtana ꝯstitutū. q̄ ꝛ frumēti viniqꝫ boni feracissim⁹ ē. Estqꝫ vrbs celeberrima ꝛ ātiq̄ h̄ euenit i hac. qđ i ceteris ātiq̄s vrbib⁹ (q̄ꝛ descriptio p̄cessit) euenire solet. vt reliq̄e ꝛ monumēta q̄dā vetustissimoꝝ opeꝝ ꝯspiciāt᷑. veꝝ ita ruinis ꝛ terremotib⁹ q̄ssa ac vetustate ip̄a cōsumpta. vt nec ei⁹ figure. nec ad quē vsuꝫ fabricata fuerint. quāuis diligētissimus ꝓspector q̄at agnoscē. Hec tn̄ mirūimmodū aucta. Et p⁹ terremotū cursus īstaurata. Nouissime nr̄is tpib⁹ bonaꝝ artiū gymnasio ornata fuit. Pi⁹ em̄ summ⁹ pontifex ei⁹ nōis scđs ob loci comoditatē post susceptū pōtificatū in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien-

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt ī alsacia. cui qndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris prouīcia. Cū ludouic⁹ delphin⁹ vienēsis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēqꝫ metū basiliēsibus intulisset. ꝛ suitēses ex federe socij ciuitati q̄tuoꝛ milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. ꝛ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferi⁹ mētio fiet. Hꝫ hec inclita vrbs duas ptes vt p̄mis suꝫ ē. Maioꝛ hꝫ tres v̄tices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū summū: ep̄alis sedes auxilio diui heinrici īpatoꝛ| scōi oꝛnatū. In alio canonici reg̃lares ad. s. leōhardū degūt. In t̄cio eccīa sctī petri situata ē. Primū q̄ꝫ monasteriū cū abbacia ad sctm̄ albanū in acie vrbis extat. Inde minoꝛes. augustinēses ꝛ p̄dicatoꝛes in eo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē cruciferoꝝ ꝛ dn̄oꝝ theutonicoꝝ spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctās katherinā ꝛ. S. clarā ꝛ mariā magdalenā. Minoꝛ aūt ps vrbis celeberrimū hꝫ monasteriū carthusiensiū. ꝛ eccīaꝫ theodoꝛi ꝛ sctī nicolai ac alias basilicas. In hac q̄ꝫ vrbe multe sctōꝝ reliq̄e sūt ac oꝛnat⁹ varij q̄b⁹ deco(rata existit.

Friderico postea ro. īpatoꝛi amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apō basileā ꝯgregat⁹ eugenio q̄rto a summo pōtificatu pōtificato poito in illi⁹ locū suffecerat felicēqꝫ papā q̄ntū vt p̄misim⁹ vocaue rat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ꝛ foꝛma p̄stātē in m̄rimoniū obtulit. silēqꝫ dot| noīe auri nūmū ducēta milia. si eugenio relicto se petri successoꝛē appellaret. hoꝛruit cesar minimeqꝫ sacro suo eccīe sacra fedare voluit. atꝫ ad suos ꝯuersus. vēdere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditoꝛem.

Leonell⁹ estēsis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Nicolao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūanitatis ꝛ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ꝛ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ꝛ iusticia gubernauit. ꝛ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ꝛ plura edificia superbissima in vrbe erexit. ꝛ vias ꝛ plateas strauit. Monasteriū sctē marie oꝛdinis sctī dominici erexit ꝛ se post moꝛtem ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frācisci ganꝫage mantuani filiā duxit vxoꝛē. ex qua nicolaū vnicū filiuꝫ mire pulchꝛitudinis suscepit. cuius tutelam ꝛ regni curā boꝛsio moꝛiens cōmisit.

Albertus austrie dux p̄dictus anteq̄ romanū suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes ī sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū τ singularē deum conuerti. multi metu baptismum suscepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū suū accepit. eūq̄ cū esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūq̄ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem in instruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minaꝫ. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad suppliciū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebraicū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se p̄iecit atꝫ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermonez suū vienne audiret somno grauatū esse atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint: Cūq̄ rem dubiam τ admodum difficilem reddidisset. iamq̄ rex excitatus attē/tissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̄ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis moriantur nō ē desperata eoꝝ sal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus pb̄s τ orator ac iuris cōsultus. nenō τ lingua greca latinaq̄ vir eruditissimus Chrisolore bizantini pb̄i auditor τ carrariensium principū olim familiarissimus p̄ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberetur inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensiū dn̄oꝝ edidit. τ de ingenuis moribus libellū. τ in diui hieronimi laudē cultissimas orationes composuit τ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator τ poeta nō vulgaris. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione τ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. τ eisdem capellā atq̄ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi τ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis l̄ris discipulus excellentissimi ingenij vir ob doctrinā τ dicendi promptitudinem τ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonbardus quoq̄ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̄ lingue grece τ latine peritissimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis τ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filiuz genuit doctrina τ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditissimus atq̄ eloquentissimus frācisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. τ quedaz e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ τ pb̄s sui t̄pis p̄cipuus in patauino gyn/nasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. τ iō accuracius sup̄ octo libris phisicoꝝ c̄metat⁹ est. τ sup̄ libris de anima τ de celo τ mundo ac alia c̄posuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra basiliense celebratur. Mortuo em̄ sigismundo imperatore a quo basiliense concilium in/crementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo p̄ficiscitur τ eugenius eo q̄ aduentare imperatorē constantinopolitanū Jo. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani imperatores suscipi consueuerant. Uerū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre conciliuz placuit. ibi habito se pius conuentu discussaq̄ grecoꝝ τ latinoꝝ contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi faterentur τ spiritumsanctū a patre filioq̄ p̄cedere. vtq̄ in azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i conse/crarent. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vo vt faterentur romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̄ legittimū successorē primū in orbe locū tenere. cui τ orientalis τ occidentalis ecclia merito pare/ret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam redIere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem τ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus τ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonensiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foro cornelij liuijq forū cōtinebat. Quapropter suscipit aduersus eū a florētino pplo bellū. qd vsq ad obitū eiusdem ducis durauit. annis. s. xxv. Infida tn̄ nonnūq et insidiar plena pace intercedente.

Francia an̄ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētissimū supra modū per heinricū regem anglie vastat. postq aūt alios bello deturbauit. nō sine grandi iactura suor infelicissime vitam finiuit. Joannes quoq dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q breui post occidit et malorum multor occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus eurialus noīe Sygismūdi imperatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in senēsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboq speciosissimi. Ver lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta senis est dū sygismundus illic degeret. Hij nāq ceco amore adinuicem solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta fuit separatio. Ex qua tātā vterq contraxit tristiciā. q lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et qr cor suū aberat inter brachia matris indignantem exalauit aīam. Eurialus vo postq obisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllam admisit nisi postq cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio coniūxit. Ex quor exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui em̄ nūq sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Ipse nāq per deor medullas non latet igneam fauillam. horum historiā pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilien̄.

Venit per hos dies ludouicus delphinus vienen̄. ac primogenitus regis francie. cum magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq tecto. Postq aūt delphinus belligradi potitus est. fama vndiq aduentum suū publicauit. s non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāq se in auxiliū nobilitatis venisse predicabant. tanq in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanor regem cōtra Swicenses. nōnullis aūt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsq ad rhenū protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat et pter ducem sygismūdū se venisse. Et hos rumores vbiq publicari studebat. Non q ita esset. s q fauorem ob eam causam sese putabat habitur. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq. et. xx. milia censent esse. Concordatū est inter delphinū et alsacien̄. quinq et. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemem in oppidis alsacie recipi debere. ipseq delphinus et thuricen̄. et alijs obsessis ferre opem promittūt. Veniebant iam delphini gentes q vulgo vocantur armeniaci in subsidiū quoddā castelli. quod swicen̄. pe basileam obsidebant. suicen̄. vt hec senserunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq armeniacor turmas incidūt. stragem dāt. plurimosq neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sanguinis cupidi et auidi victorie dū gloriam querunt. priam salutem amittunt. Ventum est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacor in suicen̄. irruit. Nonnullis ante portas basilien̄. positis qui exeuntes obseruarent cederentq. Cōmittitur atrox et miserabile plium. Caduntq ex vtraq parte qplurimi. prelium a principio diei vsq ad finem tractum est. Ad extremum non victi suicen̄. s vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacor fuit. Campusq liber eis māsit. nō virtute. s multitudine supantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q ex suicen̄. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suicen̄. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanorum oratores ad delphinū mittit. episcopum augusten̄. et ioannē de aych doctorem. nonnullosq milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperium cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores et cum his delphinus suos ad regem destinat qnq viros prestantes. Interim ex parte concilij basilien̄. cardinales duo arelaten̄. et sancti calixti pluresq alij doctores delphinū adeūt. Et cum hijs ciues basilien̄. deprecanturq neue concilio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cum hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam et oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusq suicen̄. factōis illuc puenerāt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suicen̄. venisse. Tandem cū deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suor ad pria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tp̄a. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit q̄ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaꝫ lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq̄ brixia cardinalis ꝗꝫ sancte crucis vltro citroq̄ sepiꝰ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ip̄i ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retineret. Insup ⁊ bergomū eiusq̄ agrū legatus ex federe ip̄is venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūq̄ bello lacesseret. Inde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝯsecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata. Deinde bellū lucense a florētinis suscipit' qd̄ p annos tres maximo cū viriusq̄ ppl'i dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

Cosmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē rouocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Vn̄ ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. om̄iq̄ nō solum apud ytalos ꝗ forte et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ⁊ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs supauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frāciscus sforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq̄ eccl'iastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē btī marci euāgeliste ordis sancti Dn̄ici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo supbissimas. vt om̄es supent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis ꝗ ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq̄ periti illā exornans. alia quoq̄ ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū pmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̄ diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus sagūdinus ep̄s latine ⁊ grece lingue atq̄ elegantie princeps laudatissimꝰ habet'. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū v̄ba atq̄ sentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroq̄ in vtraq̄ lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis general' abbas theologus insignis latine greceq̄ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenē Laerciū de moribꝰ ⁊ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq̄ opuscula docta cōposuit.

Joannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝯtubernalis ⁊ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq̄ l'ris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis l'ris ornat. Athanasij quoq̄ vitā ad eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocili casum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq̄ ex visceribꝰ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno leg[?] gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

Bartholomeum montignanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Qd̄ pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq̄ his ⁊ cōsilia in medicinis de pticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vsq̄ ad pedes. Sil'r de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. ⁊ alia multa.

Hugo quoq̄ Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuꝫ tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. om̄es qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

Nicolaus Tollentinas eremitarũ sancti Augustini p̃r. qui anno dñi.1294. obierat hoc anno.1446. freq̃ntissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astãte pp̃lo romano om̃iq; cardinaliũ cetu) sctõꝝ ꝯfessoꝝ nũero aggregatur. Voluerat tñ ioannes.xxij. pontifex q̃ de ei⁹ sanctitate p̃cipuã habuerat noticiam. hũc ei honorẽ impartiri. ſ; multis belloꝝ scismatũq; turbinibus vexatus. ac etiã morte p̃uentus. id hãc ad vsq; diẽ dilatũ ẽ. Is sanct⁹ ex pyceno oppido qd sancti angeli nũcupat̃ sb firmana ciuitate m̃re amita. p̃re cõpagno mediocribus parẽtib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ⁊ aĩam dño ꝯsecrauit. In adolescẽtie p̃mordijs mũdo renũciãs ordinẽ heremitaꝝ beati augustini complexus ẽ. inde m̃ltis ieiunijs vigilijs v̄beribus corpusculũ afflixit. ⁊ cõtemplationi se totũ dedit. ois ei⁹ s̃mo aut rarus aut cũ opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl̃ de amore dei fuit ⁊ celesti patria. cilicio circuloq; ferreo subtrito vtebat̃. q̃bus carnẽ suã plurimũ macerabat. diabolicas etiã tẽptatiões ꝑtulit. in eo q̃z ꝓphetie spũs fuit. ad eũ multi languẽtes. nõnulliq; malignis vexati spiritib⁹ ducti curati sunt. triginta ãnis tolentino in cõuentu ꝑmanẽs. nũq̃ carnes oua pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis t̃pe reptus ẽ comedisse. Cũ q̃daz nocte diu in orõne ꝑstitisset. in cella sua obdormiẽs vidit i somnis sydus clarissimũ situ non altũ. e loco natiuitatis ꝓgrediẽs qd post oratoriũ chori in tolleto terminũ habuit. cognoscẽs ꝑ hoc se emigrandũ. in eo loco sepulturã elegit ad insinuandũ claritatẽ sanctitatis ei⁹. Sicq; sanctissim⁹ vir celo receptus ẽ. hui⁹ aũt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurẽtius vallensis

Laurentius vallẽsis vt aiũt canonicus. nõ min⁹ ph̃us ⁊ theologus q̃ rhetor ⁊ grãmaticus. hoc t̃pe clarus exñs. ad ioannẽ tortelliũ amicissimũ suũ Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitq; in dialeticã ⁊ in q̃ntilianũ cõmẽtarios dignissimos. Ep̃las q̃z pauli suo mõ in latinũ v̄tit. Homeꝝ insup̃ ⁊ herodotũ ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiã alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiã aduersus multos cõposuit.

Matheus palmerius natione florẽtinus historicus ⁊ ph̃us ac orator disertissim⁹. ip̃is q̃z t̃pibus viguit. Et inter preclaros viros in cõcilio florẽtino annuemeratus fuit. Chronicã eusebij de temporibus quã diligẽtissime emẽdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsq; ad annũ .1448. ip̃e perfecit.

Blondus hystoricus

Blondus flauius forolitiẽsis vir doctissim⁹. ⁊ dicẽdi gr̃a gratissim⁹ eugenijq; põtificis secretari⁹ dignissim⁹. ſ; ip̃o t̃pe eas ob res multo habit⁹ ẽ in p̃cio. Qui p̃ter orõnes ⁊ ep̃las innumerabiles a se editas. maximã gloriam ytalie cõtulit. q̃ p̃ ceteris latentẽ sup̃ mille annos historiã tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ⁊. xxx. libris. eandẽ diffuse ornateq; oñderit. Nã omnẽ ne dũ ytalie ſ; totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionũq; statũ ꝑpulcre descripsit. Indeq; de roma triũphante libros. x. Et de roma ĩstaurata libros. 3. ac de ytalia illustrata libros quasi. 13. ac alia m̃lta. Quinq; hic post se reliquit filios bonarum litterarũ feracissimos. nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

Guarinus veronẽsis crisolare bizantini discipulus grãmaticus. ⁊ orator ac ph̃us eruditissimus. grece latine lingue facũdissimus. ferrariãq; legendo docendo et cõponendo cũ infinitam pene discipuloꝝ turbã ad se erudiendã traxisset. maximũ laudis preconiũ ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ⁊ victorinus mantue publico salario võti. m̃ltos in vtraq; lingua erudire ceperũt Inter q̃s etiã mantuani ⁊ ferrariẽses p̃ncipes fuere. Hic guarin⁹ cũ eẽt ingenij excellentissimi grãmaticales regulas vtiliter i ordinẽ redegit. indeq; strabonis geographi europã. ⁊ vitã q̃rũdam ex plutarcho greco latinas eloquẽtissime fecit. h̃ntur eñ ip̃ius cõplurime elegantissime orõnes ⁊ ep̃le a se edite. Deficiens tandẽ in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrãmate sepelitur.

Georgiũ Trapezuntiũ virum doctissimũ ⁊ apostolicum secretariũ cum his floruisse constat. q̃ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. m̃ltis annis hyspanos gallos germanosq; viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriã ⁊ poeticam docuit disciplinaz. Rhetoricã conscripsit ⁊ alia.

Gregorius tiphernas rhetor vtriusq; lingue eruditus strabonis asiam in latinũ conuertit. Ioannes quoq; aurispa secretarius ap̃licus rhetor luculentus in precio fuit. ⁊ quedam cõposuit.

Antonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaq; insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ⁊ iũcturis. ⁊ calculi passione tractatus cõposuit. Ferũtur ⁊ ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste ⁊ aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi. 6646. Anno xpi. 1447.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

NIcolaus q̄ntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucenꝰ agri. humili loco ꝛ familia natus. m̄re andreola. p̄re bartholomeo phisico. pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. ccccxlvij. Uir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissimus; Laudat̄ eñ eius liberalitas qua in om̄es vsus ē. maxime erga litteratos q̄s ꝛ officijs curialibus ꝛ bn̄ficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponendū ꝛ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt l̄re grece ꝛ latine. q̄ sexcentis iam antea annis in situ ꝛ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ꝛ l̄ratos viros p̄ omnē europiā. quoꝝ industria libri conq̄rerentur. qui maiorū negligentia. ꝛ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̧ anno ꝛ ep̄atum bononiensem ꝛ cardinalis dignitatē ꝛ pontificatū adeptus ē. Qui cū pontificatū inijsset p̄ter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Ido motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ꝯstituit. Ea cōcordia ne dū populus ro. ꝛ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus imp̄ator creatus vna cū leonora cōiuge p̄ corona accipienda romā cōcessit. Et ab ip̄o coronā ꝛ bn̄dictionē acceperūt. Multa etiā glo riosus hic pontifex in vrbe ꝛ extra edificia magnifice ꝛ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ꝛ templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aūt ꝛ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ꝛ latos inchoauit. Et molē ingentē quibus coherceri hostes possent. ne edes pontificis ꝛ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent. Extant adhuc vasa aurea ꝛ argentea. cruces gēmis ornate. ꝛ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ hoīs munificentiā ostendūt. Libros p̄pulcros auro ꝛ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non p̄dijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ꝛ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̧ officiū vendiderit neq̧ beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ꝛ cōseruator. iubileū habuit. beatum quoq̧ bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat̄ post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ꝛ podagra. qua potissimū vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M. cccclv. morit̄. Sepeliturq̧ in basilica petri. honorificētissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi. 6656. Anno xpi. 1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generosꝭ parentibus natus. alphonsus cognomento horia antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pōtifex creatur. Uir certe magni consilij ꝛ vtriusq̧ iuris pacutus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Id se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex hijs antem facultatibꝰ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha aq̄legiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Insulas quasdam cepit ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ꝛ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē p̄fitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Iussitq̧ eo modo atq̧ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et p̄terea ad vsum cassanū persarum ꝛ armenie principē ad regē Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratrē misit. Cum multis ꝛ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̧ ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Uincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū eadmūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xp̄i pauperibus frequentes dabat. in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificatꝰ sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ꝛ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq̧ in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

Fridericus eius nominis tercius imꝑator Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cōmuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in p̄sens. annis. 53. Is postqꝫ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. cepitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝑponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter q̄s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerūt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerūt cū diuino cultui bene ⁊ constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus q̄ꝓ primū tutelā exiuit: vt locū videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. p̄sentatus in templo. baptizatus ⁊ teptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus curcifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceqꝫ reditum cū gloria habuit. Fuit em̄ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et vite integritas comitabant̄. corpore strennuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. aptꝰ ⁊ patiens ad labores. fortis constansqꝫ animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua deniqꝫ mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quō neutralitatē eccl̄e romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiā germanici populi magno labore. maioriqꝫ sumptu atqꝫ industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Vnde secuta est qua nūc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tñ ingredi cū paruo nauigio magnū mare. neqꝫ nostra historia est que maiestatē tanti principis ꝓ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̄ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio germanica que sibi obsequit̄. domusqꝫ ex qua ꝓgnatus est. Cū ea regū ⁊ imperatoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliq̄n polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstrauit. Demū p̄sona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Satiꝰ est tamen tacere q̄ꝫ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia p̄currere. Vereor em̄ ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguenduꝫ esse. quod viciū a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericuꝫ nemo adulatū dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaqꝫ supra verū extollunt. Cū hec scripta eius laudes diminute magis q̄ꝫ ampliter attingunt. quis em̄ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui modo regnant quiqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericū tanqꝫ speculū quoddā virtutū contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quā ob rem nō plenam historiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ ꝑstringo que ad exēpla virtutū ac ꝓbitatis accomodari posse videant̄. Nunc igit̄ ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaū quintū rome coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice festa ꝑegit. Ad quem locū ⁊ ladislaum regē ꝓficisci iussit. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclesie babenbergensis supra dranū situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝯuenerant. domi nobiles q̄ꝫplurimi qui romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnoꝑe optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidū ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ip̄e q̄uis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladislauꝫ secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetoruꝫ patricios domi potentes obuios habuit. qui eū ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia sine p̄cio administrarunt quocunqꝫ cesar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescentes copiosasqꝫ comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditione australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenīqꝫ partibus per vallem tridētinam Veronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificētiam ostentabat. Omissa ferraria bononiā ꝑgit. vbi bessarionē legatū ap̄licū occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerūt duo cardiales. Parumꝑ aūt florētie moratꝰ donec edes cosme de medicis ceterasqꝫ splēdi

de vrbis structuras ⁊ populi magnificentiā spectaret. Senas ꝓfectus est. Cū senis esset Leonora filia re-
gis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim le
ta fronte nigerrimis atqꝫ illustribus oculis. ore paruo. genis ad graciā rubescentibus ceruice facie cādida
ex integro venusta. Imperatrix igit͛ senas deducta est ieiunij scd͛a die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cū legatis aplic͡ extra duas vrbis portas spō
se aduentū expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreū lapidē
erexerunt. Cesar post iter suū vrbē versus ꝯtinuauit. Apud viterbiū mandāte pōtifice ingens honor illi ex
hibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romā summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitat͡ in vrbe fuit
obuiā datū est. Uenit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare potuit. Leta oīs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbē visere datū est. cunctarū gentiū columē romā. vbi de colle descensum est sacer senatus apl͡i
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erāt vrbi oīs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve
stitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalēsibus circūdata oīm ī
se occulos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce-
saris militie ductor obequitans suū cuiqꝫ locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod
sancti georgij vocitant. deinde vexillū aquile. Postqꝫ vrbē cesar intrasset eius equū manu regere marscalcꝰ
nudū ensem ante cesarem tulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi ⁊ abbates infulati san
ctorꝫ reliquias ferentes occurrerūt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculū vocitant siue baldachinū in-
troducere vsqꝫ ad gradus basilice sancti petri p̄cedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedēs eburnea pōtifica
libus ornamentis indutus. senatu cardinaliū circūstante verbis paternis ⁊ supra modū benignis Frideri-
cū suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum qꝫ ladislaus ⁊ albertus ac demū impe
ratrix pedes basiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardorꝫ regē co-
ronaret. Idibus igit͛ marcijs apud sancti petri summū altare Fridericū in regē longobardorꝫ coronauit. et
Leonora ꝑ oratores desponsata inter missarꝫ solennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniū benedictū. Abso-
luta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oīm summam
beati petri arā in sublimo thro no ꝯsedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū friderico. lenore alterū
deputatū. Fridericus postqꝫ iusiurandū beato petro ⁊ nicolao in ea forma p̄stitit q̄ ludouicū caroli filiū iu-
rasse decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicū sancti petri receptus. Inde augustale paludamentū acce
pit. in mediā basilice ꝓfectus trinā benedictionē suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapu
lis atqꝫ brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rē diuinā inchoa-
uit. Inter celebrandū diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrū quo regia potestas indi
cat͛. Pomū quod mundi dn̄m ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝑ varias vices data. Postremo co
rona aurea infulata p̄ciosisqꝫ coopta gemmis cesareo capiti imposita. Impatrix qꝫ post cesarē coronam ex
manibus pontificis accepit. quā ꝯiugis Sigismundi fuisse ꝯstabat. Cesar q̄uis ornamēta sibi p̄cio incre-
dibili cōparasset. In hāc tn̄ solēnitatē palliū. ensem. sceptrū. pomū coronāqꝫ caroli magni ex archiuis nurm-
bergensiū ad se deferri curauerat. Ut aūt coronationi diuinisqꝫ rebus est impositus modus leonora in suas
edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredū ascendit. eiqꝫ ce
sar dextratoris officiū ꝑ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscēso vsqꝫ ad ecclesiaꝫ sancte marie vna ꝓ
fecti sunt. Tūc papa in pallatiū redijt. cesar in ponte adriani ꝓfectus ē. vbi albertū fratrē pluresqꝫ duces et
comites ad militie ꝓuexit honorē. ter quemqꝫ gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcussi milites referunt͛. de-
inde cū sol occideret ad lateranū se cōtulerat. splendidū ibi ꝯuiuiū habuit. Imperator igit͛ Fridericus mil
lesimo quadringentesimo quinq̄gesimoscd͛o anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonsi regis arragonū precibus oneratus vt neapolim sese cū imperatrice ꝯferret. statuit tanto regi morē
gerere. Ad regē igit͛ amicū ꝓfectus ⁊ post eū leonora. Qua aūt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptē suā nunqꝫ vidisset nuptā ⁊ in alto locatā ample-
xus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctā ebdomodā ⁊ octauā pasce. Ostendit quoqꝫ alfonsus thesaurꝫ suū quicqꝫ
p̄ciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romā petiturus. Imperatrix octo diebus apud auūculum po-
stea mansit. deinde manifredoniā profecta est atqꝫ illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Cesar romam re-
diens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate suscepta monile p̄ciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊viginti milibus au
reis emisse ferebat. Is (postqꝫ solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝑ fluēta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobiliū occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciscus fostari dux venetū vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cū tre-
centis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamqꝫ festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum
territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsqꝫ ad littus profectus est. Fridericus post missa yta-
lia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̄turbidam aeris faciē mu
tatūqꝫ celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexe-
rant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Pe
tentem eīm ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ ꝛ heinricus rosensis natione bohem⁹ cū ducētis eqtibus ꝛ mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit fureti pplo frideric⁹. pupillūqȝ adhuc teneꝝ dedit. q̄ summa alacritate apud vienēses except⁹ est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora susceptos primo cristofeꝝ habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea regem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti ī baioaria. Australes aūt ꝛ si fridericū cesarē accersitis bohemis in noua ciuitate ꝛ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt atqȝ in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ꝛ pcipue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatez in austria abstulit. Que post mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ pri reddidit. In plerisqȝ tn̄ locis. cū ei semp ingens cupiditas pacis ꝛ otij fuit. xpianoꝝ principū pter turcoꝝ incursiones cōuentū pcipue anno. 1471. Ratispone edixit. Et post aliqs annos Nuremberge. cū oēs priū cōmodū q̄reret. impauit vt ab armis discederet ꝛ pacē inirēt. Ratus venisse tp̄s. gladios in turcoꝝ ꝛ infideliū nō in xpianoꝝ viscera pu̇erti debere. Quā obrē anno salutis. 1486. filiū ei⁹ maximilianū ꝯsortē regni fecit. vt qđ p̄ senectute adimplere non posset. p filiū regē pficeret. Cū itaqȝ cesar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ꝛ copia gentiū. etasqȝ ꝛ prudentia ꝛ magnificētia ꝯueniāt (q̄ pcipue sunt ad res arduas capescēdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det pacem ecclesie. Et cōponat nō mō principat⁹. ꝛ omnē pplm xpianū. ꝰ vniuersum orbē ad vnicā verā fidem xpianā ꝛ sanctā deducet ecciam. ad altissimi dei gloriā ꝛ honorē. sblimationemqȝ throni sui cū laude perpetua ꝛ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardin⁹ senenꝰ ordinis seraphici francisci professus: ꝛ instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbē ethrurie nobili loco nat⁹. qui postq̄ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. pt̄imonio qđ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorqȝ pauptatis eximius. cū ordinē illū labentē ꝛ institutione primeua longe remotū offendisset. reducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neqȝ em̄ indurati maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inuenit. seorsum habitare iustituit. hijsqȝ domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Iubēs oēs vt pr̄is francisci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoqȝ vti modico. plumas oēs effugere. ī sacco dormire. nihil de crastino esse sollicitos. prij nihil tenere. pecuniā vti venenū malāqȝ pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ꝛ hūc crucifixū p̄dicare. que oīa primus ipe implebat. sobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ꝛ eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ꝛ ampli⁹ cenobia p ytaliā sui ordinis a fundamentis erexit. ꝛ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cui⁹ rei nouitatē cū plerisqȝ improbaret. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curasse morbos. ꝛ fecisse miracula nō est ambiguū. Tandem apud aquilam brutioꝝ vrbem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio ꝛ sexagesimo vite sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M. cccc l. in iubileo adnitēte ioanne de Capistrano sanctoꝝ ordini asscripsit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

Iubileus hoc anno. M. cccc l. rome freq̄ntissimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt queadmodū ex lege veteri corpalis ꝛ animalis seruitus anno q̄nquagesimo extingueretur. Remitterenturqȝ culpe. ꝛ onera peccatoꝝ omibus. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente pquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex omi xpiano solo p hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita ꝛ amplius hominū milia diebus singulis p vrbem templa forasqȝ vaderent. dissonisqȝ mores. deformes habit⁹ ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neqȝ victui necessaria deferint. neqȝ tumultus intercidering. Vnica tamen horrenda visu ꝛ auditu stupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppli multitudo peteret. neqȝ minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt. Ingens euntiū ꝛ redeūtiū concursatio. Cūqȝ hij atqȝ illi a superuenientibus vrgerent premerēturqȝ turmis accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūqȝ nōnulli equis mulisqȝ veherent cum iumētis vna prostrati calcatiqȝ sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūqȝ pedes oppressi animas exalarunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exequiasqȝ hijs solēnes fecit. Capellamqȝ marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedēti pestilētia ingēs q̄ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqȝ in ytaliā serpens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ꝛ galliarum fines misere. per omes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ꝛ q̄maxime mediolani deseuit. Sequētibusqȝ annis vbiqȝ peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam superior solis defectio ꝛ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes ulterioris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimat⁹ fuit. āno. 1442. renato supato. ꝛ pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia ꝛ sardinia atqꝫ hyspania annis multis. Renatus eīn rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnassꝫ dicitur. qui massiliā vn̄ in initio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū ꝛ petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex̄ glorias pacis laudibus pferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et pfectum arcis maritime ad ꝓditionē pellexit. ꝛ castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ꝛ durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. ꝛ paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoqꝫ tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime pscripsit. q̄nto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ꝛ in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnqꝫ vllus alius pdecessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtrouersia regū principūqꝫ omniū quos nostra etas tulerit. ꝛ sapientissim⁹ ꝛ fortissim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana plera qꝫ principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

Julianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xpiane amator feruentissimus. Et omnibus v̄tutibus tam diuinis qꝫ humanis ornatus. quez supiorib⁹ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislaum polonie regem ꝛ vxorē alberti imꝑatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaꝫ regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniūxisset. Eo etiā regē ipm̄ ꝛ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiscerent̄. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū ꝛ andrinopolim a solis ortu vsqꝫ ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ꝛ octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladislaus ipe polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Julian⁹ aūt ipse mortuo rege ceteros in ꝓlio exhortās. dux xpiani ex mltitudie turcoꝝ terga v̄terēt ꝓ xpi noīe occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanensiuꝫ dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ꝛ mense vno. Vir certe indicendo acerrimus ꝛ eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. ꝛ prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosqꝫ. contraqꝫ eugeniū pontificem. contra mediolanenses ꝛ alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt tropbea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumqꝫ scriptis versantur. Qui etiam permagnifice ꝛ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluꝫ iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaꝫ cumanā apud sanctaꝫ mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis ꝛ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M. cccclxviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima ꝛ cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia eīn ꝛ in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. ꝛ infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata sunt damna. ꝛ seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqꝫ fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

Iurasse fridericū imperatorē nunq̄ʒ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome corona tus est. idqʒ iuramentū constantissime tenuit. Cū em̄ iureiurando ꝓmisisset que bona possideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando q̄ʒ concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec monstratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q̄ʒ alienationis speciem habere. p̄sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. In eū quoqʒ fridericū cesarem terciū cū nonnulli dicta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagittas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

Latislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ sigismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat̄. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ip̄m ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladisla⁹ cōi procerū ꝯsensu rex designat̄ suisqʒ auspicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis apparatibus bohemiā petijt atʒ in praga summos honores consecut⁹ regni coronā accepit. mansit ibi nō puo tp̄e nec vnq̄ʒ hereticoꝝ eccl̄ias intrauit. pri⁹ t̄n q̄ʒ rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbē inuisit slesitaꝝ caput. Postea comes cilie a ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat̄. Offensus ea re regi⁹ anim⁹ dolorē t̄n suppressit. Rex budā se ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. percussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austriam. In austria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant̄. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exorit̄. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione t̄n georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū imꝑatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgīes splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti germanie principes. S3 hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla⁹ igit̄. x. kal̄. decembris egrotare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito s̄mone de curatione aīe actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam petijt ⁊ intuens saluatoris imaginē oratione dn̄icā orsus ꝓnunciato s3 libera nos a malo nil' amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ip̄o etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̄ʒ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal̄. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum imperatoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaqʒ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arborib⁹ plantisqʒ opus insigne in latinum conuertit.

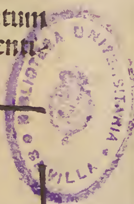
Varia nunciata prodigia anno M.cccc.lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infaus dentibus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M.cccc.lvij. anno iunio mense gradu. 20 piscīū p mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaʒ dicunt ad confluentes sauū danubiūq̄ʒ sitū a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispan⁹ cardinalis sancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito hostium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. yd⁹ augusti. ob idqʒ calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfigurationeʒ dn̄i ꝯstituit

Terremotus pmaximus anno dn̄i. M.cccc.lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterum xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq̄ʒ legit̄ tam vehemētes fuisse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. p̄cipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circūstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuʒ interitu magno hoīm pecorūq̄ʒ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̄ʒ veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter p̄mū ⁊ scd̄m etiā postea s3 tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Anno mundi. 6657. Anno xpi. 1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corsiniani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo prius eneas silui⁹ poeta vocitatus hoc anno patrū omniuz consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creat̃. vir quidem oī laude dignus eloquentissimus copiosissimusq̧. prudentie singularis. qui nō ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū p etatem discere potuisset grāmaticam didicit. Annū vo decimū ꝛ octauū agens senas ꝑficiscit̃ vbi a necessarijs ꝛ cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secut⁹ basileā puenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm. ꝛ post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secut⁹. Iterū ad basileam ꝑficiscens semꝑ in honore apud omnes est habitus. Fuit eñ scriba in illa synodo ꝛ lrãꝝ aplicaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑsepe orauit. Legationes plures ꝯcilij causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos ꝛ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus eṗs tergestinus morit̃. in cui⁹ locū eneas se quidē inscio a pontifice ꝛ imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refert̃. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creat̃. Accepta pōtificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xp̄iane conuertit. Sigismundū austrie ducem q̄ in cardinalē aduincula petri aīaduertisset diris execrationibus ꝓsecutus est. Maguntinū insuꝑ antistitē sede deiecit. Beneuentanum q̄z archiepm̄ sūmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xp̄i virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū aluminis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ꝛ sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xp̄ianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝑficisci liceret. media igit̃ hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūq̧ est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceret̃. Urbem aūt romam multis exornauit edificijs. ꝛ tybure arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite ꝛ otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq̧ morosus neq̧ negligens. robustum ei corpus natura dederat. quod tñ longe ꝑegrinationes ꝛ crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus ꝛ podagra quibus ꝑsepe cruciabat̃. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchuz cū innumerabilibus populis ꝑficiscerent̃. diuturna ꝛ lenta febri afflictat⁹ morit̃ anno sexagesimoquarto supra quadringentos ꝛ mille. xvij. kal'. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur ꝛ in basilica sancti petri condit̃ ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribēdi genere ideo plura oꝑa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q̄z reꝝ antiquaꝝ nō omisit cū ꝯmentarioꝝ libros scripsit ꝛ plura alia.

Anno dn̄i. 6663. Anno xpi. 1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci p̄sbiter cardinalis hoc anno pridie kal'n. septembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac lr̄is (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post eṗatum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creat̃. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq̧ pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello ꝰ insidijs inchoata postea deseruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sꝑ bn̄ficia ꝛ eṗatus his ꝯmitteret q̄ officiū aliqḋ venale haberēt vñ elici mun⁹ possz. his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebat̃. nā ꝛ cardīales pauꝑes maxīe ꝛ eṗos ꝛ pn̄cipes ac nobiles domo extorres. virgīes. viduas. egrotos freq̄nt̃ iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraq̧ ad victū ꝑtinētia vili⁹ q̄ antea vederet̃. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

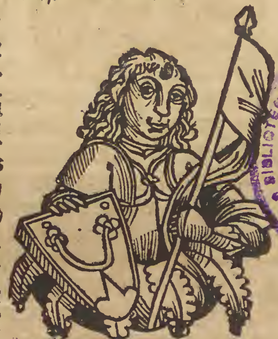
sanctum marcū. tum vo in vaticano qd ad munificentiā pertinet extruxit. iustus quoq habitus ē. hic pontifex ac clemens morosus ⁊ difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aūt georij regis bohemie pfidia. in hoiem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiq ac magnis p̄cijs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidibus vnionibus ⁊ quicqd gemmarū in pcio ē. Tandē vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cū annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis Cū eo die letus ↄsistoriū habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponū em esu. cancroꝝ. pastilloꝝ. pisciū succide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita sublatus ē. Nā duos pepones. ⁊ quidē pregrandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archieps ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessus pater. historiarū ac romane vrbis olim auditor causarū. sanctissime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ sacrorū dogmatū admodū doctus. hijs tempribus. ob lraꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lōgisq lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atq audientibus magnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cōscientie sacerdotib⁹ p necessaria. ⁊ multos historiarū libros ad erudiendos mortales ↄposuit. Tandē āno domini. M. cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctū corpus ex domo epali. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrariensis

Borsius estēsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuz ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil subdolū. Eius verba sapientie plena. opa aūt grauissima. ⁊ semp regia. ad eū cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regij (vt premissum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuiss filios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē ⁊ sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiū imperiū deuenit. vt post obitū nicolao iureiurādo regnū restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē ⁊ sygismūduz relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanq filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūq litterarū egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ⁊ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impēsa ordini carthusiensiū a solo cōstruxit. deniq anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius. hijs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnuz eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutā censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniēte disturbata sunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauensez renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ⁊ sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. q peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōposuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuū recepit.

Anno abhinc ferme sexto & q̄dragesimo. inter frēs beate marie theutunicoꝝ & vladislaū polonie regē de regni finib⁹ orta q̄stione. Utraq; pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi pruteni siue nūero militū. siue animi ferocia exultantes. duos gladios p̄ fecialē. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias littabāt. q̄ audito feciale. nō inuitus inq̄t prelij signū recipio Consecratoq; gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis supueniētibus sternit cruentissimo p̄lio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cū ipo magno mḡro periere Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerūt capti. Prussia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk & dorn̄ abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgen̄. annis effluxis belluz aduersus Nurēbergenses enixissime gessit. Greuēburgiū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēberga. muro & fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisq; illata fuissent p̄ ludouicuz baioarie ducē. ad hos tumultus sedādos vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq̄ tēpora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgen̄. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidē iniuria. & magna cum animi fiducia ɔtendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his tpib⁹ p̄ri in regnū succedēs. Fuit aūt carolus pientissimi animi vir. s; ingenij ebetis. Qui cū bellū ɔ heinricū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitasset. & multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. & hi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puellam deus miraculose restitisset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusien̄. pacē cū duce burgūdie cōposuit. quez tn̄ postea p̄ insidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq; caroli primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto multos p̄ri beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē eccl̄ie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aq̄tanie & normandie dux e medio p̄ eū sublatus esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum regni p̄ceres & burgūdie dux intellexissent id ex sua p̄curatōe factitatū. vetusta odia renouarūt. ɔspirātes ingētez exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. & ɔplanari fecit. at rex a suis destitut⁹ parisius cōmigrauit. regiā saltē tutaturus. In normandia igif innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionē nicenū cardinalē in galliā misit. cū diu laborasset tantū p̄fecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohem⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis p̄cerib⁹ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cōmisere. Exin ɔstituta die qua nouus rex eligeref. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronūciatur militie domiq; apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res necati suspitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premissum est dudū in perniciosam iacobelli & hussitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē sub vtraq; specie de necessitate fore eterne salutis p̄fiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̄ se catholicuz affirmauit. In manibus ianuen̄. & bacien̄. epoꝝ tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis recipet insignia. Qd̄ deinceps fidelis & obediens esset sancte ro. ecclesie. & cū se ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs omibus ɔria ageret. & hereticorū sectam foueret & amplecteretur. Inde vratislauien̄. & ceteri catholici homagiū prestare recusarūt. Ideo papa pius. & post eū paulus pōtifex. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus secūdus anno. M. cccclxvi. publico cōsistorio eū heresi dānat. dignitateq; ac regno priuat. Tandem post annū. 71. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. & fratre secū deducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto & interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitq; anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsq; terrestribus in peloponeso veterē murū fossamq; ab vtroq; mari in ipo Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis erigere adorsi. corinthum obsident. Turci vo laborātibus suis auxilio ꝑerantes. p̄ interruptas munitiōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestātissimis senatoꝝ triremibus. 12. p̄ equora ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo p̄cul visis papa. 19. kal'. septēbris gloria ingenti vita functus est.

FRidericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. ⁊ id aqua pdomitū leono re auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigi da si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Abi inquit. atq₃ im peratrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leo nora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao p dicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnū consentientibus pceribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinctꝰ ē. Comes cilie cuiꝰ caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcaṫ. Rex ladislaus quāq₃ vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tn̄ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comit ladislau natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq₃ aurea veste indutus capite eū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eu sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designatꝰ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta em̄ reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defensor ⁊ ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias ꝓuincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Naꝫ multis vicibus ingenti ꝓlio turcis sup̄atis. etiā ꝑtem bosnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationibꝰ. cedibusq₃ inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tn̄ ꝓposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinquereṫ. ⁊ boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunatꝰ. Cuꝫ videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ⁊ alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M.cccc.xc. morbo extinctus est. ⁊ ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaꝰ de cusa cardial'

NIcolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atq₃ doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. viciorū oīm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersariꝰ. integritate animi immutabilis. honestoꝝ laboꝝ indecliui etiā senectute patientissimus. bn̄faciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaꝝ oīm vbertate fuit. vt q̄cquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali dissereret. vt ei solū facultati censereṫ studuisse Uir supra opinionē eloquēs ⁊ latinus. historias oīs nō priscas mō. ſ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiūq₃ didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. huiꝰ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ⁊ pleraq₃ alia. Is aūt dū eccl'ie sue brixinēsis iura acriꝰ tuereṫ a sigismūdo austrie duce capiṫ. atq₃ honesto huaṫ carcere. Pōtifex āt pius. cardialis captiuitate grauiter cōmotꝰ. facūda orōne ī sigismūdū publice inuehiṫ. ⁊ eū grauoribꝰ interdict deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardial' grecꝰ

BEssarion. S. R. E. eps cardialis sabineñ ⁊ ꝯstātinopolitanꝰ pr̄iarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraꝝ vbiq₃ celeberrimꝰ h tpe floruit. de q̄ sapientissimo dici pōt. Cuiꝰ cū ea fuit (vt paulus pōtifex summꝰ pdicabat) In reꝝ oīm maximaꝝ vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' pspicientia. vt nihil de summis vnq₃ rebus factū fuit si Niceni viri defuisset auctas. In studijs em̄ maioribꝰ ⁊ hūanis oībꝰ ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta ⁊ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusq₃ tempibꝰ clariusq₃ scripsisse. Et quāq₃ summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ip̄e diuinitatis secretariꝰ possit suggessisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam inreditu dum pacem fecit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit͛ litteraꝝ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio libroꝝ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in oēs fere orbis ptes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posterioribus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prebabite sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qḋ si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaq͂ p̄clara opera malignitate tempoꝝ amissa nō fuissent. Ideo in ei⁹ laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Desierat quasi totū qḋ fundis in orbē. Oēs te summis igit͛ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraq͂ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qn̄ ars hec mira reperta fuit.

Nicola⁹ perot⁹ Rhetor

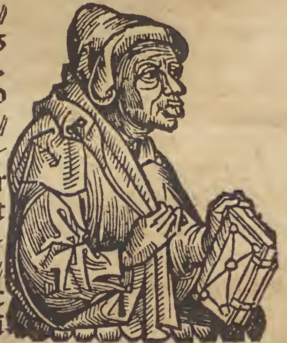

Nicolaus perotus saxoferratensis ⁊ Sypontin⁹ epus egregius theolog⁹ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē p̄ueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ⁊ ad pueroꝝ eruditionē cōmode breuiterq͂ libellū edidit. Comentarios etiā in multis auctoribus p̄cipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū transtulit.

Robertus de licio ordinis minoꝝ ꝓfessor. Et aquile marsoꝝ seu abrutij vrbis epus in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ noticie oīm ecclīasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm p̄dicatoꝝ doctor. Hisdez tempibus ob ei⁹ clarissimā ⁊ admirandā p̄dicationis grām. ab oībus ytalis multo in p̄cio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiq͂ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas em̄ ad instructionē fideliū tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab oībus p̄sertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus

Matheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tp̄e medicoꝝ ac ph̄oꝝ monarcha. oīmq͂ liberaliū artiū cūctarūq͂ scientiaꝝ. facile princeps. p̄ceptor meus eruditissim⁹. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum p̄habita p euz orōne elegantissima. insignia doctorat⁹ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū em̄ sepius mecū animo cogito. q͂ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā reꝝ expientiam. eū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̄ ignota fuit verboꝝ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratoꝝ summā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis op⁹ aut mantuani vatis. aliorūq͂ poetarū dimisit intactuz. In astronomia v̄o geometria ⁊ arithmetica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus p̄scrutatus fuit. Uerum nec ph̄ia atq͂ medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanq͂ mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igit͛ suos auditores auscultando dociles. beniuolos. attentos ac disertos ip̄o orante. In eo nāq͂ maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue orōnis elegantiā cōmoditatemq͂ considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepult⁹ fuit.

Platina historicus

Baptista cognomēto platina. p̄ria cremonēsis ap̄licus abbreuiator. magni animi ⁊ ꝯstātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hisdē tp̄ibus ī p̄cio exn̄s. a paulo pōtifice maxīo. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuat͛ ⁊ ī carcerē detrudit͛. Et ibi vsq͂ ad pauli mortē rebuat͛. Ex q̄ tandē post m̄ltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberat⁹. ⁊ in statū pristinū restitutus. neq͂q͂ ingenio suo abusurus. p̄ter libꝝ quē de natura reꝝ ⁊ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatoꝝ principūq͂ ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ ep̄las scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

Dominicus calderin⁹ p̄ria veronēsis rhetor luculētissim⁹. ⁊ tā greca q͂ latina lingua nō mediocriter erudit⁹. ⁊ ī studijs hūanitatis eminētissimus. p hoc tp̄s ip̄e diuini īgenij fecit opuscula. ī iuuenalē. marcialē. suetoniū. et ī Ibin nasonis interp̄tationes edidit celebres. Saphos etiā ep̄las cū ꝑercio. et cyceronis ep̄las ad atticū cōmētat⁹ ē. Et nisi īmatura morte p̄uēt⁹ fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

Marius philelphus frācisci philelphi oratoris fili⁹ eques auratus laureatusq͂ poeta philosophie et artiū doctor. p hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissim⁹ esset funebras orationes preclarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt ei⁹ ingenij op̄a in diuersis metroꝝ generibus edita. Richmos quoq͂ ⁊ cantilenas composuit. Deniq͂ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ⁊ potētissima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit. Superiorıbꝰ em̄ annis inter leodiēses ⁊ burgūdionū ducē maxīe ꝯtentiones agebant. q̄s cū leodiēsis ep̄s extīguere tēptasset a ꝯciuibꝰ suis vrbe pulsus fuit. ideo sum̄mꝰ pontifex tricariensem ep̄m legatū eo misit. Is in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam presente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū iaytza tū loci natura tū vo meniorꝝ altitudine munitissimū dedítione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dn̄i M.cccc.lxiiij. in die cene dn̄i astantibꝰ ꝓceribus cū solēnitate maxīa coronatus. Post hec mahumetē turchoꝝ imꝑatorē in expugnatione dicti castri iaytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generibꝰ inglorıꝰ in turchiā rediȷt. Tandē post aliqua tp̄a castrū siue castellū turchoꝝ sabatz denoīatū ad litꝰ fluminis zaue vel saui ꝑ eosdē ex lignis terraq̄ꝫ multū curiose ꝑforti ope p̄paratū (vt sequēs figura ꝑ omnē diametrū ac formā ostendit) turribꝰ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝯprehendi. Suntq̄ꝫ triclinia ambitu ꝓlixiore distincta porticꝰ in oī decore disposite. Area vo curtis ingēti ambitu cīcte vt amplitudo ip̄a regiā aulā ostentat. Dūq̄ꝫ rex acrius p̄lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput eiꝰ absciderūt cū flauescēte copiosaq̄ꝫ coma haste suffixuz ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus dedítione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno M.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Sabatz

Anno mundi. 6670. Annus xpi. 1471.

Linea summorum pontificum

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Sixtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima natus francisscus antea vocatus ordinis minorum generalis minister hoc anno paulopost in dieri crepusculo dum solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto yd. augusti in eius locum a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minorum initiatus. Adolescentior factus patauinum venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiam capescendam. in quo moratus per viginti fere annos nobilis alumnus legendo orando scribendo vniuersum orbem splendidissimis sapientie radijs illustrauit. et de potentia dei librum scripsit. librumque de sanguine xpi. librum de futuris contingentibus et librum de conceptione beate Marie virginis ac quedam alia. qui in ordine minorum per omnes dignitatis gradus ad cardinalatum peruenerat. Fuit autem ante pontificatum ac etiam in ipso pontificatu mitissime consuetudinis et vite continentissime. in pauperes religiososque maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos et familiares iocundus. in delinquentes clemens. principes ac nobiles patria extorres presertim paleologorum filios. bosnieque reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare non destitit. et rhodiorum milites ac ferdinandum a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem romanam cenosam et vetustate in plerisque collabentem instaurans. vias eius cultissime et decentissime strauit. pontem super tiberim maxima impensa fecit et a se sixti pontem nominauit. Edes quoque pontificias apud sanctum petrum cultissimas reddidit. Hospitale sancti spiritus in vaticano permagnificum fabricari fecit. in quo et vite sue ordinem splendide depingi voluit. Et cum maxime beatissime virgini Marie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decorauit atque alia innumera beneficia vrbi ramane contulit. nilque in pontificatu egit quod merito reprehendi possit nisi quod ipse (vt fit) suos nimium amauit. in quem errorem multi superiorum cecidere. Cum ordelaphos e foro iulij depulit et iheronimo Riario necessario suo concessit. cuius consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Iubileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatum Bonauenturam in sanctorum confessorum numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tamen pontifex fuit. summa enim alacritate et animarum custos exstitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit et malitias extirpauit. Viginti cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses et quatuor sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe perhumanus et comis fuit qui ipsius corpus maxima pompa et deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctum petrum in vaticano sepeliri fecit. cum obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

Innocentius octauus papa patria genuensis patre aron ciborum familia mediocri sed honorato natus. iohannes baptista antea vocatus post sixtum pontificem ex cardinali presbitero sancte cecilie hoc anno idibus augusti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine et rerum omnium que terra marique aduehuntur opulentia et edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate et rerum gestarum gloria clarent. familia ciborum vetustissima. aranius pater eius equestris ordinis vir probatissimus. Hic episcopus melffiden. inter ceteros patres cum pauperior humaniorque haberetur Sixtus enim quartus ob eius ingenium amenitatem dexteritatem atque modestiam maiorem immodum eum dilexerat. in datarium asciuit propter ipsius humilitatem ac comitatem. facilitatem morum. moderationem et elegantiam pontificium munus promeruit. Fuitque in rebus gerendis prudentissimus eo quod senis et in vrbe legationis officium cum optime functus fuisset magnam sui regiminis et prudentie spem patribus dedit. Huius pontificatus principium ciuium suorum bellis plenus fuit. et quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere non potuit. quibuscumque enim oratoribus a principio ad prestandam ex more obedientiam nedum in ytalia verum ex germania ad se venientibus sumopere pacem postulauit. armaque omnibus deponere mandauit. sed inimicus homo vt optimis eius desiderijs obsistere posset paulopost in languorem maximum pontificem perducere curauit. et illico inter vrsinos et columnenses vrbis primiores diffidium excitauit. diu ei inter ipsas familias immortale odium. qui vniuersum vrbem suis factionibus perturbarunt. que res magnam animi dolorem pontifici infixit. non destitit tamen armis et minis discordias extinguere. multa enim circa pontificiam dignitatem ac rempub. xpianam et ecclesiarum vtilitatem ordinare proposuit sed ob breuitatem temporis et eius infirmitatem. bellum quoque et epidimiam adimplere non potuit. beneficum tamen et circa deum atque amicos pro viribus se ostendit. nam post adeptam sanitatem corporis dona ecclesie sancte marie de populo condonauit. Leupoldum ducem austrie diu defunctum ob crebra eius miracula enarrata in sanctorum confessorum numero aggregauit. Domum solacij quam vocant belluidere prope vrbem romanam extruxit. cuius structuram simul ac picturam et reliqua excedere quadragintaquinque milia ducatorum ferunt. Anno salutis M.cccc.xc. conuentiones oratorum. regum. principum et comunitatum rome habuit pro expeditione contra turchos. Collectionem pecuniarum per plenarias indulgentias in germania pro exequnda expeditione fieri fecit. auxilio raymundi payraudi archidiaconi. cuius indultum nedum ad viuos verum ad inferos se extendebat. magnam copiam

ri collegit. tādē oēs curā mētēq₃ ac diligētiā ad subditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccle. ⁊ ecōtra ipas rebelliones delēdas. ac religionē (habito iā maximis laborib⁹ zizino sultano) ꝓpagādā ꝯuerterat. Fuit itaq₃ ꝯstātissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator ⁊ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedatis honorificētissime ingruētib⁹ bellis peculiares eccle populos ⁊ romanos ī primis q̄ felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit ꝑterea in pauperes misericors. afflictoꝝ nō minus ꝯsolator q̄ ꝓncipū susceptor liberalis. ⁊ dei ac sanctoꝝ ei⁹ ꝑissim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq₃. Uisitat⁹ a dn̄o plurib⁹ lōgisq₃ morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente deniq₃ diuine vocationis hora sumptis ex ritu xp̄iano deuotissimo animo salutaribus sacramētis intrepide adeo spm̄ reddidit creatori. vt securus de imarcessibili gloria videref celestē vitā cū morte ꝯmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq₃ est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quū rebellasset per duces subuertit diripitq₃ magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū classe. inter quas triremiū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuertitq₃ magna suoꝝ cede. Veneti inde classem nauium. 60. instructā ad infestāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus ꝑ mensem ianuariū in pricipio anni M. cccc. lxxij. circa festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq₃ quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus ꝑmū circa libre principiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. vt extra zodiacū migrasset ꝓculdubio iudicatū sit. durauitq₃ dieb⁹. 80. Verū nō dū isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ⁊ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij ascon dicūt Mortales grauiter affecit. Sequenti eni anno siccitas incompabilis subsecuta est ⁊ pestilentie bellaq₃ cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex daci ⁊c

Cristiern⁹ rex dacie suecie noruegie. gothoꝝ dux holsatie stormarie in oldēburg ⁊ delmenhorst comes vir quidē xp̄ianissim⁹ ⁊ multis ꝟtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiij. romā soluendi voti gratia ꝑ vniuersam lombardiam thusciamq₃ transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētissime exceptus fuit. inde romā ingressus prodeūte obuiā honorato q̄₃ cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quā pontifices singulis annis in dn̄ica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare ꝯsueuerāt tꝑe a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidē eni de vniuarsali italicoꝝ principū pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ß res ꝑfici nō potuit. inde digressus ꝑ omnes ytalie vrbes transiens ꝑbenigne vbiq₃ habitus est. domū deniq₃ reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo suꝑuixit.

Karolus burgūdionū dux nussiā coloniēsis agri oppidū ad rheni ripas obsedit ß cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset inito federe discessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius ꝑ vniuersum orbē xp̄ianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis himbribus romā venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initū fedus solueret qḋ effecit. nam postmodū inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ⁊ borsij frater scḋs ferrarie dux his temporibus nō sine magna ꝯtentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsq₃ in presens cū omni laude. vir bonus ingeniosusq₃ ac rei militaris scientia eruditus. ꝓpterea septimo regni sui anno florentini veneti ⁊ mediolaneñ. tantū q̄ virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ⁊ iberonimū comitē ducē exercitus constituerūt. qui pleraq₃ eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmotus tergiuersatus venetis ruptisq₃ eoꝝ federibus ferdinando ⁊ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq₃ oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abstulerunt. ⁊ nisi alfonsus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis strenuissimus ⁊ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuisset Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die martꝭ. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoqnto supra millesimū q̄ter cētū in hebdomoda sctā a iudeis in tridētina ciuitate necat⁹ xp̄i martir efficit. Judei em̄ ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi. cū xp̄ianū nō haberēt immolādū cui⁹ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cuiusdā iudei domū furtim deportarūt. In sacra hebdomoda añ diē pasce luce tercia vespere facto is añ fores p̄ris puerulí more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs ꝓditor thobias astitit blanda voce moratus pueꝝ cui⁹ etas nō dū ter decē mēses viderat. fert illico samuel ad edes. Cūq̄ȝ nox ruit hic gemini saligmā samuelq̄ȝ thobias vitalis moyses ysrahel atȝ mayer añ synagogā leti ei⁹ pectora nudāt. In eius collo primū ne vagire posset sudariolū apposuerūt ꝛ extensis brachijs p̄mo p̄apulū forpicib⁹. mox genā dexterā p̄cidentes. Inde q̄sq̄ȝ forpice carnē ꝯuellit. Sudib⁹ deinde pacutꝭ pupugere. cū ille manus alter plantas cōtinet crudeliter sanguine collecto hymonos eoꝝ more canētes. addūt minis v̄ba. accipias suspēse ihesu. fecere sic olim maiores nr̄i. sic ꝯfundant celo terra mariq̄ȝ xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit ꝛ vita libera ad superos fecit iter. inde ad cenas ꝓperarūt azimas de sanguine eius in xp̄i dedec⁹ ederūt. eoq̄ȝ mortuo statim corpus in ꝓpinquū domus eoꝝ flumen ꝓiecerūt ꝛ pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes deinde anxij parētes gnatū paruulū. postridie eū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vrbis p̄tori scelus denūciarūt. Is p̄tor iohānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ ꝛ ꝯfestim vrbis iudeos ꝯp̄hendit ꝛ eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūt. q̄ diligēti examinatione cognito iudeos ꝯdignis supplicijs exterminauit. Presul eo t̄pe vrbis Jo. hinderbach collegit extictū corp⁹ ꝛ sepulchro mādat. multis e uestigio cepit florere miracul. Inde ex oī xp̄iano orbe ppl'oꝝ ꝯcursus ad sctī huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vrbs ip̄a cū miraculis ꝛ opibus multis sit aucta. Corpori v̄o ip̄ius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Nōsimile etiā scel⁹ apd motā oppidū qd ē ī finib⁹ agri fori iulij p⁹ q̄nquēniū iudei pegert. Nā etiā alium puerū sili mō mactauerūt. ꝓ q̄ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuert ꝛ atroci supplicio ꝯcremati st.

Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnā genuensium vrbē caphā quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa ꝛ mercatoribus plurimū apta iuit hoc anno ciue genueosi eā prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris sita.

Puelle monstrũ tẽpestate istac in veronẽsi agro nascit᷑ que vnũ tantũ caput habẽs ⁊ duos podices. duasq̧ vuluas. ex ipis ambab᷒ supfluitates emittebat. Insup q̃tuor brachia ⁊ duo grossiora q̃ ꝑ volũtate mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vẽtres etiã duos circa stomachũ cõiunctos habebat. hanc parentes p italiã circũferẽtes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq̧ oẽs ytalie fluuij nouẽbrio mẽse (ex multitudine imbriũ) ita excreuere vt extra alueũ effluentes multa accolis dãna intulerũt. q̃ nõ secus p vias mortales nauigabãt ac p eoꝝ fluminũ aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̃m maxime tiber secũ traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit᷑ diuersis populoꝝ studijs. nã ferdinãdus iohannis arroganie regis filius helisabetham heinrici sororẽ in matrimoniũ traductã ⁊ alfonsus portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptẽ fouens regnũ diuiserũt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astronimus

Iohãnes de mõte regio aleman᷒ nõ minor anaximãdro. milesio aut syracusano archimede. vtraq̧ lingua greca ac latina eruditissim᷒ germanoꝝ dec᷒. hac quidẽ tẽpestate ob astronomiã, ceterasq̧ mathematicas disciplinas a mathia pãnonie rege nurmbergẽsibusq̧ ppetuo donat᷒ stipendio. ⁊ in germania. pãnonia ac rome multo in p̃cio habit᷒ ẽ. Qui cũ in hũgaria kalendariũ ppulchrũ ac q̃daz alia in astronomia magno cũ labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesq̧ a nostris diario dicta maxima cura ingenioq̧ edita inductis noue astronomic tabulis. reprobatisq̧ gerardi cremonẽsis theoricis romã ad emendandaz paschilem dionisij computũ a sixto q̃rto pon. accit᷒ dum pleraq̧ posteritati parat nõ sine maxima studiosoꝝ iactura morbo periit. Usus ẽ pceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui᷒ theorice sciẽtissime impsse circũferũt.

Nicolaus estensis q̃ de impio ciuitat[is] cũ hercule dissidebat. ferrariã clã ingressus primo septẽbr[is] primo ĩpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis francia appellat᷑) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̃ianis varij mot᷒ agitationesq̧ inciderũt. Timpanista quidã aĩaliũ brutoꝝ pastor apud vicũ Niclashausen vocitatũ sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pniciosius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in ppl'oꝝ inuidiã adductos spernẽtes abiectos habere ceperũt. Is vo simulatã puritatẽ quandã ⁊ innocentiã vite pponebat. edocens vitã cleri ignominiosaz fore. theolonia ⁊ pedagia dñis nõ esse psoluẽda. oẽs aq̃s ⁊ nemora oĩbus libera esse. ac nõnulla alia nephãda in populũ seminans. q̃ nouitate gaudebãt. ea sibi v̓ginẽ mariã enarrasse p̃dicabat. Undiq̧ igit᷑ gẽtes votis occurrebant. Diebusq̧ festis maximo pcursu hominũ longũ sermonẽ in odium cleri deducebat. Eo igit᷑ a Rudolfo ep̃o herbipolen̄. missi exploratores inde sectatorẽ pricipalẽ ad herbipolĩ ducẽtes igni tradiderũt. post cui᷒ mortẽ hec pegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergẽses q̃z sb mulcta ne q̃s de ciuib᷒ suis accedẽt phibuerũt

Galeacius maria mediolanen. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irā erepti sibi fundi a iohanne andrea lamprogniano nobili mediolanensi eo die qui prothomartiri stephano celebris habetur in ipsius martiris templo ad aram incautus confoditur. qui post patrē franciscū Sforciā dux declaratus regnauit annis nouē et menses decem vir promptissimi ingenij et excelso et magno animo princeps. Cū multa edificia in vrbe mediolano extruxisset perpulchre q̄z lapidibus sectis vrbē vbiq̄z sternere fecit Et paternū erariū pecunijs exhaustū diuicijs repleuit. In celebratione tamē diuinorum officiorum supremos cātores maximo sumptu et impensa habere nitebatur. Verū cum immoderata mulierū libidine vteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo et omnibus aulicis vulneribus (vt premissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit et in maiori vrbis templo eminentissimo loco iuxta parentes suos sepultus fuit. Relictis post se duobus filijs et filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johānes aūt maria in festo epiphanie etatis sue anno nono patrū decreto in ducē sublimatus pulchritudine indolis et promptissimi ingenij adolescēs astāte populo bireto et reliq̄s ducatus ornamētis insignitus.

Carolus burgūdionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustrissima regiaq̄z francorum familia natus. vir fortis. seuerus. magnanimus ac terribilis s iustus. liberalis. elemosinarius et diuinorum obsequiorum feruentissimus obseruator. Is cū vigesimū etatis attigisset annū. et gandauenses ciues a philippo patre quoddā priuilegiū extorsissent nō pauca militū collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q̄z suscepto multas cū ludouico francorum rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. et ciuitate obtenta post cedē et direptionē editam vrbē complanare fecit. inde vrbe desolata relicta pro eduardo sororio anglie rege e britānia a comite douerich et heinrico portugalie rege pulso. exercitū multū congregauit et contra eosdem et ludouicū regē bellū suscepit et breui illū in regnū remisit et arma in ludouicū regem cōuertit et multis incomodis attriuit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipos res composite fuerunt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidū quod est in ripis rheni duxit et illud acerrime obsedit Sed cū Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnū discessit. Deniq̄z cū multas prouincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbē peruenit vt contra sueuos (quos vsitatiori vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tamē populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiūt vt fusus ac profligatus tandē obtruncatus mortē obiuit. Tria itaq̄z oppida sibi dānosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Vnicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cū pacem q̄ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ihero nimo fori cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinalē diui georgij nepotē. sixti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simul q̄z franciscū saluiatū archiepm pisanum cū famulicio 300. hominū florentiā misit. inq̄z diue liberate templo francisco saluiato eucharistiā celebrante composita hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisq̄z aduerse factionis iulianum medicen confoderūt. Laurētius vo fortiter vulneratus prudentia consilioq̄z precipuo impetus hostiles cohercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisq̄z cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsq̄z dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno per italiā vagate brixie agrū deuastarūt. cū in brixiano agro in maxima multitudine aduolarūt. que brixianis et mantuanis maximum intulerunt damnum. quibus nisi ludouici mantuani principis sollicitudo obstitisset. sata queq̄z in tota lombardia corrosissent.

Maximaq̄z lues hoc ipso anno per totā italiā vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominum milia. et venetijs supra triginta hominū milia perierint. Eam em̄ calamitatem solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atq̄z locustarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello implicitī in macedonia et foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusq̄z reipub. italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus contriuissent. et annos. 17. maximis et diutinis bellis per gretiā. macedoniā et forum iulij a turchis vexati imminente periculo cū mahumeto imperatore fedus percussere. Omnibus illi redditis que sue suorūue ditionis fuissent ac tradita. Scodra quā obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles aluminis mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoq̄z conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tm̄ cōstantinopolis expugnationē grauia sentire bella. Cū q̄tuor ⁊ viginti annoꝝ curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo inflatus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumetes igr̄ impator ingenti classe maximaqꝫ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaqꝫ ea classis veloꝝ centū decimo kal. iunij Anno incarnationis .1480. militeqꝫ in terrā exposito p̄mū in vertice mōtis sancti stephani ⁊ circa eius montis colles castrametati sunt. ⁊ ꝑ tres ferme menses vrbē bombardis alijsqꝫ missilibus indesinenter ꝑ duces suos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodioꝝ militū magister xp̄iane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina em̄ fauente clementia principis ⁊ suoꝝ v̄tuti fauente turchi funduntᷣ. ꝓpulsantᷣ. ceduntᷣ. tātoqꝫ impetu terga vertunt vt sibijp̄is necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē em̄ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendū igitᷣ hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti potētissimo iā muris potito restitit. Exactis igitᷣ nouē ⁊ octagīta dieb⁹ ipator rhodioꝝ littore classes soluēs phiscū nauigare ꝓperat. illic milites ⁊ suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos lares cū clade ⁊ ignominia reuertitᷣ. Petrus autem a pontifice sixto ⁊ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecunijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ⁊ celebriorez fecit.

Apud suitēses montanos q̄s itali suiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex solitarie vitā abstinentissimā hoc t̄pe habebat. q̄ ꝑ annos .xx. sine omī corꝑali cibo vixit. quē fratrē nicolaū appellabant. vir corꝑe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisqꝫ ⁊ ossibus compactus. Et q̄qꝫ heremite diutius ieiunent. ⁊ illesi ꝓpter ociū ⁊ vitā vmbrosam sicut īcarceratis ꝯtingit nō raro ⁊ sꝫ terra ꝓprie. cū ꝓpter indigestionem plures in ip̄is aggregentᷣ supflui tates flegmatice crude. cū sint cōtinue in deū intuentes virtute aīali. virt⁹ debilitatᷣ naturalis vt nocumentum nō videatᷣ ꝑcipe a ieiunio. Estqꝫ consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absqꝫ sorde. q̄uis nōnulli eū hominē gloriosum dixerūt suāqꝫ vitā ad iactanciā interp̄tati sunt eoqꝫ mercedem accepisse p̄dicarunt. ß sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretātur q̄ꝫ que patent. Cur virū calumnientᷣ qui longā vitam in artissima pauꝑtate ⁊ solitudine duxit. q̄ multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ⁊ humilitate ꝑseuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝓpter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suūqꝫ gremiū fraudat: Is sanctus ⁊ iustus homo. qui auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obierit. qui nullū suꝑbie fomitem ostendit. sola fiducia futuroꝝ teneri arbitratᷣ. retributioneqꝫ thesauri celestis expectare potius iudicatᷣ. Judicauit hoc ꝑpetua hominis leticia. quem nemo mestum vidit ß vultu semꝑ eodem. Sciebat se mortali culpa liberꝝ. bonis operibus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nr̄e. et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoqꝫ constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit sopor. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis q̄escit. q̄ ⁊ finitimis pp̄lis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno .1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expugnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vrbi imminet castrametati sunt vallo ⁊ fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus advesperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vrbem turchi. archiep̄s obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinoꝝ dux captus ⁊ exarmatus medius ꝑsectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen ⁊ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi posse vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit ⁊ turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rasellus iuris doctor

Anthonius rosellus natione ethruscus vir vtiq; bonus et multa prudentia existimatus iuris ciuilis et pontificij ac aliarum bonarum artium peritissimus postq; multis annis patauij ius cum magna gloria docuisset sublatus fuit. sepultus ad sanctum anthonium padue cum hoc epigrammate. Anthonius rosellus de roziellis iuris monarcha. Qui cum egregie doctus esset de monarchia et de potestate pape libros eruditos composuit et alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellentissimi vir. virinsq; lingue eruditissimus et multarum scientiarum locupletissimus. atq; inter platonicos doctores facile princeps. hac nostra tempestate septem et triginta platonis philibros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maxima cum diligentia latinos fecit et in lucem omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. et ipsius platonis mentem partim argumentis. partimq; breuibus commetariis explicare temptauit. De valitudine q; litoratorum conscripsit et pleraq; vtilia.

Mahumeth turchorum imperator

Mahumeth magnus turchorum imperator octauus ex clarissima othomannorum familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea q; in asia et grecia. 32. annis regnasset dum in orientis expeditionem contra hungaros proficisceret anno etatis sue octauo et quinquagesimo in castris non sine suspitione veneni morit et constantinopolim delatus sepelit. Is cum patri in regnum asie successisset quatuor et viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrem in omnibus superare anixus est. Hic illico ob eius animi magnitudinem cictis paterni regni viribus ingentes copias ex asia in europam per hellespontum classe traiecit. vbi multas grecorum vrbes occupauit. Castello q; haud longe a bosphori littore ad euxinum tedente condidit. Ex in deficiente ob grecorum auariciam presidio constantinopolim vrbem cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. et in ea imperator declaratus. Confestim peloponesum omnem armis cepit christianum populum in seruitutem abduxit. Indeq; in achaiam mouens ipsam et achraniam et epirum et maiorem macedonie partem atq; bulgariam cum rascia et seruia. et quicquid ab andrinopoli. sauumq; amnem et danubium fluuium interiacet inuasit. valachia etiam eas ob res timore perterrita. bosniam postmodum ingressus cuncta vastauit. mithilenem insuper nobilem genuensium insulam cepit. Dehinc sinopem vrbem vetustissimam et trapezundam diripuit. earumq; incolas vna cum earum imperatore captiuos abduxit. Euboiam insuper venetorum insulam inuasit. quam vna cum calcide eiusdem insule vrbe expugnauit. In asia itaq; minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontum. bithiniam. capadociam. paphlagoniam. ciliciam. pamphiliam. liciam. cariam. lidiam. phrigiam et omnem ferme hellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cum innumerabiles filios genuisset baisetum et zaliabum legittimos post se dereliquit pro quibus eo mortuo tumultus vrbem constantinopolitanam inuasit. baisetum tamen imperatorem constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij imperator constituit et vsq; in presens imperauit. Hinc zaliabus frater qui magnos motus in asia pro regno concitauit. bursiam cepit et se ibi regem constituit quem baisetus bello superauit ac asie paternum regnum obtinuit et in libidine ac ebrietate totum se immersit. Cum autem anno. 1492. pannoniam ferro ac populationibus deuastare cepisset multa damna cedesq; protulit. Zaliabus autem frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis therosolimitani custodiebat. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsq; in presens rome sub custodia ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbarorum seruitute.

Estus permaxima in tota ferme italia et germania Anno. 1483. et. 84. fuit vbi ad plurimum deseuit. vt multa milia hominum absumpsit. Eaq; lues nurmberge a solsticio estiuali vsq; ad solsticium hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vero senatores et iohannem mocenicum ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentum magnum nurmberge pro auxilio ferendo contra hostes suos et pro fide xpiana habuit. et in eo principes germanie congregauit. comunitates quoq; ciuitatum imperialium conuocauit. vbi de vnione ac pace principum varie conuentiones habite. vtq; omnia bella indutias haberent concluserunt. Interea gloriosus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradum celtis germanum virum eruditissimum in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaq; ea tempestate inter sigismundum archiducem austrie et venetos sedata sunt. Nec minorem dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere et religione mahumetenus hac nostra tempestate in bethica prouincia vlterioris hispanie plaga que granata nuncupat vsq; ad hec tempora regnauit. cuius prouincie ager excellentissimus per hibet. eo q; quecunq; ad humanum victum sunt necessaria affluentissime gignat. Cuius montes et flumina aurum et argentum producere dicunt. Armenta et pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regem Ferdinandus lusitanie et citerioris hispanie et tarraconie rex vna cum helisabetha vxore superioribus annis omnino eijcere sarracenos decreuerunt. Bellum igit malacen. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandem post longem obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mauri deducti ad magnam rerum inopiam desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditionis conclusa fuerunt. Postremo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex et regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem milium equitum et. l. milia peditum electorum ciuitatem intrarunt et eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorem in ecclesiam dedicari mandauerunt.

TEmpestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēs iulij. in regia vrbe ꝯstātinopolita na admodū deseuit. Supiorꝝ em̄ triū sydeꝝ ignes. q̄ decidui ad terras fulminū nomē hn̄t. cū ꝯtagiū nimij hūoris ex supiore circulo atqꝫ ardoris e sbiecto p hūc modū egerāt. Turbato itaqꝫ aere cū collectus humor habūdantiā stimulabat. seu graui siderꝭ ptu. Et cuꝫ ī nube luctabaẜ flatꝰ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. ⁊ longiore tractu fulgetra. Et quāq̄ꝫ a saturni sidere ꝑficisci ista ꝯsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematum ē fulmīe. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ꝯstatini impatoris hēbat. fulgur ⁊ horridꝰ impetꝰ ne dū ptē eiꝰ deiecit. Verū vt veridici narrarūt negociatores veneti ⁊ alij. octigētos domos ignis reꝝ edax ꝯsūpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ r̄māsit. Ea forma vt circulꝰ deuastatōis īfra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūximꝰ.

CUm varia reꝝ miracl'a effluxis tpibꝰ. vt oñdimꝰ euenerīt. Visa ei horrēda oñta corona trabes tellurꝭ hyatꝰ sanguineꝰ polꝰ. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo visū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruorē descēdē. visi ꝯcurrētes mōtes. Et lūa solqꝫ triplex. cruce sig̃tus lapis excidit tpibꝰ friderici scdi īpatorꝭ (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. ydꝰ nouēbris. ī meridie sb friderico. iij. īpatore. ad agros eiꝰ ꝓprios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. aciesqꝫ triāgula fuit. missus ab obliq̄. hūc senserat Enßheim. Sūt gaudia q̊ꝫ sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulatꝰ humū. in ptes distractꝰ. pōdꝰ tn̄ g̃ue adhuc hꝫ. ⁊ ad oñtationē obꝭuatur. tanq̄ꝫ futuꝝ omen.

BElla p h̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regeꝫ frācie. ob ducissam britānie. p mltas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691 Anno xpi. 1492.

Linea summoꝝ pontificū
Alexander sextus

Alexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoric⁹ boria antea vocatus. epus portuensis. Vacante sede post obitū Innocē tij octaui. oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranē sem. xxvi. die augusti. corona papali decorat⁹. Vir magni animi. magneꝗ pru dentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūꝗ illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ꝛ di sciplinaꝝ laude. ꝛ adeo singulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus. vt Calixt⁹ ter cius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoꝗ ex sororib⁹ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex sorore ne potem. ꝛ rhodoricū hūc boriam. cuius ꝟtutis ꝛ glorie liquidissimū documen tum extitit. ꝙ adhuc adolescens inter reuerendissimos ꝛ excellentissimos car dinales constitutus. Vel etiam ꝙ nō multo post vicecancellarij locum sortitus Hoꝝ oīm scientia preditus ꝛ expientia refertissimus. vere designādus ꝛ euocā dus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si herilis ꝛ regia ipius faciei dignitas prese fer re videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre ꝓ uincias aeris salubritate tempata. oīmqꝫ reꝝ copia ꝛ bonitate precipua. viros ꝓgenerās. q̄ ꝛ corpis agili tate. ꝛ ingenij acrimonia. ꝛ oīm virtutum gloria summi clarissimiqꝫ semp extitere. Dehinc eximia eius va lentia ciuitas. que ꝛ sui antiquitate ꝛ situs pulcritudine ꝛ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ꝛ illustris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nati onem patriamqꝫ ꝛ familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semp emu lator. litteralis discipline. scientiarūqꝫ peritia. ꝛ optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū au ctoritatis ratione seruata. optimū ꝛ salubre consiliū. adest ꝛ pietatis cultus. ꝛ oīm reꝝ cognitio. que tā in inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi ma gistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perqꝫ sublimes ꝛ periculosos scopulos transmigratu rum. semitam tandem affectatam feliciter occupatuꝝ. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi ali quos defatigari ꝯtingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persolnant. Hic pontificatu suscepto ma iestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificat⁹ aduersitates sentiat. Magna tn̄ aīo ꝯcepit. Benignissim⁹ de⁹ sua grā donet. vt singla ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xpiane ꝓsequatur

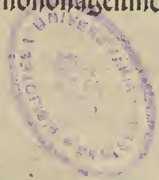
Genus hominū calamitosuꝫ iudei. ꝛ si superioribus tēpo ribus in plerisqꝫ locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimuꝫ sacramentum. varijs temptatio nibus. molestijs. ac erroribus in dignissime tractarunt. precipue ī Vratislauia patauia ꝛ ratispona ꝛc̄. nec impune hoc flagitiū inul tum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub do minio principuꝫ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam ma iorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ꝛ cruor illico prosilijt quo lintheum precinctum rubo rem accepit. Quo miraculo terri ti ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balthasar ꝛ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contempserint ac religionem illuserint concremari fecerut. Recedat ergo omne infi delitatis ambiguū. Nec dubitet quisꝗ primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe ma iestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid eī ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promtuꝫ est eū rur sum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ꝛ figmentuꝫ suū in regni sui consortio sublimare. Ut qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue im mortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui vi uit ꝛ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filiꝰ ĩpatoris friderici tercij. viuente adhuc pr̄e anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat̄. Nunc vſq3 vna cū pr̄e ĩpauit annis. 7. Uir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris sciencia insignitus. virtuteq3 nemī cedens. immo humanitate ⁊ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atq3 in oĩbus fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atq3 in armis strennuus. Is tpe iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaq3 hec regio felicioꝛ om̄i. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝛu3 antiquā. ob ducē nouellū. pariterq3 comitē gaudebat. Brabātia quoq3 optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac pplis potentibꝰ. Eo mitē hūc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atq3 zelandia eū summe colebant. Mechliniaq3 humana ⁊ salina atq3 frisia. de suo nouo domino exultabant. Cu3 ducē potente aduentasse sentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Uenisti tandē gratissimus. Quo aūt tpe maria eius vxoꝛ vixit cū oĩm pace ⁊ leticia regnū possedit Ex qua cū genuiss3 filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis ceruicibus expirauit. Anno vo sexto ⁊ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico imꝑatore franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. p eos coronatus fuit. Elucebat em̄ in eo inaudita principandi sciencia. in deliberando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iusticie feruoꝛ ⁊ zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia soboles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferioꝛ euasit. Uerꝫ post vxoris (vt p̄missum ē) casu eq̄ currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. s3 ⁊ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Uictoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēset̄. mēte reuoluens. q̄ mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndā dn̄i. ⁊ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas ꝓuincias ꝑdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē. terrā sanctā. terrā in q̄ prime nr̄e fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit̄ ⁊ origo nr̄e salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ⁊ ve. testamēti mr̄. ⁊ ꝯstantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs ꝓ singulis recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat̄. Iudei em̄ cū federis archā amisissent. ꝓ recupatione. nullū belli ꝑiculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululu3 ampliādos cruētissima ꝑlia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ĩ pugnā exiere Bellū aduersus ĩfideles possessores necessariū fore decernēs sibi ꝑsuasu3 arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro quā ꝑmū ꝯsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honoreq3 suū puifecerint. suum negligere ⁊ turpitudini notare nō patiet̄. Ac gl'iosum nomē detersa supioꝝ infamia augere poptat. Quāobrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabat̄. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge ꝑ maximā. anno salutis ꝑmo ⁊ nonagesimo sup q̄dringētesimū millesimū pegit. ꝑ dies ples. vt pacem ne dū germanie. s3 toti orbi ordiaret. ꝑlatos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝯ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie ꝑ regē hūgarie genitori restituit. pacē hūgarie dedit. Hūcq3 ꝑ biennium pax vl'is fuisset. restabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti ꝑtito agmīe ĩ diuersas vtriusq3 pannonie ꝑtes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ austrie ĩfesta acie ꝯsederāt fortalicia q̄d ipi gētiliter tabernā vocāt se muniētes. Ex q̄ excursionibꝰ suis oĩa loca cedibus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoq3 fortalicio multis ex his cesis. alijsq3 captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ⁊ baronibꝰ q̄ꝝ fines ĩuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaq3 trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. ꝑtim excoriatos ꝑtim ad rogū assatos. ꝑtimq3 coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic sancto proposito expeditionē dedisset. Faxitq3 deus gloriosus huic aduersitati finē. vt eccl'iam. vt religionem. vt fidē xpianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incursib⁹ defendere possit. Uidemus em̄ vniuersam fere asyam a phenicibus ⁊ medis ad hellespontū vsq3 turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq3 traciā occupare. ⁊ vniuersam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsq3 dalmaciā omnia premere deterrima seruitute. Insule pene om̄es a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate ⁊ desolate sunt. Et in primos germanos ⁊ hūgaros sepe numero impetus faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atq3 ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. nobilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hijs arma. hijs equi. hijs pecunie abunde suppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoq3 sperandum erit. qui cause sue nequaq3 deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus minime defuturum credimus. vinci ⁊ possunt. ⁊ sepe victi fuerūt per superiores principes vti premissum est. Minor est infidelium potentia q3 feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maiorem ad eū concursum inueniet dedentiū se populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū gloriosum. principes occidentales secuti fuerint. Id om̄i christiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipe maximū ⁊ florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq3 victoria. quo ad mūdanam ⁊ celestem gloriā. plurimoꝝ quoq3 ⁊ amplissimoꝝ regnorū. ⁊ ingentes opes ⁊ clarissima imperia puentura. Demū auxiliante domino ihesu cum insigni victoria ⁊ glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xpianis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalē deū gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget ecclesia. q̄ festa om̄is xpiana societas agitabit. Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xpiane reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales cūctiq3 psules ecclesiarum. ⁊ magistratus vrbis. longo extra menia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura ⁊ ostro quecūq3 ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesq3 rosas ⁊ lilia e tectis in eum spargent. Et varioꝝ serta florum sacro capiti annectent. Ipe curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq3 in foro. quocūq3 in triuio substiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitq3 om̄is populus victori vitā ⁊ gloriam. atq3 ita triūphans non in capitoliū falsiq3 Jouis edem. sed in apostoloꝝ principis beati Petri basilicam deducetur. Ibiq3 maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xpi vicariū. Et regni eterni claues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq3 deosculatus sanctissimum patrem. secum in penitiorem palatij partem secedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ ytalicis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis resurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemq3 regem immortalitati donabunt. Nos quoq3 si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tanto rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergense adijceremus. Uos valete ⁊ bonī cōsulite ex Nuremberga. x. kal'as Junias. Anno ab incarnatione saluatoris xpi Millesimo quadringentesimononagesimotercio.

✠ H ✠ A ✠ S ✠ D ✠

Quartas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posterioꝝ. q̄ emendare addere. atq3 gesta principum ⁊ priuatorum succedentium perscribere possunt. Non em̄ omnia possumus omnes. Et quandoq3 bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum alueis splendens profertur gloria. pactolusq3 ditior est ceno q3 fluento. Uarij quoq3 mirabilesq3 motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vltima etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

Veteres rerum scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem iaceret et somniantes quodammodo res germanicas attigerūt. nanqz si legamus vetusta tēpora inueniem⁹ germanos olim ritu vixisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi tm̄ et agrorum culture dedisse operaz. feroces quidē hoīes et belli appetentes. sed argenti prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipsaqz germania intra mare et danubiū. rursusqz intra rhenū et albim ꝯtinebat᷑. nūc vo ꝗ̄tū transgressi sunt suos limites nō ignorat᷑. nā plus fere est qd̄ nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqz in ipsa scithia seu sarmatia ꝗ̄ qd̄ intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobilissimas vrbes splēdidissimasqz. ditissima templa. opulentissimos principes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā esse que ꝯputatis omnibus germaniā supet. q̄ si resurgeret aliquis illorum theutonū qui tp̄e iulij cesaris vixit germaniā ꝑagraret vt ariouist⁹ ꝑfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretqz suā esse patriā. cū vinearum et arborum fructiferarum cōsitiōes vstitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. splendorez vrbiū. tantāqz nitidā polotiā apud germanos cōtueret᷑. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germanis omnē barbariē expulit atqz ita expoliuit vt iā greci ip̄i barbari. Germani aūt recte latini appellari merent᷑. Siue igit᷑ noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes nationes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis eīm equi arma et pecūie sunt. et vbi tot clarissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot argenti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roboris. Cū deinde germanie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluuius et vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a meridie danubi⁹. a septentrione occeanus et mare balthēū quod prutenicū vocare possumus. nunc ꝗ̄tum extra hos terminos possideant ip̄i videmus. Germani eīm angliā pulsis brittānis occuparūt. belgarum heluitiorūqz fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiā et noricū inuaserunt et vsqz in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄z bulmigeros qui nūc pruteni vocant᷑ ex manib⁹ infidelīū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi sedent potentissimi et nobilissimi populi. sed et illi germanico impio parere se aiūt. regēqz habent principaliorē ex regni electoribus. Magni igit᷑ bellicosi ac fortissimi deoqz accepti germani sunt. quib⁹ adeo fines extendisse licuit. et sup oēs mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terrarum ille calcator oīm et orbis domitor iulius cesar ꝗ̄uis subactis gallis sepe rhenū trāsiuerit resqz maximas in germania gesserit. bellicosam tn̄ et asperā sueuorum gentē dimisit indomitā. Augustus octauian⁹ cui et parthorū et indorū reges munera miserunt. q̄ vn⁹ oīm romanorū fortunatissim⁹ credit⁹ est. Ille inquā felicissim⁹ imperator nullubi vnqz nisi apud germanos succubuit. nā lollianā et varrianā cladē in germania ꝑpessus est. Lollianā maioris infamie ꝗ̄ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis et auxilijs oīb⁹ cesis longū esset recensere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui et si romanorū fortūe aliqn̄ cesserunt. postea tn̄ et ip̄si de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqz alijs diuersis gentibus sepenumero triūphaūt. Nec romani cū rerū potirent᷑ res magnas sine germanis auxiliantib⁹ gegerūt. quorū tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt cesarei corporis custos cohors ex germanis potissime legeret᷑. Scimus q̄z Gotfridum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus et aliquibus gallicis. paucis italis hungariā ꝑcussisse. greciā penetrasse. hellospontū trāsisse. asiā ꝑmeasse. hierosolimā ex potestate infidelīū vendicasse. victis ac ꝓstratis omnibus que occurreret in medio gentibus. ꝗ̄uis et turci et sarraceni numerosi resistere conarent᷑. in eius exercitu ducenta milia pugnatorū fuisse tradūt᷑. atqz multo maiores copias sola Germania cogere potest. Nā et impante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tutela terre sancte quā sarraceni euertere conabant᷑. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xp̄i cultores infestabāt. Conradus aūt dimissis saxonib⁹ aut ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ip̄e cū rhenensibus. sueuis. franconibus. bauaris hierosolimā penetrauit. Postremo ꝗ̄ longa et lata sit germanica natio. ꝗ̄ religiosa. ꝗ̄ verax. ꝗ̄ iusta ꝗ̄ promissi tenax ꝗ̄ populosa ꝗ̄ diues. ꝗ̄ta illic nobilitas. ꝗ̄ fortis et experta militia. ꝗ̄tus ecclesiarum ornatus. q̄nta gloria cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus splendor vrbiū: que celi facies. q̄ terre vbertas. cū prouinciarū dec⁹ cū principe sit cōmune magis admirari ꝗ̄ recensere valemus. Cū igit᷑ hoc op⁹ historiarum ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝑpauca de germania in calce libri absoluemus p̄mittendo historiā Enee pij scd̄i romani pontificis rerum vbiqz gestarum in europa sub friderico tercio romanorum impatore. Is eīm etsi natione senensis sit se tn̄ germanū fatet᷑ cū de se scribat Sed cū nos iā annis supra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ existimare debere. Cumqz impatori ip̄iqz nationi longo tp̄e summa fide magnis laboribus seruierim⁹ et nūc ad cardinalatū recepti ea curemus que nationis ip̄ius honori atqz vtilitati cōducant. et ita prorsus agam⁹ vt natione poti⁹ germani ꝗ̄ itali putemur. verū cū antiquiora illa tp̄a sub obscurā ambiguitatē ꝑbeant scribētib⁹ et temporum descriptio haud facilis cognitu. q̄nqz detrahit legentib⁹ fidē. Multa q̄z de his inter veteres discordia. quā inde nosci arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑseuerant. et ꝓuinciarum regnorūqz termini multam varietatē accipiunt A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqz ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tp̄a antonij pij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tp̄s est et tn̄ tanta noīm variatio intercessit vt paucissimos populos ex his noīari videam⁹ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephor⁹ quippe cymeus Socratis discipul⁹ a suo tp̄e narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas prisca illa minime attigerunt qui tn̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua mot⁹ re eloquentissim⁹ Eneas omissis priorum gestis in quib⁹ scriptores nonūqz dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna et in ceteris regionib⁹ europe in isto opere vario et egregio dum in cardinalat⁹ ocio viueret accurrate descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Sum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Frideric⁹ terci⁹ romanoꝝ iperatoꝛ

Parcere proſtratis ſcit nobilis ira Leonis
Tu quoqȝ fac ſimile quiſquis regnabis in oꝛbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio imꝑatore ꝑ Germaniam ⁊ Europam gesta sunt cū locoꝝ descriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdensem incipiunt feliciter.

ANtonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali hilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdez meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ arthetticis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ cesarū non tam gesta q̄ nomina ⁊ pauca de moribus continebātur vsq̄ ad wenceslaū Caroli quarti filiū. Cuiq̄ illi opusculo q̄tuor imꝑatores deesse viderent. Nā Beneuenustus himolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem nostram imꝑatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa ⁊ magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vsq̄ in hanc diem opusculum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoq̄ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū scripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuisset fateor operepreciū ab initio potius etatis nostre in hoc euum vsq̄ reꝝ gestarum historiam texere quemadmodum menti mee sepe insedit. sed ea non erat vnius podagrationis ⁊ ꝑsertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Amat edes nostras ipa podagra nec tam recedit q̄ reuerti ĩ libens fortasse ⁊ huic intētioni aliquādo subseruiet. Tu vale ⁊ si quid acerbius in quemq̄ scriptum offenderis non tam mee nature q̄ stimulis podagre vrgētis adscribere. ⁊ quicq̄d inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dñi M.cccc.lviij.

Finis prohemij   Sequitur historia

Que sub Friderico tercio eiꝰ nomis imperatore apud Europeos et qui nomine christiano censentur insulares homines gesta ferunt memoratu digna nobisq̄ cognita tradere posteris q̄ breuissime libet. Cōmiscebimus aliqua interdum altiꝰ repetita. quemadmodū locorū rerūq̄ ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cōtermīa ē⁊ in oriente͂ vergit principiū narratiōis pstabit. Hanc
prouinciā nōnulli pannoniā vocāt tāqꝫ hūgari pānonioꝝ loco successerit. verū neqꝫ hūgaria pānonie
termīos implet. neqꝫ illa tā lata olī fuit qꝫ nostra etate. Hūgaria ītra danubiū enū ⁊ alpes q̄ ad italiā ⁊ adri
aticū respiciūt mare. Pānonia ↄtinebat ab occasu noricū enūqꝫ amnē. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumē sa
uū ↄtingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudit ⁊ a theutonib⁹ īcolit. Stiria quoqꝫ eisdē termi
nis cōtinet valeria quondā appellata. Hūgaria vo qꝫuis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vsqꝫ sauum
cōplexa ē. danubiū tn̄ transgressa ad polonos vsqꝫ protendit. ⁊ q̄ quondā arua tenuere gepide daciqꝫ possi
dent. Impiū gētis hūgarie multo latius ē qꝫ ipa hūgaria. nā ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnē
ses ⁊ triballi seu mysij quos tū̄ seruios tū rascianos appellāt. ⁊ gethe quos partim valachos partim transsil
uanos noīant hūgaroꝝ impiū subierūt. Et si nōnulli euo nostro turchoꝝ armis euicti defecerūt hanc proui-
ciam quaten⁹ citra istrū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinuere bachone pannonioꝝ rege
subacto: ⁊ amātinis inter sauū ⁊ dranum fluuios prostratis. Daciam vero trāsdanubiū que nunc hungarie
porcio est Traianus impator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aure
lianū recupata est. Post romanos aliqn̄ huni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris po-
puli. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Postremo humgarorum natio ex vl
timis scithaꝝ finib⁹ inūdauit q̄ vsqꝫ ī hāc diē regno potit ⁊ vltra citraqꝫ istrū late dn̄at. Extat adhuc nō lō
ge ab ortu thanays altera hūgaria nr̄e hui⁹ de q̄ sermo ē mater ligua ⁊ morib⁹ pene simil qꝫuis nostra ciuili
or ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in hūgaria quā danubius interlabit tēpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an-
nos supra q̄nquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberali-
tate insignis. corporis q̄ꝫ maiestate ac decore illustris. Ceterū bello prorsus infelix. quē nō turchi dūtaxat. sed
bohemi q̄ꝫ sepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellassent gladio ꝑcussit. ob quā rem ⁊ ipe paulo
post (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ est. mulierisq̄ʒ vidue cuius viꝝ interfecerat in custodiam traditus
donec regni ꝓceres suppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̄ʒ fundere. dimissus ab ea bar
baram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu postea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de prodi-
toribus suppliciū sumpsit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigismūdi egre-
gia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū q̄ ecciam catholicā in tris partes diuisaꝫ co
acto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hispaniā Angliā eius rei cā pera-
grans. Uitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā
solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat restitui iussit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Uenceslaū bohemie regem ger-
manū suū q̄ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditū magno reipublice malo qui-
dam bohemi e carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiā brandenburgenseꝫ friderico burggrafio
nurmburgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniū copulauit.
illicq̄ʒ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus p̄fuerat vltima voluntate reliquit. ossa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̄ꝫ diadema suscepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes im-
periū. Id alberto suscipere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbať su
um regem theutonibus impare. atq̄ʒ ob eā causam iureiurando albertū obligauerant ne suo in iussu imperi
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victiq̄ʒ p̄cibus p̄buere consensum. ille imperium
nactus in hungariā redijt aduersus turchos, qui tunc rasciā inuaserant arma moturus. sed dum bude morā
facit (ea est regū sedes) iudex ciuitatis, natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demersit. id hū
gari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exosum est. Excitať euestigio tumultus. hungari arma
capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiūť negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tp̄e budēsibus Iacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ professor doctrina lraꝝ ⁊ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi
manu gestans furenti armatoq̄ʒ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma depo
nāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes, neq̄ʒ em̄ tempus ferebat interpretem bn̄ sibi futurū
autumant qui xp̄m suis ceptis ducem habeant. sublimēq̄ʒ iacobū simulq̄ʒ crucifixū in vlnis attollūt ac ba-
chati ꝑ vrbem nūc istā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora spolia. ⁊ a cedibus tpatuꝫ est ob
presentiam iacobi qui mō p̄cibus modo lachrimis furorē inceuse plebis lenire conatus est. Sedato tumul-
tu Georgius palocius strigoniensis eccie pontifex moriť. apud quem p̄ciosa regni suppellex in custodia fu-
it. Rex strigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina,
et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. q̄ʒ sacram appellant fideliq̄ʒ anui tradita archas
claudit atq̄ʒ obsignat. Albertus paulopost ad dranam vsq̄ʒ fluuium ꝓficiscitur ibiq̄ʒ castrametatꝰ maiores
copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederomam vrbē rascie obsidentes. priꝰ tn̄ expugna
tū est oppidū q̄ꝫ auxilia venirent. ipe Budā reuersus cū dissintheria laboraret Uiennā repetere statuit siue
moriturus inter suos. siue qd̄ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itine
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatoq̄ʒ testamento in villa que longa diciť
vi. kaln. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiaq̄ʒ p̄staret. Fuit q̄ꝫ in
bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnū
suū cohercuit. Magna de se xp̄iane rei publice ꝓmittere videbať. nec minora populi de sua virtute concepe
rant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nō sinit. repente occidit que breui ad summū potentia creaue-
rat. neq̄ʒ em̄ biennio toto impauit. Statura eius procera fuit. neruosuꝫ ⁊ validū corpus. facies terrifica mo
re gentis erasa barba. superius labrū intonsum. vestem haud splendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnq̄ꝫ lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi-
gnū ac periculosum existimantes tātū regnū vnius femine iudicio subiacere reginā magnis p̄cibus hortan
tur Uladislaū polonie regē qui populū armis tuteť sibi vt virū asciscat. Consentit mulier ea ꝯditione adie
cta ne quod filio p̄iudiciū fiat si masculū pariat. Leguntť in poloniā p̄lati ecciaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ au
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latislaus postumus nasciť. qui mox vt in lucē prodijt apud albā
regalem ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ sacrā hungarie coronā quā mater penes se ha
buit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xij. ferme annis fuit, cui mater ⁊ ipm̄ ⁊ coro-

nani cōmēdauit. Legati q̄uis ꝓhibente regina Uladislaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in hungariam traxerunt ⁊ imposito diademate regē salutauere. quo cū diu Ladislai mater vario euentu armis cōtendit hungaris in duas partes diuisis vlricus comes cilie dū consobrine studet latislaoq̧ regnum defendit captus a polonis diu in carcere macerat⁹ est. Dionisius archieps strigoniensis qui postea cardinalatus honore donatus est genere ac moribus illustris vtriq̧ regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vocatus em̄ ad polonū q̄uis publica fide accepta budam petiuisset nō prius libertati sue redditus ē q̄ꝫ Uladislaum in alba coronauit. ipe q̄ꝫprimū potuit domū reuersus polonoꝝ conatibus summo studio aduersatus est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo ingenio. singulari facundia. excellenti doctrina q̄uis inducias belli inter Uladislaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹ composuit pacem tn̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defecere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus ⁊ manu ꝓmpt⁹ latislai partes in hungaria tutatus est. qui sepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ polonorūq̧ copias vicit. fudit. deleuit. bisq̧ iohannem huniadem magnis exercitibus cinctū castris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹ ortus sed ingenio dextro ⁊ animo sublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis secunda ꝑlia fecit. ⁊ hostium spolijs hungarica templa ditauit. primusq̧ oīm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse monstrauit. quibus ex rebus excitatus Uladislaus ⁊ ipe ꝑliūm cum amurate turchoꝝ impatere cōmittere nō dubitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladislaum qui se regem hungarie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori hungaros cohercere si qd̄ in austria stiriaue damnū inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos hungariam infestātes. Guntiū oppidum in hungaria ē stirie atq̧ austrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūq̧ circumiecta castella ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoꝝ atq̧ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus comparato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca suspendit. Cuꝫ cecidisset in bello Uladislaus cōuentus hungaroꝝ apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude opponit̄ neq̧ muris cinct⁹ neq̧ magnificis domibus exedificat⁹. ville speciem gerit. hic Latislaus alberti filius cōmuni procerū consensu rex designat̄ suisq̧ deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen feliciora eius ꝑlia q̄ꝫ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouinciaꝫ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus est. hic prostratis apud albā turchis quemadmodū in rebus rascie referemus breui tempore supueniens morbo extinctus est. Ferunt cum cum egrotaret noluisse ad se dn̄icū corpus deferri. indignum esse aientē serui domū intrare regē. iussisse sese q̄uis deficientibus viribus in templum vehi ibiq̧ de more xp̄iano confessum diuinam eucharistiam suscepisse atq̧ inter sacerdotum manus deo animā reddidisse. Felix sp̄us qui tante rei q̄nta gesta est apud albā nūcius atq̧ auctor migrauit in celū. Latislaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus ⁊ in paterna regna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in austriā se contulerat. audita turchoꝝ strage ⁊ gubernatoris morte quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti sublato emulo letabundus id nuncij audiuerat. rursus in hungariam redijt. sed dum apud albam spolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hostiuꝫ cadauera inspicit comes ipe cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tanq̄ꝫ regis auuncul⁹ leges hūgaris prescribebat. A ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat̄ inde necem consecut⁹ vnde sperauit imperium. Offensus ea re mirūimmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auunculum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam huniadis filios in carcerem rapi iussit. ꝑcussoreq̧ comitis ladislaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuuꝫ duxit in austriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū sequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. siue morbo pestifero vt pleriq̧ tradidere. seu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobilissim⁹ sanguis paterna origine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem Georgius gubernator in custodiam suā recepit. Corpus latislai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ impatorem in arce pragensi atq̧ in ede sancti viti reconditum est. Defuncto latislao rege hungari ad eligendum successorem ad kal'n. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt inter quos michael zylagi magna milītū stipatus caterua ꝑsto adest. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum secuta ferunt̄. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui ꝓpter necem ladislai nepotis cū plerisq̧ regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud paruū ingessit terrorem. nec iam ꝑculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat̄. Michael ꝓo conuentū adiens non sero circa armatos adduxisse ait. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos deterreat. si qui sint qui libertatem principum ac popularīū in assumendo rege ꝑturbare conent̄. Illud tn̄ se velut vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ arma ab hungarico regno depulerit. clarasq̧ gentis victorias peperit indigna suis meritis ꝑmia reddita. ex filijs eius alterū crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriā iohānis extollere mathiam ex captiuitate redimere atq̧ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute huaſ

Constantinopulis bono he bello questo verso la fatto giambicentio de Romana

set neq̄ ferendum vt ad exteros ea potestas deferatur parere se omnibus qui nepoti fuissent insidiati. regni salutem ante oculos ponere si quem ꝓuincie vtiliorem esse arbitrentur nihil obstare quo minus melior eligatur. fuit res aliq̄zdiu anceps cū baronum sibi quisq̄ timeret. Postremo reconciliatiōe inter proceres facta cuius auctorē iohannē sancti Angeli cardinalem virū doctrina ꝛ moribus excellentem. qui cū legatū agebat apostolicū tradidere. Mathias octo ꝛ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorum qui medio in danubio cum glacie constricto impatiētes magni secreti electionis exitum expectabant rex acclamatus. Nunc quisquis hec legis ꝛ futura ꝓdicito singulare prorsus humane inconstantie documentum Ex duobus adolescentulis etate moribusq̄ pene paribus. alter ex regio solio dū noue nupte thalamū exornat defertur ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocatur ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie sponsalitijs atq̄ pactionibus empta refertur. Mirabile quod matrem repentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄z vinculis exemptum in parte hungarie que transdanubium in septentrionem porrigitur ꝛ nunc Sepusium vocant olim gepide consedere insignis latro examites natione bohemus hussitarum pestifera labe infectus milites predandi cupidos vndecūq̄ ad se venientes benigne collegit eosq̄ fratres appellauit. ꝛ vniuersam regionem illā tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partē discurrere posset. predas in fine cuiusq̄ mensis viritim diuisit. ex quibus nō plus accepit qui totū mensem q̄z qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. id sibi ex euāgelio ꝓceptum affirmauit. quod in vinea dn̄i laborantibus ꝛ qui prima hora ꝛ qui vndecima venerant equā mercedem ꝓmittit. Hec societas cū longe lateq̄ rapinas ageret ꝛ iam q̄nq̄ milia pugnatorū in armis haberet indiesq̄ cresceret non aliter dissipari potuit q̄z duce ipo Axamite ad stipendia ladislai regis vocato. Transiluana regio est vltra danubiū sita quā daci quondam incoluere feroces populi. ꝛ multis romanorum cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi ꝛ balachi. Theutones e saxonia originem habent viri fortes ꝛ bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenses patrio sermone appellati. Siculi hūgarorum vetustissimi creduntur primi omniū qui ex hungaria veteri in hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob causam q̄zuis agros suis colunt manibus ac rure viuentes greges pecorum pascūt. nobiles tn̄ appellātur. ꝛ occurrētes inuicē alter alterū generosum dn̄m salutāt. nec tributa pendūt. nisi quo anno rex hungarie coronatur. tūc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorum numerum supra. lx. miliū esse ferunt. Jussi vo in bellū exire nisi pareant capitali pena plectuntur. bona fisco applicantur Valachi genus italicū sunt quemadmodū paulopost referemus. paucos tn̄ apud transsiluanos inuenies viros exercitatos hungarie lingue nescios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Bistriciū vocauere regie corone subiectum. Id ladislaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre oppidani diuq̄ restitere. coacti tn̄ impata fecerunt. Et mortuo Johanne eiusq̄ filio ladislao bude occiso Michaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̄z primum ladislai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Ingresse sunt paulopost transsiluanā turchorum circiter tria milia ꝓdamq̄ magnam abegerunt. pecorum atq̄ hominū quos insecuti sibinienses ꝛ ipi theutones ad internitionē vsq̄ deleuerunt. victores ꝓda recuperata domum rediere Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exitiū parās que bistricensibus aduersum se opem tulisset. Sed cum Sibinienses intra munitissimā vrbē se continerēt frustratus desiderio suo minabundus recessit. Apud hūgaros obijt etate nostra Paulus vergerius iustinopolitanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arrianus qui Alexandri magni gesta greco sermone ꝯscripsit. Latinus ab eo redditus est hortatu Sigismūdi cesaris. Scripsit de ingenuis moribus grecas ꝛ barbaras amicicias compauit aduersus Malatestam. qui maronis statuam in foro mantuano deijci iusserat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui studia hūmanitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̄m varadiensem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum iohannem eius ex sorore nepotem. qui sub Guarino veronense grecas ac latinas litteras didicit. nec minus versu q̄z soluta valet oratione. Horum tamen originem sclauonicam ferunt. Scienciam iuris plurimi ꝓfessi sunt. Inter quos Dionisius excelluit gente catysia natus. qui strigonienses sortitus est ecclesiam. honorem quoq̄ cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus wayda transi luanus. Michael vrsatius. ꝛ qui calisium inuasit Pangratius nomen adepti sunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Johannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō tam hungaris q̄z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Ualachia per quā lata regio ē a transsiluanis incipiens vsq₃ in Euxinuz protensa pelagus plana ferme tota ꝛ aquaꝝ indigua. cuius meridiē hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̊s nr̄a etas rutheuos appellat ꝛ versus fluuiū thiram nomades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ꝛ dariū histaspis filiū turpi fuga repulerūt ꝛ traciā pluribus cladibus affecerīt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ꝛ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo deducta duce quodā flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ꝛ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̄uis magna ex parte mutat⁹ ꝛ homini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dragulaꝝ. sed hij cū danis impares essent atq₃ ab illis multifariā opprimerent̄ turchos in auxiliū vocauere. q̊ꝝ armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis v̊o iohānes huniades hungaroꝝ imperio fretus opē ferēs nō tā illos restituit q̄₃ sibi ip̄i claritetē ꝛ opes acq̄siuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex p̄tāte turchorū ereptos ꝛ sibi ꝛ posteris perpetua possessiōe retinēdo occupauit. Ualachi ꝛ īsulas histri accolūt. inter q̄s peucen insulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̊₃ sedes habent. valachorū pars turchorū imperio pars hungaris paret. nō me latet difficilimam esse prouinciarū descriptionem qm̄ ꝛ autores ip̄i quos imitari oportet non solū varij verū etiam inter se ꝯrij ac magnope dissentiētes. inueniunt̄ ꝛ ip̄arū ꝓuinciarū limites pro dn̄antiū auctate ac potētia sepe nūero ꝯmutāt̄. nā q̄ ꝓuicia latissima quōdā fuit etate nr̄a aut ex

tincta est aut p̄ modica. Ↄ vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāqꝫ videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̄a tp̄a Insubriā emiliā ac flaminiā ꝑsus ignorāt. macedoniā sub ematbione rege a q̄ ematbia cognomiata ꝑaugusti clauserāt termini. Virt⁹ postea regū ꝛ gētis industria subtractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Dēt igiꝉ veniā equū cēseo si q̄ mea scrip ta legētes nō eos locoꝝ termios offenderīt q̄s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Cuius nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliqn̄ bistoria ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat sic em̄ elucidior reddiꝉ.

Tracia

Post valachos igiꝉ ꝛ hūgaros de q̄b⁹ sermo habit⁹ traciensiū res geste sese offerūt. Tracia vo vt pleriqꝫ autores tradūt ipiqꝫ p̄stātiores amplissima prouicia ē lōge lateqꝫ patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ꝛ strimon fluui⁹. sicqꝫ macedonic⁹ ager. septētrionem bister claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia ꝛ sau⁹ excipit amnis. in q̄ sentētia ꝛ pliniū veronēsem fuisse video. ꝛ Strabonē ipꝫ q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. idēqꝫ dardanos. tribalos mysos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes habent nemo negabit q̄ scripta veteꝝ p̄nti reꝝ statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsqꝫ exinū protendūꝉ inter histrū ꝛ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca versus meridiē ad hellespontū vsqꝫ romania ē natio greca cuius olī barbara fuerit. Et iterū nostro tp̄e deleto grecoꝝ impio dn̄antib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouicie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agios pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̄b⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerent mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit calcedonis cōditores. q̄ qm̄ prius in traciam nauigassent. situmqꝫ vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

xissēt. amissa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vo impatorem
cognoie magnū cū statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q̄ facili⁹ parthor̄ excursiōes cō
pesceret tradūt ecclastici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta ieciisse vbi quōdā agamenō
cetericꝫ grecor̄ pricipes aduersus priamū regē fixere tētoria. sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū
aliū designāte ceptū op⁹ cui⁹ diu māsere vestigia infectū reliquisse atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuisse
eūcꝫ sibi locū diuinit⁹ ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres.
magnificentissimis tū priuatis tū publicis opib⁹ exornasse. tm̄cꝫ illi decoris adiecisse vt altera roma n̄ im
merito dici posset. Scriptores vetusti q̄ florētē vrbē viderūt videre deor̄ poti⁹ in terris habitaculū q̄ꝫ im-
patorū putauere. Nomē vrbi nouā romā ipator īdidit. ꝫ vicit obstinatio vulgi vt a ꝯditore poti⁹ ꝯstātinopo
lis vocaret̄. In hac vrbe multa sub impatorib⁹ epor̄ ꝯcilia celebrata. multe suppssē in xp̄iana religiōe sur
gentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diuti⁹ māsit q̄ de ꝓcessione sctī spūs. q̄uis in plurib⁹
agitata ac reiecta ꝯcilijs ad nostrā etatē vsꝫ ꝑueniēs. denicꝫ sub Eugenio quarto pon. maximo in florētina
synodo. queādmodū suo loco dicet̄. nō solū a latinis ꝫ ab ipis ⁊ grecis dānata explosacꝫ ē. Ver̄ q̄ꝫq̄ꝫ Jo-
seph patriarcha ⁊ Johes impator gentis eiusce cū latina eccia cōcordib⁹ animis fidei symbolū decātauerit
Constātinopolitana tn̄ eccia credere qđ romana sentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄
vnioni ꝯsenserat nec impator domū reuersus diu supuixerat. Cōstātin⁹ q̄ ei successit siue decept⁹ siue spon
te sua insaniēs haud q̄cꝫ vnioni ꝯsentiēs videbat̄. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori suffectū qđ ad verita-
tem fidei ambularet domo pepulerat ecclastica bona inuadēs. miserat eo nicola⁹ pōtifex roman⁹ ysidorꝫ
epm̄ sabinensem vniuersalis eccīe cardinalē virū industriū ⁊ q̄ rutenor̄ ecciam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄
nā rōe grecanica natio lagator̄ suor̄ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiuscꝫ sena
tū in rectā viā pellexerat cū turchor̄ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempestas in constan
tinopolitanos emersit. de q̄ paulopost suo loco dicet̄. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas
dūtaxat verū ⁊ historicos eo errore teneri vt theucror̄ noīe turchi appellēt̄. credo eos idcirco motos. q̄m
turchi troyā possidēt quā teucri coluere. ꝫ illor̄ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchor̄ gēs scithica ⁊ barba
ra est de cuius origīe atꝫ ꝓgressu q̄uis ꝓpositū egredi videar dicere haud alienū existimo. q̄n sub euo nr̄o
intātū hoc gen⁹ hoīm auctū ē vt asiā greciācꝫ tenēs latinū xp̄ianūcꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄ꝫ
traiacēses apiet de q̄bus institut⁹ est sermo.

De turchis

Turchi vt ethicus philosophus tradit vltra piracheos montes et tharachontas insulas contra Babilonis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa et in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abhominantur iumentorum luporum et vulturum carnes. nec abortiuis hominum abstinuit. diem festum nullum coluit nisi mense augusto saturnalia. romanorum imperium audiuit magis quam sensit. quibus octauiano augusto in auro littoneo censum dedit. et id quidem sponte. nam cum vicinas vndique regiones annua illi tributa reddere animaduertisset nouum dierum ac tempus deum exortum esse arbitrata munera ei quotannis transmisit. Hec gens teste otbone historico et imperatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis egressa cum auaribus quos hungaros nostra vocat etas feroci pugna multis vtrobique desideratis conflixit. Exinde pontum capadociamque transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronum clamdestinis quibusdam excursionibus vires sibi vendicans occupatis quibusdam montibus et claustris oportunis vnde per occasiones facile irruptiones fieri possent vsque adeo emersit ac sublata est animis vt palam iam et pari marte aduersus finitimos de agri possessione certare et denique procedente tempore non solum pontum et capadociam verum galaciam. bithiniam. pamphiliam. pysidiam. vtramque frigiam. cylices. cares et eam asiam que minor vocatur ad oras vsque ionye et littora greci maris occupauerit. non vnum quendam principem sed alios alij duces et varia auspicia quasi factiones secuti. Ex hac gente quemadmodum nicolaus saguntinus vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit vigesimum ab hinc et centesimum circiter annum. Otomanus exigui tum census et obscuri inter priuatos nominis ex collecticio milite non parua manu per seditionem conflata grassari passim ac non solum reliquas xpianas vexare. verum et homines sue gentis armis infestis petere et sibi subdere cepit. cuius conatibus orta inter turchorum principes seditio facilem cursum prebuit. nam illi dum sese inuicem laniant ascitis vndique omnibus qui pro ingenio prede rapinarum que percupiti essent auctoritatem breui et nomen adeptus est oppida non pauca partim vi partim deditione in potestatem accepit. Ottomano filius successit Orcanes qui rem inchoatam a patre comode prosecutus ad modum propagauit. eum amurates filius subsecutus est qui duobus de grecorum imperio disceptantibus ab altero qui superari timeret in auxilium accersitus turchorum primus transiuit in greciam vbi consulto bellum protrahens. postque ambos eneruatis consumptis que viribus fractos et defessos animaduertit versis vt aiunt proris arma in eos sine vllo discrimine per occasionem conuertit. et occupato callipoli oppido peroportune incheroneso ad hellespontum fretum cito cetera greca oppida aperte petere bello palamque sibi et posteris grecorum polliceri imperium non dubitauit. magnamque thracie partem nullis ferme obsistere audentibus ditioni sue subiecit. Is vita functus duos reliquit filios Salmanum et pazeitem. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitem deducta est qui prosperos fortune adeptus afflatus vsque adeo nouelli regni fines extulit vt thraciam pene vniuersam excepta constantinopoli ac pera thessaliam. macedoniam. phocidem. boeciam. atthicam maiori ex parte occupauerit. Misos quoque illirios tribalos crebris excursionibus infirmauerit. Constantinopolim vero tum omni agro suburbanisque ac delicijs spoliauit. tum longa et difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissentque procul dubio et in hostis seuissimi potestatem venissent ni tamburlanes ille scitharum prepotens rex instar torrentis ipso incursu atque impetu cuncta prosternendo ac vastando pazeitem ipsum occurrere ac reluctari conantem magno prelio et ingenti strage superatum in asia cepisset. Hic est ille terror gentium in cuius exercitu duodecies centena milia hominum fuisse traduntur xerse ac dario maior quorum copijs siccata flumina prodiderunt. ira ipse se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac preclaras asie vrbes deleuit. homines tanquam pecora trucidauit non etati non sexui pepercit. Damascum nobilissimam sirie vrbem diripuit atque incendit. pazeitem cathena vinctum prandens quasi canem sub mensa sua comedere iussit. ascensurus equum eo tanquam scabello vsus est. post cladem pazeite filij eius qui complures erant in potestatem grecorum venere quoniam periculum euasuri in tharciam traijcere contenderent Calapinus autem natu maior emissus a grecis patrium regnum obtinuit. aduersus quem sigismundus rex vngarie collatis signis prelium iniens tumultuose fusus castra et impedimenta reliquit. Christianorum ingens occisio facta Johannes dux burgundie in eo prelio captus multo auro libertatem redemit. Calapino mortuo Orcan eius filio tenella etate adolescentulo moyses patruus et regnum et vitam eripuit. qui paulo post sine filio desiderato maometem fratrem reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis et bellicosissimis nationibus transdanubium vt ante diximus late dominantibus bello attritis tributa grauia imposuit. nonullos in asia turchorum regulos armis regnisque penitus spoliauit. xpianos sub imperio suo degentes quam durissime afflixit. Machomete mortuo amuratem eius filium qui dum per id tempus in asia moreretur. audita patris morte in traciam traijcere conantem imperator grecorum prohibuit. diu muscaphamque reliquum ex pazeite filijs vt regno potiretur emisit et summa ope prosecutus est. Sed muscapha pugna superato et interempto amurates victoria vniuersum regnum consecutus thessalonicam illustrem grecie vrbem quam tamen veneti possidebant vi captam expugnatamque penitus diruit eaque victoria auctus epirum atque ecboliam non obscuras prouincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros vastauit. oppida multa vi cepit diruit atque incendit. vxoribus more gentis quampluribus iunctus est. Inter quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitum Georgius impar generi potentie furentemque veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Smedram tueretur. cum coniuge ceterisque liberis ac gentis sue sacerdotibus in hungariam profugit. Expugnata est tamen Smederoma ac direpta et dispoti filio lumen ademptum. Georgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumque duces acie conflixit. verum quamuis Seruie magnam partem recuperauit

noꝝ tñ Georgio cūcta restituit multa sibiipī retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cū ⁊ ipē sua virtute repu
lisset hostes ⁊ georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nunc illos fefellisset
ī his vͦ que religiōis essent neqꝫ romane ecclie auscultaret neqꝫ maomethes legē sequeref. Libet qm̄ hucvē
tum est huiꝰ opa ad finē ꝓsequi qm̄ male pugnatū esset in ꝓlio varinensi. de quo paulopꝰ dicemꝰ. fugiens
huniades in seruiā se recepit. Sensit aduentū georgius atqꝫ obuiā factus venientē intercepit ⁊ quasi hostē
cōiecit in vincula. nec priꝰ dimisit ꝙ oppida sue ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo postea cū
iohannes versus sophiaꝫ copias duceret videref qꝫ nō parua thurcis illaturꝰ damna amurati oīa hūgaro-
rum cōsilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximā xp̄ianis intulit cladē. queādmodū suo loco refereſ. Cū vͦ
turchi cōstantinopolim euicissent atqꝫ in Seruiā ducere exercitū minareſ. Scd̄o auxiliū petens ad hungaros
transit ⁊ in austriā vsqꝫ ꝓfectꝰ Ladislaū adijt regē. grandeuꝰ iā senex dignꝰ veneratu si recta de religiōne
sensisset ea in eo sermōis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistraneꝰ ordinis mi-
norū ꝓfessor vite mundicia ⁊ inter p̄dicatores euāgelij nr̄o tp̄e insignis quesiuit an audire se vellet annuē
ti qd̄ romana eccl̄ia credit ⁊ docet exposuit diu secū p interp̄tē de sacris eloquijs disputauit ⁊ errorē sue gen
tis relinqueret magnope cohortatꝰ est. Ille hoc deniqꝫ respōsum dedit. Annis .xc. vitā ꝑduxi nec aliā religi
onē ꝙ suscepi a patribꝰ noui. sapientē me ciues mei ꝙuis infelicē hactenꝰ putauere. tu nunc qd̄ sepe agitāt
senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim ꝙ patrū traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conspe
ctu abijt tā ꝑiculosū est religiōnē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom accepisset michaelē zilagi q̄ tuꝫ
albe cū p̄sidio p̄erat fratrēqꝫ eius latislaū q̄drigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel ꝯphenderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aīaduertit curru desiliēs equū q̄ pene ducebaf ascendēs veloci fu-
ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfossus ac discerptus interijt. sed nō impu
ne id georgio cessit. Cognouit ⁊ michael paucis post diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggres-
susqꝫ cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redē
ptus est georgiꝰ magno auri pondere nō tñ diu supuixit cū trunce manꝰ fluor sisti nō posset. atqꝫ hic ꝑfidi ho
mis exitus fuit. Lazarꝰ filiꝰ post eū gubernationē suscepit excluso frē gregorio quē quōdā amurates exceca
uerat. Is cū sorore quā nupsisse amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiēs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deinđ lazarus de cuiꝰ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregoriꝰ turchoꝝ auxilio paternū
regnum nitiſ vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionē hereditatis desperat. Johānes cardinalis sancti angeli ab hungaris
inuitatꝰ eo ꝓfectꝰ vt arces rastianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut ap̄lice sedis noīe recipiat aut
hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nō sine graui ꝑiculo vix em̄ manꝰ turchoꝝ euasit Budā redijt. Nos amu-
ratis opa q̄ medio cursu reliquimꝰ ꝓseq̄mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tā suis amatꝰ ꝙ nr̄is odiosus
cū centū milibꝰ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populatꝰ ꝓuinciā. sterilis annꝰ impedimēto fuit ne regno
potireſ cōmeatꝰ penuria ꝯpulsus redijt. Julianus cardīalis sancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-
uersus eū missus hūgaroꝝ extulit aīos ⁊ arma sumere ꝑsuasit. exercitꝰ xp̄ianꝰ vsqꝫ sophiā ad arcū magnū ꝓ
fectꝰ ē. Sepe cū turchis prospere dimicatū nō sine Johānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret
eius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt plorātibus pueris matresfamilias taciturnitatē nō aliter impa-
rēt ꝙ iohānis p̄sentiā minitātes. Cōgregato tñ nō paruo numero turchi qm̄ xp̄ianis ꝯfligere nō dubitarūt
sed nō tā felix eius pugna ꝙ fortis animꝰ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hūgari
qui bello interfuere cupiditate gl̄ie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaqꝫ multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dūtaxat hostiū in eo ꝓlio cecidisse suis lr̄is affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non
ducis tm̄ sed militis q̊ꝫ singulari virtute vsum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̄ianoruꝫ victoria plus pauoris
q̄ꝫ damni attulit. nō hūgaricas tm̄ vires sed germanicas q̊ꝫ in se ꝯmotas arbitrātibꝰ. Cōsternati ergo ac p-
culsi metu ꝑinde ac totꝰ occidēs cōiurasset. pacē petiere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potētie sue
q̄ꝫ casui victoriā imputarēt ꝑiculosum existimantes sepiꝰ tentare fortunā oblatos vltro ꝯditiōes pacis nō
recusarūt inducie belli in decē annos iusiurādū p sua sacra ambe date ptes p̄stitere. Despoto Seruie q̄ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbaſ. Eugenio q̊ꝫ roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura insedit q̄ꝫ xp̄iane fidei ꝓpagande.
Scripsit igiſ cardinali nullum valere fedꝰ quod se inconsulto cum hostibꝰ religiōis ꝑcussum esset. Uladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit:
nouū instaurari bellū tum p̄cibus tū minis extorsit. Ex xp̄ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippuꝫ
tñ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouit. hic solus classem instruxit que vsqꝫ in helle-
spōtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cū plerisqꝫ triremibꝰ eo missus classi p̄fuit. Uladislao qui alienum regnuꝫ inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialibꝰ nō deesse. Accersitis igiſ ex polonia ⁊ bohemia ceterisqꝫ vici-
nis gētibꝰ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchoꝝ agros inuadere statuit Johāni huniadi castroꝝ cura
cōmissa q̄dragīta circiter eq̄tū milia fuisse tradūſ. plerisqꝫ dimidio minorē numerū prodidere. Reguli hūga-
rie pōtificesqꝫ ꝙplurimi interfuere. Julianꝰ scti angeli cardīalis milites cruce signatos nō paucos secū du-

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Voluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset neq̃ ad suam gloriã ptinere arbitrabaẽ vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nõ pareret. tantoq̃ maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝓgenitores sui idem conati turpibꝰ accepti destitissent. Cũ paucis igiẽ participato cõsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nõ modo induxit sed contra inita federa contra iusiurandũ intulit simul ⁊ gerere cepit. Senserant eius animũ greci diffidenteſq̃ suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudor nostroꝝ principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xpiane religionis partem non viderunt q̃uis priuatis queq̃ aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiq̃ copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariq̃ regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo. turribus ligneis eousq̃ erecti vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorũq̃ multiplici adhibito genere. oppugnata est vrbs defensaq̃ summis vtrimq̃ viribus. non paucis diebus ad extremum voce p̃conis totis castris inclamatũ est. Quĩto kalend. maij milites omnes ieiuniũ sanctificent sequenti die in armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõstituta die ieiuniũ ad noctem vsq̃ seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes ꝯuiuia passim habita ⁊ quisq̃ amicũ ꝓpinquũ notũq̃ habuit cũ eo hilaris epulatꝰ est. atq̃ vbi satis ẽ bibitũ tãq̃ se deinceps nũq̃ visuri eẽnt ꝯmplexati exosculatiq̃ simul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atꝫ oroībus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisqꝫ loca defendēda rediere. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto or-
bē celebres sed ob vetustatē ⁊ grecoꝝ incuriā pinis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia ⁊ añmuralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit
fossa. Ceptū ē pliū paululū añ lucē cū miles turch⁹ piculi qꝫ more patientior esset ac vulnera ⁊ sanguinem
pdaꝝ dulcedie pensaret pugnatū est in tenebris maiore turchoꝝ pnicie in q̄s tela supna librabant. At postqꝫ
dies illuxit dato signo vndiqꝫ nō solū cōstātinopolis ꝫ etiā ipa q̄ȝ pera ne qđ auxilij grecis pstaret. oppu-
gnari cepta est sua cuiqꝫ legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt discretus labor fortes atqꝫ ignauos di-
stingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō ⁊ nauales socij attri-
butas partes inuadere iussit. Admouent vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces scalasqꝫ. Et
iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā fluitātēqꝫ testudi-
nē lanceis contisqꝫ pscrutant donec soluta cōpage scutoꝝ exangues lacerosqꝫ ꝓsternūt. fit strages ⁊ iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ꝫ adest maomethes fortissimū quēqꝫ noīatim vocitās vtqꝫ in pliū
redeant adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus sb
ruere murū portasqꝫ quatere innixi humeris ⁊ sup iteratā testudinē scādentes phensare hostiū tela brachi-
qꝫ nitunt. iteꝝ integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ⁊ plu
rima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligirū metropoli nobili loco natus qui supioribus
dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamie vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aīaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ꝫ impator vt abesse Justinianū cognouit quo ierit p
cōtat inuentūqꝫ rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac ꝓpterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qđ turchi aduertētes acri⁹ incum
bunt. Et q̄m ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna expte oppleuerat p ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecosqꝫ loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfusiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ꝫ fugiēs in ipis porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calca
tusqꝫ obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophil⁹ Paleologus ⁊ iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosqꝫ obtrūcassent. deniqꝫ nō taꝫ victi qꝫ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Ju
stinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiqꝫ seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglo-
ri⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizancij menibus aīam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisqꝫ periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppssi. ⁊ iā hostis superiorē mu
rū tenebat saxaqꝫ in ciues deuoluēs ingredietibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oībus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō sexus quēqꝫ ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta eta
te feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i ma-
nus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā pniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona sibi quisqꝫ traherēt maiore alioꝝ vi trucabat. Cūqꝫ in exercitu maxio ⁊ dissono ex ciuibus socijs atꝫ
exteri⁹ ꝯflato diuerse lingue varij mores atꝫ cupidines essent ⁊ aliud cuiqꝫ fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum ⁊ cui cōpari alterū nequeat
nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiꝝ que fuerant illa in vrbe pciosissima cani-
bus obiecta ⁊ suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dñoꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si ꝓ de-
fensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā ⁊ patrie libertatē seruassent. ꝫ auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xpianoꝝ dedecus. dicā tñ ⁊ posteritati tradere nō verebor qñ psuasum
mihi est futuꝝ aliqñ ⁊ fortasse anteqꝫ moriar qui tātā saluatori nr̄o illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū
crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū esse fatemur tubis ac tympanis pcūtibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoqꝫ fedāt ⁊ ad nostre religionis irrisionē iteꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius imposito corona vndiqꝫ facta. hic est inquiūt xpianoꝝ deus. Tū lapides lutūqꝫ iactātes mi
ris dehonestāt modis. ꝫ nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē ei⁹ quoq̄ mō imminuere pos-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btītudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi-
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atꝫ cōfundūt p ignauiā atꝫ desidiā. dū veri dei cultū periri sinim⁹ ⁊ i hoc
seculo bonū nomē ⁊ in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus solito
adbibisset vt sāguinē mero adderet pricipes optimatesqꝫ ciuitatis captos crudel ⁊ sanguinari⁹ carnifex fede
misereqꝫ iugulari iussit. kirluc⁹ q̄ apđ ipatorē plurimū poterat ceso añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi pcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Isidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Id genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses ⁊ latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic an
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xpiano populo fedus ac lugubris qꝫ turchoꝝ genti faustus le
tusqꝫ. qui ab ortu saluatoris xp̄i secūdus ⁊ q̄nquagesimus supra millesimū q̄drigentesimūqꝫ cucurrerit an
nū. Perēses vetus colonia genuēsiū qui ⁊ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priusqꝫ rogarent mao

omethi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fedꝰ direpta. femīe pueriqꝫ ludibrio habiti Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat. tāqꝫ costantino imꝑatori turchoꝝ consiliā ꝓdidisset per miseros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul auerat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod amuratez dimisso imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto rex successu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter instructa accersitis ex oī regno ꝓceribꝰ penetratis tracie motibꝰ cū maximis atz infestissimis copijs ad sauū vsqꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia hoīm in eiꝰ exercitu fuisse tradunt. pleriqꝫ terciā ꝑtē huic numero subtraxere. Calistꝰ terciꝰ q̄ ꝑ idē tp̄s romanā cathedrā sortitꝰ erat iohānē cardialē sancti angeli cuiꝰ supra meminimꝰ ꝑstāte v̄tute virꝝ q̄ germanos in arma ꝯsciret turchorūqꝫ ꝯpesceret impetū ad eas ꝑtes legatū misit. Js ꝓmissa pctōꝝ indulgētia cūctis q̄ ꝯ turchos militare vellet adiuuāte iohāne capistranio q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce signatorū haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ3 inopis atz incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuinꝰ sermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti p̄nti rex statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi morientes inq̄rūt. credula pauꝑtas facile p̄dicatoribꝰ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta magis fide q̄ȝ ferro acies. Huniades q̄z nō ꝑuas copias in armis habuit. appropiquabat spe plenꝰ ⁊ incredibili suꝑbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumia obstare putabat gl'iari inter suos hūgariā iā pene victā asserere. latinoꝝ imꝑatorē i ꝓpiquo eē dicere. Deleto grecoꝝ imꝑio latinoꝝ istare finē turchis oīa paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atz italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis iactare. S3 q̄ȝ gl'iosus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atz infamis recessus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij sauiqꝫ sitā ꝑuā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ȝ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē eiꝰ acies. pugnatū ē inter diū noctuqꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulneratꝰ sub pupilla maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne seriē in historia bohemica ꝯphēdimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ insistamꝰ. Auctores victorie tres Johānes habiti legatꝰ cardialis cuiꝰ auspicio res gesta ē. Huniades ⁊ capistranꝰ q̄ ꝑlio interfuere. verum neqꝫ capistranꝰ huniadis neqꝫ capistranij huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scripsere ꝑ suū q̄sqꝫ misteriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Auarissima honoris hūana mēs facilius regnū ⁊ opes q̄ȝ gl'iam ꝑtit. Potuit capistranꝰ p̄imoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē subigere gl'iaꝫ v̄o spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ſ3 dei qui ꝑ paupes ⁊ inermes rē xp̄ianā saluare voluerit. credimꝰ huic assertioni q̄ȝuis huniadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit Ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̄ȝ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quassansqꝫ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thratie ad occidētē ꝛ meridiē ꝯiūgit macedonia terrarum imꝑio quodā potita q̄ inter duo maria ꝓtendit egeū ꝛ adriaticū. lat⁹ et⁹ meridionale thessalie atq; magnesie terga ꝓtegūt. ꝑtē septentrionalē peonia ꝛ paflagonia excipit. ꝛ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite. Epyrus q̄z macedoniā attingit ꝛ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico litore dirachiū vet⁹ ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidan⁹ antea dicta. ꝛ a corcyreis ꝑlim ꝯbita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optis instituta legib⁹. ꝛ augusti cesaris qui grecas ibi litteras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū ep̄le pauli ap̄li tū magni theodosij ꝑceps atq; implacabilis ira famosam reddidere. indignat⁹ em̄ ob cesos in ea iudices aliq̄n clementissim⁹ imꝑator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia virorum cesa traduntur Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immane facin⁹ incorreptū. imꝑatorē ab ingressu ecc̄ie ꝓhibitū subire penitentiā ꝯpulit. nec maxim⁹ p̄riceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt lata ꝑ morte hom⁹ sentētia an̄ dies trigīta nō exequatur. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuisse plinius tradidit Strabo cōditorē et⁹ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronic⁹ emanuelis imꝑatoris cōstātinopolitani fili⁹ hāc in ꝑte hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui patri successit in imꝑio venetis tradidit. Venetis amurates (turchorum vt an̄ dixim⁹ imꝑator) eripuit. Hic reliquā macedoniā vsq; ad mōtes peonie ꝛ quā modo albaniā vocant imꝑio suo subiecit. Mira rerum mutatio et fluxa hūani imꝑij gl̄ia. hec ē macedonia q̄ duob⁹ inclita regibus vt philippo ꝛ alexādro. grecia traciaq; subacta ipiū ꝓtedit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiugauit. hec in bactris. medijs. ꝑsis dn̄ata. toto oriente possesso. indies quoq; victrix e vestigio liberi patris atq; herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchorum genti subiecta tributum pendere ꝛ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q̄z ꝛ thessaliā n̄ro t̄pe turchorum arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimpi⁹. pieris. ossa. pyndus. insuꝑ ꝛ othris. laphitarum q̄dā sedes turchorum imꝑio parēt. penes q̄s quinq; ꝛ. lxx. vrbes fuisse olī plini⁹ affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia clarissimū iusteagoniphos. hic fluuius orit inter ossam ꝛ olimpū nemorosa ꝯualle defluēs. l. ferme stadia ꝑcurrit dimidio ei⁹ spacij nauigabilis. in eo cursu tempe vocant. quinq; milia passuū longitudine vltra visuz hoīs se dextra leuaq; leuiter ꝯnexis attollentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramie amen⁹ canor⁹ auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ꝟ olei mō suꝑnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio portatū abdicat. penales aquas dirasq; guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plini⁹ de peneo. Tot xp̄ianis bona turchorum arma eripuere. quis n̄rarum magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄z in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ꝛ acheos. Hic sunt philarum angustie. persarum cede insignes. q̄ licet olī ꝑsarum impetū tenuere turchorum tn̄ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuz porrecta euboicū mare criseūq; sinū ꝯtigēs therbarum claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō et hysmenus amnis ꝛ fontes dirce arethusa ꝛ agāppe. q̄ patria quodā liberi p̄ris atq; herculis fuit q̄ fortes produxit epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea n̄ra etate exiguū castellū thebarum ꝛ a turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequitur hellis q̄ a n̄ris appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixere. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenīēses cū nōdū edificata foret megra. Protendit aūt actica ex boecia vsq; in histmū corinthiacū ꝑte sui q̄ appellat megaris. Circa histmū v̄o colūna fuit in qua hic inerat titulus in ꝑte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in ꝑte v̄o megara intuente. hec nō peloponesus ꝟ ionia. Idē em̄ actici ꝛ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā quis saxosaz ꝛ sterilē. plerique tn̄ mirificis laudibus extulerūt. deorumq; domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ꝛ parētū heroū. In hac ciuitas atheniensis quodā nobilissima fuit nullius indigua ꝑconij tāta eius supfluit claritas. Eadem nostro t̄pe p̄ui oppidi speciē gerit. In eo tn̄ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝑ omnē greciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maometho tradidit. Cum imploratis latinorum auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis cuum ignobile ducat.

De Pelopone[s]so

Peloponessus actice iungit totius grecie arx quodā dicta. nā ꝑter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem atq; potētiā ipe locorum situs p̄ricipatū designat atq; imꝑiū. multi sinus insunt ꝛ promotoria multa. insignes etiā ꝛ ꝑmagni cheronessi. ipa locorum varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longitudine ꝛ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadiorum mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis finibus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt supaddit. cccc. cui ꝛ plinius consentire videt ysidorum auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ꝛ egeuz. Angustie vn̄ procedit istmos appellāt. quinq; milia passuū latitudis continētes. Has angustias ꝑfodere demetrius rex. dictator. cesar gaius p̄riceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus nobilis colonia fuit. Greci p̄ricipes postq̄ turchorum potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ꝛ archadia. q̄ mediū parinsule obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ꝛ actica ꝑter athenas ad examiliū vsq; pro/

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqꝫ annuū (dedētibus se peloponēsibus) iperauit. At cū hūgari īstāte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ truchos arma sumpsissent. confectisqꝫ nonnullis feliciter plꝰqꝫ amplius instarent vꝫ gerētqꝫ hostes Cōstātinus qui postea apd constātinopolim imperauit ibiqꝫ necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ꝛ negare turchis tributū ꝛ examiliū instaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ꝛ examiliū denuo destructū cū victoꝛ amurates apd varnā hūgaros delevisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sumptis armis demetriū ꝛ thomā cōstātini frēs regno deijcere annixi sunt. nobile quedā greculū ad regni fastigiū assumētes vtraqꝫ ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilioꝛ ps visa iustioꝛ auxilia aduersus albanos demetrio fratriqꝫ tradita. albā subacti priorib' dñis paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pensum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē se dicere posset cuꝰ maiores lōga serie grecoꝝ nemini imparauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixtꝰ pon. max. xpianos pricipes inicio sui pōtificatꝰ in itio aduersꝰ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiū pculdubio ruituꝝ maomethiqꝫ tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ verba esse aiaduertit psoluto tributo ꝛ adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi prsus subiectꝰ ē. peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ꝛ Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiaꝫ eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam ꝛ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqꝫ ad summum promontorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qd acheolꝰ amnis irrupit in corinthico sinu. Qd

si ita est acticā. boetiā. phocidē. thessaliā. magnesiā. etholiā ⁊ acarnaniā achaiā ipa cōplectit̃. Idē tñ ptholomeꝰ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerās elicē. burā. belenā. phereciā in achaia eē dicit. ⁊ ꝓpriā eē achaiā intra peloponessuꝫ affirmat. nobis ꝗ ꝓ nr̃i opis instituto res peloponesiaticas ⁊ acticas breuiter absoluimꝰ ⁊ ad occidentē festinamꝰ. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāqꝫ protensam cui etholia vel cōiūcta vel ꝯmixta esse videt̃. hec hodie ducatꝰ appellat̃. Johannes vintimiliꝰ natiōe siculus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniū dedit. Exinde vexantibꝰ acarnaniā turchis ac generꝝ obsidētibus cū paruo eqtatu mare traiecit. obsessores inuasit. stragēqꝫ memoratu dignā edidit. nam parua manu ingentes fugauit copias salutemqꝫ genero pepit. ꝗ tñ paulopostea ꝑ insidias captꝰ a turchis regnū amisit. epirū tñ eius adhuc nomīe teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua ꝑte ab acroceraunis montibus incipit protendit̃qꝫ versus oriētē vsqꝫ ad ambrachium sinū ꝑ stadia mille trecēta septētrionalē eiꝰ ꝑtē ptholomeꝰ macedonie ꝯiūgi tradit. orientale achaie vsqꝫ ad ostia fluminis acheloi. occidentale latꝰ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniū hoc idē mare appellauit. in epyro. xxiiij. fuisse gētes theopōpꝰ tradidit. celebratissime chaones ⁊ molosi regnū qñqꝫ tenuere priꝰ qdē chaones posteriꝰ molosi ꝗ ꝑ regū cognationē ex eacidaꝝ sanguine progeniti mirūimmodū amplificati fuerūt. Penes ꝗs dodone vetꝰ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā huiꝰ terre maritimā felicē atqꝫ vberē tradidere. multeqꝫ olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. s ꝓpter populoꝝ rebelliones ꝗbus cū romanis ꝯtenderūt prouīcia vastata ē. lxx. em̄ epyrotaꝝ vrbes a paulo emilio imꝑatore funditus euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ ꝑse rege suꝑato. Ex ꝗbꝰ maximū numerū viris molosoꝝ extitisse ⁊ mortaliū centū ⁊ qñqginta milia in seruitutē redacta. Pliniꝰ veronensis hāc cladē macedonibus attribuit. duasqꝫ vrbes ruine adiecit. credo qꝛ macedones epyrotarū imperiū obtinebāt. vtrāqꝫ gentem vno noīe pliniū ꝯphendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝯmissa est. in ꝗ cesar augustꝰ marcū anthoniū nauali ꝑlio vicit ⁊ silꝰ egypti reginā cleopatrā. nā ⁊ ipa huic certamini pn̄s fuit. Ob quaꝫ reꝫ victor augustꝰ in ambrachio sinu vrbē ꝯdidit eiqꝫ vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. ambrachij sinus hostiū paulo ꝗꝫ stadia ꝗtuor maiꝰ est. circuitꝰ stadia. ccc. amplectit̃. optīa oī eiꝰ ex ꝑte statio. Ingredientibꝰ occurrebāt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tēplū quondā in tumulo ad hostiū eminēs cui cāpus subiacuit lucūqꝫ habens in naualia. in ꝗbus cesar vnum viginti naues decimaꝝ noīe reposuit. ab vno remoꝝ ordīe vsqꝫ ad deciremes adiūgens. Sinistra vͦo nicopolis est ⁊ epyrotaꝝ colonia. Cassope nr̄a etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profectꝰ regie classis noīe wilhelmꝰ marinꝰ triremes venetoꝝ insecutꝰ ꝯphēdit atqꝫ incēdit ī eodē littore apd acroceraunios mōtes finiri hadrie nauigationē ioniuꝫ incipe pelagus Straboni visum est. apud quē mare ausonium idē id quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit̃ olī macedonie porcio fuit ad occidentē versa in ꝗ dirathiū ⁊ appoloniā fuisse ꝓdidimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēti neqꝫ grecis neqꝫ illiricis notꝰ. Credimꝰ hoc genꝰ hoīm ex albania quodā venisse ꝗ vicina colchidi in asiatica scithia memorat̃ vt sepe barbaraꝝ inundatio nationū grecie atqꝫ italie ꝓuīcias occupauit. In hac terra potēs camusa fuit ꝗ xp̄ianis ꝑntibꝰ ortꝰ paꝝ tenax catholice fidie ad maomethis īsaniā decliauit. Sꝫ ꝗꝫleuiter xp̄m deseruit tāfacile maomethis sacra cōtempsit. redijt em̄ ad paternā legē. ⁊ ꝗꝫuis vtrāqꝫ religionē ꝯtempserit neutri fidꝰ xp̄ianꝰ tñ mori ꝗꝫ turchꝰ maluit. Paulo post cōstantinopolitanaꝫ cladē morbo extinctꝰ Georgiꝰ scāderbechꝰ eiꝰ hereditatē accepit nobili loco natꝰ ꝗ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯsumpsit. mltas ⁊ magnas turchoꝝ turmas bello vicit ⁊ deleuit. solusqꝫ quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. ꝗꝫuis hodie hostili ferro petita magna ex ꝑte deserta ferat̃. Rex alfonsus sepe milites in albaniaꝫ misit ⁊ croyā vrbē in ꝑtāteꝫ acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchoꝝ parti fauēs insidias patruo molireꝶ ab eo captus est ⁊ ad Alfonciū missus in carcerē coniectus est. Calistus ꝗꝫ romanꝰ pontifex auxilia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Velona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita ꝗ breuissimus est in italia traiectus. hāc pazaietes primus ex turchis occupauit. rebellātem amurates recuꝑauit. nescio quod malū minat̃ ytalie.

De illiria

Post albaniā illirice sequūt̃ gētes ad occidentē septentrionēqꝫ verse. hoc genꝰ hoīm nostra etas sclauos appellat. ⁊ alij bosnēses. alij dalmate. alij croaci bistri carniqꝫ nūcupāt̃. Bosnēses itrorsꝰ ad pānoniā vergūt septētrioni expositi. reliꝗ adiacētes mari ad timaui vsqꝫ fontes ꝓtendunt̃. hic ausoniū illic pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem matrem appellari maris Srabo ꝓdidit. In bosna rex gētis steffanus noīe (sic em̄ reges suos appellare ꝯsueuere) ꝗꝫuis xp̄i religionem sectaretur. diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno suꝑiore vocato ad se Johāne cardinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis turchis ꝗbus cū federe iunctus erat bellū indixit. nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione ꝗꝫplurimum heretici possunt. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia reꝝ ꝓdunt alterū bonoꝝ alterum maloꝝ. nec primatū romane eccīe tenent. nec xp̄m equalem cōsubstantialemqꝫ patri esse fatentur. hoꝝ cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone seruientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati permittentibus viris vota persoluunt. ꝓmiscue inter monachos ꝑfinito tp̄e viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nulla xp̄ianoꝝ arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos deꝰ.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladibꝰ Steffanꝰ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manicheoꝝ veneno infectꝰ q̄ ⁊ si xp̄ianos p̱ insidias captos sepe turchis venūdauerit mittere tn̄ oratores romā ⁊ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. eiꝰ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qd̄ gesserat i xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. moꝝ p̄stātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apd̄ eos aliq̄ādiu detēta. impatiētia tandē mariti nō p̱uo auro redēpta ē. Querat fortassis aliq̄s vbi nā liburniā dimiserimꝰ quā p̱measse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū p̱uinciaꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Pliniꝰ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ⁊ tragurīū marmore natū. in ea eē salonā q̄z coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milibꝰ passuū abfuit. Jadera vō cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desiderat priscos euoluat autores. Ptholomeꝰ liburniā dalmatiā atq̄z illiridē sil' cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie p̄tē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustātinopol' quā caput histrie vocāt incōuenienter. italie tn̄ iūgit' adriatico sinū disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat' a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Pliniꝰ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictā ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponiꝰ mella ⁊ nepos' padiacola aures adhibuit. nullꝰ em̄ ex danubio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s p̱ histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie p̱ditū ē. ꝫ ꝯstat eos ex histro in sauū aduerso flumīe nauigasse. deinde nauportū quē hodie labacū appellari putauerim. cuiꝰ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vō p̱ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū p̱uenit. Histri hodie sclaui sunt q̄uis maritime vrbes italico s̄moē vtāt' vtriusq̄z lingue peritiā habētes. ps p̱uincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ imp̱io subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qd̄ ad flumē ticiū sitū ē falsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidanꝰ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū gestū eē accepimꝰ. q̄uis australes ⁊ venetos magna de finibꝰ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄z partis subditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imp̱atore missi q̄uis inducias belli fecimꝰ et nouos termios ꝯstituimꝰ vniuersaz tn̄ litē amputare nequimꝰ.

De Carnia nūc germanie p̱uincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' histros sequūt'. Sclaui tn̄ q̄ꝝ sermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymanū vsq̄z p̱ferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus ortū hz ⁊ nauportꝰ q̄ labacꝰ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouīcia dū fridericꝰ imp̱ator coronā regni theutonici apd̄ aquēses ciuitatē peteret vlricꝰ cilie comes ⁊ albertꝰ īp̱atoris frater cōiūctis viribꝰ labacū insigne oppidū ex flumīe cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis oīs generꝭ oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diuitē suppellectilē p̱didere. hoc oppidū sclaui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicatˀ ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē
alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles collesq̨. feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quo
rū ꝑcipuꝰ drauꝰ q̄ ꝑ stiriā ac pannoniā in danubiū ferˀ haud inferior sauo. Imperiū ꝓuincie australes obti
nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ prīceps reipublice gubernationē init solennita
tem nusq̨ alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie vi-
sunˀ cuiꝰ nomē tꝑis aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. hūc rusti-
cus ascendit cui ꝑ successionē stirpis id officiū hereditario iure debeˀ. a dextera bos macer nigri coloris astat
ad sinistram pari macie deformis eq̄. freq̄ns circa eū populꝰ ⁊ oīs rustica turma. tū prīceps ex aduersa pra-
torum ꝑte ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū añ ipm ⁊ insignia principatꝰ comes goricye q̄ palla
cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla ꝑcurrit. reliq̄ magistratꝰ sequūˀ. nemo in eo comitatu nō dignꝰ hono
re videˀ nisi prīceps ꝑ se ipē rustici speciē ferēs. agrestl ei vestis. agrestl pileꝰ. calceusq̨ ⁊ bacculꝰ in manu ge
status pastorē ōndit. quē postq̨ rusticꝰ ex lapide venientē cōspicatus est sermone sclauico (sunt em̄ ipi corin
thiani sclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā suꝑbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen
tare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. est ne xp̄iane cultor fidei ⁊
defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At goricie comes. lx. dena
rijs abs te hic locꝰ emiˀ. iumēta hec tua erūt bouē atq̨ equā ostendēs. vestimēta quoq̨ prīcipis q̄ panloañ
exuit accipies eritq̨ domꝰ tua libera ⁊ absq̨ tributo. Quibꝰ dictis rusticꝰ leui alapa principi data bonū iu-
dicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq̨ secū adducēs loco cedit. Prīceps v̄o cōscēso lapide nudū gladiū manu vi
brās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibe-
re tanq̨ vini vsum dānet. Deinde ad eccl̄iam soliensem ꝑgit q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu-
lū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq̨
induit. cōuiuatusq̨ splēdide cū proceribꝰ in prata reuertiˀ ibiq̨ pro tribunali sedens ius petentibus dicit ⁊
feuda cōfert. Fama est anno. d. cc. nonagesimo post xp̄i saluatoris ortū imꝑante Carolo magno ducē gētis
Iguonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialibꝰ ꝑparasse. ⁊ aggrestibꝰ quidē ad cōspectū suū intromissis in vasis
aureis atq̨ argēteis. nobilibꝰ v̄o ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ ministrare iussisse. Inter
rogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̨ꝫ qui agros ⁊ hūiles casas co-
leret. Rusticis qui xp̄i euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aīas. nobi
les ac potētes qui spurcicias ydoloꝝ sequerenˀ sordidas ac nigerrimas. se v̄o pro aīaꝝ q̄litatibꝰ instruxisse
cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruatī sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio
et arnone iuuauiensibꝰ ep̄is vniuersos xp̄i fidē accepisse. Hinc honos inuescīedi prīcipis rusticitati ductꝰ.
Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatoꝝ oīm deferebanˀ. vocatꝰ in iudicio corā imꝑa-
tore querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebaˀ. Multa huiꝰ prouīcie fuisse ornamenta cōme
morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qn̄ imꝑatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio suo arnolfo primoge
nitꝰ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurciuz appellant
cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sum-
pto supplitio pꝰ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec
sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq̨ funus e publico faciunt ⁊ aīe gra
tas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad
potū surgere cōpulit icrepitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastoribꝰ ⁊ bubulcis sepiꝰ q̨ꝫ cū nobilibus con-
uersatus ē. Senex suꝑ glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata storta frequentissime lauit. raro in aula pransus
est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuz
ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliqn̄ ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra
intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio
rez pulchrioremq̨ videris aliqn̄ effare. mihi cū satis principem comitēq̨ considerassem feda rusticitas visa
est que dominatū assecuta egregium seruitio ꝑmeret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ⁊ audacia
plusq̨ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi
ta functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri q̨ꝫ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgiˀ. latꝰ eius septētrionale austriā
respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̨ꝫ prouīcia mōtana ē q̨ꝫuis in oriē
tē porrecta planicies nō ꝑuas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone
raˀ. ille in danubiū. Urbiū populi plerūq̨ teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis
familie est in eo oppidū vetus qđ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij
sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunˀ ⁊ romanoꝝ noīa principū sepulcra
lia marmora referūt. In eo ꝓfuit etate nostro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓnissimꝰ ⁊ olī veronice cō
cubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā v̄o pater
eius hermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in ꝓfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū gre-
ges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. eccl̄iarum bona diripuit. monetarum falsatores. vene
ficos. ariolos. nigromantes vndiq̨ ad se consciuit. Et q̨ꝫuis anno iubilei iam nonagenarius indulgentias
rum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuis
set in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam rediit.
Huic vita fūctus Udalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo
sicut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq̨ bella cōci

uerat moriens q̄z seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā censu erunt ea lege vt cōpetitoribus scdm prouincie cōsuetudinē in iuditio responderet. Relicta vlrici armis de fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē recept⁹ est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta ce saris pecunia a cōiuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ꝛ inexpiabile facinus tanq̄ sce lus scelere redempturus impatorē iā sibi securū ꝛ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggres sus est. Corruptis nanq̄ opidanoꝝ plerisq̄ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce supiore ꝛ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ re manserant in oppido capti omnes in quos ꝛ Johannes vnguadius cūctis stiriensibus opulentior cū Ge orgio fratre abductus est. necnō Vlrico austrie cancellario. q̄uis esset epūs ꝛ ad ecclam confugisset parsuz est vsq̄ adeo apud hoīes nostri seculi diuia ꝛ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locu pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄celebris inter stiriēses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ꝛ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti uisse aduersus eā temtationē. Consiliū datū ꝑmū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendē di cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbitero vicino q̄ dedicationē eccle in proxi mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacri interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̄z circa meridiē profectū agresti cuidaz in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄z omnē abijsse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xpi non vidisset. agrestem consolari cepis se vēditurū si vellet nobilis emere ꝑmiū quod interessendo diuinis meruisset. saguq̄z nobilis petiuisse pre cij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄z orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̄ vexatū fuisse In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ꝛ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. q̄uis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝓpriam historiam edidimus. bre
uibus tñ situs eius absoluet. hoc eñ tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pānonia superior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidende bauariā. septentrionē eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus deriuant. Latitudo eius triū aut paulominꝰ die
taꝝ. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōsita. ligni copiosa. agro feraci. pi
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
qꝫ ꝙmaximas opes colligit. Danubiꝰ eā mediā secat fluuius omniū europe maximꝰ. Inter p̄cipuas eius
ciuitates est Vienna panonioꝝ maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliū passuū
cingit fossatis ꝓpugnaculis torribusqꝫ ⁊ maximis suburbijs decorata. principū austrie p̄cipua ⁊ dignissi
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cōmiserunt ea lege. vt si masculum pre
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminā terre dñs. Nato vt p̄dictū ē ladislao tutelā eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui sub Alberto meruerāt cū stipendio se fraudatos dicerēt prouinciā latrocinijs ac incen
dijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cū bohemis ⁊ hungaris excursio
nibus in austriā facientibꝰ. Ex sororibꝰ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johānes huniades
cū regni hungarie coronā a friderico frustra repetisset cū. xij. milibus equitū ingressus austriā omnē agruꝫ
inter Viennam ⁊ stirie mōtes diripuit atꝫ incendit. Petentē ytaliā cesarē rogauerūt australes vti latislaū ꝗ
iā ꝓpe modū adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiōe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciui
tatē obsidione cinxere. quibꝰ ⁊ heinricus rosensis natiōe bohemꝰ cū ducētis eq̄tibꝰ ⁊ mille peditibus se
adiunxit. Et ꝙuis a Nicolao pon. maxio iussi essent ne tutelā cesaris impedirent. Cōtemptis aplice sedis
mandatis ⁊ tāte maiestatis auctoritate derisa sceleratū ꝓpositū tenuere. Docta eo tpe Viennēsis scola indo
ctā sententiā protulit. que ꝑ aplos ad futuꝝ cōciliū interponēdū suspendi posse romani p̄sulis mādatā re
scripsit. Ciuitas viennēsis ⁊ oīs austria ex eo tpe in armis fuit sꝑ temeritate religionis penas pendēs. Ces
sit furenti populo fridericꝰ pusillūqꝫ adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocatꝰ ad vr
bē viennā ꝯsanguineis vtriusqꝫ ꝑtis ⁊ amicis de tutela. de oppidis. deqꝫ ceteris ꝯtētionibꝰ principū. ꝗ voca
ti ꝯuenissent arbitriū diffinirēt. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennēses exceptꝰ cūcta ex volū
tate comitis administrauit. Ad cōstitutū ꝯcilij diē Lodouicꝰ bauarie ⁊ wilhelmꝰ saxonie duces. Albertꝰ
qꝫ brādeburgensis Carolꝰ badēsis marchiones ꝯuenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
impator legatos misit. quibꝰ ⁊ nos adiūcti fuimus. diu de iure ꝑtiū disceptū. ſ3 cū oīa ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderēt ꝗ arma nō protexissent infectis rebꝰ discessuꝫ ē. Disceptata sunt oīa ꝗ ꝓmise
rant australes impatori. dictū oē indictū fuit. neqꝫ lrīs neqꝫ sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuētu ladislaus iohānē huniadeꝫ ꝗ sibi regnū a turchoꝝ inuasione seruasset ad principatꝰ honorē
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade
mate ornatus comitatū ei bistricēsem ꝯmisit. qꝺ eo in loco minime licuit. neqꝫ eñ regi hungarie sub impe
rio romano maiestatem gerere ius est. ſ3 tāta reuerentia regū ꝙta eis ꝑ arma siue dat siue relinquit. Co
mes cilie dū regē quōlibet impellit ⁊ ad se cūcta rapiens Eyzingerū viennēsesqꝫ ꝯtempnit. Concubinam
quā viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat. Ex fauore tandē regio cadit ⁊ annuēte eytzin
gero e curia pellit. quē in exiliū ꝓficiscentē q̄tuor tm̄ equites comitati sunt. Alberto marchione branden
burgensi ne ꝑ ꝯtemptū a populo lapidaret ad portā vsqꝫ vrbis securitatē p̄bente. Sed ꝙfeda ⁊ misera
bilis eius fuga. tā supbꝰ ⁊ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nā pꝰ annū cū iā ex bohemia rex redisset suadētibꝰ
primoribus austrie baronibꝰ reuocatus. cū mille equitibꝰ argento ⁊ auro fulgentibꝰ viennā repetit. cui ex
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme passus exijt obuiā. ⁊ oīs ferme nobilitas redeūti gratulata ē. Plebs
qꝫ ꝗ pauloañ lutū ac lapides in fugiētē iactare tentauit sternere viā floribus ꝗ redeūti trāsitꝰ fuit minīe du
bitauit. vt ē in vtrāqꝫ partē inmodica siue annuerit siue oderit. Mira reꝝ mutatio ⁊ ludēti fortune iocꝰ. ey
tzingerꝰ extra gratiā regis factus in castella sua recedēs impatori quē grauiter offenderat recontiliatus est
Nec diu postea adeo supbierāt ꝗ ladislai regis ꝑtes sequebant vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab
sente iacebat puerꝑa impatrix intrare p̄sumpserint ⁊ vrbē expugnare cōtenderit. qꝺ vbi nō successit exustis
que obtinuerāt locis abierūt. Fuit sepe inter eos impatoremqꝫ ⁊ regē incassum tractata ꝯcordia. neqꝫ eñ co
mes cilie dū vixit ex re sua existimauit vnanimes eē austrie principes At eo mortuo cū eytzingerꝰ ex bohe
mia missus ad cesarē leges pacis vtriqꝫ gratas dixisset ⁊ iā ꝯcetura ꝓpe diē austria videret interitus regis
subito nunciatꝰ nō solū ꝯcordiā ꝑturbauit sed magnaꝝ reꝝ ⁊ reipublice xp̄iane salutarē exorientē spē pror
sus abrupit. Australes ⁊ a cesare ⁊ alberto frē de tradēda gubernatiōe req̄siti prouīcialiū ꝯuentū habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouīciā dixere. Albertus suo ⁊ Sigis
mūdi patruelis noīe regie ꝑtē hereditatis exposcens suasqꝫ calamitates ⁊ inopias tāto sanguini alienam
referēs ꝯmiseratiōnē inducere conatꝰ ē. Couentꝰ rñsio fuit facturos prouīciales qꝺ ius eq̄tasue dictaret.
pꝰqꝫ frēs inter se cōuenissent. Interea latrones trāsdanubiū in austriā ad morauie flumis ripā munitū lo
cū occupauere oēꝫ circa regionē rapinis atꝫ incēdijs vexare ceperūt. aduersus ꝗs profectꝰ albertꝰ latrones
vi cepit. interfectisqꝫ pugnādo cōpluribꝰ q̄ngētos ⁊ q̄nquaginta captiuos aduxit. ex q̄bus. lxxx. furca su
spēdit que res magnū ei apud australes ⁊ nomē pepit ⁊ fauorē. Vlricꝰ vo eytzingerꝰ cū visitato apud no
uā ciuitatē friderico impatore cuiꝰ ꝑti studebat viennā repetisset vocatꝰ ab alberto nihil mali suspicās fidē
ter eū adijt a ꝗ mox captꝰ in vincucula cōiectꝰ est ⁊ in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuibꝰ mur
murare dānare oēs factū nemo tñ auxiliū misero ferre voluit. Impator sepe rogatꝰ viennā petere aliꝙdiu
distulit. veritꝰ ne qua fraus inesset. interim Sigismūdꝰ ex athesi viennā descēdit. deniqꝫ ad nouā ciuitatē

proficiꝰ principatus insignia ad impatore accipiens ꝓ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus impatorem cōspirātas austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens impator viennā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni noīs principe eo se contulit impatrice sequente. appropinquante vrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismūdꝰ nobili comitatu extra vrbē impatorē salutauere. habebat albertꝰ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo impatori se ostēdarūt magnūq̧ metū veniēti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbaꝛ. Ferūt eiꝰ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dn̄m atq̧ austrie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū impatorē eiusq̧ comites intercipiā. innue tm̄. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq̧ hoīes fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumq̧ respōdisse poterā ignoscere si qd̄ ais me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possū. postq̧ introgressi vrbē sūt albertꝰ ⁊ sigismūdꝰ in domo q̄ pragēsis appellaꝛ simul habitauere. impator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouīcialiū noīe custodiebaꝛ. Cōspirauere sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe armataq̧ militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sensere ciues moxq̧ arma sumētes p̄sidiū in arce maiꝰ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce nec dubiū videbaꝛ q̄n magno suo malo principes cōmissuri pliū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducibꝰ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbaꝛ. infecta re domū reuerti atq̧ vim inferre plenū piculi erat. Postremo ꝯuētū ē vt ingressi pricipes arcē paululū immorati potato vino exirēt atq̧ ita delusa magis q̧ ipleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā impator. Delectiq̧ prouīciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ summa illꝰ ptās data. ꝯ graue iudiciū ꝯ potētes ē. Nobilitas ⁊ ecciaꝝ pncipes impatori fauētiores sunt. plebei albertū p̄ferūt magno se iudice q̄sq̧ tueꝛ. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corpꝰ egregiū ⁊ spēs impatore digna. animꝰ sedatꝰ ac trāquillꝰ. ingeniū pspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zelꝰ. ingēs cupiditas pacis ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāq̧ p̄mio ducit. edificat splēdide. ortos tm̄ ⁊ gēmas plus equo admiraꝛ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq̧ accusauerūt et ad rē minꝰ attentū. id fecere proxi ancessores sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ cesares. q̄ꝝ prodigalitati cuiusuis ꝯpata liberalitas videri auaricia pt. Ceterū fridericꝰ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisq̧ tēperās Albertꝰ frater eiꝰ longe dissimilis. celer in aggrediēdis rebꝰ belli ⁊ glīe appetēs. piculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atq̧ ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partiꝛ ac profundit. inter opes paup. in pauptate diues. nullꝰ rei magis q̧ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti p austriā in aq̄lonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemosq̧ transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus impator alberto genero suo. qui postea impauit dono dedit. Rebellātē ⁊ impata facere recusantē albertꝰ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oē pene abegit. iugūq̧ ferre pfidā gentē coegit. In hac ꝓuincia ciuitates ⁊ opida romane eccīe ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistranꝰ ⁊ in errores hussitaꝝ vehementiꝰ veheret baronis nō parui noīs quē Czernaborā vocāt secuta ꝯuersio. qui relicta priore pfidia cū duobꝰ milibꝰ subditoꝝ veritatem romane sedis amplexꝰ est. Prothasius filꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus clarus nō diu postea Olomucēsis eccīe pōtificatū obtinuit. Ea ē vnica ciuitas morauoꝝ epālis. Regnū aliq̄n inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qd̄ vsq̧ ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemica cōscripsimꝰ historia. At cū filꝰ suatocupi ecciā dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qd̄ postea romani cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac ꝓuincia cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abūdantia. inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transitꝰ patet nisi armato potētioriq̧. latronibꝰ oēs additꝰ obsidentibꝰ. Sermo gēti mixtꝰ est theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. supant tm̄ bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̧tū vo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini cadiq̧ morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse videnꝛ.

De Slesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequiꝛ haud ignobilis prouincia quā fluuiꝰ odera plabiꝛ inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius hūgarie mōtibꝰ que Slesie ad orientē iungūꝛ mare baltheū cursū terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripaꝝ odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ epātū maiores nr̄i aureū vocauere. Hussitarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ p̄ma ptās ē p fenestras ex p̄torio in forū p̄cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū p̄buere. cuius rei auctores sigismundus impator paucis post annis securi pcussit. Duces Slesie multi nūero inter quos paterna hereditas p capita diuidiꝛ hinc scissa multas in ptes prouīcia freq̄ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē quē apoliēsem appellāt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vsq̧ adeo insaniuit vt neq̧ inferos neq̧ supos esse diceret. aīasq̧ cū corpibꝰ silꝰ ꝓrsus interire putaret. Ecciaꝝ vel nūq̧ vel raro ingressus ē. Sacramētis xpianis prorsus abstinuit nisi q̧ abusus m̄rimonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā supduxit. q̄ ne pellex appellari possit nō nisi p solennia m̄rimonij cōiugi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cōstituti sunt. nūc tn̄ impata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄ regnū bohemie ad se ptinere affirmat ꝓpter ꝯiugē q̄ latislai hungarie atq̧ bohemie regis soror fuit. Gladius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori expte theutonicꝰ. q̧uis trāsoderā polonica lingua p̄ualet Ob quā rem nō inmerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̧uis idem fluuiꝰ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

Libet in hac parte germanie linqre fines ⁊ ad oriente ac septentrione sarmaticas inuisere gētes. Polo-
nia vasta regio ē q̄ Slesie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermīa. Hic cracouia ē
ꝓcipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū scola floret. Sbigneꝰ huic vrbi pfuit eps lrāꝝ doctrina ⁊ morum
suauitate insignis. a quo plurimas accepimꝰ eplas multo sale ⁊ romana elegātia ꝯditas. cui ob singula-
res virtutes romana eccia insignē cardialatꝰ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie pter cracouiā
paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs domꝰ cōponūt plerasqȝ luto liniūt. plana regio ⁊ nemorosa est. po
tus gēti cereuisia ē ex tritico atqȝ humulo facta. vini rarissimꝰ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris
ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū siluestrē pter cornu ceruo similē edūt. feras q̄s boues
venāꝫ q̄s prisci vros vocauere. pisce ac volucribꝰ abūdāt. argēto atqȝ auro inops terra. vectigalia regi pua
Regnū in q̄tuor ptes diuisere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet ps tribꝰ mēsibꝰ regē ⁊ curiam
pascit. qbꝰ exactis ad alterā ptē fit trāsitꝰ. Statuta sunt q̄ pstare prouīciales optet. si māserit vltra pfinitus
ps rex suo viuere sumptu cogiꝫ. Cū rex gētis patrū nostroꝝ tēpestate obiisset relicta filia wilhemus dux
austrie i mrīmoniū eā accepit. illicqȝ regꝰ pfectꝰ ē. Nō placuit polonis rex theutonicꝰ. Vlatislaū ex littuania
vocauere eiecto qȝ wilhelmo cōiugē eiꝰ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatislaꝰ ⁊ ydola col
uerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xp̄m religiosuꝫ se principē gessit. multos ex
lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccias nōnullas erexit. epōs magno honore prosecutꝰ ē. inter eq̄tā
lū q̄tiēscūqȝ turres ecciaꝝ i inspexit detracto pileo caput incliauit. deū q̄ colereꝫ in eccia veneratꝰ. Cū tartar
is regni limites infestātibꝰ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas me
morabimꝰ. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̄ mrīmoniū haud legittimū fuit. ex scd̄a iā ferme nona-
genaria duo nati sunt filij Vlatislaus ⁊ cassimurꝰ. eo mortuo vlatislaꝰ regnū polonie accepit. Cassimurꝰ li
tuanie ducatū cōsecutꝰ e. prior q̄s ad hūgarie regnū accersitꝰ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. qua re
cognita solliciti poloni ꝓceres d̄ successore fridericū marchionē brādeburgēsē q̄ puericiā i regꝰ trāsegerat li
guāqȝ gētis ⁊ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. respōsum datū ē Casimuꝝ lituanie ducē q̄ frater ess
defuncti regis heredē extare sciscitari eius animū optere cui fraternū pnūcqȝ regnū cupiēti impedimētum
afferre e dignitate sua fridericꝰ nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bauarie dux erga latislaū alberti
filiū vsus ē q̄ bohemie regnū sibi oblatū recusauit. Fridericꝰ quoqȝ imperator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis
ad hereditatē latislai vocatꝰ nūqȝ audire sustinuit q̄ patrueli piudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ⁊ ma
gnū decus germanici noīs. Quis nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie q̄ ignauie tradūt alienis regnis
quēpiā abstinere. ego qd̄ recti speciē hȝ nō laudare nō possum. Casimurꝰ aūt ⁊ si difficile a lituanis dimit-
tereꝫ q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec
diu postea sororē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appel
lanꝫ bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituania ꝛ ipa late pateſ regio polonis ad oriētē ꝯnexa ē paluſtris ferme oīs ꝛ nemoroſa. witoldꝰ huic pfuit vlatiſlai frater. q relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xpi ſacramentū accepit. Magnū witoldi nomē ſua tēpeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerūt vt iuſſi laqo ſe ſuſpendere parere potiꝰ ꝙ̄ pricipis indignationem incidere voluerīt. Detractātes impiū inſutos vrſina pelle. viuētibꝰ vrſis qs eā ob cāz nutriebat. dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ ꝗ̄z alijs affecit ſupplicijs. Egtās arcū ſp tēſum geſtauit. ſi quē ꝯſpicatus ē aliter incedere ꝙ̄ voluit cōfeſti ſagitta ꝯfodit. multoſqꝫ p ludū interemit ſanguinariꝰ carnifex. Vt eſſet inter ppłares ꝛ ipm pncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi ſucceſſit. faciłꝰ eīn cernitis ꝙ̄ barbe iacturā feratis. tōſus ipe mentuz ꝛ caput ꝑdijt capitale intermīatꝰ ſupplicīuz. Si qs ꝓuīcialiuz pilos faciei capitiſue deponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellatꝰ ptꝰ obijt ꝙ̄ legati diadema ferētes ſe ꝯuenirent. Succeſſor Sindrigal vrſaz nutriuit q ſueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe ſepe in ſiluas vagebat. redeunti vſqꝫ ad thalamuz pricipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedibꝰ oſtiuz cuz fames aſfuit cōſueuit. cui priceps aperiens cibuz ꝓbuit. Cōſpirauere nobiles aliqt adoleſcētes aduerſus principem atꝫ vrſe moduz ſecute ſumptꝭ armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sīdrigal vrſam adeē oſtiumqꝫ apperuit ibiqꝫ mox ab inſidiātibꝰ cōfoſſus interijt. Prouīcie deinde gubernatio ad caſimiruz ꝓuenit. Ad lituanos eſtiuo tpe difficilis trāſitus eſt. paluſtribꝰ aqs cuncta ferme obſidentibꝰ. hyems ꝓbet aditum aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſup glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes. nulla certa via meatꝰ (ſicuti in mari ſideꝝ) curſus oſtendit. rara inter lituanos oppida neqꝫ frequentes ville. Opes apd̄ eos pcipue aīaliuz pelles qbꝰ etas nr̄a zobellinos armelinoſqꝫ noīa indidit. vſus pecunie ignotꝰ locuz eius pelles obtinēt. viliores cupri atꝫ argēti vices implent ꝓ auro ſignato pcioſores accipiunt. Matrōe nobiles publice ꝯcubinos habet pmittentibꝫ virꝭ quos mrīmonij adiutores vocāt. Virꝭ turpe ē ad legittimā cōiugē pellicē adijcere. ſoluunt tn̄ facile mrīmonia mutuo cōſenſu ꝛ iteꝝ atqꝫ iteꝝ nubunt. multum his cere ac mellis eſt. qd̄ ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ꝛ panis nigerrimꝰ. Armēta victuz ꝓbent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentꝭ ſclauonicꝰ eſt. latiſſima eīn eſt hec ligua ꝛ in varias diuiſa ſectas. Ex ſclauis eīn alij romanā ecclaz ſequunt vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ ſequuntur errores vt bulgari. rutheni ꝛ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereſes inuenere. vt bohemi. morauī. boſnēſes. quoꝝ magna ps manicheoꝝ imitat inſaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex lituanis ꝛ idola colētes. hoꝝ magna ps euo nr̄o ad xpm cōuerſa poſtꝙ̄ vladiſlaꝰ in ea gente polonie regnuz accepit. Noui ego iheronimuz pragenſez ſacris lr̄is apprime eruditūz vite mundicia ꝛ facundia ſingulari claꝝ q annis ſupra vigīti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco pn̄as egit. hic oriēte apd̄ bohemos huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtiferā virꝰ in poloniā trāſiuit. vbi acceptꝭ lr̄is a vlatiſlao rege cōmendaticijs ꝓdicaturꝰ euāgeliuz xpi ad witolduz pricipez in lituaniā penetrauit multoſqꝫ pplos witoldi fauore fretꝰ ad ſalutiferā dei nr̄i fidez cōuertit. venitqꝫ tandē ad ſinodū baſilienſem vocatꝰ a iuliano ſcti angeli cardiale. cuz de rebꝰ bohemicis ageret narrabat hic multa de lituanis q pene incredibilia videbant. Audiebam ego ex alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atꝫ ab eiꝰ ore relata cognoſcere. comites mei fuerunt nicolaꝰ caſtellanꝰ qui tunc iuliani cardialis domuz regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiepi mediolanenſis ſcriba ꝛ petrꝰ noxetanꝰ cardialis firmani ſecretariꝰ viri graues ꝛ docti hoīem in cella transrhenum apd̄ carthuſienſes cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis ſerpentes colebāt. pfamilias ſuuz quiſqꝫ in angulo ſerpentez habuit cui cibuz dedit ac ſacrificiuz fecit in feno iacenti. hos iheronimꝰ iuſſit oēs interfici ꝛ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maior ceteris quē ſepe admotuz igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos gentez repit q ſacruz colebat ignez eumqꝫ ppetuum appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret mīſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuz amici cōſulebāt. Illi noctu ad ignez accedebāt. mane vo ꝯſulētibꝰ rn̄ſa dātes vmbrā egroti ſe apd̄ ignē ſacrū vidiſſe aiebāt. q cuz ſe calefaceret ſigna vel mortꝭ vel vite oñdiſſe. victuruz egrotuz facies oñſa igni. ꝯ ſi dorſuz oſtentaſſet morituꝝ ꝓtendit. teſtari igr̄ ꝛ rebꝰ ſuis ꝯſulere ſuadebāt. Deluſionez hāc eſſe iheronimꝰ oñdit ꝛ ꝑſuaſo populo deleto tēplo ignem diſſipauit xpianoſqꝫ mores induxit. Profectꝰ introrſus aliā gentē repit q ſolē colebat ꝛ malleū ferreū rare magnitudīs ſinglari cultu venerabat. Interrogati ſacerdotes qd̄ ea ſibi veneratio vellet. rn̄derūt olī pluribꝰ mēſibꝰ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex qdā potētiſſimꝰ captū ꝯcluſiſſet in carcere muniṫiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiqꝫ malleo ꝑfregiſſe turrī ſolēqꝫ liberatū hoībꝰ reſtituiſſe dignū itaqꝫ veneratu inſtrumentū eē q mortales lucē recepiſſent. Riſit coꝝ ſimplicitatē iheronimꝰ inanēqꝫ fabulā eē moſtrauit. ſolē vero ꝛ lunā ꝛ ſtellas creaturas eē oñdit. qbꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ꝛ ad vtilitatez hoīm ppetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios pplos adijt q ſacrā coluere ſiluā vt q arbor ꝓcerior fuit eo cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs ſacramēta. deniqꝫ vt ſiluā ſuccideret impauit. vbi ppłs cū ſecuribꝰ affuit nemo erat q ſacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaqꝫ iheronimꝰ aſſumpta bippeni excellētē quodā arborē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij dolabꝭ alij ſecuribꝰ ſiluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetuſtiſſimam ꝛ an̄ oēs arbores religione ſacrā ꝛ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝑcutere aliꝙ̄diu nullꝰ ꝓſumpſit. poſtremo vt ē alter altero audatior intrepidās qdā ſocios q lignū inſenſatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuz arborē cedi arbitraret tibiā ſuā ꝑcuſſit atꝫ i t rā ſemianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯqri. iheronimū accuſare q ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neqꝫ iā quiſqꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronimꝰ illuſiones demonū eē affirmās q decepte plebis occulos faſcinarēt. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū diximꝰ impe rauit ꝛ nulla in pte leſum oñdit. ꝛ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū magꝰ fragore ꝓſtrauit totūqꝫ nemꝰ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad qs dū iheronimꝰ amputādas pgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atqꝫ eiulās vitoldū adijt ſacrū locū ſucciſum querit ꝛ domū dei adeptā in q diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iā q in loco deū qrant cui domiciliū abſtulerit. eē aliqs minores lucos in quis dij rn̄dere ſolebāt eos ꝗ̄z delere iheronimū velle. qui noua qdā ſacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igit atꝫ obteſtari ne maior religionem aufferri ſinat. ſequūt ꝛ viri ꝛ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinqre potiꝰ terrā ꝛ patrios lares ꝙ̄ religionē a maioribꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ veritusqꝫ pploꝝ tumultū xpo potiꝰ ꝙ̄ ſibi deeſ

se plebē voluit reuocatisq̧ lr̄is q̄s p̄sidib⁹ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Iherot̄imo hoīez ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝯstāti vultu nihil hesitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ ḡuitas sermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝑiculuz nō assumimus. ꝑsuasi tn̄ ⁊ nos ⁊ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni quos appellāt crossanos vt Strabo videt̄ lituanis cōtermī sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccīaz obtinuit ysidor⁹ cardīalis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ciuitatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑueniūt. magnas ibi opes fama est. ⁊ multū argenti pellesq̧ p̄ciosas vendētes atq̧ ementes. pōderato argento nō signato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq̧ deiectus fuerit pricipatū vrbis assequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicauit sepeq̧ vna die plures ascendisse ferunt. ⁊ ꝑsepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ⁊ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qđ pleriq̧ veteruz occeanuz esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grecis atq̧ italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis ꝑtē nr̄o generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apđ aliq̄s videat̄. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qđ germanicū appellari p̄t. nā ⁊ germanie magna ꝑtē alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronosso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit̄ insulasq̧ magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos hoīes esse tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt signis tn̄ ⁊ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt̄. meridionale litt⁹ saxonibus ⁊ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete.

Inter liuoniā ⁊ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ꝟ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq̧ gētilis neq̧ vere xp̄iana. polonoꝝ imꝑio parēs. atq̧ hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit̄ ⁊ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus balthei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Post massagetas pruteni se obiciũt q̄ ripas vtrasq̄ vistule amnis accolũt. Is ē sarmacie atꝫ germanie
terminꝰ. Qui exoriēs in mõtibꝰ q̄ poloniã hũgariãq̄ dirimunt. ptē polonie irrigat. prussiaꝫ vero q̄ꝫ
lõga ē pcurrit. ab oppido torni vsq̄ dantiscũ q̄ in loco baltheũ influit. Hũc fluuiũ alij vistulã vt diximus q̄
bus etatis nr̄e sermo ɔgruit. Alij iustulã. q̄dã instulã vocauere. qd̄ vltra fluuiũ ē sarmatici iuris fuit. qd̄ ci-
tra germanici. ad oriētē ac meridiē masonite poloniq̄ rura coluit. occidētē saxones occupãt. aq̄lonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicõsa oppida. mul-
ti maris sinuosi reflexꝰ amenã efficiũt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piscatio diues. Vlmerico olī hanc
terrã incoluisse iordanꝰ tradidit. q̄ tpe gothi ab insula scandia incõtinētes descēdere. q̄ p instulã (vt ille ait)
wlmerigoꝝ terras inuaserũt. Ptolomeꝰ aũt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac sitones penes istulã fluui
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vsq̄ ad fridericũ imꝑatorem eiꝰ nois scd̄m fuit.
Sub eiꝰ vo imꝑio cũ amisissent xp̄iani tholomaidē sirie ciuitatē frēs theutones q̄s sctē Marie diximꝰ ap
pellari inde fugati in germaniã rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̄ ne p ociũ marcerent fridericum
accedētes prussiã germanie cõterminã xp̄i cultũ spernere dixerũt. Sepe illiꝰ gētis hoies in saxones cete-
rosq̄ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atꝫ hoim abigere. eē in aio sibi ɔpescere barbarã gētem. annuat
tm̄ imꝑator ꝓuinciã q̄ fr̄ibus ꝑpetuo iure possidendã tradat si eã armis acq̄rãt. iã em̄ masonite duces qui
se eius terre ⁊ dn̄os affirmabãt ius suũ fr̄ibꝰ cesserãt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collaudato ꝓposito q̄s
voluere frēs sub aurea bulla lr̄as ɔcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̄cq̄d prutenici iuris citra vistula fu
it occupauere. Exin tranato fluuio vetustam ⁊ late patulam quercuꝫ in castelli modũ erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripã munierũt. vbi collato p̄sidio vlteriores prutenos vexare ceperũt. pugnatũ ē sepe ꝓ quercu ⁊ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sūt. bellũ plurimis annis ꝓductũ ē. ad extremũ fortuna fratrũ ipsi arri
dens oēm eis prussiã subiecit. victe barbare nationes iugũ subire. Ex illo tpe lingua theutonica introdu-
cta ē ⁊ cultꝰ xp̄i gētibꝰ imꝑatꝰ. Eccle q̄ꝫ põtificales erecte trãs vistelã pomesaniēsis. culmēsis. sambiensis
warmiensis. ad quã defuncto Frãcisco epo ꝑuitatē nr̄aꝫ postulauere canonici Calixtꝰ s. ponti. max. annuen-
te senatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ptibꝰ suo vtēs iure. nec subiecta fr̄ibꝰ. reliq̄s epõs religio-
nis habitũ gestare optet. Quo in loco munitã quercũ fuisse diximꝰ. nobile oppidũ exedificatũ ē qd̄ marie-
burgũ vocãt. ⁊ arx nobilis atꝫ amplissima. Hic sedes magni mḡri q̄ cũctis fr̄ibꝰ. ꝑest prussiã incolētibus.
Sũt ⁊ alij duo in eadē religiõe mḡri. alter liuoniã regit. alter couētus alemanie gubernat. Theutones hu
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eã recipit̄ nisi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ⁊ cui
ꝓpositũ sit ꝓ tuēdo xp̄i euãgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eã rē vestimen
tis albis vtunt̄ nigra cruce insuta. barbã oēs nutriũt exceptis q̄ in sacris altaribꝰ seruiũt. ꝓ canonicis ho-
ris dn̄icã orõnē vsurpãt neq̄ lr̄as discũt. magne his opes nec minor potētia q̄ꝫ regibꝰ. Sepe cũ polonis
de regni militibꝰ receptis atꝫ illatis gladijs cõtendere nec totis viribꝰ belli fortunã experiri recusarũt. Cũ
vlatislao casimiri q̄ mõ regnat. patrē cõtraxerãt ambe ptes validissimas atꝫ ingētas copias polonis litua
ni ⁊ tartari iũcti erãt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires consciuerãt. postq̄ꝫ ꝓpe
ad. xx. ferme stadia vterq̄ cõsedit. exercitꝰ spe plenꝰ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē q̄ belluꝫ
regi denũciaret ⁊ duos enses in q̄s staret victoria misit facta ptãte vt quē vellet hostis eligeret. alterũ sibi
remitti iussit. Accepit vlatislaꝰ alacriter nunciũ donatoq̄ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remisit alterum
mox iussi sunt milites arma induere belliq̄ signũ datũ. xl. milia eq̄tũ in ambobꝰ castris fuisse ꝑditũ inue-
nio. Vlatislaꝰ tartaros ⁊ lituanos primũ inire certamē iussit ⁊ Polonis subsidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordis sui militiã in exercitꝰ frõte collocauit. comisso p̄lio
inermes q̄dã tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt vrgebat tũ multitudo nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat̄. nec tã vulnerat prutenꝰ alacer q̄ꝫ excipe vulnꝰ tarta-
rꝰ videbat̄. Protractũ ē diu certamē. pacta ingēs occisio lituani tartariq̄ velut pecudes mactabant̄. ac cũ
nouꝰ sp hostis emergeret defessi tãta cede pacta theutones versare ferrũ vix poterãt ⁊ iã remissius pugna-
bãt. qd̄ vbi vlatislaꝰ aiaduertit tũ primũ polonoꝝ aciē validã ac ferro rigētē immitit. fit subita irruptio in
staurat̄q̄ p̄liũ. nõ tulere theutones recētis agmīs impetũ. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori
tur mox fuga ex pte fratrũ. ferit terga polonꝰ. Mgr̄ ordis vbi suos cedere videt. nec iã vllã in auxilijs speꝫ
esse aiaduertit collecta militũ manu hosti sese obiectauit. occidit̄. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere
q̄ꝫ polonꝰ ꝑseq̄ desistit. Perierũt in eo bello ex pte fratrũ multa hoim milia. inter q̄s viri primarij q̄s vocãt
ɔmētatores equestri dignitate insignes cũ ipo mgr̄o circiter sex cētos. nec polonis incruēta victoria cessit
tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. bellũ hoc anno decio ⁊. cccc. supra mille gestũ ē pꝰ xp̄i saluatoris or
tũ. Prussia fortunã regis secuta ois excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigismundo
cesare pax inter frēs ⁊ polonũ ɔstituta ē. ꝑcussũq̄ fedꝰ pecunia polono data prussia reddita fratribꝰ. nec de
inde vsq̄ ad friderici tpa q̄ nũc imꝑat in possessione agri sui turbata religio ē. Sub eiꝰ vo imꝑo cũ popula
res graue sibi iugũ fratrũ existimarēt fedꝰ inter se inire in hũc ferme modũ vt. xvi. viri singulis annis certi
in locis conuenirēt q̄ ꝓuincialiũ q̄relas ad vsus fratrũ audirēt nec sinerēt quēpiã indigne vexari. Ex his q̄-
tuor ex religione viros assumi voluere. q̄tuor ex p̄latis ecciaꝝ. pariq̄ numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ his
q̄ꝫ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuisa inter se religio fuit. alij magnũ magistrũ seq̄bant̄. alij q̄sdã cõme-
datores q̄ mḡri regimen improbabãt. Mgr̄ vt populares sibi alliceret fedꝰ ipm incõsulto fratrũ ɔuētu ap
probauit. Fridericꝰ q̄ꝫ imꝑator eidē federi robur adiecit cautiõe tñ inserta ne ꝑ suas lr̄as ius religiõis lede
ret̄. mortuo deinde magistro q̄ fedꝰ accepat ⁊ altero in eiꝰ locũ suffecto nicolaꝰ pon. max. legatũ misit q̄ ꝓ-
uinciã prussie inspiceret. cognitoq̄ reꝝ statu q̄ꝫtũ legatꝰ retulit populariũ fedꝰ dãnauit. vtq̄ ab eo discedēter
anathema interminatꝰ imꝑauit. q̄bꝰ ꝑtinaciꝰ in sententia ꝑseuerãtibꝰ ex ɔsensu ptiũ lis ad Fridericũ cesa-
rē deducta ē. ad quē rursus cã cognita dãnato federe iussi pruteni sunt ad obediētiã fratrũ redire q̄ eã ꝓuin
ciã e manibꝰ infideliũ suis armis vēdicassent multoq̄ sanguie coemissent. q̄ re ciuitatibꝰ nũciata mox ar-
ma in fratres ppl̄ariter accepta sunt. ex q̄bꝰ plures capti atꝫ occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis
eiecte q̄nq̄ ⁊ q̄nq̄ginta oppida in eã rebellionē cõspirauere. Sꝫ cũ nõ satis rē suã cõtra religionē sine externa
ope tutã putarēt Casimirũ regē polonie sibi dn̄m asciuere deuotũ fr̄ibꝫ sanguinē qui fortunam patris eius

exptí fuissent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingressus dedētes sese ciuitates in ptātē accepit. cū ꝗ frēs diu varia victoria dimicarūt. plures fuere ꝯgressus. inter q̄s memorabilioꝛ ꝗ apud canicū oppidū hābit⁹ ē. xviij. milia polonoꝝ obsidionē in eo loco tenebāt. i q̄s etiā rex ip̄e casimir⁹ fuit. oppūgnabat oppidū dies noctesq̄ machinis admotis. Rudolph⁹ p̄ceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. ꝗ laturus obsessis opē cū septē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē p̄liū in ꝯspectu oppidanoꝝ summa vtriq̄ ꝯtentiōe atq̄ ardore. cesis hinc atq̄ inde cōplurib⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ aīaduertit increpās ignauiā fugientiū intermiatusq̄ necē aciē sistit. ⁊ ꝓgressus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos ꝯfodit. fit subita reꝝ mutatio. vrgēte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̄ casimir⁹ retinet suos pugne seip̄m miscet ⁊ tanq̄ ex integro ptinaci ꝯtentiōe certat. occidit in pugna rudolphus. rex vo eq̄ deijcit. meliores ex vtraq̄ pte occūbūt. Postremo cesum credētes poloni suū regē desperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teuthonib⁹ q̄ꝫ nō pauci p̄re. Post eā cladē res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclināntib⁹ pp̄lis ꝗ belli fortuna cōuertit. stat tn̄ adhuc anceps exit⁹ et alteri⁹ martij iudiciū morat. Fert inter hos frēs oli mortuo mgr̄o cū de successore ageret vnū fuisse ꝗ rogat⁹ eligere quē putaret religioni vtiliorē seip̄m elegisse dicētē nolle deierare. scire se cogitatiōs suas. alioꝝ corda ignorare. si magistrat⁹ sibi cōmittat nō dubitare qn reipublice bene consultū eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latissima cui ab occidēte wesera apd̄ ātiq̄s visterg⁹ fluui⁹ t minū fac̄ pleriq̄ vsq̄ ad rhenū ꝓtēdi saxones arbitrati s̄t. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare baltheū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi siti s̄t. oriētalē plagam slesite sit ⁊ pruteni obtinēt. In his termis iclusi s̄t thurigi. lusacij. pomeraniq̄ q̄s oēs saxonici iuris ee volūt. priores tn̄ thurigos in ea t ra ꝯsedisse q̄ saxones aiūt. hos eni̅ grecā sobolē ee affirmāt. ex macedonie classib⁹ aduectā q̄ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qd̄ mihi nō fit verisimile. Est eni̅ vetustissimū in germanica terra saxonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ꝝ noiat ꝗ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noiari repio. Ob quaꝫ rē
male q̄drat historia veritati q̄ thuringos priores saxonibꝰ in germania fuisse ꝯtēdit. Fatebor tñ saxonie li
mites aliq̄n minores fuisse aliq̄n maiores nā sicut imperia ita ⁊ prouīciaꝝ limites ex ꝑte variant. Carolus
magnꝰ īꝑator mlta cū saxonibꝰ bella gessit priusq̄ xp̄i cultū acciperēt eosq̄ magnis afflixit cladibꝰ. Postq̄
vo deficiēte apō francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones oriētales rediīt. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures imꝑatores fuere. singulari prudētia ⁊ reꝝ gestaꝝ magnitudīe clari. ma
xime vo tres ottones q̄ sibiīnuīrē successere de romana eccīa optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie
fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē saxonie incolūt oppida sunt digna noīe Uismaria et
Sundis Grisuoldia Stetinū ⁊ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ꝯtēnēda. ⁊ hec q̄dē mari ꝓxi
ma multis ac diuitibꝰ negotiatoribꝰ habitatū ē. ⁊in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce
sis latissima est, nec minor magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgēses in du
as marchias diuidūt q̄ꝛ altera vetꝰ altera noua vocat. veterē marchiā ꝑlabit albis fluuiꝰ. in cuius littore
Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ soltuedelū ⁊ ostroburgiū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud
mlto inferior albi. In cuiꝰ rippa francfordia ē diues emporiū ⁊ lucensis ciuitas. Spredo quoq̄ fluuiꝰ eādē
ꝓuinciā irrigat equādꝰ. tiberi. berlinū in eiꝰ littore iacet. Est ⁊ aliō flumē hortellū nūcupatū qō Brādebur
giū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ꝑtes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis sedes ē ⁊ marchionuꝫ
tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Auelburgiū quoq̄ sitū ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territorium.
cui ꝑrigenitza ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali pp̄lo plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vnde
nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis eccīa. In hac quoq̄ ꝓ
uincia multa sunt oppida marciali pp̄lo plena. ⁊ martinopolis in honorē martis a veteribꝰ ꝯdita mersebur
giū hodie vocāt. Sit lipzg vrbs diues mercatoꝝ emporiū p̄claroq̄ studio insignitū. In thuringia nobile
oppidū ⁊ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici subiecta studiīs liberaliū arciū insignis. Nuburgensis
quoq̄ ciuitas duci saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtunt ⁊ lingua isdē moribꝰ freti. Ceterū veri saxones
madeburgēses nullo dubitāte habent. Bremēses quoq̄. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses
hamburgēses. luneburgēses ⁊ lubicēses. In madeburga archiep̄al sedes habet. ⁊ in honorē scti mauriciī
ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile opꝰ ⁊ in eo scti Florēti corpꝰ. Credūt quoq̄ vnam e sex ydriīs
ibi eē in qbꝰ vinū ex aq̄ factū a dño saluatore euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebibꝰ ostendūt materia mar
morea ē ac ꝑlucida vini capax q̄rtū equꝰ ferre possit. Alterā ac minorē apud hildeniēses eē affirmāt. Vexil
lū quoq̄ sancti mauriciī hic quotānis ostendit. magistratꝰ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ saxoni
ca lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit qō magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ in decisiōe
cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet. Bremēses glīaꝫ suā ducūt
danoꝝ gentē ad xp̄m eē ꝯuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit. Hāc ciuitatē oltemia ꝑla
bit fluuiꝰ. In medio vero tumulꝰ assurgit. in cuiꝰ cacumīe planicies ē duoꝝ ferme stadioꝝ cōtinēs lōgi
tudinē. in cuiꝰ extremis angul duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In me
dio late patet forū magnificis canonicoꝝ edibꝰ vndiq̄ cinctū. vrbs hec vocat quod sub tumulo iacet sub
urbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ eccīe fundator habet. cuius festiuitas
quotannis celebrat. xiī. hic dignitates. xxiiiī. ꝑbende. Archidiaconatꝰ supra. xx. esse ferūtur. In hac eccīa
singulis annis vnꝰ ex pp̄lo deligitur quē peccatis grauioribꝰ inq̄natū putāt hūc veste lugubri induūt ⁊ ob
uoluto capite prima ieiuniī die ad eccīam ducūt indeq̄ ꝑactis diuinis officiīs eiiciūt. Is singulis q̄dragesi
me diebꝰ nudis pedibus ꝑambulat vrbeꝫ ⁊ eccīas circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur: inuitatꝰ
a canonicis ꝑ vices qō apponit comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis ꝑmittit. Die iouis sctā
post consecrationē olei rursus ad eccīam introducit ⁊ orōne facta a peccatis absoluit. pecuniasq̄ populus
ei offert q̄ tñ eccīe dimittunt. hunc adā vocant ⁊ omni crimīe liberū putant. Circa alberstadiū ager optimꝰ
ferax tritici. maturescētibꝰ frugibꝰ culmoꝝ altitudine equo insidentē hoīem ferunt excedere. Brunsuica
oppidū tota germania memorabile magnū ⁊ populosum. munitū menibꝰ ac fossatis. turres q̄ꝫ ⁊ ꝓpugna
cula excellūt. magnifice domꝰ. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatissima templa. q̄nq̄ hic fora. q̄nq̄ p̄toria ⁊ to
tidem cōsolatꝰ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ⁊ tota germania nobilissimi. ottonū
soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cuiꝰ auxilio
vix vnq̄ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xiī. viri reipublice p̄sunt quos cōsules appellāt. quo
rū ꝑpetua ptās ē. ⁊ ī eq̄stri dignitate ꝯstituti st. popularibꝰ nisi vocet nulla de regimīe vrbis cōsulēdi facul
tas. nec tñ huire plebs videt sua cuiq̄ substātia tuta ē ⁊ libertas saluis legibꝰ vt velit viuere. equū iudiciū
cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat. Saxonie nr̄a etate duces habēt. fridericꝰ ⁊ wilhelmus
frēs quoꝝ alter electorē īperiī gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulimꝰ. Fuit cū brūsui
cēsibꝰ de electoratu dissensio. sigismūdꝰ imꝑator litē diremit. sentētia vt sepe fit potētiori allusit. Alter ho
rū fratrū natu senior robustissimꝰ venator fuit. iunior alter belli appetēs ⁊ in armis exercitatꝰ. Crudelia in
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis ꝑtine cā. ⁊ q̄uis de pace sepe mētio fieret īpediētibꝰ tñ appollonio
quē vice dñm appellāt ⁊ aliīs plerisq̄ potētibꝰ qbꝰ ea discordia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abiīt. Sꝫ
cū vastat iā agris tota ꝓuīcia pessum iret appollonꝰ vo fraternarū incēsor discordiarū ꝑ annū iubileū ro
mam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipzig veniret secū de pace acturus. annuit wilhel
mus iter ingresso dixere consiliariī paratas sibi ⁊ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se ꝑditum iret neue
suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. qui frater
nas contentiones alitis atq̄ ita locutus sequi iussis qui se amarent vrgens calcaribus equum festino cur
su fratrem adiīt. Quo cum semotis arbitris euestigio pacem composuit fedusq̄ pepigit. Magnus vir qui
se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ⁊ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem
atq̄ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ⁊ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurima
oppida possidebāt. exterminati sunt appollonꝰ in Coburga qō est frāconie oppidū aliq̄diu se defendit. Sꝫ

cū salutem in eo loco desperaret nullꝰ auxilio fretꝰ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe q̄etē habuere saxones cōuis bohemi castella q̄dā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsq3 diē arma ptiū tenuere. nūc maior lis oritura videt̄ qn̄ wilhelmꝰ regie sororis maritꝰ ad bohemie regnū aspirare fert̄ cōuis terre pceres altū regē sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati homīs inserere facinꝰ. Cōradꝰ de kauff nobili loco apud saxones natꝰ bellice rei pitꝰ. manu pmptꝰ ⁊ aīo imperterritꝰ cū se patria p̄ulsum ⁊ pn̄a hereditate priuatū p iniuriā friderici ducis existimaret scelꝰ ⁊ incredibili nr̄a etate pperauit. Arx ē in misna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiq3 rupibꝰ sita altenburgiū pricia les vocāt. ad radices mōtis oppidū egregiū munitū ⁊ pplo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernestus ⁊ Albertꝰ educabant̄. huc cōradꝰ intēpesta nocte magnis itineribꝰ cū paucis comitibꝰ ꝯtendit. et admotis scalis pdente pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos in cubili ꝯphendit intermiatusq3 mortē si vocē emitteret funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ qn pductos in bohemiā magno pcio venderet. suasq3 cōtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̄. iā siluā hirciniā q̄ bohemiam a saxonia diuidit ingressus erat. iā piculū oē trāsmissum putabat. cū iunior captiuor̄ labore ac fame deficiēs ⁊ q̄etā sitꝰ ⁊ cibū poposcit. cuiꝰ pcibꝰ cōmotꝰ pdo ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriq3 panē ⁊ ceruisiā iussit. Interea apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamor exorit̄ attoniti oppidiani raptim arma capescūt ⁊ pciosam vēdicaturi pdā pcipiti cursu pdonis vestigia insectant̄. siluā ingressis fortuna blandit̄. q̄ inter multos tramites eū teneri suasit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōradꝰ dū puero cibū ministrat ex improuiso capitur ⁊ oblatꝰ pricipi audacissimi sceler capite penas soluit. Fridericꝰ eodē pene nūcio q̄ captos atq3 abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua hec saxonie portio paret

Sūt em̄ in ea puincia multi alij principes. multe ciuitates q̄ vocant̄ impiales. multi epi ppriū territoriū hn̄tes. Misna vero ⁊ thuringie maior ps ⁊ lausacie ⁊ franconie pleriq3 oppida his ducibꝰ parēt. Jus aūt eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex puo q̄dā pricipatu cōpetere asserūt inter misnā flesiāq3 iacēte. cuiꝰ caput oppidū ē witteberg vulgariter. id ē mōs albꝰ. Jn saxonia argēti mineras apud Goslariā otto primꝰ impator inuenit q̄ magni fuerūt redditꝰ. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hꝫ ⁊ fōtes amaros saxonia ex q̄bꝰ sal coquit̄ albū qd̄ ad vicinas gētes defert̄. Saline vberrime atq3 ditissime apud luneburgiū habent̄ ex q̄bꝰ multi monasterior̄ abbates ⁊ multi eccIar̄ plati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim questꝰ salis vberrimꝰ has salinas luneburgēses violēter vsurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a friderico impatore augusto dānati sunt. Cōsolatꝰ qui eiꝰ rei auctor habebat̄ auctoritate aplīca deiectus ē. Sꝫ fauore Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū redijt. ⁊ q̄ nouiter cōsulatum adierant in carcerē cōijciunt̄. ciuitati rebelli ⁊ ecclasticor̄ bonor̄ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis ecclastice contemptus Est in marchia brandeburgēsi nō magni noīs ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyocesis loco aspero ⁊ deserto paruū oppidū ē noīe welsnach. hic tres hostie habent̄ ex quis cruorē sua sponte manasse tradunt. Ob eā rem magnus populor̄ concursus est ⁊ nautar̄ vota hic soluunt̄. Vulgo locus ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates noīatim cōmemorantes. id fecimꝰ quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt ⁊ tanq̄ extra orbem ea natio iaceret. somniantes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia fortasse ⁊ aliquis graciā habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subijciamꝰ paulo plixiores fuerimꝰ propositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ saxonie dania iūgit̄. Priusq̄ germanie reliq̄s ptes absoluo de ipo danie regno viciniscq̄ regionibꝰ in aq̄lonē versis aliq̄ referre institui nō indigna cognitu. tria sunt in septētrionē vergētia regna sibiinuicē coherentia. danor̄ qd̄ hodie daciā appellāt. suecior̄ ⁊ noruegior̄. Dania siue dacia dicere volumꝰ ꝯsuetudini seruientes germanie portio ē cheronēsi habēs formā. hāc quodā cimbri habuere vñ illa inundatio barbaror̄ emersit quā mariꝰ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes ad internitionē deleuit. Possidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturā facit. qd̄ cymbri latrocinādo in certis errabundi sedibus ad paludē vsq̄ meothym militiā agitarīt. ab eis em̄ cymeriū vocari bosphor̄ arbitrabatur quasi cymbricū cū grecor̄ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiq̄ mari plures cōtinet insulas. inter q̄s est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoq3 populor̄ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armor̄ turbine ac pcella inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. misiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demū in hispania consedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Noruegia q̄ de ipo septentrione sortita est nomen cōtinenti p ruthenos iungit̄ ⁊ in arcton protensa incognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriq3 fabulant̄ cōtermina est. ad orientis partem ac meridiem baltheo mari alluit̄. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danor̄ appellant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noruegia venisse putant qui cimbror̄ occupauerint loca. Jn hac terra patrū nostror̄ memoria voldimarꝰ regnauit in suecia. magnus aq̄nus i noruegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atq3 obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ paternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in suecia hoiēs exuēte albertꝰ dux naupolensis vocatu ppli dyadema suscepit. Qui dn̄atū vicine femine cōtemnēs bello daciā noruegiamq3 lacessere cepit. occurrit ei magraretha coactis copijs i campis late patētibꝰ pugnatū ē tanq̄ ipa viri femie animū induisset. victꝰ albertus captusq3 ⁊ in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infamie seniū in pr̄na domo finiuit. margaretha clarissima mulier tribꝰ impauit annis ad senectutē vsq3 magnifice ⁊ religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tm̄ p se ferre nequiret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuor ⁊ decē annos natum sibi filiū adoptauit regnaq3 illi cōmisit. ⁊ philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Js cū cōiuge sine prole

defuncta) nubere vlterius nollet. Iamq; quinq; et quinquagita regnasset annos. ad extremū sub imperio friderici ppl'ari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xpofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locū suffectus q auūculū suū z. x. annis quibus ipse regnauit in insula gothica regnare pmisit. Xpofero aūt ex hūanis abeunte. dacie ac noruegie coronā cristigerus accepit. Sueci vero in electione regis discordantes alij carolum equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno pficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus scoltonie qd hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q regia sedes habet. Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū et pugna diu anceps. occisis vtrumq; plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vero nouo regno tumidus atq; insolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ipi viuentē e gothia ppulsauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) puo contentus vitā agere fert. Q3 sint incerta mortalia et cōtinuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q decem annis delituerat vsq; ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq; carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xpi eccias psequit. religionem comtemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare prohibet. iura diuina et humana a Johanne benedicti filio vsalensium psulem viro cordato et impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno plio supatus ac regno ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele ppe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tpe in vnum redegit. cui et gothia paret. gothoꝝ quondā sedes et patria.

Bohemia

Bohemorum nō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites germanie inclusa tota aquilonib⁹ exposita ē habēs ad oriēte morauos ⁊ slesitaꝝ ptē. ad aquilonē saxones ⁊ misnēses. ad occidēte agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie ppl'is cīcta. Latitudo lōgitudoqꝫ ei⁹ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero pclarior eius amnis eā mediā irrigat. aliosqꝫ nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scīdit. tādē p ꝯualles ⁊ abrupta motiū nemorososqꝫ salt⁹ hercinie silue pceps labit̄ p misnensez ꝓuīciā fluēs prope hāburg vrbē saxonie in germanicū mare absorbet̄. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cui iānū cupri argētiqꝫ mineris celebratissimū. regio ꝓsus frigida. armētis tñ feris ⁊ piscib⁹ habūdās. ager ei optim⁹. frumēti ⁊ ordei feracissim⁹. multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa plia gesta sunt. mult⁹ sanguis effusus. delete fūditus ciuitates. spreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē hussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum ⁊ orphanoꝝ exercit⁹. duo fulmīa belli zyβka ⁊ pcopi⁹ ꝓuīciā ex arbitrio suo diripuē. iohēs ⁊ hieronim⁹ qui pplm̄ decepere in ꝯstātiēsi mag̃ sinodo demū ꝯbusti. Jacobell⁹ cōrad⁹ rokazana ⁊ petr⁹ anglicus euāgelij corruptores tāqꝫ mgr̄i veritatis hīti. q̃tuor reges extirpare pestiferū vir⁹ nō potuere. vēceslā⁹ sigismūd⁹ albert⁹ ⁊ latisla⁹ qui apd̄ eos veneno extict⁹ credit⁹ ē. Postremo georgi⁹ rex creat⁹ ē qui hussitarū labe infect⁹ putat̄ magn⁹ vir. alioquin ⁊ in reb⁹ bellicis clar⁹. S; oīa hec in historia que de bohemicis hijs reb⁹ edidim⁹ ꝯscripta sunt. ibiqꝫ de situ regiōis ⁊ gētis morib⁹ p captu nr̄o mētionē fecim⁹. inde igit̄ assumēdū erit q̄cquid huic opi de reb⁹ bohemicis deeē videbit̄. nos ceptū sequētes iteꝝ inferioris germanie prouincias. deinde ad supiores reuertemur ptes.

De phrisia ꝓuincia germanie

Phrisones ad occeanū siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidēte traiectensiū terre iūgūt̄ q̄qꝫ ⁊ ipos traiectēses pleriqꝫ phrisones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phrisingensis eccl'ie ꝓsulē q̄ res germanicas haud impite scripsit. Albert⁹ eps̄ magūtin⁹ qui fuldense moāsteriū erexit. cū religionē xp̄i ꝑsuadere phrisis niteret̄ ab eis interfect⁹ ⁊ martirio coronat⁹ ē. Gēs eadez ferox. armis exercitata. robusti ⁊ pceri corporis. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl'iat̄. q̄uis philipp⁹ burgūdie pri ceps ei⁹ se terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens morib⁹. exteris nec parere sūstinet nec dn̄ari cupit. haud inuit⁹ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militaris inuisa. Sublimē virū q̄ se ceteris effert nō ferūt. mgr̄at⁹ ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Femiaꝝ impudicitiā seueri⁹ puniūt. Sacerdotes ne alia cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vix em̄ cōtinere hoīez posse ⁊ sup naturā arbitrāt̄ In pecorib⁹ oīs eoꝝ suba est. ager plan⁹ ac palustris est multo gramīe fecūd⁹. ligno caret bitumīoso cespite ⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit corneli⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romā venisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̄sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ intellexissent id honoris eaꝝ gentiū legatis dari q̄ v̄tute ⁊ amicicia romana pcellerent nullos mortaliū aut armis aut fide an̄ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter pr̄es ꝯsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ ꝓuīcia germanie ad septentrionē occeano alluit̄ mari. qd̄ reliquū ē rheni fluminis brachia intercipiūt insulāqꝫ cōficiūt. palustris pascuosa. plurib⁹ stagnis ac maris interfusa finib⁹. nec deest qui traiectū nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt̄. Aliq̄n frisei traiectenß. aliq̄n holādie trāditos esse vt sepe regionū termīos dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ frisie neqꝫ holandie dant̄. Pricipat⁹ eccl'ie traiectensis impatori tm̄ subijcit̄ latāqꝫ possidet terrā diuersis meatib⁹ rheni itez clusaz. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicem⁹ rheno flumīe distiguitur. Impitissime v̄o ne dicaz falsissime nōnulli etate nr̄a traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixerīt. Cū de pōtificis ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienses. cliuensesqꝫ cōstat esse germanos Traiectensiū quippe situs. mos sermoqꝫ germanic⁹ est. Traiectū diues ⁊ pplo̅sa ciuitas est. eps̄ vrbis. xl. milia pūgnatoꝝ si q̄n necessitas ingruit educit ad bellū. Forma viris ac mulierib⁹ egregia. ab exteroꝝ incursu et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria v̄tute defendūtur. Pot⁹ genti ceruisia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū epm̄ vni pti acceptū altera recusaret. Desiderius aliq̄zdiu epatū quietem tenuit. deīn a ciuib⁹ electus romani pōtificis ⁊ vicinoꝝ pricipū aduersus rebelles subditos auxilia iplorauit. illi diefoldiū quendā ꝯ ius phasqꝫ sibi ꝓsulē assumpsere. Martin⁹ pō. max. anathema ī eos promulgauit. ꝯtēpsere eccl'iaz obstinati hoīes. experiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ ducis vicinorūqꝫ pricipū copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis eccl'ie mādata ꝯtēpsit. desideri⁹ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltraniū morsensez archiepi coloniensis germanū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien̄. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiectensiū rebellio. iteꝝ frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iohēs cesariensis eps̄ qui postea ad cardialatu s honorē vocatus morinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio ignosci eiqꝫ gentis ꝓsulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuz est pulchre sane nulle victis leges fauent sacrosqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impiū eludere traiecten̄. qui mortuo diefoldo epm̄ ab eo datū recipe recusarūt. s; aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis conatibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septētrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares ppl'i rheni ostijs obiecti. Inter quos pcipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno supiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuiū id euenisse constat. q̄qꝫ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur suo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. ꝓsequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidēti claudit̄. visurgo ab oriēte quā veserā hodie vocant. a septentrione phrisiā hz ⁊ traiectēsiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt̄. ex quibꝰ amasis fluuiꝰ orit̄ q̄ Padeburnā ⁊ monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme ꝓuinciā intersecat ⁊ ꝑ phrisiā defluēs fert̄ in mare. Salas q̄z fluuiꝰ westualiā irrigat. inter quē ⁊ rhenū cū drusus germāicꝰ belligeraret domitꝭ hostibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huiꝰ terre vocauit ātiq̄tas diffici le dictu ē discordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt̄. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄z datis obsidibꝰ pacē obtinuere. Quis calcata fide ⁊ ꝓditꝭ obsidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄z a ꝑte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tradit ꝑuos appellatos siccābros. ōquenos ⁊ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amasim fluuiū bruteros habitasse q̄s drusus nauali bello supauit. Bruteros aūt bello victos ab austro in aquilonē ⁊ occeanuz dilapsos. Ob quā rē cōiecturā capꝫ possumꝰ hos eē q̄ hodie pruteni appellant̄ aq̄lonares ppl'i de q̄bꝰ supra diximꝰ. facile nāq̄z bruteros in prutenos sermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū westualis gessit ꝓlia eosq̄z magnis afflixit cladibꝰ coegitq̄z xp̄i religionē amplecti relicto ydoloꝝ cultu. quā cū sepiꝰ abnegasset nec iusiurādū aduerterēt vt metu pene rebelligionē cōpescēret occultos ꝯstituit iudices q̄bꝰ ꝑtātē dedit vt q̄z primū deierasse aliquē cōperissent aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmisisse mox illū supplicio affi cerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione ꝑuia aut defensione ꝑmissa. elegit eīn viros graues ⁊ recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demū in fide continuit. cum sepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo suspensi inuenirent̄ nulla accusationi prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui ne cati reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq̄z durat etatem vocaturq̄z vetitum. qui ei presunt scabini appellantur. quoꝝ ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisditionē extendere velint. Secretos habent

ritus τ archana quedā quib⁹ malefactores indicāt ea nōdū quisq̧ reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit Ip̄oꝝ q̧z scabinoꝝ mag̃ ps occulta ē q̄ p prouīcias discurrētes crimīosos notāt τ referētes iudicio accusāt probantq̧ vt eis mos ē. damnatiq̧ describūt in libro τ minoribus scabinis ꝯmittit executio. reus ignarus sue dānationis vbicūq̧ reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā τ viles aliquę p̄sone admittūt τ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalib⁹ ꝯmissa ptās. In hac prouincia nr̄o tp̄e susatenses ab eccia coloniensi desciuere. nec diu tn̄o vexati bello multisq̧ cladibus affecti τ obsessione ptinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cui⁹ rei causa τ theodric⁹ coloniensis antistes. q̄ westualoꝝ p̄nceps habet. Et iohānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatēses ad cliuesium opes cōfugissent coloniēses saxonie duces τ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepissent. Apud monasteriū q̧z eiusdē prouincie ciuitatē ꝓpter eccia₂ quā walrani⁹ theodrici frater sibi debitaꝫ existimabat acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vn⁹ ex principib⁹ brunsuicēsib⁹ q̄ dux copiaꝝ fuit intercep tus τ in ptātē coloniēsis antistitis fact⁹. Est aūt westualia regio admodū frigida neq̧ frumēti habundans. pane vtunt nigro. ceruisia potus. vinū qd̄ rheno vehit magno emit p̄cio. opulēti tn̄ eo vtunt idq̧ raro. populus marcialis ē τ ingeniosus. de q̄ ꝓuerbiū esse dicūt viciosos τ fallaces westualia facili⁹ q̧ stultos gignere. Hic q̧ theodrici mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locū negauerit. Origo ei⁹ ex familia morsnēsi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maioꝛ paternū principatū gubernauit. Johānes monasteriēsem ecciam multis annis vsq̧ ad exitū vite sue summa cū laude administrauit. Walranus τ ad traiacēsem eccia₂ τ ad monasteriensem defūcto frē nequaq̧ aspirauit. q̧uis ad traiectā cōcilij basiliensis fauoꝛe τ ad monasteriēsem nicolai pōtificis institutione vteret. Theodric⁹ ip̄e cū bononie iuri pōtificio operā daret a Johāne. xxiij. summo pon. coloniēsem ecciaꝫ obtinuit. cui iā sex τ. l. annos nō sine plebis ac nobilitatis magno fauoꝛe p̄fuit. q̄ τ si plurima ꝓ defensione eccie sue vario euentu bella gessit in quis mō strennui militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunq̧ tn̄ domi aut sacerdotalia numia aut ciuilē administrationē neglexit. coꝛpe pulchꝛo τ supra ꝯmunē staturā eminenti. aīo magno τ pliberali. cui⁹ pallaciū illustrib⁹ sp̄ patuit hospitib⁹.

Hassia germanie ꝓuincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mōtana regio q̄ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iūgit. princeps gētis lātgrauius etate nr̄a ad impiū vocat⁹. imparē se esse dixit q̄ tante rei molē sustinere posset. maluitq̧ paruo impio parentib⁹ sibi relicto vtiliter p̄esse. q̧ magnū accipiēs dissipare. id quoq̧ sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. q2 lr̄as ignoraret. Fuit tn̄ legū cultoꝛ. q̄s sibi patrio sermone exponi iussit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnq̧ comptus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformatur⁹ monasteriū qd̄dā sue ditionis ingredit τ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sumpsisse creditus est. nam τ ip̄e τ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia ꝛ huic succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Franci q̄dē troiani ab origīe fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni ꝑanni ex sorore nepote ꝑ pontū euxinū ꝛ meothidas paludes in scithiā ꝑuenerunt. ibiq̄ꝫ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat em̄ pꝰ euictā incēsamq̄ꝫ troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugisse. ꝛ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quibꝰ albani ꝓdierūt. ꝛ deinde romā qui orbis impio potiti sūt. Alij sub Anthenore ꝑ medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sinꝰ ꝛ regna liburnorū ad intimū adriaticū pelagus accessere vrbēq̄ꝫ cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enecīū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti q̄rū est hodie ingens ptās terra mariq̄ꝫ. Tercij vt diximus in scithiā penitrarūt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq̄ꝫ scitharū multi romano impio subiecti essent ꝛ ipi quoq̄ꝫ tributa penderūt. māserūt fectigales vsq̄ꝫ ad tpa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt. impator ꝟo proposito edicto libertatē in decenniū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpesceret. allecto eo p̄mio Sycābri arma susceperūt alanosq̄ꝫ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impatore donati sunt ꝛ mutato noīe franci appellati. qđ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ipāꝫ libertatē effrenes facti parere recusarūt. Pricipes eo tpe francis fuere priamꝰ ꝛ anthenor antiqui noīs ac ꝟtutis quibus copias ductātibus p̄liū cū romanis cōsertū est. in quo priamꝰ ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfuerūt ex scithia digressi sunt ꝛ ī germaniā profecti in ptibꝰ thuringie cōsederūt cū pricipibꝰ suis priami ꝛ anthenoris filijs marcomede scꝫ ꝛ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede filꝰ fuit foramūdꝰ quē sibi frācij regē creauere. ꝛ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit Huic fuit filꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges criniti sunt appellati. ꝑ ideꝫ tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes inuaserūt. Burgundiones quoq̄ꝫ iuxta rhodanuꝫ habitabāt. qui ꝛ ipi paulo plꝰ reges hr̄e ceperunt. Fran

ei vo trāsmisso rhēno romanos q ea loca tenebāt fugarūt paulatiꝗ aucti potentia magūtiā. treuerī. aggrip/
pinā hodie coloniā sup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. suesonā. aurelianū inuasere. ita vt ab aqtania
vsqꝫ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo merone⁹ successit fili⁹ a q̄ frāci meroringi dicti sūt.
Post meroneū hilderic⁹ regnū adept⁹. dū luxuriose viueret a suis pulsus ē: Egidio romano in ei⁹ locū suffe
cto Hilderic⁹ regno puat⁹ ad Bisinuz thurīgie regē ꝯfugit. cui⁹ ꝯiugē p adulteriū polluit. p⁹ octo aūt an-
nos reuocat⁹ aggrippinā inuadēs eiectis inde romanis magni regni sui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio
fili⁹ eius Siagri⁹ in ciuitate suesona regnauit. Bisina aūt regina cū accepisset hildericū regnū recupasse re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̄ recepta ꝛ p ꝯiuge habita Clodoueū ei pepit q̄ postea regnū adept⁹ pm⁹ francoꝝ
regū xpi religionē accepit. a btō remigio baptizat⁹. Illd aūt vitate caret qd pleriꝗ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā puꝰꝗ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio cesa
re ꝯdita ꝛ ab ei⁹ ꝯiuge agrippina nūcupata. Fuerē inter clodoueū ꝛ syagriū aliq̄ bella. postremo vict⁹ sya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē ꝯfugit q̄ non⁹ a magno alarico regnabat. Reposcit a Clodoueo syagri⁹ atꝫ
obtēt⁹ occidit. Romani ꝗ reliq̄ p galliā habitātes extermināt. Clodoueus alemaniā sibi subegit. Gothis
ꝗ ꝛ aqtanis bellū indixit eosꝗ supauit. occiso alarico rege. fert cū ad bellū pgrederet si victor euaderet e-
quū btō martino vouisse. q. xij. ꝛ centū annos an id tps vita excesserat. victoria potit⁹ equū tradidisse eūꝗ
centū solidis redimere voluisse. Stetisse equū immobilē donec pciū duplicaret. q ex re dixisse regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. esse negotiatorē carū. Hic clodoue⁹ vxorē duxit Glodosindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xpiana aduc ei pagano iūcta ē. magnisꝗ pcibus virū rogabat vt baptizaret. natosꝗ filios clanculū
baptizabat. Eā aūt q̄ Clodoueū xpianū fecit eē fert. q cū pugnaret ꝯ sueuos ꝛ pene vict⁹ esset votuz vouit
xpianū se futurū si ex piijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor fact⁹. subact sueuis xpiane re
ligioni se tradidit. cui⁹ posteri in francia vsqꝫ ad pipinū nanū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo hilde
rico scdo p ignauiā regnū adept⁹ ē. Detoso em eo ꝛ in monasterio retruso pipin⁹ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores damos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi septigētesimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
fili⁹ ei⁹ puul⁹ i tutela pipini grossi quē alij ausgigi filiū dicūt in tutela fuit ꝛ p isidias perijt. Tūc griwald⁹ fi
li⁹ legittim⁹ pipini grossi regnū vsurpās a ꝯsanguineis Dagoberti regl defuncti capt⁹ i custodia obijt. Per
idem tps galli q̄ inter seqnā ꝛ ligerim fluuiū habitabāt aduersus frācos bella mouere ꝛ vsqꝫ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obsederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt q̄ regnū rennu
ens ducetū accepit gallosꝗ bello repssit. Prouīciā vo inter ligerim ꝛ seqnā q̄ nunc gandina vocabatur a se
carlingā vocari iussit. qd postea apd teuthonicos diu seruatū ē. Hic Carol⁹ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini grossi fili⁹ fuit inclit⁹ vir ꝛ bello potēs. q̄ multa sarracenoꝝ milia gladio interemit ꝛ pr̄ fuit pipini na-
ni q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū gen⁹ cū ex scithia in germaniā venisset ibiꝗ diu cōsedisset germanicū effectū ē. ꝛ terrā ipam pmo habita
uit a se franciā appellauit. Verū cuz cresceret impiuz ita vt frācia aucta est adeo vt tota gallia ferme ꝛ magna
germanie ps a mōtibus pii rheneis vsqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis suberat fran
cia vocabat. ꝛ in duas ptes diuisa fuit. nā qd ē gallie occidētalis frācia dicebat. qd ē germanie francia di/
cebat orietalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus sermo germanicus ptendit. naꝫ q̄cquid est ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orietalē ptinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello sedē aplicā cōsolat⁹ ē. Carol⁹ em q̄uis gallice potiret impio german⁹ tn̄ fuit. i
germania nat⁹ alitusꝗ. Cui⁹ sedes pleruꝗ i aqsgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū ei⁹ ꝛ caput oñ
dit. Eius posteri impiū tenētes in gallia ꝛ germania regnauerunt. Deficiēte aūt masculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orietales redijt. inter q̄s pmus habit⁹ ē otto. Est aūt impiū apd germanos nō eo
mō vt nemo ipare possit nisi german⁹ ꝫ q̄m eligēdi ipatorē auctas germaīs tradita ē. Pleruꝗ german⁹ eligi
tur. Eā ob causaz cū vacasset impiū p obitū lodouici bosonis filij germani qꝛ ea ptās germanū elegerunt ꝛ
francū ex orietali frācia. Hec pmisisse volum⁹ q̄m de frāconia sermo incidit. sunt etenī multi q̄ frācos eos
solūmō eē volūt qui circa parisi⁹ habitāt ꝛ ill datuz impiuz eē volūt q̄s recti⁹ frācigenas quis appellauerit
Franconia vo vt nr̄a etate recipit a meridie sueuis ꝛ baioraijs iūgit. ab occasu rheno. ab ortu bohemos ꝛ
thuringos. septētrionē idē thurīgi hassiꝗ excipiūt. Prouīciā plabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Pholome⁹ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ supiores germanos ab inferiorib⁹ eūdē diuidere affir
mat. neꝗ ali⁹ fluui⁹ ē q eā diuisionē aptius q̄ mogan⁹ efficere possit. Et hodie q̄dē inferiores germani vsq
ad magūtiā pcedūt. abinde supiores vocāt. Mogan⁹ vo ex mōtib⁹ bohemie ort⁹ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dicā crederet. Perlabit idē flu
ui⁹ nō paucas ciuitates. q̄ illustriores sunt Herbipolis ꝛ Frāfordia. In Herbipoli nobil epi sedes ē. qui
et franconū dux habet. ꝛ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū an̄ se hꝫ. In frāconia nobile emporiū ē i q̄
spi cū inferis germani ꝯuenūt bis singulis annis. Ibi ꝗ impator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quaz
rē palā ē impiū datū eē germanis q̄n inter eos eligit ꝛ coronat ꝛ sic demū ad culmē glie. rome ꝗ diadema
suscipit. Et i franconia nobilis eccia bābergēsis ad amnē regnicium sita. quam fundauit heinric⁹ scds
impator. quē accole religiose colūt ꝛ scm̄ habēt. ibi ꝗ Beregari⁹ sepult⁹ ē q̄ regnū italie vsurpauit ꝛ ab ot
tone pmo capt⁹ in germaniā duct⁹ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ꝛ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū epo loci prādiū fecim⁹. Albert⁹ nobilissim⁹ francoꝝ comes ꝛ ottonis saxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidisset. q̄ lodouici regis fuisse fili⁹ dicebat in hāc se arcē ꝯtulit ꝛ aliquā
diu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recursum ē. Otto epūs
magūtin⁹ minister sceleris inuētus ē q̄ pfect⁹ ad albertū lit arbitrū se dixit rogauitꝗ albertū ad impatorē
in castra descenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iusiurā

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imꝑatorem mo rari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba ꝑsulis ⁊ in ca stellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad imꝑatorem cum eo ꝑrexit vbi mox captus est ⁊ ca pitali sententia damnatus. cui archiep̄i fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satis fecisse qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmisisset. infelix albert⁹ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hanibale romam missis vin ctū remisere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator astringit ꝑiuriū non soluit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūq3 arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vō apud Herbipolim. multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in m̄ltos partita est dominos. Quis Herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina ecc̄ia ⁊ bā bergensis plura obtinent loca. Palentinus q̄3 comes haud paruā occupat partem. Marchiones brande burgēses tanq3 burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe p̄terea ciuitates imꝑiales apud fran cones florent. De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vr bem pertinere. normberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. noric autē baioarij successisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appel lat̄. Ciuitas tamen in ꝓchia bambergensi est que ad francones ꝑtinet. Ipi normbergenses nec baioari os nec francones videri volunt ſ̄ terciū quoddā sepatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus pub licis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit̄. in agro sterili ⁊ arenosa condita atq3 ob eam rem indu strioso pp̄lo. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptissima imꝑatorꝝ sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ norm bergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac pro uincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentissimus fuit imꝑatori sigismundo inter caros amicos ha bitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Abertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebat̄. ſ̄ iudiciū patris fridericum ꝓtulit qui sc̄do genitus erat ⁊ aptior ad obeū da imperij munera videbatur. Pri⁹ itaq3 q̄ moreret̄ hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum ele ctorem istituit. neq3 male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe ꝓuincie pacate sunt. Iusti quoq3 atq3 honesti tenax habet̄. Qui cum posset regnū po lonie ꝯsequi ꝑ electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniuriaz faceret. Abertus vō germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comi tes vero normbergensibus suppecias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concur rentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē p̄lia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neq3 de pace ꝯuenit nisi postq̄ exustis agris. attritis villis. abact pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoq3 pax ex alberti sentē tia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit p̄lijs q̄ alij sui temporis duces aut viderint aut legerīt. Militauit in polonia. pugnauit in slesia. ca stra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior inijt. victor e p̄lio excessit. vltimus in expugnatione oppidoꝝ. sepe murꝝ primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄ detrectauit. neq3 vnq̄ non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium re pertus est. qui nunq̄ equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunq̄ nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedaz spe cies in ꝓuocatores ꝑiter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq̄ dāno affectus. cum aduersarios ipe nū q̄ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō so lum militares artes ⁊ imꝑatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. ſ̄ nobilitas quoq3 generis. pro ceritasq3 corporis. ac venustas ⁊ viriū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie ꝑtē frācōnie ꝓximat. ea quoq₃ ꝑlata ⁊ diues terra est. cui ad meridiē
alpes italie iūgūt. sueui ad occidentē eiꝰ solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubiꝰ mediā
ferme ꝑlabit. Inter austriā ⁊ bauariā alij ysarā alij enū terminū posuere. Sueuos a bauarijs lycꝰ distermi
nat amnis. Hāc olī regionē norici tenuere. cuiꝰ adhuc porcio media inter ratisponā ⁊ nurmbergā trās danu
biū sita (vt añ diximꝰ) noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti sint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī. verū
cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahor vt boio
arios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuisse gentē. Huic opinioni strabo q̄nto ꝯmētatorio vires adhibet ita inq̄
ens. Priscis igit vt dixi tꝑibꝰ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebāt de pado loquit. e quibꝰ amplissimi fu
erant boi insubres. ⁊ q̄ olī cū gesatis senones romana ꝑ impetū potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus
annis funditꝰ deletos ꝑdiderūt. boios vō e finibꝰ eiecerūt. inde migrātes circū adiacentes histro locos cum
thauristis habitarūt. bellū assidue ꝯtra dacos agētes. Cōstat igit boios in pannoniā ꝯsedisse. quo ex loco
facile successu tꝑis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē q̄z Strabo locū q̄ mō ꝯstātinēsis vo
cat designās paululū ab eo distare rhetos ait. ampliꝰ helnecios vindelicos. pꝰ vindelicos aūt desertā boio
rū regionē esse affirmat vsq₃ pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuisse. Idem
Strabo germaniā describēs boios priꝰ hirciniā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuasis
se locū at₃ a bois reiectos fuisse. Itaq₃ satis ꝑsuasum esse p̄t boioaricū nomē ex bois descēdere. Ager em̄ eoꝝ
trans danubiū hirciniā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutoni
co. neq₃ deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tꝑe fuit. nunc cultissima est. magnas at₃ ambiciosas
ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quoꝝ splendore nescimus tota europa que vincere possint. Ponti-
ficales vrbes in ea q̄nq₃ sunt. q̄ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumīe saltza cui adiacet. veteres
iuuaniā vocauere. In baioaria lodouicꝰ lodouici filiꝰ gibbo ⁊ struma deformis. Impia cōtra patrē bella su
scepit. venerandū q̄z senē ⁊ auctoritate insignē. q̄ quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obse
dit. S₃ supis vltionē tāti sceleris petētibꝰ priꝰ febre ꝑcussus occubuit. q̄ꝫ pr̄is animū in suā traheret sententiā

Ille in ꝑtātē heinrici eiuſdē familie duc| poſtea factꝰ breui tpe vitā finiuit. nec heinricꝰ diu ſupuixit. Qui cū ſu
ꝓhibuiſſet ſbditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuincia pecunia exhauriret eodē anno ad pr̄es ſu
os additꝰ ē. Succeſſit ei lodouicꝰ filiꝰ ex ſorore alberti ceſaris natꝰ magni animi adoleſcēs. glie cupidꝰ ⁊ pe
cuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice poſit| edictis e ſuis dominijs extermiauit. Vxorē de ſaxonia duxit
neptē Friderici ceſaris. multas germanie lites auctoritate ſua cōpoſuit. q̄uis ſepe multū conatꝰ reconciliari
ceſari ladiſlaū regē nequerit. Albertꝰ eiuſdē terre ac familie pꝛiceps poſtq̄ pr̄ eiꝰ arneſtus puellā balnei cu-
ſtodē a b eo ꝑdite amatā ⁊ in ſpē matrimonij ſuſceptā apud ſtrauburgā danubij fluētis demerſit. cū diu vitā
in merore ꝑegiſſet. tandē luctu ꝑacto vxorē ex domo brūſuiceñ. duxiſſet. ex q̄ ſobolē pulcerrimā ſuſtulit. ſub
impio friderici podagra laborās: ſepoſitis ceteris curis ſectatꝰ muſicā aſſiduis cātibus ac ſonis animū oblē
lectauit. ⁊ venationi oꝑam dedit. In ſaltzburga quā metropolicā in baioaria ſedeꝫ obtinere diximꝰ tres ar-
chiepi fuere quoꝝ vltimꝰ ſigiſmūdus noie dū ſciſmatis ꝓcella deſeuit. cū adhuc eſſet ꝑpoſitꝰ romanā ecciaꝫ
magnifice iuuit. S archieps a nicolao pon. creatus lr̄as aplicas q̄bus cēſura in auſtrales imꝑatori rebelles
ſubminabat in eccia ſua publicari nō ſinit ſiue metu potentie illoꝝ ſiue q̄ anathemate ſuſpenſo paceꝫ meliꝰ
inueniri putauit. ad quā cōponēdam ⁊ ipe deſcēdens in auſtriā non paruam operam impendit.

De Rhenenſibus germanie ſuperioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tpe viſit inter theodricū magūtineñ. eccie p̄ſulē ⁊ lodouicū comiteꝫ
palatinū rheni crebre diſſenſiones fuere ⁊ ſepiꝰ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atq̄ incēdijs
vaſtata. Cū magūtino marchiones badēſes ac brādeburgenſes opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. anti
ſtes ⁊ nōnulle ciuitates aſſiſterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis ſicilie vxorē duxerat. fi
liū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōſentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓ-
uincie tanq̄ dn̄s accepit. Electorē imperij ſe dixit. celibatū. i. ſine vxore eſſe imꝑpetuū promiſit. ne arroga-
to filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recuſauit
fridericꝰ imꝑator ſepe multū req̄ſitus. In ſueuia albertus friderici frater imꝑatoris cū pluribus ciuitatibus
variante victoria bellū geſſit: ab vlmenſibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ ſniaꝫ obtinuit. In marchio-
natu badēſi pꝛiceps Jacobꝰ iuſticie ac prudētie fama inter germanos clariſſimus. cū ſibi ad humanā felicita
tē ſolā lr̄aꝝ periciā deeſſe augeret. quos ex cōiuge legittima liberos ſuſtulit ediſcere lr̄as ꝯpulit. Inter quos
diuiſo patrimonio cū carolo pꝛimogenito ſinglaris induſtrie iuueni imꝑatoris friderici ſororē matrimonio
collocaſſet plenus annis haud inuitus e vita deceſſit.

De thirolenſibus populis germanie

Tirolēſes q̄ valles eni flumis ⁊ atheſis incolūt. cū ſigiſmūdū pꝛicipē ſuū in tutela Friderici ceſaris exi-
ſtentē iā gratia diuſculū ad ſe remitti fruſtra petiuiſſent ſumpt| armis p̄fectos prouicie q̄s ceſar inſtitu
erat deiecerūt. ⁊ cū tridentini iuſſu epi cuius erant ſubditi in fide ceſaris pſeuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ci
uitatēq̄ metu ꝑculſam proditione ceperunt ⁊ arcē obſidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōi
bus cum ce ſare conueniētes minori q̄ crediderant felicitate ſuū dn̄m obtinuere.

De Suitenſibus populis germanie

Suitenſes mōtani ⁊ feroces ppl̄i. cū thuricēſes ex federe q̄d cū eis pepigerāt deſtituiſſent. cōꝑato exerci-
tu in eoꝝ agrū cuncta vaſtātes exiere: q̄bus cū thuricēſes p̄lio congredi p̄ſumpſiſſent vſq̄ ad interniti
onē ceſi ſunt. tātaq̄ Suitenſiū inuictos hoſtes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victorie epulā
tes congeſtis necatoꝝ corporibus ⁊ menſalia ⁊ ſedilia ex illis apparauerint ⁊ aperiētes hoſtiū cadauera cru
orem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alſacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetiā nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouicꝰ delphinus
vienneñ in agrū baſilieſem omnē ferme militiā gallicā eduxiſſet ingētēq̄ metū baſilienſibꝰ incuſſiſſet.
Suiteñ. ex federe ſocie ciuitati q̄tuor milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſere. q̄s cū delphinꝰ appropi
quare aīaduertiſſet mediū inter baſileā ⁊ Suiteñ. cū totō exercitu ſe oppoſuit. nec detrectauere illi certamen
q̄uis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū ſtare cōtra ſe aciē cernerēt. pugnatū ē ſummis vtriq̄ viribus. Ad
extremū nō tā victi q̄ vicendo feſſi Suiteñ. nimis audaces p̄ſumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis
fuga dilapſis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tn̄ ex Suitēſibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gal-
loꝝ reperti ſunt qui lanceis Suitenſium perforati ad obtruncandū hoſtem per medias haſtas, dilapſi vin
dictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄mꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ pr̄is obitū ꝓuicie gubernacula tenu
iſſet ⁊ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq̄ pace formidāduſq̄ cumulat| opibꝰ ſapia vicinis
ppl̄is ac p̄ncipibꝰ videret. ac demū relictis p̄ncipatꝰ glie faſcibꝰ in heremū ſe recepiſſet ⁊ ſumpta penula ac
retorto baculo cū ſex viris equeſtris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ⁊ pōpis eiꝰ renūciaſſet. Ad extremū ſū-
mi pōtificatus honorē ex baſilieñ. ꝯgregatiōe ſibi delatū in eccie diuiſiōe ſupis parū fauētibus accepit. bar
bā totōdit quā ꝓmiſſam nutriuerat. ducatū p̄mogenito ſuo tradidit. ecciaſticas cerimonias ⁊ orādi morem
repēte didicit. ſtipatuſq̄ magna nobiliū caterua ⁊ illuſtri comitatu circūdatus baſileā ꝑrexit. vbi ab his q̄
generale ꝯciliū facere arbitrabant in maxia ppl̄i multitudie q̄ vndiq̄ ad ſpectaculū tante rei ꝯfluxerat inter
duos filios egregia facie adoleſcētes. alterū ſubaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē ſolennibꝰ pro more ſeꝫ
uatis tāq̄ romane p̄ſul eccie coronatꝰ ē. Celebrauit ſepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordiauit. car
dinales doctrina ⁊ auctoritate p̄ſtantes aſſumpſit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōſo rege arogo-

num (qui tñ hostis Eugenij ꝑpe fuit) cũ philippo duce mediolani cũ plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹. qui oẽs incassum abiere. Fuit ⁊ frideric⁹ impator apd eũ in basilea sed clã nocte intẽpesta abijt. reuerentiã ei tanq̃ vicario ihesu xp̃i subditi ei⁹ tantũ ⁊ suitẽses populi ⁊ basilienses ⁊ argentinẽses ⁊ qui alberto parebant bauarie duci ꝓbuerunt. Fuit eñ magna spes obtinẽde germanie cũ sex pncipes electores in eaꝫ sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret. Postulabãt aũt prorsus res negandas in amedei quẽ felicẽ virũ appellabant obedientiã transirent. Sꝫ cũ illoꝝ consilia frideric⁹ puertisset ⁊ qui sb noĩe sinodi basilee degebãt abire iussisset desperato meliori successu interueniẽte p legatos suos carolo frãcie rege eccĩe pacẽ dedit. Et nicolao pon. max. recõciliat⁹ relicto noĩe pape cardialat⁹ honorẽ retinuit. i q̃ paulo postea ñ sine boni viri opiniõe decessit. Felix priceps ⁊ nimiũ felix si seniũ suũ ecclasticis titulis ñ fedasset. Bolomeri⁹ qui eius quõdã ⁊ prim⁹ ⁊ dilectissim⁹ cõsilioꝝ priceps fuerat. ingẽtesq̃ opes apd eũ cumulauerat. cũ nobilitatis odiũ incidisset proditionis reus factus mortis sententiã tulit ⁊ in lacũ lemmanũ circa gebennã p̃cipitatus magno saxo ad collũ suspenso demersus ẽ. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiẽs ad regẽ francie cõfugit. cui⁹ opibus adiuta in patriã redijt. Johãnes segobiensis homo hispan⁹ morib⁹ ⁊ doctrina illustris. q̃ cũ summos theologie p̃ceptores doctrina equaret ab amadeo dũ se papã dixit cardialatus eminentiã accepat ⁊ deindevnioni consentiens a nicolao pon. max. cardialatus demisso titulo cesariensi eccĩe p̃fectus fuerat. in altissimis reconditus montibus puo monasteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hispania legis arabice mgr̃is librũ quẽ vocant alchoranũ ⁊ in quo maometis pseudo prophete. nõ tã misteria q̃ deliramenta continent in nostrã linguã de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rõnibus ⁊ argumentis explosit. In Arelato ad sepulchrũ lodouici cardinalis sctẽ cecilie eius vrbi ep̃o quẽ basilee in consensu patrũ p̃sidentẽ vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ẽ ⁊ inualidoꝝ frequens cõcursus spe sanitatis factus. Johannes comes armeniaci incesto sororis amore pculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quẽ paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissim⁹ in exordio hui⁹ opis se in lucẽ ponere res europeas. Cũq̃ dirimendas suis limitib⁹ germanie terras absoluere nitit ipius germanie superioris ⁊ inferioris florẽ omisit. Nihil eñ de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̃ cesar in suis ꝯmẽtarijs in re bellica miris extollit laudib⁹. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs põtificalib⁹ celebratissimisq̃ vrbibus ẽ referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos: fontesq̃ danubij. Terra ferax trittici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq̃ pp̃lo exuberans. Omisit itẽ vtrasq̃ rippas rheni a fontib⁹ suis vsq̃ ad coloniã agrippinã versus rippas incq̃ oĩ ex parte vtrinq̃ habitatas. maximis pontificaliũ vrbium imperialiũq̃ ⁊ principũ oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentũ. triticũ ⁊ multorũ fructuũ fecũdissima. vino adeo exuberat vt cũcta peue interranea. germania etiã inferior ⁊ totus p ene occidentalis septentrio rhenẽsi vino se reficiat. Põtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini quinti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magũtia. cõfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis suphe. pplus hũanissim⁹ ptim sua vberi terra. ptim negociationibus. Nobilitas vo venationib⁹ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partẽ agit. Preterijt vo eã alemanie ptem quã limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiũ glaresijs lacuꝫ turicensem influunt. in rhenũq̃ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigat. Oppidis castellisq̃ fortissimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitor p̃cipuas credimus. bellicosissim⁹ popul⁹ quem hodie ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̃ suũ impiũ mirum immodũ dilatauit. Omisit item flandriã. hannoniã. brabãciã terras diuiciaꝝ negociationũq̃ celebritate pspicuas. In quib⁹ brugis. gandauũ. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ppter viciniũ ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferiorisq̃ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̃ que animum suum oblectant legenda cõmitto.

In regno ipo francie qd etate nra Joãna vgo lothorigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ idumet| ⁊ armis iduta gallicas duces acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pugnãs eripuit. Cu iã philippꝰ burgudie dux pne nec| iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset ingetes inter carolũ regẽ ⁊ filiũ eiꝰ lodouicũ delphinũ viennensem cõtentiões atqꝫ inimicitie succreuerũt. Carolus andagouensis eo tpe delphini auũculꝰ apud regẽ plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoqꝫ princeps ⁊ frater eius spurius andagouensem gubernationẽ egris aĩs intuerent. delphino vt a pre discederet suaserũt. sic em̃ fieri posse vt rex desiderio filij carolũ a se reijceret regnũqꝫ qd in eiꝰ manibꝰ passim ire videbat meliori cõsilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ insalutato pre ad nuternẽses decessit. qua re cõpta rex cõpato raptim exercitu in alanconiuz duxit. ⁊ expugnatis nõ magno negocio plerisqꝫ munitionibus ducẽ in deditione accepit. Exinde contra filiũ profectus. verum ciuitates mineruie delphinũ aduersus pris imperiũ tueri nõ auderent eũ vt a se abiret rogauerunt. ille in borboniũ se recepit. nec diu post metuẽs borbonij regis irã filiũ patri cõciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nã is paruo post tpe captꝰ in ꝯfluentẽ demersus. violati paterni iuris in filiũ penas dedit. Interiecta deinde nõ lõga tpis mora renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiã suã heinrico regi anglie in matrimoniũ collocauit. Haud abnuẽte frãcoꝝ rege q̃ ex eo ꝯiugio iducias belli sibi ac regͦ suo salutares cũ anglic| pluriũ annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cõclusis securꝰ iã domi rex vt franciã militaribꝰ spolijs atqꝫ incendijs diu agitatã tãtisp sineret q̃escere. Delphinũ cũ magͣ pte copiaꝝ in heluecios. i. suitẽses ⁊ basiliẽses qd supra ẽ relatũ dimisit. ipe cũ reliq̊ exercitu in lothorigios ꝓfectꝰ metẽsez tullẽsemqꝫ agrũ vexauit. oppidũqꝫ nõ pui momẽti quod spinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccĩa metensi abstulit. Exinde franciscus aragonẽsis capto furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimoꝛũ frãcie atqꝫ anglie interrumpisse pacẽ visus est. De qua re missis vltro citroqꝫ legationibꝰ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atꝫ in medio pōtis porteqꝫ arcis subsistere. ipeqꝫ insidijs cū cohortibꝰ signū expectauit. q̄
recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidatꝭ custodibꝰ tādiu locū tenuere donec Flothetꝰ ad-
uolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ꝑtātē recepit. cuiꝰ rei ꝑcepto nūcio ⁊ rex ipe ꝑ eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia ꝑte Frāciscus brittānie ꝑnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā prouīciā pro rege anglie cū impio
tenebat. q̄ postqꝫ tāti belli molē in se verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in rebꝰ gestis insignem
rothomagi apd̄ se eē iussit sperās eiꝰ cōsilio ⁊ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. ꝟ fru
stra eiꝰ consiliū fuit. nā rothomagēses postqꝫ regē appropīquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu
naꝝ sniaꝝ pacti salutē exercitū intra vrbē recipe ⁊ impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis ⁊ domū
cū p̄sidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce suisqꝫ oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari
cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ cū
suis liberi essent. ꝟ cū p̄fecti oppidoꝝ nō parerēt dux somerseti dimissis in arce talboto ⁊ duobꝰ p̄uignis su
is clā recessit in angliā. arx postea dedita ē ⁊ p̄uigni ducis cū talboto in ꝑtātē regis facti sunt. Talbotꝰ vͦo cū
esset clara apd̄ oēs fama quā nō malis actibꝰ ꝟ robore corꝑis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte q̄siuisset.
data fide qd̄ aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄siturꝰ. eiꝰ promissi qd̄ regi frācie fecerat mihi hoc minime cōꝑtū ē. Illd̄
ꝯstat talbotū cū in angliā redisset iāqꝫ rex francie cuncta oī normānia burdegalem q̄ꝫ armis subegisset a rege
suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum ⁊ burdegalē recuꝑasse ⁊ alia pleraqꝫ castella q̄ ab i-
perio anglicano destiuerāt ꝑtim vi expugnasse ꝑtim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie restiuisset
euestigio duos exercitꝰ īstruxit q̄ꝝ alteꝝ (cuiꝰ p̄fectꝰ erat gener suꝰ comes clarimōtis ac ducꝭ Borbonij filiꝰ)
cū. xv. milibꝰ pugnatoꝝ in q̄s totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al
terū quē ipe ductauit ex purpuratꝭ suis conscripsit. quibꝰ ⁊ comes de scampis annumeratꝰ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia seq̄bant. iussit ⁊ hūc exercitū retento apud se comite rex p̄ire. q̄ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituissent ꝑuū qd̄dā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā ⁊ ca
castellū ipm̄ occupata ac sagittarioꝝ p̄sidio munita. Talbotꝰ vͦo postqꝫ sibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē
intellexit. eū p̄us aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. Egressus igit cuꝫ robore
sui exercitus iā vesꝑi ad turri quā diximꝰ occupatā ꝑuenit. q̄ p̄mo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca
ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝓfectꝰ cū accepisꝫ regiū exercitū fugā pare. veritꝰ tāqꝫ sibi e ma
nibus p̄da elaberet iussis alijs seq̄ cū q̄ngētis galeatis militibꝰ. d. ccc. sagittarijs ꝓpere in hostes aduolās
tumultuariū p̄liū inijt. Cōsultauerāt aliqꝫdiu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ꝟ pudore ꝓpin-
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circier tormēta enea q̄ curribꝰ aduexerāt ea ꝑte ꝑ quā
talbotꝰ vēturꝰ erat opposuerūt. multas p̄terea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt q̄bꝰ ignari hostes cōfi-
ci possent. vt ergo furēs talboti miles itinere qd̄ vnū patebat in castra hostiū nescius machinaꝝ ꝓcurrit. dato
tormētis igne p̄mo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qd̄ vbi talbotꝰ aīaduertit fili-
um q̄ se seq̄bat vt abiret ⁊ ad meliora tp̄a se reseruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē sibi ex eo p̄lio fu-
giendū in q̄ p̄r p̄liaturꝰ eēt. Ego inq̄t fili multis rebꝰ clarissime gestis nec mori sine gl̄ia nec fugere sine dede
core possuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. sed cū filiū plꝰ pietas qꝫ eū cōmo
nitio p̄rna moueret cohortatis socijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoꝝ facta in hostes. q̄ nūqꝫ
munitiones castroꝝ exire p̄sumpserāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud ꝑuā illoꝝ strage edidit. sed cū hostes ꝑti lo
co. ꝑti tormētis ac numero militū suꝑiores essent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis
ex maiori ꝑte suis. ⁊ ipe tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero
ꝓcūbens cecidit. Hic pꝰ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potissimū con
stātia ⁊ audacia prostrauit. Burdegala iteꝝ in ꝑtāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū q̄ nūc reꝝ potit
cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alteꝝ mioꝝ. alteꝝ p̄dica-
toꝝ religioni cōsecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi natꝰ ē frāciscū appellauit. scd̄m dominicū. Natꝰ ē ei
et tercꝰ filꝰ quē in angliā nutriēdū misit. Is eū mortuo p̄re in brittāniā frācisco regnāte redisꝫ ab eo captꝰ
⁊ in carcere necatꝰ ē fame. ⁊ cū neci traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtentꝰ regnū sibi debitū oc
cupasse sed aīam q̄ꝫ sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio r̄nsuꝝ infra annū ci
tasse. ob quā rē cū infra p̄finitū tp̄s frācīscꝰ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa galloꝝ natio correctū cū di
uina cēsura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoꝝ mili-
tie pricipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia qꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianē
sis q̄ magno quōdā p̄lio ab anglicis captꝰ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me
diolanēsi ducatꝰ tā qꝫ ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gaudaueñ. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellātē pluribꝰ p̄lijs victi. Ad extremū supra. xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amissis. confessi
errorē philippo manꝰ dedere legesqꝫ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ⁊ oppidū lucēburgeñ. maximū ac mu
nitissimū. qd̄ in saxonū ꝑtātē dotis noīe venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis accepit. Delphinꝰ
viēnēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma p̄stantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in
currit. Cūqꝫ nusqꝫ alibi se tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuēit miserere mei
cōsanguinee inq̄t q̄ sine terra sum filꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue sunt. nec tibi minꝰ qꝫ mihi obediant. Volo post hec ⁊ brabancie oppida
florētissima ⁊ ambiciosas flandrie ciuitates ōndit dn̄m eū ⁊ principē in conspectu suo appellari iubēs. Vē
tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neqꝫ em̄ plus qꝫ. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An-
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit qꝫ breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britāniā veteres vocauere. Rex heinricꝰ solitudis ac ocij cupidus alieno magis q̄ꝫ suo iudicio regnū gubernauit. potēs apō eū in primis auditꝰ dux soffulti fuit. q̄ leges ꝓ suo arbitratu et pplis ꝛ pricipibꝰ dixit. s̄ cū res anglica apud frācos minui cepisset ꝛ iā impiū gallicū in pristinā gliam emergeret. dux eboracēsis coact̄ nō puis copijs nec pauc̄ stipatꝰ baronibꝰ lundonias venit reḡ ꝯsiliuꝫ mutaturꝰ atꝫ vt ipē dicebat reḡ ꝛ regni saluti cōsultās. nō expectauit eiꝰ aduētū soffulti s̄ nauigio rapti correpto ꝑ themisiā fluuiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. s̄ destinatā q̄s morte fugiat. missi q̄ eū cōprehēderēt ꝑ cōpēdia itinez cursuꝫ eiꝰ ꝑuenire. ipm̄qꝫ mox interemptū in prora nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux q̄ꝫ somerseti q̄ ꝑdita normānia in angliā remeauerat potēsqꝫ apō regē credebat. in carcerē cōiectꝰ ē. nobiles viri q̄ꝫplures necati. nec sacerdotio ꝑdit̄ parsuꝫ ē. Inter q̄s ꝛ amicꝰ nr̄ adā molynes secreti reḡ signaculi custos ꝛ lr̄az cultor amisso capite trūcatꝰ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū redisset somerseti princeps e carcere missus ꝑmittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res supme sibi cladis cā fuit. Irritatꝰ eīn ob eā cāꝫ priceps eboracēsis cū maioribꝰ copijs q̄ꝫ priꝰ lūdonias ꝑperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerseti exiuisset putās illū aut vboz lenocinio placare aut regie maiestat̄ auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocēsis eqꝫ cū esset lōge potētior iusso rege vt in partē se reciperet in somerseti ducē ac eiꝰ equitatū irrupit eumqꝫ mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia eiꝰ insule in quo ē anglia supma portio ē in aq̄lonē vsa. flumibꝰ haud magnis ꝛ mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos brunali tpe fuimꝰ cū sol paulo ampliꝰ q̄ꝫ tris horis terrā illūiaret. Jacobꝰ eo tpe regnabat q̄dratꝰ ꝛ multo abdomine grauis. q̄ cū oli in anglia captꝰ. xi. annis in custodia fuisꝫ. ac dimissus tādē suscepta ex āglic̄ cōiuge domū reuersus plures regulos gladio ꝑcussisꝫ. ꝛ ipē tādē a suis domesticis interfectꝰ ē. Inter q̄s vltiōe ꝑacta filiꝰ eiꝰ regnū suscepit. Audiueramꝰ nos oli arborē eē in scocia q̄ supra ripā flumīs enata fructꝰ ꝓduceret anetaz formā hn̄tes ꝛ eos q̄dē cū maturitati proximi esset sponte sua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ꝛ in terra deiectos putrescere. in aquā vo dimersos mox aiatos enatare sub aq̄s ꝛ in aera plumis pēnisqꝫ eiuestigio euolare. De q̄ re cū auidiꝰ iuestigaremꝰ didicimꝰ miracula sp remotiꝰ fugere famosamqꝫ arborē nō in scocia s̄ apō olchades insulas inueniri. Illō tn̄ nobis in scocia miraculū ꝑsentatū ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept̄ lapidibus elemosine gr̄a datis letos abijsse conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia ꝑditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que ꝑuo a brittannia disiuncta freto. partiꝫ libera. scotorum amicitia societateqꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̄ nihil dignū memoria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania regio latissima terra optīs ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in qnqꝫ reges diuisa ē. pri
mū ac maximū castelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portusgallēsez. Quarto nauerre
Quīto regnū granate qd̄ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in castella ꝑnobili ac la
te dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ sanguine creti nūqꝫ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragonē. no-
bili genere ꝯquis extra mr̄imoniū natꝰ cū oli iohāni regi adeo insinuasset vt vnꝰ oīm regni regisqꝫ potēs vi
deret. iohāneqꝫ nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m militie scti Jacobi potētia sua opprimere ac regnū guberna
re conatꝰ armis deturbasset. Postea tn̄ aduersante sibi regina redeūtibꝰ illis ⁊ regē in ptāte suā recipiētibꝰ
e curia pulsus. in possessionibꝰ suis aliqꝫdiu priuatꝰ vixit. Felix si ꝯcesso frui ocio nouisset. ꝫ nulla ē regno de
iectis qes. Dū ergo sublimē locū (de q̊ rursus maiori cū ruina ꝑcipitaret) vēdicare conat regi clā suadet vti
ꝑ speciē venationis in saltꝰ sibi ꝓpinqores egrediat se cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū qn regni op-
timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑsuasio. rex cū paucis egressus paꝝ custoditꝰ. nā aluari iam
pene nomē extīctū erit vbi ad insidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites
liberꝝ regē saluare dixit eūqꝫ secū abduxit. Quare vulgata ꝯfestim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad al
uaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eisdē iohāne atqꝫ heinrico atrox ꝑliū ꝯmissum ē in quo plures
vtriqꝫ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qd̄ in ea pugna ac-
cepat mortē obijt. Magr̄atū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliqꝫdiu postea regi pr̄ ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad ex-
tremū tn̄ potētū inuidia succubuit. nā cū nobilē quēpiā iussu regis ingrata sibi qdā renunciātē e fenestra sue
domꝰ ꝑcipitari iussisset mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali sn̄ia dānatꝰ nō tn̄ ignauꝰ occubuit. ꝫ numeratis
suis in regē regnūqꝫ meritis. nō lacrimās aut eiulās ꝫ alacri vultu ⁊ q̄si ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio ꝑ
buit. vir alti spūs nō minꝰ domi qꝫ belli clarꝰ ⁊ cui sp mag̃ in mēte sederunt. Johānes deīn aliquot annos ꝑ
se regnū administrauit. quo vita functo filꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adolescēs aīo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q̊ re
licta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit impatricis sororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā
hostilis terre ptē diripuit atqꝫ ptriuit. Johānes cardīalis hostiēsis summa vir integritate ⁊ scīa iuris eminēs
cui iuuenis in dictādis eplis seruiui senio ꝯfectꝰ in eo regno. vn̄ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno
nauarie ⁊ filꝰ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma suscepit. filiusqꝫ tādē regno pulsus ad alfonsuꝫ patruū aragonū si-
ciliecqꝫ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōtesie mgr̄ ⁊ iohānes discretanus viri ꝑstabiles ab
Alfonso missi recōciliari pr̄i filiū studēt. Joanna regis alfonsi ⁊ soror ⁊ cōiūx absente viro multis ānis ara-
gonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobilissimis pricipibꝰ iura dixit casta ⁊ sctā mulier ⁊ digna
que ꝓlē pepisset alfonso. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1 4 9 1. totū regnū betice qd̄ hodie granata vocitat
victꝭ barbaris regeqꝫ eoꝝ capto. ciuitateqꝫ granata populosissima armis fameqꝫ dyrissimaqꝫ obsessiōe ob
tenta, a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie possidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic eñ filij regis anteq̃ regnant appellant. magni nominis prin/
ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto
rio nomie aliq̃diu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ꝛ gene
ro suo restituisset. tandẽ subortis vtrinq̃ dissensionibus cum odio crescente ad p̄lium ventum esset sagitta in
incertũ missa transfixus interijt. vir magnorꝫ operũ. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nõ
paruã sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis
et prudentia singulari p̄ditus neq̃ eũ vnq̃ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie/
te tenuit. cui cũ obijsset dilectissima ꝯiunx. eademq̃ soror patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit.
sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ꝛ xp̄iane religioni fructũ pariat. Qua
propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ꝛ expeditionem ꝓmisit
Annis vo sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitibꝰ contineri cupiẽs re
gnũ ãpliare occeanũ hispanicũ sũmis viribꝰ igredit suasu ꝛ doctrina cosmographorꝫ sitꝰ terre ꝛ maris noscẽ
ciũ. inuẽtisq̃ multis ꝛ varijs insulis ab hoibꝰ nũq̃ habitatis. Inter ceteras p̄clarã insulã nõ sine suorꝫ letitia
adnauigat. nõ tamen hominibꝰ habitatã sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolẽ-
dis hominibꝰ aptã. ad quã diuersa hominũ genera colendã imisit. Inter tñ ceteros fructꝰ aptissima ẽ ad ꝓcre
andũ zuccarꝫ. qd tanto fenore ibi nũc cõficit vt vniuersa europa zuccaro plꝰ solito habũdet. nomẽ insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit et alias insulas complures quas habitari baptizariq; noibus fecit ut insulā sancti Georij fayal de pico quarū unā hoibus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē tritici. Annis vero posterioribus ut anno dni. 1483. iohānes scds portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oibus ad victū necessarijs instruxit easq; vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem et martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga supioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq; in cognoscendo situ terre peritissimū marisq; pacientissimū. Quiq; pholomei lōgitudines et latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq; nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale sulcantes a littore nō longe euagantes supato circulo eqnoxiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē, et dextrā proiciebat. Aperuere igit sua industria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū et multis annis a nullis q; ianuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pip grana padisi. multaq; alia q longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis qntitas flandriā versus vehit. et licet nō sit adeo rugosum vt oriētale tñ acumen formā et oia vtverū pip p se fert. Multa ea de re scribenda forent q ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis et qntū ppositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes et oriens simul et occidens admirat. Ea est genua liguru dña ac regina q ciuilibus agitata discordijs memoria nra impiū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius ptore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq; paulopost sublata libertate exactis Suardus Smarde⁹ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q et ipe olim añ philippi dominiū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū bō grāden⁹ ad gubernationē inutil videret

vix septem diebus permissus ē thoma eiꝰ honorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad .xvj. circiter horas regno expulit. Nā thomas resumptis viribꝰ ꝯfestim fratrem pa-
latio deturbauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli
sco iterū ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administratu/
ros qui thomā frigosum in carcerē ꝯiecerūt. cū iam ter p̄rie sue ducē gessisset. Horꝫ p̄riceps fuere iohānes
anthonius quē prenominauimꝰ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adornus iuris interpres. ſ; hec quo-
q; paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli: nō tam capitanei q̄ ducis nomē placeret. Is em̄ gētilibus ac
spiculariū primoribꝰ in suā sentētiā tractis. collegas suos ingratu abdicauit. ducalesq; fasces assumpsit. q̄-
bus paulo supra duos āños ēvsus a barnaba gētili ⁊ patruele suo a republica deiectus. Barnaba v̄o nō/
dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiꝰ iohāne anthonia flisco ⁊ aurianis fauētibus regno pe/
pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ suscepto bn̄ficio necem pauit interposito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
eū percuteret qui ⁊ castella defuncti cōdonauit. Jano v̄o cum rexisset annis pauloamplius duobꝰ in magi
stratu fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū. ⁊ philo-
sophie studij insignē ob suspitiōem affectati dominij vocatū a se ⁊ pallaciū p̄ris ꝑcussoribꝰ interemit. Hunc
cū regnasset annis q̄tuor. tam sue q̄ aliarꝫ nobiliū familiarū p̄nceps . vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ipe antea deposuerat in eiꝰ locū suffecto. qui cū se parꝫ gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ⁊ patruelē ducatu amo/
uit. ⁊ oēs aduersarios vrbe pepulit. Quorꝫ p̄ricipes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes
cōuersi magnā ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariq; ge
nuam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
signo dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiq; pugnaref. Ingressi sunt aroganenses ducesq; mili/
tes. ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. ⁊ in aroganēses dilapsus. ingēte edita stra
ge vrbem iam pene raptā recupauit. actum tn̄ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita comunissent. ne
recludi supne potuisset. ⁊ aditū sequentibꝰ naualibus socijs patentē retinuissent. Nūc ambe partes q̄si ex
integro ad bellū se parant. Quis fama est. petrū animo fractum. gallorꝫ opes implorare eorū regi p̄rie sue
principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurꝫ. Apud insubres vrbeq; toto famosaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā subegerat. amedei subaudie ducis filiā m̄rimonio
sibi ꝯiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duobꝰ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe
stelano mḡro. multisq; regulis naualii prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc p̄fecto oblatum ⁊ ad se vsq; deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di/
miserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ꝯtēpserat bononiā forliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro. eccl̄ie restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamq; quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostibꝰ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄
tum peditūq; capta. eo deductꝰ erat. vt nō mō venetis. ſ; oībus per circuitū pp̄lis ac principibꝰ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terrorēꝫ incussere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atq; ho
stibus insultātem oēs honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab oībus
tanq̄ odio dignus relictus ē. vnus tn̄ oīm alphonsus accepti bn̄ficij memor ad opem ferendā sese accinxit
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore morte obijt. ipo
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissimꝰ de/
formi facie ac terribili. instabilibꝰ ac pregrādibus oculis. ingenio pacri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfusus. in ꝑ
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corpis ac mūdi-
ciarū oīsq; lenocinij negligens. venādi cupidus equorꝫ studiosus. ceterū quietis impatiēs. atq; imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atq; dissimulandi egregius artifex in milites
q̄ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile credidit in suspitiōnes adeo pronus vt se
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibꝰ egre de se venire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue ꝑcussos ex vr-
bibus migrare in agros iussit eorūq; domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peste s̄uauit. Hinc cū vita decessissꝫ. funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓ-
clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admiīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca
ptum ac dirutum est. ⁊ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄
coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus impator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus sforcias vicecomes con
iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatiōes oīm in se-
natu mediolensi. quorꝫ aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulatiōnē oblati ꝯ venetos auxilij

insinuare se pp̄lo. atq3 ĩde paulatim vendicare dñium satagebãt. Sz ciuitati q̄ iam libertate gaudebat. ⁊ ĩperãdi cupiditate. demortui pricipis militiã ɔduxissz. nulla ɔditio placuit. q̄ iugũ q̄uis pacto ĩ capita ciuium videref inferre. Obtulit tñ impatori censũ q̄tannis aureũ poculũ. si libera suis legibus dimitteretur. Dilaniabaf in terra vndiq3 philippi hereditas. veneti placentiã cremam laudã occupauere. ⁊ mlta p̄terea mĩora oppida. dux sabaudie ludouic⁹ valētiã ⁊ cõfluentiã inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem carolũ defecere. qui suscept| a rege frãcie nõ paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papienses intestinis agitati discordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potissimũ se iūgerēt. Nonariēses comani. alexandrini. ac Terdonenses mediolanēsiũ impiũ sbiere parmenses ĩ societatē quodãmõ recepti sunt. Franciscus Sforcia p idē tp̄s in piceno agebat. Cuius maiorē puīcie eius ptem iam amisissz cũ philippus nõ multo añ moreref sibi p cões amicos recõciliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat rogato alfonso rege vt. lxx. milia auri nūmũ suo noīe nūeraret. quo facto iã pactis atq3 instructis copijs itineri se accinxerat. cuz mors philippi enũciata. eũ qui longo tp̄e. ad mediolanēses opes inhyasset. magis ac magis ꝑerare cõpulit. Quē vt longobardiã primũ ĩgressus est mediolanēses incerti. quo mens ei⁹ inclinaret. ne vl̄ p ip̄m vl̄ ɔiunctus venet| suis cept| obuiã iret. Missis oratoribus oblatis non puis stipendijs cõduxere moxq3 duce sui exercitus factus vt placētiã oībus copijs obdsideret impauerũt ip̄e dicto parens dũ ad placentiã ĩ obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiũ tanq̃ fastidiosum ⁊ insolēs detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiũ aĩos haud mediocriter ɔturbauit. qui p ɔuentiones inhibituz frãcisco dicebãt nullaz ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frãciscus v̄o nõ se occupasse. ẜ dedentē ⁊ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cũ eius potentiã vererenf dissimulandũ potius statuere. Ille ɔtinuata apud placentiã obsidione. Tandē summa vi oppugnare adorsus vrbem. Quis magna ⁊ forti militũ manu munitã armis tñ expugnauit ⁊ dipriuit. Mediolanense regimen p id tp̄s penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondã ɔsiliũ direxere. ita res prospere sapientũ ducta cedebãt. ⁊ iam nõ parua galloꝝ manus nã circiter tria milia equituz delecti roboris q̄ alpes transierat apud alexandriã pfligata deletaq3 fuerat. Et veneti apud caragium magno p̄lio supati. oēs pene copias amiserãt ⁊ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ptãtem mediolanensiũ redierat. Cũ franciscus Sforcia ad ĩfestandũ brixienses missus. siue qd̄ p̄ncipatũ mediolanensez. cuius opiõem iã pridē finxerat. alio mõ ɔsequi nõ posse sperabat. siue q mediolanēses cũ venet| amiciciã societatēq3 clam se q̄rētes. Ne solus vtriusq3 pp̄li p̄da relinq̄ref. pueniendos cēsuit. prior cuz venet| fedus inijt. ĩ quo cuz mlta hic atq3 inde promissa essent. illud inter cetera cõuenit vt ad vrbez mediolani ditionēq3 eius obtinendã francisco cũ copijs pficiscenti senatus venetus in peccunijs ⁊ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit. Militabant eo tp̄e apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicũ de werme. ac nõnullas alias francisci copias apud modoeciã fudissent. tandē relict| mediolanensibus ad eũ defecere. Franciscus filiaz suaz iacobo picenino vxorē despõdit carolus v̄o ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo añ a mediolanensibus deficiens ad frãciscũ venerat. postq3 destos eosdez mediolanenses ⁊ sine vllo duce relictos aĩaduertit. iteꝝ ad mediolanenses relicto frãcisco trãsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene giganthea. viribus v̄o q magnitudini rñderent dicendi copia clarus lr̄is grec| ac latinis ĩstructus ẜ aĩo inconstanti. ⁊ ingenio ad oĩe facinus siue honestũ siue nephariũ paro. Cui nõ parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dñiuz vrbis arripe. ẜ fortuna iã mediolanensibus nouercãte placentini terdonenses nouariensesq3 ab eis deficientes francisci ɔsidia receperũt alexandrini cũ nullã ĩ eis spem sitã esse ɔtuerenf wilbelmi mõtisferrati p̄ncipis fratris impio se ɔmiserũt. Respublica medio tp̄e ex nobilitate in plebez defluxerat. lectiq3 viri. xij. qui vrbi de more p̄essent. ex fece pp̄lari ĩgbiles atq3 ignaui mgr̄atũ gerebãt. hij cũ nobilitatē (quã mult| modis offenderant) suspectã h̄rent ne cũ frãcisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaz ad p̄ncipatũ vrbis arripiendũ cõmodissimã existimauit. primarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habũdantes. raptim interceptos p noctez obtrũcauere ac deĩde in foro plebi spectacl̄m obiecerũt. iter quos iacobinus bassinus ⁊ gregorius adolescens placidis moribus ⁊ lr̄is eruditus. ⁊ nob amicicia ɔiūctus. ꝑsus inocens supinus trũcatusq3 iacuit. Ne diu post iohannez caynũ venerandũ senez ⁊ filiũ ei⁹ franciscũ egregia forma iuuenem nõ alio crimīe irreticos. nisi qd̄ blance marie francisci cõiugi sanguīe iūcti erãt. crudelibus affectos cruciatib⁹ necauere. Exin gregori⁹ lamprinarius iur| ĩterpres. sb̄ spe legatõis tanq̃ ad ĩpatorē mitteref ĩ modoecia captus atq3 ĩterfetus est magnus libtat| assertor. Et qui testm̄ oli philippi pp̄lari fauens reginini laniasset. Nec theodoro bossio admodũ ĩ citate grancoso potenti pepcẽt. quã cũ diu ĩ vincul̄ tenuissent. tandē ĩteremerũt. Galeotus quoq3 tuscanus ⁊ ip̄e natu nobil̄ atq3 opulentus ciuis ĩtercisus occubuit. Quibus ex recessoriũq3 comicia phibentes. iuito pp̄lo sibi ip̄is ĩperiũ ꝓrogarent. Cõmota deniq3 atq3 ĩcensa citas correptis armis. nouo mgr̄atu ex nobilitate creato. tyrãnos e republica eiectos ĩ carcerem ɔiecit. at cum neq3 ẜ mõ respirare pp̄ls posset. Naz ɔdit| oĩbus. excepta citate comensi ac parmensi. q̄ in officõ ad vltĩm ɔsistebant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Iteꝝ plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyrannos dempt| vinclis taq̃ libtat| amatores. ⁊ optīe de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. cuz satellites magno nũero assumpsissent mltaq3 suadente carolo spolia perpetrarēt. nobilitatemq3 ꝑsus opprimerent nõ tñ ei viaz ad ĩuadendũ pricipatuz pmisere. Qd̄ cuz ip̄e aĩaduertissz. ⁊ iam sibi periculosaz apud mediolanenses moraz ĩtellexissz. per internuncios francisco recõciliat⁹. ac magnis allect| p̄mijs laudam illi ɔdidit. Terciõq3 iam fidez fallens. nõ sine magno mediolanēsiuz damno ac pleb ɔsternatõne ad cuz trãsiuit. nõ tñ defuit tyrannis aĩm⁹ qn postulat| vndiq3 ꝓsidijs francisci iugũ iã ꝑpe ceruicibus imminens excutere conarenf. Sz cuz alios frustra rogassent. venetos tãdez ne se derelinq̃rent peruicerunt. Nam neq3 ill̄ ex vsu videbaf francescuz etate florentem rei bellice pitissimuz. cuius iaz vires atq3 arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri ĩpio quo suo portandũ videref. Percusserũt igif veneti fedus cuz mediolanensibus. legesq3 q̄s tõ citerio: gallia seq̄ deberet scripserũt. mandantes Sforce

ot certis cōtent⁹ vrbib⁹ ac terminis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui pituꝝ vbi
venetis paruisset. imperiū eoꝝ ꝯtēpsit. Et q̄uis debitus oibus videref: nā soli florētini. ⁊ hij quidē parce
opam ferebāt. In obsidione tñ persenerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater ei⁹ iacob⁹ cū bra
chianis ad venetos trāsierat. Iam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus au-
xilia ⁊ comeat⁹. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebaf. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci-
uitate summa oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri posset. an obsidēs frācistus. an obsessus dici debe-
ret. Vix ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre insessorē possent. ⁊ milites stipēdio fraudati ꝑ cibis sese armis exu
erūt. Neq3 cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. S3 inter spem metūq3 dubi⁹. obsidionē de
die in diē vba pro factis ostentans ꝑducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud
edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceteraq3 id generꝭ aīalia māderef. nec ferre amplius famē multitu-
do posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūq3 leonhardu3 ve-
netoꝝ legatū gladijs cōfodūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoꝝ satellitib⁹ aggrediūf. quo sine re-
sistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝯiecērūt. Exīn missis ad frācistū legatꝭ principatum
ei ciuitatꝭ obtulerūt. q̄ mox ingressus dñium vrbis accepit. Et deinde nō m̄ltis interiectis dieb⁹. cū liberꝭ
⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. q̄ cū ia3 comū parmā-
q3 in deditōem accepisset wilhelmoq3 mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū vene-
tis ⁊ alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeref neq3 eīn tante potētie par esse poterat. Rena
tum regē fortissimis eq̄tū cohortib⁹ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝓmissis allectu3. ī auxi
liū accersiuit. q̄ cū supatis mōtib⁹ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amici-
ciam ac necessitudinē cōpulisset. ⁊ iam castra sua frācisci castris ꝯiūgens. ī hostilē agrū descendisset expu-
gnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales omēs ī eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox
terror venetos inuasit vt iā castra castris ꝯferre ampli⁹ nullo pacto p̄sumerēt. nec iam retinere posse Brixiā
⁊ pgamū agris amissis ꝯfiderēt. Cūq3 thurcoꝝ bellū res coꝝ maritimas infestaret repēte p̄ter oīm opini-
onē pax q̄ diu in senatu aplīco fuerat agitata. deniq3 apud laudā interuētu cuiusdā icogniti. ꝗ ꝓbate ⁊ in-
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm frācistū clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vti
lis ⁊ venetꝭ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insanietis ppl̄i furore dirutā frācistus breui restaurauit
mira fortune siue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū op⁹ hisdē manib⁹ subito refectū ē. q̄b⁹ fue
rat pauloāt reiectū. Franciscus philelph⁹ nobil' satyraꝝ scriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ꝯuersus res
Sforcie scribere cepit. Leodrisi⁹ trebell⁹ soluta orōne ac metro clar⁹ hr̄i cepit. Apō venetos terra mari
q3 potētissimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateq3 claꝝ fecerat. filius foscari ducis. veluti
q̄ppiā ī rempublicā machinat⁹ eēt in exiliū act⁹. deinde reuocat⁹ ⁊ iterū ī suspitōem criminis adduct⁹ ⁊ cru-
delissime tort⁹. cū nihil mali ꝯfiteref relegat⁹ ī peloponessu3 miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē ducꝭ an-
dreas donat⁹ dum Cretā insulā ꝑ veneto iperio gubnabat dux īsule appell̄t⁹. reuocat⁹ domū bonore p̄ua
tur. ⁊ magna mulctat⁹ pecunia ī exiliū mittif. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ aucte potēs du3 ex con-
cilio ad mediā noctē domū reuertif. baculo trāsfossus occidif. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. q3
uis filio ducis id crimini dederint. Francisc⁹ barbarus studijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neq3 il-
laudatis opusculis. senio ꝯfect⁹ nō sine celebri noīe vita decessit. Impator frideric⁹ cū romā rediens eo
se cū ꝯiuge ⁊ rege hūgarie ladislao. totoq3 comitatu recepisset. libēter ⁊ amice visus. incredibilib⁹ honori
bus tumulat⁹ est. Frācistus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo medio-
lanēsium duci brixiā bergamūq3 ademerat. copias ei⁹ plibus locꝭ fuderat. Franciscū carmiolā claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝑditōne suspectu3 securi pcusserat. Marsiliū carrariū cui⁹ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem te-
nuissent. du3 p̄nam hereditatē vendicare conaf interceptu3 necauerat. pacē cu3 thurcꝭ nō tam honestā q3
necessariā fecerāt. Impiūq3 venetu3 terra mariq3 lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est
tanq3 ꝑ senio reipublice videref inutil'. Ille hmōi ꝯtumelia affectus ingrate p̄rie aspectu3 nō ferēs. eamq3
vitā recusans. q̄ careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cu3 principatu3 suis ciuibus
reddidisset. egrā q3 ꝯfestim aīam nature restituit. Cui⁹ casum tanq3 p̄uidisset baptista piasius cremonēsis
astronim⁹ pluribus antea mēsib⁹ p̄dixerat. Erat autē frācisc⁹ cum moreref nō lōge ab anno sue vite nona
gesimo. venerabilis senex pcipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut
audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senat⁹ optīe
nosset. Ei⁹ p̄r in egipto negociat⁹. cu3 ꝓpham regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. R̄nsum ab il-
lo accepit. filiu3 sibi eē. q̄ aliqñ sue ciuitatꝭ p̄ncipatu3 asseq̄ref. Frācisco suffect⁹ pascal vir singulari prudē
tia ⁊ morib⁹ humanissim⁹. cui⁹ ducatu3 nulla putāt bella susceptuꝝ. nisi vl' necessaria vl' ad modu3 gl'iosa.
Ludouicus marchio mantuan⁹ īter principes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is erudit⁹. ⁊ reb⁹ militari
bus exercitat⁹. In eo bello qō veneti cu3 frācisco Sforcia post dñium mediolani ab eo captu3 gessere. par
tes illi⁹ secut⁹. magnu3 momētu3 reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q̄ fidē frācisco fefellerat ī vincula conie-
ctus. sb ei⁹ fideiussione dimissus. cu3 neq3 sic ꝓmissioni sue satisfaceret oib⁹ q̄ ī mātuano agro tenebat op
pidis priuat⁹ ē. S3 cu3 stipēdia venetis faceret. nō puas coꝛu3 copias ī mātuanā duxit. vbi vastatis late
lateq3 incensis agris cu3 fortuna p̄ncipiu3 ei⁹ belli secundu3 fecisset. ⁊ iā mātuani metu pculsi. reb⁹ suis dif-
fidere viderent. Ludouic⁹ accersitꝭ ex mediolano auxilijs. milites suos ī aciē ꝑducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox p̄liū ī q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
periti. ābo corpis at3 aī virib⁹ p̄stantes. de gl'ia. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Deniq3 victor
Ludouic⁹ fuso fugatoq3 carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eq̄tū ceb. plib⁹ interceptꝭ ille deide p̄ria
ꝑ tōris at3 egenus morbo ꝯfectus iterijt. Apud ferrariā mortuo nicolao Estense p̄ncipe. oīm nr̄i seculi

fortunatissimo. nisi cõiugis adulteriũ ⁊ l ea ⁊ i filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dñatũ suscepit. princeps pacific⁹. lrarũ ꝑitus. ⁊ musice cultor. q decedẽte borsi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cõcubina pholomea senẽsi ad pricipatũ vocat⁹ ẽ egregia forma iuuenis ⁊ ĩ armis cũ laude vsatus.
dicẽdi ⁊ agendi ꝑitus: q cũ cesarẽ fridericũ romã petentẽ ⁊ inde reuersuz magnificentissime accepisset. sup
mutinã ⁊ regiũ ducatus honorẽ accepit. primusq̧ oĩm ĩ estensi familia dux appellat⁹ ẽ. Eugeni⁹ pontifex
dũ ferrarie cũ grecis cõciliũ ageret hugo senẽsis q ꝑ idẽ tp̄s medicorũ priceps hit⁹ est. oẽs q ex grecis stu-
diosi phie eo ꝯuenisse crediti sunt apud se inuitauit. quos cũ oppipare magnificeq̧ pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisq̧ remotis eos ĩ disputationẽ pedetẽtim placideq̧ pellexit. cũq̧ iam marchio adesset ni
colaus. ⁊ mlti ĩ synodo excellẽtes phi aduẽtassent. cũctos ĩ mediũ phie locos adduxit. de qb⁹ inter se Pla
to ⁊ aresto. ĩ suis opibus ꝯtẽdere ac magnoꝑe dissentire vident. edicens eã se ꝑtẽ defensurũ quã greci op
pugnandũ ducerẽt: siue platonẽ illi siue aresto. seq̄ndũ arbitrarent. Cũ greci certamẽ minime recusassent
ꝑtractata ẽ ad multas horas disputatio postremo cũ ⁊ ex ꝯtrarij snĩa hugo grecorũ phos. alterũ post alterũ
argumẽtis ⁊ dicẽdi copia victos tacere cõpulisset. palã factũ ẽ. latinos hoies q iam pridẽ bellicis artib⁹ ⁊ ar-
morũ glĩa greciã supauerãt. etate nr̃a etiã lr̃is ⁊ oĩm doctrinarũ genere anteire. Fuit aũt dom⁹ estens viris sp
doctis amica. nr̃a etate nõ solũ hugonẽ de quo pfati sum⁹ magnis ad se pmijs traxit. sed mltos ĩ iure ciuili.
plures ĩ ceteris facultatib⁹ honorauit. In studijs eloq̄ntie iohãnẽ aurispã siculũ grecis ac latinis edoctuz. q
versu, psaq̧ claruit inter familiares hitum ditem htũq̧ fecit. Guarin⁹ aũt veronens oĩm ferme pr̃ ac mgr̃
q a nr̃a etate grecas lrãs didicere. admirabilis ⁊ oĩm honore dign⁹ senex. q oẽm etatẽ suã legẽdo. docẽdo
scribẽdoq̧. ꝑcurrisset. vnicũ senectutis sue refugiũ ⁊ illõ qdẽ honestũ dignũq̧ suis exercitijs ac vtutib⁹ iue-
nit. In agro bononiẽsi pirũ q̄ndã aridã ex minorib⁹ formicis past⁹ cã cõplures ascẽderãt supuenere maio
res nõ paruo nũero q illas ꝑtim occiderũt ꝑtim deiecerũt. Post duas ferme horas tanta minorũ formicaruz
vis excitata ẽ. vt tot⁹ ager nigro tectus agmie videret accessere. Stipare oẽs. ⁊ arboris vndiq̧ stipitẽ cir-
cũdantes. paulatim ascẽdere ceperũt. maiores formice vbi hostes adesse aĩaduerterũt cõglobare se supne
pugnã expectauerũt. postq̧ sil acies ꝯuenere cõmisso p̄lio. maiores morsu rabido. mõ illas mõ istas e mi
noribus interimere totiq̧ breui spacio cõfecerũt. vt cadentiũ moriẽtiũq̧ tumult⁹ ad piri radices nõ parua
in terra succreuerit. Sz cũ ꝑtinati⁹ instarẽt minores spq̧ acies aciẽ pmeret vigitiq̧ aut plẽs vnaz ex hostib⁹
circũdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnãtes nuda q̄z latera ꝯfoderẽt. victe tãdẽ maiuscule ⁊ ad vnũ oẽs neca
te. Illati ꝑus temere p̄lij penas dedere. Hec acta sunt spectãtib⁹ rõne copijs eccie. cũ. s. petri cathedrã eu-
geni⁹ q̄rtus teneret. ea nob q se vidisse ait. vir fide dign⁹ ⁊ auctẽ retulit. Nicolaus pistoriẽs vtroq̧ iure cõ
sultus. q tñ in castris aplicis nerij senens epi vices agebat. Sile h illi est qd in gallia belgica nõ longe ab
vrbe leodio ꝯstãti fama gestũ ferũt nidũ siue ĩ arbore siue ĩ rupe falco sibi ꝑauerat. ouaq̧ fouẽs pullos aui
dus expectabat. hũc corui supuenictes loco deturbauere. ouis ei⁹ effractis ac voratis spectauere id e ꝓximo
bubulci fugiẽteq̧ trepidũ falconẽ annotauere postridie mirabile dictu falcones coruiq̧. q̄si septẽtrionales
illi meridionalẽ ꝑtẽ tenẽtes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq̧ rõis capaces essent. alijs q cornua obsuarẽt. alijs q
media ducerẽt agmĩa dispositis. atrox ⁊ ferocissimũ p̄liũ ĩ aere cõmiserũt. in q cũ mõ corui. mõ falcones. ce-
derent. ⁊ iterũ resumptis viribus certamẽ ĩstaurarẽt. tot⁹ vndiq̧ subiectus ager. ⁊ pẽnis ⁊ cadauerib⁹ obte-
ctus ẽ. ad extremũ victoria penes falcones fuit q nõ solũ rostris. s etiã vnguib⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oẽs ad internitõem deleuere. Exĩn paruo tp̄e interiecto cũ duo de leodinẽsi eccia contendentes. alter a
gregorio. xij. alter a bñdicto. xij. in epm elect⁹. Erat eñ inter illos de rõno põtificio disceptatio. ambo cũ
copijs ĩ eũdẽ locũ pugnaturi venerũt. Iohãnes dux burgũdie alterũ armis iuuit. alterũ leodiẽs pplus seq̃
bat. Pugnatũ ẽ collatis signis. summa vtrinq̧ cõtẽtõe. horrendũ cruẽtũq̧ p̄liũ factũ. In quo tãdẽ victor
iohãnes. xxx. milia hostiũ cecidit mirabile ei⁹ rei sanũ ꝯditũ ẽ. qd nos illac postea trãseũtes cesorũ ossibus
plenũ vidim⁹. Sz de bello falconũ ac coruorũ suã cuiq̧ opiõem relinq̄m⁹ veri ꝑiculo penes famaz dimisso.

Bononia q nõ tã studiorũ mr̃ q̧ seditiõnũ altrix appellari pt soror ⁊ ipa genue. ac soli⁹ incõstãtie ꝯstãs
cũ factõe Iambecariã. nõ sine cede mltos ciues domo pepulisset. cõi canetulorum ac bentiuoliorũ ꝯcilio. re
gi cepit. priceps factionũ baptista cauetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ãbo sanguinarij. ãbo patratis cedib⁹
insignes q lz sil ꝯparato sacro iũcti essent. nihil tñ inter se meliores fuere nã hanibal dũ leuato de sacro fon
te baptiste filio visurus puerperã cõpiem seq̄t. eiq̧ manu presa ꝓ nouo natu cõgratulat. ab irruẽtibus ex
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrucat. vt maĩfeste apparuerit baptismi sacrm nõ tã federis retinẽdi q̧ ce
dis patrate cã a baptista q̄situ fuisse. Sz nõ mlta mors hanibal fuit nã q ꝑtes ei⁹ seq̄bãt. sumptis paulop⁹
armis fugatis aduersarijs plateã obtinuere. Baptista inditio tandẽ puerili ĩ specu quodã subterraneo cũ ple
risq̧ cõplicib⁹ suis latitãs rept⁹. ⁊ fumo cõpulsus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ꝯfossus ẽ. cadauer ei⁹ ĩ forũ
tractũ ⁊ diu ludibrio hitũ cũ plerisq̧ more ferarũ. cor ei⁹ detib⁹ laniassent. cruoreq̧ bibere nõ horruissent
tandẽ exustũ ẽ. Apud florẽtiã ꝑ id tp̄s xantib⁹ latebat herculis hẽtiuoli quẽ quodã eugeni⁹ pont. max.
interfici siue iusserat siue ꝓmiserat fili⁹ extra mr̃imoniũ nat⁹. paupem vitã lanificõ ducẽs. nec satis gnarus
quo pre genit⁹ eẽt. Hũc bononiẽses e uestigio vocãt recusantẽ quodãmõ inuitũ ĩ priam ducũt. Eqtẽ ex lar
nifice faciũt: tutorẽ hanibal filio reipublice pncipẽ tradũt. cui⁹ ea ĩ reb⁹ aduers fortitudo. ea ĩ secũdis mo
deratio hacten⁹ ꝑnsa ẽ. vt herculis filiũ oẽs norint. Qui cũ exules ꝑ ꝓditõem nocte q̄dã vrbez intrassent
ac excitato rumore q̄si victores ĩsultassent. haud q̄q̧ destitut⁹ aio. excitatis amicis. correptis armis. in eos pro-
lijt. nec mora victos ces captisq̧ ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Bessarion eo tp̄e cardialis nicen⁹ natõe gre-
cus. prudẽtia singlari. ⁊ nr̃a suaq̧ lingua ꝑitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q vsq
ad ipi⁹ põtificis obitũ legatõe func⁹. nobilitati plebiq̧ iuxta car⁹ fuit. Cuius eo deducta ciuitas ẽ vt legati

pape rogare magiſqꝫ imꝑare ꝙrant. qͦ plane nūc experit̃. ludouicus ſctoꝝ ꝙtuoꝛ coronatoꝝ cardinalis le/
gatꝰ. ꝗ ꝙuis ingenio valet. ⁊ ea ꝓditꝰ ē aucte. ꝗ summi ſacerdotꝭ nepoti deberet̃ nō plus tñ ī vrbe ꝑt ꝙ ſe-
natu placet ⁊ xanto bononiēſi viro. Florētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuij ꝯditam priſci
hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicibꝰ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſqꝫ
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. florētiā longe meliꝰ ꝙ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maximꝰ euge-
nius ꝙrtus id ꝯciliū qͦ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt pl'es inter grecos ac latinos ſu
per archanis orthodoxe fidei ꝯtentiōes. ꝙrū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci
paclitū ex pr̄e dūtaxat. nr̄i ex pr̄e filioqꝫ ꝓcedentē aſſererēt. poſt ml'tas ac diutinas diſputatiōes. in quibꝰ
tanqꝫ interpres Nicolaus ſagūtinus vtraqꝫ lingua diſertiſſimꝰ. ingenio facūdiaqꝫ iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccīa in vnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas imꝑatorē grecoꝝ ⁊ patriar
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteqꝫ pauit pr̄iarcha hic ſenio ꝯfectꝰ deceſſit. ⁊ apͦd
ꝓdicatores intra eccīam humatꝰ ē. cui maffeus poeta laudenſ nō ignobilis epithaniū v̄ſibus imparibus
edidit. Nicolaꝰ picininꝰ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulibꝰ florētinis inuitatꝰ muſellanū ingreſſus agrū ꝗ
a florētia. x. milibꝰ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuꝫ eugenio ſiml' ⁊
florentinis bellū intuliſſet. apud angliariū magno ꝑlio victuꝰ ⁊ ꝓfligatꝰ ē. Ludouicꝰ archiep̄s florentinus
ap'licis tūc copijs p̄erat. ꝗ ea victoria nobilitatꝰ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeniꝰ eī̄ ⁊ vni
one grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu depoſito. mēte atqꝫ aīo auctꝰ. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut v̄tute p̄ſtātes. aut vite ſctītate cōſpicuos. inter ꝗs duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar-
chiep̄s rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. ꝗꝝ ſuꝑ meminꝰ. Alfonſus rex arogonū rogatꝰ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī
galliā iter ingreſſus. Sꝫ añ philippꝰ obijt ꝙ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̃. audita v̄o amici
morte. ⁊ ꝙ ab eo nūcupatꝰ heres eſſet. in ſabinos ꝓfectꝰ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝑſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta via in florētinū duxit. eo vt aiebat animo vt florētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atqꝫ ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſibꝰ ferendā ꝗs veneti bello p̄mebāt ꝓfi
ciſceret̃. noluerūt florētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapropter alfonſus ī agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū portas claudere auſi eoipo ꝗ venerat die copijs circū/
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cuiꝰ incole audita pomeratij cla
de cōfeſtim abſqꝫ certamine ī deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta ex in mōtecaſtellum
natura ⁊ ope mūitū obſedit. quo tꝑe ea imbriū magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exorta ē. vt neqꝫ extra tentoria
ꝗeſcere milites poſſent. ml'tis eoꝝ diſceptꝭ. ml'tis ꝑmane raptatis ꝗbꝰ ex rebꝰ ⁊ qͦ annone inopia labora
bat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sꝫ florētini id opidum preſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tñ aliquot finitima ī gerardiſta. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis reſtituit a ꝗbꝰ florenti
ni p̄us ademerāt. erat in comitatu regꝭ ſymonetꝰ mille ducēs eꝗtes. ꝗ finito florētinorū ſtipēdio ad eū trā/
ſierat. Sygiſmūdꝰ aūt malateſta quē rex anteꝙ tuſciā ingrederet̃. cū eꝗtibꝰ mille. ⁊. dccc. peditibꝰ ꝯduxe
rat. cū ab eo indies expectaret̃. ad florētinos trāſiuit. Fridericꝰ quoqꝫ vrbinatiū p̄nceps. notus ⁊ clarus ī
armis florētinoꝝ ſtipēdia faciebat. ꝗ cū eſſent eꝗtatu peditatuqꝫ nō inferiores rege. oēmqꝫ illi expugnādo
rū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. ñ fuit regi cōſiliuꝫ ī obſidiōe campilij ꝑſeuerare ⁊ p̄ſtim in mōtibꝰ comea-
tus penuria p̄mebat̃. Diuertit igit̃ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr
bem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica tormēta nauibꝰ afferri poterāt
Abeſt inde tribꝰ ferme milibꝰ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cuiꝰ obſidione de ꝗ poſtea dicemus laborā
ti regi caſtulionū. ⁊ ipm̄ nō parui momēti oppidū ꝓdēte florētinorū p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſy-
monetꝰ obſediſſet. paucis poſt diebꝰ ꝑ deditōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age
ret. a legatꝭ mediolanēſibꝰ aditꝰ ē ꝗ opē eiꝰ implorātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetorū ſenatuꝫ
obtinere. Iam ei frāciſcꝰ Sforcia mediolanēſi ppl'o indignatꝰ venetorū auxilio fretꝰ. eos ſbigere ſummis
conatibꝰ nitebat̃. ꝗꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet
florētini legatos ad eū miſere pacē petētes. ꝗbꝰ accepta fid ī caſtra ꝓfectꝭ poſtqꝫ mādata expoſuerūt. bellū/
qꝫ recuſarūt antonij cardinalis hilerdeñ. noīati. inter p̄mos theologi opa. ꝗ id negocij pōtificis volūtate
ſuſceperat. paucꝭ poſt diebꝰ ea lege pax florētino ppl'o reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulij ꝗ ipius bello florē
tinis erepta fuerat in ꝑtāte regꝭ remaneret. Sꝫ cū frāciſcꝰ Sforcia mediolano potitꝰ eēt. oēſqꝫ pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanqꝫ mediolanēſis agri a venetꝭ repeteret. alfonſus ꝗ cum frāciſco eēt infeſtus e re
ſua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recōciliatꝰ vene
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateqꝫ facta florētinis ꝗ frāciſci fortunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun
do bellū indicit ferdinandūqꝫ filiū ī expeditōem ꝯ̄ eos mittēdū duxit. Erat is eo tꝑe admodū adoleſcens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalibꝰ diſciplinis inſtitutꝰ. armoꝝ tractādo/
rū ſcia edoctꝰ. gl'ie cupidꝰ. inedie ac laboris patiēſ. cui pr̄ ſex milia eꝗtū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuerꝫ ⁊ ī
exercitu eiꝰ comes euerſus ⁊ vrſiuꝰ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Fridericꝰ quoqꝫ vrbinas. ꝗ
ſuꝑiori bello florētinoꝝ arma ſecutꝰ erat. ī eiꝰ exercitu militauit. Florētini v̄o poſtꝙ īminere belli ſibi tēpe
ſtatēꝭ ſenſerꝫ Eſtorē fauētinū ſymonetū. quē ſuꝑ noīamꝰ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoqꝫ alexādrū ſfor
ciā ꝯduxere. ꝗ ſil' iūcti. ſuꝑ decē milia eꝗtū. peditū v̄o magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdinādꝰ tñ ꝑ agruꝫ
cortonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliꝗbꝰ nō magni noīs vi captꝭ atꝫ direptꝭ. Follianuꝫ non
parui momēti oppidū. cū oppugr̄e cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. pꝰ dies. viij. ꝑ deditōeꝫ accepit. Eꝗ-
tatū eſtoris apͦd mōtē policianū pl'ibꝰ captꝭ. nōnull' occiſ fudit ac fugauit. Reucininū ī agro florētino ex-
pugnauit. Caſtellinū v̄o cū obſediſſet hyberno rigore inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam
pr̄is exmplo ſeſe recepit. Quo tꝑe ⁊ antoniꝰ Olzina vadā ī littore maris ſitā nauibꝰ occupauit. ⁊ ampliori

fossa a terra cōmunijt. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūqꝫ interea florētinoꝝ du-
ces ad folianū castra mouissent. velletqꝫ ferdinādus auxiliū obsessis ferre. Jamqꝫ itineri se cōmisisset. tāta
in castris lues cōsecuta ē. vt p̄ languētiū nūero. nō mō ad rem gerendā. ƀ vix admouēda castra sat] eēt. Ob
quā rē folianū summa vi expugnatū. nec minori v̄tute defensum. tandē ab oppidanis clam p̄sidio traditū ē
q̄ tn̄ paulopost ⁊ ipi victoꝝ p̄da fuere. oppidū incēsuꝫ. ac solo eq̄tū. Per id t̄ꝑs gerard⁹ gambacurta. dū
castella q̄tuor q̄ p̄r a florētinis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis ꝓdit⁹. ca-
stris amissis diu regē mendicādo secut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a p̄re ferdinād⁹
in regnū ꝯcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius perusinū copiaꝝ haud ignobil' ductor
manu ꝓmpt⁹ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset i palatiū tandē accersit⁹. dū ingratum ꝯtumacit'
r̄ndet. capt⁹ ex altissimis fenestris i foꝝ p̄cipitat'. cui q̄uis magno casu iā expirasset. securi tn̄ ceruix absci-
sa ē. Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate cosmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ aucte eminuit. is
p̄nceps vrb hītus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄plimos ditauit. mr̄i-
monia ex argēto suo dotib⁹ mlta cōiuxit. Villas magnificētissime exedificauit. In eccl'ias ditissima dona
cōtulit. monasteriū sc̄ti marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt] erexit parochie sue tēplū cū paꝝ placeret pror
sus diruit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas ere-
xisset. ampli⁹ tn̄ meditat⁹. op⁹ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidib⁹ i insigni vrbis loco. adeo pulcrū
adeo amplū cōstruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult] in rebus florētinoꝝ ꝓui-
dentia. tū maxime qd̄ i legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt pler eqꝫ ciuitates ƀ oratoriā spectāt ⁊ q̄vocant
hūanitatis studia. Norūt eni rectā scribēdiqꝫ dicēdiqꝫ artē nō bartholū aut innocētiū. ƀ tulliū q̄ntilianūqꝫ
tradidere. Nos tres i ea vrbe cog̃uim⁹ grec] ⁊ latinis lr̄is ⁊ cōditoꝝ opa⁹. fama illustres. q̄ cancellariā ali⁹
post aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretari⁹ ap̄licus. trib⁹
q̄ndam romāis pōtificib⁹ dictaret ep̄las illos p̄cesserat colucius cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt galeati⁹ medio
lanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meoria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam
sibi mille florētinoꝝ eq̄tes q̄ colucij scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactio-
nes. q̄ tenuiores ciues mag] q̄ opulētos vrgebāt. His dieb⁹ cōsentiēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiuscꝫ
ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motucꝫ ppl'i fecerūt at tūc q̄ete trāquilleqꝫ trāsijt. Luce-
ses qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē expti. bis philippi mediolanēsiū duc] auxilio suā l̄btatē
defendere. ad extremū cū vicinis virib⁹ pares eē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nqginta ānos cū eis ꝑcussere. eas leges s̄beuntes q̄s dixere potētiores. In-
ter florētiā ⁊ senā apud oppidū qd̄ sc̄tm cassianū appellat' anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigiti
(vt ferūt) cubitis a terra s̄blimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel
lere. ⁊ mutatis sepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atꝫ incredibili sp̄us violētia. domoꝝ tecta p in-
ane iactari muros deijci. ⁊ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuū robora
radicit⁹ cōuelli. atqꝫ cōstringi. hoies ⁊ iumēta nō puis spacijs p celuꝫ ferri atꝫ raptari. hec nob q̄ se vidisse
aiebāt retulere. ƀ mag] nos (vt crederem⁹) ep̄le a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dū apud eū age
rem⁹ scripte. ⁊ in p̄ntia nr̄a lecte cōmouerit. Vrbs sena vn̄ mihi origo ē. scd̄m hodie locū in etruria obti-
net. ameissimo sita loco. Et si mihi fides hn̄da ē. pp̄lo neqꝫ rudi neqꝫ inurbano. Hui⁹ rectores q̄ nobilitate
postposita. q̄ fuit i illa ciuitate. tota ytalia memorabil' ⁊ p̄te ppl'i quā duodecim appellāt prorsus cōculca-
ta. mltis annis i pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ ꝓut sue rei conducere arbitrate
sunt. ita se vl' pplis vl' ytalie p̄ncipib⁹ cōiuxere. Cū v̄o rex alfonsus i florētinos (vt antea relatū ē) cōduce-
ret exercitū. factiōes ip̄e manifesti⁹ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos inuadū eē ꝯsuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt p̄mo reg] amici ⁊ ei⁹ castra ꝯmē-
atū misere. Sꝫ cū rex ad sextū lapidē vrbi ꝓxim⁹ castrametat⁹ eēt. dissemiantib⁹ in plebe q̄ florētinis stu-
debāt alfonsum nō tn̄ florētie qꝫ senaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi
haud aliter alfonsi milites q̄ l̄btate sue insidiātes obseruauere. Cōminuit aliq̄ātisp eā ppl'i suspitōem frā
ciscus martorellus p̄stanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteref'. legat⁹ ad eos missus. ƀ cum nō tam regis
amore aut odio. q̄ priuat] ciuiū ꝯtētionib⁹ reipublice ꝯsilia turbaref'. adeo tenuiter ānona i castra reg] de-
portari ꝑmissa ē. ⁊ vt florētinis sil' ⁊ regi videref' lesi. Idē factū ferdinādus reg] fili⁹ alio postea t̄pe i eos-
dem florētinos duxisset neqꝫ eni p̄ncipio ei⁹ aduēt⁹ satis ei fauētes fuere. Sꝫ veneti cū senensib⁹ ac regi fe
dere iūcti eēnt vsqꝫ adeo senēses legatōib⁹ agitarūt. Et vt ipi societatē tandeꝫ reg] inierūt. bellūqꝫ florētis
indicerēt publice. qd̄ breui sopitū ē venet] apud laudā incōsulto rege paceꝫ recipiētib⁹. Post hec senēsib⁹
aliud euestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducib⁹ vsi sunt sigismūdo ma-
latesta ⁊ eusberto corrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostib⁹ q̄ ipis senēsib⁹ formidāda fuit. Suborta aūt iter
sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aīaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. eus-
bert⁹ cū senēsib⁹ p̄seuerauit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̄ iā pridē apud venetos stipēdia faciēs nō
sine laude reꝝ gestaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiqꝫ porta stipendio careret in etruriā ꝑerās senenses
iure p̄ñe amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. qd̄ cuꝫ frustra fuisset. acies in
eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraqꝫ oppida ptim vi ptim ꝓditōe recepta diripit. Calixt⁹ ter-
cius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi pp̄lo auxilio mittit idē frāciscus Sforcia idē florenti-
ni faciūt veneti quoqꝫ p fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit' ex iprouiso pliuꝫ. ex quo sine
magno damno ptiū discessum ē. Jacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē castilionū sese recipe. qd̄ oppiduꝫ eē dixim⁹ a
florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaref'. expugnari tn̄ nō valuit. Inter hec Eusbert⁹

in suspitionē actus tanq̃ꝫ cū pycinino sentiret.cū eius rei nō parua extarēt indicia vocatꝰ ad vrbē in sena-
tu senēsi trucidatꝰ ē.⁊ ꝑ fenestrā in foꝝ ꝓiectꝰ ē.Pycininꝰ paulopost vrbetelliū natura loci mūitissimū op
pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit.vna eñ tantumō via.istaqꝫ artissima.⁊ arcis oppositōne defen sa pt̄ adiri.reli-
quas ꝑtes stagnū claudit ꝑuis dumtaxat lembis cymbisue nauigabile.Hic cū frumēti viniqꝫ copiā pyci-
ninꝰ repisset.tamdiu se ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata i regnū sese recepit. Sꝫ ea pax ex-
terno bello senēses soluit interno magis ac magꝭ īplicauit.nā regꝭ amici.⁊ tanq̃ꝫ belloꝝ cā fuissent pycini
niqꝫ studio fauissent.partim securi ꝑcussi sunt.ꝑtim relegati.multi cū sibi ꝑiculum in pr̄ia imminere cerne
rent.spōte i exiliū abiere.adeoqꝫ i eos q̄ suspecti sunt hı̄ti.seueritas exercita ē.vt etiaꝫ florētinis videaꝰ eē̄
seuitū nec dū maloꝝ finis qn̄ in ciuitate paꝝ pacata.noue indies machinatōes.aut fingūꝰ aut inueniūtur
⁊ sanguis ciuilis in forū dispgiꝰ.hoc fortasse malū equulꝰ ille p̄nūciauit.q̄ āno iubileo añ portā eiꝰ vrbis
q̄ romā ꝑgit.pregnās freq̄nter astāte pp̄lo.dū pareret expirauit.Erat eñ hermofreditꝰ.quis feminei sexꝰ
nullū i eo vestigiū cerneret.Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas existimauit duo fuere
ab ipa puericia socij.⁊ studioꝝ cōione coiūcti.quis alter iuris ciuilis sciam ꝓfitereꝰ.alter poeticā.Gre-
goriꝰ lollius.⁊ frāciscus patricius cuiꝰ pl̄a extāt poemata.q̄ doctissimi ꝓbāt.⁊ q̄ vitā sibi retinuisse credū
tur.Marianꝰ sozinus ꝑ idē tp̄s scia iurꝭ nō solū apud senēses.ſ; tota ytalia late clarꝰ ē hı̄tꝰ.Plūbinū nobi-
bile oppidū ex populione ruinis edificatū existimaꝰ nōnulli populinū appellādū putāt id ē i littore tuscie
maris sitū.Ilue insule oppositū.q̄ ferri venis inexhausta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet
Huic oppido p̄fuit iacobꝰ appianꝰ ex paula nobilissima femīa martini q̄nti romani pōtificꝭ sorore natꝰ.pa
cificus q̄dē p̄nceps.⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē sobolē nō suscipet.extra mr̄imoniū he
redē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit.cuiꝰ cū venter intumuisset.⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adesset.incredibili
gaudio gesciens florētinis ac seneñ.legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuarēt.futuros cō-
patres magnis p̄cibꝰ.inuitauit paritū ē venere.ad dictā diē legati.mulier inter obstetricū manꝰ diu labo-
rans.ethiopē tandē peperit.q̄ res vt risum pp̄lo chachinnūqꝫ excitauit.Ita ⁊ cōp̄rnitates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit tybicē tñ forte maurꝰ in familia eiꝰ erat.ex q̄ natū puerū credidere.q̄ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit.Mortuo Iacobo Reynaldus vrsinꝰ pacri vir ingenio ⁊ rei militarꝭ
pitus in eiꝰ locū suffectꝰ ē nō suo iure ſ; cōiugis.q̄ iacobi filia fuisset.Hūc alfonsus cū in tuscia florētinoꝝ
bello destinarēꝰ.fauentē hostibꝰ repit q̄propter castris plūbino admotis.eū intra menia clausuꝫ terra ma-
riqꝫ summis viribus oppugnauit.ſ; nō mīori v̄tute ipe ab interiori ꝑte ciues suos defendit quā regis mi
les ab exteriori muros īuasit.Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt ml̄ti vtrinqꝫ ceciderint.cōplures vulnera
ti in hostiū manꝰ peruenerūt.⁊ eo p̄lio ml̄toꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus.alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduersi sunt.Sꝫ oībus p̄latus ē galeatinꝰ
Baldasinꝰ natione siculus q̄ ter muri fastigio app̄henso q̄ prius tormēta disiecerāt conatꝰ est oppidū irru
ere.ceteꝝ feruentis aq̄ viueqꝫ calcis.q̄ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat ꝑurebat artus vi de-
territus.grauisqꝫ saxi ictu cū reuulsa aggeris ꝑte deturbatus ē.Fuit aūt galeatius statura q̄ mediocrē exce
deret robustis ac ceretibꝰ membris.corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu saltuqꝫ nulli ho-
minū cessit.membroꝝ robori par animꝰ erat.eq̄ ac pede iuxta bellator acerrimꝰ. armatura graui armatus
galeatusqꝫ humistās.sinistra sellā.dextra hastaꝫ equestrē tenēs.strēnuo saltu grādi statura equū insilebat.
singulari certamīe q̄ter p̄liatus.bis i ytalia.bis in gallia trāsalpina totiꝰ victor euasit.a tribꝰ hostiū equi-
tibꝰ.eoipo florētinos bello peditꝰ vnū ex his gladij capulo seminecē eq̄ excussit. aliū citato equo medium
amplexus e sella extractū humi strauit.Terciū cubito grauiter ꝑcussum i fugā v̄tit tāta porro modestia vt
nūqꝫ ipe de se vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu.moꝝūqꝫ elegātia.oībus p̄terea gratꝰ dilectusqꝫ.Per-
stitit aūt plibus diebꝰ ad plūbinū alfonsus.ſ; cū oppidi expugnatio difficilis videreꝰ neqꝫ iā cōmeatus in
castris esset.⁊ equi cōsumptis arboꝝ folijs fame perirēt.dissoluta obsidione recessit.nec diu postea Rey-
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita.ne rex i se viri delictū puniret.missis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret.aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmisit.Ea mortua sollicitis op
pidanis.quem sibi potissimū dn̄m legerēt vicini v̄o potētatus cū varijs artibꝰ ad se trahere conareꝰ.re-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū suoꝝ ꝓsapia superesse.cui se cōmittere possent.Hic ml̄tos an
nos in militia versatus nec tñ aut opes cōgesserat.aut egregio aliquo facinore nomē q̄sierat. Ob quā reꝫ
dimissis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat.ibi tenuiter vitā agebat.nihil minꝰ q̄ dn̄andi sollicitꝰ
cū a plūbinensibus publice reuocatus ē.quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē.Exiñ fortune ludus
libenter amplexus tanq̃ꝫ vite reliquū dormiuisset.In alterū virū mutatus.quis senex p̄cipatū suscepit.
Rexitqꝫ postea plerisqꝫ annis ciuibus suis gratus.⁊ vicinis amicus. Alfonso v̄o qui ei fautor ⁊ fuisset ⁊
stipendiū fecit ⁊ cēsum dedit.Decessit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minore quē cū
ciuitas seniori preferret herede instituto. In viterbio v̄o nō parui motus fuere.Sedente nāqꝫ nicolao
quinto principalles gattris eius vrbis princeps.dū roma redit.apud lacū vicensem ab inimicis inuasus
obtrūcatus est.Exiñ sedente Calisto tercio welhelmus eiꝰ nepos.noctu domi necatꝰ.ob quā rē ciuitas i
vltionē sollicita.dū malefactores inq̄rūꝰ.dū isti fugiūt illi plectūtur.magnas calamitates ꝑpessa ē. Vr
bis rome iā tandē nobis sese res offerūt.q̄bus suā narrationē petētibus ſuato breuitatis instituto. satis-
facere pergimꝰ.Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus p̄rimonij btī petri gubernator ⁊
ductor ap̄lici exercitꝰ.q̄ fulginates.q̄ camertinos tyrannos.qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium
pisanum.qui plures alios eccl̄ie insultatores bello victos neci dederat.Duꝫ pontem tyberis.quem sancti
angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant.re-
pente inuasus vulneratus captusqꝫ in arceꝫ rapiꝰ.vbi paucꝭ post diebꝰ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitā finiuit. Prouinciā deinde suā. sortit⁹ ē ludouic⁹ ꝛ ip̄e cardinalis aqlegiēn̄ p̄riarcha. iā reb⁹ gestis ꝛ amicicia pōtific| late cognit⁹. q̄ pacatꝭ rebus ī vrbe eugenio reditū p̄pauit. Cōprehēderāt rōni eugeniū ac libertatē asserētes. apud sctām mariā in trāstyberina regione custodiebāt cūq₃ cū deceptis custodibus per tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat eī̄ pp̄ls. cū extern⁹ miles infestis armis romanos vastaret agros. hoīes atq₃ armēta surripiēs. Sꝫ cū plurimis ānis eugenius abfuisset intellexerant ꝛ opulēti ciues ꝛ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ȝ vastā ac desertam speluncaȝ videri. q̄bus ex reb⁹ missis ad eū legat| vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cib⁹ rogauere. Rediȷt ille nono postq̄ȝ ef/fugeret āno. nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄ȝ except⁹ ē gl'iose. Fuit cuȝ frācisco Sforcia ꝛ in pyceno de q̄ postea dicem⁹ ꝛ ī aliȷs loc| piculosum bellū. qđ p ludouicū cardinalē ꝛ nicolaū pyciminū iā sibi recōciliatū ꝯfecit alfonso rege opē ferēte. Cogitauerat frāciscus Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā ei⁹ aliqñ poti/tus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt eī̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludouici potentiā indignātes frācīscū nō q̄si aduersus eugeniū. s̄ ꝯ ei⁹ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuensem ī vrbe grosum ac potentē fuisse ꝯmēorant. nā eugeni⁹ p id tp̄s eū de ip̄a re suspectū roma amouedum curauit. Sꝫ cū auxilia eccie ꝓpe aduenissent frāciscus irrito ꝓposito retrocessit. Eugeni⁹ vo q̄ cū quōdaȝ venetis ac florētinis studiosissim⁹ fuisset. Cū illi hoste suū franciscū aduersus ecciam armis pecuniȷsq₃ iuuarēt ꝛ ip̄e ad ipoȝ hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū p̄ncipē. ꝛ rex q̄dē ei⁹ suasu vsq₃ ad tyburē venerat philippo cui⁹ opes iā pene collapse videbāť laturus opē. aut ī tusciā ꝯ florētinos aut in gallīā ꝯ venetos ꝓfectur⁹. s̄ eugeni⁹ cū q̄tuor cardīales creasset. ex q̄b⁹ successorē suū assumēdū esse p̄dixerat in lectulo egritudinis iacēs. pauc| post dieb⁹ migrauit ad p̄res. ꝛ ī bāsilica. b. petri apud eugeniū tercium sepult⁹. Pri⁹ tñ q̄ȝ obiret germani q̄ postq̄ȝ duos de summo pōtificō cōtēndere aīaduerterant. neutralitate q̄dā vtētes. vtriq₃ recusauerāt obedire. destinat| romā legat|. inter quos ꝛ ego vn⁹ erā a friderico imperatore missus ob obediētiā ei iāiā morituro restituerēt. Ip̄e vo theodericū coloniēsem ꝛ iacobum treuerēsem archiep̄os. quos pōtificali dignitate p̄uauerat. mutata sn̄ia ad pristinos reduxerat honores. Magnus p̄fecto ꝛ clarus pōtifex fuit eugeni⁹ cōtempsit pecunias v̄tuteȝ apprime dilexit. neq₃ scđis rebus intumuit. neq₃ succubuit aduers̄is. neq₃ spes ei gaudiū. neq₃ met⁹ tristiciā auxit. sedat⁹ aīm⁹ eūdē sp ei⁹ vultū ostendit. s̄mone breui eoq₃ grauissimo vsus est. durus ꝛ asp' in hostes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas corp̄is. oris decor. ꝛ venerāda ī sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. pl⁹ aliq̄nto credidit ꝛ maius impiuȝ q̄ȝ par fuerat ꝯmisit. hui⁹ p̄r cū in egipto negociareť cū p̄re frācisci fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremita. quē pariter adiȷt. nō min⁹ letū vaticiniū quā ille accepit. ille eī̄ filiū quē hēbat futuȝ p̄rie principē. hic suū inter sacerdotes ad summū euasuȝ didicerat. Eugenio vo gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adoleuisset defunct| parētib⁹ euāgeliȷ nō surd⁹ auditor p̄rimoniū qđ ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i paupes erogauit. Exīn antonio corario comite eiusdē feruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cuȝ laude v̄satus tamdiu cū illo vixit. donec āngelus corario gregori⁹ terciusdecimus appellatus sedē petri sortit⁹ cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senesi eū bononiēsi anthoniū p̄fecit eccie nec diu moratus vtrūq₃ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. s̄ hic summū pōtificatū adept⁹ magl eniuit q̄ ꝛ si oriēte scismate in p̄ncipio sui pontificatus vsq₃ ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Coronato tñ sigismūdo cesare grecoȝ ꝛ armenioȝ vnione pacta ciuitatib⁹ eccie q̄s amiserat recupat| tyrānis p circuitū deletis. ꝯtumacia rōnoȝ edomita. victor inclit⁹ hoīem exuit. Hic me q̄ȝuis aliqñ aduersus eū existimans. deo sacrificiū facē cū basiliensibus sensissem. Nā in eo tp̄e tota nutabat eccia. veniētē ad se benigne recepit. inter secretarios collocauit ꝛ ap̄lcis s̄bdiaconatus honore donauit. Ecciaȝ quoq₃ tergestinā paucis dieb⁹ anq̄ȝ moreretť falso rumore vacantē audisset. mult| illā petētib⁹. nisi vni p̄ oīb⁹ destinauit. quod postea successor ipl euit. Nicolaus q̄nt⁹ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄re medico theologica doctrina illustris. ꝛ omi ferme sciaȝ genere insignis. post eugeniū ī petri cathedra suffect⁹. Qui pauc| añ mēsibus cardinalatū ab eo cū felice apud germanos legatōem obisset. Nec diu p̄us ep̄atū bononiēsem acceperat. Hic vrbē mult| ꝛ maximis edificiȷs exornauit. cui⁹ opa si cōpleri potuissent nulli veteȝ impatoȝ magnificentia cessura videbāť. Sꝫ iacēt aduc edificia interrupta. ruineq₃ muroȝ ingētes. Scisma qđ apud subaudiēses aduc ī eccia vigebat. explosit amedeū papatui renūciātē in grām recepit cardinalat⁹ honorē ꝛ in p̄rno dn̄io legatōem reliq̄t. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat| dignitatē dimisit. rōgnos lōga pace ditauit. iubileū feliciter gessit nisi qđ ī pōte scti angeli ī ꝯcursiōe pp̄loȝ inprouide facta. ducētos circiter homīes. aut ꝯculcatos aut ī fluīe eiectos p̄isse ꝯstat. Bernhārdinū senēseȝ ordīs mioȝ ꝓfessorē. q̄ paulo añ obierat. in nūeȝ sctōȝ retulit. Fridericū tercium ip̄atorē ꝛ leonorā augustā m̄rīomnio iūxit. ac de more iūctos coronauit. familias habūde ꝛ cū m̄lta leticia pascēs. Bis cardīales creauit. ꝛ p̄mo q̄dē te vnū antoniū natōe maioricen̄. ad titulū scti crisogoni. quē sibi p̄hie studiȷs ꝛ archanoȝ sacre theologie cognitōem ex oīb⁹ pareȝ elegerāt. Scđo sex creauit. aut doctrina ꝓcelebres. aut gener| claritate īsignes iter q̄ꝯs ꝛ germanū suum philippū sctē susanne cardīalē assumpsit. placidis morib⁹ ꝛ icorrupte fidei virū. Libros ex tō grecia exq̄sitos ad se iussit afferri. ꝛ in latinā cōuerti linguā curauit. magna premia trāslatorib⁹ prebēs. ꝛ acceptissimi ei fuerūt in trāsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber ꝛ Gregorius castellanus itemq₃ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cū pōtificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri vo poemate quod ab heroico carmine l atinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tm̄ inuent⁹ est. q̄ acri ei⁹ iudicio satisfaceret. Orati⁹ roman⁹ q̄ scribatū ap̄licuȝ ea de re cōsequut⁹ magnisq₃ pollicitatiōib⁹ illect⁹. Iliadeȝ aggressus. nōnullos ex ea libros latios fecit dignos. q̄s n̄ra mirareť prisca ñ iprobassȝ etas. Nicola⁹ q₃ perot⁹ polibio e grec| comode atq₃ ornate ad nos traducto. Iohēs tortelli⁹ aretin⁹ libro ď orthographia pitissime cōscripto. Albtus florētinus ꝯditis de architectura egregiȷs voluminibus aliȷsq₃

pene innũerabilib⁹ noua cudẽtes opa ei⁹ pontific| grãm meruere. Adeo em̃ ingenia excitauit fouitq3 Ni
colaus vt vix eũ inueniri possit. in quo mag| hũanitat| ⁊ eloq̃ntie. ceterarq3 bonar artiũ studia q̃ suo tpe
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis vir| inscripta eẽ volumia. quot neq3 suor ꝑdecel
sor. neq3 ĩpator cuiuspiã noĩ dictata ꝑperim⁹. Unũ tñ edoctũ ab eo neglectũ miramur. Blondũ flauiũ fo
roliuẽses q̃ res a declinatõe rõni ĩpij vsq3 ad etatẽ nr̃am toto orbe patratas mirabili ordine ĩ duas digessit
decades romã describẽdo ĩstaurauit. ytaliã illustrauit. deinde triũphantẽ orbẽ scribere adorsus oẽm nobis
vetustatẽ aperuit. ꝗ ita ferunt hoĩm mores. praro queq̃ extollit põtifex. quẽ ꝑcessor amauit. Ceter Nico-
laus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimaz bibliothecã instruxit. In q̃ circiter tria milia librorũ voluĩa
cõdidit. Sacrariũ aplĩcũ vasis aureis ⁊ argẽteis. sacerdotalib⁹ indumẽt| mirifice decorauit. Altaris orna-
menta aulea q̃q3 ex auro cõtexta mirãdi opis coemit. Suppellectilẽ toto palatio necessariã magnificẽtissi-
me ꝑpatã duplicauit triplicauitq3. Legatorib⁹ q̃s publice audiuit ita rñdit vt dubiũ eẽt. sapiam ei⁹ an elo-
quentiã an mag| admirere Si q̃s eẽ ĩ vrbe peregrinos existimatõe dignos accepit ꝯfestim eos. missis xenijs
honorauit nobiles sua domo extorres q̃ ad se venerãt benigne cõfouit. paupib⁹ xp̃i largas elỹmas dedit.
religios mẽdicãtibus nihil ad necessitate deesse sustinuit. ĩ eccĩas vrbis plĩma dona ꝯtulit in p̃rimonio btĩ
petri plĩmas ac mũitissimas arces oportunis loc| erexit. hui⁹ tñ tã admirabil' tam expeditĩ põtific| vite ñ
defuerũt insidiatores. Stephan⁹ em̃ rõnus familiã porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ĩ vrbe mo
litus. ac ꝑpterea bononie relegat⁹. clam inde excedẽs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatisq3 mox
amicis. mentem suam exposuit turpe eẽ dictitãs. eã vrbẽ q̃ totã sibi subiecerit orbem. Nũc sacerdotũ imꝑio
subiacere. quos recti⁹ feminas q̃ viros. d̃sq3 appellauerit. venisse se pãtũ p̃rie iugũ excutẽ rẽ factu facilẽ si vi
ri fuerint. nicolaũ põtificẽ celebre epyphaniarũ die ĩ ede. b. petri sacra facturũ. haud magno negocio cõp̃
hendi posse. ꝑplm libertat| amore. q̃ ꝓclamari cũ audierit mox opẽ audẽtib⁹ daturũ ad colligandũ autẽ
ꝑsulẽ cathenã aureã secũ attulit. a se iã pridẽ patã. quã cõgregat| oñdit neq3 em̃ mox occidẽdu ꝑsulem ex
vsu eẽ dicebat. Sz obseruandũ donec arcẽ sancti ãgeli p eũ recuparẽt atz vt erat hõ facũd⁹ facile ĩ suã sñiam
cõgregatos traxit. atz eo facilius q̃ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝑpetrata scelera iudiciũ formidãtes
ad se vocauerat q̃bus nihil erat ĩ pace sperãdũ. Sz ꝑsensit insidias nicolaus missisq3 militibus cõphendi
hoĩem iussit illi eũ iã aĩo fractũ. ⁊ apud sororẽ in archa latẽtẽ inuenerũt cõplices ei⁹ in domo q̃ cõuenerãt
expugnati captiq3 sunt. e q̃b⁹ vn⁹ baptista sciarra manu ꝓmpt⁹ ⁊ aĩo intrepido. p medias pontific| cohor
tes inani gladio sibi aperiẽs effugit. stephan⁹ ĩ arce sctĩ ãgeli alij ĩ capitolio suspẽsi vitã finire atq3 ita pon
tifex maxim⁹ ingẽti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatẽ impiũ fuauit. Felix põtifex ⁊ oĩm iudicio bea-
tissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus ꝯstantinopolim expugnassent xp̃ianor desidie atq3 ignauie me-
morabile ꝑpetuũ. Accessit ⁊ aliud q̃d nõ paruz eius gl̃iam iminuit. Nã cũ pac| ytalie q̃ cũ vehemẽter ferro
vastabat ⁊ igne. Ipse reparator ⁊ arbiter cõcordi partiũ voto delectus ẽ. dũ diẽ ex die in deliberationẽ du-
cit suspectus eẽ frãcisco Sforcie iã mediolanẽsiũ principi ac venet| cepit tanq̃ eã sñiam ꝓmere nollet. que
alijs pacẽ eccl'ie alijs bellũ allatura videret. Ob quã rẽ intercẽdẽte symoneto monacho ordinis heremi-
tar sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓrsus ignoti. ꝗ vite integritate ꝓbato veneti cum
francisco duce ꝯueniẽtes inter se cõcordie leges dixere. ꝯstituta die intra quã bello socij pacẽ ratã haberẽt
visun ẽ id oĩb⁹ monstri sile humilẽ ⁊ incognitũ monachũ ytaliã pacasse. ꝗ recusante alfonso pacez. q̃ in-
scio dicta erat vanã eẽ nicolaus q̃ de se hita fuerãt suspitõem oñdit. misso ad alfonsum legato dñico sancte
crucis cardinali prudẽtia singulari ⁊ vite integritate cõspicuo. qui cum caietã. deinde neapolim ꝑuenisset
interueniẽtibus venetor ⁊ aliar partiũ legatis differẽtijsq3 oĩbus tanq̃ ex integro discussis alfonso re-
gi nonsolũ pacem suasit. ꝗ fedus in annos q̃nq3 ⁊ viginti inter oĩes ytalie potentatus ꝑcussit. cuius ro-
manus pontifex ⁊ cõhuator ⁊ iudex dictus est. Sed cũ doloribus arteticis p oẽm ferme pontificatũ suũ
Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opprimeret. nec iã ampli⁹ mortalẽ pollutũq3 co
mitatũ candidior anima dignarẽtur e vita decessit. ab eo q̃ eñ pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonso-
lũ cõfirmata sunt. ꝗ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaq3 primũ eccl'ia. deinde seneñ. ꝯmissa

Calistus tercius post eũ beati petri cathedrã obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere
natus. vn⁹ oĩm q̃ suo tpe sciam iuris ꝓfiteret eminẽtissim⁹. ⁊ q̃ cõsiliũ reg| alfonsi in q̃ multis ãnis ꝑsede-
rat. Illiusq3 artes ac cautiones ꝑ se ferret. Is vt primũ põtificatus apice adept⁹ ẽ mox aĩm ad delendam
turcor ⁊ legẽ ⁊ gentẽ cõuertit votũq3 vouit. ad ea rem solennes misit in galliã. in garmaniaz. in hũgariã.
in orientẽ legatos primarios sancte ro. eccl'ie cardinales. e quib⁹ nullus aduc redijt. Alanũ tñ cardialẽ sctẽ
praxedis magno ingenio virũ ⁊ aĩo securo ⁊ potẽti ꝓpediem e gallia reuersur putãt. Naualia q̃d antea ĩ-
auditũ fuerat rome cõstituit triremes q̃plures ad ripã tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos
misit comitẽ iacobũ pyciminũ senensibus vt dictũ ẽ armis insultantẽ. misso milite suo repssit. Regi alfon-
so querenti ex eo. quõ pacto inuicem victuri essent regna sua. Respõdit ipe regat nisi summus aplĩc⁹ gubi
natõem relinquat. veras eor multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cõfictasq3 credi
dit. qui fidem dedere cõtentioni alij calistum alij alfonsuz alij vtrũq3 accusauere. Quor alter regẽ sub quo
natus esset. alter suũ sacerdotem cui tanq̃ vicario dei paredum est ferre nõ posset. Bis cardinales a calisto
creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quor ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̃ tanta di
gnitas videretur exposcere. doctrina tñ ⁊ circũspectio ⁊ mor suauitas id honoris haud iniuria consecuta
censet. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹. ĩ q̃ ea modestia. ea grauitas id acumẽ ingenij. id
studium lr̃arum. is amor virtutis emicuit vt q̃uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniũ ad eã di-
gnitatẽ ascẽderit. Scd̃o loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnũ demas. tãto munere meo
eñ iudicio. nulli digni⁹ id honoris obuenit. q̃ iohãni epõ zamoreñ ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̃ vno de q̃dragīta annis romanā secutus curiā p oīa ferme officia castus innoxiusq̧ trāsierat cancellariaꝫ vo q̃ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egregia specie atq̧ indole iuuenē. ecclīastice militie ducē pfecit. Exin pfecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardināli sanctoꝝ q̃tuor coronatoꝝ. ⁊ ipe q̧ nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Vincētiū natione hyspanū ⁊ osmūdum anglicū miraculoꝝ fama illustres inter sctōs redegit. Legatos ī Scithiā ⁊ psidē ī ethiopiā misit. q̃ xpianos p oriente in fide cōtineret. ⁊ aduersus religionis hostes armaret. Schanderbechio in albania multisq̧ alijs p greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria sbsidia largitus ē. Trāsfigurationis dn̄ice festū instituit. ⁊ celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq̧ pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis pdixit. Cladē quoq̧ quā turci apud albam ī hūgaria sustinuere añq̧ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq̧ de futuris multa ⁊ magna pmittit. q̃ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̃ e psapia vrsinoꝝ fuit. cum mascula ei soboles nulla esset vrsini hereditatem eius ppinq̃tatis iure ad se traxerunt Id egre tulit comes euersus cui⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenses comiti euerso auxiliū pbuere. deinde hortante pontifice psper cardinalis martini q̃nti romani quondā sapiētissimi ⁊ felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ ⁊ lr̄aꝝ studio late clarus. cognationē suā bello subtraxit inter vrsinos ⁊ euersum vsq̧ hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardinalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scia ⁊ aīo. q̃ alta curet. parua despiciat insignis ex vrbe pfectus. ad oppida sua recessit. tanq̧ rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis insidias veritus. siue pontificis indignatione ɔmotus. nec reuocat⁹. in hāc vsq̧ diē reuerti voluit. Calisto inter omēs cardinales duo ad hoc vsq̧ tps imprimis auditi atq̧ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagenẞ ameno ingenio. ⁊ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud venetos gente nat⁹. ⁊ industria potens. siue qd̄ eoꝝ cōsilijs multū inesse crederet. siue qd̄ alter francie regnū alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū phīe studijs ⁊ arte medica excellentem adeo dilexit. vt frem eius iacobū epm feretranū q̃q̧ virtute prestātem sua potissimū ɔsideratōne rubeo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatorūq̧ hoīm causis antecessoꝝ suoꝝ facilitatē longe superauit. Epl̄as ⁊ regibus ac amicis p seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus absumpsit. De iure interrogatus pcupide rn̄dit. leges canonesq̧ tam ei fuerunt in promptu. q̧ si heri aut nudiustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qd̄ retinēdū existimauit. ceteꝝ nulla facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̃ ipe ita excelluit vt suoꝝ pdecessoꝝ. q̃ sibi possit equari. vix vn⁹ aut alter inueniat. Hic postq̧ ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̧ eccīam ad mare baltheū in sarmathas sitū postulātibus canonicis ɔmēdauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus ⁊ atrocissimis bellū nōdū asseq̧ potui. In vmbria q̃ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinet pauce ciuitates intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̃nti sertorij quodā pr̄ia guelfarū ptū insidijs sepi⁹ agitata vix tandē respirare potuit. Naruia quā sulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gibellinoꝝ factione depssa guelforū ɔsilio ducta q̄escit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō oranis nō ipis deniq̧ spoletanis sue calamitates defuerūt. Sꝫ asisina ciuitas oīm miserior iūeta est. q̃ dūmō brachianāmo Sforcianā factōꝫ amittit. ⁊ nē ptē q̃ superior. nūc alterā q̃ iferior appellat expellit eo deducta ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. ẞ nulli poti⁹ vrbe iā pene deserta dici pn̄t. Pycenum regionē. quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̃rto pōnti. maximo cū rebus basiliensib⁹ occupato. ⁊ nō solū philippi marie ẞ alfonsi quoq̧ regis inimicicijs implicito vna quodāmō excursione ademit. nōnullisq̧ post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̃ inter vgines cōiugi sue huiebat. ⁊ sibi mltaꝝ molestiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ppetua ea vocata ē. apud nouariēses honestis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis morib⁹. nisi potētis dn̄i decepta blandicijs. virginitatē cū adulterio pmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eaꝫ duceret viro despondet. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat ducitur illa multis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vlterius pgere in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro vidēde spōse copia fuit. Qd̄ cum blāca frācisci ɔiux cordatissima mulier cognouisset. nūq̧ deinde q̄euit. donec dimissis pcussorib⁹ puellā q̃uis diligenter custoditā interfecit. frācisc⁹ q̃uis ea re valde ɔmot⁹. vxoris tn̄ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā philippo regiq̧ ɔciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduersus frācisciū misit regeq̧ vt iter in marchiā duceret adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq̧ militū hīto cū florētissimis eq̄tū pedituq̧ copijs in picenū pueniit. Iūctisq̧ apd̄ hisiū cū picinino castris eoq̧ toti⁹ exercit⁹ duce ɔstituto ɔterritos oppidanos ī deditoꝫ eccīe ɔpulit. q̧ꝝ exēplo ⁊ scti seuerini incole secuti claues portarū misere. Que cū frācisc⁹ accepissꝫ copijs suis p munitiora pūincie oppida distributis ptrahere bellū e re sua arbitratus ē. Exīn cū petr⁹ brunor⁹ vnus e copiarū suarū ductorib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceraceses vo ac folētinates deditionē eccīe fecissent. Cōsentiētib⁹ venetis ac florētinis redire se in grām philippi ducis mediolani vt regis impetū euaderet amicis iterpositis simulauit. Credidit philipp⁹ lr̄isq̧ ac nūcijs vti copias ī regnū reduceret alfonsum frustra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem ifectā relinq. pseuerauit igit atꝫ acri⁹ instās singulū oppidū in deditōem eccīe recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̃uis philipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venetis ac florētinis fecisset. Sꝫ aesim cum exercitu petens troylū copiarū ducem. cui franciscus maxime fidebat. Nā ⁊ multos annos in eq̄tatu suo primos ordies duxerat ⁊ sororē ei⁹ in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Dei. de rochanicōtratam cum defendente ruberto francisci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsuz tybicen quiazd
a francisco i castra veīt ipetrataq3 a rege ꝓ sui ordis more. liberi⁹ loq̄ndi venia. m̄lta nepharia i nicolaum
p̄ñtem francisci noīe ꝓbra ꝯgessit. ꝑditorē ac ꝑfiduz appellans regemq3 admonēs ne illi se credat. cui fal
lere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumq3 copie de
gl'ia de dignitate certarēt. aparriturū q̄dē vno prelio ducū sil' atz eq̄tū v̄tutē sil' a rege petijt vt equus specta/
toꝛ pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝯmot⁹. haud lenioꝛib⁹ ꝯuicijs i frācisců absentem
cōiect| fidē suā m̄lt| exemplis cōprōbās egre sibi eē r̄ñdit. Coꝛp⁹ suū vulnere i ceruice recepto debilitatum
fuisse oñsuꝝ se singulari certaīe vter eoꝝ ꝑditōis ifamiā cēsend⁹ eēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstulissz
oblatā t̄ñ pugnandi cū exercitib⁹ cōditoēz. leto se aīo. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs su
is sb ipam vrbē fanū patenti campo futuꝝ. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aīaduerteret
vtriusq3 ꝑt| securitati sese ꝯsultuꝝ recepit. Sz cū dicta die nicolaus i campū cū suis ꝓcessisset. atq3 insultās
vrbis menib⁹ vsq3 ad portas cucurrisset. Rex v̄o ꝓcul īde ad mille passus cū exercitu ꝯsedisset. Liberꝝ vtri
q3 ꝑti p̄staturus campū frācīscus sine regi parū fides. sine gl'iam suā de q̄ ꝑ id t̄ps haud dubie iactabat̄ i di
scrimē adducere verit⁹. intra vrbē suos ꝯtinuit: Mag̃ inter franciscū ⁊ Nicolaū. nō emulatio mōviguit ob
rei militaris gl'iam. cui⁹ primas ꝑtes sibi vterq3 arrogabat. verū ⁊ simultas ingēs ob veteres inimicicias
q̄ olim iter Brachiū ⁊ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frācīsco ꝑ̄ alter nicolao mg̃r ac dux fuerat. atz idcirco nō t̄m
hostes ſ3 vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sb vno eodēq3 p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus
ex corpis breuitate pycinini nomē qd ytalica ligua p̄uū sonat accepit̄. Sz q̄nto mediocritate statura ei⁹ ife-
rioꝛ. tanto aī magnitudo supioꝛ. Pauca ei v̄ba fuerē atz paꝝ compta. Sz q̄ m̄ltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ sniam cō
p̄benderēt. in milites suos idulgēs. i amicos liberal'. in hostes dur⁹ ⁊ asper. dimicandi cupid⁹. q̄et| impa-
tiens. gl'ie auidus. ⁊ i ꝑicul' obeundis ꝓmpt⁹ ac secur⁹. ꝑliū ex occasione ꝓtin⁹ sumpsit. hostē celeritate ꝑ-
uenit excursione fatigauit. leuis armature. eq̄te magisq3 pedite vtebat̄. fortes atz asperos milites amauit.
hostiū nūero deterreri nō potuit. Quib⁹ reb⁹ cū plimos ⁊ i gallia cysalpina ⁊ i reliq̄ ytalia triūphos ex ho
ste duxisset haud dubie reꝝ gestaꝝ magnitudie ⁊ gl'ia mg̃ro suo Brachio maioꝛ euasit. Francisc⁹ aūt hone
sto corpe fuit. ⁊ qd mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robustis mēbris ⁊ apte disposit|. facie
grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copiosus ingenio pacri. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. solers i
mīstrandis reb⁹. i laborib⁹ ꝑferēdis infatigabilis. in occasionib⁹ ꝓspiciēdis acut⁹. ⁊ sagax i hostib⁹ fallē/
dis. v̄sut⁹ ⁊ vafer i p̄sagiēdis euitandisq3 dolis. ac hostiū ꝯsilijs p̄uertēdis caut⁹ atz ꝓuid⁹. Raro nisi ex
destinato cōflixit hostē. sepi⁹ obsidēdo q̄ decertādo cōfregit. peditatū i mag̃ precio hūit argento atq3 auro
cultos esse milites voluit. in exeq̄ndis cōsilijs celer ac ꝑseuerās i oī renouāda p̄ñtia aī laboꝝ tollerātia. vsu
exercitatione cōsilio mirifice instruct⁹. q̄b⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ ē. vt vn⁹ ex oīb⁹ copiaꝝ ducib⁹
inuētus sit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare posset. Nā cū scīa rei militaris atz auc̄te pa-
res viderēt̄. diu dubiū fuit. vter alteri an̄ponendus esset. Sz hāc litē fugat⁹ paulopost nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ francisci cursus ⁊ mediolaneñ. fortuna i eū pleno cornu trāslata ꝓrsus diremit. Ceteruz
fani expugnatōz cū rex difficillimā itelligeret. nō frācīsci solū magni ⁊ ꝑitissimi duc| p̄ñtia defensi. verūetiā
q̄ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaq3 potuit. inde abiens in firmanū duxit quo
in loco cū alexander francisc: frāter eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis in euz signis
hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod provallo stabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ composito agmine. ꝑueuienti francisci ep'la reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Bruniauro inscripta. inter cetera ea v̄ba continebat. ne ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata matu/
rarēt quapropter om̄es de ꝑditione suspectos armis eq̄sq3 ⁊ om̄e suppellectile priuatos. in vincula cōie-
ctos in arogoniā misit ⁊ in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cuz temaritani de
ditōem fecissent in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exer/
citu substiterat transmissus. Sed priusq3 illi aduētassent pycininus repentino francisci aduentu inuasus ꝑ
lio. fusus pulsusq3 fuerat. Cliuus in quo castra posita erāt. ⁊ oppidū ꝓximū dissipatos fuga ꝑuauit. Fran
ciscus ea victoria simul ⁊ ꝓfectione regis elatus picininū vndiq3 veluti victoꝛ percurrere ⁊ infestare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonsus eo reuerti. cū iam se itineri accingisset. noui regni motib⁹ domi retentus lu
pum virreū vrsinū garsiāq3 cum non paruis copijs aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pycinin⁹
a philippo in galliā reuocatus frācīscū filiū cum ꝑte copiaꝝ in pyceno dimiserat. Quē Sforcias ad mōtē
vlinum prius pugna superatum intercepit quā reg| auxilia ei aduenissent. Post hec ludouic⁹ aquilegieñ.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestan/
tem. cum magna equitum peditumq3 manu a rege missum. omnibus copijs suis prefecit. cuius industria
aufidam oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciscum misse. Nam philippus cū frācīsci recōciliatōem iā tandē mu
tilatā intellexissz Italianū Forlanū i reb⁹ bellic| late cognitū. q̄ pōtific| ꝑtes adiuuaret eo trāsmiserat. Cui
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniūgi non possent. Nā media loca franciscus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbina
cem agrū sese recepit p̄triarcha montē molonē obsedit atq3 obtinuit. Deindē oppidum sancti angeli vi ex
pugnans diripiendū militi dedit. vintimili⁹ paulopost ab eo i regnū ad hiberna recedēs ꝑ agrū firmanuz
nō ꝓcul a mōte sc̄tō cōstitit cui⁹ aduētū ꝯterriti oppidani. emissis oratorib⁹ deditōz fecere sitrq3 circūiecta
castella. deīde ad mōtē altū ꝓfect⁹. di es aliq̄t ibi māsit. Interī firmani ꝯiuratōne fc̄tā spe ꝓpinq̄ auxilia a
frācīsco defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpulso. q̄bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copię mox auxiliū pbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset. vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par/tibus. ne descensus ex arce fieret vintimilius vti ↄstituerat. in hiberna ↄcessit. Seqnti āno alfonsus remū/dū buillum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad p̄triarchā in pycenuꝫ misit. q̄ vbi cuꝫ iacobo caynano ī ecc̄ie castra puenit. mox ytalianus forlanis mandāte philippo maria ↄphensus ē. at post triduo iussu pa/triarche apud Roccācontratā securi pcussus. montē fabrū deinde cepere. ⁊ aliqt castella friderico vrbina ciū pncipi eripuerunt. ꝫ cuꝫ iā duo milia eqtuꝫ a florētinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent. Philippus vo exercitu suo ad casale mai⁹ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ⁊ quingenti eqtes ex castris ecc̄ie iubēte pontifice trāsierunt. Franciscus iam bello supior mōtē aureuꝫ ⁊ alterꝫ ei. pxim castelluꝫ sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. ⁊ eiusdē oppidū gradrariuꝫ obsedit. Iterꝫ rex alia p̄triarche auxilia misit. cuꝫ quib⁹ ī pycenuꝫ reuersus iacobuꝫ caynanuꝫ p/ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianuꝫ forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece/rat. Exin nihil memoria dignuꝫ ab eo gestuꝫ. donec frācīscus philippo recōciliat⁹ illius stipēdia facturus ⁊ iā dux ꝯ venetos designat⁹ ex pyceno recessit. nā postea nō soluꝫ arx firmana ꝫ oīs ferme puīcia ī ei⁹ po/testatē facta ē. In asculo iosias nobilib⁹ ort⁹ parētibus admoduꝫ adolescens iohānē francisci Sforcie fra trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē p oīne belli tps egregie defendisset. ↄspiratione cum paucis inita in/cautuꝫ obtruncauit. Sꝫ cuꝫ ⁊ ipe tirānuꝫ ī p̄ria gereret ī exiliuꝫ actus ē ciuitas deinde sb ecc̄ia quieuit. Ci/uis anno abbinc supiore idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ⁊ vrbi pinquā. cuꝫ plerisqꝫ latronib⁹ occupās ñ puas curas illi pplo īgesserat. q̄ res ei paꝫ pspē cessit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardial' ei⁹ puīcie legat⁹. obsidionē loco admouēs. postqꝫ arce potit⁹ ē. captū ipm vinctūqꝫ romā misit. In vrbino dux gē tis oddo mr̄e colminiensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo/dum licentie faceret pplari tumultu interfectus est. Incentor nequicie ⁊ adolescentie sue corruptor protho notari⁹ carpensis nobili genere ort⁹. ꝫ ingenio pessim⁹. qui nuptis ac vginibus q̄plurimis vim intulerat qui per oīa scelera ad summū viciorꝫ peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidis penas dedit cadauer eius in forꝫ delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri usqꝫ ↄiugē ex colminēsi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im/periū ppagaret cōcubinā ex se pregnātem assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui pclari copiarꝫ ducis filiū tūc forte natum supponi p suo nutririqꝫ iussit friderici noīe indito. ꝫ coniugio deinde contracto cum filiū legitimuꝫ sustulisset cōuersa in eum cura fridericū aduc puerꝫ milicie tradidit. in qua ille etatē vsqꝫ ad virilē pseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pplo vrbinaciū princeps factus est. Clarus vir ⁊ castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in admīstrandis rebus bellicis ↄsiliū. nec in capescen/dis periculis anim⁹ nuqꝫ defuit. nec vere factis qm̄ fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti franciscū Sforciā q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus ↄstātissime iuuit ac fouit. Indignus profecto q̄ militari ludo dextrū pdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri/bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello aliqꝫdiu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuscia cōtra re gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere tur rex hui⁹ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmune pacē essevoluit. Deinde comitē iacobū pyciniñū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida abstulerūt eiusqꝫ agrum ferro ⁊ igne vastarūt ipe cum auxilia vndiqꝫ frustra implorasset. ad extremū quod vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ↄstituit. cui⁹ nondū pces exaudite sunt. quāuis spem ↄcordie regis clementia nō paruā effecit. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re bus bellicis clara facinora referūtur principatum. frater eius hestor arripuit. ⁊ ipe in armis late cognitus. qui florentinis contra regem militans haud alia rōne qꝫ sygismūdus ab alfonso declarat⁹ hostis extra vni uersalem pacē factus ē. Fabrianeñ. q̄ dudū tyrannide oppressi. necatis tandē qndecim ex familia q̄ princi/patum inuaserat fugientibus reliquis ad ecc̄ie impiuꝫ redierāt. Multisqꝫ post annis in pace quieuerāt. hoc anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicō affecerūt. In aquila marsorꝫ vrbe apud quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus senen/sis postqꝫ ytaliā omnē xp̄i nomē pdicando pagrasset. mortalis vite cursum pegit. eoqꝫ in loco sepultus cla rere miraculis affirmat. Fuit aūt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eorꝫ. q̄ pa/triam illi massam fuisse tradunt. q̄uis puericie sui ibi nōnulla rudimenta pegerit. cum essꝫ mater ei⁹ massa na ceterꝫ pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ⁊ ipe natus. ⁊ maiori ex p/te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. ꝫ cum sepultis parētibus fallaces hu ius mundi blandicias. ⁊ inania eius esse pmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia. diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obseruauit. declinansqꝫ maiores conuen/tus. eorꝫ ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obseruantes appellant. maximuꝫ autē ei studium in edocen/dis pplis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ⁊ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. ⁊ quasi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres euꝫ ppli sibi pontificē elegert. vrbinas ferrarieses senēses. ꝫ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possꝫ ytalie ↄsulere vnā itra vrbem cō cludere Regnū iā neopolitanū igressi ad felices alfonsi mirabilesqꝫ rerꝫ cursus stilū ↄuertim⁹. Post bellū nauale qō ipe cuꝫ genuensibus infeliciter gessit. tanqꝫ cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

Declaratur situ ymaginecque germanie in sequenti tabella depicta. occurrit dictum strabonis libro septimo. germani gallicam nationem imitantes. corpore procero. coloreque flauo. In reliquis rebus et forma et modus viuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomen iure indidisse videntur. cum eos gallorum s eloqui voluerunt. legitimi enim fratres romano sermone germani dicuntur. Est autem germania a vetustis rerum scriptoribus multum neglecta. quia tunc interna et penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludibus in barbarico et pastorali ritu. nec nisi ad clarorum animum ripas culta erant. Reiecto autem ydolorum cultu. religione catholica mitior facta. quantum coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima est. habens ab oriente sarmatas pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidente gallias. ad aquilonem oceanum germanicum et sinum baltique orientalem dicunt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhenus danubius albis aliisque innumerabiles et memorandi. Rhenus inquam fontes habet in monte septimo altissimo alpium iugo. In cuius vicinio prodeunt rodanus galliam lugdunensem narbonensemque alluens. Similiter padus ytaliam rigans. Ticinus qui padum prope papiam influit. Athesis quoque per agrum tridentinum veronensemque tandem in adriaticum mare exonerat. Defluit autem rhenus ad aquilonem auido meatu per conualles et abrupta montium. Curiensemque percurrens agrum nauigabilis efficitur. Moxque duos lacus pelaros efficit. venetum et acronium hodie lacum bodme et cellensem vocatos linquens in medio constantiam vrbem concilio martini quinti insignem. Deinde flexuoso littorum amfractu. valmontium rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisque recessibus alueum suum excauat. Iterum per augustam rauricam hodie Basileam nobilem vrbem defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosque sibi nouos magno accolarum damno querit. Argentinamque Spiram wormaciam Maguntiam. Confluentiam. Coloniam nobilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Mosella. Masa aliisque. In oceanum germanicum multis hostiis effunditur. factis insulis. quarum alique a frisiis. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incoluntur. Occurrit secundo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinee silue. in villa vulgo Doneschingen latine danubii locio. fluit autem ab occiduo in orientem. primo minus ad duas dietas Vlmam vsque celebre sueuorum oppidum. Ibique auctus blauio hylaro aliisque fluminibus in nauigabilis efficitur. per innumerasque lapsus gentes. nobilissimasque ciuitates alluens immenso aque auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusque eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinum. vasto ex ostiis euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiam a bohemia. cum fluuio multauia. bohemiam mediam rigat. tandemque per scopolosos recessus silue bohemice penetrans Missenam inclitam vrbem. Magdeburgumdumque ast alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanum tandem germanicum prope hamburgam influit. Sunt item alii amnes clarissimi. quorum fontes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco silua hercinia quam hodie circa caput et fontes danubii inquilini siluam nigram nominant. secundum pomponium mellam dierum sexaginta iter occupans maior et notior aliis. Sortitur autem alia et alia nomina prout germanos accedit et diuidit. habet et multos ramos et cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite enim ortus sui vsque ad necari fluminis ripas percurrens. nomen silue nigre obseruat. a ripis vero Necari vsque ad menum flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vero vsque flumen Lonam prope Confluentiam westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad orientem. diuidensque franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium et in modum circuli vt in sinum recipit bohemiam postea in montibus Morauie percurrit per medium pannoniorum a dextris. et polonorum a sinistris. vsque ad dacos et getas. aliud atque aliud nomen sibi vendicans. Est autem germania regio totius europe permaxima. que tum confinio societateque romanorum. tum sacra religione ad eam humanitatem est redacta. vt quemadmodum numa pompilius ferocem. indomitumque romanum populum religione et iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbararum vicinarumque sparsa congregauit imperia. ritus mollluit tot populorum discordes et feras linguas. sermonis sui commercio ad colloquia contraxit. humanitatemque eis dedit. Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim et beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxii nemora opaca frumentorum omnis generis habundantia. vitiferi colles. amnium fontiumque vbertas. totam eam perfundens. vndique negociationibus. commercioque potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neque ingeniis. ritibus. viris. precipue in re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item omnium fertilitate nullis cedit terris. Vniuersa enim ytalia. gallia. hyspania item alie atque alie nationes. argentum quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum stannum habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externis auxiliis. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit. Plura et immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedii arguar omitto.

IBERNIA
VSLANT
NORWEGA
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
Nogradum
Plesgo
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
GOTLAND
Riga
RVSSIA
MARE GERMANICVM
Silandia
Femern
LIVONIA
Melbing
LVNDEA
Hamburg
Lubick
Brug
HOLAND
Traiectum
Danczg
POMERN
PRVSSIA
Calis FLANDRIA
OCCIDENT
GELRIA
WESTVALIA
FRISIA
Albis fl
Visurgus fl
Monstri
MARCHIA NOVA
Vistula fl
LITTAV
Odera fl
Francfurt
Colonia
PICARDIA
BRABANCIA
Tibulla fl
Mosa fluuius
Leodiu
Amorf
Aquisgranu
GERMANIA MAGNA
POLONIA
TARTARIA
MOSOVIA
NORMANDIA
MARCHA
SAXON
GERMANIA MAG
Warse
SLESIA
Bosenn
ORIENT
BRITANIA
FRANCIA
Lutzelburg
Trier
Marburg
Paris
Palanma
Braunsch
Presla
POLONIA
Lemberg
Mosella fl
Mentz
Francfurt FRANCONIA
Erfurt
WALACHIA
Ozliens
Tors
Secana fl
Metz
Speier
Menus fl
Heidelberg
Erabipulis
Sala fl
Cracouia
Nicarus fl
Bamberg
Eger
Sana fl
Argentina
Nurmberg
BVRGVNDIA
WVRTZLANT
Basilea
Salin
Norling
MORAVIA
TRANSILVANA
SWEVIA
Lucern
Vlma
Danubius fl
Tissa fl
Lion
Rodanus fl
Limag fl
Zurch
SVEVIA
Ratispona
BAVARIA
Veronitz
Bern
Constancia
Lieus fl
Waradein
Sibenburg
VNGARIA
Vesperin
Isara fl
Genf
Renus fl SVEITZER
Vlr fl
Augusta
Isara fl
Monchen
Enos fl
Ofen
Auinio
Durencius fl
Athesis fl
Belgrad
Draua fl
Bettau
Sau fl
Villach
TVRCHIA
Cili
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Andranopolis
MITAG
Ianua
Verona
Vincencia
Venecia
Badua
Ragus
ALBANIA
Constantinopel

Adest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per
viam epithomatis et breuiarij compilati opus quidem
preclarum. et a doctissimo quoque comparandum. Continet
enim gesta. quecunque digniora sunt notatu ab initio mundi ad
hanc usque temporis nostri calamitatem. Castigatumque a viris
doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad in
tuitum autem et preces prouidorum ciuium Sebaldi Schreyer
et Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Antho
nius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamen vi
ris mathematicis pingendique arte peritissimis. Michaele
wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarum solerti accu-
ratissimaque animaduersione tum ciuitatum tum illustrium
virorum figure inserte sunt. Consummatum autem duodeci-
ma mensis Julij. Anno salutis nostre. 1493.

a cento [illegible] anni [illegible] [illegible] fu fatto questo libro

Tēplaq; totius orbis sacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ seculariū ⁊ religiosoꝝ vtriusq; sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ꝗ̄ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie inmensum aliquando detrimentū afferet ē ꝙ censuuz dn̄i ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate. nonnulla pecuniaꝝ summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt̄ ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat̄ suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Gēti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. q̄ꝗ̄ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt̄ ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresq; populi. maris portū. sitū ⁊ edificia perspicere velimus. Digne igit̄ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̄ eis equa potestas.

Ad deum optimũ maximũ de his que mirabilia gessit pro iustissimo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Auctor ⁊ princeps operose mundi
Quiqz deceptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutẽ
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqz
Cũ velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus sontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxiis addens ouium pauorẽ
Fortium iustis animos leonũ
Militũ multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqz
Precipis ponto tumeat. tumetqz
Imperas lune lateat. latetqz
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cũ regi dederis romano
Audias voces. iuuenũ senũqz
Audias grates hominũ. precesqz
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cũ suis regẽ populis tueri
Principẽ serua. sobolẽ domũqz
Adde triumphos.

O deus serues decus hoc precamur
Cesari natũ simul ⁊ nepotẽ
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqz sic patrẽ foueas auumqz
Cuius exemplo pagant iuuentã
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbẽ dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper ciciusqz vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqz gentes
Pellere. ⁊ castris spoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondã
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqz motus
Austrie stirpis. faueasqz felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget euum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandẽ mereantur omnes
Cũ bone legi dederint subactũ
Robore mundũ.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriã eternus pater atqz natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus de

